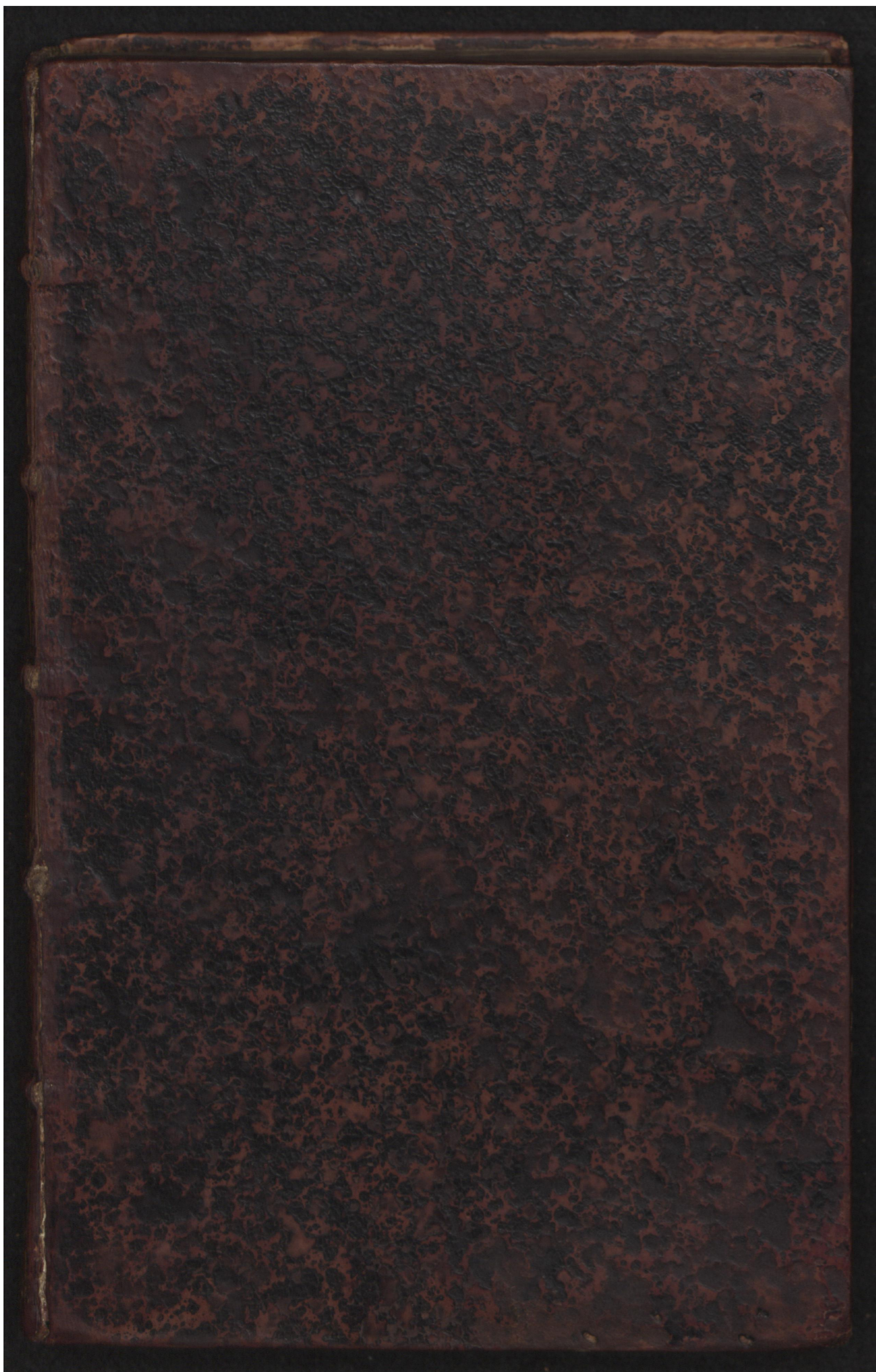
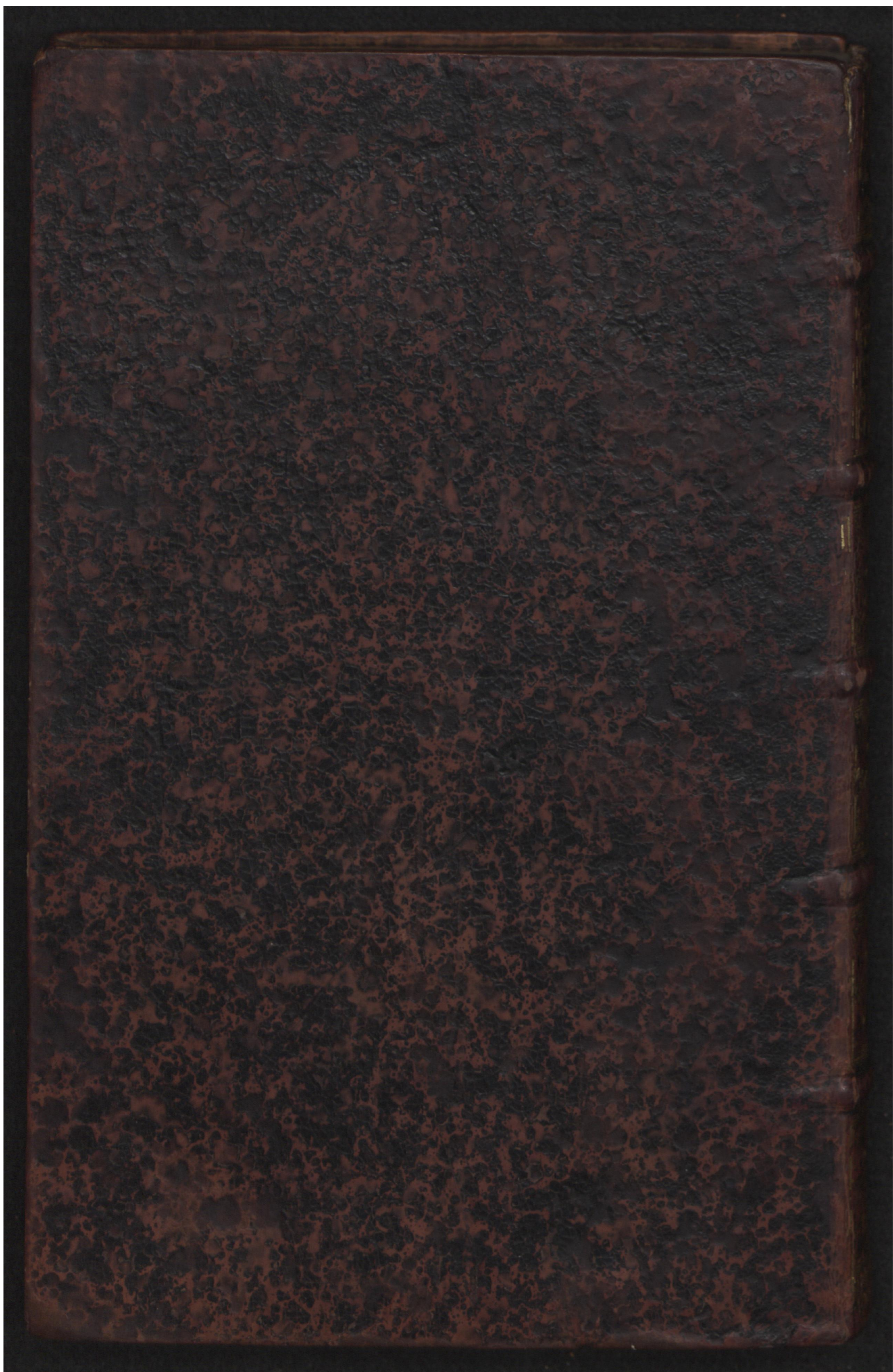

SAXO
GRAMA
TICVS
FRANC
1576

35, – 25

DANICA
HISTORIA LIBRIS XVI,

ANNIS AB HINC TRECENTIS QVINQVAGINTA, SVMMA VERBORVM ELEGANTIA, *magna ſententiarum grauitate, rerum denique admiranda varietate, intermixtis aliarum quoque Gentium hiſtorijs, conſcripta.*

Auctore

SAXONE GRAMMATICO SIALANDICO DANO, HISTORICO LAVdatiſsimo: & quod ea ætate omnino mirandum, tam verbis quàm rebus politiſsimo.

Cum indice rerum memorabilium locupletiſsimo.

Laurentius Martini Schavenius 1610

FRANCOFVRTI AD MOENVM
Ex officina Typographica And. Wecheli.
M. D. LXXVI.

BIBLIOTHECA REGIA
HAFNIENSIS

AMPLISSIMO VIRO, DOMINO CHRISTOPHORO ZVM IVNGEN, MAIORVM GENTIVM, PATRICIO FRANCOFVRTENSI, Patriæq; Consuli vigilantisſimo, Domino suo colendo S. P. D.

ILLVSTRIA diuinæ ſapientiæ, & bonitatis Ampliſsime CONSVL, *paſsim in hoc pulcherrimo Mundi theatro, videre eſt teſtimonia. In primis verò, ſi oculos defixerimus in ſanctiſsimas Constitutiones Legum, & Iudiciorum, quibus Imperia, & quæuis Politiæ continentur, tum etiam in fatales Imperiorum periodos, mutationes, incrementa, decrementa, Gentiumq; tum migrationes, tum mutuas ſucceſsiones: omninò fatendum erit, ex* DEI *Opt. Max. nutu ac bonitate res humanas omnes foueri & adminiſtrari, certosq; tum Imperijs, tum Gentibus præfigi limites, illius etiam ductu, & afflatu, excitari heroica Principum, Regum, Imperatorum ingenia, vt res magnas, Reiq; pub. ſalutares gerant, Tyrannorum potentiam euertant, eorum ſcelera & libidines puniant, Virtutis & Iuſtitiæ, Legum ac Iudiciorum patrocinium ſuſcipiant, bonos viros, honeſtati pietatiq; ſtudentes, ornent ac tueantur. Quæ accuratius animis contemplari omnes quidem homines, tum verò inprimis eos, qui verè ſunt homines, hoc eſt, ab humanitatis ſtudijs non alieni, decet, tùm quòd in hiſce palàm elucere diuinam ſapientiam, iuſtitiam & bonitatem animaduertant, tùm etiam, quòd ipſemet æternus rerum conditor & conſeruator, quemadmodum alia ſuarum manuum opera, ſic etiam hæc ſapientiæ & bonitatis ſuæ munera à nobis conſiderari velit. Nec enim de nihilo eſt, quod apud regium vatem Eſaiam grauiter in-*

terminatur Dominus ijs, qui vitam agentes genialem, opera manuum eius, crapula vinoq; æstuantes, minus considerant. Quòd si manuum suarum opera à nobis considerari vult Dominus, certè etiam attendere nos iubet ad illa peculiaria sapientiæ suæ, Bonitatis & Iustitiæ testimonia, quæ in Imperiorum, Regnorum, & quarumuis Politiarum vel Gentium conseruatione, ac mutationibus sese nobis ostendunt, eaq; vult à nobis cognosci, & ad posteros vsq; deriuari: seriem temporum, mutationes Imperiorum, tum etiam, quoad eius fieri potest, singularum Gẽtium res gestas.

Quæ cum Historiarum lectio nobis potißimum suppeditet, nouo sanè beneficio mortalium genus sibi deuincire ij non immeritò iudicantur, qui quouis modo in describendis Imperiorum, Gentiumq; vel mutationibus, vel rebus gestis, posteritati consuluerunt, vel etiam hodiernum in diem id præstare, sibi studio habent. Nec verò ij solùm, qui Historijs scribendis operam nauant, suo hoc munere genus mortalium sibi obstringunt, verùm etiam non minore sibi omnes eos, qui politiore doctrina gaudent, obligant beneficio, qui talium authorum, qui res memorabiles ad posteros transmiserunt, interitum præcauere, eósque quàm nitidißimos alijs communicare gaudent. Qua in re magnam industriæ laudem meretur noster Andreas Wechelus, typographus & ciuis vestræ Reipub. honestißimus, doctrinaq; & humanitate haud vulgari præditus. Qui cùm insignes aliquot Historicos hactenus ex sua typographica officina in publicum emisisset, rem literariam pro sua etiam virili iuuare & promouere cupidus, iamq; aliquot multis annis impensè à viris doctis desiderari animaduerteret, insignem illum historicum Saxonem Grammaticum, qui annis abhinc fermè trecentis quinquaginta, sedecim libris suæ Gentis Danicæ historias, ea verborum elegantia, sententiarum grauitate, rerumq; & euentuum varietate, complexus fuit, vt vel primæ claßis Historicis conferri mereatur: eo etiam authore quatenus eius copia ipsi fieri posset, officinam suam typographicam ornare, Reique publicæ literariæ ea in re gratificari animum induxit.

Communicato itaque hac de re consilio cum Viro Clarißimo Dom. Johanne Fichardo, J.C. celeberrimo, Patriæq; Aduocato & Syndico primario, meo & fautore & Mecœnate multis nominibus suspiciendo: non solùm ille, pro sua singulari humanitate, qua politiora studia & colere, & promouere, tum etiam de eorum cultoribus, licet grauißimis Reipub. negotijs districtus, bene mereri

reri nunquam desistit, propositum hoc eius probauit, sed etiam è sua bibliotheca, quam in omni genere disciplinarum & facultatum, selectis authoribus habet instructissimam, quam etiam vt præclarum in hac Repub. thesaurum Viri docti exosculantur, authorem ipsum prompta mente subministrauit. Quem cum pro sua in re typographica dexteritate & diligentia prælo committi, typisq; describi pulcherrimis Wechelus curaret, à me petijt, cum aliquoties antehac in re literia meam typographis qualemcunq; opellam haud inuitus locarim, vt nouo huic in sua officina typographica authori, nouum patronum eligerem, cui tum suo, tum meo nomine eum offerrem, adeoq; dedicarem. Quam eius petitionem apud me irritam esse nolui, præsertim cum honesta esset, & author ille (etiam Erasmi Roterodami, acerrimæ censuræ viri, testimonio) omni sit commendatione dignissimus. Nec futurum, spero, vt id mihi, quod longo hucusque vsu apud doctissimos quosq; est receptissimum, vitio vertatur. Haudquaquam enim dedicando alienos labores, eos nobis temere vendicamus, vel in eorum possessionem impudenter inuolamus, sed debitam mentis nostræ gratitudinem erga viros doctissimos, qui suis lucubrationibus inseruire posteris vnicè studuerunt, hoc exili officio testari & declarare cupimus.

Cùm ergo Amplissime CONSVL, inter complures animi tui eximias virtutes, hæc etiam singulare Præstantiæ tuæ decus addat, quòd humaniorib. studijs & faueas, & addictus sis, inprimis verò lectione Historiarum gaudeas, castissimamq; animo tuo voluptatem inde concilies: me nihil humanitate ea, quæ in te elucet, alienum facturum putaui, si vt piæ obseruantiæ monimentum, historiam hanc Danicam ex Wecheli nostri officina nunc recens prodeuntem, tuæ potissimum Præstantiæ offerrem dedicarémque: & simul insigni tuo honori, tum etiam Patriæ ipsi gratularer: quæ quidem non solum AEdilitatis tuæ, quam superiori anno magna cum laude, & gloria, adeoq; cum ipsius Reipub. peculiari tùm emolumento, tum ornamento gessisti, præclara opera gratulante animo intuetur, sed etiam modò Amplissimi tui Consulatus dexteritate, læta fruitur, dum ita Rempub. à te administrari videt, vt omnia non ad priuatam vtilitatem, & commodum, sed ad Patriæ salutem, decus, & dignitatem, (id quod proprium esse Magistratus munus, testatur Cicero) conferas, nec facile affectibus ad iracundiam impellentibus obtemperes, sed rationi, & rebus ipsis, & temporis oportunitati inseruias, quam virtutem inprimis

ã iij in

in eo, qui ad Reipub. gubernacula sedet, grauißimus Orator Demosthenes requirit.

Ad hæc, cum hactenus inclytæ vestræ Reipub. circa teneros adolescentum animos, ad studia pietatis literarúmque rectè formandos, pro ea, quam pro inexhausta sua bonitate largitus fuit mihi DEVS Opt. Max. gratia, meam annis aliquot locarim operam, summamq́ue semper Amplißimi Senatus humanitatem & beneuolentiam expertus sim, iámque relicto munere Scholastico (quod DEO acceptum esse & semper agnoui, & semper valdè amaui, plurimiq́ue feci) legitimæ honestæq́ue parens vocationi, ad munus Ecclesiasticum animum adiecerim, hoc veluti publico symbolo animi mei, erga tuam Præstantiam, CONSVL Amplißime, adeoq́ue reliquos celeberrimæ huius Reipub. proceres, Dominos summa fide mihi colendos, gratitudinem, pro benigniter collatis in me beneficijs declarare volui.

Quocirca, CONSVL Amplißime, tum meo, tum optimi viri Andreæ Wecheli nomine rogo, vt hāc Danicā Saxonis historiam, eruditam iuxta ac elegantem, placido vultu, animóque benigno, (quod soles) vt nostræ obseruātiæ monimentum, suscipere, nosq́ue tui honoris studiosißimos tibi commendatos habere digneris: quod te pro singulari animi tui integerrimi candore & humanitate facturum, plane confidimus.

AEternus pater Domini nostri IESV CHRISTI te tuamq́ue Nobilem Familiam in Nestorios annos incolumem patriæ conseruet. Datum Francofurti Calendis Septembris. Anno M. D. LXXVI.

T. A.

Obseruantißimus Philippus Lonicerus.

DES. Erasmi Roterodami de Saxone censura in Dialogo Ciceroniano.

IN Daniam nauigare malo, quæ nobis dedit Saxonem Grammaticum, qui suæ gentis historiam splendidè magnificeq; contexuit. Probo viuidum & ardens ingenium, orationem nusquam remissam aut dormitantem, tum miram verborum copiam, sententias crebras, & figurarum admirabilem varietatem: vt satis admirari non queam, vnde illa ætate homini Dano tāta vis eloquendi.

SAXONIS GRAMMATICI, SIALANDICI VIRI ELOQVENTISSIMI, IN GESTA DANORVM PRÆFATIO.

CVM cæteræ nationes rerum ſuarum titulis gloriari, voluptatemq; ex maiorum recordatione percipere ſoleant: Danorum maximus pontifex Abſalon patriam noſtram, cuius illuſtrandæ maxima ſemper cupiditate flagrabat, eo claritatis & monumenti genere fraudari non paſſus, mihi comitum ſuorum extremo, cæteris operam abnuentibus, res Danicas in hiſtoriam conferendi negotium intorſit, inopemq; ſenſum maius viribus opus ingredi, crebræ exhortationis imperio compulit. Quis enim res Daniæ geſtas, literis proſequeretur? quæ nuper publicis initiata ſacris, vt religionis, ita latinæ quoq; vocis aliena torpebat. At vbi cum ſacrorum ritu latialis etiam facultas acceſſit, ſegnities par imperitiæ fuit, nec deſidiæ minora, quàm antea penuriæ vitia extitere. Quo euenit, vt paruitas mea, quamuis ſe prædictæ moli imparem animaduerteret, ſupra vires niti, quàm iubenti reſiſtere præoptaret, ne finitimis factorum traditione gaudentibus, huius gentis opinio potius vetuſtatis obliuiis reſperſa, quàm literarum monumentis prædita videretur. Igitur oneri cunctis præteriti æui ſcriptoribus inexperto, rudes labori humeros ſubijcere coactus, imperiumq; negligere veritus, audacius quàm efficacius parui: quanquã ingenij mei imbecillitas fiduciam negabat, ab hortatoris amplitudine mutuatus. Cuius fatis cœpti mei metam præcurrentibus, te potiſſimùm Andrea, penes quem ſaluberrimus ſuffragiorum conſenſus honoris huius ſucceſſionem ſacrorumq; ſummam eſſe voluit, materiæ ducem autoremq; depoſco: obtrectationis liuorem, qui maximè conſpicuis rebus inſultat, tanti cognitoris præſidio fruſtraturus. Cuius fertiliſſimum ſcientiæ pectus ac venerabilium doctrinarũ abundantia inſtructum, veluti quoddam cœleſtium opum ſacrarium exiſtimandum eſt. Tu Galliam, Italiamq; cum Britannia percipiendæ literarum diſciplinæ, colligendæq; earum copiæ gratia perſcrutatus, poſt diutinam peregrinationem ſplendidiſſimum externæ ſcholæ regimen apprehendiſti, tantumq; eius columen euaſiſti, vt potius magiſterio ornamentum dare, quàm ab ipſo recipere videreris. Hinc ob inſignium culmen, meritaq; virtutum, regius Epiſtolaris effectus, officium mediocritatis liminibus contentum tantis induſtriæ operibus exornaſti, vt idem poſtmodum ampliſſimæ dignitatis viris ad eum quem geris honorem translatis, beneficij nomine expetendum relinqueres. Quamobrem Scaniam tripudio diſſultare cõpertum eſt, quòd pontificem potius a finitimis mutuata ſit, quàm ex indigenis legerit: quippe quæ laudabiliter delectum egit, iocunditatem ex ſuffragio ſuo meruit. Itaque cum genere, literis, ingenioq; niteas, ac plebem fœcundiſſimis doctrinæ ſtipendiis regas, maximum tibi gregis amorem conciliaſti, ſuſceptiq; miniſterij partes glorioſæ executionis fiducia ad laudis cumulum perduxiſti. Et ne rerum dominium poſſeſſione vſurpare videreris, ampliſſimum patrimonium ſacris ædibus religioſæ liberalitatis teſtamento legaſti: obſitasq; curis opes decenter abijcere, quàm earum auiditate & pondere implicari maluiſti. Tu item mirificum reuerẽdorum dogmatum opus complexus, priuatisq; curis publicæ religionis officia anteponere auidus, pertinentium ad eam rerum ſolutionem abnuentes, ſalutarium conſiliorum doctrina, debitis ſacrorum obſequijs adegiſti, veteremq; diuinarum ædium iniuriam religioſo lucri beneficio rependiſti. Præterea laſciuioris vitæ ſtudioſos, intemperantiæq; plus æquo viribus indulgẽtes, ſaluberrimæ exhortationis perſeuerantia, ac ſplendidiſſimis frugalitatis exemplis ad honeſtiorem mentis habitum ab enerui mollitudine reuocatos, dictis ne an factis magis inſtruxeris, dubium reliquiſti. Ita quod tuorum nulli prædeceſſorum obtinere tributũ eſt, ſolis pru-

dentiæ monitis impetrasti. Nec ignotum volo, Danorum antiquiores conspicuis fortitudinis operibus æditis, gloriæ æmulatione suffusos, Romani styli imitatione, non solùm rerum a se magnificè gestarum titulos exquisito contextus genere, veluti poëtico quodā opere perstrinxisse, verùm etiam maiorum acta patrii sermonis carminibus vulgata, linguæ suæ literis, saxis ac rupibus insculpenda curasse.

Cautibus maiorum gesta olim inscripta.

Quorum vestigijs seu quibusdam antiquitatis voluminibus inhærens, tenoremq; veris translationis passibus æmulatus, metra metris reddenda curaui, quibus scribendorum series subnixa, non tam recenter conflata, quàm antiquitus ædita cognoscatur: quia præsens opus non nugacem sermonis luculentiam, sed fidelem vetustatis notitiam pollicetur. Quantum porro ingenij illius homines historiarum ædituros putemus, si scribendi sitim latinitatis peritia pauissent? Quibus tametsi Romanæ vocis notitia abesset, tanta tradendæ rerum suarum memoriæ cupido incessit, vt voluminum loco vastas moles amplecterentur, codicum vsum à cautibus mutuantes.

Tylensium industria.

Nec Tylensium industria silentio obliteranda: qui cum ob natiuam soli sterilitatem luxuriæ nutrimentis carentes, officia continuæ sobrietatis exerceant, omniaq; vitæ momenta ad excolendam alienorum operum notitiam conferre soleant, inopiam ingenio pensant. Cunctarum quippe nationum res gestas cognosse, memoriæq; mandare, voluptatis loco reputant: non minoris gloriæ iudicantes alienas virtutes disserere, quàm proprias exhibere. Quorum thesauros historicarum rerum pignoribus refertos curiosius consulens, haud paruam præsentis operis partem ex eorum relationis imitatione contexui. Nec arbitros habere contempsi, quos tanta vetustatis peritia callere cognoui. Nec minus Absalonis asserta sectando, quæ vel ipse gessit, vel ab alijs gesta perdidicit, docili animo, styloq; complecti curæ habui, venerandæ eius narrationis documentum, perinde ac diuinū aliquod magisterium amplexatus. Te ergo salutaris princeps, ac parens noster, cuius illustrissimam a priscis temporibus prosapiam dicturus sum, clarissima lux patriæ Voldemare, dubium laboris huius progressum fauore prosequi rogo, quia propositi pondere cōstrictus, vereor ne magis imperitiæ meæ habitum, ingenijq; debilitatem patefaciam, quàm tuam (sicut par est) originem repræsentem.

Voldemari regis laus.

Siquidem præter paternæ hæreditatis amplitudinem, conspicua regni incremēta finitimorum oppreßione sortitus, Albiæq; reciprocos fluctus propagatæ dominationis labore complexus, haud mediocre claritatis momentum celeberrimis laudis tuæ titulis adiecisti. Ita antecessorum famam atq; opinionem operum magnitudine supergressus, ne Romani quidem imperij partes armis intentatas liquisti. Cumq; fortitudine & liberalitate instructissimus habearis, plus ne hostes bellis terreas, an ciues humanitate demulceas, ambiguū reddidisti. Tuus quoq; fulgentissimus auus publicæ religionis titulis consecratus, immeritæq; mortis beneficio immortalitatis gloriam consequutus, nunc sanctitatis fulgore perstringit, quos olim victoris acquisiuit: ex cuius sanctissimis vulneribus plus virtutis quàm cruoris effluxit.

S. Kanuti regis commendatio.

Cæterùm prisco atq; hæreditario obsequendi iure, saltem ingenij viribus tibi militare constitui: cuius clarissimi patris castrensem militiam parens, aususq; meus fidissimus bellici laboris operibus coluisse noscuntur. Tuo igitur ductu, respectuq; subnixus, quò cætera liquidius exequar, initiū à patriæ nostræ situ, descriptuq; petere statui, speciosius singula perstricturus, si narrationis procursus competentia rebus loca permetiens, ab eorum positione dicendorum inchoamenta deduxerit.

Daniæ situs.

Huius itaq; regionis extima, partim soli alterius confinio limitantur, partim propinqui maris fluctibus includuntur. Interna verò circūfusus ambit Oceanus, qui sinuosis interstitiorum anfractibus, nunc in angustias freti contractioris euadens, nunc in latitudinem sinu diffusiore procurrens, complures insulas creat. Quo fit, vt Dania medijs pelagi fluctibus intercisa, paucas solidi continuiq; tractus partes habeat, quas tanta vndarum interruptio pro varia freti reflexioris obliquitate discriminat. Ex his Iutia granditatis inchoamentiq; ratione Danici regni principium tenet, quæ sicut positione prior, ita situ porrectior Theutoniæ finibus admouetur. A cuius complexu fluminis Eydori interriuatione discreta, cum aliquanto latitudinis excremento, septentrionem versus in Norici freti littus excurrit. In hac sinus qui Lymicus appellatur, ita piscibus frequens extitit, vt non minus alimentorum indigenis, quàm ager omnis exoluere videatur. Huic etiam Fresia minor adiacet, quæ a Iutiæ prominentia subsidentium camporum ac gremij deuexioris inclinata recessu, maximos frugum prouentus beneficio oceani inūdantis assequitur. Cuius refluxionis vis, plus vtilitatis an periculi incolis afferat, ambiguum extat. Siquidem tempestatis magnitudine perruptis æstuarijs, quibus apud eos maritimi fluctus intercipi solent, tanta aruis vndarum moles incedere consueuit, vt interdum non solùm agrorum culta, verumetiam homines cum penatibus obruat. Post Iutiam insula

sula ad orientem versus Fionia reperitur, quam à continenti angusti admodum æquoris interiectus abrumpit. Hæc sicut ab occasu Iuttam, ita ab ortu Sialandiam prospectat, conspicua necessariarũ rerum vbertate laudandam: quæ insula amœnitate cunctas nostræ regionis prouincias antecedens, medium Daniæ locum obtinere putatur, ab extimæ remotionis limite pari spaciorum intercapedine disparata. Ab huius ortiuo latere, occasiuum Scaniæ media pelagi discissit interruptio, opimam prædæ magnitudinem quotannis piscantium retibus adigere soliti. Tanta siquidem sinus omnis piscium frequentia repleri cõsueuit, vt interdum impacta nauigia vix remigij conamen eripiat. Nec iam præda artis instrumento, sed simplici manus officio capiatur. Cæterùm Hallandia ac Blekingia ab integritate Scaniæ, ceu rami duplices ex vnius arboris stipite promeantes, Gothiæ, Noruagiæq́ longæ declinationis spaciis, diuersisq́ recessuum interstitiis adnectuntur. Verum apud Blekingiam apta meantibus rupes mirãdis literarum notis interstincta conspicitur. Siquidem a meridiano mari in deserta Verundiæ petrosa porrigitur semita, quam binæ lineæ exiguo discretæ spacio protractis in lõgum ductibus amplectuntur. Inter quas medium loco planum factis ad legendum figuris vndiq́ secus exaratum ostenditur. Quod licet adeo situ inæquale existat, ut modo montium alta proscindat, modò vallium ima prætereat, eodẽ tamen tenore literarum vestigia seruare dinoscitur: quarum significationem rex Voldemarus sacri Kanuti fausta proles admirationis causa cognoscere cupiens, misit qui rupem permeantes patentium illic characterum seriem, curiosiori indagatione colligerent, ac postmodum virgulis quibusdam sub ijsdem formarum apicibus adnotarent. Qui ideo nihil ex eis interpretamenti comprehendere potuerunt, quod ipsa cælaturæ concauitas partim cœno interlita, partim commeantium adesa vestigijs, figuratæ protractionis speciem obtrito calle cõfuderat. Vnde conspicuum est, etiam petrinæ soliditatis rimas diutino madore complutas, aut sordium colluuione, aut irrigua nimborum instillatione concrescere. At quoniam regio hæc Suetiam, Noruagiamq́ tam vocis quàm situs affinitate cõplectitur, earum quoq́ sicut & Daniæ, partes ac climata memorabo. Quæ prouinciæ septentrionali polo subiectæ, bootemq́ & arcton respicientes, ipsum frigentis zonæ parallelum vltima sui porrectione contingunt: post quas humanis sedibus locum inusitata algoris sæuitia nõ relinquit. Ex quibus Noruagia saxei situs deformitatẽ naturæ sortita discrimine, rupibus infœcunda, ac scopulis vndique secus obsita, glebarum vastitate tristes locorum salebras repræsentat. In cuius parte extima ne noctu quidem diurnum sydus occulitur, ita vt continui solis præsentia alternos horarum dedignata successus, vtriq́ tempori pari luminis administratione deseruiat. Ab huius latere occidentali insula quæ glacialis dicitur, magno circumfusa reperitur oceano, obsoletæ admodum habitationis tellus, rerumq́ verifidem excedentium, & insolitorum euentuum miraculis prædicanda. Illic fons est, qui fumigantis aquæ vitio, natiuã rei cuiuslibet originem demolitur. Sanè quicquid fumi huius exhalatione respergitur, in lapideæ naturæ duritiam transmutatur: quæ res mirabilior an periculosior existat, in dubio positum constat, cum fluidam aquæ teneritudinem tãtus obsiderit rigor, vt admotum quidlibet fumidoq́ eius vapore perfusum, in lapidis proprietatem forma duntaxat superstite subita conuersione transmutet. Ibidemq́ complures alij latices referuntur, qui modo crescentis lymphæ copijs adaucti, plenisq́ exundantes alueis crebras in sublime guttas iaciunt, modo torpentibus scatebris vix ab imo conspecti, profundis subductioris terræ latibulis absorbentur. Quo fit, ut exuberantes proxima quæque spumarum candore conspergant, exinaniti nullo visus ingenio capiantur. In hac itidem insula mons est, qui rupem sydeream perpetuæ flagrationis æstibus imitatus, incendia sempiterna iugi flammarum eructatione continuat. Cuius rei admiratio supradictis æquatur, cùm tellus extremis subiecta frigoribus tanti caloris fomentis exuberet, vt ignium perennitatem arcanis instruat nutrimentis, æternumq́ fouendis ardoribus præbeat incentiuum. Huic etiam insulæ certis statutisq́ temporibus infinita glaciei aduoluitur moles, quæ cum aduentans scabris primùm cautibus illidi cœperit, perinde ac remugientibus scopulis fragosæ ex alto voces, ac varij inusitatæ conclamationis strepitus audiuntur: quamobrem animas ob nocentis vitæ culpam supplicijs addictas, illic algoris magnitudine delictorum pẽdere pœnas existimatum est. Huius itaq́ molis excisa particula, quantiscunq́ nodorum condylis obseretur, mox ut supradicta glacies terris auellitur, claustra custodiámque frustratur. Stupet animus admiratione plenus dum res inextricabilibus seris obsita, ac multiplici impedimẽtorum perplexione cõclusa, sic molis cuius pars erat discessum insequitur, vt omnem obseruationis diligentiam ineuitabilis fugæ necessitate decipiat. Est & illic aliud glaciei genus, mon-

Scania piscosa.

Suecia.

Noruagia.

Islandia.

Fons mirabilis.

Hegle mons perpetuo ardens.

Pœnarum locus.

Res mira.

tium iugis ac rupibus intersertum, quod certis vicibus constat superioribus ad ima deiectis, infimisq; rursum ad superna reflexis, versili quadam mutatione trãsponi. In cuius assertionis fidem affertur, quod quidam dum planum forte glaciale percurrerẽt, in obiectas voragines, hiantiumq; rimarum penita prouoluti, paulo post exanimes fuerint, nulla glaciei rimula superstante reperti. Quamobrem a compluribus existimari solet, quod quos fundæ glacialis urna desorbuit, eosdem postmodum supinata reddiderit. Illic etiam fama est pestilentis undæ laticem scaturire, quo quis gustato perinde ac veneno prosternitur.

Aqua venenata.

Sunt & alij fontes, quorũ scatebra cerealis poculi proprietatem imitari perhibetur. Sunt & ignes, qui cùm linum consumere nequeant, aquæ mollitiem depascuntur. Est & saxum, quod montium prærupta non extrinseca agitatione, sed propria natiuaq; motione peruolitat. Et vt paulo altius Noruagiæ descriptio replicetur, sciendum quod ab ortu Sueciæ Gothiæq; contermina aquis vtrinque secus oceani vicinantis includitur: eadem a septentrione regionẽ ignoti situs ac nominis intuetur humani cultus expertem, sed monstrosæ nouitatis populis abundãtem, quam ab aduersis Noruagiæ partibus interflua pelagi separauit immẽsitas. Quod cùm incertæ nauigationis existat, perpaucis eam ingrediẽtibus salutarem reditum tribuit. Cæterùm oceani superior flexus Daniam intersecando prætermeans australem Gothiæ plagam sinu laxiore cõtingit: inferior verò meatus eius Noruagiæq; latus septentrionale præteriens, ad ortum versus magno cum latitudinis incremento solido limitatur anfractu, quem maris terminum gentis nostræ veteres Granduicum dixere. Igitur inter Granduicum & meridianum pelagus breue cõtinentis spacium patet, maria vtrinq; secus allapsa prospectans, quod nisi rerum natura limitis loco congressis penè fluctibus obiecisset, Suetiam Noruagiámque conflui fretorum æstus in insulam redegissent. Harum ortiuas partes Skricfinni incolunt: quæ gens inusitatis assueta vehiculis, mõtium inaccessa venationis ardore sectatur, locorumq; complacitas sedes dispendio lubricæ flexionis assequitur. Neq; enim vlla adeò rupes prominet, quin ad eius fastigium callida cursus ambage perueniat. Primò siquidem vallium profunda relinquens, scopulorum radices tortuosa giratione perlabitur, sicq; meatum crebræ declinationis obliquitate perflectit, donec per sinuosos callium anfractus destinatum loci cacumen exuperet. Eadem apud finitimos mercium loco quorundam animalium pellibus vti consueuit. Suetia verò Daniam ab occasu Noruagiamq; respiciens, a meridie & multa orientis parte vicino præteritur oceano. Post quam ab ortu quoq; multiplex diuersitatis barbaricæ consertio reperitur.

Gigantes olim in Dania

Danicam verò regionem gigantea quondam cultu exercitam, eximiæ magnitudinis saxa veterum bustis ac specubus affixa testantur. Quod si quis vi monstrosa patratum ambigat, quorundam montium excelsa suspiciat, dicatq; si callet, quis eorum verticibus cautes tantæ granditatis inuexerit. Inopinabile nanq; quiuis miraculi huius æstimator aduertet, vt molẽ super plano minimè vel difficile mobilem, in tantum montanæ sublimitatis apicem simplex mortalitatis labor, aut vsitatus humani roboris conatus extulerit. Vtrum verò talium rerum autores post diluuialis inundationis excursum gigantes extiterint, an viri corporis viribus ante alios præditi, parum notitiæ traditum. Talibus vt nostri autumant subitam mirandamq; nunc propinquitatis, nunc absentiæ potestatem, comparendiq; ac subterlabendi vicissitudinem, versilis corporum status indulget, qui hodieq; scrupeam inaccessamq; solitudinem (cuius suprà mentionem fecimus) incolere perhibentur. Eiusdem aditus horrendi generis periculis obsitus, raró sui expertoribus incolumitatem regressumq; concessit. Nunc stylum ad propositum transferam.

SAXONIS GRAMMATICI, SIALANDICI VIRI ELOQVENTISSIMI, HISTORIÆ DANORVM LIBER PRIMVS.

AN igitur & Angul, à quibus Danorum cœpit origo, patre Humblo procreati, non ſolum conditores gentis noſtræ, verumetiam rectores fuere. Quanquam Dudo rerum Aquitanicarum ſcriptor, Danos à Danais ortos nuncupatosq; recenſeat. Hi licet fauentibus patriæ votis regni dominio potirentur, rerumq; ſummam ob egregia fortitudinis merita aſſentientibus ciuium ſuffragijs obtinerent, regij tamen nominis expertes degebant: cuius vſum nulla tũc temporis apud noſtros conſuetudinum frequentabat autoritas. Ex quibus Angul, à quo gentis Anglicæ principia manaſſe memoriæ proditum eſt, nomen ſuum prouinciæ cui præerat aptandum curauit, leui monumenti genere perennem ſui notitiã traditurus. Cuius ſucceſſores poſtmodum Britannia potiti, priſcum inſulæ nomen nouo patriæ ſuæ vocabulo permutarunt. Magni id factum à veteribus æſtimatum. Teſtis eſt Beda non minima pars diuini ſtyli, qui in Anglia ortus, ſanctiſſimis ſuorum voluminum theſauris res patrias ſociare curæ habuit: æque ad religionem pertinere iudicans, patriæ facta literis illuſtrare, & res diuinas conſcribere. Verum à Dan (vt fert antiquitas) regũ noſtrorum ſtemmata, ceu quodam deriuata principio, ſplendido ſucceſſionis ordine profluxerunt. Huic filij Humblus & Lotherus fuere, ex Grytha ſummæ inter Theutones dignitatis matrona ſuſcepti. Lecturi regem veteres affixis humo ſaxis inſiſtere, ſuffragiaq; promere conſueuerant, ſubiectorum lapidum firmitate facti conſtantiam ominaturi. Quo ritu Humblus decedente patre, nouo patriæ beneficio rex creatus, ſequentis fortunæ malignitate ex rege priuatus euaſit. Bello ſiquidem à Lothero captus, regni depoſitione ſpiritum mercatus eſt: hæc ſola quippe victo ſalutis conditio reddebatur. Ita fraternis iniurijs imperium abdicare coactus, documentum hominibus præbuit, vt plus ſplendoris, ita minus ſecuritatis aulis quàm tugurijs ineſſe. Cæterum iniuriæ tam patiens fuit, vt honoris damno tanquam beneficio gratulari crederetur: ſagaciter, vt puto, regiæ conditionis habitum contemplatus. Sed nec Lotherus tolerabiliorem regem quàm militem egit, vt prorſus inſolentia ac ſcelere regnum auſpicari videretur: ſiquidem illuſtriſſimum quenq; vita aut opibus ſpoliare, patriamq; bonis ciuibus vacuefacere, probitatis loco duxit: regni æmulos ratus, quos nobilitate pares habuerat. Nec diu ſcelerum impunitus, patriæ conſternatione perimitur, eadem ſpiritum eripiente, quæ regnum largita fuerat. Cuius filius Skyoldus naturam ab ipſo, non mores ſortius, per ſummam tenerioris ætatis induſtriam, cuncta paternæ contagionis veſtigia ingeniti erroris deuio præteribat. Igitur vt à paternis vitijs prudenter deſciuit, ita auitis virtutibus feliciter reſpondit, remotiorem pariter ac præſtantiorem hæreditarij moris portionem amplexus. Huius adoleſcentia inter paternos venatores immanis belluæ ſubactione inſignis extitit, mirandoq; rei euentu futuræ eius fortitudinis habitum ominata eſt. Nam cum à tutoribus fortè, quorum ſummo ſtudio educabatur, inſpectandæ venationis licentiam impetraſſet, obuium ſibi inſolitæ granditatis vrſum telo vacuus, cingulo cuius vſum habebat religandum curauit, necandumq; comitibus prębuit. Sed & complures ſpectatæ fortitudinis pugiles per idem tempus viritim ab eo ſuperati produntur: è quibus Attalus & Scatus, clari illuſtresq; fuere. Quindecim

Danorum origo.

Anglorum principium.

Eligendi regis Danorũ mos priſcus.

annos natus, insitato corporis incremento perfectissimum humani roboris specimen preferebat, tantaq; indolis eius experimenta fuere, vt ab ipso cęteri Danorum reges, communi quodam vocabulo Skioldungi nuncuparētur. Idem perditam & eneruam vitam agentes, continentiamq; luxu labefacere solitos, ad capessendā virtutem rerum agitatione sedulus excitabat. Præcurrebat igitur Skioldus virium cōplementum animi maturitate, conflictusq; gessit, quorum vix spectator ob teneritudinem esse poterat, in quo annorum virtutisq; procursu ob Auildam quam summæ pulchritudinis intuitu postulabat, cum Scato Alemaniæ satrapa eiusdem puellę cōpetitore, Theutonum Danorumq; exercitu inspectante, ex prouocatione dimicauit, interfectoq; eo omnem Alemanorum gentem, perinde ac ducis sui interitu debellatā, tributaria ditione perdomuit. Hic non armis modò, verumetiā patrię charitate conspicuus extitit: siquidem impias leges abrogauit, salutares tulit, & quicquid ad emendandū patrię statum attinuit, summa diligētia præstitit. Sed & regnū patris improbitate amissum virtute recuperauit. Primus rescindendarū manumissionum legem ædidit. Serui quem libertate donauerat clandestinis insidiis petitus, acrē pœnam exegit, tanquam in omnium libertorum pœnam unius crimen redundare par esset. Omnium æs alienum ex fisco suo soluebat, & quasi cum aliorum regum fortitudine, munificentia ac liberalitate certabat. Ægros fomentis prosequi, remediaq; grauiter affectis benignius exhibere solebat: se non sui, sed patriæ curam suscepisse testatus. Proceres non solùm domesticis stipendijs colebat, sed etiā spoliis ex hoste quæsitis, affirmare solitus, pecuniam ad milites, gloriam ad ducem redundare debere. Puellam cuius amore conflixerat, acerrimo nuptiarum æmulo liberatus, in pugnæ præmium recepit, eamq; sibi matrimonio copulauit. Ex qua paulò post Gram filium sustulit. Cuius mirifica indoles ita paternas virtutes redoluit, vt prorsus per earum vestigia decurrere putaretur. Corporis animiq; prętantissimis dotibus prædi tam adolescentiam ad summum gloriæ statum prouexit, tantúmque magnitudini eius a posteris tributum est, vt in vetustissimis Danorum carminibus ipsius vocabulo regia nobilitas censeatur. Quicquid ad firmandas acuendásque vires attinuit, acerrima ingenij exercitatione tractabat. A gladiatoribus vitandi inferendiq; ictus, consuetudinem studioso exercitij genere contrahebat. Educatoris sui Roarij filiam coæuam sibi collectaneámque, quò maiorem incunabulis gratiam referret, vxorem adsciuit, quam postmodum Besso cuidam, quòd eius strenua opera sæpenumero vsus fuerat, mercedis loco coniugem tribuit. Quo bellicorum operum socio fretus, plus gloriæ sua an Bessi virtute contraxerit, incertum reliquit. Qui cùm fortè Sueonum regis Sictrugi filiam Gro gigantum cuidam desponsam cognosceret, tam indignam regio sanguine copulam execratus, bellum Suethicum auspicatur, Herculeæ virtutis exemplo monstrorum nisibus obstaturus. Inita Gothia cum deturbandorum obuiorum gratia caprinis tergoribus amictus incederet, ac varijs ferarum pellibus circumamictus, horrificúmque dextra gestamen complexus giganteas simularet exuuias, ipsam Gro syluestres fortè latices cum paucis admodum pedissequis lauandi gratia petentem, equo obuiam habuit. Quæ sponsum adesse rata, simúlque tam insoliti cultus horrore muliebriter territa, succussis frenis maxima cum totius corporis trepidatione, patrio carmine sic cœpit:

Pulcherrimum regis dictum.

Conspicor inuisum regi venisse gigantem,
Et gressu medias obtenebrare vias,
Aut oculis fallor, nam tegmine sæpe ferino
Contigit audaces delituisse viros.

Cui Bessus sic orsus.
Virgo caballi
Quæ premis armos
Verba vicissim
Mutua fundens,
Quod tibi nomen
Qua fueris dic

Tum Gro.
Quis rogo vestrum
Dirigit agmen?
Quo duce signa
Bellica fertis?
Quis moderatur
Prælia princeps,
Ne proprio vos
Opprimat omnes
Agmine Sictrug,
Inq; feroci
Stipite figat
Illaqueato
Guttura nexu,
Tristia nobis
Funera virgo?

Ad quem Gro.
En ferar isthinc
Nota reuisens
Tecta parentis,
Ne venientis

Gente

Gente creata?
Ad hæc Gro.
Gro mihi nomen,
Rex pater extat
Sanguine fulgens
Fulgidus armis.
Tu quoque qui sis
Aut satus vnde
Promito nobis.
Cui Bessus.
Bessus ego sum
Fortis in armis
Trux inimicis
Gentibus horror
Atque alieno
Sæpe refundens
Sanguine dextram.
Quoue paratur
Præstite bellum?
Contrà sic Bessus.
Gram regit agmen
Marte beatus,
Quem metus aut vis
Flectere nescit,
Nec rogus ardens
Nec ferus ensis
Aut maris vnquam
Terruit æstus.
Hoc duce belli
Signa leuamus
Aurea virgo.
Rursum Gro.
Hinc remeantes
Vertite cursum,
Detq; rigenti
Corpora nodo,
Ac male toruus
Trudat edaci
Funera coruo.
Iterum Bessus.
Gram prior illum
Manibus addet
Ac dabit orco,
Quàm sua fatis
Lumina claudat,
Inq; pauenda
Vertice plexum
Tartara mittet.
Nulla Sueuorum
Castra timemus,
Quid minitaris
Conspicer audax
Agmina fratris.
Vos remeantes
Vltima quæso
Fata morentur.
Ad quam Bessus.
Læta reuise
Nata parentem,
Nec cita nobis
Fata precare,
Nec tua bilis
Pectora pulset.
Nanque petenti
Aspera primum
Difficilisq;
Sæpe secundo
Fœmina cedit.

Posthæc Gram horrendæ monstruosæq; vocis habitum trucioris soni modulis æmulatus, silentijq; diuturnioris impatiens, talibus puellam dictis aggreditur:

Ne timeat rabidi germanum virgo gigantis,
Me neque contiguum palleat esse sibi.
A Grip missus enim nunquam nisi compare voto
Fulcra puellarum concubitumq; peto.

Cui Gro.

Quæ sensus exors scortum velit esse gigantum?
Aut quæ monstriferum possit amare torum?
Quæ coniunx fore dæmonum possit monstrigeni conscia seminis?
Suumq; gigantifero consociare velit cubile?
Quis spina digitos fouet? Quis syncera luto misceat oscula?
Quis membra iungat hispida læuibus impariter locatis?
Cum natura reclamitat, haud plenum Veneris carpitur ocium,
Nec congruit monstris amor fœmineo celebratus vsu.

Gram contrà.

Regum colla potentium victrici toties perdomui meorum,
Fastus reorum turgidos, exuperatis potiore dextra.
Hinc aurum rutilans cape, quo perpes maneat pactio munere,
Ac firma consistat fides Coniugijs adhibenda nostris.

Quo dicto, discussis laruis natiuum oris decorem confessus, tantum penè voluptatis vno sui aspectu puellæ attulit, quantum adulterino terroris incussit: quam etiam formæ suæ luculentia ad concubitum prouocatam, amatorijs donis prosequi non omisit. Progressus ex obuijs cognoscit binis callem latronibus obsideri. Quos ad se spoliandum cupidius proruentes, solo exanimauit impulsu. Quo facto ne vllum hostili solo beneficium attulisse videretur, peremptorum corpora subiectis affixa stipitibus, simulata pedum erectione distendit, vt quibus re nocuerant viui, specie minarentur extincti, post fata quoque formidabiles forent, nec iter imagine minus quàm opere præpedirent. Quamobrem constat eum latrones interimendo sibi, non Suetiæ consulere studuisse: cuius quanto odio teneretur, tam insignis facti indicio patefecit. Qui cum ab aruspicibus accepisset, nisi auro Sictrugum superare non posse, continuò ligneæ clauæ nexilem auri nodum adiecit, eaq; bello quo regem aggrediebatur instructus, voti se compotem fecit. Quod factum Bessus impensiori laudationis genere prosecutus sic cecinit:

Latrones extincti, specie viuorum minantur iis, quibus viui nocuerant.

Gram ferus clauæ gerulus beatæ
Nescius ferri celebrabat ictu
Ensis obtentum pepulitq; trunco

Tela potentis.
Fata sectatus superumq́ mentem
Sueonum preßit decus impotentum
Dum neci regem dedit & rigenti
Contudit auro.
Nanq́ pugnaces meditatus arces
Robur amplexu rutilum gerebat
Et ducem victor nitido supinum
Verbere torsit.
Fata quem ferro perimi vetabant
Aureo prudens domuit rigore,
Ense dum casus potiore geßit
Bella metallo.
Clarius post hoc Agathum manebit
Agnitum late meliore fama
Cui suus laudem decorisq́ culmen
Arrogat autor.

Occiso Suetiæ rege Sictrugo, Gram quæsitũ armis imperium possessione firmare cupiens, Suarinum Gothię præfectũ ob affectati regni suspicionē in pugnę certamen deuocatum oppressit: fratresq; eius septē matrimonio, nouem pellice procreatos, impari dimicationis genere fraternæ necis ultionem petentes, absumpsit. Hũc pater ultimæ iam ætatis ob res egregiè gestas imperij consortione donauit, regniq; summam cum sanguine suo communicare, quàm in occiduæ vitæ statu sine participe gerere, tum vtilius, tum etiam cōmodius duxit. Igitur cum Ringo splendido Sialandiæ loco natus, alterũ ex his honori intempestiuum, alterũ iam virium cursu defunctum putaret, infirmã vtriusq; ætatem causatus, nouarũ rerum studio maiorem Danorum partē solicitat, hunc puerilis, illum senilis animi deliramento regiæ potestati inhabilē protestando. A quibus bello obtritus documento hominibus fuit, nullam ætatis partem virtuti incongruam existimari debere. Alia quoq; cōplura Grã regis facinora fuere. Aduersus Sumblũ Phinnorũ regem bellũ professus, ad aspectum filiæ eius Signes depositis armis, ex hoste procus euasit, eamq; promisso cōiugis suæ repudio pactus despondit. Quam cum bello Noruagico quod aduersum Swibdagerum regem ob sororis filiæq; stuprũ susceperat admodũ occupatus, Saxonię regi Henrico Sumbli perfidia in matrimoniũ promissam nũcio didicisset, propior virginis, quàm militũ charitati, relicto exercitu tacitus in Phinniã contendit, inchoatisq; iam nuptijs superueniēs, extremæ vilitatis veste sumpta, despicabili sedendi loco discubuit. Rogatus quidnã afferret, medendi solertiã profitetur. Ad postremum omnibus ebrietate madentibus, puellã intuens, medijs perstrepentis cōuiuij gaudijs per summam fœmineæ leuitatis execrationem, maximamq; virtutum suarum gloriationem, indignationis magnitudinem huiusmodi carmine patefecit:

Nulla pars ætatis incōgruæ virtutibus existimanda

Solus in octo pariter spicula mortis egi,
Atque nouenos gladio corripui reducto,
Quando Suarinum exanimaui titulis abusum,
Nec meritum conciliantis sibi nomen. vnde
Sæpè cruentum nece ferrum madidumq́ cæde
Sanguine tinxi peregrino, timuiq́ nunquam
Ad crepitus ensiculi, vel galeæ nitorem.
Nunc malè me proijciens fert aliena vota
Filia Sumbli fera Signe, vetus execrata
Fœdus, & incompositum concipiens amorem,
Fœmineæ dat leuitatis facinus notandum
Quæ proceres illaqueat, pellicit atq́ fœdat.
Ante alios ingenuos præcipuè refellens,
Nec stabilis permanet vlli, titubat q́ semper,
Ancipites parturiens, diuiduosq́ motus.

Et cum

Et cum dicto discubitu euolans Henricum inter sacra mensæ & amicorum complexus obtruncat, sponsamq; medijs abstractam pronubis magna conuiuarum parte prostrata secum nauigio deportat. Igitur nuptijs in exequias versis, doceri Finni potuerunt, alienis amoribus manus inijci non oportere. His gestis à rege Noruagiæ Swibdagero, dum stupratæ sororis iniuriam ac lacessitam filiæ pudicitiam vlcisci conatur, opprimitur. Hoc præliũ Saxonis insigne copijs fuit, quas ad auxilia Swibdagero ferenda non tam ipsius charitas, quàm Henricianæ vltionis cupiditas prouocabat. Filij Gram, Guthormus & Hadingus, quorum alterum Gro, alterum Signe enixa est, Swibdagero Daniam obtinente, per educatorem suum Brache naue Suetiam deportati Vagnophro & Haphlio gigantibus, non solùm alendi, verumetiam defensandi traduntur. Quorum summatim opera perstricturus, ne publicę existimationi contraria aut veri fidem excedentia fidenter astruere videar, nosse operæpretium est, triplex quondam Mathematicorum genus inauditi generis miracula discretis exercuisse præstigijs. Horum primi fuere monstruosi generis viri, quos Gigantes antiquitas nominauit, humanæ magnitudinis habitum eximia corporum granditate vincentes. Secundi post hos primam physiculandi solertiam obtinentes, artem possedere Pythonicam: qui quantum superioribus habitu cessere corporeo, tantum viuaci mentis ingenio præstiterunt. Hos inter gigantesque de rerum summa bellis certabatur assiduis, quoad magi victores giganteum armis genus subigerent, sibiq; non solum regnandi ius, verumetiam diuinitatis opinionem consciscerent. Horum vtriq; per summam ludificandorũ oculorum peritiam, proprios alienosq; vultus, varijs rerum imaginibus adumbrare callebant, illicibusq; formis veros obscurare conspectus. Tertij vero generis homines, ex alterna superiorum copula pullulantes, autorum suorum naturæ, nec corporum magnitudine, nec artium exercitio respondebant. His tamen apud delusas præstigijs mentes diuinitatis accessit opinio. Nec mirandum, si prodigialibus, eorum portentis adducta barbaries, in adulterinę religionis cultum concesserit, cum latinorum quoq; prudentiam pellexerit talium quorundam diuinis honoribus celebrata mortalitas. Hæc idcirco tetigerim, ne cum præstigia portentaúe perscripsero, lectoris incredula refragetur opinio. His prætermissis, propositum repetam. Occiso Gram, Swibdagerus Daniæ Suetiæq; imperijs auctus, fratrem coniugis Guthormum, eadem sæpius flagitante exilio abductum, tributaq; pollicitum Danis præfecit, Hadingo patris vltionem hostis beneficio præferente. Hic primis adolescentiæ temporibus felicissimis naturæ incrementis summam virilis ætatis perfectionem sortitus, omisso voluptatis studio, continua armorum meditatione flagrabat, memor se bellicoso patre natum, omne vitæ tempus spectatis militiæ operibus exigere debere. Cuius fortem animum Harthgrepa Vagnhosthi filia, amoris sui illecebris emollire conata, sedula affirmatione certabat, oportere eum primum genialis tori munus suis irrogare connubijs, quæ infantiæ eius exactioris curæ fomenta porrexerit, primaq; subministrarit crepundia. Nec simplici verborum exhortatione contenta, carminis quoque modo sic orsa:

Mathematicorũ genus triplex.

Quid tibi sic vaga vita fluit?
Quid cœlebs tua lustra teris?
Arma sequens iugulum sitiens?
Nec species tua vota trahit.
Eximia raperis rabie
Labilis in Venerem minime.
Cædibus atque cruore madens
Bella toris potiora probas.
Nec stimulis animum recreas,
Ocia nulla fero subeunt.
Lusus abest, feritas colitur,
Nec manus impietate vacat
Dum Venerem coluisse piget.
Cedat odibilis iste rigor,

Adueniat pius ille calor,
Et Veneris mihi necte fidem,
Quæ puero tibi prima dedi
Vbera lactis, opemq; tuli,
Officium genitricis agens,
Vsibus officiosa tuis.

Quo corporis eius magnitudinem humanis inhabilem amplexibus referente, cuius naturæ contextum dubium non esset giganteo germini respondere. Non te moueat (inquit) insolitus meæ granditatis aspectus: nunc enim contractioris, nunc capacioris, nunc exilis, nunc defluentis substantiæ, modo corrugati, modo explicati corporis situm arbitraria mutatione transformo: nunc proceritate cœlis inuehor, nunc in hominem angustioris habitus ditione componor. Adhuc hæsitante eo, fidemq; dictis habere cunctante, tale carmen adiecit:

Ne paueas nostri iuuenis commercia lecti,
Corpoream gemina vario ratione figuram,
Et duplicem neruis legem præscribere sueui.
Nam sequor alternas diuerso schemate formas
Arbitrio variata meo, nunc sydera ceruix
Aequat, & excelso rapitur vicina tonanti.
Rursus in humanum ruit inclinata vigorem,
Contiguumq; polo caput in tellure resigit.
Sic leuis in varios transmuto corpora flexus
Ambiguis conspecta modis: nunc colligit anceps
Strictum membra rigor, nunc gratia corporis alti
Explicat, & summas tribuit contingere nubes.
Nunc breuitate premor, nunc laxo poplite tendor
Versilis, inq; nouos conuerti cærea vultus.
Nec me mirari debet, qui Protea nouit.
Nunc premit effusos, modo clausos exerit artus
Forma situs incerta sui speciesq; biformis.
Quæ nunc extricat, nunc membra reuoluit in orbem.
Exero contractos artus, tensosq; subinde
Corrugo, vultum formis partita gemellis
Et sortes complexa duas, maiore feroces
Territo concubitus hominum breuiore capesso.

Vxorii erga maritum amoris insigne exemplum.

His assertis Hadingi concubitu potita, tanto iuuenis amore flagrauit, vt cum eum reuisendæ patriæ cupidum comperisset, virili more culta prosequi non dubitaret, laboribusq; eius ac periculis interesse voluptatis loco duceret. Quo comite susceptum iter ingressa, penatibus fortè pernoctatura succedit, quorum defuncti hospitis funus mœstis ducebatur exequijs: vbi magicæ speculationis officio superum mentem rimari cupiens, diris admodum carminibus ligno insculptis, ijsdemq; linguæ defuncti per Hadingum suppositis, hac voce eum horrendum auribus carmen edere coëgit:

Inferis me qui retraxit execrandus oppetat,
Tartaroq; deuocati spiritus pœnas luat.
Quisquis ab inferna sede reuocauit
Me functum fatis exanimemq;,
Ac rursum superas egit in auras,
Sub stygе liuenti tristibus vmbris
Persoluat proprio funere pœnas.
En præter placitum propositumq;
Quædam grata parum promere cogor.
Ex hac nanq; pedem sede ferentes
Angustum nemoris aduenientis
Paßim dæmonibus præda futuri.

Tunc quæ nostra chao fata reduxit,
Et dedit hoc rursum visere lumen,
Mire corporeis nexibus indens
Manes elicitos sollicitando,
Quod nisa est temere flebit acerbe.
Inferis me qui retraxit execrandus oppetat,
Tartaroq́, deuocati spiritus pœnas luat.
Nam cum monstrigeni turbinis atra lues
Intima conatu presserit exta graui,
Atque manus viuos verrerit vngue fero,
Artubus auulsis corpora rapta secans,
Tunc Hadinge tibi vita superstes erit,
Nec rapient manes infera regna tuos,
Nec grauis in stygias spiritus ibit aquas.
Fœmina sed nostros crimine pressa suo
Placabit cineres, ipsa futura cinis,
Quæ miseris vmbris huc remeare dedit.
Inferis me qui reduxit execrandus oppetat
Tartaroq́, deuocati spiritus pœnas luat.

Igitur cum apud prædictum nemus compacto ramalibus tecto noctem agerent, inusitatæ granditatis manus domicilium penitus pererrare conspecta. Quo monstro territus Hadingus, nutricis opem implorat. Tunc Harthgrepa artus explicans, ac magno se turgore distendens, manum arctius comprehensam alumno præbuit abscindendam. Ex cuius teterrimis vulneribus plus tabi quàm cruoris manauit. Cuius facti postmodum ab originis suæ consortibus laniata pœnas pependit: neq; illi aut naturæ conditio, aut corporis magnitudo, quo minus infestos hostium vngues experiretur, opitulata est. Spoliatum nutrice Hadingum grandæuus fortè quidam altero orbus oculo, solitarium miseratus, Lisero cuidam piratæ solenni pactionis iure conciliat. Siquidem icturi fœdus veteres vestigia sua mutui sanguinis aspersione perfundere consueuerant, amicitiarum pignus alterni cruoris commercio firmaturi. *Iciendi fœderis mos apud priscos.* Quo pacto Liserus & Hadingus arctissimis societatis vinculis colligati, Lokero Curetum tyranno bellum denunciant. Quibus superatis fugientem Hadingum prædictus senex ad penates suos equo deuehendum curauit, ibiq; suauissimæ cuiusdam potionis beneficio recreatum, vegetiori corporis firmitate constaturum prædixit. Cuius augurij monitum huiusmodi carmine probauit:

Hinc te tendentem gressus profugum ratus hostis
Impetet vt teneat vinclis, faucisq́, ferinæ
Obiectet depascendum laniatibus: at tu
Custodes varijs rerum narratibus imple.
Cumq́, sopor dapibus functos exceperit altus,
Iniectos nexus, & uincula dira relide.
Inde pedem referens, vbi se mora paruula fundet
Viribus in rapidum totis assurge leonem,
Qui captiuorum iactare cadauera sueuit,
Inq́, truces armos validis conare lacertis,
Et cordis fibras ferro rimare patenti.
Protinus admissa vapidum cape fauce cruorem,
Corporeamq́, dapem mordacibus attere malis.
Tunc noua vis membris aderit, tunc robora neruis
Succedent inopina tuis, solidiq́, vigoris
Congeries penitus neruosos illinet artus.
Ipse struam votis aditum, famulosq́, sopore
Conficiam, & lenta stertentes nocte tenebo.

Et cum dicto relatum equo iuuenem pristino loco restituit. Tunc Hadingus amiculi eius rimas sub quo trepidus delitebat, per summam rerum admirationem vi-

nem visus perspicuitate traijciens, animaduertit equinis freta patêre vestigijs, prohibitusq; rei inconcessæ captare conspectum, plenos stuporis oculos à terribili itinerum suorum contemplatione deflexit. Qui cum à Lokero captus, omnem prædictionis euentum certissimis rerum experimentis circa se peractum sensisset, Handuuanum Hellesponti regem apud Dunam vrbem inuictis murorum præsidijs vallatum, mœnibusq; nouatiæ resistentem bello pertentat. Quorum fastigio oppugnationis aditum prohibente, diuersi generis aues loci illius domicilijs assuetas per aucupij peritos prendi iussit, earumq; pennis accensos igne fungos suffigi curauit: quæ propria nidorum hospitia repetentes, vrbem incendio compleuere. Cuius extinguendi gratia concurrentibus oppidanis, vacuas defensoribus portas reliquerunt. Adortus Handuuanum cepit, eiq; redemptionis nomine corpus suum auro rependendi potestatem fecit: cumq; hostem tollere liceret, spiritu donare maluit, adeò sæuitiam clementia temperabat. Post hæc multo orientalium robore debellato, Suetiam reuersus Swibdagerum apud Gudlandiam ingenti classe obuium pugna adortus oppressit. Sicq; non solum exterorum manubijs, verumetiam paternæ fraternæq; vindictæ trophæis ad eminentem claritatis gradum prouectus, exilio regnum mutauit, cui patriam non antè repetere quàm regere contigit. Ea tempestate cum Othinus quidam Europa tota falso diuinitatis titulo censeretur, apud Vpsalam tamen crebriorem diuersandi vsum habebat: eamq; siue ob incolarum inertiam, siue locorum amœnitatem, singulari quadam habitationis consuetudine dignabatur. Cuius numen septentrionis reges propensiore cultu prosequi cupientes, effigiem ipsius aureo complexi simulacro, statuam suæ dignationis indicem maxima cum religionis simulatione Byzantiū transmiserunt: cuius etiam brachiorum lineamenta, confertissimo armillarum pondere perstringebant. Ille tanta sui celebritate gauisus, mittentium charitatem cupide exosculatus est. Cuius coniunx Frigga quo cultior progredi posset, ascitis fabris, aurum statuæ detrahendum curauit. Quibus Othinus suspendio consumptis, statuam in crepidine collocauit, quam etiam mira artis industria ad humanos tactus vocalem reddidit. At nihilominus Frigga cultus sui nitorem diuinis mariti honoribus anteponens, vni familiarium se stupro subiecit, cuius ingenio simulacrum demolita, aurum publicæ superstitioni consecratum, ad priuati luxus instrumentum conuertit. Nec pensi duxit impudicitiam sectari, quo promptius auaritia frueretur. Indigna fœmina quæ numinis coniugio potiretur. Hoc loci quid aliud adiecerim, quàm tale numen hac coniuge dignum extitisse? Tanto quondam errore mortalium ludificabantur ingenia. Igitur Othinus gemina vxoris iniuria lacessitus, haud leuius imaginis suæ quàm tori læsione dolebat. Duplici itaq; ruboris irritamento perstrictus, plenum ingenui pudoris exilium carpsit, eoq; se contracti dedecoris sordes aboliturum putauit. Cuius secessu Mithotyn quidam præstigijs celeber, perinde ac cœlesti beneficio vegetatus, occasionem & ipse fingendæ diuinitatis arripuit, barbarasq; mentes nouis erroris tenebris circunfusas, præstigiarum fama ad cerimonias suo nomini persoluendas adduxit. Hic deorum iram, aut numinum violationem confusis permixtisq; sacrificijs expiari negabat: ideoq; eis vota communiter nuncupari prohibebat, discreta superûm cuiq; libamenta constituens. Qui cum Othino redeunte, relicta præstigiarum ope, latendi gratia Pheoniam accessisset, concursu incolarum occiditur. Cuius extincti quoq; flagitia patuêre: siquidem busto suo propinquantes, repentino mortis genere consumebat, tantasq; post fata pestes ædidit, vt penè tetriora mortis quàm vitæ monumenta dedisse videretur, perinde ac necis suæ pœnas à noxijs exacturus. Quo malo obfusi incolæ, egestum tumulo corpus capite spoliant, acuto pectus stipite transfigentes: id genti remedio fuit. Post hæc Othinus coniugis fato pristinæ claritatis opinione recuperata, ac veluti expiata diuinitatis infamia ab exilio regressus, cunctos qui per absentiam suam cœlestium honorum titulos gesserant, tanquam alienos deponere coëgit, subortosque magorum cœtus, veluti tenebras quasdam superueniente numinis sui fulgore discussit. Nec solum eos deponendæ diuinitatis, verumetiam deferendæ patriæ imperio constrinxit, meritò terris extrudendos ratus, qui se cœlis tam nequiter ingerebant.

Stratagema elegans.

Mithotyn mirus quidam præstigiator, diuinitatis existimationē sibi conciliat.

Interea

Intereà Aſmundus Swibdageri filius, in vltionem patris pugna cum Hadingo congreſſus, vt filium Henricum, cuius charitatem etiam proprio ſpiritui præferebat, fortiſſimè dimicantem occidiſſe cognouit, auido fati animo lucem peroſus, tali carmen voce compegit:

Quis noſtra fortis auſit arma ſumere?
Nil proficit caſsis vacillanti nitens.
Lorica iam nec commodè fuſum tegit.
Armis ouemus interempto filio.
Cuius mori me cogit imminens amor.
Charo ſuperſtes ne relinquar pignori,
Vtraq; ferrum comprimi iuuat manu.
Nunc bella præter ſcuta nudo pectore
Exerceamus fulgidis mucronibus.
Ferocitatis fama noſtræ luceat,
Audacter agmen obteramus hoſticum.
Nec longa nos exaſperent certamina,
Fugaq; fractus conquieſcat impetus.

Quo dicto, geminam capulo manum inijciens abſque periculi reſpectu reflexo in tergum clypeo, complures in necem egit. Igitur Hadingo familiarium ſibi numinum præſidia poſtulante, ſubitò Vagnoftus partibus eius propugnaturus aduehitur. Cuius aduncum Aſmundus gladium contemplatus, hoc in vocem carmine clamabũdus erupit.

Quid gladio pugnas incuruo?
Enſiculus fato tibi fiet,
Framea torta necem generabit.
Hoſtem nanq; manu ſuperandum
Carminibus lacerari fidis,
Plus verbis quàm vi conniſus,
In magna vires ope ponens.
Quid me ſic vmbone retundis
Audaci iaculo minitando?
Cùm ſis criminibus miſerandis
Obſitus & maculis refertus.
Infamis ſic te nota ſparſit
Putentem vitijs labeonem.

Hæc vociferantem Hadingus haſta traijcit amentata. Sed nec mortis Aſmundo ſolatia defuere: ſiquidem inter exiguas vitæ reliquias, vulneratum interfectoris pedem, perpetua claudicatione mulctauit, clademq; ſuam, paruulo vltionis momento memorabilem reddidit. Ita alterum membri debilitas, alterum vitę finis excepit. Corpus eius ſolenni funere elatum apud Vpſalam regijs procuratur exequijs. Cuius coniux Gunnilda ne ei ſupereſſet, ſpiritum ſibi ferro ſurripuit, virumq; fato inſequi, quàm vita deſerere præoptauit. Huius corpus amici ſepulturæ mandantes, mariti cineribus adiunxerunt: dignam eius tumulo rati, cuius charitatem vitæ prætulerat. Iacet itaq; Gunnilda aliquanto ſpecioſius virum buſti quàm tori ſocietate complexa. Poſt hæc Hadingo victore Suetiam populante, Aſmundi filius Vffo nomine, conſerendæ manus diffidentia adductus, in Daniam exercitum traijcit, hoſtiléſque lares inceſſere, quàm proprios tueri ſatius duxit: opportunum propulſandarum iniuriarum genus exiſtimãs, quod ab hoſte pateretur inferre. Ita Danis ad propria defenſanda redire compulſis, ſalutemq; patriæ exterarum rerum dominio præferentibus, domeſticum ſolum hoſtilibus armis vacuefactum repetijt. Igitur cum Hadingus e bello Suetico regreſſus, ærarium ſuum quo bellis ac ſpolijs quæſitas opes excipere conſueuit, furto violatum animaduerteret, cõtinuò cuſtodem eius Glumerũ ſuſpendio conſumpſit, callidoq; commẽti genere edixit, vt ſi quis e noxijs ablata referre curaſſet, honoris locum quem Glumerus poſſederat obtineret. Quo promiſſo, ſontium quidam beneficij percipiendi quàm criminis tegendi ſtudioſior reddi- *Calliditas Hadingi.*

tus, pecuniam regi reportandam curauit. Quem conſcij in ſummam principis amicitiam receptum putantes, nec vberius quàm fidelius honoratum credentes, & ipſi pari præmij ſpe relatis pecunijs, reatum detegunt. Quorum confeſſio primùm honoribus ac beneficijs excepta, mox ſupplicijs punita, haud paruum vitandæ crudelitatis documentum reliquit. Dignos dixerim qui ſolutæ taciturnitatis pœnas patibulis luerent, quos cùm ſilētij ſalubritas tutos præſtare poſſet, vocis ſtoliditas in exitium pertraxit. His geſtis, Hadingus per ſummum integrandi belli apparatum hyberna permenſus, verno ſole frigoribus liquatis Suetiam repetit, ibiq; luſtrum militando confecit. Cuius milites diuturnæ expeditionis negotio conſumptis alimentis ad vltimam penè tabem redacti, ſylueſtribus fungis famem lenire cœperunt. Tādem per ſummam neceſſitatis indigentiam commanducatis equis, ad poſtremum canina cadauera corporibus indulſerunt. Sed neq; humanis artubus veſci nephas habitum. Itaq; Danis in extremas deſperationis anguſtias compulſis, nocte concubia ſine autore tale caſtris carmen inſonuit.

Danorũ fames ingens.

Tetro penates omine patrios
Liquiſtis, hoc rus Marte ſequi rati.
Quæ vana mentes ludit opinio?
Quæ cæca ſenſus corripuit fides?
Hoc arbitrantes poſſe ſolum capi?
Non amplitudo Suetica cedere,
Non exterorum Marte valet quati,
At ſumma veſtri defluet agminis,
Cum Marte veſtros cœperit aggredi,
Nam cum ferocem vim fuga ſoluerit
Et præliorum pars vaga labitur
In terga dantes Marte prioribus
Cædis poteſtas liberior datur,
Maiorq; ferri parta licentia
Cùm ſors rebellem præcipitem fugat,
Nec tela tendat, quem metus abſtrahit.

Quod præſagium crebra Danorum cæde ſequens lucis euentus impleuit. Nocte poſtera vocē huiuſmodi incerto autore editā, Suetica auribus iuuētus excepit.

Quid me ſic Vffo prouocat ſeditione graui
Pœnas daturus vltimas? confodietur enim
Multa premendus cuſpide, exanimisq; ruet
Audaciam cœpti luens. nec petulantis erit
Liuoris intactum ſcelus, augurioq; meo
Cùm bella primùm geſſerit, contuleritq; manum,
Excepta membris ſpicula corpus vbiq; petent,
Crudosq; hiatus vulnerum faſcia nulla premet,
Nec ampla plagarum loca contrahet vlla ſalus.

Duo ſenes inter ſydera inuſitato veſtitu formaq; præditi, mirabiliter inter ſe contendunt.

Eadem nocte congreſſis exercitibus, duo ſenes humano habitu tetriores, capitibus coma vacuis, inter ſyderum micatus, triſte viſu caluitium præferentes, contrarijs votorum ſtudijs, monſtriferos diuiſere conatus. Siquidem alter Danorum partibus intēdebat, alter Sueonum ſtudioſus extabat. Victus Hadingus cùm in Helſingiam confugiſſet, ibiq; ſolis feruore percalefactum corpus frigida maris aqua ſublueret, inauditi generis belluam, crebris ictibus attentatam oppreſſit, necatámque in caſtra perferendā curauit. Quem facto ouantem obuia fœmina hac voce cōpellat:

Seu pede rura teras, ſeu ponto carbaſa tendas,
Infeſtos patiere deos, totumq; per orbem
Propoſitis inimica tuis elementa videbis.
Rure rues, quatiere mari, dabiturq; vaganti
Perpetuus tibi turbo comes: nec deſeret vnquàm
Vela rigor: nec tecta tegent, quæ ſi petis icta
Tempeſtate ruent, diro pecus occidet algu.

Omnia

Omnia præsentis sortem vitiata dolebunt.
Vt scabies fugiere nocens, nec tetrior vlla
Pestis erit, tantùm pœnæ vis cœlica pensat.
Quippe vnum è superis alieno corpore tectum
Sacrilegæ necuere manus: sic numinis almi
Interfector ades. Sed cùm te exceperit æquor,
Carceris æolici laxos patiere furores.
Te Zephyrus Boreasq; ruẽs, te proteret Auster,
Et coniuratos certabunt edere flatus,
Donec diuinum voto meliore rigorem
Solueris, & meritã tuleris placamine pœnam.

Regressus igitur Hadingus, eodemq; cuncta tenore perpessus, tranquilla quæq; proprio turbidabat aduentu. Siquidem nauigante eo oborta nimbi vis ingenti classem tempestate consumpsit. Naufragum hospitia petentem, subita penatium strages excepit. Nec antè malo remedium fuit, quàm scelere sacrificijs expiato, cum superis in gratiam redire potuisset. Siquidem propitiandorum numinum gratiâ, Fro Deo rem diuinam furuis hostijs fecit: quem litationis morem annuo feriarum circuitu repetitũ, posteris imitandum reliquit. Fro Blod Sueones vocant. Cumq; fortè gigãtum quendam Nitherorum regis Haquini filiam Regnildam pactum animaduerteret, indignam rei conditionem perosus, per summam futuræ copulæ detestationem ingenuo ausu nuptias p̄cucurrit, Noruagiamq; profectus, tam fœdum regię virginis amatorem armis oppressit. Adeo nanq; virtutem ocio prętulit, vt cùm regiis delicijs frui liceret, non solùm suas, verumetiam alienas iniurias propulsare omni voluptate iucũdius duceret. Autorem beneficij puella crebris obtusum vulneribus ignara medẽdi cura prosequitur. Cuius ne notitiam sibi temporis interiectus eriperet, crus eius annulo vulneri incluso obsignatum reliquit. Eadem postmodum à patre eligendi mariti libertate donata, contractam conuiuio iuuentutem curiosiore corporum attrectatione lustrabat, deposita quondam insignia perquirens. Spretis omnibus, Hadingum latentis annuli indicio deprehensum amplectitur, eiq; se coniugem donat, qui coniugio suo gigantem potiri passus nõ fuerat. Apud quam diuersantem Hadingo mirum dictu prodigium incidit. Siquidem cœnante eo, fœmina cicutarum gerula, propter foculum humo caput extulisse conspecta, porrectoq; sinu percunctari visa, qua mundi parte tam recentia gramina brumali tempore fuissent exorta. Cuius cognoscendi cupidum regem proprio obuolutum amiculo, refuga secum sub terras abduxit. Credo dijs infernalibus ita destinantibus, vt in ea loca viuus abduceretur, quæ morienti petenda fuerant. Primùm igitur vapidæ cuiusdam caliginis nubilum penetrantes, perq; callem diuturnis adesum meatibus incedentes, quosdam prætextatos, amictosq; ostro proceres conspicantur: quibus præteritis loca demum aprica subeunt, quæ delata à fœmina gramina protulerunt: progressiq; præcipitis lapsus ac liuentis aquæ fluuium diuersi generis tela rapido volumine detorquentem, eundemq; ponte meabilem factum offendunt. Quo pertransito, binas acies mutuis viribus concurrere contemplãtur: quarum conditionem à fœmina percunctãte Hadingo, ij sunt, inquit, qui ferro in necem acti, cladis suę speciem continuo protestantur exemplo, præsentique spectaculo præteritæ vitæ facinus æmulantur. Prodeuntibus murus aditu, transcensuque difficilis obsistebat: quẽ fœmina nequicquam transilire conata, cùm ne corrugati quidem corporis exilitate proficeret, galli caput quem secum fortè deferebat abruptum, vltra mœnium septa iactauit, statimque rediuiuus ales resumpti fidem spiraculi claro testabatur occẽtu. Regressus igitur Hadingus, patriámque cum coniuge repetere orsus, imminentiũ sibi piratarum insidias, celeri nauigatione cassauit. Qui licet ijsdem penè flatibus iuuarentur, ipsum tamen æquora præsulcantem paribus velis occupare non poterãt. Inter hęc Vffo cum mirę pulchritudinis filiam haberet, potiturũ ea qui vita Hadingum spoliaret edixit. Quo pacto Thuningus quidã admodum solicitatus, adcita Byarmensiũ manu votiuũ studuit impetrare progressum. Quẽ excepturus Hadingus, dũ classe Noruagiã præteriret, animaduertit in littore senem crebro amiculi motu

Hadingus viuus ad inferos ducitur

appellandi nauigij monitus afferentē: quem repugnātibus socijs, damnosumq́; profectionis diuerticulū affirmātibus, naue susceptū centuriādi exercitus autorem habuit, in ordinanda agminū ratione curiosius attēdere solitū, vt prima per dyadem phalanx, ac per tetradē secunda constaret, tertia verò octoadis adiectione succresceret, semperq́; priorē insequens duplicitatis augmento transcenderet. Idem quoq́; funditorū alas in extremā aciē concedere iussit, eisq́; sagittariorum ordines sociauit. Ita digestis in cuneū cateruis, ipse post bellatorū terga cōsistens, ac folliculo quē ceruici impensum habebat, balistā extrahēs, quæ primū exilis visa, mox cornu tensiore ꝓminuit, denos neruo calamos adaptauit, qui vegetiore iactu pariter in hostem detorti, totidē numero vulnera confixerūt. Tūc Byarmenses arma artibus permutantes, carminibus in nymbos soluere cœlū, lætamq́; aëris faciē tristi imbriū aspergine cōfuderūt. E cōtrario senex obortā nymbiū molē obuia nube pellebat, madorēq́; pluuię nubilo castigabat obiectu. Victorē Hadingum dimissus senex, nō vi hostili, sed volūtario mortis genere cōsumendum prædixit, clarisq́; bellis obscura, ac lōginquis finitima ꝓponere vetuit. Quo relicto, Hadingus ab Vffone ꝑ colloquij simulationē in Vpsalā accersitus, amissis ꝑ insidias socijs, noctis habitu protectus aufugit. Nā Danis ædis in quam conuiuij nōine cōtracti fuerāt, excessum petentibus, præstò erat qui cuiusq́; exertū foribus caput ferro demeteret. Cuius facti iniuriā prælio insecutus Vffonē oppressit, eiusq́; corpus deposito odio cōspicui operis mausęolo mādauit, amplitudinē hostis elaborato busti splendore cōfessus. Ita quē viuū hostili studio insectari solebat, extinctum honoris impēdio decorabat. Et vt sibi deuictę gentis animos cōciliaret, fratrē Vffonis Hundingū, regno præfecit, ne imperiū potius in exteros trāsfusum, q̃ in Asmundi familia cōtinuatū videretur. Cumq́; sublato iā æmulo cōplures annos ꝑ summā armorū desuetudinē, rerū agitatiōe vacuus exegisset, tandē diutinū ruris cultū nimiáq́; maritimarū rerū abstinentiā causatus, & quasi bellū pace iocūdius ratus, talib. seipsum culpare desidię modis aggreditur:

Quid moror in latebris opacis
Collibus implicitus scruposis,
Nec mare more sequor priori?
Eripit ex oculis quietem
Agminis increpitans lupini
Stridor, & vsq́; polum leuatus
Questus inutilium ferarum
Impatiensq́; rigor leonum.
Tristia sunt iuga vastitasq́;
Pectoribus truciora fisis.
Officiunt scopuli rigentes
Difficilisq́; situs locorum
Mentibus æquor amare suetis.
Nam freta remigiis probare
Officij potioris esset,
Mercibus ac spoliis ouare,
Æra aliena sequi locello
Æquoris inhiare lucris
Quam salebras nemorumq́; flexus
Et steriles habitare saltus.

Cuius vxor ruralis vitę studio maritimarum auiū matutinos pertęsa cōcentus, quantū in syluestrium locorum vsu voluptatis reponeret, hac voce detexit:

Me canorus angit ales immorantem littori
Et soporis indigentem garriendo concitat.
Hinc sonorus æstuosæ motionis impetus
Ex ocello dormientis mite demit ocium:
Nec sinit pausare noctu mergus altè garrulus
Auribus fastidiosa delicatis inferens,
Nec volentem decubare recreari sustinet
Tristiore flexione diræ vocis obstrepens.
Tutius syluis fruendum dulciusq́; censeo.
Quis maior quietis vsus, luce, nocte carpitur,
Quàm marinis immorari fluctuando motibus?

Eodem tēpore Tosto quidā obscuro Iutiæ loco ortus, ferocitate clarus emersit: plebe nanq́; vario petulātię genere lacessita, latè crudelitatis famā extulit, tātáq́; malignitatis opiniōe ꝑcrebuit, vt facinorosi cognomine notaretur. Sed nec exterorū iniurijs abstinēs, post fœdā patrię vexationē, etiā Saxoniā tētat. Cui⁹ duce Syfrido laborātib. ꝑlio socijs pacē petēte, fore quod ab ipso poscebatur asseruit, dum-

dummodo sibi gerēdi cum Hadingo belli societatē polliceri voluisset. Refragātē illum, cōditioniq; parere metuentē, acri minarū genere ad eā quā optabat promissionē perduxit. Fit .n. vt quod blādè non struitur, minaciter impetretur. A quo terrestri negotio superatus Hadingus, cū victoris classem inter fugiendū repertā pfossis laterib. nauigationi inutilem reddidisset, cōcessam scaphā in altū direxit. Quē Tosto occidisse ratus, cùm diu inter pmiscua necatorū cadauera quęsitū reperire non posset, ad classem regressus, animaduertit eminus myoparonē medijs maris ęstibus fluctuantē. Quem cum adductis in altū nauigijs persequi statuisset, fractionis periculo reuocatus, ægrè littus repetiit. Tūc correptis integris cœptū vię gen⁹ exequitur. Hadingus occupari se vidēs, percōtari comitē cœpit, an nādi vsum calleret, negantéq; eo, fugę diffidentia spōte euersi nauigij cōcauas partes amplexus, mortis fidem insequētibus fecit. Securū deinde Tostonē inopinatūq; & spoliorū reliquiis auidius incubantē adortus, prostrato exercitu prędā deserere coegit suāq; eius fuga vlciscitur. Nec Tostoni in vindictā sui animus defuit. Nam cū ob accepti vulneris magnitudinē reparandarū intra patriā virium copiā non haberet, legati titulo Britanniam petijt. In qua profectione nauigationis socios in aleæ lusum per lasciuiā contraxit, rixamq; a tesserarum iactibus ortam, funesta cæde finire docuit. Ita placido exercitij genere discordiā per totū nauigiū diffudit, cruentamq; pugnā mutatus lite iocus pgenuit. Et vt aliquod ex alieno malo cōmodum caperet, correptis interfectorū pecunijs, Collonē quendā piratica tunc temporis insignē adciuit. Quo comite paruo pòst in patriā reuersus, cū Hadingo, suā quam militū fortunā expendere poptante, ex prouocatione congressus occiditur. Nolebant enim priscę fortitudinis duces vniuersorum discrimine exequi, quod paucorum sorte peragi potuisset. His gestis, Hadingo defunctæ coniugis species per quietem obseruata, sic cecinit:

Bellua nata tibi est rabiem domitura ferarum,
Quæq; truci rapidos atteret ore lupos.

At post pauca subiunxit:

Fac caueas, ex te nocuus tibi prodijt ales
Felle ferox bubo, voce canorus olor.

Rex manè sopore discusso, cuidā cōiecturarū sagaci visum exponit. Qui lupi nomine futurę ferocitatis filiū interpretatus, Oloris vocabulo filiam denotauit, illū hostibus perniciosum, hāc patri insidiosam fore pręsagiēs. Euentus augurio respōdit. Siquidē Hadingi filia Vluilda priuato cuidā Guthormo denupta, siue copulæ indignitate, siue claritatis affectatione permota, maritū in parentis cędē absq; pietatis respectu solicitat: reginā se, q̄ regis filiā cēseri malle pfata. Cuius exhortationis modū ijsdē penè verbis, quibus ab ipsa editus fuerat, explicare cōstitui: q. ferè huiusmodi erat: O miserā me, cuius nobilitatē dispar copulę nexus obtenebrat. O infelicē, cui⁹ stēmati rustica iugatur humilitas. O infortunatā principis plem, quā tori lege plebeius æquiparat. Miserandā regis filiā, cuius decorē ignauus pater in absoletos ac despicabiles trāsmisit amplexus. Infaustā matris sobolē, cuius felicitati tori cōmerciū derogat, cuius mūditiā immūditia ruralis attrectat, dignitatē indignitas vulgaris inclinat, ingenuitatē cōditio maritalis extenuat. At si quis tibi vigor inest, si qua mētē virtus possidet, si dignū te regis generū pbas, socero fasces eripe, genus pbitate redime, prosapię defectū virtute æstima, sanguinis damnum animo pensa. Felicior est honos audacia, quàm hęreditate quæsitus. Melius virtute culmē, quàm successione cōscenditur. Aptius honores meritū, q̄ natura cōciliat. Adde quòd senectutē subruere nephas non est, quæ proprio in ruinam pondere suppressa deuergit. Sufficient socero tot temporū fasces, senilis tibi potestas obueniat. Quæ si te frustrata fuerit, alteri cedet. Lapsui vicinum est, quicquid senio cōstat. Sat illi regnasse sit: tibi quandoq; præesse conueniat. Malo præterea virum regnare quàm patrē. Malo regis cōiunx, quàm nata censeri. Melius est principem intus amplecti, quàm exterius venerari. Gloriosius nubere regi, quàm obsequi. Ipse quoq; tibi sceptrum, q̄ socero malle debeas. Proximū sibi quenq; natura cōstituit. Aderit cœpto facultas, si facto voluntas accesserit. Nihil est quod non ingenio cedat. Instaurandum epulū est, exornandum conuiuiū, prouidendi paratus. Inuitandus socer, fraudi viā familiaritas simula

Quod blādè non struitur sæpius per minas impetratur.

ta præstabit. Nullo melius quàm affinitatis nomine insidiæ teguntur: adde quòd temulentia promptū cædi iter aperiet. Cumq; rex capitis cultui intentus, fabulis mentē, barbæ manum intulerit, pilorūq; perplexionē crinali spico seu pectinis enodatione discreuerit, applicari ferrū visceribus sentiat. Minor occupatis solet cautela ꝑquiri. Dextera tua tot scelerū vindex accedat. Piū est vltricē miserorū manū extendere. Talibus insistente Vluilda, vir suggestione victus, insidijs operam pollicetur. Intereà Hadingus generi dolum cauere somnio monitus, petito cōuiuio quod ei filia charitatis simulatione parauerat, armatorū non lōgè ꝑsidia statuit, quibus aduersum insidias cū res exigeret, vteretur. Quo cibū capiente, satelles in fraudis ministeriū adcitus, occultato sub veste ferro opportunū sceleri tēpus tacitus expectabat. Quo rex animaduerso, collocatis in vicino militibus signum lituo dedit. Quibus continuò opem ferentibus, dolum in autorē retorsit. Intereà rex Sueonū Hundingus occasum Hadingi falsò acceptū nuncio inferiis excepturus. optimatibus contractis, eximiæ capacitatis doliū cereali liquore cōpletum delitiarum loco medium conuiuiis apponi præcepit: & ne quid celebritatis deesset, ipse ministri partibus assumptis, pincernam agere cunctatus nō est. Cūq; exequendi officij gratia regiā perlustraret, offenso gradu in dolium collapsus, interclusum humore spiritū reddidit, deditq; pœnas siue Orco, quē falsa exequiarum actione placabat, siue Hadingo, cuius interitum mentitus fuerat. Quo cognito Hadingus parem veneratori gratiam relaturus, extinctoq; superesse nō passus, suspendio se vulgo inspectante consumpsit

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER
SECVNDVS.

Hic Frotho vulgò dicebatur Frotho gessmylde, id est liberalis.

HADINGO filius Frotho succedit, cuius varij insignesq; casus fuere. Pubertatis annos emēsus, iuueniliū præferebat cōplementa virtutū. Quas ne desidię corrūpēdas præberet, abstractū voluptatibus animū, assidua armorū intētione torquebat. Qui cū paterno thesauro bellicis operib⁹ absumpto, stipēdiorū facultatē, qua militē aleret, nō haberet, attētiusq; necessarij vsus subsidia circumspiceret, tali subeuntis indigenæ carmine concitatur:

Insula non longè est præmollibus ædita cliuis
Collibus æra tegens, & opimæ conscia prædæ.
Hic tenet eximium montis possessor aceruum,
Implicitus gyris serpens crebrisq; reflexus
Orbibus, & caudæ sinuosa volumina ducens,
Multiplicesq; agitans spiras, virusq; profundens.
Quem superare volens clypeo, quo conuenit vti
Taurinas intende cutes, corpusq; bouinis
Tergoribus tegito, nec amaro nuda veneno
Membra patere sinas, sanies quod conspuit vrit.
Lingua trisulca micans patulo licet ore resultet,
Tristiaq; horrifico minitetur vulnera rictu,
Intrepidum mentis habitum retinere memento.
Nec te permoueat spinosi dentis acumen,
Nec rigor aut rapida iactatum fauce venenum.
Tela licet temnat vis squamea, ventre sub imo
Esse locum scito quo ferrum mergere phas est,
Hunc mucrone petens medium rimaberis anguem.
Hinc montem securus adi, pressoq; ligone
Perfossos scrutare cauos, mox ære crumenas
Imbue, completamq; reduc ad littora puppim.

Credulus Frotho solitarius in insulam traijcit, ne comitatior belluam adoriretur

tur quàm Athletas aggredi moris fuerat. Quæ cum aquis pota ſpecum repeteret, impactum Frothonis ferrũ aſpero cutis horrore contempſit. Sed & ſpicula quæ in eam coniecta fuerant, eluſo mittentis conatu læſionis irrita reſultabãt. At vbi nil tergi duritia ceſſit, ventris curioſius annotati mollities ferro patuit: quæ ſe morſu vlciſci cupiens, clypeo duntaxat ſpinoſum oris acumen impegit. Crebris deinde linguã micatibus ducens, vitã pariter ac virus efflauit. Repertæ pecuniæ regem locupletem fecere, quibus inſtructus, claſſe Curetum partibus admouetur. Quorũ rex Dorno periculoſi belli metu huiuſmodi ad milites orationẽ habuiſſe fertur: Externũ proceres hoſtẽ, & totius fermè occidentis armis opibuſq; ſuccinctũ, ſalutarem pugnę cunctationẽ ſectantes, inediæ viribus obtinendũ curemus. Internum hoc malũ eſt, difficillimũ ære domeſticum debellare periculũ. Facile famelicis obuiatur. Melius aduerſariũ eſurie q̄ armis tentabimus. Nullũ hoſti inedia acrius iaculum adacturi. Edax viriũ peſtis edendi penuria nutritur. Armorum opẽ alimentorum inopia ſubruit. Illa quieſcentibus nobis tela cõtorqueat, illa pugnę ius officiũq; ſuſcipiat: diſcriminis expertes, diſcrimen licebit inferre. Exangues abſq; ſanguinis detrimento præſtare poterimus. inimicũ ocio ſuperare phas eſt. Quis dãnoſe quàm tutò dimicare maluerit? Quis cũ impunè certare liceat, pœnã experiri contendat? Felicior armorũ ſucceſſus aderit, ſi ꝑuia fames bellum cõmittit. Hac primã confligendi copiã duce captemus: caſtra noſtra tumultus expertia maneãt: illa noſtri loco decernat: quę ſi victa ceſſerit, ocium rumpendũ eſt: facile ab indefeſſo laſſitudine cõcuſſus opprimitur. Adeſa marcore dextera pigrior in arma perueniat. Lentiores ferro manus dabit, quẽ quiſpiam prius labor exhauſerit. Præceps victoria eſt, vbi tabe cõſumptus, cũ robuſto congreditur. Taliter indẽnes aliis Danorũ autores fore poterimus. His dictis, quęcũque tutatu difficilia animaduertit defenſionis diffidentia populatus, adeò hoſtilem ſæuitiã in vaſtanda patria ꝑcucurrit, vt nihil quod à ſuperuenientibus occupari poſſet intactũ relinqueret. Maiorẽ deinde copiarũ partẽ indubitatę firmitatis municipio cõplexus, ab hoſte ſe circunſideri ꝑmittit. Cuius Frotho oppugnãdi diffidẽtia concitatus, cõplures inſolitæ ꝓfunditatis foſſas intra caſtra fieri, latenterq; per corbes humũ egeri, & in fluuiũ mœnibus ꝓpinquum tacitè diſijci iuſſit. Quem dolũ crebro ceſpite foſſis ſuperaddito, occultandũ curauit, incautũ hoſtẽ præcipitio cõſumpturus, futurũq; ratus, vt ignaros deſidentis glebæ lapſus obrueret. Poſt hæc ſimulato metu caſtra pauliſper deſerere cœpit: quib. imminentes oppidanos paſſimq; eluſis veſtigijs in foueas ꝓuolutos ingeſtis deſuper iaculis trucidauit. Inde profectus in Trannonẽ Rutenę gẽtis tyrannũ incidit, cuius maritimas copias ſpeculaturus, crebros clauos ex fuſtibus creat, ijſdẽq; carabũ onerat: quo hoſtilẽ noctu claſſem ſubiens, imas nauigiorũ partes terebro ſauciat: quæ ne repentinũ vndarum paterentur incurſum, patentia foraminũ loca, ꝓuiſis antea clauis obſtruit, terebriq; dãnum ſtipitibus penſat. At vbi foraminum copiã mergẽdę claſſi ſufficere credidit, dẽptis obſtaculis, ꝓmptum aquis aditum patefecit, hoſtilemq; claſſem ſua circunfundere ꝓperauit. Ancipiti periculo circunuẽti Ruteni, armis prius an vndis reſiſterẽt, hęſitabãt, Naufragio pereunt, dum nauigiũ ab hoſte vindicare contendunt. Internum diſcrimẽ externo atrocius erat, dum foris ferrum ſtringunt, intus fluctibus cedunt. Bina ſimul in miſeros pericula graſſabãtur. Incertũ erat celerius nando ſalus an dimicãdo peteretur. Mediũ pugnæ certamen noua fati diremit occaſio. Geminæ mortes vno ferebantur inceſſu: duę lethi viæ ſocium egere periculum. Ambiguum erat, ferrum magis an fretũ afficeret: gladios ꝓpulſantẽ, tacitus fluctuum allapſus excepit: ecõtrario fluctibus obuiantẽ, obuius enſis implicuit: aquarum eluuies cruoris aſpergine fœdabatur. Victis itaq; Rutenis, patria Frothoni repetitur: qui cum legatos in Ruſciam exigendi tributi ſtudio miſſos, incolarum perfidia atroci mortis genere conſumptos animaduerteret, duplici iniuria permotus, vrbem Rotalam arcta admodum obſidione perſequitur. Qua ne fluuij interſtitio prohibente tardius potiretur, vniuerſam aquæ molem noua riuorum diuerſitate partitus, ex ignotæ profunditatis alueo meabilia vada perfecit: nec antè deſtitit quã rapidior vortex diuiduo minoratus excurſu languidiore

Dornonis Curetum regis oratio.

Frothonis strategema.

Trãno Rutenorum rex.

vndas lapsu ageret, ac per exiles flexus vadosa paulatim cõstrictione rarescerct. Ita amne domito, oppidum naturæ præsidio vacuum, inoffensa militum irruptione prósternit. His gestis, ad vrbē Peltiscam exercitũ cõtulit, quam virib. inuictã ratus, bellum fallacia mutauit. Siquidē paucis admodũ conscijs ignotę opacitatis latebras petiuit, extinctumq; se quò minus hosti terroris afferret, vulgò nunciari præcepit. Additæ in fidem exequiæ, tumulusq; cõstructus. Sed & milites conscio fraudis mœrore, simulatũ ducis obitum ꝓsequuntur. Qua fama rex vrbis Vespasius perinde ac victoria potitus, tam languidã ac remissam defensionē egit, vt hostibus irrumpendi potestate facta, inter lusus ac ocia necaretur. Vrbe capta Frotho spe orientis imperium cõplexus, Anduani mœnib. admouetur. Qui quondã succensę p Hadingum vrbis admonitus, cunctos eius penates domesticis auibus vacuefecit, quo minus simi lis iacturæ periculo mulctaretur. Nec noua Frothoni calliditas defuit: quippe pmutata cũ ancillulis veste, peritã se pugnandi puellã simulat, depositoq; virili cultu, fœmineũ æmulatus, transfugæ titulo oppidũ petit. Illic omnibus curiosius exploratis, postridie emisso comite exercitum muris affore iubet, portasq; sua pandēdas opera pollicetur. Taliter elusis vigilib. vrbs somno sepulta diripitur, securitatis pœnas inte ritu luens, desidiaq; sua q̃ hostium virtute miserior. Nihil enim in re militari pnicio sius animaduertitur, quam per ocium metu vacuũ, solutis neglectisq; rebus nimia fiduciæ pſumptione torpescere. Anduanus cum patriæ res perditas euersasq; cõspiceret, regias opes nauibus impositas, vt vndas potius quàm hostem ditaret, in altum demersit: quanquam satius fuerat aduersatiorum fauorē pecuniæ largitionibus occupare, q̃ eius cõmodum mortalitatis vsib. inuidere. Post hæc Frothone filiã in matrimoniũ per legatos poscente, cauendũ respondit, ne rerũ prosperitate corruptus, victoriæ successum in superbiam vertat: sed potius victis parcere, & in deiectorum conditione, pristinum fulgoris habitum venerari meminerit, discatq; in miserorũ sorte pteritam æstimare fortunã. Curandum itaq;, ne cuius affinitatē expetat, imperium rapiat, & quam nuptijs illustrare gestiat, obscuritatis sordib. respergat, matrimonij dignitatem auaritiæ studio corrupturus. Cuius dicti comitate & victorē generũ adsciuit, & regni libertatem obtinuit. Intereà Sueonũ regis Hadingi coniunx Thorilda, cum priuignos suos Regnerum & Thoraldum, quorum infinito odio tenebatur, vt variis periculorum generib. implicaret, regio tãdem pecori præfecisset, Hadingi filia Suãhuita sororibus in famulitium sumptis, Suetiam petit, clarissimæ indolis exitiũ muliebri ingenio præcursura. Cumq; pdictos adolescentes nocturnis gregum excubiis occupatos, diuersi generis portentis circunfundi videret, sorores equis descendere cupientes, tali poëmatis sono vetuit:

Astutia militaris egregia.

Stratagema recens.

De Anduano rege.

Thorildæ in priuignos sæuitia.

Monstra quidem video celerem captantia saltum,
Corpora nocturnis præcipitare locis.
Bella gerit dæmon, & iniquæ dedita rixæ
Militat in mediis, turba nephanda vijs.
Effigie spectanda truci, portenta feruntur,
Hæcq; hominum nulli rura patere sinunt.
Agmina præcipiti per inane ruentia cursu,
Hac nòs progressum sistere sede iubent.
Flectere lora monent, sacrisq; absistere campis,
Aruaq; nos prohibent vlteriora sequi.
Trux lemurum chorus aduehitur præcepsq; per auras
Cursitat, & vastos edit ad astra sonos.
Accedunt Fauni Satyris, Panumq; caterua
Manibus admixta militat ore fero.
Siluanis coëunt aquili, laruæq; nocentes
Cum lamiis callem participare student.
Saltu librantur furiæ, glomerantur eisdem
Laruæ, quas simis fantua iuncta premit.
Calcandus pediti trames terrore redundat,
Tutius excelsi terga premantur equi.

Ad

Ad hæc Regnerus ſeruũ regiũ ſe profeſſus, tã longinqui à domo exceſſus cauſam aſtruxit, quòd cùm paſtoralis operis gratia rus relegatus, pecus cui præerat amiſiſſet, deſperata recuperatiõe reditu abſtinere quàm vltionis pœnã incurrere p̄optaſſet. Et ne fratris conditionẽ ſilẽtio p̄teriret, tale dictis poëma ſubiunxit.

Nos homines, non monſtra puta, ſeruosq; manentes
Per loca paſcendos exagitaſſe greges.
At cùm per teneros ageremus tempora luſus,
Fortè remota vagum ceſſit in arua pecus.
Cumq; petita diu ſpes deforet inueniendi,
Inceſſit miſeris ſollicitudo reis.
Cumq; boum nuſquam veſtigia certa paterent,
Obtinuit mœſtus ſontia corda pauor.
Hinc eſt quod virgæ vulnus pœnale verentes,
Duximus in proprios triſte redire lares.
Credidimus quàm ferre manum, pœnamq; ſubire
Tutius aſſuetis abſtinuiſſe focis.
Sic pœnam differre iuuat, reditumq; peroſis
Hac dominum latebra fallere cura manet.
Hac ope neglecti pecoris vitabitur vltor,
Solaq; ſtat noſtris hæc fuga tuta vijs.

Tunc Suanhuita ſpecioſiſſimum lineamentorum eius habitũ curioſiori contẽplatione luſtratũ impenſius admirata, regibus te, inquit, non ſeruis editũ præradians luminũ vibratus eloquitur. Forma proſapiã pandit, & in oculorũ micatu naturę venuſtas elucet. Acritas viſus ortus excellentiã præfert. Nec humili loco natũ liquet, quem certiſſima nobilitatis index pulchritudo cõmendat. Exterior pupillarũ alacritas interni fulgoris geniũ confitetur. Facies fidem generi facit, & in luculẽtia vultus, maiorũ claritudo reſpicitur. Neq; enim tã comis, tamq; ingenua ſpecies, ab ignobili potuit autore profundi. Sãguinis decus cognato frontẽ decore perfundit, & in oris ſpeculo cõditio natiua reſultat. Minimè ergo tã ſpectati cælaminis ſimulacrũ obſcurus opifex abſoluit. Nũc itaq; celerrima declinatiõe crebros vię exceſſ⁹ petẽtes, mõſtrigenos vitate cõcurſus, ne elegãtiſſimorũ corporũ præda, ſordidiſſimis paſtũ agminib. præbeatis. At Regnero maxim⁹ ob deformitatẽ cultus rubor inceſſerat, cui⁹ vnicũ in obſcurãda nobilitate remedium ducebat. Seruitutẽ itaq; nõ ſemper virilitate vacuã reperiri ſubiũxit. Sæpè enim ſordido cultu robuſtã obtegi manũ, fortẽq; dextrã atra veſte cõcludi interdum: itaq; naturę vitiũ virtute redimi, damnũq; generis animi ingenuitate pẽſari. Se ergo Thor deo excepto, nullã mõſtrigenę virtutis potẽtiã expauere, cuius viriũ magnitudini nihil humanarũ diuinarúmue rerũ digna poſſit ęqualitate cõferri. Sed neq; laruas liuido tãtũ ſqualore terribiles, à maſculis debere pectorib. formidari. quarũ effigies adulterino diſtincta pallore, momentaneũ corporis habitũ ab aëris teneritudine mutuari cõſueuerit. Falli igitur Suanhuitã, quę ſolidũ virorũ robur muliebriter emollire, vireſq; vinci inſolitas effœminato pauore ꝑfundere conetur. Admirata iuuenis cõſtãtiã Suãhuita, ablegato nubilę inũbrationis vapore p̄tẽtas ori tenebras ſuda ꝑſpicuitate diſcuſſit, enſemq; varijs conflictibus opportunũ ſe ei daturã pollicita, mirã virginei cãdoris ſpeciẽ nouo mẽbrorũ iubare p̄ferebat. Taliter accẽſi iuuenis cõnubiũ pacta, ꝓlato mucrone ſic cepit: Thor deus.

In gladio quo monſtra tibi ferienda patebunt,
Suſcipe rex ſponſæ munera prima tuæ.
Hoc dignum te rite proba, manus æmula ferri
Geſtamen ſtudeat condecorare ſuum.
Ferrea vis tenerum mentis confortet acumen,
Atq; animus dextræ nouerit eſſe comes.
AEquet onus lator, & vt enſi congruat actus
Accedat grauitas, par in vtroq; tibi.
Framea quid prodeſt, vbi languet debile pectus,

Et telum trepidæ destituere manus?
Ferrum animo coëat, corpusq́; armetur vtroq́;,
Iungatur capulo, consona dextra suo.
Hæc celebres ædunt pugnas, quia iuncta vigoris
Plus retinere solent, dissociata minus.
Hinc tibi si volupe est belli clarescere palma,
Consectare ausu quod premis ipse manu.

Cumq́; multa ad hunc modum coaptato rhythmorum canore prompsisset, dimissis comitibus aduersum obscœnissimas portentorum cateruas, noctem dimicãdo permensa, luce reddita varias laruarum formulas, & inusitata specierum figmẽta passim aruis incidisse cognoscit: inter quas & ipsius Thorildæ crebris obfusa vulneribus effigies visebatur: quas in struem congestas ingenti pyra accensa cremauit, ne teter obscœnorum cadauerum odor pestifera exhalatione diffusus, propius accedentes corruptionis contagio sauciaret. Quo facto, Regnero Suetię regnum, sibi verò Regneri torum conciliauit. Qui licet tirocinium nuptijs auspicari deforme existimaret, seruatæ salutis suæ respectu prouocatus promissum beneficio excoluit. Inter hæc Vbbo quidam sororem Frothonis Vluildam iampridem matrimonio complexus, Daniæ regnum, cuius procurationem perfunctoriè gerebat, uxoris nobilitate fretus occupat. Quamobrem Frotho Orientis bella deserere coactus, apud Suetiam cum Suanhuita sorore graue prælium facit. Quo afflictus noctu conscensa cymba, per occultos nauigationis anfractus, perforandæ hostium classis aditum quærebat. Deprehensus a sorore, rogatusq́; cur tacito remigio varias meatuum ambages sequeretur, simili quæstionis modo percontantem absoluit. Nam Suanhuita quoq́; eodẽ noctis tempore solitariã nauigationẽ ingressa, ancipiti declinationis gyro multiplices sensim aditus recessusq́; captabat. Fratrem itaq́; dudum ab eo collatæ sibi libertatis admonitum rogare cœpit, vt quam bellũ Ruthenicum petiturus, arbitraria nubendi potestate donauerat, assumpto coniuge frui permittat, ratumq́; post factũ habeat, quod fieri ipse concesserit. Tam iustis precibus permotus Frotho pacẽ cum Regnero cõponit, iniuriamq́; quã ex sororis petulantia suscepisse videbatur, 4 rogatui remisit. A quibus etiam manu quantã per eos amiserat donatus, deforme vulnus specioso beneficio pẽsatum gaudebat. Daniã ingressus, capto perductoq́; ad se Vbboni ignouit, veniamq́; quam pœnã mali merito rependere maluit, quod regnũ potius vxoris impulsu, quàm propria cupiditate tentasse, nec tã autor iniuriæ, quàm imitator fuisse videretur. Vluildã eidem ademptã amico suo Scoto, qui & ipse Scotici nominis conditor fuit, nubere coegit, tori varietatem supplicij loco reputans. Cuius discessum regijs etiã vehiculis prosequutus, iniuriã beneficio pensauit. Sororis siquidem naturam, non ingeniũ intuens, suæ potius famæ, quàm illius nequitię consulebat. Quæ fraternis meritis nihil ex consueti odij pertinacia remittens noui mariti animum occidendi Frothonis, occupandiq́; Danorum imperij cõsilio fatigabat. Segniter enim deserere solet animus, quicquid solido fuerit amore cõplexus. Neq́; fluidis annis molitũ continuò crimen elabitur. Primæuã quippe mentem posterior imitatur affectio. Nec citò vitiorum vestigia pereunt, quæ tenera moribus ætas impresserit. Cum vacuas mariti aures haberet, insidias à fratre in virũ conuertit, mercede conductis, qui iugulũ dormientis cõfoderent. Qua de re Scotus per pedissequã certior factus, nocte qua cædis ministerium circa se peragendum acceperat, lecto loricatus incessit. Rogatus ab Vluilda quid ita assuetæ quietis vsum, ferreo cultu mutasset? Sic ad præsens sibi collibitum retulit. Cùm somno obfusus putaretur, irrumpentes insidiarum ministros lecto delapsus obtruncat. Quò euenit, vt Vluildã insidijs fratri nectendis abstraheret, & alijs vxorum perfidiam cauendi documentum præberet. Quæ dum geruntur, adoriendæ bello Fresię Frothoni consilium incidit, claritatem Orientis deuictione quæsitam, Occidentis oculis infundere auido. Oceanum petenti prima aduersum Vitthonem Fresorum piratam cõgressio fuit, in qua socijs primos hostium impetus solo clypeorum obiectu patienter excipere iussis, non antè missilibus vtendum edixit, quàm penitus hostium iaculorum imbrem exhaustum aduerterent. Quæ tanto à Fresis auidius emissa, quãto à Danis tolerabilius exce-

4 fortè, rogãti.

excepta, Vitthone Frothonis patientiam à pacis cupiditate profectam existimante. Oritur ingens classicum, & immenso pila stridore dissultant. Cum nullum incautis iaculum superesset, Danorum telis obfusi vincuntur. Fuga littus amplexi, inter flexuosos fossarum ambitus obtruncantur. Rhenum deinde classe rimatus, extremis Germaniæ partibus manus iniecit. Repetito oceano Fresorum classem vadosis inflictam vorticibus adortus, cæde naufragium cumulauit. Nec tantas hostium acies obtriuisse contentus, Britanniam tentat. Cuius rege deuicto, Melbricum Scoticæ regionis præfectum aggreditur. Cui cùm bellum illaturus Britannorum regem imminere ex speculatore cognosset, tergóque simul ac pectori consulere nequiret, militibus ad concionem vocatis deserenda vehicula, abijciendam supellectilem, aurúmque quod ab eis gestaretur passim per arua disijciendum edixit, affirmans solam in opum effusione opem restare. Nec aliud conclusis subsidium superesse, quàm hostem ab armis in auaritiam pellicere. Libenter prædam apud exteros quæsitam supremæ necessitati impendi debere. Fore enim vt hostes non minore auiditate collectam abijcerent, quàm repertam corriperent, oneri potius quàm vsui futuram.

Fresia a Danis subacta.

Tunc Torkillus auaritia antè alios insignis, cæterísque eloquio præstans, capite galea nudato clypeo innixus, Mouet, inquit, rex plerosque tuæ præceptionis austeritas, qui magni æstimant, quod sanguine pepererunt: ægrè proijcitur, quod maximo constat periculo quæsitum. Inuiti deserunt, quod vitæ discrimine emerunt. Extremæ enim dementiæ est, virili animo ac manu parta muliebriter spernere, opésque hosti insperatas afferre. Quid deformius, quàm belli fortunam prædæ quã gerimus contemptu præcurrere? certúmque & præsens bonum, dubij mali metu relinquere? Nondum Scotos aspeximus, & aruum auro spargemus? Quales in prælio existimandi sunt, quos bellum petentes sola bellorum eneruat opinio? An qui hosti formidolosi fuimus, ridiculi erimus, claritatémque contemptu mutabimus? Mirabitur Britannus ab his se victum, quos solo vinci timore conspexerit. Illorum metu prememur, quibus metum priores ingessimus? Quorum præsentiam contempsimus, absentiam metuemus? Quando opes probitate mercabimur, quas timore vitamus? Pecunias pro quibus pugnauimus, pugnam vitando temnemus? Quos paupertati subijcere debuimus, diuitijs imbuemus? Spolia fortiter cepimus, molliter iaciemus? Quid turpius à nobis committi poterit, quàm aurum erogare, quibus ferrum infligere debemus? Pauor nunquam eximet, quod virtus peperit. Quod bello quæsiuimus, bello linquendum est. Tanti præda veneat, quanti empta est, ferro precium penderetur. Præstat speciosa defungi morte, quàm lucis auiditate vilescere. A vita paruulo temporis momento deserimur. Pudor etiam fatum insequitur. Huic accedit, quod iactantes aurum, hostis hoc auidius insequetur, quo maiore metu vrgeri crediderit. Præterea neutra nobis fortuna auri odium facit. Victores namque ære quod gestamus ouabimus, victi sepulturæ præmio relinquemus. Hæc senior.

At milites regis potius quàm sodalis consilium intuentes, priorémque exhortationem posteræ præferentes, quod cuique opum erat certatim loculis egerunt. Mannos quoque variæ supellectilis gerulos oneribus absoluunt, sicque vacuefactis crumenis, armis habilius accinguntur. Quibus progressis succedentes Britanni, in patentem latè prædam dissiliunt. Quos rex circa pecuniæ raptum auidius æquo occupatos conspiciens, cauere iubet, ne destinatas prælio manus opum onere fatigent, scientes triumphum antè carpendum, quàm censum. Proinde auro spreto, auri dominos insequantur. Nec æris, sed victoriæ fulgorem mirentur: memineríntque satius trophæum pensare, quàm quæstum: potiorem esse metallo virtutem, si ritè amborum habitum metiantur: hoc nanque exteriorem ornatum conciliari, illam interno externóque cultui precium afferre. Quamobrem remotos à pecuniæ contemplatione oculos habeant, abstractúmque auaritia animum belli studijs impendant. Præterea nouerint prædam ab hostibus de industria reiectam, aurúmque insidiis potius, quàm vsui seminatum. Sed & simplicem argenti

Regis a præda dehortatio.

nitorem latentis hami fraude implicitum teneri. Neque enim facile fugiſſe exiſtimandum, qui fortem Britãnorum gentem fugæ prior adegerit. Cæterùm nihil indignius opibus eſſe, quæ raptorem captiuant, dum ditare creduntur. Siquidem Danos quibus opes obtuliſſe videantur, ferro cædeque mulctandos duxiſſe. Itaq; ſi ſparſa rapiant, eo hoſtem inſtruere viderentur. Si enim æris in medio poſiti ſpecie tangerentur, non ſolùm id, ſed & ſi quid eis propriæ pecuniæ ſupereſſet amitterent. Quid enim colligere prodeſſet, quæ protinus erogare cogantur? Sin pecuniam proſterni renuerint, hoſtem haud dubiè proſtraturos. Potius itaque virtute arduos, quàm cupiditate pronos exiſtere debere, nec occiduos in auaritiam animos, ſed erectos in gloriam habendos eſſe: armis non auro certandum fore.

Equitis Britanni verba

Finiente rege, eques Britannicus cunctis onuſtum auro gremium oſtendens, Colliguntur, inquit, rex ex oratione tua gemini rerum affectus, vnus timoris, alter maleuolentiæ teſtis, cum & opibus propter hoſtem vti prohibeas, noſque egenos tibi quàm locupletes militare ſatius ducas. Quid hac deformius voluntate? quid exhortatione ſtolidius? Domeſticas hic gazas agnoſcimus, agnitas tollere dubitabimus? Quod armis repetere pergebamus, quod ſanguine recuperare contendimus, vltro reſtitutum vitabimus? propria vendicare cunctabimur? Vter timidior eſt, qui parta fundit, an qui fuſa legere pertimeſcit? En quod neceſſitas ademit, caſus reddidit. Non hoſtium, ſed noſtra hæc ſpolia ſunt: non attulit aurum Britanniæ Danus, ſed abſtulit. Quæ ſubacti inuitique perdidimus, gratis redeuntia fugiemus? Nephas eſt tantum fortunę beneficium indignanter excipere. Quid enim veſanius, quàm opes in patulo conſtitutas deſpicere, concluſas ac vetitas affectare? Ante oculos collocata faſtidio dabimus, fugientia capturi? In medio poſitis abſtinebimus, longinqua atque extera petituri? Quando peregrina prædabimur, ſi propria refutamus? Nunquam deos tam infeſtos experiar, vt ſinum paterna auitáque pecunia refertum, tam iuſto onere vacuefacere compellar. Noui Danorum luxum, nunquam plena meri vaſa liquiſſent, ni timor aufugere compuliſſet. Facilius vitam deſeruiſſent, quàm vinum. Communis hic nobis affectio eſt, hac illis imagine reſpondemus. Eſto, fugam finxerint, antè tamen in Scotos incident, quàm egredi queant. Nunquam porcis proculcandum aut belluis hoc aurum rure ſqualebit, humano melius vſui ſeruiturum. Præterea ſi exercitus à quo victi ſumus ſpolia rapimus, fortunam in noſmet victoris transferimus. Quod enim certius victoriæ præſagium accipi poſſet, quàm pugnam præda præcurrere, caſtraq; ab hoſtibus deſerta ante prælium capere? Satius eſt metu viciſſe quàm ferro.

Finierat vix eques, & ecce omnium effuſæ in prædam manus nitida paſſim æra carpſere. Mireris illic obſcœnæ auiditatis ingenium, ſpeculari poſſes immoderatum cupiditatis exemplum. Videres cum gramine pariter aurum conuelli, inteſtinum diſſidium naſci, immemores hoſtium ciues ferro decernere, familiaritatis iura, ſocietatis reſpectum negligi: auaritiam omnes, amicitias neminem intueri. Interea Frotho ſyluam quæ Scotiam Britanniamque ſecernit, vaſto itinere permenſus, arma milites capere iubet. Cuius aciem ſpeculati Scoti, cum ſibi leuia tantùm pila ſuppetere, Danos verò præſtantiori armaturæ genere cultos conſpicerent, pugnam fuga præueniunt. Quos Frotho Britannicæ effuſionis metu modicum inſecutus, Vluildæ virum Scotum cum ingenti exercitu obuium recepit, quem è remotiſſimis Scotiæ finibus auxilij Danis ferendi cupido perduxerat. Per hunc Scotorum inſectatione relicta, curſum in Britanniam reflectere iuſſus, prædam quam vafrè reiecerat acriter recuperauit. Igitur quo æquiore animo opes deſeruit, hoc facilius recepit. Pœnituit tunc oneris Britannos, ſanguine pœnas auaritiæ dantes. Piguit inexpleta auiditati brachia porrexiſſe. Puduit minus regiæ exhortationi, quàm propriæ indulſiſſe cupiditati.

Post hæc celeberrimum inſulæ oppidum Lundoniam petit: cuius murorum firmitate expugnationis facultatem negãte, mortis ſimulatione facta, vires ab aſtutia mutuatus eſt. Siquidem præfectus Lundoniæ Dalemannus, cum falſum de eius obitu nunciũ accepiſſet, receptis in deditionẽ Danis, ducẽ ex indigenis offert.

Quem

Quem vt ex magno aceruo legerent, oppidum intrare permiſit. Quibus electionis diligentiam ſimulantibus, nocturnis inſidijs circumuentus opprimitur. His geſtis, regem in patriam regreſſum, Scato quidam conuiuio excipit, bellicis eius laboribus voluptatis licentiam permixturus. Apud quem Frotho dum regio more ſtratis auro puluinaribus accubaret, per Hundingum quendam ad dimicandum prouocatus, quanquam conuiuialibus mentem gaudijs impendiſſet, plus pugnæ propinquitate quàm epularum præſentia delectatus, duello cœnam, victoria duellum abſoluit. In quo dubiæ ſalutis vulnere ſuſcepto, rurſum Haquini pugilis adhortatione perſtrictus, prouocantis nece vltionem irritatæ quietis exegit. Duos ex cubicularijs palàm inſidiarum conuictos, ingentibus ſaxis affixos pelago obruit, ponderoſum animi crimen annexa corporibus mole mulctando. Ferunt quidam Vluildam tunc ei inſecabilem ferro veſtem donaſſe, qua circumamictus nullo telorum acumine læderetur. Nec prætereundum, Frothonem contuſis commolitisq; auri fragminibus cibos reſpergere ſolitum, quibus aduerſum familiares veneficorum inſidias vteretur. Hic dum Regnerum Suetiæ regem falſo proditionis inſimulatum bello laceſſit, non telorum vi, ſed armorum pondere & corporis æſtu ſtrangulatus interijt, Haldano, Roë, & Scato, filijs relictis.

Frothonis primi interitus.

His virtute paribus, æqua regnandi inceſſit auiditas. Imperij cuiq; cura extitit: fraternus nullum reſpectus aſtrinxit: quem enim nimia ſui charitas ceperit, aliena deſerit, nec ſibi quiſquam ambitioſe atq; alijs amicè conſulere poteſt. Horũ maximus Haldanus, Roë & Scato fratribus interfectis, naturam ſcelere polluit, regnum parricidio carpſit: & ne vllum crudelitatis exemplum omitteret, comprehenſos eorum fautores prius vinculorum pœna coërcuit, mox ſuſpendio conſumpſit. Cuius ex eo maxime fortuna admirabilis fuit, quod licet omnia temporum momenta ad exercenda atrocitatis officia contuliſſet, ſenectute vitam non ferro finierit. Huius filij Roë, & Helgo fuere. A Roë Roskildia condita memoratur, quam poſtmodum Sueno furcatæ barbæ cognomento clarus, ciuibus auxit, amplitudine propagauit.

Roskildia à Roë condita.

Hic breui anguſtoq; corpore fuit, Helgonem habitus procerior cepit. Qui diuiſo cum fratre regno, maris poſſeſſionem ſortitus, regem Sclauiæ Scalcum maritimis copijs laceſſitum oppreſſit. Quam cum in prouinciam redegiſſet, varios pelagi receſſus, vago nauigationis genere perluſtrabat. Hic licet ferocioris ingenij eſſet, luxuria tamen ſæuitiam æquabat. Adeò ſiquidem proiectus in Venerem extitit, vt ambiguæ exiſtimationis eſſet, tyrannide magis an libidine arſerit. Apud inſulam Thoro virgine Thora ſtuprum pati coacta, filiam ſuſcepit, cui poſtmodum Vrſæ vocabulum aptauit. Hundingum Saxoniæ regis Syrici filium, apud Stadium oppidum prælio vicit, eundemq; ex prouocatione adortus duello proſtrauit: ob quod Hundingi interemptor vocatus, victoriæ decus cognomine vſurpauit. Iutiæ Saxonibus ereptæ ius procurationemq; Heſcæ, Eyr & Ler ducibus commiſit. Apud Saxoniam ingenui ac liberti necem pari ſumma rependendam conſtituit, perinde ac liquidò conſtare volens, quod cunctas Theutonum familias æqua ſeruitus teneret, omniũq; corrupta libertas parem conditionis ignominiam redoleret.

Theutoni à Danis ſubiugati.

Cum ad inſulam Thoro piraticam reflexiſſet, Thora necdum amiſſæ virginitatis mœrore depoſito turpi commento nephariam ſtupri vltionem excogitauit, ſiquidem filiam nubilis ætatis de induſtria littori immiſſam, concubitu patrem maculare præcepit. Qui licet inſidioſæ voluptatis illecebris corpus dediſſet, animi tamen integritatem exuiſſe credendus non eſt, cum ei promptiſſimam erroris excuſationem ignorantiæ beneficium afferret. O ſtolidam matrem, quæ filiæ pudicitiam vt ſuam vlciſceretur, exulare permiſit, nec ſanguinis ſui caſtitatem curauit, dummodo inceſti efficeret reum, per quem prior ipſa perdiderat cœlibatum. Atrocem fœminæ mentem, quæ veluti ſecundam ſui corruptionem in pœnam corruptoris expendit, cum hoc ipſo potius iniuriam augere, quàm extenuare videretur. Quippe quo ſe vltionem aſſequi credidit, culpam conſtruxit: & dum noxam detrahere geſtit, nephas adiecit, ſobolis ſuæ nouercam agendo, cuius vt propriam expiaret infamiam, flagitio non pepercit. Nec dubium eandem refertum impudentia animum geſſiſſe, cuius tantus à pudore exceſſus erat, vt iniuriæ ſolatium filiæ probro petere non erubeſceret. Magnum, ſed vno expiabile ſcelus, quod concubi-

tus noxam fausta proles detersit, neq; opinione tristius, quàm fructu iocundius fuit. Siquidem genitus ex Vrsa Rolpho, ortus sui infamiam conspicuis probitatis operibus redemit: quorum eximium fulgorem omnis æui memoria specioso laudum præconio celebrat. Fit enim vt lætis lugubria finiantur, & in speciosos exitus turpiter auspicata concedant. Igitur vt flagitiosus, ita felix patris error extitit, quem tanta luce mirificus postmodum filius expiauit. Interea Regnero apud Suetiam defuncto, coniunx eius Suanhuita paruo pòst & ipsa morbo ex mœstitia contracto decedit, fato virum insecuta, à quo vita distrahi passa non fuerat. Fieri nanq; solet, vt quidam ob eximiam charitatem, quam viuis impenderant, etiam vita excedentes comitari contendant. His filius Hothbrodus succedit, qui proferendi imperij studio Orienti bellum intulit, ac post immensam populorum cladem, Atislum & Hotherum filios procreauit. Hisdem Geuarum quendam egregijs sibi meritis deuinctum pædagogum adsciuit. Nec Orientis victoria contentus, Daniam petit, eiusq; regem Roë tribus prælijs prouocatum occîdit. His cognitis Helgo filium Roluonem Lethrica arce conclusit hæredis saluti consulturus, vtcunq; suam fortunam tractasset. Deinde præsides ab Hothbrodo immissos vt externo patriã dominio liberaret, missis per oppida satellitibus cæde subegit. Ipsum quoq; Hothbrodum cum omnibus copijs nauali pugna deleuit: nec solum fratris, sed etiam patriæ iniuriam plenis vltionis armis pensauit. Quo euenit, vt cui nuper ob Hundingi cædem agnomen incesserat, nunc Hothbrodi strages cognomentum inferret. Præterea Sueones perinde ac parum prælijs afflictos abiectissimo conditionis instituto mulctauit, lege sanciens, ne cuiuspiam eorum iuxta legitimarum compositionum formulam læsio sarciretur. His gestis, ob superioris flagitij ruborem patriam penatesq; perosus, repetito Oriente decedit. Opinantur quidam, quod exprobratæ sibi turpitudinis anxius, super districtum gladium incumbendo, voluntaria se morte consumpserit. Huic filius Roluo succedit, vir corporis animiq; dotibus venustus, qui staturæ magnitudinem pari virtutis habitu commendaret. Cuius temporibus cum Danorum imperio Suetia subiaceret, Atislus Hothbrodi filius liberandæ patriæ ratione callidius quæsita, matrem Roluonis Vrsam, coniugio sibi sociandam curauit, intercedente connubij affinitate efficaciores priuigno monitus super tributi laxatione daturus. Nec fortunam votis aduersam habuit. Hic à puero liberalitatis odio imbutus adeò pecuniæ tenax extitit, vt munificum haberi infamiæ loco duceret. Quem cum Vrsa tantis auaritiæ sordibus obfusum videret, ideoq; eo carere cuperet, insidijs agendum rata, mira artis superficie fraudis formulam texit. Impietatis quippe simulationem amplexa, maritum capessendæ libertatis admonitum, nouarum rerum exhortatione solicitat, filiumq; maximis muneribus promissis, Suetiam arcessiri curat. Ita nanq; se votis maxime potituram credebat, si filio aurũ victrici nacto, regias opes fugiendo conuellere, virumq; non tantum toro, sed etiam pecunia fraudare potuisset. Neq; enim auaritiam vllo melius, quàm opum subtractione mulctandam putabat. Cuius doli profunditas ab intimis astutiæ modis profecta, haud facile ex hoc discerni poterat, quod permutandi tori studium, affectatæ libertatis imagine colorabat. Cæcam viri mentem, quæ matrem aduersum filij caput exarsisse putauit, nec suam potius strui perniciem intellexit. Stolidum mariti sensum, qui peruicacem vxoris industriam non aduertit, transferendi connubij copiam filialis odij specie molientem. Cum enim nulla muliebribus animis fiducia debeatur, is tanto stolidiorem fœminæ fidem detulit, quanto facilius eam sibi fidam, filio insidiosam putauit. Igitur promissorum magnitudine excitus Roluo, cum Atisli fortè penates ingressus, ob absentiæ diuturnitatem conuictusq; dissuetudinem parum à matre cognosceretur, leniendæ famis subsidiũ per iocum petere cepit. Qua prandium à rege poscendum hortante, laceram vestis suæ partem exerens, operam consuentis exposcit. Cum obseratas matris aures haberet, difficile, inquit, veram ac solidam amicitiam reperiri, cum filio mater epulum, fatu soror suendi obsequium neget. Ita matris errore mulctato, magnum eidem negatæ humanitatis ruborem iniecit. Quem cum Atislus inter epulas matri discubitu iunctum aspiceret,

Vrsæ astus erga maritum.

vtrunq;

vtrunq; laſciuiæ increpans impudicum fratris ſororiſq; conſeſſum aſſeruit. Cui Roluo, honeſtum in filio maternæ charitatis amplexum reſpondit, laceſſitæ integritatis defenſionem ab arctiſſimo naturæ vinculo mutuatus. Idem percunctantibus conuiuis, quod fortitudinis genus cæteris anteferret, patientiam nominauit. Interrogatus ab iiſdem Atiſlus, cui potiſſimũ virtuti votorum ſuorum ſtudiũ obligaſſet: Liberalitatis ſibi profeſſionem aptauit. Exiguntur igitur hinc animoſitatis, inde munificentiæ pacta, priorq; Roluo virtutis experimentum edere iubetur. Qui cum igni applicaretur, parmulam parti qua acrius vrgebatur obiecit, alteroq; laterum defenſo, reliquum munimento vacuum, vnico patientiæ duramento firmauit. Magna viri ſolertia, leniendi ardoris præſidium à clypeo mutuantis, vt inde expoſito flammis, corpori propugnaret, vnde eidem inter ſtridentia quandoq; tela conſuluiſſet. *Commendatio patientiæ in Roluone.* Æſtus tamen telis acrior, cum vallatam clypeo partem expugnare non poſſet, defectum munimine latus inuaſit. Quem pediſſequa, quæ forte propter focum aſtabat, intolerabili coſtarum ardore torreri conſpiciens, egeſta dolio clepſydra fuſo flammam humore ſopiuit, mediaſq; incendij pœnas, tempeſtiuo liquoris beneficio repreſſit. Roluo patientiæ conſummatione laudatur. Poſt hæc Atiſli munera requiruntur. Ferunt illum collatis in priuignum opibus, ad vltimum ingentis ponderis torquem, quo donũ cumulatius redderet, expendiſſe. Igitur Vrſa tertio conuiuij die, edendæ fraudis copiam aucupata, ſuſpicato nil tale coniuge, regia pecunia vehiculis impoſita, proprijs ſe penatibus furtiuo ſubduxit egreſſu, ſubluſtriq; nocte fugam cum filio conſecuta diſcedit. Inſequentis ſe viri metu percita, per ſummam vlterioris fugæ diffidentiam comites abijciendæ pecuniæ iuſſu ſolicitat, vita vel opibus carituros affirmans, vnicum ſalutis ſtipendium in æris abiectione repoſitum, nec fugæ ſubſidium, niſi rerum damno carpendum. Eodem itaq; exemplo vtendum, quo ſibi Frothonem apud Britannos conſuluiſſe proditum erat. Adiecit etiam, nõ magno conſtare, ſi propria Suetis reſumenda deponerent, dum inde ſibi fugæ profectus, vnde eis inſecutionis defectus accederet, magiſq; aliena reſtitui, quàm ſua deſeri viderentur. Nec mora, quo fuga celerius carperetur, reginæ iuſſa complentur. Aurum crumenis egeritur, opes hoſtiũ raptui relinquuntur. Sunt qui aſſerant Vrſam retentis pecunijs æs auro oblitum, fugæ ſuæ veſtigijs inſtrauiſſe. Credi nanq; poterat fœminam ingentia molitam facinora, metallum quoq; iactui deſtinatum inani fulgore pinxiſſe, verarum opum precia mendacis auri iubare ſimulantem. Videns igitur Atiſlus donatũ Roluoni torquem, inter alia auri inſignia relictum intimum auaritiæ ſuæ pignus curioſius contemplatus, vt prędam exciperet, affixis humo genibus cupiditati maieſtatem inclinare ſuſtinuit. Quem Roluo tollendę pecuniæ gratia pronum dimiſſumq; conſpiciens, proprijs proſtratum muneribus riſit, perinde ac cupide repetentem quod callide tribuiſſet. Contentis præda Suetis, ocyus ad naues ſe recipit, fugamq; vehementi remorũ conatu captauit. Ferunt autem illum quicquid præſtare poſceretur, primæ ſupplicationi prompta liberalitate tribuere ſolitum, nec vnquam ad ſecundam petentis vocem diſtuliſſe rogatum. *Roluonis mira liberalitas.* Siquidem precum iterationem munificentiæ velocitate præcurrere, quàm beneficium tarditate notare maluit. Quæ res ei maximam athletarũ frequentiam conciliauit. Plerunq; enim virtus, aut præmijs paſcitur, aut laudibus incitatur. Per idẽ tempus Agnerus quidam Ingelli filius, ſororem Roluonis, Rutam nomine, matrimonio ducturus, ingenti conuiuio nuptias inſtruit, in quo cum pugiles omni petulantiæ genere debacchantes, in Ialtonem quendam nodoſa paſſim oſſa conijcerent, accidit vt eius conſeſſor Biarco nomine iacientis errore vehementem capite ictum exciperet, qui dolore pariter ac ludibrio laceſſitus, oſſe inuicẽ in iacientem remiſſo, frontem eius in occiput reflexit, idemq; loco frontis intorſit, tranſuerſum hominis animum vultus obliquitate mulctando. Ea res contumelioſam ioci inſolentiam temperauit, pugileſq; regia abire coẽgit. Qua conuiuij iniuria permotus ſponſus, ferro cum Biarcone decernere ſtatuit, violatæ hilaritatis vltionem duelli nomine quæſiturus: in cuius ingreſſu, vtri prior feriendi copia deberetur, diutule certatum eſt. Non enim antiquitus in edendis agonibus crebræ ictuum viciſſitu- *Pugnandi ratio quæ fuerit veteribus.*

dines petebantur, ſed erat cum interuallo temporis etiam feriendi diſtincta ſucceſſio, rariſq; ſed atrocibus plagis certamina gerebantur, vt gloria potius percuſſionũ magnitudini, quàm numero deferretur. Prælato ob generis dignitatem Agnero, tanta vi ictum ab eo editum conſtat, vt prima caſſidis parte conſciſſa, ſupremam capitis cuticulam vulneraret, ferrumq; medijs galeæ interclusum foraminibus dimitteret. Tunc Biarco mutuò percuſſurus, quo plenius ferrum libraret, pedem trunco annixus,

Biarconis robur.

medium Agneri corpus, præſtantis acuminis mucrone tranſegit. Sunt qui aſſerant, morientem Agnerum ſoluto in riſum ore, per ſummam doloris diſſimulationem ſpiritum reddidiſſe. Cuius vltionem pugiles auidius expetentes, ſimili per Biarconem exitio mulctati ſunt. Vtebatur quippe præſtantis acuminis, inuſitatæq; longitudinis gladio, quem Loui vocabat. Talibus operum meritis exultanti, nouam de ſe ſylueſtris fera victoriam præbuit. Vrſum quippe eximiæ magnitudinis obuium ſibi inter dumeta factum, iaculo confecit, comitemq; ſuum Ialtonem, quò viribus maior euaderet, applicato ore, egeſtũ belluæ cruorem haurire iuſſit. Creditũ nanq; erat, hoc potionis genere corporei roboris incrementa præſtari. His facinorum virtutibus clariſſimas optimatum familiaritates adeptus, etiam regi percharus euaſit, ſororem eius Rutam vxorem adſciuit, victiq; ſponſam victoriæ præmium habuit. Ab Atiſlo laceſſiti Roluonis vltionem armis exegit, eumq; victum bello proſtrauit. Tunc Roluo magni acuminis iuuenem Hiarthwarum nomine, ſorore Sculda ſibi in matrimonium data, annuoq; vectigali impoſito, Suetiæ præfectum conſtituit, libertatis iacturam affinitatis beneficio leniturus. Hoc loci quiddam memoratu iocundum operi inſeratur. Adoleſcens quidam Wiggo nomine, corpoream Roluonis magnitudinem attentiori contemplatione ſcrutatus,

Facete dictum.

ingentiq; eiuſdem admiratione captus, percontari per ludibrium cœpit, quiſnam eſſet iſte krage, quem tanto ſtaturæ faſtigio prodiga rerum natura ditaſſet, faceto cauillationis genere inuſitatum proceritatis habitum proſecutus: dicitur enim lingua Danica, krage, truncus cuius ſemicæſis ramis faſtigia conſcenduntur, ita vt pes præciſorũ ſtipitum obſequio perinde ac ſcalę beneficio nixus, ſenſimq; ad ſuperiora prouectus, petitæ celſitudinis compendiũ aſſequatur. Quem vocis iactum Roluo perinde ac inclytum ſibi cognomen amplexus, vrbanitatem dicti ingentis armillę dono proſequitur, qua Wiggo dexteram excultam extollens, læua per puderis ſimulationem poſt tergum reflexa, ridiculum corporis inceſſum prębuit, præfatus exiguo lętari munere, quem ſors diutinæ tenuiſſet inopiæ. Rogatus cur ita ſe gereret, inopem ornamenti manũ, nulloq; cultus beneficio gloriantem, ad aſpectum reliquæ, verecundo paupertatis rubore perfundi dicebat. Cuius dicti calliditate conſentaneum priori munus obtinuit. Siquidem Roluò manum quæ ab ipſo occultabatur, exemplo reliquæ in medium accerſendam curauit. Nec Wiggoni rependendi beneficij cura defuit: ſiquidem arctiſſima voti nuncupatione pollicitus eſt, ſi Roluonem ferro perire contingeret, vltionem ſe ab eius interfectoribus exacturum.

Voto ſe aſtringendi mos priſcus.

Nec prętereundũ, quod olim ingreſſuri curiam proceres, famulatus ſui principia, alicuius magnæ rei voto principibus obligare ſolebant, virtute tirocinium auſpicantes. Interea Sculda tributariæ ſolutionis pudore permota, diris animum commentis applicans, maritum exprobrata conditionis deformitate, propulſandæ ſeruitutis monitu concitatum, atq; ad inſidias Roluoni nectendas perductum, atrociſſimis nouarum rerum conſilijs imbuit, plus vnumquenq; libertati, quàm neceſſitudini debere teſtata. Igitur crebras armorum maſſas diuerſi generis tegminibus obuolutas, tributi more per Hiarthwarum in Daniam perferri iubet, occidendi noctu regis materiam prębituras.

Lethra regius olim ſedes.

Refertis itaq; falſa vectigalium mole nauigijs, Lethram pergitur, quod oppidum à Roluone conſtructum, eximijſq; regni opibus illuſtratum, cæteris confinium prouinciarum vrbibus regiæ fundationis & ſedis autoritate præſtabat. Rex aduentum Hiarthwari conuiualis impenſæ delicijs proſecutus, ingẽti ſe potione proluerat: hoſpitibus pręter morem ebrietatis intemperantiam formidantibus. Cæteris igitur altiorem carpentibus ſomnum, Sueones quibus ſceleſti libido propoſiti communem quietis vſum ademerat, cubiculis furtim delabi cœpere. Aperitur ilico telorum occluſa congeries, & ſua ſibi quiſq; tacitus arma connectit, deinde regiam petunt, irruptiſq; pe-

netralibus

netralibus in dormientium corpora ferrum destringunt. Experrecti complures, quibus non minus subitæ cladis horror, quàm somni stupor incesserat, dubio nisu discrimini restitere, socij an hostes occurrerent, noctis errore incertum reddente. Eiusdem fortè silentio noctis Hialto qui inter regios proceres spectatæ probitatis merito præeminebat, rus egressus, scorti se complexibus dederat. Hic cum obortum pugnæ fragorem stupida procul aure sensisset, fortitudinem luxuriæ prætulit, maluitq; funestum Martis discrimen appetere, quàm blandis Veneris illecebris indulgere. Quanta hunc militem regis charitate flagrasse putemus, qui cum ignorantiæ simulatione excusationem absentiæ præstare posset, salutem suam manifesto periculo obijcere, quàm voluptati seruire satius existimauit? Discedentem pellex percunctari cœpit, si ipso careat, cuius ætatis viro nubere debeat. Quam Hialto perinde ac secretius allocuturus, propius accedere iussam, indignatus amoris sibi successorem requiri, præciso naso deformem reddidit, erubescendoq; vulnere libidinosæ percunctationis dictum mulctauit, mentis lasciuiam oris iactura temperandam existimans. Quo facto, liberum quæsitæ rei iudicium à se ei relinqui dixit. Posthęc repetito ocyus oppido, confertissimis se globis immergit, aduersasq; acies mutua vulnerum inflictione prosternit. Cumq; dormientis adhuc Biarconis cubiculum præteriret, expergisci iussum, tali voce compellat:

Ocyus euigilet quisquis se regis amicum
Aut meritis probat, aut sola pietate fatetur.
Discutiant somnum proceres, stupor improbus absit,
Incaleant animi vigiles: sua dextera quenque
Aut famæ dabit, aut probro perfundet inerti.
Noxq; hæc aut finis erit, aut vindicta malorum.
Non ego virgineos iubeo cognoscere ludos,
Nec teneras tractare genas, aut dulcia nuptis
Oscula conferre, & tenues astringere mammas:
Non liquidum captare merum, tenerumúe fricare
Fœmen, & in niueos oculum iactare lacertos.
Euoco vos ad amara magis certamina Martis.
Bello opus est, nec amore leui: nihil hic quoq; facti
Mollities eneruis habet, res prælia poscit.
Quisquis amicitiam regis colit, arma capessat.
Pensandis animis belli promptissima laus est.
Ergo viris timidum nihil, aut leue fortibus insit,
Destituatq; animos armis cessura voluptas.
In precio iam fama manet, laudis sibi quisque
Arbiter esse potest, propriaq; nitescere dextra.
Instructum luxu nihil assit, plena rigoris
Omnia præsentem discant exoluere cladem.
Non debet laudis titulos aut præmia captans
Ignauo torpere metu, sed fortibus ire
Obuius, & gelidum non expallescere ferrum.

Ad hanc vocem expergefactus Biarco, cubicularium suum Scalcum ocyus excitatum, hoc alloquitur modo:

Surge puer, crebroq; ignem spiramine pasce.
Verre larem ligno, & tenues dispelle fauillas.
Scintillas extunde focis, ignisq; iacentes
Erige relliquias, & opertas elice flammas.
Languentem compelle larem producere lumen,
Ardenti rutilas accendens stipite prunas.
Proderit admota digitos extendere flamma.
Quippe calere manu debet qui curat amicum,
Et nocui penitus liuoris pellere frigus.

Rursum Hialto.

Dulce est nos domino percepta rependere dona,
Acceptare enses, famæq́ impendere ferrum.
En virtus sua quenq́ monet, meritum bene regem
Rite sequi, dignaq́ ducem grauitate tueri.
Enses Theutonici, galeæ armillæq́ nitentes,
Loricæ talo immissæ, quas contulit olim
Roluo suis, memores acuant in prælia mentes.
Res petit & par est, quæcunq́ per ocia summa
Nacti pace sumus, belli ditione mereri,
Nec lætos cursus mœstis præponere rebus,
Aut duris semper casus præferre secundos.
Mente pari proceres sortem capiamus vtranq́,
Nec mores fortuna regat, quia condecet æque
Delicias ac dura pati, vultuq́ sub illo
Ducamus tristes quo dulces hausimus annos.
Omnia quæ poti temulento promp̃simus ore,
Fortibus edamus animis, & vota sequamur
Per summum iurata Iouem, superosq́ potentes.
Danorum primus herus est meus, assit eidem
Vt probus est quisq́: procul hinc procul este fugaces,
Forti opus est stabiliq́ viro, non terga ferente
In dubium, belliúe truces metuente paratus.
Maxima sæpe duci virtus ex milite pendet.
Tanto etenim princeps aciem securior intrat,
Quanto illum melius procerum stipauerit agmen.
Arripiat digitis pugnacibus arma satelles,
Iniiciens dextram capulo, clypeumq́ retentans,
Inq́ hostis ruat, & nullos expalleat ictus.
Nemo se retro feriendum præbeat hosti,
Nemo enses tergo excipiat, pugnacia semper
Pectora vulneribus pateant, certamina prima
Fronte gerunt aquilæ, & rapidis se rictibus vrgent
Anteriore loco. species vos alitis æquet
Aduerso nullam metuentes corpore plagam.
Ecce furens æquoq́ sui fidentior hostis,
Ferro artus, faciemq́ aurata casside tectus,
In medios fertur cuneos, ceu vincere certus
Intimidusq́ fugæ, & nullo superabilis ausu.
Suetica (me miserum) Danos fiducia spernit.
Ecce truces oculis Gotthi, visuq́ feroces
Cristatis galeis hastisq́ sonantibus instant,
In nostro validam peragentes sanguine cladem,
Distringunt gladios, & acutas cote bipennes.
Quid te Hiaruare loquar? quem Sculda nocente repleuit
Consilio tantaq́ dedit crudescere culpa?
Quid te infande canam nostri discriminis autor,
Proditor eximii regis, quem sæua libido
Imperii, tentare nephas, furiisq́ citatum
Coniugis æternam pepulit prætendere noxam?
Quis te error factum Danis dominoq́ nocentem
Præcipitauit in hoc rerum scelus? vnde subibat
Impietas tanto fraudis constructa paratu?
Quid moror? extremam iam degustauimus escam.
Rex perit, & miseram sors vltima corripit vrbem.

Illuxit

Illuxit suprema dies, nisi fortè quis assit
Tam mollis, quod se plagis præbere timescat,
Aut imbellis ita ut domini non audeat ultor
Esse sui, dignosq́ animo proscribat honores.
Tu quoq́ consurgens niueum caput exere Ruta,
Et latebris egressa tuis in prælia prodi.
Cædes te foris acta vocat, iam curia bellis
Concutitur, diroq́ strepunt certamine portæ.
Loricas lacerat ferrum, dirumpitur hamus
Nexilis, & crebro cedunt præcordia telo.
Iam clypeum regis vastæ minuere secures.
Iam longi resonant enses, crepitatq́ bipennis
Humanis impacta humeris, & pectora findens.
Quid pauitant animi? quid hebescit languidus ensis?
Porta vacat nostris, externo plena tumultu.

Cumq; Hialto magna admodum strage edita prælium cruentasset, tertio tabernaculum Biarconis offenderat, quem metus causa auidum quietis ratus tali ignauiæ exprobratione pertentat:

Vt quid abes Biarco? num te sopor occupat altus?
Quid tibi quæso moræ est? aut exi, aut igne premeris.
Elige quod præstat. eia concurrite mecum.
Igne vrsos arcere licet, penetralia flammis
Spargamus, primosq́ petant incendia postes.
Excipiat torrem thalamus, tectiq́ ruina
Fomentum flammis, & alendo præbeat igni.
Fundere damnatis fas est incendia portis.
At nos qui regem voto meliore veremur,
Iungamus cuneos stabiles, tutisq́ phalangem
Ordinibus mensi, quà rex præcepit eamus
Qui natum Boki Roricum strauit auari,
Implicuitq́ virum letho virtute carentem.
Ille quidem præstans opibus, habituq́ fruendi
Pauper erat, probitate minus quàm fœnore pollens,
Aurum militia potius ratus. omnia lucro
Posthabuit, laudisq́ carens congessit aceruos
Aeris, & ingenuis vti contempsit amicis.
Cumq́ lacessitus Roluonis classe fuisset,
Egestum cistis aurum deferre ministros
Iussit, & in primas urbis diffundere portas:
Dona magis quàm bella parans, quia militis expers
Munere non armis tentandum credidit hostem,
Tanquam opibus solis bellum gesturus, & vsu
Rerum non hominum Martem producere posset.
Ergo graues loculos & ditia claustra resoluit,
Armillas teretes & onustas protulit arcas
Exitij fomenta sui, ditissimus æris
Bellatoris inops, hostiq́ adimenda relinquens
Pignora quæ patrijs præbere pepercit amicis.
Annellos vltro metuens dare, maxima nolens
Pondera fugit opum, veteris populator aceruí.
Rex tamen hunc prudens, oblataq́ munera spreuit,
Rem pariter vitamq́ adimens: nec profuit hosti
Census iners, quem longo auidus cumulauerat æuo.
Hunc pius inuasit Roluo, summasq́ perempti
Cepit opes, inter dignos partitus amicos

Quicquid auara manus tantis congesserat annis:
Irrumpensq; opulenta magis, quàm fortia castra,
Præbuit eximiam socijs sine sanguine prædam.
Cui nil tam pulchrum fuit, vt non funderet illud,
Aut charum quod non socijs daret, æra fauillis
Assimulans, famaq; annos non fœnore mensus.
Vnde liquet regem claro iam funere functum
Præclaros egisse dies, speciosaq; fati
Tempora, præteritos decorasse viriliter annos.
Nam virtute ardens dum viueret omnia vicit,
Egregio dignas sortitus corpore vires.
Tam præceps in bella fuit, quàm concitus amnis
In mare decurrit, pugnamq; capessere promptus
Vt ceruus rapidum bifido pede tendere cursum.
Ecce per infusas humana tabe lacunas
Cæsorum excussi dentes rapiente cruoris
Profluuio toto, & scabris limantur arenis.
Splendescunt limo allisi, lacerataq; torrens
Sanguinis ossa vehit, truncosq; superfluit artus.
Danicus humescit sanguis, stagnatq; cruenta
Latius eluuies, & corpora sparsa reuoluit.
Elisus venis validum spumantibus amnis
Impiger inuehitur, Danis Hyuarus amator
Martis, & extenta pugnantes prouocat hasta.
Attamen hic inter discrimina fataq; belli
Frothonis video lætum arridere nepotem,
Qui Sirtuallinos auro conseuerat agros.
Nos quoq; lætitiæ species extollat honesta
Morte secuturos generosi fata parentis.
Voce ergo simus alacres, ausuq; vigentes.
Nanq; metum par est animosis spernere dictis,
Et memorabilibus lethum consciscere factis.
Deserat os animumq; timor, fateamur vtroq;
Intrepidos nisus, ne nos nota iudicet vlla
Parte aliqua signum dubij præstare timoris.
Librentur stricto meritorum pondera ferro.
Gloria defunctos sequitur, putriq; fauillæ
Fama superstes erit, nec in vllum decidet æuum,
Quod perfecta suo patrauit tempore virtus.
Quid clausis agitur foribus, quid pessula valuas
Iuncta seris cohibent? etenim iam tertia te vox
Biarco ciet, clausoq; iubet procedere tecto.

Contra quæ Biarco:

Quid me Roluonis generum, quid bellice Hialto
Tanta voce cies? etenim qui magna profatur,
Grandiloquisq; alios verbis inuitat ad arma,
Audere & dicta factis æquare tenetur,
Vt vocem fateatur opus. sed desine donec
Armer, & horrendo belli præcingar amictu.
Iamq; ensem lateri iungo, iam corpore primum
Lorica galeaq; tegor, dum tempora cassis
Excipit, & rigido conduntur pectora ferro.
Nemo magis clausis refugit penetralibus vri
Cumq; sua rogus esse domo, licet insula meme
Ediderit, strictaq; habeam natalia terra,

Bissenas

Bissenas regi debebo rependere gentes
Quas titulis dedit ille meis. attendite fortes,
Nemo lorica se vestiat interituri
Corporis, extremum perstringat nexile ferrum,
In tergum redeant clypei, pugnemus apertis
Pectoribus, totosq́, auro densate lacertos:
Armillas dextræ excipiant, quo fortius ictus
Collibrare queant, & amarum figere vulnus.
Nemo pedem referat, certatim quisque subire
Hostiles studeat gladios, hastasq́, minaces,
Vt charum vlciscamur herum. super omnia felix
Qui tanto sceleri vindictam impendere possit,
Et fraudem iusto punire piacula ferro.
Ecce mihi videor ceruum penetrasse ferocem
Theutonico certe qui snyrtir dicitur ense,
A quo belligeri cepi cognomen, vt Agner
Ingelli natum fudi, retuliq́, trophæum.
Ille meo capiti impactum perfregit Hothingum
Elisum morsu gladium, maiora daturus
Vulnera, si melius ferri viguisset acumen.
Cui contra læuam lateris cum parte sinistri
Dissecui, dextrumq́, pedem, labensq́, sub artus
Incidit in medias ferrum penetrabile costas.
Hercule nemo illo visus mihi fortior vnquam.
Semiuigil subsedit enim cubitoq́, recliuis
Ridendo excepit lethum, mortemq́, cachinno
Spreuit, & elysium gaudens successit in orbem.
Magna viri virtus, quæ risu calluit vno
Supremam celare necem, summumq́, dolorem
Corporis ac mentis læto compescere vultu.
Nunc quoque cuiusdam præclaro stemmate nati
Vitales fibras ferro rimabar eodem,
Et ferrum penitus intra præcordia mersi.
Filius hic regis, & auito sanguine lucens
Indole clarus erat, tenerisq́, nitentior annis.
Non illi humatum poterat prodesse metallum,
Non ensis, non vmbo teres. tam viuida ferri
Vis erat, obiectis tardari nescia rebus.
Ergo duces vbi sunt Gotthorum, militiæq́,
Hiartwari? veniant, & vires sanguine pensent.
Qui iaciunt, qui tela rotant, nisi regibus orti.
Surgit ab ingenuis bellum, clarissima Martem
Stemmata conficiunt, nec enim vulgaribus ausis
Res agitur, quam sola ducum discrimina tentant.
Illustres obeunt proceres, en maxime Roluo
Magnates cecidere tui, pia stemmata cessant.
Non humile obscurumúe genus, non funera plebis
Pluto rapit, vilesq́, animas, sed fata potentum
Implicat, & claris complet phlegethonta figuris.
Non memini certamen agi, quo promptius esset
Alternare enses, partiriq́, ictibus ictus.
Dans vnum tres accipio, sic mutua Gotthi
Vulnera compensant, sic dextra potentior hostis
Vindicat acceptam cumulato fœnore pœnam,
Quanquam adeò solus multorum funere letho

Corpora tradiderim pugnans, vt imagine collis
Editus è truncis excresceret arcubus agger,
Et speciem tumuli congesta cadauera ferrent.
Et quid agit, qui me nuper prodire iubebat
Eximia se laude probans, aliosq; superba
Voce terens, & amara serens opprobria, tanquam
Vno bissenas complexus corpore vitas?

Ad hæc Hialto.

Quanquam subsidio tenui fruor, haud procul absum,
Hac quoque qua stamus opus est ope, nec magis vsquam
Vis aut lecta manus promptorum in bella virorum
Exigitur, iam duræ acies & spicula scutum
Frustatim secuere meum, partesq; minutim
Auulsas absumpsit edax per prælia ferrum.
Prima sibi testis res est, seq; ipsa fatetur.
Fama oculo cedit, visusq; fidelior aure est.
Rupti etenim clypei retinacula sola supersunt.
Sectus & in gyro remanet mihi peruidus vmbo.
Et nunc Biarco viges, quanquam cunctatior æquo
Extiteris, damnumq; moræ probitate repensas.

At Biarco.

Carpere me necdum, probrisq; lacessere cessas?
Multa moras afferre solent, nanque obuius ensis
Cunctandi mihi causa fuit, quem Sueticus hostis
In mea prævalido contorsit pectora nisu.
Nec parcè gladium capuli moderator adegit:
Nam quantum in nudo vel inermi corpore fas est
Egit in armato, sic duri tegmina ferri
Vt molles traiecit aquas, nec opis mihi quicquam
Aspera loricæ poterat committere moles.
Et nunc ille vbi sit qui vulgo dicitur Othin
Armipotens vno semper contentus ocello?
Dic mihi Ruta precor vsquam si conspicis illum?

Ad hæc Ruta.

Adde oculum propius, & nostras prospice chelas,
Antè sacraturus victrici lumina signo
Si vis præsentem tutò cognoscere Martem.

Tum Biarco.

Si potero horrendum Friggæ spectare maritum
Quantumcunq; albo clypeo sit tectus, & altum
Flectat equum, Lethra nequaquam sospes abibit.
Fas est belligerum bello prosternere diuum,
Ante oculos regis clades speciosa cadentes
Excipiat, dum vita manet studeamus honestè
Posse mori, clarumq; manu decerpere funus.
Ad caput extincti moriar ducis obrutus, ac tu
Eiusdem pedibus moriendo allabere pronus,
Vt videat quisquis congesta cadauera lustrat,
Qualiter acceptum domino pensauimus aurum.
Præda erimus coruis, aquilisq; rapacibus esca,
Vesceturq; vorax nostri dape corporis ales.
Sic belli intrepidos proceres occumbere par est,
Illustrem socio complexos funere regem.

Hanc maxime exhortationum seriem idcirco metrica ratione compegerim, quod earundem sententiarum intellectus, Danici cuiusdam carminis compendio digestus,

digestus, à compluribus antiquitatis peritis memoriter vsurpatur. Contigit autem potitis victoria Gothis omne Roluonis agmen occumbere, neminemq́; excepto Wiggone ex tanta iuuentute residuum fore. Tantum enim excellentissimis regis meritis ea pugna à militibus tributum est, vt ipsius cædes omnibus oppetendæ mortis cupiditatem ingeneraret, eiq; morte iungi vita iucundius duceretur. Lætus Hiartuarus prandendi gratia positis mensis conuiuium pugnæ succedere iubet, victoriam epulis prosecuturus. Quibus oneratus magnæ sibi admirationis esse dixit, quod ex tanta Roluonis militia nemo qui saluti fuga, aut captione consuleret, repertus fuisset. Vnde liquidum fuisse, quanto fidei studio regis sui charitatem coluerint, cui superstites esse passi non fuerint. Fortunam quoq; quod sibi ne vnius quidem eorum obsequium superesse permiserit causabatur, quàm libentissime se talium virorum famulatu vsurum testatus. Oblato Wiggone perinde ac munere gratulatus, an sibi militare vellet perquirit. Annuenti destrictum gladium affert. Ille cuspidem refutans, capulum petit: hunc morem Roluoni in porrigendo militibus ense extitisse præfatus. Olim nanq; se regum clientelæ daturi, tacto gladij capulo obsequium polliceri solebant. Quo pacto Wiggo capulum complexus, cuspidem per Hiartuarum agit, vltionis compos, cuius Roluoni ministerium pollicitus fuerat. Quo facto, ouans irruentibus in se Hiartuari militibus cupidius corpus obtulit, plus voluptatis se ex tyranni nece, quàm amaritudinis ex propria sentire vociferans. Ita conuiuio in exequias verso, victoriæ gaudium funeris luctus insequitur. Clarum ac semper memorabilem virum, qui voto fortiter expleto, mortem sponte complexus suo ministerio mensas tyranni sanguine maculauit. Neq; enim occidentium manus viuax animi virtus expauit, cum prius à se loca quibus Roluo assueuerat, interfectoris eius cruore respersa cognosceret. Eadem itaq; dies Hiartuari regnum finiuit ac peperit. Fraudulenter enim quæsitæ res, eadem sorte defluunt qua petuntur, nullusq́; diuturnus est fructus, qui scelere ac perfidia partus fuerit. Quo euenit, vt Suecones paulò ante Daniæ potitores, ne suæ quidem salutis potientes existerent. Protinus enim à Sialandensibus deleti, læsis Roluonis manibus iusta exoluere piacula. Adeò plerunq; fortunæ sæuitia vlciscitur, quod dolo ac fallacia patratur.

Totum Roluonis agmé occumbit.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI SECVNDI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER TERTIVS.

HOTHERVS Atisli frater, idemq́; Geuari regis alumnus, cuius mentionem præmisi, post Hiartuarum vtriusq; regni imperium sumit. Huius tempora si ab ætatis eius origine cœpero, aptius explicabuntur. Pulchrius enim pleniusq́; extrema annorum illius curricula perstringuntur, vbi prima silentio non damnantur. Interfecto ab Helcone Hodbroddo, filius Hotherus sub tutela Geuari regis pueritiæ procursum exegit. Adolescens collacteis ac coæuis summa corporis firmitate præstabat. Cæterum ingenium eius crebræ dotauerant artes. Quippe natationis, arcus, cæstuumq́; peritia, necnon quantamcunque ea ætas capere poterat, agilitate pollebat. Haud minus exercitio, quàm viribus potens. Immaturam adhuc ætatem vberrimis animi beneficijs transcendebat. Nemo illo chelis, aut lyræ scientior fuerat. Præterea sistro ac barbyto, omniq́; fidium modulatione callebat. Ad quoscunque volebat motus varijs modorum generibus humanos impellebat affectus. Gaudio, mœstitia, miseratione, vel odio, mortales afficere nouerat. Ita aurium voluptate, aut horrore animos

animos implicare ſolebat. Tot iuuenis artibus Geuari filia Nanna admodum delectata, amplexum eius expetere cœpit. Fit enim vt virtute iuuenum virgines incale-

Amoris aditus multi.

ſcant, & quorum minus complacet forma, probitas acceptetur. Multiplices enim amor aditus habet. Alijs amoris decor, alijs animi virtus, quibuſdã artium vſus voluptatis iter aperit, nonnullis comitas Veneris copiam parat, complures famæ candor acceptos facit. Nec leuius vulnus fortes quàm pulchri puellis infligere ſolent. Accidit autem vt Othini filius Balderus Nannæ corpus abluentis aſpectu ſolicitatus, infinito amore corriperetur. Vrebat illum venuſtiſſimi corporis nitor, animũq; perſpicuæ pulchritudinis habitus inflammabat. Validiſſimum nanq; libidinis irritamentum eſt decor. Hotherum itaq; per quem maxime votum interpellandum timebat, ferro tollere conſtituit, ne moræ impatiens amor, vllo fruendæ libidinis obſtaculo tardaretur. Eodem fortè tempore Hotherus inter venandum errore nebulæ perductus, in quoddam ſylueſtrium virginum conclaue incidit, à quibus proprio nomine ſalutatus, quænam eſſent, perquirit. Illæ ſuis ductibus auſpicijſq; maxime bellorum fortunam gubernari teſtantur. Sæpe enim ſe nemini conſpicuas prælijs intereſſe, clandeſtiniſq; ſubſidijs optatos amicis præbere ſucceſſus. Quippe conciliare proſpera, aduerſa infligere poſſe pro libito memorabant, adiecto, qualiter in collacteam eius Nannam inter lauandum conſpectam, Balderus exarſerit: hortatæq; ne eum, quamuis infeſtiſſimo odio dignum, armis laceſſeret, ſemideum hunc eſſe teſtantes, arcano ſuperum ſemine procreatum. His acceptis, Hotherus labentis hoſpitij tegmine defectus, ſub dio ſe relictum totiuſq; expertem vmbraculi medijs repente campis expoſitum conſpicatur. Præcipue vero puellarum præpetem fugam, lociq; uerſilem ſitum, ac fallacem ædis imaginem mirabatur. Ignorabat enim quæ circa ſe geſta fuerant, ludibrium tantum, inaneq; præſtigioſarum artium extitiſſe commentum. Vnde rediens Geuaro, ordinem inſecutæ errorem ſuum ludificationis exponit, filiamq; eius continuò poſtulauit. Cui Geuarus quamlibentiſſime ſe fauturum ſubiunxit, ni Balderi iram repulſa contracturum metueret, priorem illum ſibi conſentaneas preces porrexiſſe teſtatus. Nam ne ferro quidem ſacram corporis eius firmitatem cedere perhibebat. Adiecit tamen, ſcire ſe gladium arctiſſimis obſeratum clauſtris, quo fatum ei infligi poſſit: hunc à Mimingo ſyluarum ſatyro poſſideri. Eidem quoq; armillam eſſe, mira quadam arcanaq; virtute, poſſeſſoris opes augere ſolitam. Horum præterea locorum aditum inuium, impedimentis obfuſum, haud facile mortalibus patêre poſſe. Maiorem ſiquidem itineris partem inuſitati frigoris vi perenniter obſideri. Iubet itaq; ceruis iugalibus currum inſtruat, cuius celeritate eximio gelu rigentia iuga tranſcendat. Quô cum peruenerit, tabernaculum ſuum ita à ſole auerſum conſtituat, vt vmbram ſpecus cui Mimingus aſſueuiſſet excipiat, nec ipſum mutua tamen obumbratione contingat, ne ſatyrum inſolitæ obſcuritatis iactus exitu deturbaret. Ita armillam enſemq; in expedito fore, quorum alterum opum, alterum belli fortuna comitaretur, in vtroq; ingens poſſeſſori præmium eſſe. Hactenus Geuarus. Nec inerter Hotherus quæ ab ipſo didicerat executus, tabernaculo ad prædictum modum locato, noctu curas, interdiu venationes agebat. Vtranq; temporis vicem peruigil exſomniſq; ducebat, ita diſcrimina lucis noctiſq; partitus, vt hanc rerum meditationi tribueret, illam conuectandis corporis alimentis impenderet. Cumq; fortè pernox attonita curis mente langueſceret, obumbrantem tabernaculo ſuo ſatyrum haſta petiuit, obrutumq; ictu, nec ſatis fugæ potentem, vinculis intercepit. Vltima deinde per ſummam verborum atrocitatem minatus, enſem, armillaſq; depoſcit. Nec ſegniter

Hominibus vita nihil eſt prius.

ſatyrus ſalutis redemptionem, quæ ab ipſo petebatur, exhibuit. Adeò cunctis re prior eſt vita, cum nihil apud mortales ſpiritu charius exiſtere ſoleat. Hotherus opum adeptione lætatus, patriam repetit, paucis, ſed inſignibus ſpolijs felix. Quibus eum Gelderus Saxoniæ rex potitum comperiens, milites in tam illuſtris prædæ raptum, crebro concitabat hortatu. Paruit iuuentus regi, properanter inſtruens claſſem. Quod præuidens Geuarus, quippe diuinandi doctiſſimus erat, induſtriaq; præſagiorum excultus, vocato Hothero, iubet congreſſuri ſecum Gelderi iacula patienter excipiat, non antè ſua remiſſurus, quàm hoſtem miſſilibus carere conſpiciat. Cæ-

ciat. Cæterum roſtratas admoueat falces, quibus nauigia lacerari, caſſidesq; & ſcuta militibus detrahi poſſint. Cuius conſilio obſequutus Hotherus, ſalutarem eius exitum expertus eſt. Siquidem ad primos Gelderi impetus ſubſiſtere ſuos, ac corpora ſcutis protegere iubet, præſentis pugnæ victoriam patientia capeſſendam teſtatus. At hoſtis miſſilibus nulla ex parte cohibitis, iiſdemq; per ſummam pugnandi cupiditatem effuſis, hoc auidius haſtas ac ſpicula torquere cœpit, quo Hotherum in his excipiendis patientius ſe gerere comperit. Quæ partim ſcutis, partim nauigiis infixa rarum dedere vulnus, complura innoxia ac fruſtra videbantur excuſſa. Siquidem Hotheri milites regis imperium exequentes, receptam telorum vim conſerta clypeorum teſtudine repellebant: nec rarus quidẽ eorum numerus erat, quæ leui ictu vmbonibus impacta fluctibus incidebant. Quorum omnium copia vacuefactus Gelderus, dum eadem ab hoſtibus correpta, alacrius in ſe retorqueri conſpiceret, mali cacumen puniceo ſcuto complexus (indicium id pacis erat) ſaluti deditione conſuluit. Quem Hotherus amiciſſimo vultu, benigniſſimoq; ſermone exceptum, non minus humanitate quàm arte perdomuit. Ea tempeſtate Helgo Halogiæ rex, Cuſonis Finnorum Byarmorumq; principis filiam, nomine Thoram, crebræ legationis officio procabatur. Adeò quod per ſe minus validum eſt, alieni indigum noſcitur. Nam cum eius temporis iuuenes matrimonii poſtulationem propria voce proſequendi conſuetudinem haberent, hic tanto oris vitio obſitus erat, vt non ſolum exteras, ſed etiam domeſticas aures erubeſceret. Adeò calamitas omnis conſcios vitat. Eo ſiquidem naturæ damna moleſtiora ſunt, quo liquidius patent. Huius Cuſo legatione ſpreta, coniugio indignum reſpondit, qui propria parum virtute ſubnixus, ad id impetrandum precaria mutuaretur officia. Quod audiens Helgo, Hotherum quem politioris facundiæ nouerat, ſuis fauere ſtudiis obſecrabat, alacriter ſe quicquid is imperaſſet executurum pollicitus. Ille ſedula iuuenis ſupplicatione deuictus, armata claſſe Noruagiam petit, quod verbis non poſſet, viribus peracturus. Cumq; pro Helgone per ſummam eloquii ſuauitatem egiſſet, refert Cuſo, mentem filiæ conſulendam, ne quid contra nolentem, paterna videretur ſeueritate præſumptum. Accerſitamq; an proco allubeſceret, percontatus annuentis Helgoni nuptias pollicetur. Igitur Hotherus obſeratas Cuſonis aures ad ea quæ precabatur exaudienda, rotundæ volubiliſq; facundiæ dulcedine patefecit. Quæ dum in Halogia geruntur, Balderus poſtulandæ Nannæ gratia, Geuari fines armatus ingreditur. A quo cum ipſius Nannæ mentem cognoſcere iuberetur, exquiſitis verborum delenimentis puellam aggreſſus, cum nullum votis locum efficere potuiſſet, repulſæ cauſam cognoſcere inſtitit. Quæ reſpondit, nuptiis Deum mortali ſociari non poſſe, quod ingens naturæ diſcrimen copulæ commercium tollat. Sed & ſuperos interdum pacta reſcindere ſolitos, ſubitoq; vinculum diſiici, quod impares contraxiſſent. Neq; enim ſtabilem diſſonis ineſſe nexum, cum apud excelſos humilium ſemper fortuna ſordeſcat. Præterea abundantiæ & egeſtatis diuiduum contubernium eſſe, nec inter ſplendidas opes obſcuramq; pauperiem firma ſocietatis iura conſiſtere. Ad vltimum, ſupernis terreſtria non iugari, quæ tanto originis interuallo diſcors rerum natura ſecreuerit, quod à diuinæ luculentia maieſtatis infinitum diſtet humana mortalitas. Hac reſponſi cauillatione eluſis Balderi precibus, detrectandi coniugii prudens argumenta texebat. Quod cum Hotherus ex Geuaro cognoſceret, multa ſuper Balderi petulantia, apud Helgonem querulus diſſerebat: incerti ambo quid facto opus eſſet, variis ſententiam conſiliis agitabant. Amica ſiquidem in aduerſis collocutio tametſi periculum non tollit, ægritudinem minuit. Inter cætera animi vota, fortitudinis ſtudio præponderante manus, claſſe cum Baldero conſeritur. Hominibus aduerſum deos certatum crederes. Nam Baldero Othinus ac Thoro ſacraq; deûm agmina propugnabant. Diuinis humaniſq; viribus permixtum aſpiceres bellum. At Hotherus tunica ferrum ſpernente ſuccinctus, confertiſſimos deorum cuneos irrumpebat, & quantum terrenus in ſuperna poterat, graſſabatur. Sed & Thoro inuſitato clauæ libratu cuncta clypeorum obſtacula lacerabat, tantum ad ſe inceſſendum hoſtes inuitans, quantum ſocios ad tuendum. Nullum erat armaturæ genus, quod impellenti non cederet. Nemo fe-

Apud excelſos humiliũ conditio ſolet ſordeſcere.

rientem tutò excipere poterat. Quicquid ictu arcebat, obruit. Non clypei, non caſſides impactum pertulere robur. Nulli corporis aut virium magnitudo ſubſidio fuit. Proinde victoria ad ſuperos conceſſiſſet, ni Hotherus inclinata ſuorum acie celerius aduolans, clauam præciſo manubrio inutilem reddidiſſet. Quo telo defecti diui ſubitam dedere fugam. Inimicum opinioni eſſet, niſi fidem antiquitas faceret, deos ab hominibus ſuperari. Deos autem potius opinatiue, quàm naturaliter dicimus. Talibus nanq; non natura, ſed gentium more, diuinitatis vocabulum damus. Cęterum Balderum fuga curſu quæſita ſeruauit. Cuius nauigijs victores aut ferro laceratis, aut fluctu obrutis, non contenti deos viciſſe, claſſis reliquias ſæuitia inſequuntur, earum iactura funeſtam belli cupidinem expleturi. Adeò plerunq; inſolentiam ſucceſſus exaſperat. Teſtis belli portus Balderi fugam vocabulo refert. Gelderum quoq; Saxoniæ regem, eodem conſumptũ bello, remigum ſuorum cadaueribus ſuperiectum, ac rogo nauigijs extructo impoſitum, pulcherrimo funeris obſequio extulit. Cineres eius perinde ac regij corporis reliquias, non ſolum inſigni tumulo tradidit, verumetiã plenis venerationis exequijs decorauit. Poſt hæc, ne connubij ſpem vlterior rerum importunitas moraretur, repetito Geuaro cupitis Nannæ complexibus fruitur. Deinde Helgonem ac Thoram plenis liberalitatis officijs proſequutus, nouam Suetiæ nuptam aduexit, cunctis tam venerabilis victoria, quàm Balderus ridiculus fuga. Quo tempore cum Sueonum magnates, ſoluendi tributi gratia Daniam petiuiſſent, ob egregia patris merita, à popularibus loco regio cultus, fallax fortunæ lenocinium expertus eſt. Siquidem à Baldero quem paulò ante deuicerat prælio ſuperatus, ad Geuarum decurrere neceſſe habuit, victoria poſt regnũ amiſſa, quam priuatus adeptus fuerat. Victor Balderus, vt afflictum ſiti militem opportuni liquoris beneficio recrearet, nouos humi latices terram altius rimatus aperuit. Quorum erumpentes ſcatebras ſitibundum agmen hianti paſſim ore captabat. Eorundem veſtigia ſempiterno firmata vocabulo, quanquam priſtina admodum ſcaturigo deſierit, nondum prorſus exoleuiſſe creduntur. Idem laruarum Nannæ ſpeciem ſimulantium continua noctibus irritamenta perpeſſus, adeò in aduerſam corporis valetudinẽ incidit, vt ne pedibus quidẽ incedere poſſet: quamobrem biga rhedaue emetiendorum itinerum conſuetudinem habere cœpit. Tanta amoris vi ſuffuſum pectus, ad extremam penè tabem eum redegerat. Nihil enim ſibi victoriam dediſſe credidit, cuius Nanna præda non fuerit. Fro quoq; deorum ſatrapa ſedem haud procul Vpſala cepit, vbi veterem litationis morem tot gentibus ac ſeculis vſurpatum, triſti infandoq; piaculo mutauit. Siquidem humani generis hoſtias mactare aggreſſus, fœda ſuperis libamenta perſoluit. Inter hæc Hotherus defectam ducibus Daniam, Hiartuarumq; celeres perempti Roluonis pœnas dediſſe cognoſcens, quod vix ſpe complecti poſſet, caſu ſibi collatũ dicebat. Nam & Roluonem quem quod ab eius patre ſuum interfectũ meminiſſet vita ſpoliare debuerat, aliena opera ſupplicium luiſſe, & ſibi potiendæ Daniæ copiam inſperato rerũ beneficio patuiſſe. Quippe regnum eius auito ſibi iure competere, ſi rite maiorum ſtemmata reuoluantur. Inde Sialandiæ portum Iſoram ingenti claſſis numero occupat, imminentis fortunæ beneficio vſurus. Vbi rex ab occurrente ſibi Danorum populo conſtitutus, paulò poſt Atiſli fratris quem Suetis præeſſe iuſſerat, exceſſu cognito, Sueticum Danico imperium ſociat. Cæterum Atiſlum mors ignominioſa conſumpſit. Dum enim Roluonis inferias per ſummam animi hilaritatem conuiuio celebraret, potione auidius ſumpta, ſubito fine ſordidæ intemperantiæ pœnas pependit. Ita dum alienum fatum impenſioribus lætitiæ modis excolit, proprium irrumpere coëgit. Balderus quoq; claſſe Sialandiam petens, cum & armis celeber & maieſtate conſpicuus haberetur, Hothero Suetiam tenente, quicquid ſuper regni faſtigio poſtulabat, promptiſſimis Danorum ſuffragijs impetrauit. Tam ancipiti cenſura maiorum noſtrorum ſententia fluctuata eſt. Huic Hotherus à Suetia regreſſus infeſtum intulit bellum. Acerrimum imperij cupidis de rerum ſumma certamen inceſſerat. Eidẽ Hotheri fuga finem impoſuit. Qui cum in Iutiam conceſſiſſet, vicum in quo manendi vſum habuit, nomine ſuo nuncupandum curauit. Vbi

uit. Vbi hybernis peractis, solitarius incomitatusq; Suetiam repetit. Ibi magnatibus accersitis, ob infelices rerũ cursus, quibus ipsum Balderus bis victor afflixerat, lucis ac vitæ pigere se dixit. Deinde consalutatis omnibus, difficilia aditu loca deuio calle sectatus, expertes humani cultꝰ indagines perlustrabat. Fit enim vt quibus insolabilis animi dolor inciderit, obscuros externosq; secessus quasi quoddam pellendæ tristitiæ remediũ captent, nec magnitudinem mœroris inter humanos queant tolerare conuictus. Adeò plerunq; amica est ægritudini solitudo.

Solitudo amica ægritudini.

Præcipue enim illuuies ac squalor delectant, quos aduersa animi valetudo concusserit. Consueuerat autem in editi montis vertice consulenti populo plebiscita depromere. Quamobrem venientes occultantis se regis inertiam causabantur, absentiaq; eius grauissimis omnium querelis lacerata est. At Hotherus extrema locorũ deuia peruagatus, insuetũq; mortalibus nemus emensus, ignotis fortè virginibus habitatum reperit specum.

Antrum dearum.

Easdem esse constabat, quæ eum insecabili veste quondam donauerant. A quibus cur eo locorum venerit interrogatus, infaustos belli declarat euentus. Itaq; fide earum damnata, gestarũ infeliciter rerũ fortunã tristesq; casus deflere cœpit, secus sibi cessisse questus, quàm ab ipsis promissum accepit. At nymphæ eum quanquam raro victor extiterit, æquam tamen hostibus cladem ingessisse dicebant, nec minoris stragis autorem fuisse quàm complicem. Cæterum in expedito victoriæ gratiam fore, si inusitatæ cuiusdam suauitatis edulium augendis Balderi viribus excogitatum pręripere potuisset. Nihil enim factu difficile futurum, dummodo hosti in augmentum roboris destinato potiretur obsonio. Ex quarũ dictis, Hotherus promptissimam inferendi Baldero belli fiduciam mente præsumpsit, quanquam deos armis incessere terrenis arduum nisibus videretur. Fuere quoq; ex suis qui illũ tutò bellum cum superis commissurum negarent: atq; illi infinitus animi calor respectũ maiestatis ademerat. Apud fortes enim non semper impetum ratio subruit, aut consilio temeritas succumbit. Vel fortasse meminerat Hotherus excellẽtissimis viris incertissimã extare potentiã, exiguamq; glebam ingentes arietare currus. Contrà Balderus Danis in arma contractis, Hotherũ acie excipit. Ingenti vtrinq; clade gesta, ac ferè pari partium strage edita, nox præliũ soluit. Cuius tertio fermè peruigilio Hotherus clàm cunctis res hostium exploraturus egreditur. Somnum quippe eius profecta ab imminenti discrimine cura discusserat. Ita plerũq; ingens animi motus quieti corporis aduersatur, nec alterius requiem vnius inquietudo patitur. Igitur in hostiũ castra perueniens, tres nymphas arcanæ dapis gerulas Balderi castris excessisse cognoscit. Quas cursim insequens (nam earum fugam roscida prodidere vestigia) tandem tecta quibus assueuerant subit. Igitur ab his quisnam esset rogatus, citharœdum se dixit. Nec experimentum professioni dissonum fuit. Oblatam nanq; chelim inflexis ad musam neruis, compositisq; plectro fidibus moderatus, gratũ auribus melos promptissima modulatione fundebat. Cæterũ tres illis colubræ fuere, quarum tabo solidatiuæ confectionis epulum Baldero temperare solebant. Iamq; anguium aperto ore multa pulmento sanies influebat. Sed & nympharum quædam humanitatis studio Hotherum epulo compertiuissent, ni trium maxima vetuisset, fraudem Baldero fieri protestans, si ipsius hostem corporei roboris incrementis auxissent. Ille se non Hotherum, sed Hotheri comitem dicebat. Eædem nanq; nymphæ accurati nitoris cingulũ, potentemq; victorię zonam clementi benignitate ei largitæ sunt. Qui cum pristinum iter remetiendo calle quo venerat repedaret, obuij sibi Balderi latus hausit, eumq; seminecem prostrauit. Quo militibus nunciato, totis Hotheri castris alacer exultantium clamor insonuit, Danis Balderi fortunam publico mœrore prosequentibus. Qui cum indubitatum sibi fatum imminere sentiret, dolore vulneris accensus, die postera prælium renouat. Quo feruente, lectica se in aciem deferri iussit, ne intra tabernaculum obscura morte defungi videretur. Postera nocte eidem Proserpina per quietem astare aspecta, postridie se eius complexu vsuram denunciat. Nec inane somnij præsagium fuit: nam Balderũ elapso triduo, nimius vulneris cruciatus absumpsit. Cuius corpus exercitus regio funere elatum, facto

colle condendum curauit. Hunc quidam noſtri temporis viri, quorum præcipuus Haraldus erat, vigente veteris ſepulturę fama, ſpe reperiendę pecuniæ noctū adorti, repentino cœptum horrore liquerunt. Ex ipſo nanq; perrupti montis cacumine, ſubita torrentis vis, magno aquarū ſtrepitu prorumpere videbatur, cuius rapidior moles incitatiſſimo lapſu ſubiectis infuſa campis quicquid offendebat inuolueret. Ad cuius impetum deturbati foſſores, abiectis ligonibus, variam carpſere fugam, irruentis aquæ vorticibus implicandos ſe rati, ſi cœptum diutius exequi niterentur. Ita à dijs loci illius præſidibus incuſſus ſubitò metus, iuuenum animos auaritia abſtractos, ad ſalutis curam conuertit, neglectoq; cupiditatis propoſito, vitę ſtudioſos eſſe docuit. Huius autem ſcaturiginis ſpeciem adumbratam, non veram fuiſſe conſtat, nec ab imis terræ viſceribus genitam, ſed præſtigioſa quadam adminiſtratione productam, cum in arido liquidos manare fontes, natura non ſinat. Omnes hunc poſteri collem, ad quos fractionis eius fama tranſierat, intentatum liquere. Quamobrem an quicquam opum contineat, parum compertum, cum nemo opacam eius crepidinem, obſtante periculi metu, poſt Haraldum tentare præſumpſerit. At Othinus quanquam deorum præcipuus haberetur, diuinos tamen & aruſpices, cæterosq; quos exquiſitis præſcientiæ ſtudijs vigere compererat, ſuper exequenda filij vltione ſolicitat. Plerunq; enim humanæ opis indiga eſt imperfecta diuinitas. Cuius Roſtiophus Phinnicus, alium ex Rinda Ruthenorum regis filia ſuſcitandum prædixit, qui fraternæ cladis pœnas exigere debeat. Deos ſiquidem conſortis ſui vltionē orituri fratris officio deſtinaſſe. Hoc audito, Othinus os pileo ne cultu proderetur obnubens, prædictum regem ſtipendia meriturus accedit. A quo magiſter militum effectus, recepto exercitu, pulcherrimam ex hoſtibus victoriam retulit. Quem rex ob pugnam ſtrenue editam, in primum amicitiæ gradum adſciuit, haud parcius donis, quàm honoribus cultum. Idem poſt paruulum temporis interuallum, ſolus hoſtium acies in fugam propulit, mirificæq; cladis autor pariter ac nuncius redijt. Admirationi omnibus erat, quod tanta de innumeris ſtrages vnius accipi viribus potuiſſet. Quibus meritis fretus Othinus, tacite regem amoris ſui conſcium facit. Cuius benigniſſimo fauore recreatus, dum à puella oſculum peteret, alapam recepit. Nec eum aut contumeliæ deformitas, aut iniuriæ dolor, propoſito depulit. Poſtero ſiquidem anno, ne quod auide orſus erat, ignominioſe deſereret, peregrina veſte ſumpta, regis contubernium repetit (Neq; enim facile ab occurrentibus dignoſci poterat, cum veras oris notas falſus ſqualor abſtergeret, veterem habitum noua furaretur illuuies) Roſterum ſe vocitari, fabriliumq; rerum officio callere perhibuit. Itaq; multiplices rerum formas ſpecioſiſſimis æris lineamentis complexus adeò profeſſionem artificio commendauit, vt recepto à rege magni ponderis auro, matronarum ornamenta procudere iuberetur. Igitur complura fœminei cultus inſignia fabricatus, tandem armillam cæteris operoſius expolitam, annulosq; complures pari ſtudio decuſatos puellæ præbuit. Sed nullis flecti meritis indignatio poteſt. Quem Rinda baſium ſibi porrigere cupientem, colapho percuſſit. Minus enim acceptantur dona quæ præſtat inuiſus: ſanè gratiora ſunt, quæ ab amicis porriguntur. Adeò interdum ex offerente oblati precium pendet. Non dubitauit enim peruicacis animi puella, quin ſubdolus ſenex libidinis aditum ficta liberalitate captaret. Præterea acre eidem atq; intractabile ingenium fuit: ſiquidem dolum obſequio inſtrui, donorumq; ſtudio flagitijs votum ſubeſſe cognouit. Quam pater plurimum obiurgare quod nuptias detrectaret aggreſſus, illa ſenile peroſa connubium, teneris puellarum annis præproperos complexus negabat, ab infirmioris ætatis excuſatione reſpuendarum nuptiarum ſubſidium mutuata. At Othinus nihil amantium ſtudijs perſeuerantiæ robore efficacius expertus, quanquam geminæ repulſæ ignominia affectus fuiſſet, tertio regem priori ſpecie confuſa, perfectiſſimam rei militaris induſtriam profeſſus acceſſit. Eundem in hanc curam non voluptas modo, ſed etiam demendæ ignominiæ cupido perduxerat. Ita præſtigiarum peritis verſili vultu varios habitus præ ſe ferendi promptiſſima quondam poteſtas inceſſerat: quippe præter naturalem corporis ſpeciem, cuiuſlibet ætatis ſtatum ſimulare callebant. Igitur ſenex iocundum profeſſionis ſuæ

Rindæ auſtera pudicitia.

ſpectacu-

ſpectaculum editurus, inter promptiſſimos inſolentius obequitare ſolebat, nec eo quidem̃ officij genere puellæ rigor inflecti potuit: vix ſiquidem animus ſyncere in gratiã redit, cum quo vehemens ſemel odium geſſit. Quam cum diſceſſurus oſculo petere vellet, ita ab ea propulſus eſt, vt mentum terræ nutabundus impingeret. Quam protinus cortice carminibus adnotato contingens, lymphanti ſimilem reddidit, receptam toties iniuriã modeſto vltionis genere inſequutus. Adhuc tamen propoſitum exequi non cunctatus, quippe ſpem eius fiducia maieſtatis inflauerat, puellari veſte ſumpta, quarto regem viator indefeſſus petiuit. A quo receptus non modo ſedulum ſe, ſed etiam importunũ exhibuit. Qui quod muliebriter propemodum cultus eſſet, à pleriſq; fœmina credebatur. Cæterum ſe vocabulo wecham arte medicam teſtabatur, profeſſionem quoq; promptiſſimis commendabat officijs. Tandem in reginæ famulitium adſcitus, puellæ pediſſequam egit. Cuius etiam pedum ſordes ſerotinis horis abluere ſolebat. Licebat quoq; lymphã pedibus miniſtranti ſuras ac ſuperiores femorum partes contingere. At quoniam vario fortuna paſſu graditur, quod arte promptum non erat, in expedito caſus conſtituit. Accidit enim puellam corporis firmitate defectã, circumſpectis morbi remedijs in ſalutis præſidium manus quas ante damnauerat aduocare, quemq́; ſemper faſtidio habuerat ſeruatorem adſciſcere: qui curioſius cuncta doloris indicia perſcrutatus, vt morbo quamprimum occurreretur, medicata potione vtendum aſſeruit. Cæterum eius temperamenti tantam acerbitatẽ fore, vt niſi puella vinculis ſe continendam dediſſet, curationis vim perferre nõ poſſet. Ab intimis enim fibris, morbi propulſandam eſſe materiam. Quo pater audito, filiam vincire non diſtulit, iniectamq́; toro ad omnia quæ medicus admouiſſet, patientiam præſtare iuſſit. Fallebat illum fœminei ſpecies cultus, quo ſenex ad obumbrandam artis ſuę peruicaciam vtebatur: quę res medicamenti ſpeciem ad ſtupri licentiam tranſtulit. Medicus nanq; Veneris occaſione ſumpta, mutato curationis officio, prius ad exercendæ libidinis, quam pellendæ febris negocium procurrit, aduerſa puellæ valetudine vſus, cuius inimicam ſibi incolumitatem expertus fuerat. Aliam quoq; ea de re opinionem ſubtexere nõ pigebit. Aiunt enim quidam, quod cum rex laborantem amore medicum tanto animi ac corporis impendio nihil profeciſſe cognoſceret, ne bene meritum debita mercede fraudaret, clandeſtino filiæ concubitu potiri permiſerit. Adeò interdum paterna in prolem graſſatur impietas, cum naturæ clementiam violenta corrumpit affectio. Quem errorem edito filiæ partu plena ruboris pœnitentia inſecutus eſt. At dij, quibus præcipua apud Byzantium ſedes habebatur, Othinum varijs maieſtatis detrimentis diuinitatis gloriam maculaſſe cernentes, collegio ſuo ſubmouendum duxerunt. Nec ſolum primatu eiectum, ſed etiam domeſtico honore cultuq́; ſpoliatum proſcribendum curabant: ſatius exiſtimantes probroſi antiſtitis potentiam ſubrui, quàm publicę religionis habitum prophanari, ne vel ipſi alieno crimine implicati inſontes, nocentis crimine punirẽtur. Videbant enim apud eos, quos ad deferendos ſibi diuinitatis honores illexerant, vulgato maioris Dei ludibrio obſequium contemptu, religionem rubore mutari, ſacra pro ſacrilegio duci, ſtatas ſolenneſq́; cerimonias puerilium deliramentorum loco cenſeri. Mors præ oculis, metus in armis erat, & in omnium caput vnius culpam recidere putares. Hunc itaq; ne publicam religionem exulare cogeret exitio mulctantes, Ollerum quendam non ſolum in regni, ſed etiam in diuinitatis inſulas ſubrogauere, tanquam deos ac reges creare in æquo poſitũ foret. Quem licet perfunctorie flaminem creauiſſent, integro rerum honore donabant, ne alieni officij procurator, ſed legitimus dignitatis aduerteretur eſſe ſucceſſor. Et ne quid amplitudinis deeſſet, Othini quoq; ei nomen imponunt, vocabuli fauore inuidiam nouitatis excluſuri. Quo denis fermè annis diuini ſenatus magiſtratum gerente, tandem Othinus dijs atrocitatem exilij miſerantibus, ſatis iam graues pœnas dediſſe viſus, ſqualoris deformitatem priſtino fulgoris habitu permutauit. Iam enim ſuperioris infamiæ notam medij temporis interuallum exederat. Extitere tamen qui ipſum recuperandæ dignitatis aditu indignum cenſerent, quod ſcœnicis artibus, & muliebris officij ſuſceptione teterrimum diui nominis opprobrium ediſſet. Sunt

Mira patris in filiam impietas.

qui asserant eum quosdam deorum adulando, quosdam præmijs permulcendo, amissę maiestatis fortunam pecunia emercatum fuisse, & ad honores quibus iampridem defunctus fuerat, ingentis summæ precio reditum comparasse. Quos si quanti emerit rogas, illos consule, qui quanti diuinitas væneat didicerunt. Mihi minus constare fateor. Igitur Ollerus ab Othino Byzantio pulsus, in Suetiam concessit: vbi veluti nouo quodam orbe opinionis suæ monumenta restaurare connisus, à Danis interfectus est. Fama est illum adeò præstigiarum vsu calluisse, vt ad traijcienda maria osse quod diris carminibus obsignauisset, nauigij loco vteretur, nec eo segnius quàm remigio præiecta aquarum obstacula superaret. At Othinus recuperatis diuinitatis insignibus, tanto opinionis fulgore cunctis terrarũ partibus innitebatur, vt eum perinde ac redditum mundo lumen omnes gentes amplecterentur, nec vllus orbis locus extaret, qui numinis eius potentię non pareret. Qui cum filiũ Boum, quem ex Rinda sustulerat, bellici laboris studiosum cognosceret, accersitum fraternę cladis memorem esse iubet, potius à Balderi interfectoribus vltionem exacturum, quam armis innoxios oppressurum, quod aptior ac salubrior pugna competeret, vbi pium belli locum iusta vindictæ licentia tribuisset. Interea Geuarus Gunnonis satrapæ sui dolo nunciatur oppressus: cuius cladem Hotherus acerrimis vltionis viribus insequuturus, interceptum Gunnonem atq; ardenti pyræ iniectum cremauit, quod ipse Geuarum antè per insidias occupatum nocturno viuum igni consumpserat. Taliter educatoris manibus parentando, filios demum Herletum, Geritũq; Noruagiæ prætulit. Post hæc, vocatis in concionem maioribus, bello quo Boum excipere debeat, periturum se refert, idq; non dubijs coniecturæ modis, sed veris vatum prædictionibus expertũ. Orat proinde filium suum Roricũ regno præficiãt, ne ius hoc ad externas, ignotasq; familias improborũ censura transfunderet: plus voluptatis se ex filij successione, quàm amaritudinis ex propinqua morte percepturũ testatus. Quo ocyus impetrato, pugna cum Boo congressus occiditur. Nec iocunda Boo victoria extitit. Quippe tã grauiter affectus acie excessit, vt scuto exceptus, atq; à peditibus vicissim subeuntibus domum relatus, postridie vulnerũ dolore consumeretur. Cuius corpus magnifico funeris apparatu, Rutenus tumulauit exercitus, nomine eius insignem extruens collem, ne tanti iuuenis monumenta à posterorũ memoria citius dilaberentur. Igitur Curetes ac Sueones, perinde ac Hotheri morte tributariæ sortis onere liberati, Daniam quam annuis vectigaliũ obsequijs amplecti solebant, armis aggredi animũ induxerunt. Ea res Sclauis quoq; defectionis audaciã ministrauit, aliosq; complures, ex obsequentibus hostes effecit. Cuius iniuriæ propulsandæ gratia Roricus contractã in arma patriã, recensitis maiorum operibus, ad capessendã virtutem impenso hortationis genere concitabat. At Barbari ne bellum absq; duce committerent, capite opus esse cernentes, creato sibi rege, cæteris militiæ viribus ostensis obscuriore loco, binos armatorũ manipulos condunt. Nec Roricum insidiæ fefellere, qui cum classem suam vadosi cuiusdã gurgitis arctis faucibus inhærere conspiceret, harenis quibus insidebat abstractam profundo adegit, ne limosis inflicta paludibus, diuersa ab hostibus parte peteretur. Præterea latebras socijs interdiu captandas constituit, quibus insistentes, ex improuiso nauium suarũ irruptoribus insultarent, fore posse præfatus, vt in autorũ caput propriæ fraudis euentus recideret. Barbari vero qui insidijs addicti fuerant, Danicæ circunspectionis ignari, irruptione temere edita, omnes oppressi sunt. Reliqua Sclauorum manus ignorata sociorum strage, super Rorici mora multa anceps admiratione pendebat: quem inter ęgras mentium fluctuationes diutule expectatum cum præstolatio indies molestior fieret, classe tandem petendum ducebat. Erat autem inter eos vir corporis habitu insignis, officio magus, qui prospectis Danorum turmis, vt paucorum impendio, inquit, complurium pericula redimantur, publicam stragem priuato discrimine præcurrere liceat. Ego vero in hanc confligendi legem non deero, si cui vestrum mutuus decernendi mecum ausus incesserit. In primis autem prætaxata à me conditione vtendum postulo, cuius talem sanè formulam texui: si vicero, vectigalium nobis concedatur immunitas: si vincar, pristina vobis tributa soluantur: aut enim hodie patriam seruitutis iugo victor exuam, aut victus in-

Ollerus præstigiator insignis.

ctus in-

ctus inuoluam. In vtranq; fortunam prædem me, vademq́; recipite. Quod audiens Danorum quidam animi quam corporis viribus robustior, percunctari Roricum cœpit, quid ei pręmij foret, qui pugna prouocantem exciperet. At Roricus cum senas fortè armillas haberet, ita mutuis nexibus inuolutas, vt ab inuicem sequestrari nequirent, nodorum inextricabiliter serie cohærente, easdem certamen audenti in præmium pollicetur. At iuuenis parum fortunę certus, si, inquit, Rorice rem prospere gessero, tua vincentis mercedem liberalitas æstimet, tu palmam arbiter metiaris: sin propositū mihi parum ex sententia cesserit, quid victo pręmij debes, quem aut sæua mors, aut ignominia grauis inuoluet? has imbecillitas habere comites con sueuit, hæc superatorum stipendia sunt, quos quid nisi extremum dedecus manet? Quænam soluenda merces? Quæ gratia referenda, cui fortitudinis precium adest? Quis impotentem Martis hedera redimiuit, præmijs victricibus decorauit? Virtuti, non ignauiæ palma tribuitur. Gloria infelicitas caret. Illam quippe triumphus laudis, hanc aut finis iners, aut vita deformis insequitur. Ego vero, qui quorsum duelli fortuna vergat ambigo, præmium audacter expetere non præsumo, quod an iure mihi debeatur ignoro. Neq; enim incerto victoriæ, certū victoris præmium occupare conceditur. Supersedeo trophæo dubius coronæ constanter meritū flagitare. Recuso lucrū, quod mihi mortis æque ac vitæ stipendiū esse poterit. Stoliditatis est immaturo fructui manus inijcere, eumq́; decerpere velle quem necdū quis satis sibi debitum nouerit. Hæc manus aut palmam mihi præstabit, aut finem. Hæc fatus, gladio barbarū ferit, fortuna minus, quam ingenio promptus. Ab eo siquidē repercussus, primi ictus magnitudine exanimatus est. Quo triste Danis spectaculū dante, victorē socium Sclaui ingenti donatū pompa, magnificis excepere tripudijs. Idē die postera siue recentis victoriæ successu elatus, siue alterius adipiscendæ cupidine accensus, hostes comminus aditos pristinæ prouocationis verbis lacessere instituit. Fortissimū nanq; Danorum à se prostratū ratus, nemini illorum secū vlterius prouocatione dimicandi spiritū superesse credebat. Vnius quoq; pugilis occasu, totius se exercitus vires labefactasse confisus, nihil ad quos posteriores sui conatus intenderent, executione difficile arbitrabatur. Nihil enim successu magis insolentiā nutrit, nec vllū prosperitate efficacius superbiæ incitamentū est. Dolebat itaq; Roricus, vnius viri petulantia publicā labefactari virtutem, illustresq́; victorijs Danos, nō modo à quondā victis insolenter excipi, verumetiā ignominiose cōtemni. Præterea neminem ita animo promptū, aut manu strenuum in tanto militum numero reperiri, cui salutem suam pro patria deuouendi cupido suppeteret. Tam probrosam Danicæ cunctationis infamiā prima Vbbonis magnanimitas repulit. Præstabat etenim corpore, incantandi artibus pollens. Huic quoq; de industria certaminis præmiū perquirenti, rex armillas spopondit. Tum ille, quam (inquit) promisso fidem deferam cum ipse pignus in manibus habeas, nec sub aliena munus custodia deponas? Præstò sit cui pignoris depositū credas, ne promissum retractandi fas sit. Accendit enim pugilum animos irreuocabilis præmij certitudo. Quod eum profectò per ludibriū dixisse constabat, quem in propulsandā patriæ contumeliam sola virtus armauerat. Quem Roricus auri cupidine captum ratus, ne præter regiam consuetudinem reuocaturus donum, aut promissum rescissurus videretur, vt erat in nauigio collocatus, armillas ingenti excussas iactu petitori porrigere statuit. Sed conatum eius fefellit interstitij magnitudo. Armillæ enim languido, ac parum vegeto motu, citra destinatum locum collapsæ fluctibus interceptę sunt, vnde Rorico Slyngebond inoleuit agnomen. Quæ res Vbboni magno virtutis indicio fuit. Neq; enim eum obrutæ mercedis damnū audaci mentis proposito exuit, ne virtutem auaritiæ stipendijs obnoxiā fecisse videretur. Igitur auide petito certamine, se potius honestati intentum, quàm quæstui deditum, pecuniæ cupiditati fortitudinē prætulisse, monstrabat, fiduciam sui non in precio, sed magnanimitate repositam ostensurus. Nec mora circuatur campus, milite circus stipatur, concurrunt pugiles, fit fragor, fremit spectatrix turba votorū suffragijs discors. Excandescunt igitur athletæ animis, & mutuis in vulneribus ruentes, eundem lucis ac pugnæ exitum sortiuntur: Credo procurante fortuna, ne alter alterius exitio gloriam

Belli fortuna incerta.

Vbbo magnanimus & artibus incantādi pollens.

voluptatemq; perciperet. Quæ res Rorico rebellium animos conciliauit, tributaq; restituit. Eodem tempore Horwendillus & Fengo, quorũ pater Gerwendillus Iutorum præfectus extiterat, eidem à Rorico in Iutiæ præsidiũ surrogantur. At Horwendillus triennio tyrannide gesta, per summã rerum gloriã piraticæ incubuerat, cum rex Noruagiæ Collerus operum eius ac famæ magnitudinẽ æmulatus, decorum sibi fore existimauit, si tam late patentẽ piratæ fulgorem superior armis obscurare quiuisset. Cuius classem varia fretũ nauigatione scrutatus offendit. Insula erat medio sita pelago, quã piratæ collatis vtrinq; secus nauigijs obtinebant. Inuitabat duces iocunda littorũ species: hortabatur exterior locorũ amœnitas, interiora nemorum verna perspicere, lustratisq; saltibus secretam syluarũ indaginem pererrare, vbi fortè Collerũ Horwendillumq; inuicem sine arbitris obuios incessus reddidit. Tunc Horwendillus prior regẽ percontari nisus, quo pugnæ genere decernere libeat, præstantissimũ affirmans quod paucissimorũ viribus ederetur. Duellum siquidẽ ad capessendam fortitudinis palmã omni certaminis genere efficacius fore, quod propria virtute subnixũ, alienæ manus opem excluderet. Tam fortè iuuenis sententiã admirans Collerus, cum mihi, inquit, pugnæ delectũ permiseris, maxime vtendũ iudico, quæ tumultuationis expers duorum operam capit. Sanè & audacior, & victoriæ promptior æstimatur. In hoc communis nobis sententia est, hoc vltro iudicio conuenimus. At quoniã exitus in dubio manet, inuicem humanitati deferendũ est, nec adeò ingenijs indulgendũ, vt extrema negligantur officia. Odiũ in animis est, adsit tamen pietas quæ rigori demum opportuna succedat. Nam etsi mentium nos discrimina separant, naturæ tamen iura conciliant. Horum quippe consortio iungimur, quantuscunq; animo liuor dissociet. Hæc itaq; pietatis nobis conditio sit, vt victum victor inferijs prosequatur. His enim suprema humanitatis officia inesse constat, quę nemo pius abhorruit. Vtraq; acies id munus rigore deposito concorditer exequatur. Facessat post fatũ liuor, simultasq; funere sopiatur. Absit nobis tantæ crudelitatis specimen, vt quanquam viuis odiũ intercesserit, alter alterius cineres persequamur. Gloriosum victori erit, si victi funus magnifice duxerit. Nã qui defuncto hosti iusta persoluerit, superstitis sibi fauorem asciscit, viuũq; beneficio vincit, quisquis extincto studium humanitatis impenderit. Est & alia nõ minus luctuosa calamitas, quæ viuos interdum damnata corporũ parte contingit. Huic nõ segnius quàm vltimæ sorti succurrendum existimo. Sæpe enim incolumi spiritu membrorum clades pugnantibus incidit: quę sors omni fato tristior duci solet, quod mors omnium memoriã tollat, viuens vero proprij corporis stragẽ negligere nequeat. Hoc quoq; malum ope excipiendũ est. Conueniat igitur alterius ab altero læsionem denis auri talentis sarciri. Nam si pium est alienis calamitatibus compati, quanto magis proprijs misereri? Nemo naturæ non consulit: quam qui negligit, sui parricida est. In hæc data acceptaq; fide, pugnam ineunt. Neq; enim eis aut mutui occursus nouitas, aut vernantis loci iocunditas, quo minus inter se ferro occurrerent, respectui fuit. Horwendillus appetendi hostis, quàm muniendi corporis nimio animi calore auidior redditus, neglecta clypei cura, ambas ferro manus iniecerat: nec audaciæ euentus defuit. Collerum siquidem scuto crebris ictibus absumpto spoliatũ, desecto tandem pede exanimem occidere coëgit. Quẽ ne pacto abesset, regio funere elatum magnifici operis tumulo, ingentiq; exequiarũ apparatu prosequutus est. Deinde sororem eius Selam nomine, piraticis exercitam rebus, ac bellici peritã muneris persequutus occidit. Triennium fortissimis militiæ operibus emensus, opima spolia, delectamq; prædam Rorico destinat, quo sibi propiorem amicitiæ eius gradum consci sceret. Cuius familiaritate fultus, filiæ eius Geruthæ connubium impetrauit, ex qua filium Amlethum sustulit. Tantę felicitatis inuidia accensus Fengo, fratrem insidijs circumuenire constituit. Adeò ne à necessarijs quidem secura est virtus. At vbi datus parricidio locus, cruenta manu funestam mentis libidinem satiauit. Trucidati quoq; fratris vxore potitus, incestum parricidio adiecit. Quisquis enim vni se flagitio dederit, in aliud mox procliuior ruit: ita alterum alterius incitamentum est. Idem atrocitatem facti tanta calliditatis audacia texit, vt sceleris excusationẽ beneuolentiæ simulationę componeret, parricidiumq;

Pugnæ genus id præstantissimum est, quod paucissimorũ viribus editur.

Plurium scelerum concurrentium mirũ exemplum.

ricidiũq; pietatis nomine coloraret. Gerutham siquidẽ quanquam tantæ mansuetudinis esset, vt neminẽ vel tenui læsione commouerit, incitatissimũ tamen mariti odiũ expertam, saluandæq; eius gratia fratrẽ à se interfectum dicebat, quod mitissimã & sine felle fœminã grauissimum viri superciliũ perpeti indignũ videretur. Nec irrita propositi persuasio fuit. Neq; enim apud principes fides mendacio deest, vbi scurris interdum gratia redditur, obtrectatoribus honos. Nec dubitauit Fengo, paricidales manus flagitiosis inferre complexibus, geminæ impietatis noxã pari scelere prosequutus. Quod videns Amlethus, ne prudentius agendo patruo suspectus redderetur, stoliditatis simulationẽ amplexus, extremum mentis vitiũ finxit, eoq; calliditatis genere non solũ ingenium texit, verumetiã salutem defendit. Quotidie maternũ larem pleno sordiũ torpore complexus, abiectũ humi corpus obscœni squaloris illuuie respergebat. Turpatus oris color, illitaq; tabo facies ridiculæ stoliditatis dementiã figurabant. Quicquid voce edebat, deliramentis consentaneũ erat. Quicquid opere exhibuit, profundã redolebat inertiam. Quid multa? Nõ virum aliquẽ, sed delirantis fortunæ ridendum diceres monstrum. Interdum foco assidens, fauillasq; manibus verrens: ligneos vncos creare, eosdemq; igni durare solitus erat: quorum extrema contrarijs quibusdam hamis, quo nexuum tenaciores existerent, informabat. Rogatus quid ageret, acuta se referebat in vltionem patris spicula præparare. Nec paruo responsum ludibrio fuit, quod ab omnibus ridiculi operis vanitas contemneretur, quanquã ea res proposito eius postmodum opitulata fuerit. Quæ solertia apud altioris ingenij spectatores primam ei calliditatis suspicionem iniecit. Ipsa nanq; exiguæ artis industria, arcanũ opificis ingenium figurabat. Nec credi poterat obtusi cordis esse, cui tam exculto manus artificio calluisset: deniq; exactissima cura preustorum stipitum congeriem asseruare solebat. Fuere ergo qui illum vegetioris ingenij asserentes, sapientiam simplicitatis prætextu occulere, profundumq; animi studium calliditatis commento obscurare putarent, nec aptius astum deprehendi posse, quàm si illi inter latebras vsquam excellentis formæ fœmina applicaretur, quæ animum eius ad amoris illecebras prouocaret. Naturæ siquidem tam præceps in Venerem esse ingenium, vt arte dissimulari non possit: vehementiorem quoq; hunc motum fore, quàm vt astu interpellari queat: ideoq; si is inertiam fingeret, futurũ vt occasione suscepta, voluptatis ilico viribus obtemperaret. Procurantur igitur qui iuuenem in longinquas nemorum partes equo perductum, eo tentamenti genere aggrederentur. Inter quos fortè quidam Amlethi collacteus aderat, à cuius animo nondum sociæ educationis respectus exciderat. Hic præteriti conuictus memoriam præsenti imperio anteponens, Amlethum inter deputatos comites, instruendi potius quàm insidiandi studio prosequebatur, quod eum vltima passurum non dubitaret, si vel modicum sensati animi indicium præbuisset, maxime vero si Veneris palàm rebus vteretur. Quod ipsi quoq; Amletho obscurum non fuit. Equum siquidem conscendere iussus, ita se ceruice de industria collocauit, vt suum ipsius ceruici dorsum obuertens, aduersa caudam fronte spectaret. Quam frenis quoq; complecti cœpit, perinde atq; ea parte ruentis equi impetum moderaturus. Qua astutiæ meditatione patrui commentum illusit, insidias expugnauit. Ridiculum satis spectaculum fuit, cum idem habenæ expers, regente caudam sessore procurreret. Procedens Amlethus cum obuium inter arbusta lupum habuisset, comitibus tenerioris ætatis equum occurisse dicentibus, perpaucos huiusmodi in Fengonis grege militare subiunxit, vt modesto ita faceto imprecationis genere patrui diuitias insequutus. Qui cum illo prudenti responso vsum astruerent, ipse quoq; se de industria locutum asseuerabat, ne aliqua ex parte mendacio indulgere videretur. Falsitatis enim alienus haberi cupiens, ita astutiam veriloquio permiscebat, vt nec dictis veracitas deesset, nec acuminis modus verorum iudicio proderetur. Idem littus præteriens, cum comites inuento periclitatæ nauis gubernaculo, cultrum à se eximiæ granditatis repertum dixissent, eo, inquit, prægrandem pernam secari conuenit, profectò mare significans, cuius immensitati gubernaculi magnitudo congrueret. Harenarum quoq; præteritis cliuis, sabulum perinde ac farra aspicere iussus, eadem albicantibus maris procellis permoli-

In Venerem natura tam præceps est, vt arte dissimulari nõ possit.

ta eſſe reſpondit. Laudato à comitibus reſponſo, idem à ſe prudenter auditum aſſeuerabat. Ab iiſdem quo maiorẽ exercendæ libidinis audaciam ſumeret deinduſtria relictus, immiſſam à patruo fœminam, perinde ac fortuitu oblatã obſcuro loco obuiam recepit, conſtupraſſetq; ni collacteus eius tacito conſilij genere inſidiarum indicium detuliſſet. Conſiderans enim quonam aptius modo occultũ monitoris officiũ exequi, periculoſamq; iuuenis laſciuiã præcurrere poſſet, repertam humi paleã, œſtri præteruolantis caudæ ſubmittendã curauit. Egit deinde ipſum in ea potiſſimũ loca, quibus Amlethum ineſſe cognouit, eoq; facto maximum incauto beneficium attulit, nec callidius tranſmiſſum indicium, quàm cognitũ fuit. Siquidẽ Amlethus viſo œſtro, ſimulq; ſtramine quod caudæ inſitũ geſtabat, curioſius pernotato, tacitũ cauendæ fraudis monitũ intellexit. Igitur inſidiarum ſuſpicione conterritus, quo tutius voto potiretur, exceptã amplexibus fœminam ad paluſtre procul inuiũ protrahit. Quam etiam peracto concubitu, ne rem cuiquam proderet, impenſius obteſtatus eſt. Pari igitur ſtudio petitum ac promiſſum eſt ſilentium. Maximam enim Amletho puellæ familiaritatem vetus educationis ſocietas conciliabat, quod vterq; eoſdem infantiæ procuratores habuerit. Domum itaq; reductus, cunctis an Veneri indulſiſſet per ludibriũ interrogantibus, puellam à ſe conſtupratã fatetur. Interrogatus rurſum quo rem loco egerit, quóue puluino vſus fuerit, vngulæ iumenti, criſtæq; galli, laquearibus quoq; tecti innixum ſe dixit. Horum enim omnium particulas vitandi mendacij gratia cum tentandus proficiſceretur, contraxerat. Quæ vox multo circunſtantiũ riſu excepta eſt, quanquam nihil rerũ veritati per iocum detraxerit. Puella quoq; ea de re interrogata, nihil eum tale geſſiſſe perhibuit. Fides negationi habita eſt, eo quidẽ pronius, quo minus ſatellites facti conſcios fuiſſe conſtabat. Tum is qui præſtandi indicij gratia œſtrum ſignauerat, vt ſalutẽ Amlethi vaframenti ſui beneficio conſtitiſſe monſtraret, nuper ſe eius vnicè ſtudioſum extitiſſe dicebat. Nec inepta iuuenis reſponſio fuit. Ne enim indicis meritũ negligere putaretur, quiddam ſtraminis gerulũ ſubitis adlapſum pennis, quodq; paleã poſteriore corporis parte defixã geſtaret, ſibi conſpectũ retulit. Quod dictũ, vt cęteros cachinno concuſſit, ita Amlethi fautorẽ prudentia delectauit. Superatiſq; omnibus, arcanamq; iuuenilis induſtriæ ſerã patefacere nequeuntibus, quidã amicorum Fengonis præſumptione quàm ſolertia abundantior fore negabat, vt inextricabile calliditatis ingenium vſitato inſidiarum genere proderetur. Maiorem quippe eius peruicaciam eſſe, quam vt leuibus experimentis attingi debeat. Quamobrem multiplici illius aſtutiæ ſimplicem tentationis modum afferri non oportere. Subtiliorẽ itaq; rationis viam altiore animi ſenſu à ſe repertam dicebat, executioni non incongruã, & propoſitæ rei indagationi efficaciſſimam. Fengone ſiquidem per ingentis negocij ſimulationem deinduſtria abſentiam præſtante, ſolum cum matre Amlethum cubiculo claudi oportere, procurato antea viro, qui ambobus inſcijs in obſcura ædis parte conſiſteret, quid illis colloquio foret attentius excepturus. Futurum enim vt ſi quid filius ſaperet, apud maternas aures eloqui non dubitaret, nec ſe genitricis fidei credere pertimeſceret. Idem ſe explorationis miniſtrum cupidius offerebat, ne potius autor conſilij quàm executor videretur. Delectatus ſententia Fengo, facta longinquæ profectionis ſimulatione diſcedit. Is vero qui conſilium dederat, conclaue quo cum matre Amlethus recludebatur tacite petiuit, ſubmiſſuſq; ſtramento delituit. Nec inſidiarum Amletho remedium defuit. Veritus enim ne clandeſtinis cuiuſpiam auribus exciperetur, primum ad ineptæ conſuetudinis ritum decurrens, obſtrepentis galli more occentum edidit, brachijſq; pro alarum plauſu concuſſis, conſcenſo ſtramento corpus crebris ſaltibus librare cœpit, ſi quid illic clauſum deliteſceret experturus. At vbi ſubiectam pedibus molem perſenſit, ferro locum rimatus ſuppoſitum confodit, egeſtumq; latebra trucidauit. Cuius corpus in partes conſciſſum, aquis feruentibus coxit, deuorandumq; porcis per os cloacæ patentis effudit, atq; ita miſeris artubus cœnum putre conſtrauit. Taliter eluſis inſidijs conclaue repetit. Cumq; mater magno eiulatu queſta præſentis filij ſocordiam deflere cœpiſſet, quid, inquit, mulierum turpiſſima grauiſſimi criminis diſſimulationem falſo lamenti genere expetis, quæ ſcorti more laſciuiens,

Iocando veritas ſæpe dicitur.

nefariam

nefariam ac deteſtabilem tori conditionem ſecuta, viri tui interfectorem pleno inceſti ſinu amplecteris, & ei qui prolis tuæ parentem extinxerat, obſcœniſſimis blandimentorum illecebris adularis? Ita nempe equæ coniugum ſuorum victoribus maritantur: brutorum natura hæc eſt, vt in diuerſa paſſim cõiugia rapiantur: hoc tibi exemplo prioris mariti memoriam exoleuiſſe conſtat. Ego vero nõ ab re ſtolidi ſpeciem gero, cum haud dubitẽ, quin is qui fratrem oppreſſerit, in affines quoq; pari crudelitate debacchaturus ſit: vnde ſtoliditatis quàm induſtriæ habitũ amplecti præſtat, & incolumitatis præſidium ab extrema deliramentorũ ſpecie mutuari. In animo tamen paternæ vltionis ſtudiũ perſeuerat, ſed rerum occaſiones aucupor, temporũ opportunitates operior. Non idem omnibus locus competit. Contra obſcurum immitemq́; animũ, altioribus ingenij modis vti conuenit. Tibi vero ſuperuacuũ ſit meã lamentari deſipientiã, quæ tuam iuſtius ignominiã deplorare debueras. Itaq; non alienæ, ſed propriæ mentis vitiũ defleas neceſſe eſt. Cætera ſilere memineris. Tali conuicio laceratã matrem ad excolendum virtutis habitum reuocauit, præteritosq́; ignes præſentibus illecebris præferre docuit. Reuerſus Fengo, inſidioſæ explorationis autorẽ nuſquam repertum, diutinæ inquiſitionis ſtudio proſequebatur, nemine ſe eum vſpiã conſpexiſſe dicẽte. Amlethus quoq;, an vllum ipſius veſtigiũ deprehenderit per iocum rogatus, in cloacam illũ iuiſſe retulit, perq́; eius ima collapſum, ac nimia cœni mole obrutum, à ſubeuntibus paſſim porcis eſſe conſumptum. Quod dictum tametſi veri confeſſionem exprimeret, quia ſpecie ſtolidũ videbatur, auditoribus ludibrio fuit. Cumq́; Fengo priuignum indubitatę fraudi ſuſpectũ tollere vellet, ſed id tum ob aui eius Rorici, tum ob coniugis offenſam exequi nõ auderet, Britanniæ regis officio necandum duxit, innocentiæ ſimulationem alieno miniſterio quæſiturus. Ita dum occultare ſæuitiam cupit, amicum inquinare, quàm ſibi infamiã conſciſcere maluit. Diſcedens Amlethus, matri tacite iubet, textilibus aulam nodis inſtruat, ſuasq́; poſt annum inferias falſo peragat, eoq́; tempore reditum pollicetur. Proficiſcuntur cum eo bini Fengonis ſatellites, literas ligno inſculptas (nam id celebre quondam genus chartarũ erat) ſecum geſtantes, quibus Britannorũ regi tranſmiſſi ſibi iuuenis occiſio mandabatur. Quorũ Amlethus quietem capientiũ loculos perſcrutatus, literas deprehendit, quarum perlectis mandatis, quicquid chartis illitum erat, curauit abradi, nouisq́; figurarũ apicibus ſubſtitutis, damnationem ſuam in comites ſuos, mutato mandati tenore, conuertit. Nec mortis ſibi ſententiã ademiſſe, & in alios periculũ tranſtuliſſe contentus, preces huiuſmodi falſo Fengonis titulo ſubnotatas adiecit, vt Britanniæ rex prudentiſſimo ad ſe iuueni miſſo filiam in matrimonium erogaret. At vbi in Britanniam ventũ, adeunt legati regem, literasq́; quas alienæ cladis inſtrumentũ putabant, propriæ mortis indices obtulerunt. Quo diſſimulato rex, hoſpitali illos humanitate proſequitur. Tunc Amlethus omnem regiarum dapum apparatum, perinde ac vulgare edulium aſpernatus, ſummam epularum abundantiã miro abſtinentiæ genere auerſatus eſt, nec minus potioni quàm dapibus pepercit. Admirationi omnibus erat, quod alienigenæ gentis iuuenis, accuratiſſimas regię menſæ delicias, & inſtructiſſimas luxu epulas, tanquam agreſte aliquod obſoniũ faſtidiret. Soluto conuiuio, rex quum amicos ad quietem dimitteret, per quendam cubiculo immiſſum, nocturna hoſpitũ colloquia clandeſtino explorationis genere cognoſcenda curauit. Interrogatus igitur à ſocijs Amlethus, quid igitur ita heſternis epulis, perinde ac venenis abſtinuiſſet? panem cruoris cõtagio reſperſum, potioni ferri ſaporem ineſſe, carneas dapes humana cadaueris oliditate perfuſas, ac veluti quadã funebris nidoris affinitate corruptas dicebat. Addidit quoq; regem ſeruilibus oculis eſſe, reginam tria ancillaris ritus officia præ ſe tuliſſe, non tam cœnam quàm eius autores plenis opprobrij conuicijs inſecutus. Cui mox ſocij priſtinum mentis vitiũ exprobrantes, varijs petulantiæ ludibrijs inſultare cœperunt, quod probanda culparet, cauſaretur idonea, quod inſignem regem, excultamq́; moribus fœminam parũ honeſto ſermone laceſſeret, laudemq́; meritos extremi dedecoris opprobrio reſperſiſſet. Quibus rex ex ſatellite cognitis, talium autorem ſupra mortalem habitum, aut ſapere, aut deſipere teſtatus eſt,

In malum quod quis alteri machinatur, ſæpius ille ipſe mirabiliter incidit.

tam paucis verbis perfectiſſimam induſtriæ altitudinem complectendo. Accerſitum deinde villicum, vnde panem adſciuerat percontatur. Qui quum eum domeſtici piſtoris opera confectum aſſereret, ſciſcitatur item, vbi materię eius ſeges creuiſſet, & an vllum illic humanæ ſtragis indicium extaret. Qui reſpondit, haud procul abeſſe campum, vetuſtis interfectorum oſſibus obſitum, & adhuc manifeſta antiquæ ſtragis veſtigia præ ſe ferentem, quem à ſe perinde ac cæteris feraciorem opimæ vbertatis ſpe, verna fruge conſertum dicebat. Itaq; ſe neſcire, an panis hoc tabo vitioſi quicquam ſaporis contraxerit. Quo audito rex, Amlethum vera dixiſſe coniectans, vnde lardum quoq; allatum fuiſſet, cognoſcere curæ habuit. Ille ſues ſuos per incuriam cuſtodia elapſos, putri latronis cadauere paſtos aſſeuerabat, ideoq; fortè eorum carnibus corruptioni affinem inceſſiſſe ſaporem. Quum rex in hoc quoq; veracem Amlethi ſententiam comperiſſet, quonam liquore potionem miſcuiſſet inquirit. Vt farre, & aqua temperatam cognouit, demonſtratum ſibi ſcaturiginis locum in altum fodere aggreſſus, complures gladios rubigine adeſos reperit, ex quorum odore lymphas vitium traxiſſe exiſtimatum eſt. Alij ideo potionem notatam referunt, quod in eius hauſtu apes abdomine mortui alitas deprehenderit, vitiumq; referri guſtu, quod olim fauis inditum extitiſſet. A quo rex culpati ſaporis cauſas competenter editas videns, quum ab eodem exprobratam ſibi oculorū ignominiam, ad generis fœditatem pertinere cognoſceret, clàm conuenta matre, quis ſibi pater extitiſſet inquirit. Qua neminem ſe præter regem paſſam dicente, rem quæſtione ex ea cognoſcendam minatus, quod ſeruo ortus eſſet accepit, notatæ originis ambiguitatem extorto confeſſionis indicio perſcrutatus. Igitur vt conditionis ſuæ rubore confuſus, ita iuuenis prudentia delectatus, eundem cur reginam ſeruilium morum exprobratione maculaſſet, interrogat. Sed dum coniugis comitatem nocturno hoſpitis ſermone laceſſitam doluit, eandem ancilla matre creatam didicit. Siquidem ille tria ſe circa eam ſeruilis ritus vitia denotaſſe dicebat: Vnum, quod ancillæ more pallio caput obduxerit: alterum, quod veſtem ad greſſum ſuccinxerit: tertium, quod ciborum reliquias dentium anguſtijs inhærentes ſtipite eruerit, erutaſq; commanducauerit. Matrem quoq; eius in ſeruitutem captiuitate redactam memorabat, ne potius ſeruili more, quàm genere eſſe videretur. Cuius induſtriam rex perinde ac diuinū aliquod ingenium veneratus, filiam ei in matrimonium dedit, affirmationem quoq; eius tanquam cœleſte quoddam teſtimonium amplexatus eſt. Cæterum comites ipſius, vt amici mandatis ſatisfaceret, proxima die ſuſpendio conſumpſit. Quod beneficium Amlethus tanquam iniuriam ſimulata animi moleſtia proſecutus, aurum à rege compoſitionis nomine recepit, quod poſtmodum igni liquatum clàm cauatis baculis infundendum curauit. Apud quem annum emenſus, impetrata profectionis licentia patriam repetit, nihil ſecum ex omni regiarum opum apparatu præter gerulos auri bacillos deportans. Vt Iutiam attigit, præſentem cultum priſtinis permutauit moribus, quibus ad honeſtatem vſus fuerat, in ridiculæ conſuetudinis ſpeciem de induſtria conuerſis. Cumq; triclinium in quo ſuæ ducebãtur exequiæ, ſqualore obſitus intraſſet, maximum omnibus ſtuporem iniecit, quod obitum eius falſo fama vulgauerat. Ad vltimum horror in riſum conceſſit, exprobrantibus ſibi mutuò per ludibrium conuiuis viuum affore, quem ipſi perinde ac defunctū inferijs proſequerentur. Idem ſuper comitibus interrogatus, oſtenſis quos geſtabat baculis, hic, inquit, & vnus & alius eſt. Quod vtrum verius, an iocoſius protulerit neſcias. Siquidem ea vox, quanquam à pleriſq; vana exiſtimata fuerit, à veri tamen habitu non deſciuit, quæ peremptorum loco penſationis eorum precium demonſtrabat. Pincernis deinde quo maiorem conuiuis hilaritatem afferret coniunctus, curioſiore propinandi officio fungebatur. Et ne greſſum laxior veſtis offenderet, latus gladio cinxit, quem plerunq; de induſtria diſtringens, ſupremo digitos acumine vulnerabat: quamobrem à circunſtantibus curatum, vt gladius cum vagina ferreo clauo traijceretur. Idem quo tutiorem inſidijs aditum ſtrueret, petitam poculis nobilitatem crebris potionibus onerauit, adeoq; cunctos mero obruit, vt debilitatis temulentia pedibus, intra regiam quieti ſe traderent, eundemq; conuiuij & lecti locum ha-

Nimium potis & conuiuii & lecti locus ſit idē.

cum haberent. Quos quum insidijs opportunos animaduerteret, oblatam propositi facultatem existimans, præparatos olim stipites sinu excipit, ac deinde ædem in qua proceres passim fusis humi corporibus permixtam somno crapulam ructabantur, ingressus, compactam a matre cortinam, quæ etiam interiores aulæ parietes obducebat, rescissis tenaculis decidere coëgit. Quam stertentibus superiectam, adhibitis stipitum curuaminibus, adeò inextricabili nodorum artificio colligauit, vt nemo subiectorum, tametsi validius adniteretur, consurgendi effectum assequi posset. Post hæc tectis ignem inijcit, qui crebrescentibus flãmis late incendium spargens, totos inuoluit penates, regiam consumpsit, omnésque aut profundum carpentes somnum, aut frustra assurgere conantes, cremauit. Inde petito Fengonis cubiculo, qui prius a comitibus in tabernaculum perductus fuerat gladium fortè lectulo cohærentem arripuit, suumq; eius loco defixit. Excitato deinde patruo, proceres eius igne perire retulit, adesse Amlethum veterum vncorum suorum ope succinctum, & iam debita paternæ cladis supplicia exigere auidum. Ad hanc vocem Fengo lectulo desiliens, dum proprio defectus gladio nequicquam alienum distringere conatur, opprimitur. Fortem virum, æternoq; nomine dignum, qui stultitiæ commento prudenter instructus, augustiorẽ mortali ingenio sapiẽtiam admirabili ineptiarum simulatione suppressit, nec solum proprię salutis obtentum ab astutia mutuatus, ad paternę quoq; vltionis copiam eadem ductum præbente peruenit. Itaq; & se solerter tutatus, & parentem strenuè vltus, fortior, an sapientior existimari debeat, incertum reliquit.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI TERTII FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI

HISTORIÆ DANORVM LIBER QVARTVS.

PERACTA vitrici strage, Amlethus facinus suum incerto popularium iudicio offerre veritus, latebris vtendum existimauit, donec quorsum inconditæ plebis vulgus procurreret didicisset. Igitur vicinia quæ noctu incendium speculata fuerat, manè causam conspecti ignis nosse cupiens, collapsam in cineres regiam animaduertit, ruinásque eius adhuc tepidas perscrutata, nihil præter informes combustorum corporum reliquias reperit. Adeo autem vorax flamma omnia perederat, vt ne index quidem extaret, ex quo tantæ cladis causa accipi posset. Corpus quoque Fengonis ferro confossum inter cruentas spectabatur exuuias. Aliis indignatio patens, alijs mœror, quibusdam gaudium occultum incesserat. Hi ducis lamentabantur interitũ, hi sopitam parricidæ tyrannidem gratulabantur. Ita regis necis euentus diuidua spectatorum sententia excipiebatur. Ea vulgi tranquillitate Amlethus relinquendarum latebrarum fiduciam adeptus, accersitis quibus arctiorem patris memoriam inhærere cognouerat, concionem petit, in qua orationem huiusmodi habuit. *Oratio perfecta eloquentia plena.*

Non vos moueat proceres præsens calamitatis facies, si quos miserabilis Horwendilli exitus mouet: non vos inquam moueat, quibus in regem fides, in parentem pietas seruata est. Parricidæ, non regis intueamini funus. Luctuosior siquidem illa facies erat, quum ipsi regem nostrum ab iniquissimo paricida (ne dicam fratre) flebiliter iugulatum vidistis. Ipsi laceros Horwendilli artus, ipsi corpus crebris vulneribus absumptum plenis miserationis oculis aspexistis. Quẽ ab atrocissimo carnifice spiritu spoliatum, vt patria libertate exueretur, quis dubitet? vna manus ei fatum, & vobis seruitutem iniecit. Quis igitur tam amens, vt Fengonis crudelitatem Horwendillianæ præferat pietati: Mementote qua vos Horwendillus be-

neuolentia fouerit, iuſtitia coluerit, humanitate dilexerit. Memineritis ademptum vobis mitiſſimum regem, iuſtiſſimum patrem, ſubrogatum tyrannum, ſuffectum paricidam, erepta iura, contaminata omnia, pollutam flagitiis patriam, impoſitum ceruicibus iugum, ereptum libertatis arbitrium, & nunc his finis, quum ſuis autorem criminibus obrutum, ſuorum pœnas ſcelerum paricidam pependiſſe cernatis. Quis mediocriter prudens ſpectator, beneficium iniuriæ loco duxerit? Quis mentis compos proprium in autorem ſcelus recidiſſe condoleat? Quis cruentiſſimi lictoris cladem defleat, aut crudeliſſimi tyranni iuſtum lamentetur interitum? Præſtò eſt autor rei quem cernitis. Ego quidem & parentem & patriam vltione proſequutum me fateor. Opus, quod veſtris pariter manibus debebatur, exercui. Quod vos mecum communiter condecebat, ſolus impleui. Adde quòd neminem tam præclari facinoris ſocium habui, nec cuiuſpiam mihi comes opera fuit: quanquam haud ignorem vos huic manum daturos negocio, ſi petiſſem, à quibus fidem regi, beneuolentiam principi ſeruatam non dubito. Sed ſine veſtro diſcrimine nefarios puniri placuit: neque enim alienos humeros oneri ſubijciendos putabam, cui ſuſtentando proprios ſuffecturos credebam. Incineraui ego alios, ſolum Fengonis truncum veſtris manibus concremandum reliqui, in quo ſaltem iuſtæ vltionis cupidinem exatiare poſſitis. Concurrite alacres, extruite rogum, exurite impium corpus, decoquite ſceleſtos artus, ſpargite noxios cineres, diſijcite immites fauillas: non urna, non tumulus nefandas oſſium reliquias claudat. Nullum paricidij veſtigium maneat, nullus contaminatis artubus intra patriā locus exiſtat, nulla contagium vicinia contrahat, non mare, non ſolum dānati cadaueris hoſpitio polluatur. Cætera ego præbui, id ſolùm vobis pietatis officiũ relictum eſt. His exequijs proſequendus tyrannus, hac pompa paricidæ funus ducendum. Sed neque eius cineres, qui patriam libertate nudauerit, à patria tegi conuenit. Præterea quid meas reuoluam ærumnas? calamitates recenſeam? retexā miſerias? quas ipſi me plenius noſtis. Ego à vitrico ad mortem quæſitus, à matre contemptus, ab amicis conſputus, annos flebiliter exegi, dies calamitosè duxi, incertum vitæ tempus periculis ac metu refertum habui. Poſtremò omnem ætatis partem, maxima cum rerum aduerſitate miſerabiliter emēſus ſum. Sępè me tacitis intra vos queſtibus ſenſu vacuum gemebatis deeſſe vltorem patri, paricidio vindicem. Quæ res occultum mihi veſtræ charitatis indicium attulit, in quorũ animis nec dum regiæ cladis memoriam exoleuiſſe cernebam. Cuius itaq; tam aſperũ pectus, tam ſaxeus rigor, quem non paſſionum mearum compaſſio molliat, ærumnarum miſeratio nō flectat? Miſeremini alumni veſtri, moueamini infortunijs meis, qui ab Horwendilli nece immunes geritis manus. Miſeremini quoq; afflictæ genitricis meæ, & reginæ quondam veſtræ, extincto congaudete dedecori, quę viri ſui fratrem interfectoremq; cōplexa, geminũ ignominiæ pōdus fœmineo perpeti corpore cogebatur. Quamobrem vt vltionis ſtudium occultarē, obſcurarē ingeniũ, adumbratũ non verum inertiæ habitũ amplexatus ſum, ſtoliditatis figmento vſus, ſapientiæ commentũ texui, quod nunc an efficax fuerit, vtrũ finis ſui complementum attigerit, veſtro conſpectui patet: vos tantæ rei arbitros habere cōtentus ſum. Ipſi paricidales fauillas pedibus proculcatis: deſpicamini cineres eius, qui iugulati fratris vxorem polluit, flagitio temerauit, dominũ læſit, maieſtatem proditionis ſcelere laceſſiuit, acerbiſſimam vobis tyrannidem intulit, libertatem ademit, inceſto paricidium cumulauit. Me tam iuſtę vindictę miniſtrũ, tam pię vltionis æmulũ patrio ſuſcipite ſpiritu, debito proſequimini cultu, benigno refouete contuitu. Ego patriæ probrum dilui, matris ignominiam extinxi, tyrannidem repuli, paricidā oppreſſi, inſidioſam patrui manum mutuis inſidijs eluſi: cuius ſi ſupereſſet, indies ſcelera percrebreſcerent. Dolebam & patris & patriæ iniuriam, illum extinxi vobis atrociter, & ſupra quàm viros decuerat, imperantem. Recognoſcite beneficium, veneramini ingenium meum, regnum ſi merui date, habetis tāti autorem muneris, paternę poteſtatis hæredem, non degenerem, non paricidam, ſed legitimum regni ſucceſſorem, & pium noxæ paricidalis vltorem. Debetis mihi recuperatum libertatis beneficium, excluſum afflictantis imperiũ, ademptũ oppreſſoris iugum, excuſ-

ſum

ſum paricidæ dominiū, calcatum tyrannidis ſceptrū. Ego ſeruitute vos exui, indui libertate, reſtitui culmen, gloriam reparaui, tyrannum ſuſtuli, carnificē triumphaui. Præmium penes vos eſt, ipſi meritum noſtis, à veſtra merces virtute requiritur. Flexerat hac oratione adoleſcēs omnium animos, quoſdam ad miſerationem, alios ad lacrymas vſq; perduxit. At vbi quieuit mœror, rex alacri cunctorum acclamatione cenſetur. Plurimum quippe ſpei in eius induſtria ab vniuerſis reponebatur, qui tāti facinoris ſummam profundiſſimo aſtu texuerat, incredibili molitione cōcluſerat. Mirari illum complures videres, tanto temporis tractu ſubtiliſſimum texiſſe cōſiliū.

Amlethus, cū ſuos aduerſarios ingeniosè ſuſtuliſſet, regno potitur.

His apud Daniam geſtis, ternis nauigiis impenſius adornatis, ſocerum viſurus ac coniugem, Britanniam repetit. In clientelam quoq; armis præſtantem, iuuentutem adſciuerat, exquiſito decoris genere cultam, vt ſicut cuncta deſpicabili dudum habitu geſſerat, ita nūc magnificis ad omnia paratibus vteretur, & quicquid olim paupertati tribuerat, ad luxuriæ impenſam conuerteret. In ſcuto quoq; ſibi parari iuſſerat omnem operum ſuorum contextum, ab ineuntis ætatis primordijs auſpicatus, idq; exquiſitis picturæ notis adumbrādum curauit. Quo geſtamine perinde ac virtutum ſuarum teſte vſus, claritatis incrementa contraxit. Iſtic depingi videres Horwendilli iugulum, Fengonis cum inceſtu paricidium, flagitioſum patruum, fratruelem ridiculum, aduncas ſtipitum formas, ſuſpicionem vitrici, diſſimulationem priuigni, procurata tentamentorum genera, adhibitam inſidijs fœminam, hiantem lupum, inuentum gubernaculum, præteritum ſabulum, initum nemus, inſitam œſtro paleam, inſtructum indicijs adoleſcentem, eluſis comitibus rem ſeorſum cum virgine habitam. Cerneres itaque adumbrari regiam, adeſſe cum filio reginam, trucidari inſidiatorem, trucidatum decoqui, cloacæ coctum infundi, infuſum ſuibus obijci, cœno artus inſterni, inſtratos belluis abſumendos relinqui. Videres etiam vt Amlethus dormientium comitum ſecretum deprehenderit, vt obliteratis apicibus, alia figurarum elementa ſubſtituerit, vt dapem faſtidierit, potionémque contempſerit, vt vultum regis arguerit, vt reginam ſiniſtri moris notauerit. Aſpiceres quoque legatorum ſuſpendium, adoleſcentis nuptias figurari, Daniam nauigio repeti, inferias conuiuio celebrari, comitum loco baculos percontantibus oſtendi, iuuenem pincernæ partes exequi, diſtricto per induſtriam ferro digitos exulcerari, gladium clauo pertundi, conuiuales plauſus augeri, increbreſcere tripudia, aulæam dormientibus inijci, iniectam vncorum nexibus obfirmari, pertinacius ſopitos inuolui, tectis torrem immitti, cremari conuiuas, depaſtam incendio regiam labefactari, Fengonis cubiculum adiri, gladium eripi, inutilem erepti loco conſtitui, regem priuigni manu proprij mucronis acumine trucidari. Hæc omnia excultiſſimo rerum artificio militari eius ſcuto opifex ſtudioſus illeuerat, res formis imitatus, & facta figurarum adumbratione complexus. Sed & comites ipſius, quo ſe nitidius gererent, oblitis tantum auro clypeis vtebantur. Quos Britanniæ rex benigniſſimè exceptos, regij apparatus impenſis proſequitur. Qui inter epulandum, an Fengo viueret, integriſque fortunis eſſet cupide percontatus, cognoſcitè genero ferro periſſe, de cuius fruſtra ſalute perquireret. Cúmque interfectorem eius crebris percontationibus inueſtigaret, eundem cladis eius autorem, ac nuncium extare didicit. Quo audito, tacitum animi ſtuporem contraxit, quod ad ſe promiſſam quondam Fengonis vltionem pertinere cognoſceret. Ipſe equidem ac Fengo, vt alter alterius vltorem ageret, mutua quondam pactione decreuerant. Trahebat itaque regem hinc in filiam pietas, in generum amor, inde charitas in amicum, & præterea iuriſiurandi firmitas, ipſa quoque mutuæ obteſtationis religio, quam violare nefarium erat. Tandem cum affinitatis contemptu iuratoria præponderauit fides, conuerſuſque ad vltionem animus, neceſſitudini religionem antepoſuit. Sed quoniam hoſpitalitatis ſacra violare nefas credebatur, aliena manu vltionis partes exequi præoptauit, innocentiæ ſpeciem occulto facinore prætenturus. Igitur inſidias officijs texit, lædendíque curam adumbratis beneuolentiæ ſtudijs obſcurauit. Et quia coniunx eius nuper morbo conſumpta fuerat, Amlethum reparandarum nuptiarum legationem ſuſcipere iubet, admodum ſe ſingulari ipſius induſtria delectatum præfatus. Regnare ſiquidem in Sco-

Britāni regis in iureiurādo religio.

tia fœminam aſſerebat, cuius vehementer connubium affectaret. Sciebat namque eam non modò pudicitia cœlibem, ſed etiam inſolentia atrocem, proprios ſemper exoſam procos, amatoribus ſuis vltimum irrogaſſe ſupplicium, adeò vt ne vnus quidem è multis extaret, qui procationis eius pœnas capite non luiſſet. Proficiſcitur itaque Amlethus quanquam periculoſa legatio imperaretur, iniuncti muneris obſequium non detrectans, ſed partim domeſticis ſeruis, partim regis vernaculis fretus, ingreſſusq; Scotiam quum haud procul reginæ penatibus abeſſet, recreandorum equorum gratia iunctum viæ pratum acceſſit, ibique loci ſpecie delectatus, quieti conſuluit, iocũdiore riui ſtrepitu ſomni cupidinem prouocante, ordinatis qui ſtationem eminus obſeruarent. Quo audito regina denos iuuenes exterorum aduentum, apparatumq; ſpeculaturos emittit. Quorum vnus vegetioris ingenij, eluſis vigilibus peruicacius ſubiens clypeum Amlethi, quem capiti fortè dormiturus affixerat, tanta lenitate ſubmouit, vt ne ſuperiacentis quidem quietem turbaret, aut cuiuſpiam ex tanto agmine ſomnum perrumperet, dominam non modo nuncio, ſed etiam rerum indicio certiorem redditurus. Delegatas quoq; ei literas loculis quibus aſſeruabantur pari calliditate ſubduxit. Quibus regina ad ſe perlatis clypeum curioſius contemplata, ex affixis notulis totius argumenti ſummam elicuit, eumq; affore intellexit, qui exactiſſimo prudẽtiæ conſilio fretus, de patruo paternæ cladis pœnas acceperit. Literas quoq; nuptiarũ ſuarum petitionem cõtinentes intuita, totos obliterauit apices, quod ſenũ admodum connubiũ abhorreret, iuuenum complexus appeteret. Inſcripſit autẽ mandatũ perinde atq; à Britanniæ rege ſibi tranſmiſſum, & eius titulo pariter ac nomine conſignatum, quo ſe latoris peti coniugio ſimularet. Quinetiam facta quę ex eius ſcuto cognouerat, ſcripto cõplectenda curauit, vt & clypeum literarum teſtẽ, & literas clypei interpretes exiſtimares. Deinde eos, quorũ exploratione vſa fuerat, ſcutũ referre, liter aſq; loco ſuo reſtituere iubet, eodem fallaciæ genere Amlethum inſequuta, quo eũ in cauillandis comitibus vſum acceperat. Interea Amlethus clypeũ capiti fraude ſubductũ expertus, occluſis de induſtria oculis quietem callidius ſimulat, quod vero ſopore amiſerat, ficto recuperaturus. Alterã quippe fallendi vicẽ hoc pronius ab inſidioſo quærendam putauit, quo ſolam proſperius egerit: nec eum opinio fefellit. Speculatorẽ quippe clãdeſtino aditu ſcutũ ac chartam priſtino loco reponere cupientẽ proſiliens corripit, captumq; vinclorum pœna coercuit. Deinde excitatis comitibus, reginæ penates accedit. Cui ex ſoceri perſona conſalutatæ ſcriptũ eſt, eiuſdemq; ſigillo obſignatũ porrexit. Quod quũ accepiſſet Hermuthruda, (reginę id nomen erat) perlegiſſetq;, operã Amlethi, induſtriamq; verbis impenſioribus proſequuta, iuſtas Fẽgonem pœnas pependiſſe dicebat, ipſum verò Amlethum rem humana æſtimatione maiorem incomprehẽſæ profunditatis ingenio molitum, quod non ſolum paterni exitij, materniq; concubitus vltionem inſcrutabili ſenſus altitudine cõmentus fuiſſet, verumetiam regnum eius a quo crebras inſidias expertus fuerat, conſpicuis probitatis operibus occupaſſet. Quamobrem mirari ſe tam eruditi ingenij, virũ vno nuptiarũ errore labefactari potuiſſe, qui quum humanas penè res claritate tranſcendat, in ignobilem obſcuramq; copulam prolapſus videatur. Quippe coniugem eius ſeruis parẽtibus eſſe, quanquã eos fortuna regijs honoribus exornaſſet. In expetendis ſiquidem coniugijs prudenti non formæ fulgorẽ, ſed generis metiendũ. Quapropter ſi rite copulam appetat, proſapiã ęſtimet, nec ſpecie capiatur, quę quũ illecebrarũ irritamentũ ſit, multorum candorẽ inaniter fucata deterſit. Eſſe vero quã ſibi nobilitate parem aſciſcere poſſit. Se ſiquidem nec rebus tenuem, nec ſanguine humilem, eius amplexibus idoneam fore, vtpote quã nec regijs opibus vincat, nec auito ſplendorę præcellat: quippe reginam ſe eſſe, & niſi refragaretur ſexus, regẽ exiſtimari poſſe, imò quod verius eſt, quemcunq; toro ſuo dignata fuerit, regẽ exiſtere, regnumq; ſe cum amplexibus dare. Ita & nuptijs ſceptrũ, & ſceptro nuptias reſpondere. Nec parui beneficij eſſe eam proprios offerre amplexus, quę circa alios ferro repulſam exequi cõſueuerat. Hortatur itaq; placẽdi ſtudiũ in ſe transferat, in ſe votũ nuptiale deflectat, genuſq; formæ præferre diſcat. Hęc dicens, aſtri-

Connubium expetenti quæ æſtimanda.

ctis

ctis in eum complexibus ruit. Ille tam comi virginis eloquio delectatus, in mutua prorumpit oſcula, alternos complexuum nodos conſerit, ſibiq; quod virgini placitum proteſtatur. Fit deinde cõuiuium, accerſuntur amici, corrogãtur primores, nuptiæ peraguntur: quibus expletis, quum nupta Britãniam repetit, valida Scotorum manu propius ſubſequi iuſſa, cuius opera aduerſum varios inſidiarum obiectus vteretur. Redeunti Britannici regis filia, quam in matrimonio habebat, occurrit: quę quanquam ſe ſuperductæ pellicis iniuria læſam quereretur, indignum tamẽ aiebat maritali gratiæ pellicatus odiũ anteferri, neq; ſe adeò virum auerſaturam, vt quod ei fraudulentius intentari ſciat, ſilentio occultare ſuſtineat, habere enim ſe pignus coniugij filium, cuius ſaltem reſpectus coniugalem matri charitatem commendare debuerat. Ipſe enim, inquit, matris ſuæ pellicem oderit, ego diligam: tuos in me ignes nulla calamitas ſopiet, nullus liuor extinguat, quin & in te ſiniſtre excogitata detegam, & quas deprehenderim inſidias pandam. Quamobrem cauendum tibi ſocerum putes, quòd ipſe legationis prouentum carpſeris, omnemq; eius fructũ in temet, eluſo mittentis voto, peruicaci vſurpatione tranſtuleris. Qua voce ſe coniugali, quàm paternę charitati propiorem oſtendit. Hæc loquente ea adeſt Britannię rex, generumq; arctius quàm affectuoſius amplexatus, conuiuio excipit, liberalitatis ſpecie fraudis propoſitum celaturus. Amlethus cognita fraude, metum diſſimulanter habuit, ducentisq; equitibus in comitatum receptis, ſubarmalem veſtem indutus obſequitur inuitanti, maluitq; regiæ ſimulationi periculosè parêre, q̃ turpiter repugnare. Adeò honeſtatem in cunctis obſeruandam putabat. Quem comminus obequitantem rex ſub ipſa bipatentium portarum teſtudine adortus iaculo tranſegiſſet, ni ferrum ſubarmalis togæ durities reppuliſſet. Amlethus leui recepto vulnere, eo loci ſe contulit, vbi Scoticam iuuentutem expectandi officio fungi iuſſerat, captiuo nouæ coniugis ſpeculatore ad regem remiſſo, qui ſe deſtinatas dominæ literas loculorum cuſtodiæ furtim exemiſſe teſtando, crimen in Hermutrudam refunderet, ipſumq; accurato genere excuſationis reatu proditionis abſolueret. Quem rex auidius fugientem inſequi non moratus, maiore copiarum parte priuauit, ita vt Amlethus die poſtero ſalutem prælio defenſurus, deſperatis admodum reſiſtendi viribus ad augendam multitudiuis ſpeciem exanima ſociorum corpora, partim ſubiectis ſtipitibus fulta, partim propinquis lapidibus affixa, alia viuentum more equis impoſita, nullo armorum detracto perinde ac præliatura feriatim in aciem cuneumque digeſſerit. Nec rarius mortuorum cornu erat, quàm viuẽtium globus.

Spectaculũ vt in horrendũ.

Stupenda ſiquidem illa facies erat, quum extincti raperentur ad prælia, defuncti decernere cogerentur. Quæ res autori otioſa non fuit, quum ipſæ extinctorum imagines laceſſentibus ſolis radijs immenſi agminis ſpeciem darent. Ita enim inania illa defunctorum ſimulacra priſtinum militum numerum referebant, vt nihil ex eorũ grege heſterna ſtrage diminutum putares. Quo aſpectu territi Britanni, pugnã præcurrere fuga, à mortuis ſuperati, quos viuos oppreſſerant.

Britãni à mortuis fugantur.

Quæ victoria neſcio callidior, an felicior exiſtimanda ſit. Rex dum ſegnius fugam intendit, ab imminentibus perimitur Danis. Victor Amlethus ingenti præda acta, conuulſisq; Britannię ſpolijs, patriam cum coniugibus petit. Intereà defuncto Rorico, Vigletus regnum adeptus, Amlethi matrem omni petulantiæ genere fatigatam regijs opibus vacuefecerat, filium eius fraudato Lethrarum rege, cui dignitatum iura dandi tollendique ius eſſet, Iutiæ regnum occupaſſe conqueſtus. Quam rem Amlethus tanta animi moderatione excepit, vt Vigleto ſplendidiſſimis victoriæ ſuæ manubijs donato, calumniam beneficio rependere videretur. Quem poſtmodum exigendæ vltionis occaſione ſuſcepta, bello laceſſitum deuicit, atque ex occulto hoſte, manifeſtus euaſit. Fiallerum Scaniæ præfectum exilio adegit: quem ad locum, cui Vndenſakre nomen eſt, noſtris ignotum populis, conceſſiſſe eſt fama. Poſt hæc quum à Vigleto Scaniæ Sialandiæque viribus recreato per legatos ad bellum prouocaretur, mirifica animi induſtria duas circa ſe res, quarum alteri probrum, alteri periculum ineſſet, fluctuari peruidit. Sciebat quippe ſibi ſi prouocationem ſequeretur, imminere vitæ periculum: ſi refugeret, inſtare militiæ probrum. Præponderauit tamen in contẽplatore virtutũ animo ſeruandę honeſtatis cupido, ob-

tuditque cladis formidinem impensior laudis auiditas, ne solidus gloriæ fulgor meticulosa fati declinatione corrūperetur. Animaduertebat quoq; tātum penè inter ignobilem vitam,& splendidam mortē discriminis interesse, quantū dignitas à contēptu distare cognoscitur. Tanta autē Hermutrudæ charitate tenebatur, vt maiorem futuræ eius viduitatis, quàm propriæ necis solicitudinē animo insitā gestaret, omniq; studio circunspiceret, qualiter ei secundas nuptias, ante belli ingressum cōsciscerct. Quamobrem Hermutruda virilem professa fiduciam, ne in acie quidem se eum deserturam spopondit, detestabilē inquiens fœminā, quæ marito morte cōseri formidaret. Quam promissionis nouitatem parum executa est. Nam quum Amlethus apud Iutiam à Vigleto acie interemptus fuisset, vltro in victoris prædam, amplexumq; concessit. Ita votum omne fœmineum, fortunę varietas abripit, temporum mutatio dissoluit, & muliebris animi fidem lubrico nixā vestigio, fortuiti rerum casus extenuant: quæ sicut ad pollicendum facilis, ita ad persoluendū segnis: varijs voluptatis irritamentis astringitur, atq; ad recentia semper auidius expetenda, veterum immemor: anhela, præceps cupiditate dissultat. Hic Amlethi exitus fuit, qui si parem naturæ atq; fortunæ indulgentiam expertus fuisset, æquasset fulgore superos, Herculea virtutibus opera transcendisset. Insignis eius sepultura, ac nomine campus apud Iutiam extat. Vigletū tranquillam ac diutinam regni procurationem emensum morbus consumpsit. Cui filius Wermundus succedit. Hic prolixis trāquillitatis ocijs fœlicissima temporū quiete decursis, diutinam domesticę pacis constantiam inconcussa rerum securitate tractabat. Idē prolis expers iuuentam exegit, senior verò filium Vffonem sero fortunæ munere suscitauit, quum nullam ei sobolem elapsa tot annorum curricula peperissent. Hic Vffo coæuos quosq; corporis habitu supergressus, adeò hebetis ineptiq; animi principio iuuentæ existimatus est, vt priuatis ac publicis rebus inutilis videretur. Siquidem ab ineunte ætate nunquam lusus aut ioci consuetudinem præbuit, adeoq; humanæ delectationis vacuus fuit, vt labiorum continentiā iugi silentio premeret, & seueritatem oris à ridendi prorsus officio temperaret. Verum vt incunabula stoliditatis opinione referta habuit, ita postmodū conditionis contemptum claritate mutauit: & quantum inertiæ spectaculū fuit, tantū prudentię & fortitudinis exemplū euasit. Cuius pater socordiā contemplatus, filiam ei Sleswicensiū pręfecti Frowini in matrimonium asciscit, illustrissimi viri affinitate vtilissimum gerendi regni subsidiū recepturo. Huic erant filij Keto, & Wigo, splendidissimæ indolis iuuenes, quorum Wermundus non minus quàm Frowini virtutem futuris filij profectibus deputabat. Ea tempestate regnabat apud Suetiam Atislus, vir fama studioq; conspicuus: qui cùm finitimos latè bello pressisset, ne partum virtutibus fulgorem ocio desidiæq; corrumpendum relinqueret, complura nouarum rerum officia sedulo frequentationis studio celebranda curauit. Inter quæ etiam insigni armatura succinctus, quotidianam solitarij incessus consuetudinem præbuit: tum quod in re militari nihil crebro armorum vsu præstantius nosset, tum vt huius agitatione studij claritatis incrementa contraheret, in quo non minus sibi fiducia, quàm laudis cupido vendicauit. Tantam quippe nullius rei violentiam existimabat, vt eius obiectu mētis suæ robur quassandum timeret. Qui cum traiectus in Daniam armis Frowinum apud Sleswicum acie prouocasset, magnisq; inuicem cædibus copiæ funderentur, accidit ipsos agminū duces ita inter se ferro concurrere, vt rem duelli more prosequerentur, & pręter publicā belli sortem priuati conflictus specie decertarent. Hunc enim congressionis euentum par amborum expetebat affectus, vt virtutē non partium ope, sed propria virium experientia testarentur. Quo euenit, vt crebrescentibus vtrinq; plagis, Atislus armis superior prostrato Frowino priuatę victoriæ publicam iungeret, passimq; diuulsa Danorum agmina profligaret. Inde Suetiam reuersus, Frowini necem non solum virtutum suarum imaginibus adscripsit, verumetiam impensiore verborum iactantia prosequi consueuit, gloriā facti vocis petulantia demolitus. Aliquando enim speciosius virtutes silētij verecundia teguntur, quàm sermonis petulantia publicantur. Frowini filios Wermūdus paternæ dignitatis honoribus euehit, extincti pro patria amici, liberos iusto

Muliebris animi fides lubrica.

admodum beneficio prosequutus. Quę res Atislo referendi in Daniam belli monitum præbuit. Redijt itaq; superioris pugnæ fiducia concitatus, non modo tenues angustasq; copias, verum omne virtutis Sueticæ robur aduectās, perinde ac totius Daniæ imperium rapturus. Quod Frowini filius Keto per primipilum suum Folconem nomine Wermundo, tunc fortè villam Ialungam tenenti, nunciādum curauit. Qui regē cum amicis epulantem reperiens, mandatū adhortatione prosequutus, adesse belli facultatē diutile postulatam, & vltro se Wermundi votis ingerere dixit, cum & prompta vincēdi pręstetur occasio, & maturus triumphi titulus optionis eius arbitrio tribuatur. Magnam itaq; & inopinā felicitatis dulcedinem esse, quam ei longis affectatam suspirijs, præsentis euentus auspicia largiantur. Venisse siquidem Atislum innumeris Sueonum copijs succinctum, perinde ac victoriæ certitudinem indubitata animi præsumptione complexum. Cumq; præliaturum hostē fatum fugæ anteferre dubiū non sit, felicē recētis vulneris vltionē oblata belli facultate præstari. Quem Wermundus præclarè ac fortiter legationis partes executum testatus, paulisper epulis refici iubet, quod itinera ieiunijs officere soleant. Qui cum nequaquam sibi capiendi cibi ocium suppetere dixisset, potione sitim lenire deposcitur. Quo præbito, poculū quoq; (nam aureum erat) adseruare iubetur, affirmante Wermūdo, commeādi calore defessis commodius cratere quàm palma lympham excipi, meliusq; bibendi vsum ciphi, quàm manus subsidio celebrari. Quo tam beneuolis verbis muneris magnitudinem prosequente, delectatus vtroque iuuenis, se prius ad perceptæ potionis mensuram proprij cruoris haustu vsurum, quàm regis conspectibus terga admoturum promittit. Tam fortē eius promissionem Wermundus mercedis nomine veneratus, aliquanto plus voluptatis ex dato beneficio, quàm miles ex accepto percepit. Nec animosius locutum eū, quàm præliatum expertus est. Commisso nanque bello contigit vt inter varios turmarum procursus concurrentibus Folcone & Atislo, manúmque diutile conferentibus, Sueonum exercitus ducis sui euentum sequutus, fugam ingrederetur: Atislus quoque saucius ad naues ex acie conuolaret. Cumq; Folco vulneribus ac labore hebetatus, sed & æstu & labore pariter sitiq; perfusus, fugam insequi destitisset hostilem, recreandi corporis gratia, proprium casside cruorem excepit, hauriendumq; ori præbuit. Quo facto, receptum a rege cruorem speciosissimè pensauit. Quod videns fortè Wermundus, impensius eum peractæ promissionis laudauit. Cui Folco speciosa vota ad debitum finem perducenda respondit. Qua voce non minorem facti sui commēdationem quam Wermūdus exhibuit. Cumq; victores, vt post prælium fit, depositis armis, ac quiescentes, varijs inuicem sermonibus vterentur, Sleswicensiū, præfectus Keto, magnę sibi admirationis esse pręd icauit, qualiter Atislus crebris obstātibus causis elapsionis copiā impetrauerit, præsertim cum is ante omnes bella gesserit primus, fuga verò pestremus incesserit: nec alius quispiam ex hostibus fuerit, cuius tātis Danorū studijs affectaretur occasus. Ad hæc Wermundus, nosse eū oportere aiebat, omnem bellorū aciem quadrifaria dimicātium varietate distingui. Esse enim primi generis bellatores, qui fortitudinem modestia tēperantes, rebelles acrius cędant, fugientibus instare erubescant, hos siquidē, quos diuturna armorū experientia certiore virtutis testimonio prosequatur, quiq; gloriam suam non in victorum fuga, sed vincendorum expugnatione constituant. Esse præliantium & aliud genus, qui corporis animiq; viribus freti, sed nulla miserationis parte præditi, in hostium tam terga quàm pectora, communi cædis atrocitate desæuiant. Tales quippe esse, qui iuuenilis animi calore prouecti, tyrocinij rudimēta bellorum auspicijs ornare contendant, quosq; tam ætatis quàm laudis ardor inflammet, inq; fas & nefas pari nisus securitate præcipitet. Esse etiam tertios, quibus inter metum pudoremq; anxijs progressum terror adimat, recursum ruboris obstaculum tollat, qui sanguine clari, inaniq; tantum proceritate conspicui, aciem numero non viribus densent, hostem vmbra potius quàm armis feriant, & in bellatorum grege solo corporum spectaculo censeantur. Hos magnarum opum dominos fore, genere quàm animo præstantiores, quos lucis auiditas rerum dominio cō tracta, plus ignauiæ quàm nobilitatis viribus indulgere compellat. Esse item & alios,

Quatuor bellatorum generā

qui ſpeciem non rem in bellum perferant, ſeq; extremis ſociorum agminibus inſerentes, primi fugam, poſtremi prælium gerant: in quibus imbecillitatis habitum, certi pauoris indicium detegat, cum ſemper quæſitis de induſtria ſubterfugijs, pugnantium terga timidioris progreſſus pigritia ſubſequantur. His ergo de cauſis regem fuga ſeruatum exiſtimari debere, cum à primi ordinis militibus nulla perſecutionis inſtantia fugiens premeretur, qui non victos arcere, ſed victoriam conſeruare curæ habeant, perindéque cuneos denſent, vt trophæi nouitas competentibus nixa præſidijs perfectam ſucceſſus copiam adſequatur. Secundi verò generis pugnatores, quibus obiecta quæq; perimere ſtudium ſit, non animi, ſed opportunitatis inopia Atiſlum intactum liquiſſe, quod eos non tam lædendi auſus, quàm facultas defecerit. Sed & tertij ordinis viros, qui ipſum pugnæ tempus trepido vagationis genere deducentes, ſucceſſus etiam ſociæ partis impediunt, quanquam lædendi regis locum habuerunt, attentandi tamen audacia caruiſſe. His modis Wermundus ſtupidam Ketonis admirationem abſoluens, veras ſeruati regis cauſas aſſertione ſua editas memorabat. Poſt hæc Atiſlus Suetiam refugus petit, Frowini cædem petulantius iactans, ac facinoris huius memoriam verboſo laudum ſuarum relatu inceſſanter oſtentans, non quod receptæ cladis ruborem æquo animo ferret, ſed vt recentis fugæ vulnus antiquæ victoriæ titulis recrearet. Cuius rei Keto & Wigo, vt par erat, indignatione permoti, in paternæ vltionis vota con iurant. Quam ſe parum bello exequi poſſe credentes, ſumpto leuioris armaturæ paratu, Suetiam ſolitarij petunt, ingreſſiq; nemus, in quo regem abſque comite verſari ſolitum fama cognouerant, tela latebris mandant, inde cum Atiſlo profugorum nomine diutile conuerſati, cum ab eo quam patriam haberent interrogarentur, Sleſwicenſes ſe eſſe, patriámque cædis cauſa liquiſſe teſtantur. Quod rex eos non de patrandi facinoris voto, ſed de patrati noxa aſtruxiſſe credebat. Ea quippe fraude percunctantis ſtudium eludere cupiebant, vt relationis certitudo caſſum quærenti pareret intellectum, & reſponſionis veritas tacitis adumbrata figmentis, opinionem incuteret falſitatis. Plurimum quippe deformitatis olim ab illuſtribus viris in mendacio reponebatur. Tum Atiſlus ſcire ſibi libitum dixit, quis Danorum opinione Frowini interfector credatur. Ad hæc Keto, dubitari (inquit) cui tanti facinoris claritatem arrogari conueniat præſertim cum eum publica autoritas acie extinctū perhibeat. Reſpondit Atiſlus, fruſtra alijs Frowini necem adſcribi, quam ipſe duntaxat alterna manus conſertione peregerit. Mox an vlla Frowino ſoboles ſupereſſet perquirit. Ketone deinde duos eius filios extare dicente, ætatis eorum ac ſtaturę habitum perquam libenter ſe cognoſcere dixit. Refert Keto, hos ſibi corpore propemodū æquales eſſe, ętate pares, proceritate perſimiles. Tunc Atiſlus, ſi mens, inquit, illis ac virtus paterna conſtaret, acerba mihi tempeſtas ingrueret. Interrogante deinde eo, an crebram paternæ necis mentionem haberent: Keto quicquid remedio temperari non poſſit, ſuperuacuè verbis replicari ſubiunxit. Nihil prodeſſe teſtatus inexpiabile malum aſſiduis iterare moleſtijs. Quo dicto, documentum dedit vltionem minis pręcurri non oportere. Cumq; regem acuendi roboris gratia quotidie ſolitariæ digreſſionis officio vtentem videret, receptis armis cum fratre præuium eius cōſectatur inceſſum. Quibus Atiſlus viſis harenam preſſit, quod imminentes vitare deforme exiſtimaret. Illis deinde ſe perempti ab eo Frowini pœnas ſumpturos dicentibus, præſertim cum plurimo iactantiæ faſtu ſe ſolùm necis eius fateatur autorem, Cauendū eis, inquit, ne dum vltionis effectum appetant, infirmas & inopes virium manus ſtulta ſecum audacia cōſerant, dumq; alienum affectent exitium, proprium experiantur occaſum, optimæ indolis habitum præpropera laudis cupidine conſumpturi: quamobrem parcant iuuentæ, parcant & indoli, nec temerè votum eis inceſſerit pereundi. Itaque paternę cladis iniuriam pecunia a ſe rependi permittant, ingentisq; gloriæ loco habeant, quod tantum principem mulctæ nomine coërcuiſſe, & veluti quodam terroris imperio concuſſiſſe credantur. Hęc verò ſe non timore percitū, ſed adoleſcentiæ eorum miſeratione motum docere. A quo Keto fruſtra tēpus tanta verborum ambage deduci præfatus, quod tam iuſtæ vltionis affectum pecuniæ pro-

Rex Atiſlus ambiguitate verborum decipitur.

promissione labefactare conetur, progredi illum iubet, & si quid sibi virium sit, solitario secum experiri congressu. Nam & se remoto fratris adminiculo proprijs acturum viribus, ne manu impari pugna conseri videretur infamis. Duos siquidem cum vno decernere vt iniquum, ita etiam probrosum apud veteres credebatur.

Duos cũ vnõ decernere probrosum fuit apud veteres.

Sed neque victoria hoc pugnæ genere parta laudabilior habita, quòd potius dedecori quàm gloriæ iuncta videretur. Quippe vnum à duobus opprimi vt nullius negocij, ita maximi ruboris loco ducebatur. Tanta autem Atislum fiducia ceperat, vt ambos ad se pariter incessendum hortaretur, præfatus se tutioris pugnæ potestatem facturum, quibus pugnandi votum detrahere nequeat. Quam indulgentiam Keto ita auersatus est, vt prius se fato, quàm ea vsurum testaretur, oblatã certaminis conditionẽ vitio sibi vertendam existimãs. Quem Atislus manum secum cupidius conserentem, modesto pugnæ genere excipere cupiens, clypeum eius duntaxat adacto leuius mucrone conuerberat, animosior salutis suæ, quã efficacior defensor. Quo diutile gesto, monet vti fratrem cœpti cõsortem adsciscat. nec alienæ manus opem exposcere erubescat, cùm solitariam sui conatus experientiam sine effectu esse videat. Abnuenti parcendum negat, minasq; opere prosecutus, summis eum viribus tentat. A quo tam valido ferri ictu exceptus est, vt ipsum diffissa casside capiti illabi cogeretur. Quo vulnere irritatus, nam multus è vertice cruor profundebatur, Ketonem crebris ac vegetis ictibus petitum, genibus humum petere coëgit. Quod Wigo intueri non passus, propior priuatæ charitati, quàm publicæ cõsuetudini, ruborem pietati cedere coëgit, inuasoq; Atislo fraternæ imbecillitatis protector quàm spectator esse maluit. Quo facto plus opprobrij quàm laudis contraxit, quòd in iuuãdo fratre statutas duelli leges soluisset, eidemq; vtilius quàm honestius opem tulisse videretur. Siquidẽ ex altera lãce dedecoris, ex altera pietatis partibus indulsit. Itaq; prõptius quã speciosius Atisli cædes ab ipsis peracta noscebatur. Quæ ne vulgo clàm esset, corpus eius abscisso capite equo impẽsum extra nemus ferentes, propinquioris pagi incolis tradunt, Frowini filios paternæ necis vltionem ab Atislo Sueonum rege exegisse testantes. Talem præ se victoriam ferentes, primis à Wermundo honoribus excipiuntur, vtilissimũ ab eis opus editũ iudicante, sublatiq; æmuli gloriam quàm admissi opprobrij famam cupidius intuente, nec tyranni necem vllis ignominiæ partib. affinem censente. In prouerbium apud exteros ductum, quod priscum dimicandi ius, regius labefactasset interitus. Cumq; Wermundus ætatis vitio oculis orbaretur, Saxoniæ rex Daniam duce vacuam ratus, eiq; per legatos mandat, regnum quod præter ætatis debitum teneat sibi procurandum committat, ne nimis longa imperij auiditate patriã legibus, armisq; deficiat. Qualiter enim regẽ censeri posse, cui senectus animum, cæcitas oculum pari caliginis horrore fuscauerit? Quod si abnuat, filiumq; habeat, qui cum suo ex prouocatione confligere audeat, victorem regno potiri permittat. Si neutrum probet, armis secum non monitis agendum cognoscat, vt tandem inuitus præbeat, quod vltroneus exhibere contemnat. Ad hæc Wermundus altioribus suspirijs fractus, impudentius se ætatis exprobratione lacerari respondit, quem non ideo huc infelicitatis senectus prouexerit, quod pugnæ parcus timidius iuuentam exegerit. Nec aptius sibi cęcitatis vitium obiectari, quod plerunque talem ætatis habitum, talis iactura consequi soleat, potiusque condolendum calamitati quàm insultandum videatur. Iustius autem Saxoniæ regi impatientię notã afferri posse, quem potius senis fatum operiri, quàm imperium poscere decuisset, quod aliquanto præstet defuncto succedere, quàm viuum spoliare.

Defuncto succedere, quàm viuũ spoliare magis decet.

Se tamen ne tanquam delirus priscæ libertatis titulos externo videatur mancipare dominio, propria manu prouocationi pariturũ. Ad hæc legati, scire se inquiũt, regem suum conserendæ cũ cæco manus ludibrium perhorrere, quod tã ridiculũ decernendi genus rubori quàm honestati propinquius habeatur. Aptius verò per vtriusque pignus & sanguinem amborum negocio consuli. Ad hęc obstupefactis animo Danis, subitaq; respõsi ignorantia perculsis, Vffo qui fortè cum cęteris aderat, responsionis à patre licẽtiam flagitabat, subitoq; velut ex muto vocalis euasit. Cumq; Wermundus quisnam talem à se loquendi copiam postularet inquireret,

ministriq́; cũ ab Vffone rogari dixiſſent, ſatis eſſe perhibuit, vt infelicitatis ſuæ vulneribus alienorum faſtus illuderet, ne etiam a domeſticis ſimili inſultationis petulantia vexaretur. Sed ſatellitibus Vffonem hunc eſſe pertinaci affirmatione teſtantibus, liberum ei ſit, inquit, quiſquis eſt cogitata profari. Tum Vffo, fruſtra ab eorum rege regnum appeti, inquit, quod tam proprij rectoris officio, quàm fortiſſimorum procerum armis, induſtriaq́; niteretur. Pręthereà nec regi filium, nec regno ſucceſſorem deeſſe, ſciantq́; ſe non ſolùm regis eorum filium, ſed etiam quemcunque ex gentis ſuæ fortiſſimis ſecũ adſciuerit, ſimul pugna aggredi conſtituiſſe. Quo audito legati, riſere, vanam dicti animoſitatem exiſtimãtes. Nec mora, condicitur pugnę locus, eidemq́; ſtata temporis meta pręfigitur. Tantum autem ſtuporis Vffo loquendi ac prouocandi nouitate præſentibus iniecit, vt vtrum voci eius an fiduciæ plus admirationis tributum ſit, incertum extiterit. Abeuntibus autem legatis, Wermundus reſponſionis autore laudato, quod virtutis fiduciam non in vnius, ſed duorum prouocatione ſtatuerit, potius ſe ei, quicunque ſit, quàm ſuperbo hoſti regno ceſſurum perhibuit. Vniuerſis autem filium eius eſſe teſtantibus, qui legatorum faſtum fiduciæ ſublimitate contẽpſerit, propius eum accedere iubet, quod oculis nequeat, manibus experturus. Corpore deinde eius curioſius contrectato, cum ex artuum granditate, lineamentisq́; filium eſſe cognoſſet, fidem aſſertoribus habere cœpit, percontariq́; eum, cur ſuauiſſimum vocis habitum, ſummo diſſimulationis ſtudio tegendum curauerit, tantoq́; ætatis ſpatio ſine voce & cunctis loquendi commercijs degere ſuſtinuerit, vt ſe linguæ prorſus officio defectum, natiuæq́; taciturnitatis vitio obſitum credi permitteret? Qui reſpondit, ſe paterna hactenus defenſione contentum, non prius vocis officio opus habuiſſe, quàm domeſticam prudentiam externa loquacitate preſſam animaduerteret. Rogatus item ab eo, cur duos quàm vnum prouocare maluit: hunc idcirco dimicationis modũ à ſe exoptatum reſpondit, vt Atiſli regis oppreſſio, quæ quod a duobus geſta fuerat Danis opprobrio extabat, vnius facinore penſaretur, nouumq́; virtutis ſpecimen priſca ruboris monumenta conuelleret. Ita antiquæ crimen infamiæ, recentis famæ litura reſpergendum dicebat.

Armorum vſus, prius quã quis eiſdem vtatur, eſt diſcẽdus.

Quem Wermundus iuſtam omniũ æſtimationem feciſſe teſtatus, armorum vſum, quòd eis parum aſſueuiſſet, prædiſcere iubet. Quibus Vffo oblatis, magnitudine pectoris anguſtos loricarũ nexus explicuit, nec erat vllam reperire quæ eum iuſto capacitatis ſpacio contineret. Maiore ſiquidem corpore erat, quàm vt alienis armis vti poſſet. Ad vltimũ cùm paternam quoq; loricã violenta corporis aſtrictione diſſolueret, Wermundus eã à læuo latere diſſecari, fibulaq́; ſarciri præcepit, partẽ quæ clypei præſidio muniatur ferro patere parui exiſtimãs. Sed & gladiũ quo tutò vti poſſit, ſumma ab eo cura conciſci iuſſit.

Vffonis robur.

Oblatis compluribus Vffo manu capulum ſtringens, fruſtatim ſingulos agitando cõminuit, nec erat quiſquam ex eis tanti rigoris gladius, quem non ad primæ concuſſionis motum crebra partium fractione diſſolueret. Erat autem regi inuſitati acuminis gladius Skrep dictus, qui quòdlibet obſtaculi genus vno ferientis ictu medium penetrando diffinderet, nec adeò quicq̃ prædurum foret, vt adactam eius aciẽ remorari potuiſſet. Quem ne poſteris fruendum relinqueret, per ſummã alienæ cõmoditatis inuidiã in profunda defoderat, vtilitatẽ ferri quod filij incremẽtis diffideret, cæteris negaturus. Interrogatus autẽ an dignum Vffonis robore ferrũ haberet, habere ſe dixit. Quod ſi pridẽ à ſe terræ traditũ recognito locorum habitu reperire potuiſſet, aptũ corporis eius viribus exhiberet. In campũ deinde perduci ſe iubẽs, cum interrogatis per omnia comitibus defoſſionis locum acceptis ſignorum indicijs cõperiſſet, exactum cauo gladium filio porrigit. Quem Vffo nimia vetuſtate fragilem exeſumq́; conſpiciens, feriendi diffidentia percontatur, an hunc quoq; priorum exemplo probare debeat, prius habitum eius, quàm rem ferro geri oporteat explorandum teſtatus. Refert Wermundus, ſi præſens ferrum ab ipſo ventilando collideretur, non ſupereſſe quod viriũ eius habitui reſpõderet.

A facto, cuius in dubio maneat exitus abſtinendum.

Abſtinendũ itaq; facto, cuius in dubio exitꝰ maneat. Igitur ex pacto pugnæ locus expetitur. Hũc fluuius Eidorus ita aquarum ambitu vallat, vt earum interſtitio repugnãte, nauigij duntaxat aditus pate-

pateat. Quem Vffone ſine comite petente, Saxoniæ regis filium inſignis viribus athleta conſequitur, crebris vtrinque turbis alternos riparum anfractus ſpectandi auiditate complentibus. Cunctis igitur huic ſpectaculo oculos inferentibus, Wermundus in extrema pontis parte ſe collocat, ſi filium vinci contigiſſet, flumine periturus. Maluit enim ſanguinis ſui ruinam comitari, quàm patriæ interitum plenis doloris ſenſibus intueri. Verùm Vffo geminis iuuenum congreſſibus laceſſitus, gladij diffidentia amborum ictus umbone vitabat, patientius experiri conſtituens, quem è duobus attentius cauere debuiſſet, vt hunc ſaltem vno ferri impulſu contingeret. Quem Wermundus imbecillitatis vitio, tantam recipiendorum ictuum patientiam præſtare exiſtimans, paulatim in occiduam pontis oram mortis cupiditate ſe protrahit, ſi de filio actum foret fatum præcipitio petiturus. Tanta ſanguinis charitate flagrãtem ſenem fortuna protexit. Vffo ſiquidem filium regis ad ſecum auidius decernendum hortatus, claritatem generis ab ipſo conſpicuo fortitudinis opere æquari iubet, ne rege ortum plebeius comes virtute præſtare videatur. Athletam deinde explorandæ eius fortitudinis gratia, ne domini ſui terga timidius ſubſequeretur, admonitum, fiduciam à regis filio in ſe repoſitam egregijs dimicationis operibus penſare præcepit. Cuius delectu vnicus pugnæ comes adſcitus fuerit. Obtemperantem illum propiúſque congredi rubore compulſum, primo ferri ictu mediũ diſſecat. Quo ſono recreatus Wermundus, filij ferrum audire ſe dixit, rogatq; cui potiſſimũ parti ictum inflixerit. Referentibus deinde miniſtris, eum nõ vnam corporis partẽ, ſed totam hominis tranſegiſſe compagẽ, abſtractũ præcipitio corpus ponti reſtituit, eodem ſtudio lucem expetẽs, quo fatũ optauerat. Tum Vffo reliquum hoſtẽ prioris exemplo conſumere cupiens, regis filiũ ad vltionem interfecti pro ſe ſatellitis manibus parentationis loco erogandã impenſioribus verbis ſolicitat. Quem propius accedere ſua adhortatione coactũ, infligendi ictus loco curioſius denotato, gladioq; quod tenuem eius laminam ſuis imparem viribus formidaret in aciem alterã verſo, penetrabili corporis ſectione tranſuerberat. Quo audito Wermũdus Skrep gladij ſonum ſecundo ſuis auribus inceſſiſſe perhibuit. Affirmãtibus deinde arbitris vtrunq; hoſtem ab eius filio conſumptũ, nimietate gaudij vultum fletu ſoluit: ita genas quas dolor madidare non poterat, lætitia rigauit. Saxonibus igitur pudore mœſtis, pugilũq; funus ſumma cũ ruboris acerbitate ducẽtibus, Vffonem Dani iocundis excepere tripudijs. Quieuit tum Atiſlanæ cædis infamia, Saxonumq; opprobrijs expirauit. Ita Saxoniæ regnum ad Danos tranſlatum.

Cui dolor non poterat, ei gaudiũ lacrymas elicit.

Saxones à Danis victi.

Poſt patrem Vffo regendum ſuſcepit, vtriuſque imperij procurator effectus, qui ne vnum quidem ritè moderaturus credebatur. Hic à compluribus Olauus eſt dictus, atq; ob animi moderationem manſueti cognomine donatus. Cuius ſequentes actus vetuſtatis vitio ſolennem fefellere notitiam. Sed credi poteſt glorioſos eorũ proceſſus extitiſſe, quorum tam plena laudis principia fuerint. Tam breui factorum eius proſecutione animaduerto, quot illuſtrium gentis noſtræ virorum ſplendorẽ ſcriptorum penuria laudi memoriæq; ſubtraxerit. Quod ſi patriam hanc fortuna latino quõdã ſermone donaſſet, innumera Danicorum operum volumina tererẽtur.

Scriptorum penuria in Dania.

Vffoni Dan filius ſuccedit, qui cum tranſfuſis in exteros prælijs trophęorum frequentia rerum dominium propagaſſet, partũ gloriæ fulgorem tetro ſuperbię ſqualore fuſcauit, ita à clariſſimi parentis honeſtate degenerans, vt cùm ille cæteris moderatione præſtiterit, hic cæteros faſtuoſa tumidus elatione cõtempſerit. Sed & paterna bona, vel quę ipſe exterarum gẽtium manubijs pepererat, flagitijs diſijciebat: opes quę regio ſplendori ſeruire debuerant, voracibus ſumptuũ impenſis tribuens. Sic interdum à maioribus ſuis ſimilia portentis pignora deſciſcunt.

Post hunc regnat Hugletus, qui Homothum & Hogrinium Suetiæ tyrannos maritimo fertur oppreſſiſſe conflictu.

Cui Frotho ſuccedit, cognomento Vegetus, qui ipſam cognominis ſpeciem corporis animique firmitate teſtatus, denis Noruagiæ ducibus bello conſumptis, inſulam quæ ex eo poſtmodum nomen obtinuit, ipſum poſtremo regem inuaſurus acceſſit. Frogerus hic erat, gemina admodum ſorte conſpicuus, quod non minus armis quàm opibus illuſtris regiam ditionem athletico decoraret officio, tan-

Frotho ſtarke

tumq; gymnicis palmis, quantum dignitatis ornamentis polleret. Hic, vt quidā ferunt, Othino patre natus, a dijs immortalibus beneficium præstare rogatis, muneris loco obtinuit, non ab alio vinci, quàm qui certaminis tempore subiectū pedibus eius puluerem manu conuellere potuisset. Quem Frotho tanta à superis firmitate donatum comperiens, duelli postulatione solicitat, deorum indulgentiā fallacia tentaturus. Primum igitur imperitię simulatione dimicationis ab ipso documentum efflagitat, cuius eum vsu experientiaq; callere sciat. Ille hostem professioni suæ non solùm cedere, sed etiam supplicare gauisus, sapere eum asseruit, senili industriæ iuuenilem animum subijciendo, quòd ei facies cicatricibus vacua, fronsq; nullis armorum vestigijs exarata, tenuem huius rei notitiam extare testetur. Ita ediuerso bina quadratæ formæ spacia cubitalibus figurata lateribus humi denotat, à locorum vsu documenti initium editurus. Quibus descriptis assignatam vterque sibi partem complectitur. Tum Frogerum Frotho arma secum, ac locum permutare iubet. Nec difficilis admissio fuit. Frogerum siquidem hostilium nitor cōcitabat armorum, quòd Frotho præditum auro capulum loricamq; pari specie radiantem, sed & cassidem in eundem modum eximio comptā fulgore gestaret. Igitur Frotho loco quo Frogerus excesserat, puluere correpto, omen sibi victorię datum existimauit. Nec augurio elusus, continuò Frogerum occīdit, tam paruulo vaframēto maximam fortitudinis gloriam assecutus. Quippe quod nullius antè viribus licuit, astutia præstitit.

Post hūc Dan regnum capessit, qui cùm duodecimum ætatis annum ageret, legationum petulantia fatigatur, Saxonibus bellū aut tributum afferre iussus. Sed rubor pugnam pensioni anteposuit, potius ad strenuè moriendum, quàm timidè viuendum impellens. Itaq; prælata pugnandi sorte, Danorum iuuentus Albyam fluuium tanta nauigiorum frequētia compleuit, vt facilè eius transitum perinde ac continuo ponte iuncta puppium tabulata præstarent. Quo euenit, vt Saxoniæ rex eadem, quam a Danis exigebat, conditione adigeretur.

Post Dan Fridleuus cognomento celer imperiū sumit. Quo regnante Huyrwillus Holandiæ princeps, icto cum Danis fœdere, Noruagiam incessebat. Cuius operibus haud parua claritatis accessio fuit, quòd Rusilam virginem militari voto res bellicas æmulatam armis oppressit, virilemq; gloriam ex muliebri hoste corripuit: Sed & quinque eius cōplices, Broddonem, Bildū, Bugonem, Fanningum, & Gunholmum, quorum pater Fyn extitit, ob res ab ipsis præclarè editas in societatem adsciuit: quorū collegio fretus, fœdus quod cum Danis contraxerat, ferro disijcit. Cuius irruptio hoc nociuior quò fallacior fuit. Neq; enim Dani tam repente eum ex amico hostem euasurū credebant. Adeò facilis quorundā ex gratia ad odium transitus existere consueuit. Crediderim nostri temporis mores huius viri auspicijs inchoatos, qui mentiri ac fallere inter vitia sordesq; nō ducimus. Quem Fridleuus Australes Syalandiæ partes adortū, in portu qui postmodū eius est nomine vocitatus, prælio tentat. In quo ob gloriæ æmulationem tanta militū fortitudine concursum est, vt perpaucis periculū fuga vitantibus, ambæ penitus acies consumerentur: nec in partem victoria concessit, vbi par vtrosq; vulnus implicuit. Adeò omnibus maior glorię quàm vitæ cupiditas fuit.

Maior gloriæ quàm vitæ cupiditas.

Igitur qui ex Huyrwilli agmine superfuerant, seruandæ societatis gratia, noctu classis suæ reliquias mutuis nexibus obligādas curabant. Eadē nocte Bildus & Broddo rescissis quib. rates cohæsere funiculis, tacitè sua à cæterorum cōplexu nauigia submouere, fratrum desertione formidini consulentes, magisq; timoris quā consanguineæ pietatis ductibus obtemperantes. Luce reddita Fridleuus Huyrwillū, Gunholmum, Bugonem & Fanningū ex tanta sociorum clade relictos comperiens, vnus cum omnibus decernere statuit, ne laceræ copiarū reliquiæ denuò discrimē subire cogerentur.

Tunica ferri cōtēptrix.

Cui præter insitā animo fortitudinē, etiā contemptrix ferri tunica fiduciā ministrabat: hac in publicis priuatisq; cōflictibus tanquā seruatore salutis cultu vtebatur: nec rem fortius quā prosperius executus, fœlicem pugnæ euentū habuit. Equidē Huyrwillo, Bugone, & Fanningo oppressis, Gunholmū hostile ferrū carminib. obtundere solitū, crebro capuli ictu exanimauit. Dū autē mucroni ma-

num

num cupidius inserit, elisa neruorum officia reductos in palmam digitos perpetuò curuitatis vinculo perstrinxerunt. Idem cum Duflynum Hyberniæ oppidum obsideret, murorumq; firmitate expugnationis facultatem negari conspiceret, Hadingiani acuminis ingenium æmulatus, hirundinum alis, inclusum fungis ignem affigi præcepit. Quibus propria nidificatione receptis, subitò flammis tecta luxerunt. Quas oppidanis restinguere concurrentibus, maioremq; sopiendi ignis quàm cauendi hostis curam præstantibus, Duflyno potitur. Post hæc apud Britanniam amissis bello militibus, cum difficilem ad littus reditum habiturus videretur, interfectorum cadaueribus erectis, & in acie collocatis, ita pristinum multitudinis habitum repræsentabat, vt nil ex eius specie tanto vulnere detractum videretur. Quo facto hosti non solum conserendæ manus fiduciam abstulit, sed etiam carpendæ fugæ cupidinem incussit. *Strategema.*

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI QVARTI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER QVINTVS.

EFVNCTO Fridleuo, filius Frotho septem annos natus concordi Danorum arbitrio subrogatur. Iidem concione præhabita, infantiam regis à tutoribus excipiendam duxerunt, ne ob principis puerilitatem rerum excideret summa. Tantum siquidem ab vniuersis Fridleui memoriæ ac nomini tributum, vt tam tenero eius sanguini regnum daretur. Habito ergo delectu, Westmarus & Colo fratres in educationis regiæ ministerium arcessuntur. Isulfo quoq; & Aggoni, octoq; alijs illustribus viris, non modò regis tutela credita, verumetiam gerendi sub ipso regni potestas indulta, abunde eis vires animiq; suppetebant, crebra non corporis tantum, sed etiam ingenij dote pollentibus. Ita Danorum Remp. expectato regis robore vicaria tutabantur officia. Vxor Colonis erat Gotwara, quæ eximiæ procacitatis facundia quantumlibet disertos ac loquaces eneruare solebat: altercando quippe efficax erat, & in omni disceptationum genere copiosa. Pugnabat siquidem verbis, non modò quæstionibus freta, verumetiam peruicacibus armata responsis. Imbellem nemo fœminam debellare poterat, à lingua spicula mutuantem. Quosdam verbositatis petulantia refellebat, alios veluti quibusdam cauillationum nexibus implicatos fallaciarum laqueis strangulabat, adeò vegetum mulieri ingenium fuit. Cæterum condere pacta, aut rescindere præpotens erat, vtriusq; horũ efficaciam oris aculeo gestans: quippe disijcere fœdera, ac sociare callebat, ita ad vtrumlibet anceps linguæ commercium fuit. Duodecim Westmaro filij erant, ex quorum numero tribus commune Grep nomen incessit, hos simul conceptos idem partus absoluit, ortus æqualitatem vocabuli societate testantes. His summa cæstibus aut ferro dimicandi peritia extitit. Hoddoni quoq; Frotho maritimæ tyrannidis detulerat potestatem, hic regem proximo necessitudinis ordine contingebat. Colo terna filiorum sorte gaudebat. Eo tempore quidam Frothonis fratre genitus, pro tuenda patria gerebat rei nauticæ summam. Soror regis Gunwara erat, cui ob eximiam formæ pulchritudinem Speciosæ cognomen extabat. Filij Westmari Colonisq;, quum & ætate impuberes, & animis acres essent, fiducia in temeritatem versa, ad obscœnos ac degeneres ritus inquinatã flagitijs indolem contulerunt. Adeò enim insolenter indomiteq; gesserunt, vt constupratis aliorum nuptis ac filiabus, proscripsisse pudicitiam atq; in prostibulum relegasse viderentur. Corruptis quoq; matronarum fulcris, ne toris quidem virginalibus abstinebant. Suus nullum tha- *Mulier in omni disceptationum genere copiosa.*

lamus securitate donabat, nec quisquam ferè patriæ locus luxuriæ eorum vestigijs vacuus erat. Mariti metu, coniuges corporum suorum ludibrio vexabantur. Iniurijs obtemperatum est. Cessit copularum respectus, violensq; amplexuum vsus extabat. Publicata est Venus, coniugiorum reuerentia pereunte. Raptim luxuria petebatur. In causa ocium erat, quod expertia agitationis corpora, amica vitijs quiete diffluerent. Tandem Grep hoc nomine participantium maximus, vt diffusum libidinis motum certa specie sisteret, errabundæ Veneris portum in germanæ regis amore petere ausus extitit. Nec apte quidem: nam sicut vagabundam atq; erroneam voluptatem verecundiæ frenis coërceri oportuit, ita à populari prolem regiam concupisci temerarium fuit. Illa proci petulantiam pertimescens, quo tutior ab iniuria foret, septum vallo conclaue petiuit. Adhibiti sunt ei triginta vernaculi, qui iugem corporis eius custodiam excubando præstarent. Igitur contubernales Frothonis circa indumentorum vsum fœminea admodum ope defecti, quum non haberent vnde noua assuere, aut lacera reficere possent, regem celebrandi coniugij monitis adhortantur. Ille primum excusationis verba ab ætatis teneritudine mutuatus, ad postremum perseuerantiori suorum rogatui cessit. Quo curiosius à monitoribus habilem connubio suo fœminam perquirente, præcipue regis Hunnorum filia collaudatur. Ad hęc Frotho repugnandi ratione pertinacius quæsita, à patre didicisse se refert, non expedire regibus è longinquo copulam peti, nec Venerem nisi à finitimis posci. Quod audiens Gotwara, callide regem amicis reluctari cognouit. Cuius vt vacillantem firmaret animum, fiduciamque pusillæ mentis erigeret, Iunioribus, inquit, nuptiæ competunt, senes sepulchrum manet. Adolescentiæ gressus votis fortunaque proficiunt, inops ad bustum senecta deuergit. Spes iuuentam consequitur, senium expes inclinat occasus. Adolescit sors puberum, nunquam infectum omissura quod cœpit. Ob cuius dicti venerationem postulationis officium suscipere rogata, refragandi rationem senij prætentione componit, nec se tam ardui mandati gerulam ob infirmum ætatis habitum fore posse testatur. Rex precio opus agnoscens, aureo torque prolato, legationis præmium pollicetur. Habebat nanq; torques nexilia bullarum cælamina, intersitaq; regum simulacra, quæ ad interioris fili ductum, nunc contrahi, nunc dirimi possent, ornamentum luxui potius quàm vsui præparatum. Westmarum quoq; & Colonem cum eorum filijs, in idem legationis opus accersiri placuit, quod eorum solertiam Frotho repulsæ rubore carituram putaret. Ii simul cum Gotwara profecti, prius triduano ab Hunnorum rege conuiuio excepti sunt, quàm legationis suæ consultum exprimerent: is enim antiquitus recipiendorum hospitum vsus extabat. Extracto in triduum epulo, virgo regia pleno comitatis alloquio, legatis blanditura progreditur, nec parum conuiualibus hospitum gaudijs, præsentiæ eius iocunditas attulit. Cui Westmarus crebrescentibus poculis propositi seriem iocosa admodum assertione detexit, puellę mentem familiari collocutionis genere tentaturus. Itaq; quo minus sibi repulsam consciesceret, compositis in risum verbis legationis negocium præcurrebat, inter conuiuales plausus ludicrum ausus sociare sermonem. Illa se Frothonem tanquam famæ & claritudinis inopem fastidire dicebat. Nulli etenim quondam illustrium fœminarum connubijs idonei censebatur, nisi qui sibi ingens famæ precium gestarum insigniter rerum fulgore struxissent. Summum in proco vitium desidia fuit. Nihil magis in nuptiarum petitore quàm claritatis inopia damnabatur. Sola gloriæ vbertas cæterarum rerum opulentiam exhibebat. Puellæ quoq; non tam procantium se formas, quam edita speciose facinora mirabantur. Igitur legati voti desperatione torpentes, vlteriorem rei conatum Gotwaræ prudentiæ tradunt. Illa non verbis modò, sed etiam succis in Venerem mixtis virginem eneruare conata, asserere cœpit, Frothonem læua tanquam dextra vtentem nandi, dimicandiq; promptissimam habere peritiam: oblata quoq; potione rigorem puellæ cupidine permutauit, Veneremq; & voluptatem abolitæ indignationis loco constituit. Deinde Westmarum, Colonemq; cum eorum liberis de industria adire regem, iterandæq; legationi insistere iubet. Postremo si difficilem accepissent,

Ocium diaboli puluinar.

Desidia summum in proco vitium.

pugnæ

pugnæ prouocatione præuenire repulsam. Igitur Westmarus regiam cum armatis ingressus, iam aut precibus obsequi, inquit, aut pugna precantes aggredi necesse erit: elegimus speciose defungi, quam infecta legatione reuerti, ne repulsa fœdi, propositoq; vacui, vnde gloriam impetrare sperauimus, eius contrarium referamus. Si natam negas, admitte pugnam, alterum necesse est præstes. Mori aut exaudiri volumus. Apud te si non læta, saltem tristia percepturi sumus. Gratius nostram Frotho cladem, quam repulsam accipiet. Nec plura elocutus, iugulum regis ferro se petiturum minatur. Contrà rex, non decere, ait, amplitudinem regiam quem honore præcelleret, æquare conflictu, nec oportere dignitate impares, pugnæ paritate conferri. At Westmarus nihil de certaminis exhortatione remittens, ad vltimum ipsam virginis mentem explorare iubetur, quod antiqui in matrimoniorum delectu libera nupturas optione donassent. Hærebat siquidem animo rex, inter metum pugnæ pudoremq; trepida fluctuatione suspensus. Ita Westmarus ad præcordialem puellæ sententiam relegatus, sciens fœminam omnem vt volubilis animi, ita versilis esse propositi, tanto rem fidentius exequi cœpit, quanto virginum votis plus varietatis inesse compertum habuit. Auxit curæ eius fiduciam, adiecitq; studio spem simplicitas virginis, proprio permissa consilio, libertasq; fœminæ politioribus blanditiarum delenimentis palpanda, non modo abduci facilis, verumetiam obsequi præceps. Pater vero, quo certius filiæ mentem inspiceret, legatos subsequi cœpit. Illa prius in amorem proci latenti potionis operatione perducta, plura se de Frothonis indole referebat spe præsumpsisse quam fama: quippe quum is ab illustri genus parente duxerit, naturaq; omnis suæ soleat origini respondere. Quamobrem iuuenem sibi non tam præsentis, quàm futuri splendoris intuitu placuisse. Quibus auditis mirabundus pater: sed ne permissam quidem puellæ licentiam rescindere passus, Frothonis eam coniugio pollicetur. Quam postmodum, prouisis abunde commeatibus, tollens magnifico rerum apparatu, consequentibus se legatis Daniam adire deproperat, sciens neminem patre melius filiam nuptijs oblaturum. Frotho sicut iocundissime sponsam excepit, ita futuri quoq; soceri maiestatem amplissimis honoribus celebrauit, quem peractis tædis, magna auri argentiq; summa donatum dimisit. Igitur Hanunda vsus (Hunnorum hæc regis filia erat) florentissima pace triennium duxit. Cuius contubernales ocio petulantiam nacti, partam quiete lasciuiam improbissimis extulere sceleribus. Quosdam enim restibus in sublime pertractos, more agitabilis pilæ pendula corporum impulsione vexabant. Alijs hœdinum incedentibus corium substernentes, lubrici tergoris offendiculo per occultum funis raptum incautos subegere gressus. Alios veste nudatos, varijs verberum supplicijs lacerabant. Alios claue affixos, laquei more suspensionis mulctauere ludibrio. Quorundam barbæ & verticis pilos faculis torruerunt. Alijs pubem atq; inguina subiecto torre cremabant. Virginibus nubere non licebat, nisi quarum castitas eis ante delibata fuisset. Aduenas ossibus conuerberabant. Alios ad intemperantiam compulsos, immoderata potione rumpebant. Nemini filiam nuptum dare licebat, nisi gratia ipsorum, fauoreq; mercato. Nulli matrimonium contrahendi fas erat, si eorum non precio præmisset assensum. Præterea non in virgines modo, verumetiam in matronarum turbam passim dissolutissimæ libidinis suæ flagitia porrexerunt. Mixtam petulantiæ rabiem duplex furoris species agitabat: conuenis hospitibusq; receptuum loco conuicia præbebantur. Tot ludibriorum irritamenta à petulantibus & lasciuis reperta sunt. Adeò sub rege puero temeritas libertate nutrita est. Nihil enim tantum peccandi licentiam protrahit, quantum vltionis pœnæq; dilatio: tam effrenata militum procacitas, non exteris tantum, sed etiam patriæ inuisum fecerat regem. Dolenter siquidem ferebant Dani superbe sibi ac crudeliter imperari. Grep vero haud humili contentus Venere, eò se temeritatis effudit, vt cum regina commercio libidinis habito, tam regi perfidus, quam cæteris violentus existeret. Adoleuit deinde paulatim infamia, tacitoq; gradu criminis suspicio serpsit, antè vulgo comperta quam regi. Grep enim in omnes qui vel modicam huius rei mentionem egissent, animaduertere solitus, accusationem sui formidabilem

Petulantia obscœna aulicorum.

fecerat. Opinio tamen ſceleris primum ſuſurris alita eſt, dehinc excepta rumoribus. Difficilis ſiquidem apud conſcios alieni criminis occultatio eſt. Procus Gunwaræ creber extabat. Igitur Grep repulſæ vltionem clandeſtinis artibus impetrare conatus, æſtimandi procos arbitrium flagitat, exquiſitiſſimis puellam nuptijs deberi teſtando. Obſcurabat autem iram, ne virginis odio quæſitum videretur officium. Oranti rex merita iuuenum inſpectanda permittit. Primum itaq; cunctos Gunwaræ petitores conuiuij ſimulatione contraxit, ac deinde conclaue cui puella aſſueuerat, deſectis eorum capitibus cingens, crudele cæteris ſpectaculum præbuit. Nihil tamen eius apud Frothonem gratiæ detractum eſt, quo minus conſueto familiaritatis officio fungeretur. Conueniendi ſiquidem regis copiam precio peti debere conſtituit, neminem alloquio eius vſurum pronuncians, ni munera detuliſſet. Neque enim tanti ducis aditum trito conſuetudinis genere, ſed plenis ambitionis ſtudijs impetrandum edixit, regiæ charitatis ſimulatione crudelitatis infamiam leuaturus. Taliter laceſſitum vulgus afflictationis ſuæ querelam tacitis gemitibus agitabat. Nulli miſeriæ tempora culpandi palàm animus erat. Nemini ingruentem calumniam apertis efferendi querimonijs auſus inceſſerat. Internus omnium præcordia dolor hoc acrius, quo occultius lacerabat. Quo cognito, Gotherus Noruagiæ rex contractis concione militibus, refert proprium Danos faſtidire regem, exoptare alium, ſi copiam accepiſſent, ſeq; eò exercitum agere decreuiſſe, facile Daniam occupari poſſe, ſi armis adita foret. A Frothone enim tam auarè, quàm atrociter patriæ imperitatum eſſe. Tum exurgens Ericus, contraria rem allegatione prohibuit: Sæpe, inquiens, alieni appetitores, proprio priuari ſolere meminimus. Sæpe amborum captator, vtriuſq; perditor fuit. Præualidum enim oportet alitem eſſe, qui prædam alius vnguibus extrahere cupiat. Animat te fruſtra internus regionis liuor, quem plerunque hoſtilis explodit aduentus. Nam etſi nunc Dani diuiduis eſſe ſententijs videantur, vnanimes tamen mox excipient hoſtem. Crebro corrixantes porcos, conciliauere lupi. Patrium quiſque ducem extero præfert. Prouincia omnis regem domeſticum, quàm aduenam, impenſius colit. Neque enim te Frotho domi præſtolabitur, ſed foris excipiet aduentantem. Extremis ſe aquilæ ſcalpunt. Anterius alites certant. Noſti ipſe pœnitentia vacuum debere contuitum eſſe prudentis. Proceribus abunde ſtiparis. Tua tibi quies maneat, per alios gerendi ſanè belli facultatem propemodum exploratam habere poteris. Liceat militi regiam prætentare fortunam. Salutem tuam pacificè moderare, alieno negocium periculo moliturus. Satius eſt ſeruum deperire, quàm herum. Quod fabro forceps, tuus tibi ſatelles agat. Ille ferramenti remedio manus cauterium cauet, atque à digitorum ſibi incendio temperat. Tu quoque tibi tuorum opera parcere & conſulere diſce. Hæc Ericus. Quem Gotherus vt imprudentem hactenus habitum, reſponſionis ſuæ contextum exquiſita ſententiarum grauitate compreſſiſſe miratus, diſerti donat agnomine, excellentem eius prudentiam appellationis honore iudicans proſequendam. Frater ſiquidem eius Rollerus opinionem iuuenis eximio ſui fulgore ſuppreſſerat. Ericus nominis beneficio rem adijci petit, vocabuli largitionem muneris additione commutandam teſtatus. Rex nauigium donat, Scroter remiges vocitabant. Erant autem Ericus & Rollerus Regneri pugilis filij, patre eodem ſati, diuerſaq; editi matre. Matrem quippe Rolleri eandemq; Erici nouercam Cracam vocabant. Igitur Rafno cuidam permittente Gothero laceſſendi per piraticam Danos negocium ceſſit. Excipit illum Oddo, cui tunc temporis apud Danos maxima piraticæ deferebatur autoritas, vir magicæ doctus, ita vt abſque carina altum pererrans, hoſtilia ſæpe nauigia concitatis carmine procellis euerteret. Itaque ne cum piratis in maritimarum virium certamen deſcenderet, exaſperatos maleficio fluctus, ad naufragia iiſdem infligenda perducere ſolebat. Hic vt negociatoribus atrox, ita clemens agreſtibus extitit: non eadem merces, qua ſtatiuam æſtimatione commenſus: ruſtici operis munditias, ſordidi quæſtus laboribus anteponens. Idem inito cum Normannis conflictu, ita vi carminum hoſtilem hebetauit aſpectum, vt diſtrictos Danorum enſes eminus radios

Alieni appetentes, proprijs interdum priuantur.

Ericus disertus.

Normanni à Danis victi.

dios iacere,& tanquam flammabundos ſcintillare putarent. Cæterum adeò retuſis obtutibus erant, vt ne ferrum quidem vagina detractum viſu excipere poſſent: victa quippe fulgore acies, præſtigioſæ coruſcationis impatiens erat. Cæſo itaque Rafno cum multa ſuorum parte, ſex ſolæ naues Noruagiam relapſæ documento fuere regi, haud facile Danos obteri poſſe. Ab his etiam Frothonem ſola pugilum ope ſubnixum, inuito regnare populo vulgatum eſt, dominio in tyrannidem verſo. Cuius famæ experiendæ gratia Rollerus, vt erat exterarum luſtrator rerum, ignotaq́; viſendi auidus, Frothonis ſe uouit contubernio potiturum. Ericus illum, quanquam habitu corporis eximius eſſet, temere votum nuncupaſſe firmabat. Ad vltimum pertinaciſſimam propoſiti eius perſeuerantiam conſpicatus, ſe quoque ſimili voti nuncupatione conſtringit. Hiſdem ſe rex pollicitus eſt, quoſcunque delectu probaſſent comites, donaturum. Itaque fratribus primo patrem adiri placuit, commeatusq́; & neceſſaria tam longinqui itineris ſubſidia poſtulari. A quo paterne ſuſcepti, die poſtera in nemus viſendi pecoris gratia perducuntur. Senex quippe armentis opulens erat. Aperiebantur quoque illis gazæ, quas diu clauſæ telluris antra condiderant. E quibus ſi quæ placuiſſent, ſublegi permiſſæ ſunt. Nec cupidius oblatum beneficium, quàm receptum. Itaque egeſtis humo opibus, complacitas tollunt. Horum interea remiges, aut curam egere corporis, aut iactis ſe molibus exercebant. Alij ſaltu, quidam curſu concitauere corpus. Hi vires valida ſaxorum iaculatione tentabant, illi ſagittæ vſum tenſo experiebantur arcu. Ita roboris firmitatem vario agitationis genere proſequebantur. Fuere & qui ſomnum, quietemq́; potione captarent. Mittitur deinde Rollerus à patre cognoſcendi cauſa domi interim acta. Is ut maternum fumare tugurium vidit, foris accedens, paruulumq́; foramen furtiua luminis applicatione traijciens, introſpecta æde, animaduertit matrem informi cacabo coctilia pulmenta verſantem. Suſpexit præterea tres colubras ſuperne tenui reſte dependentes, ex quarum ore proflua tabes guttatim humorem epulo miniſtrabat: duæ quippe colore piceæ erant, tertia ſquamis albida videbatur, reliquis modico eminentius penſa. Hæc nexum in cauda geſtabat, quum cæteræ immiſſo ventri funiculo tenerentur. Ille rem maleficio conſentaneam ratus, ſilentio quod viderat preſſit, ne matrem veneficij ream aſtruere putaretur. Ignorabat enim innocuam anguium extitiſſe naturam, neſcius quantum illo vigoris epulo pararetur. Superuenientes deinde Regnerus & Ericus, vt fumidam aſpexere caſam, ingreſſi diſcubitum petiuere. Quibus ad menſam ſitis Craca priuigno, filioque *Craca maga.* vna cibum capturis, catillum diſcoloris dapis admouit. Pars quippe picea, ſed croceis guttis interlita, pars albida videbatur: quippe pro varia ſerpentum ſpecie, geminus pultem color infecerat. Cuius quum ſolam vterque particulam delibaſſet, Ericus non ex colorum habitu, ſed interni vigoris effectu epulas æſtimans, nigrantem dapis partem, ſed ſucco potiore confectam, catino quàm celerrime verſo ad ſe tranſtulit, albidamq́; ſibi admotam prius Rollero applicans, cœnam felicius geſſit. Et ne mutationis induſtria notaretur, taliter, inquit, æſtuante freto puppim in proram referri ſolitam. Nec tenue viri ingenium fuit, induſtrij operis diſſimulationem à nauigij conſuetudine mutuantis. Ericus itaque fauſta iam dape refectus, interna ipſius opera ad ſummum humanæ ſapientiæ pondus euaſit. Quippe epuli vigor ſupra quàm credi poterat, omnium illi ſcientiarum copiam ingenerauit, ita vt etiam ferinarum, pecudaliumq́; vocum interpretationem *Ericus ferinarum vocum interpres.* calleret. Neque enim ſolum humanarum rerum peritiſſimus erat, verumetiam ſenſuales brutorum ſonos ad certarum affectionum intelligentiam referebat. Præterea tam comis atque ornati eloquij erat, vt quicquid diſſerere cuperet, continuo prouerbiorum lepóre poliret. At vbi ſuperueniens Craca concham tranſpoſitam, partemque pultis potiorem ab Erico comeſam cognouit, fortunam filio præparatam priuigno ceſſiſſe condoluit. Cui mox gemebunda ſupplicare cœpit, ne vnquam ſua fratrem ope deficeret, quem ipſius mater tot nouæ felicitatis opibus cumulaſſet: quippe ſapido vnius epuli guſtu, rationis atque elo- *Mira pulmenti vis.* quentiæ ſummam, necnon gerendorum proſpere conflictuum gratiam aſſecu-

tus videbatur. Adiecit quoque, Rollerum propemodum consilij capacem, futurumq; vt destinati sibi obsonij prorsus expers non esset. Monuit quoque, si suprema necessitatis violentia postularet, nominis sui nuncupatione remedium celerius esse quærendum, affirmans se diuina partim virtute subnixam, & quasi consortem cœlitum insitam numinis gestare potentiam. Ericus se ad astandum fratri natura pertrahi dixit, probrosum referens alitem, qui proprium polluat nidum. At Cracam magis propria molestabat incuria, quàm fortuna filio grauaret aduersa. Artificem enim ingenio suo deludi, magnum olim ruboris incitamentum fuit. Deinde hæc ipsa comitante viro fratres ad mare profecturos abducit. Qui vno egressi nauigio, duo sibi mox alia deuinxerunt, & iam Danicum attigere littus, quum explorato loco haud longe septem subisse nauigia discunt. Tum Ericus duos Danicæ facundos linguæ eò sine veste proficisci iubet, qui rem certius speculaturi nuditatis suæ tanquam per Ericum factæ Oddoni querimoniam afferentes, cautius explorata referrent. Illi apud Oddonem familiarius habiti, omne ducis propositum versutis auribus venati sunt. Statuerat enim diluculo hostem improuidum aggredi, quò citius nocturnis implicatum tegminibus obtruncaret, affirmans eo lucis tempore corporibus humanis plus stuporis atque grauedinis inesse solere. Præcepit quoque naues saxis ad iaciendum habilibus onerari, futuram exitij sui causam accelerans. Exploratores concubia nocte delapsi, nunciant Oddonem exquisitis ad iactum lapillis tota replesse nauigia, cætera quæ acceperant intimantes. Ericus re admodum cognita, quum classis suæ paucitatem attenderet, aquas in hostium perniciem euocandas, earumq; sibi conciliandum putauit auxilium. Itaque scapha exceptus, ac tacito remorum nisu propius hostium carinis aduectus, vicinas aquæ tabulas sensim intorto terebro cauat, ac mox remigio vix auras pulsante, reditui consulit. Adeò autem circumspectè se gessit, vt excubitorum nemo aditum eius abscessum'ue deprehenderet. Quo enauigante, paulatim Oddonis rates excepta rimatim vnda depressit. Eædem aqua latius introrsum stagnante recondi gurgite videbantur, nec parum descensui addidit internum lapidum pondus, & iam transtra fluctibus diluebantur, forosq; exæquabat mare, quum Oddo nauigia propemodum vndis æquata conspiciens, receptum immodicè fretum vrceis egeri iubet. Itaque nauticis occiduas nauigij partes ab aquarum influxu defendere perseuerantibus, comminus hostis apparuit. Igitur arma capessentibus acrior imminebat gurges. Parantibus prælium enandi opus incidit. Erico bellum vndæ, non arma gessere. Pugnabat pro eo mare, cui ipse nocendi vires, aditumq; præbuerat. Itaque Ericus fluctu felicius quàm ferro vsus, efficaci aquarum opera pugnam absens gerere videbatur, à pelago præsidium mutuatus. Victoria arti contributa est. Neque enim offusum vndis nauigium pugnæ patiens esse poterat. Taliter Oddone cum socijs interempto, captisq; qui in statione erant, neminem cladis nuncium euasisse compertum est. Ericus peracta iam strage, maturato recessu, Lesso insulam subit. Vbi non reperto quo famem lenire posset, duobus prædam nauigijs domum dirigit, commeatus in annum alterũ relaturis. Ipse vno duntaxat adeundi regis copiã petit. Accessa itaq; Syelandia, discurrentes per littora nautici pecus sternere aggressi sunt. Aut enim leuanda esuries, aut fame periclitandum erat. Armento cæso, nudata in nauim cadauera detractis coniecere tergoribus. Quod quum possessores pecoris comperissent, classe prædones insequi properarunt. Cumq; se Ericus ab armenti dominis impeti cognouisset, cæsarum boum corpora signatis funibus alligata fluctibus occultanda prouidit. Deinde si quid apud se quæsiti cadaueris esset, superuenientibus Syelandicis perlustrandi licentiam tribuit, affirmans occultandis rebus angustos nauium angulos esse. Illi cadauere nusquam reperto, suspicione in alios relata, reos prædæ innocuos arbitrati sunt. Dum nulla rapinæ vestigia patuissent, alios sibi nocuisse putantes, sontibus ignouerunt. Quibus enauigantibus, Ericus elatum vndis cadauer excepit. Interea Frotho Oddonem cum suis occubuisse cognoscit. Quippe ignorato facinoris autore famosus cladem rumor exceperat. Erant tamen qui se terna vela littoribus appellentia, eademq; rursum in boream abeuntia conspexisse

Probrosa ales est, quæ proprium nidum polluit.

Lesso insula.

ſpexiſſe narrarent. Tum Ericus portum à quo Frotho non longe diuerſabatur acceſſit, ſtatimq; vt è naui veſtigium extulit, inopinato caſu correptus, ruibundo terram corpore petiuit. Ille ſibi in lapſu fauſtum ominatus euentum, tenui principio meliores augurabatur exitus affuturos. Cuius quum Grep compertum habuiſſet aduentum, feſtinus ad mare contendit, quem cæteris diſertiorem acceperat, exquiſitorum verborum acumine tentaturus. Quippe non tam præſtantis quàm procacis facundiæ peruicaci cunctos ſermone vincebat. Igitur à conuitio litigium orſus, talibus Ericum dictis aggreditur:

Grep.

Stulte quis es? quid inane petis? dic vnde iter, aut quò?
Quæ via? quod ſtudium? quis pater? vnde genus?
Præcipuus vigor ijs, regumq; domeſticus eſt lar,
Qui proprias nunquam deſeruere domos.
Acceptatur enim paucis, quod peſſimus edit,
Inuiſi raro facta placere ſolent.

Ericus.

Regno mihi pater eſt habitus facundia linguæ,
Cui ſolum virtus ſemper amata fuit.
Optaui ſapere tantum diſcrimina morum,
Luſtraui varium per loca nactus iter.
In rebus mens ſtulta modum deprendere neſcit,
Turpis & affectus immoderata ſui.
Remorum ductus velorum vincitur vſu,
Aequora ventus agit, triſtior aura ſolum.
Nam freta remigium penetrat, mendacia terras,
Iſtas ore premi conſtat, at illa manu.

Grep.

Vt gallus cœni, ſic litis plenus haberis,
Sorde grauis putes, nec niſi crimen oles.
Aduerſum ſcurram cauſam producere non eſt,
Qui vacua vocis mobilitate viget.

Ericus.

Hercule, ni fallor, ad eum qui protulit ipſum
Aeditus ignauè ſermo redire ſolet.
Ad prolatorem iuſto conamine diui
Fuſa parum doctè verba referre ſolent.
Quando lupi dubias primum diſcernimus aures,
Ipſum in vicino credimus eſſe lupum.
Nulla fides fidei vacuo præſtanda putatur,
Quem rumor ſontem proditionis agit.

Grep.

Dictorum temerè pœnas puer improbe ſolues,
Bubo viæ vacuus, noctua luce carens.
Quæ nunc ructaris demens, emiſſa dolebis,
Interituq; tui dicta profana lues.
Exanimis coruos exangui corpore paſces,
Eſca feris, auidæ præda futurus aui.

Ericus.

Augurium timidi, prauiq; aſſueta voluntas,
Nunquam ſe digno continuere loco.
Qui dominum fallit, qui fœdas concipit artes,
Tam ſibi quàm ſocijs inſidioſus erit.
Ede lupum quicunq; fouet, nutrire putatur
Prædonem proprio perniciemq; lari.

Grep.

Non ego reginam sicut tu rere fefelli,
Sed teneræ tutor conditionis eram.
Hæc mihi res auxit, huius mihi gratia primum
Munera, robur, opes, consiliumq́; tulit.

Ericus.

En te cura premit culpæ rea, tutior huic est
Libertas, cui mens intemerata manet.
Decipitur quisquis seruum sibi poscit amicum,
Sæpe solet domino verna nocere suo.

Ad hæc Grep responsionis aptitudine destitutus, admissis equum calcaribus excipit. At vbi domum peruenit, tumultuoso clamoris impetu regiam complet, verbisq́; se victum vociferans, omnem in arma militem concitabat, tanquam manu infaustum vocis certamen vlturus. Iurabat enim se aduenam aciem aquilarum vnguibus substraturum. Contrà rex docet deliberationem furori dandam: improuida plerunque nocere consilia: nihil caute simul ac celeriter geri posse: plurimum præcipites obesse nisus. Ad vltimum multitudine paucos incessere non decere. Cæterum solertem esse, qui furenti animo frenos inijciat, sæuientemq́; ad tempus impetum interpellet. Taliter rex præcipitem iuuenis iram consilio cedere coëgit, nec tamẽ concitati animi rabiem adeò penitus ad modestiam euocauit, quin altercationum athleta parum prospera disceptatione confusus, negata armorum vindicta, saltem vltionis loco veneficia sibi patêre deposceret. Quo impetrato, cum exquisita magorum turba littus repetere parat. Primum itaque immolatis dijs, equi abscissum caput conto excipiens, subiectis stipitibus distentos faucium rictus aperuit, sperans se primos Erici conatus atrocis spectaculi formidine frustraturum. Arbitrabatur enim ineptas barbarorum mentes oblatæ ceruicis terriculamento cessuras. Et iam Ericus obuium illis iter agebat. Qui prospecto eminus capite obscœnitatis apparatum intelligens, silere socios, cautiusq́; se gerere iubet, nec quenquam temere præcipitare sermonem, ne incauto effamine vllum maleficijs instruerent locum, adijciens si sermone opus incideret, verba se pro omnibus habiturum. Iamq́; medius illos amnis secreuerat, quum magi vt Ericum pontis aditu deturbarent, contum quo equi caput refixerant fluuio citimum locant. Ille nihilominus intrepide pontem aggressus, in latorem, inquit, gestaminis sui fortuna recidat, nos melior consequatur euentus, male maleficis cedat, infaustæ molis gerulum onus obruat, nobis potiora tribuant omina sospitatem. Nec secus quam optabatur euenit. Continuò nanque excussa ceruice ruens ferentem stipes oppressit. Ita omnis ille maleficiorum paratus, ad vnius execrationis imperium spe sua vacuus expirauit. Deinde procedentem paulisper Ericum subit, destinanda regi esse ab aduenis dona. Igitur repertum fortè glaciale frustum veste diligenter obuoluens, muneris loco regi deferendum curauit. At vbi ad regiam peruentum est, prior introitum petens, fratrem ponè consequi iubet: & iam vernæ regis vt ludibrio venientem exciperent, lubricam limini substrauere pellem, quam ingrediente Erico celeri funis tractu corripientes, lapsum insistenti fecissent, ni Rollerus ponè subiens pectore nutabundum exciperet fratrem. Ericus itaq; semifusus, nudum habere tergum fraternitatis inopem referebat. Cumq́; Gunuara talia regi permittenda negaret, ille stoliditatis legatum damnabat, apud quem insidiarum cautela non esset. Itaq; ludibrij excusationem ludificari incuriam fecit. Ardebat intra ædem ignis vultui temporis haud indebitus. Quippe iam medium hyemis fluxerat, hinc distinctis consessibus, hinc rex, inde pugiles assedere. Qui applicante se ipsis Erico, vlulantiũ more horrisonas dedere voces. Rex strepitum inhibere cœpit, docens non debere pectoribus humanis ferinos inesse sonos. Subiunxit Ericus, canum hunc esse morem vt vno inchoante, cæteri latratum edant, quod propriã cuncti moribus originem prodant, ac suũ quisq; genus fateatur. Interrogatus autẽ à Colone, qui delatorũ regi munerũ custos erat, an vlla secum dona vexisset, glaciem quam sinu occultauerat, pro-

rat, promit. Quam cum illi trans foculum porrexisset, tanquam manu recipientis elapsam flammis deindustria tradidit. Cunctis qui aderant conspicuum nitore frustum cernentibus, visum est igni liquidum incidisse metallum. Quod cum Ericus receptoris incuria excussum esse contenderet, quid supplicij muneris amissori debeatur, inquirit. Rex reginæ sententiam consulit, quæ suadere cœpit, ne ipse legis à se latæ statutum solueret, qua transmissorum sibi munerum perditores morte mulctandos cauisset. Cæteri quoq; decretam lege pœnam remittendam esse negabant. Itaque rex supplicij necessitatem admittere monitus, Colonem laqueo consumi permisit. Deinde Frotho Ericum alloqui sic orsus est: Tu qui verborum fastu ac phaleratæ vocis ostentatione lasciuis, vnde huc te, aut cur aduentasse commemoras? Ad hæc Ericus: A Renneseo prodij, sedemq; apud lapidem cepi. Contrà Frotho: Quô deinde concesseris, rogo. Cui Ericus: Diuerti à lapide trabe vectus, identidemq; apud lapidem locum cepi. Ad hæc Frotho: Quorsum inde cursum direxeris, aut vbi te vesper exceperit, quæso. Tum Ericus: Profectus à petra ad saxum perueni, itemq; apud lapidem cubui. Cui Frotho: Creber illic cautium numerus erat? Ad hæc Ericus: Crebrior harena patenter conspicitur. Contrà Frotho: Quid tibi negocij fuerit, aut quorsum illinc declinaueris, refer. Tum Ericus: Profectus à petra delphinum cursitante nauigio reperi. Cui Frotho. Iam noua prompsisti, quanquam vtrunque horum in mari frequens sit, sed velim quis te deinde trames abduxerit nosse. Ad hæc Ericus: A delphino delphinum petiui. Contrà Frotho: Frequens illic delphinorum est agmen? Tum Ericus: Frequentius vndis innatat. Cui Frotho: Libet scire quô te à delphinis proficiscentem viæ captauerit labor. Ad hæc Ericus: Arboreum mox truncum offendi. Contrà Frotho: Quorsum post hæc iter emetiri cœpisti? Tum Ericus: A trunco ad stipitem concessi. Cui Frotho: Frequens illic arboribus locus existit, cum hospitum tuorum sedes tam crebro truncorum nomine complectaris. Ad hæc Ericus: Frequentior nemoribus inest. Contrà Frotho: Quô deinde vestigium pertuleris, ede. Tum Ericus: Identidem ad trunca syluarum robora penetraui, me autem illic acquiescente, exatiati humanis cadaueribus lupi suprema telorum acumina collambebant. Ibi cuspis à robore regis excussa est Fridleui nepos. Cui Frotho: Hæreo altercationis anceps, cum intellectum meum obscura admodum ambage fefelleris. Ad hæc Ericus: Præmium à te peracti certaminis merui, cui sub inuolucro quædam haud satis intellecta deprompsi. Cædem enim Oddonis mea gestam manu superiori custodis appellatione signaui. Cui cum regina quoq; eloquentiæ palmam ac victricis facundiæ præmium adiudicasset, continuò rex armillam brachio suo detractam decretæ mercedis loco tradidit, atque subiunxit, velim ex temet habitam tibi cum Greppo disceptationem cognoscere, qua illum palàm se victum protestari non puduit. Tunc Ericus: Robur illum exprobrati adulterij perculit, cui cum defensionem afferre non posset, cum tua se fassus est vxore mœchatum. Et rex ad Hannundam conuersus, qua mente criminationem exciperet, percontatur. Quæ non solum voce crimen confessa, sed etiam vultu testem reatus ruborem exerens, euidens culpæ indicium præbuit. Rex non verba modò, verumetiam oris signa conspiciens, sed qua lege in ream animaduerteret hæsitans, debitam crimini pœnam reginæ contulit arbitrio decernendum. Quæ cum creditum sibi iudicium reatui suo affine cognosceret, ideoq; æstimationem criminis aliquandiu sententiæ dubiæ volutaret, dissiliens Greppus, vt Ericum telo traijceret, procurrit, criminantis cæde suam redimere cupiens. Quem Rollerus districto ense occupans, molitionis suæ prædamnauit exemplo. Aitq; Ericus, optima est affinium opera opis indigo. Et Rollerus: Inter asperos casus officiose adsciscendi sunt boni. *In asperis casibus officiosè boni sunt adsciscendi.* Tum Frotho: Credo euenturum vobis, quod vulgò dici assolet, ferienti interdum breue percussionis gaudium fore, nec diu manum ictu exhilarari solere. Et Ericus: Non est arguendus, cuius operi excusamentum iustitia tribuit. Tantum enim inter meam atq; Greppi operam distat, quantum inter defendentis se, atq; alium impetentis interest actionem. Deinde fratres Greppi fremebundi dissilire cœperunt, iurantes se, aut in totam Erici classem vltores, aut pu-

gnam ei, denisq; cum ipso pugilibus illaturos. Quibus Ericus: Ægris iter arte prouidendum est. Hebetem tenenti aciem, mollia ac tenera lustrare conuenit. Retusum habenti cultrum, artuatim sectionis perquirenda est via. Quoniam ergo laboranti optima est mali mora, nec quicquam in aduersis necessitatis dilatione felicius, triduum apparatui peto, dummodo assequi possim à rege recens mactatæ pecudis tergus. Cui Frotho: Corium meretur, qui corio concidit, aperte superiorem petitori exprobrans casum. At ille exhibita pelle, crepidas creat, quas abietino gummi interfusis mixtim harenis obliniens, quo firmius vestigia poneret, suis suorumq; pedibus adaptauit. Considerato tandem quem certamini locum legeret, terrestris pugnæ, & totius militaris operæ rudem se referens, campum gelati maris exposcit. In hunc vtrisq; consensum est. Rex apparatibus inducias tribuens, Westmari filios secedere iubet, incongruum asserens, etiam male meritum hospitio aduenam pelli. Deinde ad inuestigandum supplicij modum, cuius exigendi arbitrium reginæ mandauerat, redit. Quæ quum omissa censura veniam lapsui precaretur, adiecit Ericus: Muliebriter erratis sæpius ignoscendum esse, nec pœnam infligendum esse, nisi correctio culpam nequiuisset auertere. Ignouitq; Hannundæ rex. Appetente crepusculo apud Gotarum, inquit Ericus: Epulaturi in conuiuio militis, non solum cœnacula procurantur, sed etiam per ascriptos consessus certi distinguuntur accubitus. Rex loca, quibus athletæ sui insederant, occupanda concedit. Deinde verna epulum affert. At Ericus comitatis regiæ non ignarus, qua prandiorum vti reliquijs vetabatur, frustum cuius particulam delibasset, abiecit, integras escas, lacera ciborum fragmenta nominans. Ita rarescentibus epulis, ministri alias inopiæ atq; verecundiæ suggerunt, paruulæ cœnæ impendentes, quod grandi conuiuio sufficere potuisset. Ait ergo rex: Assolet'ne Gotari miles tactam semel dapem tanquam amolita ciborum crusta disperdere? primaq; fercula vltimorum ritu fragminum aspernari? Ad hæc Ericus: Nihil sibi de Gotari moribus incondita vendicauit affectio, nihil assuetudo incomposita possidet. At Frotho: Ergo domini tui moribus discors, non omnem argueris prudentiam attendisse. Qui enim maiorum exemplis obuiat, transfugam ac defectorem se probat. Tum Ericus: Sapiens à sapientiori erudiri debet, discendo enim doctrina proficit, dogmate disciplina prouehitur. Contrà Frotho: Quid mihi exemplaris documenti hæc tuæ superfluitatis imitatio dabit? Ad hæc Ericus: Tutius regem fides paruula, quàm ingens vallat perfidia. Cui Frotho: Ergo tu nos accuratiore cæteris obsequio complecteris? Tum Ericus: Nemo non natum stabulo, aut ingenitum præsepio applicat. Necdum omnium experientiam accepisti. Præterea apud Gotarum potionis vsus epulo permixtus esse solet, liquor cibo coniunctim superadditus comessabundos iuuat. Contra Frotho: Impudentiorem potus aut epuli petitorem non reperi. Ad hæc Ericus: Pauci tacentis egestatem æstimant, aut silentis necessitudinem metiuntur. Tum soror regis ingenti patera potionem proferre iussa, cuius Ericus dexteram cum oblato simul cratere corripiens, an hoc, inquit, regum optime munus tua mihi delegauit humanitas? Num mihi quod teneo irreuocabilis doni loco cessurum esse confirmas? Rex pateram tantum postulari ratus, pronunciat donum. At Ericus virginem sibi veluti cum patera datam applicat. Quo viso rex, fatuum, inquit, opera prodit. Apud nos intacta virginum libertas haberi solet. Tunc Ericus puellæ manum perinde ac poculi nomine traditam, ferro defecturum se simulans, & si, inquit, plura quàm dederis ceperim, aut si totum temere teneo, saltem parte potiri liceat. Rex promissi errore recognito, puellam tradidit, nolens incuriæ vitium leuitate rescindere, quo grauior pollicentis videretur autoritas, quanquam inania pacta reuocare, maturitati potius quàm inconstantiæ deputetur. Deinde illum ad naues accepta reuertendi sponsione dimittit, tempore quod pugnæ debebatur instante. Ericus cum suis crustatum glacie æquor aggressus, lubricum instabilemq; gradu hostem solearum nixus firmitate prostrauit. Statuerat enim Frotho, ne quis inclinatis, aut laborantibus auxilio foret. Deinde victor repetit regem. Igitur Gotuara consumptæ infeliciter sobolis exitio mœsta, simulq; eam vlcisci auida, pronunciat aduersus Ericum altercandi collibitum sibi

Exemplis maiorũ obuians, se defectorem esse demonstrat.

Fatuũ sua prodit opera.

tum ſibi fore certamen, ita vt ipſa torquem magni ponderis, ille vitam in pignore poneret, aut aurum vincendo, aut lethum ſuccumbendo laturus. Comprobante certamen Erico, penes Gunuarã pignus deponitur. Igitur Gotuara prior ſic orſa:

Quando tuam limas admiſſa cote bipennem,
Nónne terit tremulas mentula quaſſa nates?

Ericus ſic contrà.

Vt cuiuis natura pilos in corpore ſeuit,
Omnis nempe ſuo barba ferenda loco eſt.
Remigijs homines artus agitare neceſſe eſt,
Motus quippe ſuos nam labor omnis habet.
Cum natis excipitur nate, vel quum ſubdita penem
Vulua capit, quid ad hæc addere maius erit?

Ad hæc illa tanquam elocutionis inops, cui necem deſtinauerat, aurum tradere coacta eſt, filiorum interfectori pœnæ loco eximium erogans munus. Cumulata ſiquidem infelicitas eſt, non vindicata malignitas. Primum enim orbitati adacta, ac deinde verborum violentia confutata, cum opibus ſimul eloquentiæ precium perdidit. Beauit liberorum ſublatorem, autorem orbitatis ſuæ præmio munerata. Nihil pro repenſanda filiorum clade, præter inſcitiæ probrum, ac rerum inopiam referens. Quo viſo, Weſtmarus verbis ſuperiorem, viribus inceſſere ſtatuit, vincentis præmium in victi nece conſtituens, vt vtriuſq; ſalus in pignore poſita videretur. Nec Ericus conditione vti abnuit, ne lingua quàm manu promptior exiſtimari poſſet. Erat autem tale certaminis genus: circulus vimine vel fune contextus, magno pedum manuumq; conatu decertaturis raptim diſtrahentibus exhiberi ſolebat, fortiori tribuens palmam, quem colluctantium ſi quis alteri detraxiſſet, victoria donabatur. In quem modum agoniſans Ericus, correptam acrius reſtem manibus concertantis excuſſit. Quod Frotho videns, arduum, inquit, reor contra fortem fune contendere. Et Ericus: Arduum vtiq;, cum corpori ſtruma inſidet, aut tergum occupat gibbus. Statimq; propulſo pede, ſenem colli ſenilis ac dorſi fractione contriuit. Ita Weſtmarus inefficax vltionis molitor, dum vindicem agere ſtuduit, in vlciſcendorum ſortem incidit, quorum vlciſci cupierat cædem imagine profligatus. At Frothone Ericum iactu ſicæ traijcere meditante, conſcia fraternæ mentis Gunuara, ſponſum periculi præmonitura, neminem, inquit, ſapientem fore, qui ſui prouiſor non ſit. Quo dicto Ericus propulſandæ fraudis admonitus, ſuggeſtam ſibi cautelam argutus excepit. Continuò nanq; exiliens, triumphalem, ait, fore gloriam ſapientis dolum ſuimet vltorem exiſtere, modeſto vocationis genere inſidiantis ingenium lacerans. Quem quum rex repentino cultri iactu declinantem occupare non poſſet, aduerſo parieti errabundum incidit ferrum. Tunc ſic Ericus: Porrigenda ſunt amicis munera, non iactanda: probabile feciſſes donum, ſi comitem ferro vaginam dediſſes. Quam rex continuo cingulo detractam petenti tradidit, moderatione hoſtis odium deponere coactus. Ita alienæ ſimulationis induſtria delinitus, emiſſum maligne telum, benigne poſſidendum conceſſit. Sic Ericus exceptam diſſimulanter iniuriam ad beneficium tranſtulit, deſtinatũ cladi ſuæ ferrum eximij muneris loco complexus. Quod enim Frotho nocendi ſtudio geſſerat, hic liberalitatis nomine colorabat. Deinde corporum curæ indultũ eſt. Noctu Gunuara tacite excitato eo, fuga opus eſſe proponit, perquam vtile referens, rebus integris incolumi redire curru. Qua comite littus ingreſſus, claſſem regiam illic fortè ſubductam, diffiſſa laterum parte, nauigationi inhabilem reddidit, inſertiſq; rurſum aſſerculis ſarſit, quo minus ab intuentibus læſio noſceretur. Deinde nauigium, quo ſe, comiteſq; receperat, haud procul littore depelli curat. Quem rex laceratis inſequi nauibus parans, mox fluctu foros æquante, quanquam armis admodum onuſtus exiſteret, enare inter alios cœpit, propriæ ſalutis ſeruandæ, quàm alienæ laceſſendæ cupidior effectus. Præcipitatis in altum proris, ſedibus ſuis remiges ſtagnans introrſum æſtus excuſſit. Quo Rollerus Ericuſq; conſpecto, cum contemptu periculi incunctanter ſe profundo dedere, natabundiq; fluctuantem excepere regem,

Nemo ſapiens, qui ſibi ipſe nõ prouidet.

Iamq; eum superfusa ter vnda subruerat, quum Ericus Cæsarie comprehensum pelago leuat. Cætera naufragorum turba, aut aquis obruta, aut ægre littori restituta est. Rex humido nudatus cultu, sicca circumactus veste contegitur: multus illi ab ore liquor crebra pectoris ructatione manabat: vox quoq; eum continuis lassata singultibus deficere videbatur. Tandem redditus calor, frigore hebetatos artus spiritu vegetiore firmabat. Residere siquidem, nec assurgere poterat, haud iuste virium compos. Paulatim pristini roboris potentia subijt. Interrogatus tandem, an vitam, pacemq; deposceret: admota oculis manu, deiectam luminum aciem attollere nitebatur. At vbi sensim corpori virtus reddita est, & voci fiducia maior incessit, per hanc, inquit, lucem, quam inuitus excipio, per cœlum, quod parum libenter haurio, suspicioq;, obsecro vos, obtestorq;, ne mihi vlteriorem eius vsum præstare animum inducatis. Frustra volentem perire seruastis. Aquis mihi interire negatum est, ferri saltem officio moriar. A nemine victus, tuo primum Erice ingenio cessi. Hoc infelicior, quod qui illustribus viris inuictus extiti, plebeio de me victoriam præbui. Ingens hoc regij pudoris irritamentum est. Sufficit hæc sola duci ad moriendum causa, cui nihil gloria magis placere conuenit: qua si careat, cæterorum inopem putes. Nihil enim in rege celebrius fama. Credita mihi erat rationis, atq; eloquentiæ summa. Sed quorum vtroq; pollere videbar, vtroq; destitutus sum: eo calamitosior, quod regum victor, ab agresti victus videor. Quid vita donas, quem gloria spoliasti? Sororem, regnum, gazam, supellectilem, & quod ijs maius est, claritudinem perdidi, tot infelix casibus, quot tu fortunatus agnosceris. Quid tanto superstes dedecori reseruabor? Quæ mihi libertas tam felix erit, vt captiuitatis ignominiam demat? Quid mihi sequentia cōferent tempora, quę nihil nisi præteritorum miseriam redolentia, longam animo pœnitentiam generabunt? Quid vitæ productio proderit, solam tristitiæ memoriā relatura? Nihil calamitosis iocundius morte. Felix est obitus, qui succedit optatus. Hic non temporum dulcedinem tollit, sed rerum fastidium consumit. In prosperis salus, in aduersis melius fatum petitur. Nulla me meliorum spes ad viuendi cupiditatem adducit. Quis ad solidum laceratam fortunæ meæ sortem resarciet casus? Et iam horum nisi periclitantem excepissetis, immemor essem. Reddideris regnum, sororem reduxeris, instauraueris gazam, claritatem reparare non poteris. Nihil quod resartum est, integri splendorem habebit. Captiuum fuisse Frothonem longæua recensebit fama. Cæterum si inflictas vobis ex me calumnias muneratis, vestris occidere manibus merui. Si damna recolitis, beneficij pœnitebit. Pudebit subuentum fuisse hosti, si atrocitatis eius in vos magnitudo taxetur. Quid reo parcitis? quid manum à persecutoris vestri iugulo cohibetis? Par est, vt in me sors, quam vobis parauerā, recidat. Fateor si mihi in vos ea, quam in me geritis potestas incideret, nihil à me pietati deferendum esse. Quod si vobis facto innocens sum, voluntate saltem reus teneor. Redundet in me, quæso, nocens animi culpa, qui interdum operis loco censeri solet. Si fato ferrum negatis, propria mihi manu cladem consciscendam curabo. Contrà sic Ericus: Dij à te quæso auertant stolidam mentem, auertant inquam, ne clarissimæ vitæ finem flagitio quæras. Sanè quidem ab ipsis prohibitum est, benignum in alios, in se parricidam fore. Tentatus es à fortuna, quo mentis habitu aduersa exciperes, explorante. Probamentum tibi dedere fata, non casum. Nihil tibi mœroris inflictum est, quod sors melior abolere non possit. Cautela etenim præbita est, non mutata felicitas. Nemo modeste se in prosperis agit, qui aduersa tolerare non didicit. Præterea omnis bonorum vsus post agnita gratius mala percipitur. Iocundior est voluptas, quæ rerum amaritudini succedit. Salutem tuam auersaberis, si superfuso semel æquore maduisti? Quod si aquis frangeris, quando ferrum æquanimiter tolerabis? Enasse armatum quis non gloriæ magis tribuat quam rubori? Quot se felices reputarent, si tua sorte infelices essent? Summa te rerum manet, floret animus, pubescit ætas, plura spe complecti poteris, quam gesseris rebus. Nunquam hoc tibi leuitatis inesse vellem, vt non modo fugere aspera, sed etiam ob eorum impatientiam vitam abijcere cupias. Quouis effœminatior est, qui aduersorum metu

Oratio Frothonis mortem exoptantis.

In prosperis se modestè nemo gerit, aduersa tolerare qui non didicit.

metu viuendi fiduciam perdit. Nemo sapientum morte res aduersas redimere solet. Stulta est in alium indignatio, temeraria in se. Ignauus est furor qui suum condemnat autorem. Quod si vltro ob iniuriam, aut leuem animi commotionem fatum appetis, quem tui vindicem derelinquis? Quis tam amens, vt dubium fortunæ habitum proprio vlcisci interitu velit? Quis adeò felix vixit, quin tristior illum quandoq; fortuna pulsaret? Inconcussa duxisti tempora, continua felicitate vsus, & nunc ad modicam tristitiæ salebram, vt dolori parcas, vitam deserere paras? Quo modo leuiorum impatiens, grauiora deinde supercilia ferre poteris? Insipidus est, qui nunquam mœroris poculum degustauit. Nemo dura non passus, temperanter facilibus vtitur. Qui fortitudinis columen esse debueras, eneruis animi specimen exhibebis? Fortissimo parente editus, vltimæ imbecillitatis spectaculum dabis? Sic à maioribus discrepabis, vt fœminis mollior fias? Necdũ adolescere cœpisti, & iam te vitæ satietas cepit? Quis hanc prior imaginem præbuit? Clarissimi aui nepos inuicto patre editus, leuem contrariorum auram perpeti non valebit? Indoles tua aui tæ virtutis habitum repræsentat. A nemine victus es, tua tibi solum incuria nocuit. Periculo per nos erutus es, non subactus. Amicitiam iniuriæ deputabis, odium pro gratia relaturus? Obsequio placari debueras, non moueri. Nunquam te dij eò furoris excedere velint, vt seruatorem insidiatoris loco notare sustineas. An eo tibi rei erimus, quo benefici sumus, indignationem officijs contracturi? Reputabis hostem, cui salutis tuæ præmium debes? Neq; enim te liberum captiuauimus, sed ope præuenimus laborantem. Et ecce gazam, opes, supellectilem reddo. Soror tua si mihi temere desponsata creditur, cui decreueris nubat, enimuero intacta illi pudicitia manet. Cæterum militare tibi, si acceptaueris, volo. Caue ne ab re ira animum obstines. Nulla te rerum iactura concussit. Nihil libertati tuæ detractum est. Obsequentem me tibi, non imperantem agnosces. Qualemcunq; de capite meo sententiam decreueris, comprobo. Idem te hic, quod in regia posse confide. Eandem hic, quam in aula, imperitandi potentiam tenes. Hoc de nobis in loco quicquid apud regiam placuisset, institue. Proni ad parendum sumus. Hactenus Ericus. At regem hæc tam in se, quam in hostem mansuefecit oratio. Deinde compositis pacatisq; omnibus, reditur in littus. Rex Ericum ac nauticos vehiculis excipi iubet. At vbi in regiam est ventum, concionem aduocari facit, in quam accersito Erico sub sponsalium fide sororem ac centurionatum dedit. Adiecit deinde fastidio sibi fore reginam, filiam placuisse Gotari: ideoq; nouum illi legationis opus deberi: optime ab ipso negocium expleri posse, cuius nihil arduum conatui videretur fore. Præterea se Gotuaram ob celati criminis conscientiam silicibus obruturum. Hanundam vero redditurum patri, ne in Dania conuersantem capitis sui insidiatricem haberet. Ericus consilium probat, suam imperatis operam pollicens, excepto quod reginam repudio actam, Rollero melius maritandam astrueret, à quo nulla maiestati suspicio foret. Quam sententiam Frotho perinde ac diuinitus datum documentum venerabundus excepit. Regina quoq;, ne violentia astringi videretur, muliebriter obtemperauit, affirmans a natura dolendi necessitatem non esse, omnemq; animi ægritudinem ab opinione proficisci solere. Cæterum plangendam non esse pœnam, quæ meritis accidisset. Ita ergo fratres coniunctas egêre nuptias, altero sororem regis, altero repudiatam reginam ducente. Deinde sumptis secum coniugibus, nauigationem in Noruagiam referunt. Neq; enim illas à virorum latere, aut viæ longinquitas, aut futuri periculi metus diuellere poterat, affirmantes vt plumam hirto, sic se maritis cohæsuras fore. Et iam Cracam demortuo Regnero Brac cuidam nupsisse comperiunt. Deinde paternæ gazæ memores, egestam humo pecuniam tollunt. At Gotarus omnem Erici fortunam, fama virum prȩeunte, didicerat. Vt autem ipsum aduenisse cognouit, veritus vltima quæq; in Noruagienses eximia sui fiducia moliturum, vxore priuare, suamq; illi filiam ademptæ coniugis loco copulare studebat. Regina nanq; nuper demortua, nullas magis quam germanæ Frothonis nuptias affectabat. Cuius Ericus intentione comperta, conuocatis socijs refert suam necdum cautibus abstitisse fortunam. Cæterum spectare se fascem labilem esse, qui vinculo non firmetur, perindeq; omne pœnȩ pondus repen-

Animi ægritudo ab opinione manat.

Vxorum erga maritos amoris explorandi pulchrum exemplum.

te decidere, quod culpæ catena non fixerit. Id eos apud Frothonem nuper expertos esse cernentes, innocentiam suam inter ægerrimos casus dijs opitulantibus fuisse defensam, eademq; vlterius conseruata, consimilem in aduersis opem sperare debere. Deinde fugam eos paulisper fingere oportere, si primum à Gotaro lacessiti forent, iustiorem belli titulum habituros. Manum siquidem capitis periculo obijci, omni iure permissum esse. Raro autem quenquam commissam cum innoxijs pugnam feliciter exequi posse. Prius ergo hostem aduersum se prouocandum esse, quo iustior eundem impetendi causa succederet. Nec plura elocutus, domum Bracum inuisere pergit. Deinde ad Gunuaram conuersus, experiendæ eius fidei gratia percontatur, an Gotarum cordi haberet, indignum docens regiæ stirpis puellam toro popularis astringi. Quem illa per deorum numina impensius obtestari aggressa, fictim'ne an veraciter excogitata haberet: eo per serium se locutum dicente, ergo, inquit, extremum mihi ruborem inijcere paras, quam virginem adamasti, viduam relicturus. Sæpe rebus contrarium fama prædicat popularis: me de te fefellit opinio, constanti nupsisse putabam, & nunc ventis leuiorem experior, quem indubitatæ fidei fuisse sperabam. Hæc fata, abunde lachrymas dedit. Grata Erico vxoris indignatio fuit, cui mox amplexum inijciens, scire, ait, volebam, quantum tibi in me fidei esset, mors sola diremptionis nostræ ius possidet. Te tamen Gotarus raptui destinat, amorem latrocinio quæsiturus: quem quum peregerit, tua gestum simula voluntate, nihilominus nuptias dilatura, quousq; filiã mihi tui loco tradiderit. Qua impetrata, vno ego ac Gotarus die nuptias acturi sumus. Itaq; disparata nobis ad conuiuandum triclinia, sed medium parietem communicantia præbere curato, ne me fortè coram oculis habito, languidiore regem contemplatione perstringas. Hoc enim ad eludendum raptoris studium perquam efficax commentum erit. Deinde Bracum cum delecta promptissimorum manu haud procul regia delitere præcepit, sibi quum res posceret auxilio futurum. Post hæc adcito Rollero prouocandi regis gratia cum nupta ac supellectile, simulato metu, fugam nauigio petiuit. Igitur Gotari sibi classem instare conspiciens, en, ait, arcus doli insidiarum spiculum iacit, statimq; concitatis clamore nautis, clauo puppim conuertit. Quem Gotarus propemodum aduectus, quis rector esset nauigij percontatur: Ericum esse cognoscit. Item exclamans, an ipse sit qui mirifico verborum habitu cæterorum facundiam frustraretur, inquirit. Quibus auditis, Ericus olim ab ipso se diserti cognomine donatum esse, nec frustra appellationis augurium excepisse subiunxit. Dehinc ab vtrisq; proximum in litus concessum est, vbi Gotarus Erici legatione cognita, Frothonis se refert sororem cupere, legato vero filiã exhibere malle, quo minus eum alij suam cessisse coniugem pœniteret. Itaq; nõ incongruum fore, si legationis fructus in suum recidisset latorem. Ericum igitur sibi generum complacere, dummodo per Gunuaram Frothonis affinitatem impetrare potuisset. Ericus regis beneuolentiam exosculatus, sententiam probat, vltro sibi offerri asserens, quo maius à dijs immortalibus exoptare non posset. Ab ipso tamen Gunuaræ mentem arbitriumq; prænosci debere. Illa adulantem se regem simulato fauore excepit, petentiq; promptum deferre videbatur assensum, obsecrans vt Erici nuptijs suas pręcurri pateretur, quibus primum admissis, aptior regalibus suppeteret locus, ob hoc quidem maxime, ne denuò nuptura nouum connubij pactum reducta veteris memoria fastidiret. Præterea non expedire firmabat, binos paratus vna celebratione confundi. Rex responsis euectus affatim, postulata collaudat. Qui quum ex crebris Erici colloquijs clarissima sententiarum schemata, quibus animo delectari ac refici posset, hausisset, non contentus ei filiam in matrimonium dedisse, Litharfulki quoq; prouinciam tradit, beneficium affinitati impartiendum existimans. Craca vero, quæ Erico ob incantationum solertiam itineris comes adcita fuerat, aduersam oculorum valetudinem simulans, ita faciem peplo obstrinxerat, vt ne sola quidem cognoscendi capitis particula promineret: rogata quænam esset, Gunuaræ se sororem perhibuit, eadem matre, diuerso vero patre progenitam. At vbi in Gotari penates peruentum, tædarum Aliuldæ (id filiæ eius nomen erat) conuiuium exhibetur. Diuersis Ericus ac rex ædibus accumbebant, quarum tecta paries

communis

communis exceperat: eædem deintus pensibilibus per totum obductæ aulæis erant. Assedit Gotaro Gunuara, sed Ericum altrinsecus Craca cum Aluilda stipabat. Qui inter iocandum subducto sensim è pariete assere, quantum loci humanum corpus transmittere posset, aperuit, ignarisq; conuiuis spacium meatui peruium fecit. Deinde sponsam an Frothoni an sibi nubere mallet, curiosius percontari inter epulas cœpit, maxime cum obseruato copularum respectu, regia proles consentaneæ nobilitatis amplexui debeatur, ne vnius coniugum dignitas, alterius indignitate depereat. Qua se inconcessis à patre nuptijs vsuram negante, reginam eam fore, cæterasq; opibus excessuram promittens, ex repugnante obsequentem effecit, nō minus opum spe quam gloria captā. Cracam quoq; traditum est exhibitæ potionis temperamento, Frothonis amori virgineam adegisse cupidinem. At Gotarus Erici post epulas conuiuium petit, nuptialis loci licentiam adaucturus. Quo exeunte Gunuara, sicut ante iussa fuerat, subducti asseris loco peruium transgressa parietem, proximum Erico discubitum occupat. Cui Gotarus eam consessu iunctam miratus, qualiter & quare eò venerit percontari impensius cœpit, illa sororem se Gunuaræ, regemq; formarum falli similitudine memorabat. Cuius cum rex cognoscendi causa, subitò regiam repetiuisset, Gunuara postico se quô venerat referens, pristino in loco cunctis spectanda consedit. Qua visa Gotarus parum luminibus credulus, maxima cum agnitionis diffidentia ad Ericum iter remensus, relatam suo more Gunuaram præ oculis habuit. Ita quoties aularum aditus permutauit, toties vtrobiq; quam quærebat offendit. Et iam non consimilis, sed eadem hinc inde facies ingenti regem admiratione torquebat. Impossibile enim ad omnem videbatur modum, absq; notabili discrimine, eundem diuersis habitum inesse formarum. Soluto tandem conuiuio, filiam & Ericum nuptiali in cubiculum vsq; comitate prosequitur. Ipse aliâs cubitum redit. At Ericus Aliuldam Frothoni destinatam, seorsum cubare permittit, Gunuaram vt antè deluso rege complexus. Itaq; Gotarus insomnem agens noctem, stupido errantiq; animo ludificationis suę speciem agitabat: neq; enim paritas specierū, sed identitas videbatur. Vnde incerta adeò atq; anceps illū æstimatio subijt, vt errori tribueret, quod reuera deprehensum habebat. Tandē pariete fraudem instrui potuisse, animo obuersatum est. Quem cum diligentius inspici lustrariq; iussisset, nulla fractionis vestigia deprehendit. Inconcussa siquidem totius ędis integritas apparebat. Quippe Ericus nocte concubia, quo minus dolus conspicuus foret, soluti parietis sarserat læsionem. Deinde duos cognoscendæ rei causa tacite Erici cubiculo intromissos, ac post aulæam consistere iussos, cuncta curiosius attendere iubet. Iidem Ericum cum Gunuara repertum, occidendiq; præceptum acceperant. Qui inita latenter æde, velatis cortina angulis præsentiam occultantes, Ericum ac Gunuaram nexis inuicem brachijs, communi toro fruentes conspiciunt. Quos semisopitos rati, profundiorem quietis copiam expectabant, operiri volentes, donec exequendi sceleris grauior porrigeret somnus: qui cum stertente sonorius Erico, concepti liberius somni speciem agnouissent, continuò trucidandi eius gratia, destrictis prodiere mucronibus. Quorum Ericus insidioso expergefactus accursu, cum imminentes capiti gladios suspexisset, dicto nouercæ nomine, quod olim inter pericula nuncupare iussus fuerat, promptum necessitatis remedium expertus est. Clypeus enim eius, qui sublimius à trabe pendebat, ilico in eum collapsus, inerme corpus quasi de industria, ne à latronibus confoderetur, obtexit. At ille fortuna haud frustra vsus, proximi latronis vtrumq; pedem rapto desecuit ferro. Alterum Gunuara non impetu minori hasta transfodit, muliebri corpore virilem animum ęquans. Taliter Ericus insidijs liberatus, repetito mari nocturnæ nauigationi se præparat. At Rollerus ijs qui comminus excubare iussi fuerant, signum irrumpendæ regiæ lituo dedit. Quo rex audito, hostium aduentum indicari ratus, præceps fugam nauigio tenuit. Interea Bracus & qui cum eo irruerant, conuulsam regis supellectilem, Erici manibus imponendam curabant. Medium fermè noctis agendis impensum est prædis. Quorum mane rex cognita fuga insecutionem molitus, per amicorum quendam ne quid subitò pararet, aut

Opū gloriæq; consequendæ spes quantum possit.

Egregium superstitiosæ credulitatis exemplum.

cum impetu exequeretur, admonitus est, persuadebatur quippe maiore instrumēto opus esse, nec expedire, cum paucis in Daniā consequi fugientes. Sed ne sic quidem impatiens animus damni impetum pressit. Nihil enim magis mouerat regē, quàm quod alienæ cladis paratus recidisset in suos. Enauigans autem rex, peruenit in portum, qui nunc ab Omi vocabulum tenet, vbi aduersa tempestate oborta, alimentis defectus, satius arbitratus est moriendi necessitatem ferro subire, quàm fame. Itaq; nautici manu in seipsos versa, alternis vulneribus accelerauere fatū. Rex cum paucis montium prærupta secutus elabitur. Indicium cladis, colles editi prębent. Interea Erico prospere nauigationē emenso. Frothoni cum Aliulda nuptiæ actæ sunt. Post hęc Sclauorū mandatur irruptio. Ad quam coërcendā Ericus cum octo nauigijs destinatur: quippe Frotho rudis adhuc rei bellicæ videbatur. Ericus igitur ne virilem vnquam operam detrectaret, susceptū gratulanter officium, fortiter exequendū curauit. Qui cum piratas septenis nauibus esse cognosceret, vna tantū è suis aduectus, reliquas ligneis propugnaculis cingi, tonsisq; arborū ramalibus obduci iubet: deinde cum hosticæ classis numerum plenius speculaturus procederet, insequentibus se Sclauis, ocyus ad suos refugere cœpit. At hostes vt insidiarum ignari, ita fugientē comprehendere auidi, crebro incunctantiq; fluctus remigio concussere. Naues enim Erici liquidò cognosci non poterant, frondentis syluę speciem præferentes: qui cum angustioris se maris flexui tradidissent, subitò Erici classe conclusos vident. Sed primum inusitata facie stupidi, nauigio nemus agi putabant, deinde fraudem folijs subesse cognoscunt. Seram ergo incurię pœnitentiā agentes, habitā incautius nauigationem remetiri tentabant. Sed dum puppes obuertere parant, ab hoste eas insiliri conspiciunt. Ericus vero subducto in littus nauigio, funda procul in hostes saxa torquebat. Igitur Sclauorū cæsi pleriq;, quadraginta capti fuere, qui postea vinculis, ac fame coërciti, inter varias cruciatus angustias spiritum deposuerunt. Interea Frotho traijciendæ in Sclauiam expeditionis gratia, tam è Danis, quàm ex finitimis ingentē adciuerat classem. Huius minima ratis extabat, quæ bissenos veheret nauticos, totidēq; remigijs agi posset. Post hæc Ericus socijs patientius præstolari iussis, actæ iam cladis famam Frothoni perlaturus occurrit. Cumq; nauigando puppim fortè piraticā vadosis ac minus altis gurgitibus inflictā hærere conspiceret, quod res fortuitas dictorū grauitate prosequi solitus erat, obscura est, inquit, ignobilium sors, fortunaq; vilium sordida. Deinde naue propius applicata, piratas proprium contis nauigium expedire connisos, ac circa eius seruationē impensius occupatos oppressit. Quo peracto cum ad regiam classem redisset, Frothonem nuncia victoriæ salutatione reficere cupiens, saluum fore florentissimæ pacis autorē iubet. Rex verum eius dictum fieri precatus, augurem esse sapientis animum affirmabat. Ericus vera à se dici, paruulaq; victoria maioris omen afferri respondit, exiguis sæpe rebus magnarum præsagia captari testatus. Regem deinde manū spargere hortatus, Iutiæ equitatum terreno proficisci itinere iubet, reliqua exercitus parte marinū ineunte compendium. Tanta autē nauigiorum frequentia mare compleuerat, vt nec receptui portus, nec castris littora, aut commeatibus impensæ suppeterent. Terrestris aūt acies tanta fuisse fertur, vt compendij gratia complanasse montes, meabiles effecisse paludes, lacunas aggeribus exæquasse, vastissimasq; voragines iniectis molibus explesse dicatur. Interea Strunico Sclauorū rege belli inducias per legatos petente, Frotho tempus apparatui negat, affirmans hostem inducijs instrui non oportere. Præterea hactenus se bellicorū operum expertem vixisset, nec debere eorū initia ancipiti rerum expectatione suspendere, quod quisquis primā feliciter militiam gesserit, consimilē de cætero fortunam sperare possit. Tale enim quenq; omen habiturū pugnæ, quale congressionum principia dederint, cum initiales bellorum successus, sequentibus augurio fore soleant. Ericus responsi prudentiā laudat, affirmans ita ludū foris agi oportere, prout domi fuerit inchoatus: Danos à Sclauis prouocatos esse significans. Quod dictum acerrimo prælio prosecutus, Strunico cum gentis suæ fortissimis interfecto, residuos in fidem accepit. Tum Frotho conuocatis Sclauis per pręconem edixit, vt si qui inter eos rapinæ aut furto assueuissent, ocyus exhiberentur, promit-

Apparatus belli ingens.

Sclaui à Danis subacti.

promittens ſe talium mores primis honoribus donaturũ. Iuſſit etiã vt quicunq; malarũ artium ſtudijs caluiſſent, prçmia recepturi prodirent. Grata Sclauis promiſſio fuit. Cuius ſpem quidam cupidius, quam conſideratius ſecuti, prius prodidere ſeipſos, quàm alieno poſſent indicio declarari. Quos tanta lucri cupiditas fefellit, vt ruborẽ quæſtui poſtponentes, crimen pro gloria ducerent. Quibus ſponte exhibitis, hæc, inquit, Sclaui voſipſos patriã peſte vacuefacere conuenit, continuoq; eos à lictoribus abripi iuſſos, in altiſſimas cruces ciuiũ manu ſubfigendos curauit. Plures à paucioribus punitos crederes. Ita callidi ingenij rex dum veniam quam victis hoſtibus tribuit, crimen confeſſis negauit, totã penè Sclauicæ gentis ſtirpẽ conſumpſit. Sic indebiti præmij cupiditatẽ debita conſecuta eſt pœna, iuſtoq; ſupplicio indignæ mercedis auiditas adacta eſt. Crediderim iure exitio traditos, qui cum taciturnitatis munimento ſalutẽ ſeruare potuiſſent, voce periculũ adciuerunt. Rex recentis victoriæ titulis euectus, ne iuſtitia quàm armis defectior videretur, nouis exercitũ legibus formare conſtituit, quarum præſens quaſdam ritus vſurpat, quaſdã arbitraria iuris nouitas aboleuit. Edixit enim vt primipilus quiſq; prædæ partitione facta, maiorẽ cçtero milite portionem acciperet: ducibus vero quibus in acie ſigna anteferri ſolerent, dignitatis cauſa captiuũ conceſſit aurum. Gregariũ vero militẽ argento voluit eſſe contentũ. Arma ad pugiles redundare, captiua nauigia popularibus cedere iuſſit, vtpote eis debita quibus condendi rates inſtruendiq; ius eſſet. Præterea ſanxit, ne quis rem familiarẽ ſeris mandare præſumeret, duplum ex fiſco regis amiſſorũ precium recepturus. Quam ſi quis arcarum clauſtris obſeruandam duxiſſet, aureæ librç regi debitor fieret. Statuit etiam vt in eum qui furi ignoſceret, furti pœna recideret. Præterea ſi quis in acie primus fugam capeſſeret, à communi iure alienus exiſteret. At vbi in Daniam redijt, vt quicquid Grep ſiniſtra morum vſurpatione corruperat, bonis artibus expiaret, arbitrariam fœminis nubendi poteſtatem indulſit, ne qua tori coactio fieret. Itaq; lege cauit, vt eis in matrimonium cederent, quibus inconſulto patre nupſiſſent. At ſi libera conſenſiſſet in ſeruum, eius conditionem æquaret, libertatiſq; beneficio ſpoliata, ſeruilis fortunæ ſtatum indueret. Maribus quoq; quamcunq; primitus cognouiſſent, ducendi legem inflixit. Adulteros à veris coniugibus corporũ parte ſpoliandos conſtituit, quo minus continentia flagitijs elideretur. Edixit quoq; vt ſi Danus Dano rapinam infligeret, duplum rependeret, ac violatæ pacis crimine cenſeretur. At ſi quis rem furto quæſitam ad alienam domũ perferret, hoſpes poſt illum ædis ſuæ fores obcluderet, bonorum omnium pœnam incurreret, atq; in concione coram omnibus vapularet, quod ſe eidem delicto obnoxiũ feciſſe videretur. Præterea quiſquis exulum patrię ſuæ hoſtis euaderet, aut inimicum ciuibus ſcutum afferret, rerum ac vitæ periculo pœnas lueret. Si quis autem ad exequendum regis imperiũ ob animi contumaciã piger exiſteret, exilio mulctaretur. Solebat nanq; ſagitta lignea ferreæ ſpeciem habens, nuncij loco viritim per omnes mitti, quoties repentina belli neceſſitas incidiſſet. Qui vero ex popularibus primipilũ in acie anteiret, ex ſeruo liber, ex agreſti illuſtris euaderet. At ſi ingenuus foret, ſatrapa crearetur. Tanta olim audaces ſtipendia merebantur. Adeò veteres nobilitatẽ fortitudini tribuendam putabant. Siquidem non fortunæ virtutẽ, ſed virtuti fortunã deferri oportere, exiſtimatum eſt. Præcepit quoq; ne lis vlla iuriſiurandi fide aut pignorũ poſitione contraheretur. Qui vero alium pignus ſecum ponere iuſſiſſet, eidem aureæ libræ dimidium ſolueret, alioqui grauem corporis mulctam ſubiret. Prouiderat enim rex ex pignorum poſitione maximas litium cauſas incidere poſſe. De qualibet vero controuerſia ferro decerni ſanxit, ſpecioſius viribus quàm verbis confligendum exiſtimans. Quod ſi alter dimicantium relato pede prænotati orbis gyrum excederet, perinde ac victus cauſæ detrimentum reciperet. Sin autem quauis de re pugilem popularis impeteret, ipſum armatus exciperet, cubitali duntaxat ſtipite pugnaturum. Quinetiam cladem Dani ab alienigena oppreſſi duorum extraneorum cæde ſarciendam inſtituit. Interea Gotarus ſumendi de Erico ſupplicij gratia, pugnæ exercitum comparat. Econtrario Frotho cum magno claſſis apparatu Noruagiam petit. Cum ad inſulam Renſo pariter appuliſſent, Gotarus Frothoniani

Leges Frothonis Danorum regis.

Specioſius eſt viribus quàm verbis confligere.

nominis magnitudine territus, pacem per legatos efflagitat. Ad quos Ericus, inuerecundus, ait, eſt latro, qui prior concordiam quærit, aut bonis communicare præſumit. Qui enim obtinere geſtit, obniti debet: ictus ictui opponendus eſt, liuorq; liuore pellendus. Cumq; hoc dictum Gotarus attentis eminus auribus excepiſſet, quàm poterat clara voce ita inquit: Quiſque virtuti militat, prout beneficij meminit. Cui Ericus: Beneficentiã tuam reddito tibi conſilio repenſaui. Quo ſermone egregios monitus omni donorum genere prẹſtantiores indicabat. Et vt Gotarum accepti conſilij ingratum oſtenderet, quando coniugem mihi, inquit, cum vita adimere cupiebas, melioris exempli ſpeciem laceraſti. Solum inter nos ferrum decernendi ius obtinet. Poſt hæc Gotarus parum proſpera congreſſione Danorum claſſem adortus occiditur. Cuius regnum Rollerus beneficij nomine poſtmodum à Frothone ſuſcepit, quod ſepteno prouinciarum numero tendebatur. Eundem quoq; Ericus collata ſibi quondam à Gotaro prouincia muneratus eſt. His geſtis, Frotho per ſummam ac ſecuram pacem triennium geſſit. Inter hæc rex Hunorum audito gnatæ repudio, adiuncto ſibi rege orientalium Olimaro, aduerſum Danos biennio belli apparatũ contraxit. Igitur Frotho non ſolum indigenas, ſed etiã Noruagienſes, ac Sclauos in copias vocat. A quo Ericus hoſtiles ſpeculatum acies miſſus, Olimarum qui claſſis magiſtratũ acceperat, Hunorum rege terreſtres ductante copias, haud procul Ruſcia reperit, quem taliter affari cœpit:

Quid ſibi vult quæſo belli grauis iſte paratus?
Aut quò claſſe potens rex Olimare ruis?

At Olimarus.

Fridleui natum nobis inceſſere cordi eſt,
Et quis es audaci talia voce rogans?

Ad quem Ericus.

Vincendi inuictum ſubijt ſpes irrita mentem,
Frothonem nullus exuperare poteſt.

Contrà Olimarus.

Quicquid contingit primo, ſemel accidit, & res
Non ſperata ſatis ſæpe ſubire ſolet.

Qua ſententia à nemine nimium fidei in fortuna reponendum eſſe perdocuit. Deinde Ericus Hunorum agmen exploraturus obequitat. Quod Ericum præteriens, inuicemq; ab ipſo præteritum, primam ortiuo ſole aciem, poſtremã occiduo præbuit. Itaq; penes quem tot millium regimen foret, ab obuijs ſciſcitatus eſt. Quem Hun fortè conſpiciens, rex hic Hunorum erat, ſpeculandi miniſterium accepiſſe cognouit, perquiritq; quod percunctatori vocabulum foret. Ericus ſe vbiq; aduentantem, nec vſquam compertum vocitari perhibuit. Rex item admoto interprete, quid Frotho operis exerceret interrogat. Cui Ericus: Nunquam Frotho domi inimicum præſtolatur exercitum, nec hoſtem in ædibus operitur: pernox enim & peruigil eſſe debet alienum appetens culmen: nemo ſtertendo victoriam cepit, nec luporum quiſquam cubando cadauer inuenit. Quem rex exquiſitis dictorum ſententijs callere cognoſcens, hic ait fortaſſe Ericus eſt, à quo filiam meã falſi criminis inſimulatam accepi. Qui continuò prendi iuſſus, nõ decere, inquit, vnum à pluribus abripi. Quo dicto nõ modo regis animũ complacauit, ſed etiam ad ignoſcendi ſibi voluntatem perduxit. Cuius impunitatis cauſam potius à calliditate quàm beneuolentia profectam conſtabat, cum ob hoc maxime dimitteretur, vt Frothonem nunciatæ multitudinis rumore terreret. A quo cum reuerſus explorata referre iuberetur, ſex claſſium ſenos reges, earumq; quamlibet quina nauium millia complectentem vidiſſe ſe retulit, quarum vnamquanq; trecentorum remigum capacem eſſe conſtaret. Quemlibet vero totius ſummæ millenarium quaternis alis contineri dicebat. Volebat autem millenarium mille, ac ducentorum capacem intelligi, cum ala omnis trecentorum numero compleatur. Cunctante vero Frothone, quid contra tot acturus eſſet, attentiusq; ſubſidia circunſpiciente: probum, inquit Ericus, audacia iuuat: acri cane occupandus eſt vrſus: moloſſis quippe non imbellibus auiculis opus eſt. Quo dicto Frothoni contra-

Nemo vnquã ſtertendo victoriã consecutus eſt.

hendæ

hendæ classis consilium præbuit. Qua instructa aduersum hostem nauigiatio tenditur. Igitur insulas quæ Daniam orientemq; interiacent, prælijs subigunt. Vnde procedentes naues aliquot Rutenę classis offendunt. Quarum cum Frotho paucitatem incessere deforme duxisset, à macro, inquit Ericus, & tenui petendus est cibus. Raro pinguescet qui cadit. Neq; enim mordendi potens est, quem vastus occupauerit follis. Quo documento regi irruptionis edendæ ruborē excussit, eūq; mox ad paucitatem multitudine lacessendam perduxit, vtilitatem pudori præferendam significans. Post hæc ad Olimarum processum est, qui multitudinis segnitie excipere hostem, quàm aggredi præoptabat: quippe Ruthenorum nauigia incomposita, minusq; ob granditatem ad remigium habilia videbantur. Sed nec ei quidem numerositatis potentia profuit. Inusitata nanq; Ruthenorum multitudo copijs quàm virtute præstantior, robustæ Danorum paucitati victoriam tradidit. Frotho cum patriam repetere vellet, inauditum nauigationis impedimentum expertus est. Quippe crebra interfectorum corpora, nec minus scutorum, hastarumq; fragmenta iactante æstu vniuersum maris constrauerant sinum. Itaq; portus non angusti minus, quàm olidi erant. Igitur medijs obstrictæ cadaueribus hæsere puppes. Nec putria quidem ac circunflua corpora remis abigere, aut contis propellere poterant, quo minus vno sublato, mox aliud aduolutum impelleret classem: bellum cum mortuis obortum crederes. Nouum contra exanimes discrimen extabat. Igitur Frotho conuocatis quas vicerat gentibus, lege cauit vt quisquis paterfamilias eo conciderat bello, cum equo omnibusq; armaturæ suæ insignibus tumulo mandaretur. Quem si quis vespillonum scelesta cupiditate tentasset, pœnas non solum sanguine, sed etiam inhumato cadauere daret. Busto atq; inferijs cariturus. Siquidem par esse credebat, vt alieni corruptor cineris, nullo funeris obsequio donaretur, sorteq; proprio referret corpore, quam in alieno perpetrasset. Centurionis vero, vel Satrapæ corpus rogo propria naue constructo, funerandum constituit. Dena autem gubernatorum corpora vnius puppis igne consumi præcipit. Ducem quempiam aut regem interfectum proprio iniectum nauigio concremari. Tam scrupulosam ducendis interfectorum funeribus obseruationem præstari voluit, ne promiscuos exequiarum ritus existere pateretur. Iamq; cuncti Ruthenorum reges, Olimaro Dagoq; exceptis, Marte conciderant, bella quoq; Ruthenos ex Danorum imitatione celebrare præcepit, ac ne quis vxorem nisi emptitiam duceret, venalia siquidem connubia plus stabilitatis habitura censebat, tutiorem matrimonij fidem existimans, quod precio firmaretur. Præterea si quis virginis stuprum vi petere ausus esset, supplicia abscissis corporis partibus lueret, elioqui mille talentis concubitus iniuriā pensaturus. Decreuit etiam vt quisquis militiæ deditus, spectatæ virtutis titulum affectaret, impeteret vnū, exciperet duos, tres modica pedis retractione vitaret, quatuor fugere non erubesceret. Aliam quoq; super militum stipendijs consuetudinem à subiectis sibi regibus obseruandam edixit. Patrium domesticumq; militem hyberno tempore ternis argenti talentis donari iussit, gregarium aut conductitium binis, priuatum ac militiæ laboribus defunctum duntaxat vno. Qua lege virtuti iniuriam afferebat, conditiones militum non animos æstimans. In quo quidem erroris argui poterat, cum familiaritates meritis anteferret. Post hæc interrogatus à rege Ericus, an Olimari copias Hunorum æquaret exercitus, carmine sic eloqui orsus est:

Ruthenorū regum strages.

Hercule deprendi nulli numerabile vulgus,
Vulgus cuius erat terra nec vnda capax.
Colluxere ignes crebri, sylua omnis obarsit,
Index innumeræ flamma cohortis erat.
Calcibus obtrita tellus subsedit equinis,
Edebant rapidos stridula plaustra sonos.
Ingemuere rotæ, ventos auriga premebat,
Vt tonitrum currus aßimulasse putes.
Vix armatorum cœtus sine lege ruentes,
Ponderis impatiens pressa ferebat humus.

Obmugire aër visus mihi, terra moueri,
Tantus in externo milite motus erat.
Nam quindena simul vexilla micantia vidi,
Quodq́; ex ijs centum signa minora tenet.
Post quorum quoduis poterant bis dena videri
Signorum numero: par erat ordo ducum.

Igitur Frothone quid contra tot opponeret perquirente, redeundum docet, patiendumq́; hostes propria primum immanitate consumi. Obeditum monitui est. Neque enim minore studio probatum consilium quàm editum fuit. At Huni per auia solitudinesq́; progressi, nusquam repertis commeatibus, passim inedia periclitari cœperunt. Quippe regio vasta ac palustris extabat, nec erat vllum egestatis subsidium reperire. Tandem fusis comesisq́; iumentis, tam vehiculorum quàm victus inopes spargebantur. Cæterum error par fami periculum erat. Non equis, non asinis parcitur, non fœdis aut putribus abstinetur. Postremo ne canibus quidem temperatum est, nephas omne morientibus licitum fuit. Nihil enim tam difficile, quod necessitas suprema non imperet. Ad vltimum fame exhaustis publica clades incessit. Efferebantur absque cessatione corpora, cunctisq́; exitium formidantibus, nulli miseratio pereuntium fuit, humanitatem quippe metus excluserat. Primum itaque regem paulatim defecere cohortes, deinde centuriatim defluxit agmen: deseruit eum quoque Vggerus vates, vir ætatis incognitæ, & supra humanum terminum prolixæ, qui Frothonem transfugæ titulo petens, quicquid ab Hunis parabatur, edocuit. Inter hæc Hithinus rex aliquantæ Noruagiensium gentis, Frothonis classem centum quinquaginta nauigijs accedebat. E quibus duo decim lectis, propius nauigationem cœpit habere, erecto in malum scuto socios aduentare significans. Qui regi in proximum amicitiæ gradum receptus, magnum copijs eius attulit supplementum. Eidem postmodum cum Hilda Hogini Iutorum reguli filia, spectatæ admodum opinionis virgine, mutuus amor incessit. Quippe nondum inuicem conspectos, alterna incenderat fama. At vbi mutuæ conspectionis copia incidit, neuter obtutum ab altero remittere poterat, adeò pertinax amor oculos morabatur. Interea Frotho distributo per municipia milite, diligentius impensas hybernis commeatibus necessarias conuectabat. Sed ne sic quidem onerosum impensis exercitum sustentare suffecit. Par propemodum Hunorum cladi pernicies incidit. Igitur ad inhihendum aduenarum confluxum, classe in Albiam missa, ne quid traijceretur, curæ habuit. Cuius duces Reuillus & Meuillus fuere. Soluta hyeme Hithino, Hoginoq́; socialem exequi piraticam placuit. Ignorabat enim Hoginus suam à sodali filiam adamari. Erat autem is corporis habitu pręstans, ingenio peruicax, Hithinus vero corpore perquam decoro, sed breui extitit. Cæterum cum Frotho sustentandi exercitus sumptum in dies difficiliorem aduerteret, Rollerum in Noruagiam, Olimarum in Suetiam, Oneuum regem, & Glomerum piratarum præcipuum ad Orcades petendorum commeatuũ gratia dirigit, proprias cuiq; copias tribuens. Triginta reges sequebantur Frothonem, qui ipsum amicitia vel obsequio colerent. Audiens autem Hun, dimissas à Frothone copias, nouum recentemq́; militem contrahit. At Hoginus filiam suam Hithino despondit, coniurato inuicem vter ferro perisset, alterum alterius vltorem fore. Autumno petitores commeatuũ redeunt, trophæis quàm alimentis locupletiores. Rollerus enim prouincias Summoriam & Normoriam, occiso earum rege Arthorio, vectigales effecerat. At Olimarus Thoriã Longum Ianitorum atq; Helsingorum regem, duosq́; alios haud inferioris potentiæ duces, Hestiam quoq; & cum Olandia Curetiam, sed & insulas Suetiæ prætentas celeberrimus Barbariæ domitor triumphauit. Itaq; septingenta reducebat nauigia, duplicato eductorum antea numero: Oneuo vero & Glemero, Hithino quoq; & Hogino Orcadum trophæa cessere. Hisdem cum nongentis nauibus reditum est. Et iam quæsiti late sumptus, conuectæq́; raptu impensæ alendis abunde copijs suppetebant. Cæterum viginti regna imperio Frothonis adiecerant, quorum reges triginta prædictis adiuncti, Danorũ partibus militabant. Hac virium fiducia cum Hunis pugna conseritur.

Huni periclitantur inedia.

Frothonis maiestas amplifs.

feritur. Cuius prima dies tanta interfectorum strage recruduit, vt præcipui tres Rusciæ fluuij cadaueribus velut ponte constrati, peruij ac meabiles fierent. Præterea quantum quis itineris per triduum equo conficere posset, tantum locorum humanis cadaueribus completum videres, adeò spatiosa cædis vestigia erant. Itaq; prælio septem dies extracto, occidit rex Hun. Cuius frater eodem nomine inclinatam Hunorum aciem conspicatus, cum sua se cohorte dedere cunctatus non est. Eo Bello septuaginta ac centum reges, qui aut ex Hunis erant, aut inter Hunos militauerant, submisere se regi. Quem numerum Ericus superiori signorum expressione complexus fuerat, cum Hunorum multitudinem Frothone percontante distingueret. Igitur Frotho vocatis in concionem regibus, sub vno eodemq; iure degendi normam imponit. Præfecit autem Olimarum Holingardiæ, Oneuum Conogardiæ, Hun vero captiuo Saxoniam tribuens, Reuillum Orcadibus donat. Prouincias Helsingorum, Iarnberorum, & Ianitorum, cum vtraq; Lappia, Dimaro cuidam procurandas attribuit. Dago Hestiæ regimen erogauit, quorum vnumquenq; certis tributi legibus onerauit, obsequium beneficio applicans. Itaq; Frothonis regnum Rusciam ab ortu complectens, ad occasum Rheno flumine limitatum erat. Interea Hithinus apud Hoginum quorundam obtrectatione insimulatus est, quasi filiam eius ante sponsalium sacra stupri illecebris temerasset, quod tunc immane cunctis gentibus facinus habebatur. Igitur Hoginus credulus auribus rem falso nunciatam excipiens, Hithinum regia apud Sclauos stipendia colligentem, classe lacessit, consertaq; manu victus Iuliam petiuit. Itaq; statam à Frothone pacem internum labefactauerat bellum, primiq; indigetes regiam detrectauere legem. Quamobrem Frotho missis qui simul eos accerserent, scrupulosius causam simultatis inquirit. Qua cognita, iuxta legis à se latæ formulã pronunciauit. Videns autem ne sic quidem eos in gratiam reduci posse, patre filiã pertinacius reposcente, litem ferro decidendam edixit. Id quippe solum dirimendæ controuersiæ remediũ videbatur. Inita pugna Hithinus acerrima perstrictus plaga, cum sanguine & viribus corporis deficeret, insperatam hostis clementiam expertus est. Hoginus siquidem promptissimam occidendi ipsius facultatem adeptus, formæ tamen eius, & iuuentæ miseratione sæuitiam mansuetudini cedere coëgit. Itaq; ne ephebum inter extremi spiritus momenta palpitantem extinguere t, abstinuit ferro. Olim nanq; impuberem, aut inualidum vita spoliare rubori deputabatur. Adeò cuncta verecundiæ momenta prisca pugilum fortitudo seruabat. Ita Hithinus sociorum opera ad naues relatus, hostis beneficio seruatus est. Iidem septimo abinde anno apud insulam Hithinso pugnam exorsi, mutuis vulneribus consumpti sunt. Felix Hoginus foret, si circa deuictum semel Hithinum seueritate potius quam clementia vsus fuisset. Ferunt Hildam tanta mariti cupiditate flagrasse, vt noctu interfectorũ manes redintegrandi belli gratia carminibus excitasse credatur. Eodem tempore Alrico Sueonum regi aduersum Gestiblindum Gothorum regem atrox incidit bellũ. At Gestiblindus viribus minor, Frothonẽ supplex accessit, se ac regnũ percipiendę opis gratia dediturus. Qui mox Skalc Scanico, atq; Erico in subsidium receptis, cum supplementis militũ redit. Cumq; militiæ procursum in Alricum effundere statuisset, Ericus prius filium eius Gunthionum, Wermis ac Solongis prælatum censuit impetendum, oportere asserens fessum tempestate nautam proximum captare littus. Præterea radicum inopem raro virere truncum. Igitur irruptione facta perit Gunthionus, nomenq; eius tumulus refert. Audiens Alricus interemptionem filij, vltum ire deproperat. Conspicatus hostes Ericum clandestino accersitum colloquio, recensitis patrum suorũ fœderibus, vt Gestiblindi militiam detrectaret, orabat. Quod Erico pertinacius abnuente, cum Gestiblindo dimicandi licentiam flagitat, priuatam pugnam publice proferendã existimans. Quem Ericus senectute armis inhabilem referens, tristẽq; eius valetudinẽ maxima cum ætatis excusatione prætendens, se eius loco obtulit pugnaturũ, probrosum docens, si duellum præstare refugeret, pro quo bellũ commissurus venisset. Hinc absq; cunctatione dimicatum est. Occiso Alrico Ericus quam grauissime affectus, ægre compertis remedijs, serũ incolumitatis regressum

Incredibilis hominũ strages.

Inualidum vita spoliare quõdã pudori deputatum fuit.

Qui bellum cõmissurus venit, si duellum præstare nolit, probrum contrahit.

habuit. At Frothoni ipsum occubuisse falso fama vulgauerat, mentemq; regis magno ob id mœrore torquebat. Quam tristitiam Ericus reditus sui beneficio dispulit. Quippe Suetiam, Wermiam, Helsingiam, atq; insulas Solis, opera sua Frothonis adiectas imperio nunciabat. Quem mox Frotho deuictarū ab eo gentium regem constituit, ac præterea Helsingiam ei cum vtraq; Lappa, Finniam quoq; & Estiam annuo stipendiorū iure contribuit. Nemo ante ipsum Sueticorum regum Erici nomine censebatur, ab ipso autē in cæteros vocabulum fluxit. Eodem tempore regnabat Alf in Hetmarchia, filium habens Asmundū. Biorno vero in Wik prouincia, cui Asuitus filius erat. Accidit autem Asmundum parum prospere venationi intentum, dum feras aut canibus occupare, aut cassibus excipere pergeret, irruente fortè caligine longius à retiarijs auio fuisse calle diuulsum, vastaq; pererrantem iuga tandem equo & vestibus destitutum, fungos & tubera peredisse, ad vltimum in Biornonis regis penetralia fortuito deuenisse progressu. Præterea ipse filiusq; regis conuictu paulisper habito, ad confirmandum inter se amicitiæ cultum omnibus coniurauere votis, quencunq; eorum vita prolixior excepisset, mortuo contumulandum fore. Tantus enim societatis eorū atq; amicitiæ vigor extabat, vt neuter altero fatis absumpto, lucem prorogare statueret. Post hæc Frotho omnium subiectarum sibi gentium manu contracta classe Noruagiam petit, Erico terrenum agmen ductare iusso. Humanæ siquidē cupiditatis more quo plura possederat, plus affectans, etiam vastissimam atq; horridissimam orbis terrarum partē ab hoc iniuriæ genere intentatam existere passus non est. Adeò opū accessio auiditati incrementū afferre consueuit. Igitur Noruagienses abiecta defensionis spe, rebellandi fiducia defecti, in Halogiæ fines maiore ex parte profugere cœperūt. Stikla quoq; virgo seruandæ castitatis causa patriæ se subduxit, bellis quàm nuptijs exerceri præoptans. Inter hæc Asuitus morbo consumptus, cum cane ac equo terreno mandatur antro. Cum quo Asmundus ob amicitiæ iusiurandū viuus contumulari sustinuit, cibo quo vesceretur illato. Iamq; Ericus cum exercitū superiora permensus, Asuiti fortè tumulum appetebat: cui Suecones thesauros inesse rati, ligonibus perfregere collem. Itaq; maioris quàm credebatur altitudinis specum aperiri conspiciunt. Ad quem perlustrandum opus erat eo, qui se in illum pendulo circumligatū fune demitteret. Delectus est fortè ex promptissimis iuuenibus vnus, quem quū Asmundus sporta restim sequente intromissum aspiceret, protinus eiecto eo, corbem conscendit. Deinde superne astantibus, ac moderantibus funem, abstrahendi signum porrexit. Qui ingentis pecuniæ spe reducto corbe quum ignotam extracti speciem animaduerterent, inusitata facie territi, defunctumq; redisse rati, proiecta reste in diuersa fugêre. Quippe Asmundus tetro oris habitu, ac veluti funebri quodā tabo obsitus videbatur. Qui fugientes reuocare conatus, vociferari cœpit, falso eos formidare viuum. Quem videns Ericus, præcipue cruentati oris eius imaginem mirabatur. In vultu siquidem profluus emicabat sanguis. Quippe Asuitus noctibus rediuiuus crebra colluctatione læuā illi aurē abruperat, fœdumq; indigestæ ac crudæ cicatricis spectaculū apparebat. Igitur à circunstantibus accepti vulneris causam referre iussus, sic orsus est fari:

Asmundus etiam viuus cum amico mortuo consepelitur.

Mortuus qui fuerat, de nocte rediuiuus cum aduersario colluctatur.

Quid stupetis qui relictum me colore cernitis?
Obsolescit nempe viuus omnis inter mortuos.
Mala soli grauis vni manet omnis domus orbis.
Miseri quos hominum subsidijs destituit fors.
Mihi specus & iners nox, tenebræq; & vetus antrum
Oculis delicias eripuerunt, animoq;.
Humus horrens, tumulus putris, & immunditiarum
Grauis æstus minuerunt iuuenilis decus oris,
Habitumq;, & validi roboris vsum vitiarunt.
Super hæc omnia contra exanimem conserui vim,
Graue luctæ subiens pondus & immane periculum,
Laceris vnguibus in me rediuiuus ruit Asuit,
Stygia vi reparans post cineres horrida bella.

Quid

Quid ſtupetis, qui relictum me colore cernitis?
Obſoleſcit nempe viuus omnis inter mortuos.
Neſcio quo ſtygij numinis auſu
Miſſus ab inferis ſpiritus Aſuit,
Sæuis alipedem dentibus edit,
Infandóq; canem præbuit ori.
Nec contentus equi vel canis eſu,
Mox in me rapidos tranſtulit vngues,
Diſciſſaq; gena ſuſtulit aurem,
Hinc laceri vultus horret imago,
Emicat inq; fero vulnere ſanguis.
Haud impune tamen monſtrifer egit,
Nam ferro ſecui mox caput eius,
Perfodiq; nocens ſtipite corpus.
Quid ſtupetis, qui relictum me colore cernitis?
Obſoleſcit nempe viuus omnis inter mortuos.

Iamq; Frotho in Halogiæ fines emouerat claſſem, vbi ad cognoſcendam multitudinis ſuæ ſpeciem, quæ numeri menſuram, capacitatéq; tranſcendere videbatur, collem à militibus congeri iubet, viritim lapide in aceruum miſſo. Eundem quoq; haſtis numerandi agminis modum ſecutus eſt. Conſpicui adhuc colles fidem viſentibus præbent. Hic Frotho conſerta cum Noruagienſibus pugna, grauem cædibus diem egit. Noctu vtrinque receptui conſultum eſt. Appetente diluculo terreſtria permenſus ſuperuenit Ericus. Hic regi certamen ſuggerit iterandum. Quo bello tanta de Danis ſtrages accepta eſt, vt è ternis nauium millibus ſolæ centumſeptuaginta ſuperſtites fuiſſe credantur. Normani vero tam vaſta clade deleti ſunt, vt fama ſit, ne quintæ quidem vicorum parti remanſiſſe cultorem. Victor Frotho pacem per omnes gentes reficere cupiens, vt vniuſcuiuſq; rem familiarem à furum incurſu tutam præſtaret, ociumq; regnis poſt arma deſereret, armillam vnam in rupe, quam Frothonis petram nominant, alteram apud Wig prouinciam habita cum Noruagienſibus concione, defixit, edictæ à ſe innocentiæ experimentum daturas, ſubductis iiſdem, in omnes regionis præſides animaduertendum minatus. Itaque ſummo cum præfectorum periculo aurum abſque cuſtodia medijs affixum triuijs, magnum auaritiæ irritamentum extabat, opportuna rapinæ præda plena cupiditatis ingenia prouocante. Statuit idem, vt nauigantes repertis vbicunque remis licite fruerentur. Amnem vero tranſituris vſum equi, quem vado proximum reperiſſent, liberum eſſe conceſſit. Eodem deſcendendum fore conſtituit, quum priores eius pedes ſolum attingerent, poſtremos adhuc vnda ſublueret. Talium ſiquidem commodorum beneficia potius humanitatis, quàm iniuriæ nomine cenſenda credebat. Cæterum reum capitis fieri, qui ſuperato amne equi vſum longius expetere præſumpſiſſet, inſtituit. Iuſſit etiam, ne quis ædem vel arcam ſeris obfirmatam haberet, aut rem vllam clauſtrorum cuſtodia contineret, triplicem amiſſorum reſtitutionem promittens. Præterea tantum alieni cibi in commeatus aſſumi fas eſſe, quantum vni cœnæ ſufficeret, promulgabat. Quam ſi quis in capiendo menſuram excederet, furto obnoxius haberetur. Furi vero traiectis ferro neruis in ſuſpendium acto, lupum collateralem affigi præcepit, vt malitiam hominis acerbitati belluæ ſimilitudo exæquaret pœnæ. Eandem quoq; in furtorum conſcios mulctam extendi curauit. Ibidem ſeptennio iocundiſſimum ocij tempus emenſus, filium Aluonem, filiamq; Oſuram nomine procreauit. Iiſdem fortè diebus Arngrimus pugil Sueticus Frothonem acceſſerat, qui Scalc ſcanicum, quod ab eo olim nauigio ſpoliatus fuerat, ex prouocatione laceſſitum occidit. Quo facinore ſupra modum elatus, aggreſſus eſt Frothonis filiam poſtulare. Obſeratas regis aures expertus, Erici Suetiam regentis ſubſidium flagitat. Quem Ericus hortari cœpit, vt aliquo præclari operis merito Frothonis ſibi fauorem aſciſceret, pugnaretq; aduerſum Egtherum regem Biarmiæ, & Thengillum regem Finnimarchiæ, quod ij ſoli cæteris obſequentibus,

Normanorum clades ingens.

Aurum poſitū in triuio.

Danicum detrectare viderentur imperium. Nec mora, eò exercitum egit. Sunt autem Finni vltimi Septentrionis populi, vix quidem habitabilem orbis terrarum partem cultura ac manſione complexi. Acer iiſdem telorum eſt vſus. Nõ alia gens promptiore iaculandi peritia fruitur. Grandibus & latis ſagittis dimicant, incantationum ſtudijs incumbunt, venationibus callent. Incerta illis habitatio eſt, vagaq; domus, vbicunq; feram occupauerint locantibus ſedes. Pandis trabibus vecti, conferta niuibus iuga percurrunt. Hos Arngrimus conciliandæ ſibi claritatis cauſa adortus, obtriuit. Qui quum infeliciter dimicando fuga dilaberentur, tribus lapillis poſt tergum coniectis, totidem montium inſtar hoſtibus apparere fecerunt. Igitur Arngrimus ludificati viſus errore perſtrictus, ab inſectando hoſte exercitum reuocauit, magnarum ſe rupium interiectu coërcitum putans. Iidem poſtera die congreſſi, victiq;, coniectæ in terram niui ingentis fluuij ſpeciem indiderunt. Itaq; Suetis per ſummum viſus errorem falſa rerum opinione deluſis, inuſitata aquarum moles obſtrepere videbatur. Ita victore vanam aquarum imaginem formidante, fugam impetrauere Finni. Tertio identidem die reparauere bellum, nec iam amplius vllum fugę efficax remedium fuit. Videntes enim ſuas inclinari acies, poteſtati ſe permiſere victoris. Quibus Arngrimus hanc tributi legem inſtituit, vt recenſito Finnorum numero, rheda ferinis pellibus conferta, ab vnaquaq; decade loco cenſus, exacto triennio, penderetur. Deinde Egtherum Biarmiæ ducem duello prouocatum deuicit, indiditq; conditionem Biarmis viritim pellem pro capite perſoluendi. Poſt hæc ſpolijs trophæiſq; auctus, ad Ericum reuertitur. Quem Ericus in Daniam conſecutus, multam iuuenis laudem Frothonis auribus inſtillabat, dignum regis filia affirmans, qui imperio ipſius vltimos humanarum rerum terminos adiecisset. Cuius egregia Frotho merita contemplatus, haud incongruum duxit, eius ſe ſocerum exhibere, qui ſibi tantis operum titulis, patentem late claritatem ſtruxiſſet. Suſtulit autem Arngrimus duodecim ex Oſura filios, quorum hæc nomina ſubnotaui: Brander, Biarbi, Brodder, Hiarrandi, Tander, Tiruingar, duo Haddingi, Hiorthuar, Hiarthuuar, Rani, Angantir. Hi ab adoleſcentia piratico muneri incumbentes, vno omnes forte nauigio Sampſo inſulam aduecti, duas in maritimis naues Hialmeri atq; Aruaroddi piratarum reperiunt: quas pugna adorti remigibus vacuefecere, atq; an gubernatores oppreſſiſſent incerti, interfectorum corpora ſuis quæq; tranſtris aptantes, quæſitos abeſſe cognoſcunt. Qua de re mœſti, partam floccipendere victoriam, ſcientes ſibi conſequentis pugnæ diſcrimen maiore ſalutis impendio ſubeundum. Quippe Hialmerus atq; Aruaroddus, quorum iampridem abrupto gubernaculo tempeſtas nauigia lacerauerat, alterius excidendi gratia nemus ingreſſi, ligni rudem extenuauere materiam, couſq; truncum dolabris ambientes, donec naualis inſtrumenti formam vaſtum robur indueret. Quod quum humeris impoſitũ ſociæ cladis ignari deferrent, ab Oſuræ filijs recenti oppreſſorum cruore madentibus laceſſiti, duo cum pluribus ferro decernere coacti ſunt. Nec par quidem congreſſus extabat, cum geminam biſſena manus exciperet. Cæterum victoria numero non reſpondit. Interfectis enim omnibus Oſuræ filijs, oppreſſoq; ab hiſdem Hialmero, victoriæ Aruaroddum titulus non fefellit, quem ſolum ex tanto ſociorum agmine fortuna reſiduum fecit. Qui informem adhuc gubernaculi truncũ incredibili libratũ niſu tanta vi hoſtiũ adegit corporibus, vt duodecim vnico eius impulſu cõtuſos eliderct. Ita cuncta admodum bellicarum rerum tempeſtate depulſa oceanũ manus adhuc piratica non reliquit. Quæ res maxime Frothonem ad occidentem armis inceſſendum adduxit, cuius vnicum in propaganda pace ſtudium verſabatur. Accerſito ergo Erico, cunctaq; famulantium ſibi regnorum claſſe concita, Britanniam innumera aduehitur puppi. Cuius inſulæ rex manu ſe imparem noſcens (quippe fretum nauigijs videbatur occludi) Frothone per deditionis ſimulationem petito, non ſolum magnitudinem eius adulationis officio proſequi cœpit, ſed etiam domitoribus gentium Danis ſuam, patriæq; ſubiectionem promittit, penſiones, cenſum, vectigalia, ſiue quicquid expeterent, offerebat. Ad vltimum hoſpitaliter inuitandos curat. Grata Frothoni Britanni humanitas fuit, quanquam doli ſuſpicionem aleret, tam facilis

omnium

Finni populi magicæ artis periti.

Sampſo inſula.

omniũ abſq; coactione promiſſio, tam prompta hoſtium ante bella deditio, quæ raro ſyncera fide adminiſtrari ſolet. Laceſſebat quoque conuiuij metus, veritos ne clandeſtinis inſidijs appeteretur ſubeuntis crapulæ laqueis implicata ſobrietas. Cæterum rarior inuitatorum numerus videbatur, quam vt tuto inuitanti parêre poſſent. Ineptum quoque exiſtimatum inexpertæ hoſtium fidei credere ſalutem ſuam. Qua rex mentium fluctuatione comperta, denuò Frothonem accedit, cum duobus millibus ac quadringentis viris epulaturũ accerſens, quem anté cum mille ducentis proceribus conuiuium inire popoſcerat. Frotho nondum ſuſpicione depoſita, quanquam adaucto inuitatorum numero fretus, petendi conuiuij fiduciam mente præſumere poſſet, ſubornat qui regionis abdita percurrentes, ſi quid inſidiarum ſpeculando deprehenderent, ocyus intimandum curarent. Cuius rei cauſa nemus ingreſſi, reperta caſtrorum acie, quæ Britannorum copias attinebat, dubium preſſere greſſum. At vbi res liquidius agnita eſt, pedem deferre deproperant. Furua ſiquidem tentoria fuere, & quaſi piceis quibuſdam obſcurata tegminibus, quò minus obtutum propinquantis offenderent. Quo cognito, Frotho validiore procerũ manu mutuas diſpenſat inſidias, ne conuiuio incautius adito, opportunis fraudaretur auxilijs. Quibus latebrã nactis, ferẽdæ opis ſignum ad litui ſonitum prænotauit. Deinde cum ſtatuta manu leui armorũ genere culta conuiuiũ petit. Aula erat cultu magnificentię regalis inſtructa, aulæis oſtro tinctis vndiq; ſecus obducta, in quibus mirifici luxus operam annotares. Cortina murice picta cõpactos ligno parietes adornabat. Cõſtrata pallis nitidioribus pauimẽta, quas pede premere perhorreres. Supernè cerneres crebras micare lucernas, adultas oleo lampades coruſcare. Ex acerris quoq; fragrantia fundebatur, quã ſuauiſſimus vapor exquiſitis cumulabat odoribus. Ambitum omnem frequentibus epulis menſæ cõſepſerant. Intextis auro puluinaribus ornabantur accubitus. Ceruicalibus ſedilia replebantur. Reuerendã aulæ faciem viſentibus arridere putares, nec quicq̃ in tanto paratu, aut viſu inconcinnum, aut olfactu triſte deprendi poterat. Media dolium ęde perſtabat explẽdis aptum poculis, & liquoris immodici capax, vnde haurire eſſet, quod ingentis ora cõuiuij ſatiaret. Miniſtri purpura culti aureos geſtantes cyathos, propinandiq; munus comiter exequentes, cõpoſitis gradiebantur ordinibus. Nec bubalinorum cornuum, quibus potio promeretur, vſus aberat. Aureis cœna pateris refulgebat, nitidioribus onuſta poculis, quæ plerunque fulgentes interſtinxerant gemmæ. Ingens omnia luxus repleuerat. Menſæ dapib⁹ luxuriabant, crateris vario potionis genere redundãtibus. Nec meri ſimplex vſus extabat, quum petiti late ſucci vario nectar ſapore conficerent. Sapidioribus lances epulis renidebant, quos maximè venatica referſerat præda. Sed ne domeſticæ quidem carnis obſonia deerant. Parcius domeſticis, q̃ conuenis bibendi ſtudium erat. Hos enim ſecuritas incitabat ad crapulã, illis inſidiarum cõmẽtum ebrietatis illecebram dempſerat. Dani igitur (vt patriæ pace loquar) ſiccandis certatim calicibus aſſueti, ingenti ſe onerauere vino. Quos Britanni potos admodum conſpicati, conuiuio furtim elabi cœperunt, relictiſq; intra aulam conuiuis, ſummis cõniti viribus valuas regiæ admotis obicibus, varijſq; impedimentorum generibus obſerare, deinde tectis ignem inferre orſi. At Dani qui intra ædem clauſi continebantur incendio pullulãte pulſatis nequicquam foribus ab egreſſu prohibiti, ipſum mox adorti parietem, eruptionis facultatem petebant. Quem Angli validiore Danorũ impulſu labefactari cernentes, mutuis obniti viribus, molibuſq; extrinſecus applicatis, nutabundam fulcire congeriem inſtiterunt, quo minus cõuulſus paries clauſis exitum aperiret. Qui tandẽ robuſtiori Danorum manui cedẽs, quorum quo periculum maius, hoc validior conatus extabat, facilẽ preſſis eruptionẽ contribuit. Tũ Frotho claſſicũ ſuccinere iubet, quo manũ in inſidijs cõſtitutã accerſiret. Quæ litui ſono clangentis excita, dolum in autores retorſit, Britannorum rege extremę cladi cũ innumeris ſuorum copijs tradito. Quo facto geminũ Frothoni beneficiũ ꝓbuit, quum & ſaluti ſocijs, & hoſtibus exitio fuerit. Interea Hyberni, crebreſcẽte Danicæ fortitudinis fama perculſi, quo difficiliorẽ partium ſuarum irruptionem ꝑſtarent, ferreos terrę murices inſtrauerunt, quibus litorũ vetaretur acceſſus. Vti

Aula regis Britannorum lautiſſima cũ epulis, tum rebus aliis inſtructiſſima.

Dani poculis addictiſſimi.

Hybernorum belligerantiũ astutia.

tur autem Hybernorũ gẽs leui & parabili armatura. Nouaculis comam extenuat, totum occipitij crinem abradit, ne fugiens capillitio teneatur. Cæterum telorum cuspides obuertit instantibus, mucronumq; acumina insequentibus de industria opponere assolet, ac plerunq; post tergum lanceas iaculari, doctior fuga superare, quàm bello. Quo fit vt cum victoriam tibi cessisse putes, discrimẽ immineat. Tam insidiosam hostium fugam Frotho consideratius quàm cupidius insectatus, ducẽ gentis Keruillum acie fudit. Cuius superstes frater, deposita rebellandi fiducia, patriam dedidit regi. Captiuam rex prędam militi dispartiuit, vti se totius auaritię expertem, & à nimia rerum cupiditate auersum, solius gloriæ lucrum appetere testaretur. Itaque post Britannicos triumphos, Hybernásque manubias in Daniam reditum est, annisque tricenis ab omni bellorum negocio temperatum est. Quo tẽpore cunctis penè terris eximia fortitudinis laude Danicum nomen inclaruit.

Danorum gloria.

Volens itaque Frotho fulgorem imperij sui perpetuo firmitatis habitu prorogare, primum aduersum furta ac latrocinia tanquam familiaria mala ac domesticas pestes seueritatem suam distringere curæ habuit, quibus vacuefactæ gentes tranquilliorem vitæ vsum apprehenderent, ne propagatæ pacis incessus vllo malignitatis obstaculo lęderetur. Prouidit quoq; ne cessante hoste, ciuilis patriam lues exederet, aut post exteram pacẽ domestica grassaretur improbitas. Deniq; in Iutia tanquam in capite regni sui magni ponderis auream armillã triuijs affigi curauit, edictæ à se innocentiæ experimentũ tam insignis prædæ documẽto daturus. Cuius irritamentum quãquam improbas lacesseret mẽtes, ac sinistra solicitaret ingenia, superabat tamẽ indubitatus periculi metus. Tanta siquidẽ Frothonianæ maiestatis autoritas erat, vt etiam aurum rapinæ expositũ perinde ac firmioribus claustris obsitũ tueretur. Cuius rei nouitas, ingentem autori claritatem conciuit. Qui quũ patratis latè cædibus insignes vbiq; victorias edidisset, ociũ omnibus erogare constituit, vt pacis iocunditas bellorũ atrocitati succederet, & cladis finis salutis initiũ foret. Sed & omniũ opes ob hoc maxime edicti munimẽto vallãdas curauit, ne domi raptorẽ inuenirent, quæ foris hostibus caruissent.

Christi natiuitas.

Per idẽ tẽpus publicę salutis autor mũdum petẽdo seruãdorum mortaliũ gratia mortalitatis habitum amplecti sustinuit, cum iã terrę sopitis bellorũ incẽdijs, serenissimo trãquillitatis ocio fruerẽtur. Creditum est tam profusæ pacis amplitudinẽ vbiq; æqualem, nec vllis orbis partibus interruptam, nõ adeò terreno principatui, q̃ diuino ortui famulatã fuisse, cœlitusq; gestum, vt inusitatũ temporis beneficiũ, p̃sentem temporũ testaretur autorem.

Veneficæ fraus

Inter hæc matrona quædã magicæ rei perita, plus spei in arte sua, quàm metus in regis sæuitia reponens, filiũ petendæ furtim prædæ cupiditate solicitat, impunitatẽ promittẽs, quod Frotho fato propemodũ confinis extaret, occiduo corpore ægras senilis animæ reliquias trahens. Quo materno hortatui periculi magnitudinẽ opponente, melius eum sperare iubet, aut maritimã bouẽ fœtum edituram, aut aliũ quempiã casum vltioni repugnaturũ affirmans. Qua voce solutũ metu filium, hortamẽto obsequi coẽgit. Quo facto Frotho perinde ac cõtumelia lacessitus, ad diripiendos matronæ penates, maximo impetu, studioq; cõtendit, præmissis qui eam cum liberis cõprehensam adducerent. Quod p̃sciens fœmina, ludificatis pręstigio hostibus, fœmineã speciẽ equina permutandã curauit. Accedẽte verò Frothone, maritimæ bouis figurã cõplexa, pastũ in littore vagabunda petere videbatur: filios quoq; tanq̃ minores corpore vitulos adumbrabat. Cuius monstri rex admiratiõe captus, circuiri ipsos, reditũq; eis ad vndas negari iubet. Deniq; vehiculo, quo ob annosi corporis inualitudinẽ vtebatur, excedẽs, humi mirabundus cõsedit. At mater, quæ maioris belluæ speciẽ sumpserat, p̃tento cornu regẽ adorta, alterum eius latus cõfodit.

Frothonis interitus.

Quo vulnere exanimatus, indebitũ tantæ maiestati exitum habuit. Cuius mortẽ milites vltione prosequi gestiẽtes, petita iaculis portenta configunt. Quibus interemptis, animaduertũt humana cadauera ferinis capitibus prædita. Ea res maximè præstigium detexit. Hic Frothonis toto orbe clarissimi regis excessus fuit. Huius egestis visceribus, salitum corpus triennio proceres asseruandũ curabant, prouinciarũ defectionem vulgato regis exitu formidãtes, mortẽq; eius ob hoc maximè clam exteris esse cupientes, vt vitę simulatiõe propagati iampridẽ imperij

perij

perij terminos tuerentur, pristinaque ducis autoritate subnixi, consuetam a subiectis pensionem elicerent. Deportabatur itaq; ab eis exanimum corpus, vt iam non funebri lecto, sed regali vehiculo gestari videretur, tanquã inualido seni, nec satis virium compoti id muneris a milite deberetur. Tantum magnificentię etiam extincto ab amicis tributum est. At vbi putidos artus extrema corripuit sanies, nec tabes reprimi poterat, secus Weram Sialandiæ pontem regio funere tumulauere corpus, affirmantes Frothonem eo loci mortis ac busti copiam exoptasse, vbi regni eius præstantissima haberetur prouincia.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI QVINTI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER SEXTVS.

DEFVNCTO Frothone, Dani Fridleuũ qui apud Rusciã educabatur, falso extinctũ rati, quũ iam regnũ hęredis inopia claudicare, nec in regia gẽte cõtinuari posse videretur, hũc sceptro dignissimum arbitrati sunt, qui illustrãdi Frothonis gratia, recẽti eius tumulo plenũ laudis carmẽ affigeret, famãq; extincti regis specioso posteris titulo commẽdaret. Tunc quidem Hiarnus Danicæ admodum poësis peritus, vt claritatem viri insigni dictorũ monumento prosequeretur, præmij magnitudine concitatus, more suo barbarũ condidit metrum, cuius intellectũ quatuor versiculis editũ in hæc verba transcripsit:

Frothonem Dani, quem longum viuere vellent
Per sua defunctum rura tulere diu.
Principis hoc summi tumulatum cespite corpus,
Æthere sub liquido nuda recondit humus.

Hiarnus poeta ob scriptum a se super morte Frothonis epitaphium diademate à Danis donatur.

Quo carmine edito, autorem Dani diademate munerati sunt. Ita ab eis epitaphiũ regno repensum, imperijq; pondus paucarum literarũ contextui donatũ est. Adeò exili impendio ingens pręmium stetit. Eximium exigui poëmatis precium, famam quoq; Cæsarianæ retributionis excessit. Diuus siquidem Iulius victoriarum suarum toto orbe editarum scriptorem, illustratoremq;, municipio donare contentus extitit. Nunc vero rusticano regnum prodiga plebis humanitas erogauit. Sed ne Africanus quidem in repẽdendis operum suorum monumentis, munificentia Danos æquauit. Illic enim elucubrati voluminis merces auro simplici stetit, hîc agresti sceptrum incondita versuum paucitas ministrauit. Eodem tempore Ericus qui Suetiæ præfecturam gerebat morbo exanimatus est. Cuius filius Haldanus paterna procuratione functus, quum xij. fratrum Noruagiæ oriundorum crebris congressibus terreretur, nec oppressioni vindicta suppeteret, spe capessendæ opis Fridleui tunc Rusciæ consistentis copiam profugio petiuit. Quem supplici vultu aggressus, seq; ab externo hoste confractum ac contusum deplorans, tristem iniuriarum querimoniam afferebat. Per quem Fridleuus accepto paternæ mortis nuncio, supplicem auxilijs prosecutus, Noruagiam armis instructus accedit. Quo tempore prædicti fratres deficientibus à se socijs, intra insulam rapidissimo ambitam fluuio præaltum moliti vallum terrestrem in plano munitionẽ extenderant, cuius receptaculo freti, crebra vicinos irruptione lacesserant. Excedentes enim insula, continente extructo ponte petere consueuerant. Quem portæ munitionis annexũ ita quodã funiculorũ regimine moderari solebãt, vt quasi volubili aliquo cardine circũuectus, modo trãs flumẽ iter sterneret, modo occulto restiũ ductu supernè retractus ianuæ deseruiret. Fuere autem iuuenes hi acres animis, robusti iuuenta, præstabiles habitu corporis, gigantæis clari triumphis,

trophæis gentium celebres, ſpolijs locupletes. Quorundam verò ex ipſis nomina; nam cætera vetuſtas abſtulit, ſubnotaui: Gerbiorn, Gunbiorn, Armbiorn, Stenbiorn, Eſbiorn, Thorbiorn, & Biorn. Hic equum habuiſſe traditur præſtantem corpore, præpetem velocitate, adeò, vt cæteris amnem traijcere nequeuntibus, hic ſolus obſtrepentem indefeſſus vorticem ſuperaret. Cuius aquæ lapſus tam in cito ac præcipiti volumine defertur, vt animalia nandi vigore defecta plerunq; peſſundare ſoleat. Ex ſummis enim mõtium cacuminibus manans, dum per cliuorum prærupta ſaxis exceptus eliditur, in profunda vallium multiplicato aquarum ſtrepitu, cadit, verùm continuo ſaxorum obſtaculo repercuſſus, celeritatem impetus eadẽ ſemper æquabilitate cõſeruat: Itaq; tóto aluei tractu vndis vniformiter turbidatis, ſpumeus ubiq; candor exuberat. At vbi ſcopulorum anguſtijs euolutus laxius ſtagnando diffunditur, ex obiecta rupe inſulam fingit. Præruptum hincinde iugum eminet varijs arborum generibus frequens, quarũ obiectus amnem eminus peruideri non ſinat. Præterea Biornoni inuſitatę ferocitatis canis extabat, horrendæ quidem acerbitatis bellua, atque humano conuictui formidoloſa, quę ſæpius biſſenos ſola viros oppreſſerit. Sed quoniam tradita magis quã cognita referũtur, fidẽ arbiter penſet. Hæc ſiquidem, vt accepi, deliciarum quõdam loco habita, Offoti gigantis inter paſcua tuebatur armentum. At iuuenes latrocinio viciniam inceſſere ſoliti, magnas ſæpe ſtrages edebãt: populari penates, armẽta ſternere, diripere omnia, ingentem agere prædam, ſpoliatas rebus ædes exurere, mares paſſim cum fœminis obtruncare, probitatis loco curatum eſt. Quorum improuidã Fridleuus irruptionem excipiens, omnes ad monimentũ refugos egit, occupato eximiarum viriũ equo quem præceps metu ſeſſor maturandæ fugæ gratia citra amnem relictũ, pontem ſecũ traijcere non audebat. Deinde ſi quis fratrum illorũ quempiã interemiſſet, interfecti corpus auro ſe repenſurũ edixit. Qua ſpe quidam regiorũ pugilũ incitati, nec tam auaritiæ, q̃ virtutis ardore correpti, conuento tacitè Fridleuo operam ſe facinori daturos promittunt, ſalutem admodũ deuouentes, ni trunca prædonũ capita retuliſſent. Quorum Fridleuus virtute & promiſſione laudata, arbitris expectare iuſſis, ſolo cõtentus comite, noctu fluuiũ petit. Ne enim alienis q̃ proprijs viribus inſtructior videretur, auxilium virtute præcurrere ſtatuit. Poſt hæc comitem crebro contuſum ſilice exanimauit, iniecitq; exangue vndis corpus, cui etiam detractum ſibi cultum applicuit, eiuſdem exuuias mutuatus, vt intuito cadauere, periclitationis regiæ ſpecies daretur. Iumentum quoq; quod eum vexerat elicito deinduſtria cruore conſperſit, eodem caſtra repetente, necis ſuæ fidẽ facturus. Deinde calcaribus ſubditis medijs equum vorticibus adegit, eoq; ſuperato amne delapſus, prætentum munimento vallum per ſubiectas aggeri ſcalas tranſcendere conabatur. At vbi ſupernè euectus propugnacula manu complecti poterat, illato tacitè pede, ædem quam comeſſabundi prædones inſederant, ignaris vigilibus leui ſuſpenſoq; veſtigio petit, cuius conclaue nactus ſub imminente foribus teſtudine cõſiſtebat. Iuuenes ſiquidem à munimenti firmitate profecta ſecuritas ad crapulam prouocabat, arbitrantes incitatiſſimi lapſus fluuium inacceſſum feciſſe præſidium, qui nec nando traijci, nec ratibus ſuperari poſſe videretur. Neq; enim vlla amnis pars peruiam vadi copiã dabat. Tum Biorno conuiuali hilaritate ſuffuſus, egreſſam vndis belluam per quietem ſibi conſpectam affirmat, quæ triſtes ore flammas egerẽs, continenti cuncta incendio daret. Quamobrem indagandã inſulæ latebram eſſe, adeò nec locorũ habitui confidendũ, vt nimia ſecuritatis præſumptione extrema incautis pernicies afferatur. Nihil enim ita ſitu munitũ eſſe, cui ſi humana deſit opera, ſimplex naturę tutela ſufficiat. Prætereà ſummopere cauendũ, ne ſomni ſui denunciationem triſtior cladis euentus excipiat. Igitur omnes munimẽtis egreſſi, totiuſq; inſulæ ambitũ curioſius ſpeculati, reperto caballo, Fridleuũ fluuialibus aquis obrutum coniectabant. Equũ verò præcipitato ſeſſore tranaſſe rati, perinde ac regię mortis nunciũ portis gratulãter excipiũt. At Biorno nocturnarũ adhuc imaginum memoria territus, excubijs vtendũ hortatur, quod periculi ſuſpicionẽ nondũ tutò depoſituri viderẽtur. Ipſe deinde capiẽdę quietis gratia cubiculũ petit, viſionẽ mẽte altius repoſitã habens. Inter hęc equus quẽ Fridleuus ob vulgandam interitus ſui

Equus Biornonis.

Canis miræ ferocitatis.

sui fidem intercutis tantum cruoris effusione resperserat, militum eius castra maculosus irrupit. Qui ilico amnem petentes, repertum serui cadauer, regium exstimauere corpus, quod nitida veste cultũ stridulus ripę vortex adegerat, quorũ maximè errorẽ cõuerberati corporis turgor adiuuit, cũ lacerata contusaq; silicibus cutis, informes oris notas exangui pallore confunderet. Huius rei indignatione permoti pugiles, qui Fridleuo nuper delendorum prædonum curam spoponderant, præruptum aquæ periculum accedebant, ne promissionis gloriam timidiore voti negligentia respergere viderentur. Quorum cæteri fiduciam imitati, pari cupidine fluuium petunt, ni regẽ vlciscerentur extrema passuri. Quibus visis Fridleuus, pontem continenti committere properauit, receptisq; pugilibus, prima vigiles irruptione prosternit. Residuos quoque consequenter adortus, Biornone excepto, ferro consumpsit. Quem impensiori curatione è vulneribus recreatũ, sub sacræ obtestationis pignore collegã adsciuit, operaq; eius vti, quàm exitio gloriari satius duxit. Indignum quoq; asserebat, tantæ fortitudinis florem prima pubertate decerptum, intempestiua nimis clade consumi. Dani verò Fridleuum aduentantẽ experti, cuius iampridem obitum falso didicerant nũcio, missis qui eum accerserent, Hiarnonem regno cedere iubent, quod ipsum precario ac perfunctoriè gerere videretur, Qui tãto honore defungi nõ passus, spiritum pro gloria erogare, quàm in obscurã vulgi sortem concedere pręoptauit. Quamobrem ne regijs honoribus exutus pristinum fortunę habitum recipere cogeretur, præsentem armis tueri cõstituit. Itaq; diuidua regio præruptis consternationis motibus agebatur. Alij siquidem ab Hiarnonis partibus stabant, alij Fridleui titulis ob egregia Frothonis merita adstipulati sunt, hærebatq; vulgi discors suffragium, his præsentium habitum, illis præteritorũ memoriam venerantibus: præponderauit tamen Frothonianę recordationis intuitus, eiusq; suauitas maiorem Fridleuo fauoris partem cõciliauit. Pleriq; enim quibus altior sensus extabat, rusticæ conditionis hominem quanquam ad insperatum rerum culmẽ præter generis ius solo fortunæ beneficio peruenisset, regno submouendum censebant, ne verum honoris hæredẽ adulterinus possessor elideret. Fridleuus verò Danorum legatos redire iubet, Hiarnonem aut regnum deponere, aut acie secum confligere rogaturos. At Hiarno lucis auiditatem honori anteferre, salutemq; gloriæ dispendio quærere morte tristius ratus, dum bello Fridleuum excipit, in Iutiam obtritus aufugit, victoremq; denuo reparata manu aggressus, haustis ferro socijs, fugam absq; comite habuit, quam insula, vocabulum ex eius nuncupatione sortita, testatur. Igitur humiliorem animo fortunam expertus, cũ se gemina strage omnibus propemodum copijs exutũ videret, traiecto in dolum studio, obscurato oris habitu Fridleuũ accedit, ipsum quæsitis per familiaritatem insidijs necaturus. A quo susceptus, aliquandiu seruitij simulatione propositum occultabat. Siquidẽ decoquendi salis opificẽ professus, inter sordidioris ministerij famulos ignobilia exequebatur officia. Cibi quoq; capiẽdi tempore discubitu vltimus existere solebat. Prætereà balneis abstinebat, ne nudato corpore crebris vulnerum vestigijs proderetur. Quo rex absoluẽdæ suspicionis gratia lauari compulso, vt hostẽ ex cicatricibus cognouit, age, inquit, improbissime latro, qualiter in me cõsulturus fores, si interficiendi tui cupidũ liquidò cõperisses? Ad hæc stupefactus Hiarno, ex ꝓuocatione te, ait, deprehensum aggrederer, quo maiore demẽdæ criminationis copia potireris. Quem mox Fridleuus sentẽtiæ suæ exemplo, prouocatum oppressit, tumulo cadauer obruens interfecti vocabulũ referente. Qui postmodũ a suis propagandæ sobolis gratia, coniugio sibi consulere monitus, cœlibem pręstare vitam, paterno contendebat exemplo, quod Frothoni coniugis petulantia, graue probrũ affixerit. Ad vltimum perseuerantissimis omnium precibus victus, per legatos aggressus est Noruagiæ regis Amundi filiam postulare. Quorum vnus Froco nomine fluctibus internauigandum absumptus, inusitatum moriens prodigiũ dedit. Quippe vbi illum confluus vndarum æstus implicuit, sanguis medio enatus gurgite, ita totam ponti faciem peregrino quodam rubore perfudit, vt spumeum paulo ante pelagus procellisq; albidum, mox punicies fluctibus intumescens, alienum a natura sua colorẽ induere videretur. Amũdus vero regię petitionis inexorabiliter vota

frustratus, legatis indecentius habitis tyrannidem Frothonis olim Noruagiæ grauius imminẽtem causam spernendæ legationis asseruit. Frogertha verò(filia hæc Amũdi erat) non modo Fridleui genus intuita, sed etiam factorum claritudinem venerata, conuicio patrem insequi cœpit, quod generum habere spreuisset, cuius consummata nobilitas nec virtute deficeret, nec sanguine claudicaret. Adiecit quoq; prodigialem illam maris faciem, vndis repente in sanguinem versis, quid aliud quàm Noruagicæ cladis interpretem, Danicæ vero victoriæ liquidũ extitisse portentum? Quam cum Fridleuus iteratæ legationis officio postularet, perseuerantia repulsam vincere cupiens, indignatus Amundus, rem à se semel negatam pertinacius flagitari, raptis ad necẽ legatis improbi petitoris studio crudelius obuiandum curauit, Cuius iniuriæ Fridleuus famam expertus, Haldano ac Biornone adcitis, Noruagiam nauigatione complectitur. Contrà Amũdus patrio instructus præsidio, obuiam exerit classem. Frocasund appellant sinum in quem classis vtraq; coierat, vbi Fridleuus noctu speculandi gratia castris egressus, cum inusitatum quendam icti aëris sonum comminus percepisset, fixo gradu suspiciẽs trium olorum supernè clangentium hoc aure carmen excepit:

Mirus triũ olorum in aere comparẽtium cantus.

Dum mare vertit Hythin, rabidosq; interfecat æstus,
Auro verna bibit, & lactea pocla ligurit.
Optima conditio serui cui rege creatus
Obsequitur, temere mutatis sortibus hæres.

Deniq; post ipsas alituum voces lapsum ab alto cingulum literas carminis interpretes præferebat. Regis quippe Thialamarchiæ filium pueriliter obludentẽ, gygas Hythin nomine vsitatum mortalium habitum mutuatus abduxerat, eoq; vsus remige cymba in proximum littus traiecta, Fridleuum tũc forte speculationis officio fungentẽ, nauigio præteribat. Quem rex captiui adolescentis opera vti nõ passus, præda raptorem exuere gestiebat. Aduersum quẽ adolescens primũ acriori inuectionis genere vtendũ esse prӕmonuit, facilius oppugnandum promittens, dum antè cygnico fuisset carmine lacessitus. Tum Fridleuus sic orsus:

Cum sis gigas tricorpor inuictißimus,
Tuoq; cœlum penè exæques vertice,
Cur hoc ridendus ensis fœmen obligat?
Latusq; grande curta cingit framea?
Quid fortè munis pectus ense debili,
Habitusq; corporalis instar negligis,
Sicæ breuis paruo fretus gestamine?
Iamiam tuum frustrabor audax impetum
Ferro retuso molientem prælia
Meticulosa cùm sis ipse bellua,
Molesq; digno destituta robore
Vmbræ fugacis more præceps tolleris,
Spectabili claroq; nactus corpore
Imbelle pectus & pauore lubricum
Membrisq; summe dißidentem spiritum,
Ex hoc tuæ compago nutat fabricæ,
Cum forma felix strage mentis claudicet
Suisq; sit natura discors partibus,
Te laudis ex hoc munus omne deseret,
Nec fortium clarus loco censeberis,
Obscura computandus inter agmina.

Quo dicto gigantem pede manuq; curtatum liberato captiuo coëgit in fugam. Cuius consequenter promontorium petens, egestam antro pecuniam asportauit. Quibus spolijs ouans, ereptiq; adolescentis in traijciendo mari nauigatione vsus, hoc alacri carmen voce subtexuit.

Sanguine suffusos enses ferrumq; cruore
Puniceum rapidi versauimus in nece monstri

Dum

Dum te Noruagicæ cladis moderator Amunde
Excipit alta quies, quem cum sine lumine mentis
Nox ignara premat, virtus dilapsa fefellit.
At nos defunctum membris, opibusq; gigantem,
Contudimus, vastiq; chaos penetrauimus antri.
Illic congestum raptu, violauimus aurum,
Et iam fluctiuagum tunsis euerrimus æquor,
Confertamq; ratem spoliis ad littus ouantes
Remigio reduces agimus, percurrimus vndas
Permensore maris carabo, sulcemus alacres
Hoc pelagus, ne nos hosti lux obuia prodat.
Ergo leues, totoq; manus conamine nisi
Rimemur mare, castra prius, classemq; petentes
Quam roseum liquidis titan caput exerat vndis:
Vt cum rem rumor vulgauerit atq; Frogertha
Nouerit egregio partam conamine prædam,
Blandior in nostrum moueat præcordia votum.

Die postera Fridleuo aduersus Amundum magno copiarum cōcursu cruentū incidit bellum, quod partim terrestri, partim maritimo certamine gerebatur. Nā & in cāpis acie explicabantur, & classi nihilominus bellator incesserat. Cumq; res plurimo sanguinis impendio gereretur, Biorno demū inclinata suorum acie solutum nexibus molossum concitauit in hostem, quam ferro obtinere non poterat, canino morsu victoriam adepturus. Quæ res aduersarijs probrosam peperit stragem, cum fortiū phalanx mordicus lacessita profugeret: quorum fuga tristior an turpior fuerit, nescias: erubescendus siquidē Normānorum exercitus erat, quem hostis opem à bellua mutuatus obtriuit, nec fraudi Fridleuo fuit, labentē militum virtutē canino reparare præsidio. Occidit hoc bello Amundus, cuius assecla Auo cognomento sagittarius, Fridleuū ad secum dimicandum hortatus, a Biornone se questris ordinis viro regem cum plebeio congredi prohibente lacessitur. Cumq; Biorno sinuato arcu neruo sagittam aptaret, subito emissum ab Auone spiculum cordis summa transfixit, cuius altera mox sagitta comes medijs digitorum conclusis impacta successit. His tertia superueniēs, in applicatam neruo sagittam incidit. Auo quippe promptissima sagittandi opera eminus vtens, deindustria gestamen tantum hostis offenderat, vt idem in ipsum sibi licere demonstrans, pugilēa proposito reuocaret. Biorno verò nihil ob hoc animi minuens, spreto corporis periculo constanti mente & vultu discrimen inijt, ita vt nec Auonis quicquam ingenio deferre, neq; ex consueta aliquid fortitudine deponere videretur. Itaq; nulla ex parte proposito deturbatus, intrepidus duello se credidit. Quo cum vterq; saucius excessisset, aliud itē apud Addarnes mutua laudis æmulatione gesserūt. Interfecto Amundo, Fridleuus acerrimo hoste liberatus, summumq; & securum ociū nactus, ferocissimum ingeniū suum voluptati cedere coëgit, traiectoq; in venerē studio, classem instaurat, negatas olim nuptias petiturus. Deniq; nauigationē ingressus, quum defecta ventis classe, vicos alimēta petiturus irrumperet, à Grubbo quodam hospitaliter habitus, tandemq; filiæ eius cōnubio potitus, Olauum vocabulo filium procreauit. Interiecto quoq; tempore Frogertham adeptus, dū patriam parū prospera nauigatione repeteret, ignotæ insulæ littoribus appulsus, thesaurum humi cōclusum effodere, custodeq; eius draconem vitandi veneni gratia bouino tergore tectus appetere cuiusdā per quietē conspecti monitum perdocetur, intentūq; scuto coriū venenatis dentiū morsibus obiectare præcipitur. Igitur experiēdę visionis causa anguem vndis emergentē adortus, diu in squameū latus irrita tela coniecit: quippe spiculorū impulsum crustata corporis durities frustrabatur. Ipse verò coluber crebras admodum spiras agitans, orbiculato caudę flexu tactas obiter arbores stirpitus euertebat. Cæterum crebro corporis tractu cauata ad solidum humo præruptum hinc inde latus effecerat, vt quibusdam in locis aduersos colles media valle sequestrari cōspicimus. Igitur Fridleu⁹ inuicta bellue su-

prema considerans, ima gladio tentat, perfossaq; inguinis parte saniem palpitantis elicuit. Qua extincta, pecuniam Hypogęo erutam nauigijs deportandam curauit. Euoluto anno, Biornonem atque Auonem sæpius ex prouocatione congressos, maxima cura in gratiam reduxit, amicitijsq; odia mutare compulit, quibus etiam filium Olauum, tres annos natum nutricandum concessit. Pellicem verò Iuritham, eandemq; Olaui matrem recepto in commilitium Auoni matrimonio copulauit, æquiori animo repudium laturam existimans, si tanto pugile maritata, pro regio strenuum sortiretur amplexum. Mos erat antiquis super futuris liberorũ euentibus Parcarum oracula consultare. Quo ritu Fridleuus Olaui filij fortunam exploraturus, nuncupatis solenniter votis, deorum ędes precabundus accedit, vbi introspecto sacello ternas sedes totidem nymphis occupari cognoscit. Quarum prima indulgẽtioris animi liberalem puero formam, vberemq; humani fauoris copiam erogabat. Eidem secunda beneficij loco liberalitatis excellentiam cõdonauit. Tertia verò proteruioris ingenij inuidentiorisq; studij fœmina, sororum indulgentiorem aspernata consensum, ideoq; earum donis officere cupiens, futuris pueri moribus parsimoniæ crimen affixit. Ita aliarum beneficijs tristioris fortunæ veneno corruptis, accidit, vt Olauo pro gemina munerũ ratione permixta liberalitati parcitas tribueret cognomentum. Quo euenit, vt prioris indulgẽtiæ suauitatem inserta beneficio nota confunderet. Cumq; regressus Noruagia Fridleuus iter per Suetiam haberet, vltrò legati partibus assumptis cœlibi adhuc Haldano Hithini filiã, quam monstro quondam exemerat, impetrauit. Interea coniunx eius Frogertha Frothonem enixa est, ab eximia mutuantem largitate cognomen. Itaq; Frotho ob auitæ fælicitatis memoriam quam suo nomine referebat, ab incunabulis, primisq; infantiæ rudimẽtis adeò cunctis charus euasit, vt ne humi quidem incedere aut cõsistere toleratus, sinu iugiter atq; osculis foueretur. Ita non vni modo pædagogo addictus, sed quasi communis omnium alumnus extabat. Defuncto verò patre cũ duodecimum ætatis annum ageret, Saxoniæ regulos Suertingũm, & Haneuũ imperium detrectantes, ac palàm rebellare connisos, acie superauit, deuictisq; gentibus seruitutis nomine pendendi pro capite nummi mulctam inflixit. Adeò nanq; liberalis extitit, vt recenti largitatis consuetudine prisca militiæ stipendia duplicaret: neque enim se tyrannorum more communibus vitiorum illecebris obijciebat, sed quicquid honestati proximum peruidebat, ardenter appetere, opes in propatulo habere, cæteros largiendo præcurrere, omnes humanitatis officijs anteuenire, & quod difficillimum est, virtute inuidiam vincere contendebat. Cuius rei gratia breui tantam apud omnes claritatem contraxit, vt adolescentulus non modo fama maiorum titulos exæquaret, sed etiam vetustissima regũ monimenta trãscenderet. Iisdem temporibus Starchaterus quidam Storuerki filius pericliatis naufragio socijs, solus vi aut fortuna delapsus, ob incredibilem corporis animiq; præstantiam hospes à Frothone colligitur. Cuius cum aliquandiu contubernalem egisset, indies cultius, ac decentius habitus, tandem specioso donatus nauigio, maritimas excubias procurando piraticum munus agitare præcipitur. Siquidem excellẽtius humano habitu corpus à natura sortitus, ita id animi magnitudine æquabat, vt nulli mortalium virtute cedere putaretur. Cuius tàm latè patens claritas fuit, vt adhuc quoq; celeberrima factorũ eius, ac nominis opinio perseueret. Neque enim solum apud nostros egregijs operũ titulis coruscabat, verumetiam apud omnes Sueonum Saxonumq; prouincias speciosissima sibi monumenta pepererat, hunc in ea regione quæ Suetiam ab oriente complectitur, quamq; nunc Estonũ aliarũq; gentium numerosa barbaries latis sedibus tenet, originẽ duxisse memoriæ proditũ constat. Fabulosa autẽ & vulgaris opinio quædam super ipsius ortu rationi inconsentanea, atque à veri fide penitus aliena confinxit. Tradunt enim quidam quod à gigantibus editus, monstruosi generis habitum inusitata manuum numero sitate prodiderit, asseruntq; Thor deum quatuor ex his effluentis naturę vitio procreatas, elisis neruorũ compagibus auulsisse, atq; ab integritate corporis prodigiales digitorũ eruisse cõplexus, ita vt duabus tantũ relictis, corpus quod antè in giganteæ granditatis statũ effluxerat, eiusq; formã informi mẽbrorũ multitudine repræsenta-

Parcarũ oracula super futuris liberorũ euẽtibus olim consulta.

Starchateri pugilis celeberrimi origo.

ſentabat, poſtmodum meliore caſtigatum ſimulacro breuitatis humanæ modulo caperetur. Olim enim quidã magicæ artis imbuti, Thor videlicet & Othinus, alijq́; cõplures miranda præſtigiorũ machinatione callentes, obtentis ſimpliciũ animis, diuinitatis ſibi faſtigiũ arrogare cœperunt. Quippe Noruagiam, Suetiam, ac Daniã vaniſſimæ crudelitatis laqueis circũuentas, ad cultus ſibi pendendi ſtudium concitantes, præcipuo ludificationis ſuę cõtagio reſperſerunt. Adeo nanq; fallaciæ eorũ effectus percrebuit, vt in ipſis cæteri quãdam numinũ potẽtiam venerantes, eoſq́; deos, vel deorum cõplices autumantes, veneficiorum autoribus ſolennia vota penderẽt, & errori ſacrilego reſpectũ ſacris debitũ exhiberent. Quo euenit vt legitima feriarũ ſeries apud nos eorundẽ nominibus cenſeatur, cum ipſis Latinorũ veteres, ſiue à deorũ ſuorum vocabulis, ſiue à ſepteno planetarũ numero nuncupationẽ ſingulatim adaptaſſe noſcãtur. Eos tamẽ qui à noſtris colebantur nõ eſſe, quos Romanorũ vetuſtiſſimi Iouẽ Mercuriũq; dixere, vel quibus Græcia, Latiumq; plenum ſuperſtitioſis obſequium exoluerũt, ex ipſa liquidò feriarum appellatione colligitur. Ea enim quę apud noſtros Thor, vel Othini dies dicitur, apud illos Iouis, vel Mercurij feria nuncupatur. Si ergo Thor Iouẽ, Othinũ, Mercuriũ, iuxta deſignatæ interpretationis diſtinctionem accepimus, manente noſtrorum aſſertione, Iouem Mercurij filiũ extitiſſe conuincitur, apud quos Thor Othino genitus, vulgari ſentẽtia perhibetur. Cũ ergo Latini cõtrario opinionis tenore Mercuriũ Ioue editũ aſſeuerent, reſtat vt conſtante eorum affirmatione, Thor alium q̃ Iouẽ, Othinũ quoq; Mercurio ſentiamus extitiſſe diuerſum. Sũt qui dicãt deos quos noſtri coluere, cũ ijs quos Græcia vel Latiũ celebrabat, ſolũ participaſſe vocabulũ, ſed iſtos tanq̃ maieſtate ſuppares ab illis cultũ cũ nomine mutuatos fuiſſe. Et hæc ſup Danicæ vetuſtatis numinibus diſſeruiſſe ſufficiat. Quæ ideo paulisper à me in cõmune deducta ſunt, vt legẽtibus liquidũ fiat, quibus patria noſtra ritibus pagana ſupſtitione paruerit. Nunc propoſiti diuerticulũ repetã. Tradunt veteres Starcatherũ, cuius ſupra memini in Wicari Noruagienſium regis iugulo, deorũ fauori facinorũ ſuorũ principia dedicaſſe, cuius rei tenor tali quorundam aſſertione cõtexitur. Volens quondam Othinus Wicarũ funeſto interire ſupplicio, cũ id apertè exequi nollet, Starcatherum inuſitata prius granditate cõſpicuũ, non ſolũ animi fortitudine, ſed etiã cõdendorũ carminũ peritia illuſtrauit, quo ꝓmptiore eius opera ad peragẽdum regis exitiũ vteretur. Hanc quippe eũ dignationi ſuę gratiã relaturum ſperabat. Quẽ etiã ob hoc ternis ætatis humanæ curriculis donauit, ut in his totidẽ execrabilium operum autor euaderet. Adeò illi conſequente flagitio vitæ tempora proroganda conſtituit. Qui mox Wicarũ adiens, inq; eius aliquandiu contubernio diuerſatus, inſidias obſequio texit. Tandem piraticum cum eo opus ingreditur. Cumq; quodam in loco diutina tempeſtatum ſæuitia vexaretur, ita ventis nauigationẽ fruſtrãtibus, vt maiorem anni partem quieti tribuerent, deos humano ſanguine propitiandos duxerunt. Itaq; coniectis in vrnam ſortibus, regiæ necis victimam depoſci contigit. Tunc Starcatherus facto ex viminibus laqueo regem implicuit, pœnæ ſpeciem duntaxat exiguo temporis momento daturum. Sed nodi rigor ſuum ius exequẽs, ſupremum pendentis halitum rapuit. Cui Starcatherus adhuc palpitanti ferro ſpiritus reliquias euulſit. Cumq; remedium afferre deberet, perfidiam detexit: neq; enim illa mihi recenſenda videtur opinio, quæ viminum mollitiẽ ſubitis ſolidatam complexibus ferrei morem laquei peregiſſe commemorat. Deinde capto Wicari nauigio, Bemonum quẽdam cunctis Daniæ piratis virtute præſtantẽ, maritimum prædonẽ geſturus accedit. Bemoni nanq; collega Fraccus nomine piratici laboris tædio nuper ſe eius ſocietati interpoſita pecuniæ pactione ſubduxerat. Tantam autem Starcatherus, ac Bemonus, ſeruandæ ſobrietatis curã habebant, ut nunquam ebrioſa ſibi potione indulſiſſe dicantur, ne præcipuum fortitudinis vinculũ cõtinẽtia, luxuriæ viribus elideretur. Cum ergo profligatis latè prouincijs ardore quoq; tyrannico Ruſciam inuaſiſſent, incolæ parum mœnibus armiſue confiſi, prohibendis hoſtium inceſſibus inuſitati acuminis clauos obijcere cœperunt, vt quorũ reprimere nequirẽt impetum, morarẽtur excurſum, taciteq; plantas humus eliderent, quibus palàm acies reſiſtere trepidaſſet. Sed ne id quidem impedimenti genus

Thor & Othinus præſtigiatores mirè callidi pro diis venerantur.

Egregium cõtinentiæ præſtãtiſſimæ virtutis exemplum.

arcendis hostibus efficax fuit. Neque enim Danis ad eludendam Rutenorum operam calliditas defuit, continuò nanq; lignea pedibus tegmina submittentes, subiectos plantis aculeos innocuis pressere vestigijs. Est autem ferrum hoc quatuor dispertitum stilis, ijsdemq; taliter constitutis, vt in quamcunq; illud partem casu se eijciat, trium incunctanter pedum æqualitate subsistat. Tum saltus inuios ac nemorũ densissima quæq; penetrantes, Ruthenorum principem Floccum montanis quibus erepserat latebris eiecere. Quo in loco tanto prædæ potiti sunt, vt ne vnus quidem extaret, qui non auro argentoq; onustus classem repeteret. Mortuo autem Bemono Starchatherus ab athlethis Biarmensibus ob virtutem adcitus, cum plurima apud eos memoratu digna edidisset facinora, Sueonũ fines ingreditur, vbi cũ filijs Fro septennio feriatus, ab his tandem ad Haconem Daniæ tyrannum se contulit, quod apud Vpsalam sacrificiorum tempore constitutus, effœminatos corporũ motus, scænicosq; mimorum plausus ac mollia nolarũ crepitacula fastidiret. Vnde patet quàm remotum à lasciuia animum habuerit, qui ne eius quidẽ spectator esse sustinuit. Adeò virtus luxui resistit. Itaq; cũ Hacone classem in Hyberniã extulit, ne vel vltima rerũ humanarum imperia Danicis armis intacta cõsisterent. Ea tempestate rex insulæ Hugletus extabat, qui cum frequẽs opibus ærariũ haberet, adeò tamen auaritiæ obnoxius extitit, vt datis aliquãdo calceis, quos studiosi manus cõmendasset opificis, ligamenta detraheret, submotisq; loco suo corigijs, donum ad iniuriam transferret. Cuius rei deformitate tantũ muneri criminis afferebat, vt odium pro gratia percipere videretur. Itaq; neminem ex honestis liberalitate prosequi solitus, circa mimos ac ioculatores munificentiæ studijs vti consueuit. Oportebat nanq; vt turpis turpibus cõmercia familiaritatis impenderet, & vitiorũ tabo obsitus, culpę socios blandimentorum lenocinio demulceret. Fuere tamen ei spectatæ virtutis proceres, Gegathus & Suibdauus, qui inter effœminatorũ consortia veluti gemmæ stercoribus insitæ, conspicuo militariũ operum fulgore pollebant. Itaq; soli regiarum opum defensores extabant. Igitur prælio inter Hugletũ & Haconem cœpto, mimorũ greges quibus instabilitatem corporum leuitas peperit, animorũ trepidis aciem soluere decursibus, tantaq; regis beneficia sola fugę deformitate pensarunt. Tunc Gegathus & Suibdauus soli tot hostium millibus obiecti, incredibili bellũ virtute gesserũt, vt nõ duorũ modò militum, sed vniuersi agminis partes agere viderentur. Sed & Gegathus Haconẽ sibi pertinacius imminentẽ tanto pectoris vulnere affecit, vt iocinoris suprema detergeret. Illic Starcatherus dũ ferro Gegathum petit, acerbissimum capite vulnus excepit, vnde postmodum in quodam carmine, non aliàs tristiorem sibi plagam incidisse perhibuit, quod licet discissi capitis partes exteriore pellis ambitu necterentur, latens tamen in vulnere liuor, clausum putredinis contagium occultabat. Victo occisoque Hugleto, sed & Hyberniensibus in fugam actis, Starcatherus quoscunque ex histrionibus captioni casus obtulit, cædendos curauit, satius ratus in scurrarum agmen cuticulæ damno ridiculum dictare supplicium, quàm pœna capitis funestũ impetrare discrimen. Ita iocularis ministerij, sordidæq; conditionis cateruam probroso animaduersionis genere insecutus, obscœno verberum ludibrio mulctare contentus extitit. Tum Dani apud vrbem Dufflinam regias opes ærario egestas publico raptu conuelli iusserunt. Tantæ siquidem magnitudinis pecunia reperta fuerat, vt minor partitionis cura cunctis existeret. Post hæc Starcatherus ad inhibendam orientalium defectionem vnà cum Wino Sclauorũ principe delegatur. Qui simul aduersum Curetum, Semborum, Sangalorum, omniumq; postremo orientalium exercitus, pręliati, claras latè victorias edidere. Eximię opinionis gladiator nomine Wisinnus apud Rusciam rupem, quæ Anafial dicitur sede & mansione complexus, vicinas longinquasq; prouincias omni iniuriæ genere vexauit. Hic omnem telorum aciem ad hebetudinis habitum solo conspectu redigere solebat. Quamobrem tantam viribus eius audaciã peperit exclusus vulnerum metus, vt etiam illustrium virorum coniuges maritis spectãtibus raptas, ad stuprum pertraheret. Cuius sceleris Starcatherus rumore excitus, tollendi autoris gratia Rusciam petit. Qui quoniam nihil expugnatu difficile habuit, petitũ ex prouocatione Wisinnũ etiã artis suæ be-

neficio

neficio spoliatum oppressit. Ferrū quippe ne pręstigiatori conspicuum foret, tenui admodum pelle contexit, neq; Wisinno aut præstigij virtus, aut virium magnitudo, quo minus Starcathero cederet, auxilio fuit. Deinde apud Byzantium inuictæ opinionis gigantem, Tannam nomine, corporis viribus fretus colluctādo deuicit, ignotasq; terrarum partes proscripti titulo petere coëgit. Igitur cum nulla fortunæ sæuitia vires eius victoria fraudare potuisset, Polonię partes aggressus, athletam quem nostri Wasce, Teutones verò diuerso literarum schemate Wilzce nominant, duelli certamine superauit. Intereà Saxones defectionem moliri, idq; maxime in animo habere cœperunt, qualiter inuictum bello Frothonem præter publici conflictus morem opprimerent. Quod optime duello gerēdum rati, mittūt qui regē ex prouocatione lacesserent, scientes eum discrimen omne prompta semper mente complecti, animiq; eius magnitudinem nulli prorsus exhortationi cessurā. Quem tunc temporis maxime adoriendum putabant, cum Starcatherum cuius plerisq; formidolosa virtus extabat, negotiosum abesse cognoscerent. Cunctante verò Frothone, seq; cum amicis super dando responso collocuturum dicente, superuenit Starcatherus piratica iam regressus, qui ex hoc maxime prouocatiōis habitum reprehendit, quod diceret regibus non nisi in compares arma congruere, eademq; aduersum populares capienda non esse: per se verò tanquam obscuriore loco natum, pugnam rectius administrandam existere. Igitur Saxones Hamam qui apud eos gymnicis palmis clarissimus habebatur, multis aggressi pollicitationibus si duello operam commodaret, molem corporis eius auro se repensuros esse promittunt, illectumque pecunia pugilem ad campum conflictui deputatum militaris pompæ tripudio prosequuntur: hinc Dani Starcatherum regis sui partes exequuturum ad certaminis locum militiæ insignibus ornati perducunt. Quem Hama ætate marcidum iuuentæ fiducia despicatus, defunctum viribus senem lucta quàm armis excipere præoptauit. Eundem adortus terræ nutabundum adegerat, ni fortuna quæ vinci vetulum non sinebat, iniuriæ restitisset. Ita enim impellentis Hamæ pugno obrutus memoratur, vt genibus nixus humum mento contingeret. Quam corporis nutationem egregia vltione pensauit. Nam vbi resuscitato poplite manum expedire, ferrumq; distringere licuit, mediū Hamę corpus dissecuit. Complures agri sexagenaq; mancipia victoriæ præmium extitere. In Saxones verò post Hamæ cædem adeò Danorum insoleuit imperium, vt pro cubitalium membrorū quolibet indicem seruitutis stipem quotannis pendere cogerentur. Quod ægrè ferens Hanef, bellum demendæ pensionis cupidine cum animo volutabat. Cumq; pertinax amor patriæ mentem in dies oppressorum miseratione perfunderet, spiritum pro libertate ciuium erogare cupiens, rebellionis studium patefecit. Quē Frotho traiectis per Albiam copijs, apud vicum Hanofra taliter ab eo nuncupatum occîdit. Suertingus verò quanquam non minus ciuium afflictatione moueretur, dissimulato patriæ malo, peruicaciori quàm Hanef ingenio libertatis propositum agitabat. Quod quidem studium dubitari solet virtuti an vitio propius fuerit. Ego vero planè id sceleris arguo, quod insidiosa defectionis cupiditas edidit. Nam etsi patriæ liberratem quærere perutile videbatur, ad hanc tamen dolo ac proditione cōtendere non licebat. Cum ergo Suertingi facinus planè ab honesto desciuerit, ne vtile id quidem extitisse constabit. Nam speciosius est aperte quem velis incessere, odiumq; in propatulo exercere, quàm adulterina familiaritate veram nocendi cupidinem obscurare. Sed quicquid scelere paritur, gloria vacuū est, breuesq; & occiduos fructus habet. Nam sicut lubricus animus est, qui fallendi supercilium clandestinis artibus tegit, ita quicquid dolo affine est, fluxum ac fragile esse conuenit. Plerunq; enim crimen in autorem recidere cognitum est: quod & Suertingo euenisse, fama compertum habetur. Qui cum conuiuij simulatione exceptum regem incendio consumere statuisset, ab eodem occupatus, tametsi ipsum mutuò peremisset, occiditur. Quo euenit, vt alterius scelus amborum interitus foret. Itaq; etsi dolus in hostem efficax fuerit, autorem tamen impunitatis præsidio non donauit.

Frothoni filius Ingellus succedit, cuius transuersus ab honesto animus, relictis maiorum exemplis, totum se petulantissimi luxus illecebris mancipauit. Igitur à

bono rectoq; discolor, vitiaque pro virtute complexus, discissis continentiæ neruis, intermissisq; regię maiestatis officijs, sordidum luxuriæ mancipium euasit. Sanè quicquid cōpositis moribus obuium, aut inconcinnum erat, excoluit, paterna auitaq; decora fœdissimarum libidinum assuetudine polluebat, clarissimos maiorum titulos improbissimis obscurabat operibus. Adeò nanq; libidini vētris obnoxius erat, vt nec patris vltorem agere, nec hostium iniurias propulsare gestiret, nihilq; dum gulę parēret, modestè ac cōtinenter habendum putaret. Egregiū stēma ocio inertiaq; corrupit, fluxāq; ac voluptariam vitā degens, degenerem spiritum, atq; à parentum vestigijs obliquo longe calle distortum, in obscœnissimas fœditatum voragines pręcipitare gaudebat: fartores, lixas, frixoria, gulæ multiplices officinas, variosq; torrendæ aut cōdiendæ dapis artifices legere, claritatis loco ducebat. Arma verò, militiam, bella, nec ipse quidem vsu discere, nec alios exercitio celebrare sustinuit. Ita abiecto virili studio, fœmineum æmulatus est, quē in omnē culinæ nidorem irrestrictus palati pruritus accenderat. Semper crapulā proflans, cunctisq; sobrietatis partibus exutus, indigestam ventris saniem fœtido oris anhelitu ructabatur. Nec minus luxuria fœdus quàm Frotho militia clarus extabat. Adeò delicijs nimium intempestiua gulæ corruptela molliuerat. Cuius intemperantiæ fastidio Starcatherus ad deserendam Ingelli familiaritatem adductus, petito Sueonum regis Haldani contubernio, ocio negotium prætulit. Adeò ne nimiæ quidem luxuriæ assensor esse sustinuit. Filij vero Suertingi veriti, ne Ingello pœnas paterni facinoris darent, sororem ei in matrimonium contulerunt, vltionem beneficio præcursuri. Ex qua filios susceptos Frothonem, Fridleuum, Ingellū, atq; Olauum, quem quidem ipsius sorore editum asseuerāter iniquitas perhibet. Cuius sororem Helgam, quidam auri opifex obscuræ stirpis blanditijs compositus, ac varijs instructus munusculis, quibus muliebris maximè cupiditas capitur, in mutuas faces amatoria comitate pertraxerat. Quippe post obitum regis non existentibus qui paterna in prole merita colerent, custodiæ inops, tutoribusq; defecta fuerat. Quod cum Starcatherus ex assidua viatorum relatione cognosceret, impunitum fabri luxum præterire non sustinens: quippe ut memorem beneficiorum cultorem, ita promptū insolentiæ vindicem agere consueuerat, tam inusitatæ præsumptionis audaciam vltum ire deproperat, orphanæ alumnæ vetusta Frothonis merita repensurus. Deniq; peragrata Suetia fabri penates ingressus, vicinum limini locum occupat, pilleolo ne proderetur obscurante. Quem faber non satis doctus vili interdum amiculo validas subesse manus, obiurgatum æde ocyus excedere iubet, inter egentium gregem vltimis escarum reliquijs potiturū. At senex ab inolita sibi moderatione patientiam mutuatus, nihilominus ibidem acquiescere, paulatimq; petulantiam hospitis experiri studebat. Procursum nanq; furoris superior impetu ratio refrenabat. Tum faber aperta puellam procacitatè aggressus, in eius fortè sinum iactauerat corpus, capitis comam virgineis manibus offerens depectendam. Exerto quoque lumbari, operam eius demendis pulicibus expetebat, extorsitq; vt splendidissimæ familiæ fœmina, pollentes amœnitate digitos sordidissimis femoralibus inserere non erubesceret: deinde credita voluptatis licentia interiori ipsius togæ prurientes inferre palmas, instabilesq; manus pectori propius admouere sustinuit. At illa noti quondā senis intuitu curiosiore præsentiam capiens, concepto pudore, libidinosæ contrectationis petulantiam spreuit, manusq; repulit impudicas, quinetiam armis opus habendū edocens, lasciuiori lusu desistēdum hortatur. Quo viso Starcatherus, qui propter fores pileo caput obscurante consederat, iam tantum hauserat iræ, vt vlterius cohibendæ manus impatiens, deposito velamine dextrā distringendo inijceret ferro. Tum faber qui nil nisi lasciuum nouerat improuiso fluctuans metu, vbi rem ad manus peruenisse cognouit, abiecta defensionis spe, in fuga vnicum necessitatis præsidium circūspexit. Itaq; tam foribus, quarū hostis aditū tuebatur, erumpere arduum erat, quàm intra penates percussorē operiri graue. Tandē obstrictus necessitate animus, finem cunctationi posuit, censuitq; certo atq; euidenti periculo appetibilius esse discrimen, cui vel modica salutis spes subesse poterat. Fugam quoq;, quanq̄ periculi affinitate

Intemperātis vitæ exēplū.

Fuga vnicum necessitatis præsidium.

præarduam, tamen quia ministra opis salutiq; propior videbatur, appetijt, moram quæ tanquam expers subsidij malum ineuitabilisq; iacturæ capax videbatur abijciens. Sed dum limen occupat à præsidente foribus sene medias cæsus nates, lapso seminecis vestigio concidit. Quippe percussor magnopere cauendum duxerat, ne clarissimas manus turpissimi ciniflonis exitio commodaret, improbi amoris faces grauius ignominia quam morte mulctatas existimans. Ita à quibusdam calamitosus extincto punitior existimatur. Quo effectum est, vt puella parentum officijs defecta, eruditissimã moribus fœminam ageret, inq; semetipsam quasi seduli tutoris officium exerceret. Cumq; Starcatherus circunspectam vndiq; familiam, recenti hospitis iactura indoluisse cognosceret, ignominiam saucij inuectius exaggerandam curauit, insultandoq; sic cœpit:

Vnde stupet taciturna domus? quæ causa dolorem
Integrat, aut vbi nunc vxorius ille quiescit,
Nuper ob indignum ferro mulctatus amorem?
Nunquid adhuc fastum luxumq; reseruat inertem?
Aut tenet inceptum, primaq; libidine feruet?
Extrahat alternis mecum sermonibus horam,
Hesternumq; odium verbis componat amicis.
Lætior emergat facies, nec plangor in æde
Personet, aut mæstos sinat obtorpescere vultus.
Scire volens quis virgineo flagraret amore,
Dilectæq; mihi facibus premeretur alumnæ,
Pilleolum sumpsi, ne toto proderer ore.
Cum faber ille procax lasciuis greßibus intrat,
Hâc illacq; agitans instructo fœmina gestu
Nec minus ad varios intendens lumina nutus,
Castorio cui tegmen erat chlamys obsita limbo,
Instratæ gemmis crepidæ, toga cultior auro,
Splendida nexuerant tortum redimicula crinem
Et varicata vagum stringebat vitta capillum.
Hinc adoleuit iners animi tumor, ingeniumq;,
Diuitias genus esse putans, aut æra parentes,
Fortunamq; magis opibus quam sanguine pensans.
Hinc subijt fastus, habitumq; superbia traxit.
Nam miser ob cultum magni se credere cœpit,
Ingenuisq; parem ciniflo. qui pellibus auras
Venatur, crebroq; ciet spiramina tractu,
Qui digitis cineres verrit, qui sæpe reductis
Aëra folliculis captat, tenuiq; flabello
Spiramenta creat, torpentesq; excitat ignes.
Inde puellare gremium petit, appositusq;
Virgo, inquit, mihi pecte comam, tactuq; salacis
[a] Compressa pulices, & quo cutis vritur aufer.
Hinc residens auro sudantia brachia pandit
Puluino annixus tereti, cubitoq; reclinis
Ornatum iactare volens, ceu bellua latrans,
Explicat obtortæ contracta volumina caudæ.
Illa mei noscens compescere cœpit amantem,
Lasciuasq; fugare manus, meq; esse professa,
Parce precor digitis, inquit, stimulumq; coërcens
Contiguum valuis vetulum placare memento.
In luctum recidet lusus. Starcherus adesse
Creditur, & lento quid agas disquirit ocello.
Cui faber, imbellem noli pallescere coruum
Pannosumq; senem, nunquam validißimus ille,

[a] Porrò, Compressa.

Quem metuis tam vulgato vilescere cultu
Sustinuit, gaudet nitido vir fortis amictu,
Et vestem pro mente petit. tunc tegmine dempto
Eripui ferrum, fabriq; pudenda fugacis
Persecui, patuere nates & ab osse resectæ
Viscera nudabant: surgo mox, atq; puellæ
Ora premens pugno, contusa nare cruorem
Elicio, tunc labra malis assueta cachinnis
Sanguine permixto lachrymis madure, luitq;
Stultus amor quicquid blandis commisit ocellis.
Luserit infelix, quæ cæca libidine fertur
More furentis equæ, sepelitq; cupidine formam.
Gentibus externis precio vænire mereris,
Digna mola, ni te falso probet insimulatam
Elicitus mammis cruor, expugnetq; reatum
Vber inops lactis: at ego te criminis huius
Arbitror immunem, sed noli suspicionis
Ferre notas, aut te falsis permittere linguis,
Et male carpendam populo præstare loquaci.
Rumor obest multis, nocuitq; infamia mendax.
Fallitur exiguo vulgaris opinio dicto.
Defer auis, venerare patres, memor esto parentum,
Et proauos metire tuos, stet gloria carni.
Quis furor incessit? quod te faber improbe fatum
Impulit ingenuam tentare cupidine stirpem?
Aut quis te virgo claris dignissima fulcris,
Egit in obscuram venerem? dic quo potes ausu
Os cinerem redolens roseis gustare labellis,
Vel fœdas carbone manus in pectore ferre?
Ac lateri sociare tuo versantia prunas
Brachia, & assidua duratas forcipe palmas
Synceris adhibere genis, sparsumq; fauilla
Complecti caput, & nitidis mandare lacertis?
Quanta sit in cunctis memini distantia fabris
Ictus ab his quondam, nomen quippe omnibus vnum
Officij commune manet, sed pectora subsunt
Ingenijs discreta suis, me iudice præstant,
Qui gladios & tela viris ad prælia cudunt,
Ingenioq; animos produnt, & corda rigore
Officij signant, ausumq; labore fatentur.
Sunt & nonnulli quibus æs caua testula promit
Diuersas fuso species imitantibus auro,
Qui torrent venas recoquuntq; metalla, sed ipsis
Mollius ingenium finxit natura, manusq;
Eximia quas arte dedit formidine pressit.
Tales sæpe dolo dum flatilis eliquat ardor,
Aes teste immissum, subducunt aurea massis
Crustula, furtiuum concha sitiente metallum.

His dictis Starcatherus non minorem ex voce, quàm opere voluptatem sortitus, Haldanum repetit, eiusq; militiam proxima familiaritate complexus, nunquam bellorum exercitio abstitit, ita vt abstractum delicijs animum continua armorum intentione torqueret. Fuere autem Ingello sorores Helga & Asa, ex quibus Helga toris admodum matura, Asa vero annis minor, connubioq; inhabilis erat. Tunc Helgo Noruagiensis postulandæ Helgæ cupidine concitatus, nauem conscendit. Cæterum nauigationem tanto instruxerat luxu, vt excultorum auro velorum

Nauigationis luxus insignis.

velorum apparatu vteretur, quæ etiam inauratis malis subnixa, purpureis restibus tenebantur. Venienti Ingellus votum impetrandum promittit, si modo oblatos pugiles ad testandam opinionis suæ experientiam pugna sustinere præsumeret. Nec conditione permotus Helgo, quam libentissime se pacto operam daturum respondit. Itaq; solenni sponsalium titulo futuræ copulæ pactio consecratur. Per idem tempus apud insulam Sialandiam nouem ducis cuiusdam filios inoleuisse memoriæ proditum est, apprime viribus & audacia præditos, quorum maximus Angaterus extabat. Qui cum eiusdem puellæ competitorem ageret, negatasq; sibi nuptias Helgoni promissas videret, palæstrica illum prouocatione solicitat, ferro molestiam propulsurus. Approbat Helgo propositas pugnę partes, & nuptiarum die dimicandi tempus amborum votis condicitur. Confundebatur enim apud omnes, quisquis certamen ad dimicandum prouocatus abnueret. Quamobrem Helgonem hinc detrectandæ pugnæ rubor, inde gerendæ metus angebat. Siquidem præter commune prouocationis ius impari manu se lacessitum credebat, quod solus aduersum nouem pugnam spopondisse videretur. Hæc voluentem, sponsa auxilio opus habiturum docet, hortaturq;, pugna abstineat, qua nihil præter mortem aut ignominiam petiturus videatur, præsertim cum eorum aduersum quos dimicaturus esset numerum, nulla diffinitionis certitudine clausisset: quamobrem periculo parcat, Starcatherumq; apud Sueones agentem saluti consulturus exposcat, qui indigentibus adesse, & tristes plerunq; casus felici interuentu redimere soleat. Gratum Helgoni consilium fuit, qui quum paruulo comitatu sumpto Suetiam ingressus, ad nobilissimam eius vrbem Vpsalam peruenisset, ingressu abstinens præmittit, qui Starcatherũ salutationis officio prætentatum ad Frothonis filiæ nuptias inuitaret. Qua comitate Starcatherus perinde ac iniuria lacessitus, acrius inspectum iuuenem tam ineptæ legationis pœnas daturum respondit, nisi charissimi sui Frothonis mentionem mandatis insertam haberet, quod se scurræ vel parasiti more lautioris alimoniæ gratia ad alienæ culinæ nidorem decurrere solitum existimauerit. Quod postquam Helgo ex satellite cognouit, regiam ingressus, Frothonis filiæ titulo consalutatum senem condictæ ex prouocatione pugnæ socium deposcit, cui ob hoc se minus sufficere dixit, quod conflicturæ secum partis numerum condictionis modus incertum reliquerit. Quem Starcatherus loco certaminis, ac tempore cognito, non solum supplicem recepit, verumetiam auxilij promissione firmatum Daniam cum comitibus repetere iussit, affirmans se eius aditum occulto callis compendio quæsiturum. Quo discedente interiectis diebus profectionem orsus, si famæ credi fas est, velocitate gressus tantum locorum diali itinere emensus proditur, quantum præcedentes diebus duodecim peragrasse dicuntur: ita vtriq; fortuito vestigiorum concursu vno eodemq; tempore destinatos Ingelli penates attigerant, vbi cum Starcatherus ministrorum more mensas conuiuijs obsitas præteriret, præmemorati nouem plenis deformitatis gestibus toruos ore fremitus dantes, ac more scenico decursantes, in pugnam se mutua adhortatione firmabant. Sunt qui eos venienti athletæ sæuientium canum exemplo oblatrasse perhibeant: quibus Starcatherus increpatis, quod adulterino oris habitu ridiculam sibi formam consciscerent, patulisq; buccarum rictibus lasciuirent, taliter effœminatorum dissolutam mollitiem intemperantiæ suę luxum deducere prædicabat. Interrogatus igitur an ei dimicandi virtus suppeteret: non vnum tantum, verum quotlibet admissos excipiendi certissimas sibi vires extare respondit. Quod audientes nouem, animaduertunt hunc esse quem in subsidium Helgonis è longinquo venturum acceperant. Idem vt sponsæ thalamum attentioribus vallaret excubijs, voluntariam vigiliarum curam amplexus, reductas cubiculi fores obicis loco gladio obserat, stationis suæ beneficio securam nuptijs quietem daturus. Experrectus Helgo, cum somni stupore discusso, promissum memoriæ subiecisset, armis corpus induendum curauit. Animaduertens autem paruulam noctis adhuc superesse caliginem, cum præstolari vellet diluculi tempus, cum animo propinqui discriminis negocium volutaret, obrepentis furtim somni suauitate præuentus, grauatum stupore corpus lecto restituit. Quem vt Starca-

Cùm aliàs rectè dicatur, ne quidem Herculem contra duos, hîc tamẽ accidit, vt vnus se nouem opponat.

therus prima luce ſuperueniens dormientem vxoris amplexibus inhærere cognouit, importunæ concuſſionis moleſtia à quietis ocio reuocari paſſus non eſt, ne per ignauiam excitandi officium præſumere, & tam recentis copulæ dulcedinem interpellare videretur. Solus itaq; periculum petere, quam alienæ voluptatis offenſione comitem quærere ſpecioſius duxit. Tacitus igitur veſtigium retulit, campumq; qui lingua noſtra Roliung dicitur, cum contemptu aduerſariorum ingreſſus, ſub montis cuiuſdam cliuo ſeſſione quæſita, aduerſum ventis ac niuibus corpus præbuit. Tunc ac ſi verna cœli temperies aſpiraret, depoſita veſte, demendis operam pulicibus dabat. Purpureum quoq; quo nuper ab Helga donatus fuerat, ſentibus amiculum iniecit, ne contra ſæuientia grandinis tela indumentorum vmbracula mutuatus videretur. Tunc venientes athletæ, montem ex oppoſito ſubeunt, auerſumq; ventis ſedendi locum petentes, accenſo frigus igne depellunt. Denique non viſo Starcathero, quendam montis faſtigio immittunt, qui tanquam è ſpecula liquidius eius contemplaretur aduentum. Is poſtquam montanæ celſitudinis verticem conſcendit, in deuexa eius parte ſenem proſpicit, ſcapulis tenus niuali deſuper reſperſione contectum. Percontatur itaq; an is ſit, qui promiſſas pugnæ partes agere debeat. Cumq; ſe hunc eſſe Starcatherus aſtrueret, ſuperuenientes cæteri, pariter'ne omnes an ſingillatim excipere ſtatuiſſet, interrogant. At ille, quoties mihi, inquit, triſte canum agmen oblatrat, ſimul non viciſſim eos abigere ſoleo? ita ſe cum vniuerſis quam ſingulis confligere malle ſignificans, aduerſarios prius dictis quam armis contemnendos putabat. Inito conflictu, ſex eorum abſq; mutuo vulnerum receptu proſtrauit: tres vero reſiduos, quanquam decem ac ſeptem vulneribus ita ab eis affectus eſſet, vt maior viſcerum pars ventre elaberetur, nihilominus fratrum exemplo conſumpſit. Cumq; extis vacuus, labefactis viribus graui ſitis anguſtia premeretur, petendæ potionis cupiditate pergenuans, labentis comminus riui lympham expoſcit. Quem vt cruore tabidũ animaduertit, à polluto eius hauſtu faſtidita aquæ ſpecie temperauit. Angaterus ſiquidem inter amnis fluenta proſtratus, ita alueum eius ſanguinis ſui rubore conſperſerat, vt iam non aquis, ſed roſeo quodã liquore manare videretur. Ita Starcatherus corporis viribus defici, quam eas à tam fœda potione mutuari ſpecioſius duxit. Igitur conſumpto penè robore, ſaxo quod in uicino fortè ſitum erat genibus

Starcatheri effigies ſaxo impreſſa.

aduolutus, pauliſper eidem accliuis incubuit: cuius caua adhuc ſuperficies cernitur, ac ſi illam decubantis moles conſpicua corporis impreſſione ſignaſſet. Ego autem hanc imaginem humana arte elaboratam reor, cum veri fidem excedere videatur, inſecabilem petræ duritiam ita ceræ mollitiem imitari potuiſſe, vt ſolo innitentis contactu humanæ ſeſſionis ſpeciem repræſentaret, habitumq; perpetuæ concauitatis indueret. Cumq; Starcatherum quidam fortè curru præteriens, toto penè corpore ſauciatum vidiſſet, horrore rei pariter atq; admiratione permotus, propius lora deflectit, quærens quid ſibi præmij foret, ſi plagas eius medendi officio proſequeretur. Sed Starcatherus vulnerum acerbitate cruciari, quam ſordidæ conditionis hominum miniſterio vti præoptans, officium eius ac genus cognoſcere inſtitit. Quem cum præconis partibus fungi didiciſſet, ſpernere non contentus, etiam conuicio proculcauit, quod cunctis honeſtatis partibus neglectis, ſcurrilitatis officia ſectaretur, omnemq; vitæ curſum nefanda ſemper opinione reſperſerit, & quæſtus loco pauperum duxerit detrimenta, nemini innocentiam tribuere, cunctis accuſationis iniuriam irrogare paratus, tunc præcipue lætus, cum quid alienis luctuoſum rebus incideret, dum in hoc maxime ſua deſudet intentione, vt omnium actus inſidioſæ explorationis arte cognoſcat, & innocuos mores quæſitæ fraudis occaſione perſtringat. Abeunte eo, ſuperuenit alius opis medelæq; promiſſor, qui prioris exemplo conditionem fateri iuſſus, ancillam ſe cuiuſdam in matrimonio habere, eiuſq; domino emancipandæ coniugis gratia ruſticum opus dependere teſtabatur. Cuius opera Starcatherus idcirco ſe vti nolle perhibuit, quod erubeſcendo connubij genere ſeruiles ſibi conſciuiſſet amplexus. Cui ſi quid virtutis ſuppeteret, faſtidita alieni ſaltem familiaritate mancipij, libera tori participe frueretur. Quantam porrò huius viri magni-

Starcatheri magnanimitas.

tudinem

tudinem existimemus,qui summis vitæ periculis implicatus, tantū se in repellendis auxilijs gessit,quantum in excipiendis vulneribus gesserat. Itaque discedente eo subiens fœmina fortuito senem præteribat incessu. Quæ cum pertergendorum eius vulnerum gratia propius accessisset, in primis quo genere aut officio esset exponere iussa, ancillam se molendi officio assuetā perhibuit,Quam rursum Starcatherus an prolem haberet percontatus, postquam fœmineam ei sobolem esse cognouit, domum abire, & vagienti filiæ mammas præbere iussit, perquam deforme existimans,ab extremæ sortis muliercula subsidium mutuari. Quinetiam melius eam proprium sanguinem lactis nutrimentis, quàm aliena vulnera remedijs prosecuturam sciebat. Hanc quoque discedentem iuuenis curru delatus insequitur.Qui cum conspecti senis vulneribus opem laturus accederet, quisnam esset rogatus, agricola se patre natum, rusticiq; laboris operibus assuefactum subiunxit. Cuius Starcatherus natalibus collaudatis, officium quoq; veneratione dignissimum iudicauit, quod talibus vitæ subsidia iusto laboris commercio peterentur,qui nimirum quæstum non nossent,nisi quem fusi sudoris impendio peperissent. *Agriculturæ laus.* Nec immeritò ruralis vitæ habitum etiam excellentissimis opibus præferendum putauit, cuius integerrimi fructus inter splendidam abiectamq; fortunam mediocritatis gremio orti educatiq; viderentur. Ne autem indonatam iuuenis humanitatem relinqueret,chlamydem à se vepribus interiectam oblatæ dignationis præmium effecit. Accedens itaq; ruricolæ filius, euulsas stomachi partes pristino loco restituit, elapsamq; extorum congeriem nexili viminum complexione perstrinxit. Deinde exceptum vehiculo senem, ad regios vsq; penates pleno venerationis studio deportandum curauit. Interea Helga verbis magnam præ se cautelam ferentibus,virum instruere aggressa,scire se,inquit,Starcatherum mox vt victis pugilibus remearet, absentiæ pœnas ab eo sumpturum, à quo plus ignauiæ & libidini quam condicti certaminis fidei indultum existimet. Cui ideo acrius resistendum fore,quod fortibus parcere,ignauos odisse soleat. Cuius prædictionem Helgo æque ac consilium veneratus , corpus animumq; capessendæ virtutis ardore firmauit. Cumq; Starcatherus ad regias esset ædes delatus, vulnerum dolore neglecto, ocyus curru desilijt, ac veluti toto integer corpore nuptialem irrumpens thalamum,pugno valuas perfregit. Tunc lecto exiliens Helgo, vt coniugis erat consilio doctus,aduersæ eius fronti ferrum immersit. Cumq; secundi vulneris meditatione denuò ferrum adacturus videretur, Helga toro ocyssime euolans, senem ab imminenti exitio correpti vmbonis interiectu defendit: quod tamen ab Helgone validiore ferri impulsu medio tenus vmbone dissectum est. Ita laudabilis fœmina ingenij amicum auxilio prosecuta, quem consilio læserat, manu seruauit, vtq; monitis maritum, ita factis senem protexit. Quæ res Starcatherum ad incolumitatem Helgoni tribuendam adduxit, præfatum parci oportere cui certum virtutis indicium præsens fortitudinis fides exhibeat. Morte siquidem indignissimum prædicabat, quem tanta resistendi fiducia plenum probitatis ingenium exornasset. Idem plagis nondum medicamine procuratis, nec vlla adhuc cicatrice respersis, occiso ab æmulis Haldano, Suetiam repetens, filium eius Syuardum deuicta quorundam rebellione, paternæ dominationis hæredem constituit. Apud quem diutile conuersatus, cum Frothonis fraudulenter oppressi filium Ingellum transuerso animo actum patris interfectoribus animaduersionis humanitatem atque amicitiam erogasse fama rei crebrescente cognosset, ob tam horridum facinus indignationis aculeis lacessitus, dolenterq; ferens tantæ indolis iuuenem tam inclyti patris filium exuisse, eximium carbonum fascem tanquam opimam sarcinam humeris suis Daniam petiturus impendit. Rogatus ab obuijs,quid tam insolitum onus deferret, Ingelli regis hebetudinem ad acuminis habitum carbonibus se perducturum astruxit. Itaq; expedita & compendiaria semita velut vno spiritu rapidum ac præceps iter explicuit, tandemq; Ingelli hospitio vsus, sedem maioribus destinatam suo more conscendit. Quippe apud prioris seculi reges amplissimum dignitatis gradum obtinere consueuerat. Quem cum regina squalore obsitum sordidisq; & agrestibus pannis vtentem ingressa conspi-

ceret, ob deformitatẽ cultus parum curioſa hoſpitis æſtimatrix effecta, ſimulq; virum ex veſte metiens, ſtoliditatis increpitũ quod maiores diſcubitu præcurriſſet, ac ſedem ruſtico cultu indignam occupaſſet, loco excedere iuſſit, ne puluinaria tetriore quàm par eſſet habitu contrectaret. Quod enim ille ex fiducia agebat, ſtoliditati atq; impudentiæ deputabat, ignara aliquanto ſplendidius mentem quam veſtem in ſublimi lucere conſeſſu. Paruit animoſus ſenex, tametſi repulſa æger, indebitamq; fortitudini ſuæ contumeliam egregio animi temperamento ſuppreſſit, acceptum ruborem nec voce nec gemitu proſecutus. Nec tamen tacitã doloris acerbitatem, prorſus occultare ſuſtinuit. Exurgens enim atq; in vltimã ædis partem ſecedens, adeò ipſa parietum robora dimiſſi corporis impulſu contudit: vt tectũ ruina penè eximia tignorum trepidatione ſubmitteret. Quo euenit vt non ſolum repulſa, ſed etiam exprobratæ ſibi paupertatis ignominia laceſſitus, iram ſuam aduerſum contumelioſam reginæ vocẽ irreuocabili ſeueritate deſtringeret. Quem cum Ingellus à venatione regreſſus curioſioribus oculis colluſtratum, nec os vſquã hilariter circunferentem, nec ſe aſſurgendi officio venerantẽ animaduerteret, Starcatherum eſſe parũ blandæ frontis annotatione cognouit. Nam cum manus eius bellico opere duratas, cicatrices aduerſo corpore exceptas, acerrimũq; oculorum vigorem attenderet, animaduertit nequaquã eneruі animo eſſe, cuius corpus tanta vulnerum veſtigia confodiſſent. Obiurgatam igitur vxorem impenſius monuit, vt abiecto irarum ſupercilio, quem conuicio inſecuta fuerat, blandimentis permulſum liberalitatis officijs deleniret, ciboq; & potione firmatum benigno recrearet alloquio, præfatus hunc ſibi olim à patre tutorem datum, infantiæ ſuæ indulgentiſſimum extitiſſe cuſtodem. Tum ſera ſenilis animi cognitrix rigore in manſuetudinem verſo, quem repulſa affecerat, conuicij amaritudine lacerauerat, miniſtrandi ſtudio venerata eſt, atq; ex hoſpita indignante, obſequentiſſimam adulatricem agere cœpit, curioſitatem ſuam iræ eius apponere cupiens, eo quidem minus errore culpabilis, quo illum celerius obiurgata deſeruit. Nec tamen leues eius pœnas pependit, cum loca in quibus fortiſſimum ſenem diſcubitus repulſa ſugillauerat, poſtmodũ fratrum ſuorum cladibus cruentata conſpiceret. Nocte vero Ingello cibum cum Suertingi filijs capiente, apparatiſſimis dapibus inſiſtens luxurioſo menſas epulo cumulauit, ſenemq; ne maturius ſe conuiuio ſubtraheret, familiari inuitatione retinuit, tanquam operoſioris eſcæ oblectamenta ſolidũ virtutis rigorem excauare potuiſſent. Quibus cum Starcatherus oculos inſeruiſſet, eorũ vſu laſciuiore contempto, ne quid externo ritui indulgeret, temperantia qua plurimũ pollebat appetitum ſuum aduerſus deliciarum irritamenta firmauit, ne bellicam claritatem conuiualibus illecebris abſumendam permitteret. Erat enim fortitudo eius frugalitatis amatrix, aliena nimiæ ciborum abundantiæ & ab immoderato dapum vſu auerſa, vtpote quæ aliquo in momento ponendi luxutiã nunquam vacauit, ſemperq; voluptate omiſſa, virtutis reſpectum egit. Cum ergo vetuſtos continentiæ mores, omnemq; priſtinæ conſuetudinis habitũ nouo luxu ac lautitia corrumpi animaduerteret, ruſticioris eſcæ paratũ appetens, cœnæ ſumptuoſioris impendium faſtidiuit. Igitur profuſam dapum indulgentiam aſpernatus, fumidoq; ac rancidulo cibo vſus, famem eo ſapidius quo ſimplicius pepulit, ne veræ virtutis neruos externarum deliciarum contagione, tanquam adulterino quodam dulcore remitteret, aut priſcæ frugalitatis normam inuſitatis gulæ ſuperſtitionibus abrogaret. Cæterum indignanter ferebat aſſam dapem, eandemq; elixam vnius cœnæ ſumptibus erogari, edulium pro monſtro accipiens quod culinæ nidoribus delibutum, fartoris induſtria multiplicis temperamenti varietate perfricuit. Econtrario Ingellus proiectis maiorum exemplis, innouando menſarum ritu licentius ſibi quàm mos patrius permittebat indulſit. Poſtquã ſe enim Teutoniæ moribus permiſit, effœminatæ eius laſciuiæ ſuccumbere non erubuit. Ex cuius ſentina in patriã noſtræ fauces haud parua luxuriæ nutrimenta fluxerunt. Inde enim ſplendidiores menſæ, lautiores culinæ, ſordida coquorum miniſteria, variæq; farciminũ ſordes manauere. Inde licentioris cultus vſurpatio à ritu patrio peregrinata eſt. Itaq; regio noſtra quæ continentiam in ſe tanquam naturalem aluit, luxum à finitimis depopoſcit.

Mens ſæpius in ſublimi loco ſplendidius lucet, quàm veſtu.

Profuſus obſoniorum apparatus à Teutonibus in Daniam traductus.

poſcit.

poſcit. Cuius Ingellus illecebra captus, iniurias beneficijs rependere erubeſcendũ non duxit. neq; illi miſera parentis clades cum aliquo amaritudinis ſuſpirio obuerſata eſt. At regina ne propoſiti irrita abiret, iram ſenis donis optime propulſandam exiſtimans, mirifici operis vittam proprio capiti detractã gremio cœnitantis appoſuit, beneuolentiã eius quia virtutem hebetare nequiuerat, mercari cupiens. Quã Starcatherus necdum offenſæ acerbitate depoſita, in os ferentis reijciens, plus contemptus quàm venerationis in eo munere repoſitum arbitrabatur: prudentiq; animo egit ne cicatricibus conſito, galeisq; aſſueto capite, inſolitum effœminati cultus ornamentum exciperet, ſciens virilibus comis muliebre redimiculum inijci non oportere. Itaq; repulſam repulſa vltus, contemptum ſuum mutua aſpernatione penſauit, tantum ſe penè in vindicando rubore gerens, quantum geſſerat in ſuſtinendo. Veterani nanq; bellatoris animus Frothonis cultum inextricabilibus amicitiæ hamis complexus, totq; ac tantis munificentiæ eius meritis inuitatus, ad abijciendum vltionis propoſitum nullo indulgentiæ blandimento ſeduci poterat, quo minus debitam beneficijs eius gratiam etiam poſt fata referre ſatageret, extinctoq; viciſſitudinem humanitatis rependere curaret, cuius adhuc extantis amantiſſimum animum, liberaliſſimamq; amicitiã expertus fuerat. Adeò quippe miſerrimam Frothonianæ cladis imaginem alte pectori inſertam gerebat, vt ab intimo præcordiorum eius ſeceſſu, clariſſimi ducis reſpectus conuelli nequiret, atq; ob hoc præſenti beneficio priſtinæ familiaritatis titulum anteponere non dubitaret. Cæterum ſuperioris contumeliæ memoria nihil gratiæ ſequenti obſequio reddidit, laceſſiti pudoris ignominiam deponere nequiens. Tenacius enim iniuriarum vel beneficiorum imagines fortium quàm mollium animis inhærere conſueuerunt. Neq; enim illorum inſueuit moribus, qui amicorum proſperum vitæ curſum comitantur, aduerſum deſerunt, quiq; fortunæ magis quàm charitati cultum tribuunt, proprijs commodis quàm alienæ beneuolentiæ propiores. Animaduertens autem pertinax propoſiti fœmina, ne ſic quidem conuiualem à ſene hilaritatem elici poſſe, vt blanditiarum cœptum liberaliori comitate proſequeretur, cumulatioremq; hoſpiti honorem redderet, tibicine de induſtria modulari iuſſo, muſam qua indignationis eius perſeuerantia flecteretur inſtituit, artificialis ſoni miniſterio naturales inclementiæ neruos elidere cupiens. Sed fiſtulæ aut chordarum lenocinium in hebetanda viri pertinacia parum efficax manſit. Auditor enim exhibitum ſibi cultum figmentum magis quàm charitatem redolere cognouit. Quo euenit vt eluſus opinione ſua mimus, ſtatuæ magis quàm homini canere putaretur, diſceretq; ponderoſiſſimæ ſeueritatis ſtatum fruſtra ſcurrarũ luſibus attentari, inaniq; oris ſpiraculo maximæ rei molem labefactari non poſſe. Adeò enim Starcatherus oris habitum indignationis pertinacia firmauerat, vt nulla ex parte conſueto infractior videretur. Quippe debitus votis rigor nec tibiæ cantu, nec gulæ lenimento permulſus, plus ſtrenuo viriliq; propoſito, quàm aurium aut epuli blandimentis tribuendum putauit. *Conſtantia Starcatheri.* Oſſe itaque quod veſcendo carne ſpoliauerat in vultum geſticulantis proiecto, plenas autarum buccas, violenta flatus excuſſione laxauit. Quo facto, quantum ſeueritas ſcenicos plauſus faſtidiret, edocuit. Ira ſiquidem obſeratæ aures nulli voluptatis effectui patuerunt. Dignum hiſtrione munus turpi præmio deforme mulctauit obſequium. Siquidem optimus meritorum æſtimator, muneris loco tibicini tibiam erogauit, ac durum mercedis genus molli officio retulit. Itaq; mimus neſcias ſonorius cecinerit an fleuerit, quàm parum in luxurioſis pectoribus fortitudo poſſideat, effuſa lachrymarum acerbitate teſtatus. Neq; enim qui totum ſe voluptati ſubſtrauerat, quandoque calamitatis incurſum tolerare didicerat. Cuius læſio futuras cœnæ clades ominata eſt. Et bene quidem cultor ſeueritatis animus vindictæ conſtantiam pertinaci grauitate complexus, qui quantum alij ſuauitatis, tantum ex fidibus faſtidij traxit, probroſo oſſis iactu ingratũ penſauit officiũ, plus ſe valentis amici ſpecioſis cineribus quã improbis turpiſſimi alumni moribus debuiſſe confeſſus. Deinde in ampliorẽ hiſtrionis ſuggillationem, mox citandũ carmen ſubtexuit. Regina vero virtutem quam debilitare nequiuerat ſtupens, eius quem fruſtra beneficijs coluit,

admiratrix euasit. Videns autem Starcatherus eos qui Frothonem oppresserant in summa regis dignatione versari, concepti furoris magnitudinem acerrimo oculorum habitu prodidit, internosq; motus externo oris indicio patefecit, occultam animi procellam aperta luminum sæuitia testatus. Deniq; Ingello se regijs dapibus delenire cupiente, edulium repulit, quod vulgaris cibi vilitate contentus peregrina admodum obsonia fastidiret, communibusq; epulis assuetus, nullius gulam saporis oblectatione palparet. Interrogatus cur fronte tam nubila regiæ liberalitatis obsequio vti noluisset: reperiendi Frothonis filij gratia, Daniam sibi petitam asseruit, nec eius qui petulantis stomachi ingluuiem operosa dapum vbertate farciret: hoc enim familiaris regi Teutonum luxus egerat, vt excoctas aquis epulas deliciosæ satietatis studio rursum igni torrendas præberet. Post hæc Ingelli mores intactos præterire non passus, in eius caput omnem reprehensionis amaritudinem transtulit, impietatis damnatum quod nimiæ saturitatis vsu oscitans, partam edendo crapulam fœda ructatione exhalaret, Saxonicamq; imitatus illecebram amplissimis à sobrietate excessibus oberrasset, adeò virtute vacuus, vt ne minimam quidem eius vmbram consectaretur. Maxime autem illi turpitudinis cumulum accedere memorabat, quod in ipso militiæ tyrocinio vlciscendi parentis immemor neglecta naturæ lege paterni sanguinis carnifices beneuolentia atq; officio amplecteretur, iniquissime meritos amantissima charitate complexus, eosq; in quos quam acerrime animaduertere debuerat, non modò impunitate donasset, verumetiam conuictu ac mensæ honore dignos iudicasset, à quibus potius capitale supplicium sumendum fuisset. Præterea hic hoc carmine vsus asseritur:

Offensorũ proximus condonandorũ præclarum exemplum.

Cedat imbellis vetulo iuuentus,
Et senis crebros veneretur annos,
In viro forti numerosa nemo
Tempora culpet.
Albicet quanquam senio capillus
Permanet virtus eadem vetustis,
Nec fluens ætas poterit virile
Carpere pectus.
Me grauis sessor cubito repellit,
Qui boni formam vitio prophanat
Dum gulæ parens nihilum diurnis
Prorogat escis.
Quando Frothonis comes annotabar
Militum semper medius resedi
Aede sublimis, procerumq; primus
Prandia duxi.
Sorte nunc versa melioris æui,
Angulo claudor simuloq; piscem
Qui vago captat latebram recursu
Abditus vndis.
Seculo certe solitus priore
Cultius strato recubare fulcro,
Inter extremos premor & referta
Pellor ab aula.
Pellerer forsan foribus supinus
Ni latus pulsum paries referret
Et fugam truso facilem negaret
Obuius asser.
Aulici risu populi lacessor,
Aduenæ digno vacuus receptu
Aspero carpor sale, dum loquaci
Mordeor ausu.
Quid noui rumor celeber volutat,
Quis tenor rerum, patriæ quis ordo
Gliscerem vestræ regionis actus
Aduena nosse.
Vt quid Ingelle vitio sepultus
Vindicem patris remoraris ausum,
Num pij cladem genitoris æquo
Pectore duces?
Quid dapem deses colis? ocioq;
Mollior scortis, stomachum reclinas?
An tibi paruo patris interempti
Vltio constat?
Proxime quando Frotho te reliqui
Mente præsaga didici quod armis
Hostium certe periturus esses
Maxime regum.
Cumq; rus longum tererem viator
Præscius mentem gemitus subibat
Qui quod hinc esses mihi non videndus
Omine finxit.
Proh dolor quod tunc aberam remotus
Extimos orbis populos lacessens
Cum dolo regis iugulum petebat
Perfidus hospes.
Aut enim vindex domini probarer,
Aut comes pœnæ, sociusq; fati,
Et pari gaudens sequerer beatum
Funere regem.
Non gulam veni dapibus beare,
Cuius enitar vitium ferire,
Nec cutis curam sequar, aut obesi
Gaudia ventris.
Nemo me regum prius inclytorum
Exteros iuxta medium locauit

Cui

Cui frui primis licuit cathedris
Inter amicos.
Suetia veni, spatiosa mensus
Rura, mercedem ratus affuturam
Si modo chari fruerer reperta
Prole Frothonis.
Sed probum quærens adij gulosum
Deditum ventri vitioq; regem,
Cuius in luxum studium refudit
Fœda voluptas.
Claret Haldani ratus esse sermo
Qui breui nobis cecinit futurum
Quod patri gnaro generandus esset
Filius excors.
Degener quanquam reputetur hæres
Non opes magni patiar Frothonis
Aduenis lucro fore, vel rapinæ
More patere.

Ad hanc vocem tremefacta regina, detractum capiti suo redimiculum, quo fortè capillitium muliebriter adornabat, efferato seni tanquam beneficio bilem auersura porrexit. Quo Starcatherus quamturpissime in os offerentis cum indignatione reiecto, clara rursum voce recinuit:

Amoue quæso muliebre donum
Et tuo mitram capiti repone,
Infulas nemo Venerem decentes
Fortis adoptat.
Absonum nanq; est vt in arma promptis
Nexili crinis religetur auro,
Mollibus cultus tenerisq; turbis
Competit iste.
At tuo munus refer hoc marito
Cui placet luxus, digitusq; prurit
Dum nates versans volucris rubellæ
Viscera tractat.
Vxor Ingelli leuis ac petulca
Teutonum ritus celebrare gestit,
Instruit luxus & adulterinas
Præparat escas.
Nam nouis palpat dapibus palatum
Captat ignoti libitum saporis,
Aestuans ferclis onerare mensas
Lautius omnes.
Hæc viro vinum pateris propinat,
Cuncta propenso meditans paratu,
Cocta torreri iubet & secundo
Destinat igni.
Pascit vt porcum petulans maritum
Impudens scortum, natibusq; fidens
Gratis admissum tolerare penem
Crimine stupri.
Assat elixum, recoquitq; tosta
Prodigo cœnam meditata luxu,
Negligens morum, vitijq; cultrix
Fœmina turpis.
Hæc procax fastu, Venerisq; miles
Appetens escæ, bene temperatos
Abdicat ritus, simul & gulosas
Instruit artes.
Rapulum læui patina liquatum
Præditas succo tenui placentas
Pruriens aluo petit, ordinesq;
Conchyliorum.
Non ego magnum memini Frothonem
Dexteram fibris volucrum dedisse,
Podicem cocti lacerasse galli
Pollice curto.
Quis prior regum potuit gulosus
Viscerum putres agitare sordes?
Aut manu carptim fodicare fœdum
Alitis anum?
Fortium crudus cibus est virorum,
Nec reor lautis opus esse mensis
Mens quibus belli meditatur vsum
Pectore forti.
Aptius barbam poteras rigentem
Mordicus presso lacerare dente,
Quàm vorax lactis vacuare sinum
Ore capaci.
Fugimus lautæ vitium popinæ
Rancidis ventrem dapibus fouentem.
Coctiles paucis placuere succi
Tempore prisco.
Discus herbosi vacuus saporis
Arietum carnes dabat & suillas,
Temperans vsus nihil immodesto
Polluit ausu.
Lacteum qui nunc adipem liguris
Induas mentem petimus virilem
Esto Frothonis memor & paterni
Funeris vltor.
Occidet nequam pauidumq; pectus
Nec fugax fati stimulum refellet
Valle condatur licet, aut opacis
Incubet antris.
Vndecim quondam proceres eramus
Regis Haconis studium secuti,
Hic prior Helgo Begathus resedit
Ordine cœnæ.
Hic famis primæ stimulum licebat
Aridis pernæ natibus leuare,
Ventris ardorem rigidi domabat
Copia crusti.
Offulam nemo vapidam petebat
Quisq; communes celebrabat escas
Simplici tantum stetit apparatu
Cœna potentum.

Tan-

Vulgus externum fugiebat esum
Nec fuit summis epuli libido,
Ipse rex paruo meminit modestam
Ducere vitam.

Mellei temnens speciem saporis
Combibit tostum Cereris liquorem
Nec parum coctis dubitabat vti
Assa perosus.

Mensa perstabat modico paratu
Exhibens sumptum tenui salino
Ne quid externo variaret vsu
Docta vetustas.

Amphoras nemo pateras'ue quondam
Intulit mensis, dolio profudit
Poculum promus, nec erat catillis
Copia pictis.

Nemo transacti venerator æui
Cantharis iunxit teretes diotas
Nec cibis lancem cumulauit olim
Comptus agaso.

Non breui concha ciathoúe læui
Prandium vanus decorabat hospes,
Nunc recens morum facies pudenter
Omnia pressit.

Aere quis sumpto toleraret vnquam
Funus amissi redimi parentis,
Aut loco patris peteret necati
Munus ab hoste?

Quis valens hæres, sobolesq́; fausta
Talibus iunctum latus applicaret,
Vt viri neruos vacuaret omnes
Pactio turpis?

Vnde cum regum tituli canuntur
Et ducum vates memorant triumphos
Pallio vultum pudibundus abdo
Pectore tristi.

Cum tuis nil eniteat trophæis
Quod stylo digne queat annotari,
Nemo Frothonis recitatur hæres
Inter honestos.

Improbis quid me laceras ocellis
Qui reum patris veneratus hostem
Panibus tantum tepidoq́; iuri
Crederis vltor?

Vindices quando scelerum probantur
Quo minus mentem pudeat prophanam
Aurium prompto vacuatus vsu
Esse peropta.

Sæpe nam virtus aliena sueuit
Conscium culpæ lacerare pectus
Et boni fama premitur malignus
Pectore sensus.

Appetas ortum licet, aut remotus
Occidentali regione degas,
Seu situm mundi medium sequaris
Concitus istinc.

Seu plagam cœli gelidam reuisas
Quà poli vertex patet, impetuq́;
Versili sphæram rapit, & propinquam
Despuit vrsam.

Te pudor late comes insequetur
Et graui vultum feriet rubore
Quando magnorum sociata ludit
Concio regum.

Dedecus quem cum maneat perenne
Inter illustres medius venire
Non potes turmas, reprobusq́; in omni
Climate degas.

Fata Frothoni sobolem dedere
Editam mundo superis sinistris,
Cuius affectum scelus & libido
Sordida cepit.

Sicut in naui fit vt obsoletum
Fœda sentinæ gremium requirant,
Sic in Ingellum viciosa rerum
Copia fluxit.

Ergo vulgatum veritus ruborem
Angulis pressus patriæ iacebis
Torpidus fœdo lare nec videndus
Agmine claro.

Sorte tum barbam quaties sinistra
Concubinarum stimulis repressus
Cum tibi pellex querulis perurat
Vocibus aurem.

Cum pauor mentem gelidus repigret
Et patris vindex fieri timescas,
Degener planè, parilisq́; scorti
Ritibus extas.

Obrui paruo poteras paratu,
Vt quis arreptum iugularet hœdum,
Aut ouem cultro teneram trucidet
Gutture secto.

Ecce Suertingo genitus tyranno
Dania post te potietur hæres,
Cuius ignauam retines sororem
Fœdere turpi.

Dum grauem gemmis nitidamq́; cultu
Aureo gaudes celebrare nuptam,
Nos dolor probro sociatus vrit,
Turpia questos.

Quando te præceps agitat voluptas
Anxius nobis animus prioris
Temporis formam reuocat, monetq́;
Multa dolere.

Nam secus quàm tu scelus æstimamus
Hostium quos nunc veneraris. vnde
Prisca noscenti facies molesta est
Temporis huius.

Re magis nulla cuperem beari
Si tui Frotho iuguli nocentes
Debitas tanti sceleris viderem
Pendere pœnas.

Tantum autem monitus sui incitamento profecit, vt ab enerui & frigescenti animo veluti quadam reprehensionis silice flagrantissimum fortitudinis ignem extunderet. Primum enim rex vacuas carmini aures præbuit, deinde impensiori educatoris sui hortamine concitatus, serum vltionis calorem animo traxit, oblitusq; conuiuæ, hostem induit. Ad vltimum discubitu euolans, omnem iræ suæ procursum in consessores effudit, ita vt ferrum aduersus Suertingi filios cruenta seueritate nudaret, & quorum gulam mensæ delicijs fouerat, destricto mucrone iugulum peteret. His nanq; continuò trucidatis, sacra mensæ sanguine inuoluit, infirmum societatis vinculum diremit, erubescendumq; conuiuium egregia crudelitate mutauit, atq; ex hospite hostis, ex abiectissimo luxuriæ mancipio truculentissimus vltionis minister euasit. Siquidem industria hortatoris oratio, molli ac teneræ iuuentæ animositatis spiritum ingenerauit, latebrisq; suis extractam recreauit audaciam, extuditque vt grauissimæ cladis autoribus pœna factis debita rependeretur. Exulauerat siquidem probitas iuuenis non expirauerat, quæ in lucem senili suffragatione producta, opus eo maius quo tardius edidit, aliquanto speciosius cruore quàm mero calices imbuens. Quàm porrò industrium existimemus senem, qui disertissima admonitione immensum regalis animi vitium expugnauit, eiusq; loco perruptis nequitiæ claustris, efficacissimam virtutis sementem inseruit? Ipse quoq; manum regis pari facinore prosecutus, fortitudinem non solum in se plenissimam exhibuit, sed etiam ex alieno pectore erutam reuocauit. Quo peracto sic cœpit:

Rex Ingelle vale, cuius iam prodidit ausum
Plenum animi pectus, tibi mens in corpore regnat
Auspicio patefacta suo, nec defuit altum
Pectore consilium, quànquam taciturnus ad horam
Extiteris, nam damna moræ probitate rependis,
Torporemq; animi redimis virtute potenti.
Fac age fundamus reliquos, nullusq; periclum
Effugiat, quod quisq; pari ratione meretur:
Cedat in autorem facinus, premat artificemq;
Culpa relata suum, cæsorum corpora curru
Excipiant famuli, promptusq; cadauera lictor
Efferat, officijs meritò caritura supremis,
Et bustis indigna tegi, non funebris illis
Pompa rogusue pium tumuli condonet honorem:
Putida spargantur campis, auiumq; terenda
Morsibus, infesto maculent rus vndiq; tabo.
Tu quoq; rex sæuam si quid sapis effuge nuptam,
Ne lupa consimilem sibi fœtum gignat, & ex te
Bellua consurgat proprio nocitura parenti.
Dic Rotho perpetue timidorum irrisor, an vltos
Frothonem satis esse putas, qui funera septem
Vindictæ vnius impendimus? ecce feruntur
Exanimes, qui non rebus sed imagine tantum
Imperium coluere tuum, fraudemq; parabant
Obsequio. sed ne semper spes illa subibat
Quod solet ingenuis sua respondere propago
More secutura sortem quam sanguine traxit.
Nunc ergo Ingelle, melius quàm tempore lapso
Letharum dici dominus Daniæq; mereris.
Imberbis quando ductum auspiciumq; sequebar
Militiæ rex Hako tuæ, lasciua perosus.
Ingenia & luxum, nil præter bella colebam,
Exercens animum cum corpore, mente prophanum
Omne relegaui, stomachoq; placentia fugi,

Fortia complexus animo, nanq; arma professus
Aspera vestis erat cultusq; parabilis olim,
Rara quies, somniq; breues, labor ocia longe
Propulit, & parco fluxerunt tempora sumptu.
Non vt nunc quidam quibus insatiata cupido
Ingluuie cæca visum rationis inumbrat.
Horum aliquis vestis operosæ tegmine cultus
Molliter alipedem flectit, sparsamq; renodat
Carpit superbos.
Cæsariem, & laxos patitur fluitare capillos,
Discere sæpe foro, turpiq; inhiare lucello
Gaudet, & hoc studio vitam solatur inertem,
Venali celebrans commissa negocia lingua.
Vi violat leges, & ferro iura lacessit,
Obterit innocuos, alieno pascitur ære,
Stupra gulamq; colit, risu conuiuia mordax
Insequitur, sic scorta petens vt sarculus herbam.
Occidit ignauus dum prælia pace quiescunt
In media si valle cubet, testudine nulla
Tutus erit qui fata timet, fors vltima viuum
Quenq; rapit, latebra lethum depellere non est.
Ast ego qui totum concussi cladibus orbem
Leni morte fruar, placidoq; sub astra leuandus
Funere, vi morbi defungar vulneris expers?

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI SEXTI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER SEPTIMVS.

NGELLO quatuor filios fuisse, ex iisdemq; tribus bello consumptis, Olauum solum post patrem regnasse, perita rerum prodit antiquitas, quem quidam Ingelli sorore editum, incerto opinionis arbitrio perhibent. Huius actus vetustatis squalore conspersos, parum iusta notitia posteritas apprehendit, extremum duntaxat prudentiæ eius monitum memoria vendicauit. Quippe cum supremis fati viribus arctaretur, Frothoni & Haraldo filiis consulturus, alterum terris, alterum aquis regia ditione præesse, eamq; potestatis differentiam non diutina vsurpatione, sed annua vicissitudine sortiri iubet. Ita regnandi inter eos conditione æquata, prior Frotho maritimarum rerum regimine potitus, crebris piraticæ damnis deformis euasit. Infortunij causa recentia nautarum coniugia fuere, domesticas tori voluptates externis militiæ laboribus præferentium. Interiecto tempore natu minor Haraldus maris dominationem sortitus, vacuum coniugio militem legit, fraternæ frustrationis euentum metuens. Fortuna delectui respondit. Quippe tam gloriosum piratam egit, quàm frater inglorium gesserat. Quæ res fraternam ei inuidiã peperit. Quinetiam eorum coniuges Sygne & Vluilda, quarum altera Suetiæ rege Syuardo, altera Carolo Gothiæ præfecto orta fuerat, crebra nobilitatis contentione rixantes, alternos maritorum soluêre conuictus. Quo euenit, vt Haraldus & Frotho rei familiaris societate conuulsa, communem partientes supellectilem, plus muliebris rixæ iurgijs, quàm fraternæ charitatis officijs indulgerent. Sed & Frotho fratris claritate deformem se fieri contemptumq; sibi strui iudicans, à quodam familiarium

litiarium occulte eum interfici iubet, quod quem ætate vinceret, ab eo se virtute superari videret. Quo peracto ne scelus à conscio proderetur, insidiarum ministrum tacite trucidandum curat. Post hæc vt innocentiæ sibi fidem pareret, notamq; sceleris euitaret, quisnam rerum casus inopina germanum clade sustulerit, latius inuestigari præcepit. Sed neque tot artibus perficere potuit, quo minus eum tacita vulgi notaret opinio. A quo Carolus postmodum quis Haraldum occidisset rogatus, dissimulanter ab eo notæ rei quæstionem agi respondit. Quo dicto mortis causam adciuit, Frothone exprobatum sibi latenter parricidium iudicante. Post hæc Haraldus & Haldanus filij ex Sygne Caroli filia suscepti, cum ad necem à patruo quærerentur, ab eorum tutoribus callidior seruandorum pupillorum ratio excogitata est. Nam truncos luporum vngues subtellibus annectentes, contiguum penatibus suis lutum, obfusamque niuibus humum crebris decursibus exarare cœperunt, ferini incessus speciem præbituri. Post hæc trucidatis ancillarum liberis, eorumq; corporibus frustatim discerptis, lacera passim membra disijciunt. Itaque requisitis adolescentibus, nec inuentis, fusi reperiuntur artus, ferarum vestigia demonstrantur, tellus cruore delibuta conspicitur: creditum est pueros lupina ingluuie consumptos, nec cuiquam ferè de tam manifesto lacerationis argumento dubitare concessum: cuius spectaculi fides pupillis præsidio fuit. Qui mox à tutoribus caua conclusi ilice, ne vllum vitæ eorum indicium ederetur, diu sub canum specie nutriebantur: latrantum quoque eis vocabula indita: quo minus latentium opinio vulgaretur. Solus Frotho mortis eorum fide repudiata, latebræ locum ex perita augurij fœmina cognoscere instituit. Cuius carminum tanta vis erat, vt rem quantalibet nodorum consertione perplexam, è longinquo soli sibi conspicuam ad contactum euocare posse videretur. Hæc Regnonem quendam occulte circa illos educationis officium peregisse, eosq; tegendæ rei gratia caninis censuisse nominibus astruebat. Qui cum se inusitata carminum violentia latibulis egestos incantantis obtutibus admoueri conspicerent, ne tam horrendæ coactionis imperio proderentur, gremium eius accepti à tutoribus auri incussione perfundunt. Quæ recepto munere, repentina morbi simulatione par exanimi concidit. Perquirentibus ministris causam tam subiti lapsus, inscrutabilem filiorum Haraldi fugam existere memorabat, quorum eximia vis etiam atrocissimos carminum temperaret effectus. Ita paruulo contenta beneficio, maius à rege præmium præstolari passa non est. Post hæc Regno suam ac pupillorum opinionem populari sermone crebrescere expertus, in Feoniam vtrosq; deuexit. Vbi à Frothone captus, adolescentes se custodia prosecutum fatetur, precaturq; regem pupillis quos patre priuauerit parcat, nec se duplici parricidio obiectare felicitatis loco ducat. Quo dicto sæuitiam eius in ruborem conuertit, pollicitusq; est, si quid ab eis in patria nouaretur, se regi indicia delaturum. Ita pupillis incolumitate parta, metu liber, multos annos confecit. Qui cum adulti Sialandiam petiuissent, vltionem patris ab amicis exequi iussi, non se ac patruum annua luce potituros vouerunt. Quo comperto Regno pacti memoria concitatus, noctu regiam petit, seq; promissæ rei indicem venire tacite asserit. Dormientem tamen ad vigilias euocare passus non est, eo quod Frotho excitationis suæ pœnas ferro exigere solitus fuerat. Tanti quondam regium somnum importuna frustratione perrumpere existimatum est. Id Frotho mane ex vigilibus expertus, vt animaduertit Regnonem insidiarum nuncium attulisse, contracto milite sæuitia fraudem præcurrere statuit. Nec aliud Haraldi filijs auxilio, quàm furoris simulatio fuit. Nam cum se ex improuiso occupari conspicerent, perinde ac furijs acti lymphantibus morem gerere cœperunt. Quos cum Frotho mente captos putaret, propositum remisit, deforme existimans ferro petere, qui ferrum in se conuertere viderentur. A quibus proxima nocte incendio consumptus, dignas parricidij pœnas pependit. Quippe regiam adorti, reginam in primis lapideo obruere congestu: igne deinde penatibus applicato, Frothonem in excisi dudum specus angustias & opacos cuniculorum recessus obrepere coëgerunt. Vbi dum clausus delitescit, vapore & fumo strangulatus interijt.

Magicæ artis efficacia.

Regis somnũ si quis olim interrupisset, ferro puniebatur.

Perempto Frothone cum Haldanus ternos circiter annos patriæ præfuiſſet, Haraldo fratri regnandi iure perfunctorie tradito, Olandiam eiq; finitimas inſulas quas à Suetiæ complexu ſinuoſus aquarum diuellit anfractus, piraticis populatur iniurijs. Ibidem ſubductis hyeme nauigijs ac vallo cinctis expeditioni triennium dedit. Poſt hæc Suetiæ manus iniecit, eiusq; regem bello conſumpſit. Cuius nepotem Ericum, patrui vero ſui Frothonis filium pugna poſtmodũ excepturus, poſtquam pugilem eius Haquinum hebetandi carminibus ferri peritum didicit, eximiæ magnitudinis clauam ferreis conſertã nodis, tunſionis vſibus adaptauit, perinde ac præſtigij vires ligneo robore debellaturus. Deinde cum cęteris conſpicuo virtutis habitu præmineret, inter acerrimos hoſtium procurſus obnupto galea capite, ſcuti inops libratum clauæ robur in obiecta clypeorum munimina geminæ manus ope torquebat. Nec erat vllum tantæ ſoliditatis obſtaculum, quod non fru ſtatim adactæ molis impulſus obtereret. Quo euenit vt occurſantem ſibi in acie pugilem acriori geſtaminis impactione ſubrueret. Victus tamen & in Helſingiam fuga delapſus, Vitolfum quendam olim Haraldo militantem ſaucij corporis curam petiturus acceſſit. Hic in caſtris maiore ætatis parte conſumpta, tandem in huius prouinciæ ſolitudinem poſt triſtia ducis fata conceſſerat, ibiq; ruſticæ vitæ cultu conſueta militiæ ſtudia relaxabat. Qui quod hoſtilibus ſæpe telis petitus fuerat, non infimam medendi peritiam aſſidua vulnerum ſuorum curatione contraxerat. Si quis vero operam eius blandimentis expoſceret, hunc medelæ loco occultæ læſionis noxa afficere ſolitus erat, aliquanto ſpecioſius beneficia minis quam adulatione expoſci iudicans.

Beneficia minis quàm adulatione expoſcere ſpecioſius eſt iudicatum.

Idem Erici milites penatibus ſuis occupandi Haldani cupidine imminentes ita videndi officio ſpoliauit, vt propinquas ædes nec proſpectu capere, nec certis poſſent veſtigijs indagare. Adeò luminum vſum nubilus quidam error obtuderat. Cuius opera Haldanus virium integritatem adeptus, accito Thorone conſpectioris ingenij pugile, Erico bellum denunciat. Quem cum productis ediuerſo copijs militum numero præſtare conſpiceret, occultatam agminis partem inter propinquos viæ frutices delitere præcepit, hoſtem per anguſtiora ſemitæ compendia gradientem inſidijs conſumpturus. Quod præuidens Ericus, explorata progrediendi facultate, ſeceſſu vtendum putauit, ne propoſito incedens tramite, hoſtium dolis inter præruptos montium vrgeretur anfractus. Igitur apud conuallem arduis montium iugis vtrinq; conſeptam mutuis viribus pugna conſeritur. In qua Haldanus inclinatam ſuorum aciem conſpicatus, frequentem ſaxis rupem cum Thorone conſcendit, indeq; erutas moles in ſubiectum hoſtem deuoluit, quarum pondere & ruina aciem in occiduo conſtitutam oppreſſit. Quo euenit, vt victoriam quam armis amiſerat, cautibus recuperaret. Ob cuius facti virtutem Biargrammi cognomen accepit: quod vocabulum ex montium efferitatis nuncupatione compactum videtur. Igitur apud Sueones tantus haberi cœpit, vt magni Thor filius exiſtimatus, diuinis à populo honoribus donaretur, ac publico dignus libamine cenſeretur. Sed quoniam ægre deuictorum ingenia quieſcere ſolitum eſt, & in vetitum ſemper ſubactorum obluctatur improbitas, accidit vt Ericus dum fugæ damnis conſulere ſtudet, ſubiectas Haldano prouincias attentaret. Sed ne Daniam quidem ab hoc ſæuitiæ genere immunem reliquit, perquam dignum exiſtimans eius laceſſere patriam, per quem ſua abactus fuerat. Ita dum iniuriam inferre quàm repellere maluit, Suetiam armis hoſtilibus liberauit. Quippe cum Haldanus Haraldum fratrem ab eo tribus deuictum prælijs, quarto occiſum cognoſſet, amittendi imperij metu relictis Sueonum agris patriã repetere coactus eſt. Ita Ericus, quo facilius Suetiæ regnũ deſeruit, hoc celerius recepit. Quẽ ſi fortuna æque in retinendo regno, ac recuperãdo inſtruere voluiſſet, nequaquã Haldano prendendum dediſſet. Cuius captionis modus hic erat: Reuerſus in Suetiã Haldanus, occultata per inſidias claſſe, binis obuiam Erico nauigijs proficiſcitur. A quo denis petitus, varijs nauigationis reflexibus ad occultum ſuorum agmen relabitur. Quem longius inſequente Erico, Danica ponto claſſis emergit. Circumuentus itaq; Ericus oblatum ſibi ſub ſeruiendi conditione ſpiritum repudiauit, lucemq; libertati præferre non paſſus, mori quàm obſequi præoptauit, ne vitæ cupiditate

ditate

ditate ex libero ſeruus euadere videretur, aut quem nuper fortuna æquaſſet, nouo famulatus officio coleret. Adeò ſalutē dedecore mercari virtus ignorat. Compeditus igitur & ad loca feris peruia relegatus, indignū tanta animi maieſtate exitum habuit. Haldanus gemini regni imperio potitus, opinionis ſuæ titulum tribus honeſtatis gradibus decorabat. Erat enim condendorum patrio more poëmatum peritia diſertus, nec athletica minus virtute quàm regia poteſtate conſpicuus. Audiens autem vegetioris ingenij piratas Tokonem & Anundum circumpoſitis imminere prouincijs, maritima pugna tentatos oppreſſit. Nihil enim veteres claritate magis expetendū ducebant, quam non opum fulgor, ſed armorum induſtria peperiſſet. Itaq; ſeditiones amplecti, inſtaurare lites, ocia faſtidire, paci militiam anteferre, virtutum non rerum æſtimatione cenſeri, plurimū voluptatis in prælijs, minimum in conuiuijs reponere clariſſimis quondam viris curæ extitit. Sed neq; diu Haldano æmulus defuit: nam Syualdus quidam claro admodum loco natus, apud Sueonū concionem Frothonis ac coniugis eius exitio flebiliter memorato, tantū Haldani odium penè omnibus ingenerauit, vt plurimorū ſuffragijs nouarum rerū licentiam aſſequeretur. Nec ſolo vocum fauore contentus, adeò plebis animū ambitionis artibus occupauit, vt omnium ferè manus ad regiū inſigne capiti ſuo imprimendū adduceret. Hic ſeptem filios habebat tanto veneficiorum vſu callentes, vt ſæpe ſubitis furoris viribus inſtincti ſolerent ore toruum infremere, ſcuta morſibus attrectare, torridas fauce prunas abſumere, extructa quæuis incendia penetrare, nec poſſet conceptus dementiæ motus alio remedij genere quàm aut vinculorū iniurijs aut cædis humanæ piaculo temperari. Tantā illis rabiem ſiue ſæuitia ingenij, ſiue furiarum ferocitas inſpirabat. Quibus auditis Haldanus, vt erat circa piraticā occupatus, expedire militibus dixit, vt qui in exteros hactenus deſæuierint, nunc ciuium viſceribus ferrum adigant, ereptiq; regni iniuriā propulſent, qui dilatandi curam gerere conſueuerunt. Quo imminente Syualdus miſſis ad eum legatis iubet, ſi famā factis æquaret, & tantus re eſſet quantus opinione cenſeretur, ſe ſuamq; ſobolem pugna ſolus excipiat, priuatoq; periculo publicū redimat. Eo deinde reſpondente, legitimæ dimicationis formam duorum numerum excedere non debere: nil mirandū, inquit Syualdus, hominem cœlibem proleq; vacuū oblatos detrectare congreſſus, cui inops caloris natura deforme corporis animiq; frigus incuſſerit. Nec liberos ab eo diuerſos exiſtere, quem ſuæ generationis autorē habuerint, quod ab ipſo commune naſcendi principium traxerint. Ita ſe ac filios vnius hominis loco cenſendos eſſe, quibus veluti vnū corpus à natura tributū videatur. Cuius conuicij rubore permotus Haldanus, prouocationi parêre cœpit, tam contumelioſam cœlibatus exprobrationem egregijs virtutis operibus penſaturus. Cumq; per opacam fortè nemoris indaginem graderetur, hærentem obiter quercum humo radicitus eruit, ſolisq; ſpoliatam ramis in ſolidam clauæ ſpeciem tranſformauit. Quo geſtamine fretus, tali carmen breuitate compegit:

En rude quod gerimus obnixo vertice pondus
Vulnera verticibus exitiumq; feret.
Sed neq; frondoſi geſtamen roboris vllum
Omine Gotenſes horridiore premet.
Ardua comminuet nodoſi robora colli,
Et caua ſylueſtri tempora mole teret.
Claua quidem ſæuum patriæ domitura furorem,
Nulla magis Suetis exitialis erit,
Oſſa domans, lacerosq; virûm libranda per artus
Impia prærupto ſtipite terga premet,
Cagnatos preſſura lares, fuſura cruorem
Ciuis, & in patriam pernicioſa lues.

His dictis Syualdum cum ſeptem filijs attentatum acerrimas eorum vires eximia clauæ mole fruſtratus, exitio tradidit. Ea tempeſtate Harthbenus quidam ab Helſyngia veniens, raptas regum filias ſtupro fœdare gloriæ loco ducebat, illum perimere ſolitus, à quo peragendæ Veneris vſu prohiberetur, illuſtres nuptias humi-

Veteres, ea claritate, quam armorum peperiſſet induſtria, nihil magis expetendū putarunt.

Mira de ſeptē fratribus veneficiis hiſtoria.

Harthbeni corporu proceritas.

libus præferens, tantoq; se clariorem existimans, quanto splendidiores concubitus per vim assequi potuisset. Nec vltionem effugit qui se ei comparatione virtutis æquare præsumeret. Tanta vero corporis magnitudine erat, vt nouem cubitis proceritatis eius dimensio tenderetur. Huic duodecim athletæ contubernales fuere, quibus officio erat quoties illi præsaga pugnæ rabies incessisset, vinculorum remedio oborti furoris impetum propulsare. Ab his Haldanus Harthbenum, eiusq; pugiles viritim impetere iussus, non solum certamen spopondit, sed etiam victoriam sibi ingenti verborum fiducia promisit. Quo audito Harthbenus repentino furiarum afflatu correptus, summas clypei partes morsus acerbitate consumpsit, igneos ventri carbones mandere non destitit, raptas ore prunas in viscerum ima transfudit, crepitantia flammarum pericula percurrit, ad postremum omni sæuitiæ genere debacchatus, in sex athletarum suorum præcordia furente manu ferrum conuertit. Quam insaniam illi pugnandi auiditas an naturæ ferocitas attulit, incertum est. Haldanum deinde residua pugilum manu petiuit. A quo miræ granditatis malleo contusus, vita ac victoria caruit, deditq; pœnas & Haldano quem prouocauerat, & regibus quorum sanguine per vim potitus fuerat. At quoniam Haldano fors inopinas pugnæ causas porrigere consueuit, quasi nunquam virium eius experimentis contenta, accidit vt Egtherus Fynnensis piratico Sueones molestaret incursu. Quem Haldanus ternis adortus nauigijs, nam & ei totidem esse compererat, cum nocte prælium finiente debellare non posset, postera die ex prouocatione secum decernentem oppressit. Deinde cum Hatheri Reguli filiam Thorildam à Grimmone eximiarum virium athleta sub duelli comminatione expeti comperisset, edictumq; à patre esset, potiturum ea qui pugilem amouisset, quanquam ad senectutem cœlebs peruenerat, non minus Reguli promissione quàm athletæ petulantia concitatus Noruagiam petit. Qua inita cunctas agnitionis suæ notas adulterina oris illuuie respergens, vt pugnæ locum accessit, prior ensem destringit. Quem ad hostilem sciens obriguisse conspectum, humi deiecit, alioq; vagina submoto Grimmonem appetens, extremos loricæ nexus cum occidua clypei parte persecuit. Quod factum Grimmo admiratione persecutus, vetulum, inquit, acrius dimicantem non memini: statimq; ferrum exerens obiectam gladio parmam penetrabili sectione conuulsit. Cuius immorantem ictui dextram Haldanus nihil hæsitans obuia ferri celeritate corripuit. Ille nihilominus læua gladium stringens, ferientis femur transegit, mutilati corporis vltionem exiguo vulnere prosecutus. Victor Haldanus victo residuum vitæ pecunia redimendi potestatem fecit, ne imbelli & manco miseras animæ reliquias deformiter adimere videretur. Quo facto tantum se penè in seruando hoste egit, quantum gesserat in vincendo. Cuius victoriæ præmium Thorildæ nuptijs assecutus, filium ex ea Asmundum sustulit, à quo se Noruagiæ reges originem duxisse magni æstimant, ab Haldano solennem generationis suæ seriem retexentes. Post hæc cum Ebbo pirata plebeij generis ad splendida coniugia capessenda virtutis fiducia concitatus, Sygrutham Gothensium regis Vnguini filiam postularet, ac præterea Gothici regni dimidium in dotem expeteret, super matrimonij admissione consultus, consensum falso spondendum monuit, seq; nuptias frustraturum promisit. Quinetiam sedendi locum sibi inter conuiuarũ discubitus assignari præcepit. Probante consilium Vnguino, omnem regiæ dignitatis speciem peregrina corporis deformitate corrumpens, noctuq; nuptijs superueniens, occurrentibus formidini fuit, maiorem humano habitu virum aduenisse mirantibus. Qui mox vt regiam intrauit circunspectis omnibus quærit quis proximum regi discubitum occupauerit. Ebbone deinde futurum Vnguini generum eius lateri coniunctũ dicente, per summam verborum iracundiam percontatur, qua vesania quibúsue furijs eo petulantiæ adductus sit, vt despicabiles generis sui sordes eximiæ nobilitatis splendori miscere præsumat, rusticasq; manus regiæ genti inserere audeat: nec id quidem expetere contentus, etiam alieni regni consortium captare videatur. Deinde cum ferro secum decernere iubet, non prius voto quàm victoria potiturũ. Quo nocturnum monstris certamen, diurnum hominibus congruere respondente, ne tempo-

Genealogia et origo regum Noruagiæ.

ris ex-

ris excuſatione pugna abnui poſſet, lunæ ſplendore diem æquari perhibuit. Taliter adactum pugnæ Ebbonem conuiuio in ſpectaculũ verſo proſtrauit, nuptiasq; exequijs mutauit. Qui interiectis annis in patriam decedens cum ſine liberis eſſet, regias opes Vnguino teſtamento legauit, eumq; regem conſtituit. Hic poſtmodũ ab æmulo cui Regnaldo nomen erat bello oppreſſus, filium Syualdum reliquit. Huius filia Syritha adeò ſpectatæ pudicitiæ erat, vt cum ob formę pulchritudinem ingenti procorum frequentia peteretur, ad neminem ex eis inſpectandum adduci poſſe videretur. Cuius continentiæ fiducia à patre coniugem depopoſcit, qui delenimentorum dulcedine mutuum eius conſpectum impetrare quiuiſſet. Olim ſiquidem apud nos puellarum continentia magnopere viſus petulantiam edomare ſolebat, ne mentis integritas oculorũ libertate corrumperetur, affectabaturq;, vt cordis caſtimoniam, oris modeſtia fateretur. Tunc Otharus quidam Ebbonis filius ſiue geſtarum rerum magnitudine, ſiue comitatis & facundiæ fiducia accenſus, pertinacius poſtulandæ virginis ignibus æſtuabat. Cuius obtutum omnibus ingenij neruis emollire conniſus, cum demiſſum oculorum eius habitum nulla penitus arte flexiſſet, inuictæ ſeueritatis perſeuerantiam miratus abſcedit. Eiuſdem rei cupidus gigas cum æque ſe effectu vacuum animaduerteret, fœminam ſubornat, quæ cum obtenta virginis familiaritate eius aliquandiu pediſſequam egiſſet, hanc tandem à paternis procul penatibus quæſita callidius digreſſione ſeduxit, quam ipſe mox irruens in arctiora montanæ crepidinis ſepta deuexit. Opinantur alij quod fœmineam mentitus effigiem cum inſidioſa artis protractione domeſticis puellam ædibus abduxiſſet, partes demum raptoris impleuerit. Quod vt comperit Otharus, indagandæ virginis gratia montis penita perſcrutatus, inuentam oppreſſo gigante ſecum abduxit. Adeò autem gigantea ſedulitas puellæ cæſariem nexili comarum aſtrictione reuinxerat, vt pilorum perplexa congeries criſpata quadam cohærentia teneretur, nec facile præter ferrum quis poſſet conſertos crinium extricare complexus. Denuò igitur varijs rerum irritamentis aggreſſus puellarem in ſe prouocare conſpectum, cum diu torpentes nequicquam oculos attentaſſet, propoſito parum ex ſententia cedente, cœptũ reliquit. Sed neq; puellam ſtupro violare ſuſtinuit, ne ſplendido loco natam obſcuro concubitus genere macularet. Quæ cum varios ſolitudinum anfractus diutius errabunda percurreret, contigit vt ad ſylueſtris cuiuſdam immaniſq; fœminæ tugurium perueniret. A qua paſcendi caprarum gregis officio deputata, cum denuò per Otharum libertatis auxilium impetraſſet, talibus eius tentatur alloquijs:

Num meis mauis monitis adeſſe
Et pares votis ſociare nexus
Quàm gregi præſens, olidisq; curam
Ferre capellis?

Impiæ dextram dominæ refelle
Et trucem præceps fugito magiſtram,
Vt rates mecum ſocias reuiſens
Libera degas.

Linque commiſſæ ſtudium bidentis,
Sperne caprinos agitare greſſus,
Et tori conſors refer apta noſtris
Præmia votis.

O mihi tantis ſtudijs petita
Torpidos rurſum radios reflecte
Paulùlum motu facili pudicos
Erige vultus.

Ad lares hinc te ſtatuam paternos
Et piæ lætam ſociabo matri,
Si ſemel blandis agitata votis
Lumina pandas.

Quam tuli clauſtris toties gigantum
Confer antiquo meritum labori,
Et graues rerum miſerata niſus
Parce rigori.

Quare etenim cerebroſa adeò dementire cœpiſti, vt alienum ductare pecus, & in monſtrorum famulitio numerari præoptes, quam pari conſenſus aptitudine mutuum tori promouere contractum? Illa nihilominus ne pudicæ mentis conſtantia, ad externos titubaret aſpectus, luminum habitum immoto palpebrarum rigore continuit. Quantæ porrò pudicitiæ ſeculi illius fœminas extitiſſe putemus, quæ ne ad leuem quidem oculorum motum maximis amatorum irritamentis adduci potuerunt? Cum ergo Otharus ne gemini quidem beneficij meritis virgineũ in ſe viſum concitare quiuiſſet, pudore & ægritudine fatigatus claſſem repetijt. Cumq; Syritha more priſtino decurſis late ſcopulis, in Ebbonis fortè ſedes erronea

Quanta quondam fœminarum fuerit pudicitia.

peruenisset, nuditatis & inopiæ rubore egentium se filiam astruebat. Animaduertens autem hanc Othari mater, quamuis marcore illitam, inopiq; contectã amiculo, à generosis pullulasse ramalibus, honorato sedendi loco susceptam, reuerenda secũ comitate detinuit. Nobilitatem quippe virginis index forma prodebat, & vultu genus interprete resultabat. Quam videns Otharus, cur vultũ peplo obscuraret inquirit. Cuius animũ certius experturus, nupturam sibi fœminã fingit, eiusq; torũ conscendens, lucernã Syrithæ gestandã committit. Quæ cũ absumptis penè lychnis admoto propius igne premeretur, tantũ patientiæ specimen præbuit, vt manũ absq; motũ continere visa, nullã ardoris molestiã sentire crederetur. Externũ quippe æstum cohibebat interior, & pruritantis animi feruor adustæ cutis incendium temperabat. Quæ demũ ab Otharo manui consulere iussa, placidos in eum obtutus verecunda luminum erectione conuertit, statimq; semoto nuptiarũ figmento, genialẽ torũ nuptura conscendit. Cumq; postmodũ Syualdus comprehensum Otharũ ob illatum filiæ stuprũ suspendio consumendũ duxisset, cõtinuò Syritha raptus sui casibus explicatis, non solũ eum in regis gratiã reduxit, sed etiam patrẽ ad eius sororẽ matrimonio sibi copulãdã adduxit. Post hæc inter Syualdũ Regnaldũq; exquisitæ probitatis militibus vtrobiq; delectis, apud Sialandiã prælium agitur, in quo cum triduo mutuis cædibus exacto ob summã vtriusq; partis virtutẽ incerti victoriæ procursus existerent, Otharus siue diutinæ pugnæ tædio, siue gloriæ æmulatione correptus, cũ mortis contemptu consertissimos hostes irrumpit, Regnaldoq; inter fortissimas militũ acies obtruncato, subitã Danis victoriam peperit. Insigne hoc præliũ maximorũ procerũ ignauia fuit. Adeò siquidem rei summa perhorruit, vt fortissimi Sueonũ quadraginta terga fugæ dedisse dicantur, quorũ præcipuus Starcatherus nulla sæuitia rerũ aut periculorum magnitudine quati solitus, nescio qua nunc obrepente formidine sociorũ fugam sequi quam spernere præoptauit. Crediderim hunc metum ei diuinis viribus iniectum, ne supra humanam fortitudinem virtute sibi præditus videretur. Adeò nihil perfecti mortalium felicitas habere consueuit. Tunc hi omnes maximi piratarum Haconis quasi quædã belli reliquiæ ad eum delapsæ commilitium amplectuntur.

Starcatheri fuga.

De Sigaro rege, à quo villa Syersted nomen accepit.

POST hæc Syualdo filius Sigarus succedit, cui filij Syualdus, Alf, & Algerus fuere, filiaq; Sygne: è quibus Alf cæteris animo formaq; præstantior, piraticis incumbebat officijs: cuius etiam insignem candore cæsariem tantus comæ decor asperserat, vt argenteo crine nitere putaretur. Eodem tempore Gothorum rex Syuardus filios habuisse fertur Wemundum & Ostenum, filiamq; Aluildam, quæ tantam verecundiæ fidem ab ipsis propemodum incunabulis præferebat, vt os peplo iugiter obnuptum haberet, quo minus formam suam alienæ libidinis irritamentum efficeret. Huic pater in arctam admodum custodiam relegatę viperam anguemq; educandos commisit, pudicitiam eius adultorum tandem reptilium custodia vallaturus. Neq; enim facile thalamus inuestigari poterat, quem tanti discriminis pessulus obserabat. Statuit etiam, vt si quis eius aditum frustra tentasset, protinus amputandum caput, paloq; refigendum præberet. Ita annexus petulantię metus concitata iuuenum ingenia castigabat. Tunc Alf Sigari filius, rẽ hoc illustrius quò periculosius tentandam existimans, proci titulum professus, animalia propter virginis conclaue excubantia debellare iubetur, quod edicti ratione eorum victori virgineus deberetur amplexus. Quorũ vt acrius aduersum se rabiem excitaret, cruenta corpus pelle contexit. Qua succinctus, mox vt septi valuas subijt, torridam calibem forcipe comprehensam, hiantis viperæ faucibus immersit, eamq; exanimem prostrauit. Anguem deinde sinuosa volubilitate prolapsum, inter medios rictus telum iaculatus absumpsit. Cumq; pacti conditione connexum victoriæ pignus expeteret, refert Syuardus hunc sibi generum acceptari, in quem filia solidum optionis arbitrium contulisset. Cumq; sola puellæ mater proci votum difficulter exciperet, mentem filiæ secreto perlustrat alloquio. Qua procum impensius ob virtutem laudante, conuicijs eam acrius lacerat, quod elisis pudicitiæ neruis specierum illecebra caperetur, omissaq; virtutis censura adulantibus formæ blanditijs lasciuæ mentis intuitum exhiberet. Ita Aluilda ad Danici iuuenis con-

nis contemptum adducta, virili veſte fœmineam permutauit, atq; ex pudica admodum puella ferocem piratam agere cœpit. Compluribus quoq; eiuſdem voti puellis in commilitium adcitis, eo fortè loci peruenit, vbi piratarũ agmen amiſſi bello ducis interitũ deplorabat. A quibus ob formæ pulchritudinem piraticæ princeps creata, maiores muliebri virtute res edidit. Quam Alf crebris nauigationis laboribus inſectari conatus, in Blacmannorũ fortè claſſem hyeme incidit. Quo tempore denſatis aquarum coactibus tanta glaciei moles naues corripuit, vt eis nulla remigandi vis proceſſum ſtruere potuiſſet. Cumq; frigoris diuturnitas tutiorem cõcluſis ſponderet inceſſum, iubet Alf ſuos concretum pelagi ſinum caligatis tentare veſtigijs, calceorum lubricitate depoſita, glaciale planum firmius percurſuros. Quos Blacmanni ſuccincta pedum agilitate fugæ conſulere rati, inita cum eis pugna, vacillantibus nimirũ ceſſere veſtigijs, vtpote quorum ancipites gradus ſubiectis plantis lubricũ impellebat. Dani vero cruſtatum algore pelagus paſſu tutiore permenſi, infirmos hoſtium eliſere progreſſus. Quibus deuictis, nauigationem in Finniam vertunt. Vbi contractiorem fortè ſinum ingreſſi, miſſis qui rerũ habitum explorarent, paucis nauibus portũ occupari cognoſcunt. Aluilda quippe eaſdem faucium anguſtias prior claſſe petiuerat. Quæ cum ignotas eminus puppes adeſſe conſpiceret, præpeti remigio velox in eorum defertur occurſum, irrumpere hoſtẽ quam operiri ſatius iudicans. Tunc Alf prohibentibus ſocijs plures naues paucioribus attentari, indignum reſpondit, vt Aluildę quis perferat paucarũ puppium obiectu procurſus ſui ſtudia deturbari, præfatus paruæ rei momento maiorum operum titulos reſpergendos non eſſe: nec parua Danis admiratio fuit, vnde hoſtium corporibus talis formæ decor, tantaq; membrorum aptitudo ſuppeteret. Vt ergo naualem committere pugnam cœperunt, iuuenis Aluildæ proram inſiliens in puppim vſq; facta reſiſtentium ſtrage progreditur. Cuius comes Borcarus decuſſa Aluildæ galea, mentiq; eius lenitate conſpecta, animaduertit oſculis non armis agendum eſſe, telorumq; rigore depoſito blandioribus hoſtem officijs attrectandam. Igitur Alf quam terra mariq; tot obſtantibus periculis indefeſſo labore quæſierat ſupra ſpem offerri gauiſus, cupidius apprehenſam, virilem cultum in muliebrem conuertere coëgit, ex qua poſtmodum filiam Guritham procreauit. Sed & Borcarus Aluildæ comitem Gro nomine matrimonio complexus, filium ex ea Haraldum ſuſcepit, quem ſequens ætas Hyldetan cognominauit. Et ne quis hunc bellis ſexum inſudaſſe miretur, quædam de talium fœminarum conditione & moribus compendio modicæ digreſſionis expediam. Fuere quondam apud Danos fœminæ, quæ formam ſuam in virilem habitum conuertentes, omnia penè temporum momenta ad excolendam militiam conferebant, ne virtutis neruos luxuriæ contagione hebetari paterentur. Siquidem delicatũ viuendi genus peroſæ, corpus animumq; patientia ac labore durare ſolebant, totamq; fœmineæ leuitatis mollitiem abdicantes, muliebre ingenium virili vti ſæuitia cogebant. Sed & tanta cura rei militaris notitiã captabant, vt fœminas exuiſſe quiuis putaret, pręcipue vero quibus aut ingenij vigor, aut decora corporum proceritas erat, id vitę genus incedere conſueuerant. Hæ ergo perinde ac natiuę conditionis immemores, rigoremq; blanditijs anteferentes, bella pro baſijs intentabant, ſanguinemq; non oſcula delibantes, armorũ potius quam amorum officia frequentabant, manusq; quas in telas aptare debuerant, telorũ obſequijs exhibebant, vt iam non lecto, ſed letho ſtudentes ſpiculis appeterent, quos mulcere ſpecie potuiſſent. Nunc à diuerticulo propoſitum repetã. Veris initio cum Alf, & Algerus repetitis piraticæ operibus varia pelagus nauigatione tentarent, in Hamundi Reguli filios Helwin, Hagbarthum & Hamundum centenis incidêre nauigijs. Quibus illato prælio cum feſſas cæde dextras ſola crepuſculi caligo dirimeret, noctu militi fœdus imponitur, quod poſtero die perpeti inuicem iure firmatũ eſt, tanto vulnere heſterna pugna vtrobiq; ſuſcepto, vt nulla renouandi certaminis facultas exiſteret. Ita quos par virtus exhauſit, neceſſitas in pacem coëgit. Per idem tempus Hildigiſleus claro Teutonum loco ortus, formæ & nobilitatis fiducia Sygnem Sigari filiam poſtulabat, apud quem maximum ei contemptum obſcuritas peperit, quod fortitudine va-

Glaciẽ calcandi modus.

Fœminarũ Danicarum illuſtrium quondam ſtudium.

cuus, aliena probitate fortunam instruere videretur. Præcipue eandem in amorē Haconis magnaliũ eius spectata deflexit opinio. Quippe maiorē fortium quã mollium respectũ agebat, nec formæ, sed operũ insignia mirabatur, sciens omne decoris blandimentum sola virtutis æstimatione sordescere, nec æqua illi lance conferri. Sunt enim puellæ, quæ potius amatorũ claritate quàm specie capiuntur, quasq; non oris, sed mentis habitum æstimantes, in alternũ copulæ votũ solus animi respectus accendit. Hagbarthus vero cum Sigari filijs Daniã petens, ijsdemq; ignaris sororis eorũ alloquio potitus, tandē eam ad clandestini concubitus promissionem fide sibi obligandã adduxit. Quæ postmodũ fortè pedissequis insignes procerum titulos conferentibus Hildigisleo Haconem prætulit, in illo nihil præter speciem laudabile reperiri, in isto oris liturã animi flore pensari testata. Nec eum simplici laudationis genere extulisse contenta, tali concentu vsa perhibetur:

Hic candoris inops prima probitate relucet,
Vultum vigore metiens.
Nam damnum rigidæ redimit mens ardua formæ,
Mendamq; vicit corporis.
Corde micat species, facies feritate iuuatur,
Ipso rigore præcluis.
Hæc candore beat mentem, sed mente colorem
Morum seuerus arbiter.
Huic precium non forma facit, sed fortior ausus
Armisq; parca claritas.
Ast illum capitis decor approbat, & nitor oris,
Vertexq; crine fulgidus.
Sordet inane decus formæ, confunditur in se
Fallax decoris dignitas.
Disparibus studijs virtus, speciesq; reguntur,
Hæc perstat, illa deperit.
Importat vitium vacuus color, hunc leuis anni
Fluxus gradatim dissipat.
Ast probitas meliore loco sua pectora format
Nec lapsa prorsus excidit.
Exteriore bono vulgaris fallitur aura,
Rectiq; normam negligit.
At mihi censura virtus potiore probatur,
Spreta decoris gratia.

Quæ vox ita ad astantium aures delapsa, vt Hagbarthus Haconis laudari vocabulo putaretur. A qua cum Hildegisleus Hagbarthum sibi prælatũ dolenter tulisset, Bolwisum quendam luminibus captum muneribus illicit, qui Sigari & Hamundi filios ad amicitias odio permutandas adduceret. Rex quippe Sigarus senum duorum, quorum alter Bolwisus erat, consilio cuncta ferē gerere consueuerat. Horum tam discors ingenium fuit, vt alter inimicitijs diffidentes, in gratiam reducere solitus esset: alteri curæ foret amicitia iunctos odio sequestrare, & simul tatum pestes alternis ventilare diffidijs. Primum itaq; Bolwisus apud Sigari filios Hamundi sobolem pleno obtrectationis mendacio lacerabat, affirmans eam nunquam fida pace societatis iura seruare solitam, bello potius quàm fœdere continendam. Itaq; iuuenum pactione perrupta Helwis & Hamundus, Hagbartho procul agente, Sigari filijs Alf & Algero prælium inferentibus apud portum, qui Sinus Hamundi dicitur, opprimuntur. Quos Hagbarthus postmodum integris viribus superueniens in vltionem fratrum bello consumpsit. Hildigisleus ambas nates telo traiectus elabitur. Quæ res insectandorum risu Teutonum occasio extitit, quod opprobrij nota plagæ deformitas non careret. Post hæc Hagbarthus muliebri corpus cultu instruens, tanquam Sigari filiam fraterna clade non læserit, solitarius eam acceptæ promissionis fiducia repetit, plus securitatis ex ipsius fide, quàm suo facinore formidinis contrahens, adeò libido periculum contemnit. Et ne pro-

Senum duorũ dispar studiũ.

ne profectioni causa deesse videretur, pugnacem Haconis famulam profitendo, legationem eius ad Sigarum perferre se dixit. Cumq; noctu inter pedissequas cubitum reciperetur, pedesq; ei ab ancillulis lauandi officio pertergerentur, interrogatus, quid hispidis adeò cruribus esset, manusq; parum blandi contactus haberet, hoc modo respondit:

Quid miri tenerum nobis durescere subtel,
Et longos hirto crure manere pilos?
Cui plantas toties subiecta relisit harena,
Et vepres medium corripuere gradum?
Nunc saltu nemus experior, nunc æquora cursu,
Nunc mare, nunc tellus, nunc iter vnda mihi.
Sed neq; ferratis conclusum nexibus vber,
Aut iaculis solitum, mißilibusq; premi,
Ad tactum vestro potuit mollescere ritu
Quas chlamydis tegmen aut toga leuis habet.
Nec colus aut calathi, sed cæde madentia tela
Officium nostræ composuere manus.

Cuius affirmationem Sygne consentaneo dissimulationis genere prosequi nō morata, par esse refert manus vulnera sæpius quàm vellera, pugnam quàm pensa tractantes, consentaneam officio præferre duritiem, nec tractabili fœminarum mollitudine eneruem leuitatis speciem alienis contactibus exhibere. Quippe eas partim bellico labore, partim nauigandi consuetudine duratas esse. Neq; enim bellatricem Haconis vernulā muliebribus inseruire negocijs, sed iaculandis hastis, torquendisq; missilibus oblitam cruore dexteram afferre consueuisse. Quamobrem mirandum non esse plantas ingenti itinerum emensione duratas, quasq; decursa toties littora scabris lapidum fragmentis obtriuerint calloso rigore lentescere, nec parem earum teneritudini contactum præ se ferre, quarum vestigia digressus expertia aulicis iugiter liminibus includantur. Quam quum Hagbarthus perinde ac honoratiorem cubandi locum habiturus tori sociam recepisset, inter mutuæ voluptatis colloquia talibus sensim orsis compellat:

Si captum genitor tuus Me tristi dederit neci,
Nunquid coniugij fidem Tanti fœderis immemor
Post fatum repetes meum? Nam si sors ea cesserit,
Haud spero veniæ locum, Nec parcens miserebitur
Vlturus sobolem parens, Nam fratres necui tuos
Priuatos ope nautica, Et nunc te patre nescio
Ac si nil prius egerim Votus illius obuiam
Communi teneo toro. Dic ergo Venus vnica
Quam voti speciem feres Complexu solito carens?

Ad hæc Sygne:

Me crede tecum chare velle commori
Si sors exitij prætulerit vicem,
Nec ulla vitæ prorogare tempora,
Quum te mors tumulo tristis adegerit.
Nam si supremam fortè lucem clauseris,
Lictorum rabido subditus ausui,
Quocunq; letho præfocetur halitus,
Morbo seu gladio gurgite vel solo,
Omnis petulcæ labis ignes abdico,
Et me consimili deuoueo neci,
Vt quos idem fœdus tori reuinxerat,
Idem supplicij contineat modus,
Nec hunc necis sensura pœnas desertam,
Quem dignum Venere constitui mea,
Qui prima nostri carpsit oris oscula

Et floris teneri primitias tulit.
Nullum puto votum futurum certius,
Si quid fœminea vox fidei gerit.

Quæ vox ita Hagbarthi animum vegetauit, vt plus voluptatis in eius promiſſo quàm periculi in ſua digreſſione reponeret. Qui quum ab ancillulis proditus à Sigari lictoribus oppugnaretur, diu ſe ſtrenua pugna defendit, compluresq́; ex eis in aditu trucidauit. Comprehenſus tandem, & ad concionem perductus, diuerſa plebis ſuffragia expertus eſt. Siquidem complures ſupplicium ab eo tam grauis iniuriæ exigendum dicebant. Sed Bilwiſus Bolwiſi frater, alijq́; ſententiæ potioris autores, potius ſtrenua eius opera vtendum, quàm crudelius in eum conſulendum monebant. Tunc ſubiens Bolwiſus, iniqua affirmabat conſilia, quæ regem quum vltione vti debeat, ignoſcere iubeant, & iuſtum iracundiæ motum indigna miſeratione deleniant. Quo enim pacto Sigarum circa hunc parcendi miſerendiúe ſtudio moueri poſſe, à quo non ſolum gemino filiorum ſolatio ſpoliatus, ſed etiã corruptæ filiæ contumelia reſperſus videatur? Quam ſententiam maiore concionis parte ſuffragijs proſequente, damnatur Hagbarthus, ſtipesq́; eum excepturus erigitur. Quo euenit, vt qui prius nullum penè triſte ſuffragium habuerat, omnium ſæuitia mulctaretur. Quem regina mox porrecto poculo ſitim lenire iuſſum, tali minarum inflictione ſolicitat:

Nunc inſolens Hagbarthe Quem morte dignum concio
Adiudicauit omnis, Sitis fugandæ gratia
Ori dabis bibendum Cypho liquorem corneo.
Ob hoc metum refutans Vitæ ſupremo tempore
Audacibus labellis Letale liba poculum,
Quo potus inferorum Mox applicere ſedibus,
Iturus in recluſam Ditis ſeueri regiam,
Patibuloq́; corpus, Orco daturus ſpiritum.

Tunc iuuenis oblatum apprehendens poculũ, tale fertur intuliſſe reſponſum:

Hac guſtum capiam manu ſupremum,
Extremæ quoq́; potionis hauſtum,
Qua natos tibi ſuſtuli gemellos.
Iam non elyſios inultus axes
Non impune truces adibo manes,
Nam noſtro prius hos peracta niſu
Clades tartareis recluſit antris.
Hæc veſtro maduit cruore dextra,
Hæc proli teneros ademit annos,
Quam luci tua procreauit aluus,
Cui tunc nec funebris pepercit enſis.
Infamis mulier, furensq́; mente,
Infelix genitrix & orba natis,
Sublatum tibi nulla reddet ætas,
Nec tempus redimet, dieſúe quæuis
Demptum lethifero rigore pignus.

Ita mortis comminationem interfectorum à ſe iuuenum exprobratione vltus, reiecto in reginam poculo, os eius ſparſo meri liquore ſuffudit. Interea Sygne deflentes famulas an ſibi cœptorum ſociæ fieri paterentur, interrogat. Illæ quicquid dominæ voti incederet, ſuis ſpondent effectibus exequendum. Promiſſioni fides adiecta eſt. Deinde lachrymis ſuffuſa, quem vnice tori conſortem habuerit, fato inſequi velle ſe dicit, iubetq́; mox vt ſignum è ſpecula datum eſſet, faces thalamo ſubdi, deinde laqueos ex peplis fieri, hiſdemq́; fauces pulſo pedum fulcimine ſtrangulandas præberi. Aſſentientibus quo minorẽ mortis metum haberent, merũ propinat. Poſt hæc Hagbarthus ad montem, qui poſtmodũ ab ipſo vocabulum traxit, ſuſpendio conſumendus adducitur. Tunc experturus amaſiæ fidẽ, amiculũ ſuũ à lictoribus ſuſpendi præcepit, voluptati ſibi eſſe præfatus, ſi propinquæ mortis

instar

inſtar alicuius ſpectaculi imaginem peruidiſſet. Quo impetrato, ſpeculæ cuſtos id circa Hagbarthum peragiratus, concluſis intra aulã puellis conſpecta denunciat. Quę mox datis incendio tectis, ſubiecta pedibus robora depellentes, gulas laqueis obtorquendas dederunt. Igitur Hagbarthus regiam igni implicatam conſpiciens, ac notum conflagrare cubiculum, plus lætitiæ ſe ex amicæ fide, quàm mœroris ex propinqua morte ſentire perhibuit. Quinetiã aſtantes ad necem ſibi inferendam hortatus, in quàm paruo momento fatũ poneret, huiuſmodi carmine proteſtatur:

Ocyus ô iuuenes corruptus in aëra tollar,
Dulce mihi nupta eſt poſt tua fata mori.
Aſpicio crepitus & tecta rubentia flammis,
Pollicitusq; diu pacta reuelat amor.
En tua non dubijs completur pactio votis,
Quum vitæ mihi ſis, interitusq; comes.
Vnus erit finis, vnus poſt fœdera nexus,
Nec paſsim poterit prima perire Venus.
Felix qui tanto merui conſorte iuuari,
Nec male tartareos ſolus adire deos.
Ergo premant medias ſubiecta tenacula fauces,
Nil niſi quod libeat pœna ſuprema feret,
Quum reſtaurandæ Veneris ſpes certa ſuperſit
Et mors delicias mox habitura ſuas.
Axis vterq; iuuat, gemino celebrabitur orbe,
Vna animi requies, par in amore fides.

Ecce enim oblatum libens diſcrimen accipio, quum ne apud manes quidẽ amor ipſe participis ſui complexum deperire patiatur. Et cum dicto lictorum opera laqueo profligatur. Et ne cuiquam antiquitatis veſtigia prorſus exoleuiſſe credantur, prædictæ rei fides præſentibus locorum indicijs exhibetur, quum & Hagbarthus pago vocabulum extinctus intulerit, nec longe à Sigari oppido locus pateat, vbi plano paululum agger elatior veteris fundi inſtar protuberantis fumi ſpeciem demonſtrat. Sed & quidam Abſaloni trabem ſe eo loci repertam vidiſſe narrauit, quam agreſtis vomere glebam rimatus offendit. His auditis Hako Hamundi filius, quum in vltione fratrum arma ab Hybernienſibus in Danos tranſlaturus videretur, ab Hakone Sialandico Wigeri filio, Starcatheroq; deſeritur, quorum poſt Regnaldi necem ad id vſq; tempus auxilijs vtebatur. Alter ſiquidem familiaritatis, alter originis intuitu mouebatur, diuerſaq; ratio par ambobus ſtudium peperit. Hakonem namq; ab inuaſione patriæ pietas deturbauit, quod cæteris aduerſum exteros bellum gerentibus, ipſe cum ciuibus præliaturus videretur. Starcatherus vero quod Sygari ſenilis hoſpitio vſus fuerat, hoſtem agere ſuperſedebat, ne bene meritum iniuria afficere putaretur. Tantum enim quidam hoſpitalitatis gratiæ deferunt, vt ad moleſtiam eis inferendam adduci non poſſint, quorum ſe quandoque humanitatis officia expertos meminerint. Sed & Hako plus damni in fratrum nece, quàm pugilum defectione reponens, in portum qui Danice Herwig, latine Exercituum ſinus dicitur, claſſe collata, militem exponit, pedeſtremq; aciẽ inſtruit, quo loci nunc oppidum ab Heſberno conſtructum, munimine ſuo præſidium accolis facit, aditumq; barbaræ feritatis eliminat. Deinde ſparſis trifariam copijs, geminam nauium partem, paucis remigio deſtinatis, ad Suſam amnem præmittit, quæ per obliquos aluei flexus ancipiti nauigatione progrediens, peditibus ſi res poſceret ſubſidium miniſtraret. Ipſe cum reſiduis pedeſtri itinere facto, ſylueſtribus maxime locis ne cerneretur, inceſſit. Quæ via crebris quondam occluſa nemoribus, nunc partim aratris apta, tenui fruticum raritate prętexitur. Et ne progreſſis in planum arboreum deeſſet vmbraculum, ramalia ab eis incîdi geſtariq; præcepit. Præterea ne quid properantibus oneri foret, veſtium partem ac vaginas abijci, nudosq; gladios deferri iuſſit. Ob cuius facti memoriam æternum monti vadoq; cognomen reliquit. Ita binas vigilum ſtationes nocturna progreſſione fruſtratus, quum in tertiam incidiſſet, mox ſpeculator inſolitum facti contemplatus

Hagbyr Danice vocatur.

Suſa amnis.

Frondes et frutices humano more vidêtur incedere.

euentum, accesso Sigari cubiculo stupendæ rei nuncium afferre se dixit, quod frondes ac frutices humano more gradientes aspiceret. Tunc percontatus rex quantum nemoris distaret aduentus, vt propinquum esse cognouit, hoc monstro fatum sibi portendi subiunxit. Quo euenit vt succisorum fruticum palus letalis publico nuncuparetur eloquio. Igitur locorum angustias veritus, relicto oppido conspectiorem soli planitiem prælio hostes excepturus petiuit. Idem apud locum qui vulgo Walbrunna, latine cadauerum vel stragis puteus appellatur, gesta infeliciter pugna, protritus extinguitur. Tunc Haco victoria in crudelitatem versa tanto facinore fortunam prosequi cœpit, vt promiscuæ cædis auidus, nihil conditioni aut sexui deferendum putaret. Sed neq; miserationis aut verecundiæ respectui indulsit, quo minus fœmineo ferrum cruore respergeret, matresq; cum liberis communi stragis sæuitia violaret. His auditis Syualdus Sigari filius, quum paternis hactenus penatibus inhæsisset, vltoris partes executurus exercitum contrahit. Igitur Haco multitudinis concursu conterritus, cum tertia agminis parte in Herwig classem repetens, maritimo sibi discessu consuluit. Cuius collega Haco cognomine Fastuosus, plus fiduciæ in recenti victoria, quàm metus in Haconis absentia reponendum existimans, mortemq; fugæ præferens, residuum tutabatur exercitum. Itaq; reductis paulisper castris apud villam Axelstadam naualem diutile præstolatus occursum, venientium tardius sociorum segnitiem causabatur. Nondum enim ad destinatum portum immissa amni classis appulerat. Adeò autem Sigari clades Syualdiq; charitas promiscuos plebis animos incitabant, vt vterq; se bello sexus impenderet, nec certamẽ crederes fœmineis caruisse pręsidijs. Postera luce Haco, Syualdusq; congressi, biduum extraxere pugna, in qua rebus atrocissime decertatis, vtroq; duce prostrato, Danorum reliquias victoria decorauit. Nocte vero prælium insecuta ad constituti portus receptaculum classis Susam rimata peruenit. Cuius alueum quondam remigijs peruium, nunc solidioribus elementis concretum angustiæ limitant, vt vetante constrictionis inertia rarus puppium admittatur ingressus. Diluculo nautæ sociorum cadauera conspicati, funerandi ducis gratia, collem spectatæ magnitudinis extruunt, quem vsq; nunc opinione celebrem Haconis bustum fama cognominat. Quorum multitudinem Borcarus cum Scanico repente equitatu adueniens, neci implicuit. Consumpto hoste vacuas remigio rates instruens, Hamundi filium anhela præceps celeritate persequitur. Cuius congressu habito, contigit Haconem rebus infeliciter gestis metu præcipitem in Scotorum patriam ternis euolare nauigijs, vbi decurso biennio defungitur. Talia rerum bellorumq; discrimina adeò regiam apud Danos gentem exhauserant, vt hanc ad solam Iuritham Alfi filiam, Sigari vero neptem redactam esse constaret. Qui quum se consuetæ nobilitatis regimine defectos viderent, regnum popularibus tradunt, creatisq; ex plebe principibus Ostmaro Scaniæ, Hundingo Sialandiæ procurationem attribuunt. In Hanonem Fioniæ dominium conferunt. Penes Roricum atq; Haterum Iutiæ summam discreta potestate constituunt. Quod ne lateat quo regum posteritas satore succreuerit, occurrunt quædam necessariò paulisper perstringenda digressu. Ferunt fortissimum Suetonum Gunnarum olim ob grauissimas causas Noruagiæ infensum, lacessendæ eius licentiam precibus impetratam maximis exasperasse periculis, ac primum in Iather prouinciam propositos effudisse decursus: quam partim flammis, partim cædibus implicans omissis rapinis tantum obsitos cadaueribus calles ac fusas cruore semitas permeare gaudebat. Nam quum cæteri iugulis abstinere, prædamq; magis quàm cædem affectare solerent, hic spolijs sæuitiam anteponens, funestum animi libitum, humanis potissimum cladibus exercebat. Cuius atrocitate permoti incolæ, propinquum periculum publica deditione præueniunt. Sed & rex Normanorum Regnaldus vltimæ senectutis, audito tyranni studio, filiam Drotam facto specu claudendam curauit, aptumq; ei prouisis in longum sumptibus famulitium tribuit. Sed & gladios exquisita fabrorum opera decusatos, cum regia supellectile pariter antro mandauit, ne ferri vsum, quem sibi inhabilem videret, hosti capiendum relinqueret. Et ne conspicua caueæ pateret elatio, solidiori terræ tumorẽ æquabat.

Ad bellum deinde profectus, quum senilibus membris in aciem descendere non posset, comitum innixus humeris, alienis fulta gradibus vestigia proferebat. Igitur prælio cupidius quàm felicius gesto consumptus, grauem ruboris causam patriæ reliquit. Vt enim Gunnarus deuictæ gentis ignauiam inusitata conditionis deformitate mulctaret, rectoris loco canem eis præponi curauit. Quo facto quid aliud eum assequi voluisse putemus, quàm vt plenus superbiæ populus insolentiam suam manifestius puniri cognosceret, dum obnixos latranti vertices inclinaret. Et ne quid contumeliæ deesset, satrapas procurauit, qui sub eius titulo priuata ac publica negotia tuerentur. Cuius etiam iugi constantiq; custodiæ distinctos procerum ordines applicabat. Statuit insuper, vt si quis aulicorum ducis sui despicabile duxisset obsequium, variosq; discurrentis incessus plenis venerationis obsequiis insequi supersedisset, membrorum clade supplicia lueret. Sed & geminum genti vectigal imposuit, vnum autumnalibus copijs, alterũ vernali tempore persoluendum. Ita Noruagiensium tumore exploso obtentum est, vt liquidius fastus sui detrimenta cognoscerent, quem caninis adactum obsequijs viderent. Audiens autẽ regis filiam longinquis occlusam latibulis, omnibus ingenij neruis ad eam inuestigandam contendit. Quo euenit, vt dum ipse quoq; lustrandi inter alios officio fungeretur, subterranei murmuris sonum dubia procul aure colligeret, tunc sensim progressus certiorem humanę vocis habitum deprehendit. Cumq; subiectam pedibus humum ad solidum fodi iussisset, subitò patente cauea cuniculatos animaduertit anfractus. Trucidatis itaq; famulis, dum detectos antri aditus tueri cupiũt, puella cum repositis inibi spolijs cauo extrahitur, quæ rerum admodum prouida patrios duntaxat enses secretioris custodiæ tutamento tradiderat. Hęc a Gunnaro stuprum pati coacta, filium procreat Hildigerum, cui tanta paternæ crudelitatis æmulatio fuit, vt cædium semper appetens, & humanis solum intentus excidijs, immensa fundẽdi cruoris cupidine suspiraret. Igitur ob intolerabiles sæuitiæ mores à patre proscriptus, moxq; ab Aluero tyrannide donatus, finitimos bellis ac cædibus implicando omne ætatis tempus armis exegit, nihilq; exilij conditione ex consueto crudelitatis habitu remittens, animum cum loco mutare passus non est. Interea Borcarus Regnaldi filiæ Drotæ matrimonium per vim a Gunaro occupatum expertus, coniuge eum, vitaq; priuat, ac sibi Drotam connubio sociat, quæ etiam ægrè nuptijs assensa non est, quod parentis vltorem iure complexura videretur. Neque enim lugentis patrem filiæ eius interfectori voluptuosus poterat obtemperare consensus. Huius Bocariq; filius Haldanus fuit, cuius iuuentæ initia stoliditatis opinione referta fuere, sequens verò ætas fulgentissimis operum insignibus illustris euasit, maximisq; vitæ ornamentis inclaruit. Adolescens pugilem ingenuæ famæ, quod ab eo pueriliter obludens colapho percussus esset, gestamine quod in manu habebat petitum oppressit. Quo facto futuros operum titulos auspicatu præteritæ vitæ contemptum in amplissimum sequentis fulgorem conuertit. Ea quippe res bellicorum eius insignium magnitudinem augurata est. Ea tempestate Rotho Rutenorum pirata patriam nostram rapinæ & crudelitatis iniurijs profligabat. Cuius tam insignis atrocitas erat, vt cæteris extremę captorum nuditati parcẽtibus, hic etiam secretiores corporum partes tegminibus spoliare deforme non duceret. Vnde graues adhuc, immanesque rapinas Rothoran cognominare solemus. Sed & torquendi interdum hunc supplicij modum adhibere solebat, vt dextris eorum pedibus terræ tenacius affixis, læuos curuatis deindustria ramis annecteret, quorum salacitas medij corporis distractione recurreret. Quem Fioniæ rex Hano dum speciosos sibi titulos consciscere cupit, maritimis viribus oppugnare conatus, fugam vno comitatus ingreditur. In cuius exprobrationem prouerbium manauit, in proprio plus lare Hanonem valere. Tunc Borcarus vlteriorem ciuium iacturam inspectare non passus, Rothoni se obijcit, quorum vt mutuum bellum, ita etiam exitium fuit. Eadem pugna Haldanum grauiter affectum fama est aliquandiu susceptis oblanguisse vulneribus, e quibus vnum euidentius ori inflictum habebat. Quod adeò cicatrice conspicuum erat, vt cæteris medela recreatis, patentiori quadam lentigine teneretur. Oblisam quippe labelli partẽ ita

Inaudita crudelitatis exemplum.

verrucæ vitium vlcerabat,.vt eius rimosa tabes carnis excremento sarciri nequiret. Quæ res ei plenum contumeliæ cognomē impressit, quum potius vulnera aduerso corpore excepta laudem quàm dedecus afferre soleant. Adeo maligna virtutum interpres vulgaris interdum existit opinio. Interea Alfi filia Guritha, quū regiam stirpem ad se solam redactā animaduerteret, neminemq; cui nuberet nobilitate parem haberet, nuncupatis votis voluntariam sibi castimoniā indixit, concubituq; carere quàm ex plebe maritum adsciscere satius duxit. Quinetiā cauēdæ iniuriæ gratia cōclaue suum electo pugilum agmine tutabatur. Ad quam quū Haldanus semel fortè venisset, abessentq; pugiles, quorum ipse fratrem impubis extinxerat, oportere eā, inquit, soluto virginitatis vinculo, castimoniæ rigorē rebus permutare venereis: ne ita pudicitię votis indulgeat, vt lapsa regni gubernacula copulæ suæ beneficio reparare contemnat. Se ergo nobilitatis splendore conspicuum nuptialibus ab ea votis respici iubet, quod ob dictā causam voluptati aditum datura videatur. Ad hęc Guritha adduci se nō posse retulit, vt regię nobilitatis reliquias inferioris ordinis viro copulare sustineat. Nec generis obscuritatē exprobrasse cōtēta, etiam oris deformitatem improperat. Haldanus geminū ab ea sibi vitiū obiectari subiunxit, vnum quod sanguine parum niteret, alterū quod rimosi oris iacturam inexpleta cicatrice præferret, ideoq; non prius se postulandæ eius gratia rediturū, quàm vtranq; notā parta armis claritate tersisset. Obsecrat quoq;, ne cui tori conniuentiā pręberet, antequam reditus, interitúsue sui certitudinem nuncio cognouisset. Quē athletę fratre iampridem ab eo spoliati Gurithæ locutū indignè ferentes, discedentē equis insectari conantur. Quo viso, commilitibus latebrā petere iussis, se solū pugiles excepturum dicebat. Morantes asseclas imperioq; obsequi deforme ducentes minis abigit, præfatus non cōperturam Gurithā pugnā à se formidine detrectari. Mox quercu succisa, atq; in clauæ habitū redacta, solus cum duodecim manū conseruit, eosq; spiritu spoliauit. Quibus perēptis tam præclari operis titulis non contentus, maioris edendi gratia auitos à matre gladios recepit, quorū alter Lysingus, alter Huuytingus ob collimati acuminis nitorē vocabulū habuit. At vbi inter Aluerū Suetię regem, Rutenosq; bellū flagrare cognouit, è vestigio Rusciam petit, oblatoq; incolis auxilio, summa cum omniū dignatione suscipitur. Sed nec procul Aluerus agebat, breui locorum traiectu paruulam internectente distantiā. Cuius miles Hildigerus Gunnari filius, Rutenorum pugilibus ad secum dimicandū prouocatis, cum Haldanū offerri animaduerteret, eiusq; se fratrem esse non ignoraret, pietatem fortitudini pretulit, seq; septuaginta pugilum oppressione conspicuum, cum homine parum spectato manum conserturum negauit. Iubet itaq; eum minorum se rerum experimētis metiri, ac deinde æqua viribus studia consectari. Hæc autem non virtutis diffidentia, sed integritatis seruandæ gratia astruebat, quum non solum acerrimus, verum etiam hebetandi carminibus ferri peritus existeret. Quippe quum ab eius patre suum oppressum meminisset, affectusq; geminos, vnum paternæ vltionis, alterum fraternæ charitatis haberet, prouocationi cedere, quàm maximo implicari scelere satius duxit. Cuius loco alium Haldanus athletam deposcens, exhibitum iugulat, moxq; ei etiam hostium suffragio virtutis palma decernitur, omniumq; fortissimus publica proclamatione censetur. Postera die duobus in pugnam petitis, ambos obtruncat. Tertia luce ternos expugnat. Quarta, quatuor secum congressos exuperat. Quinta verò quinos expostulat. Quibus oppressis, quum ad octauam similibus pugnæ & victoriæ incrementis peruentum esset, vndecim simul admissos prosternit: cui Hildigerus quod operum suorum titulos virtutum eius magnitudine æquatos videret, cōgressum vlterius negare non passus, quum ab eo obducto panniculis ferro mortificum sibi vulnus inflictum animaduerteret, abiectis armis humi decumbens, tali fratrem voce compellat:

Haldanus duodecim pugiles quercu obtruncat.

Collibet alternis deuolui fatibus horam,
Et ferro pausante solo subsidere paulum,
Alternare moram dictis animosq; fouere.
Restat proposito tempus, nam fata duorum

Fors

Fors diuerſa tenet, alium diſcrimine certo
Sors feralis agit, alium potioribus annis
Pompa decusq́ manent, & agendi temporis vſus.
Sic ſibi diuiduum partes diſcriminat omen.
Danica te tellus, me Sueticus edidit orbis.
Drot tibi maternum quondam diſtenderat vber,
Hac genitrice tibi pariter collacteus exto.
En pia progenies trucibus concurrere telis
Auſa perit, ſudo pro nati ſanguine, fratres
Illata ſibi cæde ruunt, dum culmen auentes
Tempore deficiunt, ſceptriq́ cupidine nacti
Exitiale malum ſocio ſtyga funere viſent.
Ad caput affixus clypeus mihi Sueticus aſtat,
Quem ſpecular vernans varij cælaminis ornat,
Et miris laqueata modis tabulata coronant.
Illic confectos proceres, pugilesq́ ſubactos,
Bella quoq́, & noſtræ facinus ſpectabile dextræ
Multicolor pictura notat: medioxima nati
Illita conſpicuo ſpecies cælamine conſtat,
Cui manus hæc curſum metæ vitalis ademit.
Vnicus hic nobis hæres erat, vna paterni
Cura animi, ſuperoq́ datus ſolamine matri.
Sors mala quæ lætis infauſtos aggerit annos,
Et riſum mœrore premit, ſortemq́ moleſtat.
Lugubre enim ac miſerum eſt deiectam ducere vitam,
Et triſtes ſpirare dies, omenq́ dolere.
Sed quæcunq́ ligat Parcarum præſcius ordo,
Quæcunq́ arcanum ſuperæ rationis adumbrat,
Seu quæ fatorum ſerie præuiſa tenentur,
Nulla caducarum rerum conuerſio tollet.

His dictis quum ab Haldano ob tam ſeram fraterni vinculi confeſſionem inertiæ damnaretur, idcirco ſe ſilentio vſum eſſe dicebat, ne aut pugnam detrectando ignauus, aut committendo ſceleſtus exiſtimari poſſet. Talibus excuſationis verbis intẽtus extinguitur. Sed apud Danos Haldanum ab Hildigero proſtratum rumor ediderat. Poſt hæc Gyuritha, quæ regij ſanguinis ſola apud Danos ſupererat, quũ à Siuaro Saxonicæ gẽtis nobiliſſimo poſtulari cœpiſſet, latenterq́; ei Haldanũ prẹferret, conditionem pro eo intulit, ne ſuum prius cõnubium peteret, quàm Danorum regnum membratim diuiſum in vnum corpus redigeret, idq́; ſibi per iniuriã ereptum armis reſtituiſſet. Quod fruſtra tentante Siuaro, omnibus arbitris pecunia ab ipſo corruptis, tandem ei deſpondenda conceditur. Quod Haldanus apud Ruſciam per negociatores expertus, tanto ſtudio nauigationi incubuit, vt nuptiarum tempus aduentu præcurreret. Quarum prima die regiam petiturus præcepit, ne comites prius à conſtitutis ſibi mouerẽtur excubijs, quàm ferri ſtridorem eminus aure perciperent. Cumq́; conuiuis parũ cognitus coram virgine conſtitiſſet, ne vulgaris eloquij nuditate pluribus intellecta depromeret, in hunc modum abſtruſa carmen ambage compegit:

Patris ſceptra relinquens   Nil figmenta verebar
Commenti muliebris   Aſtus fœmineiue,
Vnum quando duosq́   Tres ac quatuor & mox
Quinos indeq́ ſenos   Poſt ſeptem ſimul octo
Vndenos quoq́ ſolus   Victor Marte ſubegi,
Sed ne tunc fore rebar   Probri labe notandus
Promiſſi leuitate,   Pactis illicibusq́.

Ad hæc Gyuritha,

Fragili moderamine rerum

Animus mihi pendulus hæſit
Trepida leuitate pererrans:
Tua fama volatilis, anceps,
Variisq́; relatibus acta,
Dubium mihi pectus inuſsit,
Teneri tibi temporis annos
Gladio periiſſe verebar,
Poterámne reſiſtere ſola
Senioribus atq; magiſtris
Prohibentibus iſta negari
Thalamoq́; monentibus vti?
Manet & Venus, & calor idem
Socius tibi, parq́; futurus:
Nec ab ordine ſponſio ceſsit
Aditus habitura fideles.

Neq; enim vlla adhuc te fefellit promiſſio, quanquam ſola multiplicis ſuadelæ conſilia detrectare non poſſem, & in iugalis copulæ receptione monitis obuiare cenſorijs. Nec dum reſponſum virgo complebat, & iam ſponſum Haldanus ferro tranſuerberat. Nec vnum oppreſſiſſe contentus, maximam conuiuarum partem obtruncat. In quem quum Saxones ceſſim ebrietate labantes irruerent, à superuenientibus eius vernaculis trucidantur. His geſtis Gyuritha potitur: quam quum ſterilitatis vitio obnoxiam animaduerteret, maximamque prolis creandæ cupidinem haberet, conciliandæ ei fœcunditatis gratia Vpſalam petit, reſponſóque monitus ſuſcitandæ ſobolis cauſa fraternis primum manibus parentare, poſtquam oraculo paruit, optatæ rei ſolatium impetrauit: ſiquidem filium ex Gyuritha ſuſcepit, cui Haraldo vocabulum aptauit. Cuius titulo Danorum regnum principum iniurijs laceratum ad priſtinum dominationis habitum reuocare conatus, dum bello apud Sialandiam geſto, Weſetum præcipuæ opinionis athletam in acie oppugnat, occiditur. Quo viſo Gyuritha, quum prælio ob filij charitatem ſub virili habitu intereſſet, eundem fugientibus ſocijs cupidius dimicãtem ad propinquum nemus humeris deportandum curauit. A cuius inſectatu plurimum hoſtes laſſitudo prohibuit, quorum aliquis dependentis pygam ſagitta confixit. Igitur Haraldus plus ruboris ſibi, quam opis materna cura allatum exiſtimauit. Qui quum eximiæ formæ, præcipuæque magnitudinis eſſet, coæuiſque robore & ſtatura præſtaret, tantam Othini, cuius oraculo editus videbatur, indulgentiam expertus fuerat, vt integritatis eius habitus ferro quaſſari non poſſet. Quo euenit vt vulnifica alijs tela, ad læſionem ei infligendam inhabilia redderentur. Nec præmij inops beneficium fuit, animas quippe ei quas ferro corporibus eieciſſet, pollicitus proditur. Idem in monimentum patris eius res geſtas apud Blekygiam rupi, cuius meminì, per artifices mandare curæ habuit. Poſt hæc quum Weſetum apud Scaniam nuptias acturum audiret, eáſque ſub egentis ſpecie petiuiſſet, finito noctium conuiuio, omnibúſque mero ac ſomno ſopitis, nuptialem thalamum trabe pertudit, cuius buccam Weſetus ita abſque vulneris inflictione fuſte quaſſauit, vt binis eam dentibus vacuefaceret. Quorum iacturam poſtmodum inſperata molarium eruptio ſarciebat. Hic euentus Hyldetam ei cognomen impoſuit, quod eum quidam ob eminentem dentium ordinem aſſecutum affirmant. Illic occiſo Weſeto Scaniæ dominium adipiſcitur. Inde Hatherum apud Iutiam oppugnatum extinxit, cuius occaſum perpes oppidi vocabulum indicat. Poſt hæc Hundingo, Roricoq; proſtratis, Lethram occupat, diſtractúmque Daniæ regnum in priſtinum corpus reformat. Deinde Wicarorum regem Aſmundum à ſorore natu maiorem regno ſpoliatum comperiens, pendente bello tanta fœminæ petulantia concitatus, ſola naue Noruagiam Aſmundo opem laturus accedit. Commiſſo prælio purpurea amictus lacerna, mitraq; auro variata capillitium redimitus, in hoſtẽ progreditur. ita armorum loco tacita fortunæ conſcientia fretus, vt conuiuali potius quàm bellico cultu inſtructus videretur. Sed nec apparatui ingeniũ reſpõdit. Inermis ſiquidem

Mulier ſterilis fœcunda quomodo videatur eſſe facta.

dem ac regijs duntaxat insignibus ornatus, cœtus anteibat armigeros, expeditámque pugnandi copiam feruentioribus belli periculis obiectabat. Directa nanque in eum spicula, ac si retusi acuminis essent, nocuo cassabantur effectu. Cúmque cæteri præliantis inermitatem aduerterent, impressione facta, ad eum acrius impetendum pudore coguntur. Quos Haraldus corpore integer, aut ferro consumpsit, aut fugam arripere coëgit, sicque regnum Asmundo prostrata eius sorore restituit. A quo oblatis sibi victoriæ præmijs, solam gloriæ mercedem sufficere dixit, tantúmque se in repudiandis muneribus gessit, quantum egerat in promerendis. Quo facto non minorem omnibus continentiæ suæ, quàm fortitudinis admirationem incussit, claritatem se, non pecuniam ex victoria percepturum testatus. Interea rex Sueonum Aluerus decedit, Olauo, Ingone, & Ingeldo filijs relictis: quorum Ingo paternæ hæreditatis titulis non contentus, proferendi imperij gratia Danis bellum denunciat. Cuius euentum Haraldo oraculis explorare cupienti, senex præcipuæ magnitudinis, sed orbus oculo obuius extitit, qui hispido etiam amiculo circumactus Othinum se dici, bellorúmque vsu callere testatus, vtilissimum ei centuriandi in acie exercitus documentum porrexit. Iussit igitur vt terrestribus bellum copijs editurus, vniuersam aciem in tres turmas diuideret, quarum vnamquamque vicenarij ratione densaret, mediam verò viginti virorum numero *Acierum instructio.* reliquis porrectiorem extenderet, quam etiam in coni siue pyramidis acumen digerens, alarum recessus vtrinque secus discretis ambagibus obliquaret. Cuiuslibet verò turmæ seriem hac ratione contexeret, vt à duobus frons inchoans, consequẽtibus locis vnitatis duntaxat incrementa reciperet, & quidem in secunda linea tres, in tertia quatuor, eodémque modo posterius ordinandos, habita congressione statueret, sicque consequentes gradus idem proportionis tenor instrueret donec coniunctionis extremitas alas æquaret: cornu verò quodlibet denis ab eo ordinibus formaretur. Post has item turmas instructam iaculis iuuentutem admittat, à cuius tergo grandæuorum cohortem adhibeat, quæ labantes sociorum vires veterana quadam virtute firmaret. Deinde funditorum alas gnarus locorum supputator annecteret, qui post sodalium agmina consistentes, eminus hostem tormentis incesserent. Post quos cuiuslibet ætatis aut ordinis homines absque conditionis æstimatione passim adsciceret. Cęterum postremam aciem ternis ad instar primę cornibus interstinctam, similiq; graduum proportione digestã explicet. Cuius tergum superiori coniunctum agmini, ipsum auersæ frontis obstaculo tueretur. At si nauale fortè prælium incidisset, partem classis secerneret, quæ eo propositos inchoante conflictus multiuola rates hosticas reflexione circundaret. His disciplinæ militaris rationibus instructus, Ingonem, Olauumq; bellum parãtes, anticipatis apud Suetiam rebus, oppressit. Quorum fratri Ingeldo sub aduersæ valetudinis simulatione belli inducias per legatos poscẽti postulata concessit, ne virtus quæ mœstis rebus parcere didicisset, humilis ac iacẽtis fortunæ temporibus insultaret, à quo postmodum raptæ sororis iniuria lacessitus, quum diu bellis eum ancipiti victoria fatigasset, in amicitiam adciuit, sociumque quàm hostem habere satius duxit. Post hæc quum inter Olauum Throndorum regem, virginesq; Sticlam & Rusilam regnum bello decertandum audiret, fœminea admodum præsumptione permotus, clàm arbitris eum accessit, cultuq; quo dentium prolixitatem obnuberet sumpto, pugnam virginibus intulit. Quarum vtraque prostrata binis portubus affine earũ vocabulis nomen reliquit. Tum verò conspectissimum virtutis argumentum exhibuit. Quippe subarmali tantum subucula fretus, inermem telis thoracem opposuit. Igitur Olauo victoriæ sibi præmium offerente beneficium repudiauit, sicq; fortitudinis an continentiæ maius specimen dederit, incertum reliquit. Deinde Fresicæ gentis athletam Vbbonem nomine Iutiæ fines crebra popularium strage vastantẽ adortus, quum armis subdere non posset, milites ad eum manibus capiendum hortatus, humi prostrauit, victumq; compedibus tradidit. Ita quem paulò ante grauissimam sibi cladem allaturum putauit, deformi expugnationis genere superatum obtinuit. Quem sorore ei in matrimonium data militem nactus, finitimos Rheno populos tributo submisit, militéq; ex eius gẽtis fortissimis legit. Quo fretus bello Scla-

uiam pressit, eiusque duces Duc & Dal ob virtutem capi potius quàm occîdi curauit. Quibus in commilitium receptis, Aquitaniam armis perdomuit, moxque Britanniam petens, Humbrorum rege prostrato, promptissimos quosque deuictæ iuuentutis adciuit. Quorum præcipuus Orm cognomento Britannicus habebatur. Hac rerum fama athletas è varijs orbis partibus accersitos in mercenariam manum redegit. Quorum frequentia actus, adeò regnorum omnium motus nominis sui terrore cohibuit, vt eorum rectoribus mutuum conserendæ manus ausum excuteret. Sed nec quisquam maris dominationem absq; eius nutu vsurpare præsumpsit. Quippe quondam in Danorum republica diuiduum terræ & pelagi imperium fuit. Interea apud Suetiam moritur Ingeldus, Ringone, quem ex Haraldi sorore sustulerat, paruulo admodum filio relicto, quem Haraldus paterno regno datis ei tutoribus præfecit. Ita prouincijs principibúsque perdomitis, quinquaginta annos, in ocio habuit. Quorum quiete ne militum animos in desidiam resolui pateretur assidue eis cauendi, inferendiq; ictus rationem à gladiatoribus perdiscendam constituit. Quorum quidam insigni dimicationis arte callentes, aduersæ frõtis supercilium infallibili ictu ferire solebant. Quo si quis recepto versilitate palpebræ timidius conniueret, mox aula eiectus stipendijs defungebatur. Hisdem temporibus Olonem Syuardi filium Haraldi sorore editum in Daniam e Noruagię finibus conspiciendi auunculi cupido perduxit. Quem quia primum in Haraldi clientela habitum, post bellum verò Sueticum Danicarum rerum imperio potitum constat, proposito paulisper attinet, quæ de eius operibus memoriæ sunt prodita, recensere. Igitur Olo tertium ætatis lustrum apud patrem emensus, quantum animi corporisq; dotibus inclaruerit, incredibile reddidit. Prętereà adeò visu efferus erat, vt quod alij armis, ipse oculis in hostem ageret, ac fortissimum quenq; vibrãte luminum acritate terreret. Cui quum nuncio delatum esset Gunnonem Thelemarchię ducẽ cum filio Grimone nemus Ethascog, quod & fruticibus prędensum & vallibus quàm maximè opacum erat, per latrocinium obsidere, facinoris indignatione cõmotus, cum cane & equo parabilem à patre armaturam deposcit, iuuentam damnans, quę debitũ virtuti tempus inertia dilabi pateretur. Quibus impetratis, prædictam syluam arctissimè speculatus, hominis vestigia niui altius impressa cognoscit. Quippe latronis incessum pruina gressu violata prodiderat. Qua duce vsus superato montis cliuo præcipuæ granditatis amnem offendit. Quo pristinam humani vestigij speciem auferente, traiectu vtendũ constituit. Verum ipsa aquæ moles rapidiore lapsu præcipiter agens vndas, difficultate transitum negare videbatur. Siquidem occultis cautibus frequens omnem aluei tractum spumeo quodam volumine turbidabat. Sed ex animo Olonis periculi metum festinationis cupido detraxerat. Igitur vbi domitus virtute timor, contemptumq; temeritate periculum, nihil quod animo libitũ foret actu difficile ratus, stridulos equo vortices superauit. Quos emẽsus in angustias paludibus vndiq; secus ambitas incidit. Quarum interna facile peti præiecti aggeris obstaculum non sinebat. Trans quẽ leuato equo frequens stabulis repagulum animaduertit. Vnde egesto equorum grege, suum inducere cupiens, à Tokone quodam (seruus hic Gunnonis erat) adeò aduenam insoleuisse dolente acrius impetitus, oppugnantem solo clypei frustrabatur obiectu. Quẽ ferro opprimere deforme existimans, apprehensum, artuatimq; confractũ, tecto quo præceps excesserat, transuersum iniecit. Qua ignominia Gũno ac Grimo ocyus incitati, diuersis elapsi posticis pariter in Olonem cum contẽptu ætatis eius ac virium ruunt. A quo letaliter vulnerati, quum corporis admodũ viribus deficerentur, Grimo supremi vix spiritus potens, ac toto penè vigore defunctus, carmen hoc extremo vocis singultu contexuit:

Simus nempe licet corpore debiles,
Elapsusq; cruor robur obhauserit,
Quum nunc elicitus vulnere spiritus
Vix sensim lacero pectore palpitet,
Discrimen moueo temporis vltimi,
Per nos intrepidis clareat ausibus.

Ne

Ne conflictum aliquis fortius editum,
Pugnatúmue magis dixerit vspiam.
Et certamen atrox arma gerentibus
Quum per busta caro fessa quieuerit,
Famæ conciliet præmia perpetis.
Prima hostis scapulas sectio comprimat,
Et ferrum geminas abripiat manus,
Vt quum nos stygius Pluto receperit,
Olonem quoq; par exitus occupet,
Et commune tribus funus inhorreat,
Vna trium cineres vrnaq; contegat.

Hactenus Grimo. Cuius inuictum pater spiritum æmulatus, vt fortissimam filij vocem mutua adhortatione prosequeretur, sic cœpit:

Quanquam defectis ad summum sanguine venis,
Extet in occiduo corpore vita breuis,
Taliter extremæ vigeat contentio pugnæ,
Vt laudem nostri non sinat esse breuem.
Ergo humeros hostis & brachia framea primum
Impetat, vt manuum debilitetur opus.
Sic commune tribus dabitur post fata sepulchrum,
Et socios cineres par tribus vrna teget.

His dictis ambo genibus nixi, nam fati propinquitas vires hauserat, comminus cum Olone cōfligere summopere niti, vt perituri morte hostem æquare possent, floccipendere fatum, dummodo eum à quo occidebantur, socio amplecterentur occasu. E quibus Olo, alterum ferro, alterum cane cōsumpsit. Sed ne ipse quidem incruētam gessit victoriam, quum hactenus integer, tum demum aduerso vulnus corpore suscepisset. Quod sedulo cane perlinctum recuperata corporis firmitate, mox ad vulgandam victoriæ suæ fidem ipsa latronum cadauera patibulis ingesta latius inspectanda constituit. Cæterùm castro potitus, quicquid inibi prædę reperit, clandestinæ custodiæ traditum futuris vsibus asseruauit. Ea tempestate Scati & Hiali fratrum insolens luxus eò petulantiæ prorepsit, vt excellentis formæ virgines parentibus ereptas concubitu violarent. *Effectus luxuriæ turpissimus & sceleratissimus.* Quo euenit vt Esam quoque Olaui Wermorum reguli filiam raptui destinantes patri mandarent, si illam externæ libidini famulari nollet, per se, aliúmue quempiam pro tuenda prole decerneret. Quod quum Olo nuncio comperisset, oblata pugnæ facultate gauisus, Olaui penates agrestium cultum mutuatus accedit. Vbi quum inter extremos discubitu frueretur, mœrentem regis familiam conspicatus, eius filio de industria propius accersito, quid ita cæteri luctuosa facie essent, inquirit. Quo sororis suæ pudicitiā ni cuiuspiam defensio ocyus intercederet, proximè per acerrimos pugiles prosanandam dicente, percontatur rursum quid præmij recepturus foret, qui salutem suam pro virgine deuoueret. Super quo Olauus per filium interrogatus, filiā propugnatori cessuram respondit. Quæ vox præcipuam Oloni subeundi discriminis cupidinem attulit. Consuêrat autem virgo hospitum vultus propius accedendo quàm curiosissimè prælato lumine contemplari, quo certius susceptorum mores cultumq; perspiceret. Eandem quoq; creditum ex notis atq; lineamentis oris conspectorum perpendisse prosapiam, solaq; visus sagacitate cuiuslibet sanguinis habitum discreuisse. Quæ quum Olonē scrutabundis aggressa luminibus cōstitisset, inusitato oculorum eius horrore perstricta, penè exanimis cōcidit. At vbi sensim redditus vigor, spiritusq; liberius in ea re cœperat, rursum iuuenem conspicari conata, lapso repente corpore ceu mente capta procubuit. Tertio quoq; dum clausam deiectamq; aciem attollere nititur, non modo oculorum motu, certe etiā pedum regimine defecta, subito lapsu decidit. Adeò vigorem stupor hebetat. Quo viso Olauus cur toties casum corpore præbuisset interrogat. Qua se truculēto hospitis visu perculsam testante, eundemq; & regibus ortum, & si raptorum vota refelleret suis perquam dignum amplexibus asserente, rogatur a cūctis Olo, nam os

pileo obnuptum habebat, discusso velamine cognoscendi capitis notas præbere. Tum ille cunctis mœrorem deponere, animúmque procul à dolore habere iussis, detecta fronte auidius omnium in se oculos eximiæ pulchritudinis admiratione deflexit. Flaua quippe cæsaries, nitentíque capillitio erat. Cæterum pupillas ne visentibus formidini forent, palpebris arctius obstringendas curabat. Crederes repente animis spe meliorum erectis tripudiare conuiuas, dissultare aulicos, summámque ægritudinem effusa mentium hilaritate conuelli. Igitur spe metum leuante altera conuiuij facies, nec quicquam initio par aut persimile fuit. Ita benignum vnius hospitis promissum, communem omnium formidinem propulsabat. Inter hæc Hiallus & Scatus cum decem vernaculis superuenientes, tanquam puellam ilico sublaturi tumultuoso cuncta clamore miscebant, regem ni filiam in expedito sisteret, euocantes in pugnam. Quorum debacchationem protinus Olo sponsione certaminis excipit, conditione adiecta, ne quis furtim tergum dimicantis incesseret, sed aduersis tantum pugna congressibus staret. Deinde gladio Logthi dicto, solus duodecim prostratis maius adolescente opus edidit. Cæterum pugnę locum insula dabat stagni medium tenens, vnde non longè vicus abest, qui cladis huiuscemodi monimentum Hialli & Scati fratrum vocabula coniunctim referens, præbet. Igitur puella sibi in præmium victoriæ data, quum filium ex ea sustulisset, Omũdum repetendi patris licentiam à socero nactus, postquam patriam à Thorone regulo per Tostonem Victimarium & Leotarum cognomine præditum oppugnari cognouit, ad conserendam cum eis manum solo satellite muliebriter culto contentus, perrexit. Cúmque non longe Thoronis ædibus abesset, suum comitísque ferrum cauatis baculis condendum curauit. At vbi regiam subijt, verum oris habitum adulterina specie supprimens, obtritum annis hominem simulabat. Apud Syuardum verò se Egentium regem fuisse, filijq; eius Olonis odio pertinacius actum exulare dicebat, quem mox aulicorum plerique regis nomine consalutantes, genibus nixi manus ei per ludibrium offerre cœperunt. Quibus ille quod ioco gesserant ratum habere iussis, ferro quod baculis inclusum gestabant erepto, regem inuadit. Itaque pars Olonem iuuare, iocum pro serio ducere, nec fidem per ludibrium præstitam violare. Complures voti vanitate rescissa, à Thoronis partibus stare. Igitur anceps, intestinúmque prælium oritur. Denique Thorone non minus suorum quàm hospitis armis oppresso, Leotarus letaliter saucius victorem Olonem tam ingenio viuidum, quàm acrem operibus iudicans, Vegeti cognomento donauit, eundem fraudis exemplo, qua circa Thoronem vsus fuerat, periturum vaticinans: indubitanter quippe domesticis occasurum insidijs. Et cum dicto repente exanimatus est. Itaque suprema morientis vox futurum victoris exitum augurij sagacitate complexa dinoscitur. His gestis Olo nõ prius se patri restituit, quàm pacem eius penatibus reportauit. A quo recepta pelagi dominatione, septuaginta maritimos reges nauticarum virium certamine consumpsit, inter quos Biruillus & Huiruillus, Thoruillus quoque, Nef & Onef, Reduarthus, Randus atque Erandus præcipui noscebantur. Cuius rei fama ac titulo pugiles, quorum omne fortitudini studium inhiabat, accensos, ad firmandam secum societatem frequentes adduxit. Quinetiam effrenati ingenij iuuenes claritatis cupidine concitatos stipatores adciuit, inter quos Starcatherum summa dignatione susceptum familiarius quàm vtilius colebat. His viribus instructus ita finitimorum regum petulantiam opinionis suæ magnitudine castigauit, vt ijsdem gerendorum inuicem bellorum manus curam audaciámque detraheret.

Olo paternæ domui pacem suæ præclarè gestis restituit

Post hæc ad Haraldum profectus, ab ipsoq; maritima prælatione donatus, tandem Ringoni in commilitium delegatur. Eodem tempore Bruno quidam omniũ Haraldi consiliorũ vnicè particeps ac cõscius habebatur. Huic ipse & Ringo quoties secretiore nuncio opus habebant, mandata credere consueuerant. Quẽ familiaritatis gradũ educationis & crepundiorum consortione adeptus fuerat. Quo fluminis cuiusdã aquis inter assiduos ꝓfectionum labores absumpto, Othinus eius nomine & habitu subornatus insidiosæ legationis cura arctissimã regum concordiã labefactauit, tãtaq; inimicitias serentis fallacia fuit, vt amicitia ac necessitudine vin

ctis

ctis mutuum odij rigorem ingeneraret, quod absq; bello satiari nõ posse videretur. Primum apud eos tacita adoleuere dissidia, donec vulgatis vtrinq; studijs arcanus in publicum liuor erumperet. Denunciatis itaq; inimicitijs, colligẽdis belli instrumentis septem anni cessere. Sunt qui Haraldũ non liuoris impulsu, aut regni æmulatione, sed industrio quodam spontaneoq; conatu clandestinas exitij causas quæsiuisse testantur. Quũ enim ob senectam, seueritatemq; ciuibus etiã onustus existeret, ferrum morbi cruciatibus anteponens, spiritum in acie quàm lectulo deponere præoptauit, consentaneum præteritæ vitæ operibus exitum habiturus. Itaq; quò mortem suam clariorem efficeret, inferosq; comitatior peteret complures fati cõsortes adsciscere gestiebat, futuræ cladis materiam vltronea belli instructione molitus. His ergo de causis tam propriæ, quàm alienæ necis auiditate correptus, vt par vtrobiq; strages incideret, pares vtrinq; copias instaurauit, aliquãto fortius Ringoni robur applicans, quem victorem superesse maluerat.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI SEPTIMI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER OCTAVVS.

ISTORIAM belli Suetici Starcatherus, qui & eiusdem prælij præcipuum columẽ erat, primus Danico digessit eloquio, memoriæ magis quàm literis traditum. Cuius seriem ab ipso pro more patrio vulgariter editam, digestamque latialiter complecti statuens, in primis præstantissimos vtriusque partis proceres recensebo. Neque enim mihi multitudinem complectendi cupido incessit, quam ne precise quidem numerus capit. Et prius eos qui ab Haraldi partibus steterant, mox qui sub Ringonis stipendijs egerant, stilo retexam. Igitur ex ducibus qui ad Haraldum coierant clarissimi noscitãtur Suen, ac Sambar, Ambar, & Elli, Rati, Fionicus, Salgarthus, & Roë, quem barbæ prolixitas cognomento insignem effecit. His accedunt Scalk, Scanicus, & Alf Aggi filius, quibus iunguntur Oluir latus, & Gnepia vetulus. His annumeratur Gardhstang oppidi cultor. Cui adijciuntur necessarij Haraldi Blend vltimæ Tyles incola, ac Brandmicæ cognomen habens. Hisdem sociantur Thorny cum Thoruingo, Tatar atq; Hialto. Qui quidem nauigio Lethrã aduecti instructis ad bella corporibus, ingenij quoq; virtute pollebant, proceritatis habitum animorum exercitijs æmulantes. Quippe spicula arcuum, balistarumq; tormentis excutere, ac plerunq; viritim cum hoste decernere, poëses quoq; patrio sermone cõtexere promptissimè calluerunt, adeò animum cum corpore impensa exercitatione coluerãt. E Lethris autẽ prodiere Hortar, Borrhyq;, prætereà Belgi cum Begatho. Quibus adiecti sunt Bari ac Toli. Atsle oppido cum Hacone genam scisso sub Hetha Wisnaq; ducibus Tummi velificator excesserat, quarum muliebri corpori natura virilem animum erogauit. Webiorgam quoq; eodem spiritu præditam, Bo Brami filius, & Brat iutus belligerandi cupidine prosequuntur. His agglomerantur Orm Anglicus, Vbbo Fresicus, Ary altero cassus lumine, Alfer Goter. Post quos Dal corpulentus, & Duc Sclauicus recensentur.

WISNAM verò imbutam rigore fœminam, reique militaris apprimè peritam Sclaua stipauerat manus. Cuius præcipui Barri ac Gnizli satellites agnoscũtur. Cæteri verò ex eadem cohorte corpus clypeolis tecti, prælongis ensibus, aëriique coloris parmulis vtebantur. Quas belli tempore aut in tergum repellentes, aut impedimentorum gerulis dantes abiectis pectorum munimentis, expositisque ad discrimen omne corporibus, districtis Martem mucronibus intenderunt. E quibus

Tolcar atque Ymi præcipui claruere. Poſt quos Toki Iumenſi prouincia ortus cũ Otrito, cui agnomen iuuenis erat, illuſtris agnoſcitur. At Hetha promptiſſimis ſtipata comitibus, armatam bello centuriam afferebat. Cuius primi fuere Grimar, ac Grenzli: poſt Hoſger, Liuicus: Hama quoq; & Hunger Humbli Biariq; regum fortiſſimi memorantur. Hi perſæpè duellis feliciter geſtis inſignes latè victorias edidere. Itaque memoratæ virgines non modò comiter, ſed etiam pugnaciter cultę, terreſtres in aciem copias ductauere. Igitur centuriatim Danicus confluxit exercitus, ſeptem reges pari ingenio, ſed diſpari voto. Alij Haraldo, pars Ringoni prę ſidio fuerunt. Prætereà in partem Haraldi conceſſerant, Homi & Hoſa, Thulhim Haſtinusq; & Hythin gracilis, Dahar quoque cognomento Grenski. Sed & Haraldus Olauo genitus patre. Ex Hatica verò prouincia Har atq; Herleuuar cũ Hothbroddo, cui Effreni cognomen erat, Danicis militauere caſtris. At ex Imica regione Humnehy, & Haraldus adueniunt: quibus applicantur à ſeptẽtrione profecti Haki Bemonisq; filij Sygmundus & Serker. Horum omnium clientelam rex liberali familiaritate coluerat: nam primis apud ipſum honoribus habiti, cultos auro gladios, opimaq; bellorum præmia perceperunt. Aduenerant & editi Gandal ſene, quos Haraldi familiares clientela vetus effecerat. Igitur frequens Danica claſſe pelagus, Sialandiam Scaniæ veluti interſito ponte committere videbatur. Quas quidem prouincias intermeare cupientibus conſertiſſimo nauium globo pedeſtre compendium exhibebat. Sed ne improuidis bellum Sueonibus pararetur, mittuntur ab Haraldo, qui Ringoni palàm inimicitiarum mandata perferrent, ipſamque ſequeſtræ pacis direptionem vulgarent, hiſdem pugnæ locum præſtituere iuſſum. Igitur qui Haraldo militauerant, hi fuere quos edidi. At ex parte Ringonis computantur Vlf, Abgi, Windar, Eyil luſcus, Gotar, Hildi, Guti, Alf patre genitus, Stur robuſtus, Sten, Wienicæ paludis accola. Applicantur hiſdem Gerth alacer, Gromer, Wermicus. Poſt quos ſeptentrionales Albiæ finitimi ſupputantur: Saxa, Fletir, & Saligothus, Thord nutabundus, Throndar naſutus, Grundi, Othi, Grinder, Toui, Coll, Byarchi, Hogni ingenioſus, Rokar fuſcus. Hi ſiquidem multitudinis collegium aſpernati, in vnam ſe aciẽ à cætera cohorte ſecreuerant. Præter hos Rani, cui Hyld pater erat, & Lyuth Guthi, Sueno quoque ſupernè tonſus, Rethyr, accipiter, & Rolf vxorius numerantur. Quibus conglobantur Ring Athylæ filius, Haraldúsque Thothni editus vico. His annectuntur Walſten Wicenſis Thorulf ſpiſſus, Thengil procerus, Hunſolwe, Birwil pallidus, Burgar, & Scumbar. At è Thelemarchia fortiſſimi venerant, quibus animi plurimum, faſtus minimum erat: Thorleuar pertinax, Torkill Guticus, Gretir iniquus irruptionúmque auidus. His ſuccedunt Haddir durus, & Roldar articulus. E Noruagia verò memorantur Thronder, Thronski, Thoki moricus, Rafn candidus, Haſwar, Biarni, Blihar cognomento ſimus, Biorn è vico Soghni, Findar maritimo genitus ſinu, Berſi quoque apud Falu oppidum creatus, Syuardus verris caput, Ericus ſibulator, Alſten, Harki, Ruthar, Rauui, Erlingar, cui Colubra cognomentum erat. At è Yathrica prouincia prodiere Od Anglus, Alf multiuagus, Enar protuberans, Yuuarúsque cognominatus Thruwar. A Tyle autem venere Mar Ruffus, eo videlicet pago, qui Mithfrithi dicitur ortus, educatúsque Grombar annoſus, Gram Brundelucus, Grim ex oppido Skierum, apud Scaha Fyrchi quidem prouinciã ſatus. Deinde Berhgar vates aduertitur, cui Brahi & Rankil comites adhibentur. At Sueonum fortiſſimi hi fuere: Ar, Backi, Keclu, Rarll, Croc agreſtis, Guthfaſt, Gummi è Gyſtamarchia. Qui quidem Fro dei neceſſarij erant, & fidiſſimi numinum arbitri. Ingi quoque & Oly, Alwer, Folki patre Elrico nati, Ringonis militiam amplectuntur, viri quidem manu prompti, conſilio vegeti, proximáque Ringonem famliaritate complexi. Iidem quoque ad Fro deum generis ſui principium referebant. Inter quos & Simundus aderat ex Sigtim oppido forenſis quidem athletha, emptionúmque ac venditionum contractibus aſſuetus. Huic additur Froſty cognomento Crucibulum. Cui ſociatur Alf elatus è vico Vpſala. Idem & iaculari promptus & in acie præire ſolitus erat. At Olonem ſeptem reges manu conſilióque promptiſſimi ſtipauere, Holty videlicet & Hendill, Holmar, Leuy, & Hama. Quibus Re gnal-

Telemarchicis animi plurimum, faſtus autem minimum.

gnaldus Ruthenus, Rathbarthi nepos aſcribitur. Prætereà Syualdus, vndecim ſalum paronibus ſulcat. Leſy Pannoniorum victor bracteatam auro Liburnam lintheo excipit. Thririkar verò inſtar draconis tortuoſas habente proras nauigio vehebatur. Thrygir quoq; & Torwil diuiſim nauigantes duodenas ductauere puppes. Cæterum in tota Ringonis claſſe nauium duo millia quingentæ repertæ ſunt. Guttonica verò claſſis in portu cui Garnum nomen, Sueticam operiebatur. Itaq; Ringo terrenum ductabat agmen. At Oloni naualibus præeſſe copijs imperatum. Igitur Gothis obuiam Suetis veniendi inter Wic & Werundiam locus cum tempore denunciatur. Cernere tum erat late proris exaratum mare, proſpectúmque pelagi explicata malis carbaſa præſtruebant. Et iam claſſis Suetica proſpera nauigatione vſa, Danis adhuc aduerſo laborantibus cœlo maturius belli locum petiuerat. Vbi Ringo expoſitas claſſe copias, ſimúlque quas ipſe terreno ductarat itinere gregatim in aciem dirigere parat. Quæ vbi campis laxius explicari cœperant, cornu alterum in Werundiam extrahi compertum eſt. Quam multitudinem rex locis ordinibúſque confuſam equo circuiens, in fronte promptiſſimos quoſque & præſtantiori armatura cultos ſub Olone Regnaldo Wiuilloque ducibus collocat. Deinde veluti flexu quodam in duo cornua reliquam aciem cogit. E quibus dextrum Vngonem cum Elrici filijs, Trigonémque tueri iubet. At læuum Læſoni parêre iuſſum. Cæterum alas globoſque maxime Curetum Eſtonumque conſertior turma texuerat. Vltima funditorum acies ſtabat. Interea claſſis Danica ventorum indulgentia aſpirante, ſeptem dierum continuam nauigationem emenſa, Calmarna oppidum ſubijt. Mirareris late ventis velificatum mare, cœlumque ex oculis intenta antennis linthea eripiebant. Nam Sclaui ac Liui, Saxonumq; ſeptem millia claſſem auxerant. At per ſolidum proficiſcentibus Scanienſes, quod locorum periti eſſent, duces ac præuij deſtinantur. Igitur vbi præſtolantibus Suetis, Danicus ſuperuenit exercitus, Ringo ſuis quoaduſque Haraldus aciem centuriaſſet, patienter conſidere iuſſis, non antè ſigna canere præcepit, quàm regem propter aquilas curru compoſitum aſpexiſſent, præfatus ſperare ſe facile collabi aciem poſſe, quæ cæci ductamine niteretur. Præterea Haraldum ſupremo ætatis tempore alieni imperij cupiditate correptum, non minus mente captum, quàm luminibus fore, nec opibus exatiari poſſe, qui ſi annos reſpiciat, tumulo penè contentus eſſe debeat. Suetis itaque pro libertate, pro patria ac liberis dimicandi neceſſitatem incumbere, hoſtem temeritate atque inſolentia ſuſcepiſſe bellum. Prætereà ex parte aduerſa perpaucos Danos eſſe, Saxones complures, aliaſq; effœminatas gẽtes in acie ſtare. Ob quod cogitare debere Sueones Noricoſq;, quantum Germanos ac Sclauos ſeptentrionales ſemper turba præſtiterit. Spernendam ergo aciem fore, quæ potius lubrica hominum colluuione, quàm ſolido militum robore cõtexta videatur. Nec parum ea oratione militum animos accendebat. At Bruno Haraldi loco aciem ſtatuere iuſſus, cuneo frontem molitur, Hetham verò in dextero latere locat, Haconem læuo præficit, Wiſnam aquiliferam facit. Igitur Haraldus curru eminẽs quàm potuit celſa voce beneficia ſua iniurijs à Ringone rependi queritur. Ab illo ſibi bellum inferri qui regnum ſuum munere adeptus fuerit. Ita Ringonem nec ſenis miſereri, nec auũculo parcere, proprioſq; motus cunctæ neceſſitudinis aut beneficentiæ reſpectui præferre. Iubet itaq; meminiſſe Danos, vt exteris ſemper victorijs inclaruerint, vt finitimis imperare potius quàm obſequi conſueuerint, hortaturq; ne tantæ gloriæ decus deuictæ gentis inſolentia labefactari ſuſtineant, nec imperium quod ſibi iuuenta florenti pepererant, ſenectute confectis demi permittant. Deinde canentibus lituis ſumma vtrinque vi conſeritur bellum. Crederes repente terris ingruere cœlum, ſyluas campoſq; ſubſidere, miſceri omnia, antiquum rediſſe chaos, diuina pariter & humana tumultuoſa tempeſtate cõfundi, cunctaq; ſimul in perniciem trahi. Nam vbi ad teli iactum peruentum, intolerabilis armorũ ſtridor incredibili cuncta fragore compleuit. Vapor vulnerum repentinam cœlo nebulam intendebat, dies effuſa telorum grandine tegebatur. Nec parum in acie funditorum opera valuit. At vbi pila manu aut tormentis excuſſa, comminus gladijs ferratiſq; clauis decernitur. Tum verò plurimum ſanguinis periclitatum eſt.

Igitur fessis manare sudor corporis cœpit, mucronumq; crepitacula eminus exaudiebãtur. Illic Starcatherus qui belli huius seriẽ sermone patrio primus edidit, prior in acie dimicans, Haraldi proceres Hun & Elli, Hort, ac Burgha à se prostratos, abscissamq; Wisnæ dexteram commemorat. Cæterum Roa quendam cum duobus alijs Gnepia & Garthar à se in acie vulneratos occubuisse declarat. Hisdem Scalki patrem tacito nomine applicat. Idem fortissimum Danorum Hacõem à se in terram prorutum, seq; ab ea ita mutuò vulneratum testatur, vt exertum thorace pulmonem ceruicemq; mediotenus scissam, manum quoq; vno truncam digito gerens excederet bello, diuq; hiscens plaga nec cicatricis capax, nec medelæ habilis videretur. Eodem teste puella Wegthbiorg in hostem dimicans Soth pugilem acie strauit. Eandem athletarum cædibus imminẽtem Thorkillus Thelemarchiæ ortus, emisso per chordam spiculo traijcit. Tanta enim vi periti arcuum Guttones neruos intenderant, vt clypeos quoq; iaculis transuerberarent, nec alia efficacior cædis extitit causa, loricas, galeasq; perinde ac inermia corpora sagittarũ acumina penetrabãt. Interea Vbbi Fresicus promptissimus Haraldi miles, ac præ aliis habitu corporis insignis, pręter vndecim, quos in acie vulnerauerat, vigintiquinq; delectorum pugilum interfecit. Ii omnes Sueti sanguine fuere, vel Gothi. Deinde primam aggressus aciem consertissimos hostes insilit, palãtesq; metu Sueones hac illac hasta gladioq; dispellit. Et iam penè res in fugam cesserat, cum Hagder, Rolder, & Gretir ęmulatione virtutis athletam adorti, publicam perniciem priuato redimere periculo statuerunt. Verum comminus instare veriti, spiculis procul agendum curabant. Sicq; crebrescentibus iaculis eminus Vbbo confoditur, nemine propius cum ipso manum conserere præsumente. Centum quadraginta quatuor sagittæ prius pectus præliantis obsederant, quàm lapsis corporis viribus solo poplitem daret. Tum demum per Throndos, eosq; qui Dala prouinciam colunt, ingens de Danis clades accepta est. Nam summa sagittariorum vi recruduit bellum, nec alia res nostris perniciosior fuit. At Haraldus cum defectam lumine senectam ageret, triste suorum murmur exaudiens, intellexit superiorem hostibus arrisisse fortunam. Igitur vt erat falcato curru vectus, Brunonem aurigæ per insidias officio fungentem, qualem Ringo in centurianda acie tenorem habuerit cognoscere iubet. Qui paulum soluto in risum vultu, corniculata illum acie pręliatum respondit. Quo audito rex trepidare animo cœpit, ac per summã admirationem percontari, quo Ringo talem ordinãdi agminis doctrinam autore contraxerit, maxime cum Othinus disciplinæ huius traditor ac repertor extiterit, nec ab ipso quispiam præter se nouum hoc rei bellicæ documentum perceperit. Ad quod silente Brunone subijt regem Othinũ hunc esse olimq; familiare sibi numen, impræsentiarum dãdæ vel subtrahendæ opis gratia versiformi corporis habitu tegi. Cui mox supplicare obnixius cœpit, vti Danis, quibus antè clemẽter affuerit, supremã quoq; victoriam tribuat, cõplementumq; beneficij origini exæquaret, eidem se prostratorũ manes muneris loco dedicaturum pollicitus. At Bruno nihil obsecrantis precibus motus, repente excussum curru regem arietauit in terram, ereptamq; cadenti clauam in ipsius caput detorsit, proprioq; eum gestamine interfecit. Iacebant circa currum regis innumera extinctorum corpora, rotarumq; fastigium congeries funesta vincebat. Temonem quoq; cadauerum cumulus exæquauerat. Nam in acie Ringonis ad duodecim millia proceres exanimati sunt. At ex parte Haraldi, præter popularium stragem ad triginta millia proceres corruerunt. Cuius Ringo nece cognita, dato signo laxare aciem suos, bellumq; remittere iubet. Deinde sequestra pace fœdus cũ hostib. ferit, frustra pugnã absq; duce ꝓtrahi monitis. Post hæc Sueonibus passim inter promiscuas cadauerũ strues Haraldi corpus exquiri præcepit, ne regium funus debitis fraudaretur inferijs. Igitur reuoluendis interfectorum corporibus, auidæ plebis inijcere operam cœpit. In hanc curam dimidium diei extractum est. Tandem cum corpore reperta claua, Haraldi manibus parentãdum ratus, equum quem insidebat regio applicatum currui, aureisq; subsellijs decenter instratum, eius titulis dedicauit. Inde vota nuncupat, adijcitq; precem, vti Haraldus eo vectore vsus, fati consortes ad tartara antecederet, atq; apud præ-

Vbbonis inulti nominis pugilis interitus

ꝑstitē Orci Plutonē socijs hostibusq; placidas expeteret sedes. Deinde rogū extruit, Danis inauratā regis sui puppim in flāmę fomentū cōijcere iussis. Cūq; supiectū ignis cadauer absumeret, mœrētes circuire ꝓceres, impēsiusq; cūctos hortari cœpit, vti arma, aurū, & quodcunq; opimū esset, liberaliter in nutrimētū rogi, sub tāti taliterq; apud oēs meriti regis veneratiōe transmitterēt. Cineres quoq; ꝑusti corporis vrnę cōtraditos Lethrā perferri, ibiq; cū equo & armis, regio more, funerari præcepit. Tali parētationis cura iustis auunculo persolutis, Danorū sibi fauorē cōciliauit, odiumq; hostiū ad gratiā deflexit. Post hæc à Danis vti Hetham regni reliquijs præficeret exoratus, ne repente recidiuæ hostium vires coalescerēt, Scaniā à Daniæ corpore abruptam in Olonis præfecturam secreuit, Sialandiam verò reliquosq; regni fines, Hethæ dūtaxat parêre iussit. Ita in potestatē Sueticam fortunæ varietas Danicum redegit imperium. Et hic quidem belli Brauici finis.

Reges cum equis & armis olim consepeliri sunt soliti.

At Sialandenses qui Haraldo duce vsi fuerant, cum adhuc prioris fortunæ species animis oberraret, fœmineis parêre legibus ꝓbrosum rati, Olonē accedunt, postulantes ne clarissimi regis militiæ assuetos, muliebri iugo obnoxios habere pateretur. Præterea ad ipsum se defecturos si pro conditionis eorū deformitate tollenda arma susciperet, pollicentur. Nec segniter Olo supplicantibus affuit, tam auidæ maiestatis memoria, quàm militū inuitatus obsequio. Igitur Hetham ad se venire iussam, cunctis præter Iutiam dominationis suæ partibus cedere, ante minis q̃ armis coëgit, ipsamq; Iutiam ne fœminæ liberū regni vsum tribueret, vectigalem effecit: filium quoq; procreauit, cui Omundo vocabulum posuit. Cæterum crudelitati intentus tam impium regem agebat, vt superior reginæ contemptus cunctis pœnitentiam pareret, quibus regnum eius rubori fuisset. Duodecim duces siue patriæ calamitatibus moti, siue Oloni ob aliam olim causam infesti, insidias capiti eius ꝓparare cœperunt. Ex his fuere Lēnius, Atyla, Thottus, & Vithnus, qui quanquam apud Sclauos præfecturam gerebat, Danos tamen origine contingebat. Cæterum ad peragendum facinus parum viribus atque ingenio freti, pecunia Starcatherum adsciscūt. Ille vt rem ferro exequeretur adductus, vtentem balneis regem susceptis cruenti ministerij partibus attentare constituit. Quo lauante ingressus, mox acri ipsius visu luminumq; continua mobilitate vibrantium fulgore perstrictus, occulto metu hebetatis artubus vestigium pressit, relatoq; pede manū propositumq; suspendit. Itaq; qui tot ducum, tot pugilum arma protriuerat, vnius inermis viri aciem ferre non potuit. At Olo sanè vultus sui conscius, obtecto ore accedere eum propius, & quid afferat edere iubet, quippe quem vetustas conuictus, & longa familiaritatis experiētia ab insidiarum suspicione alienissimum faciebāt. At ille destricto mucrone desiliens transuerberat regem, nitentisque assurgere iugulum ferit. Centum & viginti auri libræ in præmio reponebantur. Postmodum pœnitentia ac pudore perculsus, tanta animi acerbitate commissum facinus luxit, vt si mentionem eius incidere contigisset, à lachrymis temperare nō posset, adeò culpæ atrocitatem resipiscens animus erubescebat. Præterea aliquot ex his quorum instinctu vsus fuerat, in sceleris à se commissi vindictam occidit, & cui facto manum tribuerat, præbuit vltionem.

CÆTERVM Omundum Dani Olone ortum creauere regē, plus parentis eius nobilitati, quàm meritis deferendum putantes. Hic postquam maturuit, in nullo paternis operibus defectior extitit. Siquidem res ab Olone gestas, aut æquare, aut transcendere curæ habuit. Præerat eo tempore aliquantæ Normannorum genti Ringo, cuius filiam Esam Omundo matrimonium circumspicienti insignis commendauerat fama. Verùm poscendæ eius spem singulare Ringonis studium minuebat. Is quippe solum spectatæ fortitudinis generum affectabat, tantum gloriæ in armis reponens, quantum cæteri in opibus situm autumāt. Igitur Omundns vt eo claritudinis genere illustris euaderet, laudemque sibi fortitudinis conciliaret, viribus votum impetrare conatus, classe Noruagiam accedit, Ringonis regnum hæreditatis nomine tentaturus. Excipit amicè illum Iathriæ regulus Oddo, qui Ringonem certissimum patrimonij eius inuasorem assereret, seque sæpius ab eodem iniurijs lacessitum defleret. Itaque Ringone interim apud Hyberniam pirati

cam exercente, prouinciam propugnatore vacuam adortus, præteritis popularium rebus peculiaria Ringonis bona rapinæ tradidit, eiusq; necessarios interfecit. Nam Oddo quoq; Omundo manum iunxerat. Inter omnia autem facinora, quæ varie ac multipliciter gesserat, nunquam quibus multitudine copiarum præstaret, vim inferre sustinuit, memor se fortissimo parente editum, virtute non numero bella gerere oportere.

Virtute nō numero bella gerenda.

Interea Ringonem à piratica reuertentē adesse contigit. De cuius reditu edoctus prægrande moliri nauigium cœpit, vnde tanquam è munimento superne hostem telis appeteret. Huic Atylonis Scanici filij Homothus ac Thola remiges adsciscuntur, quorū alter gubernatorem agere, alter proræ præesse iussus. Nec Ringoni in his excipiendis ingenium aut solertia defuit. Quippe exiguam copiarum partem ostendens, à tergo hostem incursandum curauit: de cuius astutia Omundus per Oddonem certior factus, qui in insidijs constitutos opprimerent mittit, Atylone Scanico Ringonem excipere iusso. Is imperio pronius quàm felicius obsecutus, fractis bello rebus, acceptaq; strage victus refugit in Scaniam. Igitur Omundus reparatis per Oddonem viribus, pugnaturam pelago classem explicat. Quo tempore Atylo bellum Noruagicū ex somniorum visis haud dubie speculatus, redimendæ fugæ gratia quamcelerrime nauigationem orsus, Omundum prælio propinquum grata societate prosequitur. Cuius Omundus opera fretus, pugnam tam feliciter quàm fidenter ingreditur. Nam habito per se conflictu, victoriam quam in suis amiserat recuperauit. Quem Ringo mortifico vulnere perstrictus exanguibus contemplatus oculis, manu vt poterat mota (nam vox linguam defecerat) accersitum fore sibi generum obsecrat, iocunde se fatum excipere asserens, si tali filiam connubio reliquisset. Nec responso exceptus extinguitur. Cuius excessum Omundus lachrymis prosecutus, Omothum, cuius fidam in bello operam expertus fuerat, alterius filiarū Ringonis connubio donat, alterā ipse complectitur. Eodem tempore Rusla virgo strenuis militiæ operibus muliebrē animū supergressa, apud Noruagiā cum fratre Throndo crebros de rerū summa conflictus habuerat. Hæc Omundū Noruagiensibus præesse nō sustinens, in omnes Danorū dedititios decreuerat bellū. Quod Omundus nuncio expertus, ad hunc tumultum comprimendū promptissimos destinat. Quibus superatis Rusla superbiā ex victoria nacta, animū spe immodica raptū ad ipsā rerum Danicarū summā potiendā intendit. Primū igitur Hallandiæ partes adorta, ab Omotho & Thola à rege transmissis excipitur, victaq; bello refuga concessit ad classem. Cuius triginta solæ rates, cæteris ab hoste captis, fugā nauigatione carpserunt. Euitantē Danos sororem armis excipit Throndus, à qua victus, totoq; exercitu spoliatus, Dofrinas alpes permetiendo, neminē fugæ comitem habuit. Ita quæ paulò ante Danis cesserat, mox fratre superior, fugam victoria mutauit. Quo cognito, Omundus ingenti Noruagiā classe repetit, primūq; Thelemarchiæ populū per Omothū & Tholā clandestino compendio missos, aduersum Ruslæ dominationem erexit. Quo euenit vt Rusla regno per populares exacta, apud insulas, quas spe salutis accesserat, superuenientibus Danis terga sine prelio daret. Cuius fugā rex impensius persecutus, interceptā pelago classem internitiōe deleuit, incruentāq; victoriā ac speciosa spolia cum summo hostiū discrimine retulit. At Rusla perpaucis elapsa nauigijs, incitatiori fluctus remigio persulcabat. Quæ dum Danos declinat fraterno trucidatur occursu, adeò efficaciorem vim nocendi incircunspecta solent habere pericula, & quæ minus metuuntur mala, plerunq; instantibus grauiora gradus efficit.

Incircunspecta pericula magis nocent, quàm alia.

At rex Throndo ob interfectionē sororis præfectura donato, cæteris vero sub pensione coërcitis in patriam redit. Ea tempestate Thorias ac Bero promptissimi Ruslæ milites apud Hyberniam piraticū munus edebant. Hi cognita dominæ nece, quam se olim vlturos iureiurando promiserant, Ringonē auide petitum duelli prouocatione solicitant. Quod abnuere quondā probrosum regibus habebatur. Veterū enim claritudo principū ex armis potius quam opibus æstimabatur.

Claritas principum veterū magis ex armis, quàm pecuniis æstimata fuit.

Subeunt igitur Omothus & Thola, qui se prouocatores regis pugna excepturos offerrēt. Quibus Omūdus impense laudatis primū eorum operā admittere vitandi ruboris gratia recusauit. Ad vltimū crebris suorum

precibus

precibus exoratus, aliena manu fortunam experiri sustinuit. Quo certamine Beronem occubuisse, Thoriam grauiter affectum pugna excessisse proditũ est. Quem rex primo è vulneribus recreatũ, mox in fidẽ acceptum, ducẽ Noruagię creat. Deinde cum consuetũ à Sclauis per legatos tributũ exigeret, non solũ legatorũ cædibus, sed etiã vi Sclauica apud Iutiã lacessitus, septẽ reges vno certamine superauit, solitumq; tributi ius victoria confirmauit. Interea Starcatherus prolixa iam ætate defessus, cum castrorum stipendijs, ac gladiatorio munere emeritus haberetur, ne senij vitio pristinũ gloriæ decus amitteret, egregiũ fore putauit, si voluntarium sibi cõscisceret exitũ, fatũq; propriũ maturasset arbitrio. Itaq; qui toties excellẽtes ediderat pugnas, incruẽta morte defungi ignobile ratus, vt specioso obitu pteritæ vitæ claritatẽ augeret, maluit ab ingenuo quouis interfici, quàm serũ naturæ iaculum operiri. Adeò quondam rei bellicę deditis morbo oppetere probrosum existimatũ est. Itaq; cum & corpore inualido & defectis pspicuitate luminibus esset, diuturnioris vitæ morã perosus, emendi in se percussoris gratia, aurum quod pro Olonis interfectione meruerat, collo appensum gerebat, nõ aptius se violatæ maiestatis iniuriã expiaturũ ratus, quàm si idẽ suæ quod Olonianæ necis extiterat præmium effecisset, aurumq; quod pro aliena clade tulerat, damno propriæ salutis impenderet. Hunc quippe vsum scelestissimi precij pulcherrimum credidit. Itaq; gemino cinctus ense, totidem baculorũ adminiculo vacua viriũ vestigia tutabatur. Quo viso populariũ quidã geminũ gladiorũ vsum seni supuacuũ ratus, donari sibi alterum per ludibrium petiuit. Quẽ Starcatherus spe petitionis facta propius accedere iussum, detracto lateri mucrone transuerberat. Quod Hatherus quidem, cuius patrẽ Lennonem Starcatherus olim parricidij pœnitẽtia adductus occiderat, dum canibus feras insequeretur aspiciens, omisso venationis officio, duos è comitibus inijciendi metus gratia cõcitatis vehementer equis in senem impetũ dirigere iubet. Qui dũ procursu edito refugere cupiunt, Starcatheri baculis intercepti morte supplicia luerunt. Quo spectaculo Hatherus admodum perterrefactus, propius equo aduolat, agnitumq; senem, sed ab eo minimè recognitus, an gladiũ vehiculo permutare vellet interrogat. Refert Starcatherus, quondã pœnas se ab irrisoribus exigere solitũ, nec vnquam impune sibi à procacibus insultatum. Sed neq; iuuenẽ ex oris notis defuncta visu acies deprendere poterat. Itaq; carmen quod indignationis suæ magnitudinem patefaceret, in hunc subtexuit modum.

Vt sine regressu pronas agit alueus vndas,
Sic ætas hominum cursim labentibus annis
Irreditura fluit: præceps ruit orbita fati,
Quam generat finem rerum factura senectus.
Illa oculos hominum pariter gressusq; relidit,
Eripit os animumq; viris, famæq; nitorem
Paulatim premit, & claros oblitterat actus,
Occupat occiduos artus, frustratur anhelæ
Vocis opus, vegetamq; premit torpedine mentem
Dum paritur tussis, dum pellis scabida prurit,
Dens stupet exesus, stomachus fastidia gignit,
Euacuat iuuenile decus, marcore colorem
Oblinit, & picea crebras serit in cute rugas.
4 *Obturit egregias artes, monimenta priorum*
Obruit, & titulos antiquæ laudis adurit,
Demolitur opes, precium virtutis & vsum
Carpit edax, transuertit res, & ab ordine turbat.
Ipse ego quàm noceat didici damnosa vetustas,
Visu æger, vocis modulis, & pectore rauci,
Cunctaq; in aduersam fluxerunt commoda sortem.
Iamq; minus vegetum corpus fulcimine tutor
Flaccida subiectis innixus membra bacillis.
Lucis inops moderor vestigia fuste gemello,

Militibus morbo oppetere olim probrosũ.

4 fortè obruit

Et virga monstrante sequor compendia callis
Stipitis auspicio potius quàm lumine fisus.
Nemo mei curam celebrat, nec in agmine quisquam
Solamen veterano adhibet nisi forsan Hatherus
Assit, & infracti rebus succurrat amici.
Ille semel quemcunq; pio dignatur amore
Integer, incœpti studio constanter eodem
Prosequitur, primosq; timet peruellere nexus.
Ille etiam bello meritis bene præmia crebro
Digna refert, animosq; colit, largitur honorem
Fortibus, & claros donis veneratur amicos,
Spargit opes, laudisq; suæ cumulare nitorem,
Dapsilitate studet multos superare potentes.
Nec minor ad Martem pietatem viribus æquat,
Belligerare celer, labi piger, edere pugnam
Promptus, & vrgenti tergum dare nescius hosti.
At mihi, si recolo, nascenti fata dedere
Bella sequi, belloq; mori, miscere tumultus,
Inuigilare armis, vitam exercere cruentam.
Castra quietis inops colui, pacemq; perosus
Sub signis Gradiue tuis discrimine summo
Consenui, victoq; metu pugnare decorum,
Turpe vacare ratus, crebras committere cædes
Egregium duxi, & strages celebrare frequentes.
Sæpe graues bello reges concurrere vidi,
Et clypeos, galeasq; teri, crudescere campos
Sanguine, loricas affixa cuspide rumpi,
Vndiq; thoraces admisso cedere ferro,
Luxuriare feras inhumato milite pastas.
Hic aliquis fortè egregij conaminis autor
Marte manuq; potens medium dum pugnat in hostem
Intentam capiti loricam diffidit, alter
Casside perfossa, ferrumq; in vertice mersit.
Hic gladius sæpe dextra bellantis adactus
Tegmine discisso capiti destrictus inhæsit.

Egregium constatu firmæq; amicitiæ exemplum.

Contrà Hatherus huiusmodi carmen habuit:

Vnde venis patrias solitus scriptare poëses,
Infirmo dubium suspendens stipite gressum?
Quoue ruis Danicæ vates promptissime Musæ?
Roboris eximij cassus decor excidit omnis:
Exulat ore calor animoq; amota voluptas:
Destituit fauces vox & raucedine torpet:
Deseruit corpus habitus prior, vltima cepit
Illuuies, formæq; notas cum robore carpsit.
Vt ratis assiduo fluctu quassata fatiscit,
Sic longo annorum cursu generata senectus
Triste parit funus, defunctaq; viribus ætas
Occidit, & primæ patitur dispendia sortis.
Quis vetuit te note senex iuuenilibus vti
Rite iocis, agitare pilam, morsa nuce vesci?
Iam satius reor vt rhedam qua sæpe veharis
Venditor ensis emas, facilémue in frena caballum,
Aut precio leue curriculum merceris eodem.
Aptius inualidos sua quos vestigia fallunt
Excipient iumenta senes, rota proficit illi

Orbibus acta suis, cui planta vacillat inanis.
At si fortè caues cassum venundare ferrum,
Ereptus tibi te perimet ni væneat ensis.

Ad hæc Starcatherus.

Improba verba seris, facili temeraria labro
Auribus inconcinna pijs: quid præmia ductus
Qui gratis præstandus erat per munera quæris?
Nempe pedes gradiar, nec turpiter ense relicto
Externam mercabor opem, natura meanti
Ius dedit, & proprijs iussit confidere plantis.
Cur cui debueras vltro dux esse vianti
Ludibrio insultas, sermone procaciter vsus?
Quæq; olim gessi memori dignissima fama
Dedecori tribuis, meritum quoq; crimine pensas?
Quid risu insequeris vetulum pugnare potentem,
Inuictosq; meos titulos & splendida facta
Probro adigis, famosa terens & fortia carpens?
Qua probitate petis indignum viribus ensem?
Haud latus hic imbelle decet, dextrámue bubulci
Agrestem soliti calamo deducere musam,
Procurare pecus, aruis armenta tueri.
Nempe inter vernas ollæ vicinus obunctæ,
Crustula spumantis patinæ bulligine tingis,
Crassi adipis macrum perfundens vnguine panem,
Iusq; tepens furtim digito sitiente liguris,
Doctior assuetam cineri prosternere Callam,
Indormire lari, somnos celebrare diurnos,
Sedulus officium nidentus obire culinæ,
Quam bello fortem iaculis aperire cruorem,
Auersans lucem, latebræ sordentis amator,
Mancipium ventris miserabile, parq; putaris
Sordida cum siliquis lambenti farra catello.
Hercule non tunc me ferro spoliare petebas,
Quando ter Olonis summo discrimine nati
Expugnator eram: nanq; agmine prorsus in illo
Aut gladium fregit manus, aut obstantia fudit.
Hæc grauitas ferientis erat. Quid quando Curetum
Littus, & innumera constratum cuspide callem
Primus ligniferis docui decurrere plantis?
Nanq; aditurus agros confertos murice ferreo
Armabam laceros subiecto stipite gressus.
Hinc mecum egregijs congressum viribus Hamam
Enecui, mox cum Rino duce Flebace nato
Obtriui Kyrios, vel quas alit Estia gentes,
Et populos Semgala tuos. Post hæc Thelemarchos
Aggressus, caput inde tuli liuore cruentum
Quassum malleolis, armisq; fabrilibus ictum.
Hic primum didici, quid ferramenta valerent
Incudis, quantúmue animi popularibus esset.
Teutonici quoq; me pœnas autore dedere,
Quum natos Suertinge tuos Frothonis iniqua
Cæde reos domini vindex ad pocula straui.
Nec minus hoc facinus, quando pro virgine chara
Vno septenos necui certamine fratres
Teste loco, qui me stomacho linquente peresus

Mediocritatis haud vnquã satis laudatæ exemplum.

Non parit arenti rediuiuum cespite gramen.
Moxq́; ducis Kerri bellum nauale parantis
Vicimus egregio confertam milite puppim.
Inde dedi letho Wazam, Fabrumq́; procacem
Multaui natibus cæsis, ferroq́; peremi
Rupibus à niueis hebetantem tela Wisinnum.
Quatuor hinc Leri natos, pugilesq́; peremi
Biermenses, gentis Hybernæ principe capto,
Duflinæ populabar opes, semperq́; manebit
Nostra Brauuellinis virtus conspecta trophæis.
Quid moror? excedunt numerum quæ fortiter egi,
Quodq́; manu gessi ad solidum celebrare recensens
Deficio, sunt cuncta meo maiora relatu,
Vincit opus famam, nec sermo suppetit actis.

Hæc Starcatherus. Tandem quum Hatherum Lenno patre ortum mutuo sermone expertus fuisset, animaduertens iuuenem splendido loco natum, feriendũ ei iugulum præbuit, hortatus ne à parentis sui interfectore pœnas exigere vereretur. Hæc facientem auro, quod à Lennone receperat, potiturum esse promittit. Et vt eiusdem in se vehementius animum efferaret, huiusmodi exhortatione vsus esse traditur:

Præterea Hathere priuaui te patre Lenno:
Hanc mihi quæso vicem referas, & obire volentem
Sterne senem, iugulumq́; meum pete vindice ferro:
Quippe operam clari mens percussoris adoptat,
Horret ab ignaua fatum deposcere dextra.
Sponte pia legem fati præcurrere fas est.
Quod nequeas fugere, hoc etiam anticipare licebit.
Arbor alenda recens, vetus excidenda, minister
Naturæ est quisquis fato confinia fundit,
Et sternit quod stare nequit. Mors optima tunc est
Quum petitur, vitæq́; piget, quum funus amatur,
Nec miseros casus incommoda proroget ætas.

Mors quando optima.

Hęc dicens exertã crumena pecuniam promit. Hatherus autẽ tam fruẽdi æris, quàm paternæ vltionis capessendæ cupidine concitatus, obsecuturũ se precibus, nec præmia repulsurũ spopondit. Cui Starcatherus cupide ense præbito, pronam postmodũ ceruicẽ applicuit, ne timidè ꝑcussoris opus exequeretur, aut ferro muliebriter vteretur, hortatus, præfatusq́;, quod si peracta cæde ante cadaueris lapsum caput ac truncũ medius intersiliret, armis innocuus redderetur. Quod vtrum instruendi percussoris, an puniẽdi dixerit, incertũ est. Fore enim poterat, vt saltantẽ eximij cadaueris moles obrueret. Igitur Hatherus adacto vegete gladio, senem capite demutilauit. Quod corpori auulsum, impactumq́; terræ glebã morsu carpsisse fertur, ferocitatem animi moribundi oris atrocitate declarans. Percussor tamẽ promissis fraudẽ subesse veritus, saltu non incautus abstinuit. Quẽ si temerè peregisset, fortè lapsi cadaueris ictu obrutus, occisi senis pœnas proprio funere persoluisset. Verum ne tantum athletam busti inopem iacere pateretur, corpus eius in campo, qui vulgò Rolung dicitur, sepulturæ mandandum curauit.

Starcatheri interitus.

OMVNDVS autem, vt accepi, pace integra summa cum tranquillitate decessit, duobus filijs & totidem filiabus relictis. E quibus maximus natu Syuardus, fratre Butho adhuc tenero, regnum hæreditate consequitur. Quo tempore Sueonum rex Gotarus alteram Omundi filiarum ob eximiæ pulchritudinis famam, infinito amore complexus, Ebboni cuidam Sibbonis filio postulandæ virginis gratia negocium legationis imponit. Is officio prudentius administrato, gratum de puellæ cõsensu nuncium retulit. Iamq́ue nihil voto præter nuptias deerat, quas Gotarus apud alienos agere metuens, per Ebbonem quo prius legato vsus fuerat, sponsam sibi transmittendam efflagitat. Is quum parua admodum familia comitatus Hal-

landi-

landiam prætertiret, ad agreſtem vicum ſe pernoctandi gratia contulit, in quo duorum fratrum habitationes aduerſas medius amnis ſecreuerat. Et hi quidem conſuetudinem iugulandi quos hoſpitaliter recepiſſent habebant, liberalitatis ſpecie latrocinium obſcurare callentes. Trabem enim in modum præli oblongam, eandémque ferri acumine præditam, arcanis quibuſdam vinculis in excelſa domus parte ſuſpenderant, quam nocturno tempore ſubductis nexibus demittentes, ſubiectorum capita deſecare ſolebant. In quem modum complurium vertices penſili mole præciderant. Igitur Ebboni ſuiſque poſt epulas abunde præbitas, penes focum miniſtri torum extruunt, vt applicatas igni ceruices inſidioſæ trabis impulſu demeterent. Quibus abſcedentibus Ebbo impenſum capitibus machinamentum ſuſpiciens, ſocios ſimulato ſomno corpora tranſponere iubet, præfatus perq̃ ſalutarem eis loci variationẽ exiſtere. Fuere autem inter eos quidam ab Ebbonis clientela extranei, qui ſpretis quæ cæteri exequebantur monitis, immoti vt cuiq; iacendi locus obuenerat, cubuerunt. Sub opacam verò noctem ab inſidiarũ miniſtris pendulum machinamenti pondus impellitur. Quod nodis quibus inhærebat excuſſum, magnaq; vi ſolo adactum, ſubiectos exitio tradidit. Igitur qui facinoris exequendi curam habebant, quo certius rei euentum diſcerent, illato lumine Ebbonem, propter quem maximè rem adorſi fuerant, prudenter periculo occurriſſe cognoſcunt, à quo protinus impetiti, ſanguine pœnas dederunt. Ebbo quoq; ſuis per mutuam ſtragem amiſſis, frequentẽ cruſtulis glacialibus amnem inuento fortè nauigio ſuperat, Gotaroq; cladis ſuæ potius quàm legationis euentum declarat. Quam rem Gotarus à Syuardi inſtinctu profectam iudicans, iniuriarũ vindictã armis exequi parat. Quo Syuardus apud Hallandiã expugnatus, ſorore ab hoſtibus capta, conceſſit in Iutiam. Vbi Sclauorum vulgus pugnã ſine principe auſum acie ſuperauit, tantum gloriæ ex victoria nactus, quantum ex fuga dedecoris traxerat. Verùm hiſdẽ quos ductu vacuos debellauerat, paulò poſt ducẽ nactis pugna apud Fioniam ceſſit, aduerſum quos identidem in Iutia præliatus, infelicem pugnę euẽtum habuit. Quo euenit, vt Scania Iutiaq; exutus, media duntaxat regni veluti quaſdam exeſi corporis partes ſine capite retineret. Iarmericus ex eo genitus, cũ ſororibus admodũ paruulis præda hoſtibus fuit, quarum altera Noruagiẽſibus, altera Germanis, quod venalia quondam ſolebant eſſe connubia, precio vẽdita eſt. Itaque Danorum regnum fortiſſimè propagatum, tantis etiam maiorũ titulis illuſtratum tot victorijs auctum, ob vnius viri inertiam ex ſummo nitore fortunæ & florentiſſimo rerum ſtatu eò ignominiæ peruenit, vt penſionem quam prius exigebat, exolueret. Syuardus autem ſæpius victoria caſſus, ac deformium fugarum reus, poſt tot maiorum decora, in tam erubeſcendo patriæ ſtatu cõfuſa regni gubernacula geſtare non ſuſtinens, ne diuturnior vita ad extremam gloriæ iacturam pertingeret, ſpecioſum ſibi fatum pugna parere properauit. Quippe memorem calamitatis animum, deponendæ ægritudinis cupido ſalutis faſtidio cruciabat, adeò demendi ruboris ſtudium lucem ei inuiſam effecerat. Igitur comparatis pugnę copijs, Simoni cuidam ſub Gotaro Scaniam procuranti, bellum aperte denunciat. Quod obſtinatis temeritatis viribus executus, occiſo Simone, per ſummã hoſtiũ ſtragem vitam finiuit, patriam tamen præſtandæ penſionis onere liberare nequiuit. Interea Iarmericus apud regem Sclauorum Iſmarum cum coæuo ſibi collactéoq; Gunnone coniectus in carcerem captiuus degebat. Quo demum erutus atq; exercendi ruris culturæ applicatus, ruſticum opus exequitur. Ob cuius promptiſſimam adminiſtrationem ad regaliũ mancipiorum magiſteriũ transfertur. Eo quoq; ſynceriſſimè geſto, in neceſſariorũ regis gregẽ aſſumitur. Vbi quũ ſe iuxta aulicorum ritum egregia morum amœnitate geſſiſſet, breui in amicorum numerum tranſlatus, primũ familiaritatis locum obtinuit, ac veluti quibuſdam meritorũ gradibus fretus, ab infima ſorte ad ſpectatum honoris faſtigiũ conceſſit, & ne ſegnem eneruemq; iuuentam ageret, militaribus ſe ſtudijs aſſuefecit, naturæ dotes induſtria cumulans. Grata omnibus Iarmerici indoles erat, ſoli reginæ ſuſpectum adoleſcẽtis ingeniũ fuit. Fratrẽ quoq; regis fato functum repentinus rumor edocuit. Cuius corpus Iſmarus ampliſſimo funere elaturus, quo maior exequiarum pom-

Horribilis duorum fratrũ hoſpites ſuos clam trucidãtiũ hiſtoria.

Connubia, nõ aliter atq; res alia venalia.

pa fieret, regia comitate conuiuium instruit. At Iarmericus aliàs cum regina familiaris curam sortitus, ad fugam, cuius facultatem regalis absentia promittere videbatur, circunspiciendum accessit. Animaduertebat enim se etiam inter opes positum miserabile regis mancipium fore, & quasi alieno beneficio precarium spiritum possidere. Præterea quanquam primis apud regẽ honoribus vteretur, libertatem delicijs præferendã existimans, visendæ patriæ, noscendiq; generis eximia cupiditate flagrabat. Sciens aũt quod regina ne quis captiuorum elabi posset cõpetentibus prouidisset excubijs, quò viribus ꝑuenire nequibat, arte assurgendũ procurat. Fiscellam itaq; biblo ac vimine textam, qua agrestes instar hominis formata aues aristis deturbare cõsueuerant, viuo cane cõpleuit. Quam etiam detracto sibi cultu quo verisimilius humani repræsentaret imaginẽ, texit. Deinde priuatũ regis ęrarium demolitus, egestã inde pecuniam notis sibi tantũ recondidit locis. Interea Gunno absentiam socij simulare iussus, illata in regiã fiscella, impulsoq; ad latrandum cane, percontanti quidnam hoc esset reginæ, mente captũ clamitare retulit Iarmericum. Illa ad aspectum statuę similitudinis errore delusa, insanum ædę eijci iubet. Tunc Gunno perlatam foras statuam, perinde ac furentem socium lectulo tradit. Sub noctem verò vigiles epularum hilaritate, ac vino prouehit largiore, abscissaq; dormientium capita, quo turpiore eos morte cõsumeret, inguini sociauit. Excitata strepitu regina, causamq; eius discere cupiens, concita fores petiuit. Sed dum caput incautius exerit, improuiso Gunnonis ense confoditur. Quę quũ mortificum vulnus experta corrueret, reflexis in occisorem luminibus, nullius, inquit, obtentu fraudis si incolumi mihi viuere licuisset, his finibus impunitus excederes. Ad hunc modum crebras in percussorem minas moribunda profudit. Post hæc Iarmericus vnà cum Gunnone præclari facinoris socio, tabernaculum in quo rex fraternas conuiuio celebrabat exequias, cunctis temulentia victis, admoto furtim incendio complet. Quo latius fuso quidam ebrietatis stupore discusso, immissis equis deprehensos periculi insequuntur autores. At iuuenes primum iumentis quæ receperant vecti, ad vltimum hisdem prolixiori cursu debilitatis pedites dedere fugam. Iamq; penè occupatis amnis remedio fuit. Pontem enim quem antè morandi persecutoris gratia præcisis ad medium trabibus non modo onerum impatientem, sed etiam ruinæ propinquum effecerant, prætergressi, in opacam de industria voraginem concesserunt. Quibus imminentes Sclaui, dum parum prospecto periculo equis improuidi, pontem onerant, desidentibus tabulatis excussi, pręcipitantur in flumen. Sed dum enando ripam appetunt, à Gunnone & Iarmerico obstantibus intercepti, mersi aut interfecti sunt. Ita iuuenes egregia calliditate vsi, non vt fugitiua mancipia, sed quasi præditi consilio senes, maius ætate sua facinus ediderunt, quod acutè conceperant efficaciter adimplendo. At vbi in littus ventum, rapto quod fors obtulerat nauigio, in altum procedunt. Quos qui insequebantur barbari nauigare conspectos, vociferando reuocare conati, regnaturos si redeant spondent, quod publico veterum instituto regum percussoribus regnorum successio decreta fuerit. Diu recedentium aures pertinax Sclauorũ clamor promissis pellacibus exurdabat. Ea tẽpestate Buthlus Syuardi frater Danis perfunctoriè pręerat, à quibus venienti Iarmerico regnum tradere coactus, ex rege priuatus euasit. Eodem tempore Gotarus Sybbonem stupratæ sororis insimulatum occidit. Cuius nece affines permoti, ad Iarmericum eiulabundi decurrunt, seque in vltionem propinqui, Gotarum cum eo oppugnaturos promittunt. Nec parum promissa soluerunt, nam eorum auxilijs oppresso Gotaro, Iarmericum Suetia potiri contigit. Qui quum duarum gentium imperio fungeretur, antè dominationis fiducia Sclauos prælio tẽtat, quorum quadraginta captos applicatis totidem lupis laqueo adegit. Quem supplicij modum olim parricidis debitum, ob hoc circa hostes peragere voluit, vt quantæ in Danos rapacitatis extiterint, ex ipsa atrocium belluarum communione videntibus conspicuum foret. Subacta quoque regione præsidia locis opportuna disponit. Inde profectus Sembonum, Curetum, compluriumque Orientis gentium cladem exercuit. Qua regis occupatione Sclaui datam sibi defectionis materiam iudicantes, interfectis qui ab ipso præsides constituti

Humanorum iniuriæ recompensandæ affectuum, viua imago.

Parricidæ quonam supplicio sint olim affecti.

tuti fuerãt, Daniam depopulati ſunt. Quorum claſſem Iarmericus forte è piratica rediens interceptam deleuit, eoq; facinore priores victoriarum titulos decorauit. Cęterum optimates eorum primo tibias loris traiectos, moxq; immanium taurorũ vngulis alligatis, moloſſisq; inceſſentibus raptim in cœnum, voraginesq; pertractos lachrymabili ſpectaculo conſumpſit. Ea re hebetati Sclauorum animi ſumma cum trepidatione regis imperium coluerunt. Iarmericus itaq; tot gentium manubijs locupletatus, vt tutum prædæ domicilium compararet, in editiſſima rupe mirifico opere ædem molitur. Aggerem collatis glebis extruit, fundamẽtum crebris conijcit ſaxis, ima vàllo, triclinijs media, ſumma propugnaculis cinxit. Secus vndique iuges excubias fixit. Quatuor portæ magnitudine præſtantes, à totidem plagis irreſtrictos aditus dabant. In huius domus magnificentiam omnem opum ſuarum apparatum congeſſit. Ita domeſticis rebus compoſitis, rurſum in externas cupidinem vertit. Igitur nauigatione cœpta, quatuor fratres genere Helleſponticos obuios pelago factos, piraticæq; admodum ſtudijs aſſuetos, maritima pugna attentare non diſtulit. Qua triduo geſta, ſororem eorum cum medietate tributi quo victos onerauerant pactus, præliũ reuocauit. Poſt hæc Liuorum regis filius Bicco captiuitate quam ſub memoratis fratribus ducebat elapſus, Iarmericum, à quo olim fratribus ſpoliatus fuerat, iniuriæ haud oblitus acceſſit. Apud quem benignius habitus, breui arcanorum omnium arbiter ſingularis euaſit. Hunc vt ſuis per omnia tractabilem monitis ſenſit, in res quàm maximè factu deteſtabiles conſultantem adduxit, atq; ad ſcelera flagitiaq; committenda compellit, adeò nocẽdi artem obſequij ſimulatiõe captabat: p̃cipue eum aduerſum eos quos ſanguine proximè contigiſſet, armabat. Ita fraternã vltionem, quia viribus nequibat, fraude exequi pertentabat. Quo euenit vt rex virtutum loco vitiorum ſordes amplexus, ob ea quæ perfidi monitoris impulſu atrociter geſſerat, communibus in ſe locum odijs daret. Aduerſum quem etiam Sclauorum tumultus exoritur. Cuius ſopiendi gratia duces eorum captos, traiectis fune tibijs, equis in diuerſa raptantibus præbuit lacerandos. In hunc modum conſumpti principes, corporum ſuorum diſtractu pertinacis animi pœnas dederunt. Quę res Sclauorum obſequia in ſuo ſtatu æquali ac ſolida ſubiectione continuit. Interea qui ex ſorore Iarmerici apud Germaniam orti, educatiq; fuerant, auito nomine freti, in auunculum arma ſuſcipiunt, æque ſibi regnum atque ei debere certantes. Quorum munitiones rex apud Germaniam machinis demolitus, oppidis compluribus aut obſeſſis, aut captis, nonnullis etiam ſolo æquatis, incruentam ad ciues victoriam reportauit. Occurrunt Helleſpontici pactis ſororem nuptijs offerentes, quibus celebratis rurſum Bicconis inſtinctu Germaniam petens, captis bello ſororijs laqueo ſpiritum eripere non dabitauit. Optimates puoque conuiuij ſimulatione contractos, eodem exemplo conſumendos curauit. Interea Broderus, quem olim rex ex alio ſuſtulerat matrimonio, nouercæ curam ab eo ſuſceptam, plenis ſanctitatis excubijs celebrabat. Quem Bicco apud patrem inceſti crimine accuſatum, ne falſo inſimulaſſe videretur, ſubornatorum teſtimonio inſecutus eſt. Cumq; Broderus accuſationis partibus plene exhibitis defenſionis præſidia afferre non poſſet, pater ab amicis in conuictum ferri ſententiam iubet, minus impium ratus ſumendam de filio vindictam alieno quàm p̃prio delegare iudicio. Quem cæteris proſcriptione dignum decernentibus, Bicco triſtiorem de capite eius ſententiam ferre nõ veritus, a nefarij ſtupri autore pœnam ſuſpendio capiendam eſſe pronunciat. Quam ne quis à paterna crudelitate profectam putaret, eũdem laqueo affixum à miniſtris ſubiecto aſſere excipiendũ percenſuit, vt quum hi feſſas oneri manus ſubducerent, perinde ac rei perempti iuuenis forent, regemq; parricidij crimine ſua culpa liberum facerent. Præterea niſi pœna accuſationem ſequeretur, paternæ eum ſaluti inſidiaturũ aſtruxit. Adulteram verò Swauildam quò turpius è vita excederet, pecudum vngulis proculcari debere. Paruit Bicconi rex, adactumq; ſuſpendio filium ne ſtrangulari poſſet à circunſtantibus tabulati ope alleuandum curauit. Igitur innoxium vinculum parum compreſſis faucibus ſolam pœnæ ſpeciem prę ſe ferebat. Reginã verò firmiſſimo nexu humo aſtrictã, equinis obterendã calcibus præbuit. Hanc tãtę fuiſſe pul-

Sclauicorũ ducum ſupplicium horrore pleniſſimum.

Swauildæ ſpecies eximia, exitus autem miſerandus.

chritudinis fama eſt, vt ipſis quoq; iumẽtis horrori foret artus eximio decore præditos ſordidis lacerare veſtigijs: quo argumento rex innocentiam coniugis declarari coniectans, accedente erroris pænitentia, falsò notatã feſtinat abſoluere. Aduolat intereà Bicco, qui ſupinam iumẽta diris deturbare carminibus, nec niſi pronam obteri poſſe firmaret. Quippe eam formæ ſuæ beneficio ſeruatam ſciebat. In hunc modum collatum reginæ corpus, adactus iumentorum grex crebris altè veſtigijs fodit. Hic Swauildæ exitus fuit. Interea canis cui Broderus aſſueuerat, ceu quibuſdam queſtubus aggreſſus regem, deflere domini ſuppliciũ videbatur. Eiuſdemq; illatus accipiter intimas corpori plumas roſtro detrahere cœpit. Ex cuius nuditate rex ſumptis orbitatis auſpicijs, omen intercepturus præpropere qui filium laqueo detraherent, mittit. Per implumem enim auiculam futurum ſe, ni cauiſſet, abſque liberis augurabatur. Liberato clade Brodero, Bicco delationis pœnas exoluere metuens, nunciare Helleſponticis pergit, Swauildam à viro nefaria ſtrage conſumptam. Quibus vlciſcendæ ſororis gratia nauigantibus, ad Iarmericũ reuerſus, parari bellum ab Helleſpõticis indicat. Rex mœnibus q̃ acie tutius dimicandum exiſtimãs, in eam quam exædificauerat, munitionem confugit, vbi ad ferendam obſidionem cõmeatibus penitiora propugnacula armatis implebat, fulgentes auro cetræ, circunpenſiq; clypei ſupremũ ædis ambitũ adornabant. Contigit autem vt Helleſpontici prædæ partitionem acturi, magnã ſuorum manum peculatus inſimulatam occiderent. Igitur quod tantam copiarum partem inteſtina clade conſumpſerant, aulæ expugnationem ſuis altiorem viribus rati, veneficam, cui Guthrunæ erat vocabulũ, cõſulunt. Qua efficiente, regię partis ꝓpugnatores ſubitò oculis capti, in ſeipſos arma conuertunt. Quo viſo Helleſpontici applicata teſtudine primos portarum aditus occupant. Deinde cõuulſis poſtibus, irruptaq; æde, cæcas hoſtium phalanges obtruncant. Eo tumultu ſuperueniẽs Othinus, medioſq; præliantium globos appetẽs, Danis quos paterna ſemper pietate coluerat, ademptum præſtigijs viſum ſupera virtute reſtituit. Helleſponticos verò corpora aduerſum tela carminibus durare ſolitos, crebro ſilice conuerberandos eſſe perdocuit. Ita vtrunque agmen mutua cęde conſumptum interijt. Iarmericus vtroq; pede ac manibus ſpoliatus, trunco inter exanimes corpore rotabatur. Cui Broderus parum idoneus ſucceſſit in regnum.

Post hunc regnat Syualdus, cuius filius Snio, ſeneſcente patre ſtrenuum piraticæ opus complexus, patriæ res non ſolum ſeruauit, ſed etiam diminutas in priſtinum habitum reuocauit. Idem tyrannide ſuſcepta, Eſkilli atq; Alkilli pugilum inſolentiam comprimendo, Scaniam à Danicæ iuriſdictionis integritate ſubmotam ad ſocietatem patriæ victoria reduxit. Tandem filiæ Gothorum regis mutuo amore perſtrictus, conueniendæ eius copiam clandeſtinis nuncijs tẽtat. Qui à patre puellæ intercepti ſuſpendioq; conſumpti, improuidæ legationis pœnas dederunt. Quorum Snio vltionem exigere cupiens, quum Gothiam hoſtiliter aggreſſus fuiſſet, rege eius cum copijs occurrente, prædictorum pugilum prouocatione rem per athletas gerere iuſſus, hanc duelli legem edidit, vt alteruter regum pro varia athletarum fortuna aut proprium perderet, aut alienum lucraretur imperium, victiq; regnum in victoriæ prẹmio reponeretur. Quo euenit vt Gothorũ rex propugnatorum ſuorum infortunio ſuperatus, regno Danis cedere cogeretur. Cuius filiam Snio, quum in Sueonum regis connubium paterno impulſu comperiſſet abductam, quẽdam obſoleto habitu per itinera publica ſtipem petere ſolitum, ad eam vſq; tentandam tranſmiſit. Qui quum egentium more propinquum liminibus diſcubitum habuiſſet, viſa fortè regina exili vocula ſuccinens, amat, inquit, te Snio. Illa allapſum auribus ſonum diſſimulanter excipiens, nec viſu nec gradu relato procedit in regiam, atque e ueſtigio regreſſa obſcuro & vix aures offendente ſibilo, amantem, inquit, me redamo. Eo dicto veſtigium extulit. Quam egenus mutui amoris vocem edidiſſe gauiſus, die poſtera foribus aſſidens, præſente domina conſueta ſermonis breuitate, locum, ait, voto ſuppetere cõuenit. Illa rurſum argutæ vocis induſtriam colligẽs, ſumma cum diſſimulatione diſceſſit. Paruo poſt percontatorem præteriens, Bocheror breui ſe peruenturam aſſeruit. Hunc quippe

pe

pe locũ fuga petere destinauit. Quã de re egenus certior redditus, solito percontationis acumine competens promisso tempus cognoscere perseuerat. Illa vero nec astu inferior, nec sermone lucidior, quam breuissime potuit hyemis initiũ nũcupauit. Cæterũ stipatores eius qui leuem amatoriç vocis iactum exceperant, plenum calliditatis ingenium extremæ stoliditatis deliramentũ esse credebant. Quç quum Snio certius ex egeno cognosceret, reginam sublatis mariti opibus lauandi simulatione digressam, nauigio deportandam curauit. Postea vero sæpenumero inter ipsum ac Suetiæ regem, altero iustas repetente faces, altero illicitas tueri perseuerante, ancipiti euentu variaq; victoria dimicatum est. Ea tempestate per summam cœli intemperantiam agrorum vbertate corrupta, ingens annonç caritas incidit. Cumq; oborta victualium raritate grauis plebem inedia laceraret, rex quonam modo temporis difficultati succurreret anxius, quum aliquanto maiorẽ bibulorum, quàm edacium impensam animaduerteret, frugalitatem populo intulit, conuiuiorum vsum abrogans, ne qua ex fruge potio pararetur edixit, acerbitatem famis superflui haustus interdicto pellendam, atq; à siti abundantiã esus mutuandam existimans. Tunc quidam petulantioris gulæ proscriptam bibendi consuetudinem deflens, altum calliditatis genus complexus, nouam voluptati licentiam reperit, ac publicam continentiæ legem priuata intemperantia soluit, deliciarum vsum à ridiculi operis acumine mutuatus. Vetiti enim liquoris gustu minutim liguriendo vsus, desiderium ebrietatis expleuit. Quam ob rem conuentus à rege, integerrimum se frugalitatis obseruatorem asseruit, vtpote auiditatem haustus moderatæ sumptionis ingenio castigantem, affixamq; sibi culpam sorbitionis titulo tueri perseuerauit. Deniq; adiecto minarum terrore, non modo bibere, verumetiam pitissare prohibitus, consuetudini tamen imperare non potuit. Vt enim tanquam licite illicitis frueretur, nec gulam alieno subiectam haberet imperio, madefactis potione crustulis, capace liquoris offula vescebatur, cupitamq; crapulam lento gustu prouexit, interdictum satietatis modum haud secus ac licitum consecutus. Adeò pertinacissima gulæ rabies salutem pro luxu deuouens, nec regia quidẽ comminatione deterrita, ad omne periculum spernendum temerarium solidauerat appetitum. Secundo quoq; perinde ac violatç constitutionis reus conuenitur à rege. Sed ne tunc quidem facti defensionem abiecit, nequaquam à se regalibus institutis obuiam itum esse contendens, aut decretam edicto continentiã suis profanatam illecebris, præsertim quũ lata frugalitatis lex ita parsimoniæ formam tradiderit, vt potandi magis quàm edendi liquoris facultas inhibita videretur. Tum rex obtestans deos, per communẽ iurare salutem, tale quid deinceps audentem capitaliter esse plexurum. Ille mortem temperantia leuiorem, vitamq; quàm luxum deponere tolerabilius ratus, rursum aquis excoquit frugem, decostoq; liquore cum se nullam vlterius excusandæ cupiditatis defensionem obiecturũ speraret, palàm potioni indulgendo ad calicum vsum libera fronte conuertit, astuq; in audaciã verso, regiam animaduersionẽ operiri quàm frugi fieri maluit. Interrogante ergo rege, cur toties rei interdictæ licentiam vsurpasset, desiderium hoc, inquit rex, nõ tam auiditas mea, quàm habita in te beneuolentia peperit, funeribus enim regijs, inferias conuiuio persoluendas meminerã. Itaq; ne epulum quo tuæ peragantur exequiæ ob frumenti inopiam solenni potionis vsu careat, industria potius quàm ingluuie ductus prohibiti liquoris temperamento prouidi. Te autem ante alios inedia peritturũ, prioremq; busto opus habiturum non ambigo, cum ob hoc inusitatã parcitatis legem tuleris, quod defuturam tibi primum alimoniã verearis. Tibi quippe nõ alijs consulendo nouum auaritiæ autorem agere sustines. Tam vrbana hominis cauillatio iram regis in ruborem conuertit, qui cum publicæ salutis decretum in ludibrium sui recidisse conspiceret, omisso communis vtilitatis consilio, reuocauit edictũ, sententiãq; soluere quàm ciuiũ offensam contrahere maluit. Cumq;, vt dixi, siue parum compluta humo, seu nimiũ torrida torpentibus satis, ac parce fructificantibus campis, inediæ languor defectam escis regionem attereret, nullumq; parum suppetentibus alimentis trahendæ famis superesset auxilium, Aggone atque Ebbone autoribus

Ceruisiæ usum interdictum.

Bibacis astus.

Edictum crudele.

plebiscito prouisum est, vt senibus ac paruulis cæsis, omniq; demum imbelli ætate regno egesta, robustis duntaxat patria donaretur, nec nisi aut armis, aut agris colẽdis habiles domestici laris paternorumq; penatium habitacula retinerent. Quorum mater Gambaruc, id ad se deferentibus filijs, cum à scelesti decreti autoribus salutem in crimine repositam animaduerteret, damnata concionis sententia, necessitatem parricidio redimi oportere negabat: propius honestati consilium fore asserens, animorumq; ac corporum virtuti expetibilius, vt seruata erga parentes ac liberos pietate, patria excessuri sorte deligerentur. Quæ si senes inualidos obtulisset, robustiores se eorum loco exilio offerrent, eiusq; pondus pro debilibus perferendum sua sponte susciperent. Cæterum indignos esse vita, qui illam scelere & sacrilegio comparare, parentesq; ac prolem tam iniquo sententiæ genere persequi sustinuissent, charitatis loco crudelitatis officia peracturi. Postremo cunctos malè patriam demereri, apud quos parentum aut liberorum amori proprij spiritus charitas præponderaret. Huic voci ad concionem relatæ, plerique suffragijs assentiebantur. Igitur omnium fortunis in sortem coniectis, qui designabantur, extorres adiudicati sunt. Quo euenit, vt qui sponte necessitati parêre noluerant, fortunæ iudicio obsequi cogerentur. Primum itaque Blekingiam aduecti, ac deinde Moringiam prçternauigantes, ad Gutlandiam se appulerunt, vbi & Paulo teste, autore Frig dea, Longobardorum vocabulum, quorum postea gentem condiderunt, traduntur adepti. Tandem ad Rugiam se applicantes, desertisq; nauigijs solidum iter ingressi, cum multam terrarum partem emensi, armisque depopulati essent, post editas late strages, postremo petitis in Italia sedibus, priscum gentis vocabulũ suo nomine permutarunt. Interea Danorum tellus rarescente cultorum opera, sulcorumq; vestigijs situ obductis, syluestrem induit vultum, & quasi natiui cespitis amœnitate deposita, informi succrescentium nemorum densitate perhorruit. Quod præsens quoque camporum eius facies prodit. Quæ enim olim feracia frugum iugera fuerant, eadem nunc arboreo stipite conserta visuntur. Atq; vbi olim cultores terram altius versantes vastas dissipauere glebas, illic nunc enatum nemus seruantia adhuc veteris culturæ vestigium rura complectitur. Quæ nisi cultore vacua ac diuturno situ vasta mansissent, nequaquam vnius ruris glebam inter factos aratro sulcos, tenacesq; arborum radices partiri potuissent. Colles quoque quos in plano humandorum cadauerum cura veterum labor extruxerat, præsens syluæ congeries occupat. Cernere etiam est crebros petrarum aceruos syluarum saltibus intersitos, quas toto quondam rure dispersas, ne proscindendis vbiq; sulcis officerent, coniectis in struem molibus rustica cura sublegit, malẽs exiguum agri perdere quàm totum difficile reperire. Vnde ex eo quod tunc exercendorum liberius aruorum gratia agrestium labor egerat, prioris æui populus postero numerosior extitisse perpenditur, qui breuibus agellis contentus agrestem operam citra veteris culturæ vestigia cohibet. Itaque præsens seculi vultus capax quondã dam aristæ solum, nunc gignendis glandibus idoneus agrestem stiuam ac cereales culmos consita arboribus facie se permutasse miratur. Et hæc quidem de Snione quàm verissimè potui digesta sufficiant.

Hvic succedit Biorn, itemq; post ipsum Haraldus rerum assequitur summam. Cuius filio Gormoni inter priscos Danorum duces non infimæ laudis locum rerum strenuè gestarum titulus tribuit. Hic enim nouum audaciæ genus complexus, hereditarium fortitudinis spiritum scrutandæ rerum naturæ vestigijs quàm armis excolere maluit, vtq; alios regum ardor bellicus, ita ipsum cognoscendorũ mirabilium quæcunq; vel experimento deprehensa, vel rumore vulgata fuerant, præcordialis stimulabat auiditas. Cumq; esset, externa atq; inusitata visendi cupidus, experiendam prę cæteris duxit Geruthi cuiusdam sedium acceptam a Tilensibus famam. Incredibilia enim ab eis super opum inibi cõgestarum magnitudine iactabantur, sed iter omnium refertum periculo ac penè mortalibus inuium ferebatur. Ambitorem nanq; terrarum oceanum nauigandum, solem postponẽdum ac sydera, sub chao peregrinandum, ac demum in loca lucis expertia, iugibusque tenebris obnoxia transeundum, expertorum assertione constabat. Sed in iuuenili ani-

lianimo circunstantis periculi metum, non tam prædę quàm gloriæ cupido calcabat, multum sibi claritatis accessurũ sperante, si rem admodum intentatã auderet. Trecentis idem cum rege votum nuncupantibus, autorem famæ Thorkiilum itineris ducem assumi placuit, vtpote locorũ gnarum, peritumq́; adeundæ regionis eius. Is officio non recusato, aduersum insitatam nauigandi maris sæuitiã firmiore structuræ genere nodisq́; crebrioribus, ac consertioribus clauis preparanda iubet nauigia solidari, eademq́; magnis repleri commeatibus ac bouinis supernè tergoribus claudi, quę intrinseca nauiũ spacia ab incursantium vndarum aspergine tuerentur. Inde tribus duntaxat liburnis nauigatio tenditur, vnaquaque centenos capiente delectos. At vbi in Halogiam ventum, secundis flatibus destituti, varia pelagi iactatione dubijs nauigationis casibus agebantur. Tandem per summam alimẽtorum inopiam etiam pane defecti, exiguæ pultis vsu traxere famem. Interiectis diebus eminus perstrepentem procellæ fragorem, perinde ac scopulos inundantis exaudiunt. Igitur intellecta telluris vicinia, agilitatis eximiæ iuuenis speculandę rei gratia cacumen mali conscendere iussus, prærupti situs insulam in conspectu esse denunciat: læti omnes regionem quæ ab eo significabatur, auidis insequuntur luminibus, attente promissi littoris præsidium expectantes. Cuius tandem aditum nacti, in editiorem soli partem per obstantes cliuos præaltis callibus enituntur. Tunc Thorkillus ex armentis quæ in maritimis frequentia discurrebant, suprà quod semel leniendæ fami sufficeret, negat esse tollendum, futurum enim si secus agerent, vt à dijs loci præsidibus discedendi potentia priuarentur. At nautæ magis prorogandæ satietatis quàm seruandi imperij cupidiores, incitamento gulæ salutis consilium subiecerunt, exhausta nauium gremia cæsorum gregum corporibus onerantes. Qui ideo captu perfaciles extitere, quòd ad inusitatos virorum aspectus firmato pauore mirabundi conuenerant. Nocte insequenti mõstra littori inuolantia, ac toto concrepantia nemore, cõclusas obsedere puppes. Quorum vnum cæteris grandius ingenti fuste armatum profundum passibus emetiebatur. Idem propius admotum vociferari cœpit, non antè enauigaturos, quàm fusi gregis iniuriam expiando, viris pro nauium numero traditis, diuini pecoris damna pensassent. Cuius minis obsecutus Thorkillus, vt vniuersorum incolumitatem paucorũ discrimine tueretur, tres sorte denotatos exhibuit. Quo facto, optato vento excepti in vlteriorem Byarmiam nauigant. Regio est perpetui frigoris capax, pręaltisq́; offusa niuibus, ne vim quidem feruoris persentiscit æstiui, inuiorum abundans nemorum, frugum haud ferax, inusitatisq́; alibi bestijs frequẽs. Crebri in ea fluuij ob insitas alueis cautes stridulo, spumantiq́; volumine perferũtur. Illic Thorkillus subductis nauibus tendi in littore iubet, eo loci peruentum astruens, vnde breuis ad Geruthum transitus foret. Prohibuit etiam vllum cum superuenientibus miscere sermonem, affirmans monstra nullo magis nocendi vim, quàm aduenarum verbis parum comiter editis sumere. Ideoq́; socios silentio tutiores existere, se verò solum tuto profari posse, qui prius gentis eius mores habitumq́ue peruiderit. Crepusculo appetente, inusitatæ magnitudinis vir nominatim salutatis nauticis interuenit. Stupentibus cunctis, Thorkillus aduentum eius alacriter excipiendum admonuit, Guthmundum hunc esse docens Geruthi fratrem, cunctorum illic applicantiũ pijssimum inter pericula protectorẽ. Percontantiq́; quid ita cæteri silentium colerent, refert rudes admodum linguæ eius ignoti pudere sermonis. Tum Guthmundus hospitio inuitatos curriculis excipit. Procedentibus amnis aureo ponte permeabilis cernitur. Cuius transeundi cupidos à proposito reuocauit, docens eo alueo humana à monstrosis rerum secreuisse naturam, nec mortalibus vltrà fas esse vestigijs. Subinde ad ipsa ductoris penetralia peruenitur. Illic Thorkillus seductis socijs hortari cepit, vt inter tentamentorum genera quæ varius obtulisset euentus, industrios viros agerent, atque à peregrinis sibi dapibus temperantes, proprijs corpora sustentanda curarent, discretasq́; ab indigenis sedes peterent, eorum neminem discubitu contingendo. Fore enim illius escæ participibus inter horridos monstrorum greges amissa cunctorum memoria sordida semper cõmunione degendum. Nec minus ministris eorum ac poculis abstinendum

Rebus creatis temperanter vtendum.

Biarmiæ regionis descriptio.

edocuit. Duodecim filij Guthmundi egregia indole, totidē q; filiæ præclui forma circunstiterant mensas. Qui cum regē à suis duntaxat illata delibare conspiceret, beneficij repulsam obijciēs iniuriosum hospiti querebatur, nec Thorkillo competens facti excusatio defuit. Quippe insolito cibo vtentes, plerunq; grauiter affici solere commemorat, regemq; non tam alieni obsequij ingratū, quàm propriç sospitatis studiosum, consueto more corpus curantē domesticis cœnā obsonijs instruxisse, Igitur haudquaquā contemptui imputari debere, quod fugiendç pestis salutari gereretur affectu. Videns autē Guthmundus apparatus sui fraudem hospitum frugalitate delusam, cū abstinentiam hebetare non posset, pudicitiam labefactare cōstituit, omnibus ingenij neruis ad debilitandam eorum temperantiam inhians. Regi enim filiæ matrimoniū offerens, cæteris quascunq; è famulitio peterent potiendas esse promittit. Plerisq; rem approbantibus, Thorkillus hūc quoq; illecebrarum lapsum sicut & cæteros salubri monitu præcurrit, industriam suam inter cautum hospitem ac lætū conuiuam egregia moderatione partitus. Quatuor è Danis oblatum amplexi, saluti libidinem prætulerunt. Quod contagium lymphatos inopesq; mentis effectos pristina rerū memoria spoliauit. Quippe post id factū parum animo constitisse traduntur. Qui si mores suos intra debitos temperantiæ fines cōtinuissent, herculeos æquassent titulos, giganteā animo fortitudinem superassent, perenniterq; patriæ mirificarū rerū insignes extitissent autores. Adhuc Guthmūdus propositi pertinacia dolū intendere perseuerans, collaudatis horti sui delicijs, eò regem percipiendorum fructuum gratia perducere laborabat, blandimentis nisus, illecebrisq; gulç cautelç constantiam elidere cupiens. Aduersum quas insidias rex Thorkillo, vt prius, autore firmatus, simulatæ humanitatis obsequium spreuit, vtendi excusationem à maturandi itineris negocio mutuatus. Cuius prudentiæ Guthmundus suam in omnibus cessisse considerans, spe peragendæ fraudis abiecta cunctos in vlteriorem fluminis ripam transuectos iter exequi passus est. Progressi atrū incultumq; oppidum vaporāti maxime nubi simile, haud procul abesse prospectant. Pali propugnaculis intersiti desecta virorum capita præferebant. Eximiæ ferocitatis canes tuentes aditū præ foribus excubare cōspecti. Quibus Thorkillus cornu abdomine illitum collambendum obijciens, incitatissimam rabiem paruula mitigauit impensa. Superne portarū introitus patuit. Quem scalis æquantes, arduo potiuntur ingressu. Atrç deintus informesq; laruç conferserant vrbem. Quarum perstrepentes imagines aspicere horridius an audire fuerit, nescias: fœda omnia, putidumq; cœnum adeuntium nares intolerabili halitu fatigabat. Deinde conclaue saxeum cui Geruthum fama erat pro regia assueuisse, reperiunt. Cuius arctam horrendamq; crepidinem inuisere statuētes, repressis gradibus in ipso pauentes aditu constiterunt. Tunc Thorkillus hærentes animo circūspiciens, cūctationem introitus virili adhortatione discussit, monens temperaturos sibi, ne vllam ineundç ædis suppellectilem tametsi possessu iocunda aut oculis grata videretur, attingerent, animosq; tam ab omni auaritia auersos, quàm à metu remotos haberent, neque vel captu suauia concupiscerent, vel spectatu horrida formidarent, quanquam in summa vtriusq; rei forent copia versaturi. Fore enim vt auidæ capiendi manus subita nexus pertinacia à re tacta diuelli nequirent, & quasi inextricabili cum illa vinculo nodarentur. Cæterum composite quaternos ingredi iubet. Quorum Broderus & Buchi primi aditum tentant. Hos cum rege Thorkillus, insequitur. Cæteri deinde compositis gradiuntur ordinibus. Ædes deintus obsoleta per totum, ac vi teterrimi vaporis offusa, cūctorum quibus oculus aut mens offendi poterat, vberrima cernebatur. Postes lōgęua fuligine illiti, obductus illuuie paries, compactum è spiculis tectum, instratum colubris pauimentum, atq; omni sordium genere respersum inusitato aduenas spectaculo terruerunt. Super omnia perpetui fœtoris asperitas tristes lacessebat olfactus. Exanguia quoq; monstrorum simulacra ferreas onerauerant sedes, deniq; consessuum loca plumbeæ crates secreuerant, liminibus horrendç ianitorum excubiæ præerant. Quorum alij consertis fustibus obstrepentes, alij mutua caprigeni tergoris agitatione deformem edidere lusum. Hic secundo Thorkillus auaras temere manus ad illicita tendi prohibens,

bens, iterare monitũ cœpit. Procedẽtes per fractã scopuli partẽ, nec procul in editiore quodam suggestu senem pertuso corpore discissæ rupis plagæ aduersum residere conspiciunt. Prætereà fœminas tres corporeis oneratas strumis ac veluti dorsi firmitate defectas iunctos occupasse discubitus. Cupiẽtes cognoscere socios, Thorkillus qui probè rerum causas nouerat, docet Tor diuum gigantea quondam insolentia lacessitum per obluctantis Geruthi præcordia torridam egisse chalybem, eademq; vlterius lapsa, conuulsi montis latera pertudisse, fœminas vero vi fulminum tactas infracti corporis damno eiusdem numinis attẽtati pœnas pependisse firmabat. Inde digressis dolia septem zonis aureis circunligata panduntur, quibus pensiles ex argento circuli crebros inseruerant nexus. Iuxta quæ inusitatæ belluæ dens extremitates auro præditus reperitur. Huic adiacebat ingens bubali cornu, exquisito gemmarum fulgore operosius cultum, nec cælaturæ artificio vacuum. Iuxta quod eximij ponderis armilla patebat. Cuius immodica quidam cupiditate succensus, auaras auro manus applicuit, ignarus excellentis metalli splendore extremam occultari perniciem, intentique prædæ fatalem subesse pestem. Alter quoque parum cohibendæ auaritiæ potens, instabiles ad cornu manus porrexit. Tertius priorum fiduciam æmulatus, nec satis digitis temperans, osse humeros onerare sustinuit. Quæ quidem præda vti visu iocunda, ita vsu probabilis extitit. Illices enim formas subiecta oculis species exhibebat. Armilla siquidem anguem induens venenato dentium acumine eum à quo gerebatur appetijt. Cornu in draconem extractum, sui spiritum latoris eripuit. Os ensem fabricans, aciem præcordijs gestãtis immersit. Cæteri sociæ cladis fortunam veriti, insontes nocentium exemplo perituros putabant, ne innocentiæ quidem incolumitatem tribuendam sperantes. Alterius deinde tabernaculi postica angustiorem indicante secessum quoddam vberioris thesauri secretarium aperitur, in quo arma humanorum corporum habitu grandiora panduntur. Inter quæ regium paludamentum cultiori coniunctum pileo, ac mirifici operis cingulum visebantur. Quorum Thorkillus admiratione captus, cupiditati frenos excussit, propositam animo temperantiam exuens, totiesq; alios informare solitus, ne proprios quidem appetitus cohibere sustinuit. Amiculo enim manum inserens, cæteris cõsentaneum rapinæ ausum temerario porrexit exemplo. Quo facto, penetralia ab imis concussa sedibus, inopinatæ fluctuationis modo trepidare cœperunt. Subinde à fœminis conclamatum, æquo diutius infandos tolerari prædones. Igitur qui prius semineces, expertiaq; vitæ simulacra putabantur, perinde ac fœminarum vocibus obsecuti, e suis repente sedibus dissultantes, vehementi incursu aduenas appetebant. Cætera raucos extulere mugitus. Tum Broderus & Buchi ad olim nota sibi studia recurrentes, incursantes se lamias adactis vndique spiculis incessebant, arcuumq; ac fundarum tormentis agmen obtriuere monstrorum. Nec alia vis repellendis efficacior fuit. Viginti solos ex omni comitatu regio sagittariæ artis interuentus seruauit. Cæteri laniatui fuere monstris. Regressos ad amnẽ superstites Guthmundus nauigio traijcit, exceptosq; domi cum diu ac multum exoratos retentare non posset, ad vltimum donatos abire permisit. Hic Buchi parum diligens sui custos, laxatis cõtinentiæ neruis, virtute qua hactenus fruebatur abiecta, vnam è filiabus eius irreuocabili amore complexus, exitij sui connubium impetrauit, moxq; repentino verticis circuitu actus, pristinum memorię habitum perdidit. Ita egregius ille tot monstrorum domitor, tot periculorũ subactor, vnius virginis facibus superatus, peregrinatum à continentia animũ miserabili iugo voluptatis inseruit. Qui cum abiturum regem honestatis causa prosequeretur, vadũ curriculo transiturus, altius desidentibus rotis, vi vorticum implicatus absumitur. Rex amici casum gemitu prosecutus, maturata nauigatiõe discessit. Qua primum prospera vsus, deinde aduersa quassatus, periclitatis inedia socijs, paucisq; adhuc superstitibus religionem animo intulit, atq; ad vota superis nuncupanda confugit, extremæ necessitatis præsidium in deorum ope cõsistere iudicans. Deniq; alijs varias deorum potentias exorantibus, ac diuersæ numinum maiestati rem diuinam fieri oportere censentibus, ipse Vgarthilocum votis pariter ac propitiamen-

Insatiabilis auaritiæ pœna perquã miraculosa.

tis aggreſſus, proſperam exoptati ſyderis temperiem aſſecutus eſt. Domum veniens cum tot maria ſe, totq; labores emenſum animaduerteret, feſſum ærumnis ſpiritum à negocijs procul habendum ratus, petito ex Suetia matrimonio ſuperioris ſtudij habitum ocij meditatiōe mutauit. Vita quoq; per ſummum ſecuritatis vſum exacta ad vltimum penè ætatis ſuæ finem prouectus, quum probabilibus quorundam argumentis animos immortales eſſe compertū haberet, quaſnam ſedes eſſet exuto membris ſpiritu petiturus, aut quid præmij propenſa numinum veneratio mereretur, cogitatione ſecum varia diſquirebat. Hæc voluentem ſubeunt quidam parum benigni in Thorkillum animi, docentes diuino opus eſſe conſultu, tantæq; rei certitudinem humano altiorem ingenio, nec mortaliū cognitu facilē, cœleſtibus expetendam oraculis: quamobrē propitiandum eſſe Vgarthilocū, neminēq; id Thorkillo aptius executurum. Fuere quoq; qui eūdem inſidiarū reum, ac regij capitis hoſtem deferrent. Qui cum vltimo ſe periculo deſtinari videret, criminationis autores profectionis comites expetiuit. Tum qui inſontem notauerant, periculum alieno capiti præparatum in ſeipſos recidiſſe cernentes, conſultum reuocare tentabant. Sed fruſtra regias aures implentes, etiam pauoris increpiti Thorkillo duce nauigare coguntur. Ita excogitatis in alterum malis, in autorem plerunq; adigi neceſſe eſt. Qui cum ſe ineuitabili diſcriminis neceſſitate diſtrictos animaduerterent, nauigium taurinis obſtructum corijs prouiſis abunde commeatibus impleuerūt. Quo euecti eò peruenere loci, vbi regio Solis inops, ignara ſyderum, nec diurni luminis capax, perpetuæ noctis ſpecie caligabat. Cumq; diu ſub inuſitata cœli facie nauigaſſent, tandem incidente lignorum inopia, foculi nutrimentis defecti, nec ſuppetente decoctionis officina, crudis famem obſonijs propulerunt. Verum complures veſcentium vltimam peſtem ab indigeſtæ dapis ſacietate traxerūt. Primum enim paulatim ſtomachis inuſitato partus edulio languor irrepſit, deinde latius manante contagio, vitalia morbus appetijt. Sicq; anceps vtriuſq; intemperantiæ malum vt inedia grauem, ita gulam quoq; ſuſpectam effecerat, cum nec abſtinere commodum noſceretur. Igitur omnem ſalutis ſpem abijcientibus, vt neruū tunc facilius rumpi ſolitum eſt cum arctius tenditur, patrocinium inopinatæ commoditatis affulſit. Subito enim ignis haud procul emicare conſpectus, exhauſtis trahendę vitæ fiduciam ingenerauit. Quem Thorkillus tanquam diuinitus datum remedium colligere ſtatuens, quo ſibi certiorem ad ſocios reditum ſtrueret, cacumen mali infixæ gēmæ fulgore ſignauit, littore deinde potitus ſubijcit oculis anguſti aditus, arctarumq; faucium ſpecum. Quem comitibus foris præſtolari iuſſis ingreſſus, duos eximiæ granditatis aquilos conſpicatur corneis naribus contracta, quæ fors obtulerat igni nutrimenta præſtantes. Cęterum deformis introitus, obſoleti poſtes, ater ſitu paries, ſordidum tectum, frequēs anguibus pauimentum, nō oculum magis quàm animum offendebant. Tum gigantum alter ſalutatum eum rem conatu pręarduā orſum eſſe dicebat, inuſitati numinis adeundi cupiditatē flagrantem, atq; extra mundani climatis cognitionem inueſtigabili ſcrutatione complexum. A ſe autem propoſiti itineris ſemitas cogniturum, ſi tres veridicas ſentētias, totidem prouerbijs comprehenſas expromeret. Tum Thorkillus: Non mehercule incomptiorē naribus familiā peruidiſſe commemini. Sed neq; locum quo minus libenter degerem attigi. Item: Illum mihi pedem potiorem ſtatuo, qui prior exitum capeſſere quiuerit. Gigas Thorkilli prudentia delectatus, prouerbiorū veritate laudata, docet ad inops graminis ſolum, altiſq; obfuſum tenebris inprimis eſſe migrandū. Antè autē quàm deſtinatus poſſit locus accipi, nauigationē quatriduo pertinaci remigio pertrahendā. Illic viſendum fore Vgarthilocum tetros horrendoſq; ſpecus ſordida manſione cōplexū. Thorkillus magnopere ſtupēs, quod & longa & perículoſa nauigatio imperabatur, ſpe tamen dubia præſentē metū vincente foculū expetiuit. Et gigas, ſi ignem, inquit, deſideras, neceſſe eſt alias tres ſententias ſimilibus prouerbijs edas. Tum Thorkillus: Conſilio, tametſi exilis id autor ediderit obſequēdum eſt. Item, eò temeritatis proceſſi, vt ſi regredi quiuero, ſalutem meā nulli magis quàm pedibus debeā. Rurſum, ſi imprę̨ſentiarū receſſu libere fruerer, vlterius à reditu temperandū curarem. Inde perlato ad ſocios igne, auræ indul-

Malum conſilium conſultori peſſimum.

indulgentiam nactus quarto die ad propoſitum portum appulit,aggreſſusq; cum ſocijs terram apud quam continuæ noctis facies alterni luminis viciſſitudinem fruſtrabatur, ægrè proſpectum capientibus oculis inuſitatæ molis ſcopulum conſpicit. Cuius perluſtrandi cupidus,à comitibus foris ſtationem peragẽtibus extuſum ſilicibus ignem,opportunum contra dæmones tutamentum, in aditu iuſſit accendi. Poſt hæc prælato per alios lumine, arctis cauernæ faucibus corpus ſubijciens, inter crebros ſerpentum allapſus ferreorum vndiq; ſedilium frequentiam contẽplatur. Inde placidior aquæ moles ſubiectoq; ſabulo molliter influens conſpectui obuerſata eſt. Qua tranſita paulò defectiorem ſitu ſpeluncam aggreditur. Ex qua item atrum obſcœnumq; conclaue viſentibus aperitur. Intra quod Vgarthilocus manus pedesq; immenſis catenarum molibus oneratus aſpicitur: cuius olentes pili tam magnitudine quàm rigore corneas æquauerant haſtas. Quorum vnum Thorkillus adnitentibus ſocijs mento patientis excuſſum, quo promptior fides ſuis haberetur operibus aſſeruauit,ſtatimq; tanta fœtoris vis ad circunſtantes manauit,vt niſi repreſſis amiculo naribus,reſpirare nequirent: vixq; egreſſu potiti,ab inuolantibus vndiq; colubris conſpuuntur.Quinq; duntaxat Thorkilli comitum cęteris veneno conſumptis nauigium cum ductore conſcendunt.Imminent efferi dæmones,& in ſubiectos venenata paſſim ſputa conijciunt. At nautæ prætentis coriorum vmbraculis illapſum reſpuere virus.Hic cuiuſdam fortè proſpicere cupientis tactum veneno caput,perinde ac ferro reciſum ceruici exemptum eſt. Alius ocellos vmbraculis exercens, ſub eadem vacuos luminum orbes retulit. Alius exerta manu tegimen explicans, eiuſdem tabis vi truncum ad ſe brachium reuocauit. Igitur cæteris propenſiora ſibi numina nequicquam deprecantibus, Thorkillus vniuerſitatis deum votis aggreſſus, eiq; cum precibus libamenta defundẽs, mox prioris cœli vſum ac perſpicua rerũ elementa proſpera nauigatione collegit. Iamq; alium ſibi orbem atq; ipſum rerum humanarum aditum perſpicere videbãtur. Tandem ad Germaniam Chriſtianis tunc ſacris initiatam appulſus,apud eius populum diuini cultus rudimenta percepit,vbi ſociorum manu ob inuſitatum aëris hauſtum propemodum conſumpta,duobus tantum quos ſors vltima prætererat comitatus,reditum ad patriam habuit, verum illitus ori marcor ita habitũ corporis,ac priſtina formę lineamẽta confudit,vt ne ab amicis quidẽ potuiſſet agnoſci. At vbi deterſa illuuie,notitiam ſui viſentibus reddidit,eximiã regi cognoſcẽdę legationis auiditatem ingeſſit. Sed necdum æmulorũ obtrectatione ſopita,fuere qui regem cognitis quæ Thorkillus afferret, ſubitò deceſſurum aſtruerent. Auxit affirmationis fidem,eiuſdem rei falſa ſomnij prædictiõe ſuggeſta crudelitas.Igitur qui noctu Thorkillum opprimerent,regis imperio ſubornantur. Cuius ille rei vtcunq; indicium nactus, clam cunctis relicto cubili magni ponderis lignũ ſubiecit. eoq; facto ſubornatis truncum cædentibus regiæ fraudis commentum eluſit. Die poſtero regem corpus curantem aggreſſus, ignoſco, inquit, ſæuitiæ tuæ, errorïq; veniam tribuo,qui proſperũ legationis nuncium afferenti pœnã pro gratia decreuiſti.Itaq; te ſolũ,pro quo caput tot ærumnis deuoui,tot periculis cõtudi, quemq; operũ meorum gratiſſimũ penſatorẽ ſperaui, acerrimũ virtutis punitorẽ inueni. Verum vltionis partibus ꝑtermiſſis,interno animi tui rubore(ſi tamen ullus ingratos pudor afficit)læſionis meæ vindice ſum contentus. Nec immerito te omnem dæmonũ rabiem,aut belluarum ſæuitiam ſuperare coniecto,quod tot monſtrorũ inſidijs erutus à tuis immunis eſſe non potui. Rex cuncta ex ipſo cognoſcere cupiens,fatiſq; arduũ obſtare iudicãs,euentuũ ordinẽ exponere iubet. Cumq; per cætera auidis referentẽ auribus excepiſſet,poſtremo recenſitã numinis ſui mentionẽ ſiniſtra opinione colligi paſſus non eſt.Exprobratã enim Vgarthiloci fœditatẽ exaudire non ſuſtinens,adeo indignitatis eius vicẽ doluit,vt impatientẽ dictorũ ſpiritum inter ipſa narrantis recitamẽta deponeret. Itaque dum vani numinis cultum cupide fouit,vbinam verſus eſſet miſeriarum carcer agnouit. Crinis quoq; oliditas, quem Thorkillus perinde atq; operum ſuorum magnitudinem teſtaturũ, capillitio gigantis excerpſerat, in circunſtantes effuſa,compluribus exitio fuit.

Ingratitudo quotidianum virtutis eſt præmium.

Defuncto Gormone,Gotricus ex eo genitus regnat.Hic non armis modò, ſed

etiã liberalitate conspicuus, incertũ fortior an clementior fuerit, adeoq; seueritatẽ mansuetudine castigabat, vt alterã altera rependere videretur. Eodẽ tempore rex Noruagiæ Goto à Berone & Refone Tylensibus petitus, Refonẽ cultius ac familiarius habitũ, magni ponderis armilla donauit. Quo quidã aulicorũ conspecto, magnitudinẽ doni impensiori laude complexus, neminem Gotoni parem humanitate firmabat. At Refo quanquam gratiam beneficio deberet, tamen immodici laudatoris tumidã vocem approbare non passus, Gotricũ ei prętulit. Vt enim vanam assentatoris affirmationẽ obtereret, absenti liberalitatis testimonium reddere, quàm præsentem beneficij datorem falso palpare maluit. Partim quoq; ingratitudinis argui, quàm inanis iactantiæ laudẽ assentiendo prosequi, regemq; veritatis serio mouere, quã adulationis mendacio fallere, aliquanto preciosius duxit. At Vluo dictas in regẽ laudes, non solũ pertinaciter affirmare, sed etiã experimento prosequi perseuerans, pignus cum negante proponit. Cuius consensu Refo in Daniã pergens, Gotricũ sella posita, stipendia inter milites partientem inuenit. A quo quisnam esset rogatus, vulpeculæ sibi nomẽ esse respondit. Cumq; risu quosdã, alios admiratione complesset, & vulpem, inquit Gotricus, ore prædã excipere conuenit. Ac mox detractũ lacerto torquem accersiti labris inseruit. Quem Refo confestim brachio applicans, id cunctis auro præditũ ostentabat: reliquum vero perinde atq; ornamenti inops occultius habuit, eoq; acumine ab inuictæ munificentiæ dextera consentaneũ priori munus accepit. Quod ei non tam precij magnitudo iocundũ, quam litis initæ victoria faciebat. A quo cũ rex de pignoris positione cognosceret, fortuitò magis quam de industria munificus erga ipsum extitisse gaudebat, plus se voluptatis ex datione, quam accipentem ex munere sentire testatus. Igitur reuersus Noruagiam Refo concertatorem pignus exoluere recusantem occîdit, filiamq; Gotonis captiuam Gotrico potiendam adducit. Cumq; Gotricus, qui & Godefridus est appellatus, transfusis in exteros prælijs, famam ac vires felicibus propagasset auspicijs, inter cætera factorũ monimenta, hanc quoq;

Tributi lex Saxonibus à Danis imposita.

Saxonibus tributi legem indixit, vt eorum duces quoties apud Danos regni mutatio obuenisset, centum equos niueos suffecti regis initijs dedicarent. Quod si nouum Saxonibus ducem variata rerum successio peperisset, is quoq; prædictæ pensionis obsequio potestatis principium Danicæ maiestatis titulis inclinaret, quo & gentis nostræ fateretur imperium, & subiectionis suæ solenne præberet indicium. Nec Germaniæ quidem oppressione contentus, per Refonem legationi addictum Sueoniam tentat. Quem Sueones aperta vi necare veriti, latrocinium ausi incusso lapide dormientem consumpserunt. Quippe molarem superne pensum, rescissis vinculis, subiecti ceruicibus illabi fecere. In cuius noxæ expiationem actum est, vt singuli facinoris autores bissena auri talenta, è plebe vero quilibet vnam eiusdem generis vnciam Gotrico persolueret. Vulpeculæ pensionem vocabant. Accidit interea vt rex Francorum Carolus contusam bello Germaniam, non solum christianismi sacra suscipere, sed etiã ditioni suæ parêre conpelleret. Quo comperto Gotricus finitimas Albiæ gentes adortus, Saxoniam susceptum Caroli iugum cupidius amplexantem, ac Romana arma Danicis præferentem, ad pristinum regni sui titulum reuocare tentabat. Quo tempore Carolus victricia trans Rhenum castra receperat, ideoq; ab aduenæ hostis congressu, perinde ac fluuij interstitio vetitus, temperabat. Quem quum ob res Gotrici comprimendas iterato transmeare proponeret, à Leone Romanorum pontifice in vrbis tuendæ præsidium accersitus mandato paruit, filio vero Pipino gerendi aduersum Gotricũ belli partes commisit, vt dum ipse in longinquum hostem ageret, hic contra vicinum susceptum pugnæ negocium procuraret. Oportebat enim vt gemina curarum anxietate distractus, sparsa manu aptum vtrique remedium prouideret. Interea Gotricus speciosam ex Saxonibus victoriam referens, contractis denuò viribus, ac frequentiori copiarum robore comparato, non in Saxones modò, verum in omnem Germaniæ populum amissæ dominationis iniuriam vlcisci constituit. Ac primo quidem classe Fresiam domat. Quæ prouincia admodũ situ humilis, quoties sæuiente oceano obiecta fluctibus æstuaria perrumpun-

rumpuntur, totam inundationis molem patentibus campis excipere consueuit. Huic Gotricus non tam arctam quàm inusitatam pensionem imposuit. De cuius conditione & modo summatim referam. Primum itaque ducentorum quadraginta pedum longitudinem habentis ædificij structura disponitur, bissenis distincta spatijs, quorum quodlibet vicenorum pedum intercapedine tenderetur, prædictæ quantitatis summam totalis spatij dispendio reddente. In huius itaque ædis capite regio considente quæstore, sub extremam eius partem rotundus è regione clypeus exhibetur. Fresonibus igitur tributum daturis mos erat singulos nummos in huius scuti cauum conijcere, è quibus eos duntaxat in censum regium ratio cõputantis eligeret, qui eminus exactoris aures clarioris soni crepitaculo perstrinxissent. Quo euenit vt id solum æs quæstor in fiscum supputando colligeret, cuius casum remotiore auris iudicio persensisset. Cuius vero obscurior sonus citra computantis defecisset auditum, recipiebatur quidem in fiscum, sed nullum summæ præstabat augmentum. Compluribus igitur nummorum iactibus quæstorias aures nulla sensibili sonoritate pulsantibus, accidit, vt statam pro se stipem erogaturi, multam interdum æris partem inani pensione consumerent. Cuius tributi onere per Karolum posteà liberati produntur. Cumq; Gotricus transcursa Fresia, ac reuerso iam Roma Karolo in vlteriores se Germaniæ prouincias effundere statuisset, proprij satellitis insidijs circumuẽtus, ferro domesticæ fraudis interijt. Quo audito Karolus effuso gaudio exultauit, nihil eo casu vnquam fortunæ suæ iucundius obuenisse confessus.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI OCTAVI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER NONVS.

LAVVS Gotrici filius patre mortuo regnat. Hic paternæ vindictæ studio ciuilibus patriam bellis implicare sustinuit, publicam pietatem priuato affectui subijciendo. Cuius extincti corpus collis Olaui titulo celeber prope Lethram congestus excepit. Huic succedit Hemmingus, cuius dignum memoratu opus non reperi, nisi quod pacem cum Cæsare Ludouico iurisiurandi firmitate composuit. Et fortè complura temporum eius insignia, quan q̃ præclara extiterint, vetustatis liuore teguntur. Post hos Syuardus cognomento Ring, quem eiusdem nominis pater Noruagiæ dux olim ex Gotrici filia susceperat, Scanis, Sialandisq; fautoribus regnat. Nam consobrinus eius Ringo, idemq; Gotrici nepos Iutiam occupabat. Igitur vnius regni diuidua potestas, tanq̃ vtraq; parte ob paruitatem ignobili, non sperni modo sed etiam lacessi ab exteris cœpit. Quos Syuardus maiore odio quàm regni æmulum insecutus, peregrina bella ciuilibus præferendo, quinquennio periculis patriæ defensionem suam opponere perseuerauit. Elegit enim vulnus tolerare domesticum, quo promptius sanaret externum. Quamobrẽ Ringo dominationis eius occasione suscepta, vniuersum imperij ius in seipsum transferre conatus, foris excubias peragentẽ, intus lacerare sustinuit. Prouincias siquidem quæ ab ipso possidebantur inuadens, communis patriæ defensionem ingrata mente pensabat. Igitur ex Sialandicis quidã Syuardi studiosiores, quo synceriorem absenti fidem gererent, filium eius Regnerum vixdum cunis erutum, regis nomine censuerunt, non quod ipsum regimini intempestiuum nescirent, sed vt tanti pignoris ductu aduersum Ringonem torpentium sociorum animos excitarent. Audiens autem Ringo Syuardum interim ab expeditione regressum, Sialandenses magna manu petitos ni se dederent, fer-

ro perituros edixit. At Sialādici quibus aut rubor, aut periculū imperabatur, viribus ob paucitatem diffisi, deliberandæ rei inducias popoſcerunt. Quibus impetratis, quum nec Syuardi gratiam colere liberum, nec Ringonis amplecti videretur honeſtum, diu inter metum pudoremq; ſoliciti iactabantur. Qua in re ne ſenibus quidem conſilio ſuppetente, Regnerus tunc fortè cōcioni præſens, breuis, inquit, arcus ſubitò ſpiculum iacit: ego verò tametſi puerili auſu maiorum ora præcurrere videar, ignoſcendum erratis veniamq; immature editis precor. Verum prudentiæ monitor tametſi deſpicabilis videatur, reſpuendus non eſt. Docili quippe animo ſorbenda eſt vtilium diſciplina. At quoniam vt deſertores ac tranſfugas notari turpe, ita ſupra vires audere temerarium eſt, & vtrobiq; par culpa ſubeſſe conuincitur: ſimulata tranſitione petendus eſt hoſtis, idemq; quum primum facultas obuenerit, opportuna deſertione linquendus. Satius ergo erit aduerſarij iram obſequij figmento præcurrere, quàm negatione eundem in noſmetipſos acrius inceſſendos armare. Quid enim fortioris imperium detrectantes agimus, niſi quod ipſi in iugulum noſtrum arma ſponte præſtamus? Sæpe inuolutioribus ſtudijs efficaciſſima fraus alitur. Aſtu illaqueanda eſt vulpes. Cuius conſilij ſalubritate, & fluctuantium ciuium cunctationem diſcuſſit, & hoſtilibus caſtris noxium robur adiecit. Concio quoque infantiæ eius non facundiam minus quàm ingeniū mirans, egregiæ indolis decretum habitu annorum excellētius cupide amplexata eſt. Nec rubori fuit defectis conſilio ſenibus puerilibus obſequi monitis, quæ quanquam à tenero manaſſent, integerrimo diſciplinæ pondere redundabant. Autorem vero conſilij inſtanti periculo obijcere veriti, educationis gratia Noruagiam tranſtulerunt. Breui poſt conſerta pugna Ringonē Syuardus aggreditur, quo occiſo ipſe immedicabili plaga perſtrictus, paucis interiectis diebus ex vulnere deceſſit.

CVI Regnerus in regnum ſuccedit, quo tempore rex Suetiæ Fro, interfecto Noruagienſium rege Syuardo, coniuges neceſſariorum eius proſtibulo religatas, publicè conſtuprādas exhibuit. Quo Regnerus audito, auitæ vltionis ſtudio Noruagiam petiuit. Eò veniente matronæ complures, quæ corporum ſuorum ludibria, aut nuper paſſa fuerant, aut in proximo pudicitiæ periculum verebantur, viriliter cultæ cupide caſtris eius adproperare cœperunt, profitentes ſe fatum contumeliæ prælaturas. Nec erubuit futurus muliebris improperij vindex, aduerſum autorem turpitudinis, quarum ignominiam vlciſci venerat, auxilia mutuari. Inter quas affuit & Lathgertha perita bellandi fœmina, quę virilem in virgine animum gerens, immiſſo humeris capillitio, prima inter promptiſſimos dimicabat. Cuius incomparabilem operam admirantibus cunctis, quippe cæſaries tergo inuolare conſpecta fœminam eſſe prodebat.

Lathgertha perita belli fœmina.

Regnerus aui interfectore proſtrato, de puella quam in acie præuiam prænotauerat, commilitones plurimum percontatus eſt, vnius fœminæ viribus victoriam ſibi conſtitiſſe profeſſus. Quam quum illuſtri inter barbaros loco natam cognouiſſet, per internuncios procari perſtitit. Illa legatione tacite ſpreta, conſenſum ſimulat. Cumq; datis fallaciter reſponſis anhelanti proco potiendi voti fiduciam attuliſſet, adiectum vrſo canem in ædis ſuæ veſtibulo religari pręcepit, contra omne amatoris ſtudium per obiectas belluas proprium tutatura conclaue. Regnerus verò fauorabili nuncio recreatus, nauigium ſcandit, emenſuſq; fretum, comitibus apud Golerdal (id valli nomen eſt) ſubſiſtere iuſſis, ſolitarius puellæ penates accedit. Vbi exceptus à belluis, alteram telo traijcit, alteram faucibus apprehenſam obtorto gutture ſtrangulauit, virginemq; victi periculi præmium habuit. Ex cuius matrimonio geminis filiabus, quarum nomina memorię prodita non ſunt, filioq; Fridleuo ſuſceptis, triennium feriatus eſt. Cuius ob recentes nuptias reditu deſperato, Iuti gens inſolens Scanis in ſocietatem contractis, Sialandos, qui Regneri fidem propenſiori charitate colebant, bello laceſſere tentant. Quo comperto Regnerus tricenas inſtruit puppes, ventiſque nauigationi parentibus, Scanos apud Whiteby vicum bellum auſos obtriuit, exactaq; hyeme, cum Iutis prope Lym Fyorthinum eius regionis fretum habitantibus ſecundis euentibus dimicauit. Tertio itē ac quarto Scanis, Hallandiſq; fœlici auſpicio domitis, in Thoram Herothi regis filiam nuptiarum amore cōuerſo, ſibi

ac

ac Lathgerthæ repudium interiecit. Damnabat enim coniugis fidem, quam olim in perniciem suæ summæ ferocitatis belluas admouisse meminerat. Interea rex Sueonum Herothus syluas fortè venatione complexus, repertas à comitibus angues filiæ detulit nutriendas. Illa paterno ocyus obsecuta præcepto, vipereum genus virgineis manibus educare sustinuit. Quinetiam curæ habuit, vt integrum bouis cadauer earum quotidie satietati suppeteret, ignorans se priuato pabulo publicam sustentare perniciem. Quæ quum adultæ pestilentissimo halitu viciniam vrerent, rex inertis operæ pœnitens, potiturum filia qui pestem amouisset, edixit. Quo non minori fortitudinis quàm libidinis incitamento frequens iuuentus adducta, periculosam gnauiter operam erogabat. Cuius rei summam Regnerus ab intermeantibus expertus, laneum à nutrice sagulum, villosaq; admodum fœmoralia quibus inflictos anguium morsus elideret, expetiuit. Nam vt munimenti gratia referto pilis cultu vtendum credidit, ita agilitatis causa tractabilem sumpsit. Cúmque nauigio Suetiam appulisset, incidente gelu aquis deindustria corpus iniecit, humefactamque vestem quo minus penetrabilis redderetur, brumæ durandam præbuit. Qua amictus salutatos comites ad fidem Fridleuo seruandam hortatus, solus procedit ad regiam. Qua visa ensem lateri nectens, dextræ telum inserit amẽtatum. Procedenti inusitatæ magnitudinis obuius allabitur serpens. Huic alter granditate par priorisque prolapsum insecutus arrepsit. Qui iuuenem modo caudæ voluminibus quatere, modo pertinaci vomitu ac veneno conspuere decertabant. Interea aulici tutiora complexi latibula, perinde ac pauentes puellulæ rem eminus inspectabant. Ipse rex pari metu perterritus, in angustum cum paucis conclaue refugerat. At Regnerus gelati cultus duritie fretus, non armis modo, sed etiã amictu virulentos frustrabatur assultus, solúsque duarum rictum pertinaci spiritu virus in se profundentium infatigabili congressione sustinuit: quippe morsus clypeo, venenum veste respuit. Ad vltimum excussum manu telum strenuè incessentium se belluarum corporibus adigit, eoq; vtriusque præcordia lacerans, fœlicem pugnæ euentum habuit. Cuius cultum rex curiosius contemplatus, quum hirtum atque hispidum animaduertisset, præcipuè tamen occiduæ vestis horrorem, maximeq; incomptam braccarum speciem eludens, Lothbrog eum per ludibriũ agnominauit. Quem etiam vt ex laboribus recrearet, cum amicis epulaturum accersit. Ille prius reuisendos sibi quos reliquerat arbitros aiebat, profectusq; eosdem futuræ epulationis gratia nitidius cultos adducit. Ac demum peracto conuiuio præfixum victoriæ pignus accepit. Ex qua Rathbarthũ Dun, Warthnumq; egregiæ indolis pignora procreauit. Hisdem Syuardus, Biornus, Agnerus, Iuarusq; natura fratres adiecti sunt. Interea Iuti ac Scani insopibili seditionis face succensi, abrogato Regneri titulo, Haraldo cuidam rerum cõtribuunt summam. Aduersum quos Regnerus legatis Noruagiam missis, quum amica precaretur auxilia, Lathgertha pristini amoris pertinaciore haustu exuberans, cum viro ac filio nauigationem arripuit. Centum ac viginti nauium classem ei à quo olim repudio acta fuerat, exhibere sustinuit. Qui etiam vniuersę opis egenum se iudicans, ab omni ætate præsidium mutuari curauit, robustisq; imbecilles agglomerans, fortium cuneis senũ, puerorumq; partes inserere non erubuit. Igitur apud campum qui latialiter Laneus dicitur, in primis Scanorum res obterere orsus, grauẽ cum factiosis bellum habuit. Vbi Iuarus septimum agens annum insigni pugna edita puerili corpore grandęuum robur exercuit. Syuardus verò dum hosti vim aduerso corpore ingerit, humi collapsus prono vulnus excepit. Quę res inspectantibus socijs grauissimam circũspiciendæ fugæ solicitudinem attulit, nec Syuardum modò, sed & omnia ferè Regnericæ partis arma deiecit. Verum hũc attonitarum mentium lapsum Regnerus virili opera hortatuq; firmauit, paratosq; vinci victoriam conari perpulit. Lathgertha quoq; teneris membris incomparabilẽ sortita spiritum, trepidantis militiæ studium specioso fortitudinis exemplo contexit. Militari nanq; discursu inopinatorum terga circunuolans, socialem metum in hostilia castra cõuertit. Ad vltimum laxata Haraldi acie, atq; ipso per summam suorum stragem fugato quum domum ex acie reuertisset, spiculo quod toga occultauerat noctu mariti iugulũ attentauit,

Angues quotidie bouis integri cadauere in propriam pascentis perniciẽ nutritæ.

totiusq; potentiæ eius ac nominis summam inuasit. Insolentissimus nanq; fœminæ spiritus absq; viro regnū gerere, quàm fortunæ eius communicare iocundius duxit. Interea Syuardus oppido quod in vicinia erat allatus, curandū medicis corpus præbebat. Quibus ad summā vsq; desperationē prouectis, dum vulneris immanitas adhibita fomentorū genera frustraretur, quidam stupenda magnitudine ægri lectulum adire conspectus, si sibi illorum quos armis oppressurus foret animas dedicasset, protinus incolumitate gauisurū promittit. Nec nomine quidem suppresso, Rostarum se dici subiunxit. Animaduertens autem Syuardus paruulæ promissionis impendio ingens comparari beneficiū posse, penitus cupide paruit. Tunc senex attrectatæ tabis liuorem repentino manus auxilio dispulit, subitamq; vulneri cicatricem intendit. Postremo pupillas eius puluere perfundens abijt. Qui maculis repente coortis, eximiā vermiculorū similitudinē obstupescentibus oculis ingenerauit. Crediderim huius miraculi autorē futuram iuuenis sæuitiam euidentiori luminū testimonio prodere voluisse, ne perspicacior corporis pars sequentis vitæ præsagio vacua maneret. Quem anus quæ potionibus eius præerat, vermiculatas ore notas præferre conspiciens, inusitato iuuenis horrore permota subito lapsu decidens, linqui animo cepit. Quo euenit vt Syuardo serpentini oculi vulgatum late cognomen accederet. Interea nuptam Regneri Thorā violentus morbi casus absumpsit, eaq; res amantissimo coniugis viro infinitam ægritudinis molestiā peperit. Quam optime negocio discutiendā ratus, solatium ab exercitio mutuari, doloremq; labore temperare constituit. Militiā itaq; detrahendæ ægritudinis, pariendiq; solaminis gratia meditatus, statuit vt vnusquisque paterfamilias, quem inter liberos contemptissimū duceret, aut si quem pigrioris operæ, ac minus spectatæ fidei seruum haberet, stipendia sibi meriturū offerret. Quod edictum tametsi parū proposito competens videretur, inualidissimos Danicæ gentis aliarum nationum fortissimis præstare docuit, magnumq; iuuentuti profectum attulit, delectis certatim socordiæ notā abstergere cupientibus. Præterea vt omnis controuersiarum lis semotis actionū instrumentis, nec accusantis impetitione, nec rei defensione admissa, duodecim patrum approbatorum iudicio mandaretur, instituit. Cuius legis beneficio temeraria litiū contractione summota, improborum calumniæ sufficienter obuiatum existimans, arma in Britanniam erexit, regemq; eius Hamam, Hellæ nobilissimi iuuenis patrē, pugna perstrictū occîdit. Inde Scotiæ ac Petiæ insularūq; quas australes vel meridianas vocant, ducibus interfectis, Syuardo ac Rathbartho filijs vacuas gubernatore prouincias in potestatē addixit. Noruagiam quoq; principe suo violenter exutā Fridleuo parêre præcepit, eundēq; Orchadibus proprio duce defectis præferre curauit. Interea Danorum quidam pertinacioris erga Regnerū odij obstinatis ad rebellandū animis Haraldi quondam profugi partibus aduoluti, prostratā tyranni fortunam attollere conati sunt. Qua temeritate insolentissimos belli ciuilis aduersum regē spiritus excitauerunt, externisq; liberum domesticis implicuere periculis. Ad quos constringendos Regnerus cum insularium Danorum classe profectus, rebellium agmē elisit, Haraldumq; superati exercitus ducem fuga in Germaniam actum, honorē improbe partum impudenter abijcere compulit. Captiuos quoq; simplici morte afficere non contentus, tortos necare maluit, vt qui ad deserendam impietatem adduci non poterant, ne spiritum quidem nisi per summam pœnarum violentiam deponere sinerentur. Cæterum latifundia eorum qui cum Haraldo profugerant, secum stipendia peragentibus partitus est, eo patres punitiores iudicans, quod ad liberos quos suo iudicio repulissent, charioribus patrimonio spoliatis, honorem hæreditatis suæ translatum viderent. Sed ne sic quidem vltionis satietate perfusus, insuper Saxoniam, quod eam asylum hostium, Haraldiq; profugium crederet, oppugnare constituens, implorato filiorum auxilio, Carolum tunc fortè illis imperij sui finibus immorantem offendit. Cuius quum interceptis vigilibus præiectas fefellisset excubias, atque ob hoc cætera factu leuia duceret, conatuq; promptiora speraret, subitò diuina futuri muliercula tanquam cœleste quoddam oraculū, aut diuinæ voluntatis interpres, salutari re-

gem

gem prædictione permonuit, aduentantisq; periculi malum fœlici vaticinio præcucurrit, Syuardi classem ad Sighnini fluminis fauces appulisse denuncians. Imperator attente accepto monitu hostilem interpretatus aduentum, significatos sibi barbaros pugnæ oppositu constringendos curauit. Qua in Regnerum habita, non similiter vt discriminis cautelam hausit belli actum impleuit. Itaque infatigabilis ille totius penè Europæ domitor sereniſsimis, ampliſsimisq; victorijs tantam terrarum partem emensus, tot ciuitatum, tot gentium victorem exercitum auersis bello pectoribus vnius prouinciæ paruula manu profligatum aspexit. Cúmque Regnerus oneratis tributo Saxonibus de morte Herothi certum è Suetia nuncium accepisset, liberósque suos Sorli suffecti regis calumnia auitis bonis exutos cognosceret, Biorni, Fridleui, atque Rathbarthi collegium apprecatus (nam Regnaldus, Witsercus, & Ericus, quos ex Suanlogha progenuerat, nondum habilem armis ætatem impleuerant) Suetiam petijt. Cui occurrens cum exercitu Sorlus, publice an priuatim dimicandi optione facta, singularem deligēti conflictum Scarchdhum spectatæ audaciæ pugilem, cum septena filiorum manu ex prouocatione pugnaturum admouit. Cum quibus Regnerus tribus filijs in certaminis societatem assumptis, vtroque exercitu inspectante congressus, agone victor excessit. Biornus verò quod integer hosti cladem ingesserat, tanquam à ferrei lateris firmitate sempiternum vsurpauit agnomen. Qua victoria Regnerus omnis periculi superandi fiduciam nactus, Sorlum cum vniuersis quas ductauerat copijs impetitum occîdit. Cumq; Biorno ob conspicuæ fortitudinis meritum Suetica prælatione donato, aliquāto bellorum interstitio quieuisset, cuiusdam fortè mulierculæ amantior factus, quo promptiorem sibi potiendæ eius aditum strueret, patrem ipsius ampliſsimo beneficentiæ cultu officiosiſsime captandū curauit. Sæpe enim numero accersitum ad epulas plurimæ comitatis officijs prosequebatur. Nam & venientem assurgendi reuerentia, discumbentemq; proximo sibi consessu veneratus est. Sæpe etiam donis, interdum benigniſsimo recreauit alloquio. Qui quum tantæ honorationis causam à nullo suo merito profectam animaduerteret, cogitatione variè deflexa, ex amore filiæ suæ tacitam principis liberalitatem descendisse cognouit, libidinosum propositū humanitatis nomine colorantis. Quā vt exactiſsimum amantis ingenium frustraretur, tanto impensius obseruandā curauit, quāto eam latentioribus studijs ac peruicacioribus modis ambiri cōperit. Verum Regnerus certiſsimo consensus eius nuncio recreatus, villā in qua asseruabatur accessit, nihilq; amori inuium putans, in vicino quendam rusticę vitæ solitarius hospitio petijt. Mane commutata cum fœminis veste, amicæ laneum opus explicanti muliebriter cultus astitit, virgineoq; operi rudes artificij manus callide ne ꝓderetur admouit: nocte vero votis virginem amplexatus indulsit. Cumq; maturescente partu temeratæ pudicitiæ facinus tumidiore puellæ gremio proderetur, incertus pater cui se filia polluendam dedisset, ignoratum stupri autorem ex ipsa maxime cognoscere perseuerauit. Qua se neminem præter pedissequam lecti participem habuisse pertinacius affirmante, rem regi cognoscendam mandauit. Ille insontem famulam inusitata criminatione notari non sustinens, proprij sceleris professione alienæ innocentiæ fidem facere non erubuit. Qua humanitate, & muliebris calumniæ partes repulit, & ne ridiculus rumor apud improbas aures sereretur effecit. Præterea gignendum ex ea filium sui sanguinis esse, quodque eum Vbbonem nuncupari vellet, adiecit. Qui quum aliquatenus excreuisset, teneræ ætatis ingenio maturæ discretionis habitum apprehendit. Matris enim dilectionem quod excellenti se toro miscuisset, amplexus, venerationem patris quod ad obscuriorē iusto copulam descendisset, abiecit. Post hæc Regnerus expeditionem in Hellespònticos parans, vocataq; Danorum concione saluberrimas se populo leges laturum promittens, vt vnusquisque paterfamilias sicut ante quem minimi inter liberos duxerat militaturum exhiberet, ita tunc valentioris operæ filium, aut probatioris fidei seruū armaret, edixit. Quo facto, omnibus quos ex Thora procreauerat filijs præter Vbbonem assumptis, Hellespontū eiusq; regem Dian varijs cōtusum bellis lacessendo perdomuit. Ad vltimum eundem creberrimis discrimini-

bus implicatum extinxit, cuius filij Dian & Daxon olim Rutheni regis filias maritali ſorte complexi, impetratis à ſocero copijs, ardentiſſimo ſpiritu paternæ vindictæ negocium rapuerunt. Quorum Regnerus immenſum animaduertens exercitum, diffidentia copiarum habita, equos æneos ductilibus rotulis ſuperpoſitos, ac verſatilibus curriculis circunductos, in confertiſſimos hoſtes maxima vi exagitari præcepit. Quæ res tantum ad laxandam aduerſariorum aciem valuit, vt vincendi ſpes magis in machinamento, quàm milite repoſita videretur. Cuius intolerabilis moles quicquid impulit, obruit. Altero ergo ducum interfecto, altero fuga ſublapſo, vniuerſus Helleſponticorum ceſſit exercitus. Scithæ quoq; Daxon arctiſſimo materni ſanguinis vinculo contingentes, eodem obtriti diſcrimine referuntur. Quorum prouincia Witſerco attributa, Ruthenorum rex parum viribus fidens, formidoloſa Regneri arma fuga præcurrere maturauit. At Regnerus cæteris prompta ſibi deditione ſubſtratis, quum quinquennem propemodum piraticam expleuiſſet, Biarmos nuper deuictos inualida ſubiectionis fide palàm imperium detrectantes inuenit. Qui quum aduentum eius compertum haberent, carminibus aggreſſi cœlum, ſolicitatas nubes ad ſummam vſque nymborum violentiam impulerunt. Quæ res Danos aliquandiu nauigatione prohibitos alimentorum facultate defecit. Eoſdem quoque ſubito remiſſa tempeſtate æſtuoſiſſimi feruoris flagrantia torruit. Nec ea quidem peſtis concitati frigoris magnitudine tolerabilior extitit. Itaq; anceps geminę intemperantię malum, viciſſim affecta corpora immoderata vtriuſque ſtatus acceſſione corrupit. Cæterum laxi ventris profluuium complurimos exanimauit. Ita Danorum plerique dubia cœli qualitate cōcluſi, paſſim oborta corporum peſtilentia deceſſerunt. Cumq; ſe Regnerus adulterina magis quàm vera aëris vi præpeditum animaduerteret, vtcunq; nauigatione producta, in Curorum Semborumq; regionem acceſſit, qui maieſtatem eius perinde atq; honoratiſſimi victoris amplitudinem impenſius venerati ſunt. Quo beneficio rex magis aduerſus Biarmorum inſolentiam efferatus, ſpretæ maieſtatis ſuæ vindictam inopinato petiuit aſſultu. Quorum ignoti nominis rex ſubitanea hoſtium irruptione perculſus, ſimulq; conſerendæ cum ipſis manus fiducia vacuus, Matullum Fin marchię ducem perfugio petijt. Cuius peritiſſima ſagittariorum opera fretus, Regneri apud Biarmiā hyberna peragentem impune lacerauit exercitum. Quippe Finni lubricorum ſtipitum celeri allapſu curſum intendere ſoliti, arbitraria velocitatis potentia rapiuntur, promptiſſimamq; propinquitatis vel abſentiæ facultatem obtinere creduntur. Mox enim vt hoſtem læſerint, eadem celeritate qua ſubeunt auolant, nec procurſu languidius reditum tentant. Itaq; & vehiculorum & corporum agilitate inſtandi, fugiendiq; expertiſſimam obtinent poteſtatem. Credendum eſt tunc Regnerum fortunæ ſuæ imbecillitatem admiranter tuliſſe, quum ſe olim Romani culminis triumphatorē, ab inermi incōditoq; agmine ad vltimū vſq; diſcrimen abripi peruideret. Itaq; qui ſplendidiſſimum Romanę militię decus, maximiq; ac ſereniſſimi ducis inſignes copias excellēter obtriuerat, agreſtis & ignobilis vulgi ſordidiſſimo atq; tenuiſſimo apparatui ceſſit: iſq; cuius bellicam antea claritatē fortiſſimę gentis vis hebetare nequiuerat, deſpicabilis populi paruulā manum ſuſtinere non valuit. Quo euenit, vt ea manu qua clariſſimam orbis pōpā ac grauiſſimū militaris roboris inſtrumentū fortiſſimè cōtudit, qua tot peditū, tot caſtrorū, tanti equitatus fragorem apertiſſime ſubruit, vilē obſcuramq; plebeculam furtim & quaſi per latrocinium inceſſere ſuſtineret, illuſtremq; gloriam ſuam palàm atq; interdiu partam nocturna fallacia maculare nō erubeſceret, manifeſtæ fortitudinis loco clādeſtinas amplexatus inſidias. Quæ res vt opere deformis, ita exitu vtilis fuit. Nec Finnorū quàm Caroli fuga parcius gratulatus eſt, plus ſe virium in nudiſſima plebe, quàm in inſtructiſſimo milite reperiſſe confeſſus. Siquidem grauiſſimam Romanorum armaturam, quàm leuia pannoſæ gentis ſpicula tolerabilius ferre potuit: vbi Biarmorum rege interfecto, Finnorum vero fugato, Regnerus ſaxis rerum geſtarum apices præ ſe ferentibus, hiſdemq; ſuperne locatis, æternum victoriæ ſuæ monimentum affixit. Interea Vbbo per auū ſuum Heſbernum ad ſacrilegam regni cupiditatem adductus, abiecta paterni re-

ſpe-

ſpectus verecundia, capiti ſuo regium arrogauit inſigne. Cuius quum Regnerus inſolentiam ex Suetiæ ducibus Kelthero, Thorkilloq; cognoſceret, Gothiam verſus perpropere nauigationem exercuit. Quos Hesbernus Regneri partibus ſingulari fide deuinctos expertus, præmio ſolicitatos regis deſertores efficere laborabat. Illi non flexo è ſententia propoſito, ex Biorni arbitrio ſuum conſiſtere retulerunt, cōfeſſi Sueonum neminem quod ab eius placito deſtitiſſet auſurum. Nec ſegniter ipſum Hesbernus benigniſſimis legatorum alloquijs captauit. Qui ſe perfidiæ quàm bonæ fidei propiorem fore denegans, pijſſimi patris amori improbiſſimi fratris gratiam anteferri perquàm nefariū iudicabat. In ipſos verò legatos perinde ac grauiſſimi criminis hortatores laqueo animaduertit. Sueti quoq; de reliqua legatorum turba pari clade noxiæ exhortationis pœnas ſumpſerūt. Igitur Hesbernus occulto clandeſtinoq; paratui parum proſperum ratus conſtare progreſſum, adcitis palàm copijs manifeſtè procurrit ad bellum. At præfectus Iutię Iuarus neutram ſacrilegæ pugnæ partem pietati propinquam autumans, impium bellum voluntario præcucurrit exilio. Regnerus verò Hesbernum apud ſinum qui latialiter viridis appellatur aggreſſus, occidit, exanimisq; abſciſum caput prora excipi mandans, terribile factioſis ſpectaculum edidit. Vbbo verò profugio vſus, itemq; patrē reuocato apud Sialandiam bello adortus, dum laxata ſuorum acie vndique ſolus impetitur, tantum aduerſi agminis fudit, vt hoſtilium cadauerum excremēto perinde ac munitiōe firmiſſima circumactus facile prouocantiū inhiberet acceſſum. Ad vltimum frequentioribus hoſtium globis obfuſus, comprehenſusq;, publicis vinculis onerandus abſtrahitur. At ille immenſa vi extricatis reciſisq; catenis, inditos ſibi nexus diſijcere ac lacerare adorſus, nullis obitum modis effugere potuit. At vbi Iuarus tumultum patriæ factioſi ſupplicio diſcuſſum comperit, Daniam petijt, quem Regnerus quòd inter ſæuiſſimas parricidiorum procellas, integerrimum ſe pietatis cultorem geſſerat, ampliſſima veneratione ſuſcepit. Intereà Daxon Withſercum Suetiæ principantem, diu nequicquam ſuperare conatus, *Pacis facta violatio.* tandem factæ pacis commento circumuentū aggreditur: conuiuialiter ab eo exceptus, armatum ſubornauit exercitum, qui ſimulata mercatione in vrbē rhedis aduectus, hoſpitis domum nocturno laceraret aſſultu. Cuius latrocinij manum tāta Withſercus ſtrage perculit, vt hoſtilium corporum cumulo circunfuſus, niſi ſcalis ſupernè admotis comprehendi nequiret: duodecim quoq; comites eius pariter ab hoſte capti, facta ſibi repetēdæ patriæ poteſtate, deuotis pro rege capitibus alienum participare periculum, quam ſuū, abijcere maluerunt. At Daxon egregię Withſerci formæ miſeratione permotus orientem ſpecioſiſſimæ indolis florem conuellere paſſus nō eſt. Cui non tantū ſalutem, ſed & filiam dimidio regni ſui dotatam in matrimoniū obtulit, ac decori incolumitatem, quàm fortitudini pœnā afferre maluit. Ille vero precariæ vitæ vſum animi magnitudine floccipendēs, impunitatem perinde atq; paruulum aliquod beneficiū reſpuit, mortis ſententiam ſua ſponte complexus, præfatus Regnerum vindictam filij remiſſius exacturum, ſi eum in eligendo mortis genere proprio vſum arbitrio cōperiſſet. Cuius temeritatem admiratus hoſtis, ea fati ſpecie qua ipſe in ſe animaduertiſſet, conſumendū eſſe promittit. Quam libertatē iuuenis ingentis beneficij loco ſuſcipiens, vinctum ſe cum ſocijs cremari petiuit. Nec ſegniter Daxon auidis fati precibus obſecutus, pro beneficio optatæ mortis ſupplicium erogauit. Quo audito, Regnerus obſtinato ad moriendum luctu, non modo mœrorem induit, verū & per ſummam animi ægritudinem lectulo corpus affixit, doloremq; conceptum gemitu patefecit. Quem coniunx virilem ſupergreſſa fiduciam, imbecillitatis increpitū virili adhortatione firmauit, reuocatumq; à mœrore animū, arma impenſius celebrare perdocuit, affirmans fortiſſimum patrē cruentos filij cineres, iuſtius armis quàm lachrymis expiaturū. Monuit quoq; ne muliebriter lugens, tantum ſibi ignominiæ fletu pareret, quantum antea claritatis virtute contraxerat. At hanc vocem veritus Regnerus, ne priſtinos fortitudinis titulos effœminato mœtore contereret, diſcuſſo mœſtitiæ habitu, depoſitiſq; doloris inſignibus, promptiſſima vindictæ ſpe iacentem reuocauit audaciam. Adeò interdum ab inualidis fortia roborantur ingenia.

Iuaro ergo regni tutelam deferens, Vbbonemq; pristinæ gratiæ redditū paterna charitate complectens, traiecta in Rusciam classe, cōprehensum Daxon, catenarumq; pœna coercitum, apud Vtgarthiam custodiæ relegauit. Siquidem tunc Regnerū aduersus charissimi filij interfectorem, clementissima animi moderatione vsum esse constabat, cum ad cōcupitæ vltionis satietatē exilium sontis, quàm necē sufficere maluit. Qua quidem humanitate magnus Ruthenis iniectus est rubor, vlterius aduersus eum sæuiendi regem, quem ne iniuriarum quidem acerbitate ad infligendam captiuis mortem impellere potuerūt. Eundem quoq; Regnerus breui in gratiam reductum patriæ reddidit, pollicentem se ei annuo nudatum pedes, cum duodecim patribus discalceatis suppliciter tributa pensurū. Enimuero in captiuum ac supplicem leniter animaduertere, quàm cruētam securim distringere, superbamq; ceruicem sedulo mulctare seruitio, quàm semel elidere satius duxit. Inde prouectus filium suum Ericum ventosi pilei cognomen habentem Suetiæ præfert. Vbi Fridleuo atq; Siuardo apud se stipendia merentibus, Normanos, Scotosq; duobus alijs falso regis nomen arrogasse comperiēs, inprimis Noruagicæ rei vsurpatorem sustulit, eamq; Biorno fruendam tradidit.

DEINDE eo atque Erico adcitis Orcades populatus, ad vltimum Scotorum finibus appulit, eorumq; regem Murial triduano exhaustum prælio interfecit: verum filij eius Dunuat, atq; Rathbarthus pugna spectabiliter edita ab hoste necati, sanguine suo cruentam patri victoriam pepererunt. Cumq; in Daniam reuersus coniugem Suanlogam interim morbo cognouisset absumptam, protinus solicitudini remedium solitudine quæsiuit, ægræq; mentis luctum intra penatium suorū claustra cohibere passus non est. Verum hanc mœroris acerbitatem Iuari regno pulsi repentinus detraxit aduentus. Quippe Galli fugato eo in Hellam quendam Hamonis filium falsam regis contulerant potestatem. Quo duce Regnerus perinde atque locorum perito vsus, edita classe, portum qui Noruicus appellatur accessit, vbi expositis copijs, Hellam Gallicana virtute subnixum, post extractam in triduum pugnam fugę amantem effecit, eaq; res creberrimo Anglorum, rarissimo Danorum sanguine constitit. Cúmque ibidem Regnerus annum victor explesset, consequenter excitis in opem filijs Hyberniam petit, occisoque eius rege Melbrico, Diflinam barbaris opibus refertissimam obsedit, oppugnauit, accepit, ibique annuo statiuis habitis, mediterraneum fretum pernauigans ad Hellesponticum penetrauit, interiecta regnorum spatia clarissimis emensus victorijs, continuæ fœlicitatis progressum nusquam interpellante fortuna. Inter hæc Haraldus quorundam astipulatione Danorum Regneri militiam languidiore studio comitantium, recidiuos patriæ tumultus incutiens, regij nominis vsurpator emersit. Qui Regneri ab Hellesponto redeuntis armis exceptus, cum rebus infeliciter gestis exhausta domesticæ opis præsidia animaduerteret, Lodouicum Maguntiæ constitutum auxilia petiturus accessit. At Ludouicus summo amplificandæ religionis ardore confertus, conditionem Barbaro intulit, opem spondendo, si Christi cultum exequi consensisset. Nullam enim posse aiebat animorum interuenire concordiam, dissona sacra complexis. Quamobrem petitorem opis primum religionis contubernio opus habere, neque magnorum operum consortes existere posse, quos supernæ venerationis formula disparasset. Qua sententia & salutem hospiti, & sibi pietatis præconium peperit. Haraldum enim solenni lauacro vsum consequenter Saxonicis roborauit auxilijs. Quibus is fretus, in territorio Slesuicensi dicandam deo ædem solicita moliebatur impensa. Hic itaque sanctissimi tenoris specimen à Romanis ritibus mutuatus, profanato perfidorum errore delubra diruit, victimarios proscripsit, flaminium abrogauit, atque inconditæ patriæ christianismi sacra primus intulit, reiectoque dæmonum cultu, diuinum æmulatus est, supremo quicquid ad custodiam religionis attinuit, scrupulosissima cura seruauit. Sed non tam efficaciter, quàm pie rem auspicatus est. Superueniens enim Regnerus, inductaq; per eum sacra temerans, vera religione proscripta, pristino adulterinam loco restituit, ac suo cerimonias honore donauit. Haraldus vero profugus fortunam ad sacrilegium transtulit. Nam vt præcipuum inchoatæ religionis specimen, ita

Vera animorum nō potest esse concordia, vbi dispar religio.

ita primum neglectæ ſpectaculum fuit, atq; ex ſplẽdido ſanctitatis autore, infamis eiuſdem deſertor euaſit. Interea Hella ad Hybernos collatus, omnes qui ſe Regnero propiore fide deuinxerant, ferro ſupplicijsq; mulctauit. Quem Regnerus claſſe adortus, iuſta omnipotentis animaduerſione manifeſtas detractæ religionis pœnas pependit. Comprehenſus enim atque in carcerem coniectus, noxios artus colubris conſumendos aduertit, atque ex viſcerum ſuorum fibris triſtem viperis alimoniam præbuit. *Calamitoſus vitæ finis.* Cuius adeſo iocinore, cum cor ipſum funeſti carnificis loco coluber obſideret, omnem operum ſuorum curſum animoſa voce recenſuit, ſuperiori rerum contextui, hanc adijciẽs clauſulam, ſi ſuculæ verris ſupplicium ſciſſent, haud dubio irruptis haris afflictum abſoluere properent. Quo dicto Hella adhuc nonnullos filiorum eius viuere interpretatus, quieſcere carnifices, amoueriq; viperas iubet. Cúmque ſatellites peragendæ iuſſionis gratia accurriſſent, Regnerus imperium regis funere ſuo præceſſerat. Quem quid aliud quàm duas inter ſe fortunas partitas eſſe dicemus, alteram quæ ei incolumem claſſem, propenſum imperium, præcipuas piraticæ vires adijceret, alteram quæ claritatis ruinam, commilitonum necem, acerbiſſimum vitæ exitum irrogaret, cum ipſum carnifex venenatis belluis circunfuſum, eo corde, quod aduerſus omne diſcrimen immobile geſſerat, aſpides exatiantem videret. Itaque ex ſpecioſiſſimo victore ad miſerabilem captiui ſortem deductus, ne quis nimium fortunæ credat, edocuit. Quem caſum Iuarus dum fortè ludos inſpectaret, accepit. Sed nihilominus vultum in eodem habitu continens, ſolitóque nulla èx parte infractior, non ſolum nunciatam parentis cladem doloris diſſimulatione ſuppreſſit, ſed ne ſtrepitum quidem exoriri paſſus, attonitum rumore populum theatro diſcedere vetuit. Itaque neque oris hilaritatem depoſuit, ne ceſſato ludo ſcænam interrumperet, neq; oculos à publico plauſu ad priuatam mœſtitiam flexit, ne ex ſummo tripudio repente in vltimum prolapſus mœrorem potius calamitoſi filij, quàm iocabundi ducis partes egiſſe videretur. Syuardus vero eodem nuncio accepto, propior paternæ charitati, quàm priuatæ paſſioni, haſtile quòd fortè in manu habebat altius pedi ſtupefactus immerſit, triſtitiæ ſalebra corpoream negligente moleſtiam: vt enim animi vulnus patientius ferre potuiſſet, corporis partem grauius afficere ſtuduit. Quo facto ſimul fortitudinem mœrorémque detexit, fortunam ſuam inter calamitoſum filium, conſtantemque partitus. At Biornus inter teſſerarum iactus delato ad ſe paternæ mortis nuncio, tanta vi correptum manu calculum preſſit, vt tabulæ quoque cruorem digitis extortum infunderet, vbi nimirum fortunæ iactum ipſa quam verſabat alea leuiorem eſſe didicit. Quod audiens Hella, hunc trium parentis obitum fortiori animi robore ſuſtinuiſſe iudicauit, qui nihil pietatis eius funeri præſtitiſſet, ideoq; ſibi Iuari ſuſpectiſſimam haberi virtutem. Iuarus verò petitis Angliæ partibus, quum claſſem ſuam conſerendi cum hoſte belli impotentem animaduerteret, aſtum audaciæ præferens, Hellam acumine tentat, ſpatium arui quantum equino tergore *Iuari aſtus in petendo aruo.* complecti potuiſſet, in ſequeſtræ pacis pignus expoſtulans. Et quidem quod petijt impetrauit. Rex enim paruo preces ſtare autumans, à tanto hoſte exiguum magnæ rei loco expeti gratulatus eſt, ratus perquàm breue tergus, paululum ruris occupaturum. At Iuarus corio in exiles admodum corrigias ſciſſum extracto, habilem exædificandæ vrbi agrum implicuit. Igitur Hella prodigalitatis pœnitentia ſuccedente, magnitudinem corij ſera ęſtimatione collegit, diuiſam cuticulam rectius quàm incolumem menſus. Quam enim exiguum ſoli cincturam credidit, ampliſſima iugera latius occupantem aſpexit. Iuarus vero conditæ vrbi abunde ſuffecturos obſidioni commeatus inuexit, ab inedia perinde atq; hoſte defenſam haberi cupiens. Interea Syuardus ac Biornus cum quadringentarum nauiũ claſſe ſuperuenientes, bellum regi manifeſta prouocatione ſignificant. Idque ſtatuto tempore executi, comprehenſi ipſius dorſum plaga aquilã figurante affici iubent, ſæuiſſimum hoſtem atrociſſimi alitis ſigno profligare gaudentes. Nec vulnus impreſſiſſe contenti, laceratam ſaliuere carnem. Taliter perempto Hella, Biornus ac Siuardus regna ſua reduces expetiuere. Iuarus Angliam biennio tenuit. Interea Dani perſeuerantiſſima bellum factione complexi, Syuardo cuidam atque Erico

regia gente creatis publicam detulere tyrannidem. Quos Regneri filij communiter mille septingẽtarum nauium classe apud Slesuicũ adorti, semestri deleuere pugna. Colles indicio manẽt, nec minus is apud quẽ belligeratũ est sinus Syuardi funere inclaruit. Iamq; præter Regneri filios regius propemodũ interierat sanguis. Exinde Biorno atq; Erico domum reuersis, Iuarus atq; Syuardus quo tenaciores rebellibus frenos imponerent, in Dania resederunt, Agnerum Angliæ præferentes, qui repulsa prouocatus Anglorum, opitulãte Siuardo contemptricem sui prouinciam incolis vacuefaciendo tenacia situ iugera cultore carere, quàm insolentẽ alere maluit, pinguissimaq; insulę rura, teterrima vastitate perfundens, desertæ quàm superbæ regioni imperitare satius autumauit. Post hæc Ericum apud Suetiã Osteni cuiusdam malignitate sublatum vlcisci cupiens, dum alienę vindictę arctius incumbit, suum hosti sanguinem erogauit: dumq; cæsi fratris pœnas auidius expetit, proprium fraternæ charitati funus impendit.

ITAQVE Syuardus summis totius Danicæ concionis suffragijs paternũ apprehendit imperiũ. Hic autem post editas late strages domestica claritate contentus, toga quàm armis illustris haberi maluit, omissoq; castrorum cultu, ex acerrimo tyranno exactissimũ pacis custodem agere cepit, tantũ decoris in ocio atq; vacatiõe constituens, quantũ antè in victoriarũ frequentia repositũ autumabat. Adeò autẽ studiorum eius mutationẽ fortuna fauorabiliter prosecuta est, vt sicut ipse neminem, ita nec ipsum quisquã hostiliter laceraret. Idem fato functus, Ericum admodum infantulũ naturæ magis quàm regni aut pacis hæredem habuit. Quippe Ericus Haraldi frater tenerrimã eius ætatulam spernẽs, irrupta cum seditiosis patria, regium occupauit insigne, nec erubuit lacessita legitimi ducis infantia, adulterinã arripere potestatẽ, hoc se regno indigniorẽ comprobans, quod imbellem eo spoliare sustinuit. Igitur illum sceptro, seipsum virtutibus exuit, & dum armis incunabula appetit, omni pectus virilitate nudauit. Neque enim vbi cupiditas ambitioq; flagrauit, consanguinea charitas sedem habuit. Sed hanc inhumanitatẽ supernę vltionis ira pensauit. Inter ipsum nanq; ac Guthormum Haraldi filium subitò tanta clade confectum est bellum, vt eorum vtroque cum innumeris alijs interempto, regia Danorum stirps atrocissimis exhausta cædibus, ad vnicum superioris Syuardi filium redigeretur.

Vbi cupiditas ambitioq; flagrat, consanguinea charitas locum non habet.

HIC consanguineorũ iactura regnandi fortunã adeptus, vtpote propinquorum nece quàm incolumitate felicior, relictis aliorum exemplis per auiti negocij vestigia decurrit. Repente nanq; studiosissimus piratici muneris executor apparuit. Et vtinam in abolendo christianismi cultum, temerarium Regneriani spiritus non egisset hæredem. Siquidem religiosissimum quenque aut supplicijs insequi, aut rebus exuere, exilióque mulctare perseuerauit. Sed frustra principium causer, cuius exitum probem. Laudabilior enim est vita, cuius initium turpe, speciosus finis abripit, quàm cuius probabile exordium in culpas flagitiaque decurrit. Siquidem Ericus ad salutares Ansgarij monitus sacrilegæ mentis errore deposito, quicquid per eiusdem insolentiam commiserat, expiauit, tantumq; in excolenda religione se gessit, quantum egerat in aspernanda. Itaque non solum sanioris disciplinæ haustum docili animo traxit, verumetiam primæuas maculas finali puritate pertersit. Hic filium Kanutum ex Guthormi filia eademq; Haraldi nepte progenitum superstitem moriens dereliquit.

HVIVS infantia manente regni pupilliq; tutor exposcitur, verum quoniam huiusce muneris aduocationem præstare plerisq; vel inuidiosum, vel arduum videbatur, sortitione virũ legi placuit. Prudentissimi nanq; Danorum in tam excellẽti negocio arbitrario delectu vti pertimescentes, plus alienæ fortunæ quàm suis sententijs permiserunt, electionis euentum fortuitò magis quàm solido consilio delegantes. Quo euenit vt Ennignupus quidam amplissimæ atque integerrimæ virtutis, tam onerosæ functioni humeros suos submittere cogeretur, decretamq; sorte administrationem ingressus, non minus vniuersorum res, quàm singularia regis incunabula tueretur. Vnde & ei quidam parum annalium periti medium in fastis locum tribuunt. Cúmque Kanutus decursis adolescentiæ spatijs ab annis virilita-

litatem traxiſſet, amotis qui ſibi beneficium educationis impenderant, ex penè deſperato adoleſcente autor inſperatę probitatis euaſit. hoc vno deflẽdus, quod abſq; Chriſtianæ religionis inſignibus è vita ad mortem tranſitum habuit.

SED mox ad filium eius Frothonem rerum ſumma conceſſit, cuius fortuna armis belloq; alita, eò felicitatis exceſſit, vt prouincias quæ à Danis quondam defecerant, priſtino adactas iugo, vetuſtis alligaret obſequijs. Qui etiã ſeipſum apud Angliam iampridẽ chriſtianiſmi peritam ſolennibus aquis humectandũ exhibuit. Cæterum priuatam ſalutẽ ſuam in publicã exuberare cupiens, ab Agapito qui tunc ciuitatis Romanæ ſacris præerat, Daniã diuinitus erudiri petiuit. Quod antequã votis exequeretur abſumptus eſt. Nam fatis ſuis Romanæ legationis præcucurrit aduentum, animo certe quàm effectu ſuperior, tãtumq; ſupernæ compenſationis ob pietatis propoſitum aſſecutus, quantum cæteris præſtatur ex opere.

HVIVS filius Gormo, cui quod ex Anglia oriundus extitit, Anglici cognomen inceſſit, patre extincto, promptiore fortuna quàm diuturniore apud inſulam regiam adeptus eſt arcem. Dum enim Daniam diſponendæ eius gratia petiſſet, ex Anglia, lõgam paruuli ſeceſſus iacturam expertus eſt. Quippe Angli libertatis ſuæ fortunam in eius abſentia reponentes, publicam à Danis defectionem moliendo, præcipitem rebellandi fiduciam induerunt. Sed quo eum Anglia inuidentius ſpreuit, hoc Dania fidentius coluit. Itaque dum ad duarum prouinciarum vtramque auidas imperij manus porrexit, altera potitus, alterius irreuocabiliter dominationem amiſit, nihil vnquam fortiter pro ipſius recuperatione conatus. Adeò difficile prægrandia continentur imperia.

POST quem filius eius Haraldus Daniæ regnator inceſſit, ob hoc quidẽ obſcurioris apud poſteros memoriæ, egregiorumq; operum monimentis vacuus, quod regiarum opum ſeruator magis quàm propagator extiterit.

POST hũc Gormo arcem obtinuit, ſemper infenſi erga religionem animi, chriſticolarum perinde ac teterrimorum hominum reſpectum extinguere cupiens. Omnes huiuſce normæ participes vario iniuriarũ genere fatigatos, quibus potuit calumnijs inſequi nõ quieuit. Quinetiam vt priſcum delubris cultum reſtitueret, templum in fundo Sleſuicenſi à religioſis conditum tanquam ſacrilegum aliquod impietatis domicilium, ab imis fundamentorum partibus demolitus eſt, quos ſupplicijs non attigerat ſacræ cellę ſtrage puniens. Hic tametſi proceritatis habitu eximius putaretur, parum reſpondentem corpori animum geſſit.

ITA enim mores ſuos intra regnandi ſatietatem continuit, vt ſeruata potius quàm aucta maieſtate gauderet, ſatiusq; tueri proprium, quàm alienum inceſſere duceret, magis de acquiſitorum cuſtodia, quàm acquirendorum incremento ſolicitus. Hic à maioribus coniugalia ſacra celebrare permonitus, Anglorum regis Hedelradi filiam Thiram nuptiali ſtudio inſecutus eſt. Illa vt erat grauitate atque induſtria ante alias præſtans, conditionem pro eo attulit, non ante ſe ei nupturam præfata, quàm Daniam ſub dotis nomine recepiſſet: eoque pacto intercedente, Gormoni deſponſa nocte qua prima genialem torum conſcendit, ſponſum perſeuerantiſſimis precibus aggreſſa in triduum ſe virilis concubitus expertem dimitti petiuit, non ante rebus venereis indulgere conſtituens, quàm matrimonium creandis liberis efficax futurum aliquo per quietem præſagio didiciſſet. Itaque ſimulatione continentiæ, matrimonij experientiam interpellabat cognoſcẽdæ poſteritatis propoſitum pudicitię ſpecie tolerando, commerciúmque libidinis diſtulit, verecundiæ figmento fortunam propagandæ ſucceſſionis explorans. Alij eam vt temperantia ſua tori ſocium chriſtianiſmi ſacris adſciſceret, maritalis lecti blanditias detrectaſſe coniectant. Verum quanquam iuuenis amori eius flagrantiſſimo animo inhæreret, alienę tamen continentię, quàm proprię voluptati obſequi prætulit, ſpecioſiusque nocturnis motibus imperare, quàm lachrymoſa amicæ vota repellere arbitratus eſt, profectas ab induſtria preces pudicitiæ propinquas autumans: euenítque vt qui mariti partes agere debuerat, pudicitiæ cuſtodem præſtaret, ne in capite nuptiarum ſtuproſæ mentis nota afficeretur, quaſi plus libidinis viribus, quàm propriæ indulſiſſet verecundiæ. Cæterum ne inconceſſum virgi-

nis amorem libidinoſo complexu præripere videretur, vicina latera non ſolum alterius complexibus exuit, ſed etiam deſtricto mucrone ſecreuit, atque ex cubiculari lecto ſuum ac ſponſæ diuiduum contubernium reddidit: ſed voluptatem quã gratuita humanitate diſtulit, mox læta ſomnij ſpecie delibauit. Quippe profuſo in ſomnum animo, exiſtimauit duos alites coniugis ſuæ genitali parte prolapſos, ſed alterum altero grandiorem corpora ſuperne librantes præpeti cœlum volatu petere, exiguóque tempore interiecto reuerſos, ſuis altrinſecus manibus inſediſſe. Secundo quoque ac tertio paruula quiete recreatos, propaſſis alis aëri ſe crediſiſſe: tandémque minorem ex his ad ſe pennis cruore oblitis comite vacuum remeaſſe. Ea opinione attonitus, vt erat ſomno preſſus indicem ſtuporis queſtum ædidit, ac totos penates tumultuoſo clamore compleuit. Quàm ſpeculationem eo percontantibus famulis explicante, Thira fœlicem ſe prole futuram autumans, omiſſo differendarum nuptiarum propoſito, caſtimoniam quam cupide precata fuerat, auidius remiſit, cœlibatumq; ad Venerem transferens, ſponſo gratam ſuimet potiendæ copiam tribuit, continentis animi virtutem admiſſi concubitus ſatietate penſando, præfata minime ſe ei nupturam fuiſſe, niſi ex his adumbratæ quietis imaginibus certiorem fœcunditatis ſuæ fortunam hauſiſſet. Itaque vt vafro ita inuſitato conſilio pudicitiæ ſimulatio in futuræ prolis agnitionẽ tranſiuit: nec ſors opinionem eius fruſtrata eſt, breui enim Haraldi atque Kanuti fœlix prole mater apparuit, qui cum virilem attigiſſent ætatem, exerta claſſe effrenatam Sclauorum inſolentiam domuerũt, nec Angliam quidem immunem ab hoc vexationis genere reliquerunt: quorum 1 Edebrandus ingenijs delectatus, illatam à nepotibus vim voluptatis loco habuit, ampliſſimi beneficij nomine teterrimam amplexatus iniuriam. Multo enim amplius virtutis in eorum fortitudine, quam pietate repoſuit. Ideoq; ab infeſtis laceſſi, quàm ab ignauis coli ſpecioſius duxit, tãquam ex ipſo fortiſſimo indolis habitu futurum virilitatis eorum ſpecimen peruideret. Non enim ambigere potuit, quin extera quandoq; impetituri eſſent, qui materna tam audacter exigerent. Adeo autem iniurias officij s antepoſuit, vt prætérita filia Angliam iiſdem teſtamento legaret, auitũ nomen paterno præferre non dubitans. Nec imprudenter, quoniam aliquanto ſpecioſius mares, quàm fœminas regni vſum decere nouerat, imbellis filiæ ac fortiſſimorum nepotum conditionẽ ſeparãdam exiſtimans. Quo euenit vt Thira filios ſuos paternorum bonorũ hæredes non inuidenter exhæres ipſa conſpiceret: prælationem enim eorum honorabilem ſibi magis quàm contumelioſam fore arbitrata eſt. Iidem crebris piraticę quęſtibus locupletati, ſumma cum fiducia ſpes ſuas ad inijciendum manus Hybernię promouerunt. Cuius rex, Duflina quæ prouinciæ caput habebatur obſeſſa, cum paucis admodũ ſagittariæ artis peritis coniunctum vrbi nemus ingreſſus, Kanutũ magna cum militum frequẽtia nocturnis ludorum ſpectaculis interpoſitum inſidioſo fraudis circuitu vulnifica procul ſagitta petiuit, quæ in aduerſum regis corpus incidens, mortificum ei vulnus intorſit. Veritus autem Kanutus ne periculum ſuum hoſtes effuſo gaudio inſequerentur, atq; ob hoc cladis ſuæ fortunam diſſimulanter haberi cupiens, voce ſupremos anhelitus reddente, ludos abſq; tumultuatiõe peragi iubet. Qua arte prius Danos Hyberniæ potitores, quàm ſuum Hybernis exitum notum reddidit. Quis autem extinctum non plangeret, cuius diſciplina militum ſuorum victoriæ conſilio quàm ſpiritu diuturniore ſuffecit? Salus nanq; Danorum in vltimas anguſtias deducta, ac pene deſperationis periculis implicata, quia morientis ducis iuſſui paruit, breui quos timuit triumphauit. Quo tempore Gormo ad vltimum ætatis ſuę finem prouectus, ingentem annorum ſeriem luminibus captus exegerat, ſenectam ad vltimos humanæ conditionis terminos prorogando, magis de filiorum vita & incrementis, quàm reliquo ſpiritu ſuo ſolicitus. Tanta autem maioris filij charitate tenebatur, vt à ſe occidendum iuraret, qui prior ipſius exitum nunciaſſet. Cumq; fortè Thira haud dubium de eiuſdem exitio nuncium accepiſſet, nemine id Gormoni palàm inſinuare audente, præſidium calliditatis amplexa, caſum quẽ ore prodere timuit, opere explicauit. Maritum nanq; regio cultu exutũ, tetriore circũdedit, aliaq; doloris inſignia ꝑ quę cauſam luctus aperiret, admouit,

1 *fortè Hedelradus, vt vſpiam ſuprà.*

mouit, quod àntiqui talibus inter exequiarum actiones vti conſueuerant, acerbitatem mœroris habitus aſperitate teſtantes. Tunc Gormo: En mihi, inquit, Kanuti fatum publicas? Et Thira, idipſum (ait) tuo potius quàm noſtro declaratur augurio. Quo dicto marito mortem, ſibi viduitatis cauſam præbuit, nec antè filiū quàm coniugem planxit. Itaq; dum viro nati fortunam exprimit, alterum alterius funeri ſociauit, amborumq; exequias paribus proſecuta lachrymis, huic coniugales, maternos illi planctus impendit, quanquam tunc temporis magis ſolatijs erigenda, q̃ cladibus obtergenda fuiſſet.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI NONI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER DECIMVS.

DEFVNCTO Gormone Haraldus hæreditariæ dominationis fortunam conſpicuæ fortitudinis operibus proſequi cupiens, traiecta in orientem piratica, circumpoſitum laceſſiuit oceanum. Sed abſumpto interim Hedelrado, quanquam ſedulos quæſtuoſi negocij fructus decerperet, aliquanto plus tamen in auito fato amaritudinis, quàm ex tyrannide voluptatis accepit. Dum enim eum fortuna cumulatius barbaris ditauit opibus, Anglicis exuit, externaq; donatum præda, domeſtica atque hæreditaria ſpoliauit. Siquidem Hedelradi filius Adelſtenus patris teſtamento perterritus, indignationem ſuam literis quibus Haraldus hæres ſcribebatur oppoſuit, reſciſſoque parentis arbitrio, proprium æmulatus eſt. Igitur Noruagiæ rex obtuſi cordis homini ampliſſimæ rei ſummam ceſſiſſe ingemens, potiendæ eius ſpe armata inſulam claſſe petijt. Cuius cum ſe Adelſtenus viribus minorem animaduerteret, conficiendæ pugnæ fiducia vacuus, bellum ad obſequium tranſtulit, beneuolentiam hoſtis quem armis propulſare nequiuerat, officijs capeſſere cupiens. Non ſolū enim regem amiciſſimo vultu, benigniſſimoq; excepit alloquio, ſed etiam quo ſalubrius patriam armis hoſtilibus liberaret, filio eius Haquino admodū tenero educationis impenſam pollicitus, regnum ſe pariter teſtamento legaturum promittit. Quam rem maxime vt Noruagicis armis aduerſum Haraldum vteretur, oblatu dignam putauit. Eius nanq; ferociam pertimeſcens, orbitatem ſuam gratuito hærede ſolari, quàm violentum expectare ſatius exiſtimauit. Rapuit hoſtis conditionem præceps, propoſitamq; pactionem amplexus, tantum de offerentis humanitate præſumpſit, vt filium proprio ſpiritu chariorem inexploratæ eius fidei credere non dubitaret. Poſt hæc Haraldus reductis ab oriente copijs, quanquam ad impetendum auunculi factum præcipuis iuris viribus inuitari poterat, nihilominus impunitam eius ambitionem diſſimulatæ indignationis patientia præterire ſuſtinuit, iuſtiſq; operibus pie carere, quàm crudeliter potiri maluit. Poſt paululum verò temporis Haquinus audito paterni fati nuncio, cum proficiſcendi gratia velis nauigationem inſtrueret, magno ſuperuenientis Adelſteni impetu reuocatus, pauliſper omiſſo ventorum vſu propius littori nauigium egit. A quo poſt cætera morum documenta, quibus quotidie informabatur, noui quid accepturum ſe ratus, ne inter epulas obſcuro ſe vultu gereret, ſed magis in circūſpiciendis amicis hilari oculorum habitu vteretur audiuit. Quem enim Adelſtenus compluribus alijs honeſtatis præceptis imbuerat, etiam aptos conuictui mores ignorare paſſus non eſt. At cui parentis mors Noruagiam ceſſit, paulo poſt præceptoris occaſus Angliam patefecit. Veritus ergo Haraldus, ne iniuriarum tolerantia, quæ hactenus conſanguineæ charitatis reſpectui dabatur, deinceps in ignauiæ verteretur opprobrium, & quod mo-

derationis eſſet, vitio applicaretur, Noruagicæ rei turbatione primam Haquino iacturam inferendam conſtituit, domeſticis eius viribus debellatis, externas facilius obterendas exiſtimans. Cum itaque res barbaras regia executione tractaſſet, in Daniam reuerſus occurſu Haraldi Gunnildę filij aduerſus eundem Haquinum auxilia petentis excipitur, pollicentisque ſe tributa daturum, ſi Danicę opis beneficio efficacia partium ſuarum adiumenta ſumpſiſſet. Enimuero inter acerbiſſimos rerum caſus clemẽtiſſimam regis humanitatem expertus eſt. Heuindo enim atque Karlholſtho pugnæ adiutoribus receptis, ſexaginta nauium claſſe donatus petiti præſidij compos abſceſſit, euenitq́; vt plus ſpei in auxilio Danorũ quàm metus in ſua aduerſitate reponeret. Igitur nauigationem remenſus, aduerſus hoſtem naualis pugnæ copia non ſuppetẽte, terreſtrem exercuit, in qua Heuindus Haquinum, vt in primos prælianti ũ globos progrederetur hortatus, ipſum clarius ſui indicium exhibentem, inuſitatæ magnitudinis ſecuri petijt, attigiſſetq́; ni ſatellitũ quidam adactum regi ferrum proprij corporis periculo fefelliſſet. In quem Heuindus tanta vi deſtrictę bipennis aciem egit, vt ferrum medio corpori elapſum nullum inter artus obſtaculum reperiret. Quod cum terræ altius illapſum, genibus nixus abſtrahere conaretur, ab Haquino interfecti militis corpus cõſcendente perfoditur. Incertum ergo vter alteri plus pietatis impenderit, ille enim ſalutis ſuæ impendio regis fatum repulit, iſte ſeruatoris ſui cladem ſpecioſiſſima vltione penſauit, cuius beneficio fatum effugerat, exitium vltus. Et quid huius militis opera clarius, qui alienæ incolumitati quàm ſuæ propior, voluntarium pro duce ſpiritum erogauit, priuatęq́; mortis obiectu, ne publica ſociorũ ſalus periclitaretur effecit? Interea Thoraluus quem Haquinus ad exturbanda hoſtiũ terga in inſidijs collocauerat, ſuperueniens, edito in aciem impetu Karlhoſtho, mortem, Danis fugam inflixit. Enimuero cæterorum fortunam vnius inclinauit occaſus. Haquinus autem palãtes pertinacius vrgere veritus, effuſas ſociorũ habenas ſalutari conſilio reuocauit, ne qua improuidi militis incuria effici poſſet, vt in victricem victæ partis fortuna recideret. Igitur æquales ambarum partium ſtrages parem vtrobiq́; belli ſucceſſum eſſe cerat. Nam etſi altera victoriæ propior videbatur, cladibus victam æquabat. Repetente verò claſſem Haquino incredibile memoratu mõſtrum incidit, iaculum nanq́; vago ancipitiq́; diſcurſu ſupernè inter auras oberrare conſpectum, non minore intuentes metu, quàm admiratione compleuit. Siquidem in diuerſas partes dubijs reflexibus agitatum, figendi vulneris locum exploratius proſpicere videbatur. Quod miraculum cunctis immani ſtupore proſequentibus, incertisq́; quidnam res tam inuſitata portenderet, ſubito caſus in ſolius Haquini caput ſuſpectũ omnibus periculum tranſtulit. Arbitrantur quidam matrem Haraldi Gunnildam procurato maleficijs ſpiculo victi filij pœnas à victore ſumpſiſſe. Haraldus itaq́; inſperato hoſtis exitio regnandi fortunam adeptus, triẽnio promiſſum Danis bonæ fidei vectigal exhibuit. Ea tempeſtate Sturbiornus Suetici regis Biornonis filius à patrui Olaui filio Erico regno ſpoliatus, petendi auxilij gratia ad Haraldum, cui Thyra mater extitit, cum ſorore Gyritha ſupplex migrauit, tantoq́; apud eum paratiorem amicitiæ locum reperit, quanto illi eiuſdem ſororis ſuæ matrimonium liberalius permiſit. Poſt hæc Haraldus armis Sclauia potitus, apud Iulinũ nobiliſſimũ illius prouinciæ oppidum Sturbiorno duce competentia militum præſidia collocauit. Quorũ piratica egregio animorum robore celebrata, ac finitimis paulatim trophæis alita, eò demum ferocitatis exceſſit, vt continuis nautarum cladibus ſeptentrionalem repleret oceanum. Ea res plus Danico imperio quàm vllum terrenæ militiæ negocium attulit, inter quos fuere Bo, Vlff, Karlſhefni, Siualdus, alijq́; complures, quorũ prolixam enunciationem tædio quàm voluptati propinquiorẽ ſtylo proſequi ſuperſedeo. Inter hæc Sturbiornus vltionis aculeo laceſſente, acceptam iniuriã penſare cupiens, Haraldo in opem accito, memorẽ damnorum iram aduerſus inuiſam Erici dominationẽ deſtrinxit. Cuius rei gratia Haraldus Hallandiam proficiſcens, Theutonicæ irruptionis nuncium, quę à Cæſare Othone gerebatur, accepit. Igitur alienæ rei impetitionem quàm propriæ defenſionem languidiore ſtudio proſecutus, externæ pugnæ propoſito domeſticæ curam antepoſuit,

Mirum iaculi in aere oberrãtis ſpectaculũ.

refle-

reflexoq; in Iutiam curſu, ad opem oppreſſis ferendam præcipiti celeritate contendit. Sed eo ſuperueniente, Cæſar Iutiam vtpote regio ductu vacuam nullo reſiſtēte permenſus cum Lymici ſinus obiectu tunc temporis Wendalam aquis claudētis, vlterius excurrere vetaretur, coniecta in vndas lancea, non ſolum iter ad Eydoram reflexit, verum & ſimilimum fugæ reditum habuit. Siquidem haſtam cuius vſum habebat, maritimos in fluctus relinquendi monumenti gratia iaculatus, ſuũ freto vocabulum indidit. Verum vt impetu grauis, ita exitu vanus apparuit. Haraldus quippe ardentiſſimo curſu abſcedentes hoſtium reliquias inſequutus, Epponem extremi agminis ducem cum ijs quos reperit, trucidauit. Interea Sturbiornus contumelioſa militum adhortatione cõpulſus, fortunam ſuam temere ſociorum fortitudini credidit, inq; proprium exitium ruens, regiarum partium reditum ſtolida pręceſſit audacia. Bellum enim pręponere auſus, rebus Sueonum per incuriam laceſſitis occiditur. Et ſanè hoſtilibus gladijs vltro iugulum ſubijcit, quiſquis in vrgenti aliquo diſcrimine magis alienæ temeritati, quàm propriæ obſequitur prouidentię. Poſt hæc Thyra quo patriam à clandeſtinis exterorum irruptionibus tutiorem præſtaret, quantum a Sleſuico ad occidentalem oceanum patet, vallo foſſaq; proſcindere aggreſſa eſt, ſuperq; iacto aggere tenaciſſimi operis terrenũ molita eſt munimentum. Cui poſtmodum Waldemari regis Abſalonisq; Danicæ gentis antiſtitis, conſimilis erga patriam pietas murum cocti lateris ſuperiecit, vti potius veteris valli occiduos lapſus ſolidior nouæ molis ſtructura reficeret, quàm debilem eius ſitum crebrior in poſterum ruina ſubmitteret. Siquidem priori munitione fundamenti loco vſi, imperfectũ fœmineæ virtutis propoſitum virili prudētia compleuerunt, tanto excellentius opus edentes, quanto ſe muliebri nouerant induſtria clariores. Eadem quoq; cum ſub ſpecie fœminæ virilem animum gereret, Scaniã Suetica dominatione cõpreſſam præſtandi tributi onere liberauit. Itaq; hinc muro, inde armis hoſtem repellens, diuerſis patriæ finibus par tutelæ beneficium peperit. Interea defuncto apud Noruagiã Haraldo, filius eius Haquinus patriam hæreditariæ penſionis ignominia exuere cupiens, cum Haraldũ auditis quæ Cæſar apud Iutiam geſſerat, Germanicis diutile bellis implicãdum ſperaret, palàm detrectãdæ ſtipis audaciam præbuit, plus ſpei ac fiduciæ ex Saxonicis armis, q̃ ſuis viribus capiens. Verum Haraldus rebus cum imperatore compoſitis, conſortium catholicæ religionis amplexus, diuinam humanamq; pacem regno ſuo cõciliauit. Sicq; Haquinum conceptæ inaniter ſpei irritum reddens, ſeipſum errore, patriam prælijs liberauit. Comperta vero Haquini defectione, tanto in Noruagicæ iuuentutis contumaciã aſperius animaduertendũ putauit, quanto eam aduerſum ſe ceruicem inſolentius extuliſſe cognouit. Miſſa igitur aduerſus hanc Iulinę piraticę manu, Bo, atq; Siualdo ducibus contemptus ſui vltionẽ mandauit. Quorũ Haquinus perſpectis copijs, cum intolerabile rebus ſuis onus imminere cognoſceret, excipiendi eius materia non ſuppetente, tanquam humanæ opis diffidentia, diuinam amplexus, ſuperos inuſitato piaculo propitiandos curauit. Duos ſiquidem præſtantiſſimæ indolis filios hoſtiarum more aris admotos, potiendæ victoriæ cauſa nefaria litatione mactauit, nec ſanguinis ſui interitu regnum emere dubitauit, patriſq; nomine quàm patria carere maluit. Sed quid hoc rege ſtultius, qui geminam chariſſimorum pignorum ſtragem, incertis vnius pugnæ euentibus impendendo, fortunam belli parricidio petere, & orbitatem ſuam muneris loco dijs bellorum fautoribus erogare ſuſtinuit? Quo euenit vt Dani manũ cum eo nauali certamine cõſerentes, quocunq; militaris diſcurſus impetũ contuliſſent, infeſtã nymbi vim quatanquam ab hoſte lęderentur exciperent. Cęterũ coorti imbris maleficium, ita noſtrorum vertices inuſitatis grandinis ictibus conuerberauit, vt eorum oculi veluti quibuſdam nymborũ ſpiculis laceſſiti, proſpiciẽdiq; penitus facultate defecti, grauiorem ab elementis pugnam quàm ab hoſte ſentirent. Accidit ergo vt Noruagiẽſes cœli, quàm ſuis viribus fœliciores, Danos diſtrictam aduerſum ſe numinũ iram haud dubie ſentientes, antè fuga quàm cædibus implicarent. Inter quos Karlſhefni ac Siualdus à victoribus capti, q̃quã dimicando ſpecioſiſſimã rei militaris operã edidiſſent, aliquanto tamen plus laudis in vinculis quàm prælio meruerũt. Haqui

Duo filii, victoriæ per deos conſequendæ cauſa, tanquã beſtiæ mactati

Danorum in rebus aduerſis inuictus animus.

nus enim celeberrimam Danicę iuuẽtutis fortitudinem exploratius noſſe cupiẽs. duos qui captiuorum patientiã plenius experientur admouit. Tantum enim viriũ animis eorum à natura inſitum eſſe fama fuerat, vt etiam receptis in vultũ ictibus, ne leues quidem ſuperciliorum nutus ederent, atq; aduerſus omne percuſſoris irritamentũ in eodem animũ habitu continerent. Cuius experientię gratia prior Siualdus ingenti ſatellitis fuſte percuſſus, oculos motu vacuos præbuit. Quinetiam eo minus fortunæ ceſſit, quo miſerius virtutis ſuæ experimentum habuit. Nec minus in reliquo mentis robur apparuit. Karlshefni enim alium diſtricta ſecuri capiti ſuo imminentem pulſu pedis humi proſtrauit, applicatũq; ceruici ſuæ ferrũ manibus ferire conantis excutiẽs, vt erat vinculatus arripuit, quemq; lapſu affecerat, capite ſpoliauit. Enimuero vt ſtrenuo ita impigro niſu periculũ audacia pręcucurrit. Neq; enim captiui virtus inter vinculorũ ſtridorẽ vigore ſuo exui potuit, quin & inter grauiſſimas contumelias, eo clariorẽ fortitudinis ſuæ experientiã præbuit, quo incitatiorem fortunæ aduerſum ſe fremitũ ſenſit. Sed nec illi aut mortis propinquitas, aut catenarum cõtumelia, quo minus liberum fortitudinis opus ederet, obſtare valuit. Quorum conſtantiam admirans tyrannus, vt vtroque potius bono milite vteretur, quàm in vtrunque animaduerteret, remiſſionem pœnæ, dummodo partes ſuas fide atque amicitia colerent, pollicetur. Illi vero violentum obſequiũ vitę reſpectui erogare indecorum putantes, vtpote alienæ fidei quàm proprię ſaluti propiores, conditione inſolentius ſpreta, turpi pacto prorogandi ſpiritus beneficium expetere noluerunt. Quo viſo Haquinus, ne patientiæ punitor magis quàm probator exiſteret, virtuti eorum incolumitatem tribuendam putauit. Haraldum verò duos ex Gerytha filios ſuſtuliſſe memoriæ proditũ eſt. Quorum maior Haquinus excellentiſſimæ indolis habitu, ac fœliciſſimis naturæ incrementis, fratris Suenonis fulgorem ſuppreſſerat. Idem Sembos aggreſſus cum militum animos periculoſi belli reſpectu aliquanto infractiores animaduerteret, quo melius fluctuantibus fugę ſpem demeret, ignẽ ſubductę claſſi ſubiecit, eoq; neceſſitatis duramento imbecillitatis ignauiam repulit: effecit enim vt nauigiorũ facultate defecti, reditũ victoria ſtruendũ animaduerterent. Itaq; quo æquiore animo ſeipſum claſſe ſpoliauit, eo tutiore hoſti ſpolia detraxit. Miſerta eſt tunc profecto fortuna Danici ducis, a nauigiorũ iactura nautarũ præſidia mutuantis, cum ſummã claſſis inopiam opẽ victoriæ cerneret. Igitur vt prudenti, ita periculoſo conſilio ſalutarẽ miniſtrauit euentum. Potiti enim Sembia Dani, necatis maribus fœminas ſibi nubere coegerunt, reſciſſaq; domeſticorũ matrimoniorũ fide, externis auidius inhærentes, ſuã cum hoſte fortunã communi nuptiarũ vinculo partiti ſunt. Nec immeritò Sembi ſanguinis ſui contextũ à Danicæ gẽtis familia numerant. Adeò enim captiuarum amor victorum animos cepit, vt omiſſa redeundi cupiditate, barbariem pro patria colerent, alienis quàm ſuis coniugijs propiores. Poſt hęc Thyra Danicę maieſtatis caput abſumpta eſt: cuius corpus Haraldus ampliſſimo funere elatum magno cum omnium plangore, non longe à patris tumulo ſepulturæ mandauit. Neq; enim tam acri iactura cuiuſquam penates mœroris expertes eſſe poterant, priuato funere publicam patriæ fortunam expiraſſe credentes. Vbi nunc quoq; ſacrarium perſpicere eſt, duorum coniugum ſocialibus buſtis interſitum. Nec ſilentio implicandum quod ſequitur. Toko quidam aliquandiu regis ſtipendia meritus, officijs quibus commilitonum ſtudia ſuperabat, complures virtutum ſuarum hoſtes effecerat. Hic fortè ſermone inter conuiuas temulentius habito, tam copioſo ſe ſagittandi vſu callere iactabat, vt pomum quantumcunq; exiguum baculo ẽ diſtantia ſuperpoſitum, prima ſpiculi directione feriret. Quæ vox primum obtrectantium auribus excepta, regis etiam auditum attigit. Sed mox principis improbitas, patris fiduciam ad filij periculũ tranſtulit, dulciſſimum vitæ eius pignus baculi loco ſtatui imperans. Cui niſi promiſſionis autor primo ſagittæ conatu pomum impoſitum excuſſiſſet, proprio capite inanis iactantiæ pœnas lueret. Vrgebat imperium regis militem maiora promiſſis edere, alienæ obtrectationis inſidijs parum ſobriæ vocis iactum carpentibus. Itaque ex dictis etiam non dictorum effectui obligatur, euenitq; vt conatus ſuos ad id quod minus præſumebat erigeret.

& quod parum professione coluerat, plenius experientia celebraret. Neq; enim solida virtus tametsi detractionum laqueis implicata, iustam animi fiduciam abijcere potuit. Quinetiam eo certius quo difficilius experimentum accepit. Exhibitum itaque Toko adolescentem attentius monuit, vt æquis auribus, capiteq; indeflexo quàm patientissimè strepitum iaculi venientis exciperet, ne leui corporis motu efficacissimæ artis experientiam frustraretur. Præterea demendæ formidinis consilium circunspiciens, vultum eius ne viso telo terreretur auertit. Tribus deinde sagittis pharetra expositis, prima quam neruo inseruit proposito obstaculo incidit. Cui si fortuna caput adolescentis obiecisset, haud dubie in patris periculum nati pœna recideret, spiculiq; error percussorem percussi exitio sociasset. Virtutē ergo patris an ingenium filij impensiori admiratione prosequar ambigo, quorum alter artis suæ prudentia parricidium cauit, alter corporis animiq; patientia sibi sospitatem peperit, patri pietatē seruauit. Enimuero iuuenile corpus senilem animū roborauit, tantum fortitudinis in expectando iaculo exhibens, quantum peritię pater in emittendo præbuerat. Itaq; constantiæ suæ beneficio, ne sibi spiritus, patri salus eriperetur effecit. Interrogatus autem à rege Toko, cur plura pharetræ spicula detraxisset, cum fortunam arcus semel duntaxat experimento prosequi debuisset: Vt in te, inquit, primi errorem, reliquorum acumine vindicarem, ne mea fortè innocentia pœnam, tua impunitatem experiretur violentia. Quo tam libero dicto & sibi fortitudinis titulum deberi docuit, & regis imperium pœna dignum ostendit. Sed ijs necessitatum procellis erutum, paulò post par mali tempestas implicuit. Haraldo enim eius se artis qua Finij niuales saltus peragrant, peritiorem iactanti, Toko in consimili genere laudis suam ausus conferre virtutem, apud Collam rupem editæ professionis experimentum præbere compellitur. Sed quod minus exercitio celebrauerat, plenius à virtute mutuatus est. Eminentis enim scopuli cacumine conscenso, exiguo se fusti credidit, lubricasq; plantis tabulas adaptādo, rapidum in præceps vehiculum egit. Cuius pręcipiti raptu in præruptos silices actus, nihilominus debitum eius regimen intrepida manu continere suffecit. Neque illi aut periculi magnitudo, aut vllus animi stupor quo minus firmo se corpore contineret, officere potuit. Exterruisset alium conspecta pręcipitij immensitas, atq; antē ipsum periculi ingressum plena metus hebetudine confecisset. Tandem illiso cautibus vehiculo cui insistebat excussus, fortuito fustium fragmento solidum incolumitatis præsidium reperit, fatoque alioqui propinquius felici naufragio insperatam salutis anchoram apprehendit. Enimuero acrius cliuo impactus, perfracti vehiculi damno tutum cursitandi euentum habuit. Nisi enim impetum eius inuia petrarum robora, vastæque voragines interpellassent, haud dubie procursum subiectum rupi pelagus excepisset. Vbi a nautis exceptus, inuiso regi tristiorem fortuna sua famam reliquit. Vehiculo quoq; fragmenta à nauigantibus inter vndas reperta, falso periculi eius fidem auxerant. Ipse vero suspectam Haraldi præsentiam reputans, quod virtuti suæ præmiorum loco pericula proponi cognosceret, studiorum suorum exercitia ad filij eius Suenois militiam contulit. Post hæc Haraldus totam regni classem exerens, ne paruo apparatu magnę molis pondus aggrederetur, iunctis hominum boúmque copijs inusitatæ magnitudinis saxum Iutico littore repertum quo matris tumulum insigniret, abstrahi iussit. Interea qui cum Suenone classi præerant, Haraldi imperium, tum quia diuino cultui fauorem tribuerat, tum quia inusitatis plebem oneribus adigebat perosi, quendam compositum & subornatum, qui Suenonem an arma aduersus patrem sumere, regnoq; potiri vellet, callide percunctaretur, inducunt. Quo mandato Sueno ad regnum parricidio petendum adductus, percunctanti grates habuit, libenterq; se patriæ dignatione vsurum respondit. Quo accepto, maiores exploratam eius cupiditatem securius amplectentes, occultis animorum commentis audacter euidentiam præbuerunt. Enimuero quod clandestinis motibus texerant apertius executi, continuo regem cum publica acclamatione decernunt. Inter hæc Haraldus circa tractum lapidis occupatus, quendam suorum è classe superuenientem arctius percunctari cœpit, an tantam aliàs molem mortali manu tentatam conspexerit. Ille se

maioris ponderis ductum humanis viribus effectum recenter oculis subiecisse commemorat. Quod rege crebris percūctationibus prosequente, nuper, inquit, cum Dania tibi subduceretur intereram, ipse vter onerosior tractus extiterit penses. Ita Haraldus cum alieno iudicio cœpti gloriam quærit, erepti regni nuncium accepit. Pœnituit tunc regem pecudalibus iugis, humanas alligasse ceruices. Nam cum omisso vehendæ molis proposito, tractū saxi in belli apparatū conuertere voluisset, grauissimū militis supercilium expertus est. Exercitus nanq; tam probrosi officij cōtumelia lacessitus, ꝓ quo iugū tulerat, arma capere recusauit. Neq; enim maiestatis imperio aut prece adduci potuit, vt eius capiti incolumitatē quæreret, q̃ omniū ceruices erubescenda iussione damnasset. Nōnulli tamen popularis sententiæ expertes, inter publicæ consternationis ꝓcellas consueta se erga regē charitate gesserūt. Quibus adiutoribus vsus, dū filij conatus armis elidere nititur, acrius sanguinis sui viribus oppugnatur. Siquidē bello à Suenone victus, fugā suā Sialandiæ credidit, contractisq; ex ea viribus, rursum consimilē fortunę habitū nauali ex certamine retulit. Iamq; domesticis exuto copijs, externa manus implorāda restabat. Igitur relicta patria Iulinū Danicis armis refertū, vtpote fidissimū militię suę gremium exilio petiuit. Interea Sueno nondū paterno odio pietatē violasse contentus, conciliandę sibi plebis gratia, effusis impietatis habenis delendorū sacrorū curam animo pertinacius sumpsit, omniq; diuinitatis cultu patria eiecto victimarios templis, aris libamēta restituit. Quē rursum pater mixtis Danorū Sclauorūq; copijs apud Helgenes littus aggressus, diē prælio tā fugę q̃ victoriæ alienus extraxit, in quo defatigati exercitus, nectēdæ pacis gratia, posteram lucē colloquio tribuunt: cum forte Haraldus creandæ cōpositionis fiducia licentius euagatus, in angustiores nemoris partes concessit. Vbi cū exinaniēdi ventris gratia arbustis insideret, à Tokone iniuriarū suarum vltionē sitiente, sagitta vulnus excepit, idemq; saucius à suis Iulinum relatus, celerē vitæ exitum habuit. Corpus eius Roskildiā missum apud sacrarium nuper ab ipso conditum, solennē sepulturæ locum recepit. Ingrata enim olim bonorum suorum patria, pijssimi ducis opera sera animaduersione complectens, quod minus vitę eius præstiterat, funeri plenius deferendum putauit: omnibusq; humanitatis neruis exequiarum cultui insistens, cuius spiritum superbe oderat, clementer cineres amplexata est.

Princeps in vita odio habitus, post mortē honoratur.

DEFVNCTO Haraldo, Sueno ꝓsperam sibi in diuina sæuiēdi occasionē venisse gauisus, totā religionis stirpē ab radice conuulsit, eoq; autore Dani susceptū diuinitatis cultū repetita superstitiōe mutarūt, hoc liberius erroris sui recursum cōplexi, quo certius amarissimū eius reprehensorē accidisse cognouerant. Quā temeritatē vindex contemptus sui diuinitas, non parua rerū acerbitate pensauit, autorem eius tristissimis fortunæ viribus insecuta. Ipsum nanq; deserendæ religionis ducē perq̃ grauiter affectū, violentissimis casibus implicare non destitit, lætisq; successibus spoliatū, amarū vitæ vsum experiri coēgit. Quippe à Iulini oppidi accolis piratica Daniā incessentibus, captus facta sibi redimēdi potestate, corpus suū auro semel, argento bis rependēdum promisit. Ea summa à Danis ob deserta sacra nimio eum fauore prosequentibus attributa patriæ restitutus, nihilominus oculos densissimis ignorātiæ tenebris obfusos, cōspicuę lucis radijs admouere cōtempsit. Enimuero plenū nequitiæ portentū, paternoq; animo parū respōdens, ab eximio eius splendore in profundū caliginis secedere non erubuit. Sed cui propria damno labes extitit, aliena vsui benignitas fuit. Idem secundo cōsimili fortuna affectus, nobiliū liberis vadibus pro se datis, priorisq; summæ pactione interposita, redēptionis præsidium impetrauit. Sed cum promissum æs ex proprio fisco soluere nequiret, omnibus qui pro salute eius filios proprio spiritu chariores prædes dederant, nunc publice, nunc priuatim saltus ac nemora venditabat, eorumq; precium protinus captiuitatis suæ autoribus numerauit. Enimuero Scani ac Sialandenses communes syluas publico ære comparauerunt. Apud Iutiā vero nō nisi familijs propinquitatis serie cohærentibus, emptionis communio fuit. Eo tempore piraticæ vsus nostris creber, Sclauis perrarus extitit, qui ob hoc latius ad eos manare cœpit, quod Iulini oppidi piraticæ studijs aduersum patriā vsi, eo maxime Danis, quod ab ipsorū ingenijs

genijs

genijs traxerāt, nocuerunt. Quem incursationis morem nostris annis Waldemari regis, maximiq; pontificis Absalonis, propensæ pro ciuibus excubiæ domuerunt: quorum strenuo interuentu tranquillus terris cultus geritur, tuta aquis nauigatio celebratur. At Sueno oppressionum suarum vindictam sitiens, maximeq; Iulinum, perinde ac scelestissimi contubernij domicilium armis euertere cupiens, sinum quo Moën insula à Falstria secernitur, regia classe compleuit. Qui cum se mox in Sclauorum effusurus prouinciam videretur, qui Iulini constiterant, audacter callidi impetum hostis arte præcurrendum duxerunt. Nam cum muniendæ classis gratia nocturnas à Danis circuiri vigilias nossent, delectos remiges subornauerunt, qui mane anticipato vigilum more simulatoq; ab excubijs reditu, frequentem liburnis portum breui lintre permensi, cum ad regis vsq; nauigium processissent, esse gubernator dixit, quod secretius eum nosse admodum oporteret. A quo rex noctu exploratæ rei nuncium afferri ratus, detracto nauigij tegmine, capiteq; exerto, veluti familiaris colloquij gratia accliue vocanti corpus præbuit. Quem vt ille insidijs opportunum animaduertit, subitò ceruicem eius perquam violento amplexu corripuit, liburnæq; detractum apparitorum ope myoparoni suo inijciendum curauit. Nec segniter fugam nautæ concitatis remorum ictibus expetebant. Ita præsidium strenuæ calliditatis amplexi, quod armis nequibant, insidijs promouerunt. Igitur qui paulò ante in maiestatis fastigio fulserat, tunc barbarorum miserabile mancipium contumelioso ludibrio fortunæ effectus. Nescio patris maior, an religionis iniuria, prouinciam quam parentis exilio violauerat, ministram carceris vltricemq; parricidij sensit, patriam quam sacris spoliauerat, etiam opibus exuere necesse habuit. Neq; enim ocyus à suis iuuari poterat, vtpote quibus primum detrahenda nauigijs tegmina, aptandi foris remi, extollendæq; vndis anchoræ fuerant. Cessit igitur expeditio fraudi, nec barbariem absq; regio ductu petere ausa, soluta classe domesticis militem littoribus reddidit. In qua fortunæ violentia Sueno virili defectus auxilio, fœmineum expertus est. Nam cum exhaustis regni opibus ne aurum quidem redemptioni eius suppetere videretur, tanta ei matronarum humanitas affuit, vt detractis aurium insignibus, cæteroq; cultu, certatim digestam pondere summam explerent, plus commodi in salute principis, quam amœnitatis in ornamentorum suorum specie reponentes. Adeò in liberando eo vterq; sexus vnius humani voti curam habuit. Ita matronalis stolę publicum culmen priuatis facultatibus emere voluptati magis quam oneri fuit. Neq; enim eius capiti incolumitatem publicæ stipis impendio petere dubitatum est, qui primus deserendæ religionis constantem se gessisset autorem. Enimuero ignara perditionis suæ patria, summum scelus, amplissimis beneficijs rependere pietatis loco duxit, parentis ac numinis violatorem indebito gratulationis officio prosecuta, quodq; pœnis expiandum fuerat, obsequijs pensans. Quanto enim Haraldi odio tenebatur, tanta Suenonis charitate flagrabat, autorem religionis fastidio aspernatorem beneuolentia insequendo. Ita populus sacrilegi animi probator, religiosi punitor, quantum in patris sanctitatem contemptus, tantum in filij labem honoris congesserat: cultumq; eius quia sacrorum morem abrogauerat, copiosa fauoris indulgentia prosequutus, ter regem à piratis captiuum interposita munerum pactione receperat. Nec illi quidem ad præmia matronarum obsequio exoluenda ingrata mens fuit: Nam fœminis deinceps participandarum hæreditatum ius, à quibus antè lege repellebantur, indulsit. Vt autem argentum priori summæ debitum contraheret, agros ac latifundia vænire iussit, vtq; ab exteris ipse vænijt, ita vænalem suis patriam fecit. Ita nescio in acie miserior an felicior fuerit, quæ quantum eius corpori detraxit, tantum sensui pepercit, opesq; artuum consumptione seruauit. Cæterum barbari nondum rebus eum exuisse contenti, truculentius affectum iurare etiam iram remissurum compellunt, gemina miserum pactione torquentes. Sed alteram exhibere difficile, alterā admittere turpe. Opes enim hosti fundere necessitati conuenit, iniuriæ vero respectum abijcere, pœnasq; impunitate pensare, vicinum rubori beneficium est. Siquidem vt violentiæ cedere infirmum, ita vindictam eius abdicare probrosum. Quippe supra vires co-

Quod nullis armis, id sæpe solis efficitur insidiis.

Supra vires cogi, quàm eis remiſſe vti, ſpecioſius.

gi, quàm viribus remiſſe vti ſpecioſius. Nec ſegniter exuendæ captiuitatis cupidus, ſacramento omittendæ vltionis exhibito, propoſitæ conditionis partes admiſit, hoſtemq; non minus fruendæ ſecuritatis beneficio, quàm auri impendio locupletauit, hoc magis ſeruilem ſe exhibens, quo turpius libertatem impetrare ſuſtinuit. Tantum autē transfugarū erga patriam charitas valuit, vt cum regiā Danorum ſtirpem ad vnicum Haraldi filium redactam eſſe cognoſcerent, quo minus alienis ſumma cederet, ſaluti ipſius parcendum exiſtimarent. Quamobrem opes eius non exitum ſitientes, egeſtatem ſuam cenſu ſolari quàm ſanguine maluerunt. Nec tamen erga deſertorem ſacrorum principem diuinæ correptionis aculei quieuerunt. Nam Suetiam quoq; Danorum rebus infeſtam fecere. Cuius rex Ericus agnomen à victorijs mutuatus, per Haraldum iampridem latam Stybiorno aduerſus Sueones opem memoriæ ſubijciens, perquam grauiter in Suenonis caput exarſit, vtq; ſui vindictam perageret, exercitum in Daniam traiecit, expugnatione filij parentis noxam penſare cupiens. Quanquam enim eum arctiore materni ſanguinis nexu contingeret, iram tamen affinitati prætulit, eo quidem fidentius, quod Suenonis fortunam ſæpius ægram atq; fractam, ac crebris detrimentorum incurſibus laceſſitam, ſuam iugiter in ſummo felicitatis cardine verſatam nouerat. A quo Sueno bello Scanico victus, relicta excellentis pulchritudinis filia Thira auiæ nomen referente (quæ qua matre orta fuerit ignoro) Olauum Thirgonis filium Noruagiæ regimen gerentem exilio petiuit, eo quidem ampliori ſpe, quod patrem eius iampridem regno exactum, Haraldi ſuccurſu reſtitutionem impetraſſe meminerat. Is quanquam regio nondum titulo cenſeretur, regijs tamen partibus pleno procurationis officio fungebatur. Quo beneficio quanquam obligatus eſſet Olauus, nihilominus debitam patris eius meritis gratiam referre negligens, profugum ac ſupplicem ſpreuit, omniaq; momenta petitæ opis abnegans, nullum penè miſero ſuffragium præbuit. Neq; enim exuli ſuccurrit, nec aſpernatur illum à ſe repelli, à cuius parente ſuus patriæ redditus fuerat. Cuius repulſæ Sueno contumelia ſuggillatus, ad Anglorū præſidia conuolauit. Quorū rex Eduardus ætate admodū tenera auxilij petitorem ambitionis nota perculit, exiſtimans nō tam opem à profugo peti, quam exilij ſimulatione regnum à callido repeti, fortunæq; inopiam argumentum aſtutiæ reputans, obſeratis exulem auribus auerſatus eſt. Adeò paterna felicitas ſuſpectam nati miſeriam fecerat. Ita maligni animi ducibus ſpes ſuas precesq; fruſtrantibus in Scotiam profectus, clementiam quam in aliquanto mitiore gente non reperit, apud efferata barbarorum ingenia ſenſit. Adeò enim volubilis fortunæ varij atq; ancipites motus exiſtere conſueuerunt, vt interdum humana mens vbi ſperatis fallitur, inſperata facilius aſſequatur. Hac fortunæ ſæuitia Sueno ad amplectendam religionis charitatem adactus, abſtractos caligine oculos ſalutari lucis contemplatione ſuffudit. Nam cum duos maxime reatus ſuos parricidium atq; ſacrilegium, totidem grauiſſimis ſupplicijs captiuitate atq; exilio abunde mulctatos animaduerteret, piam neglectæ ſalutaris diſciplinæ verecundiam egit, conuerſoq; in curam ſacrorum animo, vtriuſq; delicti contagium plenis pœnitentiæ lachrymis expiauit. Quinetiam cunctis circa ſe rite peractis, lauacri vſum promptiſſimo religionis tenore percepit. Cuius quanta prius labes extiterat, tantum poſtea robur ac columen euaſit. Nec ſegniter pœnitentiæ beneficio permulſa deitas, propitij numinis fauore priſtinum ei fortunæ ſplendorem conciliauit, amorq; ipſius ſeptimo decedente Erico, promptum regni introitum ſtruxit, pro exilio patriam, pro paupertate ampliſſimum decus, ac ſummam largita potentiam. Nam Erici filius Olauus cum matre Syritha Suetiam repetiuit, ibiq; degens regnum materno arbitrio ſubiectum habuit. Ita Sueno eodem penè tempore & religioni paruit, & patria potitus eſt. Ne autem quorum fauorem impietate contraxerat, ſanctitatis irritamento odia in ſe repente traijceret, publice diſſimulata religione priuatim exhibita, pium mentis habitum texit. Itaq; diuerſi motus hiſdem præcordijs incluſi, ſumma formido ac ſanctiſſima deuotio animum eius perplexa cunctatione diſtractum ad vltimam penè hæſitationem redegerant. Hinc enim perdendi regni, inde lædendi numinis metus pectoris eius munimentum

Mēs vbi ſperata nō cōſequitur, inſperatis ſæpe fruitur.

tum ancipiti periculo vulnerabat. Faſtiditæ ſiquidem religionis vltorem deum, plebem cultæ vindicem metuebat. Quæ tam diſſona ſtudia attentiore animi comparatione expendens, plus diuini quàm humani timoris viribus indulgendum prouidit. Priuatim itaq; maiores aggreſſus, clandeſtina admonitione ſacris ritibus ſubijcere perſeuerabat, diſſerendi officium quod à literis doctrinaq́; non traxerat, rudi atque impolito ingenio proſecutus: adeò præceptoris partes, quas ſolertia ac conſuetudine parum complexus fuerat, à fundandæ religionis cupidine mutuabatur. Verum medelæ ſalubritatem ab incolumi capite quæſitam, ab aridis atque indignantibus membris euomi crederes. Neque enim amator veterum populus, docilem inuſitatis animum præbere ſuſtinuit. Quinetiam externi cultus tædio patrium æmulatus eſt. Igitur cupido ſed inefficaci ſerendæ religionis autori, numinis ſui illuſtrator deus Popponem ingenio ac ſanctitate conſpicuum, præcipuaq́; literarum ſcientia excellentem præclari operis conſortem adiecit. Hic Danorum concione publice apud portum, cui glaciei frequentia agnomen peperit, habita, cum eos nefana excolere vellent ſermone flectere nequiret, euidenti indicio certiſſimum aſſertioni ſuæ argumentum præbuit, doctrinæq́; fidem conſpicuo ſanctitatis miraculo publicauit. Percontatus enim an monitis ſuis obſecuturi eſſent, ſi ad flagrantis ferri tactum manum eius læſione vacuam conſpexiſſent, vniuerſis haud dubie parendum reſpondentibus, candentem ferri laminam chirothecæ formam habentem expediri iuſſit, eiq́; brachium cubito tenus inſeruit, ac protinus per omnes interrite circumlatam ante principis pedes excuſſit, dextramq́; nulla ex parte corruptam in eodem incolumitatis colorisq́; habitu religioſæ omnium admirationi conſpiciendam monſtrauit. Quo tam mirifico ſpectaculo alioqui inexorabiles ſtudio ſuo conſentaneos reddidit, effecitq́; vt periculum non impedimentum monitorum eius eſſet, ſed experimentum. Enimuero ipſam rerum naturam audacis voti conſtantia ſuperauit. Quinetiam ea miraculi celebritate externum genti noſtræ religionis ſpiritum ingenerauit. Quo euenit, vt Dani abrogata duellorum conſuetudine, pleraque cauſarum iudicia eo experimenti genere conſtatura decernerent, controuerſiarum examen rectius ad arbitrium diuinum, quàm ad humanam rixam relegandum putantes. Quamobrem Poppo à maximo pontifice Bremenſi Adaldago apud Aruſium honorem gerendi pontificij vitæ atque operibus ſuis perquam debitum impetrauit. Eodem officij nomine Harico Seuiſcus, cum Leſdago Ripæ ceſſerunt. Gerbrandus Roſkildiæ claruit. Adeò religioſiſſimi principis exactiſſima ſanctitas chriſtianiſmi cultum nouis ſacerdotijs auxit, cellis atq; ſacrarijs decorauit. Prius enim quatuor hic religionis domicilia externis ſacrorum contenta præſulibus, domeſticæq́; prælationis expertia, fortuito magis quàm ſolido pontificum ordine nitebantur. Nec minus Noruagia Bernardi ex Anglia profecti ſaluberrima admonitione profecit. Cuius regi Olauo tanta ſumendorum auſpiciorum adnotandorumq́; omnium cura acta eſt, vt etiam aquarum ſacrarum liquore perfuſus, cum partem religioſæ diſciplinæ rudimenta ſorpſiſſet, nullo tamen ſanctitatis exemplo, nullius autoritate doctrinæ, quo minus augurum monitus conſectaretur, futuraq́; per pullarios diſceret, vetari poſſet. Itaq; ſanctitate vacuus, necnon inanem eius vmbram complexus, ſuſceptam religionis ſpeciem fucoſa ſuperſtitione damnabat. Conſimilis eiuſdem pontificis induſtria, Suetiæ regem Olauum ad chriſtiana ſacra perductum, Iacobi nomine venuſtauit, morum profectui, decus vocabuli tribuens. Vtrum autem idem rex ab eo, an à Bremenſium pontifice Vnnone, ſacrorum vſum diſciplinamq́; perceperit, parum comperi. Eo tempore Lundenſes ſacrarium moliti, ſub Gerbrando Roſkildiæ pręſule rem diuinam domeſtici templi religione geſſerunt. Cæterum Vnnonis corpus Byrce oppidum veteri fama inclytum, Bernardi Lundenſe hypogæum tenet. Interea rex Noruagiæ Olauus adhuc cœlebs, fruendæ claritatis potiendæq́; Daniæ cupidine inſtinctus, quo facilius voti ſe compotem redderet, petitis Syrithæ nuptijs, Sueticas partibus ſuis vires applicare curauit. Ne ergo Sueno duorum regum iunctis copijs geminum patriæ latus incurſandum præberet, perquam callido conſilij genere vſus, duos per-

Portus à glaciei frequentia nomen adeptus.

uicacioris animi satellites subornauit, qui simulata damnatione Olauum supplices petiuerunt. A quo exulum more indulgentius habiti, cum post aliquantæ familiaritatis vsum proposito licentius vtendum animaduerterent, Suenonis vituperio, Thyræ commendationem impensioribus verbis sociare cœperunt, quantum patris mores conuicio, tantum filiæ speciem laudibus insecuti, adeò falsum proscriptorum nomen complexi, mendacij noxam beneuolentiæ simulatione texerunt. A quibus Olauus probabilis formæ irritamento virginem petere persuasus, legationem preces suas Suenoni porrecturã instruxit. Qua aditus Sueno, petitas pro co nuptias pollicetur. Quo nuncio Olauus ad summã vsq; gratulationem euectus, matronali stolæ illibatas pudicitiæ faces præferendas existimabat, virgineumq; adulatus amplexum, adolescentiam suam intra viduitatis gremium obterere passus non est. Igitur quantum alteri contemptus, alteriq; venerationis deferret, aperuit. Syritham nanq; colloquij simulatione celebriter accersitam, nauigium conserendi secum sermonis gratia subintrare petiuit. Cuius precibus regina quo verecundiæ munimento tutior fieret, aliquandiu reluctata, ad extremum imperio cessit. Igitur vix atq; ægre obtemperanti lignum pensilibus vncis subnixum, pontis loco scandendæ puppis gratia sternitur. Quod cum regem aditura conscenderet, eodem per insidiosos subducto, præceps fluctibus obuoluta est. Nec contenti nautæ amplissimam maiestatem vltimo dedecore confudisse, quo clarius libidinosum ei animum exprobrarent, inflicti casus turpitudiuem clamore sub hinnitus specie edito persecuti sunt. Hæc est Noruagica humanitas, dolis ac derisione instructa, quæ splendidissimæ fœminæ fidem probrosis insidijs circumuenire, matronale decus contumelijs proculcare, amoremq; ignominia rependere non erubuit. Et sanè quisquis ei populo humanitatem atq; obsequium erogat, ingratis beneficiũ præstat. At regina penè periculo præfocata, magno cum Sueonum rubore ægre littori restituta est. Tandem recepto spiritu impudicitiam sibi à rege exprobratam iudicans, ruborem periculi tacita ferre nequiuit, opprobrij deformitatem minis quibus potuit insecuta. Neq; enim duabus grauissimis calumnijs periculo ac rubore affecta, lacessiti pudoris irritamentum æquo animo tolerare sustinuit, vtpote quæ ex integerrimæ maiestatis regina ad insolentis proci plenum ignominiæ ludibrium redacta fuerat. Ita versuti ducis acumen admirabilis vaframenti inuolucro tectum, vires quibus Olauum exuit sibi sagacissime conciliauit. Continuò nanque petitæ in matrimonium Syrithæ, eo benigniorem animum, quo Olauo infestiorem expertus est. Nec inerter ruborem coniugis negata mox proco filia vindicauit. Interiecto tempore Kanutũ ex Syritha suscepit. Ita Olauus duob. splendidissimis coniugijs destitutus, dum alterũ temere respuit, ab altero turpiter repelli meruit, vtq; hoc repulsa, ita illud insolentia perdidit. Verum quia Suenonem parum prospere bella gerere solitum nouerat, facta non virium eius, sed fortunæ æstimatione, instructoq; nobilis famæ nauigio, armis vltionem exequi parat. Contrà Sueno adcita priuigni manu, maritimo hostem certamine excipit, In quo Olaui sagittarius Enarus, magno corporis artisq; robore præditus, tanto rigore mirifici arcus tormentum intenderat, vt excussum ab eo iaculum, nulla rerum duritia sisteret, quo minus citato motu, vniuersum penetraret obstaculum. In malum nauigij incidens, lignum violentia sua peruium habuit. Eodem interiecto regis clypeo tabulæ ratis illapsum, vix inter vndas impetus sui finem reperit. Itaque grauius hostem solus quam tota sociorum manus afficere valuit. Cæterum adeò certo ictu destinata feriebat, vt quicquid impetebat offenderet. Quo euenit, vt Sueno tormenti monstro territus, plus metus in vnico stipite, quam tota hostium classe reponeret. Cumq; solum in eius corruptione remedium animaduerteret, non tam sagittarium quàm artis sagittariæ instrumentum ab eius rei peritis impeti iubet, violata arcus fortuna tutius bellum gerere cupiens. In quo delectis certatim tela congerentibus, vnum fortè arcui impactum, artificem ingenio, hostem victoria spoliauit. Cumq; late ruptionis eius fragor obstreperet, stupens Olauus quidnam esset comminutum interrogat. Cui Enarus, conuulsam, inquit, abs te Noruagiam puta. Plus nanq; opis in arcu quam exercitu repositum iudicabat,

Noruagicæ gẽtis sugillatio.

Enari sagittarii monstrosa virtus.

dicabat, futurum pugnæ exitum abſciſſa reſponſi ſagacitate complexus: nec ſecus quàm prædixerat accidit. Fractio nanq; arcus inſecutam Noruagienſium cladem ominata eſt. Vt autem Olauus hoſtium manus arbitrario fato præcurreret, mortemq; ſibi ipſe cōſciſceret, armis onuſtus præcipiti ſaltu profundū petiit, tanquam vita feliciter exceſſurus ſi non auiditate lucis victorem intueri cogeretur. Cumq; Sueno hoſtium vires in ſuam redactas poteſtatem vidiſſet, quos armis ad fugam inclinauerat oratione ad obſequium flectere cupiens, inſignem rei bellicæ ſucceſſum ad blanditias tranſtulit, victorq; cum victis paciſci deforme non duxit. Nec Noruagiam ſibi ſubiecisse contentus, petita Anglia pactū cum Adalſtano habuit, vt eo decedente regis bonis ac nomine frueretur. Iiſdē temporibus Popponi Rimbrandus, Henrico Marcus, pontificij religione ſucceſſit. Pro Leſdago Fulbertus ſacerdotio fulſit: poſt quem Othuncarus Albus ſplendidiſſimo loco natus infulas ſumpſit. Cuius liberalis in deum animus, ne paruula quidem ſibi ſumma retenta, ampliſſimum patrimonium neceſſarijs templorum vſibus erogauit, cellasq; ante id rei familiaris inopes vberrimis agris ac latifundijs locupletes effecit, adeò vt excellentiſſimæ totius Iutiæ ciuitates quicquid penè prædiorum poſſident, à religioſa eius donatione perceperint. Itaq; propior publicæ deuotioni quam priuatæ facultati, ſolidæq; magis quam fluxæ laudis appetens, momentaneo rerum impendio manſuras animi delicias comparauit, ſeq; patrimonij quam religionem rei familiaris inopem eſſe maluit, ad eum hæreditatis ſuæ honorem transferens, à quo pia dona perpetuis bonis rependenda cognouerat. Nec poſſeſſionem ſacris impendiſſe contentus, vt omnes virtutis partes ac numeros exequeretur, etiā rerum beneficijs virtutum adiumenta ſubtexuit. Siquidem Sialandiam & Scaniam officio piæ eruditionis aggreſſus, mirificum ſacri dogmatis autorem agere cæpit. Ac ne parcius animi quàm corporis officium adminiſtraret, tantum ſe in amplificanda religione geſſit, quantum egerat in locupletanda pro quo patrimonium erogauerat, etiam morte paratus occumbere. Cæterum Sueno ſenilis animæ laboribus feſſus, diuinis rebus infatigabilem vltimi temporis curam tribuit, nec ſpiritu quam religione diuturnior fuit. Siquidem omni humana concuſſione vacuus, in ipſo perfectiſſimæ vitæ fulgore deceſſit. Hunc igitur duæ inter ſe diuiſere fortunæ, quem varia ſors in ludibria ac decora alterna vice traiecit, regno illius captiuitatem, captiuitati exilium ſubſtituendo. Quis enim crederet illum à maximo ſolio ad Sclauorum peruenturum catenas? Quis rurſus exiſtimaret à Sclauicis vinculis ad regni rediturum inſignia? Attamen ex rege captiuus, atq; ex captiuo rex eſt factus. Ita nunc miſerrimis nunc feliciſſimis par, diuerſo conditionis habitu geminam vtriuſq; fortunæ menſuram æquauit.

Rex glorioſiſſimus, exul ex inſperato factus, regiæ dignitati tandē reſtituitur.

Mortuo Suenone Angli ac Noruagienſes, ne rerum ſummam alieno imperio ſubiectam haberent, reges ex ſuis legere, quàm à finitimis mutuari ſatius rati, abrogato Danici nominis reſpectu, Eduardum atq; Olauum in maieſtatis faſtigio locauerunt. Quorum præualidum robur Kanutus Danorum ſolio functus inter rerum initia aggredi veritus, ne tamen regnandi vſum intra patriæ metas clauſum haberet, diſſimulata magis quàm omiſſa paterni imperij recuperatione, primum Sclauiæ ac Sembiæ, perinde ac debilioribus regnis ferrū inijcere ſtatuit. Quarum alteram Sueno tametſi graues iniurias paſſus, obſtante religionis vinculo concutere formidabat, altera ab Haquino oppreſſa, abſumpto eo rebelles Danis manus exercuit. Solerter igitur à Danici regiminis ſucceſſore prouiſum eſt, vt in hac paterni grauaminis, in illa defectionis noxam puniret. Neq; enim ignorabat bonæ indolis habitum ad maiorem virtutem capeſſendam leuiori rerum conamine roborari, ideoq; in ipſo militiæ tyrocinio, adoleſcentiam ſuam aliquo præclaro opere auſpicari cupiuit. Nec eo quidem ſegniores deſertoribus manus intulit, ſed neſcio an ideo promptiores, quia ſtrenua ingenia quo plus experimenti ſumunt, hoc ad inſignem operam edendam maiore auſu proficiunt. Cuius propoſiti compos ſpes ſuas duabus ſplendidiſſimis victoriis alitas, tertiā ab Anglis expetere docuit. Quod vt promptius expediretur, Olauum Noruagiæ potitorem cum fratre Haraldo, tectis diſſimulatione odijs, aduerſum defectionis ſuæ conſortem armauit. Enimuero

vt prudenter, ita periculose hoste in hostẽ vsus, ambitione coniunctos armis diuiduos fecit. Igitur Danorũ Anglorũq; exercitibus acerrima pugna consertis, Tymmo genere Sialandicus, cũ hostili impetu sociæ partis aquilas admodũ inclinatas videret, leuemq; & quem sors obtulerat ramulum hasta sustulit, eoq; vexilli loco vsus, atq; in eum vociferatus modũ quo Kanuti milites mutuæ adhortationis gratia acclamare consueuerant, aduersas in fugam turmas felix antesignanus auertit. Itaq; non tam signi quàm animi virtute salutarẽ suis aquiliferum gessit, nutantẽq; Danorum fortunã ad victoriam vsq; ne laberetur erexit. Nec solum fortitudinem ipse plenissimã præbuit, sed etiam ex sociorum animis penè profugam reuocauit. Cuius facti decus postmodũ cognomine vsurpauit, insuperq; virtutis titulo honore primipili à rege donari meruit. Nec puduit Danorũ partes splendidissimo aquilifero defectas, plebei hominis ductum vt obscurum specie, ita præclarum euentu recreatis animis salutis præmium consectari. Igitur Eduardus contusis suorũ animis, intolerabilem Danici exercitus spiritum animaduertens, quia manum non poterat, pactum cum hoste conseruit, vt quoad ipse viueret, Kanutum dimidij regni consortẽ haberet, extinctus omnium bonorum hæredem relinqueret. Ita victor à victo extudit, vt is sibi consortionem imperij viuens cederet, totũ moriens testamento legaret. Eodem tempore Alwinam ab Olauo adamatã, Kanutus eximia matronæ specie delectatus, stupro petijt. Igitur Olauus siue quia concubinæ facibus spoliatus, siue quia promissa Angliæ parte per Kanutum fraudatus fuerat, priuatam offensam publicæ militiæ prætulit, peractisq; stipendijs, ira pariter ac dolore instinctus Noruagiam redijt, non incongruum eius desertorem agere ratus, à quo plena turpitudinis iniuria vexatus fuerat. Septenis postmodum interiectis annis quidam triclinium in quo Kanutus epulabatur ingressi, totius Angliæ regem salutare cæperunt. A quibus rex sibi ictum cum Eduardo fœdus per inuolucrum exprobrari ratus, nihil eius se pudere respondit. Sed neq; ab ira animum neq; vultum à rubore continuit, profectas à scelere voces ludibrio propinquas existimans. Tunc illi funestum ministeriũ incauto confessionis officio prosecuti, Eduardũ sua interemptũ opera iactitabant, eo se regi placituros rati, quo summam ipsius offensam accenderant. In quos rex perinde ac maiestatis insidiatores, præparati præmij loco, suspendio protinus animaduertendũ curauit, deterrimũ opus deformi vindictæ specie puniens. Quanquã enim se acri æmulo liberatum cognosceret, sceleri tamen pœnam, quàm vtilitati gratiam referre maluit. Memorant alij Eduardum clandestino Kanuti imperio occisum, eiusdemq; iussu pœnam à maleficis, gratia deinde suspicionis exactam. Vt enim innocentiæ suæ fidem astrueret, seq; ei culpæ affinem fuisse negaret, grauius in sceleratos consulendum putauit. Ea tamen res primum regis apud domesticos fauorem quassauit. Qui cum Anglorũ rebus obtentis nectendam cum finitimis amicitiam decreuisset, Normaniæ præfecti Roberti filiam Immam matrimonio duxit, eiusq; fratri Rikardo sororem Estritham coniugio potiendã permisit. Igitur ex Imma Kanuto, Gunnildaq; suscepta, duorũ populorũ concordiam communi sanguinis vinculo stabiliuit. Cæterũ quo promptius habilem expeditamq; clientelam contraheret, splendidis militiam tyrocinijs auxit, amplissima fortibus stipendia proponendo, non tam numero quàm robore militum venerabilius imperij sui decus futurũ existimans. Itaq; militaris alacritas, cuius maxime præmijs honos alitur, certatim in eius contubernium defluebat. Cuius munificentiæ gratia Vluonem quendam è Suetia accersitum, dolis magis quàm viribus insignem, in militarem ordinem allici contigit. Cuius quoniam incidenter mentionem egi, ortum summatim disseram. Cuiusdam patrisfamilias in agro Suetico filiã liberalis formæ cum ancillulis lusum egressam, eximiæ granditatis vrsus deturbatis comitibus complexus rapuit, exceptamq; vnguibus præse leniter ferens, ad notam nemoris latebram deportauit. Cuius egregios artus nouo genere cupiditatis aggressus, amplectendi magis quàm absumendi studiũ egit, petitamq; laniatui prædam in vsum nefariæ libidinis vertit. Continuò enim ex raptore amator effectus, famem concubitu soluit, ardoremq; gulæ Veneris satietate pensauit. Quoq; eam indulgentius aleret, crebris incursationibus vicinum

Mirum dictũ vrsus fera bellua puellam deperit.

acrius

acrius inceſſabat armentum, nec niſi lautioribus antè veſci ſolitam, ſparſis ſanguine dapibus aſſuefecit. Adeò enim captiuæ ſpecies efferatam raptoris ſæuitiam fregit, vt quem ſanguinis ſui cupidum extimeſcebat, amoris auidum experiretur, paſtumq; ab eo perciperet, [a] cui fore protinus alimonia metuebat. Quô non penetrat, aut quid non excauat amor? cuius ductu etiam apud efferatam belluarum rabiem gulæ irritamentum libidinis imperio cedit. Tandem gregis poſſeſſor exhauſti pecoris inopia prouocatus, obſeruatione adhibita circumuentam canibus belluam curſu ac clamore vehementius vrgere perſtitit, fugacemq; ſectatus, eo fortè loci quo puella ſeruabatur acceſſit. Siquidem domicilium eius inuijs paludibus clauſum, perplexa ramorum ſeries continenti frondium vmbraculo texerat. Vbi mox fera à retiarijs circumuenta ac venabulis occupata confoditur. Vt ergo duplicis materiæ benigna artifex natura nuptiarum deformitatē ſeminis aptitudine coloraret, generationis monſtrum vſitato partu edidit, ſylueſtremq; ſanguinem humani corporis lineamentis excepit. Nato itaq; filio, paternum à neceſſarijs nomen imponitur. Qui tandem agnita ſuæ veritate propaginis, à patris interfectoribus funeſta ſupplicia exegit. Cuius filius Thrugillus cognomine Sprageleg, nullo probitatis veſtigio à paternæ virtutis imitatione defecit. A quo Vluo genitus, originem ingenio declarauit, auitum animo ſanguinem repræſentans. Cæterum vt ad diuerticulum quo exceſſi redeam, Olauum cum Haraldo fratre Danis atrociter imminentem Kanutus claſſe ex Anglia petitum, ad ſocerum Gerithaſlauum Orientalium ducem exilio migrare compulit, recuperataq; Noruagia rediens, Rikardum acerrimum vxoris oſorem effectum patria exegit, ſed & ſororem Sialandiæ redditam regiarū partium functione donauit. Interea abſumpto Sueonum rege Olauo, ſuccedit Omundus, à vitæ diuturnitate cognomen ſortitus. Cuius fato Olauus Noruagienſis repetendæ patriæ fiduciam nactus, contracta Sueonum ope Noruagiæ ſummam audaci vſurpatione corripuit, quod Kanutum fraternæ opis caſſum, ac celeberrima virium parte defunctum aduerteret. Idem ignarum iuris populum, paſſimq; & agreſti more viuentem, legibus ſalubriter editis, ad melioris vitæ habitum perduxit, quarum vetuſta monimenta plebs Norica præſenti veneratione complectitur, nec minus in deum venerabilis, memorabili exemplo ſeruatæ religionis inclaruit. Nam cum prima feria cultello fuſtem per incuriam ſecuiſſet, atq; ab his qui proxime conſtiterant, ſolutæ à ſe religionis fuiſſet admonitus, continuò dexteram ſuam, quod eius miniſterio lapſæ mentis errorem compleſſet exoſus, ſparſas repente ſcindulas legit, factoq; ex eis foculo, ſubiectam palmam cremandam præbuit, fortuitum culpæ modum, ſolido cruciatus genere pungens. Adeò ſcrupuloſo cultu leuia quoq; religionis momenta ſeruauit, cuius detractæ triſtem à ſeipſo pœnam exigere cunctatus non eſt. Nam cum reos pœnas apud inferos manere perſuaſum haberet, leui admodum cruciatu grauiorē præcurrere ſtatuit, manumq; ad præſentes pœnas perferendas patientiæ duramento firmare, quàm animā futurarū metu ſuſpendere tutius duxit. Ita ne cæteri à diuinitatis cultu auocarentur, ne ſibi quidem ignoſcendū putauit, & quod pie diſſimulare licuit, ſuppliciter expiauit. Cumq; præſidio negligentię errorem tueri poſſet, ne qua religioni fraus fieret, pœnitentiam magis repręſentare curauit, pœnamq; correctionis ſuæ fidem, quàm impunitatē delicti teſtem eſſe maluit. Ita prudentia ac deuotione inſtructiſſimus, propior publicę religioni quàm priuato reatui fuit. Cuius facti circunſpectiſſima ſanctitate, ęternam cognomine memoriam vſurpauit. Ab eodem quoq; pauperibus protectio, pupillis tutela, ſacerdotali ordini veneratio, detrimentorum violentia laceſſitis ſubſidia prębebantur. Pręterea ex gremio eius veluti quodam munificentię fonte, complura alia virtutum ſpectacula manauerunt. Hęc hactenus, quia publico cultu conſecrata pietas, priuatę laudis egena non eſt. At Vluo ob virtutis ęmulationē grauibus in Kanutum odijs efferatus, quia tutò inimicitias gerere nequibat, quo efficaciores inſidias necteret, inſtrumentum doli ſimulatione officij texit. Suetis enim aſſidue Scaniā irrumpentibus, primus ad conſtringendam rem proficiſci popoſcit, impetratiſq; petiti miniſterij partibus, Eſtritham quęcunque imperaſſet exequi, literis ſignatorio anulo impreſſis iuberi peti-

Amoris vbi

a Rectius, Cui ſe fore protinus alimoniā, &c.

Vrſi ſylueſtri progenies.

uit. Quibus acceptis, continuò matrimonium eius poſtulare aggreſſus, rei bellicæ mandatum ad nuptiarum preces tranſtulit, libidinoſumq; quam ſtrenuum legationis miniſtrum agere ſatius duxit. Quam rem Eſtritha arcano fratris imperio conſentaneam rata, perſeueranti repugnare paſſa non eſt. Ita verſuti ducis animus impulſu capti odij inſtinctus, corrupto legationis officio, linguæ volubilitate qua plurimum valuit, fratris ac ſororis credulitatem nefarijs perfidiæ laqueis circumuentam oppreſſit, bellumq; aduerſus Daniam profeſſus, ſtructis callide dolis audacter euidentiam præbuit. Et ne Kanutum in Dania vltorem operiretur, declinandæ vindictæ gratia, in Suetiam ſibi cum coniuge tranſeundum prouidit. Vbi inuadendæ Daniæ propoſitum pertinacius animo voluens, Omundo, Olauoq; conſilij participibus factis, alteri maritimis Sialandiam copijs, alteri Scaniam terreſtribus impetendam proponit, ipſe ſe claſſem è Suetia ducturum promittit. Cuius rei molitione detecta, Haquinus quidam è villa Stangby, amantiſſimus regis, arrepta quamcelerrime nauigatione, Kanuto cuncta ex ſe cognoſcendi copiam tulit, eaq; humanitate quanta principis ac patriæ charitate teneretur, aperuit. Rex tantæ conſpirationis nuncium exercitu ſubſecutus, ne rumoris autorem præmio vacuum præteriret, fidem nuncij quod & longam & periculoſam nauigationem egerat, præmij loco duûm iugerum agri Scanici donatione penſauit. Interea Olauus claſſe ſua apud inſularum vnam acquieſcere iuſſa, habili expeditoq; nauigio Sialandiam petiit. Vbi accerſitum concionis nomine populum ad deditionem quam potuit diſertiſſimo prouocabat eloquio, modo vniuerſorum, modo ſingulorum compoſitis blanditiarum figmentis animos demulcendo, eam demum tutiorem potentiam credens, quæ pace magis quàm prælio conſtitiſſet. Igitur à maiorum quodam aſtu benigniſſimæ reſponſionis exceptus, ſimulatum plebis fauorem ſpe eximia complectebatur. Tandem inter varium plebis tyranniq; ſermonē ſpeculatorum vnus ex maritimis ſuperueniens, grandia terris vela propinquare narrabat. Igitur fluctuantem Olauum, ſenior regis aduentum operiens, interrito ſe animo gerere cohortatus, conſuetam littoribus mercem aduehi prædicabat, non aliam premendi inimici occaſionem aptiorem fortunam ratus, quam ſi odium beneuolentiæ ſpecie ſuppreſſiſſet, ſpemq; eius vano ſermone protrahere potuiſſet. Secundo quoq; pari nuncio accepto, concionantis metum conſimili affirmatione diſcuſſit. Tum demum Olauus aſſertionem eius ſuſpicione inſecutus, emiſſum in littus ſpeculatorem explorare iubet, Kanutus ne eſſet, an negociatorum aliqui venientis exercitus ſpeciem præbuiſſent. Quo reuerſo ſeq; frequens claſſe pelagus proſpexiſſe perhibente, continuò ſenem mendacij damnans colloquium ſoluit. Ille nihilominus vera ſe omnia retuliſſe contendens, eos aduentare dicebat, à quibus Daniam ferro comparare quis poſſet. Olauus vix fuga vſus, pertinaci remigio ſociam repetit claſſem. Subinde Kanutus portum claſſe complexus, victum labore remigem nocturna quiete firmauit: vbi ab incolis Omundum terreſtri agmine Scaniam, Vluonem nauali fluuium Helgam occupaſſe cognoſcit. Ipſe igitur Omundū excipit, claſſem ad opprimendos qui ad amnē appulerant mittit. A quo cum nauium duces Omundū apud Stangam montem inſigni pugna obrutū comperiſſent, ipſi quoq; conſentaneam fortitudinis operam edere cupientes, ne rege audacter agente ignauum geſſiſſe militē viderentur, quo promptius in eā quam hoſtes occupauerant inſulā traijcerent, aliam eidem vicinā ingreſſi, mediū amnis ſpatium contabulatis molibus ſternunt. Illic ſiquidē fluuius latius manantibus aquis, amnis modū excedens, ingentis ſtagni ſpeciē præbet. Tum Vluo ſuos ne hoſtē cœpto deturbarent admonitos, traijcientē telis eminus ac ſagittis inceſſere iubet, futurū taliter inquiens, vt ipſe ſua ſibi manu vltimā fati ſemitā ſtrueret. Progreſſo vero longius opere veluti noſtros trāſitu prohibiturus, in aduerſa ripa phalangē explicat. Quo viſo Dani traijciendi cupidiores effecti, frequentes onerauere pontem. Vbi dum conferti, ſed in quam periculoſum iter progrederentur ignari, bellum inſtanter appetunt, ſubitò deſidente congerie inter vndas auidū pugnæ ſpiritū depoſuerunt. Si quem vero (vt in eo diſcrimine accidere ſolet) ſemel ad ſummū fluctus retulit, protinus alterius amplexibus implicatus, in profundum periturus abſtrahebatur.

hebatur.

hebatur. Ita dum mixti atq; alius alij cohærentes inuicem opem exigunt, mutuò sibi exitium pepererunt, & quem salutis quis autorem petijt, infelicē fati comitem habuit. Neq; enim armorum pondere pressi, tutum natandi euentum assequi potuerunt. Ita Vluo Danorum deceptor magis quam victor, aliena temeritate quod proprijs viribus nequibat obtinuit, certissimam hostium virtutem salubrius cunctatione pugnæ quam impetu proculcando. Cuius facinoris insecuturā metuens vltionem, quod sibi hinc classem obstare, inde regem imminere conspiceret, salutis obtinendæ consilium vt viribus difficile, ita arte promptissimum reperit: fugam nanq; diligentius animo circunspiciens, cum vnicum eius diuerticulum in classis desertione restare animaduerteret, noctu maioribus nauigijs relictis, in proximam ripam vniuersum scaphis traiecit exercitum, sicq; clandestino secessu vsus potitū latebris agmen abducit. Diluculo Dani sociæ cladis vltionem auidius sitientes, dū in hostium nauigia ruunt, eadem propugnatore vacua reperiunt. Rex lacu lustrari iusso, mersorū corpora vncis aut euerriculis capta, apud Asum contiguū amni oppidū supremis procurauit officijs: Olauum vero per Noruagiensium quosdā pecunia à se corruptos domestico bello opprimendū curauit. Ita egregij animi dux suorum auaritia lacessitus, quos foris propugnatores habuit, domi percussores inuenit. Cuius frater Haraldus consimilem gentis perfidiam veritus, adito Byzantio suspectam patriæ fidem longinquo declinauit exilio. Igitur Kanutus sex præpollentiū regnorū possessor effectus, eximio sui fulgore etiam Romanū illustrauit imperiū. Enimuero eius principi Henrico, filiam Gunnildam nuptū tradidit, eundēq; paulò post Italica consternatione perculsum auxilio prosecutus, pristinæ fortunæ pressa rebellium conspiratione restituit. Inde reuersus Haraldū natu maiorem Angliæ, Daniæ Kanutum, Noruagiæ Suenonem, quem ex Aluina sustulerat, absq; vlla maiestatis suæ diminutione præfecit. Nam etsi tres prouincias totidem filiorum regimini tradidit, nihilominus commune sibi trium imperium reseruauit, neq; summam penes alium consistere voluit. Prǽterea teneris adhuc ducibus, in officiorum tutelam fortissimorum præsidia sociauit. Post hæc Hestritha filiū Suenonem enixa, sobolis intercessu viro fratris gratiam conciliauit. Beneuolentiam enim quam Kanutus perfidis Vluonis meritis denegauit, consanguineæ sibi prolis respectui tribuendam putauit. Quinetiam sororem Anglorum satrapæ Godewino nuptijs iunxit, gentem genti animis atq; affinitate conserere cupiens. Ex qua Haraldum, Biornonem, Tostonemq; ortos memoria proditū habemus. At Cæsar ex Gunnilda filium æque fortuna ac vocabulo Magnum suscepit, à quo illustrium Teutonicorum imagines, splendidaq; Germaniæ lumina successionis serie pullulasse produntur. Eo temporis Guthscalcus Sclauicus eximiæ indolis adolescens, commilitium regis stipendia meriturus accessit. Is Apribigneuo patre christiani cultus amantissimo, deficientemq; à religione Sclauiam nequicquam reuocare conante, præter nationis suæ morē percipiendæ literarū disciplinæ gratia, doctoribus traditus, vt eum à Saxonibus potiendæ Sclauiæ cupidis interemptum cognouit, efferatum ingenium leni studio mitescere passus non est. Repente enim armis scholam mutauit, & ne alienigeni ingenij exercitatione patrios ritus pigrius prosequeretur, literarū cultū in tyrocinium vertit, omissoq; doctrinæ studio, strenui vindicis quā ignaui discipuli partes agere maluit, audacter quā industrie animo vti satius autumans. Itaq; naturę magis quā pręceptoris monitis obsecutus, parta tandē vltiōe, Kanuti cōmilitiū expetiuit. Ita adolescētis mens in ipso doctrinæ limine sæuitię stimulis intercepta, studiosæ ratiōis clemētis ingenitū sanguini suo rigorē expugnare non potuit. Eodē tempore apud Daniā sacrorū antistites alijs alij successisse traduntur. Nam Gerbrando substituitur Auaco, Otkynkarus iunior Ripen. pontifex creatur. Cæterū Kanutus tria pręmemorata regna circuiēs, clientelā suā sex milliū numerū explentē, sexaginta nauigijs cultius apparatis, eorūq; quolibet centenos armatos capiente distinxit. Eandē æstate pro tuendo imperio excubantē, hyeme cōtubernijs discretā alere consueuit: mensibus stipendia nouabantur. A quo Vluo tēpore quo rerū autor nobiscū immortalitatē suā partiri voluit, annuo feriarū circuitu repetito, apud Roskildiā cōuiuialiter accersitus, postquā industriā temulētia

In aquis ii qui salutis conseruatores expetuntur, interitus solent esse comites.

vicerat,merſæ nuper militiæ cladem nocturnis laudum ſuarum cantibus celebrabat. A quo rex ſuorum ſibi pericula palàm exprobrari iudicans, vehementis iræ procurſum aduerſum contumelioſum eius carmen deſtrinxit, indignum ratus eo conuiuanti,cuius ductu ſe fortiſſimis propugnatoribus ſpoliatum cognouerat.

Linguæ præcipitis ſupplicium.

Igitur Vluo inter ipſa menſæ ſacra ab aſtantibus interfici iuſſus, præcipitis linguæ iuſta ſupplicia pependit.Ita dum aliena fata parum ſobrie meminit,ſua cecinit,ſiccatoſq; cupide calices proprij ſanguinis liquore compleuit.Meritò enim ex tam petulanti ingenio amaritudinem potius quàm voluptatem percipere debuit, quod gloriæ ſibi loco arrogaſſet, ductu ſuo præcipuis regis viribus vltimam inceſſiſſe iacturam. Quo peracto Kanutus violatæ neceſſitudinis iniuriam, ac ſororis viduitatem, duarum prouinciarum attributione penſauit, quas eadem poſtmodum ſacroſanctæ Trinitatis ædi,præcipua apud Roſkildiam veneratione cultæ, decimarum nomine partiendas curauit. Iamq; frequens ad Kanutum miles defluxerat, animis quàm impenſis oneroſior.Pleriſq; enim amplior virium quàm morum grauitas inerat, quiq; ſe ſplendidius bello geſſerant,obſcurius pacis decora intuebantur, adeò vt qui foris inſignes extarent, domi ignobiles viderentur, vixq; eadem & honeſta & acria ingenia reperiebantur.Igitur complures ad vim & rixam vſq; in aula pernicioſi eſſe conſueuerant. Quos cum rex natione, linguis, ingenijs quam maxime diſſidentes animaduerteret, quippe varijs ac perplexis inuicem affectibus vrgebantur,nam petulantia alios,alios inuidia,quoſdã etiam ira vexabat,quo minus ſeditioſe ſe gererent,ſaluberrimum caſtrenſis diſciplinæ tenorem,qua tantæ varietatis diſcordiam rumperet, debitamq; militi maturitatem monſtraret, exactiſſimis edidit inſtitutis.Itaq; circunſpectiſſima eiuſdem deliberatio Oponis Sialandici, cæteros prudentia atq; autoritate præſtantis, monitis perſuaſa,ne externa fortè domeſtico crimine turbarentur, ſocialis odij tempeſtatem repreſſit, legeſq; ſeueriſſime cauendo ſeditioſum militię ſpiritum veluti fraterna quadam charitate coërcuit.Atq; vt audacię comitatẽ adijceret, fortiſſimo militi ſpecioſiſſimũ moris habitum ingenerauit, clientelã ſuam effreniũ ac litigioſorũ conuictu tanquã erubeſcenda aliqua ſentina vacuefacere cupiens.

Regis Kanuti in milites proteruos animaduerſio.

Vt ergo improborũ frequentiam à curiæ valuis repelleret, ſtatuit vt in capeſſendo diſcubitu ordine quo quiſq; militaris muneris aduocationẽ ſortitus fuerat, vteretur, locoq; antecelleret, qui prior obſequio foret. Adeò militiæ vetuſtatem honore menſæ rependi par duxerat, ne promiſcuis ſedendi locis cõfuſa meritorũ ſeries videretur. Eũ vero qui cœna inita, aliqua mora interpellante tardior ſuperueniſſet, inter conſidentes excipi oportebat.Qui ſi tam arcto ſe conſeſſu iunxiſſent, vt ob nimiam eorum frequentiã qui ſu peruenerat ſeſſum recipi nequiret, qui eius loco inſederat exurgens proximũ occupabat, eouſq; inuicem ſe aſſurgendi officio venerantibus, donec laxato totius conſeſſionis ordine, legitimũ recipiendo ſpaciũ patuiſſet, menſaq; qui poſtremus reſidebat abſcederet.Si quis vero alieno diſcubitu vti per inſolentiã perſeueraſſet, qui eo ſpoliatus fuerat proxime circunſedentibus iniuriæ querelam detulit, hiſdemq; teſtibus in concionem productis aduerſus reũ actione contendit, effecitq; vt qui cedere iuſſus contumaciter ſuperſediſſet, contumelioſe ſtipendijs amoueretur. Ter tamẽ regi tali culpa affectis neceſſitatem pœnæ remittendi fas erat. nec aliter quàm vt tot gradibus quis diſcubitu indignior fieret, quot vicibus ſodalem dignæ ſedis negatione ſpreuiſſet. Ita enim legis temperamentũ inter ſeueritatem ac manſuetudinem medium,rigori clementiam ſociauit, vt nec pœnitentiã repelleret, nec impunitatẽ exceſſui daret. Quod ſi quarto ſe quis eodem reatus genere maculaſſet,diſcreto à milite loco,menſæ alienus fiebat,cõmilitonũ nemini catino aut calice communicabat.Neq; enim ter veniam experto vlterius ignoſcendũ putabat,quia ſua iam noxa pœnam meruit,qui ſe ea toties affecit,adeò contumaciam contemptu mulctari placuit. Valuit enim apud regem ſpretæ militaris dignitatis indignatio, eumq; qui parem venerari neſciret, parum ſuperiori delaturũ eſſe exiſtimatũ eſt. Eodem pœnæ genere in minutos quoſq; animaduertebatur exceſſus: vt,ſi quis alium conuicio inſecutus fuiſſet,aut potione per contumeliã reſperſiſſet. Cæterum rex maritimã ſæpius quàm terreſtrem militiam agere conſueuerat. Igi-

tur

tur quoties equitatu opus erat, milites equis omnibus vacui pro aſſeruandis equis alternis vicibus excubabant. Qui vero adaquandi tempore ita ſodalis equo vſus fuiſſet, vt ipſum continue, nec modo ſuum, modo illius viciſſim inſidendo premeret, prædictum pœnæ modum expleuit. Tanto enim ſtudio rex verecundiā à ſuis ſeruari voluit, vt etiam paruulo impudentiæ exceſſu deuios, caſtigationis remedio coërcendos putaret. Qui vero tribus faſciculis in ſtabulū coniectis, equo ſuo communis pabuli ſpicam, alieno ſtipulam admouiſſet, iuxta priorem formulā militia, aut turpiter vti, aut deformiter excedere cogebatur. Ac ne quis ſocio flumen tranſequitanti, ita equo concurreret, vt ad ipſum turbulentior vnda deflueret, pari induſtria cautum. Adeò ſcrupuloſa cura paruula quoq; ſocietatis officia penſabantur. Ei vero qui ſtationi addictus, ita ſe ſomno oneraſſet, vt veſtes aut arma dormienti detrahi poſſent, conſimile vindictæ genus mulctæ nomine irrogabatur. Neq; enim regio profuturus imperio putabatur, quem priuatus torpor publico excubiarum officio ſubmouiſſet. Verum aduerſus grauiora præfractior actio conſtituta fuerat. Si quis enim commilitonum ſuorū quempiam manu, ferro, vel fuſte læſiſſet, aut ſi quicquam violenter eius manibus extorſiſſet, comámue alieni capitis violaſſet, poſtremo ſi maieſtati inſidias ſtruxiſſet, abundeq; de facto teſtiū adſtructione conſtaret, tanquam capitalis criminis reus, clientela amotus, militari munere defungebatur. Is nanq; qui grauiter ab eo affectus fuerat, in primis regem ſella poſita ius militi dicere poſtulabat, deinde reum vt in concionem veniret, tertio citatorum ordine prouocabat. Vnumquenq; bini duntaxat commilitones explebant. A quibus ſi reus in quæſtionem publicā deducendus rem familiarem poſſediſſet, domi ſemel, bis in curia apud diſcubitus ſui locum pręſens abſénſue poſtulari ſolebat. At ſi fundo careret, eo loci vbi in aula accubare conſueuerat, ter ſponſione prouocandus fuerat. Concione inita qui prouocauerant ſyncere ſe reum poſtulaſſe, nihilq; in ea cauſæ dictione fauoris, aut offenſæ reſpectui indulſiſſe iurabant, ſimulq; & citatorum, & teſtium partibus inſeruiebant. Conſequenter in reum principalis facti teſtimonium, à duobus denunciandum reſtabat, iuramento pręfari iuſſis, nec actoris amore, nec rei odio quicquam ſe præter oculis aut auribus explorata dicturos. Nam in quæſtione læſæ maieſtatis propenſior auditui fides haberi conſueuerat. Cæterum teſtimonium in oculis reponebatur. Præterea obiecta defenſionis præſidio repellere non licebat. Siquidem teſtium criminatio, neq; alieno patrocinio, neq; propria cuiuſquam repulſione ſubrui poterat. Tantum quippe autoritati ipſorum pondus inerat, vt aſſertionis eorum fidem eleuare proxima ſacrilego dementia putaretur. Ita reus aduerſum teſtimonij fulmen, nec culpam nec innocentiam vllo argumento tueri potuit. Sed neq; ei ſi ſponſione prouocatus fuiſſet reſtipulatione vti licuit. Rationem teſtium diſtrictà iudicum inſequebatur autoritas, reum veluti euidenter noxium, nihilq; iam pro ſe recuſantem, honore, opibus, patria, atq; omni demum militari functione damnantium. Hoſtibus eius honos atq; impunitas adiudicabantur. Iuxtà in pręſentē abſentemq; ſententię ferebantur. *Sententia tā in abſentes quā præſentes lata.* Sua nulli longinquitas præſidio eſſe poterat, quo minus & accuſatio teſtibus, & damnatio ſententijs inſtrueretur. Quarum vtraq; plenè partes ſuas exhibente, reo defenſionis amplecti præſidium non licebat. Tum demū rex cognitione ſuſcepta, an ea cæteris pronunciatio placuiſſet, interrogat. Ipſe enim auditoris tantum partem exequens, militiæ iudicationis mandauit arbitrium, deforme ratus damnare viros, quos ipſe fouiſſet. Quapropter in eos quorum egregia opera vſus fuerat, aſpere pronunciare veritus, quæſtionem ad ſe delatā, ad curiæ cognitionem relegauit, ſilentiūq; moderationis ſuæ fidem, quàm ſententiā ſeueritatis teſtem eſſe maluit. Cumq; demum exaudita militū reſponſione, totius concionis ſuffragia iudicationi conſentanea noſcerentur, qui damnatus fuerat interrogari ſolebat, terreno an maritimo ſeceſſu fugam petere decreuiſſet. Ita rex proſcriptione ſuos quàm nece puniri maluit, delectumq; fugæ, ne violentiam repręſentaret, indulſit. Quod ſi reus mari ſe credere delegiſſet, eò commilitonum frequentia proſequendus, dataq; naue, remigijs, commeatu, vaſculo egerendis aquis idoneo tandiu in littore operiendus fuerat, donec rem, ſi eis nauigatio gereretur, vel ſi velis, antennæ extra

conſpectum abijſſent. Tum deniq; qui profugerat ſuperiori ab omnibus ſententia repetita, amariſſimorum maledictorum verberibus laceratus, triſtiſſimis totius militiæ ſuffragijs damnabatur. Qui ſi tempeſtate in littus relatus fuiſſet, continuò vt hoſtis habitus violatæ ſocietatis pœnas pendebat, diſcrimenq; capitis eius funeſto damnationis incurſu cupide à commilitonibus expetebatur. Ita non periculoſa minus, quàm ignominioſa ſontium euitatio fuit. At ſi militiæ munere defunctus terra perfugere maluiſſet, ad nemus vſq; pari militum cura comitandus erat, cunctis tandiu in eius abitu expectantibus, quouſq; procul ipſum abeſſe cognoſcerent. Ac tunc demum magno cum totius militiæ fragore ter valide edendus clamor, cunctaq; ſtrepitu miſcenda fuerant, ne fugiturus vllo ad eos errore referri poſſet. Tunc demum diſtricta etiam inexorabilis omnium ſeueritas cunctis ſolenni iure completis, ne de indemnato ſupplicium ſumere videretur, ſupremam reo damnationem intendit, effecitq;, vt qui ſe à ſpecioſo militiæ conuictu abruperat, turpiter vagam vitam proſcriptus exigeret. Ita militaris diſciplinæ rei, iudicialis ignominiæ grauitate in abiectiſſimorum conditionem relegabantur. Adeò enim rex contumeliam ſontium non ſanguinem ſitiebat, vt eos probroſo caſtigationis genere, quàm cruento punitiores putaret. Si quis autem ei poſtmodū commilitonum vno telo aut comite ſuperior obuio peperciſſet, ipſius ſe contumeliæ participem præbuit, cuius culpam vindicta proſequi formidauit. Tale noxijs quoties à curiæ moribus degeneratum fuerat, militiæ munere defungendi ius erat. Adeò quondam caſtrenſis notæ dedecora iudiciali repellebantur vmbone. Quod ſi reus ab actore teſtimonio ſuperari nequiret, ſex ſecum commilitonibus in iuſiurandum accitis, culpæ quæ obijciebatur alienum ſe fuiſſe monſtrabat. At ſi commilitonum quis eum quem militiæ conſortem neſciſſet iniuria per ignorantiam affeciſſet, ad conciliandam errori ſuo fidem, prædictum ſodalium numerum in ſacramenti ſocietatem contrahere debuit. Cæterum ſolenni iure conuictos, ac ſuperiori modo damnatos felicitas deficiebat, occupabat aduerſitas: eo quidem certius, quod trium regnorū pontifices aduerſum talium tranſgreſſionū reos ſolenni execratione vſos eſſe conſtabat. Ita diſciplinæ ius geminū amplexa columen, partim regio, partim religionis præſidio nitebatur, vt humanam ſententiā diuino crederes iudicio comprobari. Cuius rigor diſcordias rupit, ſimultates finiuit, ſeditiones extinxit, pacatioremq; regi militem reddidit. Poſtmodū vero ſeueritati eius ſiue ob inertiam, ſiue ob clementiam principum, pecuniariæ mulctæ temperamentum acceſſit. Quo tamen ſola ligni percuſſio caruit, quod eo canes quis abigere ſoleat. Adeò maiorum verecundia ſummam in ictu probroſo contumeliam reponebat. Contigit autem vt ipſe rex ſua primus lege caderet, iuriſq; firmamentum quod eatenus ſyncerum, atq; incolume ſteterat, parum ſobrius proprij militis occiſione laxaret. Cumq; ſe legibus quas ipſe tulerat euidenter noxium animaduerteret, pœnitentiæ acerbitate correptus, vocata militum concione, regia ſella deſcendit, inq; omni conſpectu ſupplex humi demiſſus, milites commiſſi ſceleris pœnas ſuo arbitrio exigere iuſſit, libenter ſe decretam ab eis pœnam ſuſcepturum promittens. Cumq; factum maieſtatis nomine tueri poſſet, militari ſe animaduerſioni ſubſtrauit, humilitatemq; manſuetudinis ſuæ documentum, quàm vires elationis indicium eſſe maluit. Illi concione lachrymantes egreſſi, deliberatione inita triſtem de rege ſententiam ferre vt minus honeſtum, ita parum vtile peruiderunt, non ignari ſine eo eſſe ſe vacuum ſpiritu corpus, prædam quibus ante imperaſſent futuros. poſtremo, vniuerſum rei militaris ſtatum eo pœnam ſubeunte conuelli, inq; vnius omnes proſcriptione damnari, lapſum eius ruinam ſuam, damnationem, commune omnium periculum fatebantur. Igitur in tam ardua re ſententiæ dubij, creditoq; ſibi iudicio æquo leuius auſteriúſue vti veriti, proprio regem arbitrio decreuere mulctandum, exiſtimantes plus nutui maieſtatis, quàm priuatorum ſententijs deferendum. Emendabile enim credidere delictum, quod impetu magis quàm induſtria noſceretur admiſſum. Igitur ex eo iudicem ſtatuunt, pœnamq; præſtolanti impunitatis potentiam largiuntur. Et pulchre quidem factam ſibi iudicandi poteſtatem ipſius arbitrio reddiderunt, ne difficillimum negocium temere iacta

re iacta pronunciatione finirent, vel commilitonis vltionũ placide, vel regis supplicium crudeliter expetentes. Ita salus regis penè suo scelere euersa, temporis difficultati donata est. Ad hæc satis graues eum delicti pœnas dedisse arbitrabantur, qui se in tanto fortunæ fastigio, tam suppliciter abijcere sustinuisset. Tum demum venerabiliter exceptum, atq; ex ancipiti reo securi iudicis partibus inseruire iussum, sellæ restituerunt. Rex culpam ære redimi debere constituit. Cumq; aliâs homicidiorum crimen quadragenis nummi talentis expiari soleret, ipse sibi trecenta ac sexaginta mulctæ nomine numeranda descripsit. Huic summæ nouem talenta auri doni nomine adijcit, eandemq; mulctæ speciem consimilis culpæ reis, lege perenniter irrogauit. Totius vero pecuniæ partem regi primam, alteram militibus, tertiam interfecto sanguine coniunctis adiudicauit. Cumq; ipse in præsentiarum tam regis quàm rei partes exequi debuisset, ascriptam sibi portionem sacrorum præsidibus egenisq; diuisit, deum perinde ac communem omnium principem pio munere propitiandum existimans. Egit humanum iudicem, reum liberalem, veniæ genus absolutionis spem, debito emendationis ordine complectendo. Cæterum eo viuente militaris mos æquè violatore atq; expiatore caruit. Igitur dum sic seditiosis occurritur, mens militum à litigijs aberat. In exequenda enim vltione non sanguinis, non necessitudinis vinculo parcebatur, quo minus damnationis partes legitimo rigore procederent. Nunc vero solutis hebetatisq; pristinis militiæ neruis, grauiora inter commilitones quam exteros dedecora pariuntur, cum & omnis aduersum improbos actio sileat, & qui culpæ punitor esse debuerat, patronus existat, nec sit qui dissolutos militiæ mores præfractius rigidiusq; constringat. Hanc itaq; militaris disciplinæ consuetudinẽ diuturna vsurpatione firmatã, nostri temporis principes abrogare minime erubescendum duxerunt. Vbi enim domestica quies seditionum fluctibus agitatur, priscæ consuetudinis forma conuellitur. Quippe aduersum effrenes, concitatiq; ingenij tyrones, seueritate potius quam nimio fauore, ac profusa indulgentia vtendum est. In quem modum Kanuti industria pro administrandis militaris disciplinæ negocijs, syncere ac valenter excubuisse cognoscitur. Præterea militi regem, vel regi militem, non nisi pridie Calend. Ianuarias abdicandi fas erat. Eiusdem quoq; postmodum obseruantiæ grauitas ab aula regum, in aliquanto obscurioris familiæ conuictum prorepsit, diuq; superioris disciplinæ etiam apud supparis conditionis viros imitatio valuit. Interea Suenonẽ tutelæ tunc Noruagiæ vacantem casus absumpsit, moxq; ad patrem prouincialis ministerij summa concessit. Vt autem Kanutus à Richardo, quod sororis suæ repudium egisset, atq; aduersus vxorem seuerius æquo maritali supercilio vsus fuisset, tanquam à coniugalia sacra contumeliose tractante pœnas sumpturus, ac tori genialis iniuriam repulsurus, in Normaniam magna se classe traiecit. Vbi cum paulò post triste quoq; de Haraldi fato nuncium accepisset, propior publicæ expeditioni quàm priuato affectui, agmen eadem qua prius celeritate promouit, neq; animo aut officio quo minus cœpto insisteret, remissior fuit: sed neque oculos ad singularem luctum à generalis militiæ contemplatione deflexit, adeò rerum ac temporis statum inter fortem patrem ac strenuum ducem egregia animi moderatione diuisit, nec minus in toleranda filij morte, quàm in hostium appetenda perspicui roboris spectaculum præbuit. Cuius impetum Richardus Siciliam petens, fuga præcurrere maturauit. Interea Kanutus ob grauis militiæ labores aduersa valetudine pressus, cum se corporis firmitate defectum, ac mox spiritu cariturum animaduerteret, conuocatos proceres, non nisi bello confecto, domos reuerti iussit, haud dubie victoria potituros, si funebri eius lecto humeros in acie subiecissent, atque inter primos præliantium globos ducis nomine corpus suum exanime pertulissent, idq; fugato hoste quo clarius cinerum suorum monimentum extaret, apud Rothomagum promissa indigenis libertate, sepulturæ mandarent, facile vsuros conditione Gallos, si ilico hostem finibus suis excessurum cognoscerent, paruoq; impendio grandi patriam metu liberare quiuissent. O immensam perituri regis industriam, quæ suis in vltimas rerum angustias deuolutis, disciplina quàm

ſpiritu viuidior affuit. Enimuero ſuperſtitum ſalus decedentis ingenio ſtetit. Nam corpus eius funebri lecto à militibus in acie perlatum, ad Danorum vſq; victoriam veluti viua adhortatione profecit, vt non minus extincti, quam ſuperſtitis fortunæ pondus ineſſe crederes. Cui mox ſepulturam diſceſſuros ſe pacti à Rothomagenſibus expetiuerunt. Rapuere conditionem hoſtes, cineribusq; eius in vrbe ſua acquieſcendi locum dederunt. Ita milites ſuſcepti monitus ratione, pugnam, pactionem, ſepulturam atque exequias proſecuti, fato functum humeris ſuis regem in acie pertulerunt, victoresq; funerato eo ſumptis tantum commeatibus, ad propria reditum habuerunt. Hunc Kanutus exitum habuit, quo nemo noſtrorum regum, tametſi plura alij victorijs illuſtrauerint, ſplendidior fuit. Adeò enim operum eius magnitudinem propitiæ famæ fides auxerat, vt quos rerum geſtarum gloria pares habuerat, amplitudine claritatis excellat. Cumq; aliorum ſplendorem ignorantiæ obſcuritas, ac vetuſtatis rubigo peredérit, huius decus longa famæ vſurpatione ſubnixum, perpetuis memoriæ fructibus reuireſcit. Siquidem ſanctitate ac fortitudine inſtructiſſimus, non minus religionem, quam regnum proferre curæ habuit. Quippe cum bellicis late titulis inclaruiſſet, placidiore ſtudio vſus, ex fiſco ſuo compluribus in locis priuatorum clericorum conuictu inſtituto, cellularum frequentiam nouis conuenticulis auxit, ſacrorumq; venerationem, quam maximam ſemper exhibuerat, regiarum opum impendio ſtipendijs multiplicauit: monachalem quoque ordinem vberiorem reliquit, ne ferociæ propior quàm pietatis officijs videretur, æquam ſibi vtriuſque laudem adijcere cupiens. Cuius ſtudij induſtria ad tantum claritatis lumen acceſſit, vt cum fortiſſimorum regum bellica virtus antiquitate exoleuerit, eius famam gloriæ quæſtu opulentiſſimam tenaciſſima poſteritatis agnitio comprehenderit. Interea Sueno Eſtrithæ filius expectato apud Angliam Kanuto, quo plenius incolis auſum defectionis excuteret, militiam præſidijs ſparſit, ne libera monimentorum occupatione ſuſpectas Anglorum vires armaret. Vt autem Noruagienſibus mortis Kanuti nuncius adfuit, continuò pudore externi obſequij Danicum detrectantes imperium, ad Olaui filium Magnum, cui bonitas ſua cognomini erat, deficiunt, eiq; regnum imponunt. Quippe ſpectata patris ſanctitas popularium ei fauorem conciliauerat. Neque enim parenti gratiam impendiſſe contenti, in filium quoq; fauorem extenderant. Interea Kanutus haud leuius Noruagicæ perfidiæ quam paterni fati rumore perculſus, vereri cœpit, ne ſi finitimorum bello intenderet, ex dilatione rerum Anglia per abſentiam careret, ideoq; minoris regni defectionem tolerare, quam maiori conſimilis auſus locum tribuere, conſultius duxit, leuiori malo ſolam grauioris formidinem præponderare iudicans. Itaque diſſimulata iniuriarum offenſa conditione defectorem aggreditur, iureiurando pactus, eius qui prior decederet, ſuperſtiti regnum eſſe ceſſurum, ne priſcam regnandi conſuetudinem noua regnorum partitio laceraret, rerumq; quondam iunctarum diuiduam efficeret ſummam. Adeò enim Daniam Noruagiãq; vnius eſſe regiminis affectabat, vt alteram alteri ſubijci quam vtramq; ſeparatim regnum gerere præoptaret, patriæq; exteros imperitare, quam patriam ſine exteris imperium gerere mallet. Quæ nimirum conditio eo ſtoliditati propior, quo fortunæ ſubiectior, alterutri aut ſplendidum imperium, aut ſordidam paritura fuerat ſeruitutem. In hanc pacti fidem vtraque pars ſacramento conuenit. Deinde Angliam profectus cum cuncta Suenonis induſtria pace pleniſſima comperiſſet, Eduardum fratrem quem eiuſdem nominis pater ex Immæ matrimonio ſuſtulit, in regni ſocietatem adſciſcit, non quod fraterno illum affectu coleret, ſed vt eius ambitionem munificentia ac liberalitate præcurreret, regniq; parte potitum, totum cupere prohiberet. Itaq; non tam veneratione charum quam popularium ambitione, paterniq; generis autoritate ſuſpectum, conſortem imperij facit. Verum Eduardo humilior origine animus fuit, ſiquidem obtuſi admodum cordis obſcuriorem indolis experientiam præbuit. Kanutus cum biennio regnaſſet defungitur. Cuius Sueno propinquitate fiſus, relictis apud Angliam præſidijs, Daniam nauigatione contendit, retinendæ inſulæ ſpem non ſolum in Godouini filijs,

Patris probitas filio popularium fauorē conciliat.

filijs, quibus ſanguine admodum coniunctus fuerat, reponens, ſed etiam ex ipſa conſortis ſui ſtoliditate deſidiaq; præſumens. Quod audiens Magnus, Daniam perinde ac ſibi mutuæ pactionis lege debitam, ipſiusq; Kanuti teſtamento legatam, æquis popularium animis occupat, Suenoniq; cognationis rationem edenti, priſtinam fœderis conditionem opponit. Nec dubitauit alieniſſimum ſibi, ſanguini ſuo regnum legati titulo poſtulare. Sed & Dani pacti cui ſe ſacramento obligauerant ratione permoti, conſtantius religionis quàm familiaritatis fidem præſtandam putabant, ideoq; facta competitorum ęſtimatione, alienum domeſtico prætulerunt, curioſius fœderis pignus quàm debitam regno proſapiam intuentes, fideiq; ſuæ quam patriæ reſpectui propiores. Igitur alienigenæ partes religioſo fauore complexi, præteritam Kanuti familiam regum ſuorum ſanguinem repulſæ deformitate confundere, quàm iuriſiurandi vinculum perrumpere maluerunt, ſuffragiorum iura non adulationis, ſed fidei intuitu ponderantes, ſeq; plus religioni quam regno debere confeſſi. Adeò promiſſionem ſuam ſequeſtram periurij fieri noluerunt. Quanti igitur roboris fuiſſe tunc inter ciues iuſtitiam credimus, cum inter diuerſæ nationis viros tantum virium poſſediſſe cernamus? Et vtinam adultæ iam religioni ea apud noſtros vis, autoritasq; conſtaret, quam inter antiquos tenera atq; eneruis habuerat. Contrà Sueno ſubiectam ſtoliditati conditionem reputans, temerarium conſobrini pactum nequicquam reſcindere cupiebat, perquam ſtultum argumentando, quibus antè imperitaſſent obſequi, inq; vnius iuramenti imprudentia communem deponere libertatem, atq; ex fulgenti imperio repente in humilimam concedere ſeruitutem. Sed religioſa popularium ſententia ſuperabat, quorum arbitrio pacti non ſanguinis habitus æſtimabatur. Verum vt Magni votis Danica fides reſpondit, ita Suenonis crudelitatem Anglica perfidia circumuentam oppreſſit. Nam poſt eius ab Anglia profectionem, Godouini filius Haraldus ſpe improba totius Angliæ regnum complexus, participato cum incolis conſilio, Danicum vt erat per præſidia diſtributus exercitum compluribus ſeparatim vicis vno eodemq; tempore magnifico conuiuiorum apparatu per obſequij ſimulationem excipi iuſſit, meroq; ac ſomno ſopitum noctu per inſidias trucidandum curauit. Ea nox paruulo temporis momento vetuſtam Danorum dominationem, diuq; maiorum virtute elaboratum finiuit imperium. Sed neque id poſtera noſtris fortuna reſtituit. Ita Anglia dominandi ius ignauia perditum ſcelere recuperauit. Igitur Haraldus Danicæ oppreſſionis, ſimulq; domeſticæ libertatis autor, Eduardo ſummam, facta non animi eius, ſed ſanguinis æſtimatione, permittit, quatenus ille nominis, ipſe rerum vſurpatione regnaret, & quô nobilitate peruenire non poſſet, potentia vallatus aſſurgeret. Eduardus vero ſola generis autoritate, non prudentiæ ratione munitus, vano maieſtatis obtentu prauorum ingenia, maiorumq; petulantiam nutriebat, titulo rex patriæ, conditione miſerabilis, procerum verna, contentus quod alij fructum, ipſe vmbram tantum ac ſpeciem occupaſſet. Ita Anglorum inter ſe ſummam, nomen atq; potentiam diuiſerunt, tituliq; ius ac rerum dominium veluti diuerſis ab inuicem gradibus differebant. Sed nec Haraldus alienum ſpecie regnum geſſiſſe contentus, propriam claritatis imaginem affectabat. Igitur Eduardo ipſum quoq; nuncupationis decus inuidit, omniaq; regni inſignia in ſe ipſum transferre conatus, cupiditati aditum ſcelere petiuit, occiſoq; rege, tituli qui ſolus ſibi deeſſe videbatur, gloriam occupauit. Interea Sueno tametſi rara fautorum ope ſubnixus, belli cum Magno fortunam experiri decreuit, cumq; paucis & incompoſitis aduerſus multitudinem manum conſerere cunctatus non eſt. Igitur in Iutia prius maritima, deinde equeſtri pugna ſiniſtris congreſſus auſpicijs, vtraq; victus conceſſit in Fioniam, nec armis maior quàm agmine fuit. Cumq; ſe omni auxilio deſertum, nec hoſtium tantum, ſed etiam ſuorum contemptu perfuſum videret, Sialandiam, Scaniamq; prætergreſſus, Suetiam maternæ neceſſitudinis fiducia petere cogitabat. Quem Magno terra mariq; pertinacius inſequente, in Iutiam ſe repente Sclauicus effudit exercitus. Quorum irruptio dubium victori effecit, fugacem ne hoſtem pellere, an imminentem excipere debuiſſet. Quidam enim gentis illius no-

Anglia quomodo ius dominandi perdiderit & poſtea recuperauerit.

bilissimus, duodecim filijs maritimis prædonibus apud Daniam spoliatus, Iutorũ fines ferro orbitatem vlturus inuasit. Quamobrem Magnus perseuerantissimis popularium precibus committendi prælij autorem agere postulatus, omisso æmulo à domestico hoste in externum arma conuertit, & quasi priuatæ affectionis oblitus publicam induit, ne suas quã regni partes curiosius egisse videretur. Nec dubitauit alienigeni sanguinis dux summa adhuc fluctuante in seipsum dubiæ potestatis transferre periculum. Nocte vero quam belli dies insecutus est, quietem eius certæ prædictionis species adumbrauit. Quippe somnum capienti imago cuiusdam obuersata prædixit, hoste eum superiorem futurum, inq; aquilæ nece victoriæ fidem auspiciaq; sumpturum. Expergefactus rex visionis ordinem die postera magna cum omnium admiratione vulgauit. Sed & somno omen consentaneum fuit. Progresso nanq; exercitu aquilam quæ in quiete demonstrata fuerat, comminus considere conspectam, pernici equo aduolans hasta petiuit, fugamq; alitis veloci iaculo præcucurrit. Itaq; nouitate rei ad spem victoriæ spectatores erexit. Arripuit igitur omen exercitus, atq; fortuito aquilæ occasu certissimam hostium ruinam interpretatus est. Cuncti quippe euentum somnio congruisse cernentes, perinde atque securi rerum in fortunam suam acceptæ rei præsagium referunt, & quasi indubitatam vincendi sortem, pari mentiũ alacritate præsumunt, quos eò audaciæ ipsa auspicij religio prouehebat, vt iam sibi victoriam ante oculos præponentes, absque respectu periculorum certatim in prælium prosilirent. Quibus primã pugnandi occasionem corripientibus, eodemq; euentu quo omine dimicantibus, cæduntur funditus Sclaui, victor Magnus felici pugna popularibus percharus euasit, eorumq; propensiore subsidio roboratus, ad prosequendum regni æmulum redit, eo quidem instantius, quod rerum successus quo plus sibi gratiæ peperit, hoc magis Suenonis fauorem absumpsit, auersoq; vulgi animo magnopere residuum eius debilitauit auxilium, nec solum contrahendarum virium spem sustulit, sed etiam contractas excussit. Quinetiam Guthscalcus Sclauicus inter cæteros qui infelicis eius militiæ stipendia deseruerant, diu se sub alienis auspicijs rem infeliciter gessisse considerans, cum domino nihil spei relictum animaduerteret, militem exuens defectorem agere non erubuit, suamq; experiri fortunam quam alienam sequi tutius duxit, vt cum regem meliora speraturum diffideret, paternæ saltem neci vltionem non negaret. Consilio respondit euentus, siquidem gestis varie bellis Slauiam suæ ditionis effecit, vtq; externis rebus infractus, ita domesticis inuictus apparuit. Nec quæsitæ dominationis felicitate cõtentus, Saxoniam postmodum parentis necem vltus obtriuit, paruæ glorię regnũ, aut diuitias reputans, si non vltionem opibus adiecisset. Adeò autem Magnus ob vindictam finium suis charus haberi cæptus est, vt omnium consensu boni cognomine censeretur, quodque aliorum moribus tribui assolet, fortunæ laudibus impetraret. Sueno vero desperatis iam rebus in Scaniam, vt diximus, profectus, Suetiam (nam paternum inde genus traxerat) reuisere proponebat. Quem Magnus concitato animi impetu subsecutus, cum oppidum Alexthathiam præteriret, deturbato per occursum leporis equo, trunco cuius præacuti fortè stipites eminebant adactus extinguitur: corpus eius Noruagiam relatum Throndemi in regiorum monumentorum area sepulturam possedit. Ita Suenoni angustissimis fortunæ casibus implicato, omniq; mortalium ope defecto, præsidium supernæ pietatis affulsit, regnumq; quo illum fortunæ iniquitas spoliauit, eiusdem beneficium reddidit.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI DECIMI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER VNDECIMVS.

Ost hæc Daniæ status varijs rerũ casibus fluctuatus est. Quippe Sueno summam sucessu magis quàm viribus capit. Sed neq; ad restituendam Danici nominis fortunam quicquam eius susceptione profecit. Nam adeò nec fauore felix, nec imperio efficax fuit, vt subiectorum animos veteris offensæ acerbitatem redolentes, ad syncerum sui cultum adduceret, aut ira abstractos ad placidiorem mentis habitum inclinaret. Tanta siquidem mole in Danorum præcordijs prioris odij reliquiæ consederunt, vt priuatos motus reipublicæ vsibus anteferrent, honoremq; patriæ sua deperire socordia, quam suscepti ducis auspicijs restitui præoptarent. Neq; enim facile propagata odiorum sementis stirpitus interit, quippe vt gratiæ in odium deflexus facilis, ita odij ad gratiam difficilis esse transitus consueuit, raroq; animus quem semel grauiter fastidiuit, synceræ fidei stipendijs excolit, aut cum quo vehementes primum inimicitias gessit, affectuose postmodum in gratiam redit. Cuius impotentiæ vis à simultatis ardore profecta, arcanisq; æmulationis flammis alita, non solum gerendarum præclare rerum spem sustulit, sed etiam magnifice gestarum gloriam corrupit. Verum ea res, vt nouæ maiestatis conceptum, ita prioris fideliter cultæ indicium edidit, simulq; recentis iniuriæ crimen & pristinæ fidei perfectionem exhibuit. Principio regni Suenonis Roskildensium sacrorum antistes Anachus moritur. Sufficitur Wilhelmus, quo Kanutus maior & scriba & sacerdote vsus fuerat, genere quidem Anglus, sed omnium virtutum partibus ac numeris abunde instructus, idemq; pontificalium sacrorum apprime peritus. Ad cuius vsq; tempora Scaniæ genti religionis priuilegio Roskildensis præsidebat autoritas. Ab eo viro diuiduum esse sacerdotium cœpit. Cuius Scania veluti alteram partem adepta, protinus inter coniuncta admodum oppida nouam muneris potentiam partita est. Nam Lundia Dalbiaq; protinus susceptum inter se sacrorum diuisere primatum, geminaq; eiusdem dignitatis vsurpatione certarunt. Nam alteri Henricus, Eginus alteri sacerdos accessit. Verum Henrico ob immoderatum potionis vsum absumpto, pontificatus eius vniuersum ius, omniaq; honoris insignia ad Eginum Lundensium præsulem concesserunt, ac veluti in vnum corpus vtraq; sacerdotij summa confluxit, quanquam meritò in ebriosi antistitis fato sobrius ciuium honos expirare non debuit. Sed in gregis perniciem sordida pastoris intemperantia redundauit, innoxiaq; ciuitas poti pontificis temulentiam deponendi sacerdotij causam habuit. Ita alterum inimica bibendi cupiditas abstulit, alterum salutaris continentiæ disciplina prouexit. Indignum populari nedum pontifice excessum, cuius plenam ignominiæ sortem omnis æui derisus pleno cauillationis ludibrio prosequitur. Ita bibulus præsul candorem sacerdotij turpissimis gulæ maculis obsoletum, quem viuendo corruperat, moriendo consumpsit, humaniq; calicis cupido haustu diuini vsum amittere meruit. Cumq; ordini gloriam deberet, notam intulit, pro virtutis conciliatore probri autor effectus. Nec immeritò, qui alijs continentiæ & frugalitatis specimen exhibere debuerat, tam indecenti fato violatæ sobrietatis pœnas pendebat. Huius memoria Danicis annalibus non paruæ est verecundię, quoniam perridicula morte consumptus, priuatum opprobriũ publico rubore perfudit. Hoc loci splendida Haraldi memoria tempestiuam sui exhibet mentionem. Qui quum fratre cassus, salutem suã intra patriam tueri non posset, fugam Byzantio credidit. A cuius rege homicidij crimine damnatus, domestico draconi lacerandus obiectari præcipitur. Nihil enim eius morsu ad necandos reos valentius ducebatur. Cui in carcerem eunti ingenuæ fidei seruus vltro sese damnationis comitem obtulit. Exuit vernam vt socium ageret, mortemq; excipere quàm domino deesse maluit. Vtrunq; is qui custodiæ præerat curiosius

Præsul bibulus.

Haraldus frater sancti Olaui ad bestias damnatus.

obseruatum, per os antri inermem excussumq; demisit. Itaq; nudato ministro, Haraldum verecundiæ gratia lintheo tantum discinctum excepit. A quo clàm armilla donatus, pisciculis pauimentum instrauit, vt haberet draco in quo primæ famis procursum effunderet, reorumq; carceralibus tenebris obfusi oculi vel paruulã perspiciendi copiam ipso squamarum nitore capesserent. Tunc Haraldus lecta cadauerum ossa angustijs telæ consertioris implicuit, hisdemq; in vnum globũ coactis veluti clauam effecit. Cùmq; allapsus draco in obiectam perquam auide prædam irrueret, dorsum eius veloci saltu conscendens, cultellum tonsorium, quem secum fortè tectum attulerat, vmbilico qui solus ferro patebat, immersit. Sectionem enim rigidissimis squamis obsitus serpens cætera corporis parte spernebat. Hunc cultellum Waldemarus rex res gestas cognoscendi ac referendi cupidissimus, rubigine exesum, vixq; secandi sufficientem ministerio, familiaribus sæpe monstrabat. Sed neq; Haraldus ob sessionis eminentiam ingenti belluæ ore corripi, dentiúmue acumine noceri, aut caudæ voluminibus elidi poterat. Minister vero compacto gestamine vsus, conuerberatum belluæ caput ad sanguinem & necem vsq; crebris ictum ponderibus contundebat. Quo cognito rex vltione in animi rationem versa, fortitudini supplicium remisit, salutemq; animositati tribuendam putauit. Nec pœnam remisisse contentus, addidit charitatem. Nauigio enim stipendioq; donatos abire permisit. Cumq; crimini supplicium deberet, fortitudini pepercit, virtutemq; colere quam culpam punire maluit. Reuersus Haraldus Noruagiam occupat, eaq; potitus, arma in Daniam transfert. Igitur Sueno contractis Iutis cupidius quam consideratius apud Dyursam fluuium totam Noruagiensium manum aggressus, vt classe, ita bello quoq; inferior fuit, copiarum numero respondente fortuna. Siquidẽ tam infeliciter quam temere dimicauit. Maxima Iutorũ pars ferri metu flumen insiluit, prærepto q; hostis officio, suaui quàm aliena consumi tutius duxit. Itaq; quod ab hoste timebat, sibi ipsa conciuit, inq; gemino fati delectu vnda, quàm armis perire maluit. Igitur dum alterum mortis genus timide declinauit, alterum cupide comprehendit, dumq; aduersarium refugit, hostilem in se ipsa crudelitatẽ exercuit, tanquam spiritũ placidius aquis quàm aëri redditura, ac violentiorẽ exitum ferro, quàm fluctibus expertura: ita nescias viriliter mortẽ, an effœminate petiuerint, incertũq; vtrum fati cupidis ignauia, an virtus incesserit, quoniã tam vehemens animi ęstus fortes ne an timidi spiritus sui raptores extiterint, ambiguæ existimationis esse fecit. Breui post dux victi agminis Sueno Scaniæ, Sialandiæq;, ac præterea quarundã insularũ viribus recreatus, Visan fluuium classe corripit, eademq; superuenienti Haraldo obuiam in altum procedit. Cumq; Dani paucitatẽ suã hostilis frequentiæ cõparatione pensassent, raritati cõsertione succurrẽdũ rati, digesta in ordinẽ nauigia tenaculis sociare cœperunt, quatenus cõtinenti nexu cohærens classis expeditius opi inuicẽ ferendæ iter sterneret, cunctisq; hac necessitate duratis, tam fugæ quàm victoriæ indissolubilis cõmunio foret, nec cuiquã à tãta collegij firmitate dilabẽdi fas esset: adeò imbecillitatẽ necessitate roborandã duxerũt. Hic nobis Aslace Skyalmonis Candidi remex ob immensam bellicæ virtutis gloriã literarum præconijs inculcandus occurris. Danis siquidẽ aduersum Noruagienses maritimo certamine decernentibus, non contentus clarissimam pugnã intra propriũ edidisse nauigiũ, omnibus corporis tui munimentis præter scutũ abiectis, confertissimã hostiũ ratem insiluisti, quercuq; quam in gubernaculi prius colligamentum excideras, viribus fretus hostium corpora conuerberasti, eiusq; crebris & vegetis ictibus quicquid obuiũ fuerat obtriuisti, ingentiq; verberum fragore stupentes præliantiũ animos à proprijs periculis ad tuæ virtutis spectaculũ deflexisti. Quinetiã fortissimos vtriusq; agminis bellatores, operis tui admiratione suscepti certaminis immemores reddidisti, pugnæq; ac periculorũ oblitis auidius te intuendi, quã seipsos tuendi studiũ incussisti, ita vt promptissimi quiq; neglecto discriminis sui negocio, plus te viso stuporis, quã ex dubia salute formidinis caperent. Itaq; fortius fuste, quàm cæteri ferro, rem gessisti, cunctaq; intolerabili modo comminuens, hinc Danicis, inde Noruagicis oculis incredibilem nisi spectareris operam edidisti. Adeò autem sociorum

ciorum

ciorum paucitatem hostium multitudini coęquasti, vt disparem viribus pugnam in noctẽ vsq; par belli successus extraheret, numeroq; dissimiles copias fortuna persimiles reddidisti. Postremo quum omnem nauis remigem partim fuste, partim fluctibus obruisses, cõpluribus sed leuibus plagis perstrictus, ex tot hostibus admirabilem solus victoriam retulisti. Quæ res veri fidem excederet, si non Absolon autor suis eam relatibus tradidisset. Verum Danis nullam virium accessionem circumspicientibus, Noruagiensibus insperatus domestici ducis aduentus affulsit. Quo viso Scanienses contusis debilitatisq; animis noctu, ne res strepitu proderetur, classis societatem soluere, recisisq; vinculis, ac perrupta nexuũ consortione, à cætero agmine intempesta se nocte subducunt. Deinde tacitis remorum ictibus fugã adepti, furtiuo discessu fluminis diuerticula quibus excesserant, repetebant, ibiq; relictis nauibus passim per auia profugere, meritò omnis Danicę ętatis cõuicio lacerandi. Cuius fugæ deformitas autoribus quãmaxime erubescẽda, ad posteros quoq; probrosa descendit. Luce reddita Sueno fugitiuæ admodũ classis pudore perculsus, pertinacissima resistendi virtute fortunã suam armis, quam fugæ credere maluit. Igitur quanquam & classis, & militum numero inferiorẽ se cerneret, exiguas bello reliquias applicat, virtute sua sociale probrum abluere cupiens, bellaq; animorũ quã numeri robore fortius geri iudicans. Sed pestiferum temere initi certaminis exitum expertus est, quippe numero victoria paruit. Skyalmo Candidus, cuius nutu suo tempore totius Sialandiæ vires regebantur, grauiter astrictus, immensaq; hostium multitudine conclusus, capitur, non quod timide præliatus, sed quia labente sanguine viribus prorsus vacuus extitit, tantumq; eius apud victores amplitudini donatum est, vt aliàs captiuis parcere insoliti, saluti ipsius custodiæ præsidium adhiberent. Quippe tam conspicuæ dignitatis virum ferro aggredi passi non sunt. Neq; enim præsens illi fortuna præteritæ venerationem adimere valuit. Sed hanc custodiæ vim apud Caprinum lacũ profunda nocte decepit. Cæterum Haraldus non contentus Danorũ vires duabus exhausisse victorijs, ijsdem hostili studio frequentius imminebat. Cuius quũ Sueno instanter motibus vrgeretur, lacessitæ patriæ defensionem maiore fiducia, quàm fortuna parabat. Tertio tamen bina prius clade afflictus, fortunam suam publicis armis committere verebatur, qui iam rem Danicam duarum pugnarum temerarijs ingressibus à se confractam videbat. Interea minores Godouini filij regni æmulatione maiorem perosi, voluntario secessu inuisam eius dominationem vitarunt, vltroq; exilij tenebras ferre, quàm fraternæ intra patriam fortunæ splendorem conspicere maluerunt. Ad vltimum Haraldũ Noruagiæ regem obsequij promissione conueniunt, suã patriæq; subiectionẽ polliciti, si summa per eum potiri quiuissent. Rapuit oblationẽ exulum auida dominationis ambitio, Angliæq; littoribus Noruagica classis aduehitur. Eodẽ fortè tempore Normanorũ dux pari impetu diuersum insulæ latus aggreditur. Cuius rex Haraldus inter geminas hostium partes anceps quam priorem exciperet, aliquandiu liberũ vtriq; procursum reliquit. Quam ipsius cunctationẽ Noruagienses timori consentaneã rati, neglectis corporum munimentis, perinde ac securi periculorum validius prædæ incubuerunt. Sed dum incautius ruunt sparsi palantesq;, ab Anglis nullo negocio trucidati sunt. Ea res victoribus maxima quæq; audendi fiduciam ministrauit. Sed mox temere credente audacia Normanos adorti, infelici pugna recentis victorię titulum perdiderunt. Neq; vllum victi regis vestigium extitisset, nisi postmodum ab agrestibus obscuro solitudinis loco repertus proderetur. Cuius filij duo confestim in Daniam cum sorore migrarunt. Quos Sueno paterni eorum meriti oblitus, consanguineæ pietatis more excepit, puellamq; Rutenorum regi Waldemaro, qui & ipse Iarizlauus à suis est appellatus, nuptum dedit. Eidem postmodum nostri temporis dux vt sanguinis, ita & nominis hæres ex filia nepos obuenit. Itaq; hinc Britannicus, inde Eous sanguis in salutarẽ nostri principis ortum confluens, communem stirpem duarũ gentium ornamentum effecit. Extincto Haraldo, cui scelera mali cognomen adiecerant, Suenonis regnum quod antè admodum claudicauerat, perinde atq; acerrimo hoste vacuum, prosperioris fortunæ gradibus in

Maiorum malefacta posteris solent esse probrosa.

Haraldus ob admissa facinora malus cognominatus.

cedebat, oppressumq; Daniæ gubernaculum plena prosperitatis vela soluebant. Hic quum liberalitate illustris, beneficentia celeber, cunctisq; humanitatis partibus perfectissimus haberetur, etiam sacrarum ædium condendarum, ornandarumq; curam intentissime edidit, rudemq; adhuc sacrorum patriam ad cultiorem religionis vsum perduxit. Verum hunc morum candorem sola libidinis intemperantia maculabat. Complurium nanq; illustrium puellarum castitate delibata, vt nullum ex matrimonio, ita complures ex pellicibus filios sustulit: è quibus fuere cum Gormone Haraldus, cum Suenone Omundus. His accessere Vbbo & Olauus, Nicolaus, Biorno, atq; Benedictus, paterno quam maxime, materno minimum sanguini respondentes. Consimilis copulæ obscuritas Kanutum & Ericum maxima patriæ ornamenta progenuit. Sed & filia Siritha quæ postmodum Guthstalco Sclauico coniunx accessit, in sequentibus referenda, pellice pariter orta proditur. Tandem rex animum suum ab illecebris luxuriæ & immoderato Veneris vsu retractum, genialis tori castitate cohibere constituit. Vt ergo multorum pellicatuum experientiam licenti nuptiarum vsu, vniusq; matrimonij lege redimeret, nec talibus vlterius cubiculis maiestatis suæ vigorem absumeret, Gutham Suetico rege genitam sanguine coniunctam sibi legitimæ prolis cupiditate complexus, simulata coniugij religione collegit, eiusq; coitum pro matrimonio habuit: ita vt dum ad coniugalia sacra celebranda animum induxit, eorum nomine flagitium colorauit: dumq; ab vno se crimine retrahit, in aliud repente prouoluit. Sed tolerabilius quod alieni sanguinis, quam quod suæ propinquitatis copulam vsurpauit, quanquam vterq; huiusce Veneris vsus impudicitiæ crimini obnoxius sit. Quam rem Eginus & Wilhelmus intactam præterire passi non sunt: quippe regem à tam illicito thalamo frustra conantes abstrahere, monitisq; dirimendi contractus perseueranter aggressi, aduersum incestuosam eius libidinem debitæ reprehensionis amaritudinem destrinxerunt. Cumq; correptioni insistentes nihil se ea profecisse cognoscerent, apud Bremensium antistitem iniustas eius nuptias accusantes, maiori pontificio castigationis arbitriũ reliquerunt. A quo cum rex per sacram ac salutarem admonitionem incesti reus ageretur, disciplinæ minas opposuit, seq; ferro correptionis insolentiam repressurum edixit. Itaq; vexationis impatiens, plus crudelitati suæ quam sacrosancti iuris viribus indulgendũ putauit, religionisq; quam nuptæ desertor esse maluit. Quæ res ab Hamburgensibus maritimi periculi metu ad Bremenses pontificium transtulit. Hæc voluentem Wilhelmus propositum exequi monitis suis passus non est. Sanctitate enim consilij consentaneum furori impetum ab eius pectore submouit, maximaq; doctrinæ suæ perseuerantia studium eius à sententia reuocauit. Itaq; repente sanior affectus regis animum occupauit. Saluberrimo nanq; pręceptoris imperio resipiscere coactus, continuò iniusti concubitus nexum rescidit, depositoq; stuprosæ mentis ardore, nuptam repudio submouit. Nec solum ira abstinuit, sed etiam ab illicita connubij vsurpatione mentem retraxit. Gutha quoq; paternos penates repetens, susceptis viduitatis insignibus cum summa morum synceritate consenuit, castitatemq; votis professa, virilis concubitus experientiam abdicauit. Et quia iniusto se toro maculauerat, nullum vlterius sibi iuri esse permisit. Sanctitatis siquidem amplexa propositum, reliquum vitæ tempus cœlebs exegit, ingentiq; pudicitiæ seueritate illiciti concubitus noxã licentis euitatione pensauit. Sed nec inerti ocio effluere passa, quotidiana consuetudine exquisita sacrariorũ ornamenta fingebat, inq; eandem operam continuam ancillularũ curam cogebat. Inter quæ chlamydem sacerdotalem subtilibus sigillis exculptam, preciosæq; materiæ impensa ac mirifici operis arte elaboratã, Roskildensi sacrario doni nomine largita est. Alia quoque complura diuini cultus insignia sacrorum vsibus operata est. Sueno vero sacrorũ administratores quammaxime conuersatione probabiles contrahebat, in quibus quanquam scientiam veneraretur, morum tamen curiosius habitũ intuebatur, indignum ratus literarũ suauitati summũ familiaritatis consortiũ tribui. Adeò igitur honestatis scholam literarum rudimentis præponderare credebat, vt in agendo clericorũ delectu virtutis potius, quàm scientiæ elementa pensaret,

sateret, lateraq; sua fidis quàm doctis obsequijs vallare mallet. Suenonē quoq; Noruagicæ regionis virum cunctis virtutis partibus ac numeris instructissimū, sed parum iusta notitia literarum monimenta complexū, in ius familiaritatis adciuerat. Hic ex præfectura ad sacerdotium translatus, tametsi Latinæ vocis penuria premeretur, domestici sermonis opibus abundabat. Quem cęteri ingenijs suis ob virtutem qua ipsis præstabat à rege præferri videntes, perridicula imperitię exprobratione scurriliter cauillandū duxerunt. Rem enim diuinam acturo, derisus gratia affectum litura codicem subiecerunt. Qui quum salutē regi votis libello expressis solenni verborum precatione debuisset exposcere, ipsum famuli nomine designaturus, vitiata ab æmulis pagina, muli appellatione fœdauit. Neq; enim lituræ errorem correctionis beneficio redimere nouerat. Igitur circunstantes lectoris imperitiam iocabundo cachinnorū anhelitu prosecuti, immodico ora risu soluerunt: ipso quoq; ioci irritamento religio in ludibriū abijt. Finita actione rex amotum aræ libellum complexus, cum & ipsum inuida manu corruptū & recentis lituræ vestigia causam inerter fusæ precationis aspiceret, inuidæ societatis animos detestatus, insultantiū fraudem coarguit, ipsosq; obtrectatione vitiosiores, quam Suenonē inscitia comprobabat. Eundem quoq; breui irrisoribus suis imperitiam exprobraturū adiecit. Deinde scholam eum petere hortatus, sumptum se administraturū promittit. Neq; hac re quicquā de consueta eius familiaritate decerpsit, ne inuidiæ respondisse potius quàm obstitisse videretur. Profectus Sueno efficacissime liberaliū artium studijs operatus est. Quippe literarū quibus parum inseruierat documenta sumere cupiens, percipiendæ earū disciplinæ gratia, omissa domestica, peregrinæ scholæ erudiendum se dedit, animumq; doctrinę capacissimū excolens, Latino se sermone assuefecit. Cuius studijs abunde instructus, vocabulorū vim ad summa quęq; Grāmaticę rationis elemēta animi docilitate percepit, abscisoq; rustici rigoris crimine, facundiā suam ingenij exercitatione politiorem effecit. Itaq; flagrātissima discendi cupiditate clarū sciētiæ magisteriū retulit, breuiq; morarū processu quos imperitiæ derisores habuit, ingenij admiratores inuenit. Primū inter omnes Wilhelmus apud regem familiaritatis locū occupauerat, eiusq; gratiæ mutua animi vicissitudine respōdebat. Etenim ab ipso cęteris impensius cultus, charitatis dignationē singulari fide pensabat. Horū fidei rex tanquā tutissimis obsequijs latera sua cingenda cōmiserat. Sed & sequens casus in antistite seueritatis pulcherrimū, in rege certissimū moderatiōis documētū exhibuit. Ipse nanq; sacro circuncisiōis peruigilio solenni magnatū cōuiuio feriatus, cū quorundā principū clandestina obtrectatione parū honorate de se habitū cōperisset sermonem, occultam eorum perfidiam temulentiæ lasciuijs detectā existimans, iræ aculeis actus, misit qui ipsos matutino tempore intra Trinitatis ædē oraturos confoderent, tanquā in sacris penetralibus aptissimus humanarū cladium locus existeret. Itaq; actum erga cōuiuas facinus sarilegio duplicauit, ipsumq; pietatis domicilium crudelitatis officinam effecit, neque loci, aut temporis, quo minus cupiditati indulgeret, respectum habuit. Qua in re antistes, templi (vt par erat) violatione permotus, in primis dissimulanter excepit, neque indignationem suam vlla ex parte stipatoribus patefecit, opportuno vindictam tempore præbiturus. Nam quum rem diuinam pontificali more peragere debuisset, non solum aduentantem regem occurrendi veneratione excipere supersedit, sed etiam sacrarium subire connisum à primis eius liminibus absque respectu familiaritatis sacerdotij insignibus ornatus, baculo quo vtebatur exclusit, sacrorum penatium aditu indignum iudicans, quorum religionem non sine graui pacis rubore ciuili sanguine maculasset, suppressoq; dignitatis nomine non regem eum, sed humani cruoris carnificem appellabat. Nec reum obiurgasse contentus, aculeum virgæ eius pectori infixit, armatumq; duritia animum imperati parricidij pœnitere perdocuit. Enimuero priuatæ societati publicæ religionis verecundiam prætulit, non ignarus alia esse familiaritatis officia, alia sacerdotij iura, quibus seruorum æque ac dominorum, neque ingenuorum parcius, quàm ignobilium flagitia vindicari par est. Cumq; abunde foret repulsam egisse, etiam execra-

Episcopi seueritas in regem.

tionem.

tionem adiecit,nec dubitauit in præsentē damnationis quoq; proferre sententiã. Itaq; mirifica audacia dubium reliquit, fortius illum manu ne, an voce pulsauerit, quē grauibus admodũ cõtumelijs proculcatũ prius linguæ, deinde dextræ repulsa mulctauit,inq; pectore quo virtutē antè coluerat,vitium cõtudit.Neq; enim in tam euidenti scelere longum vltionis tempus expectandũ putauit, facilius origini atq; incunabulis culpę,quàm vlterioribus eius incremētis occurrendũ existimãs, ne mora alitũ crimen diuturnitatis tractu cõualesceret. Igitur vt regem impotentiæ & temeritatis incursus transuersum in facinus egit,ita antistitē ad exercendam vindictã profecta à religionis æmulatione seueritas concitauit.Enimuero fortiter vindicata religione,& debitã ordini suo fidem, & alienæ temeritati salutarē reddidit disciplinã.Ne enim solenniũ officiorum tutelam omittere videretur,veluti indulgētiæ oblitus, seueritatē exercuit,neq; sanctitatis inimico amicus existere aut assentatoris potius quàm pontificis partes præsentare sustinuit. Cæterum specie hostem reuera amicum exhibuit,quia fida concordiæ pignora ac syncera familiaritatis stipendia potius iusti rigoris,quã iniqui fauoris examine ponderabat.Quapropter mansuetissimum ingenium suum deposita ad tempus clementia austeritati subiecit,meritoq; ad firmandam religionis disciplinã aliquid à crudelitate sibi paulisper mutuandum putauit. Quamobrem infesto militum concursu petitus, applicatos ceruici suo gladios animi firmitate contempsit, tantumq; se in despiciendis periculis gessit, quantũ egerat in prouocandis. Tanto animi robore præditus,tamq; generosi spiritus abundantia instructus,diuinæ charitatis munimento superior humani timoris viribus apparuit.Cuius rex inhibita nece, quum eum non temeraria offensa, sed publicæ seueritatis fiducia concitatum animaduerteret, conscientiæ rubore perfusus, scelerisq; quàm repulsæ pudore ægrior, continuò regiam repetit, quietamq; frontem contumeliose correptus exhibuit, nec ipsa quidem generosæ indignationis verba inuitus audiuit. Deinde regia veste deposita obsoletam accepit, mœroremq; deformitate cultus, quàm splendore contumaciam testari maluit.Neq; enim tam tristi pontificis sententia perculsus,regalis magnificentiæ cultum gestare sustinuit. Sed abiectis regiæ maiestatis insignibus,insigne pœnitentiæ sagulum sumpsit. Quinetiam simul cum veste potentiam exuit, atq; ex sacrilego tyranno fidus sacrorũ venerator euasit. Siquidem nudatis pedibus ad atrium regressus,in eius se aditu prostrauit, terramq; suppliciter osculatus,dolorem qui ex contumelia acerrimus infligi solet, verecundia ac moderatione compressit.Neq; enim continuò repulsæ vindicem egit, sed pudore ac pœnitentia culpam cruenti imperij redemit.Exulasse huius animum in nequitia,non habitasse credimus: quē vt primo temeritas transuersum in facinus egit, ita postmodũ æquissima moderationis temperies rexit. Quanta enim mansuetudine pectus eius instructum fuisse putemus, qui pontificem palàm seuerissimis sacerdotij viribus aduersum se vsum,non solũ impunitate donaret,sed etiam humilima veniæ petitione venerari sustinuit, gratiamq; tam pudoris patrocinio, quàm pœnitentię beneficio meruit? Diuina siquidem obsequio,non viribus propitianda nouerat,ideoq; atrocitatem sceleris verecunda mœroris acerbitate pensabat.Quinetiam paruulo pudoris irritamento magnopere confusus,excitatã ignominia virtutem rubori imperare coēgit, quantumq; violentiæ religioni crudeliter imperando incusserat, tantum venerationis vehementer animo contusus exoluit. Sed dum taliter se gerit,inusitatã sacerdotalis auxilij clementiam expertus est.Interea antistes inchoamento psallendi facto,primaq; concentus parte edita, quum græcæ precationi solennem rite gloriam subnectere debuisset, ex stipatoribus supplicem foribus regem adesse cognoscit.Igitur cessato cantu, cleroq; conticere iusso, fores repetens,quum regem quid ita se gereret percontatus fuisset, atq; ille criminis confessione facta, religioni sese satisfacturũ promittens, sacerdotalis subsidij veniã postulasset,continuò execratione remissa iacentem amplexus, absterfis lachrymis, depositisq; doloris insignibus, & cultum & animum regium resumere iussit, non licere inquiens priuatum mœrorem publicis interesse tripudijs. Neq; enim eum humiliorem dignitate sua vultum gerentem, aut supplicem liminibus aduolu-

Sacrilegus tyrannus, fidus sacrorũ fit venerator.

aduolutum intueri ſuſtinuit, ſed benignioribus verbis recreatum, priſtinam veſtem, qua maieſtatem ſuam concinniorem efficeret, corpori reponere cultiorēq; progredi iubet: ſatis graues eum pœnas religioni dediſſe ratus, qui ſe tam demiſſe agere, tamq; ſuppliciter poſternere ſuſtinuiſſet. Deinde imperatis pœnitentiæ rebus, cantores quorum frequentia ſolennitas agebatur, in occurſum eius quo ornatius reciperetur procedere iuſſit, ſtatimq; venerabiliter exceptum, cunctis lætitia ouantibus, ad aram vſq; perduxit. Ita prioris violentiæ ſpeciem honeſto comitatis genere temperauit, repulſæq; deformitatem ſpecioſo penſauit obſequio. Nec minus in pœnitentia venerationis, quã auſteritatis in admiſſo repoſuit. Quin etiam adhuc mœrenti ſolicitudinem detraxit, fiduciam adiecit, priuatæq; triſtitiæ ſalebram publica gratulatione diſcuſſit. Itaq; quod in potentis viri ſcelere pollutum fuerat, religioſa ſeueritate expiatum eſt. Sed & populus maximo plauſu tam ſpectatam in rege verecundiam comprobabat, plus pœnitentia pium, quàm imperio ſceleſtum euaſiſſe confeſſus. Peregerat iam pontifex ſeueri ac pij vindicis partes, inq; eodem rigoris & clementiæ experimento ſe geſſit, nec parcius veniam quàm vindictam exhibuit. Quippe cuius contumaciam ſeuere repulit, indulgenter modeſtiam coluit, ſicq; pietati iuſtitiam contemperauit, vt nec ſperneret ſupplicem, nec reciperet inſolentem. Qua in re paterni affectus habitum pleniſſime repræſentauit, quod parentis more correptionem blanditijs ſubſecutus, neq; aut elatum amplecti, aut demiſſum aſpernari ſuſtinuit. Poſt hæc omiſſa altaris ſacra repetens, ſummo patri regię expiationis gloriam ſuccinit, eoq; ſerenius gaudium ſubijt, quo tetrior luctus cauſa præceſſit. Rex ipſe biduum quiete peragens, tertio demum die regio cultu ornatus inter ipſa miſſæ ſacra excelſam ædis partem conſcendit, ſilentioq; per præconem venerabiliter acto, coram omnibus ſemet grauiſſima accuſatione perſtrinxit, acerbũ religioni vulnus inflixiſſe confeſſus. Deinde collaudata antiſtitis indulgentia, quod tanto crimini tam repente ignouerit, ſeq; iuſſu etſi non manu reum celerrime ſacrorum vſibus reſtituerit, pro tam cruenti imperij expiatione muneris loco Steffnicæ prouinciæ dimidiũ atis à ſe conferri publicat. Nec erubuit multorũ auribus ſingularem flagitij ſui committere notionem. Ea res inextricabilem regni, ſacerdotijq; concordiã operata eſt. Quippe rex non ſolum antiſtitem in eodem amicitiæ gradu habuit, ſed etiam maioribus dignitatis incrementis donauit, plus officijs eius ad gratiam, quàm contumelijs ad iracundiam concitatus, quem non priuata ira, ſed publicæ religionis iniuria aduerſum ſe prouocatum videbat. Hic enim mirificam illius ſeueritatem, ille ſanctiſſimam huius moderationem beneuolentiæ conſtantia proſequebatur. Sed & vterq; quotidianis votis ne tantæ animorũ concordiæ diuiduum fati tempus intercederet, exoptabat. Itaq; ſummæ venerationis officia certatim mutuis ſibi ſtudijs impendebant, adeoq; eximiam ſocietatis fidem honoris viciſſitudine nutriebant, vt potius inter eos amicitiæ paritas, quàm ſuperioris ad inferiorem familiaritas cerneretur. Veniam nunc ad Kanutum Suenonis filium, qui propitiæ fortunæ beneficio ſummis naturæ dotibus cumulatus, magno cum indolis experimento ætatem animo præcucurrit. Quippe contracta iuuentute myoparonum piratica monſtra perdomuit, Sembicis atque Eſtonicis illuſtrem trophæis adoleſcentiam egit, nouisq; virium gradibus paterni roboris fundamenta tranſcendit. Quæ victoria futurum eius dominium ominata eſt. Pro amplificanda tuendaq; patria iuges excubias geſſit, rerumq; quarum ob infirmã adhuc ætatem vix ſpectator eſſe potuit, autor haberi præſumpſit. Quinetiam iuuenile corpus continuo vſu ad bella impigre conficienda, armaq; viriliter ſuſtinenda firmabat, famaque eius bellica vi in tantum claritatis exceſſit, vt rediuiuum magni Kanuti ſpiritum fortunamq; ſimul cum nominis videretur communione ſortitus, adeò vt nullus eum paterni regni ſucceſſione potiturum ambigeret. Neq; enim virtute iam maturus, honori intempeſtiuus videbatur. Sed nec liberalitatis ſpecies eius adoleſcentiæ defuit, cuius fratrem Haraldũ natu maiorem obtuſi admodũ cordis inter iuuentæ initia perpetuus inertiæ ſopor oppreſſum tenebat. Tandem Suenonem vltima penè ſenectute confectum, apud Suddathorp Iuticarum partium oppi-

dum febri implicatum aduerſa corporis valetudo corripuit. Qui cum peſtifero humore graſſante fatalem cordi dolorem imminere cognoſceret, paruulas adhuc extremi ſpiritus reliquias trahens, à præſentibus ſe Roſkildiæ ſepeliri petiuit. Nec miniſterij eorum promiſſo contentus, ſacramento fidem exegit. Siquidem loci illius religio regibus vetuſto more exculta, vt viuis ſedem, ita fato functis ſepulturam præſtare conſuerat. Iamq; regis corpus ab ijſdem amplo funere elatum Sialandiam vſq; peruenerat, cum primum Wilhelmus in occurſum eius veniendi mandata ſuſcepit. Nec moratus ad vrbem curſu feſtinato contendit, inq; ipſa trinitatis æde accerſitis qui terram ad ſolidum foderent, prius regi, deinde ſibi tumulum extrui iubet. Quam vocem foſſoribus potius à mœrore, quàm induſtria profectam putantibus, extinctisq; non viuis tumulo opus eſſe dicentibus, ſuum antequam regis funus ab eis excipiendum aſſeruit, non ſe voto fraudandum inquiens, quo cum eo commori ſemper optaſſet. Eoſdem admiratione ſtupentes, imperium deliramento conſentaneum exiſtimantes, ad obſequendum pœnam, ni paruiſſent, comminatus adduxit. Ita adhuc experte morbi corpore, mortis certitudinem præſumebat. Deinde citato equo in occurſum exequiarum contendens, cum ad nemus fortè Topshogicum perueniſſet, duabus miræ proceritatis arboribus ſecus iter conſpectis vtranq; præcidi, inq; vſum lecti funebris aptari præcepit. Illi ſibi regalis feretri conſtructionem præcipi rati, imperium exequuntur. Compactum deinde vehiculum præſtantibus robore equis imponunt. Cūq; pontifex ſyluam prætergreſſus regium in vicino funus adeſſe cognoſceret, aurigam conſiſtere iuſſit, ac protinus veluti laxamenti gratia amiculum quod habebat exuit, eiq; humi expanſo ſeipſum præcipitem ſuperiecit: deinde erectis ſuperne palmis, ſi quo rerum autori ſeruitio placuiſſet, vitam à ſe finiri petiuit. Sanè abſque vlla fati cunctatione amicum morte inſequi, quàm vita deſerere præoptauit. Hæc fatus, veluti in domeſtico lectulo acquieſcens extinguitur. O immenſam concordiam, quæ ſuperſtite ſpiritu iucundior fuit. Quem famuli longam admodum cubandi moram egiſſe mirati, cum nequicquam erigere iacentem vellent, exanimem repererunt. Igitur recens omnibus inopinati funeris luctus exoritur. Ipſe vero à ſuis feretro exceptus atq; ante regem elatus, vt fato poſterior, ita funebri pompa prior extitit. Viris nanq; funebri Suenonis lecto humeros ſubijcientibus, ipſe equis ſubuectus veluti quidam exequiarum eius auriga præceſſit. Prior vero ſacrario allatus, veram præſagij fidem retulit. Qua tam admirabili fati ſorte potitus, ſe regis cultum charitati, quàm fortunæ erogaſſe perdocuit. Exequijs impenſius actis, amborum corpora coniunctis admodum tumulis occluduntur. Hæc ſunt veneranda amicitiæ ſtipendia, quæ cum è duobus eius conſortibus alter excidit, reliquo vitæ dulcedine faſtidita, mortis appetitum ingenerant. Poſt hæc Sueno Noricus quem ſuprà ſignificaui, communibus cleri ſuffragijs ſacerdotium ſumit.

Tropsorr.

Wilhelmi epiſcopi obitus mirabilis.

Regiæ vero ſucceſſionis delectum, anceps popularium ſententia pertractabat. Maior nanq; Danorum pars memor quantis per Kanutum adhuc priuatæ fortunæ periculis obiecta fuerit, grauiora ſi regnum indueret verita, maligna virtutis interpres, quod gloriæ eius accreſcere debuerat, iniquiſſima meritorum æſtimatione damnabat, eleuatis virtutum præmijs clariſſima eius opera repulſæ turpitudine rependendo. Igitur vt hunc negociorum metu peroſa, ita Haraldum ocij cupiditate complexa, audaciæ hebetudinem prætulit, ignauumq; ſibi regem maluit imperare quàm fortem. Quamobrem egregiæ indolis claritate contempta, negatum virtuti culmen vitio tribuere non erubuit, repulſa fortitudine, inertiam honoribus inſecuta. Verum hunc ingratæ mentis habitum fucoſa rationis ſpecie colorabat, Haraldum perinde ac natu maiorem ipſo naturæ iure regno debitum certans. Genus affectionis inuſitatum: hunc virtus inuiſum, illum vitium probabilem fecerat. Soli Scanienſes iuſta animi inclinatione prouecti, Kanuti probitate culta, Haraldi deſidiā reſpuebant. Igitur Yſoram habendi delectus gratia conuenitur. Ibi quidem ingens oceani uaſtitas oſtijs admodum anguſtis excipitur, furensq; fretum coactu littorum in arctas fauces terra compellit. Medium ſinus ha-

tenæ

renæ tenent obſcura nautarum celantes pericula, nam vt abiens eas æſtus aperit, ita rediens claudit. Orienti Scania, cætera vero occidenti claſſis appulerat. Hic fratres apud ſuos quiſq; fautores diuerſis in locis concionati ſunt. Tunc Haraldus vocato aſſenſorum concilio, nequaquam contumelioſam ſibi fratris prælationē videri refert, ſi non eum dignitate poſteriorem ſors ipſa naſcendi feciſſet, maioremq; à minore ſuperari ridiculum eſſet. Qui etſi virtuti maturior videretur, ſe tamen naturæ ordine, ætatisq; priuilegio vincere. Præterea indignum fore ciuium illi vexationem, obiectamq; periculis patriam ſuffragari debere, ſuæ vero prouectioni ſeruatam in omnes clementiam obeſſe: nec ita merita ab eis æſtimanda fore, vt miſerias ſuas gratia felicitatis repulſa penſare cupiant. Nam ingratorū hanc maxime viciſſitudinem eſſe. Ad hæc ſi ſummam aſſequatur, impias ſe leges abrogaturum, blandas placidasq; pro eorum arbitrio laturum promittit. Tanti igitur tamq; optati commodi promiſſorem concio peſtiferis eius blanditijs inuitata, regem appellat, paternum illi regnum deferens, cuius inertiæ contemptus magis quàm vllus honos aut gratia referri debuerat. Itaq; populi fauor orationis ſuauitate præreptus, plus fallacibus eius promiſſis, quàm inuictæ Kanuti fortitudini præſtitit. Igitur fraternæ contentionis certamen varia aſſentatione ſubnixum, ſine arbitris aut iudicibus, ſolis partium ſuffragijs gerebatur. Verum Haraldus imperitæ multitudinis errore ſuffultus, mox per legatos fratri mandat, ne decretam maiori ſummam ambiat, eumq; honore ſibi poſtponat, quem naſcendi ſerie priorem ſciat, néue regnum maiorum virtutibus illuſtratum domeſticæ atq; inteſtinæ diſcordiæ bello corrumpat, nec pernicioſa ſeditione diuiduos patriæ motus incutiat, ſed potius clauſum ambitioni animum gerat, abiectaq; temeritate competitoris ſui, ſuffragatorem agere non erubeſcat. Adiectæ monitis minæ, mandataq; non tam blanditijs pacis, quàm belli irritamentis inſtructa. Præterea pleroſq; fraternæ partis fautores legum emendatione, liberiorisq; vitæ iocunditate promiſſa, per ſubornatos in gratiam ſuam ſolicitandos curauit. Ita à Kanuto vulgi animos partim ſpes, partim metus auertit. Ipſe deficientibus à ſe copijs, tribus duntaxat roſtratis nauibus in anguſtiſſimas Scanici maris fauces elabitur, regno carere iuſſus, cuius ipſe incolumitatem protexerat, terminos auxerat. Vbi fraterna legatione regni communionem ſpondente reuerti monitus, ſpretis mandatorum blanditijs, Suetiam fugibundus intrauit, perquam ſtultum ratus eius ſe promiſſis infracta fortuna credere, cuius eadem adhuc vigente minas acceperit. Mox perinde atq; iniuriarum oblitus, intactis patriæ rebus bellum aduerſum Orientales viuente patre cœptum, enixe proſequitur. Haraldus habito in octo dies concilio, quod promiſſis complexus fuerat, rebus proſequi monitus, vt regia maieſtate popularem excoleret, in primis aduerſum prouocationem reſtipulandi ius edidit, prioresq; defenſionis partes quàm accuſationis inſtrumenta conſtituit. Reo ſiquidem actoris ius in refellenda accuſatione conceſſit, quam antea teſtium fide ſubnixam defenſionis præſidio repellere non licebat. Quod ius vſurpatione firmatum vt familiare libertati, ita religioni peſtiferum euaſit. Ipſa nanq; defendendi poteſtas non armorum, non teſtium vſu, ſed ſola ſacramenti fide ſubnixa, multorum conatus votorum cupiditate periurio polluit, ſed & funditus ſingularium congreſſionum vſum euertit. Poſteris nanq; ſuſceptas cauſarum controuerſias ſatius iureiurando viſum eſt expedire, quàm ferro. Verum alterum religionis intuitu, alterum ſalutis reſpectu periculoſius. Quem morem Dani pertinaciter retentum ad hoc vſq; tempus obſtinate vſurpant, adeò vt vita magis, quàm eo carere cupiant, ſalutemq; ſuam pro ipſius obſeruatione deuoueant. Haraldus vero ſolis ſacrorum officijs deditus, latarum à ſe legum ſeueritate neglecta, impunitas omnium noxas eneruі legum indulgentia præteribat, omniaq; ſtatuti iuris munimenta conuulſit, ignarus plus deo ſynceram regni adminiſtrationem, quàm inania ſuperſtitionis momenta placere, ſeuerumq; iuſtitiæ cultum ſuperuacua precum adulatione gratiorem exiſtere. Præterea diuinum plenius propitiari numen, vbi iura quàm thura promuntur: plus ſcelerum quàm pectorum contuſionem probare, libentius criminum quàm genuum flexus aſpicere, nullamq;

Deo magis ſcelerū quàm pectorum placet contuſio.

victimam vindicatæ pauperum libertati præferre. Quanquam enim regum maieſtas rite religioni intendere debeat, aliquanto tamen ſpecioſius interdum tribunalia, quàm aras excolere poteſt. His omiſſis rex ſola ſacrorum charitate conſpicuus, iniquiſſimos actus profuſa animi tolerantia ſuſtinebat, pauciora experimentis proſecutus, quàm promiſſis complexus fuerat. Noxas non venia modo, ſed etiam licentia proſequebatur, tamq; inopem iuris patriam reddidit, quam antea promiſſis diuitem fecit. Sed neq; à regijs moribus habituq; degenerare deforme ducebat. Regnando biennium emenſus, defungitur.

Qvo mortuo Kanutus fraternis ſuffragijs in regni faſtigiũ reuocatus, orientale bellum quod in adoleſcentia orſus, in exilio auſpicatus fuerat, accepto ſolio potius amplificandæ religionis, quàm explendę cupiditatis gratia totis viribus innouandum curabat, cum incrementis fortunæ etiam claritatis augmentum apprehendere cupiens. Nec ante manum ab incœpto retraxit, quàm Curorũ, Sembonumq;, ac Eſtonum funditus regna deleſſet. Deinde ſublato hoſte nuptias circunſpiciens, finitimaq; coniugia obſcura ac dignitate ſua minora reputans, præfecti Flandriæ Roberti filiam Ethlam in matrimonium aduocauit, ex qua filius ei Carolus obuenit. Cumq; magnatum inſolentia ſolutos hebetatosq; priſci iuris neruos aſpiceret, omnibus ingenij modis ad reparandam patrij moris diſciplinã conniſus, probatioris iuſtitiæ cultum ſeueriſſimis edidit inſtitutis, contuſumq; & labentem æquitatis tenorem in priſtinum habitum reuocauit. Non ſanguini, non neceſſitudini, quo minus iuſte ſe gereret, indulgentiam habuit, nullius amicitiæ aut familiaritati impunitatem iniuriæ tribuit: ſed omnia antiquæ conſuetudinis momenta præcurrens, labefactatum iuris vinculum tenaciſſimo nexu aſtrinxit, ac paternæ ſeueritatis veſtigia ſolicitus vſurpauit, eoq; ſtudio grauiſſimas maiorum offenſas contraxit. Sacris decus ſuum reddebat. Sacerdotia gerentes gratiæ nutrimentis proſequebatur. Cumq; ab inerti & rudi populo parum iuſtam pontificibus venerationem haberi conſpiceret, ne tanti nominis potitores inter priuatos relinqueret, decreti circunſpectioris induſtria principum eis conſortionem indulſit, ipſisq; primum inter proceres locum perinde ac ducibus aſſignauit, autoritatem honore concilians. Prouidit enim ne tanti officij pondus æquo minor veneratio caperet, inq; ſumma religionis arce poſiti, infima cultus conditione vileſcerent. Nec ſolum pontificibus dignitatis incrementa donauit, ſed etiam priuatorum clericorum ordinem benigniſſimis decretis adornare ſtudebat. Nam quo cumulatiorem eis honorem redderet, literatorum controuerſias vulgaris fori conditione exemptas, ad eiuſdem profeſſionis iudicium relegabat. Iiſdem religionis reos obiecta repellere nequeuntes, pecuniaria mulcta puniendos permiſit. Quibus etiam in omnia quæ aduerſum diuina committerentur animaduerſionis arbitrium tradidit, cunctasq; huiuſce generis actiones ſacerdotali iudicio deſtinatas à publico foro ſecreuit, ne honore impares conditio æquaret. Quamobrem dignitati pondus adiecit, decusq; priuato faſtigio excelſius eorum reſpectui ineſſe voluit. Quo effectum eſt, vt Danorum nemini niſi regi aut pontificibus, eiq; qui potiſſimus regni ſucceſſor aduertitur, domeſticis quenquam liceat actionibus poſtulare. Idem populares adhuc ſacrorum rudes decimarum religioni aſſuefacere conabatur. Sed propoſiti irrita ſuaſio fuit: quippe maturitatem rerum capere nouelli cultus rudimenta nequibant. Interea Sueno Roſkildenſis templi ædificationem à Wilhelmo cœptam ſaxeo opere proſecutus, cum perfecto ſacello ſolas locandi pulpiti anguſtias, quo minus dedicatio perageretur obſtare conſpiceret, condendi eius gratia Wilhelmi monumentum ſummouit, cineresq; mauſoleo erutos, eo loci vbi nunc acquieſcunt transferendos curauit. Nocte igitur quam dedicationis dies inſecuturus putabatur, ſacriſtæ ſomnium capienti quidam ſacerdotij inſignibus decoratus per quietem præcepit, Suenoni ſufficere diceret, quod in exædificando ſacrario Wilhelmi ſibi merita vendicaſſet, ac gloriæ ſuæ alieno labore partam arrogaſſet impenſam, ne cuius famam aucupatus fuiſſet, etiam cineres ſubmoueret, eosq; à Kanuti regis corpore ſepararet. Cuius facti pœnas haud dubie ab ipſo violationis autore, niſi vitę eius ſanctitas obſtitiſſet, ex-

petendas fuisse: nunc vero in ipsas sacrarij partes ab eo conditas vlciscendum, seq; omnem operis eius molem funditus euersurum. Monuit quoq; ne quis suum de cætero tumulum attentare præsumeret, præfatus neminem qui cineres eius loco suo submouerit, impune laturum. Deinde baculo tectum impellere, totamq; operis molem diruere visus, somnij fidem ædis excidio comprobauit. Quippe sacrarium repente ab imis fundamentorum sedibus conuulsum excidit: adeoq; res visioni consentanea fuit, vt eodem temporis momento ruina somnij comes incederet, nocturnaq; vnius opinio omniũ oculis interdiu subiecta claresceret. Tantum autem rei miraculum extitit, vt ne collapsum quidem sacrarium custodem oppresserit. Nam neq; petrarum pondere quæ vndiq; congerebantur elisus, neq; vlla collapsæ molis importunitate quassatus, tutum quietis vsum habuit, quanquã cubile eius cadenti materiæ contiguum fuerit. Attoniti fragore ciues, ruinæ præsentis admiratione concurrunt, custodemq; excidio perisse creditum, medijs lapidum coagmentis incolumem egredi cernunt. Quæ res omnium in eum oculos religiosa vulgi admiratione conuertit, incertum vtrum templi lapsus an sacristæ salus plus visentibus stuporis attulerit. Nec paruulum visioni autor eius ab imminenti lapidum mole defensus præbuit argumentum. Qui cum antistiti nocturna Wilhelmi mandata prompsisset, subridens præsul, nil se mirari inquit, vitæ eius seueritati fati habitum respondere: suæ nihilominus solicitudinis fore, collapsas ædificij partes reficere. Quamobrem diu postmodum intactus Wilhelmi tumulus mansit, donec nostris eum temporibus Hermannus maioris sacrarij præses, Arnfastusq; scholæ ministerio functus, conniuente Isaac ruralis sacerdotij præposito, parabilem magis & inter cæteros cultissimum aduertentes Ascerianæ sepulturæ gratia aperiri iusserunt. Porrò fossa ad solidum humo, incorruptam antistitis togam inter adesa solo ossa reperiunt. Quibus sublatis, tanta fragrantiæ vis sine vllo autore ad circumstantium nares veluti è beato quodam vnguentorũ fonte manauit, vt nemo cœlo potitum ambigeret, cuius cineres tam mira terrestrium odorum suauitas perfudisset. Ipsas vero contrectantium manus tanta odoramenti pertinacia astrinxit, vt ipsum triduo balneis ac lauacris attentatum abolere nequiuerint. *Wilhelmi reliquiarum odor.* Nec tamen sanctitatem cinerum, vt decuit, venerati, in extremam eos monumenti partem applicandos curabant. Sed neq; præsumptioni impunitas affuit. Siquidem sacrilegi consilij autores pestiferum audaciæ suæ exitum experti sunt, tantumq; quisq; supplicij retulit, quantum violandi busti sententiæ impendit. *Vindicta violati sepulchri.* Hermannus nanq; sub Absolone sacerdotali concilio assidens, sacrũ naribus ignem excepit, cuius vi non solum corporis firmitate, sed etiam vocis officio spoliatus, elinguis ac mutus ante triduum grassante latius ardore decessit, dignus ea corporis parte puniri, qua diuinam ingratus fragrantiam hauserat. Nec leuiorem Arnfastus excessum habuit: qui cum impotentium neruorum hebetudini mederi vellet, potione per incuriam sumpta, quo salutem conciliare debuerat, languorem instruxit. Sed & rupti tandem iocinoris partes frustatim egestas vomitu protulit, quas à medico pelui exceptas, maximus pontifex Absolon dum ad visendũ eum humanitatis officio venisset, aspexit. Quo præsente æger hic se ob violatos Wilhelmi cineres perpeti protestatus, manifestas neglecti imperij eius pœnas pependisse dicebat, seq; sua cum tota re familiari religioni pollicitus, trimestri languore habito per summam animi pœnitentiam expirauit. Miserandos duorum exitus tertius temeritatis autor aspiciens, seq; similibus supplicijs propinquum veritus, fati inclementiam pietatis officio præcucurrit. Nam in æde Mariæ magno rei familiaris impendio sacrarum virginum conuictum instituit, eisq; quoad vixit pudicitiæ disciplinam ingenerauit. Nec tamen omnem prorsus vindictam effugit, diutino nanq; vitiati pulmonis languore consumptus interijt. ita primo fati celeritate correpto, reliquos à diuersis corporis partibus profecta pestis tarditate ad vltimam tabem redactos absumpsit. Igitur tantum vnusquisq; pœnæ sumebat, quantum in violanda antistitis sepultura auctorem egerat. Quia enim salubritatem suam prudentiæ munimento tueri noluerunt, cladem culpæ præcipitio contraxerunt. Ne autem Sueno promissam templi refectionẽ negligentius exe-

qui videretur, cœptam Roſkildenſis ſacrarij fabricam ad finem vſq; perduxit. Cũius excolendi gratia coronam arte, impenſaq; operoſiſſime elaboratam, in eius ornamentum appendit, exiſtimans regias opes potius ſacrorum ſplendori, quàm humanæ auaritiæ ſeruire oportere. Eginus quoq; hiſdem fermè temporibus, opitulante rege, Laurentianæ ædis inchoatum à ſe opus explicuit. Quibus rex dedicari iuſſis, mirificam dotis nomine munificentiam erogauit. Nam in æde Laurentiana annua cantorum ſtipendia pontificis ſubſidio fultus, inſtituit. Ipſe enim partim ex fiſco ſuo, regisq; latifundijs, partim antiſtes ex ante collatis templo beneficijs quotidianos eorum ſumptus exhibuit, tantaq; inter ipſos religioſi certaminis alacritas fuit, vt vter in deum venerabilior fuerit, incertum extiterit. Prima itaq; dedicationis die rex ſolenniter altaria veneratus, quartam regij numiſmatis, quartam ſuæ in ciues exactionis, quartam æſtiui cenſus portionem ei, qui pro tempore loci antiſtes extiterit, muneris loco perpetuo iure poſſidendam conceſſit. Nec parcius priuata clericorum iura tutatus, ab eis qui ſacrarij rus excolunt vniuerſum penè regiæ penſionis ius aſcriptis chori miniſtris deferendum curauit. Cæterum detractæ expeditionis pœnas, ac violatæ pacis vindictam, eorumq; qui propinquis vacui deceſſiſſent hæreditates, regij duntaxat iuris eſſe voluit. Itaq; non minorem in ædendis templorum priuilegijs, quàm pręſtandis beneficijs autorem egit. Et vt legibus ſuis æternitatem conciliaret, eas conuellere conaturos antiſtitum execrationi ſubiecit. Cuius edicti poſtmodum à multis temere pertentati, vetus adhuc ratio perſeuerat. Rex vero quum in omnibus ſanctè ſe induſtrieq; geſſiſſet, præcipue religionis charitate conſpicuum præbuit, nec vnquam remotos ab exactiſſimo eius cultu oculos habuit. Qui cum fratrum ſuorum turbam iuueniliter intemperantem patriæ admodum onuſtam videret, largis vberibusq; ſtipendijs alitam, vno duntaxat Olauo Sleſuici partibus præſidente in clientelam aſſumpſit, ac publicum pondus priuato leuauit impendio. Tandem Danorum nomen armis in deſidiam cadentibus à paterni auunculi temporibus obrutum, animaduertendi nouandarum rerum cupido ſubrepſit. Vtq; eius animum certius repræſentaret, non contentus ſtudia ſua orientalibus decoraſſe victorijs, Angliam infelicitate amiſſam hæreditatis duxit nomine repetendam. Recolebat enim bellicam maiorum gloriam, cumq; opibus imperij fines, nullo magis quàm Anglicis creuiſſe titulis, maioremq; eis ex vnius inſulæ, quàm totius orientis ſpolijs inceſſiſſe ſplendorem. A quorum imitatione deficere ſtolidi ac degeneris animi eſſe, ſatiusq; regno carere quam inter paruulæ telluris anguſtias incluſum maieſtatis vſum habere. Vt ergo negociorum conformitate maiorum fortitudini reſponderet, operamq; eorum ſtudijs conſentaneam ederet, atq; auiti nominis gloriam æquaret, omnium quæ paterna corrupiſſet inertia, refectionem ſuæ commendabat induſtriæ, parentemq; peroſus, auum æmulatus eſt. Primum igitur occultum

A quibus fraterna charitate ſe quis coli credit, eos non raro ſolet æmulos habere peſſimos.

Olauo conſilium prodit, eoq; idipſum hortante, rem deinde popularibus aperit. Alacris omnium aſſenſio fuit. Sed quem rex ſibi fraternæ charitatis viciſſitudine reſpondere crediderat, latenter æmulum habebat, inſidioſæq; eius adumbrationis ignarus, affectum referri ſibi, quem ipſe impenderet, æſtimabat. Quem etſi prudentia ſecus monuit, ſanctitas tamen malignam de fratre ſuſpicionem referre prohibuit, ne conſanguineam fidem temere damnare, inq; fraudis metu hoſtes ac neceſſarios iuxtà ponere videretur. Verũ Olauus affectatione regni pietatis erga germanum oblitus, perfidiſſimi pectoris habitum ſumma fidei ſimulatione tegebat, vulgatumq; regis propoſitũ non ſolum adulationibus fouit, ſed etiam hortamentis inſtruxit, non quod potentiſſimum regnum ab eo recuperari poſſe ſperaret, ſed vt imperatæ rei difficultatem in odium imperantis conuerteret. Enimuero fratris animum faſtidioſe æſtimans, pijſſimum eius amorem parricidali fraude penſabat. Nam quum eum quod neglectam antè ſeueritatem nouis legibus reſtituiſſet, ciuibus inuiſum animaduerteret, quò odium eius cumulatius redderet, quod publice diſpliceret, priuatim exequi ſtimulabat. Et ne ſolus inſidias voluerет, lecta ſocietate clandeſtinæ coniurationis cœtum inſtruxit. Nec fruſtra ingenium fuit. Quippe primores, quorum violentia regijs ſanctionibus retuſa fuerat,

parri-

parricidalis cum Olauo propositi consortium habuerunt. Kanutus vero omniũ animos gloriæ magis, quàm sceleri intentos existimans, imperata classe Lymici maris oris aduehitur, à quo breuissimus in oceanum transitus patet, quondam nauigijs peruius, nunc vero interiecta arenarum mole præclusus. Hic rex fraternũ diu præstolatus aduentum, nauigandi cunctatione exercitus alacritate est excussus. Nam Olauus reddita tarditatis ratione, veniendi moram in dies extraxit, commentumq; cassandæ expeditionis exagitans, alimenta perfidiæ mendaci impedimentorum simulatione quærebat, eò moram trahere cupiens, donec aut regem sine eo proficiscentem interim ipse regno priuaret, vel tarditate suspensum exercitum destitueret, rexq; vel desertorũ impunitate despicabilis, vel pœna cunctis inuisus euaderet. Ita & fratrem & dominum aduentus sui cunctatione ludificans, tam vafræ, tamq; insidiosæ rationis commento generosi ac fortis propositi molitionem subruere conabatur. Nec eum callida consilij ratio fefellit. Nam tota à rege classis fastidita eius expectatione defecit. Rerum enim quæ à fratre gerebantur ignarus, morantis aduentum sæpenumero mandatis exegerat, quum tandem de eius perfidia certior factus, classe præstolari iussa, Slesuicum lectissima manu festinatò contendit, ibiq; fratrem inopinatum & attonitum intercepit. Deinde productum, accusatumq;, nec obiecta valide propulsantem, perinde ac conuictũ, impotentemq; defensionis compediri à militibus iubet. Qui indebitã regio sanguini contumeliam suis manibus administrandam negabant. Cuius tanta apud ipsos veneratio fuit, vt ex eo ortos morte, quàm vinculis mulctare mallent, tolerabilius rati quod cõmunis conditio admittit, quã quod seruile suppliciũ exigit. Sed & gentis nostræ verecundia summã in vinculorum pœna turpitudinem reponere consueuit, hisq; affici omni fato tristius ducit, ingenuas mentes probroso, quam cruento supplicio punitiores existimans, tantoq; alterũ altero speciosius censens, quantum naturæ habitus à fortunæ vitio distare creditur. Mandatam militibus operam communis frater Ericus exequitur, plus iusti imperij quàm iniqui germani respectui tribuendum, nec sanguini parcendũ dum vitia puniuntur, existimans. quippe quem virtus defecerit, nullam stirpis reuerentiam obtinere, animiq; labe fœdum omnem generis infuscasse splendorẽ. Igitur nõ tam fratris nomen quàm parricidę propositum intuebatur. Adeò sanguinis precium euilescit, quum se moribus ignobilem fecerit. Post hæc rex Olauum catenis coërcitũ, nauigioq; in Flandriam relegatum, carcerali custodiæ mandandum curauit. Cuius captionẽ coniurati parum fama aut nuncio experti, quo callidius exercitũ soluerent, inertem regis moram absentiamq; causati, classem clandestino monitu circunuentam domos abire iusserunt. Quam rem si quis palàm exhortatus fuisset, publicatis bonis aut in exilium agi, aut capitali supplicio affici lege merebatur. Quam ob rem defectionis incentoribus tutissimum visum, vt sine vllo autore ipse sibi populus desertionis licentiam vendicaret, ne tam priuatum discessionis crimen quàm publicũ haberetur. Tantum autem apud improuidam multitudinis temeritatem insidiosa magnatum ratio valuit, quod plebs non minus eorum autoritate, quàm moræ tædio adducta, fidentissimam reuertendi libertatem acciperet. Cuius facti rex cognitione suscepta, dolorem prius, deinde lætitiam egit. Siquidem iniuriam in religionis habitum formauit, mulctæq; nomine primam exigendarum decimarũ occasionem corripuit, lætatus quod ei vtilissimam propositi rationem opportunitas conciliasset, suoq; dedecore sacrorũ decus instruere cupiens. Cumq; magnates Olauum quem sibi factionis ducem futurum sperauerant, à fratre interceptũ audissent, proposita fraude defecti, summam eius dissimulationem egerunt. Itaq; rex accersita postmodum concione, docet quantum Danicis armis militaris semper disciplina profuerit, maiorum imperijs à minoribus semper obtemperatum fuisse, regum autoritatem popularibus inniti suffragijs, principum famam nullo magis quàm militum fide creuisse, eorumq; nullius momenti imperium esse, si non plebeijs subsistat auxilijs. Sibi vero nuper ignotam regibus contumeliam obuenisse, inusitatæ defectionis autores hebetudinem audaciæ prętulisse, auiditate ocij speciosissimæ rei negocium subruisse. Adiecit quoq; quanta pecuniæ summa ob

Dum vitia puniuntur, nec ipsis sanguine coniunctis est parcendum.

impium desertionis crimen damnari meruerint, gubernatorum singulis quadragena numûm talenta, terna remigum vnicuiq; mulctæ loco numeranda proponens. Nemine collationem abnuente, promissa æris solutio est. Quo cognito remittere se Kanutus illam exactionem, si sacerdotibus decimas erogare voluissent, edixit. Tunc concio petita consulendi licentia, paulisper à rege deliberatura secedit, an propositis satisfieri conditionibus oporteret: vtraq; exhibitu difficilis æstimata. In soluendo nanq; ęre complures inopia afficiendos credebant. Decimarum vero pensionem omni æuo celebrandam, ęternam debitoribus infligere seruitutem. Igitur quasi in tristium rerum contextu minus aspere delectum facturis, acerbior visa cui comes diuturnitas affuisset. Nam cum altera se tantum, altera posteros quoq; puniendos aduerterent, præsentem inopiam perpetuo muneri prætulerunt. Itaq; temporum æstimatione facta, quò sibi tantum quàm pro posteris pœnam crearent, culpam redimere præoptantes, semel ære, quàm semper libertate defici maluerunt, iure elicitum, dedecore vacuum, persuasione extortum, probro obnoxium rati. Quinetiam annuam alienis frugem dependere ignominiæ, non religioni attinere censebant. A quibus quum rex deteriorem conditionis partem approbari videret, simulata pecuniæ exactione, septentrionales Iutiæ partes ingressus, Tostonem cognomine Peculatorem, eiusq; collegam Hortam colligendæ pensionis quæstores instituit, mulctæ metu decimarum religionem differere cupiens. Iisdem defectorum res æstimatis possessionum precijs, intactas dimittere iussum. Qui mandatum immitius ac iussi fuerant executi, iniqua plebem exactione pulsabant. Quam rem æmuli regis in popularium concilio deplorantes, calumniam mendacijs exaggerabant. Veris quoq; maiora fingentes, inuisos cunctis reddidere quæstores. Quippe militum opus non regis imperium iudicabant, nec iubentis, sed iussi studium intuebantur. Quorum instinctu multitudo quæstores adorta, communem iniuriam publica consternatione cohibuit: magis quid fieret, quam quid fieri iussum esset inspiciens. Nec eorum cædibus satiata, in regem quoq; vesana prorupit. Qui impetum eius opportune sua ratus absentia declinandum, Slesuicum concessit, ibiq; coniugem cum filio constitutam si res sinistre cessissent, perfugere in patriam iussit, nullum inter perfidos præsidium habituram. Siquidem intempestiuum regno hæredem domesticorum arbitrio relinquere verebatur. Igitur Wandali solam sibi in armis libertatē restare credentes, fugæ eius perinde ac victores insultare cœperunt. Qui quum imminentibus Iutis & vetera auxilia deficere cerneret, nec noua temporis angustiæ contrahi sinerent, quo tutior secessu foret, Fioniam petit, salutem insulæ præsidio quæsiturus, vbi nihilominus indignam religiosissimo spiritu suo violentiam expertus est. Hinc enim Iutis aucta sæuiendi fiducia, concitatam multitudinis temeritatem exacuit, hinc grassandi præsumpta libertas tristem regi procellam inflixit. Sanè populares pœnę metu cœptum omittere veriti, perseuerantiam sceleri exhibendam duxerunt. Neq; enim bis læsum pœnam noxijs remissurum credebant. Ideoq; eius exitium sitientes, ardentissimo odio sanctissimi viri necem petebant: ac veluti veniæ desperatione compulsi, hostem tollere quam vltorē experiri maluerunt. Nec suis eum finibus exegisse contenti, Fionia quoq; propellendum decernūt. Iamq; rex accepto traiectionis nuncio, Sialandiam emigrare statuerat, cum Blacco quidam primam ipsius familiaritatem adeptus, sed nihilominus eum occulte perosus, simulatæ fidei consilio hortatur fugæ parcat, Othoniensis pagi præsidia expetat, nec fœmineo more latebram circunspiciat: se interim plebis acta speculaturū, blanditiasq; irę eius oppositurum promittit. Quod si plebis animum mitigare nequisset, tanto antè id regi pronunciaturū, quantum fugæ occupandæ sat esset. Cōsilio obtemperatum est. Tunc Blacco omissa legatione, sinistris plebem monitis palpitans, conciliandæ gratiæ loco, odium regi impensius struit. hortatur quamcelerrime calumniæ autorē occupent, nec fugacem elabi permittant, oppressionum vindices tyrannum non regem fastidire commemorat: carere culpa, quod honestatis æmulatione committitur: patriæ tutores perinde ac pietatis ministros parricidio exui: priuatum abesse crimen vbi publicę libertatis vindicta peragitur.

Honestatis æmulatione cōmissum culpa caret.

Præte-

Præterea miserrimos cœpti irritos, compotes felicissimos fore. His atq; consentaneis modis solicitato in regis necem populo, aduersum immerentis caput funestos omnium conatus erexit, eaq; actione consternatã amentia plebem veluti furiali quadam face succendit, statimq; impetus creuit vbi hortatorẽ habere cœpit. Neq; enim temeritati eius constantiã suam obiecit, sed publicæ sese dementiæ autorem ascripsit. Igitur incitatior seditionis procella pestifera eius concione deferbuit, grauiorq; tempestatis incentorem nacti tumultus erupit. Inde reuersus pacatiorẽ populi animũ nunciat: facile consternationis procellã acquiescere, si rex irã mutuò deponere, reisq; pœnam remittere voluisset. Quem rex fidum legationis ministrũ ratus, regalis magnificentiæ conuiuio excipit, malignũq; suæ pietatis interpretẽ donis prosequitur. Vtrobiq; gratia perfidiæ habita est. Nam Blacco alterna partes vice subiens corrupto legationis officio, pro mediatore proditorẽ agere cœpit, atq; ex speculatore sceleris hortator euasit, sinistre regis, falso plebis animũ interpretatus. Ita pellacis viri mendaciũ legationis titulo inuolutũ, regem pariter ac populũ fefellit, hunc ne imminentẽ vitaret, illũ ne parceret expectanti. Eundẽ die postera rex prioribus paria pollicentẽ ad speculanda seditionis acta dimittit, communemq; hostem inter se & vulgum creandæ pacis autorẽ assumpsit. Nec solita legato perfidia defuit: cuius pestiferis monitis instincta plebs vehemẽtius aduersum regis caput consternationẽ destrinxit. Kanutus interim quotidianis sacrorũ solennibus assuetus, ne quid religioni præponeret, Albani ædem sacram pro se deprecaturus accedit. Quippe precibus deum, quàm hostẽ armis ne quid charitati detraheret, aggredi præoptauit. vbi dum religioni vacando, officia sanctitatis exequitur, consternatæ multitudinis corona armis sacrariũ clausit. Quotquot ergo ex militibus hostem præcurrere poterant, periculi consortiũ affectantes, regẽ petebant, eius in seipsos discrimen transfundere cupientes. Cumq; salutem secessu consequi possent, periculũ præsentia quæsierunt, morteq; clari quàm fuga tuti fieri maluerunt. Quanta porrò humanitate clientelã hanc abundasse credemus, quę ne infelicẽ domini fortunã desereret, periculo sese quod vitare licebat opposuit, inq; magna fugiendi copia salutem regis quàm suam tueri satius duxit? Benedictus quoq; fraternitatis nexũ fide imitatus, in templo cum fratre commori destinauerat. Ericus vero seorsum ab hoste conclusus cum solus multitudinem sustinere nequiret, per medios hostiũ globos ferro secessum molitus erupit. Tunc nemine religiosæ pacis domiciliũ violenter irrumpere præsumente, primus Blacco cunctantibus cæteris ferro valuas petiuit, ductuq; suo eandem cunctis licentiam tribuit. Ita se non sacrilegij modo, sed etiam publici parricidij ducem autoremq; exhibuit. Quod videns plebs concitato seditionis motu templũ aggreditur, eoq; irruptione facta diuinos lares, ac sanctissima penetralia sacrilega tempestate fœdauit. Verũ Blacco in ipso quem irruperat aditu trucidatus, datis parricidij piaculis, violati sacrarij pœnas pepẽdit: mors eius interfectoris exitu vindicata est. Itaq; alterius fato scelus, alterius pietas causam præbuit. Crediderim tunc pium cruorẽ parricidali permixtũ separatis fluxisse meatibus, atq; sine vlla riuulorum communione hinc sacrũ in scelestũ sanguinẽ diuiduis alueis incessisse. Benedictus liminibus irruptorẽ excipiens, dum foribus acrius propugnat occiditur. Rex ipse inter cruentos imminentis violentiæ strepitus fiducia conscientiæ eundẽ mentis habitũ tenuit: neq; religioni parcius quã si periculũ abesset, vacauit, ne plus ab eo timoris quàm constantiæ viribus indulgeretur. Sed ne extrema quidẽ eius hora sanctitatis studio vacua fuit. Nam cum parietẽ vndiq; à popularibus perfringi (quippe ligneus erat) ideoq; propinquã sibi necem instare animaduerteret, accersito sacerdoti factorũ arcana confessus, per summã mœroris acerbitatem præteritæ vitæ culpas absoluit, præmiũq; sibi pœnitentiæ salubritate conciuit. Tantum enim in innocentia sua fiduciæ reposuerat, vt mortẽ non periculo oppressus refugere, sed metu vacuus appetere videretur. Quinetiã propassis vtrinq; brachijs ante aram fati securus occubuit: vbi dum victimæ more prostratus percussorẽ expectat, immissæ per fenestrã lanceæ mortifico iactu cõfossus, pium mortis sacrificiũ edidit, profusoq; militum sanguine, suum ad vltimũ erogauit. Enimuero crebris vndiq; *S. Kanuti interitus.*

telis petitus, corpus immobile tenuit, nec ante loco quo cubabat exceſſit, quàm feretro mandaretur extinctus. Ex cuius ſanctiſſimis vulneribus plus gloriæ quàm cruoris effluxit: quippe præſentis vitæ exitu initium melioris accepit, hoſtili iudicio punitus, diuino ſeruatus. Felix eorum parricidium, qui quem terreſtrium virtutum orbe exemerant, cœleſtium vſibus applicabant, caducaq́; & fragili potentia ſpoliatum, ſolidæ atq; æternæ felicitatis compotem ſtatuerunt. Sed & clandeſtina eius virtus perlucidis poſtmodum experimentis enituit. Hæc audiens regina patriã cum filio impubere repetit, geminis poſt ſe relictis filiabus, ex quibus Ingertha Folconi Sueticæ gentis nobiliſſimo nupta, Benedictũ, Kanutumq́; filios habuit, hiſdemq́; mediantibus, Birgerũ qui & nunc extat Suetiæ ducem cum fratribus ſuis nepotem accepit: verum ex Ceciliæ matrimonio Ericus Gothorũ præfectus Kanutum cum Carolo procreauit. Ex quibus generoſiſſimarum imaginũ numeroſa poſteritas clara propinquitatis ſerie cohærens emerſit. At populus perempto rege exultans, quod ſcelus deflere debuerat, inſultatione proſequi voluptatis loco reputabat. Qui cum parricidio pietatis cauſam prætexeret, idq́; tyrannicidij nomine coloraret, militem ſuum Deus mercede fraudari non paſſus, arcanam ſanctiſſimi viri innocentiam manifeſtis publicauit indicijs, eximioq́; vitæ eius ſplendore etiam clara mortis ornamenta conceſſit. Sanè ad coarguendam parricidarum malitiam puniti merita miraculoſis prodidit argumentis, ignotãq́; vulgo virtutem mirifico rerum fulgore detexit. Quorum plebs admiratione perculſa virtutis inuidiam egit, conſpicuamq́; ſignorum experientiam diu nequicquam infuſcare tentauit. Veteris nanq; inuidiæ fremitu, ac priſtinis odij viribus pertinacius excandeſcens, adduci non poterat, vt diuinis honoribus coleret, quem ob ſcelus à ſe interfectum putaret, rem cœlitus declaratam humanis argumentis abnegare conando. Quanquam enim damnatos à ſe mores cœleſti iudicio comprobatos videret, ad diſſimulandam tamen, occultandamq́; miraculorum fidem iuſtam cędis cauſam fingebat, firmamq́; facti tuitionem retinens, ſententiæ ſuę perſeuerantiſſima propugnatrix exiſtere non erubuit. Nec vita regem ſpoliaſſe contenta, etiam fati laudibus exuere conabatur, cuius lucem extinxerat, famã quoq; ſepelire conniſa. Sed humanis tenebris diuinus ſplendor inuolui nõ poterat. Quippe miraculorum nitor dubietatis caliginem clara rerum luce pellebat. Nam ſanctitatis eius medela varias imbecillitatum affectiones remediorũ ſalubritate proſecuta eſt. Cumq́; obtrectantium liuor crebreſcentibus ſignis virtuti cedere cogeretur, nec fidem vlterius fruſtrari quiuiſſet, in facti tamẽ defenſione perſiſtens, ſanctitati quidem aſſenſit, ſed eam non tam ex præteritæ vitæ meritis quàm vltimi temporis pœnitentia profectam aſtruxit. Ita & iuſtam facto cauſam prætexuit, & vita caſſum honore donauit. Siquidem digne regem periſſe, ſed pium lachrymis euaſiſſe dicebat, intentionem eius auaritiæ quàm religioni propiorẽ exiſtimans. Cuius erroris non paruas poſtmodum pœnas pependit. Sed & poſteri paternam redolentes inuidiam, ſanctitatis eius formam non moribus, ſed lachrymis imputant, præſentiq́; incredulitati præterito ſeſe errori implicant. Neq; adduci poſſunt, vt ipſius beatitudinem depoſito odio ſyncere æſtiment. Verum ſacra eius oppidulo orta toto penè terrarum orbe fulſerunt, cultusq́; ipſius primum à ciuibus exceptus, paulatim in commune prorepſit. Cuius tam vitæ quàm miraculorum virtutem priuatim Othonienſibus venerandam, publica eam religio conſecrauit. Sed & cœleſtem eius ſpiritum ad hoc vſq; tempus felix ſignorum fortuna proſequitur. Hinc eſt quod Kanutus diuini iam animi immortalitate potitus, vt terreſtribus patriam patrocinijs attollere ſtuduit, ita cœleſtibus protegere non deſiſtit: ideoq́; ſanctitas eius gloriæ & celebritatis fructu opulentiſſima, ſplendidũ in faſtis locum obtinet. Quinetiam ſalutares effectus ſuos quotidianis adminiſtrat indicijs, malitiamq́; patriæ, beneficijs penſat. Nam virtutum eius inſignibus, omnis ætas Danica gloriabitur. Talibus illuſtrationis radijs ſanctorum fatis claritas erogatur, cum cœleſti beneficio mortalis liuor opponitur.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI VNDECIMI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIÆ DANORVM LIBER DVODECIMVS.

INTERFECTO Kanuto, Iuti iniquæ societatis pertinacia singularem Olaui gratiam amplectentes, creari eum regem alacerrimis petiuere suffragijs: hunc sibi plurimum gratiæ relaturũ sperantes, cui tanto regnum discrimine quęsiuissent. Neq; eius fratribus hunc honorem eximio Kanuti amore suspectis, erogandũ duxerunt. Igitur pecunia pacta, Nicolaum communem tam præteriti quàm futuri regis germanum, vadem pro eius redemptione dederunt, receptoq; regnum imponunt. Nec paruum Nicolaus fraternæ charitatis specimen edidit: siquidem fraternas induere catenas, suisq; vinculis germano regnum emere non dubitauit. Quod audiens Ericus, contumeliæ memor quam ei communis fratris iussu inflixerat, vltionis metu cum coniuge Botilda quæ Vluoni Gallitiano ex filio Thrugoto neptis obuenerat, Suetiam petiuit. Dani vero collato certatim ære pro sponsoris reditu, pactam creditori pecuniam numerarunt. Quem Flandrensi custodia liberatum, infesta parricidis fortuna veluti cladem aliquam nostrorum abundantiæ ac fertilitati iniecit. Nam cum Dani noui regis initijs applaudentes pristinæ ruinæ procacius insultarent, criminosis semper infensa diuinitas ne diu scelus impunitate floreret, petulantiam penuria rependere voluit, communiq; inopia publici parricidij victa exegit piacula. Vt enim non in singulos modo sed in vniuersos animaduerteret, summa aëris intemperantia annorum quibus Kanutus regnum gesserat numerum adæquauit, cœlestiq; robore humana vi maiorem edidit vltionem. Quippe verni æstiuiq; temporis feruore satum omne coaruit, autumnale vero adeò pluuium fuit, vt siquid locorum humilitate palustriúe madore alitum succreuisset, perseueranti imbrium inundatione decideret. quanquam contrarium cœli habitum humanæ commoditatis ratio flagitasset. Igitur opportuno solstitium humore caruit, eundemq; sine modo profusum siccum amans sextilis excepit. Tunc planè camporũ facies cœlestibus imbribus inundata, late patentis stagni speciem prębere conspecta est, ita quod æstas ægre genuit, autumnus oppressit: tantaq; temporum intemperies extitit, vt nec imber æstum leniret, nec æstus imbris illuuiem temperaret. Quinetiam agrestes aquis campos tegentibus, supernantia spicarum capita demetentes nauiculis excipiebant, ac deinde putres aristarum reliquias fornacibus igni percalefactis exiccandas mandabant, sicq; eas molæ subijcientes, quia panem præstare non poterant, in vsum pultis vertebant. Quamobrem tanta ciborum penuria incessit, vt maxima populi pars alimentorum inops inedia consumeretur. Ea res locupletes inopia, pauperes morte mulctauit: maioresq; ære, minores spiritu spoliauit. Nam diuitum populus non suppetentibus alimentis, auro argentoq; salutarẽ comparauit impensam: pauperũ vero gregẽ tam census quàm dapis inopẽ horrida passim fames absumpsit. Rex ipse ad vltimã tabem redactus, plurima fruge latifundia permutabat, agrisq; vænire iussis, alimenta possessionũ precijs comparabat. Nobilibus in eundẽ vsum ingenuitatis insignia erogare, rubori non fuit. Enimuero abunde seges finitimis erat, vt priuata gentis, non publica terrarum vltio videretur. Quæ tam dira clades conuictũ populi animũ sanctitatẽ, quam antea detrectauerat, fateri coëgit: deq; celsitudinis eius contemptoribus veneratores effecit. Sanè tam euidens pœna, alijs fruge abundantibus, Danis priuatim ingruens, & parricidarũ noxã, & perempti innocentiã, liquidò argumentata est. Hanc pestẽ Sueno pontifex, cuius summa apud Danos autoritas erat, populo parricidij pœnitere permonito incessurã prædixit. Quippe in plebẽ pius, in deũ venerabilis habebatur, religionẽq; attentiore cura, cõciones præstantiore facundia celebrabat: ita fauore omniũ occupato, arcem inter nostros autoritatis, atq; eloquentiæ fasti-

Multi fortunæ tenuioris homines in Dania fame moriuntur.

gium poſſidebat. Subiectorũ mores, non ſolum dictis, ſed etiam ſereniſſimis operũ informabat exemplis, nec voce quam mente concinnior fuit. Idẽ perfecta trinitatis æde, in exædificando eius ambitu Kanutum religioſi operis ſociũ habuit, nec minorẽ in extruendis Mariæ ſacrarijs operam geſſit. Quippe vnum in vrbe, alterũ Ryngſtiadis enixe molitus, tertiũ Michaël Slagloſæ condidit. Adeò ſe ſanctorũ penetralium ſingulari cultu flagrare monſtrauit. Nec domeſtica ſanctitate contentus, augmentum eius foris petere arrepto peregrinandi labore conſtituit. Cumq; Hieroſolymam proficiſcens Byzantiũ perueniſſet, contracta varij generis ornamenta cum ſacrorũ cinerum reliquijs in neceſſarios vſus domeſtici templi remittenda curauit. Sed cuius Græcia pietatẽ vidit, mortem Rhodos aſpexit. Iiſdem ferè temporibus abſumpto Richaldo, Aſcerus morũ generiſq; ſplendore eximius Lundenſi potitur ſacerdotio. Olauus cum bis penè luſtrũ regnando condidiſſet, inter continuas rei familiaris anguſtias, nihil regali magnificentia dignũ exequi poterat. Sed & finitimi facto paupertatis eius contemptu, famelicũ ferro inceſſere ruboris loco duxerunt, rati inediã armis obrui non oportere, neq; diuinitus afflictũ humanitus premi, aut cœleſtiũ vindictam mortalium viribus exagitari. Cui enim inuidioſum exiſteret regnũ, contemptiſſima tot annis inopia profligatũ? Cum rex diuinum natalem celebrans, pane in domo non ſuppetente ieiunos circunquaq; penates aſpiceret, erubeſcenda menſarũ inopia magnopere confuſus, obducto manibus capite ſuffuſoq; lachrymis vultu, per ſummã animi ægritudinẽ temporis difficultatem gemitu proſecutus eſt. Sanè tantulã dapem tot cõuiuis apponi defleuit, contemptiſſimã famem honoratiſſimæ lucis ignominiã iudicans. Qui mihi alienã ſpecie, ſuam re vera deploraſſe videtur inopiam. Deinde ſupplicatione habita, ſuperna contuitus autorẽ omnium deum vt ſi quid iræ aduerſus populũ concepiſſet, ſuo nõ eius periculo ſatiaret orauit, infeliciſſimũ patrię ſtatum, difficilimũ temporis habitum æſtimans. Quippe tam inops epularũ conuiuiũ quo famem inſtruere potius quam pellere videretur, principũ oculis ſubijcere erubeſcebat. Nec difficiles numinis aures habuit: ſiquidẽ celerem fati viam obtinuit, ſibiq; mortẽ, ſalutẽ patriæ, ſi qua modo parricidis virtus ineſt, pia prece cõciuit, ingenuoq; viuendi pudore maximæ cladis pœnã auertit. Itaq; memoriæ eius ſpecioſius depoſita vita quã geſta aſcribi poteſt, qui fatũ patrię finiẽdi ſpiritus cauſam habuit. Porrò quantũ charitatis erga ſuos cordi inſitũ haberet aperuit, cũ & eorũ mala proprio capite luere vellet, & cõmune periculũ ad ſe ſolũ redundare depoſceret. Nempe quia ſuã pro ciuiũ ſalute deuouit, pij animi titulo fraudandus non eſt. Fortuna ſiquidẽ famem cum autore ſuo pari funere extulit, inediamq; ſatietate mutauit. Huic Ericus natu proximus è Suetia reuocatus, magno omnium fauore ſufficitur. Huius ætas periclitanti populo labentis annonæ ſubſidia reparauit, ſegeſq; tempeſtiui imbris beneficio viſitata conualuit. Nã regnante eo agrorũ habitus ad tantam vbertatẽ exceſſit, vt ſinguli cuiuſlibet annonæ modij totidem denarijs permutarentur. Sed & continuis regni ipſius annis eadẽ agris vbertas inceſſit. Quo euenit, vt non ſolũ ex morũ, ſed etiam temporũ placidiſſimo vſu, boni cognomen acciperet. Tunc planè penuriæ copia, inopiæ ſucceſſit abundantia. Huius viri virtutes ſummatim cognoſcere, tædio nõ ſit. Nam præter ingentia animi decora, ſingularibus naturæ incrementis euectus, admirabili corporis magnitudine eò proceritatis exceſſerat, vt cæterorum vertices humeris ſuperaret: nec longitudini inconcinna ſoliditas fuit, vt totam eius compagem exactiſſimo naturæ ingenio excultam elaboratãq; putares, quæ copori granditate conſpicuo conſentaneum virium habitum conciliauit. Igitur vt corpore nullum, ita nec robore parem habuit, cum ſtaturę laude egregia quoq; vigoris ornamenta ſortitus. Haſtę aut lapidis iactu ſedens ſtantes vincebat: neq; illi ſitus quo minus fortitudinis ſuæ experientiã ederet officere potuit. Eodem corporis ſitu ex robuſtiſſimis duos lucta aggrediebatur, dumq; alterum attrectaret, alterũ genibus compreſſum vrgebat. nec ante deſtitit, quàm prius hunc, deinde illũ pedibus ſubijciendo, amborũ manus poſt terga vinciret. Nec minori robore funiculorum certamen exhibuit. quippe vnum dextra, alterũ ſiniſtra, continens eorũ extrema quatuor præſtanti-

bus

bus robore ex aduerso distrahenda commisit. Quibus eum nequicquam sede sua detrahere laborantibus, ipse funem vtrinq; modo dextra, modo læua corripiens, ingenti fortitudine effecit, vt aut tenentibus restim excuteret, aut eosdẽ ad se magnopere renitentes appelleret, funemq; ducere nequeuntes sequi cogeret. Eidẽ quoq; speciosissimus vocis habitus fuit. Siquidem conciones non solum præstanti facundia, sed etiam tanta pronunciationis amplitudine celebrabat, vt in actionibus non solum à præsentibus, sed etiã à procul positis liquidò exaudiretur. Præterea ad conciliandam sibi popularium beneuolentiã in extrema actionum suarum parte mandati loco subnectere consueuerat, vt viri coniuges suas ac liberos, necnon & seruos cum primum domos rediissent, sub eius titulo consalutationis officio prosequerentur, fore se cuiq; illius seruatorem promittens, communemq; cunctis in exhibendo æquitatis cultu, debitorem affirmans. Verum hunc corporis eius animiq; fulgorem, sola libidinis vis tetris intemperantiæ maculis obscurabat. Siquidem coniugalis copulæ tædio Veneris vsum pellicum cubiculis intentum habuit. quanquam ei fortuna vxorem forma ac moribus conspicuam sociasset. Nec defuit Botildæ tolerabunda mens ad insolentiam mariti sustinendã. Puellas siquidẽ quas ab eo adamari persenserat, maternæ dilectionis officijs prosequebatur, easq; quo promptius mariti studijs indulgeret, quo ad vixit inter pedissequas habuit. Quarum vt formam quoq; concinniorem efficeret, sæpenumero capitis earum cultum proprijs manibus exhibebat. Cumq; abunde foret iram abiecisse, addidit charitatem, & quia sua specie non potuit, aliena marito placere voluit, viriq; in eis affectum colere, quam læsionis suæ vindictam agere præoptauit, ne clarissimum ducem turpitudinis reum ageret. Etenim amoris sui raptrices officijs quam odijs insequi speciosius duxit. Itaq; non solum mariti flagitium dissimulatione texit, sed etiã absq; respectu pellicatus odium merentibus, gratiã erogare sustinuit, veneratione contemptũ, obsequijs iniuriam pensans, eoq; facto clarissimũ muliebris patientiæ exemplum præbuit. Quinetiã singulari moderationis beneficio posteritati insignem nominis sui memoriã commendauit. Fuere Erico filij, Haraldus, Kanutus, & Ericus: sed primus concubina, secundus matrimonio, tertius adulterio ortus proditur, nec mãsuetudinis spiritus regis fortitudini defuit, qui vt crudelitatis alienus, ita socordia vacuus mediũ inter desidiam ferociamq; temperamentũ teneret. Eiusdem quoq; seueritas benignissime popularibus affuit: ne enim potentum auaritia æquitatis vinculum labefactaret, petulantiaq; iuris hebetudinem pareret, insolentiæ rigorem opposuit, & quo plus à peruersis loco destitit, hoc magis per imperium nocuit. Quippe cum à popularium oppressoribus parum per absentiam timeretur, eosdem subita satellitũ manu interceptos suspendio consumendos curauit. Quo facto quid aliud quàm iniuriæ pondus arborea lance pensauit? Quamobrem maioribus formidolosus, minoribus percharus euasit, cum hos paterna indulgentia, illos regia seueritate insequeretur. Filias quoq; complures ex concubinatu habuit, quarum vnam Haquino cuidam Beronianæ necis vltionem pollicito, præmij nomine nuptum dedit: frater siquidem Erici Bero Holsatijs Dytmersisq; subactis, eo loci vbi Wermundi filium Vffonem, cum duobus Saxonicæ gentis lectissimis manum duelli nomine conseruisse proditum est, munitionem inhibendæ defectionis causa molitus, vallo fossaq; insulam cinxit. Cuius dominationem popularium quidam priuatim perosus, concionantis latus hasta transfixit. Ea tempestate Sclauorum insolentia diu Danicæ rei miserijs alita, quippe magis ocijs Olaui prouecta, quàm vllis eius negocijs retusa fuerat, piratica nostros acerrime lacessebat. Sed & Autonem quendam splendidissimo loco natum, Falstriam è Sialandia petentem, moriq; quàm intercipi præoptantem occidit. Enimuero ingenita Danico sanguini virtus, captiuitatis sortem omni fato tristiorem existimat. Quam rem Skialmo candidus, frater hic Autonis erat, in celeberrimis Danorum concilijs querelarum frequentia prosecutus extudit, vt autoritate eius motum vulgus, vnius necem omnium manu vlciscendam decerneret. Adeò quippe regia maiestas popularem euexerat, vt ei decernendarum expeditionũ ius esset, armisq; publicis, non imperium principis, sed plebis arbitrium

Clarũ muliebris patientiæ exemplum.

præſideret. Præterea Alli & Herri Scaniæ oriundi, ſed eius vſum facinoribus demeriti, Iulinum certiſſimum Danorum profugium proſcriptorum titulo petiuerunt. Cuius enixe negocia conſectantes, maritimisq; patriam latrocinijs inceſſentes, rem Danicam atrocius profligare cœperunt. Tunc Danica iuuentus Iulinum adorta, fractos obſidione ciues, quotquot intra mœnia piratas habebant, cum pecunia pactionis nomine præbere coëgit. Quibus noſtri in poteſtatem acceptis, læſæ patriæ pœnas crudeliſſima mortis ratione expetendas duxerunt. Nam quo violentiore eos morte conſumerent, reuinctis poſt terga manibus palis primum affigendos curabant, deinde ventrium caua cultro rimati, nudatis extis primaq; viſcerum parte protracta, cætera ſtipitibus explicabant, nec ante ſupplicium remiſerunt, quàm tortos extis funditus aluo egeſtis, horridæ rapacitatis ſpiritum profundere coëgiſſent. Quod ſpectaculum vt ſpecie triſte, ita re noſtris perquam vtile extitit. Non ſolum enim reis pœnam inflixit, ſed etiam cæteros conſimilem cruciatus cauſam vitare permonuit. Itaque non minori viſentibus documento quàm afflictis ſupplicio fuit. Nec ſemel quidem Ericus Sclauici roboris amplitudinem preſſit, & neruos debilitauit, ſed iterum ac tertio effrenata gentis illius ingenia tanto tempore retudit, vt nulla eum vlterius piratici æſtus procella pulſaret. Interea defuncto Egino Aſcerus clariſſimo inter Iutos loco natus, Lundenſe ſacerdotium ſumpſit. Fortè autem Hamburgenſis antiſtes ob inanes & falſas ſuſpiciones Ericum execratione mulctandum cenſuerat. Quod veritus rex, appellatione ſententiam præcucurrit, Romamq; eueſtigio petiuit: vbi cauſæ ſuæ examine diligentius habito, pontificis accuſationem potenter repulit, cunctisq; defenſionis partibus actore ſuperior redijt. Nec contentus efficaciſſimum cauſæ dictionis ſuæ propugnatorem egiſſe, aduerſariæ partis odio penetralium ſacrorum decus externo ſacerdotio ſubiectum habere paſſus nõ eſt. Quamobrem Romam regreſſus, tum ſe, tum etiam patriam ac domeſtica ſacra Saxonica prælatione liberari petiuit, ne religionis ratione exteris admodum obſequi cogeretur, aut eius diſciplinam ab alienigenis petere neceſſe haberet. Nec difficilem curiæ conſenſum habuit. Quæ ne clariſſimum virum repulſa afficeret, tum dignitatis, tum etiã fatigationis eius intuitu mota, petitioni annuit, ſeq; regnum ipſius ſummi ſacerdotij inſignibus adornaturam ſpopondit, atq; ea promiſſorum ſpe regem à ſe exhilaratum dimiſit. Sed triſtioris fortunæ quod ſequitur. Reuerſus nanque Ericus cum more regio domi in propatulo cœnitaret, inter alios quendam muſicæ rationis profeſſorem adeſſe contigit. Qui cum multa ſuper artis ſuæ laudibus diſputaſſet, inter cætera quoq; ſonorum modis homines in amentiam, furoremq; pertrahi poſſe firmabat. Quinetiam tantas fidibus vires ineſſe dicebat, vt perceptis earum modulationibus aſtantes mente conſtaturos negaret. Cumq; an eiuſmodi vſu calleret interrogatus, peritiam fateretur, tum precibus regis, tum etiam minis effectum præſentare compellitur. Qui cum nec vecordiæ metu, nec periculi prædictione imperantem auertere potuiſſet, ne furori nocendi materia ſuppeteret, primum æde armis vacuefacta, complures extra auditum citharæ in ambitu collocandos curauit, oriente veſaniæ ſtrepitu fores irrumpere, ereptamq; manibus ſuis citharam capiti illidere iuſſos, ne vlterior eius modulatio ſuperuenientes quoque mente captos efficeret. Monuit quoque præſtò eſſe qui furentium veſaniæ valenter occurrerent, ne lymphantes dementia in rixam verſa, mutuis ſeipſos viribus interimerent. Obtemperatum conſilio eſt. Igitur armis domo egeſtis, clauſtrorumq; cuſtodia obſeratis, fidibus operam dare exorſus, inuſitatæ ſeueritatis muſam edidit: cuius prima ſpecie præſentes veluti mœſtitia ac ſtupore compleuit. Qui poſtmodum ad petulantiorem mentis ſtatum vegetioribus lyræ ſonis adducti, iocabundis corporum motibus geſtiendo, dolorem plauſu permutare cœperunt: poſtremo ad rabiem & temeritatem vſque modis acrioribus incitati, captum amentiæ ſpiritum clamoribus prodiderunt. Ita animorum habitus, modorum varietas inflectebat. Igitur qui in atrio melodiæ expertes conſtiterant, regem cum admiſſis dementire cognoſcunt, irruptaq; æde furentem complexi, comprehenſum continere nequibant: quippe nimio captu furoris inſtinctus, eo-

Citharœdus inſignis, affectus hominũ pro voto inflectens.

rum ſe

rūm se valide complexibus eruebat. Naturæ siquidē eius vires etiam rabies cumulabat. Victo itaq; colluctantium robore, ꝑcursum nactus, cōuulsis regię foribus, arreptoq; ense, quatuor militū continendi eius gratia propius accedentiū necē peregit. Ad vltimum puluinariū mole quæ vndiq; à satellitibus congerebantur, obrutus, magno cum omniū periculo comprehenditur: vbi verò mente cōstitit: læsæ primū militiæ iusta ꝑsoluit: vt autē acrioribus expiationis modis pœnitentiā æderet, redimendæ noxę gratia, religiosæ peregrinationis propositū amplexatus est, Iudæamq; diuinæ visitationis memoria venerabilē adire constituit. Cuius studij sanctitatem cum diu tacitus animo reuoluisset, tandem ijs maxime quos ob excellentem corporis habitum ꝑfectionis suæ consortes destinabat, insinuat. Quibus rem dolenter ferentibus, idipsum apud celeberrima patrię cōcilia publicauit. Quod cū in Wibergica quoq; concione vulgasset, attonita multitudo perinde ac patrem amissura foret ingemuit, absentiam eius perniciosam patriæ futurā vociferans, inq; eo remorando tota plebs vnius plorabundi amici vultū habuit. Ad vltimū lachrymis suffusa supplicem se eius genibus aduoluit, magnopere deprecās, ne magis priuati voti quàm publici commodi debitum intueretur, eumq; plus Deo syncera regni administratione, quàm exilio placiturū affirmans. Ille precibus concionis voti religiōem opposuit, eiusq; titulo ꝓpositi pertinaciā tuebatur. Nec populo ad refellendam excusationis rationē consilij sagacitas defuit. Redimendi nanq; voti gratia tertiam se rei familiaris partem egētibus erogaturum promisit. Sed ne sic quidem tenacissimam sanctitatis eius perseuerantiā labefecit. Negabat enim rex honestatē culpa redimi posse, seq; alieni æris interuētu voto liberū fore, futurū asserens si conditione vteretur, vt & se periurij, & patriā paupertatis periculis implicaret. Malle vero ꝓprio sumptu profectionē instruere, quàm aliūde impensarū necessaria mutuari, ne alieno grauamine ad peragendum deuotionis propositū vteretur. Itaque seductos maiores de substituendo interim procuratore cōsulere cœpit, non quia prudentia fallebatur, sed ne ꝓteritis aliorum consilijs, suo indulsisse videretur, priuatam sententiā publicę præferendo. Quo audito principes id se consultoris optioni permittere responderunt, ne hac quidē in re de eius industria dubitaturos, cuius summā in alijs solertiam didicissent. Tunc rex Haraldū filium quē præstantior ætas honori tempestiuū effecerat, regis partibus perfunctoriè donat. Scialmoni vero candido splendidissimæ atq; integerrimæ dignitatis viro, cui non solum totius Sialandiæ, sed etiā Rugiæ vectigalis a se factæ procurationē detulerat, peragendæ circa Kanutum educationis officium mādat. Ericum autē obscuriore loco natum hebetiore quoq; cura cōplexus, minoris potētiæ tutoribus applicauit. Quibus dispositis vt granditatis suæ speciē consentaneo corporum habitu minueret, procerissimos quosq; peregrinatiōis participes legit, sicq; alienæ staturæ spectaculo, suæ miraculum tēperauit, ne singularis eius magnitudo visentibus exteris ludibrio foret. Nec piger Botildæ ad consectāda mariti studia animus fuit. Quem quidē eodē voto, sed diuiduo toro secuta, profectionis meritū pudicitia cumulauit. Sed neq; Ericus patriæ quam deseruit curā abiecit. Ne enim Dani sub externo pontifice sacrorum munera celebrarent, missis ad curiam legatis, in ornamentū domesticæ religionis maximi sacerdotij insigne expetendum curauit. Nec eum Romanæ promissionis fides fefellit: profectus enim à curia legatus, qui sacri insignis prærogatiua nostræ gētis sacerdotiū adornaret, cum celeberrimis Danorum vrbibus inspectis cuncta curiosissime collustrando, non minorē personarū quàm ciuitatū respectum egisset, Lundiæ ob egregios Asceri mores, tum quod ad eam è finitimis regionibus terra mariq; transitus abunde pateat, hunc potissimum honorē deferendū existimauit. Nec solum eam Saxonica ditione eruit, sed etiam Suetiæ, Noruagięq; religionis titulo magistram effecit. Nec parum Dania Romanę benignitati debet, qua non solum libertatis ius, sed etiam exterarum rerum dominium assecuta est. Interea Ericus petitam nauigio Rusciam terrestri permensus itinere magna Oriētis parte transcursa, Byzantium veniebat. Quem imperator nequaq̄ vrbe excipere ausus, extra mœnia tendere iussum hospitalitatis officijs prosequebatur, ratus religionis simulatione dolum intendi. Siquidem famam eius ac magnitudinem suspi-

cione insecutus, impẽsis eum quàm mœnibus fouere maluit. Ad hæc, Danos summa à se familiaritate cultos eadẽ suspicionis occasiõe notabat, perinde ac maiorẽ patrij regis q̃ stipendiorũ suorũ respectũ acturos. Inter cæteros enim qui Constãtinopolitanę vrbis stipẽdia mererentur, Danicę vocis homines primũ militię gradũ obtinent, eorumq́; custodia rex salutẽ suam vallare cõsueuit. Nec imperatoris Ericum opinatio fefellit. Verum re dissimulanter habita, venerandorũ sacrorũ gratia ciuitatis introitũ expetiuit, præfatus maxime se eo loci celebrãdæ religionis amore perductum. Imperator collaudato petentis studio, postero se die postulationi responsurum promittit. Interea qui ex Danis Grecorũ militiam secuti fuerant, imperatore adito, regem suũ consalutandi potestatẽ efflagitãt, permissisq́; segregatim egredi iussum, ne simul omniũ animos vna regis hortatio caperet. Subornauerat enim imperator vtriusq; vocis peritos, per quos eorum Ericiq́; colloquia disceret. Primũ itaq; consalutato rege considere iubentur. Tum ille fari exorsus, docet Danos Græcorum stipendia merẽtes iamdudũ honoris arcem virtutibus impetrasse, indigẽis exules imperitare, multoq́; foris quàm domi fœliciores existere. Ad hęc, imperatorẽ eorum fidei capitis sui custodiã credere, eumq́; prælationis vsum non tam ex eorũ meritis, quàm ex illorum qui ante eos Græcorũ militiã coluissent, virtute progenitum. Quapropter magnopere eis curandum esse, ne plus temulentiæ quàm sobrietatis studijs indulgerent, susceptæ militiæ melius affuturi, si neq́; se vino, neq; regem solicitudinibus onerassent. Fore autem si frugalitatis normã deseruissent, vt militiam segnes, iurgia alacres exequerẽtur. Monuit quoq; ne manum cum hostibus conserturi, maiorem vitæ q̃ virtutis curam agerent, néue mortẽ fuga præcurrerent, aut salutem suam ignauiæ præsidio tuerentur, promittens se cum primum in patriam redissent, fidelem eorum operam beneficijs pensaturũ. Quod si viriliter dimicantes spiritum in acie profudissent, propinquos eorum ac necessarios honore prosecuturũ. His itaq; consentaneis modis vniuersos affatus, propensam Danorum fidẽ Græciæ conciliauit. Cuius rei imperator per subornatos certior factus, falso Græcis sapiẽtiæ ꝓrogatiuam ascribi inquit, quod ducis fidem notassent, cuius gentem toties alienã perfidię cognouissent. Siquidem probatissimo popularis constantiæ experimento regiæ fidei habitus æstimari poterat. Cumq́; eum religioni potius quàm fraudi intentũ aspiceret, vrbe exornari iussa, ac plateis cultius stratis, dextera manu venerabiliter exceptũ ad curiã & palatium vsq; magno cum omni tripudio triũphantis more ꝑduxit, & cui suspicionem immerenti inflixerat, honorem quo maior ab homine pręstari non poterat, erogauit. Quinetiam ei perinde atq; honoratissimo hospiti regiã cessit, eaq́; nemo deinceps imperatorũ vti voluit, ne quis se maximo viro tecti communione æquasse videretur, hospitijq́; reuerentia perpetuũ hospitis monumentũ existeret. Quinetiã accersito qui staturam eius mensurę parilitate cõpręhenderet, stantisq́; & sedentis habitũ quàmdiligentissime coloribus cõplecteretur, tantę magnitudinis admirationẽ perenni spectaculo repræsentandam curauit. Et ne tantum hospitem indonatum dimitteret, complacita postulare præcepit. Quem cum facto opũ cõtemptu sacros potissimũ cineres exoptare cognosceret, honorandis ossium reliquijs donat: ille religiosum munus cupide amplexatus, idipsum imperatoria bulla assignatũ Lundiam, Roskildiamq́; deportandum curauit. Et ne ortus sui locum veneratione vacuum fineret, Slangathorpiam cum Nicolai sacratissimis ossibus diuini patibuli particulã transtulit. Quippe & oppidi illius templũ molitus, & eo loci vbi nunc aram videmus, matre editus proditur. Præterea oblatum ab imperatore magni ponderis aurum spreuit, ac repudiauit, ne postposito continentiæ studio, Græcas opes appetere videretur. Quem mox imperator iniuriæ reum agere cœpit, affirmans se, non donum cõtemptu ab eo fuisse perfusum, abiectisq́; precibus vnico notæ irritamento oblatis verecunde eum vti coëgit. Et ne rex accipientis potius, quàm erogantis partes agere videretur, humanitatis eius officijs mutua liberalitate respondit. Sed donis eius precium nouitas fecit, barbarumq́; munus hoc imperatori charius, quo Græciæ rarius fuit. Deinde piraticis ab ipso nauigijs, commeatúque donatus, Cyprum contendit. Cuius insulæ natura adeo quondam tumulorum impatiens fuit, vt mandata

data

data sibi interdiu corpora, proxima nocte reijceret. Hic rex febri implicatus cum vicinum sibi fatum adesse cognosceret, apud celeberrimam Cypri vrbem corpus suum funerari petiuit, præfatus tellurem aliorũ cineres respuentẽ, suos quietius habituram. Igitur pro voto tumulum nactus, corporis sui beneficio vetustam humi indignationem repressit, eamq; humanis ante cadaueribus reluctantem, non solũ suæ, sed etiam alienæ sepulturæ patientem effecit. Coniugem quoq; eius idem peregrinationis labor finiuit. Iamq; tota regis stirps Suenonis ad tres tantũ filios, Suenonem, Nicolaum, & Vbbonem redacta fuerat. Nam vt ex suprapositis liquet, Kanutum, Benedictum, atq; Beronem ferrum abstulit, cæteros morbus absumpsit. A discessu vero Erici biennium intercessit, antequam Dania certum mortis eius nuncium accepisset. Igitur Sueno natu maior ab Erico secundus tantopere regnum ætatis fiducia affectabat, vt nequaquam communẽ patriæ sententiam duceret expectandam, vocataq; Wibergum concione, publici delectus arbitrium vnius prouinciæ iudicio præcurrere non extimesceret. Et fortassis morum suorum obscuritatem perspicaciori censuræ committere verebatur, ideoq; fastigium paucitatis cõsensu rapere, quàm fortunam suam incerto multitudinis decreto subijcere maluit, partiumq; suffragijs occupare, quod vniuersorum erat sententia tribuendum. Sed dum citato equitatu cursum ad Wibergicæ concionis locum dirigit, corporis firmitate defectus, quo lenius commodiusq; ferretur, carpẽto se excipi iussit, affirmans hilariter obiturum, si saltem sub regis titulo triduum exegisset. Neque enim neruorum hebetudo, aut membrorum tarditas festinabundæ mentis cursum reflectere potuit: sed ob morbi magnitudinem huius quoq; vsum perosus, ministris properare iussis, lecticam poposcit, præfatus nil se curaturũ, si rex à populo salutatus, spiritum in cõcione deponeret. Enimuero insopibilis ambitionis calor imbecillitate superari nõ potuit. Sed dum aduersæ valetudinis immemor supra vires scõcionem appetit, non regno fatum, sed fato regni titulum præcucurrit. Restabat igitur vt circa Nicolaum, Vbbonémque delectus perageretur. Nam Haraldus summa sibi populariũ odia iniquissima regni administratione pepererat. Quippe procuratione in calumniam versa, tam fœde se, tamq; deformiter gesserat, vt abiecto iustitiæ cultu rapinis ac latrocinijs teterrimam in subiectos potentiam exerceret, plebémque omni iniuriæ genere fatigaret. Quo euenit, vt cuncti sordidissimam eius dominationem perosi, nequaquam regnum oppressori deferendum putarẽt, indignum rati iniurias suas obsequijs, angustias honore rependi. Cunctis ergo Ysoram coeuntibus, cum ob ætatem Vbboni summa decerneretur, Nicolaus solus qui id ægrè laturus putabatur, maximo fauore concionis suffragia comprobabat, quod Suenonis filij pro ætatis habitu regni inter se successionem versare consueuerint, sempérque minorem maior honoris huius hæredem habuerit. Vbbo vero parum solertiæ visus, veluti secordiæ conscientia tanto oneri humeros suos subijcere recusauit, vegetioris ingenij fratrem eo munere dignissimum asseuerãs. Enimuero animi sui imbecillitatem, proprio quàm alieno iudicio metiri prudentius duxit. Sed mihi quidem vitandæ præsumptionis gratia, humilius quàm verius de virtute sua sensisse videtur, cui melius respuendo regnum, quàm amplectendo consuluit. Eo quidem honore dignior, quod oblatum sibi fraternæ prudentiæ cedere non erubuit. Et quidem Dani parum iusta æstimatione tam modestam eius verecundiam prosecuti, ignauiq; prudentem virum fugiendi oneris rationem inertiæ simulatione quæsisse: quem perseuerantia superare debuerant, negligentia prætertire sustinuerunt. Quis enim mentis compos huius refertum industria pectus ignoret? qui se intra priuatum fortunæ habitum continere, quàm dignitatis incrementa cura ac sollicitudine quærere præoptauit.

Cypria tellus humanorum cadauerum quondam impatiens.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI DVODECIMI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER
DECIMVSTERTIVS.

IGITVR Nicolaus suscepto regno adeò animum ab omni fastu auersum habuit, vt nihil ex pristina mansuetudine sua decerperet, totámque præteritæ vitæ consuetudinem retinens, cum fortuna animum mutare passus non est, ne potius fortunæ mores, quàm moribus fortunam subijcere videretur. Præterea ne patriam sumptuosa clientela ac voracibus oneraret impensis, quotidianam militiam suam sex tantum aut septem clypeis ob exturbanda latrocinia contentam habuit, nec petulantiorem regem quàm militem egit. Duxit autem Margaretam patre Ingone Sueonum rege, matre vero Helena natam, cuius castitatem rex Noruagiensium Magnus coniugio delibauerat. Qui cum sedulo Suecones adortus, in Hallandenses etiam arma proferret, inopinata eorum irruptione perculsus, vt erat calciamentis vacuus probrosum ad naues recursum habuit, eiúsque fugæ deformitatem etiam cognomine vsurpauit. Cuius manum Ingo saluti suæ perniciter imminentem ferre nequiens, merendæ pacis gratia filia ei in matrimonium tradita, periculum beneficio repulit. Ex hac itaque Margareta Magnus prolē non sustulit. Nicolaus infœlicibus sobolē auspicijs propagauit. Cuius filius Ingo initio adolescentiæ effrenis equi lasciuia excussus, eiusdémque vngulis artuatim obtritus, splendidissimum sanguinem luteis viarum sordibus erogauit, tristissimóque fati genere consumptus, sparsis viatim membris, lacerum humi cadauer iacuit. Pædagogus quippe eum equo assuefacere cupiens, habenas manu continere permisit, quarum regimini intempestiuus adolescens pede subsellijs inhærente, contiguum solo corpus habuit. Magnus vero fœlicioribus naturæ quàm fortunæ incrementis euectus, teterrimum consanguineæ cædis piaculum edidit, atq; ad notissimum fidei exemplum euasit. Cui mater ampliorem propinquorum fauorem affinitatum beneficio creare cupiens, Henrico Regnaldi fratris, Kanuto Ingiburgam sororis filiam coniugio copulauit. Paterna vero bona in æquales admodum portiones partitione redegit, vnam sibi, cæteras nuptis (quas præfatus sum) diuisionis parilitate contribuens. Hinc Danorum, Sueonúmque dissensio orta, ac deinde compluribus inimicitiarum incrementis coalita, ad hoc vsque tempus veteris odij tenacissima perseuerat. Præter hæc Ingritha Vbboni cuidam postmodum denupta, Nicolao ex pellice nata proditur. At Margareta non solum diuinarum ædium opes latifundijs auxit, sed & totis viribus ad augendum eorum splendorem incubuit, sacerdotalísque cultus inopiam exquisito ornamentorum genere permutauit. Enimuero quo rem diuinam ornatiorem efficeret, pallas, laticlauias, cæteráque sacerdotij insignia condere, atque sacrorum vsibus erogare curæ habuit. Henricus vero Guthskalci ex Siritha filius maternis à Nicolao bonis indigne spoliatus, tam acrem eorum repetitorem agere cœpit, vt Danis infatigabiliter imminens, ipsum intra Slesuici fines ad tuendam salutem suam statione & excubijs vti cogeret. Interiectam Albiæ Slesuicóque prouinciam cultore vacuefecit. Cuius rei vlciscendæ gratia Nicolaus excita classe, Liutcham appellit, Eliuo Slesuicensis præfecturæ viro equestres obuiam sibi copias ductare iusso. Necdum enim Dani externas obequitando pugnas conficere nouerant. Verum præfecti leuitas pecuniæ ab Henrico pactione corrupta, cupidius quæstum, quam imperium intuebatur. Itaq; Nicolaus Sclauicis in campis vacuam equis phalangem explicat. Tunc Sclaui pedites obequitando lassare, quàm cum tota acie manum conserere tutius rati, nunc alas, nunc cornua circumuolando, eadémque varie iaculis incessendo, obliquis hostem insultibus lacerabant. Procursu nanque in eum directo fuga referebantur, nec recursum segnius quàm impetum edebant, nostrorumq; maiore mole quàm pernicitate sibi immi-

imminentium ex aduerſo congreſſum vitantes, reiectis habenis, aduerſos premebant. Terribilem bello virtutem furtim & quaſi inſidiarum latrocinijs attẽtantes, Ita laxata debilitataq; Danorum acies, quia rem in plano parum feliciter geſſerat, vicini montis editum occupauit, ſalutem ſuam quam armis tueri nequibat, loci præſidio munire cupiens: eoq; potita, verticis beneficio ſubiectum hoſtem ſecura conſpexit. Die poſtera ne loci, quàm ſuis viribus munitior videretur, ancipitẽ campi fortunam repetere, quàm certo montium tutamento gaudere maluit. Sed equeſtris militiæ ſpiritũ pedeſtris ferre non potuit. Quo euenit, vt amiſſum pugnæ decus recuperare nitentes, priſtinæ cladis ignominiam poſtera cumularent. Crediderim hanc pugnę fortunam ab inſtrumentorum magis, quàm animorum inopia profectam, quia dum fortitudinis ſpiritus parum curioſe prima militiæ cõmoda circunſpexit, non metus ſed inertiæ pœnas pependit, ſuaq; potius negligentia quàm alienis viribus proculcatus occubuit. Haraldus re fortiter geſta adeò grauiter affectus proditur, vt gradiendi inops clypeoq; à ſuis exceptus, alienis manibus caſtra ſequeretur. Kanutus quoq; per ſummam vulnerum acerbitatem pedum firmitate defectus, promptiſſimam militis fidẽ expertus eſt. Qui ne dominus ab hoſte interciperetur, periculum eius ſuo diſcutere non dubitauit. Socijs nanq; de induſtria fugere iuſſis, ipſe corporis ſimulatione curſum lentius agens, imminenti ſibi Sclauo manus obtulit vinciendas, eiuſdemq; propius obequitãtis habenas corripiens, lata à ſocijs ope, equo barbarum ſpoliauit. Quo potitus, protinus eo ſummam Kanuti imbecillitatem adiuuit. Igitur vt callidæ, ita periculoſæ fortitudinis fœlix exitus fuit. Subeunte crepuſculo noſtri infœlicem pugnę euentum ſortiti, reliquias ſuas vnico repetiti verticis præſidio tuebantur. Cibo quoque & potione defectos præter vulnera ac laſſitudinem etiam alimentorum inopia lacerabat. Igitur ad vltimam penè tabem redacti, quum & pericula vndique, & nuſquam auxilia circunſpicerent, quippe & Scaniẽſium tempeſtate detinebatur aduentus, & Elinus pecunia ab Henrico corruptus, reddita tarditatis ratione, copias ducere superſedebat, humanę opis deſperatione ad cœleſte pręſidium confugerunt, abſumptęq; ſpei ſuæ reliquias in dei, quàm hominum fortitudine reponere maluerunt. Poſtera vero die qua Laurentianæ vigiliæ ſacra recolebantur, diuinam potentiam nullo melius, quàm frugalitatis voto propitiandam rati, concione lugubriter habita, lucem qua vel priuatum Laurentij, vel publicum ſanctorum ſolenne præcurrimus, ſiue quam diuinæ paſſionis memoriæ dedicare conſueuimus, annuo temporum volumine repetitam, ab omni Danica ætate continentiſſima ieiunij religione excolendam promittunt. Quod votum publicæ neceſſitatis exigentia nuncupatum, exactiſſima poſteritatis cura firmauit, indignum rata ſtatam à maioribus continentiam ſtomachi impatientia atque eſcarum auiditate conuellere. Diluculo vero noſtrorum acies centuriatis globis naues repetere adorſa, Scanienſes nuper claſſe aduectos obuios habuit. Quorum aduentus beneficio recreata, ipſos perinde ac corpore & viribus integros ne terga ab equitatu inceſſerentur, curare iubet. Deinde compoſito gradum agmine promouens, cum fortè limoſam obiecti lacunaris voraginem traijcere debuiſſet, neque eam vllo compendij deflexu vitare quiuiſſet, peragrare adorſa, ſed mox paluſtri cœno tenacius implicata, ac deſidentis luti illuuie præpedita, confuſo tranſitionis impetu ſimilem fugæ tumultum edebat. Maior pars labili paludis mole peſſundata, pecorum more ab hoſtibus trucidabatur. Ita tranſmeandi auidis improuidaq; & cæca feſtinatione ruentibus impedimentũ periculo fuit. Tandẽ ægrè in littus reditum, diſceſſumq; eſt. Cumq; Sclaui perinde ac victoria freti verbis virium ſuarum laudem præ ſe ferẽtibus, Danicas vituperio inſequerentur, & quaſi illarum imbecillitati fortitudinis ſuę iactantia procacius inſultarent, Henricus qui probe noſtrorum animos nouerat, diuerſa ſe, inquit, hoſtium robur æſtimatione complecti, quippe regis eorum in equo præualido exemplum liquere. Qui ſi vires ſuas ſciſſet, omne equitis imperium ſperneret. Quas quoniam ignorat, facile inſidentis arbitrium patitur. Ita Nicolaum ſi viribus ſuis fidem haberet, cuncta proſpere, diffidentem vero nihil fœliciter executurũ. Poſt hæc Elinus quod patrię fortunam vendidauerit à rege perfidiæ da-

mnatus, non ſolum præfecturæ beneficio, ſed etiam patrimonij rebus ignominioſe exutus, vltima inopia ſordidiſſimi lucri pœnas perſoluit. At Henricus ob ſuperioris pugnæ ſucceſſum audaciæ incrementis euectus, littorales Danos piratica laceſſendo, non ſolum Eidoræ finitima, ſed etiam cuncta Sleſuico Vallóque quod Danorum opus vocamus interiecta vaſtabat: ipſam interdum vrbem illatis clàm per nauigia copijs improuidam aggrediebatur. Itaque poſt exactum Elinum adhuc finibus illis prouiſore vacuis, creberrimæ exterorum violentiæ etiam domeſtica furta acceſſere, tantoq; ciuitas intus quàm foris acerbius vrgebatur, quanto ad nocendum occulta manifeſtis proniora noſcuntur. Æque ciuis vt hoſtis formidabatur. Quippe Freſones cũ Holſatijs ac Dytmerchis impunitatis ſpe ob præfecturæ vacationem concepta, dies latrocinijs, noctes furtis emetiebantur, & vbi faſtigia nequibant, imas ædium partes ligonibus adorti, cuniculis cuſtodem fallebãt, Nec minor ædituorum in aſſeruandis rebus cura flagrauit. Equi intra repagulum ne furtim abſtrahi quirent, ferro compediebantur. Ædium excubitores vberioris cautelæ gratia, valuis affixi iacebant. Nec ſerarum clauſtris contenti, etiam foſſa aditus obfirmabant. Ita graſſante latrocinio quidam ingenuę ſtirpis plurimorum paupertatem partarum nequiter opum incrementis abolitam cernens, abſque reſpectu verecundiæ eadem amplecti animum induxit, clariſſimamq; indolem ſuã ſpe lucri incitatam, ex ſummo nobilitatis faſtigio in obſcœniſſimam atque profundiſſimam turpitudinis ſentinam abijcere non erubuit. Ita ſanguinis decore indecenter vſus, vires generis ad ſcelerum licentiam trãſtulit, & quod virtutibus nutrimentum eſſe debuerat, vitijs obtentui fecit. Siquidem nulli facta eius aperta criminatione inſequendi audacia fuit, tantoq; propẽſior delictis impunitas habebatur, quanto conſpectior delinquentis noſcebatur autoritas. Ea tempeſtate miſſi à Kanuto qui pecuniam quam educator eius depoſiti nomine conſeruauerat, in Fioniam è Sialandia transferrent, cum ab vtroq; littore æque diſtante nauigio procul piratas imminere conſpicerent, expenſam fune crumenam vndis occultauere. Poſtremo cum ſe parum potentes remigij animaduerterent, fugæ diffidentia implicati, reciſo tenaculo, vetuſtas regum opes harenis, quam hoſtibus relinquere maluerunt. Quam rem Nicolaus in Sialandiam ex Fionia traijciens tametſi eminus ſpecularetur, periclitãtibus præſidio fore nequiuit, quod exiguis & inhabilibus ad remigium nauigijs vteretur. Poſtea cum Kanutum iocundum præ ſe vultum ferẽtem conſpiceret, oris hilaritatem increpans ob recẽtem auiti paterniq; æris iacturam, dolere ei admodum expedire dicebat. Ille nihil hac ſe moueri fortuna dicebat, ſed eius beneficio ſummam liberalitatis occaſionem accepiſſe reſpondit: vt enim ante nihil ex paternarum opum cumulo decerpere auſum, ita deinceps acceſſuras abũde erogaturum. *Diuitiæ, nutrimẽtũ auaritiæ* Maximum quippe auaritiæ nutrimentũ diuitias eſſe, quas quiſquis aſſeruare intenderit, humanitati vacare nõ poſſit. Qua voce ſe pecuniæ, ſed eam regi imperare monſtrabat. Cuius rei pręcipuum extitit documentum quod ſequitur. Cum ob creberrimas acerrimasq; finitimorum excurſationes nemine Sleſuicenſis præfecturę beneficium etiam oblatum recipere audente, Kanutus tam periculoſum à patruo honorẽ non opum cupiditate, ſed fiducia virtutis expeteret, neque gratis eum impetrare quiuiſſet, vendita patrimonij parte, formidoloſum alijs munus precio aſſecutus eſt, eam demum quæſtuoſam eſſe militiam ratus, qua gloriæ & claritatis ſtipendium potuiſſet acquiri. Ita rex extimeſcendum ignauiæ decus virtuti venale fecit, emptor verò plus lucri in militiæ, q̃ opum agitatione repoſuit. Principio ſiquidem perceptæ poteſtatis Henrico per legatos mandat libẽter ſe cũ eo de pace acturũ, ſi primum & damna Iutię emendatiõe penſata, & ſpolia ab ipſo reſtituta fuiſſent. Quibus profectis ipſe interim perinde ac reſpõſi præſcius, non ſolum ſuorũ, ſed etiam eorum quos ex finitimis amicos habebat, manu contracta legatorũ reditum armis ſubſequi ſtatuit. Henricus ſe neq; cum Danis amicitias geſturũ, neq; à maternæ hæreditatis petitione ceſſaturũ reſpondit. Quo accepto Kanutus rurſum ad eum legatos mittit, omnẽ ſequeſtræ pacis cõmunionem publice reciſuros. Quorũ Henricus irriſa legatiõe, Kanutũ impatiẽti ſeſſoris equo ꝑſimilem ait, ſe vero petulantię eius frenos inijcere curaturũ. His auditis Kanutus,

nutus,

nutus, vt magno impetu, ita minimo tumultu noctu iter ingressus, ferriq; & prædæ abstinẽs, quo minus aduẽtus eius ꝓuideretur, diluculo ad Henrici munitionẽ peruenit. Ille tam subitæ irruptionis incautus, nec arma capere, nec se p̃sidio tueri parat, sed protinus vicinũ mœnibus flumen equo attẽtans, vnico aquæ interstitio hostem fefellit, lætatusq; est quod salutẽ suam amni quàm oppido credere maluisset. Quẽ cum Kanutus vlteriore iam ripa potitũ aspiceret, an maderet per ludibriũ percontatus est. A quo e contrario quid ita incederet interrogatus, venisse se, inquit, vt promissa ab eo lora recipiat. Ille minas sibi quas nuꝑ intenderat responsi vrbanitate exprobratas intelligens, ignominiã ioco ꝓsequutus, adeo mihi, inquit, calciũ viribus obniti videris, vt ne tangi quidẽ cõtinerive queas. Tunc Kanutus prius castrum, deinde cæteræ regiõis culta vastauit. Secũdo quoq; nouatis copijs omnem Sclauiã strage atq; incendio implicauit: nec solum patriã hoste, sed etiã hostem robore vacuefecit, adeò vt prius prouocare solitum ne ꝓpriæ quidẽ tutelę sufficientem relinqueret. Postremo cum totas Henrici vires prudentia sua ac fortitudine debilitasset, sanguinis quo illum proxime contingebat natura actus, vt publicè hostem ita priuatim amicũ egit. Semel nanq; dimisso exercitu viginti duntaxat equitibus comitatus, ad locũ in quo Henricũ diuersari didicerat, cursum direxit, præmissis qui suæ ei salutationis mandata perferrent. Henricus falso hostẽ sibi blandiri inquiens, protinus vbinam esset perquirere instituit. Quibus eum in porta adesse referentibus, ipse nuncio attonitus, mensam ad quã forte prandendi gratia discumbebat, vi manus discutere parat. Tunc legati præsentiã ducis à pace profectã iurantes, conceptum falso metũ affirmationũ suarum perseuerantia discusserunt. Quibus vt Henricus fidem habuit, fugæ meditationẽ amoris indicio castigauit. Enimuero tabulę innixus suffuso lachrymis ore infœlicem Daniã futuram dum tali viro caruerit, aiebat: se vero amicitiam eius syncera amodo fide culturũ. Hunc nimirũ consanguineus amor & suæ infelicitatis obliuisci, & hostis virtutem fateri coëgit, vtq; propriæ fortunæ immemorẽ, ita alieni laudatorẽ effecit. Deinde pręsentẽ amplexatus, haud parcius lachrymas quàm epulum prębuit. Quippe pręsentem eius mansuetudinem q̃ præteritas noxas attentius intuens, frequentiæ damnorũ vnius beneficij indulgentiã anteposuit. Sed neq; Kanutus profectũ à pietate mœrorem ingratus excepit. Quinetiam plus in creanda pace q̃ fruenda dape voluptatis reponens, & quasi mediatoris partes agere exorsus, Henricũ auunculi gratiam expetere iussit, ac demum consensum eius perseuerantia admonitionis obtinuit. Siquidẽ Henricus rem maternã, cuius repetendæ causa aduersa Danis arma tulerat, precij pactione interposita, Kanuto in possessionem ascripsit, eãdemq; Kanutus ad regem conditionem quã acceperat transtulit, ac deinde receptam ab eo pecuniam Henrico numerauit. A quo etiam postmodũ ad conuiuandum accersitus excipitur, affirmante priori eius aduẽtui minus q̃ decuit impense seruitum. A quo etiam Henricus nuper se vita atq; incolumitate donatum iudicans, Sclauiam ei iurisiurandi firmitate legauit. Huic accessit quod ad gerẽda cum Theutonicis bella, quibus pręcipuè Sclauia vexabatur, filiorum virtutibus diffidebat, maluitq; maturum fortitudine hęredẽ circunspecta arbitrij sui libertate cõsciscere, quàm sub naturali sed inualido patrimoniũ exteris ꝑuadedum relinquere. Hæc offerentẽ Kanutus impietatis sibi notã immerentiũ liberorũ contẽptu pariturũ affirmat, seq; tam iniustis eius promissis vsurum negat. Postremo perseuerantissimis Henrici precibus superatur, propositi rationẽ à natorum socordia mutuãtis. A quo etiam imperatoris gratia quod Sclauia in eius beneficio reponi videretur, admodũ egêre permonitus, equum ei calces auro confixũ muneris loco transmisit, donumq; per se habile inusitatis vngularum ornamentis accipiẽti venerabilius reddidit. Crediderim tũc imperatorem plus laudis in dantis industria, quàm dono reposuisse, cum primi pręcij metallum quo contẽptibilius habitum, hoc gloriosius videret oblatum. Absumpto Henrico legatã sibi prouinciam nullo refragante possedit. Interea Haraldus cum nec domi clarus, nec foris celeber haberetur, virtutis inopiam quæstuum copia leuare cupiẽs, refertum nequitia animum in imam turpitudinis voraginẽ egit. Ad rapinas & furta mancipijs vtebatur. Seruorum labores latrocinijs applicabat.

Satellitum cultui viciniæ ſpolia, ſumptui impendebantur armenta. Æſtate piratica pariter ciuibus atque exteris inſidioſus exegit. Cæterum quò Roskildiæ dam noſius immineret, aduerſam ei munitionem erexit, quam & ſordidiſſimę clientelæ frequentia compleuit. Itaque ruris opima populatus, pari vernarum maleficio ciuilia lacerabat. Qui clam noctu meritorijs ſeſe tabernis ſubijcientes, complacitas animo merces impune tollebant. Aliis interim diſtrictos hoſpitum iugulis gladios applicantibus, interitumq; minantibus, ni iniuriæ patientiā præbeant. Ea furti violentia ſummam ciuitatis opulentiam ad vltimas rei familiaris anguſtias redegit. Talibus calumniæ ſtimulis laceſſita prouincia, accenſis indignatione animis, vltrices damnorum manus Haraldi bonis inijcere aggreſſa, ſpolia ſpolijs, rapta raptis vlciſcitur. Neque enim ſibi aliena corripere, ſed propria reſumere videbatur. Ipſe tutò terras tenere nequiens, conſternatæ multitudinis impetum nauigio vitauit. Quem Kanutus alieni rapaciſſimum, ac vitioſiſſimis vbique lucris incumbentem aſpiciēs, aui perſimilem aiebat omnigēnis alitū pennis nidum compaginanti, ſubitò ventorum turbine diſijciendum. Ita Haraldum prædonē omnium effectū omnibus prædam ex ſe daturum, aliorumq; ſpolia ſuorum indubitanter periculo luiturum. At Erico modeſtum erga populares ingenium erat. Qui cum debitam ſibi paternæ rei portionem expeteret, ab Haraldo fratre repellitur, negante adulterio ortum ad hæreditatis communionem pertingere. Ea re, vt par erat, motus, acerrimum bonorum eius perſuaſorem agere cœpit, fraternisq; ſpolijs iniurias ſuas vlciſci probitatis loco duxit. Cæterum Aruacum rapta congeſſit, ſordido neglectoq; loco ſplendidas opes complexus. Quem Haraldus noctu ibidem inopinatū adortus, poſtquam fuga delapſum cognouit, morę copia non ſuppetēte, circa prędam hærere metuens, tecto faces ſubiecit, refertamq; ſuis opibus ædē flammis abſumere, quàm raptori intactam dimittere maluit. Quo comperto Kanutus profectas à contemptu lites compeſcere cupiēs, metuensq; ne degenerati patris fulgor in filijs exoleſceret, vtriq; Sleſuicum venire diſtrictius mandat, ſi ſuperſedeant parte corporum ſpoliandos minatur. Præſentes deinde fraterne coarguens, curioſa animi inſpectione æquiſſimā inter eos patrimonij participationē peregit, Ericoq; ac Haraldo in paterna bona eūdum iudicauit. Eodem tempore Henrici Suenonis filij coniunx mariti conuictum ingenti peroſa faſtidio, aliena veſte ſumpta, ſuis ſe penatibus intempeſta nocte ſubduxit. Apud quam iuuenum quidam (vt fama eſt) plurimam obſequio familiaritatem adeptus, callide effecit, vt ad ſuum eam amorē perduceret. Deinde ne res amborum periculo proderetur, muliebriter allectam viriliter cultam, furtiue deuexit. Quam vir eius fortuitis ſubſecutus indicijs, apud Alaburgiam in cultu familiari deprehenſam, amatore delapſo, domū reduxit. Verum hanc ignominiam à clandeſtino Kanuti conſilio profectam ratus, integerrimi viri innocentiam tacitis ſuſpicionis motibus inſecutus, inſontem notabat. Interea Sueticarum partium rege abſumpto Gothi ſummam, cuius omne penes Sueones arbitrium erat, Magno deferre auſi, alieni priuilegij detrimento dignitatis ſibi incrementa quærebant. Quorū Sueones autoritate cōtempta, veterem gentis ſuæ prærogatiuam in aliquāto obſcurioris populi inuidia deponere paſſi non ſunt. Igitur antiquę dignitatis ſpeciem intuentes, titulum iniuſta collatione præreptū, nouo regis electu caſſarūt. Qui mox à Gothis trucidatus, morte Magno imperiū ceſſit. At Magnus incidentem ſibi nuptiarum cupidinem, Polanorum præſidis Bokiſclaui filiam poſtulando compleuit. Qua ſibi per internuncios deſponſa, mox Sclauiæ excitam paterno imperio claſſem admouit, rex cuius Vartiſclauus diutinas cū Danis, Polanisq; inimicitias geſſerat. Hic Nicolaus vrbem Ornam oppugnare adorſus, obſidionem pactione redimere coēgit. Inde Iulinum nauigans, Bokiſclauū magna manu inſtructum obuium habuit. Cuius copijs auctus, celerem oppidi expugnationem peregit: deinde relicto victoriæ ſocio allatam filio ſponſam abducit. Vartiſclauus rem Sclauicam intolerabili vaſtationis onere feſſam conſpiciēs, pacem colloquio petit. Quo parum proſpere habito, pari ſupplicatione apud Strelam diſcedentes aggreditur, vbi cum pacis pignoribus fretus, nauigium regis ab ipſo inuitatus intraſſet, maligno ſatellitum inſtinctu, captiui more habitus regredi

Ex adulterio natus, hæreditatis particeps eſſe non poteſt.

di prohibitus eſt. Quam rem Kanutus in concione querela proſecutus, magnopere regem monere cœpit, ne plus alienæ perfidiæ viribus quam propriæ indulgeret temperantiæ, néue hoſtem fidem ſuam ſecutum captione implicans, vt eum libertate, ita ſeipſum perpetuo famæ ſplendore priuaret. Fore enim ni captiuum omitteret, vt priuatum crimen publicus patriæ rubor exiſteret. Itaq; efficaci perſuaſione vſus, & amicum oppreſſione & dominum infamia liberauit. Quæ tam iuſta Kanuti ſententia totius concionis ſuffragijs comprobata, magnum alienæ inuidiæ irritamentum præbebat. Dimiſſa claſſe nuptialia ſacra apud vrbem Ripam agi placuit. Illuc ſiquidem frequens nauigijs portus oppido ſplendidam mercium varietatem importat. Vbi cum Kanutus in veſte Saxonica cæteris cultior progrederetur, Henricus obfuſis inuidia oculis alieni cultus ſplendorem ferre nequiens, orta inter ipſos altercatione, latus eius aduerſum gladios oſtro tutum fore negauit. Quem Kanutus nullo magis ouillis ſecurum tergoribus reſpondit: laceſſitum veſtis ſuæ fulgorem vrbano ruſticitatis opprobrio ſpecioſius quàm minis aut conuicijs vltus. Itaq; exprobratam ſibi externi cultus æmulationem, domeſtici cauillatione proſequi contentus extitit. Idem poſtmodum orientis partes piratica peruagatus, cum ſpecioſa domum ſpolia retuliſſet, ideoq; ſe dignitatis incrementa accepturum ſperaret, pro gratia accuſationem expertus eſt, culpatus à rege, quod in re Suetica prædam egiſſet. Cuius operam valenter editam conſimili probitatis genere æmulatus, Magnus inter cætera trophæorum ſuorum inſignia inuſitati ponderis malleos quos Iouiales vocabant, apud inſularum quandam priſca virorum religione cultos in patriam deportandos curauit. Cupiens enim antiquitas tonitruorum cauſas viſitata rerum ſimilitudine comprehendere, malleos quibus cœli fragores cieri credebat, ingenti ære complexa fuerat, aptiſſime tantæ ſonoritatis vim fabrilium ſpecie imitandam exiſtimans. Magnus vero Chriſtianæ diſciplinæ ſtudio paganam peroſus, & phanum cultu, & Iouem inſignibus ſpoliare ſanctitatis loco habuit. Et adhuc quidem eum Sueones perinde ac cœleſtium ſpoliorum raptorem ſacrilegum autumant. Sed vtinam initijs eius exitus reſpondiſſet. Verum pleriſque Magnum ſanguine vel neceſſitudine contingentibus Kanuti inuiſa fœlicitas erat. Nihil enim adeò inuidiæ faces quàm parium impar virtus excitat. Sed præcipue æmulum ei Henricum genialis tori contumelia faciebat. Margareta autem benigniſſima conſanguineæ charitatis alitrix, conſilij ſui tranquillitatem concitatis iuuenum ingenijs opponebat, ſaluberrimáque diſciplinæ moderatione inſidioſam petulantium rabiem temperabat. Quæ cum intercutis humoris vitio immodico tibiarum turgore premeretur, neque letiferam morbi rabiem medicamentis leuare quiuiſſet, ad vltimam penè tabem redacta, Kanutum egregiæ indolis fiducia aduocat, impenſéque hortatur, patriæ pacem, propinquorumq; concordiam fidei ſuæ beneficio foueat, tutamento ſtabiliat, tantúmque ſe in rebus domeſticis gerat, quantum egerat in externis. Adiecit quoque exiſtere qui regiæ familiæ charitatem odio diſijcere niterentur, ſe vero plenis ſalubritatis monitis peſtiferos talium inſtinctus preſſiſſe. Ille deum ſimplicitatis ſuæ teſtem affirmat, ſeq; omne vitæ tempus innocentia ac fide exacturum, periculorum procellas excipere quàm infligere malle promittit, odiáque beneficijs repenſurum teſtatur. Illa promiſſionis beneficio delectata, tantæ fidei ſecuram æquo ſe animo obituram aſſeruit. Quæ vt iuuenilis inuidiæ fluctus viua cohibuit, ita conſumpta laxauit. Nam ab eius fato iuuentutis impatientia primam propoſiti ſceleris licentiam mutuata eſt. Sed & Henricus præter communem ſimultatem etiam priuata Kanutum indignatione peroſus, iniectos malignitati ſuæ frenos audaci impietate diſcuſſit. Vbbonem quoq; præfectum & Haquinum filium quo firmius dolum ſtrueret, promptiorémque ſceleri aditum conciliaret, inſidiarum participes facit. Hi tres eximium Kanuti fulgorem virtutis æmulatione pertæſi, graue mendacij incitamentum aduerſum excellentem eius claritudinem deſtrinxerunt. Itaque ſplendidiſſimum patriæ lumen denſiſſimis tenebris inuoluere cupientes, nihil eum regis vitæ temporibúſque deferre, ſed ipſius exitum præpropera ambitione præcurrere, iamque regiam ſibi potentiam arrogare dicebant. Mouit regem tanti contem-

ptus opinio, denunciataq; concione, Kanutum iubet accerſi. Qui cum prior præſtitutum frequentiæ locum adiſſet, ſuperuenienti patrio Theutonicæ comitatus more, pallio vacuus obuiam accurrit, equoq; deſcendentem continendę ſellæ miniſterio veneratus eſt. Tunc Nicolaus fari in concione exorſus, docet Suenonis filios in regni geſtione ætatis præcipue reſpectum egiſſe, ſucceſſionis habitum ætatis ordine diſpenſaſſe, dominandi ius in annorum prærogatiua conſtituiſſe, neque minori maiorem honore præcurrere licuiſſe. Quamobrem ſeſe vt natu minimum, ita etiam regno poſtremum fraternæ moderationis exemplo nullam fortunæ violentiam intuliſſe, expectatorem beneficij eius non raptorem fuiſſe, neque ad intempeſtiuum ætati culmen manus præpropera porrexiſſe cupidine. Kanutũ vero parum priorum exempla ſecutum, violato ſpecioſiſſimæ conſuetudinis habitu, regni ius cum re necdum queat appellatione pręcerpere, ſingulare nominis inſigne celerius quàm iuſtius occupare, iámque à ſuis falſo regis titulo cenſeri non erubeſcere, conſultius acturum ſi regnandi fortunam non in ſuorum adulatione, ſed in extantis adhuc regis occaſu reponere, maturumq; præſtolari decus, quàm intempeſtiuum præripere mallet. His atque conſentaneis modis regiæ ſibi nuncupationis inſigne eripi querebatur. Tunc exurgens Kanutus diu vultũ humi intentum habuit, dicendiq; exordiũ aliquantiſper ſudore & ſuſpirijs præcucurrit. Tandem & oculos & animũ leuans, gladijq; vt mos eſt capulo innixus, peccant, inquit, pater qui moderationẽ tuam ſuprà quod aut maieſtati, aut ętati debes, exaſperant, quiq; pacatiſſimæ mentis tuæ ſerenum, mendaciorũ procellis incitãt, obtrectationum ſibilis vexant. Sed onuſtum mihi valde eſt, quod integerrimã animi tui temperantiam aliquid ab alieniſſima tibi iracundia mutuatã, & quaſi ſiniſtro rationis ductu tranſuerſam ferri conſpicio. Reijce quæſo nugarum auctores mendaciter obſtrepentes, falſęq; huius criminationis figmentum reſpue. Neq; enim iniurioſo tibi nomine cenſeri ſuſtineo. Herum me mei, non regem appellant. Itaque cum à Sclauis dominus ſalutari conſueuerim, ſiniſtri tantæ comitatis interpretes alienæ vrbanitatis occaſione inſimulationis materiam aucupãtur, ipſiq; venerationis officia negligentes, etiam aliorum iuſta criminantur obſequia. Ego vero non regnũ (vt aiſti) vocabulo vſurpo, ſed temperata nominis dignitate faſtuoſum ſalutationis decus fugio, inuidendum honoris faſtigium ſperno. Ita abſque omni maieſtatis tuæ præiudicio barbara circa me reſultat humanitas. Meam vero inter alienos venerationem indigne ferunt, qui & mihi lucem, & fidum lateri tuo militem eripere geſtiunt. Hos æque tui vſus ac mei capitis hoſtes iudico. Eſto vocari me regem: en filium tuum Magnum nuper apud Gothiam regij cultus & nominis inſignibus potitum comperimus. Mihi quoq; ſi par apud Sclauiam fortuna fauiſſet, certe binis regum obſequijs vti iocũdum ducere debueras, idemq; tuæ quod meæ fortunæ incrementum exiſtimare. Proprio nanque parta negocio, tuo quamalacerrime ſubiectarem faſtigio, foretq; vt inde ſeruitiorum fructum decerperes, vnde alioqui damnorum aduerſa perferres. Itaq; plus amoris quàm odij in mea fueras fœlicitate repoſiturus. Adde quod pro tua ac patriæ incolumitate excubare omni ſorte lętius, omni ſtudio ſpecioſius duxi. Ipſe an efficaciter militauerim, noſti. Littora Dani ſi placet excolite, ęquoribus ædes quãtalibet propinquitate iungantur. Ipſi vndas cauete à maritimis, ego vos à prædonibus præſtabo ſecuros. Et ſi veri confeſſorem agere non erubeſcis, ipſe iampridem Sleſuici conſiſtens, ſalutem tuam aduerſum Saxonum excurſatiões iugibus excubijs vallare neceſſe habuiſti. Eò ſi nunc diuertere libitum eſt, liberas metu noctes exigere poteris. Præterea anguſtias regni tui ſola Daniæ poſſeſſione contentas, inuſitatis terminorum augmẽtis explicui. Quos prius infenſos habueras, nunc in tributum acti, tuo per me famulantur imperio. Itaque quarum ego rerum ſementem ieci, tu fructum abſque negocio meſſuiſti. Et quidem impenſam ad militem, emolumentum ad regem redũdare par eſt. Et ne vlterius priuatæ militiæ facta proſequar, etiam in publica aduerſo pro te vulnera corpore excepi. Et tamen ſic de te meritum ſuſpicione, & querimonia cauſabundus aggrederis, veteriſq; militis tui promptiſſimã fidem & certiſſimam innocentiam notare deforme non ducis. Hiſne ergo operibus merui, vt aduerſum

uersum me æmulationem tuam in concione destringeres? Hæc ne ex labore præmia, ex militia stipendia decerpam, vt cuius beneficentiam sperabam, indignationem experiar? Aliena à te sit ingrati hæc animi labes, vt operum meorum beneficijs, inuidia atque obtrectatione respondeas. Verum totam hanc insimulationis vim ab inuidia profectam, non tuæ, sed tuorum malignitati imputādam existimo. At in regni fastigio collocatos, difficiles accusatoribus aures præbere conuenit. Diu paternum hoc imperium gere, fœliciterq; & nominis & regni insignibus vtere. Hæredem tibi quem natura dedit, fortuna conciliet. Ego vero in quocunque me fortunæ habitu continuero, nunquam celsitudinem tuam fide vel obsequio colere supersedebo. Permulsus oratione rex, placidiorem oris habitum induens, offensam falso instinctu conceptam in ipsa repente concione deposuit, execratus eos qui simplicitatem eius scurriliter attentassent, seq; deinceps aduersum huiusmodi criminationum susurros aures obseraturum promittit. Cúmque Henricus omnem obtrectationis suæ molem prudentissima Kanuti responsione subuersam videret, familiaribus regem minis aggreditur, summa illum regni affectatione teneri inquiens, incertámque Magno regni potitionem futuram, si populo iudice de summa secum foret controuersiam habiturus. Quippe Kanutum cæteræ nobilium turbæ popularium suffragijs prę ferendum. Quamobrem debere patrem successionis ius proprio potius quàm alieno mandare iudicio, destinatúmque hæredi locum æmulo vacuefacere, dum filij rebus consultum esse velit. Itaque sapere eum si suspectam Kanuti fortunam ferro præcurrere studeat. Hæ voces sæpius lacessiti regis animum solicitudinibus implicatum, grauiori quàm ante suspicione torserunt. Tunc Magnus perinde ac fortunæ suæ consulendi, tollendiq; æmuli, à patre licentiam nactus, accitos qui se superius Henrico scelestissimi consilij collegio sociauerant, iurare coëgit, fidum se commissi silentium acturos. Adiectus est his Haquinus cognomine & genere Iutus, neque voci eius vlla ex parte diffisum est, quanquam Kanuti sororem in matrimonio habere nosceretur. Igitur coniurati diu secum taciteq; lustrantes quibus periculorum procellis, quóue exitij pondere diuinum Kanuti caput obruerent, pestiferi consilij laqueos, humi decubādo nectebant, vt si rem casu detegi contigisset, nunquā stando, sedendóue saluti ipsius insidiatos se esse tutò iurare quirent, pręsidioq; situs innocentiæ sibi munimentum consciscerent, ignorantes verborum artificio iuramentum edentē, periurio obnoxium fore. Quorū fucosa atq; errabunda simplicitas, plus criminis in vocis quàm actus impietate reposuit, non in manuū sed labiorū temeritate religionis violationem constituens. Cum autem Haquinus Iutus cœpti modeste sermonis exitum, Kanuti ne saluti insidiosum aduerteret, protinus collegio se pestiferæ conspirationis abrupit, conclaueq; excessit, ne latronis potius quàm necessarij partes egisse videretur. Igitur à coniurationis autore ne iurisiurandi vinculum perrumperet, monitus, neque fautorem consilij, neque proditorem se futurum respondit, quanquā satius esset immerentis periculum indicio præcurrere, quàm silentio tolerare. Vt autem Magnus insidiarum contextū familiaritatis præsidio obscuraret, cūctamq; suspicionis notā calliditatis acumine vitaret, ante omnia consultum duxit, vt cum eo cuius ardētissime cruorem sitiebat, fictā amicitię æqualitatem iurisiurandi pactione consereret, perinde ac religionis pondere propinquitatis vinculum astricturus. Et vt cunctam malignitatis notam sanctitatis simulatione præcurreret, nihilq; perfidum aut obscurū voluere putaretur, iniquissimā molitionem suā insidiosa religionis adumbratione contexit. Quippe contracta apud Sialādiam nobiliū frequentia, Kanutoq; circa diuinum natalis solenne conuiuandi gratia Roskildiā vocato, sacrę sibi peregrinationis amorem incessisse perhibuit. Præterea coniugis ipsum ac liberorum tutorem ordinat, eiq; plenissimam rei familiaris suæ custodiā mandat. Et fortè tunc Ingiburga consilij cognitionē consciorum indicijs apprehenderat, statimq; virum vt præparatas capiti suo vitaret insidias, missis literis monendum curauit. Ille nunciū non tam à deprehensionis certitudine, quàm à muliebri pauore profectū existimans, monitionē respuit, seq; non minus fidei in Magni quàm vxoris præcordijs reponere dixit. Quem si fortuna æque ac coniunx con-

silio instruere voluisset, obiectos perfidiæ laqueos consultius vitasset, neque credulitatem suam alienæ malignitatis hamis implicandam præbuisset. Interea magnatibus apud Roskildiā, quatuor solenniū dies cōtinuò feriatis, Kanutus ac Magnus, publico iam conuētu soluto, sacri tēporis residuum diuiduo peregêre cōtubernio. Eodem fortè tempore quidam Kanuto admodū sanguine coniunctus, in eius conspectu dissidentem secū militem fuste percussum interemit, atq; ob id curia abire iussus, Magnum petiuit. Prouidens autē Magnus, ne per eum vllum consilij sui indicium ad Kanutum manaret, nocte qua ad detestabile carnificis ministeriū peragendum contēdit, cæteris se sequi iussis, solum hunc pristina Kanuti familiaritate suspectum comitem recusauit. Consilij deinde participes iureiurādo obstrictos fidem facere compulit, silentio se cuncta tecturos. Post hęc militem latebra claudit, insidiasq; circūspecta locorum obscuritate disponit. Mox Kanutū apud oppidum Haralstadium, ab Erico Falstriæ præfecturæ viro domi exceptum, per coniuratorū quendam genere Saxonem, arte cantorem, sine arbitris sibi obuium venire iubet. Occursus locum apud citimum villæ nemus denunciat. Ille nihil in re doli suspicatus, duobus tantū militaris ordinis viris totidemq; equisonibus in comitatū assumptis, armis vacuus equū petiuit, neq; lateri suo ferri munimentum adsciscere curæ habuit. Quē cum e famulis quidam gladio vacuum incedere vetuisset, nequaq̄ se in salutis tutelam ferro opus habere respondit. Tantū enim fiduciæ & pacis in Magni societate reposuerat, vt in occursum eius ne ense quidē vtendū putaret. Monitore vero ne ferrum omitteret insistēte, ægre gladium sumpsit. Tunc cantor quod Kanutum Saxonici & ritus & nominis amātissimū scisset, cautela sensim instruere cupiens, cum iurisiurandi religio quo minus id ageret obstare videretur, quia liquidò nephas ducebat, sub inuolucro rem prodere conabatur, integritatem suam inter fidum arcani, & pium innocētiæ seruatorem partitus. Igitur speciosissimi carminis contextu notissimam Grimildæ erga fratres perfidiam de industria memorare adorsus, famosę fraudis exemplo similium ei metum ingenerare tentabat. Sed nullis monitorum ambagibus securitatis eius columen quassare potuit. Tantum quippe fidei in Magni propinquitate repositum habebat, vt salutem suam periclitari, quàm ipsius amicitiā notare mallet. Quem cantor certioribus adhuc indicijs aggredi perseuerans, loricæ quam sub veste gestabat summa detexit. Sed ne eo quidem suspicionis irritamento refertum fortitudine pectus, ignauia astringere valuit. Ita solidæ industriæ satelles fidem suam & periurio vacuam, & innocentia plenam præstare voluit. Iamq; Kanutus primos syluæ aditus subibat, cum à Magno occiduum arboris truncum insidente, falsa oris hilaritate, & fictis osculorum blandimentis excipitur. Cuius vt astrictum amplexibus pectus ferro tectum agnouit, quid ita eo cultu esset perquirere institit. At ille dissimulandæ fraudis cupidine munimenti rationem referre cupiens, esse virum, inquit, vitæ rusticæ, cuius populari penates vellet. Kanutus & rei atrocitatē, & temporis religionem sancte æstimans, quippe Epiphaniæ sacra gerebantur, ne priuata ira publicum solenne macularet, orabat. Quo, neque se vltionem remissurum, neq; proposito cessurum iurante, ipse satisfactionis iusta promittere, suamq; pro eius correctione sponsionem offerre cœpit. Obstrepentibus deinde qui insidijs addicti fuerant, oculos in partem circunferens, quid sibi militum hæc manus velit interrogat. Cui Magnus, iam de regni successione & rerum summa agendum respondit. Tunc Kanutus, vt patris eius maiestas diu lætis fortunæ velis prosperum cursum teneat, exoptat. Tempestiuam vero talium mentionem incidere negat. Hęc dicentis verticem exiliens Magnus obiurgantis more corripuit. Igitur Kanutus patente iam dolo manum capulo inserens, vagina ferrum abstrahere conabatur: iamq; gladium mediotenus destrinxerat, cum eum Magnus capitis media diffissum exanimat. Cæteri coniuratorum prostratū crebris confodêre cuspidibus. Sanguis eius terræ redditus salutarem fontis scatebram perpetuis vsibus mortalium administrat. Cuius cæde cōperta Skyalmonis filij, quibus multa ad eum ex educationis communione familiaritas erat, petitum ilico regem vt ipsum in Roskyldensium monumentorum area tumulari patiatur exorāt. Ille loci copiam negare, ciuitatem tanti mali aspectu ex-

aſperandã dicere, eosq; à quibus funebris Kanuti pompa duceretur, indignationem ſuam aduerſum inuiſam Magni præſentiam acerius deſtricturos. Quapropter exequias potius ſeditioſum pugnæ ſtrepitum, quàm pium humanitatis obſequiũ habituras. Hic mihi pauorem ſpecie, reuera odium exhibuiſſe videtur, curaſſeq; ne ſpecioſo occiſi funere tetrior interfectori labes accreſceret. Reuerſi qui regi ſupplicauerant, miſerandum amici corpus tenui funere Ryngſtadium extulerũt. Nec diuina laborantibus beneficẽtia defuit. Siquidem locum in quo pauſantibus gerulis funebris eius lectus conſtiterat, repentino fontis ortu ſignauit. Alijs quoq; compluribus rerum indicijs ingens ſanctitatis eius ſplendor eluxit. Facinoris fama, promiſcuum patriæ lamentum exciuit, omniq; penates plangore compleuit. Populus enim cum calamitoſum de nece eius nuncium accepiſſet, protinus conuiuiorum quæ ea tempeſtate gerebantur, hilaritate depoſita, morem tempori impenſum mœrore mutauit, inq; eo lamentando, vterque ſexus vnius gemebundi amici vocem habuit. Cuius funus publico luctu elatum, quantus eius amor omnium animis inſitus eſſet, indicio fuit. Itaq; cuius vitam patria charitatis officijs excoluerat, morti quoque teſtes grati animi lachrymas erogabat, vt Kanutum eiulatibus, ita raptorem ſpiritus eius validiſſimis execrationibus inſecuta. Magnus verò ob impiæ cædis euentum profuſo in gaudium animo, Roskildiam repetit, regnũq; quaſi ſublato iam æmulo ſpei firmitate complexus, erubeſcendam facinoris fortunam tripudio proſequi deforme non duxit. Quinetiam ſanctiſſimis Kanuti vulneribus quibus plenas pœnitentiæ lachrymas debuerat, voluptate ex facinore conceptam, per ludibrium inſultare ſuſtinuit. Ne autem ſanguis cœlo terraq; egregie meriti propagine vacuus interiret, hæredem deus extincto ſubiecit. Nam octaua poſt hæc luce, Ingiburga Kanuti conceptum ex eo marem enixa proditur, cui & materni aui nomen inditur. Tunc Haquinus quem ſuperius Sunniua ortum ſignificaui, cumq; eo Petrus matre Botilda natus, & filij Skialmonis, facinoris atrocitatẽ graui querelarum contextu proſequuti, indignam amici necem in populariũ vbiq; concilijs deplorabant, aduerſum iniquiſſimum percuſſoris actum vulgi iram erigere cupiendo. Quinetiam tunicam eius crebris foraminibus abſumptam omniũ oculis in concione ſubijciebant. Nec parum luctuoſam eorum actionẽ laceræ veſtis irritamentũ adiuuit. Quippe compluribus ingentem vltionis cupiditatẽ tam fœdę lacerationis ſpectaculum ingenerauit. Sed & ſanctitas Kanuti crebris ſignorum indicijs prodita, ac diuinis vulgata miraculis, incredibili cladis eius cõqueſtoribus adminiculo fuit. Haraldus quoq; interdum declaratam apud Ryngſtadium concionem, maiore regni quàm vltionis affectatione petiuit, ibiq; triſtiſſimam fraternæ necis querelam peregit. Ericus vero inſularũ à Kanuto præfectura donatus, ſola vindictę meditatione ſolicitus æſtuabat. At Nicolaus popularis inimicitiæ metu periculoſum concionis aditum ſuſpicatus, ſuamq; vel filij copiam multitudinis viribus offerre non auſus, Lundenſium antiſtitis Aſceri conſilium aduocat. Quo edoctus, Magno Roskildis relicto, Ryngſtadium petit, ſperans ſe per abſentiam filij pacatiorem plebis frequẽtiam reperturum. Verum quia habendam in collibus concionem tuto petiturus non videbatur, in oppido acquieſcere, quàm incertam populi fidem diſcrimine ſuo tentare maluit. Cumque Kanuti fratres fatum eius apud concionem pari fuiſſent querimonia proſequuti, populus lachrymoſa eorũ actione permotus, tam innocui ſanguinis carnificem publica damnatiõe mulctauit, ſentẽtiamq; ſuam aduerſum tam pij ſpiritus oppreſſorem deſtrinxit. In regem vero priſtina adhuc fortuna venerabilem, tanquam de eius incerta conſenſu ſeuerius conſulere paſſus non eſt, ne noxam & innocẽtiam in ęquo ponere videretur. Itaq; patrię parentem honoris pariter eius atq; ætatis æſtimatione verecundius habita, ab hoc animaduerſionis genere immunem reliquit. Orta tandem de regis abſentia mentione, ſubitis conſternationis furijs incitatus, laxato concionis ordine, intra ſuos eum penates opprimere geſtiebat, præfatus iuſte regẽ ab his adiri, quos prior ipſe petere noluiſſet, prę ſertim cum præſentiam ſuam concioni quę per eum vigere debuerat, in vicinia conſtitutus negaſſet. Quod cum rex ex his quos ad cognoſcendas cõcionis voces direxerat accepiſſet, Aſcerũ emittit, qui reuerentiã &

nobilitati suæ, & sacerdotio debitam iræ vulgi irrumpentis opponeret. Ille plebis in occursum contendens, conspecto Erico, dexteram habenis eius equo delapsus inseruit. Quem diu ac multum vt iram cōceptam temere, remitteret precatus, pro Magni facinore decretam lege correctionem, pro patris eius innocentia statutam defensionis iustitiam promittebat. Quinetiam detracto pileo, consternatæ multitudini capitis sui maiestatem obiecit. Tantum autem eius apud Ericum precatio valuit, vt regi non modo salus, sed etiam in proximo petendæ concionis licētia deferretur. Quanquam enim populus ardētissimo studio in Kanuti vltionem ferretur, autoritatem tamē antistitis quæ inter Danos amplissima erat, ante oculos præponens, plus eius precibus quàm suis sententijs indulgendum putauit. Itaq; rex cōcione sine filio petita, non aliter defensionem sibi cōciliare permissus est, quàm vt se Magni præsentiam vitaturum, eumq; domo ac patria excessurum, nec ante receptam à populo veniam reuersurum iuraret. Cęterum ne vulgi iram exasperaret, diuiduum cum eo concilium habuit, internuncijs partium mandata gestātibus. Arbitrij siquidem regis facultatem, exilij quod Magnus apud Gothiam cuius rex esset agere poterat, intuentes conditione vtendum monebant, futurum rati, vt interim in omnium animis odij eius habitus exolesceret, ipseq; prolixioris absentiæ beneficio mitiorem patrię sententiam reperiret. Populum quippe exilij eius miseratione mouendum, iram quam sceleri inflixerat, pœnitētiæ remissurum sperabant. Ita pacato popularium motu, rex Iutiam, Magnus Gothiam exilij speciem prębiturus petiuit. Huius pactionis obtrectatores amici regis fuere: quippe qui Magno occidendi Kanutum consilium dederant, conditionis habitum execrantes, teterrima sibi ratione regem consuluisse dicebant, satius affirmantes vt ipse rerum summam deponeret, quàm vnicum filium & in spem regni procreatum, ob leues agrestiū minas exilij deformitate damnasset. Quamobrem oportere Magnum reuersiōis ius paterno potius quàm populari arbitrio subiectum habere, citissimoq; reuocationis beneficio patriæ & propinquis inconsulta plebis malignitate restitui. His vocibus irritatus Nicolaus, missis qui Magnum accerserent, abdicatam eius communionem inimica religioni charitate repetijt. Nec pensi duxit cum contemptu periurij damnatam sanguinis sui præsentiā amplexari. Cuius indulgentiæ temeritas procellam Magni discessu pacatam, reditu concitauit. Enimuero Ericus ac Haraldus Nicolaum, cui eatenus indemnitatem detulerant, vtpote voce sacrilegum, cōsilio parricidam, detestabili filio damnationis consortione iunxerunt, scelere pares pœna æquandos existimantes.

Periuro iurāti non facile fides adhibetur.

Neq; enim vlterior iurationi eius fides habita est, qui iam præpropera filij reuocatione conspicuum cūctis periurium edidisset. Verum ne populus regio ductu vacuus regem incesseret, sub certis signis militare constituit, fragiles conatus & propositi irritos iudicans, quos nulla auspicia procurassent. Itaque regem ex consueta potissimum familia petiturus, præterito Haraldo, Erico quod huic stirpi affinis esset, & nomen, & regias vires suffragijs detulit. Siquidem facilem ex his electionem morum inæqualitas faciebat. Non solum enim auaritia Haraldi, sed etiam libido flagitijs obsita, à regno repelli meruit. Huic coniugalia sacra spernenti, frequens cōcubinis cubiculum extitit. Quippe matrimonio non contentus, genialem torum pellicum vsu pollutum habuit. Quarum partus singulis in cunabulis excepti, & in aula liberis matrum officijs educati, triste nuptæ spectaculum fuere. Igitur ob inuisos parentis mores, suspecta quoq; posteritas erat, nec solum præsens patris, sed etiam futura liberorum metuebatur impietas, quod filiorum affectus paternis soleant ingenijs respondere. Eapropter cuncti ab Haraldo oculos auertentes, benignis Ericum animis respicere maluerunt. Ipse vero plus propriæ moderationi quàm alieno fauori indulgendum existimans, oblatum à popularibus honorem sumere recusauit, ornamentum eius viribus quærere, regnūq; armis præcurrere cupiens. Igitur & vltioni studendum, & imperio ante partam victoriam abstinendum putauit, ac primum Iutiam imparatę expeditionis viribus petit. Quem contexta acie procedētem Toro Riparum antistes compositis perfidiæ commentis excepit, summā regis innocentiam prædicās, eumq; iurationis suæ tenorem deinceps executurum promittens. Verbis deinde magnam præ se excusatio-

fatio-

sationem præferentibus, preces de pace multiplicat. Ericus obsecrantis animũ simpliciter æstimans, securitate ex eius mendacio concepta, continuo reuocatis aquiliferis, subsistere copias iubet. Cuius mora Nicolaus ex speculatoribus cognita, profusos in ocium hostes nullo negocio fugauit. Ita dux antistitis commento ludificatus, stolidæ credulitatis suæ pœnas pependit. Cumq; ob hoc datum sibi iustum belli titulum animaduerteret, sed ob rerum angustias regio apud Ysoram nomine insigniri nequiret, Sialandiam reuersus, eius Scaniæque suffragijs recusatum prius honorem accepit, omniq; dissimulatione reiecta, acrius in fratris vltionẽ erigitur. Inde literas ad Lotharium facit, amici necem vlciscatur orat, parricidij à Magno pœnas expetat, eumque in societatem belli tum precibus, tum etiam præmij pactione sollicitat. Imperator maiore potiendi regni quàm exigendę vltionis cupiditate perductus, secus Iutiæ mœnia gradum Romano militi struxit: etenim propositi spem non tam in viribus suis, quàm interno diuiduæ regionis motu reposuit: cui se Ericus apud Slesuicum classe obuium dedit. At Magnus vtriusq; hostis aduentum accurata valli munitione præcurrens, validum portis præsidium applicuerat. Interiectis diebus Nicolaus citeriora valli immenso Iutorum agmine circunfudit: cuius tantæ copiæ erant, vt imperator acie manum cum eo conserere formidaret, sed neque classe Erici ad copias suas in vrbem traijciendas vti præsumeret. Cumque nec aggerem oppugnare, nec militem nauigijs mandare tutum duceret, inaniter tempus à se teri conspiciens, pacis conditiones excogitauit, quibus speciosam sibi soluendę obsidionis rationem consisceret. Ericum itaque cui integerrimam opis stabilitatem spoponderat auersatus, pactum cum aduersæ partis principibus habuit, vt obsidioni ipse parceret, Magnusque Romani imperij militem ageret. Qui cupide conditione vsus, supplex Lotharium veneratus est, sed insidias parabat obsequio. Ille ex pacto copias trans Eydoram recepit. Quo accepto Ericus Cæsarem nauigio petitum per summam Theutonicæ perfidiæ execrationem exprobratione leuitatis insequitur, futurum affirmans, vt Magnus tali se circa ipsum fide gereret, qualẽ nuper in excolenda Kanuti societate præbuerat. Nec vana assertio extitit. Imperatore siquidem Eydoram remenso, Adolfum extremos ab eo curare iussum, Magnus per insidias adortus, non solum copijs spoliauit, sed etiam arma deformiter abiectantem nando fugam capessere coëgit. Ericus imperatoris ope defectum se videns, per summam animi ægritudinem orientalia repetiuit. Superueniunt legati à Magno rege Noruagiensium missi, maiorem Kanuti filiam sed nondum nuptijs tempestiuam, eius coniugio petituri. Quorum legationem Ericus contrahendarum virium spe fauorabiliter habuit, excepit alacriter, cupiens finitimorum auxilia affinitatis beneficio comparare. Ipse quoq; bellis ocium interpellantibus, adhuc coniugio vacuus, nouercam Magni Noruagiensium quondam reginam, vtpote dignus hac nuptiarum vicissitudine fauente eiusdẽ priuigno suscepit vxorem. Hybernis itaq; per quietem exactis, recidiua belli tempestas efferbuit. Nam Nicolaus occasiuum Daniæ militem cõtrahebat. Ericus Christierni splendidissimo inter Iútos loco nati promissis euectus, orientis auxilia pugnæ comparat. Is Magni odio à Nicolao deficiens, enixe se Erico affuturum spoponderat. Petrus vero Roskildensium pontifex Ericum corpore, Nicolaum animo comitabatur: metu alterum, alterum charitate complexus. Sed Haraldi fauor inter ruborem & odium varie fluctuatus est. Vt enim Nicolai castra verecunda pudoris meditatione vitabat, ita fratris prælationem perosus, militiã eius inuidia detrectabat. Itaque partes eius cum duobus spectatæ indolis filijs, specie magis quàm beneuolentia prosequebatur. Neq; enim ei parcius aduersum germanum, à quo se in regni petitione superatum videbat, quàm in fratris interfectorem odium erat. Interea Christiernus necessariorũ manu contracta, acie regem aggredi statuebat. Cuius Nicolaus non solum defectione, sed etiam hostili molitione comperta, copias quas aduersum hostes contraxerat, inter naualem terrestremq; partitur exercitum. Quinetiam Christiernum acie excipere parat, Magnum classe præfectum Erico obuium destinat. Iam vero Ericus ad insulam, cui Syra nomen, appulerat. Quo ignorato Magnus aura quam euentu prosperiore ab Arusia soluit, nauigijsq;

alijs alia præcurrentibus, ſparſa incompoſitaq; claſſe proceſſit. Cuius Ericus aduentu præcognito, ſcafa exceptus, nunc ſingulos, nunc vniuerſos claſſis ſuæ magiſtros, maximeq; Petrum & Haraldum, quorum dubiam ſuſpectamq; fidem habebat, impenſioribus pugnæ hortamentis ſollicitat. Neq; enim repēte cum tota Magni claſſe manum conſerere cupiebat, ſed nauigia vt cuiq; celeritas curſum dederat accedentia ſigillatim nautarum internicione vaſtauit. Quorum Magnus eminus pericula ſpeculatus, confeſtim demiſſo velo, nauigium ſuum anchoræ quàm auræ credere præoptauit, diſiectamq; pelago claſſem lituo recinente cōtraxit. Igitur ignauis fugam, fortioribus pugnā apprehendentibus, Ericus cum nauiū numero præſtaret, arctiſſimo earum cōtextu hoſtē concluſit, ac veluti claſſe claſſem obſedit, atrocitatemq; pugnæ augebat neceſſitas. Cumq; Iutēſes neq; victoriæ facultatem neq; fugæ copiam fortunæ ſuæ ſuppetere viderent, duci quàm ſibi cōſulere præoptātes, ſalutē eius proprijs ſeruauere periculis. Quippe cōſertiſſimæ claſſis cuneum irrumpentes, quia victoriā Magno præſtare non poterant, victo fugā quærebant. Nam eidem Mioparonē ingreſſo, veluti quandā elabēdi ſemitā ſecuris periculorum animis extruebāt. Quo dilapſo nihilominus pugnādi pertinaciā retinentes, aut morte, aut captione finiuere bellū. Cumq; victores ſpolijs deuictæ claſſis incumberēt, inter egeſtā nauigijs prædā, quendā velo implicatum conſpiciūt. Cuius ex deformitate latebræ formidinē æſtimantes protinus ob ignauiā eū laqueo conſumpſerunt, vti fœdo mortis genere ſpiritū redderet, quem pugnæ fortiter impendere dubitaſſet. Interea Chriſtiernus manu cum Nicolao infœliciter cōſerta, per ingentem ſuorum ſtragem capitur, & in oſtij Sleſuicenſis ergaſtulum relegatur. Ericus vero recentis pugnæ ſucceſſu elatus, ſed eorum quæ circa Chriſtiernum gerebantur ignarus, potiendæ Iutiæ ſpe mare Lymicū claſſe compleuit. Vbi cum expoſitis incautè copijs, & Chriſtierni fugā & regis aduentationem nūcio didiciſſet, plus amici fortuna con cuſſus ꝗ̃ propria recreatus, recepto milite reuerti maturauit. Ex cuius agmine cōplures tardius nauigia repetentes, ab imminenti regis exercitu trucidantur. Hunc euentū ſecutus Haraldus, ad Nicolaū occultis ſe promiſſionibus inuitantē defecit. Plus ſiquidem indignationis ex Erici dominatiōe, quàm iræ ex Kanuti internicione conceperat, eiq; frater fratris oppreſſore onuſtior erat. Quinetiam Magnus vt lætum hoſtilis militiæ incrementum, ita triſtem ſuæ defectum aſpiciens, fraterni commilitij ſocietatem labefactare tētabat. Haraldū itaq; quem Erici partes dubia fide ſecutum nouerat, promiſſis dignitatis incremētis vrgebat. Nam & Haraldus quanꝗ̃ iram obſequio tegeret, incitatiore odio aduerſus Ericum, quàm Erici impugnatorē ardebat. Itaq; non ſolum eius arma deſeruit, ſed etiam quò validiorē Nicolao opē impenderet, caſtellum quod in Roskyldenſi ſuburbio molitus fuerat, impenſiore munimēto vallauit, inuidiā fraterna prælatione conceptā, perfidia defectionis exſatians. Idem cum Ericus magna Sialandenſium manu per obſidionem clauſiſſet, valliq; firmioribus obſtaculis conatus ſuos admodum interpellari videret, à Saxonibus qui Roskildiæ degebant tormentorū artificia mutuatus, domeſticas vires externis cumulauit ingenijs. Quippe noſtri rerum adhuc militarium rudes, raro taliū vſu callebant. Primum itaq; ſaxū parum vegeto iactu machinamēto egeſtū, citraq; valli propinquitatē collapſum, ludibrio caſtrēſibus fuit. Siquidē irriſa tormenti vi, vlteriores eius impulſus irritos augurabantur. Secundum incitatius actum ac mirifico cuidam tecto ſuperne impactum pōdere & incuſſu ſuo funditus penetralia tranſuerberauit, ædemq; magno cum fragore colliſit. Quæ domus fundamenti loco lignea tantum baſe ſubnixa, eidemque velut cardini imminens, leui attactu quamlibet in partem circumagi poterat. Quo viſo Haraldus fiduciam quam ex primi iactus defectu conceperat, in ſecundi proceſſu deponere coactus, cum neque ſe domi obſidionem laturum, neque foris auxilia accepturum ſperaret, noctu maritima aggeris parte perfracta, quod ab hoſte negligentius obſideretur, equos per prærupta demiſſos, pedes cum ſuis inſequi cœpit. Cumq; totis in caſtris tumultus exoriretur citato acrius equo, comitibusq; vt Haraldo occurreretur de induſtria vociferari iuſſis, non Haraldus ſed Haraldi inſequutor creditus, inter medios perſtrepentium globos facilem fugæ meatum

habuit. Itaq; non minus fictæ fugientium voces, quàm temporis habitus hostium existimationē fefellisse creduntur. Fuere tamen ex Theutonibus qui hunc in ipso fugæ procursu, sagittis à se confixum assererent. Ita vafri ingenij dux obsidionem arte, periculum calliditate frustratus, reperta rate Iutiam petit. Quem Nicolaus perinde ac partibus suis in Sialandia propugnantem non solum regali beneficentia prosecutus, sed etiam primis inter amicos honoribus veneratus est. Nec tamen suspicione vacua familiaritas fuit. Quippe & repentina fratris desertio, & subitaneus transfugæ notabatur aduentus. Interea Sueones quod Magnum domesticis bellis occupatum audierant, Suerconem quendam mediocri inter Sueones loco natum regem constituunt, non quod illum tantopere diligerent, sed quia externi hominis imperium recusarent, ceruices indigenam ferre solitas peregrino duci sub mittere formidantes. Hic Suerco Vluildam Noricam quam Nicolaus in matrimonium emortua Margareta receperat, amatorijs primo legationibus sollicitatam, mox viro furtim abstractam ad suum vsque connubium perduxit. Cuius coitu pro coniugio vsus, Karolum ex ea, qui & post ipsum in Suetia regnabat, suscepit. Per eadem tempora diui Kanuti filia iampridem regi Noricorū desponsa, per legatos ab eo in Daniam missos nuptura deducitur. Peractis Hybernis Nicolaus diutinam deficientis à se regni vlcisci cupiens iniuriam, crebra Iuticarum partium classe Sialandiam appulit. A quo Ericus apud Weram pontem grauissimo prælio superatus, cum vxore quondam Noruagiæ regina, filioq; paruulo Suenone quem ex pellice procreauerat, necessitudinis fiducia Magnum petiuit, eiusq; humanissimam primo hospitalitatem, mox dolum atque fallaciam expertus est. Interea Nicolaus Haraldi Theutonicorum supplicia exigentis precibus inclinatus, Roskyldiam irrupit, comprehensosq; in vrbe Germanos incentoris arbitrio mulctandos dimisit. Quos Haraldus tum quia tormentorum opifices, tum quia de falsa nece sua gloriantes audierat, extrema narium parte præcisa deformes reddidit, percontatus an Haraldus eorum fuerit iaculis interfectus. Tunc quidam ex his applicatum ori suo cultrum aspiciens, parcendum sibi quod doctus esset asseruit. Haraldus hominem literarum peritum existimans, reuocato lictore ad epistolas perductum, ipsas (vt fieri assolet) solennium nuncupatione verborum dedicare præcepit. Cui captiuus suendi se, non sacrandi professorem respondit. Haraldus hominis acumine delectatus, impunitatem astutiæ tribuit, iramq; quam deceptus abiecerat, correctus repetere erubescebat, ne errorem supplicio emendare videretur. Per eadem tempora Haraldus Hybernicarum partium oriundus, florentissimum Noruagiæ statum veluti fulmen aliquod ac tempestas incussit. Qui cum se Magno Hyberniæ populatore procreatum astrueret, affirmationi suæ fidem diuini examinis argumento præstare iussus, super candentes laminas nudatis plantis (nam id ab eo experimentum poscebatur) incessit. Hisdémque nulla ex parte corruptioribus, complures Noruagiensium liquido incolumitatis miraculo, ad assertionis suæ credulitatem perduxit: ex cuius gremio omnis Noruagicorum bellorum lues manauit. Interea Nicolaus per insidias æmulum opprimere statuens, Magnum Noricum in eius necem mercedis pactione sollicitat. Ille lucri irritamento latrone corruptior, hostisq; ex hospite effectus, impensioris obsequij simulatione curam Erici exactissima satellitum custodia vallauit, officijsq; fallaciam texit. Ericus vero per reginam cuius patruus erat insidias obsequio subesse doctus, amicis quos in Lalandia habebat propositū regis cum remedij precatione denunciat. Nec segnis Lalandensibus ad opitulandum animus fuit. Solo quippe nauigio Noruagiam petentes, occulto nuncio aduentum suum Erico significant. Qui quod Noruagienses summam in potionis magnitudine voluptatem habere nouerat, applicatam sibi custodiam temulentia ludificādam putabat. Igitur stipatorum sobrietatem crapulæ delectamento adorsus, instaurata comessatione crebris custodes poculis attentabat. Quibus vt bibendi cupiditatem augeret, irritamentum ebrietatis aleam cyphis interserit. In qua posito cum quibusdam pignore decertans, etiam prosperum tesserarū iactum inerti lusu de industria prosequebatur, vti collusores fortuna lucri illectos ad lasciuiendi cupiditatem, ludendiq; perseuerantiā incitaret. Po-

Haraldus nudatis pedibus super candentes laminas incedit.

ſtremo perinde ac prolixioris vigiliæ tædio fatigatus cubitum exceſſit, ſacerdotemq; exilij ſocium alcę pro ſe curatorem reliquit. Ille rem ſobrie proſecutus, temperantiam eorum multiplicatis poculis quantulacunq; reſtabat ſubuertit, interq; mero ac ſomno ſopitos medium cubandi locum habuit. Interea Ericus perrupta cubili parte cum clientela ac coniuge furtiuo ad mare diſceſſu peruenit, repertaq; in littore nauigia, quò tutius fugam caperet, in ſentinis perforanda curauit. Hęc tractanti ſuccurrit filiolum hoſpitio dormientem fuiſſe relictum: adeò obliuijs animum feſtinatio implicat. Quippe quò occupatius, hoc negligentius humanũ eſſe ingenium conſueuit. Quanquam vero præſtolationi periculum ineſſe non dubitaret, ſanguinis tamen ſui curam deformiter abijcere paſſus non eſt. Miſſis igitur qui adoleſcentem exciperent, tarditatis moleſtiam eximia filij charitate contempſit. Quo allato in altũ proceſſit. Diluculo quibus Erici cura mandata fuerat, pulſatis hoſpitij foribus, an heſternã adhuc temulentiã nõ diſcuſſiſſet, interrogãt. Nemine vero reſponſum edente, taciturnitatis admiratione crebris idipſum clamoribus proſequuntur. Tandem ſilẽtio attoniti, cõuulſis ianuis, vacuam hoſpitibus ædem inueniunt. A quibus vafre ſibi illuſum vociferantes, euentum domino trepidi nũciant. Qui protinus petito littore, detractisq; in altum nauigijs, fugacem intercipi iubet. Quæ cum vitiatis lateribus vndarum plena conſpiceret, ſubducta refici curauit. Iiſdemq; rurſum in mare detruſis, ad accelerandam nauigationem velo pariter ac remis incubuit. Adeo promiſſum in mortem Erici præmium affectabat. Interea Ericus grandem pelagi partem emenſus, magno hoſtem interuallo præceſſerat, ideoq; facile ab inſequentibus occupari nequibat. Cumq; Magnus nauigationem diutile geſtam propoſiti irritam animaduerteret, reuocato remigio domũ reuertit. Ericus vero fidiſſimam ſibi Lalandiam repetens, intercepti Vbbonis ſuſpendio, quem Nicolaus minorum inſularum præfectum creauerat, clarum reditus ſui indicium dabat. Audito deinde regem diuini natalis die Lundiæ feriari debere, aduentum eius petita Scania præcucurrit, totamque regij apparatus impenſam præripuit. Quod audiens in Sialandia rex, alimentis publica adminiſtratione contractis procedere ſuperſedit. Æſtate vero præter Scaniam omni Danica claſſe contracta, ad Fotam ſinum appulit, pedeſtremq; propter littus aciem ſtatuit. Quæ cum centuriatis parumper ordinibus conſtitiſſet, aduẽtante Erico excitum equorum vngulis puluerem in ſpeciem nebulæ eminus exhalare conſpiciens, paulatim ad naues gradum retulit, Sed inter eundum aduentantis equitatus fragore perculſa, inceſſum ad fugam conuertit. Quam ſuperueniens Ericus fortuna, non prælio ſuperatam impune cæcidit, incruentamq; deo parricidium vindicante victoriam habuit. Magnus cum aliquanta fortium manu cedere veritus, cæteris terga obuertentibus, aduerſo hoſtem corpore repellebat. Quippe cum fugam parum liberam cerneret, animoſum ſibi conſciſcere exitum, mortemq; ſuam pugnãndo clariorẽ efficere egregium duxit. Quinetiam ne priſtinum fortitudinis ſuæ ſplendorẽ obtereret, fatum quàm fugam amplecti maluit. Poſtremo vt inſigni pugna, ita multa aduerſariorum ſtrage edita, ſuper proſtratorum à ſe cadauerum ſtruem vnà cum Petro pontifice Roskildenſi conſumptus occubuit: quem vt fati comitem, ita tumuli quoq; conſortem habuit. Nicolaus admoto ſibi per villicum equo, nauem petiuit. Maior fugientium pars cõprehenſa per foros nauigia conſcendere cupiens, ingenti quadam mole merſabat. Igitur qui primi introrſum euaſerant, tardiorum manus nauigijs inſertas abſque ſocietatis reſpectu ferro truncantes, ferociores in ſuos quàm in hoſtes fuere. Calamitoſa nimirum illa facies erat, cum pendulis nauigia brachijs amplectentes, hinc hoſtis vrgeret, inde ciuis repelleret. Quo experimento quantum quiſque ſalutem ſuam alienę præferret, fortuna detexit. Taceant nugaces adulantium voces, quæ ſpiritum amicorum proprio chariorem aſtruere non erubeſcunt. Crediderim hanc victoriam humanis parum viribus partam, ſed deo pijſſimi viri interitum vlciſcente conceſſam. Neq; bellum aliud crebriorẽ põtificum cruorem abſumpſit. Quippe Petrus Roskyldenſis, & Henricus Sueticarũ partium pontifex, omneſq; Iutiæ, præter vnum, antiſtites hoc prælio oppreſſi traduntur. In cuius apparatu Magnus Saxonis filius Erici miles ſingulare fidei ſpecimen

cimen

cimen edidit. Nam cum Nicolaus maritima Sialandiæ loca ne quis ad Ericum trāsiret à militibus obseruari iussisset, per Stethinnensis promontorij prærupta à satellitibus fune demissus, noctu scafam conscendit, eaq; Scaniam petens, gratam Erico opem attulit. Post hæc Magnus Noricus nudati consilij sui coniugem arguens, reiectam à se Erico remisit, dignam repudio ratus, quæ coniugali charitati consanguineum prætulisset affectum. In cuius contemptum temerata matrimonij religione seipsum nuptijs spoliare tristè non duxit. At Nicolaus fuga Iutia elapsus, & tanquàm ad fortunæ ludibrium reseruatus, æstimato pariter & orbitatis suæ, & ætatis habitu, non vt sibi successorem sed vt æmulo hostem relinqueret, Haraldum regni post se declarat hæredem. Deinde Slesuicenses ob Magni iampridem facinus infensos ad habitum pacatæ mentis reducere cupiens, de componenda secum pace sollicitat, eosdemq; & ætatis suę & fortunæ miseratione acturos existimans, sumendorum obsidum gratia oppidum intrare constituit. Rursum cum caput suum inexploratæ fidei ciuibus obijcere dubitaret, Beyonis cuiusdam summam inter oppidanos autoritatem gerentis hortatum secutus, salutem simul cum suspicione deposuit. Portas siquidem deindustria patefactas ingressus, vt pium cleri, ita ferocē plebis occursum repperit. In excipiendo nanq; eo diuiduum ciuitas animum habuit. Clericis quippe eum sacrę processionis officio venerantibus, cætera vici pars vt hostem excepit. Qui cum inter plateas aduersis sibi signis obuiam iri cōspiceret, amicis vt in ædem Petri confugeret exhortantibus, aulam petiuit. Et ne cruenta corrixatione diuini fœdarentur penates, regia sese quàm templo tueri maluit, paterno in lare quietius obiturum præfatus. Nec defuit militibus prompta mens ad eius salutem suis cladibus defendendam. Diu siquidem intactum eum animosis corporum suorum obiectibus seruauerūt. Neq; triste duxerunt pro tuenda illius incolumitate, suam vltimis implicare periculis. Quorum Slesuicenses primum sanguine profuso, ad vltimum & regium absumpserunt. Magni Saxōis filii memorabile fidei specimen.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI DECIMITERTII FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI

HISTORIÆ DANORVM LIBER DECIMVSQVARTVS.

NTEREA Ericus destinata in Iutiā classe, cum ad Syram insulā appulisset, nūcium de regis oppressione suscepit. Et fortè in ea rerū colluuione Ericus ac Bero natu inter Haraldi filios primi, deserto patre fidelius se quàm felicius Frico iunxere. Iidem noctu clandestina patris legatione petiti silenter accepta gesserunt. At Ericus nihilominus legationi indiciū nactus, experiendæ eorū fidei gratia aliquandiu ignorantię simulatione silentium egit. Quibus secretū paternum tegere perseuerantibus, cum se nullam ex eis arcani cognitionē suscepturū putaret, desperato voluntariæ confessionis indicio, vocatos in medium vehementi perfidię exprobratione pulsabat, quod rem à patre mandatam parum lucide pertractassent. Interrogati quoq; quam ad eos pater legationem habuerit, consultos se quid agere eum potissimum expediret, vt ad Noruagiam exularet respondisse dicebant, ideoq; non ante consilium fateri voluisse, quàm ei à consultore obtemperatum agnoscerēt. Quorum affirmatio quanquam vera esset, fidē non habuit, quod inuita potius quàm vltronea videretur. Igitur eorū experiri Ericus asserta cupiens, ambos arctissima apud castrum Slesuicense custodia asseruari pręcepit, vti veritatis cognitione suscepta aut innocentię præmiū, aut reatui pœnā referret. Cui postmodū idem fortè castelli intrāti, memorati iuuenes compeditis semet incessibus obtulerūt, supplicesq; eius genibus aduoluti, præten-

tis innocentiæ meritis,captionis remedia flagitabant.Quorũ Ericus vt fortunæ mi ſertus,ita fidei gratulatus: quippe fuga patris filiorũ affirmationẽ adiuuerat,ſicut erat mero percalefactus,& calamitati lachrymas dedit,& veracitati ſalutẽ promiſit. Quod cũ fortè Chriſtiernus ex aulicis cognouiſſet,antelucano tẽpore petẽti ſacrarium Erico obuius factus,heſternæ eũ temulẽtiæ laſciuia concitatũ intẽperate munificũ extitiſſe ridebat,quòd Daniã hoſti dono dare ſuſtinuiſſet.Rationẽ quoq; dicti lucidiore ſentẽtia perſecutus, Fore,inquit, vt Haraldi filijs maior vinculorũ ſuorum q̃ abſolutionis reſpectus inceſſeret,odium liberatori ꝓ gratia relaturis.Quid enim aliud Ericus eorũ ſaluti parcentẽ agere, q̃ Haraldo robuſtorũ iuuenũ auxilia reſeruare? His vocibus inclinatus Ericus,à ꝓmiſſo ſuo quàm ab amici cõſilio recedere maluit,profectâq; à crapula indulgentiã ſobria animaduerſiõe caſſauit. Huic clementiæ ſtudiũ in crudelitatis exhortatione deponere rubori nõ fuit. Itaq; quorum ſpes ad vitã intenderat,ſalus aquis conſumpta eſt.Eodem tempore Noruagiæ primoribus Magnum Haraldo, qui æque rege genitus eſſet, dimidium regni cedere poſtulantibus, eoq; hominem ignotis ortum parẽtibus admittere recuſante, in agro Fridleuino ferro certatũ eſt.Interea Haraldus repetita Iutia,Vrnicæ cõcionis ſuffragijs rex eſt declaratus.Quo cõperto Ericus nauigijs glacietenus(nam gelu vndã durauerat)in altũ vſq; pertractis,Iutiã tacite petiuit,Haraldumq; apud Scypetorp vicum noctu cum ſupſtitibus filijs interceptũ, diluculo cõclaui extractum, abſq; reſpectu fraternitatis capitali ſupplicio affecit. Ex quibus Olauus clauſum armis cubiculũ videns, mutata cũ fœminis veſte, ſalutarem inter hoſtes egreſſum habuit.Ea tempeſtate Haraldus Noruagia pulſus,vt ab Erico aliquid viriũ contraheret,in Daniã peruehitur.Quem Ericus ob relictũ ab eius æmulo matrimoniũ ſupplicem recepit,oblatumq; ſibi ſpecioſum pugnæ titulũ gauiſus, auxilijs eum proſequi ſtatuit.Haraldus autem excepta liberalitate,nullã animi ferè dotẽ adeptus, crebra corporis virtute pollebat. Cuius viribus fretus apud Helſyngam oppidum pignore cum Erico poſito,an cum lectiſſimis eius equis curſu contendere potuiſſet, duobus in certamen admiſſis vtroq; metã prior tenuit.Geminis ſiquidẽ inter currendũ bacillis innixus,crebris corpus ſaltibus cõcitabat. Aliud quoq; inuſitatæ agilitatis ſpectaculũ edere conſueuerat. Sæpe etenim inter nauigandũ puppi exiliẽs, in proram per exerta remorũ capita decucurrit,indeq; curſu in aliud nauigij latus reflexo,per reliquos remorũ ordines locũ quo exceſſerat,repetiuit.Qui ſi parẽ animi virtutẽ a natura traxiſſet, nequaq̃ ſe inter amplexus pellicis æmulo obruẽdum dediſſet. Huic Ericus tametſi opitulari vellet,Sclauis domeſticã pacem interpellãtibus,animũ opere comitari nequiuit.Igitur omiſſis amici rebus,proprijs curã iniecit, contractâq; aduerſum Rugiam claſſe, quò gnauius bella conficeret, maritimæ Danorũ expeditioni primus equos adiecit, quaternos ſingulis nauigijs mandans, eumq; morẽ diligens poſteritatis cura ſeruauit.Claſſis eo numero digeſta,mille & centum nauigijs frequens reperta eſt. Quibus Dani ad Rugiã appulſi, vrbẽ Archõ aduerſum ſe valido præſidio firmatã inueniunt.Quam ne finitimorũ auxilijs iuuari ſinerent,tractũ qui Archonenſium fines propemodum Rugia abſciſſos cum cõtinenti committit, ligonibus conciſum in vallum opacæ admodũ altitudinis redegerunt.Tuitio eius Fallendẽſibus credita,ijſdemq; Petro parere iuſſum. Quos Rugiani quæſito per vada tranſitu,noctu inopinatos adorti, cõpluribus cæſis,à cætero repelluntur exercitu. Igitur Archonenſes cum nec vires conſerendi belli haberent, neq; locũ ad contrahenda auxilia ſuppetere cernerent, neceſſitate victi,ſalutem & in Chriſtiana ſaca tranſitionẽ pacti,ſtatua quã venerabantur retẽta,Danis ſe tradunt.Erat enim ſimulacrũ vrbi præcipua ciuiũ religione cultum,crebriſq; finitimorum officijs celebratũ,ſed falſo ſacri Viti vocabulo inſignitũ.Quo aſſeruato oppidani veterem ſacrorũ morem penitus abrogari paſſi nõ ſunt. Primum itaq; ſolenni ritu prolui iuſſi,ſtagnũ maiore pellendæ ſitis,quàm initiandæ religionis ardore petentes,ſub ſpecie ſacrorum feſſa obſidione corpora refecerunt. Datur Archonenſibus pariter rerum diuinarũ antiſtes,qui & eis cultioris vitæ formã perſcriberet,& nouæ religionis rudimenta cõtraderet. Sed poſt abſceſſum Erici,cum antiſtite pulſa religio. Siquidẽ Archonenſes abiecta obſidũ charitate, priſtinũ ſtatuæ cultum

cultũ repetentes, qua fide diuinũ susceperunt, prodiderunt. Post hæc Ericus ordinatis in Dania rebus, amici curã importunitate omissam, accepta rerũ tranquillitate resumpsit, iuuandiq; gratia eius vrbẽ asylo Magno deuotam primo diripuit, mox igni subuertit. Interiecto anno Haraldo eidẽ opẽ iterato poscenti, vniuersam Daniæ classem ꝓ supplemento trãsmisit. Collato bello viribus, Magnus inferior capitur. Quẽ Haraldus vita frui permissum, oculis ac genitalibus carere præcepit, ne aut luminũ voluptate regnũ appeteret, aut Veneris vsu vltricem sui sobolẽ procrearet. Cęcatus igitur castratusq; cum interrogaretur quem ex suis pœnã secum oculorum subire vellet, paucos ea re delęctari respondit. Tunc quidã & forma ei simillimus, & militiam eius singulari fide cõplexus, ne ex tanta cliẽtela deesset, qui cum domino compati vellet, vltrò se supplicio obtulit, præfatus vt videnti similimũ, ita luminibus orbato futurum. Qui quum virtute venerationẽ meruerit, apud improbos pœnam persensit. Magnus vero non tam animi virtute, quàm corporis debilitate continentiæ religionem amplexus, de sceptrato cucullatus euasit. Interea Ericus quæsitam armis pacem iustitiæ ornamentis excolere cupiens, conditas à maioribus leges, ac tunc penè ingenti bellorum tempestate subuersas, ad pristini vigoris habitum reuocauit, vtq; fortitudine fuerat, ita iustitia insignis apparuit. Irrogatas minoribus iniurias superiorum supplicijs pensabat, nihilq; familiaritati aut necessitudini parcẽs, aut ferro, aut laqueo inconsultã maiorum auaritiam castigabat. Quo studio & principum odia, & plebis obsequia contraxit, euenitq; vt & potentibus formidolosus, & popularibus percharus existeret. Idem rerum à se gestarum virtutem tantis laudibus prosequi consueuerat, vt veri interdum fidem excederet. Semel quoq; Erici salus satellitis eius somnio seruata proditur. Nam cum ex freto Slesuicensi Sialandiam petere statuisset, quidam nautarum per quietem existimauit per inculta montium iuga lasciuo admodum equo se prouehi, eoq; cursum citante inter vallium opaca præcipitatum crebris noctuarũ vnguibus laniari. Quod cum mane per iocum sodalibus retulisset, Ericus ea visione veluti periculi præmonitus, ne eum nauigationis comitem haberet, in aliud se nauigium contulit, eoq; tutus socijs naufragio pereũtibus permansit, lætatusq; est quod salutem suam alienæ rati, quàm proprię credere maluisset. Forte autẽ inter ipsum, Roskyldẽsemq; pontificem Eskillũ inimicitiæ primum, mox seditiones adoleuere. Qua in re antistes Petri Botyldæ filij collegiũ nactus, autoritate quam primam inter Sialandenses habebat, in regis eos odium concitat, viribusq; publicæ consternationis adiutus Sialandiæ eum terminis pellit. Quo exacto prouincialẽ populum in societatẽ factiõis sub titulo libertatis adsciscit, à suspectis obsides petit. Solos vero Skialmõis filios seditionis consortiũ detrectantes ad populare conciliũ euocat, & ni statuta die obsides tradant, bonis carituros minatur. Illi vero ad concionẽ ꝓuecti, nec minis victi, nec bonorũ pœna mulctati, solidũ tenuere propositũ. Sed vt ad eos impunitas redundauit, ita ad Eskillum pœna concessit. Rege enim cum Iutica classe reuerso, patris ac patrui interuentu vsus, vicena auri talẽta mulctæ nomine ꝑsoluit. Petrus vero fatis suis vltionẽ præcurrentibus, pœnã quæ à rege parabatur, effugit. Per eadem tempora decedente Ascero Lundensi, de noui antistitis suffectione diuiduũ regis ac populi suffragiũ fuit. Siquidẽ Scanienses ob egregia Asceri merita Eskyllum arctissima ei consanguinitate iunctũ, ne pontificiũ à familia discederet, suffragijs amplectuntur. Rex vero rubore fugationis ammonitus, neq; suorũ in Eskyllo dedecorũ oblitus, Rikonem Slesuicensem, qui nuper Alberto successerat, quod in potiendo regno familiari eius opera vsus fuerat, eorũ arbitrio præferebat. Nec tamẽ hæc vota palàm ad litem & controuersiam progressa fuerant, Scanis metu sententiam occultantibus. Eodem tempore Plogus quidam claro inter Iutos loco natus tametsi regis militiam profiteretur, latentes capiti eius insidias comparabat. Ad quem Rypam veniens, militię titulo stipendium postulabat. Quo recepto, datum sibi cladis eius præmium reputabat. Et fortè Ericus inter quosdam populares acrius diffidentes regali iudicatione componere rogatus, publica id concione exequi statuebat. In qua quum Plogus cuidam ex plebe de se querenti satisfacere iuberetur, dicendi simulatione facta nõ sine lancea progressus, auditũ sibi pręberi petiuit,

Magnus Sueoniæ rex non tã continentia quàm corporis debilitate, fit monachus.

Stabat autem & rex hastæ innixus, turbātiq; silentiū populo manu ne obstreperet innuebat. Quē Plogus loricam veste tectā gerere existimatū diu curiosis speculatus oculis, vt inermē deprehendit, lancea transuerberauit. Et ne timidius dicere q̄ facere videretur, regē à se prostratum vociferās, cæteros ad militum internitionē hortatur. Aulicis itaq; passim metu dilabentibus, Ericus Haquini filius, cui ex patientia cognomen obuenit, egregiū fortitudinis exemplū præbuit. Diu siquidē exanime regis corpus gladio protexit, socijsq; in fugam lapsis, solus ex tot commilitonibus intrepidū mētis habitum tenuit, dignus vt ei in regnum successor fieret, pro quo etiam extincto pugnam gerere perstitisset. Iamq; vacantē Daniæ possessionē nemo sanguinis virtutisue fiducia aut petere, aut rapere præsumebat. Quippe Sueno Erici, Kanutus Magni, & Waldemarus Kanuti filius nondum regno tempestiui fuere. Christiernus vero Waldemarum paterno cuius vltionem adiuuerat regno dignissimum prædicabat. Quem honorem mater multis & grauibus periculis obsitum, ac vix quidem adultis gestabilem perniciosum paruulo futurum aduertens, poscenti puerum Christierno tradere recusauit, maioribus id munus deberi præfata. Postremo pertinacius insistētem iureiurando obstringit, in regem eum eligi nō passurū. Quo Christiernus ad populum & concionē vsq; perlato, patris eius beneficia memorat, vt domi leges & iura stabilierit, vt foris hostē represserit, vt furtis rapinisq; patriam vacuefecerit, vt Daniam pene exhaustam & exanguem Sclauiæ magistram reddiderit, vt etiam vnicuiq; per vim amissa ad integrū restituerit, vtq; cunctis his operibus sanguini suo regnum deferri meruerit. Verum cum filius eius nondum maturos imperio annos acceperit, neque Danis sub auspicijs puerilibus rem gerere militarem expediat, virum debere circunspici, qui vsq; ad prouectam pupilli ætatem tutorio regnum nomine procuraret. In quod munus aptius neminem quàm Ericum superioris Erici ex filia nepotem, quod audacia ac pietate pręstaret, maternumq; genus ex regibus duceret, adscisci posse, adulto rerum summā pupillo cessuram. Ita Erico & populi fauor, & pueri maiestas vires regias dedit. Hic præter solam animi fortitudinem nihil à natura dotis acceperat, sicut prudentia vacuus, ita parum amœnus eloquio. Cæterum adeò salutis suæ prodigus esse consueuerat, vt bellum commissurus ne singulariter in hostem procurreret, arctius à suis obseruari soleret. Tunc Eskyllus cognito regem apud Iutiam decessisse, repente in Scaniam maioris sacerdotij affectatione peruehitur. Ericus vero infectum antedecessoris propositum circa Ryconem explere cupiens, pontificalis ei dignitatis incrementa tribuere gestiebat. Scanienses autem vltima quæque perpeti, quàm pontificium in nouam transferre familiam prępoptantes, bellum aduersum regem decernunt. Quo ille cognito, ne multorum inimicitias vnius viri familiaritate contraheret, proposito suo cupide cessit, Eskylloq; sedem mutare permisso, Rykonem Sialandiæ præsulem mediantibus cleri suffragijs, creat. Interea Olauus Haraldi filius Noruagia reuersus, patrimonium suum inter bella ciuilia à patruo occupatum hæreditatis titulo reposcit. Cuius petitioni Ericus illam antiquitatis legem opposuit, qua reis patriæ bonorum pœna decernitur. Patrem siquidem eius peregrino milite aduersum patriam vsum, decretam hac lege sententiā incurrisse. Igitur Olauus perinde ac iustum belli titulum accepisset, cupidius oblatam seditionis occasionem amplectitur. Siquidem acceptam repulsæ contumeliam ad nouarū rerum licentiam transtulit, deq; priuati patrimonij repetitore totius regni inhiator euasit. Verum dissimulato odio, per insidias regem opprimere statuit. Quem in Arna Lundensi hospitio diuersantem noctu adortus, primum à vigilibus clandestinum eius aduentum speculatis excipitur. Qui mox reflexis equis sepultos somno milites clamore eminus in arma concitant, primiq; portas tueri parant. Auxilijs deinde superueniētium sociorum adiuti, hostilem repulere conatum. Olauus perinde ac suo proposito victus in Suetiam contendit, sed mox Erico Scania excedente reuertit, concionemq; in valle Arnensi sub edicto contractam liberioris vitæ promissis aggressus, regium sibi nomen illecto popularium fauore conciuit. Quod indigne ferens Eskillus, bellum ei Lundensi manu cupidius quàm prosperius infert. A quo superatus primum mox in vrbe ad quam ex prælio confugerat ob-

Olauus suffragiis populi promissu corrupti regium nomen adipiscitur.

obſeſſus, poſtremo neceſſitate victus, obſidibus datis, fideq; ſub ſacramēto ꝑmiſſa ſalutem paciſcitur. Sed poſtmodum ex Olaui diſceſſu competētem fugæ copiam nactus, Erici charitatem & obſidum, ſaluti & iuriſiurandi religioni ſpecioſa temeritate præpoſuit: neq; nefas duxit extortum ſacramenti vinculum voluntariæ amicitiæ cultu conuellere. Cuius affectum atq; conſtantiam rex ad ſe in Sialandiam venientis ampliſſimi ruris vicorumq; complurium datione penſauit. Verum Scania impenſius Olauum fouente, ipſe veluti in antiſtitis fuga per abſentiam victus, reparandę fortunę gratia ad littus more gentis Landora appellatum, expeditionis nomine crebra claſſe peruehitur. Cuius loci ſuſpectam admodum fortunam habebat, fabuloſæ cuiuſdam opinionis credulus, qua reges id littus aggreſſi in annū duraturi negantur. Sed dum per præſentiam fata metuit, abſens victoria caruit. Siquidem tellure perinde ac fatali malo abſtinens, neque ferri, ſed ruris violentiam in metu reponens, copias in aciem dirigit, easq; Eskyllo proferendas committit. Qui pontificalium ſacrorum quàm rei militaris peritior, perſimilem priori fortunam expertus, triſte regi ſpectaculum fuit. Cuius mali intuitu diſcere Ericus moneriq; poterat, plus viribus ſuis duces, quàm fœmineis debere figmentis. Quibus ſuperſtitionum laqueis, quóue credulitatis errore animum tunc eius obſeſſum putemus, cum ipſe qui aliàs adeò manu ſtrenuus exiſtere conſueuerat, vt ne temere in hoſtem ſe mitteret, à militibus contineri neceſſe haberet, tunc veluti metu pugnam detrectans, in vicino ſe per abſentiam ſuperari conſpiceret? Qua victoria Olauus veluti ipſum iam Ericum deleſſet ſupra modum erectus, pontificales opes æque ac regias abſque reſpectu religionis inuadit, & in cōtumeliam Eskylli, à quo bis ſe prouocatum meminerat, cuidam eiuſdem nominis ſacerdoti pontificij geſtionem aſſignat. Deinde tanquam vniuerſas æmuli vires ſuperiore prælio contudiſſet, omnibus corporum munimentis apud Lundiam relictis, aliàs locorum & metu & armis vacuus proficiſcitur. Quo accepto, rex contractis vndique leuibus & quæ ſors obtulerat nauigijs, noctu è Sialandia traiecit exercitum, amicis è Scania nauigationi ſuæ ductum eminus ſcintillarum ſilicibus excuſſarum ſplendore præbentibus, fortiſſimos quatuor Olauianæ militiæ viros domi interceptos, aquis obruendos curauit. Adulterinum pontificem à veri ſacerdotij ſacramentis exutum, ſuſpendio finiuit. Arma deinde hoſtium gratam militibus prædam occupauit. His denique vſus, Olauum apud Glumſtorp vicum conſerto prælio ſupérauit. Qui in Gothiam confugiens, interiectis diebus per Blekingiam reuertit, itemque ab Erico fugatus cum ad montium anguſtias perueniſſet, eorum præſidio fretus proxime inſequentes deleuit. Partem quoque exercitus in oſtium terga traiecit, eaque manu propemodum Lundenſes abſumpſit. Super hæc omnia fugam capeſſit. Deinde veluti rebus in Scania parum fœliciter prouenientibus bellum in Sialandiam transfert, fortunam loco mutare cupiens. Vbi ab incolis Rykonis ductum ſecutis, apud Bythingam amnem bello victus in Hallandiam excurrit. Ex qua rurſum Sialandiam petens, cum ex agreſtibus antiſtitem in vico Ramloſa moram habere cognoſceret, noctu tacitus in vicinia manſit. De cuius cubiculo certior per matutinum eius officium factus, oſtio militem inuehi iubet. Ad cuius tuitionem procurrentes cubicularij in limine trucidantur. Antiſtes ipſe extremę neceſſitatis periculis obſeſſum ſe videns, religione ſaluti poſtpoſita, ceruicem ſcuto ſubiecit, aditúque hoſtem inſigni pugna prohibuit: clericis interim qui & epiſtolarum eius & anuli curam habebant, conuulſas penè ianuas admoto puluinorum cumulo reprimentibus. Igitur ædem Olauus quia armis non poterat, flammis attentabat.

At pontifex enſe quàm igni conſumi ſpecioſius ratus conſerendi cū Olauo ſermonis pacem efflagitat, benignaq; eius ꝑmiſſione firmatus, exſerto foribus capite trucidatur. Igitur Olauus vltionē parricidio cōſecutus cupide in littus decurrit, vtq; nauigia tacit⁹ deſeruit, ita cōcitus eadē repetiuit, ante fuga & nauigatiōe vſus, ꝙ rex nunciū facti qui tūc in vicinia morabatur acciperet. Quo cognito Romanus antiſtes acerbiſſima aduerſus eū execratione vſus, cęteris ꝑ Europā pōtificib. ſimiliter in ipſum ꝑnunciādi detulit poteſtatē. Mādatū quoq; ad vniuerſos Iutiæ pōtifi

ces dedit, vt sententias aduersum sacrilegam eius impietatem debita animaduersione destringendas curarent, indignum vsu sacrorum existimans, qui celebrem eorum ministrum oppresserit. Ericus vero comperto Olauum Hallandiam petere festinatò post eum peruehitur. Cuius aduentu Olauus apud Arystadium nunciato, vicini pontis beneficio fugæ consuluit, eoq; post tergum abrupto, in proxima ripa tutus consedit. Pauci ex militibus eius quibus ob virtutem aut torporem fuga tardior erat, à superuenientibus occupati funduntur. Tunc Ingimarus quidam vetus Erici miles, æmulum eius non bellorum impendio, sed leui insidiarũ mométo tollendum ratus, illectusq; siue præmij spe, siue gloriæ cupidine, transfugæ titulo Olauum petiuit, eumq; transitionis simulatione secutus, tandem in publico pergentem equi pernicitate fretus, telo traijcere destinauit: complessetq; votum, ni Olauus repente equo delapsus, imminens iaculum industria corporis declinatione vitasset. Deinde citatum acrius equum, dum incautius fugę compendium quęrit, in palustre cœnum pręcipitem agit, eiusq; voraginibus implicatus, opprimitur, proposito parum respondente fortuna. Post hæc Ericus nuptiarum solicitatus affectu Bremorum antistitis Harwici germanam vxorem duxit, natu quidem nobilem, sed non tam pudicitia quàm parentela conspicuam. Cuius instinctu vetera regum latifundia in eos maxime quorum forti opera aduersus Olauum vsus fuerat, dono contulit, neque regijs opibus quo minus suscepta pro se pericula repensaret, pepercit: quasi ad hoc tantum eas recepisset vt in alios largitione transfunderet, totasq; stipendij loco militibus erogaret. Postremo ęmulum apud Thiutã amnem cum maiore copiarum parte bello deleuit. Verum non eadem virtute peregrina ac domestica bella confecit. Expeditiones enim quas aduersum Sclauos ductabat, non tam timori eis quàm ludibrio fuere. Adeo enim apud eum inertia omnia solutaq; fuere, vt ne à viro quidem edita putarentur. Infimi cuiusque in soluenda militia arbitrium sequebatur. Sæpe lixarum redeundum vociferantium clamoré secutus, classem dimisit. Ob cuius mollitiem animata Barbarorum atrocitas, non solum eum foris peruagantem contempsit, sed etiam domi consistentem inuasit. Qui cum in Fyoniam forte è Sialandia nauigatione contenderet, piratas post tergum imminere conspiciens, auide petito littore, armamentisq; omnibus in prædam relictis, non sine rubore & metu nauigio cessit. Interiectis annis cum apud Sialandiam febri se implicatum sentiret, Fyoniam vsque, cuius erat oriundus, concessit, spiritum vbi acceperat redditurus. Illic desperato languoris remedio quia corpori non poterat, spiritui consulere cupiens, regiam vestem cuculla permutat, vocataq; militum cohorte palàm regno renunciat. Creditum enim est, & à sacrorum peritis traditum, nihil abolendis piaculis pœnitentię religione valentius reperiri. Tunc Elyuus à vico Wisingo, qui & ipse ægro cum alijs assidebat, cunctos de creando rege circunspectos esse suffragijs iubet, vtpote præsenti iam militia liberos. Quæ vox vitam regis quantulacunq; restabat absumpsit, ægre ferentis adhuc viuo sibi successorem inquiri.

Salutis consequendæ gratia rex morti proximus, pro regia veste monachalem induit.

DEFVNCTO Erico ambiguum plebis de regno suffragium fuit. Quippe Kanutus in Iutia, Sueno apud Sialandiam, Magni alter, alter superioris Erici filius, ingenti ambitu regnum petebant. Siquidem hunc paterna, illum auita merita venerabilem faciebant. Suenone itaque Sialandensium suffragia ambiente, ac plerisque petitionem eius fauorabiliter accipientibus, Olauus cognomine Balbus prisci moris æmulatione permotus, cunctos qui regium ei nomen tribuerent, ipsumque si reciperet execratus, adduci se posse negabat, vt in hanc vocem inconsulta patriæ maiestate procurreret, aut regium honorem priuato præter publicum regni consensum deferret. Siquidem electionis locum Sialandiam esse, ius vero penes popularis arbitrij communitatem consistere memorabat. Hæsitantibus cunctis, atq; a sententia aliquantulum cedentibus, Steno quidam spreto veterum ritu, Suenonem occultis à se promissis aggressum, regio primus nomine censuit, maioremq; concionis partem ad similem vocis ausum induxit. Itaque sententiam eius prosecutum vulgus, quod arbitrio suo paulo ante permittere verebatur: pari mox suffragio comprobabat. Eodem quoque autore populus Sialandensis creatum

à se

à ſe regem finitimorum conſenſu fulciri cupiens, Iacobo Colonis filio ſingularis facundię viro legationem compoſitam & ſubornatam committit, qui Scanienſes adulatione dignitatis ad ſocietatem electionis impelleret. Idem Suenoni comes in Scaniam datus, accepta dicendi copia, docet noluiſſe Sialandos quicquam ſuper regio delectu ſententijs ſuis præter Scanicum arrogare conſenſum, ſed hunc ſequi in cunctis quàm pręcurrere malle, ſine eo nihil magnæ rei executuros: verum Suenonis inſitam animis charitatem habere, eumq; ſibi in regem dummodo Scanica allubeſcant ſuffragia exoptare, quem præter propriæ indolis claritatem, etiam patris auiq; merita commendarent. Meminiſſe deinde monet, vt ſoli cæteras Danorum vires obtriuerint, vt patri eius ad extremam penè deſperationem redacto, nihilq; præter interitum præſtolanti imperium dederint, obſecratq; humanitate qua illum exceperant, filium proſequantur. Ita Sialandenſium affectũ indicans, ſed factum reticens, omniũ Suenoni ſuffragia conciliauit, quos adhunc fauorem non ſolum Sialandenſium legatio, ſed etiam propriæ eorum virtutis memoria concitabat. Kanutus quoq; eodem à Iutis honore prouehitur, indignantibus Suenonem temeraria geminæ concionis audacia regium occupaſſe vocabulum. Inde Sialandiam potiendæ eius libidine ijſdem fretus accedit. Poſt hæc maximum pontificem Eskillum, eundemq; Suenonianæ partis fautorem occultis ad defectionem promiſſis impellit: quibus incenſus antiſtes Kanuto per internuntios mandat, claſſe Scaniam petat, ſeq; belli ſocium pollicetur: vt autem occaſionẽ ſibi trãſitionis cõſciſceret, ac lubricũ fidei ſuæ rationabilis cauſę titulo coloraret, acceptas à Suenone iniurias fingit, & quaſi cum eo controuerſiam initurus, cõtractis colloquij ſimulatione militibus, Lũdiam quæ & Suenonem habebat petiuit. Vbi dum compoſitionis negocia falsò geruntur, Kanutum ex ijs quos ad ſpeculandum eius aduentum præmiſerat, adeſſe cognoſcit. Nec colloquium ſoluere moratus, ignotum cæteris conſilium ſuum eadem hora repente detexit. Siquidẽ elatis ſignis, præcipiti in littus equitatu contendit. Cuius aduentum Kanutus nauigatione præcurrens, littori copias mandare noluit, ſed in altum nauigia reijciẽs damnata promiſſoris fide Sialandiam reuertit. Ita præſens conſilium non cedentibus ex ſententia rebus fortuna deluſit. Sueno vero properantem ab vrbe pontificem ſubſecutus, reuertentem bello ſuperat, captumq; quia publica cuſtodia nõ ſuppetebat in excelſam Laurentianæ ædis partem attollit, eiq; templum ergaſtulo fecit. Eapropter execrationis (quæ ſuprema pontificum vltio eſt) cenſuram metuens, non ſolum eum captione eruit, ſed etiam agreſti vico, magnaq; Burgundæ inſulæ parte, quò ſynceriorẽ eius fauórem impetraret, donauit. Poſt hæc ſine ipſo apud Slangetorp ruralem Sialandiæ villam bellum cum æmulo facit, eumq; crudeliſſimo prælio ſuperatum inſula pellit, victor in Scaniam redit, Kanutus in Iutiã refugus ceſſit. Per eadẽ tempora Romanus antiſtes Barbaricæ tempeſtatis procella rem diuinam penè obrutam euerſamq; conſpiciens, datis per Europam epiſtolis, vniuerſos Chriſtianæ credulitatis hoſtes ab eius cultoribus oppugnari præcepit. Singulæ autem catholicorum prouinciæ confinem ſibi Barbariem inceſſere iubebantur. Ne ergo Dani priuatæ militiæ rebus, publicæ religionis officia detrectarent, ſumptis ſacræ peregrinationis inſignibus imperium amplectuntur. Igitur Kanutus ac Sueno inuicem obſidibus datis, depoſitisq; inimicitiarum exercitijs, rei melius gerendæ gratia pacem pro tempore ſtatuunt, reuocatumq; à ſuis viſceribus ferrum, ad ſacrorum vindictam conuertunt. Diſcordiam itaq; à regni æmulatione profectam ſociæ expeditionis fœdere caſtigantes, iunctis viribus Sclauiam petunt, Germanis ex condicto diuerſam eius inuadentibus plagam. Iuti Kanuto duce, Hetbienſes Suenone, hoſtilem occupant portum. Superueniunt extremi Sialandenſes ac Scani, prioremq; claſſem prout cuiq; locus patebat ſua circũincludunt. Occurrunt in littore Saxones & ipſi vindicandæ religionis cupientiſſimi, militiæ ſocij Danis futuri. Mox Dobinum inſigne piratica oppidum, ab vtroq; circunſidetur exercitu, omni Danica multitudine præter paucos claſſis cuſtodes nauigia relinquente. Quorum raritate cognita Rugiam primam obſeſſis opẽ inimicæ claſſis oppreſſione porrigere ſtatuunt. Mox Scanos quos ordo proximos

offerebat adorti, fermè omnes fuderunt. Iutis iocundam eorum cladem ducentibus, neq; socios computantibus quos duce à se diuersos nouerant. Sed & forensis nondum pugnæ memoria exoleuerat, & recens partium odium æstuabat. Adeò quos priuatæ iræ agitant, publica nunquam communio fœderat. Ascerus vero Roskildensis qui classis à rege curam acceperat, suo repẽte nauigio per ignauiam cedens mercatorum cymba aduectus conscẽdit, eoq; latebram nactus, quos specioso pugnæ exemplo ad fortitudinẽ incitarę debuerat, deformis fugæ spectaculo territabat. Primum autem Scani ne timidioribus fuga suppeteret, cõmunibus vinculis arctius naues in classem sociãt, mox victi nexus industriè procuratos fortuitis ruptionibus lacerant, parsq; ferro perijt, pars necem sibi inter vndas præcipitio maturauit. Cumq; Rugiani complures ob magnitudinem naues captu difficiles animaduerterent, multitudinis specie metum eis ingerere cupientes, classem suam abductis cæsorum nauigiis duplicant, eademq; perinde ac remigum plena tentorijs instruunt, vacuitatem vmbraculis obscurantes. Vsi sunt & alio non minore mentiendæ classis ingenio. Noctibus enim tacita nauigatione in altum pergentes, diluculo referuntur imaginem recentis classis, & superueniẽtium auxiliorum effigiem præbituri. Sed crebro id agentium frustra calliditas fuit. Interea Danis obsidionem arcẽtibus, eorum classis piratico bello nunciatur oppressa. Hac fama reuocati correptis nauium reliquijs Rugianos resistere formidantes, portu propellunt, sociorumq; stragem fuga hostium vlciscuntur, ob interfectorum cadauera parum adhuc nauigabili ponto. Suenoni vero naui qua venerat spoliato, suam cedere Kanutus Liburnicam voluit, sed suspecta æmuli humanitas erat, oblatũq; notabatur obsequium. Nam cum eius partes incolumes, suasq; propemodum exhaustas videret, alieno nauigio reditum experiri fisus nõ est. Slesuicum deuectus interiecto tempore prior Kanuto Sialandiam occupat, Roskildiamq; mœnium inopem receptaculi gratia vallo fossaq; cõplectitur. Cuius custodia Ebboni mandata, in Scaniam pergit. Kanutus vero Scaniensium damnis benigne secum à fortuna actum existimans, eamq; tantum sibi virium addidisse, quantum æmulo depressisset reputans, ne res eius proxima clade corruptas, ocio recreari permitteret, Sialandiam tam sibi quàm hosti diuidua ope familiarem, Iutis pręcipuè fretus ingreditur, ei potissimum cessuram ratus à quo primum occupata fuisset. Vbi comperto Roskildiã desciuisse, portasq; sibi Ebbone filio Skialmonis autore clausisse, Sunonem quendam sola loquacitate insignem, nec tam consilio gnarum quàm amœnum eloquio, qui eam ad deditionem hortaretur præmittit. Is cum ad oppidum peruenisset, primum ante vallum lasciue & discursim obequitans, mox compositi volubilitate sermonis propugnaculis insistentes aggressus, legationis mandata facundius quàm fœlicius explicabat. Quem Ebbo de industria blãdis ac mitibus verbis excipiens, emissis deditionis simulatione iuuenibus prendendum curauit. Quorum vnus paulatim ei propior factus, ius fræni violentius occupat, cæterisq; equum à tergo pulsantibus, captum ciuibus ligatum adducit. Is primo compedum pœna coërcitus, postmodum superueniente Suenone luminibus spoliatus improuidæ exhortationis pœnas pependit. Hęc audiens Kanutus potiendę vrbis diffidentia, in Iutiam reuertit, vtq; rerum cõmoditas affuit, Sialandiam spe reparandæ fortunæ, parte qua maris anfractibus interluitur inopinatam intrauit, improuidam quoq; Roskildiam capit, & penates Ebbonis ad Suenonẽ elapsi incendio diruit. Vnde ne impensarum inopia arctatus discederet, publico stipendio alimentorum ei subsidia decernuntur. Par Scaniensibus circa Suenonem affectus incesserat. Ne enim labente sumptu veluti ciborũ penuria afflictus arma deserere cogeretur, publicæ eum collationis commeatibus prosequuntur. Tanta inter partes virtutis & gloriæ æmulatio fuit. Interea nobilissimi Iutorum, & in rebus bellicis singulari militiæ laude conspicui, duabus Suenonem Liburnicis petiuerunt. Quorum viribus succinctus assumpto Eskillo, manum in Sialandiam traiecit, ac prope Thorstam vicũ bello cum Kanuto concurrit. Vbi inclinata suorũ acie timidiorum fugã secutus, fortiorum victoria reuocatur, & dum vinci credidit, victor repẽtinus euasit. Kanutũ vero sui, siue qd tenera adhuc ætate esset, siue quia belli

cum

cum implicare periculis nollent, in aciem descendere passi non sunt, pro duce pugnæ spectatorem effectum. Interiectis diebus Waldemarus diui Kanuti filius, armis tũc primum per ætatem maturus, sed paterna in Kanuto merita perosus Suenoni se iungit, in eius castris militiæ tirocinium habiturus: cuius fauor plurimum Suenoni virium conciliauit. A quo paternæ præfecturæ dignitate donatus, Kanutum quendam Henrici filium sub Kanuto Magni filio eiusdem beneficij titulis inhiantem, crebra belli congressione perdomuit. Nec minor ipsis mediocris rei, q̃ regibus summę æmulatio erat. Semper autem ad Waldemarum victoria redundauit. Erat autẽ Kanutus insignis facundia, sed moribus effusissimus. Sueno & fortunæ fauore, & virium incrementis accinctus in Fioniam excedit, mox æmulum apud Iutiã persecuturus: vbi ab exule quodã Ethlero solicitatus bellum in Holsatios parat, abunde minora ad traijciendum nauigia promittente. Incolæ siquidem quo transitus impeditior foret, pontẽ conuulserant. Veniẽtibus Eydorã, promissoris incuria binas tantum nauiculas exhibuerat: quarũ altera Sueno suos præcedere cupiens, saniore militum sententia reuocatur, rogatus propositum hostiũ aliena traiectione pręnoscere, neq; proprijs rem periculis explorare. Siquidẽ haud procul eis latebrã esse, partem copiarũ quãtum à se superãdam crediderint irrupturis. Nec falsa prædictio fuit. Holsatij quippe vicinis se saltibus occultantes, patienter primorum aditũ pręstolantur: transuectisq; quos à se capi posse confiderent, procursu facto, omnes aut neci aut captioni subijciunt: quanq̃ Danis in propulsando periculo animus non deesset, vtpote qui nec fugere possent, & in regis oculis pugnam edere necesse haberent. Ita nostros ad virtutẽ capessendam & salutis desperatio, & pæsens ducis incitabat aspectus. Quorum periculis exturbati scafarũ magistri, circa palos medio amne defixos hærebant, neq; residuos transuehere, neque trãslatos referre ausi. Itaque nec regi ad procedendum, nec victis ad resiliendum opi fuere. Interea Kanutus sumptuosis militiæ impensis oneratus, nec minorẽ occidentis humanitatem inuenit, quàm orientis nuper expertus fuerat. Siquidẽ agrestium placide tractatorũ stipendia contraxit, tali Iutorũ beneficio vsus, quale pridem apud Sialandios acceperat. Huius Sueno congressu vitato, Scaniã reuisit, exiguis militiæ reliquijs integram æmuli manum attẽtare formidans. Interiecto tempore receptis precio captiuis securus Iutiam adiri constituit. Peragranti Fioniam Ebbonis è vita nunciatur excessus. Cuius fato deiectus, relatis in Sialandiam copiis præsens belli propositum deserit, militemque plangere quàm æmulum incessere maluit. Adeo enim familiariter eo vsus, vt nihil in foro, nihil in castris, absque ipsius administratione curaret, inque priuatis ac publicis negocijs prorsus ex eius arbitrio sententiáque penderet. At vbi recens funeris mœror exoleuit, bellum nouaturus per Fioniam in Iutiam decurrens, Wibergenses regiorum vectigalium immunitatem pactos, ad bella pro se suscipienda perduxit. Huc Kanutus magnis orientis viribus succinctus aduehitur, victor haud dubie futurus ni suadentibus amicis equestrem militiam pedestri mutasset. Siquidem optimates eius superiorum bellorum admoniti, quibus rem infœliciter equitando gessere, ne fugæ facultas ignauos abriperet, necessitatem sibi inferre tentantes, equorum adminicula submouẽda duxerunt. Kanutum cum paucis equitibus peditũ medium faciunt belli merita æstimaturum, nec aliàs Sueno rebus suis impensius diffidebat. Vt autẽ hostes vltro militiæ expedimentis exui vidit, summa spe extremam desperationem mutauit. Neq; enim ignorabat equitatu uacuos lentam & ignobilem militiam edituros, plusq; sibi præsidij demere quàm duramenti cõsciscere. Et ne ei similis manus deesse videretur, Wibergenses vtpote rei equestris ignaros, pedestri prælio militare præcepit, nonnullos inter sagittarios & funditores dispertit. His leuia tormenta saxaq; iactilia pro armis fuere. Proxime eis ab vtroque latere equites iungit, mox hostium terga pressuros. Committendi taliter prælij præcipuus autor ei Waldemarus extabat, corpus annis tenerum, animum industria præualidum habens. Is siquidem pedites peditibus opponendos, latera autẽ & terga ab equitibus incessenda docuerat. Kanutus dupliciter instructi hostis cõsilium ex apparatu cognoscens, opportunitatem insidijs negare disposuit. Quibus vt copiam demeret,

neque ſuos à tergo circumueniri pateretur, opus impetu ratus, totam manum inconſertiſſimos pedites inducit, eóſque paſſim & varie reſiſtentes penè omnes oppreſſit: nec ea tamen virtute periculum propulit. Quippe Sueno vtrinque ex latere aduerſarios, partito equitatu circumuolat, deturbatiſque equis quos retro aciem fugæ metu locauerat, ancipiti incurſu concluſos exagitabat. Quod vbi videt Kanutus tranſuerſis aciem principijs inſtruit, reuocatamq; à peditibus pugnam, ad equites tranſtulit. Quippe à tergo inſtantibus ora aduertere neceſſe habuit. Sueno vero cum & armis diffideret, & equorum pericula formidaret, tranſuerſis eos prælijs fatigare, non manum cum eis acie conſerere, non pugnandi copiam facere, ſed incerto Marte ludificatos, æſtu ac laſſitudine ſuperandos curabat: eos grauiſſime adortus qui communi acie longius excedentes, audacius ſemet propulſandis obiecere periculis. Varijs igitur irruptionibus laceſſiti, crebroq; impetu & obliquis concurſibus lacerati, tandem virium inopia ad tātam corporis laſſitudinem peruenerunt, vt præter communem belligerandi morem in ipſo certaminis ardore ſeſſione pauſarēt. Cumq; nec ad fugam, nec ad pugnam vis vlla ſuppeteret, dum ſolicite ſalutis præſidia circumſpiciunt, oppidum cuius paulò antè incolas fuderant, compoſita acie paulatim accedere tutiſſimum dicunt, ſubſidij loco hoſtium tectis vſuri. Eo igitur ſeruatis ordinibus inceſſum emouent, procuratis qui à tergo curarent, hoſtemq; retrogradi pellerent. Tanta plerunq; neceſſitatis fiducia eſt. Tunc Barcho quidam promptiſſimus Suenonis miles ab aduerſarijs vndique circumuentus, innumeram manum admirabili ſolus virtute ſuſtinuit. Tandem obfuſis ſudore oculis, pulſo clypeo ambas bipenni manus inſerere, promiſcue cædem facere, hoſtes ac ſocios iuxta ferire, nulli propius inſtanti parcere. Quo viſo Waldemarus cui multa ſecum ex veteri conuictu familiaritas erat, memoria priſcæ charitatis euectus equo ocius aduolat, extremis amici rebus adeſſe cupiens. Quem Barcho aduerſarium ratus, relata bipenni inſtantem appetit. Sed Waldemarus prærepto eo ictum ocyor anteuenit. Manubrio ſolo ſcapulæ eius vehementer impacto ferrū excidit. Vix hominem inter tot arma, tot hoſtes obnixius contranitentem ſeruate potuit. Diu tandem obluctatum abducit, inuitumq; ſaluti reſtituit. Qui poſtquam ſe ab amiciſſimo ſalutari captione pertrahi videt, libenter quidem eius opem excipere dixit, ſed non ita vti hac velle vt captiuorum more clunes equi ſequendo, fœdum de ſe ſpectaculum faciat. Verum ex parte Kanuti alij confeſtim fugam facere, pars oppido latebram quęrere, nonnulli per medias eius plateas erūpere: Kanutus ipſe per anguſtiſſimas vici partes, equo vectus eripitur. Occupati qui in vicum profugerant, & in vnam ædium captiui tradūtur. Ad quos introgreſſo rege Helias Ripenſis antiſtes circunſpectis omnibus, hortulanum regi æmulandum aiebat, qui vtilibus herbis incrementa conciliat, noxijs locum vacuefacit. Quod dictum ſpecie horridū, ſi quis altius mente perſpiciat ſumma induſtria procuratum fateatur neceſſe eſt. Abciſe enim rem, ſed copioſe diſſeruit. Cui ſi Sueno obſecutus fuiſſet, profecto omnem æmuli fiduciam ſepeliſſet. Qui licet iniuriarum nomine vindictam à captis exigere potuiſſet, ad mitiorē tamen ſententiam ingenita ſibi pietate deflexus, pleriſq; redimendi copiam fecit, aliosq; ſacramento, alios ſponſione in fidem acceptos, morte mulctare paſſus nō eſt. Ex quibus binos duntaxat peculiaribus flagitijs obſitos, alterum quia tetram latrocinijs vitam egerat, alterum quod optime de ſe merentem virum per inſidias dormientem oppreſſerat, capite pœnas ſoluere iuſſit: in neutro belli, in vtroq; ſceleris negocium puniens. Complures ex ſuperioribus tributæ ſibi ſalutis immemores, acceptum ab hoſte beneficium repetita Kanuti militia neglexerunt, eiſq; priſtina fides recenti charior erat. At Kanutus ab Alaburgo Liuthuſium petēs, apud vitricum Suerconem exul aliquandiu demoratus eſt. Huc ſiquidem occiſo, Magno Kanuti mater coniugio obuenit. Tunc vero laceræ Danorum res diſiectæq; fuere, cum interius ſociali bello flagrante, exterius piratica peſtis ingrueret. Cuius propulſandæ cauſa, Sueno toti Sclauiæ bellum crebrius quàm proſperius inferebat. Neque enim tanta illi in prælijs perſeuerantia, quantus furor atque impetus fuit. Nam cum receptui conſulere debebat, tam auide littus repetere conſueuit, vt par

Danorum propter ſui regis ignauiam ſtatus afflictiſſimus.

vt par fugæ reductio videretur. Neque ſuorum ei res curæ fuere, dummodo prior ipſe nauigium rapuiſſet. Quæ regis ignauia tantam Sclauis audaciam dedit, vt crebro copias eius reuertentes opprimerent. Ipſe quoque Wibergam adhuc munimenti expertem, quo tutiori ſibi receptaculo foret, terreis mœnibus clauſit, magniſq; eam ſtipendijs inſtruxit. At Kanutus apud Suetiam primùm vitrico optatus, mox onuſtus haberi cœpit, ita vt pro comparandis alimentis quicquid illic prædiorum poſſederat venditaret. Neq; enim vlla gens exules aut promptius recipit, aut facilius reſpuit. Sed & filius Suerconis Ioannes, vt plurimum ſtrenuus ita parum facetus, irriſorio carmine fugam eius præliaq; retexuit, & quaſi cantilenæ ſpecie pudibundi hominis verecundiam laceſſiuit: vt enim hoſpitem rubore & contemptu perfunderet, fortunam ipſius ludibrio laceſſere cœpit, aſperſiſq; iocis, & ignominioſo verborum genere, ignauiam ei bellique triſtes exprobrabat euentus. His Kanutus opprobrijs irritatus, nauigio commeatuq; empto, plurimũ in auunculi & materna fiſus neceſſitudine, Poloniam profugit. Quem illi maternæ rei nomine regni conſortionẽ appetere rati, cæteris in locis admiſſum, munimentis excipere non paſſi ſunt. Ad vltimum eum ne placida ſatis fronte conſpiciunt, inſontem notantes, cum propinquo charitatem deberent. Augebat hunc metum recens maioris eorum fratris depulſio. Itaq; receptus quidem, ſed nullam, vt dixi, vrbium intrare permiſſus, ad præfectum Saxoniæ Henricum peruehitur. Apud quem minorem ſpe ſua fortunam expertus, Hamburgenſem antiſtitem Hartuicum accedit, iampridem Danis iuridictioni ſuæ exemptis infenſum. A quo humaniſſime habitus, bellíq; tandem ſubſidia mutuatus, domeſticorum militum fidem, tacita legatione pertentat. Reſponſum eſt omnes ad eum ocyſſime tranſituros, datamq; Suenoni fidem, priſtina mutaturos. Qua promiſſione ſecurior factus, peregrina manu Iutiam intrat. Sed & ſuis nec humanitas Suenonis, nec obſidum charitas, nec periurij reſpectus, quo minus ad eum ſigna referrent obſtaculo fuit. At Sueno vbi de eius aduentu cognouit, virium diffidẽtia apud Wibergam recentibus à ſe munimentis excultam, obſidionem ferre conſtituit. Vbi ad ſuſtentandã ſumptuum neceſſitatem, bona eorum qui ad Kanutum conceſſerant rapinis exhaurit, prædatuq; ſtipendia contrahit.

At Kanutus ex proximæ pugnæ euentu, vrbem oppugnare diffiſus, formidata locorum fortuna, procul mœnibus caſtra conſtituit, opperiri volens quoad æmulus protelatis diebus alimentorum egeſtate vexatus, aut turpiter fugam, aut temere bellum arriperet. Ea Kanuti ſpes Suenoni victorię fuit. Eodem tempore Bruno quidam qui & Kanutum ipſe è Saxonia ſecutus fuerat, ſiue Suenonis inſtinctu corruptus, cum quo vetuſta ſibi ſocietas erat, ſiue delati belli tædio ſatiatus impetrata vtcunque licentia cum aliquot Ripam ſeceſſit. Sueno vero cum rem familiarem magnis in vrbe ſumptibus exhauſiſſet, neque trahendi diutius belli materiam circunſpiceret, audendum aliquid cum periculo ratus, noctu magnis itineribus tacitus ad hoſtium caſtra contendit, eoſq; mane diuina curantes, improuidos irrumpit. Quibus repentino metu perculſis, vt cuiq; animus erat, alijs fugam, alijs arma capere negotium fuit. Medius horum interfluebat riuus occultis voraginibus frequens, ſed vno duntaxat vado meabilis, quod Suenonianis incognitum, Kanuticis notum prior loci inſpectio fecerat. Exiguus idem & obſcurus olim, nunc belli inclytus fama. Igitur qui irruperant ignorantia loci inuias riui partes aggreſſi, præcipitatis equis improuidi impetus pœnas dedere. Experti periculum eminus inſtant, fundiſque ac iaculis prouocant congreſſum, prohibente lacuna. Tunc Saxones oſtentandæ virtutis auidi, ne rebus locus officeret, equis vadum inſiliunt. Waldemarus poſtquam id loci equitabile videt tanquam hoſtes tranſitu prohibiturus, eò freno conuertit, aduerſoq; cum eis equo cõcurrens, impactam vni lanceam ingenuo militandi more perfregit. Sed contra in ipſo gurgite ita quaternis ſimul haſtis excipitur, vt equus in clunes conſideret, ipſe tamẽ ob egregiam equitandi peritiam ſella pelli nequiret. Quintam inter frõtem galeamque defixam, adacto capulo colliſam auulſit. His malis liber, arrepto equo cum paucis vadum ſuperat, & ne ſecuturis anguſtias faceret, procul riuo ſecedit, ibiq; facta acie pugnã

capeſſit. Quinetiam totam hoſtium turbam quoad omnis ſociorum permeaſſet exercitus, parua manu ſuſtinuit, Suenoniq; certiſſimus autor victoriæ fuit. Quo opem ferente, Kanuti partes fugam fecere. Grādem quippe ex ſuperioribus prælijs metum hauſerant, eorumq; memoriam abijcere nequeuntes, ægris ſemper, infractisq; animis erant. Adeo enim Kanuticorum animos res aduerſæ corruperāt, vt maiore fortitudinis parte defecti, perſeueranter hostē ferre nequirent, nimioq; timoris captu hebetatis animis, faciles ſemper in fugam exiſterent. Saxones vero quibus agitatio militaris familiarior erat, equeſtri exercitatione vſi, crebro equorum reiectu victoribus inſultabant, ita fugam moderantes, vt eam non ſine ordine & regimine dirigere viderentur. Promptiſſimus horum Folradus eo prælio cadit, neq; captorem reperire quiuit, quanquam obrutus prendi ſe plurimum precaretur. Cæteri interdiu male fugientes oppido noctu manſerunt, vbi à fugæ perſecutoribus intercepti, hoſpitio necantur. Condixerant enim victores nemini parcere deuictorum, tum Saxonum odio, tum quia proximo bello captos & à ſe redimendi poteſtate donatos, denuo hoſtes experti fuiſſent. Kanuto Saxonia refugio fuit. De cuius fuga Ripenſes vti acta erat ab intermeantibus edocti, quo plus victori placerent, confeſtim Brunonem capiunt, Suenonis in breui iudicio præſentandum. Quem Sueno oblatum aliquandiu familiarius habuit, mox donatū abire permittit. Quæ res ei apud conterraneos ſuſpicioni primum, mox cladi atq; exitio fuit. Fuere enim interfectorum propinqui qui crederent eum pecunia à Suenone corruptum, ſociorum ſalutē iniquiſſimo ſubuertiſſe conſilio: declinati belli argumento doli coniecturam trahentes, neq; aliud beneficentiam regis, quàm fraudis præmium extitiſſe putantes. Cui cum de perfidia diem dixiſſent, omnemq; accuſationis ſuæ vim validiſſima eius defenſione eluſam viderent, inuictū foro inſidijs occupant. Sueno perinde ac priuatis periculis liber, ad publica propulſanda animum induxit. Locis marinis natura munitis, complura agreſtium præſidia condidit. Bina caſtra, alterum in Fionia, in Sialandia alterum propter fretum molitur. quæ piratis timori, incolis vero receptui forent. Sed à Sclauis vtrunq; conuulſum proditur. Bellum cum ipſis magna apud Fioniam virtute geſſit. Quorum copias ita cæcidit, vt plerisq; militum palmas ferro prærofas habentibus, media digitorum caro crudeſceret. Eo tempore propter incurſus qui à maritimis crebri prædonibus edebantur, apud Roskildiam Wethemanno autore piratica cœpit: cuius hæc diſciplina, hi mores fuere. Nauigia piratæ magis idonea ſibi viſa, abſq; poſſeſſoris permiſſu aſſumendi poteſtatem habebant, octaua acquiſitorum parte naulum daturi. Nauigationem orſuri, apud ſacerdotes præteritæ vitæ piacula deplorabant, eorumq; religioſa animaduerſione puniti, perinde ac ſtatim deceſſuri, diuina altaris libamenta ſumebant, cuncta proſperius ceſſura rati, ſi rite Deum ante bella placaſſent. Paruo viatico ſumpto, onera & impedimenta vitabant, armatura ac cibo ſimpliciter contenti, nihilq; quod nauigationem moraretur amplexi. Multæ illis vigiliæ, multaq; parſimonia erat. Remorum manubrijs conſidendo innixi, ſomnum carpebant. Quoties propter littora illis nauigatio erat, eadem antè ſpeculatoribus perluſtranda mandabant, ne quid incompertum fortè vel improuiſum occurreret. Inſulas ad quas vento afflarentur petebant, miſſis qui loca procellis auerſa percurrerent, quod peregrina claſſis tranquillis ſoleat portubus delectari. Crebrum eis cum hoſte certamen, ſed vbiq; facilis, ac pene incruenta victoria fuit. Prædam ex æquo partiebantur, nec maior gubernatoris portio quàm priuati remigis erat. Chriſtianos quos expugnata claſſe captiuos repererāt, amictu donatos ad propria dimittebant: tanta eis in cōterraneos humanitas erat. Octogenas & binas piraticas puppes varie & viciſſim cepere, nunquam ipſi claſſem viginti duabus frequentiorem habentes. Stipendijs defecti, impenſas à ciuibus contrahebant, præmij loco prædæ dimidium recepturis. Hic piraticæ cultus, vt dixi, Roskildiæ cœptus, ab vrbis gremio etiam ad agreſtes manauit, ab omni ferme Sialandiæ parte ſubſidia mutuatus. Enimuero anguſtus primum ac tenuis, magna breui incremēta contraxit. Sed neq; ante redditam terris pacem vlla ex parte remiſſior fuit. Interea Kanutus Friſiam minorem, quæ & ipſa Danicarum eſt partiū, cum paucis exilij comitibus petit.

petit. Diues agri prouincia eſt, pecoribus opulens. Cæterum confinis oceano patet humilis, ita vt eius interdũ æſtibus eluatur. Qui ne irrumpãt, vallo littus omne præcingitur: quod ſi fortè perfregerint, inundant campos, vicos & ſata demergunt. Neque enim illic locus natura alius alio editior extat. Plerunq; agros ab imo conuulſos aliò loci traiiciunt, locum eorum occupante lacuna, in quorum conſederint præſidijs poſſidendos. Inundationem comitatur feracitas. Gramine tellus exuberat, torrefacta in ſalem gleba decoquitur. Hyeme cõtinuò celatur æſtu, ſtagni ſpeciem præbentibus campis: vnde & in qua rerum parte locanda fuerit, penè ambiguum natura fecit, cum alia anni parte nauigationis patiens, alia aratri capax exiſtat. Incolæ eius natura feroces, corporibus agiles, anxiam & grauem armaturam contemnunt, ancilibus vtuntur, miſſilibus dimicant, Agros ſcrobibus cingunt, ſaltus contulis edunt. Penates in editum ſubiecto glebarum aceruo prouehunt. Hos à Friſonum gente conditos, nomine & linguæ ſocietas teſtimonio eſt. Quibus nouas quærentibus ſedes, ea fortè tellus obuenit, quam paluſtrem primum ac humidam longo durauere cultu. Adminiſtratio deinde prouinciæ ſub noſtris regibus eſſe cœpit. A qua Kanutus cum fortè præſidium imploraſſet, prompto omnium fauore ſuſcipitur, pollicitus ſe eis aliquid de conſuetæ penſionis onere laxaturum. Auidi promiſſionis Friſi, intuitu exilis præmij, immani ſe negocio onerant. Ac primum mœnia propter Mildam fluuium, quis eum recipiant, condunt, Tantulo ſtipendio ingens militia ſtetit. Sueno reditus eius opinione accepta, Iutis in equitatum digeſtis à Sialandis & Scanis claſſem adſciſcit. Ex qua nonnullas naues Sleſuici ſubductas ad Eidoram vſque ſolotenus pertrahendas curauit, ne ea pars hoſtibus elapſui foret. Quæ res ei impendio magis quàm vſui fuit. Inde cum copijs ad recens oppidum pergit. Id inter paludes amnemq; ſitum natura quàm opere munitius erat. A latere ei Milda fluuius fuit anguſtis alueis, ſed placide manantibus aquis. Quod quia rex ob anguſtias exercitu circunuenire non poterat, locis ex copia idoneis caſtra defigit. Deinde cæſis virgultis, quæ nemus proximum offerebat, ad peragrandas paludes conſtramenta fieri iubet, quibus cum opportunum foret, velut pontibus vterentur. Interea quidam ex Friſica iuuentute, ſiue moræ impatientes, ſiue vegetioribus animis virtutis iactandæ cupidi, prouocandi gratia, riuum qui inter caſtra medius erat conſueta arte tranſiliunt, vagumq; eminus hoſtem inceſſunt. Nec laceſſentibus obuij defuerunt. Complures ex vtoque agmine huic ſe certamini ingerunt, ſuorum quique pericula propulſuri, neutris communis fortunæ negocium patienter inſpectare valentibus. Itaque paulatim creſcente pugna, adeò omnium huc animi confluxerunt, vt ex eo belli præſultu, totius victoriæ ſumma pendere videretur. Quo viſo, filius Thorſtani Petrus, omnium regis arcanorum particeps, non ignarus Friſicæ temeritatis, confeſtim armari exercitum, præſtolariq; caſtris paratum iubet. Huius rei inſcij Friſones, tota amnem manu repente tranſuolant, rati ſine paratu regem in caſtris eſſe. Ita audacius quàm prudentius omnis eorum irrupit exercitus, inopinatum hoſtem opprimere auidus. Sed Suenonianis non ſegnius occurſantibus, ad notas ſibi refugere paludes. Quas mox equites factorum à ſe pontium ſtramentis vſi facile ſuperant, translatíque fugam acerrime perſequuntur. Aliud quoq; ferro ſibi compendium ſtruũt. Nam tanta in fugientes ſtrages exercita eſt, vt conſtratis cadaueribus, amnis mox à victoribus permeari potuerit. Fuſis Friſonibus, Kanutus cum paucis exilij ſocijs eques elabitur. Reliquis fugæ expertibus oppidum receptui fuit. Cui Sueno Kanutum ineſſe ratus, obſeſſos quàm poterat infenſus aggreditur, ſperans obtentione eius totius belli finem futurũ. Saucios integris mutat, feſſis requietos ſuccedere iubet, diurno prælio nocturnum ſociat, omniq; inſtãtia curat ne laſſis quies remedio fiat. Addebat obſeſſis animũ recens captiuorum occiſio, nec cuiquam à victore toties læſo venia ſperabatur. Contrà rex ſi pugnam remitteret, neque mox oppido potiretur, Freſos auxilio obſeſſis futuros timebat, ideoque perſeuerantiore prælio opus ducebat. Sic metus vtrinque pugnandi pertinaciam fecerat. Nec interdiu dimicaſſe contenti, noctem quoque bello contribuunt. Tunc vero anceps prælium erat. Cum fortè Waldemarus cla-

Friſia minor alia anni parte nauigationis, alia rurſus arationis eſt patiens.

Non ſolum de die, verumetiã de nocte pugnatum.

more cominus orto, Freſos inſtare ratus, in partē qua ſtrepitus exaudiebatur cum ſignis accurrit, ſociosq; perquàm ſtrenue repugnantes, errore noctis eluſus oppreſſit. Ita fortiſſimi animi dux temporis habitu circumuentus, quibus opē ferre decreuerat, cladem atq; exitium irrogauit. Oppidani aſſiduis plagis & continua laſſitudine exhauſti, nullumq; pugnæ ſupplementum habentes, cum nec vires, nec vulnera vllo momenti ſpacio recreare quiuiſſent, deſperatis rebus dedidere ſe regi. Cuius fidem atq; clementiam, vltrà ac rati fuerant, experti ſunt. Tum vero rex & in Plogo, qui Ericum occiderat, ſingulare pietatis ſpecimen dedit. Neq; enim à patris interfectore pœnas exigere voluit, plus deditionis moribus, quàm vltionis aculeis debiturus. Cæteros quoq; nec morte nec captione mulctatos abſq; redemptione dimittit, præfatus ſe eorum obſequia ac odia iuxtà æſtimaturum. Nihil enim ijs proſpere ceſſurum, qui toties mobili fide & ſacramento fuiſſent. Dimiſſi cum duce exilium amplectuntur. Id enim gratiæ apud ſuos Kanutus habebat, vt nulli vnquam fortuna eius faſtidio eſſet. At Freſones mulctæ nomine duo milia librarū regi cum obſidibus pendunt. Poſt hæc ſiue rubore fugæ, ſiue naturæ ſtoliditate compuncti, Waldemarū obſecrant, precetur regem, bellum cum eis hac lege iteret, vt victor æquam priori ſummam recipiat: victus, ex veteri penſione quantū Kanutus ſpoponderat, remittat. Ille precantium temeritatē incertosq; pugnæ euentus ſolertius æſtimans, extremæ dementiæ voces conſilij ſui ſalubritate cohibuit, perquam ſtultum affirmando victos, à victore noxias belli conditiones expetere. Interea Kanutus apud Germaniam Fridericū Romano recenter imperio functum auxilij imploratione ſollicitat, promittens ſe patriæ procurationem in eius beneficio repoſiturum. Imperator cui & ſumma naturæ calliditas, & maxima proferendi imperij cupiditas eſſet, tantū alieni in ditionem ſuam redigere auidus, Suenonem veteris amicitiæ & commilitij monitū, promiſſo honoris incremento ad colloquendū ſibi ſimulatione charitatis inuitat, eximiā ſibi viſendi eius cupidinem inceſſiſſe ſignificans, ſed Romanæ maieſtatis amplitudinē quo minus eum accedat obſiſtere. Quippe Sueno adoleſcentiæ tempore militaris rei perdiſcendæ gratia, Conradi Cæſaris clientelā ingreſſus, cū Friderico adhuc priuatæ fortunæ, quem & ætate & ingenio æquabat, diu ſodalitatis officia geſſerat. Itaq; nō quod fallaciſſimi hominis commentis crederet, aut æmulo aſylū demere vellet, ſed vt ſola ſe Germanis fama cognitum etiam ſpectandum ſubijceret, præſentemq; famæ ſuæ miratoribus exhiberet, cultiore pompa inſtructus mandatum exequitur. Nec parum gloriæ apud curiam magnificentia clientelæ & apparatus oſtentatione contraxit, totiusq; in ſe Germaniæ oculos ob virtutis admirationem conuertit. Metſburgum oppidū theutonicæ nobilitatis frequentia completū ingreſſus, ab imperatore primum veneranter habitus, mox vario accuſationis genere vexatus, diſparē promiſſis fidem expertus eſt. Cui demū conditiones huiuſcemodi proferūtur, vt imperatoris ipſe, eius vero Kanutus renuntiata regni affectatione militem ageret, beneficij iure Sialandiā recepturus. Alioqui imperatoris vires Kanuto obtentui fore, expeditāq; cum eo manum in Daniā eſſe mittendam, quæ vel Suenonis præcurreret reditum, vel confeſtim impugnaret aduentū. Sueno in re tam anxia, aut periclitandum ſibi, aut parendum fore cognoſcens, ſimulata aſſenſione paterna bona quibus in Sialandia abundabat, tanquam peculiaria à conditionis tenore ſublegit, ne violandæ pactionis omnis domi deeſſet occaſio. Quod quia Germanico iuri familiare erat, admiſſu facile fuit. In hoc Kanutus pacti parum credulus, Waldemarū qui cum Suenone aderat ſponſorem efflagitat, fidem eius integritatemq; tutiſſimum rerum ſuarū pignus exiſtimans. Neq; enim alium ex regio comitatu, pari conſtantia pro capite ſuo excubiturum putauit. Ille Suenonianæ perfidiæ conſcius, cum vanam ac lubricam compoſitionis fidem aduerteret, ne alienā in ſe labem recidere pateretur, ſponſionē pertinacius abnuit. Tandem rege compellente, vix atq; ægre vadimonium dixit, præfatus ſe ſi Sueno pactum perrumperet, Kanuti partibus acceſſurum: probata vtrinq; conditione diſceſſum eſt. Reuerſus in regnum Sueno, deq; æmulo comitem nactus, remiſſis è veſtigio literis, fidem Cęſaris aperta fraudis exprobratione damnauit: initasq;

Sueno pactū quod cum Cæſare pepigerat, reſcindit.

tasq; cum eo pactiones, obsequij negatione subuertit, in eas se conditiones fallaciter adductum affirmans, in quas Danicorum adhuc regum nemo cõcesserit. Prçterea Kanuto iusta petenti, prouinciali duntaxat administratione cõcessa, regios penates à cætera se conditione secreuisse dicebat. Fraudatus pacto Kanutus, vadem sollicitat. Qui quum regem deserere, vel sponsionem corrumpere, æque fœdum putaret, vtrobique famæ periculum contemplatus, mutare pactum quàm euertere maluit, statuens vt quum rex Sialandiã commeatui suo necessariam duceret, aliud pro ea Kanuto stipendium assignaret, nec fructu parcius, nec spatio contractius, nec honore defectius. Assensus conditioni rex, tripertitam Kanuto præfecturam constituit, eiq; in Iutia, Sialandia, ac Scania, peculiare beneficium tradit, intercisam loco dominationem minus solidæ potestatis gesturam existimans. Huius rei Kanutus Waldemarum denuo prædem exposcit. Quem velut antea repugnantem Sueno condendi fœderis auidus, sponsionem iterare coëgit, negans si pacto obuiam isset, eius Kanutiue defectionem ægre laturum. Hoc fretus pignore Kanutus, cupide conditionibus fruitur. Igitur Sueno perinde ac bellorum metu solutus, in superbiam lapsus patrios mores, quod parum sibi viderentur exculti, tanquam agrestes & inconditos, petita à finitimis vrbanitate mutauit: spretoq; Danico ritu Germanicum æmulatus est. Nam & cultum Saxonicũ sumpsit, & ne eo inuidiosius vteretur, militum studia ad similem vestis vsum adduxit, rustici moris tædio, comptioris famulitij grege palatium instruens. Quinetiã epulandi rusticitate depulsa, externas mensis comitates adsciuit, comessationumq; ritus cultiore ministerio gerendos instituit. Nec solum cultum nouauit, sed etiam edendi bibendiq; facetias tradidit. Idem studij in nouãda clientela, asciscendisq; satellitibus gessit. Honores quippe nobilibus dẽptos, histrionibus deferebat: magnisq; & illustribus viris à latere suo sepositis, in eorum locum turpium & effœminatorum familiam subrogabat, vt abiectu maiorum, minorumq; prouectu, prorsus eximias potẽtiæ suæ vires ostenderet, ditatiq; fortunam suam beneficio regis, non generis imputarent. Nec insolentiæ eius auaritia defuit. Siquidem lucrosa sibi illorum fata, quorum bona auxisset constituit, pupillorumq; parentibus emortuis expilator euasit. Neq; nephas duxit eorum liberos egestati subigere, quorum opera regni opes ipse susceperit. Ipsos quoq; milites prius à se locupletatos, ad vilem paupertatis statum beneficij sui pœnitentia adductus reiecit. Quinetiam ingentis clientelæ voracitate compulsus, prouincialia ministeria, impẽsasq; ab agrestibus arctius exigere cœpit. Itaq; dum militum luxui consulit, plebis fauorem amittit. Præterea controuersiarum iura eatenus sacramenti religione subnixa, ad palæstras & palmas athlethicas relegauit, iudiciumq; rationis speculationi debitum, in sola corporum exercitatione constituit. Et ne quid fastui deesset, in communibus suggestis concionari fastigio suo indignum ducebat. Quam ob rem æqua vulgarium alloquia contemnendo, editioribus locis occupatis, suppositę plebi superne ius dicere consueuit. Crebræ quoque ei cum Lundensi pontifice simultates, maiore fructu quàm iactura fuere. Ea tempestate Karolo Hallãdię præside prouinciam egresso, coniugem eius, sororemq; viduam Suerconis filius Ioannes excellentis earum puchritudinis opinione corruptus, ad libidinis commercium raptas in Suetiam vsque deuexit. Quibus tam contumeliose vsus proditur, vt eas in stupri vices noctibus euocaret alternis, ingenuæ pudicitiæ fœminas, obscœnissima fœditate proculcans: neque aut huius matronalem torum, aut illius cœlibem castimoniam, quo minus voluptatum suarum ignibus indulgeret reueritus. Ad vltimum patriæ & populo tantæ temeritatis facinus execrante, vtranque remisit. Quod flagitium Sueno perinde ac commune probrũ in omne Sueonum regnum vlcisci statuit, publicum ruborem communibus armis submouendum existimans. Sed nuptiarum apparatu præuentus, quippe Saxonum satrapæ Conradi filiam nuper desponsam vxorem ducturus erat, propior priuatæ copulæ, quàm publicæ vindictæ militiam retentabat. Per hanc Suenonem in peregrinos ritus adductum falsa plebis opinio referebat, eiusq; super consuetudinum nouitate consilium accusabat. Per eadem tempora Nicolaus vrbis Romæ cardi-

Impudicitiæ pluriumq; simul concurrẽtium flagitiorum mira narratio.

nalis Britannicum permenſus oceanum, Noruagiam Lundenſium adhuc ditioni parentem, immunitate conceſſa, maximi pontificatus titulis inſigniuit. Quod in Suetia quoque legationis poteſtate peragere cupiens, Sueonibus & Gothis devrbe, & perſona tanto muneri idonea concordare nequeuntibus, certamini decus negauit, rudémque adhuc religionis barbariem ſummo ſacrorum honore dignatus non eſt. Verum inſpecto temporis habitu, cum per oceanum reuerti hibernę nauigationis metu in periculis duceret, Daniam reditui ſuo percommodam arbitratus, offenſam eius ex Noruagiæ promotionę contractam beneficij deliniamento ſedare conſtituit. Eskyllum igitur mandatis aggreſſus, plus nouæ dignitatis quā veteris amiſerit, recepturum promittit, definiens ſe ereptæ Noruagię damna, Suetici primatus munere penſaturum. Rapuit promiſſum Eskyllus cupidéque legati copiam flagitat. Qui veniens apud ipſum futurum Suetici ſacerdotij inſigne depoſuit, dandum ei in quem concors Sueonum Gothorúmque ſuffragium conueniſſet. Statuit quoque vt quicunque maximi Sueonum pontifices creandi eſſent, pallio à curia dato, per Lundenſem inſignirentur antiſtitem, eámq; ſedem perpetuo vererentur obſequio. In hoc priuilegio dato confirmationem à curia adſciſcendā promittit: quod effectu perfacile fuit. Siquidem Romam reuerſus, decedēte Eugenio maximus pontifex ſubrogatus eſt, peregítque publicæ religionis præſul quod priuatæ legationis miniſter annuerat. Qui mox vſurpatione poſterorum firmatus, ſub hoc vſque tempus, antiqui tenoris obſeruatione perfruitur. His peractis Nicolaus nondum Dania egreſſus, Suenonem Suetica meditabundum bella, Romana induſtria à propoſito reuocare conatus, locorum difficilium, inopis regni infructuoſæ victoriæ habitum prætendebat. Siquidem eius militiæ negocium ingēs, fructus exiguos fore, priusq; ei cum vaſtis & immanibus ſcopulis, quàm cum hoſte certandum. Quo victo nihil præter ignobilem prædam, & ſordida ſpolia victoribus occupandum.

POSTREMO cum ſtolidam regis perſeuerantiam conſilij ſui ſapientia ſuperare nequiret, inertiam eius facetiſſimè cauillatus eſt. Nam araneam eum æmulari dicebat, quæ telarum figmentis cum diſcrimine vitę, & viſcerum ſuorum egeſtione conſertis, quid niſi ſcarrabeos putres & vilia prenderet animalia? Cuius exēpli euidentia, araneæ regem, militiam telæ, victoriam venatui conferebat. Ita auidū ducem exiguę rei cupiditate ſeipſum viribus exinanientē inutili bello delectari monſtrabat. Cuius Sueno dignitatem potius quàm monitum veneratus, abeūtemque eum ad regni fines vſq; commeatibus proſecutus, deſtinati olim belli ſtudium animo reuocauit: quippe quem magis potiendæ Suetiæ cupido, quàm aut iniuriæ dolor, aut pudoris irritamentum accenderat. Maximam ſiquidem inuadendæ eius opportunitatem, tum ob ſeniū imbelliamq; Suerconis, tum ob factiones inter eundem & plebem recenter ortas (nam Ioannem agreſtes concionantem occiderāt) arbitrabatur. Spe quoq; tam rata victoriam complectebatur, vt ante militiæ exordium inter milites ſuos Sueticarum iura prouinciarum, tanquam belli præmia partiretur. Duo quoque ex proceribus eius ad opinionem vnius Sueticæ virginis libidinis æmulatione correpti, magnis inter ſe iurgijs diſſidere cœperunt. Cuius nuptias rex in beneficio ſuo reponere par æſtimans, capta Suetia fortiori connubium pollicetur. Quo promiſſo libidinis æmulis magnum virtutis certamē ingeſſit. Tanta apud Danos fruendæ Suetię fiducia fuit. Interea Suerco belli metu crebras ad eum de pace legationes direxit, ſed nullis conditionibus ad eam impetrandam aſſurgere valuit. Igitur fruſtra fatigari ſe videns, non ſe prælio offerre, non arma, non expeditionem parare, ſed ignotos locorum receſſus quærere, ſummamq; belli Sueonibus credere. Vt autem Sueno difficillimorum itinerum euitaret anfractus, inſtrumentum belli hyemis expectatione ſuſpēdit, ab aſtrictis glacie paludibus profectionis compendium petiturus. Hyberni itaque temporis beneficium nactus, expeditiora legit itinera, rapiniſq; & incendio Finniam prædabundus aggreditur. Occurrunt indigenæ ſupplices, patriam ſeq; dedentes: nec ſic ſe ſubtraxiſſe contenti, etiam commeatibus præbitis, hoſpitalitatis eum obſequijs proſequuntur. Poſt hæc Werendiam intrat. Vbi ab incolis neq; Marte neq; deditione

exce-

mis omnia, ferroq́; peruadit, viris ac fœminis paſſim ſolitudinum inacceſſa peten tibus. Sed & præaltæ niuium moles totis ferme campis inceſſerant, frigorisq́; tan ta vis erat, vt vberibus admoti infantes, algore hebetatis membris inter ipſa lactis alimenta decederent, matresq́; ſimili fato propinquæ, extincta pignora moribun dis complexibus attrectarent. Dani quoq; eadem aëris inclementia afflicti, non in caſtris noctes exigere, non militares excubias obſeruare, pars foco ſibi, pars te cto conſulere, aëris non armorum ſæuitiam in metu reponere, cuncti plus cœlum quàm hoſtem cauere. Werendenſes autem quoad regis gratiam paciſcerentur, iter intercipere cupientes, cęſis minoribus trūcarum arborum coaugmentis, fau cium quas permeaturus eſſet anguſta præcludunt. Tantis ſiquidem circumiacen tium rupium anfractibus claudebantur, vt abſque ingenti diſpendio à latere præ teriri nequirent. Quorum auſu rex inter cœnitandum accepto, moræ omnis im patiens, diſcuſſis menſis equum inuolat, militibusq́; adeſſe iuſſis, ad rupem conci tus fertur, indigne ferēs cœptorum ſuorum curſum vilibus agreſtium obſtaculis retardari. Rogatus à Nicolao quodam iræ parcere, incertamq́; admodum rem cu rioſius explorare, interpellanti ſe, vxoratum quemq; timidiſſimum eſſe reſpōdit, *Vxorati reliquis timidiores æſtimati.* ad eius nuptias alludens qui ducta coniuge poſtridie militiam ingreſſus fuerat. Ille ob contumelioſam monitorum ſuorum repulſam ira percitus, facturum ſe breui quod Sueno non audeat, ſubintexuit: exprobratamq́; ſibi ignominiam, inuicem in eum reiecto meticuloſitatis opprobrio vindicauit. Quæ vox ab iracundia pro fecta, celerem ipſius obitum ominata eſt. Vbi ventum ad fauces, delapſi equis mi lites, quanquam tenui armatura eſſent, quod eis feſtinationis ardor periculorum contemptum ingeſſerat, arboream ſtruem oppugnare cœperūt, indigenis qui ad eam defendendam conuenerant, ingenti pacem clamore poſcentibus. Tunc Ni colaus acceptam à rege contumeliam conſpicuæ probitatis operibus demere cu pidus, ne magis vxorius quàm ſtrenuus videretur, dum conſerta truncorum robo ra obſtinato ad pericula gradu ſuperare conatur, ab agreſtibus è ſtrue tāquam ex muro propugnantibus caput haſta traiectus opprimitur. Similis aliorum conatus ſaxis ſudibusq́; repellitur. Sueno propinquitate noctis, impetusq́; præproperi pœ nitentia reuocatus, ſigno receptui dato prope aggerem caſtra conſtituit, luce po ſtera maiore vi ac paratu prælium exequuturus. Verum hoſtibus noctu ſibi diffu gio conſulentibus, mane vacuum propugnatoribus iter nullo negocio ſuperauit. Werendos deinde reſiſtendi fiducia defectos, in fidē accepit. Igitur cum pleraq; ſibi ex voluntate reſpōdere cognoſceret, fœlicibus fortunæ experimētis euectus, in omnem ſe Suetiā effundere ſtatuit. Sed nimietas frigoris equorumq́; ex aſperi tate itinerum inopiaque pabuli coorta debilitas, proceſſum negabant. Tunc qui ex equitibus ad pedites redacti fuerant, commilitonum equos ſuis oneribus in ſtrauere, eosq́; prę ſe onuſtos agentes ignaro rege domū dilabebantur. Qui tandē furtiuū militiæ diſceſſum expertus, clandeſtinam eius elapſionem data reuertēdi licentia præcurrit, ſtatimq́; compendiaria ad Scanicā via curſum reflexit. Igitur Karolus cum Kanuto fratre receptorum obſidum fiducia ſpem liberæ tutæq́; re uerſionis præſumens, cum Hallandiæ propemodum confinijs acceſſiſſet, à Finnē ſibus inſidias hoſpitalitate tegentibus conuiuio exceptus, maiorē noctis partem commeſſationibus extraxit. Temulentia grauis in horreum annona vacuum, pa riter ſe & comites ſobrietate exutos cubitum recepit. Quibus altiore ſomno ſpi rantibus, Finnenſes foris valuas obicibus obſerantes, igni ſparſere tectum. Iamq; maior eius conflagrauerat pars, priúſque ædes in cinerem prope collapſa fuerat, quàm preſſos mero ſenſus vis ardoris expungeret. Poſtremo propiore flamma rum feruore correpti, dum nudi valuis erumpere geſtiunt, forinſecus eas obclu ſas cognoſcunt. Vrgebat intus incendium, foris hoſtis vetabat egreſſum. Sed prę ſens pœna ſequentis metum leuabat, inſtantiſque mali periculum futuro triſtius ducebatur. Quo euenit vt Dani ferro quàm flammis opprimi præoptantes, vali dius conniſi præiecta foribus clauſtra conuellerent, vtq́; vnum periculorum effu gerent, in aliud ruere non dubitarent. Egregiæ indolis pueri quos ſibi in cliente lam Karolus reſpectu propinquitatis adſciuerat, abſq; ætatis miſeratione ſub Ni-

cæ amnis glaciem nudatis corporibus barbarorum ludibrio merſi, in eodẽ alueo fatum ac tumulum recepere. Ita paucorum agreſtium fraude maximæ expeditionis labor exinanitus eſt. Interiecto tẽpore, plebs Scanica à principibus diffidens, concione lecta in Arnam vallem armata ſucceſſit. Quoties enim in ea prouincia intolerabilia vulgi onera ducebantur, publica vi iniurijs occurrebatur. Adeò cum intolerabilis plebis ſeruitus ducitur, publicis armis libertas expetitur. Veritus ergo rex ne is tumultus ad grauiores regni motus progrederetur, coërcẽdi eius gratia ad Scaniam è Sialandia traijciens, militaris manus fiducia agreſtium concionẽ acceſſit. Inermis ipſe equitibus vtebatur armatis, vt vim metuere potius quã ſtruere videretur. Cedente de induſtria vulgo, coronam ingreſſus multis & grauibus querimonijs exceptus eſt: ſed obſtrepente multitudinis clamore, defenſionis poteſtatem dicendiue copiam impetrare nequiuit: flagitandi ſilẽtij gratia dextram vulgo obtendens crebros lapidum iactus excepit. Adeo cõſternationis furor in contemptum maieſtatis exarſerat. Tunc Toko matre Sygne ortus, vir natu & facũdia, iuxta nobilis, primaq; regis amicitia præditus, in medium vulgi ſe proripit, obtentaq; omnium taciturnitate, imperitum concionis fragorem doctæ vocis autoritate compreſſit: ita ſuam temperans actionem, vt & præfectorum partes diſſimulãter protegeret, & manifeſtum patrocinium impertiret. Reuerſis ad propria agreſtibus, rex tantę contumelię deformitatẽ ſumma indignationis moleſtia proſecutus, complures Scaniæ vicos exuſſit, eamq; fermè totam perinde ac maieſtatis ream, rapinæ ſubiecit. Ipſos conſternationis autores ſpiritu, vel bonis priuauit, factioſos paupertate aut morte mulctandos iudicans. Nec Tokonem cuius ſalutari eloquio vſus fuerat, tametſi linguæ eius beneficio vulgi iram vitaſſet mulctæ expertem reliquit, plebem aduerſum ſe occulto eius conſilio concitatam affirmans. Ita ſæuiſſimis iracundiæ furijs prouocatus, odia ac familiaritates iuxta penſabat. Ea Suenonis irruptio Kanuto nouandarum rerum ſpem fiduciamq; reſtituit. Sed hunc auſum præcipue Suenonis ac Waldemari concordia caſtigabat. Nam quantum regis odium, tãtam ducis apud omnes gratiam intuebatur, alteriusq; flagitia, alterius virtute redimi denotabat. Arbitri quoq; Kanuti prius ſodalem regi quàm ocium eripiendum rati, eius cum Waldemaro concordiã connubij affinitate cõponendam duxerunt. Cuius efficiendi gratia vterinam Kanuti ſororem Sophiã, apud Waldemarum eximia pulchritudinis laude de induſtria proſequebantur. Sed Waldemarus quo minus ad hanc copulam intenderet, inopiam virginis obſtare dicebat, quod patre Ruteno procreata, nullorum in Dania bonorum hæres exiſteret. Quanquam enim ſuaſoribus tacite pareret, plus ſe tamen paupertatem puellæ fugere, quàm ſpeciem ammirari fingebat. Igitur à Kanuto totius patrimonij ſui parte tertia ſponſalium loco promiſſa, puellam deſpondit, eamq; matronæ cuidam Hotildæ aduſq; maturam toro ætatem educandam committit. Quam ob rem neglectum ſanguinis vinculum, ac diu funeſtis odijs laceratum, tanta animorum integritate refectum eſt, vt nulla veterum inimicitiarum macula quas vel ipſi vel eorum parentes geſſiſſent, nouæ ſocietatis habitum infuſcaret. Quorum amicitia quo inuicẽ purior, hoc regi ſuſpectior extitit. Sed eos & tacite cauit, & palàm offendere metuit, quod maximam à ſe virium partem cum Waldemaro migraſſe cognoſceret, cuius fortunæ ſuam incumbere non dubitaſſet. Itaq; licet amborum fidem notaret, ſuſpicionem tamen ne odium proderet obſcurauit. Illi regiæ diſſimulationis haud inſcij, accepta commeãdi licentia, quaſi bona ſua apud Suetiam inuiſitaturi, regem eius Suerconem accedunt. Re autem vera Kanuto Suerconis filiæ poſtulandę negocium fuit. Quorum præſentiam Suerco tanta affectione amplexatus eſt, vt pręteritis liberis futuræ affinitatis ſpe hæredes eos nuncupare proponeret. Quod votum ei ſiue filiorum inertia, ſiue excellẽtis proci nobilitas inſeminabat. Reuerſi itaq; hoc inuiſiores regi, quo hoſti concordia iunctiores fuere. Kanuto deinde in Iutiam digreſſo, Waldemaro vero Ringſtadiũ inuiſente, Sueno poſt eum contentius pergit, conuentumq; diu perfidiæ & proditionis probris euerberat. Neganti, confictas à ſe literas tradit tanquam ab amicis porrectas, ſed titulo de induſtria vacantes, quæ eius ac Kanuti initam cum Suercone concordiã

nunci-

nunciarent. Quo commento Waldemarus, quanquam iræ parciſſimus eſſet, ſupra modum accenſus, linguam nimio indignationis hauſtu repletam in contumeliam arguentis effundere non dubitauit: perfidiæ quoq; in eum exprobratione reiecta, non iam redargutione, ſed conuitio agebat, egregios operum ſuorum labores nugaci mendaciorum obiectu penſari vociferans. Adeoq; regem reſponſi ſui libertate permouerat, vt tentus ab eo eſſet, niſi milites operam ſuam in eius captionem negaſſent, quorum fauor impenſius ipſum quàm regem excoleret. Quam iniuriam poſtea apud Iutiam querimonia proſecutus, graues regi inimicitias peperit. Inde cum Kanuto magna totius Iutiæ claſſe in Sialandiam receſſit, non quod bellum regi inferre proponeret, ſed vt nouis conditionibus tutiorem eius circa ſe fidem efficeret. Quo apud Sundby maritimum vicum cum armatis obuio, diali colloquio de concordia actum. Compoſita pace, rex concubia nocte Roſkildiam reuertit. Interea Sclauorum expeditio ad orientales Sialandiæ partes inuſitatæ multitudinis claſſe nunciatur ingreſſa. Qui quoniam rus ante vaſtarent, cuncta prædæ vacua prætergreſſi, inopinatam aggredi Roſkildiam ſtatuunt. Igitur ne fumi indicio proderentur, incendio penitus abſtinebant. Accedebat eorum audaciæ, quod ex ſpeculatoribus ocioſam vrbem regemq; procul ex ea profectum acceperant. Quo nuncio inſtructi, intacto rure, eam contentius petebant. Ex quibus nonnulli pernicioribus equis ſuburbium prope liminaq; ciuitatis acceſſerant. Rex ipſe dum nocturnam vigiliam ſopore auidius redimit, ſero paratu tanti diſcriminis nuncium excipiebat. Primus ex Danis Radulphus equeſtris militiæ apprime peritus, promptioris equi beneficio in hoſtem occurrit. Sed cum ſolitarius eſſet, nunc euitando hoſtes, nunc perſequendo, opem ab exercitio mutuatus eſt. Quoties inculta camporum offenderat, ob armaturæ molem ægrius fugam conficiebat. Nam Sclauos ſimili pondere vacuos liberior equorum pernicitas adiuuabat. Quo viſo, plus viribus equi quàm velocitati confiſus, curſum ad cultiores agros de induſtria dirigere cœpit. Igitur caballi quibus vires parum ſuppeterent, officiente ſtipula præſtantem robore equum imitari non poterant. Ita dum agilitatis equinæ certamen ad virium conamen tranſtulit, ab inſtantibus occupari nequiuit. Quippe denſior ſeges plus vilium iumentorum, quàm robuſti animalis curſum debilitauit. Interrogatus quis eſſet: mercatorem, reſpondit. Percontantibus quaſnam merces haberet: reſpondit, arma quibus equos commutare ſoleret. Sed & eum quem inſideret, hoc ſibi mercimonio obueniſſe ſubiunxit. Regem quoq; Roſkildiæ eſſe, rogatus aſſeruit. Illis eum neceſſarios ſuos allocuturum vrbe nuper exceſſiſſe dicentibus, egreſſum quidem eum ſed reuerſum aſtruxit. Quod quia cum ſpeculatorum affirmatione non conueniebat, in medacijs duxerunt. Idcirco autem Radulphus circa regis ſtatum veris vtendum putauit, quod ſi qua à ſe veraciter ederentur, contrario modo hoſtibus credidit exiſtimanda. Interea regij equites, vt quiſque apparatu velox ac manu ſtrenuus erat, Radulpho admixti in vnam cohortem ſe receperant, incurſaturi ilico hoſtem, ni Radulphus intuitu paucitatis auxilia ſociorum expectanda duxiſſet. Tantam eis victoriæ certitudinem aſſidua bellorum felicitas ſuggerebat. Contrà Sclaui reuocatos à præda ſocios in aciem corrogant. Radulphus vbi primum excitati pulueris indicio regem affore deprehendit, ſuperuenientis auxilij fiducia prælium facit. Cedentibus Sclauis cum pedites necarentur, equites ſeorſum in globum contracti, prius velut ex conſulto terga vertebant, mox imminentem à tergo regem, equitum eius paucitate conſpecta, conuerſi fugarunt. Quos Radulphus intermiſſa peditum ſtrage cum ſuis adortus, in veram & præcipitem fugam coëgit. Sed ab iiſdem longius inſectandis, quod equis præſtarent reuocatus, admixta regia cohorte, ferrum ad pedites retulit. Fugientibus tanta adhuc prædandi cupiditas inerat, vt occiſorum arietum corporibus pellem curſitando detraherent. Quantum in illorum pectoribus auaritiæ clauſum putemus, qui inter extrema pericula, abiectis armis, ignobilem prædam & vilia fugæ impedimenta quo melius ſibi conſulerent, deſerere paſſi non ſunt? Pauciſſimi ex eis in littus elapſi, per lubricum pelagi nando nauigia petiuerunt. Nonnulli fuga cupidius

inita, cæco metu vndas aggressi passim exanimati sunt, præcipitato in mare spiritu, quem ab hoste seruare studuerant. Interea Sclauorum equites velut ex abdito prouolantes, victoriam regiè manibus per insidias eripere conabantur. Igitur Dani, dum ad finem pugnæ peruentum autumant, prælium iterant. Quorum virtute victi Sclaui, fuga auidius sumpta adeò salutem suam ferro subtrahere gestiebant, vt per maritimæ rupis ardua, semet cum equis effœminato pauore præcipitantes, vitam finirent, & inter scopulos spiritum deformi corporum ruina deponerent, quem audacter in acie profundere dubitassent. Abducendis igitur nauigijs ob ingentem nautarum stragem, ægre remigia suppetebant. Iisdem temporibus effusis piraticæ habenis à Wandalicis finibus Eidoram vsque, omnes per orientem vici incolis vidui, ruraq; culturæ expertia iacuere. Sialandia ab ortu & meridie, marcida situ vastitate torpebat. Siquidem agrestium inops patriæ loco prædonibus fuit. Fioniæ nihil residuum præter paucos incolas piratica fecerat. Falstria spacio quàm virtute contractior, incolarum fortitudine paruitatis damna pensabat. Quippe tributarij ignara iugi, aut pacto hostem, aut viribus submouebat. At Lalandia tametsi Falstriæ granditate præstaret, pacem tamen pensione petebat. Cætera vastitas occuparat. Itaq; non armis, non vrbibus confisum, anfractus equorum, quò minus piratas admitterent, prælongis palis ac sudibus exstruebantur. Aduertens igitur rex nutantes patriæ res, & iam penè collapsas, se proprijs viribus à piratica vindicare nequire, Henrici ducis cuius insignes ea tempestate vires fuere, aduersum Sclauos opem pecunijs promerendam putauit. Cui mille quingentas argenti libras mercedis nomine pollicitus, publica collatione summam expleuit. At Henricus cuius vænalis magis quàm vtilis amicitia esset, pecuniam assecutus, vel quia noluit, vel quia nequiuit, parum stabiliter in promisso se gessit. Ita rex non accepta pace, dum patriæ rebus consulere quærit, miseriam eius dedecore cumulauit. Quæ res aduersum eum popularium iram acrius destrinxit, deforme ducentium pacem censu non armis exquiri, communemq; patriam regis vitio esse deceptam. Igitur Sueno desperatis malorum remedijs, à piraticis periculis propulsandis ad ciues vsque cauendos curam retorsit. Renouatisq; suspicionibus, Waldemarum occupare animum intendit, tanquam altero sibi onustorum sublato, facilius reliquum aggressurus. Quod insidijs quàm bello commodius gerendum ratus, perinde ac coniugis dotem exquisiturus ad socerum iter instaurat, interq; delectos comites Waldemarum profectionis sequacem adsciscit: quia domi eum tutò relicturus non videbatur, in carcerem Conrado seruandum tradere cupiens. Quem dolum Waldemarus amicorum sibi complurium literis indicatum, venienti Slesuicum regi, memoratis quæ pro eo fideliter ac strenue gesserat, cum exprobratione perfidiæ palàm obiecit. Neganti in eum à se crudeliter esse consultum, susceptos apices abscisis indicum vocabulis ostendit. Meminisse deinde monet, vt præcipuam ei bellicorum manum conciliauerit, vt corpore aduerso diras pro eo plagas acceperit, vt secum maiorē semper victoriæ partem traxerit, egregijsq; meritis suis gratiæ loco dolum ac fallaciam erogari conqueritur. Comitatum nihilominus pollicetur, præfatus sciturum eum peracta fraude, nequitiam sibi non astum effectui fuisse. Contrà Sueno suspicionem leuare summa dissimulatione tentabat. Neque enim ad deponendam perfidiam, tantæ fidei meritis adduci poterat. Irreuocabilis itaque propositi pertinacia, Stadium aduectus, à præsule Bremorum Hartuico domo suscipitur. A quo cum vlterioris viæ ducem exposceret, non impetrato, Waldemarum quem ei perfamiliarem sciebat, preces iterare compellit. Quo pontifex clàm vocato regij consilij commentum aperit, confessus se de industria negare, quod ei perniciosum aduerteret. Vt autem regi satisfacere videretur, dissimulata potestate, ductum ab Henrico, quod potentia ac dignitate præstaret, commonet expetendum, verum has preces suo Suenonisq;, & Waldemari nuncio committendas. Quibus Henricus auditis cum & regis dolum calleret, & Waldemaro consulere vellet, quod à socero commodius accipere posset, frustra Suenonem à se flagitare respondit. Abductum deinde Waldemari legatum, quam noxia mittenti

Pauoris, ut homines timidiores minus malum fugientes in maius incidant, efficientis exemplum.

tenti

tenti precetur, edocet, ipsumq; ni redeat, apud Conradum extrema passurum denunciat. Igitur Suenonis nuncius collegarum vtroque dimisso, Conradum accedens, nunciat suspectos regem habere propinquos, quos pridem inimicitias exercentes, connubij recentis affinitas concordes effecerit. E quibus vnum ei fraudulenter accitum in comitatum cessisse, quem apud ipsum nouarum rerum metu, vinctum haberi cupiat. Præterea procedendi gratia, profectionis ei debere præstari ductorem. Quærente Conrado quo pacto regem æmulus comitaretur, fidem eius secutum asseruit. Tunc Conradus Suenonis consilium execratus, dedecere senem se, inquit, quod iuuenis fugisset, admittere. Nempe deforme vetulo esse, de integritatis duce perfidiæ fautorem euadere, notamq; quam eatenus cauerit, sub vltimum tempus sibi consciscere. Malle igitur se generum, filiamq; cum nepote ex ea suscepto cruci subfixos videre, quàm fidei & synceritatis opinionem tot annis seruatam, extremæ ætatis infamia corrumpere, alienæq; fraudis propositum impijssimi fauoris prosequi nutrimento. Tum demum affuturum se, subsidiaq; laturum, si gener omissa fraude, palàm quos metuat, impetat. Ad huius vocis nuncium, Sueno rubore perfusus, vlterioris viæ tutatore negato, in regnum reuertit. Breui morarum processu, Kanuto & Waldemaro Wibergi moram habentibus, occulto traiectu in Fioniam è Sialandia accessit, confisus inopinatos prendi posse. Detecto dolo mandat vtrique, allocutum se eos non occupatum venisse: suspiciones deponant quas falsò conceperint. Illi indicijs dolum præcurrentibus, eius de se propositum speculati, nihilq; iam bonæ spei ex regis promissu capientes, Iutorum suffragijs, regium sibi nomen consciscunt. Tunc rex apud Othenas (nam eò fortè loci diuerterat) contractis in regiam militibus, nunc singulos, nunc vniuersos arctius percontari cœpit, qua fide præsens bellum ingredi vellent. Respondentibus alacriter, non contentus simplicitate promissi, sacramento fidem efflagitat. Illatis sacris, Suno siue vetusta Waldemari charitate, siue priuato iniuriarum dolore permotus, regia solus excedit. Emissi qui eum reuocarent, causam tam subitæ egressionis efflagitant. Rogatus, regredi ob paternæ villæ ereptionem conqueritur. Rex restitutionem promittit. Suno, seram hanc iusticiam inquiens, in aduersis vsurum se negat, quo in prosperis fraudatus fuerit. Quam ob rem potioris partis amplexu solitariam transitionem non veritus, ab iniurioso sibi rege salutari consilio desciuit. Itaque iustum defectionis titulum secutus, Waldemarum auitæ paternæq; familiaritatis respectu transfugio petiuit. Cumq; Sueno roborata suorum fide in Sialandiam redijsset, consequenter ab æmulis Iutorum classem mutuatis, impetitur. Qui tunc fortè Roskyldiæ situs, Eskillum sæpe dictum antistitem; præsidiaq; Scanorum accersit. Quibus præsentatis, Petrum cui pater Thorstanus erat, omnium consiliorum suorum arbitrum, qualiter rebus consulendum esset, interrogat. Is, consultantem olim regem qualiter tutò regnare posset, iussisse fertur, vt aut equestrem plebeiumq; ordinem, quo se tutius aduersum æmulos gereret, beneficijs impensioribus coleret, aut ab ijs saltem ad propinquos placendi studium transferret, eosq;, sola contentus specie, re uera reges existere pateretur. Si neutrum egisset, haud dubiũ quin breuem regni vsum habiturus esset, edocuit. Rex vero neque salubritatem consilij, neque sapientiam responsi debita animi sententia prosecutus, vtilissimos monitus deliramentorum loco habuit. Enimuero obfusum iracundia animum, salutaris æstimatio subire nequiuit. Concepti itaq; furoris impatiens, quoad vnum sibi scutum suppeteret, id se Petro oppositurum iurauit. Tum Petrus, meum semper, inquit, pro te clypeum gessi, sed vereor ne citò cunctis scutorum tuorum copijs opus habiturus sis. Quod rex auarè dictum existimans, percontatur num adhuc satur esset. Respondit, saturum se, sed vereri ne satietatem parum salubris digeries sequeretur. Tunc quoque quid facto opus esset rogatus, in Scaniam migrandum edocet: tutiores illic vires, in Sialandia pauciores amicos quàm hostes esse. Præterea Iutos haud facile insecuturos, forensis adhuc pugnæ memoria trepidos. Sin autem in Scaniam præuenerint, gentis aduersum eum auxilia contracturos: quam si petere supersedisset, ad æmulos defecturam non dubitaret.

Integritatis cultorem, perfidum fieri, res turpissima.

Quem Sueno ſecus æſtimaturum inquit, niſi Waldemarum, cuius concubinarij filij pædagogum ageret, penatibus ſuis parſurum ſperaret. Aliorum vero bonis ſi patriam hoſti ceſſiſſent, nullum peculiaris amicitiæ beneficium præſidio futurū. Ita alieno conſilio ſpreto, proprium amplexatus, Roſkyldiæ hoſtem opperiri cōſtituit. Rareſcentibus alimentis, regios vicos complures comparandi ſumptus gratia venditabat. Tandem multi ruris abſumpto precio, cum exercitum nimijs impenſis oneroſum dimiſſurus videretur, Eſkillus defectionem prouidens, artem excogitauit, qua periculum ad fructum conuerteret. Primum enim ampla defectionis præmia ab aduerſarijs occultè paciſcitur. Mox cum conterraneis regem accedens, alimentorum inopiam queritur: dimittat precatur, quos paſcere nequeat. Præſertim pietatis ac neceſſitudinis iura violaturos, ſi in ciues ac propinquos ex aduerſo contractos pugnatum iſſent. His dictis tanquam defenſionis ratione reddita, cum cohorte Scanica regia excedit, ſubiungente Suenone, dignū eum qui defectionis pœnas capite lueret. Sed hunc regis furorem ſanior arbitrorum ſententia propulit, imminentis belli auſpicia ſcelere, & ſacrilegio prohibentium eſſe ſumenda. Iamq; rex maiore exercitus parte delapſa, fugam meditabundus cum reliquijs copiarum, Falſtriam verſus contentius pergit, ignorantibus etiam arbitris quo propoſito tam remotas ab vrbe partes accederet. Quem vbi de fuga cogitare compertum milites habuere, ne ſine prælio vinceretur orantes, victoriam ſi redeat ſpondent. Præterea ſcire iubent, eos ſibi milites eſſe qui crebrò parua manu ingentes hoſtium copias ſuperauerint, neq; paucitatem vereri debere, quam toties in ſuis victricem aſpexerit. Quinetiam vltimi dedecoris eſſe fortunam ſuam antè fugæ quàm bello permittere, eosq; qui vinci poſſent vltro victores efficere, alieno metu quàm ſuis viribus fortiores. Monent deinde ne ex ſtrenuo rege timidus militum deſertor euadat, ne vnius fugæ dedecore tot victorias ſuas maculare ſuſtineat. Cuius perſeuerantiam à propoſito reflectere nequeuntes, amaris eum conuicijs inſequuntur. Nec deformitatem ei peregrinationis exprobraſſe contenti, etiam contumeliæ damnationem iunxerunt. Deinde mutua ſemet adhortatione firmantes, bello hoſtibus occurrere ſtatuunt. Fore enim vt eorum multitudo paſſim ac diſſolute inſtandi cupiditate procurrens, ſparſum militiæ genus ſequendo, facile à paucis intercipi poſſet. Præterea arma ſibi & equos ſuppetere, nihilq; tot viris in vnius meticuloſi ducis abſentia nocuiſſe fortunam. Ita ſibi fortitudinis robur ingenerantes, regij dedecoris notam militari ſpiritu redimere geſtiebant. Diu itaq; expectato hoſte, nec viſo, Petrus ſoluendum agmen, ſalutiq; conſulendum admonuit, perquàm ſtultum affirmans prælium abſq; duce capeſſi. Quippe Iuti Suenonem de induſtria ceſſiſſe rati, inſidiarum metu tardius incedendum duxerunt. Tunc Sialandenſes quod indigenæ eſſent, cæteros commilitonum ductu ac commeatibus proſequebantur, nec cuiquam ex tanto grege pernicioſus ad patriam reditus extitit. Sed eorum poſtmodum pleriſq; paci tranſitio fuit. Nam & fides regibus data, & amicitia pariter obſequio quæſita, Vulf & Thorbiornus ſpectatæ in regem fidei, cum hoc veniæ genus in probris ducerent, domi ſuæ compræhenſi Suerconiq; regi in cuſtodiam traditi, exilio capita quàm hoſti dedere maluerunt. Horum ſiquidem excellentis conſtantiæ animus, plus gloriæ in vinculis quàm libertatis in defectione conſtituit. At Sueno continuato apud ſocerum exilio triennium emenſus, ipſo defuncto, Saxonum ſatrapæ Henrico datis vadibus pecuniam pollicetur ingentem, ſi regno per eum reſtitui poſſet. Pactus præmium dux, cum ad aggerem quam Danorum ſtructuram appellant, ſummis viribus perueniſſet, tranſitu per eum qui portæ præerat, pecunia corruptum, obtento, obſidione cenſum à Sleſuicenſibus extudit. Tunc Hartuicus Bremorum pontifex qui & ipſe poſt Henricum expeditionis autor extiterat, meruiſſe eum, inquit, qui portam patefecerit, cum pecunia ſimul quam pactus eſſet ſuſpendi, quatenus ad horrorem conſimilis facti in eodē laqueo proditor, & proditionis præmium conſpicerentur. Illic Sueno peregrinam claſſem prædatus, direptas Rutenorum merces ſtipendij loco militibus erogauit. Quo facto non ſolum aduenarum in poſterum frequentiam deturbauit, ſed etiam ſplen-

didam mercimonijs vrbem ad tenuem anguſtumq; vicum redegit. Saxones deſertum ab incolis rus nullo reſiſtente permenſi, hoc longius quo licentius ruebant. Nam auſtrales Iuti paucitatis ſuæ metu, in ſeptentrionalem partem quæ multitudine præſtabat elapſi, ſub ſpecie fugæ bellum parabant. Et qui prius auxilia Suenoni ſpoponderant, alienorum viribus ſuccincto ſuccurſum negabant, ne peregrinam manum aduerſum patriam iuuiſſe viderentur. Eadem ferè tempeſtate Suerconem regem, ſeruus qui cubiculo eius præerat, noctu dormientem occiderat. Quod ſcelus diuinitas haud ſegnius quàm iuſtius vlta eſt. Nam paruo poſt tempore, Magnus qui occulta regnandi cupiditate ſeruo peragendi facinoris autor extiterat, in eo conflictu quo filium Suerconis Carolum quem patre ſpoliauerat, regno etiam exuere geſtiebat, ſceleratæ machinationis pœnas morte perſoluit. Ea res Kanutum ſolandæ matris gratia Suetiæ ſuperiora petere coëgit. Interea Waldemarus apud Sialandiam Theutonici motus opinione ſuſcepta, ad Iutiam concitus tendit, remiſſo coæuo atq; collacteo ſuo Abſalone, qui reuertentis à Suetia, Kanuti poſt ſe maturaret aduentum. Tantum autem eius apud Iutos præſentia valuit, vt & fortibus fiduciam afferret, & ignauia torpentes ad bellum pro patria ſuſcipiendum erigeret. Idem Henricum nobilem inter Saxones virum cum quo iampridem affinitatem, data ei in matrimonium cognata, iunxerat, per internuncios occultius obſecrat, vti veteris amicitiæ cauſa ad procedendum ſocios incitet, ducisq; reditum modis omnibus interpellet, breui ſe cum exercitu ſuperuenturum denuncians. Tantam illi fiduciam & numerus militum, & alacritas dabat. Huius tumultus nuncio Kanutus è Suetia reuocatus, cum delectis Sialandiam intrat, extemplo Iutiam petiturus. Sed cum coortæ tempeſtatis magnitudine tranſitu prohiberetur, afflicti mora milites, Waldemarum pacem cum hoſtibus pepigiſſe, idq; ſe per agreſtium quendam recenti nuncio cognouiſſe fingebant. Hoc famæ commento Kanutus audito ingrati animi labem exprobrat, parum honeſtum de eo ſermonem habentibus, qui ſuum communi periculo caput obiecerit: hortaturq; ſi dignis eum laudibus proſequi nolint, ſaltem linguas ab indigna ipſius obtrectatione cohibeant. Heſbernus ſolus Skyalmonis Candidi ex filio nepos idemq; Waldemaro ob pueritiæ & educationis ſocietatem percharus, transfretare ſe velle dixit, quæ apud Iutiam gererentur Kanuto renuntiaturum. Igitur vt ſtrenuam, ita periculoſam nauigationem feliciter emenſus, & quaſi cum ipſa rerum natura luctatus, ſæuientium elementorum rabiem incredibili remorum certamine ſuperauit. Nuntiatur interea Saxonibus totius Iutiæ vires ad Waldemarum coiſſe, tantaq; hoſtes manu eſſe, vt ſine periculo & clade excipi nequeant. Hac dux fama attonitus, Henricum quem apud Waldemarum affinitatis iure magnæ familiaritatis locum habere nouerat, vbi nam regulus eius degeret, ſimulato ioco perquirere inſtitit. Quo latebras eum ac ſolitudines circumſpicere reſpondente, dux eludi ſe ſentiens, à ficta & ludicra ad ſeriam & ſollicitam interrogationem conuertitur. Repugnantem illum commiſſaq; tegere perſeuerantem, per debitam Romano imperio fidem orat, obteſtaturq; vt quæ ab hoſte parari ſciat, indicio præcurrat: neq; quod ciuibus pernicioſum aduertat, ſilentio contegat. Hac Henricus adiuratione permotus, verum eſſe quod rumor docuiſſet, aſſeruit. Bellum ſiquidem præ manibus eſſe, quale prius experti non fuerint, ſuperſtitesq; recordationem eius perpetuo narratu proſecuturos. Formidoloſa cunctis Henrici affirmatio fuit. Idem an hoſtes expectandi eſſent conſultus, omnium animos ad prælium virili exhortatione prouexit. Ita fidem ſuam inter amici preces & ducis imperium partitus, vt nec huius mandatum negligeret, nec illius ſalutem ſilentio falleret. Quam ſententiam publico metu refutante, cupidus reuerſionis exercitus, occaſionem à tempore mutuatus eſt. Ne enim ob piſcium raritatem Veris quod imminebat ſtatum, ſolenneq; ieiunium ſolueret, remeandi ſibi neceſſitatem impoſuit: omniq; ſimulatione competentium alimentorum cauſabatur inopiam, ignauiæ ſtudium religionis nomine colorando. Quod quidem in eorum abſceſſu luce clarius fuit. Iter enim quod ſemeſtri ſpacio venientes confecerant, triduo remenſi ſunt, multa poſt ſe onera mul-

Bellum ſub fugæ ſpecie paratum.

taq; impedimenta nimia feſtinationis cupidine relinquentes. Tunc reuerſus Heſbernus Kanuti expectatiōem ſummis ambiguitatis curis implicitam, certo rerum nuntio abſoluit. Paruo poſt tempore vi Sclauica tanta apud Fioniam clades incidit, vt ſi ſecundam huic ſimilem accepiſſet, cultu vacua mãſiſſet, resq; eius non afflictæ modo, verum etiam perditæ fuiſſent. At Sueno non contentus ſemel Saxonibus ſupplicaſſe, iteratò ad Henricum decurrit, perq; Sclauos eius ditioni parentes in patriam ſe peruehi laborabat. Quorum claſſe tranſlatus, in Fioniam lætis ciuibus ad vrbem Othenas ſe contulit, ſalutem ſuam aduerſum innumeros paucorum præſidio defenſurus. Sed & pax immunitasq; per Sclauos eius fautoribus promiſſa. Igitur ſiue impetrandæ pacis, ſiue amplectendæ maieſtatis intuitu tanta tuendi colendiq; eius apud inſulanos cura flagrauit, vt paſſim ad ipſius præſidium virorum fœminarumque turba concurreret, egregium reputantium aduerſum eos qui rerum ſumma potirentur, infractam regis reparare fortunam. Ad hanc cum Kanuto Waldemarus aduerſum Fioniam terra mariq; cæteras regni copias contraxere. Quarum multitudine facile Fionienſium paucitatem oppreſſiſſent, niſi Waldemarus miſeratione reliquiarum afflictis inſulæ rebus parcendum putaſſet, ne poſt nouæ cladis calamitatem populi reſiduum exhauriendo, plus patriæ quàm hoſti nocuiſſe videretur. Itaq; æmulum cum pernicie tolerare quàm debile patriæ membrum quaſſare ſatius ratus, expeditionem ad conſilium tranſtulit. Nam autore eo res in colloquium verſæ, condictumq; vt Sueno cum adſcripta ſibi clientela Lalandiam concederet, ibiq; propemodum ſolitarius degeret, quoad inter ipſum & duces de pace plenius conueniret. Die poſtero Othenas lauandi gratia repetens, Kanuto ob inſidiarum metum balnea communicare non auſo, à Suenone eius amicitiam ambiente, elatis obuiam ſacris religione proceſſionis excipitur. In Albani deinde ædem ab ipſo perducitur, arbitrorum nemine præter Abſalonem admiſſo. Tum Sueno intra ſacellum reſidens, ſiniſtra mihi, inquit, iampridem Waldemare fortuna, cõſortium tuæ familiaritatis inuidit, quanquam & animum bene de te ſemper geſſerim, & à patris tui interfectore mens non ſolum vltionem exegerit, ſed etiam ſuſcepto aduerſum patruum bello, ſalutē tuam inter parricidales manus ſine cuiuſquam præſidio conſtitutam plenis pietatis armis ab exitio vendicauerit. Poſt quem Ericus iunior ne parentis mei cui diutius militauerat cœptum excidere pateretur, vt regni, ita tui quoq; curam arripuit. Tertius ego pueritiæ tuæ propugnator acceſſi. Nec mea parcius quàm priorum opera ſeruatum te ſcito. Pro capite tuo nondum in ætatem producto, aduerſum hunc cuius fidem nunc ſocietatemq; exoſcularis, arma ſuſcepi. Quę niſi fœlicius auſpicatus fuiſſem, filio Magni immerens pœnas luiſſes. Qui niſi me tertium extimeſceret, haudquaquam te ſecundum pateretur. Dum viuo, vitam tibi aduerſus eius inſidias prorogo. Extinctus vt meum ita tuum quoq; diem finio. Igitur eo tutius ad opem tuam decurrerim, quo plus eam beneficio meo debere cognouerim. Et nunc charitatis tuę fiducia, arbitrum te pacis in me faciendę conſtituo. Contentus ero qua me cumq; ſorte donaueris, tantum apud exteros calamitatis perpeſſus, vt priuatus aut egens intra patriæ fines degere, quàm exul denuò cenſeri malim. Arbitror quoq; vt cum ſingula iuſtius æſtimaueris, inter probra ducturus ſis potius parentis tui interfectore quàm vltore procreatum, excolere. Hæc & ſimilia replicantem Waldemarus interpellare non dubitans, fruſtra meam, inquit, Kanutiq; concordiam caſſare pergis, cum & ipſe paternæ culpæ affinis non fuerit, & mihi in eius expiationem olim iuſta perſoluerit. Quod autem vlterius tibi militare non tuli, non meæ leuitatis, ſed tuæ perfidiæ crimen reputa. Nonne olim me peregrinationis tuæ comitem in carcerem ſocero necandum tradere ſtatuiſti? Atqui niſi prauitatem tuam eius honeſtas viciſſet, inter vincula moriturus abieram. Quoties meam, quoties Kanuti ſalutem per inſidias attentatam, fraudulentis conſilij niſibus obruere voluiſti? Qualiter autem pares ferre poteris, quos milites habere paſſus non es? Verum ne cum reprehenſione propinquum auertere videar, res tuas aduerſum caput meum reſtaurare tentabo, plus miſeratione fortunæ tuæ, quàm credulitate

promiſſionis inductus. Quam humanitatem cum ſcelere & fallacia repenſaueris, ſimplicitatem noſtram artibus tuis circunuentam ne exiſtimes, ſed potius fidem, pietatemque periculis locum dediſſe. Tunc Sueno verbis in ſimulationem compoſitis perfide ſe acturum negare, ſyncera fide eorum amicitiam expetiturum promittere, præſertim cum nec ſibi nec liberis conſulturus videatur. Eo enim ſe morbo eſſe, vt annum vix conficere queat. Præterea ſine filijs eſſe quibus regnum parare debeat. Quid igitur niſi culpam & ignominiam perfidia quæſiturum? Malle itaque quantumuis triſtes fortunas excipere, quam maximo famæ dehoneſtamento ſceleratam ſui memoriam per totum terrarum orbem difijcere, breueſque regni fructus æterna famæ turpitudine comparare. Dimiſſo Waldemaro Lalandiam ipſe conceſſit: vbi paucitate ſatellitum non contentus, nouos quotidie ſtipatores adſciuit, clientelæque grandibus incrementis auctus colloquij diem hoc tutior quo fortior operiebatur, tanquam pacem cum æmulis ex pari facturus. Tempore prænominato, Kanutus & Waldemarus cum omni Danica nobilitate Lalandiam aduehuntur. Tunc Waldemarus quod Suenonem familiarius frequentare ſoleret, cum paucis ad eum viſitandum contendit, Kanuto fidem perpetua ſuſpicione damnante. Cum quo Sueno Kanutum pariter adeſſe ratus, ſubornat ex ſuis qui iurgantium more rem in ſtrepitum ſeditionemque conuerterent, æmuloſque pariter ferro violarent. Quem vbi ſine ſocio venire conſpexit conſilium reuocauit, parum proficuam alterius ſine altero oppreſſionem exiſtimans. Waldemarus cognitis inſidijs ſed diſſimulatis, multa Suenonis adulatione vexatus, cum ab eo die poſtero ad familiare colloquium expeteretur, non aliter annuit, quàm vt vterque ſolitarius adeſſet. Eo nanque corporis habitu erat, vt cum nemine viritim congredi dubitaret. Militibus itaque procul abeſſe iuſſis inuicem collocuti, proximo die concilium aduocant. Tunc Sueno ſiue cognationis fiducia, ſiue tegendæ fraudis ſtudio Kanuto conſentiente, Waldemaro compoſitionis arbitrium tradit, probaturum ſe quæcunque per ipſum taxarentur, affirmans. Igitur Waldemarus ipſis ſibique regij nominis vſurpatione decreta, trifariam totius regni orbem partitus, Iutiæ magnitudinem non minus incolarum multitudine, quàm ſpacijs abundantem in vnam portionem ſecreuit: in altera Sialandiam ac Fioniam, in tertia Scaniam cum attinentibus prouincijs locauit. Cumque penes ipſum vt partitionis, ita optionis quoque poteſtas exiſteret, primam ſibi, ſecundam Suenoni indulſit: priorque Iutiam ipſe delegit. Tunc Sueno cui poſt ipſum optio debebatur, ne medium inter æmulos locum acciperet, Scaniam popoſcit. Ita minores inſulæ duorum electione præteritæ, Kanuto ceſſere. Fides pacti ſacramento componitur, vt religionis metu perfidia pelleretur. Deinde manus ad cœlum tenduntur, autor rerum in cautionem vocatur. Nec contenti concordiæ pignus humanis ſtabilire conſilijs, Deum ſimul & pactionis præſidem, & temerationis vltorem efflagitant. Pontifices quoque cenſuræ ſuæ partibus interſertis, ijs qui pactum rupiſſent execrationis ſententiam intentabant. Præterea condictum delatores mutuò prodi debere, ne mendaciorum obſcuritate ſynceritatis habitus corrumperetur, concordiæque quaſſaretur integritas. His ita compoſitis, Kanutus in Sialandiam cuius iam poſſeſſionem adeptus fuerat, Waldemaro comitante præcedit, Suenonem breui ſubſecuturum hoſpitio ſuſcipere cupiens. Quem poſtridie Ryngſtadio ſuſceptum expertus, dum in eius occurſum bonæ fidei ſtudio pergeret, Ryngſtadiæ religionis prælatum cum Radulfo equite Theutonico obuium habuit, affirmantem nunciatum fuiſſe Suenoni, cum armatorum multitudine eum venire. Hauſit ergo cum ſuſpitione cautelam, argumentoq; perfidiæ ſumpto concionem quæ eo forte die magna popularium frequentia gerebatur, declinato Suenone petiuit. Waldemarus vero apud quem fides ſuſpitioni præponderabat, pacti fiducia, Suenonem conſtantius quàm cautius petebat. Stabant milites regis gregatim armati, Kanutum & Waldemarum dummodo pariter affuiſſent necare iuſſi.

Specioſa Suenonis, ſe de criminibus ſibi obiectis excuſantis, oratio.

Comperta alterius abſentia Sueno, reuocatis ſatellitibus multa venientem gratulatione proſequitur. Percunctantem illum cur nullo diſcrimine impendente comitibus vteretur armatis, quid rumoris acceperit, edocet. A quo compluribus perfidiæ probris laceratus, conſilium propoſitumq; ſuum ſumma animi diſſimulatione ſuppreſſit. Roſkildiam deinde, Kanuto cui illic hoſpitalitatis ius erat inuitante, procedens, nocte per ludos & comeſſationem exacta, diluculo Thorberni vicum haud procul vrbe ſitum, cum paucis petiuit, perinde ac paruulæ filiæ quæ illic educabatur cernendæ charitate perductus. Ferunt tunc vxorem Thorberni dixiſſe, mirari ſe eum in hanc conditionis vilitatem adductum, vt quod totum geſſerat, eius tertia parte contentus habere ſuſtineat. Quod dictum ab indignatione profectum, Suenoni ingens irritamentum facinoris fuit. Veſpera appetente mittuntur à Kanuto qui cœnatum eum accerſerent. Quos Thorbernus perquam iucunde excipiens, cum ſuper regis mora rogaretur, debilitatem capitis ex balnearum fumo & vapore contractam, tarditatis eius cauſam aſtruxit. Sueno vero cum expectationis ſuæ excuſationem afferre vellet, cum filia admodum paruula infantilibus blandimentis iocatum ſe dixit. Diſcors cauſæ redditio percontatoribus notabilis fuit. Quorum hortatu vrbem repetens, inter conſortes quaſi per ætatem honoratior medio ſedendi loco receptus eſt. Menſis poſt epulas amotis, cum munitioribus poculis paſſim & varie diſcurrentibus conuiuij hilaritas augeretur, calculorum ludum popoſcit, gloriatus ſe eius apprime peritum, quod exul hoc maxime iocunditatis genere delectari conſueuerit. Quod dictum iactantiæ ſimile, re vera acerba calamitatis recordatio fuit. Sed tabulato non ſuppetente, ne luſui quidem vacatum eſt. Inter cætera cantor Germanicus fugam Suenonis, exiliumq; cantilena complexus, varias ei contumelias formatis in carmen conuicijs obiectabat. Quem ob hoc acrius à conuiuis increpitum, Sueno diſſimulata moleſtia fortunas ſuas liberius recinere iubet, perquam libenter ſe poſt ærumnas, malorum meminiſſe confeſſus. Crepuſculo appetente, illatiſq; ex more luminibus, miles Suenonis Thetleuus, qui paulo antè conuiuio egreſſus fuerat, reuerſus in regiam, occaſionem edendi facinoris oculis, animoq; tacitus perluſtrabat. Cumq; pauliſper attonito ſtupentiq; ſimilis conſtitiſſet, Kanutus eum propaſſo in terram amiculo ſedere ſibi proximum iubet. Ille tantæ eius dignationi gratias habens, æde excedit, eueſtigioq; regreſſus exiguo capitis motu Suenonem accerſit. Quem ſigni tam latentis ignarum, Kanutus à Thetleuo vocatum edocet. Cui cum Thetleuus exurgenti paulului inſuſurraſſet, quotquot Suenoniarum partium affuere eis in colloquium admixti, collatis in orbem capitibus, nemini remotiorum exaudienda tractabant. Tunc Kanutus perinde ac inſidiarum præſcius, Waldemarum brachijs attrectatum oſculo petiuit. Cauſam blandimenti, cum minime ſic ſe aliàs gerere conſueuerit, ab eo cui oſculum tulerat interrogatus, ſuppreſſit. Interea Sueno relictis in æde militibus, per poſticum in conclaue diuertit, præeunte puero luminis gerulo. Mox in Kanutum & Waldemarum à ſubornatis ferrum diſtringitur. Sed Waldemarus ocyus ſede exiliens, manum amiculo obuolutam nõ ſolum applicatis capiti ſuo gladijs obiecit, ſed etiam Thetleuum acrius in ſe ruentem pectoris impulſu humi præcipitauit. Cum quo pariter & ipſe collapſus, femur quam grauiſſime ſauciatus eſt. At vbi primum pedibus ſe excepit, recepti vulneris immemor, dum perruptis obſtantium globis foribus exiliret, quidã obſcuro loco obuius, arrepta cinguli ipſius penſilia, retentare eũ conatus, abrupit. Interea alijs (ne noctis errore facinus impediretur) feneſtras reſerantibus, Thetleuus humo reſiliens, Kanutum dexteram gladio obtendentem à fronte confodit. Excipit ſemianimem Abſalon, Waldemarum eſſe ratus, fluidumq; cruore caput manibus ac ſinu complexus, inter ipſos armorum ſtrepitus ſalutem ſuam quàm regis curam negligere præoptabat, reliquijs ſpiritus adhuc in eius pectore palpitantibus. Tandem Kanutum à ſe teneri cultus indicio expertus, permixtum mœrori gaudium habuit. Dobicus vir prima audacia, dum regis necem in autores vindicare conatur, occiditur. Itaq; noctis obſcuro neminem diſcerni patiente, in eos qui valuas propius acceſſiſſent, ſtricto ferro proruebatur:

Conuiuium, quod lætitiæ debuerat eſſe cauſa, miſerãdæ cædis præbet occaſionẽ.

batur:

batur: quia tenebrarum acceſſio, hoſtes, an commilitones adeſſent, incertos fecerat. Igitur Conſtantinus qui primo inter Kanuti neceſſarios loco fuerat, ne exitu prohiberetur, Abſalonem in cuius iam gremio complexuq; Kanutus ſpiritum depoſuerat, ad vnum oſtiorum accedere quo tutior ſibi in reliquum procurſus pateret, tacite poſtulabat: parenteq; eo ſeorſum elapſus, ab ijs qui foris verſabantur exceptus, opprimitur. Abſalon vero propior eius petitioni quàm ſuæ ſaluti, Kanuti corpore reuerenter amoto, ſecurus periculorum in armatos progreditur, crebrasq; eorum interrogationes confeſſione ſui nominis abſoluere dignatus non eſt. Itaq; conſtantia taciturnitatis adiutus, ſalutarem inter hoſtes egreſſum habuit. Cui Radulphus medio ponte obuius, tam tetri facinoris non autores modo ſed etiam conſcios execrabatur, ab eius ſe culpa alieniſſimum proteſtatus. Hunc Petrus cognomine Thema magno ſecutus impetu, per ludibrium Abſaloni comminando diſceſſit. At ille ad auſtralem atrij portam, quo Trinitatis ædes ambitur, progreſſus, infeſto ſatellitum occurſu præripitur. Cuius caput gladiorum multitudine circunfuſum, quidam fortè cum alijs ſuperueniens, non ſolum ferri, corporisq; ſui pio vindicauit obiectu, ſed etiam quendam à pectore eum confodere geſtientem pœnas ſibi ſi non deſiſteret daturum minatus, ſalutare ei diffugium conciliauit. Abſalon quoq; tempeſtiua corporis declinatione percuſſorem euitans, tunica qua latus eius proxime tegebatur, telum excepit. Ita ne Danicæ reparationis ſpes penitus elaberetur, futurum patriæ columen fortuna ſeruauit. Inde digreſſus cum in Ramſo vicum nocturno itinere perueniſſet, attonitum ſolitario eius aduentu villicum, nunciatis quæ Roſkyldiæ inciderant, penè exanimem reddidit. A quo vegetiore equo donatus primum ſororem, quam Petrus quidam in matrimonio habebat, deinde matrem petiuit. Quæ cum ex eo Kanutum occiſum, Waldemarum vero grauiter affectum cognoſſet, plus mœroris ex eorum clade, quàm ex filij incolumitate voluptatis contraxit. Interea Waldemarus duos duntaxat è ſuis caſu comites aſſecutus, greſſum femoris debilitate negatum, vitæ cupiditate prouexit. Igitur incedendi vſum vulnere debilitatum à neceſſitatis violentia mutuatus eſt. Adeò corporis dolores, animi metus extenuat. Deinde ſequacium ope equo impoſitus, in eum fortè vicum caſu ductante peruenit, ad quem fortunæ eius nuncius Abſalon paulò antè præceſſerat. Quem poſtquam ex villico recenter ad matrem diſceſſiſſe cognouit, præuijs locorum peritis, poſt eum contendit. Adeò corpoream ipſius debilitatem, duratrix infirmitatis humanæ neceſſitas confortabat. Illic procurato vulnere, femoreq; faſcia circumligato, noctis reliquias exegit. Diluculo Sueno collectis ciuibus, nocturnis æmulorum inſidijs appetitum ſe queri, amiculum quod de induſtria confoderat, oſtendere, Kanutum & Waldemarum hoſpitalitatis violatores, periuros, latrones, parricidas appellare, gratias Deo replicare, quod amborum facinus alterius nece propulerit, auxilia aduerſum ſuperſtitem implorare. Aſſertis eius, *Suenoni ſe de cæde commiſſa purganti, fides non adhibetur.* quia fraus in propatulo fuerat, fides delata non eſt. Deinde ne Waldemaro maritimæ fugę locus ſuppeteret, totius inſulæ nauigijs confodi iuſſis, ſolitudines quoq; quibus eum irrepſiſſe crediderat, exquiſitius indagandas curabat. Igitur Waldemarus tribus duntaxat comitibus fretus, non per abdita nemorum, aut inacceſſa paludum, ſed per tenues admodum ſaltus errabat, tutiora ratus loca, quæ minus hoſti ſuſpecta fuiſſent. Heſbernus quoq; cum aliquot procul in planiciem mittitur, qui ſe patentioribus interdum campis, Waldemarum ſimulaturus, oſtenderet. Complures quoq; duce eo varijs in locis multitudinem ſuam, regiæ tranſitionis ſimulatione conſpiciendā præbebant. Cumq; demū Iutiam accedi placuiſſet, familiaris ei faber nauigium, quo in eam traijceretur reficere iuſſus, metuens ne Suenoni pœnas daret, operam ſuam ſub ſpecie coactionis extorquendam perdocuit. Igitur Heſbernus officinā eius agreſtium frequentia completam ingreſſus, imprimis eum fictæ precis commento ſolicitat. Refectionem abnuenti, inijcit manus, nexumq; deducit: abſtractus artificiū præbuit. Itaq; ſub iniuriæ ſimulatione & amico vtiliter paruit, & apud Suenonem ſibi impunitatē ſalubriter conciliauit. Tunc armamentis, commeatibusq; per Heſbernum exhibitis, Waldemarus no-

ctu cum suis nauigationem orsus, coorta subitò tempestate, inusitatam maris sæuitiam expertus est. Ipsis quoq; militibus immanium vndarum aspergine prolutis, tantum algoris incessit, vt singulis corporis partibus hebetatis, ne velum quidem ad nauigationem commodum circumferre potuerint. Præterea tanta nimbi vis antennam impulit, vt inter vndas effracta decideret, nec minus imbrium quàm fluctuum moles nauigium onerabat. Gubernator omnia freto permittens, abiecto regimine quo proram deflecteret ignarus, solum venti imperium expectabat. Aër quoque crebris internitentium fulminum ignibus micans, ingenti nubium fragore concrepuit. Tandem per summam nimborum rabiem insulæ cuidam errore nauigationis appulsi, detractum vndis nauigium, quod ancora retentare nequiret, circunstantium arborum ramis in foros detortis, quò minus lapsum collideretur, tenacius astrinxerunt. Eadem nox Sclauos ad Hallandiam mille quingentarum nauium classe appulsos, naufragio obruit. E quibus quotquot viui in littus euaserant, ferro periclitati sunt. Diluculo Waldemarus administrato per Hesbernum viatico, militibus abunde firmatis, secundo mari in Iutiam peruenit. Vibergum progressus, Suenonisq; dolum pro concione causatus, omnium animos ad mœstitiam lachrymosa fortunæ suæ narratione deflexit. Cuius assertioni non minus miserationis quàm fidei, vulneris præsentia conciliauit. Itaque nescias miserior plaga an felicior fuerit. At Sueno fugæ eius opinione accepta, refectis nauibus quas antè quassauerat, expeditionem in Iutiam parat. *Mulierum virile facinus.* Tunc mater Absalonis, & soror egregium virilis industriæ facinus edidere. Siquidem vt regis transitum morarentur, nauigia quibus traijcere destinabat, nocturno tempore dissecanda curarunt. Quarum Sueno refectioni diutius immoratus, cum redintegratis omnibus in Fioniam peruenisset, Waldemarus ocyus æmulo occurrendum existimans, primis eum Iutiæ liminibus prohibere constituit. Quo cognito in Sialandiam se contulit, eiusq; & Scaniæ populo per edictum contracto, priuatis armis publica miscet auxilia. Interea Waldemarus incertum belli suspicatus euentum, repetito Vibergo, nuptias agit, tum vt eos facilius sibi qui Kanuto militauerant adsciseeret, tum ne pulcherrimæ sponsæ castitatem hostibus fortè delibandam seruaret. Deinde expeditione coire iussa Randrusium petit, Sialandiam, quod Suenoni receptaculo esset, armis attentare constituens. Ex Suenonis quoq; militia complures ob immane eum scelus perosi, Waldemaro se iungunt, tanti facinoris reatum, auxiliorum fomentis prosequi nefas ducentibus. At Sueno qui bellum inferre quam excipere speciosius duceret, magnitudinem animi sui intra vnius insulæ fines concludere nequiens, nauigijs è Fionia, Sialandiaq; petitis, ad Iutiam appulit, ijsdemq; intra Dyurso fluminis alueum recipi iussis, cum promptissimis equitum sub dubia oppidanorum fide Vibergum concessit. Quod cum Waldemarus per transfugarum quendam expertus fuisset, auxiliaribus qua poterat celeritate contractis, ad exturbandam hostium classem, Saxonem & Iurisium cum naualibus copijs mittit. Quorum autoritatibus moti Sialandenses, nauigatione reflexa, plus propinquorum monitis quàm regis imperio tribuendum putarunt, eiusq; desertores, quàm horum hostes existere maluerunt. Verum Fionenses apud quos plus regis quàm priuatorum respectus valuit, spreti monitus pœnas vapulando luere, pulsatique dedere fugam, quam sospites abnuerunt. Nec quicquam Sueno malorum ægrius tulit. Post hæc, Hesbernus hostium consilia cognoscere iussus, cum prope Wibergum susceptæ speculationis gratia peruenisset, Suenonis Randrusium petentis obuium contemplatur exercitum. Igitur ne res diligentius quam fortius explorare videretur, præcedentium quosdam effusius obequitantes, hasta validius appetitos militari virtute prostrauit. Quorum equos potitus comitum ope, per deuium abstrahendos curauit. Tunc Suenoniani propinquas hostium copias arbitrantes, armatura propere sumpta, lectissimisq; equorum conscensis bello se præparant. At postquam inæqualia loca Parmensis prospectum planicies dedit, solum contuentes Hesbernum, post eum promptissimos dirigunt. Quibus ille voluceri fisus equo, tanto semet interuallo surripuit, vt interdũ quieti descendendo consuleret.

Cumq;

Cumq́; insecutores frustra se eius occupatione inhiasse conspicerent, alloquium ipsius sub fidei promissione eminus vociferando deposcunt. Negat eorum se colloquia suscepturum Hesbernus, quod lubrica fide serotinis esse temporibus consueuerint, facetissime eis perfidiam quam recenter Roskyldiæ patrarant obiectans. Ex quibus Petrum duntaxat, cognomine Thema, antiquæ societatis fiducia accepta fide, propius accedere passus, cum super Waldemaro pluribus rogaretur, reliqui inter se equis de industria concurrentes, insidias ei sub exercitationis simulatione tendebant. Tunc Petrum Hesbernus quid animi socijs esset aduertere postulat. Ille fidem suam commilitonum perfidia quassandam veritus, obuersa hasta confixurum se, qui in Hesbernum irruisset, exclamat. Quorum fraudem Hesbernus per angustos diuerticuli recessus, præpropere pontis cuiusdam transitu præcucurrit, intentasq́; lateri hastas cuspidis suæ frustrabatur obiectu. Quumq́; eos identidem dignis perfidiæ conuicijs affecisset, procul inde discedens obuios fortè commilitones de hostium insecutione edoctos, propinquis viæ fruticibus occultauit, ac protinus ipse equo dissiluit. Qui vero in eius captionem intenderant, nondum hac spe deposita, cursum dirigere perseuerabant. Quibus ille procul conspectis equum insilit, eiusq́; latera crebris de industria verberibus attundendo, ficto cursum labore confecit. Igitur insequentes conceptam intercipiendi eius spem maiori conamine prosequentes, acrius equos vrgere cœperunt, haud dubie ab hostibus capiendi, nisi insidiantium quidam expectationis impatiens, per nimiam occursandi cupidinem ocyus latebris erupisset. Itaq; ex vnius procursu datum sibi insidiarum indicium existimantes, ad socios impigre relabebantur, aliena impatientia quàm sua prouidentia feliciores. Ita Hesbernus nisi sociorum imprudentia vetuisset, calliditate perfidiam vltus fuisset. Per quem Waldemarus hostes imminere comperiens, nondum se committendi belli viribus abundare confisus, iunctum vico pontem, ne eis peruius foret, partim discindi iubet. Itaque & tutum militi munimentum, & opportunum contrahendis viribus spatium ab amne mutuatus est. Cumq́; nec Sueoni transeundi facultas, nec Waldemaro obuiandi voluntas suppeteret, promptissimi tamen iuuenum reliquijs pontis præter imperium occupatis, iaculis missilibusq́; certantes magna fortitudinis experimenta dedere. Quippe quia congressionem locus negabat, ad aliquanto mitius pugnæ genus iuuenilium animorum lasciuia decurrebat. Waldemarus tandem gerendi fiduciam belli quotidianis copiarum incrementis adeptus, amne aliàs superato hostem appetere statuit. Nocte vero quam belli insecutus est dies, frænatos stare equos, pastuq́; penitus arceri præcepit, ne satietate graues, cursu hebetes forent. At Sueno castris sata complexus ex ipsa agrorum vbertate abunde equos refici iubet, ignarus stomachi sarcinam cursui impedimento futuram. Cumq́; Waldemarus exercitu in aciem digesto procederet, cohortem armis signisq́; fulgentē è latere conspicatur. Quam primo hostilem ratus, ex speculatoribus cognoscit socios esse quos metuat. Quibus in aciem receptis fidentius in hostem tendebat. Adeò quippe copijs creuerat, vt ne à decima quidem exercitus parte, signorum ordines prospici potuissent. Tunc quibus à Suenone commissa speculatio fuerat reuersi immodicas hostium vires edocent, fatigandam ante multitudinem, quàm sustinendam esse. Fore enim vt multum ex eius numero copijsq́; dies detraheret. Cuius consilij salubritatem Suenoni admodum gratam Achonis cuiusdam Christiarno procreati temeritas reppulit. Siquidem aut pugnaturum regem, aut à militibus deserendum esse dicebat: quippe qui ita sibi consulere nolint, vt rem familiarem proprio spiritu chariorem hosti impune potiendam relinquere cupiant. Ad hæc memorem esse iubet, quoties exigua manus ingens victoriæ decus acceperit. Itaq; si animos suorū non numerum metiri velit, plus fiduciæ ex eorum paucitate, quàm metus ex hostiū multitudine concipiendum fuisse. Præterea aciem contemni potius quàm metui debere, quam nō militum robur, sed vulgus inerme construxerit. Hac exhortatione regem salutari consilio depulsum, perniciose parere coëgit. Ex parte Waldemari iuuentus ferrugineis succincta tunicis, dextrū aciei latus confecerat. Quam Sue-

Suenò salutari cōsilio repudiatò, sequitur id quod euentus ostendit esse pessimum.

noniciob eximiam ferri ſimilitudinem vario loricarum genere excultam rati, in eam cohortem exercitus ſui cuneum deſtrinxerunt. At vbi ſpecie deceptos ſe vident, ab his ad regiam phalangem inſultum transferunt. Illud quoq; memoratu dignum, quod Waldemari exercitum tam crebri coruorum greges interuolaſſe produntur, vt complures ſe erectis militum haſtis feriendos obijcerent. Medius acies interequitabat cantor, qui parricidalem Suenonis perfidiam famoſo carmine proſequendo, Waldemari milites per ſummam vindictæ exhortationem in bellum accenderet. Congreſſuris ſepes frugum ambitrix obſtabat, quam neutro equitatu propter palorũ eminentia acumina tranſcendere præſumente, Waldemari pedites diſijcere aggreſſi, pugnæ principium ediderunt. Qua Suenonici leui negocio victi, ægre fugam moliebantur. Quippe equi nocturno adhuc pabulo onuſti perſeueranter curſum intendere non valebant, quod ſaturitatis moles citam eis laſſitudinem ingerebat. Primipilus ipſe & equo in hoſtem conuerſus, ſparſoſq; fuga ſocios ad pugnam capeſſendam hortatus, tandem circunſpectis nuſquam auxilijs, ſignum humi defixum ſiniſtra complexus, dextra propius accedentes obtruncat. Ad vltimum memorabili pugna edita, circumfuſæ multitudinis viribus laceſſitus obruitur. Sueno cum paucis ad paluſtria fortè fuga perueniens, cum luto deſidente equi veſtigia mergerentur, pedes iter arripere conabatur. Sed ne ſic quidem cœno onus ferente, etiam arma depoſuit. Poſtremo quanquam ſuorum humeris anniteretur, ſuprema victus laſſitudine comitibus aufugere iuſſis, in arboris vnius radice conſedit. Adeò quippe eum vires defecerant, vt ne gradum quidem alieno ſubnixum adminiculo proferre potuerit. A quo quidam ſuorum per ignauiam diſcedere omni fato triſtius ratus, ab agreſtibus indagandæ prædæ gratia ſuperuenientibus, ante pedes regis appetitus, occubuit. A quibus & Sueno captus, cum quis eſſet interrogaretur, regis ſcribam profitebatur. Agnitus tandem, equoq; ob reuerentiam maieſtatis impoſitus, ſiue metus, ſiue ſpei inſtinctu Waldemaro ſe præſentari poſcebat. Hæc orantis caput agreſtium quidam ſubitò aduolans ſecuri præcidit. Corpus eius nullis funeris impenſis honoratum, ignobili ſepulturæ popularium cura mandauit. Vluonem bello captum, Wibergiq; cuſtodiæ traditum, Heſberno duntaxat quò minus puniretur obſtante, capitali ſupplicio Kanuti milites affecere, ſanguine eius ducis ſui manibus parentandum putantes. Prænſus quoq; Thetleuus cum ad eculeum abſtraheretur, primo culpam apud captores excuſare pergebat. Poſtremo cum ſine effectu preces eſſe cognoſceret, adeò effœminate ſe geſſit, vt virum exuere viſus ne lachrymis quidem abſtineret aut planctu, muliebremq; animum virili corpore clauſum confiteretur. Itaq; prius dedecore, deinde morte multatus, geminam interfecti à ſe principis manibus pœnam perſoluit. Magnus vero poſterioris Erici ex pellice filius, qui & ipſe Suenoniani nominis acrior quàm iuſtior defenſor extiterat, cum captus vltima ſe paſſurum arbitraretur, ſupra vota propitiam victoris clementiam expertus eſt. Quem Waldemarus ſibi à captoribus præſentatum, ſub reſpectu cognationis non ſpiritu modo, ſed etiam honoris ac poteſtatis incrementis donauit. Cumq; abundè eſſet impunitatem tribuiſſe, etiam liberalitatem adiecit: ne diſtrictum vltorem agendo, plus iræ quàm neceſſitudini indulſiſſe videretur. Itaq; tametſi iniuriæ ſupplicium deberetur, propinquitati ſalus tributa eſt. Igitur non minus in aduerſario affinitatem, quàm in fautoribus fidem atq; obſequium veneratus, hoſtem amicis præmio æquauit, Buryſium etiam vt ſanguine ſibi, ita animo obſequioq; coniunctum, quod optima ipſius opera aduerſum Suenonem vſus fuerat, tum opibus, tum etiam honoribus proſecutus eſt. Cuius fratrem Kanutum pari munificentia ad præfecturæ faſtigium recenter euexerat. Tum vero qui Kanuticæ militiæ comites fuerant nondum hoſtium cladibus contenti, communiter regem adeunt, vt eos qui Suenoni interficiendi Kanuti conſilium dederant proſcriptione proſequeretur, orantes. Inter cæteros autem, Thorberni pœnam cupidius expetebant, quanquam is cum apud Randruſij pontem dimicaretur, præſentibus quorum conſilio Kanuti cædes commiſſa fuerat, huic ſe perfidiæ affinem negabat, autores eius acerrime deuouens.

Muliebris animus, eſt in virili corpore quãdoq; clauſus.

At rex

At rex metuens, ne si tot gentis suæ nobiles exilio multaret, Kanutum, Burysiūq; dubia fide suspectos, proscriptorum aduersum se armis instrueret: veniam sontibus, quàm æmulis opem afferre maluit. Ad vltimum instantium perseuerantia victus, ne à Kanuti interfectoribus remissius vltionem exigere videretur, proscriptorum se quos iussissent promisit, nec alio pacto patriæ redditurum, quàm si eorum precibus reuocarentur, quorum sententijs exilio adacti fuissent. Sciebat enim facilem humani animi ab odio ad gratiam deflexum existere, ac plerunque mortales affectus, cum ipsa rerum varietate consentire. Nihil enim in his tam asperum reperiri, quod tempus aut casus lenire non possit. Cæteris eiusdem gregis, vt ijsdem potius bonis militibus vteretur quàm in eos animaduerteret exoratus, ignouit, tantoq; se eius amicitia propiorem exhibuit, quanto ipsos ab illius parricidalis commenti conscientia remotiores agnouit. His ita compositis, vt regni initia strenuis militiæ operibus auspicaretur, patriamq; tot annis piratica laceratam, ac fermè tertia ex parte ad situm & vastitatem vsq; redactam iniuriarum vltione reficeret, publica classe Masnet insulam, bellū Sclauis facturus, accedit. Vbi dum populum in concione exhortaretur, seniores quibus pro rostris dicendi mos erat, classem tutò processuram negabant. Nam & suos commeatibus defici, & hostes compertum regis habere propositum. Aucupandæ ergo opportunitatis gratia dilatu opus existere, quoad melior gerendæ rei facultas incideret. Cęterum non paruæ temeritatis esse, aduersum prouidos & præmunitos armorum experiri fortunam. Præterea in eam classem Danicum penitus coisse robur, quod si periclitari contingeret, profectò Sclauos vnius victoriæ beneficio, Dania potituros. Nam si res parum ex sententia cederent, nonne patriam penitus in eorum funere perituram? Minime igitur vni prælio tantæ nobilitatis vires impendere debere, dummodo victrices parum gloriæ, victę dedecoris plurimum sint laturæ. In hanc sententiam totius concionis suffragia consonabant. Cuius arbitrio rex expeditionem remittere coactus, proposito suo celerius quàm cupidius cessit. Apud quē Absalon in nauem regressum, desidiam eius eludens facetissime cauillatus est. Nam cum solutæ expeditionis causam perquireret, dixissetq; rex, ne tot fortes periculo obiectarentur, Ergo, inquit, cum ignauis & ignobilibus cœptum exequere, aut prospere victor futurus, aut parum damnose vincendus, quum nullo in momento vilium internicio ponenda sit. Ita lepidi ingenij adolescens, indignationem suam ad inertię exprobrationem sub ioci specie conuertit. Quæ tam faceta eius vrbanitas, tacitum regis conuicium fuit. Per eadem tempora Ascero Roskyldensium antistite decedente, super subrogando pontifice plebis à clero suffragia dissidebant. Eadem etiam tempestate diuidua Roskyldensis populi coniuratione, cum mutuis cædibus ciuitas exundaret, aduenis partim cæsis, partim vrbe eiectis, non contenta indigenarum sodalitas alienigenæ coniurationis partes protriuisse, etiam in eum qui regium numisma administrabat, non tantum ædes eius solo æquando, sed etiam bona omnia diripiendo vesaniam suæ consternationis exercuit. Tunc rex ob maiestatis suæ contemptum acrius ciuitati infensus, cum ad excidium eius magna prouincialium manu niteretur, missis ad se deprecandum legatis, ne armis quæ pro patria ferre debuerat aduersum patriam vteretur, incolumitatem vrbi, suscepta pecuniæ pactione donauit. Quam continuò placida mente ingressus, Trinitatis ædi inseruientium penates intrauit, corū de creando pontifice suffragia, suo prosecutus assensu. Quanquam autem ei in ecclesia à maioribus condita ac dotata, iuris aliquid competere videretur, nihil se tamen aduersum eam aut illicita affectatione, aut insolita consuetudine præsumpturum dicebat: sacris siquidem legibus cautum nosse, ne clerus peculiare eligendi ius regali imperio obnoxium habeat. Itaq; præsentiam suam haudquaquam impedimento futuram, quò minus electoribus libera suffragiorum arbitria maneant. Tunc clerus religiosam eius iustitiam summis gratiarum actionibus prosecutus, concilio excessit, delectum curiosius habiturus. Cumq; tres spectatæ opinionis viros, quibus quartus ob virtutem Absalon adijciebatur, circumspexissent, vt ex eorum numero potissimus assumeretur, Waldemarus tacita singulorum suffra-

Faceta vrbanitas, est sæpè tacitum conuicium.

gia in vnius tabulæ segregata volumina referri iussit, synceriorem electionis habitũ ratus, si vniuscuiusq; voluntas antè manu quàm lingua proderetur: euenitq; vt omniũ scripto in vnam coëunte sententiam, honoris culmen Absaloni decerneretur. Qui mox antistes creatus, nòn minus piratam se quàm pontificem gessit, parui ęstimans intus religionem tueri, si foris eam periclitari pateretur. Neq; enim minus sacrorum attinet cultui publicæ religionis hostes repellere, quàm cerimoniarum tutelæ vacare. Itaq; pontificalibus tectis maiore ex parte solo æquatis, quò patriam firmioribus vallaret excubijs, maritimam assidue stationem peragens, habitationis vsum interdum à syluis, frondibusq; mutuari solebat. Cuius tam humilis mansio, conuulsos patriæ penates erexit. Eloquentiæ quoq; eius præsidia, Sialandenses salutaria senserunt. Nam domesticas conciones ad vim & rixam vsque litigiosas, moderatione sua ad pacatiorem habitum perduxit. Tantaq; facundiæ eius ornamenta fuere, vt eos semet stoliditatis damnare cogeret, qui cum inertem elinguemq; crediderant. Nec pensi duxit duratos gelu fluctus hybernis sulcare nauigijs, ne vllum anni tempus salutaribus vacaret excubijs, aut insignis eius erga patriam pietas necessitati cedere videretur. Itaq; non minus patriæ parentẽ quàm pontificem egit, militiæ & religionis sociato fulgore conspicuus. Prima illi pridie quàm Palmarum solenne instaret, apud Borlundam vicum aduersum Sclauos congressio extitit. Nunciata nanq; eorum irruptione, clientela duntaxat sua quæ decem & octo militum numerum explebat, instructus, aduersum quatuor & viginti nauium copias, vt periculoso, ita felici certamine dimicauit. Compluribus siquidem aduersæ partis equitum fusis, pedites fermè omnes oppressit. Nec in tanto discrimine quempiam ex suis præter vnum amisit, pontificatum & militiã pulcherrima victoria auspicatus. Paucos ex hostibus arma spoliaq; fugæ liberius ineundæ gratia per ignauiam abiectantes, iuncta campis sylua seruauit. Eodẽ anno ciuitas Arusyensis acerrimis piratarum incursibus afflicta proditur. Tunc quoq; Falstrensibus paucitatem suam aduersus infinitam Sclauorũ classem publica munitione tuentibus, cum fortè pincerna regis ad alia negocia obeunda in eam prouinciam missus communi obsidione premeretur, prouincialium quidam arbitris regis segnitiem exprobrando dixisse fertur: priores reges in talis, præsentem vero in prima pedum parte calcaribus assueuisse. Quod dictum pincerna desidiæ conscientia prouocatus, maligna animi interpretatione regijs auribus modo quo nõ debuit inculcauit, & quod suæ contumeliæ erat, in maiestatis opprobriũ transtulit. Alia quoq; haud leuiori criminatione aduersum Falstrenses asperatũ regis animum inflammabat, vnius præcipitis linguæ vehementiam vniuersorum excidio multare cupiens. Siquidem impijssimam eis proditionis noxam affixit, quasi consiliorum omnium aduersum Sclauiam conceptorum indicia ad eam transmittere solitis, familiaritatemq; quam interdũ conciliandæ sibi salutis gratia ad hostes habebant in crimẽ deducens, obsequia timori potius quàm charitati erogabat, perfidiæq; deputabat. Nam & captiuos à Sclauis sibi cõmissos in custodia asseruare, & plerunq; patriæ arma metu potius quàm beneuolentia adducti, lato hostibus nuncio præcurrere consueuerant, scilicet vt salutem suã quam viribus protegere nequibant, saltem beneficio munirent. Huius itaq; pestifera rex exhortatione corruptus, reliquias Falstrię ferro penitus exhaurire constituit, atq; ad id peragendũ, Sialandiæ duntaxat ministerium sufficere credidit. Absalone ergo Orientalibus insulæ copijs præesse iusso, Occidentales ipse ductare statuit, ingentibus passim, exiguisq; nauigijs exercitũ traiecturus. At Sialandenses quod cum Falstrensibus diutinas ac vehemẽtes inimicitias gesserãt, acceptas iniurias communibus armis pensare cupientes, vltrò imperiũ obsequio præcurrebant, læftati regem sibi aduersum æmulos belli ducem, autoremq; futurũ. Sed hunc eius errorem sinistris monitis concitatũ, fortunæ violentia felici remedio præcucurrit. Nam cum rex magnis viribus succinctus, iter ingredi vellet, apud Ryngstadiũ subita febri implicitus Absalonem remissis copijs ocyus ad se venire iubet. Ita pestiferæ regis molitioni opportuna valitudinis conquassatio remedio fuit. Nec minus Waldemari innocentiæ, quàm insontis populi saluti, misso cœlitus languore, consultũ. Quàm porrò

Vnius præcipitis linguæ gratia, sæpius vniuersi periclitantur.

porrò tunc non ſolum deformem, ſed etiam miſerabilem rei Danicæ ſtatum fuiſſe credendum eſt, cum foris hoſtilibus, intus regijs armis appeteretur? Quis vero diuino numine effectum ambigat, ne patriæ Imperator futurus in ipſo penè fulgoris ſui primordio regnum, quod ex hoſtium manibus erepturus erat, obrueret? Quia patriæ habenas tenenti, difficillimo morbo quàm maximo facinori implicari ſatius fuit. Itaq; languore indies acrius graſſante, Abſalon pro ſalute regia votis excubare nō deſtitit. Ad vltimum veluti remedij deſperatione perfuſus, cum vnicum in virtute diuina auxilium reſtare animaduerteret, ad eam propitiandā ſumma cum examinatione vota pro ægroto nuncupaturus acceſſit: diuinamq; rem ſacerdotali veſte amictus rite peregit, ſacrificia deinde legitimis verbis confecta ad ægrū detulit, ac penè exanimi delibanda porrexit. Quibus ille refectus, continuò oborto ſudore, bonę valetudinis habitū recuperauit. Antiſtes tamē adhuc de eius conualeſcentia dubius, languore ex moleſtia cōtracto, repente corporis firmitate defici cœpit. Ac niſi cœleſte remediū affulſiſſet, ſpes tantæ indolis in ipſo ortu ſuo occubuiſſet. Sed nec illi ſanitatis alienatio impedimento fore potuit, quo minus curā regis quam ſoſpes geſſerat, æger exſequeretur. Ratus ſiquidem emendatam ipſius valetudinē triſti nuncio corrumpi poſſe, affectionem ſuā ei nunciari prohibuit, ne ſubita animi triſtitia implicatus in priſtinā peſtem relaberetur. Soſpitate reddita, ambo tam exitialis propoſiti interpellatori Deo ſaluberrimæ admonitionis grates ſoluebant: erroriſq; eos non ſine rubore pœnitentia ſubijt, cogitatæ impietatis effectū, diuinæ animaduerſionis beneficio ſublatam eſſe gaudentes. Salubriori itaq; ſententia animū amplectente, à ciuium periculis ad hoſtes vſq; laceſſendos ſtudiū traduxerunt. Tunc rex, Abſalonis, Petri, Sunonis, & Heſberni, qui potiſſimū conſilijs eius præerant prudentioribus monitis informatus, citiore quā maiore exercitu, occultoq; magis incurſu quàm aperta claſſe expeditionis in hoſtem agendæ conſiliū cœpit: cum multo facilioris ſit negocij inopinatos quā prouidos oppugnare: & plerunq; præualidæ multitudinis ſententia ſalutaribus maiorū iuſſis obniti ſoleat, apud quam plus virium Sclauici nominis terror quàm regiū poſſideret edictū. Idcirco autē perpaucos huius rei arbitros adſciuit, quod ſciret quæcunq; ferro geruntur, publicis viribus, ſed priuatis conſilijs adminiſtrari oportere. Et quoniam de Sialandenſiū nihil obſequio dubitabat, Scanicæ claſſis ducē agere præoptauit. Cumq; nondū integra valitudine, Scanienſes Lundiæ contractos expeditionis ſolicitaret edicto, maximus pontifex Eſkyllus (nā ei cæteri proloquiū deferebant) negabat in expedito naues eſſe, quibus tam ſubitò iuſſum perageretur. Cumq; rex obtemperantibus gratiam, ſuperſedentibus iram ſe repenſurum dixiſſet, tantaq; propoſiti cupiditate perfuſum, vt vnico proficiſci nauigio quàm expeditionem remittere mallet. Eſkyllus indubitatæ voluntatis eius firmitate comperta, nō ſolum conſilium probauit, ſed etiam qui regi comites deeſſent admodū execratus, ſua eum naui, impenſaq; excepit. Iampridē enim regem expeditionū diſſuetudo nauigio ſpoliauerat. Poſtremi Lalandenſes ac Falſtrici in claſſem coire iuſſi, ne longa præſciētia edocti, furtim ad Sclauos imperatæ rei indicia deferrent. At vbi Landoram claſſe peruentum, rex ſpectandi exercitus ſui auidus in campo copias explicare conſtituit, vt totas vires oculis ſubijciendo, an ea manu tutò bellū commiſſurus videretur, aſpiceret. Ab huius littoris continenti longior arenæ tractus breuibus abſciſſus, curuatis anfractibus portū nauigijs facit, humilis ita vt veniente æſtu lateat, abſcedente viſatur. Nam vadoſus eius introitus diffuſiore ſpacio opacæ altitudinis vndas includit. Sed quoniam hunc locum cuncti Danorum reges vaniſſimi erroris deliramento ſuſpectum, perinde ac fatalem cauere conſueuerant, proximo portu vniuerſi agminis apparatum curioſiſſime contemplatus eſt, adhibitis qui militiæ rudes rei bellicæ documentis imbuerent, quatenus vires ſuas potius ſolida oculorū fide, quàm cæco æſtimationis augurio metiretur. Huic militiæ ſpeculationi quatuordecim diebus intentos, maior commeatuum pars ocio conſumpta defecerat. Egreſſis portu, tranquilla toto mari nauigatio incidit. Sed vt taciti improuiſiq; appellerent, remigijs eā quàm velis inſtruere maluerunt, Abſalone cum ſeptem nauibus præmiſſo, qui Rugyani littoris excuſ-

Quæ ferro geruntur, publicus quidem viribus, at priuatis expediēda ſunt conſiliis.

ſius indagaret acceſſum. Siquidem Arcon oppidum vetuſto ſimulacri cuiuſdam cultu inclytum, ignaris incolis incendio tentare, cunctoſq; eius præſidium petituros ex improuiſo opprimere ſtatuerunt: munimentum quidem habitatore vacuum ferarumq; duntaxat clauſtris firmatum exiſtimantibus, indigenis parum humanæ tutelæ egenum, quod præſentis numinis excubijs eſſet vallatum. Summa vero contractæ claſſis ordine digeſta, ducẽtarum & ſexaginta nauium numerum reddebat. Abſalon exequendæ ſpeculationis gratia, cum propemodum ad Rugiam perueniſſet, indicantibus nautis, cognoſcit regiam nauem ſubito remigium velo mutaſſe: miratuſq; quid ita cętera claſſis incederet, quæ paulo antè velis quò occultior nauigatio gereretur, abſtinendum condixerat, poſtquam eam à ſtatuto declinare cognouit, & ipſe non ſuppetentibus propoſiti ſocijs, per ſummam animi confuſionem puppim vltimus vertit, regemq; Monenſium in portu receptum mœſtior quàm libentior comes petiuit. Quippe quia cœpti comitibus deficiebatur, indignatus optimam gerendæ rei facultatem omitti, cum & aëris fauor & militum arridebat alacritas, ab inchoata nauigatione ægre proram auertit. Hunc Petrus, Suno, & Hesbernus, cũ quibus rex conſilia ſua participare ſolebat, rate egreſſum excipientes, tam deformem regis ab vtili illuſtriq; conſilio defectionem anxie querebantur. Quos tandem rex obuiam ſibi venire iuſſos, vbi triſtes animaduertit, admirans cur eo vultu eſſent: viſum ſibi, inquit, ne tarda & intempeſtiua nauigatio proferretur, curſum eius ad inſulam fuiſſe flectendum, mane cuncta commodius executuro. Quippe dies labori, noctes quieti familiares exiſtere. Cumq; nullum ab amicis reſponſum daretur, taciturnitatis admiratione permotus proferre eos quæ ſentiant imperat. Illi quæ inuicem contuliſſent Abſalonem proponere iubent. Tum ille, quid miri eſt, inquit, ſegnes hæſitare voces, quas ingẽti mœroris pondere obrutas quaſi fauce obcluſa latens animi ſtrangulat ægritudo? Enim uero vicem tuam ad ignominiam vergere conſpicientes, interno mẽtis luctu perfundimur. Quippe imperij ius obſequio mutas, pareſq; quibus præeſſe debueras, vtiliſſimis conſilijs ſpretis, eorum monita conſectando qui in æquo ponunt, pulchérne rerum tuarum curſus an deformis exiſtat. At poſtquam ſine collega aut æmulo regnare cœpiſti, altera nũc expeditio geritur, nec illius remiſſio quàm huius fœdior apparet. Siquidem ſumma rerum opportunitate contempta, paruulas commeatuum reliquias habentes ocioſis nauigationis exceſſibus excuſabilem reuerſionis titulum quærimus: & cum nullis vrgeamur obſtaculis, ignauiam noſtram neceſſitatis nomine cenſeri cupimus. Hiſcéne patriam operibus vindicandam, talibúſue regnum ingenijs auſpicandum duxiſti? Si vero maris ſæuitia nauigationem interpellari contigerit, quid ſupereſt niſi vt neceſſitatis imperio cogente domos inglorij petamus, teterrimis effœminatæ mentis opprobrijs inſectandi? Hæc & ſimilia tum moleſtiæ ſtimulis, tum fiducia familiaritatis euectus, per ſummam verborum acerbitatem apud regias aures eloqui non dubitabat. Quanquam autem rex aduerſum dictorum eius libertatẽ acrius exarſiſſet, tamẽ ne monitorẽ impudentius auertere videretur, magnitudinẽ iræ quam vultu teſte conceperat, moderatione ſua ad leue & tolerabile reſponſum deflexit, dicendo complures operum ſuorum teſtes extare, nihilq; tam fortiter ab Abſalõe geſtum, quod ſi nondum virtute æquauerit, adhuc ſatis æmulari non poſſit. Nec plura eloqui paſſus cymba nauigium repetiuit, ſubiungente Abſalone haudquaquam eum vtilia ſuadenti ſuccenſere debere, cum aliquanto ſatius ſit apertis amicorum monitis inſtrui, quàm occultis amaræ ſugillationis morſibus obtrectari. Poſtera nocte concitatum acrius mare eò tempeſtatis exceſſit, vt regia claſſis non portu, nõ anchoris quo minus ſparſa pelago diſijceretur retentari potuerit. Nulla ex parte remiſſior eodem aëris habitu quatriduo perſeuerauit. Quæ res iram regis aduerſum Abſalonem accẽnſam magnopere deliniuit. Sed quod iam corde ſalubre deprehenderat voce fateri erubeſcebat, pudore ſerum animi eius intellectum celante. Nam interim nulla ad amicos communione habita, poſtridie prędictos viros fortè littori inſiſtẽtes acceſſit, comitibuſq; propius accedere vetitis, cõcitationẽ animi ſui, inquit, tametſi diſſimulatiõe vti vellet, iracundis oris notis ꝓditã eſſe: dicebat

Dies labori, nox autem quieti deſtinata.

bat, parum quidem admiratione dignum, cum consultãtis vocem monitis potius quàm contumelijs excipi deceat. Quædam tamen ab eis sapientius, quàm tempestiuius dicta, quæ si ante triduum prolata fuissent, ingentis mali materiã præcurrere poterant. Seras quidem monitoris partes esse, quæ rem dum in arbitrio est negligentius obeunt, exactam solicitudine prosequuntur. Inemendabilia autẽ corrigere velle, proximum amentiæ errorem esse. *Ea, quæ corrigi non possunt corrigere velle dementis est.* Frustra igitur se conuitijs attentatum fuisse, cum & irreuocabiles præteritorum euentus existant, & plerunq; animi commotio parum cum ratione consentiat. Orturæ vero tempestatis sæuitiam absq; cœlestium monitis humano præsagio cõprehendere nequiuisse, neq; quin ea delictorum pœnas lueret dubitare. Quam ob rem aut naturæ ignorantiam, aut improuisæ necessitatis violentiã vitio sibi verti non oportere. Omissis igitur præteritorum querelis ad tempestiua rebus cõsilia, animum operamq; deuocare par esse. Malle enim se spiritum specioso exitu, quàm expeditionem deformi reditu finire. Tunc Petrus Absalonis sententiam aliquanto leniori monitorum genere prosecutus, docet neminem regum fidas amicorum voces infensis auribus excipere conuenire, cum sæpe clari illustrésq; viri spreti salutaris consilij pœnas perniciosa morte pependerint. Cæterum aura dum faueat vtendum esse, quod eius anceps incertaq; varietas existere soleat. Sustinendum itaq; donec tempestatis immensitas ad tolerabilem remigijs habitum concidat. Adhuc enim tridui commeatus superesse, exiguoq; traiectu hostes accedi posse. Quod si præsenti alimentorum ope deficerentur, alia armis esse poscenda. Oportere ergo mox vt vndas remigio habiles viderint, sparsam ocius vniri classem, incessuramq; sociali remigio progredi. Quippe nauigationem omnem hoc alacriorem, quo æquabiliorem existere. Rex monitore laudato Absaloni speculandæ tempestatis officium mãdat, sibi cumprimum eam remigij patientem aduerteret, indicaturo. Absalon cupide præcepto quod suis monitis extuderat obsecutus, nocte postera aura sensibiliter impetum remittente, euentu gauisus antelucano tempore peractis diuinis ad regem peruenit, nunciando tempestatem ex parte collapsam possibilem quidẽ profectioni, sed difficilem fore, nec nisi summa cum remigij difficultate nauigationis capacem existere. Respondente rege moras esse rumpendas, per ludibrium subtexuit, pulchre se operam impensuros, si nauigationis medietate confecta vnde soluerant sint reuersuri. Cuius dicti procliuitas tametsi ioco mordacior videretur, ingens regi capessendę virtutis præbuit incitamentũ. Lepida tamen irrisione non caruit, subiungente rege, reuerentẽ se, ex eo quæ in Sclauia gerantur posse cognoscere. Principio classis lætam alacremq; nauigationẽ pleno fiduciæ remigio proferebat. Nam intra propinquæ telluris anfractus auræ vis quæ aperto mari licentius incumbebat, latẽtium vndarum habitum asperare non poterat, terreni tractus obstaculis vndique secus incitatiorem fluctuum allapsum arcentibus. At vbi in altum dirigi nauigia cœpere, intolerabili pene tempestatis occursu excipiebantur. Antistes ne fortissimos monitus suos parum iusto conatu prosequi videretur, ingenuo pudore firmatus perseuerantissima remigij obluctatione quasi cum necessitate certabat, regemq; virtutis æmulatione prouectum, cœpti sui comitẽ existere coëgit. Itaq; lenta & inhabilis ac pene inconcessa nauigatio hinc sæuiente mari, inde claudicante remigio fuit. Ea freti repugnantis violentia regiam nauẽ aduersis vndarum molibus implicatam, per summam procellarum asperitatem laxatis propemodum compagibus disiungi coëgit. Quo viso rex tum vitandi periculi, tũ etiam complendæ nauigationis gratia, tutiore excipi cupiens, Ingimari Scaniensis ratem propius adesse iussam, ensem dextra, signumq; læua corripiens, vt temerario, ita prospero saltu inuolat, eamq; remis acrius citari iubet. Eskyllum virtutis pertinacia aliquandiu subsequi conatum, affectumq; regis quàm debilitatem nauigij sui propensius intuentem, partim regiæ vocis prohibitio, partim referta periculo necessitas reuerti compulit. Eo viso, complures reuersionis occasionẽ ab erroris simulatione mutuari ignauia docuit. Quibus tamẽ erroris commentum patrocinio fore non debuit, cum regem nauigium non iter mutasse translati signi indicio liquere potuerit. Nonnulli quoque conquassatioribus nauigijs inuiti relabe

bantur, quod hisdem compagum firmitate defectis, concitati maris incursum sustinere nequibant. Qui vero procedere perseuerabant, vt viribus corporis laboris continuati sufficere possent, edendi nauigandiq; pariter officio fungebantur. Ne enim nauigationis cursum vel paruula remigij intermissio moraretur, dextra remos, læua cibos tractabant. Exigua classis pars Absalone duce virtutis & gloriæ æmulantior, inusitatæ tempestatis sæuitiam incredibili remorum certamine superauit, obluctatumq; pelagus infatigabili permensa nauigio, hora antelucana ad insulam Hythim ipsa quoque necessitate superior appulit. Tunc Absalon ne quid inexcussum omitteret, per Wethemannum piraticæ operibus clarum officio speculationis addictum, & portus hostilibus nauigijs vacuos, ad Rugiam nihil hostile metuentem cognoscit. Nam armenta securis custodibus propter littus errantia, inopinatos incolas esse fidem fecere. Rex languido remigio seram nauigationem emensus, obtento portu protinus in Absalonis nauem se contulit, fatigatumq; tędio ac vigilia corpus somno excepit. Reliquiæ quæ cum eo fretum superauerant annumeratæ, sexaginta duntaxat nauigiorum classem explebant. Duo tunc Hallandēses natu quàm animis nobiliores, paucitatem suam indubitato periculo oblatam rati, nauigio quo communiter vtebantur, Absalonem petebant, seq; prępropero regis alloquio opus habere dicentes. Postquam somno eum acquiescentem audierant, ocyus excitari poscebant. Absalon salutarem eius quietem importune rumpendam negans, quæ afferrent regem ex se cogniturum affirmat. Tum illi conquassationem nauigij, inopiam commeatuum, longinquitatem reditus prætendentes, optimam sibi nauigationis facultatem prosperantibus ventis incidisse dicebant, quod quibus aduersis ægrè processerant, secūdis facile reuerti possent. Quam ob rem eorum se beneficio vti malle, quàm cassam & inutilem expeditionem agendo, aut nauigij vitio, aut inediæ malo perire. Quos Absalon non solum deformitatem propositi specioso cōsilio mutare, sed etiam quo minus se probris obijcerent, honesto silentio supprimere iubet, ne tam pudendæ voces alienis auribus exceptæ, inexpiabilem eis timiditatis notam inurerent. Itaq; eneruis & effœminati animi trepidationem, falso causatum commento colorare eos asseuerabat, docendo facilia refectu nauigia fore, & opima commeatuum supplementa per prædam late patentem leui negocio consciscí posse. Cæterum ipsos famam & opinionem suam grauissimo crimine corrupturos, si regem apud hostes in tanta suorum paucitate, sine respectu pudoris deserere sustinuissent. E quibus alter domi se negocia regia quæ summa cum celeritate exequi necesse haberet, manere subtexuit. Contra Absalon simulationem eius quia blādimentis nequibat, minis discutere cupiens, eos qui in expeditione soluenda plus arbitrio suo quàm regiæ indulserint reuerentiæ, non tantum bonorum, sed & lucis ac spiritus ereptionem patria lege meritos astruebat. Sed ne ea quidem periculi denuntiatione quo minus fauentem nauigationi ventum velo colligerent, imbecillitatem eorum durare trepidationémue corrigere potuit. Discedentes itaque execratione & conuitio per summam verborum acerbitatem insequi perseuerauit. Quod cum experrectus rex ex Absalone cognosceret, tam impudentes & improbos desertores pœnas sibi luituros iurabat. Conscensa deinde insula, accersitos nauigiorum rectores, agendorum percontatione sollicitat. Compluribus vt redeatur expedire visum, quod tutò hostem lacessere nequeant. Placituram rex sibi sententiam affirmabat, nisi ea res & grauis patriæ rubor, & ingens hostium incitamentum existeret. Nam & eos Danicæ expeditionis præsentiam ex castrorum vestigijs compertu ros, & clandestinam eius reuersionem timiditati duntaxat imputaturos. Huius rei causa periculo se quàm rubori patere malle, haudquaquam proram nisi lacessito hoste versurum. Præterea se eorum qui simulata nauium fragilitate defecerāt ignauiam ęquaturos, si quos labore vicerant virtute non superarent, domosq; impensa male nauigatione repeterent. Tunc Wethemannus incautas Rugiæ res recenti speculatione expertus, admouēdas littori copias suadet: si ignari incolæ fuerint, impune prædam cædemq; facturas: sin prouidi, confestim absque discrimine redituras. Vtro autem modo se gerant, per arantium morem deprendi posse asseue-

Remigii continuandi causa, remiges dextra remos, læua cibos tractant.

asseuerabat: qui cum primam diurnæ operæ partem exegerint, quò ad laborandum fiant vegetiores, sopori se prosternere soleant. Hunc vero non nisi metu vacuis, altaq; securitate firmatis obrepere solitum. Cæterum nemine talium dormientc reperto, præcautæ gentis indicium accipi. Quem rex piratico potius muneri consentanea, quàm magnitudini suæ conuenientia docuisse dicebat. Nunquã enim Danorum reges à Sclauis fugatos memoriæ proditum fuisse, sed ne se quidem primum regiam dignitatem hoc deformitatis genere maculaturum. Tunc Gnemerus Falstricus quanquam aliàs vegetioris quàm sapientioris animi ęstimaretur, siue ingenio suo, siue regis fortuna monente summam omnium hęsitationẽ ancipiti studio fluctuantem, salutari exhortatione discussit, incertamq; consilij cõcionem ad suam sentẽtiam perduxit, affirmando temeritatis esse exiguam manũ cum immenso hoste conserere. Cæterum Barcam prouinciam à Rugia breui freto discretam ob paruitatem sui quocunque paratu esset, populatu perfacilem fore. Denique regem quiescendi gratia cubile petere, exhaustasq; vigilijs vires, & attritum curis animum somno reficere iubet, vespere quo minus prouisus irrumperet classem applicaturum. Præterea vadosi fluminis angustias intraturos, sparsam nauigationem tacito conficere remigio iussit, ne aut obstrepentium remorum fragor securitatem incolis demeret, aut ipsimet impactis arenę nauigiis circa incertæ altitudinis vada diutius hærere cogerentur. Cætera se exploraturum promittit. Rex cupide consilio obsecutus, vespere signo nauigationi dato destinatũ amnem occupat. Cuius expeditius permeandi gratia ternis nauigijs iunctis, classem incedere iubet, ne confusa fluuialibus tardaretur angustijs. Cui Gnemerus rate obuius opportunitatem inuadendæ gẽtis aucupatus, interceptos incolarum speculatores adducit. Lætus eo rex, diluculo peragratis syluis, rura ac vicos hoc acrius quo latentius irrupit, incolasq; adhuc somni securitate torpentes, repentina incursione protriuit. E quibus complures perstrepentis equitatus fragore perculsi, patrios duces aduentare credebant. Sed hunc eorum errorem adacta repente corporibus iacula discusserunt. Complures eorum exertis per ostia capitibus, Kazimarus ne an Bugisclauus aduentaret, rogabant. Quorum percontatio proprijs eorum funeribus excepta est. Antistes cum parte copiarum longinquã regiõis plagam diuerso complexus itinere, eo locorum peruenerat, vt à regia cohorte eximiæ paludis interiectu distaret. De cuius admodum incessu dubius ne direptos à se vicos exuri pateretur, illustri consilio prouidit. Tandem procul ignes à rege editos conspicatus, sibi quoque consimilis facti potestatem suppetere, confestim illato tectis incendio declarauit, socijsq; sui prosperitatem excursus, respersa flammis rure nuntiandam curauit. Cumq; prædã abunde actam existimassent, iter ad naues remensi, quanquam grandi inuicem à se interstitio discessissent, vestigia tamen sua quo minus clandestinos reditus captasse viderentur, néue alter alterum impetuosa festinatione præcurreret, mutuis ignium fumigijs prodiderunt. Interea Skyalmo quidam cognomento Barbatus in asseruandæ classis officium relictus, ne hostili remigio præueniente amnis exitu prohiberetur, ad mare nauigia reducit. Vbi dum Rugianorum nauali incursatione peteretur, in paucas rates totius classis præsidium transfert, instructioribus quàm frequentioribus nauigijs hostibus occurrere præoptans. Quibus obuia nauigatione fugatis, ne sociorum reuersio tardius nauigijs exciperetur, omissa fugitantium insecutione portum reuisit. Iterato lacessitus, eodem ausu inuasoribus restitit. Sed & compluries attentatus, crebra hostium irritamenta occursationis perseuerantia superauit. Ita pertinaci magis quàm acri incursatione vexatus, opportuna hostem agitatione premebat. Inter hæc regi in littus superuenienti non paruæ admirationi fuit, nauigijs custodia vacantibus abesse Skyalmonem, quem tandem ab agitatione redeuntem cætero prosecutus exercitu, Rugianos fugam à remigio mutuantes, velorum intensione prosequitur. Sed interuallo præcessionis, & volucritate nauigationis adiutos instando magis quàm occupando vexabat. Tunc quendam vicinæ ratis rectorem in anteriorem nauigij sui partem fortitudinis simulatione progressum aspiciens, verbisque magnam præ se laudem ferentibus

Hosti potius instructiori quàm frequentiori occurrendum præsidio.

prosecutus, ad vltimum quæcunque viro forti erogarentur, egregie & laudabiliter impensa asseuerabat. Ad vltimum vento obliquante prohibitus, quantum velis emensus fuerat, conuersa nauigatione remorum obsequio pensat. Sed quo prosperiorem velificandi, hoc difficiliorem remigij vsum habuit. Itaque Danis aduersa cum mari nauigatione certantibus, Sclaui quos locorum habitus non fallebat, ignotum nostris profundum compendiaria nauigatione sulcantes, subitò fugam in insidias vertunt. Quos Absalon per occultos pelagi recessus prosilire conspiciens, socijs metu nauigationem citantibus subsequi quàm antecedere maluit, præuiæ classis terga plenis pietatis excubijs tutaturus. Pudet referre quod sequitur. Maxima Danorum pars rubore posthabito, quanquam hostes imminere conspiceret, deserto rege velis malos onerare sustinuit. Rex cum paucis admodum nauigijs relictus, aliquanto desertores ægrius quàm hostes ferebat. Tunc etiam militem quem paulò ante in prora astantem probauerat, breuitatem veli sui quo maior nauigationis cursus existeret, pannorum additamentis producere conspicatus laudem conuitio mutauit, amorem timidis erogatum imprudenter impensum affirmans. Ita absque supremæ necessitatis discrimine, veræ ac solidę fortitudinis habitum explorare promptum non est. Enauigantium discessio, non clamore, non signis, denique nullo exhortationis genere reuocabilis fuit. Adeo omnium aures pauor concluserat. Cúmque rex intermisso paulisper remigio à præsentibus quid factu opus potissimum esset inquireret, cunctantibus cæteris Absalon insulam Hythim petendam, ibiq; secunditatem aêris expectandam hortatur. Quod Petrus fieri oportere non sine rationum assertione negabat, quod perseuerante tempestate, nec reditum, nec supplementum classis habituri viderentur, Sclauis aduersum se quotidiana copiarum incrementa sumpturis. Pandenda igitur vela, eamq; nauigationis æqualitatem habendam esse, vt naues volucritate præstantes complicata velorum parte tardiores operirentur, & quas celeritate præcurrerent, societatis iure consequi debeant. Ita strenua Absalonis adhortatio eximiæ Petri prudentiæ cessit. Vterque siquidem annis suis similia cogitabat. Ille etenim iuuenili animo condigna, hic canis suis consentanea proponebat. Ita septem solis nauigijs ex omni Danorum classe residuis, Sclaui multitudine freti incitatissimo remigio acerrimoq; clamore, cum contemptu paucitatis irrumpunt. Sed maiore impetu quàm audacia rem exequebãtur. Quippe cum primum excepere sagittas, propius ferre remos ausi non sunt. Paulo post destrictorum ensium laminis nunc ceruices suas, nunc scuta pulsare cœperunt, rati se Danos hoc minarum genere territuros. Remigium deinde magno clamoris strepitu prosecuti, horribiles latè sonos edebant. Hic quoq; procursus priori persimilis fuit.

Quomodo Sclaui Danos eminus perterrefacere sint conati.

Obuijs nanque Danorum missilibus repulsi, continuo remigium retulerunt. Tertio vt hostem apparatu terrerent, contactos sole clypeos aqua perfundere, genibusq; superpositis in pugnæ vsum extricare cœperunt, veluti in dubtatum nostris prælium illaturi. At tum demum seu cupiditate prædæ, seu vi pudoris accensi, vehementius nauigia concitant. Quæ species vt initio acris, ita exitu inanis apparuit. Telorum enim obiectu velut antè deterriti, inuictam paucitatis constantiam vlterius lacessere destiterunt, quãquam Danorum prouocatione admodum sibi insultari conspicerent. Rex cum ad aspectum patriæ peruenisset, concidente paulatim vento tam remissam & languidam nauigationem agebat, vt quãquam propasso velo vteretur, eo ferè loci diem opperiretur, vbi noctem ingressus fuerat. Sed cum Zephyris deficeretur, processum à remigio mutuatus est. Tandem obuiam Eskylli ratem ingressus, Scaniam repetiuit. Qui nouissime eum prosecuti fuerant, Sialandiæ partibus aduehũtur. Tunc Petrus Ranonis eloquentissimi viri imperitam calliditatem eludere cupiens, non solum nexos, sed etiam remiges suos vt prædæ speciẽ augeret in eminenti nauigij parte constituit, captiuorum imaginem præbituros. Quem cum Rano Liburna prætereuntem videret, dissolutionem nauigij simulare desiderans, sentina aquam egeri increpitis acrius remigibus iubet. Tunc quodam respondente eo triduo sentinam aqua vacasse, non ritè inquit Petrus remiges tui quibus te responsis excipere debeant, callent. Tunc Ra

no paucis intra Petri nauigium remigio occupatis, ociosæ iuuentutis multitudinem exerto capite conspicatus, prædam existimabat, quietisq́; suę pœnitētia permotus, non similiter sibi vt Petro fortunam affuisse dicebat, quod naufragij periculo interpellante expeditionis comes existere nequiuisset. Autumno rex crebra Sialandensium ac Scanorum, rara vero Iutensium manu prouinciam Arconi vrbi confinem adortus, cum ingenti præda acta ad littus reuerteretur, Rugiani repetentem naues exercitum, hisdémque scandendis intentum à tergo per insidias circumfundere gestientes, magnis viribus in insulam è continenti traijciunt. Per idē tempus coorta nebulæ vis, spissam cœlo caliginem intendit. Quæ res incertos viæ Danos atque errore nebulæ implicatos, aliquandiu subsistere coëgit. Crediderim hunc aëris habitum propitiæ fortunæ interuentu, futuræ eorum victoriæ paruisse. Iámque Sclaui, quia nubium obscuritas prospicere non sinebat, caliginis errore protracti in medios ferme hostes inciderant, cum subito discussa sole nebula, exercitus propemodum consertos aspiceres. Tunc Prisclauus olim è Sclauia profugus equo prouolans, adesse Barbaros, factamq́; Danis optatæ pugnæ copiam nuntiat, exhortans omnes inuictam Danici nominis æmulari virtutem. Responsum à rege est, reperturos hostes qui fatum fugæ præferre cupiant. Igitur Dani quorum animos præceps belli cupido axagitabat, præter vsitatum pugnæ morem confusis copiarum ordinibus, conspectos hostes incursare cœperūt. Nec tardior victoria quàm impetus fuit, pugnam fuga præcurrentibus Sclauis. In quo procursu duo regij milites ita inter se fortuitis equorum impulsibus cōcurrerunt, vt vterq; excussus prosterneretur. Super quos rex corruente equo ita præcipitatus est, vt læuus eius cubitus pertuso clypeo terræ altius infigeretur. Absalon itaq; erigendi eius gratia descendere cupienti, manu ne subsisteret innuit, fœliciter se lapsum reputans, si modo hostium cladibus attolleretur. Sed his euentus tristior specie quàm omine fuit. Regis nanq; lapsus, hostilis ruinæ præsagiū edidit. Quippe superati sine prælio Barbari impune obterebantur. Quorum magna pars sinū per quem traiecerat auidius repetēs, salutem in vndis quam quærebat amisit: nec minor fluctibus quàm ferro periclitantium numerus extitit. Pars quo tutius hostem vitaret, ore tenus de industria aquis corpus immerserat. Nec hoc quidē auxilij genus quo minus à Danis in eadem vada descendentibus interimerentur, latebram eis præstare potuit. Cumque cæteris intra aquam prostratis, vnus adhuc occultum pedibus saxum complexus sociæ stragi superesse videretur, Absalon militibus ad opprimendum eum descēdere profunditatis metu cunctantibus, non hic, inquit, ea proceritate est quam vestra milites æquare non possit. Neque enim vadabiliorem sibi quàm nobis gurgitem occupat. Quam vocem frater eius Esbernus exhortationis loco suscipiens, quanquam Barbarum latentis saxi beneficio vti non dubitaret, saluti fraternæ suæ voluntatis imperium prætulit. Alijsq́; renuentibus, aquas hostili cruore infectas armis onustus intrauit. Cúmque emissa in Barbarum lancea solum repetere vellet, vndis verticem inuolutus, profundo se excipiente demergitur, perissetq́; nisi sociorum præsentia auxilio fuisset. Enimuero Olauus vndis eum abstrahere cupiens, stimulatum calcaribus equum in illud profundum egit: exceptúmque brachio leuare conatus, penè sella pronus excutitur. Igitur vrgente fato suæ quàm alienæ saluti propior extitit, sibiq́; cœptam amici curam postponendo consuluit. Cuius propositum Nicolaus quidam fortius q̄ fœlicius æmulatus, non temperauit quo minus concitato equo gurgitem peteret. Sed ab incœpto se pari periculo reuocatus abstinuit. Igitur equitum ope defecto, peditum opera seruari contigit. Cumq; littori restitutus fuisset, extinctus ab intuentibus putabatur, adeo illapsus corpori humor anhelitum occultabat. Tandem socijs corpus suum diutius agitantibus, vomitu vndam egerere cœpit. Cuius onere liberatus, suscipere magis quàm eloqui valuit. Itaq; qui aderant, corpus eius frigore obstupefactum applicatæ vestis fomento prosequebantur. Quibus percalefactus, non oculorum modo sed etiam vocis vsum recuperauit. Cæterum ipso die adeò exanguis permansit, vt vix eum funebris oris notæ desererent. Nec silentio oblitterandam alterius Danici equitis virtutem existimo, qui cum nemine so-

Danici cuiusdam equitis potius mori, quā se hosti dedere volentis, magnanimitas.

ciorum comitante fugam hostium auidius quàm cautius insecutus fuisset, Barbaris qui effugerant, vt se eis capiendum præberet rogantibus, spreta prece equo desiliuit, mortemq; dimicans quàm deditus lucem amplecti maluit. Igitur ingenti hostium caterua ad se opprimendum nitente, quotquot propius accesserant interfecit: ac sine vlla specie metus pugnans, super factam à se stragem plenis gloriæ vulneribus corruit. Itaq; non solum innumeros fati comites habuit, sed etiam superstites fortitudinis suæ spectaculo attonitos reliquit. Cuius excellenti virtute tantum promotum est, vt deinceps Sclaui manum cum Danis acie conserere non auderent. Anno postero Danis expeditionem parantibus, Rugyenses ob recentem cladem suscipiendi belli fiducia defecti, Domborum quendam præstanti facundia ad pacem ab ipsis petendam decernunt. Quo Absalon excepto, nauigium eius expeditionis sibimet vsui vertit, nautis vero quoad reuerteretur, hospicia cum impensis expedienda curauit, ipsoq; Domboro secum assumpto regiæ classis conuentum petiuit. Siquidem legatos hostiū expeditionis tempore susceptos, ad reditum vsq; eius mutua Rugiensium, Danorumq; consuetudine retentari fas erat, ne ad suos exterarum rerū nuncij reuerterentur, speculationis potius quàm legationis officia peracturi. Sed contrariæ tempestatis perseuerantia nauigationem morante, cum Iuti labentibus alimentis expeditionē soluturi viderentur, eorum egestati Sialandenses ac Scani impensis liberaliter commeatibus affuerunt, ne tanta virium parte maligno necessitatis obstaculo fraudarentur. Fionienses vero tametsi commeatibus abundarent, ne minimam quidem eorum partem ad sustentandam sociorū inopiam contulerunt. Quod videns Domborus pacē quam antè supplex petiuerat, sub æquis tantum conditionibus offerebat. Cæterum Absalonis apud regem interuentum poscebat, à quo oblationem suam liquida fide prosequi rogatus, pignoris loco lapillum se aquæ iniecturum asseruit. Siquidem icturis fœdus Barbaris religioni erat calculū in vndas conijcere, seq; si pacto obuiam issent, mersi lapidis exemplo perituros orare. Sed contrà poscente obsides Absalone, fucosaq; superstitionum mendacia in rebus serijs recipienda negante, haudquaquam Domboro mutua petendorū obsidum fiducia defuit. Quod Absalon indigne ferens, Rugianos non solum obsides Danis, sed etiam pecuniā cum supplementis classis transmittere solitos asseuerabat, cum Dani nihil tale Rugianis vnquam à se concessum, solutúmue meminerint. Tunc Domborus, si sapientia, inquit, qua te præditum existimas, viges, quæ à me proponenda sunt docili animo excipies, tenaci memoria appræhendes. Quisquis rite se gerit, circa tria tempora maxime cogitationem expendit: ex ijsdem duo leuiori cura complectens, tertij præ cæteris habitum intuetur. Siquidē præterita meminit, futura prospicit, præsentia colligit. Stolidus vero inter spem futuri, memoriamq; præteriti præsentium facultatē omittere, & quod in manibus retinet, excutere consueuit. Quo pacto tu quoq; vanissimis sollicitudinis ambagibus implicatus, adeò scrupulosa cura præteritorum imagines recolis, futurosq; meditaris euentus, vt ad ea quæ præ manibus sita sunt, & oculis obuersantur, aspicere nequeas. Quippe dum prioris æui recordationi animum inseris, felicitatis eius exemplo futura metiris, teq; spem ex memoria adeptū quid instans ætas afferat, præterit. Fateor olim Danos gente nostra potitos, sed præsens fortunæ benignitas ijsdem nunc fauoris blandimentis partes nostras prosequitur, quibus quondā vestras excolere consueuerat, sortemq; nostram ad hanc felicitatis summā perduxit, quam vestræ quandoq; rei status attigerat. Quippe quanto vobis inferiores extitimus, tanto nunc viribus successuq; præstamus, eò rerum fortuna ductante progressi, quò Danicæ quondam prosperitatis incrementum excesserat. At dum temere votis extenderis, noua ac recentia stolida vetustatis simulatione prætergrederis, eisq; me conditionibus adigere conaris, quas pro præsentium habitu præstare potius quàm postulare debueras. Fines vestri armis & exercitibus vestris miserabiliter obtriti, situ marcidi, culturæq; inopes iacent, nostrarum diffusio partium vix alendæ quam genuit multitudini sufficit, & tamen quos omnifariam potentiores aduertis, non superiores modo, sed etiā pares habere fastidis. Tunc demū tributi nos exactione sollicita, cum

Barbari fœdus icturi, lapillū in aquā coniiciebant.

Prudentiæ præcepta.

& sortem

& sortem nostram successibus æquaueris, & eam malis quibus tua nunc premitur adactam conspexeris. Hæc Domborus. Sed Absalon dissimulato indignationis conceptu, paucis eum responsis excipiens, ad regem quæ acceperat, perfert. Verum pertinax freti sæuitia nauigationem interpellendo finem expeditioni fecit. Rex quanquã superius Sclauos secundis successibus attentasset, plus tamen negotij in eorum expugnatione quàm vt proprijs viribus exequeretur aduertens, Saxoniæ satrapam in armorum militiæq; collegium ingentis præmij pollicitatione sollicitat. Ille tum amplissimæ mercedis captura, tum etiã potiendorum finitimorum spe inuitatus, expeditionis societatem spopondit. Sed superius Waldemarũ rex Noricus per summum amicitiæ cultum, nauigio draconem simulante donauerat. Quod Absalon mira arte effigiatũ Roskyldensi remige exornare, & ad conuentum vsq; Danorum dirigere iussus, cum in portu Isrensi parum secundantibus ventis voto diutius moraretur, nihil ægrius tulit, quàm quod alijs in expeditionẽ proficiscentibus tardior ipse superuenturus videretur, qui cæteros & velocitate apparatus, & procinctu nauigationis aliàs præcurrere consueuerat. Itaq; cũ mente, tædio, & pudore sopita in puppi iaceret, futuram maris tranquillitatem nocturnis imaginibus speculatus est. Existimauit enim ab homine se accersi: accessoq; littore cum Burgalanensi pontifice Tokone aliquandiu spaciatum, iussumq; ab eo quæ audiret sagaci mente comprænhendere, & tenaci mandare memoriæ. Tokonem deinde melos quod in diuini natalis peruigilio ritè recini assolet, semel iterumq; & tertio replicuisse, ipsumq; ad ea quæ canerentur sollicitis auribus esse iussisse. Expergefactus adeò præsentes visorum imagines animo repræsentabat, vt rem veram non somnium fuisse arbitraretur. Et quia crastinæ egressionis opem per quietem sibi promissam meminerat, tam certam commodæ nauigationis spẽ animo præsumpsit, vt conscensa cymba, quanquam nihil adhuc tempestati detractum erat, malum regiæ nauis, cui Astradus præerat, ocyus attolli iuberet, cibũq; capere properaret. Epulanti, superuenit Astradus indicans tempestatis occasum. Et quid nam fieri expediret interrogans, iussus est illico erecto nauigij malo fauces Isricas penetrare, eisq; præteritis insulã quà ventus iuberet ambire. Quod eo exequi pergente, expeditionaria classis quæ in eundem fortè portum appulerat, subito tranquillitatis incessu gauisa, velorum vsum nauigationis auida præparabat. Verum effectus minor impetu fuit. Siquidem modo orientem, modo occasum incerto ventorum flatu ludificata vicissim petebat, nauigationemq; mutabilis auræ varietas optato cursu fraudabat. Diuinitus consultum crederes, ne aut solitaria Absalonis nauigatio, aut alijs incessu tardior haberetur. Quod etiam ipsius liquidò comprobauit aduentus. Siquidem adnauigante eo omnium nubium errore discusso, certus pelago flatus incubuit, tantaq; propitij venti stabilitas incidit, vt nauigatio quæ antè dubijs velis incertum cursum tenuerat, continuo prosperitatis ordine frueretur. Ita naturæ rerum temperies, quæ se cæterorum vsui inuiderat, Absalonis respectui tributa est. Qui etiam cum nauem regis sibi creditam validis tempestatis incrementis contusam, extremoq; naufragij periculo propinquã aduerteret, continuò in littus subductam necessariæ trabis vinculo refecit, lacerãq; ac penè confractã pristinæ firmitati restituit. Sed & prorarum eius cacumina quò cultior incederet, aureis apicibus texit. Quo rex apud Mansuetam exceptus, Polam prouinciam comite classe petebat. Itaq; communibus sed discretis viribus, alterum Sclauiæ latus Dani inuaserant, alterum Theutones lacerabant, interdumq; exercitus alter ab altero inuicem spectari poterat. Cumq; Theutonũ fortè satellites petendi pabuli gratia latius euagatos Sclaui per insidias adorti interemissent, equites recentis iniuriæ vltionem audaci calliditate quęsierunt. Siquidem militię insignibus occultatis, loricisq; quibus corpus munierant, familiari ac sordida veste tectis pabulantium more fruges metere aggressi, Sclauos Nucleto duce ad se opprimendũ ex abdito prouolantes ocyus ascensis equis, falcesq; gladijs mutantes trucidauerunt. Caput Nucleti abscissum ac pilo affixũ, sicq; in castra perlatum gratum vtriusq; exercitus oculis spectaculũ præbuit. Quod cum filio eius Priszlauo, qui ad Danos, & Christiani ritus amore, & paganæ superstitionis odio patria

pulſus tranſierat, cœnitanti nunciatum fuiſſet, aliquantiſper manum ab eſcis retractam demiſſo capiti ſubijciens, dei contemptorem tali exemplo interire par eſſe dicebat: reuocatoq; à cogitatione animo, conſuetam oris ac mentis hilaritatem cœnæ conſortibus exhibebat. Magnus potentia, ſed maior diuini cultus memoria. Neq; enim ſibi parentem iudicabat, quem publicæ religionis æmulum nouerat. Itaq; ambiguæ æſtimationis eſſe potuit, vtrum magis fortem animum geſſerit, an piam vocem emiſerit. Sed neq; patriæ plus ſolito miſertus, eam ductu & incitamentis ſuis duarum gentium prædam exiſtere coëgit. Interiectis diebus Henricus Waldemaro ſermonis inuicem conferendi gratia ſe accedenti, cum Abſalone ſolo in tabernaculum ſuum perducto epulum præbuit, ingenti magnatum frequentia adminiſtratorum officio fungente. Quæ cœna licet multigena ciborum varietate ſplenderet, aliquanto tamen plus luxus in obſequijs quàm epulis habuit, præſertim cum gloriæ non vſui ſeruiretur. Clientela vero ſeorſum diſcubitu excepta. Poſt reditum ſuum Waldemarus nouarum rerum caſibus ſollicitatus, intento ad ſciendum animo, vbinam Henricum neceſſariæ collocutionis gratia obuium habere poſſet, atq; ad id negocium explicandum prudenti viro opus aſſeueraret, alij ſibi claudicare equos, alij parũ cultis vngulis eſſe fingebant. Cunctis itaq; metum excuſationis aſtutia protegentibus, nemineq; tam periculoſam legationem ſuſcipere audente, Abſalon fortè lignis ex more per ocium cæſis, è nemore ſuperueniens interrogatusq;, an regiarum partium legatum agere vellet, iturum ſe pollicetur. Igitur legendorum comitum optionem habere iuſſus, potiſſimum neceſſarios ac ſanguine ſemet contingentes adſciuit, conſanguineam fidem alienæ præferendam exiſtimans. Priſzlauus quoq; potentiſſimi Sclauorum principis Nucleti filius, quem quod Waldemari ſororem in matrimonio haberet, Chriſtianæq; diſciplinæ ſacris initiatus eſſet, pater iampridem perinde ac inſidias ſibi nectentem conſpectu ſuo ſubmouerat, localis peritiæ fiducia propoſitæ viæ conductorem agere pollicetur. Huic ſiquidem tum rex ob bonæ fidei experientiam, tum ob connubij affinitatem magnam nobilium inſularum partem fruendam conceſſerat. Profectus Abſalon, affatusq; ducem cum apud eum pernoctare rogaretur, regem anxia ſuorum expectatione ſollicitum, longioris moræ interpoſitione moleſtari oportere negabat. Præterea claſſem ſine portu eſſe aſſeuerabat, vndiq; ventorum impulſui patentem. Cumq; feſtinationis ratione reddita propinqua nocte equos abiturus ſcandiſſet, quidam claro Saxonum loco natus vltrò adito duce, perituros Danorum legatos niſi comitatiores abſcederent, querebatur. Obiurgare quoq; eum vehementius auſus, quod illuſtrium virorum paucitatem, tot ingruentibus periculis incomitatam à ſe dimittere ſuſtinuiſſet. Reuocatis itaq; comitum offeruntur auxilia. Sed non minorem ſe Abſalon in reuocando comitatu geſſit, quàm in pernoctationis egerat obſequijs reſpuendis: glorioſius ratus ſuam ac ſociorum ſalutem dubijs caſibus credere, quàm alienis armis protegere. Cumq; haud procul tentorijs abeſſet, Priſzlauus omnibus frænos ſuccutere iuſſis, ſi meo, inquit, ductu res expedienda foret, comitum ſupplementum noſtra paucitas non refugiſſet. Siquidem aduerſum pericula abundare induſtriæ potius argumentum eſt, quàm timoris indicium. Hoc enim probabilior eſt fortitudo, quo minus cum ſtoliditate conſentit. Illa vero repræhenſionem meretur, cui vires temeritas adminiſtrat. Sed nunc exigere perquã deforme eſt, quod paulò antè oblatum acceptare contempſimus. Reſtat igitur vt vnicam ſalutis viam in pectorum ac virium noſtrarum fiducia reponamus, ſpemq; ex deſperatione certiſſimam capiamus. Æmulanda itaq; Danici ſanguinis & nominis virtus, omniq; ſtudio enitendum, vt aut nobis victoria reditum, aut ſpecioſa mors æternum famæ pariat monimentum. At minime dubiũ quin de tranſitu noſtro hoſtes equina fecerint veſtigia certiores, nec magis ambiguum eorum reditum inſidijs excepturos eſſe, quorum aduentum adeſi callis indicio peruiderunt. At mori vobis commilitones quàm capi præſtat. Capti enim occiſi parentis mei pœnas perinde ac eius interfectores crudeli morte pendetis, fratresq; mei paternis manibus per ſummam cruciatuum acerbitatem noſtro ſanguine parentabunt. Aliquanto ergo ſatius

Aduerſus pericula abundare, induſtriæ potius quàm timoris argumentũ videri.

go ſatius eſt propriæ virtuti ſpiritum impendi, quàm alienæ violentiæ miſerabiliter puniendum relinqui. Hæc non proprij periculi metu, ſed veſtræ potius charitati conſulendo monuerim. Eo enim ſanguine oriundus ſum, quem nulli Sclauorum attentandi vnquam auſus inceſſit. Per patrem vos optimum maximumq́; perq́; illud Danorum celebre cunctis gentibus nomen, obſecro obteſtorq́;, ne fiduciæ & fortitudini imbecillitatem atque ignauiam præferatis. Hæc Priſzlauus. Denique læta omnium acclamatione exceptus, nihil ſe de victoria ambigere aſſeuerauit, cui militum alacritas præſagio fuiſſet, præſertim cum omnis Sclauorum irruptio ſpecie, quàm re formidabilior exiſtere ſoleat. Circa inceſſum vero id ordinis obſeruari debere, ut iuuenes parum armati medium inter milites equitandi locum tenerent, eorum vtrinq; præſidiis muniendi. Cæterum militarium turmarum per binas acies diſtinctarum alteram ab altera auxilijs inuicem tutandā eſſe. Quippe geminæ cohortis ſpecie hoſtiū animos labefactari poſſe. Præterea clamabundos incedere, varijsq́; cantibus obſtrepere iubet, fiduciáq́; quæ plerunq; multitudini ineſt, ſimulaturos. Nec fortunæ expers conſilium fuit. Siquidem in portūcis vbi claſſis acquieſcebat nullo inceſſente perductis, rex expectantis more ſollicitus, prolixamq́; legatorum abſentiam cura ac mœſtitia proſecutus: dolorē ex temeraria ſuorum emiſſione contractū, religioſæ lectionis officio leniebat. Quibus rediſſe compertis, ſoporis blandimentis ob triſtitiam dilatis ocyus aditum dedit. Inde ad Gudacrā amnem nauigatione diſceſſum. Cuius vadoſus aditus haudquaquam magnarū nauium capax extabat, exiles duntaxat tranſmittere ſolitus. Itaq; rex propter fauces fixa anchora ſedem nauigio conſciuit, magnitudinē eius paruitate amnis admittere nequeunte. Habilior claſſis, & quam fluuiale profundum ferre poterat, Abſalone duce anguſtos amnis attentabat anfractus. Quo autore eo loci peruentū, vbi gurges ingentis ſtagni diffuſior ſpeciem præferebat. Has faucium anguſtias Barbari crebra claſſe præſtruxerant, hoſtem tranſitu prohibituri. Quos noſtri deturbare geſtientes profunditatis ignari, imperitæ nauigationis errore, vadoſis locis affixere puppes. Quas dum profundo defectas, ad loca nauigatu facilia reijcere cupiunt, cum minus remigio liceret, paſſim in vada deſiliunt: manibusq́; foros complexi, remorum vices corporum viribus exequuntur. In quos Sclaui nauigijs ſuis tanquam propugnaculis vtendo, supernè tela librabant. Nec ſic eos attentaſſe contenti, & ipſi ſaltim in vada delapſi cominus dimicandi locū petebāt. Sed noſtris ſtrenue occurſantibus, pari celeritate deſerta ac repetita ſunt nauigia. Ante alias binæ Priſzlaui rates ſubiere ſtagnum. Quarum alteram qui vado inſtiterant, tam frequentes inſiluere, vt media fractis penitus lateribus finderetur. Quippe dum auidius ſe ingerunt, multitudinis onere mediam rupere puppim. Subſequente claſſe deſerta, fugiētium Barbarorum nauigia capiuntur. Vicorū quoq; ripæ iunctorum incendia peraguntur. Noctu redeunte Abſalone, rex adhuc inſomnis diutinam eius moram angore & vigilia proſequebatur. Quo excepto gauiſus, Liburna ſua quod ob granditatē nauigationis inhabilis videretur, domum remiſſa in aliquāto minorem ſe contulit: eaq́; ad lacum deuectus, Sunonem binis inſtructum nauigijs in longinquos paludis receſſus prædatū mittit. Vrbem quoq; Roſtock oppidanorū ignauia deſtitutam, nullo negotio peruſſit. Statuam etiā quam gentis profana credulitas perinde ac cœleſte numen diuinis honoribus proſequebatur, incendio mandauit. Poſt hæc Henricū cum exercitu ſuo conſerendi ſecū ſermonis gratia venientē, præparato ponte traiecit. Eodem tempore Nucleti filius Priſzlauus ripa altera ſuperueniens, cum fratrem Priſzlauum Bernardo, cuius manu Nucletum occidiſſe fama fuerat, nauigio communicantē aſpiceret, conuitio laceſſiuit, impietatem obijciens, quod cum parentis ſui interfectore amicè conuerſari ſuſtinuiſſet. Contrà Priſzlauus bene de ſe meruiſſe eum, per quem patre ſacrilego careat, affirmabat. Sed neq; ſe eius filium cenſeri velle, quem maximi ſceleris parentem extitiſſe conſtaret. Interea dum hæc geruntur, ſubitò fama pertulit Rugianam, Pomeranamq́; claſſem ex diſpoſito conueniſſe, Danos amni includere auidam. Igitur rex per Henricū neceſſariæ diſceſſionis admonitus, ne ſe locorum anguſtijs implicari pateretur, protinus amne exceſſit. Cumq́;

Iuuenes haud ſatis armatos medium inter milites equitādi locum habere conuenit.

Sclauicæ collectionis famam nulla adhuc indicia confirmarent, insidiarum suspicione permotus, hostium calliditati inuicem occurrere statuit. Qui in occultos littorum sinus collati, si rex rura diriperet, classis eius incursandæ copiam explorabant. Quos vt opportunitatis simulatione protraheret, Magno cuidam exurendorum littoralium vicorum curam demādat, militibus intra nauigia latere iussis: sciens profecto Sclauos ab vniuerso Danorum exercitu incendium peragi putaturos, sicq; promptiorem exercendarum insidiarum ausum capturos. Nec secus ac ratus est, hostile propositum fuit. Quippe Magno oppidis facem subijciēte, Rugiani vniuersas Danorū vires eo negotio occupatas existimantes, auidius edendi propositi fiduciam rapuerunt, perinde ac eorum classem defensoribus vacuam reperturi. Sed quorundam regis imperium ignorātium occursu maturius excepti, incursandi studium repente fuga mutarunt. Quos cætera Danorum classis certatim magnis remigij nisibus insecuta, velocitate nauigationis æquare non potuit. Cumq; releuandę lassitudinis gratia æstum vmbraculis leniret, Lundensiū pontifex cæteris portum tenentibus superueniens, postquam medio fermè diei tempore nauigia velaminibus obducta conspexit, cunctis segnitiem exprobrās: his, inquit, tumulis cōmilitones cum animi exercendi sint, corpora sepelire gaudemus? Quo dicto militibus diurnæ quietis ruborem ingessit, & regem desidia obsessum, torpentes militiæ suæ vires excitare perdocuit. Qui etiam ad pontificis vocē modesto indignatiōis genere permotus, simulq; iusta desidiæ suæ reprehēsione commonitus, citò hos tumulos relinqui posse aiebat: statimq; discussis tegminibus hostile solum petere properauit. Post hæc circa australem insulæ plagam prædæ in biduum actæ: inde Walungiam nauigatum. Vbi nuntiato Rugianorum occursu, cum quidam è Danis hastam suam quo commodius ea in acie vteretur, in conspectu sociorum aliquanta parte curtasset, cæteri ipsius factum secuti cōgestis in vnū locum putaminibus, ingentē breui cumulum extruxerunt. Sed interim apud hostes pacis non belli studia agitabantur. De qua acturus Domborus, ad Danos dirigitur. Quibus ad naues digressis, ignem in littore accendit, cuius indicio se legationem afferre monstraret. Sed Absalon ne quis eū naue exciperet vetuit, ne pax quam petere venerat, inuicē à Danis affectari videretur. Ita Domborus aliena rate non habita, propria classem petiuit: Absalonemq; per interpretem aggressus, vt se inter regem & Rugianos faciēdæ pacis autorem exhiberet orabat, obsequium cum obsidibus spondens. Contra Absalon perinde ac eorum quæ ab ipso poscebantur ignarus, respōsionis loco, desertas Danorum insulas numerabat, earum solitudinem nuper sibi ab ipso exprobratam acri memoria prosecutus. Domborus orationem suam parū cōpetentibus responsis excipi per interpretē cognoscēs: ratione, inquit, non vacat pontificum optime, quod tuam cæteris opem in aduocationis petitione præferimus. Siquidem eo nunc iustius ad tui nominis opinionem votis decurrimus, quod quondam ad promerēdam Danorum concordiā aui tui præsidijs nitebamur, eius nutu perinde ac regalibus edictis cōtenti fuimus. Quia vero filiorum eius nemo superest, supplices ad nepotis genua manus tēdimus, ne extra consuetæ familiæ seriem auxilia circumspexisse videamur. Nec pari industria in fratre tuo prætereundo, quanquam natu præstet, vsos nos esse constat. Tibi enim autoritatis prærogatiuam honores non animi nec ætatis priuilegia, sed dignitatis ornamenta conciliant. Ante verò quàm pacem domesticam bellis ciuilibus fœdaretis, constantem Danorum imperio fidem præstitimus. At postquā in vestra Republica seditiosa suffragia adoleuere, regniq; affectatores armis instruere cœpistis, ꝓpriæ libertatis quàm alienæ factionis studiosiores euasimus, nostriq; nominis quàm pietatis desertores esse maluimus. Sed & bellum vobis inferendo quid aliud quàm ingeniis vestris finiendarū simultatum causam præbere tentauimus, idq; efficere, vt nostra arma excepturi, mutua cōcordia indigeretis? Itaq; secures vestras ciuili sanguine madentes in nosmetipsos cōuertimus, bellaq; vestra alienis q̃ patriæ perniciosa fore maluimus. Siquidē aduersarios vestros specie; re vera amicos egimus, charitatisq; partes hostilitatis simulatione præbuimus. Etenim concordiā vestrā magis quàm spolia piraticam à beneuolentia profectā exer

cendo

cendo quæsiuimus. Et nunc quidē opera nostra cœptorum deuijs ac parricidalibus bellis abstracti, meritò tāti beneficij autoribus gratulari debetis. Cur ergo cūctis inter nos amicè compositis, soli communionis vestrę ianuas intrare non possumus, quarum ipsi claustra reseruauimus, aditum patefecimus? Cur ea factorū nostrorum prudentia delicti vestri saluberrima correctrix, à viris sapientia claris parum grata æstimatione colligitur? Cumq; finisset, adhuc Absalone vastatas Danię prouincias supputāte: nil factū est, inquit, quod homines patrocinij tui indignos ab illius clementiæ sinu repelles, quam nemo supplicū vnquam difficilē habuit. Etenim repulsi identidem tuis genibus aduoluemur, puerorum perseuerantiam imitaturi, qui quo atrocius iratæ matris verberibus lacerātur, hoc auidius eius gremijs allabi nituntur. Quod si parum supplicij de nobis sumptum creditis, iram vestram quoad libet cladibus nostris impune exsatiare poteritis. Vastētur licet agri, exurantur uici, euertantur vrbes, trucidentur populi, precibus vobiscum non armis agemus, pro bello veniam quæsituri. Si sanguinē sititis, vltro iugulum gladijs vestris feriēdum præbebimus. Si seruitium affectatis, quid deditione maius præstare poterimus? Quis autem tam efferæ mētis, qui eius oblatoribus parcere præsto non sit? Extremæ autem dementiæ est velle laboribus adipisci, quod ocio possit acquiri. Scio autē illud tibi succurrere, quod priore colloquio patrię tuę vastitatem inter probra posuerim: ideoq; te tā pertinaciter eius solitudines æstimare, ne prius de pace agatur, quàm totidem apud nos vestris armis effectæ fuerint. Ego vero iampridem sapiētibus monitis insipienter vsus, aduersarij partes secus ac expediret edocui, ignarus quod auditori tam attēto præceptor extiterim. Nam rem puerilibus deliramentis consentaneam dixisse satius fuerat. Quod vero locutum me nunc pœnitet, te etiam audisse piguit. At si tunc intellectu digna tuis auribus deprompsi, quæ nunc quoque dicturus ero, pari mentis ratione suscipito, eodem ingenio præsentia hauriens, quo prioris alloquij documenta sumpsisti. Quo maiorē de nobis stragem egeritis, hoc minorem subiectorum numerum militię vestræ residuū facitis. Quid ergo aliud cladem nostrā exercendo agitis, quàm quod viscera vestra viribus exinaniendo consumitis? Quod si parum adhuc nos punitos ducitis, hostibus vestris bello proterēdos obijcite, aut morte nostra vindictæ satietatem sumpturi, aut victoria rebelles sub iugū missuri. Victi nanque parum mœroris, victores multum alacritatis vestris animis ingereremus. Vtralibet ergo fortuna vestris successibus obsequeretur. Præterea si nos armis lacessere perseuerabitis, casus efficere poterit, vt stragem nostrā alicuius vestrum fato luatis, cuius capite totius Rugiæ subiectionem emisse difficile fuerit. Talibus Absalon monitis inuitatus, Rugianorum vota apud regem sua prece compleuit. Rex acceptis obsidibus redit. Eodem ferè tempore de Vrbis pontificatu controuersia inter cardinales orta, variè prouinciarum suffragia ferebantur. Nam Gallia Alexādro obtentui fuit: Germania, autore Cęsare, Octauiani partibus obsecuta est. Sed iustior religioniq; propior Gallorum sequacitas fuit. Quod postquam in Dania percrebruit, Lundensis pontifex, qui & ipse prædictæ expeditionis comes fuerat, ne feruente religionis tumultu deposito fraudaretur, pecuniam quam in Gallia collocauerat, per ministros reportandam curabat. E quibus vnus monachicæ professionis apud Stadium oppidum inter cœnitandum ligneo fortè calice non suppetente, aureo quem in custodia habebat arrepto, nitidius quàm tutius cœnam exegit. Cuius facti irritamento ijs quorum hospitio receptus fuerat, tacitam latrocinij cupidinem ministrauit. Maioris nanq; pecuniæ conscium animaduertebant, quem præstantiori poculo priuatas mensas exornantem videbant. Cæterum hospitij reuerentia palàm facinus exequi veriti: quoniam intra penatium limina hospitalitatis sacra violare nefas ducebant, in Holsatiā eum subsequendo sarcinis exuerunt. Quo Eskyllus dum ab expeditione reuerteretur audito, regem super earum recuperatione sollicitat, ratus autoritate eius restitutionem à prædonibus fore. Nec iā precibus sed pactione agendum existimans, portionem pecuniæ dummodo per eum reddita foret, in præmium pollicetur: tantoq; eius auxilium instantius expectebat, quanto eum in annuendo tardiorem aduertit. Rex petitionum eius perse-

Pulcherrimū perseuerantiæ in petendo, per egregiam liberorum castigatorum similitudinem illustratæ, exemplum.

Hospitalitatis sacra violare, nefas.

uerantia fatigatus, ægrè operam pollicetur, quod & raptor incertus, & pecunia repertu difficilis uideretur. Cęterum eam requiſitu promptiorem, ſi à potentibus quàm ſi à plebeis occupata fuiſſet, arbitrabatur. Igitur antiſtitem Sleſuicum ſecū petere iubet. Vbi dum fortè per iocum inter familiares amiſſoris auro bibentis iactantiam eluſiſſet, interfuere qui regis dicta ſiniſtrè excipientes, clādeſtini ſermonis mordacitate pontifici illuſum putarent. Quorum obtrectatione Eskyllus ad deſerendam regis amicitiam adductus, eo dementiæ prorupit, vt opes quas amiſiſſet, ab eo obtentas ſuſpicaretur, eumq; rapinæ ſibi inflictæ cōſcium aſſeueraret. Ita ſe conceptæ veſaniæ moles falſo regis conuitio patefecit. Igitur neſcias vtrum antiſtes inſaniæ maioris, an rex patientiæ fuerit. Quorum alter integerrimum virum teterrima ſuſpicione notare ſuſtinuit, alter conſcientię puritate ſyncerus aduerſum innocētiæ ſuæ criminatorem æquo lentius iram diſtrinxit. Inter hæc Occo, cui ſuperioris ſchiſmatis contagio deponendi pontificatus cauſam præbuerat, tanquam recepta ab Octauiano dignitate, conciliato regis fauore Sleſuicēſem ſedem ſacrilego occuparat regimine. Quem Eſkyllus catholicæ partis æmulatio ne inter rei diuinæ actionem cum ſuis fautoribus execratus, magnopere regem permouit. Ita contentione paulatim ad inuidiam ſimultatemq; progreſſa, accito apud Sialādiam Abſalone, querimoniam ſuam à rege tum ſpretam, tum etiam irriſam conqueritur. Quippe eum erga pecuniam amiſſam parum honeſta cōſcientia eſſe, reſtitutionem in facultate habere ſi velle ſuppeteret. Quinetiam cum Occone ſchiſmaticarum partium comite criminoſum iunxiſſe collegium, inq; eius excolenda ſocietate catholicę pacis aduerſarijs execrabilem obtentum prębere: quam ob rem ſe belli aduerſum eum ſuſcipiendi infinita cupiditate flagrare. Sæpe enim numero conſimilia auſum, potiusq; præeſſe regibus quàm obſequi ſolitum. Præterea ad hoc audendum ſe non infimis amicorum præſidijs abundare. Veritus Abſalon palam tanti viri ſententiam obiurgare, temperato reprehenſoris officio, impatientiæ eius errorem modeſto genere caſtigationis excepit, regis integritatem deformi notatu perquàm indignam iudicando, eiusq; conſcientiam collatis innocentiæ rationibus ab omni ſuſpicionis turpitudine alieniſſimam cōprobando. Cæterum non tam catholicarum partium odio, quàm eius regisq; litigio Occonis ſuſceptionē imputandam docebat. Ad hæc ſi litem ingrederetur, quos auxiliares ſperauerit, hoſtes cenſurum, Quippe homines inter aduerſa plerunque parum iuſta conſtantia amicitias colere. Sibi potius ad ipſum legati partes mandari precatur, diſcordiarum pericula compoſitionis officijs auertere tentaturo. Eſkyllus tanti conſilij documento parum ſalubriter æſtimato, percontationibus eum fatigat, num ſibi in eam rem auxilium ſit laturus, quem non tam gerendorum arbitrum, quàm belli ſocium depoſcat, dicendo iam non ſe cōſultorie cum eo, ſed precarie agere. Abſalon antiſtitis ſublimitatem regis charitati componderans: quem, inquit, me tibi iampridem iuriſiurandi religio fidei debitorem effecit, malo ſimplicitatem tuam verioribus monitis obiurgare, quàm blandioribus fallere. ne rebus in perniciem vergentibus vacuum promiſſorem egiſſe videar. Sed neque ceruicem meam eouſque ſponſionis titulus obnoxiam facit, vt amantiſſimum mihi herum, cui tum fidei, tum etiam amicitiæ ſtipendijs obligor, neglectis charitatis officijs, attentare ſuſtineam. Præterea reges de rerum ſumma certantes laceſſere, iampridem haud difficile fuit. Huic vero cum regnum ſine æmulo gerat, vim inferre temeritas eſt. Quem ſi communibus viribus adorti fuerimus, communis iacturæ pericula ſentiemus. Sed tuos quidem conatus ſæpius conſimilia auſos, res ipſa minore cum vituperio admittit, meum vero facinus nullis excuſationis præſidijs nixum hoc magis reprehenſionem meretur, quod ſummam beneuolentiam perruptis amicitiæ vinculis, iniquiſſima præſumptione rependerem. Eſkyllus ſpecioſiſſimis ſapientiæ reſponſis ad ſummum iræ ſtridorem euectus, per ſacram obeditionis religionem eum adiurat, mandata ad regem ferenda ſuſcipiat. Abſalon mandatorum latione promiſſa, reſponſorum nuncium abnuit, quod inter illuſtres viros inimicitiarum autor haberi nolit. Huic Eſkyllus ægre legatione credita, Gerardum Eſromenſis domus prælatum aſſociat, ſcitu-

Amicitiæ violatæ facinus, ab ipſo violatore, venia dignum non eſſe iudicatum.

rum

rum an Absalon fidus mandatorum minister existeret. Quorum tanta asperitas erat, vt non solum simultates augere, sed etiam amicitias odijs conuellere potuissent. Hanc austeritatem Absalon quoad licuit temperare conatus, specioso verborum delinimento truces mandatornm sententias castigabat. Rex audita legatione præter morem accẽsus, Eskyllum superiorum regum cruorem combibere solitum, nunc & suum sitire respondit: multaq; in hunc modum per summam verborum asperitatem remandanda curauit. Quibus Eskyllus ex Gerardo cognitis impatientiam metu mutauit, tantumq; pauoris surrepsit, quantum prius furoris incesserat. Igitur euitandi periculi gratia longinquas Werundiæ partes accessit, salutem secessu non bello quæsiturus. Tunc rex vrbem in solido Letricæ paludis ab eo constructã obsidione tentat, captu quidem difficilem, quod & naturæ præsidio munita & cõmeatibus affatim instructa fuerat. Cuius custodes animis quàm mœnibus debiliores, expugnationem deditione præcurrere cupientes: ni pax ab Eskillo quamcitissime cum rege componeretur, nepote eius qui apud Esron educabatur obside dato, vrbem se tradituros promittunt. Pactus conditionẽ rex, adolescentẽ suscepto obsidionem amouit. Hæc cum Eskillo nunciata forent, respondit maiorem se vrbis quàm nepotum solicitudinem gerere, haudquaquam huius incolumitati, illorum capita prælaturum. Igitur rex iterata obsidione, aliam sibi munitionem per quam obsessis arctius immineret ædificat. Quoniã in absentem aduersarium sęuire non licuit, aduersum nominis eius defensores acerrimos iræ suæ conatus exacuens. Maxima siquidem potiendi castelli spes in hyemis auxilio reponebatur, aditum quem vnda negaret glacie paratura. Inter hæc iuuenis parum cognitus à nescio quibus subornatus, literas adulterinis notis obsignatas tanquam ab Eskyllo transmissas Gerardo obtulit, iubens vt per eum obsessis porrigerentur. Quas illę continuo nulla doli suspicione cõcepta, per familiarium quendam vrbi inferendas curauit. Harum series habebat maiore Eskyllum nepotis quàm vrbis charitate teneri, parumq; sibi milites placituros si rei ignobilis curam pertinacius gerendo, nobilissimi adolescentis salutem periclitari paterentur: quam ob rem iubere se exitium eius matura deditione præcurri. Quod vero superiore mandato tutelam vrbis incolumitati nepotis pręferendam decreuerit, irę non deliberationis fuisse præceptum. Perlectis literis oppidani, liberandi obsidis consilium circumspiciebãt. Incertum quis commẽti huius autor extiterit, regem tamen complurium suspicio notauit. Interea rex erecto magnæ arboris trũco, ad motum obsidem, defensæ vrbis pœnas suspendio sibi luiturum simulabat. Quo audito Gerardus cum domestico religiosorum cœtu ad regem processit, ei eiulabundis vocibus deprecans municipij sibi ingressum permitti, suppliciumq; quoad inde reuerteretur differri. Rex alienissimam sibi crudelitatem simulanter amplexus, tandẽ rogatui cessit, præfatus ni vrbe potiretur obsidem periturum. Conuentis oppidanis, Gerardus quid mandati literis receperint perquirit. Vt cognouit adolescentis capiti deditione consulẽdum iuberi, parendum hortatus effecit, vt oppidani sua ac rerum incolumitate pacta, vacuum regi municipiũ traderent. Ita religiosissimi spiritus circumuenta simplicitas, finem prælio fecit. Hæc audientem Eskyllum, nihil ægrius vnquam tulisse proditum est. Qui tamen postmodum præmissa pacis legatione in Scaniam reuersus, eodem præcipitio mentis ad recuperandam regis amicitiam procurrit, quo ad deserendam prolapsus fuerat. Siquidem beneficia quæ superiores reges sacris ædibus religiosa liberalitate detulerãt, regiæ potestati præter fas potienda restituit. Quod parum licite gestum postera regũ vsurpauit autoritas. Inde ne schismatis contagio implicaretur, Hierosolymitanæ peregrinatiõis iter ingreditur, satius ratus à suis penatibus quàm à Romanæ amicitiæ liminibus exulare. Eodem tempore Christiarnus quidã adhuc priuatæ sortis, antequam Maguntiæ pontifex creatus esset Daniam legationis titulo petiit, qui eam exhortationibus suis ad societatem Octauianæ factionis impelleret. Cæterum multæ adulationis conatibus aliqua ex parte regis conniuentiam assecutus, obseratas Eskylli aures habuit. Interea Nicolaus quidam Razi filius recenter Slesuicensium satrapa cõstitutus, cum eorum antistite Esberno inimicitijs ve-

hemētius geſtis, per ſummum temeritatis excurſum celeberrimum eius fundum ſpecioſiſſimo ſpoliauerat ædificio. Quod cum plauſtris deuehendum mandaſſet, à militibus Esberni deportationem inhibituris occiditur. Cuius facti pœnas Esbernus dare metuens, perinde ac curiam petiturus vltionem exilio vitauit. Sed dum apud Saxoniam moraretur, morbo periclitatus eſt. Quod audiens Otho ſedem quam olim falſo antiſtitis titulo occupauerat, Octauiani nixus autoritate recuperat. Poſt hæc Rugianis ex pacto comitatum præbentibus, caſtellum Walogustum obſidetur à rege. Quod quanquam in Sclauia ſitum foret, à communi tamen eius ditione ſecretum, proprijs ducibus regebatur. Ab huius incolis Pomeraniæ ſatrapa Bugiſlacus in auxilium euocatus, pacis magis quàm belli conſilia circunſpexit. Quam etiam pro eis apud regem hoc modo compoſuit, vt non ſolum ipſi regi parerent, ſed etiam ex piratis ſui fluminis oſtijs excedere ſuſtinerēt, eamq́; pactionem obſidibus firmarent. Illic fortè Rugianis ad concionem vocatis, cum Bernardo quodam Henrici filio, qui quod neptem regis in matrimonio habebat, duobus eum nauigijs ſecutus fuerat, iurgium incidit. Interrogati enim ab eo cur illuſtriſſimi Saxoniæ ducis gratiam amplecti ſuperuacuum ducerent, cū ſe nullo in momento Saxonici nominis reſpectum ponere reſpondiſſent, quid virium duci eſſet breui agnituros ſubiunxit. Tunc quidam principis quē tanti æſtimaret potentiam floccipendentes, Bernardi percunctationem ac minas ludibrio inſectabantur. Ea altercatione per regem ſedata, Maſco quidam inter Rugianos natu atq; autoritate pſtātiſſimus, luminibus orbatus, ſed ingenij ſagacitate perſpicuus, nec annis quàm animo viuacior: Concitatioris, inquit, petulantiæ equis mos eſt, quo arctius retinentur, hoc vehementius habenas tendere. Laxentur itaq; Saxonibus freni, ne retentationis nimietate rumpantur. Siquidem & nobis ipſorum, & ipſis noſtra perquàm nota eſt virtus. Quæ vox apud ducem vulgata, inter eum ac regem ſimultatum ſeminarium fuit. Per idem tempus ſchiſmaticorum legatio, confictis iuſtitiæ argumentis, Danorum ſuffragia pertentabat. Quorum rex, aſſertionis dubius, cognoſcēdæ veritatis gratia ſcribam ſuum Radulfum origine Britannum, lingua quàm animo promptiorem, ad Cæſarem deſtinat. A quo per ſummam venerationis ſimulationem exceptus, nō minus ab Octauiano honorificentiæ expertus eſt, ita vt inter eos, quaſi quoddam culturæ eius litigium atq; officiorum contentio foret. Octauianus tamen cui iniquiſſimorum ſuffragiorum conſenſus, autoritatis vmbram tribuerat, Cæſarem quem maieſtate anteire videbatur, etiam adulandi comitate vincebat: nam ſacerdotem qui cum Radulfo quotidie ſacras preces decurreret, prouidit, ne diuina ab eo ſine ſocio parum celebriter agerentur. Nec officijs eum coluiſſe contentus, obſequijs beneficia ſociauit. Siquidem in re diuina agenda, anuli vſum ei indulſit, pontificalis ordinis inſigne aliquanto obſcuriori gradui tribuens. Ita neſcias dantis an accipientis beneficium ridiculoſior dementia fuerit. Huius audita legatione Cæſar, dolenter ſe diuiduæ religionis ſtatum ferre aſſeuerabat: neutri tamē parti acclamaturum, quoad publicum eccleſiæ decretum acceperit: tunc demum ei, quam vniuerſorū ſententia probauerit, aſſenſurum. In cuius rei ſpeculationem, nuper à ſe totius Italiæ maiores concilij nomine contractos fuiſſe: Octauianū æquitatis fiducia, cauſam ſuam humiliter generalis eccleſiæ iudicio ſubſtrauiſſe: Rodlandum vero prauitatis conſcientia retuſum, non ſolum contumaciter ſuperſediſſe, ſed etiā dixiſſe maiorem ſe eſſe, quàm vt cuiuſpiam cenſuræ parere debeat. Cuius controuerſiæ finiendæ gratia, terrarum reges ſecum adeſſe oportere, publicæ religionis negociū cōmunibus ſtudijs inſpecturos. E quibus penè omnes in aduerſæ partis præſidiū cōceſſiſſe, ſibi vero neminem ex his ſuffragiorum ſocietatem præbere. Quam ob rem ſe magnopere prudentiſſimi Danorum regis alloquium affectare, partium ſuarum moderationem eius potiſſimum ſentētiæ crediturum: quippe quem animi virtus, & generis ſanctitas tantæ rei iudicem depoſcant. Præterea attendendum eſſe quantum pietatis opus ederet, ſi tot animarū ſalutem ancipiti iudicio fluctuantem, ſententiæ ſuæ ſagacitate ſeruaret. Super hæc omnia ſi tam religioſi itineris laborem ſuſcipiat, ſe ei in præmium fatigationis vnam ex Italiæ prouincijs cum to-

tius

tius Sclauiæ præfectura daturum. Talibus Radulfum Cæsar hortamentis aggressus, non pauciora literis quas per eum in Daniam destinarat complexus est. Regressus inde Radulphus, Cęsaris Octauianiq; charitatem in regẽ vberrimam prædicabat. Rex promptius quàm prudentius familiaris assertione suscepta, nec tam religioni consulere quàm exterarum gentium mores cognoscere auidus, petendi Cæsaris cupidinem concipit. Ea tempestate Bernardus quidam ab Octauiano legatus in Daniam profectus, pontificum suffragijs inhiabat. Verum paucorum fauore exceptus, vt vniuersos adscisceret, datis per prouinciam epistolis concilium simulat. Quod tenui frequẽtia habitum, maiore ludibrio quàm gloria celebrauit. Eo rex apud Slesuicum dimisso, eximijs Cæsaris illectionibus captus, Absaloni in insulis excubanti propositum aperit, eumq; viæ comitem deposcit. Tunc Absalõ fidem Cæsaris astutiamq; damnando, fallaces eius promissiones fideli spe excipiendas negabat. Quinetiam sine religionis violatu familiaritatis eius vsum haberi non posse, quod schismaticæ factionis acrior quàm iustior defensor existeret. Se vero tum commeatuum inopem, tum etiam lõginquæ peregrinationis laboribus imparem memorabat. Rex quoad sibi commeatus suppeterent, ei non defuturos respondit. Absalon quantiscunq; commeatibus abundaret, haudquaquam se salutem spiritus sui neglecturum affirmat. Rex non se minus animæ suæ studiosum testatus: ob hoc maxime eius comitatum affectare respondit, vt si iustitia posceret, per eum ab Octauianæ partis societate facesseret. Adhuc Absalone profectionem abnuente, publicæq; religionis hostes adeundos negante, hactenus eum à se præ cæteris cultum asseuerabat. Cuius si nunc ope deficeretur, se nihil vlterius ex eo commodi speraturum. Tunc Absalon exprobratam sibi ab eo ingratæ mentis labem iudicans: ad deserendam, inquit, tui nominis amicitiam nullis corporis periculis adduci potero. At cum de animę negocio agitur, humano timori diuinum præferre fas est. Ego vero tametsi circunstantia damna peruideam, tamen vt animæ tuę vestigium ab errore prohibeam, meam periculis implicare non metuam. Tunc rex assumpto eo, viros genere & honestate iuxta nobiles, scilicet è Sialãdia Sunonem & Esbernum, è Fionia Takam & Esgerum comites adsciuit. Burisius duntaxat, ne quid interim in patria nouaret, ex necessarijs assumptus. Nec defuere quos ex Iutia profectionis participes legeret. Attingentibus Eidoram, principis Holtsatiorum Adulfi ignotus eques obuius extitit: interrogatusq; an ipsos profecturus venisset, dominum suum huius rei præstandæ gratia transitum eorum in vicino præstolari denunciat. Cuius ductui fidendũ vetantibus arbitris, rex perinde ac ingenuo duce fretus, primus pontem equo transgreditur, profectionis auiditate metũ pariter monitusq; contemnens. Hunc cæteri subsequentes, sententiam suam q̃ regem deserere maluerunt. Procedentes paululum Adulfus excepit, salutatumq; regem benignissimis verbis, amicissimoq; vultu prosequitur. Cui cũ occursum suum ob vetera odia onustum magis quàm gratum sentiret, vt iram obsequijs flecteret apud Ekeho oppidum suis eum impensis excipere statuit. Sed rege beneficium spernente, ne quis ei necessaria venditaret edixit. Tunc Danis domesticos cibos sumentibus, confectas epulas per ministros inferendos curauit: sicq; demum verecundia superatos munificentia sua vti coëgit. Interrogatus tandem an regis processum tutari posset, posse se quidem quoad Bremam veniatur asseruit. Albia pertransito cum Bremam versum contenderetur, Esbernus profectionis stoliditatem animaduertens, quamq; vanum iter caperent non segniter contemplatus, fratrem Absalonem, aliosq; Danicæ nobilitatis proceres consilio illustres, clam cæteris accersitos obsecrat, regem arrepti itineris emensione prohibeant, quod præsertim sine duce conficiat, neq; eum tam periculosi propositi executorem existere patiantur. Quod Absalon inane tentatu iudicans, proposito regem cessurum negabat, dicendo monitorem non solum operam perditurum, sed etiam sensurum quantum odij pertinax error piæ monitioni referre soleat. Tunc Esbernus tametsi me, inquit, grauissimas monitorum pœnas euestigio daturum prænoscerem, quæ ad regis salutem pertinere deprehenderim, silẽtio dissimulare non paterer. Adestote ergo mecum, & in regis admonitionẽ si linguam abnuitis,

Offensa principis profutura suadẽdo potius contrahenda, quàm fauor aucupandus suadendo nocitura.

aures præbete. Enimuero cum honestatis periculũ obuersatur, offensam principis vtilia suadendo quàm amicitiam inaniter blandiendo contrahere malo. In his etenim melius ex reprehensione ira percipitur, quàm ex adulatione gratia conciliatur. Absalon haud fratrem rege faciliorem intelligens, cum neutrum à proposito reuocabilem cerneret, fratris tamen adeũdo rege socium gessit, si quid iræ ex dictis eius conciperetur mitigaturus: cæteris ne interesse quidem tutum ducentibus. Tunc Esbernus mirari se inquit, quo impetu rex tantum iter duce vacuus ingrederetur, suam autem patriæque salutem in vnius Cæsaris perfidis præcordijs depositurus: videri enim quod liberam gentis suæ ceruicem, nullisque Barbarorum obsequijs assuetam per fœdam & ignobilem seruitutem miserabili Theutonicorum iugo subigere cupiat. Quid autem stultius esse, quàm nullo impendente periculo vltro ad deditionem procurrere, summamq; libertatem extrema seruitute, mutare, insuper regno precario quàm potẽter præesse malle? Itaq; Cæsarem cum Daniam suę ditionis effecerit miraturum, quod tam validam gentem antè promissis superauerit q̃ armis tentauerit. Rex paucis iram exprimere solitus: quippe raras voces turbatus edere consueuerat. Et si te, inquit, adeò metus perurgeat vt viæ comes esse non audeas, me quidem trepidationis tuæ sociũ non habebis. Virtute enim quàm familia comitatior, sine te propositum exequar, nec adduci potero, vt teterrimis ignauiæ tuæ monitis cõsentire sustineã. Ita salutares Esberni monitus, regiæ festinatonis impetus aspernatus est. Quos si imitari voluisset, supplices Cæsari manus deformiter non dedisset. Adeò quem temeritatis incursus transuersum abripit, rectæ rationis æstimatio deserit. Ingressos Bremam ciuitatis antistes omnibus humanitatis numeris instructissimus, clementiaq; & liberalitate cõspicuus, impensioribus hospitalitatis officijs prosequendos suscepit. Idem de ductu dando solicitatus, comitandi sibi regẽ non ductandi fas esse respõdit. Complures quoq; Saxoniæ principes quo tutius curiam peterent, regijs se sodalitatibus deuinxerunt, adeò vt de Danorum familia ac grege existere putarentur. Itaq; crescente eius comitatu, cum multitudo speciem hostilis exercitus reddere videretur, perterrefacti incolæ, cum vxoribus ac liberis diuinis semet penatibus intulerunt, à sacrarum ædium hospitijs auxilium quæsituri. Eo cõperto rex præmisit qui gentis trepidationem pacis denunciatione corrigerent, sibiq; cõmeatuum emptionem fieri iuberent. Cum ad vrbem Methis venisset, oppidanis ob aduenarum frequentiam emendorum precia aggrauantibus, iniuriam senatui conquestus, effecit vt necessaria tum sibi, tum etiam comitatui tolerabili precio vẽderentur. Igitur synceritatis & iustitiæ eius rumore increbrescente, Germanicæ matres paruulos suos in eius aduentum offerendos curabant, ratæ eos regio contactu perinde ac cœlesti aliquo beneficio fœliciora naturæ incrementa sumpturos, ac prosperioribus educationis auspicijs nutriendos. Nec minus superstitiosi agrestes, qui iaciendorum seminum grana quo melius adolescerent, dexteræ eius disijcienda præbebant. Quo curiam ingresso, præses Saxoniæ Henricus veteris amicitiæ recordatione castra sua maiore ex parte eius aduentui cessit, hospitalitatẽq; ei suis sumptibus erogauit. Die postera Absalon cum Radulfo missus, apud Cæsarem latinæ vocis admodum rudem, per interpretem Coloniensis antistitis mandata prosequitur. At Cæsar inprimis moram regis tarditatemq; causatus, iniuriosum quod antè non venerit aiebat, asserendo eum ob regnum quod Romani imperij beneficio gerat sibi seruitiorum debitorem existere. Tunc Absalon decuisse, inquit, Cæsaris fidem vt hæc potius ante itineris ingressum regi proponeret, ad quod tantis eum promissionibus impulisset. Cæsar simulata admiratione, per quem regi promissa fecisset, interrogat. Absalon demonstrato Radulfo, hic est, inquit, qui credulam regis simplicitatem promissorum tuorum commentis illexit: eoq; negationem Cæsaris repellere non audente, seriem totius promissionis edisserit. Inficiante id Cæsare reducem regi dari deposcit. Ille plus se negocij eius reditui tributurum quàm aduentui impenderit negat. Simili modo die postero regis legatio excepta. Quo agnito, rex salutaris monitus spreti pœnitentia

Superstitiosæ credulitatis, historia sanè perquàm lepida.

tia afflictus, tametſi mucronem ceruici ſuæ applicatum aſpiceret, ante ſe eam ferro quàm patriam ſeruituti ſubiecturum aſſeuerabat. Æſtuante eo opiſq; modum impenſius diſquirente, Abſalon liberationis viam à ſe repertam profeſſus, non amplius illic regi quàm in patria trepidandum aſſeruit. Siquidem trans pontem quo Gallorum regnum à Germanico ſecerneretur venatiōis ſimulatione ſæpius eum obequitare debere, ac demum cum conſuetudine ſuſpicionem viciſſet, cum potiore familiæ parte aliquod è finitimis Galliæ oppidis petere, haud dubitaturum quin à rege Francorum ornatius in patriam dimitteretur. Cuius conſilij executionem Cæſar arte præuenit. Siquidem vim regi inferre veritus, cum eius famulatum coactionibus impetrare nequiret, beneficio mercari tētauit. Vniuerſos quippe Germaniæ principes ſacramēto adactos, iurare compulit ſe eius ditioni Sclauiam ſubſtraturos. Quod ſi parum perficerent, ſeipſum id cum primum ex Italia reuerteretur executurum ſpopondit, eaq; fraude ad obſequia ſibi paciſcēda ambas regis manus pertraxit. Cæterū ei non curiam communi principum more petere, non in Romani imperij præſidium copias ductare, ſolaq; ſpecie, non re Cęſari parere conceſſum. Filio vero poſt eum proxime regnaturo liberum fore paternas conditiones abijcere, ne ad omnem Danorum gentem hæreditarium manaret obſequium. Cuius ſeruitij pudorem minuere videbatur, Gallorum ditioni in cōſimili famulatus genere Britanniæ regis inclinata maieſtas. Poſt hæc Octauianus vocato concilio, quàm iuſtis ſuffragijs in adipiſcendo ſacerdotio vſus fuerit, loquacius quàm verius aſtruere conabatur, Rodlandum vero honorem quem oblatum repudiaſſet, vetitum occupaſſe: ſeq; cauſam ſuam generali pontificum cognitioni inſpiciendam præbente, illum impietatis conſcientia canonicæ diſcretionis iudicium formidare. Præterea ad conciliandos ſibi pontificum animos eorum dignitatem benignis decretorum ſanctionibus adornauit, haud prius Romanam ad ſedem prouocandum conſtituens, quàm ſi lis ipſorum pronunciatione finiri non poſſet. Finiente eo, Cæſar prouinciarum reges huius controuerſiæ finiendæ gratia ad colloquium à ſe inuitatos dicebat, eorum ſententię repugnare nefas ducturo. Quos ideo non adeſſe, quod in Romani imperatoris iniuriam Romæ pontificem creare cupiant, alienæ ciuitatis ius ſuis ſuffragijs adminiſtrare conãntes. Poſt hæc Regnaldus Coloniæ vrbis antiſtes religionis cauſam dicere adorſus, quanto iniuriæ pondere Romani imperatoris æquitatem prouincialium regum temeritas attentaret, argumentando demonſtrare pergebat. Nam ſi controuerſiam in eorum ciuitatibus de pōtificatu ortam, Cæſar ſuis ſuffragijs finire vellet, haud dubie id grauium iniuriarum loco ducerent, cum ipſi ſimile in vrbe Roma perpetrare conentur. Quam aſſertionem tam valido rationis præſidio ſubnixam putauit, vt nunc Latialiter, nūc Gallice Germaniceq; fando, ternis actionem vocibus iteraret. Sed quantum hac oratione gentis ſuæ fauorem illexit, tantum noſtræ ſuffragia deturbauit. Aſſenſis itaq; pontificibus, cum Octauianus qui ſibi falſum victoris nomen inſcripſerat, accenſis luminibus aduerſum Alexandrum, eiuſq; ſuffragatores ſolenni execratione vſurus videretur, Waldemarus hortãte Abſalone, ne ſacrilego eius facinori intereſſet concione exceſſit, aduerſæq; partis iuſtitiā æmulatus, præſentis curiæ errorem quàm abſentis rectitudinem poſtponere præoptauit. Cuius egreſſum ſecutus Abſalon, cum ab Octauiano ſuperſedere rogaretur, ab eius veſtigijs ſe cuius comitandi gratia aduenerit nullo iure prohiberi perdocuit. Eoq; reſponſo execrabili pontificum collegio liberatus, ne ſchiſmatis errore laberetur, effecit. Die poſtero Octauianus Liuonem Othonienſium electum, vehementer ab Abſalone prohibitum, falſa pōtificis vnctione proſequitur. Inde ad oppidum Biſuntium conceſſum eſt. Vbi equorū pabulo non ſuppetente, regeq; emendæ eius facultatem ſibi non fieri conquerente, Cæſar eum qui ſtabulo præerat, neceſſaria Danis expedire præcepit. Qui mox eorum ſatellitibus ſecum eductis in vico eminus ſito, quibus egerent capienda demonſtrat. Qui cum earum cōſuetudinum ignari equorum alimenta ab oppidanis inermes depoſcerēt, voceſq; ſuas ſagittis ac iaculis repelli conſpicerent, depoſitis precibus pręlium ordiuntur.

In Romani imperatoris iniuriam Romanè Papam creare cupierunt.

Capto itaq; vico, cum latius crebrescēte fumigio facem oppidis subiectam agnoscerent, similia sibi licere rati confestim expugnationi incendiū addiderunt. Quę res incredibili regem angore permouit. Interiectis diebus, cum Cæsar quem vindictæ modum à Maguntinis proprij pontificis interfectoribus exigere deberet in concione perquireret, Waldemarus iterata superiore querela equis annona defectis, venalium alimentorum subsidia postulabat. At Cæsar circumiacentem prouinciam coniugis suę patrimonium esse testatus, frustra eum emptu affectare dicebat, quod raptu petere licuisset. Contra Waldemarus regem se non prædonem esse proclamans, commeatus latrocinio quæsiturum negabat, aut quod domi iniquum duxerit apud exteros approbaturum. Quanquam enim eiusmodi violentia necessitate excusabilis videretur, permissis vti passus nō est, ne domesticæ æquitatis mansuetudinem peregrina austeritate corrumperet. Cuius sanctitatem vniuersi Germaniæ principes maximo plausu cōprobantes, seq; mutua admiratione inuicem contuentes, beatos aiebant quos tanti viri integritas regendos curaret. Qua laude tacitum morum suorum vituperium ediderunt. Dimisso itaq; rege, Cæsarem Henricus hortari cœpit redituro regi impensas expediat, neque eum hospitalitatis suæ expertem dimittat, cuius patria quasi commune aduenarum hospitium existere soleat. Quod Cæsar facile pollicitus parum executus est. Pontifex vero Maguntinus humanitatis specimē maioribus experimentis quàm promissis exhibuit, geminæ pernoctationis impensis regium iter excipiens. In Hērico quoque crebris regem commeatibus prosequente, clarum amicitiarum indicium patuit. Lodouicus autem Thuringiæ princeps, non solum liberalitate vacuus sed etiam habendi cupiditate refertus, impudenti precatione effecit, vt equus regis sibi daretur. Post hæc Adolfus Holsatiorum præfectus, Absalonis officio primum amicus regis, mox miles solenni fidei datione effectus, obsequiorum principium officijs hospitalitatis expleuit. Ita patriæ parens prosperum reditum emensus, exoptatam aduentus sui copiam ouantibus ciuium animis obtulit. Insignem hunc annum filij eius Kanuti ex Sophia suscepti natalis effecit: qui etiam pontificali Absalonis ministerio, stato lauacri tempore regenerationis sacramenta suscepit. Quod religiosæ executionis officium, Sueonum ducis Guthormi, qui neptem Waldemari eorundem regi Karolo despōsam abducendi causa legationem attuletat, præsentia venustabat. Per idem fortè tempus Noruagiensium legati regem petiuerant, obsecrantes vt Noruagiæ regimen tot ciuilibus bellis corruptum, ac teterrima tyrannorum dominatione distractum, iámque exsangue & ruinæ propinquum eius occupatores incessendo tentaret. Et quoniam externa nostris hoc loco connexa sunt, quædam de re Noruagica summatim cognosse fastidio non sit. Siuardus quidam summæ audaciæ post multa & præclara facinora bellis edita, ab Haraldo Hyberniensi cuius hostis extiterat interceptus, cum naui in alto mergendus veheretur, quasi funus suum inferijs præcessurus, empta de industria potione remiges onerauit. Quibus exhilaratis, gubernandi potestatem supremi beneficij loco poposcit. Ea re impetrata nautas impensius edere remigium hortatus, cum vehementissimum nauigij cursum animaduerteret, proiecto gubernaculo præceps vndas insiluit, priúsque se littori quàm concitata ratis impetum correxisset restituit. Ita & suo acumine & hostium socordia seruatus, periculóque cui destinabatur ereptus, Haraldum amandi gratia noctu castra latenter egressum, in amplexu pellicis per insidias interfecit: dantem pœnas, & sibi quem ceperat, & Magno quem regno luminibúsque priuauerat. Igitur vt belli titulum apprehenderet, ipsum protinus Magnum monachalibus septis abstractum, tametsi virilibus careret virum induere perpulit, deiectámque regis fortunam ad pristinum regni fastigium erigere statuit, ne deesset cuius autoritate & titulo bellum aduersum Haraldi sobolem susciperetur. Huius itaq; nomine & auspicijs fretus, cum tribus Haraldi filijs, Ingone & Siuardo, & Osteno paternum regnum affectantibus, nauali certamine dimicauit. In quo partim cæsis, partim fugientibus socijs, incredibili & præstantiori humanis viribus fortitudine solus aliquandiu nauigium ab hostibus vindicauit. Ad vltimum compluribus eorum

Lodouicus Thuringiæ rex non duntaxat illiberalis, verumetiam simul auarus extitit.

rum prostratis, omniq; superstitum multitudine ad se vnum opprimendũ vndiq; concurrente singulari nandi peritia fretus, quãquam hybernum tempus instabat armis militaribus tectus profundo se credidit. Atq; sub vndis quas hostiũ cruore consperserat, enatans, dubium effecit maioris audaciæ specimen in puppi præbuerit, an inter vndas agilitatis ediderit. Siquidẽ loricam qua corpus munierat quò liberius enaret cum reliqua armatura sub vndis sibi detraxit, ac demum cum capessendi spiraculi gratia fluctibus emersisset, à quodam familiari suo per habitum hostibus indicatus, tunicã qua se prodi suspicabatur rursum corpus aquis occultando deposuit. Sed cum ne sic quidem proditoris notitiam fefellisset, ad extremum suprema se veste nudauit. Nec adhuc tamen indice ludificato, cum solus ex socijs superesset, seq; hæc omnia quæ & callide & animose tẽtauerat frustra expertum animaduerteret, tandẽ fati simulatione profundo diutius immorãs, insidiatoribus an viueret dubiũ reliquit. Ad vltimum cum humanæ respirationis consuetudine supernè aërem capessere debuisset, cuiusdam fortè nauigij gubernaculum pertinacissimis brachiorũ amplexibus apprehendit, eiq; aliquãdiu tacitus inhæsit. Plura tamen elapsionis genera animi firmitate tentasset, si non eum hyberni frigoris sæuitia obstupefactum corporis robur deseruisset. Tandem cuiusdã altũ curiosius contemplantis indicio deprehensus, intercipitur, interceptus vincitur, & in concionem hostili sententia damnandus abstrahitur. Vbi nemine sacerdotũ adhibito, qui delictorum eius confessionem exciperet, eam astantibus modo quo licuit explicauit, præfatus se emendationem ab eis decretam pœnitẽtiæ nomine prębiturum: memor sanè sacerdotali copia non suppetente, & ad priuatorũ cognitionem commissa referre licere. Magno quoq; quem Haraldus Hyberniensis patrẽ adsciuerat se genitum memorabat. A cuius generosissimo spiritu etiam inter adhibita sibi supplicia non desciuit. Primo siquidẽ verberibus affectus, ac deinde malleorum ictibus artuatim contusus, scilicet vt à cũctis corporis partibus pœnæ exactæ viderentur, non gemitum, non suspirium edidit, non supplicẽ aut tristem vocem emisit. Denique nullum doloris indicium præbuit, sed quasi in ocio Psalterium relegens, inter sacras preces & solennium verborum nuncupationem spiritum posuit. Fœlices profecto religionis alumni forent, si cuncti eo animo mortẽ amplecterentur, quo eam vir bellicus amplexatus est. Fuerit ille insidiosus, pacem patriæ corruperit, bellumq; ciuibus intulerit, fortitudini tamen eius impunitas ab hostibus donanda fuerat. Sed homines vindictæ cupidi plus suas vlcisci molestias, quàm alienæ virtutis insignia venerari meminerant: nec in viuum sæuijsse cõtenti, tanquam parum eius exitio satiati mox extinctum patibulo suffixerunt: eadem crudelitate fatum prementes qua spiritum torserant. Nihilq; à se actum existimantes, si sæuitiam suam saltem ab vmbris & cineribus continuissent. At Magnus eodẽ prælio quod à Siuardo sub eius auspicijs gestum fuerat periclitatus est. *Is, in quem viuentem sæuitũ fuerat, mortuus de patibulo suspenditur.* Quem prius oculis deinde vita priuatum, bis luce defunctum crediderim. Post hæc summa penes Haraldi filios fuit. E quibus Ingo duntaxat iusto matrimonio ortus, fratribus quorum alter Noruagica, alter Hyberniensi pellice editus fuerat, vt ingenuitatis ita & morum ornamẽtis præstabat. Erat enim omnibus honestatis numeris instructissimus, cum eorum alter auaritiæ maculis respersus, alter luxuriæ sordibus obsitus haberetur. Sed infantiæ suæ tempore per incuriã nutricis fortè sinu delapsus, ita humo inflictus est, vt confracto dorso reliquum vitæ tempus gibbo oneratus exigeret. In quo quidem homine excellentis animi venustatem, corporis deformitate affecti ludibrio fœdatam putares, neq; discernere queas, maius fortunæ beneficium receperit, an opprobrium senserit. Contigit autem vt eius satellites apud Berginum oppidum iurgio cum Siuardi militibus habito, dum socij ab eis occisi pœnas instantius expetunt, non interfectores modò, sed ipsum Siuardum sęuissimę consternationis furijs concitati, per vim & seditionem appeterent, eumq; in ædem fugere coactum conuulsis tabernaculi claustris raptũ trucidarent, homicidium specie, re vera coniugum suarum prius ab ipso constupratarum contumeliam vlciscentes. Cuius rei nuncio, Ostenus cum classe Berginum peteret per obuios accepto, petendi fratris quàm cauẽdi cupidior, nihilomi-

nus ad eum processit. A quo cum debitam sui regni partem negari animaduerteret, paucis eum affatus discessit: uultuque fidem promittens, sed perempti fratris exemplo perire metuens, fugæ se quam noui sceleris autoribus offerre maluit. Quem Siuardi interfectores priori facinore parum cõtenti, Ingonis æmulum iudicantes, naualem fugam terrestri mutare cõpulsum, sed eam ob nimiam corporis saginam lentius exequentem propter littus peditem occiderunt, duobus regni participibus sublatis, à superstite dignitatis & stipendiorum incremẽta sperantes. Quorum scelesta fames in tantorum ducum cladem esuriens, vixq; gemino exatiata parricidio, ab Haquino quodam paternæ cædis vltionem petente, postmodum vindicata est. Siquidem trium fortuna, ad vnum Ingonem per vim & facinus redacta, non sustinuerunt Amundus Simonis filius, & Philippus, alijq; complures insignis industriæ viri, regnum ei quod partim proprio, partim alieno scelere, quæsiuisset, tutum intentatumq; persistere. Indignum quoq; compluribus visum vt homini ridiculas corporis notas habẽti, liberum regnandi locum militum suorum conciliaret impietas. Quapropter Haquinũ, quem dixi, factionis suæ ducem creantes, eiusq; tyrocinium regio nomine venustantes, bellũ aduersum Ingonẽ decernunt, & quasi Siuardi vel Osteni manes vlturi, crebro pugnam cum hostibus ineunt. Verum pluribus continuis prælijs subacti, in Suetiam tandem cum pupillo diffugiunt. Quos Ingo prope Sialandiam fugandi studio subsecutus, magna hostium parte propinquas pelago syluas petente, Absalonem per legatos sollicitat, eos qui in littoralia nemora profugerant, prendendos curaret. Quod Absalon honestate sua ac dignitate indignum iudicans, parum precibus obtemperauit. Appetente hyeme qui cum Haquino profugerant patriam repetere adorsi, tanquam fortunam loco mutaturi, prælio in hyberna glacie conserto, Gregorium summæ post regem dignitatis virum, manu & consilio promptum, in quo spes & fiducia Ingonis quasi quodam cardine nitebatur, non minus acumine quàm viribus vsi, cum omnibus copijs deleuerunt. Siquidem in eam glaciei partem cuius firmitatem nocturnis excisionibus debilitauerant, prælij tempore protractos, hostes profundum petere coëgerũt. In quorum morte Ingo maximam spei partem deposuit, nec secus animo quàm viribus fractus, exitiosum sibi fidissimi fautoris Gregorij interitũ ominatus est. Tãdem instaurato bello sed adhuc eodem aquarum habitu persistente, nihilo fœlicius Gregorio glacialis elementi fortunam tentauit. Siquidem gelato mari in pugnæ locum electo, dum eius duritia quasi camporum firmitate gauderet, quanquam militum numero præstaret, cum omnibus pene copijs interemptus est: luensq; pœnas seu admissi, seu tolerati parricidij fraterni, vmbris piacula exoluit. Hoc bello quo nullum maius aut cruentius Noruagia habuit, vniuersum regni illius columen propemodum à stirpe interijt. Huius cladis superstes Erlingus, cum filio suo Magno admodum paruulo, sed ad Waldemarum ortam materni generis propinquitatem habente ad Iutiam appulit, ibiq; in summa regis dignatione versatus, vberes exilij impensas, & amplissima commeatuum instrumenta percepit. Interea Siuardus quidam per summam commilitonum inuidiam fortitudinis præmiũ recepturus, dux ab Haquino constituitur, idq; ægre ferentibus cæteris summæ seditioni locum dedisset, ni Erlingus repẽte è Dania superueniens internæ factionis certamen rumpendo, nouum hostibus negocium peperisset. Quippe prædictum filium quod maternum genus cum priscis Noruagiæ regibus communicaret, regem continuò nominauit, ne aut Haquino æmulus, aut Ingoni vltor deesset. Ita nouis rebus increbrescentibus, Haquinus à Siuardo quod ei impensas belli negasset, deseritur, aciéque cum Magno congressus occiditur. Siuardus ad Suetiam dilapsus, dum interiectis diebus in patriam reuertitur, ab Erlingi militibus interficitur. Quo euenit, vt obscura & ignobili cæde spiritum deponeret, quem honeste in acie profundere noluisset. At qui ex Haquini militia superfuerant, partim nouarum rerum cupiditate, partim hostium fortunæ inuidia accensi, Marci cuiusdam alumnum optimæ spei puerum in regem adsciscunt, nec fœlicius quàm proxime fortunam tentarunt. Siquidem prælio ab Erlingo obtriti, victoria pariter ac rege priuati, ad Karolum

Siuardus, qui in prælio honeste mori potuerat, paulo post è quibusdam militibus ignominiose trucidatur.

Suetiæ

Suetiæ regem profugiunt, ipſumq́; belli ducem expoſcunt, cui cum Noruagiæ rebus etiam aliqua neceſſitudinis communio videbatur. A quo diu promiſſorum alacritate protracti, poſtquam eum magis de proprio regno ſeruando, quàm alieno obtinendo ſolicitum compererunt, legatos ad Waldemarum auxilium implorantes miſere. Tandem ipſi benignioribus reſponſis inuitati venere. Quos cum rex ſupplices recepiſſet, ſeq́; per eos Noruagiæ petitione promiſſa ſedulo ſolicitari animaduerteret, tantum belli pondus ſola legatorum adhortatione ſuſcipere ſtolidum ratus, prius popularium animos tacitis legationibus tentauit. Poſtquam eorum mentes legatorum vocibus conſentaneas repperit, abſque cunctatione expeditionem inſtituit. Quo audito Erlingus, quàm longiſſimo ſeceſſu potuit abſtruſas Noruagiæ partes petiuit, extremóſque patriæ fines fuga amplecti, quàm primos armis tueri tutius exiſtimauit. Pauca ſiquidem nauigia ſed habilia, fugæq́; quàm prælio commodiora parauerat. Quo euenit, vt regis aduentus formidoloſus Erlingi fautoribus, hoſtibus acceptabilis haberetur. Itaque Waldemaro conſultationem cum amicis habente, quidam poſtpoſitis omnibus hoſtes ocyſſimè perſequendos, alij prius plebis fauorem conciliandũ, auxiliáq́; populariũ contrahenda docebãt. Sed accelerationis conſilium, tarditatis ſẽtẽtiã ſuperauit. Igitur Waldemarus ingentem regionis partem proſpere permenſus, magnaq́; plebis alacritate receptus, cum ad vrbem Sarpam veniſſet, nomen regium à Wicẽſibus ſibi decretum ſuſcepit, ibiq́; cum popularibus concionem per ſummam verborũ concordiam habuit. Quod ſi omiſſis alijs inſequendis hoſtibus operam præbuiſſet, haud dubie regno Danico Noricum coniunxiſſet. Inde ad oppidum Tunſbergum nauigatione progreſſus, paucis Erlingi ſtudioſioribus in editam rupem ſalutis cauſa confugientibus, religionem ſęuitię præferens, vicum incendere paſſus non eſt, ne ſacras ædes priuatis penatibus interſitas, communibus flammis abſumeret. Nemo tamen pontificum quorum ea tempeſtate ingens apud Noruagiam autoritas erat, eum adire ſuſtinuit: quod quidem eos potius patriæ, quàm Erlingo tribuiſſe crediderim. Ormo vt quem regis germanum cognominabant, petito Waldemaro ſalua fide quam Magno dediſſet, obſequia pollicetur. Tandem ob inediam tractu temporis obortam, cum rex defectam impenſis expeditionem remitteret, Noruagienſium qui ad eum tranſierant multitudo pœnæ metu cum ipſo diſceſſit, diuq́; partim regijs, partim principum impenſis exilium ſuſtentauit. Poſtea rex orientalium Sclauorum ſibi virium fiducia rebellantium defectionem expertus, cum Henrico Saxoniæ ſatrapa belli ſocietate condicta, quo firmius amicitię necterentur, filiam eius ex coniuge poſtmodum repudiata ſuſceptam adhuc incunabulis vtentem, filio Kanuto primum ætatis annum agenti ſponſam adſciuit. Itaque Henrico terreſtri apparatu exercitum inſtruente, ipſe in claſſem collatus cum apud Rugiam perueniſſet, auxilia ab incolis amicitiam ſuam dubia fide ſecutis, per Abſalonem contrahenda curauit. Deinde ne Henrico tardius occurreret, eumq́; promiſſo fraudaret, ad Penum fluuium ocyſſime nauigationis curſum direxit. Abſalon quanquam adhuc Rugianorum pactio paucorum obſidum pignore niteretur, eorum concionem ingreſſus atque inter ipſos honoratiſſimo ſedendi loco ſuſceptus, cum legationis mandata proferret, eámque Danicę vocis ignaris per interpretem explicaret, accidit vt quidam è Rugianis adoleſcens Sclauico ingenio, Dani militis equum pro quo ſe precium numeraturum fingebat, veluti inceſſus eius experiendi cauſa conſcendens, fugam tentaret. Quod cum Abſalon ad ſe perlatum in concione proponeret, vniuerſa populi multitudo magnũ fidei ſuæ crimen vnius hominis perfidia allatum iudicans, ſimilem furori impetum confeſſa diſſiluit, autorémque fraudis raptim inſequi properauit. Igitur Abſalonis comitibus ad metum & ſtuporem vſque ſubitum vulgi concurſum mirantibus, pauci qui adoleſcentem affinitate tangebant, plus priuata charitate quàm publico rubore permoti, ſupplices Abſalonis genibus aduoluuntur, equi reſtitutionem polliciti, ſi modo per eum ab incœpto concio reuocetur. Quorum Abſalon permixtas precibus lachrymas miſeratus, miſſis qui plebem pacarẽt tumultum compeſcuit, conſternationem ſedauit, equóque protinus reddito, militem

ſuum ſtultitiæ damnauit, quod per inertiam & ſtoliditatem raptori ſe circumueniendum dediſſet. Deinde gentis rege Tetiſzlauo claſſis ſupplementum pollicito, regem ſubſequi maturauit. Interea Henricus Holſatiorum principem Adolfum cum Henrico Razaburgenſi, præfectúmque Swerini oppidi Guncellinum, quod nuper à Saxonibus in poteſtatem redactum ius & formam ciuitatis acceperat, necnon Regnaldum quendam parum origine liberum, opibúſque quàm genere clariorem, cum inſigni copiarum parte præmittit, expeditum ſibi tranſitum paraturos. Quorum ingreſſum Sclaui cum partim fama, partim experimento cognouiſſent, cum parte hoſtium confligere quàm vniuerſos aggredi maluerunt, multum ex eorum robore, ſi præuios oppreſiſſent, defluxurum credentes. Cumq; ſumma cura ac flagrantiſſimo ſtudio ad eos opprimendos contenderent, dæmonem horrendæ formæ ſuperne verticibus imminentem videre. Quo monſtro tanquam diuinitus dati ducis aduentu firmati, ſumptis victoriæ auſpicijs, ex improuiſo hoſtium ſe caſtris immergunt, eóſque imparatos confodiunt. Adolfus & Regnaldus in ipſo caſtrorum aditu interfecti, neglectæ militaris prudentiæ pœnas ſanguine perſoluerunt. Quibus prima cæde proſtratis, Guncellinus & Henricus medijs irruentium globis elapſi, correptis aquilis ad ſe fugientium ſociorum reliquias contraxere, ac demum hoſtes prædæ incubantes audacter adorti, fugam victoria mutauere. Ita Saxones quanquam improuidi bellum tentaſſent, maiorem cladem geſſerint an acceperint virtute dubium reliquere. Quo accepto Henricus ſuorum cædibus, vt par erat, permotus, exigendæ vindictæ ſtudio ad obſidionem Deminæ vrbis quantacunque potuit celeritate contendit. Quam poſtquã vltro ab incolis obuſtam comperit, vt vniuerſa ipſius monimenta ſubrueret, reliquias mœnium ſolo exæquari præcepit. Et quoniam in homines graſſari non licuit, tanquam à rebus mutis ſupplicium exacturus vrbem Cozcouam ſimili incolarum trepidatione deſertam, cremandam curauit. Walogoſtini quoque finitimarum vrbium quarum excidio terrebantur exemplum ſecuti, clandeſtino traiectu fluminis cum vxoribus ac liberis municipium deſerunt, penates duntaxat rebus vacuos hoſtili ſæuitiæ relicturi. Quorum vrbem rex nullo negocio interceptam, militibus ac ſtipendijs inſtruit, eámque Wethemanno piratæ curandam committit. Ornenſes quoque plus ex aliarum vrbium fortuna timoris quàm ex ſuis mœnibus fiduciæ capientes, vt ſibi vicinarum ciuitatum quarum formidinem ſequebantur exemplo conſulerent, vrbem ne ab hoſtibus coli poſſet, deſertam incendunt, penates ſuos igni quàm hoſti relinquere præoptantes. Tunc rex ponte qui medium amnem ſecare videbatur abrupto, ſublatiſq; cæteris nauigationis obſtaculis, ad Stolpam vicum proceſſit, vbi & ducem poſtmodum obuium habuit. Igitur ne Walogoſtum eodem exemplo deſertum quo captum poſt diſceſſum ſuum hoſtibus redderetur, præſertim Danos ſi eo fruerentur, ſempiternum Sclauiæ imperium habituros exiſtimans, Abſalonem, Buriſium, Suenonémque tunc Aruſij pontificatu inſignem, eius municipes efficere ſtatuit, quibus & filium Chriſtophorum ſociauit, quo plus à cæteris in auxilio ſuo fiduciæ reponeretur. Qui cum amicos & neceſſarios in muneris conſortionem adſciſcere iuberetur, Sialandenſibus duntaxat Abſaloni præſidij ſocietatem ſpondentibus, reliquis ob imminentis periculi magnitudinẽ, nec animus ad reſiſtendũ, nec comites ſuppetebant, quãquã tota claſſis & alimenta ſua cum eis cõmunicare, & vicinas ſegetes publico officio in eorũ horrea cõportare decreuerat. Quippe fruges meſſore exercitu reſiduorum vſibus adigi iubebatur. Ita rex cõſilij caſſus, cum neq; pugnãdi copia, neq; pactio vlla ab hoſtibus fieret, vafro ingenio excogitauit, qualiter eos ad alterutrum horum præſtandũ impelleret. Siquidẽ Abſalõ tacitis mandatis pręcepit, vt palos in amne defixos, cæteraq; nauigationis impedimenta magna remigum cura ſublegeret, veluti toti claſſi tranſitum paraturus. Ita demum fluuio obſtaculis vacuefacto, cum progreſſam claſſem anguſtior alueus excepiſſet, complures à Sclauis vtriq; ripæ inequitantibus comminus ſauciabantur. Quã hoſtilis audacię petulantiam Petrus Eliui filius animi virtute nõ ſuſtinens, protinus cum remigibus naue

Dæmon horrẽdæ formæ conſpectus.

desili-

desiliuit, hostesq; strenue propulsatos ripa cedere coëgit. Tandem comitum ignauia desertus, sociorum nauigationem fato suo incolumem præstitit. Itaq; rex non solum expertem metus progressum habuit, sed etiam Henricum cum toto exercitu consertis arctius nauigijs tanquam ponte traiecit. Quo agnito Sclaui reliquarum vrbium excidium formidantes, præcurrendi periculi studio pacis quam ante contempserant, Waldemaro obsides offerebāt, quos se Henrico nullo pacto daturos dicebant. At rex sine militiæ socio cum hostibus pacisci fraudulentum existimans, per Thorbernum Henrico quæ ab hostibus offerrentur, enunciat. Quo se conditionibus ab eo factis libenter vsurum asseuerante, pactum cum hostibus habuit, vt Walogosti dominio trifariam diuiso, pars vna Tetiszlauo, reliqua Kazimaro, tertia Nucleti filio Priszlauo vendicaretur, piratisq; prædam Danicā appetere solitis, Peni fluminis ostia clauderentur: Henrico quoq; munitionum quas apud Sclauiā obtinuisset, incolumis possessio permaneret. Post cuius discessum comites Kazimari exterorum societatem acrius perosi, sed viribus agere nō ausi, Rugianos assiduis furtis vexatos, ac per latrocinia ad paupertatem & inediam vsq; redactos, cōmuni vrbe excedere compulerunt. Piraticæ quoq; licentiā tribuere, modisq; compluribus ictum fœdus rupere. Postmodū Rugianis recepta per Henricum fiducia, palàm aduersum Danos inimicitias profitentibus, rex nō minorem in amico perfidiam, quàm in hostibus leuitatem expertus, Arkon prouinciā verna expeditione petitam, incendio populatus est. Inde ad portū, Por ab incolis vocitatum, cursum direxit. Siquidem ne cum vniuersis Rugianis manum acie consereret, separatim eos attentandos existimans, Absalonem nocturna nauigatione Ziudram præcedere iubet. Quem vt continuo subsequeretur, curiose discessionis eius tempus à vigilibus obseruari præcepit. Quibus somni delitias imperio præferentibus, Absalon absq; regio comitatu progressus, non solum Zyudram, sed etiā agros vicosq; ei confines, partim igni, partim ferro vastauit. Cuius equites duo cōtentione prius habita vter audacia præstaret, cum ad militarem operam edēdam fortitudinis æmulatione pari impetu raperentur, hostesq; cuidā forte stagno adactos cimbis fugam petere animaduerterent, plus eis persequendis quàm suis periculis dispiciendis intenti, ne alter alterum virtute forte præcurreret, ambo cum contemptu spiritus stimulatos calcaribus equos in profundum egerunt, armorū haud memores, quorum obruti pondere perierunt. Ita temeritatis vindex elemētum viris gloriæ quàm salutis studiosioribus in exitium suum ruentibus, fatum pariter ac tumulum ministrauit. Interea Absalon prouinciam rapinis pariter, incendijsq; permensus, cum ingentem prædam & opima spolia referendo naues repetere statuisset, magnam hostium manum subsequi conspicatus, vltra bina vada admodum transitu difficilia de industria cedere voluit, vt eos formidinis simulatione protractos, locorumq; tandem difficultatibus implicatos opprimeret. Quorum primum Sclaui libero itinere transgressi, circa reliquum redeundi diffidentia constiterunt. Eodem fere momenti spacio duo pedites Sialandenses ingentē prædæ fascem gestantes, errore locorum in ipsum penè Sclauorum exercitum inciderunt. Qui cum à duobus eorum equitibus appeterentur, quanquam tutò vadum transgredi poterant, ne recessum per ignauiam quærere viderentur, hostibus resistere quàm socios accedere maluerunt, deforme existimantes ab ijs quos numero æquarent, audacia superari. Itaque quo magis expeditos se redderent, presso vestigio, proiectoq; fasce, enses destringunt. Quorum constantiæ & virtuti fortuna debitam incolumitatem concessit. Siquidem equitum neutro procedere audente, resumpto fasce cœptum iter carpserunt. Cúmque rursum Sclaui binos equites ad eos opprimendos misissent, eorum incursum eadem animi præsentia repulere. Quo facto tam hostium quàm ciuium in se admirationem vertere, magnumq; illis ruborem, his inter metum & lætitiam hæsitantibus peperere. A sex tandem equitibus attentati, inuariabili mentis habitu perstitere, tanquam hostium ignauiæ plenis fortitudinis animis insultantes. Nec defuit Absaloni prompta mens ad opem eorum virtuti fiduciæq; præstandam. Siquidem tot suorum equitum quot hostilium animaduerteret, eis pro supplemento transmisit. Sclaui

quoque suorum paucitatem certatim numerosis militum præsidijs prosequebantur: Itaque supplementis vtrinque tanquam ex pari crescentibus, equitibusq; veluti ad militiæ spectaculum ediuerso conuenientibus, Sialandenses vlteriorē hostium petulantiam inspectare non passi, vniuersa acie eis occurrunt. Quorum fugam vadis impedientibus longum insequi nequeūtes, maiorem equorum quàm hominum stragem egerunt. Cumq; iter ad naues reflecterent, remigum suorum aciem armis pariter ac signis instructam obuiam habuerunt, quàm ad auxilia sociis ferenda fortuito nuntio monita virtus adduxerat. Hi profecto cum Absalone victorię gloriam communicauerunt, cui se sponte virtutis socios obtulerunt. Interea rex seris vigilum monitis excitatus, omissę nauigationis moram prępropera festinatione discussit. Qui cum visis Sialandensibus populandi gratia ad littus appellere voluisset, ab Absalone nihil hostilis prædæ quod eius rapinis pateat superesse perdoctus, magnopere gratulatus est quod tam parua manus nihilo languidius quàm si ipse adesset rem proprijs gessisset auspicijs. Hinc cum alios insulæ fines armis ignique tentasset, domum concessit. Rursum circa autumni principia classe regressus, primam vastandis agris operam dedit, vt segete consumpta, incolas muniendarum vrbium instrumento priuaret. Cum ad vrbem Arkon sparso militiæ genere peruenisset, oppidani fiducia virium portam (quam vrbs vnicam habebat) egressi, ne virtutem suam intra mœnia cohiberent, obuiam processerunt. Quos rex Danis ex consulto cedentibus, longius mœnibus amouere conatus, postquam sperato cautiores animaduertit, incursatos vrbem repetere coëgit. Porta tamen ne equi iaculis confoderentur abstinuit. Tunc Sialandensis eques Nicolaus forma & virtute præcipuus, telo per portam iniecto quendam ex hostibus in aditu resistentibus exanimem prostrauit, innocuusq; reflexo protinus equo discessit.

Audaciæ pari dispar sæpissime fortuna respondere solet.

Cuius facinus Thorbernus inter præcipuos Sialandiæ equites numerandus, pari audacia sed dispari fortuna æmulatus, cum vnum ex hostibus directa in globum lancea vulnerasset, reditúmque reflexis habenis tentasset, ita lapide ictus est, vt multus è capite cruor profunderetur. Quam ob rem longa corporis debilitate contracta, seram incolumitatem ægre recuperauit. Burisius quoque dum nobilitatis suæ splendorem conspicuis virtutis operibus æquare nititur, simili audaciæ genere portæ propugnatores adortus, tam asperum saxi ictum capite excepit, vt penè equo exanimis delaberetur. Cui corporis viribus carenti, sociorum interuentus ne ab hostibus opprimeretur auxilio fuit. Quo euenit vt Rugiani haudquaquam sibi tutò extra mœnia dimicaturi viderentur, intra quæ tam obstinatam hostium præsentiam experiebantur. Inde ad prouinciam Asmodam tota classe concessum. Absalon cum & fortitudine & prima rei bellicæ peritia vigeret, accedente exercitu primi agminis ducem, reuertente extremi comitem agere consueuerat, sempérque Danicæ iuuentutis promptissimos seu prædæ, seu gloriæ studio sodales habebat, rege duntaxat cum robustiore exercitus parte graui & composito militiæ genere paulatim procedere solito. Itaque pugnandi copia nusquam accepta, magnam regionis partem permensus, tandem equestrem manum prædandi gratia spargi permisit, paucosq; secum in comitatu residuos habuit. Illic forte nuncio de sociorum conclusione suscepto, quam sine succursu posse effugere negabantur, eorũ saluti quoad milites reuocarentur adesse non distulit, neq; sibi comitum paucitatem quo minus conclusos peteret obstare permisit. Sed protinus primipilo signa attollere iusso, pleno fiduciæ spiritu locum, in quo continebantur, accessit: eoq; festinationis signo perosus prædã, equites ad se contraxit. Quem tanta fiducia ceperat, vt plus remedij in celeritate quàm in socijs duceret. Cuius aduentum Sialandenses qui intra difficilium locorum angustias arctabantur, experti imminentis auxilij fiducia, eos à quibus obsidebantur incursare cœperunt, ne periculum aliena virtute propulsare viderentur. Itaque Sclauis partim solido, partim aquoso itinere delabentibus, Eskyllus animi & generis nobilissimus eques militaribus armis prægrauis, vnum ex eis inermem per palustria loca citato cursu fugientem pedibus insecutus, illius vestigijs limi mollitie subsidentibus, nec voraginum illuuie, nec armorum onere depres-

pres-

preſſus,facilem currendi euentum habuit. Quinetiam occupatum Barbarum capite ſpoliauit. Ac tunc demum ne plantis quidem cœno infectis,ſolidam humum repetijt. Quod factum religioſa admiratione prædignum, non pedum agilitate ſed diuino beneficio editum, potius cœleſti miraculo, quàm humanæ virtuti imputare debemus. Poſt hæc vicis per militum manum vndique deflagratis, etiam ad Gorum promontorium longinquæ excurſationis incendia proferuntur. Tunc ſe Rugiani contrahendi à Saxonibus auxilij ſpe fraudatos experti, quatuor obſidibus præbitis,apud Strelam inſulam pacem à rege pecunia quæſiuerunt. Itaque principibus graues periculorum motus, & difficilia rei Danicæ tempora attendentibus, filio Waldemari Kanuto regios honores decernere placuit, qui non ſolum paternæ maieſtatis futurus poſſeſſor, ſed etiam præſens dignitatis ſocius noſceretur, vt haberent proceres ad cuius nomen titulumque decurrerent, ſi quid de regis capite fortuna variaret. Quorum prudentia rex ac beneuolentia delectatus, probata ſententia regni maieſtatem cum ſanguine ſuo participare, non damnum honoris, ſed claritatis incrementum putauit, primatumq; voces ad regium nomen filio deferendum concionando perduxit. Qua de re vniuerſi exercitus cõſenſu habito, Buriſius dũtaxat, ſiue tacita regni affectatione, ſiue rei nouitate permotus, nullam penè vocem ſuffragijs attulit. Qui cum ob hoc ſe regi ſuſpectũ eſſe ſentiret, taciturnitatem ſuam non odij ſed amoris indicem affirmabat, quod Daniæ regnum à pluribus amice participatũ eſſe memoriæ & crebra antiquitatis experimenta ſint, inter patrem & filium de rerum dominio bellum creuiſſe. Veruntamen ſe ſi regię voluntatis pręſcius fuiſſet, ſilentium non acturum. Tacuiſſe vero quod rem neq; ab ipſo, neq; ab amicis præcognitam habuiſſet. Ea ſilentij excuſatione iram regis in diſſimulationem conuertit. Idem peracta expeditione cũ cæteris Daniæ optimatibus apud Roskyldiam Kanuti miles ſolẽni more fieri iuſſus, alijs imperio obtẽperantibus id facere recuſauit, eaq; re magnam ſibi concupitæ dominationis ſuſpicionem conciuit. Verum hunc imperij conceptum quæſitis callide rationibus protegere perſtitit, præfatus ſe extante eo, cui primam militiæ fidem dederit, alius militem non futurum, nec adduci poſſe vt priſtinum obſequium recenti permutet, remq; tam patriæ conſuetudini quàm honeſtati inimicam committat: quippe cum nemo Danorum diuiduo famulatus officio teneri ſoleat, ſoliſque Saxonibus hunc ſeruitiorum morem ſtipendiorum cupiditas faciat. Nam ſi inter duos vnius obſequium communicãtes bellum incideret, amborum miles alterutrum iuuando, fidem vtrique ſeruare non poſſet. Nec regi ad iram mitibus reſponſis placidóque vultu tegendam, æqua ſimulatio defuit. Quem cum Hallandiam petendo comitem haberet, tanquam inſidias ſibi nectentem tacitus notauit. Quas vt effugeret imperata ſe facturum ſpondebat, ſi potentiam eius rex beneficiorum incrementis extẽdere voluiſſet, & ſicut ipſe regnum quod eatenus electio variabat hæreditarium efficere geſtiret, ita quoq; neceſſariorum ſuorum liberis ſuppares dignitates, & minores potentias perpetua hæreditatis lege fruendas tribueret. Itaque præcipuam Iutiæ partem Abſalonis auxilio pactus, Kanuto ſupplex fore ſuſtinuit, haudquaquam tamen ſolidam regis amicitiam recuperauit. Ea enim regiæ iræ pertinacia erat, vt ſemel accenſa funditus extingui nõ poſſet. Vere appetẽte, Abſaloni, Chriſtophoro, & Magno particularis aduerſum Sclauos expeditionis ductus committitur. Nam orientales Dani duntaxat cum Fionienſibus claſſem confecerant: Scanienſium vero penes Chriſtophorum ſumma, penes Abſalonem arbitrium conſiſtebat. Quibus Tribuſanam adortis prouinciam, Chriſtophoro tanquam iuniori inter Abſalonis, Magníque copias medius militandi locus decernitur, vt regij ſanguinis latera fidis ſtipatoribus cingerẽtur. Tanta autem vicorum exuſtio fuit, vt idem adhucuſque cultu vacui, præteriti incẽdij magnitudinem præſentibus teſtentur indicijs. Abſalon cum repetendæ claſſis tẽpore extremos curaret, nunciato hoſtium ſuperuentu, quanquam tanta vis frigoris erat vt primi reuocari nõ poſſent, quadraginta ſolis equitibus ſtipatus, prius hoſtem quàm vadum, per quod erat rediturus, tentauit. Quibus fugatis, lento itinere ad amnem conceſſit. Quem ſtructo ponte tranſgreſſus, poſt tergum opus ab-

Frigus intenſiſſimum.

rumpere noluit, ne vlla timoris veſtigia relinquere videretur. Quum ad littus veniſſet, claſſem in alium portum appulſam comperit. Tanta autem hyberni frigoris ſæuitia extitit, vt nautæ equos pene frigore extinctos defoſſis humi ſpecubus conderent, nemoq́ue ex toto exercitu reperiretur, qui pariter vtramque manum neceſſarijs vſibus aptare poſſet. Illic crebri angues ligonibus reperti, magis admirationi quàm metui viſentibus fuere. Nam algoris immenſitas, vires eorum ac ſpiritum hebetauerat. Scanienſes tunc proſperantibus ventis diſceſſionis licentiam adepti, mox iiſdem contrarijs nauigatione prohibiti, tandem toti claſſi fauente cœlo Sialandenſes ac Fionios repetendæ patriæ comites habuerunt. Poſt hæc rex Petrum & Selgretium Chriſtophoro pædagogos adſciſcit, qui adoleſcentiæ eius rudimenta ad honeſtatis mores exequendos plenis ſapientiæ documentis inſtruerent. Æſtate deinde expeditionem inſtaurat. Quippe Wallagoſtenſes dupliciter ictum fœdus corruperant. Nam & Rugianos mœnium ſocios per furta vrbe eiecerant, & piratis Peni fluminis oſtia patere permiſerant. Igitur dum Lentitios peteret, ab Henrico miſſæ literæ ſuperueniunt admonentes, vt rex inſidias propinqui perinde ac regnum affectantis caueret, indicantéſque Buriſyum cum Noruagienſibus opprimendi eius conſilium habuiſſe. Iiſdémque dum expeditio reuerteretur occurſum pollicitis, aut ipſum regem, aut regium nomen occupādum duxiſſe. Cuius rei certiſſimum experimentum fore, ſi reuertentem à Sclauis expeditionem Noruagica claſſis exciperet. Eodem pene momento ſuſcepta Noruagienſium epiſtola, par proditionis indicium edidit. Quod cum rex paucis arbitris, ſuppreſſis indicium nominibus prodidiſſet, auxit rei ſuſpicionem fidémque literis addidit Tokonis, Wendilenſium pontificis conſentanea affirmatio, dicentis, Buriſij milites ab eo iurare coactos, quicquid ipſe auſpicaretur eſſe proſecuturos. Re tamen diſſimulanter habita, ad locum cui nomē Oſtrozno citata nauigatione profectus, profligatis prouinciæ rebus, vrbem Orthungam vniuerſa claſſe comitante repetijt. Illic Buriſio cum cæteris regni primatibus accerſito, quidnam de eius inſidijs acceperit aperit, eique proditionis crimen affigit. Quem ſe quicquam tale aduerſum eum excogitaſſe negantem, quoad nūtiorum experimenta ſumerentur, ſecum commorari præcepit: tunc demum ſi ſecus ac nuntiatum erat accideret, incolumem diſceſſurum. Ille contrà nihil abſurdius aiebat quàm vt capitis ſui indicium, incertis euentuum argumentis committeret. Qua voce ſe non ſolum regi, ſed etiam arbitris ſuſpectum effecit. Igitur ne remiges quidem ſuos reuiſere permiſſus, ad vrbem Latrenſem cum rege meare compellitur, vbi leni ſed firmæ cuſtodiæ traditur. Interea Erlingus & Ormo Buriſij frater cum nauali exercitu ſuperuenientes, Iutorum claſſem in amne Dyurſa repertam gubernatoribus vacuam facile debellant, ipſiúſque Buriſij intercepto nauigio, protinus ad vicum, qui Mercatorum portus nominatur, deproperant. Quos Abſalon cum Sialandenſibus occurrens, etiam littorum aſcenſu prohibuit. Qui cum compertum haberet Noruagienſes plurimum præſidij in arcubus ducere, prouocandi gratia cum quindecim peditibus in littus progreſſus, vltro ſe eorum ſagittis appetendum præbebat: profectò oſtendere cupiens, in quam paruo præcipuam eorum fiduciam poneret. Igitur Noruagienſes quo propius littus accederent cimbas conſcendunt, ob quarum trepidationem deſtinata certis ictibus ferire non poterant. Itaque tela partim in vndas innocua cadebant. Ita artis ſuæ effectu fraudati, noſtriſq; ludibrio habiti, ingenti cum rubore maiora nauigia repetunt. Poſtea cum Abſalone data acceptáque fide, ſociale colloquium habuere. A quo diutius illic acquieſcere iuſſi, non prius obtemperauerunt, quàm Abſalon fidem ſuam interpoſuiſſet, ſe nihil inſidiarum eis terra aut mari interim paraturū. His finitis collocutores à ſe inuicem diſceſſere, die poſtero cum paribus armis, æquali comitum numero conuenturi. Cúmque Erlingus vno comitatior affuiſſet, Abſalon circunſpectis omnibus: miror te, inquit, Erlinge hominem ætate confectum ac toties grauia expertum, non adeo ſapientem quàm ſenem exiſtere. Nam cum tu ſcapha adueneris, nos equis inſideamus, téque nullo negocio (ſi libeat) opprimere poſſimus, cur condicto comitatior aduerſum caput tuum rumpendæ pa-

cis

cis occasionem fortioribus præbuisti? Nisi autem fides nostra præstaret, solutæ conditionis pœnas exitio persoluisses. Tunc Erlingus inter metum & ruborem circumspectis comitibus, cum veram Absalonis assertionem animaduerteret, vnum ex his obiurgare cœpit, quod non rogatus comitandi rapuisset officiū. Postquam diu excusationis verba quæsierat, vt siticulosum recrearet exercitum, palustris aquæ petendæ licentiam obsecrat. Cuius rei permissionem haud modici beneficij loco ducebat, ac protinus patriam repetere properabat, lętus quod sibi incolumi Daniæ partibus excedere contigisset. Postquam regi insidiarum fidē rerum experientia fecerat, Burisium perinde ac maiestatis reum inter vincula asseruari præcepit. Interea Erlingus extremum Sialandiæ composita classis applicatione complexus, dum à sacris missæ quæ consueto religionis cultu petiuerat remearet, Absalonis equitibus clandestino itinere prorumpentibus, improuisam palātium sociorum stragem accepit. Nec minori Hallandensium virtute exceptus apud Nyzem amnem vna rate, eiúsque remigibus vniuersis spoliatus, abscessit. Eodem anno deturbandæ piraticę gratia, Absalon insulam maritimam nouo castelli fundamento complexus, exigui munimenti beneficio ingens patriæ præsidium attulit. Nam & suspectum prædonibus situm reddidit, & tutam vicini maris nauigationem incolis tribuit. Verum ne confestim Noruagiensis iniuriæ vindictam Danica virtus arriperet, Theutonicæ fidei lubricitas effecit. Quippe Henricus Bugiszlaui Danorum metu ad se decurrentis obsequium pactus, initam cum rege societatem, tanquam ineptum & ignobile vinculum disijcere parui habuit. Quinetiam apud Krempinum fluuium in colloquium cum eo descendens, questus est quod militem suum Bugiszlauum coram se non accusatum bello lacessat: quem si iniuriosum existimet, prius accusationibus quàm armis aggredi debeat. Contra rex, negare se vllius potentiæ respectu cessaturum, quo minus acceptas iniurias mutuis damnis rependere liberum habeat. Ita perstante controuersia, fœdus cum colloquio soluitur. Hoc loci memorabile Saxonici equitis dictum strictim percurram. Qui cum forte ducis ac regis colloquijs interesset, eósque expeditionis negocia languidioribus verbis prosequi animaduerteret: quædam, inquit, de hero meo Henrico præsentibus referre habeo: quæ si adesse eum scirem, tacere quàm eloqui mallem. Qui cum pupillus propinquorum iniuria patrimonio priuaretur, nemine sibi patrocinium accōmodare volente, quatuor soli ex amicis paternorum ipsius meritorum respectu permoti, quorum ego numero intereram, auersantibus cæteris infantiam eius tutorio munere fouendam sumpserunt. Pro cuius salute & incrementis, tum votis, tum etiam officijs impensius excubabant. Hunc tandem humani auxilij diffidentia altaribus offerentes, religiosa voti nuncupatione sanxerunt, si paternos honores diuina clementia adipisceretur, susceptum beneficium quoad viueret pagani nominis odio pensaturum. Mox voti probator deus, ingenui principis Conradi patrocinium ei conciliauit. Cuius opera paternorū bonorum hæres effectus, quanquam voti autores exhortationis officia non omitterēt, à bello aduersum Sclauos continuando, tum auaritia, tum etiā desidia adductus abstinuit, perceptā munificentiam ingrato æstimās animo. Tanta autē cura monitoris partes exequi voti nuncupationibus fuit, vt cū vnus ex eis vltimæ ætatis ad inspicienda ducis arcana inter arbitros admissus, sedulum stertendi vsum haberet, excitatúsq; quid de re pˉsenti sentiret, à considentib. interrogari soleret, maiorē præteriti voti quàm instantis negocij memoriā retinēs, ductandū in Sclauos exercitū responderet. O immēsam constantiam, quæ ne in ipso quidem ætatis occasu promissi immemor esse potuit. Quis autem mentiscōpos hanc religiosi consilij vocem, senilis animi delirамentū fuisse crediderit? Vereor autem charissimum mihi virū amicorum religione cōtempta, ex summo fortunæ fastigio in humilem priuatorum sortem extrema ruinæ deformitate casurū. Ego vero promissi dudū belli militē agendo, ternas aduerso corpore plagas accepi. Quibus si binas sub eodem militiæ titulo sociassem, supremi iudicij tempore diuina vulnera meis æquata audacibus oculis inspectanda præsumerem. Quo dicto, & tēporaneā Henrici ruinā, & sempiternū virtutis suæ præmiū auguratus est.

Deo necessitatis tempore nūcupatum, rebus ad voluntatem fluentibus raro præstatur.

Rex Scaniam ingreſſus, paruò poſt Saxonum irruptione falſo nuntiata, Scanienſes equeſtri militiæ adſcriptos proprio ductu proſequitur, imperatáque Sialandenſibus nauigatione Slagloſam aduectus, Abſalonem è portu Hulyuimmenſi accitum multa gerendorum conſultatione ſollicitat. Præterea ſe parum veri rumoris credulitate fatigatum ſignificat, expeditionemq; falſo nuntio contractam remittit. Habebat autem in clientela Abſalon, Arnoldum Tylenſem, qui ſiue ingenij acumine, ſiue coniecturarum ſagacitate ſępenumero futura ad ſua vel amicorum negocia pertinentia, raro præſagio deprehendebat. Nec minus antiquitatis quàm diuinationis peritus, ſolerti hiſtoriarum narratione callebat. Qui cum Abſaloni delectandi gratia ſupradictę expeditionis comes exiſteret, breui eum manũ cum piratis conſerturum prædixerat: vehementer ſe mirari teſtatus, quo pacto certamini interfuturus non ſit, præſertim cum inſeparabiliter eum comitari decreuerit. Cumq; rege res geſtas ex eo cognoſcere cupiente, diſceſſuro Abſalone quieſcere rogaretur, pertinaciſſime precibus obluctatus nõ prius rogatui ceſſit, quàm rex operam ſe daturum polliceretur vt eum poſt Abſalonem prima luce dimitteret. Erant autem ſex nauigia Abſalonem comitantia, è quibus tria quo cõmodius ignis alimenta cõtraherent, in ſuperiores maris anfractus conceſſerant, quæ poſtmodum æſtus ſubito regreſſu deſtituta, cœno paludis affixerat, Abſalõe totidem reſiduis exteriora ſinus oſtia complectẽte. Qui cum maritimo tempore vnà cum ſcriba ſuo religioſum pſallendi ritũ perageret, tumultuatione eminus audita, quidnam hoc eſſet concentorem diſpicere iubet. Quo nouem lõgas naues à ſe proſpici referente, piratas eſſe non dubitans, ſtertentes adhuc remiges alta voce cõpellat. Quibus ſummo cum ſtupore exilientibus, nec veſte ſed armis corpora protegentibus, ocyſſime hoſtes petendum hortatur: quorum iam tanta vicinitas ſentiebatur, vt ab eis crebris ſilicibus contunderentur. Quinetiã anchorę vinculis rumpendæ moræ gratia diſciſſis, remigium exerit. At Sclaui facile noſtris metum iniijcere rati, ac veluti ipſorum animos horridis vocibus hebetaturi, ingenti clamore edito obſtrepere cœperunt. Quod poſtquam fruſtra ſe conatos animaduertere diffugiunt, eorumq; ratis vna cum vniuerſis remigibus intercepta. Sed nec Vrcinæ ſyluæ latebra ad ſe decurrentibus ſubſidio fuit, agreſtibus eam curioſius perluſtrandam curantibus. Ea tempeſtate Esbernus vrbem Kalundã molitus, noui munimenti pręſidio portum hoſtili piratica liberum præſtitit. Ipſe quoq;, & Inguarus & Olauus, vltro Abſaloni ſe infatigabili piratici muneris executione iunxerunt. Eo tempore res Danica circũquaq; difficillimis obfuſa periculis, crebris finitimorum inſidijs tentabatur, hinc Noruagiẽſibus, inde Sclauis, Saxonibusq; ſibi perniciem machinantibus. Quo euenit vt nulli hoſtium audacter obuiandi fiduciam haberet, metuens ne dum vnum repelleret, ab altero premeretur. Ea patriæ neceſſitudine permotus, Guthſcalcus qui & ipſe Sclauis, tum ob linguæ eorum peritiam, tum ob paternæ amicitiæ fauorem, ac proprij conuictus aſſuetudinẽ, perfamiliaris habebatur. Abſaloni tacitè artem à ſe repertam inſinuat, qua eos repente ex amicis Saxonum hoſtes efficeret. Quippe ſe Sclauiam non legatiõis, ſed beneuolentię ſimulatione petere velle ſignificat, tanquam proprię charitatis ductu vtilia amicis conſilia largiturum. Fore enim vt hoſtium credulitas callidis commentorum laqueis circumuenta, Danorum amicitiam abiecta Saxonũ donatione repeteret. Quod ſtudium maximè ſibi gentis illius moribus perſuaderi dicebat, quę plerunq; temeritate niti, cunctaq; pronius quàm prudentius exequi ſoleat. Abſalon interdum priuatũ acumen publicis viribus præſtare ratus, laudata Guthſcalci induſtria, cauẽdum monet ne quis eis ex parte Danorum falſo polliceatur: incorruptam patrię fidem haberi cupiens, memorq; eam fortibus viris refertam, armis non mẽdacijs bella meditari debere. Ille primum Pomeranos aggreſſus, ſe priſcę familiaritatis memoria ac totius populi Sclauici charitate permotum, retũdendæ eorum inertiæ cauſa adueniſſe dicebat, quod pernicioſa ab eis vtilium loco duci perſpectum habeat. Siquidem animaduertere eos oportere quam noxię dominationis iugum receperint, quodq; ijs obſequio pareant qui ipſos patria tandẽ exuere cupiant. Quippe Saxones quantum ex ipſorum finibus occupauerint, protinus

Status Danici regni miſerrimus.

cul-

cultu atq; habitatione complecti, nec præda aut gloria contentos, proferendi imperij cupiditate victoriæ lucra continua possessione firmare: quã ob rem eos Nucletum vita, Priſclauum patria ſpoliaſſe: Razaburgam, Illogam, ac Suerynam in totius Sclauiæ ruinam vallo foſſaq; cinxiſſe. Danos vero diuerſo ſtudio bella gerere, nec hoſtiũ fines, ſed mutuæ pacis commercium affectare, propriũ tueri quàm alienum appetere cupidiores. Itaq; ſummopere eos elaborare debere vti Saxonicis præſidijs patriam vacuefaciant, omniq; Theutonum plebe regno egeſta, amicitias cum Danis componant, quos Saxonũ hoſtes eſſe non ambigãt: ita demum eos ſempiternæ libertatis beneficio patriam ornaturos. His monitis concitati Pomerani, loca à Saxonibus intra Sclauiam obtenta peruadunt. Illogam capiunt, reliquis eorum munitionibus defenſorum virtute ſeruatis. Et ne ducis inopes viderẽtur, Danorum regis titulum profitentur. Ita Guthſcalcus duarum gentium vires Daniæ imminentes odijs ſequeſtrauit, patriamq; noſtram vndiq; finitimorum armis obiectam, ab impendente periculo pio mendacij commento ſeruauit. Cuius facinoris fama Guthſcalci reditum præcurrente, rex admiratione perfuſus, poſtquam ex Abſalone per quem res eſſet acta cognouit, impẽſius autorem laudauit. Igitur Henricus vt repudiatam regis amicitiam recuperaret, ſine qua Sclauos arcere non poſſet, Henricum Razaburgenſem, & antiſtitem Lubeccenſem legatione onerat, filiam ſuam minorem, filio eius in matrimonium offerẽs. Nam maior natu quæ prius ei deſpõſa fuerat, morbo occiderat. Per eoſdem confirmãdę oblationis gratia, apud Bremenſem prouinciam tempeſtiuus ducis occurſus promittitur. Quò rex legatorum adhortatione profectus, Guncellinum obuium habuit, qui ſub impedimẽto aduerſæ valetudinis ducis abſentiam excuſaret, cumq; apud Eydoram celeriter aduenturum promitteret. Eò cum ventum eſſet, & ducis promiſſa cõplentur, & militia aduerſum Sclauos paribus votis condicitur. Sed eo Diminum peterte, rex Walogoſtum profectus omiſſa vrbis oppugnatione, finitima rura armis percurrit. Oſni quoq; oppidi poſt recentem vaſtitatem parum reædificati incendium iterat. Eodem vaſtationis genere diuerſa regionis loca petuntur. At Sclaui quia viribus niti nequibant, vtrunq; hoſtem ære atq; obſidibus placant. Poſt hæc rex belli Noruagici meditationem ad id vſq; tempus rebus Sclauicis interpellatam, magna curarum parte liber ingreditur. Quam Veris principio copioſis patriæ viribus executus, per ſummam Wicarorum dignationem non modò liberos aditus, certe etiam lętos occurſus habuit. Nec hoſtis ſed ducis more ſermone cum incolis habito, concionibus arma mutauit. Quorũ beneuolentia adeò delectatus vt hoſtium obliuiſceretur, ocioſaq; procedendi tarditate eximium Erlingo contrahendarũ virium tempus reliquit. Magnitudo exercitus eius, lætos Wicenſium oculos in ſe cõuertit. Nauigatio quoq; eius gratis eorum luminibus aſpecta, liberos impetrauit excurſus. Enimuero complures in anguſtias per quas claſſi ſeriatim meãdum erat, multitudinis eius admiratione protracti, quo certius nauigiorum numerum deprehenderet, non nocendi ſed ſpectandi auiditate edita loca complebant. Tunſbergenſes quò cæteris regẽ impenſius colerent, finibus ſuis exceptum honoratiſſimę proceſſionis officio venerati ſunt, religione ſeruitiũ cumulantes. Erlingi milites qui ſuperiorem regis aduentum munimenti illic ſiti fiducia ſpreuerant, præſentem fugæ declinatione cauebant. Rex ſuperato cliuo, colluſtratæ rupis cacumen miratus, inexpugnabile loci præſidium comprobabat, artis opus tranſcendẽte natura. Fertur interim Erlingum cuiuſdam ſinus anguſtias Danorum nauigationi opportunas, prohibendi tranſitus gratia crebris machinarum tormentis vallaſſe, plus locorum difficultati quàm proprijs viribus in excipiendo hoſte confidentem. Quapropter rex tarditatis ſuæ diſpendium execratus, vocatos amicos celeritatis exhortatione ſollicitat, erubeſcendum moræ crimen operoſo feſtinationis impẽdio redimẽdum affirmat, quod iam commeatibus quaſi per ocium & inertiam abſumptis, inaniter tempus triuiſſe videãtur. Ea res diuerſo maiorum iudicio excepta eſt, variaq; ſententia duces cõſiliũ agitabant: alijs tormentorum magiſtros expoſitis in terram equitibus deturbandos, obiectaſq; rates trãſitu ſubmouendas hortantibus: alijs in tantas anguſtias ingenti claſſe temerè pro-

Beneuolentia mirandus effectus.

currendum vetantibus. Quidam hostibus laxiore freto prӕteritis, regionem armis occupandam censebant. Protinus enim Erlingum aut pugnandi, aut fugiendi necessitate perstrictum, quęsita locorum pręsidia relicturum. Alij vero absentis periculi prӕsentem metum ridentes, non antè deliberatione agendum docebãt, quàm res se propius inspectandam dedisset. Hi celeri processu vtendum hortantes otiosӕ nauigationis moras amputari iubebant. Ita cunctorum sententia variãte, Nicolaus quidã cognomẽto Bos natu quàm virtute nobilior, mirari se inquit, cur iuris ratione vtentibus, inclytoq; solo natis, amœnissimę patrię gremio relicto tot inculta locorum spacia pererrare liberet: prӕsertim quibus nihil prӕter aspera saxa, atq; inuias rupes occurreret. Eò siquidem demẽtiӕ ventum esse, vt vltimę ӕrumnӕ summarum voluptatum loco ducantur. Nam si regem Noruagia potiri contingat fore vt plus laboris ex vtroq; regno, quam voluptatis ex altero sit percepturus. Prӕterea cum iam labentium alimentorum necessitas vrgeat, si longius nauigatio proferatur haudquaquam commeatus reditui suffecturos. Hӕc ab eo timidius quàm prudentius dicta, silentio probari videbantur. Quod dictum Absalon diuersa à cӕteris ӕstimatione commensus, dimissis amicis solitarium regem acrius obiurgare cœpit, quod Nicolai sententiam summa reprehensione dignam taciturnitate probauerit, eamq; plenis contumelię responsis prӕdamnare passus non sit. Quӕ enim ab eo per ludibrium dicta videbantur, acerrima factionis incitamẽta fuisse. Cuius si comitatum nullo in momento posuisset, cunctaq; eo desertore quàm comite melius exequenda dixisset, cӕteros vnius rubore permotos, similis opprobrij metu silentium acturos. Nunc vero cum aut consenserit, aut consentire visus fuerit, neq; palàm eum timiditatis exprobratione confuderit, breui complures licentiori impunitatis exẽplo protractos, similibus monitis succlamaturos. Nec secus ac prӕdixerat accidit. Nam cum principes omni studio redeũdi cupiditatẽ processui prӕferrent, eamq; manifestis votis prosequi non auderent, plebẽ clandestinis incitamentis instinctam seditiosis armauere cõsilijs. Ex qua quidam petulantioris audaciӕ, explorata Absalonis audacia cuius in protrahenda expeditione pertinaciam causabãtur, nauẽ eius silicibus petiuere. Sed à remigibus mox excepti, quanquam numero prӕstarent, terga vertere. Quorum dementiam rex debita animaduersione persecutus non est, abunde eos hoc fugӕ dedecore punitos existimans. Inde ad sinum Porturiam egregia Siuardi victoria inclytum, vbi scilicet innumeram classem tribus ab eo nauigijs subactam ferunt, velificatũ est. Illic è Iutensibus aliqui iniquissima gubernatorum exhortatione prouecti, concione facta, remissionem expeditionis violenta succlamatione poscebant. Ad quos comprehendendos milites sub ignoto cultu missi, aliquandiu in eorum concilio obscurata sui notitia consederunt. Tandem à circunstantibus agniti, veste quã latendi gratia sumpsere discussa, correptos seditionis autores obtorta gula secũ traxere. Qui cum ad naues abducti fuissent, graues regi pœnas vapulando dedere. Qui quo punitiores forent vicissim in vndas demittebantur, iisdemq; extracti, renouatis verberibus mulctabantur. Post hӕc eo loci processum vbi solstitij ӕstiualis tempore inusitatę claritatis noctes sensere, dieiq; tam similes, vt minimum temporum discrimen videretur. Ad quarum lumen, solis beneficio procuratum, leui contemplatione exiles literӕ legi poterant. Illic Iutensiũ magnates, quos aut metus, aut impatientia stimulabat regem apertis repetendӕ patriӕ monitis aggressi, inopem alimentorum expeditionem dimitti iubebãt. Anno postero si animus in sentẽtia mansisset, non per prolixos Wicensiũ partium anfractus, sed e Wendilӕ finibus directę nauigationis compendio reuersuram. Quorum voces etiam querulum inediӕ vulgus adiuuit, adeò vt nemo ex plebe esset, qui non rerum inopię citato reditu subueniendum clamaret. Ita rex obstrepẽte multitudinis imperio proposito cedere compulsus, soluendӕ expeditionis sententiam protulit. Et ne hostẽ omnis incommodi expertem relinqueret, prӕstantissimis totius Noruagiӕ nauigijs secum abductis, peregrina patriam classe ditauit. Ita quorundam Iutorum impatientia maxima victoriӕ spes subruta est: quia si debita cœpto perseuerantia nõ deesset, res Noruagica sub Danis mansisset. Noruagiensis nobilitas quӕ venienti regi

Noctes claræ in solstitio æstiuali.

regi comes extiterat,linquendæ patrię pudore reuertentem prosequi supersedit. Interea dum hæc geruntur, Rugianorum ex regis longius agentis occupatione fidentium defectio incidit. Qui cum finita hyeme expeditionem aduersum se destinari cognoscerent, quendam conspectioris ingenij ac facundiæ politioris subornant, qui regis propositum exquisita adulationis arte subuerteret. Quod cum minime efficere quiuisset,reditu suo hostium aduẽtum præcurrere noluit,ne aut ciuibus bellum dissuadendo suspectus, aut concitando perniciosus existeret. Igitur Absalonem vti se comitem pateretur orauit, quoad eius consilium à ciuibus posceretur, quod stolidæ mentis hominibus plus requisita quàm oblata consilia placere soleãt. Rex varias Rugiæ partes adortus,cum vbiq; prædæ,nusquam vero pugnæ materiam reperisset, fundendi sanguinis auiditate perductus, vrbem Arkon obsidione tentauit. Hæc in excelso promontorij cuiusdam vertice collocata, ab ortu,meridie, & aquilone non manu factis sed naturalibus præsidijs munitur, præcipitijs mœnium speciem pręferentibus,quorum cacumen excussæ tormẽto sagittæ iactus æquare non possit. Ab ijsdem quoq; plagis circunfluo mari sepitur, ab occasu vero vallo quinquaginta cubitis alto concluditur. Cuius inferior medietas terrea erat,superior ligna glebis intersita continebat. Septentrionale eius latus fonte irriguo scatet,ad quẽ muniti callis beneficio oppidanis iter patebat. Huius quondã Ericus vsu violentius intercluso, non leuius siti quàm armis obsessos premebat. Medium vrbis planicies habebat, in qua delubrum materia ligneum opere elegantissimum visebatur,non solum munificentia cultus,sed etiam simulacri in eo collocati numine reuerendum. Exterior ædis ambitus accurato cælamine renitebat, rudi atq; impolito picturæ artificio varias rerum formas complectens. Vnicum in eo ostium intraturis patebat. Ipsum vero fanũ duplex septorum ordo claudebat. E quibus exterior parietibus cõtextus,puniceo culmine tegebatur. Interior vero quatuor subnixus postibus,parietum loco pensilibus aulæis nitebat,nec quicquam cum exteriore præter tectum & pauca laquearia cõmunicabat. Ingens in æde simulacrum omnẽ humani corporis habitum granditate transcendens, quatuor capitibus,totidemq; ceruicibus mirandum perstabat, è quib. duo pectus, totidemq; tergum respicere videbantur. Cæterum tam ante q̃ retrò collocatorum vnum dextrorsum,alterum læuorsum contemplationem dirigere videbatur. Corrasę barbæ,crines attonsi figurabantur,vt artificis industriam Rugianorum ritum in cultu capitum æmulatam putares. In dextra cornu vario metalli genere excultum gestabat,quod sacerdos sacrorũ eius peritus,annuatim mero perfundere consueuerat,ex ipso liquoris habitu sequentis anni copias prospecturus. Læua arcum reflexo in latus brachio figurabat. Tunica ad tibias prominens fingebatur,quæ ex diuersa ligni materia creatæ, tã arcano nexu genibus iungebantur, vt cõpaginis locus non nisi curiosiori contemplatione deprehendi potuerit. Pedes humo contigui cernebantur,eorum basi intra solum latente. Haud procul frenum ac sella simulacri,compluraq; diuinitatis insignia visebãtur. Quorum admirationem conspicuæ granditatis ensis augebat, cuius vaginam ac capulum præter excellentem cælaturæ decorem,exterior argẽti species cõmendabat. Solennis eidem cultus hoc ordine pendebatur. Semel quotannis post lectas fruges promiscua totius insulæ frequentia ante ædem simulacri litatis pecudum hostijs,solenne epulum religionis nomine celebrabat. Huius sacerdos præter communem patriæ ritum barbæ comæq; prolixitate spectandus, pridie quàm rem diuinam facere debuisset sacellum(quod ei soli intrandi fas erat)adhibito scoparum vsu diligẽtissime purgare solebat,obseruato ne intra ædem halitũ funderet. Quoquoties capessendo vel emittendo opus habebat, toties ad ianuam procurrebat, ne videlicet dei præsentia mortalis spiritus contagio pollueretur. Postero die populo præ foribus excubante detractum simulacro poculum curiosius speculatus, si quid ex inditi liquoris mensura subtractum fuisset, ad sequentis anni inopiam pertinere putabat. Quo annotato,præsentes fruges in posterum tempus asseruari iubebat. Si nihil ex consuetæ fœcunditatis habitu diminutum vidisset, ventura agrorum vbertatis tempora prædicabat. Iuxta quod auspicium,instantis anni co

Simulacrum Rugianorum Iani simile.

pijs nunc parcius, nunc profusius vtendum monebat. Veteri deinde mero ad pedes simulacri libamenti nomine defuso, vacuefactum poculū recenti imbuit: simulatoq; propinandi officio statuam veneratus, tum sibi, tum patriæ bona, ciuibusq; opum ac victoriarum incrementa solennium verborum nuncupatione poscebat. Qua finita, admotum ori poculum nimia bibendi celeritate continuo haustu siccauit, repletumq; mero simulacri dexteræ restituit. Placenta quoq; mulso confecta rotundę formę, granditatis vero tantæ vt penè hominis staturam æquaret, sacrificio admouebatur. Quam sacerdos sibi ac populo mediam interponens, an à Rugianis cerneretur percontari solebat. Quibus illam à se videri respondentibus, ne post annum ab hisdem cerni posset, optabat. Quo precationis more non suum aut populi fatum, sed futura messis incrementa poscebat. Consequēter sub simulacri nomine præsentem turbam consalutabat, eamq; diutius ad huius numinis venerationem sedulo sacrificij ritu peragendam hortatus, certissimum cultus præmium, terra mariq; victoriam promittebat. His ita peractis reliquum diei plenis luxuriæ epulis exigentes, ipsas conuiuij dapes in vsum conuiuij, & gulæ nutrimenta vertere, consecratas numini victimas intemperantiæ suæ seruire cogētes. In quo epulo sobrietatem violare pium æstimatū est, seruare nefas habitum. Nummus ab vnoquoq; mare vel fœmina annuatim in huius simalacri cultum dono nomine pēdebatur. Eidem quoq; spoliorum ac prædarum pars tertia deputabatur, perinde atque eius præsidio parta obtentaq; fuissent. Hoc quoq; numen trecentos equos descriptos, totidemq; satellites in eis militantes habebat: quorū omne lucrum seu armis, seu freto quæsitum, sacerdotis custodiæ subdebatur. Qui ex earum rerum manubijs diuersi generis insignia ac varia templorum ornamenta cōflabat, eaq; obseratis arcarum claustris mandabat: in quibus præter abundantem pecuniam, multa purpura vetustate exesa cōgesta fuerat. Illic quoq; publicorum munerum ac priuatorum ingens copia visebatur, studiosis beneficia poscentium votis collata. Hanc itaq; statuam totius Sclauiæ pensionibus cultā, finitimi quoq; reges non absque sacrilegij respectu donis prosequebantur. Quam inter cæteros etiam rex Danorum Sueno propitiandi gratia, exquisiti cultus poculo veneratus est, alienigenæ religionis studium domesticæ præferendo: cuius postmodum sacrilegij infœlici nece pœnas persoluit. Alia quoq; fana compluribus in locis hoc numen habebat, quæ per supparis dignitatis, ac minoris potentiæ flamines regebantur. Præterea peculiarem albi coloris equum titulo possidebat, cuius iubę aut caudæ pilos conuellere nefarium ducebatur. Hunc soli sacerdoti pascendi, insidendiq; ius erat, ne diuini animalis vsus quo frequentior hoc vilior haberetur. In hoc equo opinione Rugiæ Suantouitus (id simulacro vocabulum erat) aduersum sacrorum suorum hostes bella gerere credebatur. Cuius rei præcipuum argumētum extabat, quod is nocturno tempore stabulo insistens, adeo plerunque mane sudore ac luto respersus videbatur, tanquam ab exercitatione veniendo magnorum itinerum spacia percurrisset. Auspicia quoq; per eundem equum huiusmodi sumebātur. Cum bellum aduersum aliquā prouinciam suscipi placuisset, ante fanum triplex hastarum ordo ministrorū opera disponi solebat: in quorum quolibet binæ è transuerso iunctæ, conuersis in terram cuspidibus figebantur, æquali spaciorum magnitudine ordines disparante. Ad quos equus ductandæ expeditionis tempore solenni precatione præmissa, à sacerdote è vestibulo cum loramētis productus, si propositos ordines antè dextro quàm læuo pede transcenderet, faustum gerendi belli omen accipiebatur. Sin læuū vel semel dextro prætulisset, petēdæ prouinciæ propositū mutabatur. Nec prius certa nauigatio præfigebatur, quàm tria continue potioris incessus vestigia cernerentur. Ad varia quoq; negotia profecturi, ex primo animalis occursu, votorum auspicia capiebāt. Quæ si læta fuissent, cœptum alacres iter carpebant: sin tristia, reflexo cursu propria repetebant. Nec sortium eis vsus ignotus extitit. Siquidem tribus ligni particulis parte altera albis, altera nigris, in gremium sortium loco coniectis, candidis prospera, furuis aduersa signabant. Sed ne fœminæ quidem ab hoc scientiæ genere immunes fuere. Quippe foco assidētes, absq; supputatione fortuitas in cinere lineas de-

Sordida Satanicaq; religio, cur pura diuinaq; præsumatur esse.

scri

idescribebant. Quas si pares numerassent, prosperæ rei præscias arbitrabantur: si impares, sinistri prænuntias autumabant. Huius igitur vrbis non magis rex muni mēta quàm ritus euertere cupiens, vniuersæ Rugiæ profanos cultus eius excidio deleri posse arbitrabatur. Neq; enim dubium habebat, quin extante simulacro facilius gentis mœnia quàm sacrilegia domarentur. Itaq; quò ocyus expugnationē perageret, ingentem lignorum materiam faciēdis machinis opportunā, magna cum totius exercitus fatigatione propinquis è syluis petendam curauit. Quibus dum artifices coaptandis intenderent, frustra his rebus operā dare asseuerabat, sperato citius vrbem capturos. Interrogatus quonam id augurio deprehensum haberet, ex hoc potissimū augurari se dixit, quod Rugiani quondam à Karolo Cæsare expugnati, sanctumq; Vitum Coruegiensem religiosa nece insignem, tributis colere iussi: defuncto victore, libertatem reposcere cupientes, seruitutē superstitione mutarunt, instituto domi simulacro quod sancti Viti vocabulo censuerunt. Ad cuius cultum contemptis Coruegiensibus, pensionis summā transferre cœperunt, affirmantes domestico Vito contentos, externo obsequi non oportere. Quam ob rem Vitum veniēte sui sollennis tempore eorum mœnia turpaturum, à quibus tam similem monstro figurā acceperit. Merito nanq; eum ab his iniuriarum pœnas exigere debere, qui venerabilem eius memoriā sacrilego cultu complexi fuerunt. Hoc se non ex somniorum aut rerum accidentiū coniectu ris, sed sola præsagientis animi sagacitate colligere testabatur. Admirabilior cunctis quā credibilior prædictio extitit. Et quoniā insula Archonensis quæ Withora dicitur, à Rugiæ cōplexu paruula freti interriuatione, quæ vix fluminis magnitudinem æquare videatur abrumpitur, ne eò loci vlla Archonensibus auxilia por rigerentur, missis qui transitum obseruarent, hostemq; traiectu prohiberent: cætera manu vrbis obsidionem arripuit, ac primū operam tormentis vallo applican dis exhibuit. Absalon inter manipulos castrorū loca distribuere iussus, designādi officium mensurato inter maria spatio exequebatur. Interea oppidani portā vrbis quo minor eam attentandi facultas pateret, ingenti glebarum aceruo perstruxerant, aditumq; coacta cespitum compage claudētes, tantum ex eo opere fiduciæ contrahebant, vt turrim quę supra portā sita fuerat, signis tantū aquilisq; protegerent. Inter quas erat Stanitia magnitudine ac colore insignis, cui tantum venera tionis à populo Rugiano tributū est, quantum omniū penè deorū maiestas obtinuit. Eam enim præ se ferentes, in humana diuinaq; grassandi potestatem habebant, nec quicquā eis quod libitū foret illicitum habebatur. Populari vrbes, aras demoliri, fas ac nefas in æquo ponere, cūctosq; Rugiæ penates aut ruinis aut incē dijs euertere potuisset: tantumq; superstitioni indultū est, vt exigui panni autoritas regiæ potestatis vires transcenderet. Plectentes signo perinde ac diuino gesta mini honorē habebant, officijs damna, iniurias obsequijs rependentes. Interea varijs inchoandæ obsidionis operibus insistente exercitu, alijsq; stabula, alijs ten toria ad necessarios vsus militari procuratione versantib. regē vero diurni caloris intēperantiā ocio atq; vmbraculis leniente, Danorū fortè pueri plenis petulantię excursibus ad vallum perducti, contortos funda lapillos in propugnacula iacere cœperunt. Quorū ingenio delectati magis Archonenses quàm territi, similes lusui nisus armis excipere erubescebāt, ob idq; eos spectare quàm repellere maluerunt. Adolescentibus subinde puerorū cœptū in consimili prouocationis genere æmulantibus, spectādi voluptate deposita ægre pugnā capessunt. Iuuenes quoq; nostri relictis variæ occupationis officijs, ad auxilia socijs ferenda concurrunt, equitibus ista puerilium exercitiorū loco ducētibus. Ita res paruulis ac penè despica bilibus initijs cœpta, grandē haud leui in momento ponēdi certaminis progressum accepit, paulatimq; puerilis ludi incitamentū ad serium virilis pugnę modū prorepsit. Fortè autem egesta portæ humus, in antri siue crepidinis formā subsidēte, glebarū mole cōcesserat, vastusq; inter turrim & cespites hiatus patebat. Quē cum egregij animi ignotus iuuenis, gerendarū rerum proposito opportunū animaduerteret, attingendi eius opem à socijs implorauit, quo si ipsorum auxilio præ cessisset, expugnationē illico subsecuturā, seq; victorię gradū facturū spondebat.

Mirabilis rerum futurarū præsagiendi ratio.

Stuarita.

Quibus quonam modo iuuari posset percõtantibus, telorum cuspides quis tanq̃ scalis euaderet, medijs cespitũ locis immergi præcepit: eoq; negocio subuectus, postquam animaduertit ita se vndiq; eius antri præsidio vallatũ vt ab hostibus lædi non posset, extruendi ignis gratia stramentũ poposcit. Interrogatus an accendendi eius materiam haberet, ferrum sibi ac silices suppetere respondit, p̃monito vt æstuãte incendio ab hisdẽ descẽsurus exciperetur. Igitur foci nutrimẽta circũspicientibus, fors materiã obtulit. Fortè enim quidam ad necessarios vsus onustũ stipula currum agebat: qua direpta alius alij fasciculos iacientes, eosq; cuspidibus affixos iuueni porrigentes, breui patulũ repleuere cauum, turris desertione tutos aditus dante. Nam oppidanos partim rei ignorantia, partim turris inanitas fefellit, cuius etiã prominẽs latitudo oppugnatoribus ab vtroq; latere p̃sidio fuit. Quæ cum repentino igne correpta conflagrare cœpisset, incendij autor facto victoriæ gradu, excipientib. socijs solo illabitur. Cõspecto fumo oppidani improuiso periculo attoniti, igni prius an hosti resisterent, ambigebant. Tandẽ collectis animis summa vi incendio occurrũt, omissoq; hoste bellũ cum flammis gerere cœperũt, nostris extinctionẽ p̃hibere conãtibus, vt ex pari his reprimẽdi incendij, illis protegẽdi cupido incessisse videretur. Tandẽ aqua defecti flãmas lacte sparsere, quæ tanto vehementius incendiũ concepere, quanto hoc liquoris genere sæpius perfundebãtur. Ea res plurimũ incrementi incẽdio adiecit. Orto deinde clamore rex spectandi gratia extra castra progressus, simulq; euentus admiratione concussus, cum dubiũ haberet an ignis vllũ expugnatiõi momentũ adijceret, quid factu op⁹ potissimũ foret, ex Absalone p̃quirere institit. Ille regẽ ne se puerilib. cœptis inseret, aut quicq̃ inexplorato negotio repente aggrederetur hortatus, magnopere rogare cœpit, vt sibi primũ an ignis potiendæ vrbis efficax esset, speculari permitteret. Nec rem perscrutari cũctatus, clypeo dũtaxat ac galea tectus portã accessit, iuuenesq; eam oppugnare conãtes, hortari ad cõfouendũ incendiũ cœpit. Quod accensis vndiq; nutrimentis euectũ, postiumq; ac columnarũ roboribus alitum, ligneum turris pauimentũ absumpsit: ac deinde summa corripiens, singulare simulacri signũ, aliaq; domesticę religionis insignia cineri ęquauit. Quod postquã rex nuntiãte Absalõe accepit, eiusdẽ monitu vrbẽ corona cingi præcepit, ac protinus sella extra castra posita pugnæ spectator cõsedit. Tunc quidã Danicę militię fortissimus adolescẽs, dum ad propugnacula ante alios eximia capessendæ laudis auiditate euadere niteretur, letaleq; ictũ corpore excepisset, ita collabẽdo se gessit, vt non fato oppressus ruere, sed de industria saltũ edere videretur. Qua virtute pulchrius dimicauerit an occiderit, incertum reliquit. Pomerani quoque sub Kazimaro & Bugiszlauo ducibus, spectante rege dimicare egregiũ rati, audacissima vrbis oppugnatione singulare virtutis specimen ediderunt. Quorũ excellens opera grata admiratione regis oculos permulsit. Ex oppidanis complures ancipiti periculo circunuenti, partim incendio, partim hostilium telorum impulsu prostrati cadebãt, incertumq; erat plus ignem an hostem metui oporteret. Quidam vero salute postposita adeò obstinatã ac perseuerantẽ vrbis defensionem egerũt, vt simul deflagrati aggeris excidio obruerentur, seq; super mœniũ suorum rogum proiectos, communibus flammis cremandos præberent. Tanta siquidẽ patrij munimenti charitate tenebantur, vt eius ruinarũ socij quàm superstites existere pręoptarent. Ita desperatis oppidanorum rebus, excidioq; & morti propinquãtibus, quidam è propugnaculis excelsa voce clamitans, Absalonis alloquiũ postulabat. Quem Absalon in tranquillissimam vrbis partem, quæ scilicet à cæde plurimum strepituq; distaret secedere iussum, quidnã afferret interrogat. Ille vocis affectũ manu ac gestibus prosecutus, bellica nostrorum opera relaxari poscebat, quoad oppidanis deditionem arripere liceat. Negat Absalon vllã oppugnatiõis remissionem fore, ni & ipsi pariter à prohibendo incendio operam retraxissent. Quã cõditionem Barbaro comprobante, acceptas preces illico regi porrexit, eoque protinus hac de re euocatos pugna principes consulente, Barbari votis annuendum subiũxit, dicẽdo oppidanis grassantis incẽdij impetũ hoc difficilius, quo tardius sopituros. Quod si reprimere destitissent, etiã remoto hoste victoriã igni daturos.

Incendiũ quò magis extinguendi sui gratia lacte fuit aspersum, eo vehemẽtiores flammas concepit.

Nostros

Noſtros vero tametſi ocio indulgerent, id propugnantiũ flammarum viribus obtenturos,quod ne proprijs quidẽ aſſequi valuiſſent. Quod quanquã ad horam armis abſtineant ocioſos exiſtimandos non eſſe,pſertim alieno miniſterio ſine vllo ſui diſcrimine præliantes. Probato cõſilio rex oppidanos in fidẽ hac lege recepit, vt ſimulacro cum omni ſacra pecunia tradito, captiuos Chriſtianos ergaſtulo liberatos abſq; redemptione dimitterent,omniaq; verę religionis momenta Danico ritu celebranda ſuſciperent. Quinetiã vt agros ac latifundia deorũ in ſacerdotiorum vſus conuerterent, ſeq; quoties res poſceret, Danicæ expeditiõis comites exhiberent,nec vnquã accerſiti,regis militiam proſequi ſuperſederent.Præterea annuatim ex ſingulis boum iugis quadragenos argenteos tributi nomine penderent,totidẽq; obſides in earũ conditionũ firmamentũ præſtarẽt.Quo audito,populus repentinis ſeditionis facibus inflãmatus,hoſtiliſq; prædæ ac ſanguinis cupidus, magnopere queri cœpit, quod propinquæ victoriæ præmijs ſpoliatus, nihil ex tanta fatigatione præter ictus & vulnera retuliſſet,quodq; ſibi de penè victo hoſte tot iniuriarũ vltionem ꝓprio arbitrio exigere non licuerit,præfatus illorum ſaluti iam cõſuli, de quibus tot ſpoliorũ,tot domeſticarũ cladium minimo negocio ſpecioſiſſima vindicta accipi potuiſſet. Præterea deſerturũ ſe regem,quod vrbem capi paſſus non ſit,exiguamq; pecuniã ingẽti victoriæ prætulerit,minitatus eſt.Talibus rex obtrectationis ſibilis vexatus,quo longius ſtrepitu abeſſet, principes extra caſtra perductos, deditionẽ vrbis an direptionem probent perquirit. A quibus Abſalon quidnã ea de re ſentiret diſſerere iuſſus: munitionẽ quidem capi,ſed non ſine diuturno obſidionis impendio poſſe,aſſeuerabat. Quanquam enim ſtudia ſua ſiniſtra vulgi interpretatione exciperentur, malle ſe tamẽ apud malignos eorum æſtimatores ob ſalutares monitus diſplicere, q̃ ſociorum ſalutẽ tãta rerum vtilitate ſubuertere.Nam etſi ignis potius cœleſti miraculo quàm vlla mortalium opera accenſus,ſuperiores aggeris partes quæ lignis humoq; conſtabant,propemodum in cineres redegiſſet,inferiorum tamẽ ſolidiorem compagem incendio non ceſſurã,quæ altitudine ſua haud facile hoſtium incurſui pateat. Ad hæc oppidanos cuncta penè incendij loca luteis refeciſſe figmentis, eoſq; partim flammarum viribus arceri,partim præſidio muniri,quarũ aſperitas noſtris nõ minus oppugnationis,quàm illis defenſionis impedimentũ ingerere videatur. Præterea ſi incolumitas Arkonenſibus negaretur,fore vt cæteræ Rugianorũ vrbes neceſſitate in virtutẽ conuerſa,hoc acrius quo deſperatius rebellarent.Quos ſi in fidem recipi cõperiſſent,facile eodem exemplo ſalutis conſilia circunſpicerẽt. Cum ergo multarum vrbiũ expugnationẽ ſola expeditione concludere,quàm vnius obſidioni pertinacius inhærere præſtantius ducatur,deditionis oblata reſpui non oportere. Sin cæteris ſecus videatur inuiolatos obſides mitti debere, ne parũ ſyncera fide cum eis actũ exiſtimari poſſet,aut gentis noſtræ promiſſioni præter ſolitum vlla lubricitatis labes accederet. Hanc ſententiã maximus põtifex Eskillus cõſentaneis ſuffragijs fraudare paſſus non eſt,dicẽdo plebem patribus, non plebi patres obtẽperare debere,neq; par eſſe maiores minorũ arbitrio cedere. Quî autem optabiliorẽ victoriã acquiri poſſe,quàm alienæ religionis populũ non ſolum tributis,verumetiã Chriſtianis ſacris ſubiectũ efficere? Sed etiã potius Arkonenſium opera aduerſum reliquos hoſtes vtendũ,quàm cædibus inhiandum monebat:quippe ſubiugare hoſtem quàm necare tanto præſtantius eſſe,quantũ pietas à ſeueritate diſtare cognoſcitur:inſuper aliquanto ſatius fore,complurium munitionũ præſidia pariter occupare,quàm vnius obſidionẽ omniũ expugnationi præponere.Ea monitorũ ratione permotos principes, tam ſuæ quàm Abſalonis ſentẽtiæ aſſenſores effecit. Rex quoq; eodem conſilij vigore firmatus,infeſtas populi voces clauſis patiẽtia auribus reſpuit.Quibus ad curãda corpora dimiſſis, Abſalon ſuſcipiendorũ obſidum mandatũ amplexus,partim liberorum pignora recipiebat,partim parẽtes in craſtinũ vſq; pro liberis admittebat. Eodẽ proximæ noctis hora cõcubia quietem capiẽte,ingens Barbari clamor inſonuit, Guthskalki quo Abſalon apud Sclauos interprete vtebatur copiã flagitãtis. Qui hac voce excitus,quidnã Barbarus afferret mutuo clamore perquirit. Ille poſtulato Abſalo-

nis aditu,propius accedere permiſſus,eumq́; extra tentoriũ ad ſe progreſſum per interpretẽ alloquutus,impẽſius orare cœpit,permitteret ſibi Karẽtinis Arkonẽſium fortunæ nuntiũ afferre,hortariq́; vt ſimilibus pactis exitiũ præcurrẽtes,ſuam atq; vrbis incolumitatẽ paciſci non differant, præfatus ſe voluntatis eorũ indiciũ poſtridie relaturum. Præterea ſe patre Littogo Karentiæ natũ, Granzamq́; dici aſſeuerabat,præſentis vrbis non ciuem,ſed aduenam eſſe,nec in eam ſponte profectũ,ſed cum alijs inter ſupplementa tranſmiſſum. Quod ne fraudulenter aſſerere putaretur,debilitatũ vulnere lacertum oſtendit,ſine cuius vſu ciuibus opem ferre nõ poſſet. Abſalon in homine tam grauiter affecto parũ momenti hoſtiũ viribus accedere iudicans,paruiq́; ducens pugnæ an deditionis hortator exiſteret,petitionẽ eius ad regis arbitriũ relegauit: ac protinus Waldemarũ è ſomno excitatũ conſuluit. A quo rem arbitrio ſuo tractare iuſſus,expectanti Barbaro, omnia à rege præter tridui inducias cõceſſa reſpondit,ſollicite prouidẽs ne hoſtibus longũ muniendæ vrbis tempus daretur. Ceterũ inſequentis diei ſpacium ne omniũ induciarũ expertẽ dimitteret pollicetur, præfatus ni in littore quod vrbi ſuæ proximũ foret,ſe cum omni Rugiæ primatu tẽpore prædicto obuiũ præbuiſſet,vlteriore pactionis aditu carriturũ. Poſtero die Esbernus ac Suno,iubẽte rege ſimulacrũ euerſuri,quod ſine ferri miniſterio conuelli nequibat, aulæis quibus ſacellũ tegebatur abſtractis,famulos ſuccidendi officiũ arripere iuſſos,attẽtius monere cœperũt vt aduerſum tantæ molis ruinã cautius ſe gererent,ne eius pondere oppreſſi,infeſto numini pœnas luere putarentur. Interea fanũ ingens oppidanorum frequentia circunſtabat,Suantouithũ talium iniuriarum autores,infeſtis numinis ſui viribus inſecuturũ ſperantium. Iamq́; ſtatua extrema tibiarũ parte præciſa,propinquo parieti ſupina incidit. Cuius extrahẽdæ gratia Suno miniſtros ad eiuſdem parietis deiectionem hortatus,cauere iuſſit,ne ſuccidendi auiditate pericula ſua parũ diſpicerent, neu ſe labenti ſtatuę per incuriã proterendos obijcerent. Ruinã ſimulacri non ſine fragore humus excepit. Præterea frequens ædem purpura circunpẽdebat,nitore quidẽ prædita ſed ſitu tam putris vt tactũ ferre nõ poſſet. Nec ſylueſtriũ beſtiarũ inuſitata cornua defuere,nõ minus ſuapte natura, quàm cultu miranda. Dæmon in furui animalis figura penetralibus excedere viſus,ſubito ſe circũſtantiũ luminibus abſtulit. Igitur oppidani ſimulacro vrbe egerendo funes inijcere iuſſi,cum id priſtinæ religionis metu per ſeipſos exequi non auderẽt,captiuis exterisq́; quæſtũ in vrbe petentibus,vt illud eijcerẽt imperabãt: ignobiliũ hominũ capita diuinæ iræ potiſſimũ obiectanda ducentes. Quippe domeſtici numinis maieſtatẽ,quam tanto cultu proſequi cõſueuerãt,graues è veſtigio pœnas à ſuis violatoribus exacturã putabant. Tum vero variæ incolarum voces exaudiebantur,alijs dei ſui iniurias lamento,alijs riſu proſequẽtibus. Nec dubium quin ingens prudentiori oppidanorũ parti rubor inceſſerit,ſimplicitatẽ ſuam tot annis tam ſtolido cultu deluſam cernenti. Pertractũ in caſtra ſimulacrũ admirãtis exercitus cõcurſus excepit. Nec prius ſibi principes ſpectandi licentiã indulſerũt, quàm plebẽ viſendi ſacietas amouiſſet. Reliquum diei in obſidibus qui pridie remanſerãt accipiendis deductũ eſt. Sed & ſcribæ principũ in vrbem mittũtur,qui ſacerdotali miniſterio rudẽ religionis populũ Chriſtianis ſacris aſſuefacerẽt,eiuſq́; ſacrilegis ſenſibus ſanctitatis diſciplinã ingenerarẽt. Veſpera appetente omnes qui culinis præerant,ſimulacrũ attentatũ ſecuribus, in exigua fruſta aptosq́; foculo ſtipites redegerũt. Crediderim tũc Rugianos priſtinæ piguiſſe culturæ,cum patrium auitumq́; numen quod maxima religione celebrare ſolebant,igni deformiter applicatum concoquendis hoſtiũ alimentis famulari conſpicerent. Poſt hæc noſtri pariter & fanũ cremandũ, & baſilicam lignis machinamentorũ exædificandã curabant,belli inſtrumenta pacis domicilio permutãtes. Itaq́; quod obterendis hoſtiũ corporibus excogitauerãt, ſaluandis eorũ ſpiritibus impẽdebant. Dies quoq; quo theſaurus Suantuitho votorũ nomine conſecratus à Rugianis traderetur,præfigitur. His expletis Abſalon Granzę Karentinenſis ꝓmiſſione ducibus expoſita,cunctisq́; eius experimentũ ſumi debere iudicantibus,cum triginta nauigijs noctu diſceſſit, rege ſub primã lucem inſequi monito

Simulacrum ſumma veneratione coli ſolitum, cibis coquendis adhibetur.

Tantus

Tantus autem Karentinis Arkonensis expugnationis nuntio terror incesserat, vt locum qui ab Absalone prænotatus erat ante præfixum tempus accederent. Illic Granza equo insidens voce eminus missa, quisnam classi præesset, rogabat. Quam postquam ab Absalone ductari cognouit, Granzam se esse confessus, regem Tetislauum cum Iarimaro fratre & vniuersis Rugianæ nobilitatis proceribus aduenisse perdocuit. Quos Absalō interposita fide naue exceptos, ac per omnia Arkonensium exemplo deditionem pactos, ad regis aduentum vsq; detinuit. Quo per omnia pactionibus assentiente, solo Iarimaro ex Rugianorum optimatibus assumpto, vnà cum Suenone Arusiensi Karentiam pergit: reliquos quo tutius vrbem peteret, per Esbernum fratrem epulis allectos, non ante reditum suum dimittendos curauit. Triginta solos domesticos milites secum habebat, quorum maiorē partem orantibus Karentinis ne quid rixæ per eius comites in vrbe cōcitaretur remisit, fiduciaq; quàm familia abundantior ad vrbem contendit. Hæc vndiq; secus voraginibus ac lacunis vallata, vnicum palustri ac difficili vado aditum habet. Quo si quis incautis vię excessibus aberrauerit, in profundū paludis incidat necesse est. Hoc vadum emensis, prætētus vrbi callis occurrit, hic ad portam ducit, mediusq; vallum ac paludem interiacet. Itaq; Karentini quò deditionem suam concinniorem efficerent, sex milium numerum explētes armati sese portis effundunt, viáq; nostrorum progressui opportunā suffixis humo cuspidibus, diuersa acie circūstare cœperunt. Quo aspectu stupentem Suenonem rogantemq; quidnam sibi hostium vellet excursus, Absalō metu carere præcepit, eorum egressionem ab obsequendi studio profectam docendo. Qui si nocendi animum gererent, facilius intra vrbem facinus exsequi potuissent. Quanta porrò illum fiducia præditum æstimemus, qui capitis sui potestatē armati hostis ancipiti arbitrio tam facile credere non dubitauit? Sed & milites eius exemplo firmati, nec vultu nec ordine mutato parem procedendi constantiā seruauerunt, plus spei in vnius Absalonis præsidio quàm metus in hostium multitudine reponētes. Transgressos vadū, viamq; vallo citeriorem aggressos, Karentini qui se hinc inde centuriauerant, humi prostratis corporibus, perinde ac superos adorandi officio venerati sunt, exsurgētesq; eorū vestigia beniuolo studio consectari cœperunt. Iocundus Absalonis ingressus, aui do egressionis populo extitit. Neq; enim vt priuatæ rei legatus, sed tanquā publicę pacis minister excipitur. Insignis hic vicus triū præpollentium fanorum ædificijs erat, ingenuæ artis nitore visendis. Iis tantum penè venerationis priuatorū deorū dignitas conciliauerat, quantum apud Arkonēses publici numinis autoritas posse debat. Sed & hic locus vt pacis tempore desertus, ita tunc frequentibus habitaculis consertus patebat. Quorum altitudinis tres ordines fuere, infimo, medij, supremiq; ponderibus sustentamentum præbente. Quinetiam tantæ consertionis angustiæ fuere, vt si tormentis in vrbem lapides iacerentur, nudā humum in quā cōciderent non offenderent. Super hæc natus immunditijs fœtor cunctos vrbis penates asperserat, nec minus corpora q̃ metus animos cruciabat. Vnde nostris Karentinos obsidioni resistere nequiuisse conspicuum fuit. Neq; enim eorum tam promptam deditionem vlterius mirari voluerunt, quorum tam arctam necessitatem liquidò peruiderunt. Maius fanum vestibuli sui medio continebatur, sed ambo parietū loco purpura claudebantur, tecti fastigio solis duntaxat colūnis imposito. Itaq; ministri direpto vestibuli cultu, tandem manus ad interiora fani velamina porrexerunt. Quibus amotis, factum quercu simulacrū, quod Rugiæuithū vocabant, ab omni parte magno cum deformitatis ludibrio spectādum patebat. Nam hirundines quæ sub oris eius lineamentis nidos molitæ fuerant, in eiusdem pectus crebras stercorum sordes congesserant. Dignū numen cuius effigies tam deformiter à volucribus fœdaretur. Præterea in eius capite septem humanæ similitudinis facies cōsedere, quæ oēs vnius verticis superficie claudebātur. Totidem quoq; veros gladios cum vaginis vni cingulo appēsos, eius lateri artifex cōciliauerat. Octauū in dextra destrictum tenebat. Hunc pugno insertū firmissimo nexu ferreus clauus astrinxerat, nec manui nisi præcisæ euelli poterat, quæ res truncandæ eius occasio exstitit. Spissitudo illi supra humani corporis habitū erat: longitu

do vero tanta vt Absalon supra primam pedum partẽ consistens ægre mentũ securicula quã manu gestare consueuerat,æquaret. Hoc numen perinde ac Martis viribus præditũ,bellis præesse crediderant. Nihil in hoc simulacro iocundũ visentibus fuit,lineamentis impoliti cælaminis deformitate sordentibus. Iamq; famuli maxima cum totius vrbis exanimatione, tibijs eius secures applicare cœperunt. Quibus abscissis,comitãte sono lapsus terræ trũcus impingitur. Hoc viso oppidani,Dei sui viribus insultãtes religionẽ mutauere contẽptu. Nec eius excidio contẽtæ, satellitũ manus ad Poreuithũ simulacrum quod in proxima æde colebatur auidius porriguntur. Id quinq; capitibus consitũ, sed armis vacuum fingebatur. Quo succiso Porenutij templũ appetitur. Hæc statua quatuor facies repręsentãs, quintam pectori insertã habebat, cuius frontẽ læua, mentũ dextera tãgebat. Hęc famulorũ ministerio securibus icta concidit. Has statuas oppidani Absalonis edicto intra mœnia cremare iussi, preces imperio opponere cœperũt, orantes misereatur confertæ vrbis: nec incendio obijciat, quorũ iugulo parcat. Nam si ignis ad vicina prolapsus, vnum è tabernaculis corripuisset, ob eximiã consertionẽ, vniuersa indubitanter conuelleret. Quapropter eas vrbe egerere rogati diu repugnauerunt, quod se membrorũ quorũ ministeriũ imperio exhibuissent, numine pœnas exigẽte vsum amissuros metuerent, contemptũq; religione excusare pergebant. Ad vltimũ Absalonis monitu, Dei qui sibimet opitulari non posset potentiã flocci pendere docti, spe impunitatis accepta, imperio ocyus paruerunt. Nec mirũ si illorũ numinũ potentiã formidabant, à quibus stupra sua sæpenumero punita meminerant. Siquidẽ mares in ea vrbe cum fœminis in concubitũ adcitis, canũ exemplo cohærere solebant. Nec ab ipsis morando diuelli poterant. Interdũ vtriq; perticis e diuerso appẽsi, inusitato nexu ridiculũ populo spectaculũ præbuere. Ea miraculi fœditate solennis ignobilibus statuis cultus accessit, creditũq; est earum viribus effectũ, quod dæmonũ erat præstigijs adumbratũ. Sueno vero quo magis simulacra aspernenda doceret, super ea cum à Karẽtinis eijcerentur sublimis consistere voluit. Quo facto pondus contumelia auxit. Nec minus trahẽtes rubore q̃ onere vexauit, domestica numina alienigenæ pontificis pedibus subiecta cernentes. Dũ hæc à Suenone gerũtur, Absalon tribus cœmiterijs in agro Karẽtino dedicatis, vespere Karentinã redijt: deletisq; simulacris vnà cũ Iarimaro profunda nocte ad naues peruenit, eumq; secũ cœnitare coëgit. Iamq; Absalon ternas cõtinue noctes absq; somno exegerat, adeoq; oculorũ eius aciẽ vigilię debilitauerãt, vt pene viuendi vsum extinguerent. Sequenti luce scribę & qui priuata principũ sacra tractabant, sacerdotiorũ ornamentis donati, regenerandæ per aquam prouinciæ ministeriũ præbuerunt. Itẽ basilicas cõpluribus in locis moliti, priuatę superstitionis tuguria, publicæ religionis domicilijs mutauerunt. Eodẽ die pariter accipiẽdis obsidũ reliquijs vacatũ est. Quo tempore Pomeranorum duces qui Tetislauum regno exuendũ, seq; Rugianæ rei dominiũ in præmiũ militiæ recepturos putabant, postulata abeundi licẽtia, amicitias hostilitate mutarũt. Quæ res ipsis postmodum ac Danis longã belli discordiam interiecit. Vespere portu soluentes se ad proximã continenti insulam appulerunt, illic regi septẽ æqualis magnitudinis arcæ, consecrata deorum numini pecunia refertæ, à Rugianis allatæ sunt. His peractis remittẽdæ expeditionis decretũ vulgatur. Qua reuersa Absolon nouos sacerdotes non solũ ordinis sui insignibus, uerum etiam commeatibus instructos, reuocatis prioribus in Rugiam delegauit, ne alienis impensis utẽdo populũ quem sacris documentis erudituri erãt, in exigẽdis vitæ necessarijs onerarent. Nec prędicationis eorũ ministerio miracula defuere. Siquidẽ cõpluribus debilitate corporis resolutis, per eorũ salutares p̃ces bonę valetudinis habitus recuperatus est. Quod potius lucrandę gẽtis respectu, quàm sacerdotũ, sanctitati diuinitus cõcessum videri potest. A quibus etiã detractæ religionis supplicia varia membrorum strage grauiter exigebãtur, vt manifeste Deum & cultus sui præmiũ, & contẽptus vindictã afferre, putares. Ibidem quoque nuper clarum inauditi generis miraculum incidit. Matrona quædã à viro immerẽs adulterij insimulata, cum purgandæ infamiæ gratia candenti laminæ dexterã obtulisset, subitò ferrũ quod exceptura erat

Præstigiosa miracula dæmonum.

Lamina candente pudicitia probatur.

erat perinde atq; innoxiæ manus contactū fugiens, neglecto pondere, sublime se extulit, penduloq; motu gradiētis fœminæ incessum comitans, cum ante arā iactandū erat, inter religiosam astātiū admiratione proprio impulsu humi decidit. Ea res & mulieris infamiā leuauit, & visentiū animos religioni proniores effecit. Nec temere quidē pudicitiā suā tam ancipitis argumenti iudicio credidit, cui corporis animiq; fiduciā certæ synceritatis conscientia ministrauit. Capta Rugia cū adhuc piraticæ labes cunctos maris nostri secessus fœdaret, solerti Danorū instituto prouisum est vt eorum classe recensita, quarta quæq; nauis aduersum maritimos prædones quoad temporū habitus sineret excubādi officio fungeretur, sicq; quorundam assiduitas vniuersorū laborem absolueret. Tantum enim commodi gens nostra in paucitatis cōtinua, quantū in multitudinis intercisa militia reponebat. In quod munus potissimū iuuenes coniugiorū expertes legi placuit, ne militię studium tori charitate torpesceret. Iisdem Absalon & Christophorus duces adduntur. Qui domestici freti liminibus non contenti, etiā Rugiana littora ac Leuiticos scrutabantur anfractus. Per idē tempus legati regis quos vt sibi paternæ animæ sanctitatem sacris honoribus venerari liceret Romā transmiserat, consentaneas voto literas retulerūt. Quibus cognitis rex omni Danica nobilitate sub edicto Ryngstadium euocata, circa solēne Ioannis quod in æstiuo solstitio colitur, & parenti cœlestes honores, & filio regios celebrare constituit, maxima claritatis incrementa accepturū se ratus, si vna eademq; luce ex ijs alterū ara, alterum corona donasset, vt & huius infantiā regnum reciperet, & illius spiritum publica religio consecraret. Sed neq; se vlla alia ex re tātum voluptatis hausturū credebat, quàm si in filio maiestatis suæ insignia viuus conspicere potuisset. Quinetiā naues à propinqua statione reuocatas, longinquā agere iussit quo citius profundæ barbariæ piratas offenderent, ante feriam quę Ioannis censetur participandę solennitatis gratia reuersuras. Discedētes quoq; præmonuit ne huius generis piratas callidius quàm fortius confligere solitos repente lacesserent, & quibus id consuetudinis sit vt hostili classe superueniēte nauigijs suis in littus subductis, de industria citato cursu latebram petant, hostibusq; liberum instandi locū tribuant. Sed mox vt eorum nauigia ardenti remigū studio passim littoribus applicata conspexerint, improuiso recursu latebris erumpentes eadem brachijs per foros iniectis apprehensa subducant, subductaq; nautis partim lapidū, partim telorū nimbo obrutis ferro perfodiant, ac crebris foraminibus absumant. Hos itaq; tametsi fugere videantur auidius insequendos non esse, quorū non minus fuga q̃ impetus metui debeat: neq; terga prębentibus prępropere innitendū, sed potius & littus composito nauigationis genere petendū, & in aciem iunctis patienter ordinibus descendendū. Hæc agentibus in expedito victoriam fore, quod inermes illi nudisq; penè corporibus dimicantes, plus astu quàm apparatu niti soleant. His monitis incalescentes se in Olandiam appulerunt. Verum quanq̃ Suecones ac Dani inimicitias gererent, ne destinatam paganis cladem Christianis infligerent insulę parcendū duxerunt, religionis concordiam regnorum odijs præferentes. Hic ab indigenis permixtos Estonibus Curos propinquo in portu piraticam exercere perdocti, indicatum sibi locū vt cuiq; nauigationis celeritas suppetebat, cum cōtemptu hostium, regij monitus immemores, certatim subintrant. Quo viso, speculatrix Estonū ratis remigio in altum excessit, obuiaq; nauigatione diffugere quàm sociæ classi visorum nuncium afferre maluit. Quod reliqui piratarum experti, subductis in continentem nauigijs, de industria se propinquæ syluæ fruticibus occultare cœperunt. Quorum commentum Sueno Scolingus & Nicolaus Wendilensis haud callide ęstimantes vehementi remorum impulsu concitatis nauigijs, cum vniuersis remigibus littus insiliunt, vbi protinus fallaci Barbarorum recursu excepti, diuq; cum ijsdem strenue præliati, neglecti regalis consilij pœnas exitio pependerunt. Quibus dum Touo Longus, & Esgerus insignes Absalonis equites auxilio fore gestiunt, quorum spiritum protegere student sociantur funeribus. Talibus sociorum periculis Magnus Scaniensis irritatus magis quàm territus, diuerso littoris aditu similem pugnæ euentum habuit. Horum omnium nauigia Barbari prius remi-

Animus Esberni cuiuſdam ſuis hoſtibus reſiſtendi fortiſſimus.

gibus viduata, mox ſecuribus perfoſſa profundo merſerunt. Has militum ſtrages Chriſtophorus contẽplatus, temperato remigij curſu terris nauẽ abſtinuit. Quæ cum fluctuante prora littori latus aduerteret, tanta ſaxorũ vi ab hoſte petita eſt, vt remiges ſua tantũ corpora munire contenti, aliena attentare nequirent, nec iam inferendis ictibus ſed vitandis vacarent. Hæc poſtquã Esbernus animaduertit, ne ſanguis regius fruſtra ſibi creditus videretur, ſtrenua nauigatione continentẽ petendo medijs ſe iaculantiũ ſaxis immerſit, oneratumq; periculis iuuenẽ ab imminenti exitio nauigij ſui interiectu ſeruauit: Quod protinus Barbari magnis virib. apprehenſum, vulneratis qui proræ præerant, in littus haud ſegniter pertrahendũ curarunt. Esbernus cum ſe tribus ſpiculis baliſta emiſſis, toties ictu fraudatum videret, confracto tormẽto cuius vſum fruſtra tentauerat, à puppi in proram armatus conceſſit, ſolusq; tot hoſtes aliquanto diei ſpacio mira animi corporisq; virtute ſuſtinuit. Tandem ſilicibus adeò contuſus telisq; perſtrictus, vt pedibus quoq; deficeretur, ægrè puppi repetita conſedit. Iamq; à comitibus deſertus (nam cuncti, præter vnum, pellente metu profundo ſe dederant) poſtq̃ barbaros nauigium cuius iam latera dolabris perfregerant inſilire conſpexit, virtutis priſtinæ nõ oblitus, viribus recollectis ſemel iterumq; ac tertio exceptos fugauit, telaq; in ſe cõgeſta acerrime in hoſtem retorſit: auxilio ſibi vertens quod in eius perniciem vis aliena contulerat. Ad vltimum hebetatis neruis, laſſitudinis nimietate confectus, cũ potius debilitati quàm hoſti cedẽs reſumendarũ virium gratia paululum gradum referre cœpiſſet, tam grauem lapidis ictum capite excepit, vt ante puppim pene exanimis collaberetur. Quem cum Barbari conſcenſo nauigio iacentem obtruncaturi concurrerent, vnicus eius comes cum voce ſemianimem ſuſcitare non poſſet, dextera comprehenſum erexit, ſolaq; conſiſtentis imagine propinquas hoſtiũ cateruas repulit. Tanta quippe fortitudinis eius experimenta fuerant, vt aſpectu non minus quàm viribus hoſtem terrerent. Poſtremo ſenſibus redditis, comitem percunctatus cur nam ab eo fatigaretur: poſtquã nauigium Barbaris completum audiuit, priſtino animi vigore, pulſis omnibus, in proram conceſſit, pugnaq; ſtrenue edita, cum viribus propemodũ abſumptis ad malum regredi vellet, rurſum ſemianimis cõcidit: periſſetq; ni eum Chriſtophori remiges ocyus naue exceptũ ſeruaſſent. Quæ res cæteros in littoris acceſſione cautiores effecit. Eo nanq; proſpectius abſtinentes, eminus rem fundis iaculisq; geſſere. Et quoniã rebus vlterius attentandis noctis propinquitas officere videbatur, ſumpto differendæ pugnæ cõſilio, ne qua Barbarorum ratis nocturno portus egreſſu clandeſtina fuga dilaberetur, excubijs obſeruandũ duxerunt. Igitur Barbari cum ſe tantę claſſis obiectu concluſos viderent fortitudinem ex deſperatione capientes, iam non de fuga ſed victoria cogitare cœperunt. Itaq; partim proprijs, hoſtiumq; nauigijs quibus potiti fuerant, partim ſylueſtribus truncis arboreisq; molibus munitionem ad vrbis inſtar ædificant, binos habentem introitus arctos admodum, anguſtijsq; difficiles, quibus quis veluti poſticis ſubmiſſus irreperet: latera quoq; quæ ex nauigijs compegerant velis in multiplices ordines conuolutis exterius imminebant, propugnaculorum vſum à telarum conſertiõnibus mutuantes. Præterea alijs ſectos ſtipites figẽdis ictibus exacuere, alijs littoralia ſaxa iactibus idonea legere curæ fuerat: & ne vlla ex parte remiſſis animis viderentur, bacchantium more cantu choreisq; lętitiam ſimulabant, Danis triſtẽ ſilentio noctem ducentibus. Tunc Lucas Chriſtophori ſcriba nationis Britannicæ, literis quidem tenuiter inſtructus, ſed hiſtoriarũ ſcientia apprime eruditus, cum infractos exercitus noſtri animos videret, mœſtũ ac lugubre ſilentium clara voce prorumpens, ſolicitudinem alacritate mutauit. Siquidem memoratis veterum virtutibus, noſtros ad exigendam à ſociorum interfectoribus vltionem tanta differendi peritia concitauit, vt non ſolum mœſtitiã diſcuteret, verumetiam cunctorum pectoribus fortitudinem ingeneraret. Dictuque incredibile fuerit, quantum virium in noſtrorum animos ab alienigenæ hominis ſermone manauerit. Diluculo redito paucis ad prohibendam hoſtium elapſionem relictis, remoto ab eorum caſtris ſpacio littus conſcendunt, ne in ipſo apparatu repẽtinos ſuperuenietiũ paterẽtur incurſus. Itaq; cultius armatis in acie

præi-

præire iuſſis,ignobilibus quibuſq; ſubſequendi locum attribuunt. At Barbari nõ per acies ſed paſſim munitione delapſi, ingẽti clamore edito in pugnam proſilire cœperunt,exiſtimantes Danos ſtrepitus viribus perterrefactos primo congreſſionis impetu ſuperandos. Tantus autem clamoris eorum horror increbruit,vt in poſtrema acie collocatis non ſolum metũ,ſed fugam incuteret. Verum à præcedentibus ſecus ac rebantur excepti,non minore impetu caſtra quàm reliquerãt repetebant. Cõplures ex eis cæſi, ſolus è noſtris Olauus guttur telo traiectus multoq; ſanguinis profluuio debilitatus,ſemianimis in littus refertur. Primus Nicolaus Sticonis filius vir genere & viribus iuxtà ſplendidus, defenſam à Barbaris munitionẽ irrupit,ſed in ipſo mox aditu vehementi fuſtis ictu exceptus procubuit. Quẽ Ako frater proprij corporis obiectu protegere cupiens, dirum in gutture vulnus excepit. Quorum fortitudinis veſtigia cæteri inſecuti, facto irruptionis gradu,cum cõtemptu periculorum atrocius in hoſtẽ graſſantur. Quibus etiam qui excubijs prę- erant ſuperuenientes opem tulere, alij malis appoſitis munimenti faſtigiũ tranſcẽdentes,ferendi ſocijs auxilij ſtudio hoſtilibus ſeſe globis immergunt. Tãta autem in Barbaros ſtrages exercita eſt, vt ex ipſa eorũ multitudine ne cladis quidẽ nuncius ſuperſtes reperiretur. At noſtri prædę participatiõe acta, refectisq; nauigijs, nobilium ſociorũ cadauera ſalientes, ignobilibus ibidem tumulatis, in patriã referenda curabant. Qua inita Waldemarũ apud Ryngſtadium magna cum optimatum frequentia regio apparatu feriantem reperiunt. Vbi Lundenſis pontificis miniſterio cuius id exequendi officium erat, & patris eius oſſa aræ traduntur, & filius ſeptem annos natus Kanutus rex cõſecratur, regia in ſella purpura venuſtatur. Quibus debita religione celebratis, Helgo pontifex Asloenſis, & Stephanus Vpſalenſis ab Erlingo miſſi, editiore loco occupato pacem Noruagienſibus benigno precabantur alloquio. Quam à rege eo potiſſimũ die concedendam eſſe monſtrabant, quo & filium diademate, & parentem altareo honoratum vidiſſet, tantum quod excellenti eorum facundiæ tributum eſt, vt Erlingo familiaris colloquij aditus promitteretur. Ad quem Esbernus poſcente Helgone, nondum reſanatis vulneribus legatus dirigitur, Erlingo & Iuaro Noruagienſibus interim obſidum loco apud regem retentis. Multa illi in concione Erlingus inſolenter, hic multa Erlingo audacter reſpondit. Quo Erlingus domi ſuæ detento Waldemarum allocuturus, Sialandiam, quatuor nauigijs Stephano Vpſalenſi comitatus, accedit. Quem cum Abſalon nuper à regis in Iutiam proficiſcẽtis comitatu magna claſſe regreſſus, Iſorenſi in portu aduentantem videret, ſocijs quicquam hoſtiliter conari vetitis, ne ſuperuenientibus metus inijceretur tranquille eius nauigationẽ excepit, quem etiam maiore claſſis ſuæ parte dimiſſa, ad regẽ perduxit. Is cum prima colloquij die obiurganter exceptus de concordia deſperaret, Abſalonem per Stephanũ orat, tutò ſibi diſcedere liceat. A quo timidius quàm ſi in patria foret ſentire prohibitus colloquium repetiuit, pacemq; probatis conditionibus impetrauit. Enimuero cunctis Noruagienſium magnatibus in eandem ſacramenti formã obſtrictis, iureiurando pollicitus eſt ſe filium regis Waldemarum admodum paruulũ educationis officijs proſecuturũ, eundemq; prius Noruagiæ ducem, deinde regni hæredem futurũ, ſi filius ſuus Magnus abſq; liberis iuſto matrimonio ſuſceptis decederet. Quinetiam miles regis effectus, quotieſcunq; res poſceret ſexaginta Noruagienſium naues in eius comitatũ expediendas promiſit. Cuius pactionis tenorẽ Danorũ fide laudata, domi poſtmodũ in concione vulgauit. Quem Touo deſcendentẽ reducendi Esberni gratia ꝓprio ſequebatur nauigio. In quo profecturus Esbernus, munificentia gentis arcuum telorumq; donis onuſtus abſcedit. Cum ad Oddam prouinciã perueniſſet, ex eius ſpeculatoribus, regem expeditione Pomeraneã petiuiſſe, cognoſcit. Iidem ab eo interrogati an vllos recẽter piratas vidiſſent, quadraginta ferme nauigia ad inſulã Syram appuliſſe denũtiant, pręfati parũ ſe noſſe, negociatrix an piratica claſſis extiterit. His auditis Esbernus vt noctu inſcios præteriret, neglecto ſyderis habitu quàm remotiſſime terras nauigando vitare conſtituit, piratico ſe conſpectui ſubducere cupiens. Sed dum obſcuritatis auxiliũ expetit, ſubitò collucentis lunę fulgore proditur. Nam Sclaui

Kanutus quo modo rex fuerit electus.

ſerena nocte conſpecto velo, obiecta claſſe nauigantē excipiunt. Quibus conſpectis Esbernus nautas arma capere, loricatosq; ſuis in locis conſiſtere hortatus, reliquos ſecum in proram perductos ex vtroq; nauigij latere ſpiculis hoſtem inceſſere iubet, vt ſalutem ſuam protegere neceſſe habōtes, ſegnius alienam impeterēt, Præcepit quoq; cum primum claſſis obiectum, veli beneficio penetraſſent, eodē defenſionis genere quo proram inſtruxerant ſe duce puppim communiant, obſeruato ne quis pręter eum inter pręliandum fandi licentiam vſurparet, quo melius imperantis iuſſio exaudiretur. Quem ſi occidere contigiſſet, Touonis vererētur imperium. Hic ſi periſſet, Eſgero proloquium deferretur. Quibus proſtratis, minimum pugnæ reſtaturum dicebat. Quo demum loricam ſumere volente, is qui gubernaculo præerat quo ſe ſit protecturus inquirit, cū vtraq; manu circa gubernandi officium occupata, neutra neceſſariæ defenſionis vſibus aptare poſſit. Cui continuo Esbernus munimentum quod erat ſumpturus tradidit, ſeq; quàm gubernatorem hoſtibus inermem offerre maluit. Quo facto vnius hominis corpus ferro, omnium vero mentes audacia inſtruxit, tantopere hoſtes à ſe cōtemni demonſtrans. Quibus iuxta Esberni cōſilium obedienter ac ſtrenue geſtis, poſtquam claſſis globum aciemq; perruperant, primus ſequentium Sclauorum incurſus vitelorum abigitur. Secundus aliquanto maiore conatu editus, pari modo repellitur. Tertio Barbari tantam vnius nauigij virtutem mirati, cum quibus prælientur interrogant. Reſpondet Esbernus fruſtra nomina rimari, qui prædam occupare non poſſint. Hunc vocis iactum expertus Ericus Iuriſij filius, vir generis clari ſed cordis obtuſi, quem fortè Sclaui illic captiuum habebant, quàm poterat clara voce prędicauit Esbernum ab eis capi non poſſe. Quo audito ſeipſos niſi eo potirentur inuicem execrati, hoſtilis nauigij latera citra malum cōmunibus roſtris impellunt. In quo conflictu complures ex eis exanimati ſunt. Sialandenſium nemine periclitato. Cumq; ventus cuius non modicum auxilium erat, aliquantulū ex priſtino habitu remittere videretur, interrogatus à ſuis Esbernus, an velo remigium adijcere oporteret, id fieri prohibuit, ne nauigationem metu conficere putarentur. Cumq; Barbaros idētidem firmatis animis pertinacius inſtare cognoſcerent, perſeuerantię eorum metu, an ſilex intra nauigium ſuppeteret percontatus, poſtquam haberi eum animaduertit, malum cōſcendi, inq; eius cacumine ignem extundi præcepit. Cuius facti acumine Barbaros ſequentem claſſem imitari putātes, ab vlteriore ſui inſectatione cohibuit. Cum velum extra proſpectum hoſtium eſſe crederet, demiſſo eo domeſticum in portum remigio peruenit. Ita nō minus ingenio ſuo quàm ſociorū viribus adiutus partim à fortitudine, partim ab aſtutia præſidium mutuatus eſt. Interea rex Rugianorum claſſe auctus, perq; oſtia amnis Zwinæ Pomeraniam ingreſſus, Iulini oppidi ipſo intacto confinia populatur. Deinde ad fluuiū Iulino Caminoq; iunctū vniformem principijs oſtijs bipertitum, regia claſſe ꝓgreditur. Cuius nauigationem crebra ſæpiū obſtacula à piſcatorib. defixa difficilem faciebant. Pons quoq; pręlongus Iulini mœnibus cōtiguus, media amnis interciſione tranſitiue coarctabat, citra quem impedimentis vrgentibus ꝑnoctatū eſt. Mane rex continentem aggreſſus, ex aduerſo vrbis in ripa auſtrali pontem diſijci iuſſit. Nec minori Sialandenſib. piſcatorias ſæpes cōuellere ſtudio fuit. Quos cū Iulinenſes per occultū pontis tranſitum cimbis prolapſi, ꝓpellere niterentur, Abſalō qui ſimul cum rege ripā aſcenderat, alienis nauigijs correptis opportunum eis præſidiū attulit. In cuius clypeū coniecta tela inania cadebant, ſociorum ſcutis immiſſas cuſpides retentantibus. Cumq; eius nauigiū huic ſpectaculo procul intentum, hortante rege, ꝓpius acceſſiſſet, repulſis hoſtibus ingentiq; pōtis parte conuulſa cæteræ claſſi nauigandi iter tribuitur. Quā cum oppidani prætereuntem ſcaphis inceſſerent, Abſalon & Suno, cimbas ſuas ſagittarijs cōpletas eis obijciunt. Ancepſq; exercitatio erat nauiculis, vario tormentorū genere decertantibus. Verum vt Iulinenſibus oppidū, ita noſtris claſſis refugio fuit. Ad vltimū cedentes oppidanorum ſcaphæ, liberū claſſi ꝓgreſſum dedere. Quam cum Suno poſterius ſequeretur, quendā e Iulinenſibus inſolentius ripæ incurſantem, eiecto balliſta ſpiculo interemit: eiq; mox aliū ſubuenire conantem ſimili ictu ꝓſtrauit.

Quo-

Quorum corpora totidem ocyus accurrẽtes, humeris ſuis excepta celerrime deportarunt. Cumq; noſtros ob id factum vnus ex oppidanis perinde ac ſociorum necem maledictis vlturus acerbiore cõuitio inſequeretur, proteruè eum Guthskalcus agere prędicabat, quod dona quæ in alios vltro collata conſpexerit, contumelioſa verborum violentia aſſequi cupiat. Nam cum duos eorum pedites à noſtris equites factos conſpexerit, reliquos ſi propius acceſſiſſent, ſimilibus equis eſſe donandos. Quo dicto non ſolum inſectatoris petulantiam cõtudit, verũ etiã oppidanorum omnium inſolentiam proculcauit. Inde ad inſulam Criſztoam peruentum. Cuius incendio abſtineri rex vt annonæ equorum alimentis neceſſarię parceret, edixit. Proxime ad vrbem Caminum permeato amne proceditur. Cuius ſeptentrionali prouincia armis incendioq; vaſtata, prælium eius in ponte conſeritur. Sub quẽ Sclaui per occulta vada repẽtes, lanceis inter rimas porrectis furtim noſtros vulneribus appetebãt. Cuius incõmodi fraudem Danicarũ illico ſcapharum frequentia diſpulit. Pontis quoq; fragilitas excidiũ minitans, amplius q̃ hoſtis ſęuitia in metu reponebatur. Igitur omiſſa vrbis oppugnatiõe, Criſztoam reditur, vbi reducendæ expeditionis ſumma cum totius exercitus hæſitatione cõſiliũ agitantes, qua parte põtum repeterent ambigebant. Nam cum Pomeranorũ lacus tribus oſtijs in fretũ decurrat, duobus Penenſi videlicet & Swyznenſi lõginquitatis tędio faſtiditis, propinquã Caminẽſis exitus breuitatẽ adire placuit. Quẽ Gero quidam regiõis eius locorũ peritus adeo vadoſum incertæq; profunditatis aſſeruit, vt eum æſtus dũtaxat regreſſu ſuo meabilẽ faciat. Cuius cognoſcendi gratia Abſalon cum tribus nauigijs miſſus contigui maris ſæuitia interpellante, profunditatis habitũ excuſſe rimari non potuit. Hic fluuius vbi lacu emanat, contractiore alueo ſtagnat. Progreſſu verò ſuo ſupra amnis modũ latitudinis incremẽta ſuſcipiens, eximiã paludẽ aut facit aut inuenit. Rurſum vbi pelago influit priſtinæ contractionis menſuram reſumit. Quanq̃ vero claſſis regia Abſalonis reditũ opperiri deberet, nauigationis ardore præcepti oblita, imperio feſtinationi poſthabito ad idem amnis diuerticulũ procurrit, ac ſeipſam proprio ductu difficillimis aluei locis inſeruit. Cuius cum Chriſtophorus terga cuſtodis more poſtremus tutaretur, inſultantibus Sclauorũ nauigijs haud facilẽ fluuij ingreſſum habuit. Quod attentationis genus partim viribus ſuis, partim ſociorũ auxilijs propulſauit. Cũq; rex eodem die Iulinenſis prouinciæ denuo inuadendæ cõſilium agitaſſet, Abſalon cõcubia nocte opportuna aſcenſui loca ſcrutatus, vbi ſolidiorem fundi ſitum aduertit, illic aut palos fixit aut harundines ripæ iunctas nodis ſignauit, poſteraq; luce eaſdẽ indiciorũ notas ſecutus, exponendis equitib. facilem cõtinentis aditũ præmonſtrauit. Qui cum Magnũ Erici filiũ diurnę excurſationis agendæq; prædæ ſocium haberet, eumq; incautius euagantẽ ab hoſtibus propè interceptũ, quanq̃ à rege vicorũ incendijs inſiſtente reuertendi imperium accepiſſet, charitatẽ obedientię prætulit, Magnumq; partim nauali, partim equeſtri hoſtium militia arctiſſimo in loco cõcluſum, e veſtigio cõcitato agmine ſuperueniens imminentis exitij periculo liberauit. Nec ingratus auxilij Magnus, ſalutem ſuã ſe ei debere cõfeſſus eſt. Ad hæc ingentes ſeruatori grates exſoluit, ſeq; etiam ſpiritum ſuum ſi neceſſe foret eius ſaluti impẽſurum promiſit. Verum Abſalon memor hanc opem à ſe latam aduerſum regis imperiũ eſſe, ne triſtiorem eius vultum experiretur, gratiam quam contemptu læſerat prædæ obiectu recuperare conſtituit. Igitur pecorũ ordines præ ſe agi, captiuoſq; in caſtra præcedere iuſſit, eoq; aſpectu permulſos regis oculos in aduentum ſuum ſereniores effecit. Is nanq; cognitis, Abſolonis operibus ſpolijsq; conſpectis iram quam contemptui inflixit virtuti remiſit, eumq; leui repræhenſionis genere veniẽtẽ excipere contentus fuit. Repetita claſſe anceps educẽdę eius conſilium fuit. Alij ſiquidem medias fauciũ anguſtias ad commodum nauigationis ligonibus patefacere, ſtrictaſq; fluuij partes foſſorũ opera ampliandas cenſebant. Sed quia manifeſtum erat futurum, vt arenis maritimo æſtu appulſis foſſa obſtrueretur, opus attentatũ non eſt. Alij naues ſubiectis trabibus cõmuni vi in portũ pertrahendas duxere, equitatu vtrinq; ripas tuente, Rugianis ſolis ſex paruulas rates hac arte educere cõtigit, cæteras vero oneribus

admodũ impeditas diſiungi quàm abſtrahi facilius fuit. Igitur cum noſtri infini-
to procedẽdi ardore aliquandiu fauces fruſtra tẽtaſſent,reuocãte rege ægre cœp
to ceſſerũt.Tanta omnes(Abſalonẽ excipio)hoc exitu vtẽdi auiditas ſtimulabat.
Is nanque explorato amne,faucium profunditatẽ nauigijs inacceſſam fore cõpe
rerat.Interea Kazymarus imperita noſtrorum ſeceſſione gauiſus,claudẽdi amnis
gratia quinquaginta nauiũ claſſem eius principio obijciebat, ratus nihil hoſtium
fortunæ præter mortẽ aut captionem reſidui fore.Inſignes ei ſagittarij Konon &
Cirinus fuere,ab Henrico in Sclauorũ auxilium,Danorũ odio miſſi. Bugiſzlauus
quoq; cum equeſtribus copijs ſuperueniens,nauigijs in ſupplementũ fratri tranſ
miſſis,Iulinẽſes quod cum noſtris acie nõ conflixerint ignauiã eis obiectando cõ
tempſit.Quæ res adeò Iutenſiũ animos metu confecit,vt Abſolonem veluti con-
cione circundatũ palàm conuitijs aggredi deforme non ducerent,eius ductui im-
putãtes quod propriæ feſtinationis impulſu commiſerant.Quinetiã muliebriter
& quaſi per lamentũ queri cœperunt,olim regum conſilia ad illuſtriũ virorũ ar-
bitriũ pependiſſe,nunc in ſtolidiſſimi cuiuſq; monitis ſententiaq́; cõſiſtere.Enim
uero Danis eo loci peruentũ eſſe,vnde reditus ſpes præſumenda nõ ſit.Quãob-
rem pauca nauigia quibus rex ac principes dilabi poſſent,publico conamine ex
trahi oportere,ne Danorũ vires ac nomen vno temporis momento funditus col-
laberentur. Quã inſectationẽ Abſalon adeò patienter ac moderate tulit,vt nihil
ex conſueto mentis aut vultus habitu deponere videretur. Idq́; ſolum monere
cõtentus fuit,vt eas tantũ ad præſens voces profunderẽt,quarũ in futuro memi-
niſſe non pudeat.Huic fortè obtrectationi Scorro Waggnonis filius interueni-
ens,primũ ob confuſas populi voces,cuiuſnam rei mentio haberetur liquidò ex-
audire non potuit.At vbi ceſſante iurgio,remiſſoq; ſtrepitu, Abſalonẽ maledico
aſtantiũ ſermone lacerari cognouit, Deſipitis,inquit, commilitones ,pijſſimi ac
valẽtiſſimi viri induſtriam tanquam ſcelus aliquod aut flagitium obſcœna verbo
Oratio Vuagonis ſuos commilitones Abſalonẽ calũniantes reprehendentis.
rum petulantia proculcando,ignauasq́; & indignas fortibus voces in eius conui-
tium muliebriter iaciendo. Neq; enim ſtrenuam ac fortem operam iniqua æſti-
matione penſare fas eſt. Ipſo ſiquidem ductore eas terrarũ partes armis luſtraui-
mus,quas ne aſpicere quidẽ maioribus noſtris contigit.Et ſanè principibus du-
ctandi,militibus ſequẽdi ius competit.Ergo nos proprijs niti,alienis vero impe-
rijs regi conuenit. Neque enim ab eodem & defendi & ductari debemus. Qua-
propter nos illi grates habere par eſt, qui fortunas ſuas toties pro noſtra præda
victoriaq́; deuouit, cuiuſq; nũc fortiſſimo ductu eo neceſſitatis peruenimus,vt
ſalutẽ armis protegere debeamus.Iam enim patriã ac penates, affectãtibus,ante
hoſtiũ oculos conſpicuũ virtutis opus ædere neceſſe eſt, reditumq́; probitatis
actibus impetrare. Has autẽ populi noſtri querelas,à ſumma animorũ trepidatio
ne profectas quis dubitet? Sed prô dolor quid cauſæ eſt quod tot illuſtriũ virorũ
præcordia tam repente fiducia defecit, ignauia occupauit? Quid nobiſmetipſis
nullo concutiente metum parimus ,abiectaq́; ſpe ſine periculo trepidamus:Cor-
poribus integri ſumus,neq; nexus neq; plagas experti. Dextris enſes geſtamus,
nihilq́; robori noſtro inopia aut clades detraxit.Agè tantã fortunæ incolumitatẽ
virili mentiũ robore proſequamur. Meminerimus nos exercitatos,nõ imbelles
fœminas eſſe,& inter penè inermes hoſtes,ſumma cũ armatura verſari. Certe ſi
claſſis noſtra aut naufragio aut incendio periſſet,nihil impedimenti eſſet quo mi-
nus per medios hoſtes patriã equis repeteremus. Mittite ergo trepidas ignauasq́;
voces muliebriter auribus tantæ concionis inſerere,exſurgentesq́; animis hebe-
tatos fortitudinis neruos priſtina virtutis fiducia recreate.Talibus aliquãdiu mo-
nitis inſiſtens,potius obtrectantiũ ora cohibuit quã animos correxit, depreſſitq́;
iurgiũ exhortantis autoritas, quod ei ſumma pietas ac præcipua fortitudo maxi-
mã ſociorũ gratiã conciliauerat. Interea Kazymarus claſſis noſtræ potiendæ ſpe
admodũ incitatus,ſimulandæ fiduciæ gratia tentorio in ripa defixo aureis argen-
teisq; poculis ſibi ac militibus merũ propinari conſtituit. Cuius inſolentię faſtũ,
fugatus poſtmodũ rubore mutauit.Interea Waldemarus principes à claſſis per-
tractatione reuocatos curatis corporibus ad ſe coire iubet. Quos cũ intra naui-
gium

gium ſuum frequentes adeſſe cognoſceret, quid factū potiſſimū ducant inquirit. Quibus reſponſum non dantibus taciturnitatē miratus, cauſam eius exponi præcepit. Tunc quidā, hæſitantibus cæteris, pueros ei in conſilium adhibendos dicebat, quorum præcipue monitus ſectari ſoleat, vt quos duces elegerat etiam reduces habeat. Qua voce Waldemarus Abſalonis ſibi familiaritatem exprobrari cognoſcens, non moris eſſe, inquit, fortes viros inuicem ſe muliebriter reprehendere, quin potius vbi publicæ neceſſitati cōſulitur, priuatas lites faceſſere oportere. Sed neq; hominem qui ab ipſis imperitiæ damnetur, ſi cōſultus fuerit reſponſiōis ignorantia ſilentiū acturū. Intuensq; Abſalonem quid ſuadeat rogat. Ille conſiliū in expedito eſſe, cum eo regi libitum foret vti pronunciat. Quę enim alijs impedimēta atq; obſtacula videātur, diſpulſu facilia fore, neq; aut nauium obiectum, aut equitum incurſum morari poſſe, quo minus ea parte egreſſus pateat, qua aditus fuerat. Regem quippe expoſitis in cōtinentem equitibus, protegendæ claſſis gratia ad ipſas fauces ſecedere debere, eoq; nauigia nonnulla loricatis remigibus inſtructa cæteris ſingulatim præire, & claſſem hoſtilem cum primū frequentiū comitatus affuiſſet irrumpere. Ridentibus cunctis & an ipſe præuius fore vellet percontantibus, volo, inquit, ne fortius dixiſſe videar quàm feciſſe. Etenim audaciū conſiliorum autores, quod ore ſuadent manu proſequi conuenit. Delectatus conſilio rex, Abſaloni naues, remigesq; quos poſceret expediri præcepit, ac protinus ripā ſtipatis equitibus petens ad amnis principium properauit. Quo Kazymarus eminus aduentare conſpecto, relicto ocyus tabernaculo ad claſſem trepido curſu ſe retulit. Septena delectu habito nauigia procurantur, eadēq; loricato remige exornantur. E quibus bina Abſalonis fuere, totidemq; Esbernus ac Suno ductabant. Reliquis tribus Thorbernus, & Olauus, & Petrus Thorſtani filius præerāt. Cūq; Abſalon cætera claſſe ſeriatim ſubſequi iuſſa nauigio primus incederet, ignotum amnis diuerticulum infenſo nauigationis cōpendio penetrauit: cuius reliqua nauis gubernātis errore ſubitò vadis inſedit. Sed hunc deuiæ nauigatiōis exceſſum, detruſa arenis puppe remigū velocitas porrexit, ſtatimq; barbara claſſis ceu ventis correpta paſſim dilabitur. Cuius fugā Dani magnis ac lætis vocibus inſecuti, diſciſſum ſaxi vinculū effuſo clamoris gaudio prædicabant, deq; accuſatoribus Abſalōis veneratores effecti, ingenti gratia ipſi relata, contumeliā laudibus redemerunt. Sed & eius animus moderatiōis & conſtantiæ viribus præditus, mobilis vulgi adulatione extolli parui habuit: tantūq; ſe in deſpiciendis laudibus geſſit, quantum in contēnendis vituperijs egerat. Tantulo negocio tā ingens periculū diſpulſum eſt. Bina Sclauica nauigia remigū metu deſerta, apud Criztoam à noſtris excepta ſunt. Tertiū ſubſtantibus aquæ palis affixū, ſociorum ſuccurſu ſeruatum eſt. Cumq; rex citatis equis Iulinum petiſſet, Bugiſzlauus circa pontis refectionē ineundæ vrbis ſtudio occupatus, conſpectis Danis operā fuga mutauit. Adeò illum ſubita animi trepidatio priſtinæ dictorū ſuorum inſolentiæ obliuiſci coēgerat. At rex confeſtim refecto ponte tanquam hoſtium opera conſummaturus, in auſtralem ripam equites traiecit, quò facilior exoneratæ claſſi inter amnis cōſepta progreſſus pateret. Quo poſtquam Abſalon ſubſequenter nauigia ductādo peruenit, ne eadem Iulinenſes vt ſoliti erant inceſſerent, inſtructam ſagittarijs ſcapham cōſcendit, eamq; medio inter vrbem & claſſem amne direxit. Verum oppidani nimio timoris hauſtu perculſi, anxia cū deſperatione totius militaris fiducię vacui, mœnibus ſuis incluſi latebant. Pertrāſitis impedimentis nauigijs equi reddūtur, defeſſaq; remigio claſſis in portū colligitur. Cumq; Abſalon ac Suno conſueto excubandi officio poſtremum fixis anchoris locū cepiſſent, veriti ne eorum nauigia vento circunferente ſolo propius adacta, nocturnæ equitum irruptioni paterent, conſcenſis nauiculis quantum ripa à profundo diſtaret curioſa amnis colluſtratione explorare cœperunt. Interea quidam è Iulinenſibus mero ſolutus, ſed venuſta admodum clientela ſtipatus ripam inſolentius obequitādo petiuit, benigneq; eis Guthſcalco interprete locutus, atque obſides pacis poſtero die dandos pollicitus, reliquijs rerum parci, prædáque abſtineri popoſcit. Quo diſcedere volente, equo inſolentius ab eo per iactantiam cōcitatus ſubito lapſu corruit, eumq;

Fortes viros inter ſe muliebriter contēdere, priuatisq; litibus, vbi publicæ ſaluti conſulendū, nō decet intentos eſſe

vehementi ictu humo inflictũ, penè exanimẽ prostrauit. Hũc satellites veloci accursu iacẽtem attollere frustra conati sunt: quippe cuius sensus halitu intercluso magnitudine casus sopiti viderentur, nostrorũ vero sagittis petiti capiendũ hosti herũ liquerunt. Qui protinus à vernulis Absalonis in scaphã coniectus, ad Liburnam defertur, vbi visu demũ motuq; corporis recuperato inter suos se constitutũ existimans, assidentes osculo amplexuq; petebat. Quo errore risum spectãtibus suscitauit. Interea rumor falso dispersus exercitũ subit, hostes impediendi exitus studio Swynensia ostia crebris occupasse nauigijs. Cuius opinionis fidẽ idem Barbarus rumorem falsitatis arguendo leuauit, prefatus excussum sibi exploratumq; fore Sclauicũ robur Danico adæquari non posse. Quod si Pomeranorũ vires Polonensibus sociatæ ferro cum Danis decernere debuissent, malle se tutiusq; posse Danicas partes quàm aduersas fouere. Cęterũ si Polanis ac Sclauis contra Danos dimicaturis etiã Saxonica accessissent auxilia, nescire se quã partem victorię propiorẽ esset auguraturus. Qua asseueratiõe, nostros ad capessendã cum hostiũ contemptu nauigationem, alacriores effecit. Tanta autem timoris vis Sclauorum animos hebetauerat, vt ne extremos quidem sicut olim consueuerant, incessere tutũ ducerent. Petrus quoq; cognomento Toddo cũ nauigiũ suũ palis illisum rupisset, eiusq; reficiendi causa abeuntem sociorũ classem relinqueret, tempus reparationi impensum vt solitarius ita omnis periculi immunis exegit, refectaq; puppe subsecutus socios, nemine lacessente per tutã & liberã nauigationem ad classem peruenit. Adeo Sclauorũ petulantiã, pristini metus reliquiæ castigabant. Ergo inconcussus peractæ expeditionis reditus fuit. Residuũ anni ocio tributum est. Interea Kazymarus & Burgiszlauus Danicarũ viriũ metu Henrico se subdunt, regnumq; suum hucusq; liberum Saxonici muneris faciunt. Ergo dum ex hostibus alterum metuunt, alterius iugũ sumpserunt, auxiliũq; petendo antiquæ libertatis beneficium amiserunt. Sed Waldemarus Saxonicam opem frustra à Sclauis petitam iudicans, vtroq; hoste contempto, cum instructa classe Stitinũ veterrimũ Pomeranię oppidum petit. Huius nauigationis præcessor Absalon, benigni erga Stitinenses animi ductorem habebat. Cuius fraude per Oddoræ amnis dispendia abductus, cæteris rectam & cõpendiariam nauigationẽ sequentibus, mutato ordine postremus ad vrbem peruenit. Est autẽ Stitinũ eminentis valli sublimitate cõspicuum, insuper natura arceq; ęqualiter munitũ, vt inexpugnabile pene existimari possit. Hinc mos prouerbij sumptus, eos qui se tutos inaniter iactant, Stitini præsidio nõ defendi. Huius tamen vrbis expugnationẽ Dani spe viribus maiore cõplexi, cum materiam eius partim incendij capacẽ animaduerterent, cõstructas virgis crates admodũ breues, ob iacula vitanda velut scuta prę se gestabant, ijsdemq; freti lignibus aggerẽ petere cœperunt, tutius intra cuniculorũ latebras ignẽ sparsuri. Rex interim oppugnationem orsus muralibus machinis omissis coronã admouit. Solis sagittarijs ac funditoribus excelsa mœniũ propugnacula appetere possibile fuit, aditũ fastigio negante. Fuere tamen ex iuuenibus qui glorię studio summa mœnium clypeis tantũ protecti conscenderent. Alij contiguas solo portas cõtemptis propugnatoribus cominus securibus tentant, minusq; eis quàm procul agẽtibus periculi fuit, quod tanta telorũ vis in hostes vndiq; congerebatur, vt ab ijs nõ nisi remotiores cerni impetiq; possent. Quo euenit vt audacia salutem, ignauia discrimen afferret, tutioresq; propinquitas quàm remotio præstaret. Econtrario Danorum armis non magis propugnatores ipsi quàm cæteri intra vrbẽ populares opprimebantur, ancipiti iactu valli consepta transcendentibus telis. Nulla res oppido magis aduersum oppugnantiũ multitudinem quàm defensorũ paucitas nocuit, vtpote quorũ bellicus labor successionis auxiliũ non habebat. Præfectus vrbis Wathyszlauus erat, qui & ipse Bugiszlauo & Kazimaro sanguine cõtiguus habebatur. Huius animus nihil pene cum ciuiũ ingenijs cõmune sortitus, tanto amplificandæ exornandæq; religiõis studio flagrabat, vt Sclauico sanguine editum, barbarisq; moribus imbutũ negares. Siquidẽ vt patriã superstitiõi deditam ab errore cultus reuocaret, exemplumq; ei corrigendæ credulitatis proponeret, monachalis vitę viris è Dania adcitis, in latifundio suo sellam exstruxit, eamq; multis & magnis

Gloriæ studiũ periculi contẽptum parit.

magnis ſtipendijs locupletauit. Qui cum laſſatis pugna ſocijs vrbem captiōi propinquam animaduerteret, hoſtiū ſæuitiam veritus, offerendę deditionis gratia pacem petiuit, acceptaq́; fide protinus à pauoris conſortibus funiculo ſubmiſſus, regia caſtra petere non dubitauit. Quo viſo, Danorum populus languidius pugnam exercuit, periculis ſuis regi pecuniam emi, ſeq; eius cupiditate victoria pariter ac præda fraudari conqueſtus. Quo rex animaduerſo, demendæ notæ cupidine vrbem equo circuiens, milites ad inſiſtendū hortari cœpit. Poſtquam multo labore edito caſſam ac difficilem oppugnatiōem aſpexit, reuerſus in caſtra Wartyſzlauū admittit. Cuius precibus motus dedēdi poteſtatem oppidanis indulſit, pecuniáq; quantam ægre vniuerſa Sclauia exſoluere poſſet cum obſidibus pactus, ſtatuit vt vrbem Wertiſzlauus à ſe in beneficium receptam tanquā regium munus, conſortio Sclauicæ dominationis eriperet. Igitur reuocatis ab oppugnatione militibus neq; capi vrbem neq; diripi paſſus, ſignū ſuum propugnaculis affigi pręcepit, receptæ deditionis indicia præbiturum. Illic cernere erat vallum ab imo in ſummum ita ſagittis vndiq; conſitum, vt arundine concretū putaretur. Quas noſtri ingenti ſtudio lectas pharetris reddiderunt. Poſt hæc nauigationem remenſi, capto Lyubino Rugiam reuehuntur: & quoniā Rugianę piſcationis tempus ſuperuenerat, in cōmune conſultū eſt eò loci tertia totius claſſis parte excubias ordinari, ne publicis alimētis petēdis hoſtilis vicinię metus officeret. Huic manui Kanutus Priſzlaui filius à rege præeſſe iuſſus, deformiter imperio repugnauit, pręfatus ſe nihil præter anguſtos Lalandiæ fines in Dania poſſidere, eoſq́; tanti non eſſe, vt pro ijs tuendis ſeipſum indubitato periculo obijcere cupiat. Cęterum id negotij iuſtius ad pōtifices quos ſolos rex arbitros habeat pertinere, quod tāto indignius ad ſe referri, quanto remotiorem à regis familiaritate gradum obtineat. Tam impudenti iuuenis reſpōſo percitus Waldemarus, exigua illū beneficia (quod exiguis dignus ſit) accepiſſe reſpondit, de cætero ſe efficiente ſpoliandū magis honoribus quàm beandum. Sed nec eum pontificū familiaritatē inter probra ducere oportere, è quorum numero reperire facile ſit, qui præſens negotiū ſuo ductu finire non abnuat. Ita Kanuto imperium detrectante Abſalonem accerſit, eiq; Kanuti reſpōſionem exponit. Deinde an naues quibus ipſum præeſſe oporteat inſtruxiſſet, perquirit. Contrà Abſalon interrogato, an ea res pontificum opera abſolui poſſet, ſuā cupidius offert, prædicando conſentaneū deſertiōi opus fore, regem periculis relictū reditum affectando dimittere. Quem Waldemarus ob reſponſi virtutem impenſioribus verbis laudatum, Kanuti moribus diſſimilem prędicabat, quod ille imperio parere nō audeat, hic iuſſum vltronea ſuimet oblatione pręcurrat. Regreſſus à rege Abſalon, amicis è Sialandia denuntiat ne eo torpidius remanſuras naues inſtruant, quod ab ipſo ductari regiq; debeant. Primus Thorbernus incūctanter ſe comitem eius futurū reſpondit, cuius ſuccurſu quondā patriā exuli ſibi redditam eſſe meminerit. Petrus quoq; Thorſtani filius nō ſine magno rubore eum à ſe deſeri poſſe, quem & neceſſitudinis & matrimonij affinitate cōtingeret prędicabat. Cuius comitandi Suno non minus ſibi quàm ipſis debitum incumbere profeſſus eſt, quod ei intima iunctus propinquitate noſcatur. Esbernus quem ſolū fratrem habebat, comitatu ſuo orbandū negabat. In hunc modū tota penè Sialādenſium claſſis condixit. Quo cognito rex non ſolum ipſis, ſed & Abſaloni grates habuit, qui ſibi tam propenſum ciuiū fauorem, virtutis meritis peperiſſet. Igitur Abſalon poſt regis diſceſſum ad tuendos Rugiæ fines relictus, non tam tutā incolis euagationem quàm ſecurā ipſi Daniæ quietē præſtitit, Pomeranorū claſſe patriæ terminis excedere non audente. Huic Sueno Aruſienſis cum aliquanta Iutenſiū manu voluntarius operū comes ac ſocius fuit. Eo tempore princeps Rugię Tetyſzlauus cum Iarimaro fratre ſuperueniens, gratijs Abſaloni actis, tum ei, tum cæterę claſſi ſuffecturos excubiis cōmeatus benigniſſime præſtitit, eiſq́; inter nauigia diuidendis, induſtrios ex noſtris viros p̄fici poſtulauit. Sed Iutis allata paſſim & ſine diſtributione rapientibus, Abſalon hac munificentia vlterius vti noluit, excepto quod halec è captura ſibi deferri cōſtituit, ne obſequium iniuria rependeretur. Inde domum repetiturus, apud inſulam Thynnam ſequacem Iutorum claſſem dimittit.

Quorum incautior pars dum Australia Fioniæ latera præteruehitur, apud vrbem à Kanuto Priszlaui filio cõditam, piratis obuijs terrestri sibi fuga cõsuluit, nauesq; suas metu deserere, pudori non duxit. Qua fama accensus Absalon cõtracta ocyus classe, magno scrutandi studio loca quæ maxime piratis familiaria nouerat, indagabat. Igitur opacos insularum anfractus, & abstrusos maris angulos assidua nauigatione rimatus, miseras captarum nauium reliquias tristiaq; prædæ vestigia repperit. Quarum inuentu vltionis auidior redditus, diuisa classe separatim lustrationis officium peragi iussit: ipse ad insulam Mansuetam cum potiore Sialandensium classe concessit. Iamq; præuiæ nauigationis excursu sociæ classis conspectu excesserat, cum fortè quidam in destinato consistens littore, crebra pilei ventilatione colloquium eius expetere videbatur. Quem magnæ rei nuntium arbitratus, incognita ex eo cognoscendi cupidine, velo posito terram cimba petiuit. Agnitiq; eminus hominis fidem prima voce damnauit, quod egresse nuper à Sclauis piraticæ parũ eo præscius fuerat. Is nanq; bissenas nummûm libras annuatim mercedis loco pactus, quoties quatuor pluresue piratici myoparones Daniam petere statuissent, indicia ad Absalonem se delaturum promiserat. Cuius non alia saluandi promissi ratio extitit, quàm quòd ante pactionem secum initam piratas profectos asseruit. Idem Absalonẽ quorsum tenderet percontatus, vt comperit domos repetere velle, tunc deniq; expeditionem ab eo solui cũ inchoari debuerat, astruebat. Iam quippe à Sclauis aduersum Daniam ingentem classem esse cõtractam. Quod vt cognitum sibi compertumq; fore, ita ambiguũ extare quisnã Daniç partes hoc paratu petere destinauerit. Æstuante Absalõe & quo se hostes effusuri essent prædiscere cupiente explorationem promittit, præquisito quo nuntiũ referre debeat. Absalon promontoriũ Monẽse designat, rogatq; tempus quo obuium mittere debeat: ille diem sextum definit. Nec diutile moratus abscedit, priusq; conspectum fefellerat quàm comes Absalonis classis appelleret. Nostrorũ siquidem præsentiam perosus repẽte dilabi curæ habuit, ne re cõperta proditi ciuium consilij, morte aut exilio supplicia lueret. Nec rem Absalõ tacite habuit. Siquidẽ acceptum nũtium venienti sociorũ classi, suppresso autoris vocabulo, publicauit, præfatus tunc à se domos repeti cũ classem exeri satius foret. Ignaris cunctis quo nam id autore cõpertum haberet, tantamq; eius præscientiam admirantibus: bifariam optione diuisa deliberare eos iubet, aucta classe an cõtracto equitatu venturum hostem repellere mallent. Quod si neutrum probent, vel littorum incolas quo minus piratarum sæuitiæ pateant, proprijs relictis tutioribus recipi locis iubeant. Igitur magnates concordi sententiarum voto neq; incertam hostiũ appulsionem equitatu excipere promptum, neq; littorale vulgus ad interiora reijcere speciosum ducentes, naualiter confligendum decernunt. Igitur portubus augendæ classis gratia repetitis, remiges velata nauigia dimittere iussi, passim ad petẽdos alterius expeditionis cõmeatus discurrere cœperunt. Absalon ob nõnulla negotia Roskyldiã proficiscitur. Quem inde reuertẽtem hybernũ subito frigus excepit. Cuius tanta vis fuit, vt etiam aquas repente crustaret. Cumq; Sialandensiũ populares cõtractis alimentis, onustos cõmeatibus currus nauigia repetendo ductarẽt, tãta glacialis luti moles rotarũ orbes implicuit, vt prorsus gyrare non possent. Quippe pertinax gelu veluti glutino quodã lignis limũ astrinxerat. Quo euenit vt curruum rectores ijsdem relictis iumenta oneribus subderẽt, ipsiq; pedestriũ ductorum officia subirent. Quorũ ocreas gelatæ sordiũ tabes supra quàm tibiæ ferre poterant, onerabant. Hos cum Absalon equo præteriens miseratorijs verbis prosequeretur duraq; pro patria perpeti prædicaret, respõderunt maioris ærumnç esse captiuum piraticis in transtris considere, plusq; se ex præsenti labore voluptatis q̃ amaritudinis capere. Igitur expeditionem orsus cum prope Monam venisset, obuium accipit, quem nuper ad eiusdem insulç promontorium nouarum rerum ex Sclauo cognoscendarũ causa trãsmiserat. Illic accepit classem Sclauicã Swaldẽsi in portu morantẽ, petendæ Monç propositũ gerere, in australi ipsius littore equites, pedites in septentrionali edituram, nauigia vero Kyalbyensis sinus anfractibus immissuram. Quam idcirco copias spargendas duxisse, ne incolis vllus fugæ

locus admitteretur. Quo comperto, optimum arbitratus est trãquillo nauigationis genere Coztam petere: nec prius ab ea diuertere quàm classis hostica seipsam ex consulto prædicti sinus angustijs infudisset. Cui si inopinatè superuenire nequeat, reliquas hostium copias occupatu facilimas autumabat, quibus nullus absq; nauigijs reditus pateat. Sclauis segnius agentibus, dilationẽ miratus Falstriam petit, ibiq; è tota classe bina nauigia legit, quibus hostium actus speculari præcepit. Horum alterũ Sialandẽsibus, alterũ Falstrensibus instruere iussum, statuto, vt si eadem ab hoste capi cõtigisset, reliquæ classis impensis redemptio taxaretur. Quod audiens qui à Sialandensibus in alterius nauigij regimen adcitus fuerat, operã se daturum asseuerabat, ne redemptionis beneficium captiuitatis iniuria pacisci necesse habeat. Quod non ignauiæ causa officium detrectando, sed vigilantis industriæ fiducia securitatem præsumendo astruxit. Verũ Absalone Coztã regresso, Guemmerus quidam conuiuio Falstrensibus præbito, nauem quæ speculandi gratia ab eis expediri debuerat, epularũ dulcedine retẽtabat. Siquidem humanitatis specie fraudẽ occultans, omniũ sobrietatem eximio potionis onere fatigatam, ad salutare Absalonis imperium exequendũ, lentã nimis inhabilemq; reddiderat. Is Guemmerus nimia Sclauorũ familiaritate corruptus, nostræ gentis consilia latenter eis prodere consueuerat. Eodem quoque tempore Sialandensium classem corpore magis quã animo secutus fuerat. Ad cuius penates Sclaui iam portu Suualdensi petendæ Falstriæ proposito egressi, præmittunt qui ipsum super Danorũ negocijs secretius percontentur. Tunc vero Guemmerus ab Absalone in classem vocatus, patriæ excubias specie, re vera insidias exhibebat. Qua de re nuntij per eius domesticos certiores effecti, maturè suis quæ acceperant indicant. Ea res Sclauicæ classis cœptum propositumq; frustrata est. Itaque cæteris rebus omissis ad sinum, quem viridem vocant, appellere contenti fuere. In cuius littore crucem religiosa ab incolis cura constructam excidere adorsi sunt, insigni stipitis ruina maiorem piraticæ gloriã habituri. Cuius sacrilegæ temeritatis supplicia postmodum turpissima fuga, tristissimoq; naufragio pependerunt. Falstrensibus quoq; hesterno mero saucijs superuenissent, ni Sialandicus speculator inter remos ægre delapsus, ebrijs somnum clamore depressisset. Per quem Absalon cognito hostiũ occursu, noctu Inguarum & Olauum probatæ solertiæ viros leuibus nauigijs ex insula Boka ad speculandum eorũ consiliũ dirigit. Quibus profectis eorundẽ reditum præstolare non passus abscessum prosequi statuit, præcurrẽdos potius quàm imitandos existimans, ne longa nuntij expectatione cuncta tardius exequeretur. Meminerat, siquidem moris esse Sclauis exercitum ducturis, ante lucanos amare procursus, rebusq; celeriter confectis festinis studere regressibus. Quos ne tradius aggrederetur remigiũ maturius instruit, vnà speculatoris ac ducis partes acturus. Quem Sclaui diluculo conspicati, aduẽtanti cunctas nauium suarum puppes opponunt, proris in altũ auersis perinde ac fugæ non prælio consulturi. At vbi Sialandensium signum enituit, vehementi remorum conatu parẽ fugam intendunt, corpore viros, animo fœminas exhibentes: nec ægre Absalon fugientibus institit. A quorum insecutione coorta subitò tempestate prohibitus, Falstriã repetiuit. Tanta autem vndarũ colluuio fuit vt nauium quæuis in aliam iactaretur, nec collisioni leui opera succurri poterat periculo omnes æque pulsante: perissentq; nostri nisi tẽpestati cedere maturauissent. Igitur Sclaui cum remigio aduersum vndarũ sæuitiã eluctari nequirent, veloq; sibi cõsulere vellent, tẽpestatis magnitudine euersis nauigijs mergebantur. Quorũ periclitationis certissimum indicium crebra piratarũ nauium fragmenta regionis nostræ littoribus appulsa dedere. Bina ex ijs nauigia remigũ virtute à fluctibus defensa, in Iarimarũ Rugiæ principẽ inciderunt, qui postmodũ alterum ex ijs Absaloni præmij nomine transmisit, vtriusq; captionẽ ipsius negocio imputans. Solennis hic dies Nicolai nomine erat: cuius auspicijs effectũ est, vt Sclauorũ excercitus ad hoc vsq; tempus Daniã hostiliter petere ausus non fuerit. Iamq; nostros reditũ intendentes (vt hyeme fieri assolet) repentinũ gelu conclusit. Quod tantæ violentiæ erat, vt ipsam sinus in quo pernoctabant, superficiem enata subito glacies occuparet. Huic tata

Guemmerus quidam patriam se saluam esse velle simulans, eam prodere conatur.

ſoliditas inerat, vt ſpiſſitudinem eius vnico ictu tranſuerberare nõ poſſes. Cumq; eximia glaciei moles portu egreſſuris obſiſteret, induſtria prouiſum eſt, vt vnius nauis præceſſu cæterarum inſecutio expediretur. Sed nec vna quæuis præeundi officio diutile fungi poterat, quod partes carinarum extrinſecæ glacialiũ cruſtularum acumine perinde ac ferri impreſſione exederentur. Quam ob rem præceſſionis vices inter nauigia æquo ordine diuidi curatũ eſt. Ita demum per maritimos anfractus nauigatione protracta, in apertum pelagus peruẽtum eſt, indeq; ad propria cuiq; remeatum. Iamq; Abſalon temporum ſupputatione habita, vniuerſas præſentis anni partes, ternis menſibus exceptis, piratico labore emenſus fuerat. Poſtera æſtate apud Eydoram inter Hẽricum & regem communium negociorũ agitatio, contractis vtriuſq; prouinciæ principibus, habebatur. Vere reddito, Chriſtophoro ſolis præfect uræ ſuæ viribus ſuccincto, proſpera aduerſum Brammeſeos expeditio fuit: qua peracta alia protinus regalibus iuſſis inſtruitur. Hanc Abſalon & Chriſtophorus ducum nomine proſecuti, primi Manſuetã venere. Qui cũ rege tardius agente rurſum Brammeſeos aggredi ſtatuiſſent, aduehitur Eskyllus inſigni Scanienſium claſſe ſtipatus. Hic nuper Hyeroſolyma regreſſus, barbã admodum immiſſam longinquæ peregrinationis teſtem gerebat. Igitur Abſalon ſi quid clam tanto viro experiretur, vitio ſibi vertendum exiſtimans, per Esbernum ei quid cupiat, indicat. Ille ſtudio Abſalonis impenſius laudato, orat ſociũ ſe propoſiti habeat, canitiemq; ſuam iuuenilia quandoq; experiri permittat. Nec ſegniter promptiſſimis Scanienſiũ delectis, Abſalonem ſecutus, cõmuni nauigatione appulit Lalandiã. Illic noſtris obuiæ ſeptem Rugianorũ rates fuere. Vnde cum noctu ſoluiſſent, erroris metu peritum nauigationis ex Abſalone depoſcit, quo recepto proſpero curſu deſtinati portus compendium aſſecutus eſt. Abſalonem vero noctis opacitas aliquantis nauigationis exceſſibus errabundũ effecit. Sed nec Sialandenſes erroris prorſus expertes reliquit. Par ignorãtia Rugiana quoq; nauigia fefellit, & fortè in eum locum inciderant, prope quem Brammeſiorũ claſſis piraticam actura coiẽrat. Cuius rei inſcij Rugiani, cum primum lux affuit noſtrorũ ſe copijs inſerunt, paremq; cum ipſis militiam auſpicantur, paucis ad nauiũ præſidia relictis, quas Brammeſij conſpectui ſubiectas, dilapſis metu cuſtodibus, populantur. Nec prę da ſpolijſq; cõtenti, bina ex ijs nauigia p̃ſtantioris fabricæ viſa, ſecum abducũt. Quæ cum ꝓhibentibus Sialandicæ claſſis cuſtodibus vlterius amouere non poſſent, ferro ꝑtuſa merſerunt. Vnicã hæc prouincia vrbẽ habebat, quę à Danis rebus vacua reperta eſt, incolis eidem defenſionẽ ſuã credere nõ audentibus: cuius deſertioni partim defenſorũ, partim valli inopia cauſam p̃buit, antequã incolæ vocitabant qui mœniũ ſuorũ diffidẽtia cum cõiugibus ac liberis ad eccleſiã extra vallũ ſitam certatim ſe cõtulerant, religionis q̃ belli prę ſidio tutiores futuri, paciſq; domicilio periculũ vitaturi. Sed nec quiſquã è noſtris ad eorum bona manus porrigere auſus eſt, ne prædandi libido ſacrilegio implicaretur: quanq̃ in ſacra æde iniquas opes attentare nefas non eſſet. Neq; enim religiõis autoritas, eius detractorib. auxilio obtentuiq; fore debuerat. Iamq; militante Abſalone, Eskillus ne quid cõſuetæ religiõis omitteret, primã ſacris operã exhibebat. Cuius animo tantus hoſtiũ contemptus inceſſerat, vt in exercitu toga non armis vteretur. Interea Hurna quidã & Marquardus, quem Adolfus Holſatiæ præfectus filio moriens tutorem reliquerat, Danorum copijs ſuperbo ſermone contemptis, ingentem Sclauorum, Saxonumq; manũ contraxerant. Forte autem noſtris intermiſſo obequitandi labore, reſpirandi gratia aliquantiſper humi cubãtibus, Eskillus adeò ſe ætatis magnitudine contuſum confractũq; aſſeuerabat, vt ne equũ quidem ſine adiutore conſcendere poſſet. At vbi hoſtes in conſpectũ venere, quouis iuuene ocyor equum inſiluit, ita vt corporis eius robur nulla ex parte quaſſatũ putares: adeo virtus ætati imperat. Itaq; qui dictis ſenectutem cauſatus fuerat, hanc poſtmodũ factis inuentam redolentibus decorabat, quem in hanc virtutis diſſimulationem nihil præter virtutem adduxit. Eodẽ forte tempore ex noſtris manus paruula prædæ dulcedine à cæteris digreſſa, cum hoſtes militum numero ſuperiores, & fuga vitare deforme duceret, & pugna aggredi non auderet, inter metum pudoremq; defixa,

defixa, ſociorum præſtolabatur aduentum, inter quam & reliquas noſtri exercitus copias paluſtribus aquis medius fluebat, vno, tãtum vado meabilis, riuus. Quẽ Abſalon cunctante primipilo primus equo tranſgreſſus, ſequentibus ſuperandæ difficultatis compendium præmonſtrauit. Cuius rei ignari, hoſtes ſecurius quàm cautius operiebantur, Danicorum equitum aduentum editi mõtis interiectu celante. Igitur qui prius à noſtris diuulſi fuerant, nõ expectato ſociorũ auxilio quod ſibi tam propinquum cernebant, auide in hoſtem procurrũt, ne bellum proprio metu dilatum, aliena virtute expetere viderentur. Quorum Sclaui paucitate contempta, poſtquã maiorem hac aciem humilioribus locis relictis montis iuga ſuperare cõſpiciunt, terga vertentes, ab ijs quorum vires ſumma animi dictiq; petulantia laceſſiuerant, nullo negocio funduntur. Tantum ſemper ludibrij, inſolentiæ exitus afferre conſueuit. Tunc quidã ex noſtris quos ex fugientibus occupabant, nuda haſtarum parte equis detrudere cõtenti, ob communem religionem ferro proſternere paſſi non ſunt, ne peremptorum cædes plus percuſſoris animæ noceret, quàm gloriæ prodeſſet. Quam iniuriam beneficij loco à paſſis acceptam crediderim. Ingenti deinde præda acta tam diu in littore perſtatum eſt, quoad Rugianorum nauigia, quæ Brammeſij violauerant, reficerentur. Interea Henrico duce apud Bauaros agente, vniuerſi Saxonum ſatrapæ gerendi cum Danis belli cupiditate, quod minimo conficiendum negotio arbitrabantur, inſignem viribus exercitum amplificabant. Qui in itinere profugis occurrentibus, accipiunt Danos non ruſtica aut ignobili armatura, ſed operoſo ac militari inſtrumento bella gerere ſolere, tantæq; in Chriſtianos clementię eſſe, vt fugientes colaphis quàm armis inſectari maluerint. Nam aciem ſuam cum ab eis capi intercipiq; poſſet, equis non ſpiritu ſpoliatam, autorem vero victoriæ ſolum Sialandenſiũ antiſtitem extitiſſe: Id mirum ſatrapis viſum, quorum vnus Guncellinus, cuius bellicæ virtutis experientia apud Henricum ducem familiaritatis palmam creauerat, de re præſenti à cæteris conſultus, Abſaloni in maritimis occurrendum monebat, quod cum vnius inſulæ manu dimicare magni non ſit. Interrogatus ab ijſdem rurſum an cum ipſo rege manũ tuto conſerere poſſent: ne id quidem Henrico duci ſine periculo audendum reſpondit. Quo dicto cunctantibus cunctis, Danicæq; virtutis impetum formidantibus, viam ſe tutioris conſilij repperiſſe ſubiunxit. Nam cum vniuerſæ Danorum vires maritima expeditione cõfluxerint, ſi interim Sleſuicenſium partes hoſtiliter peterentur, plus diſpendij Danos quàm foris inferant, domi eſſe paſſuros. Quo audito Bernardus Razaburgenſis in eam prouinciã arma ſe trãſlaturum negabat, quam per regem beneficij iure poſſideat. Sed neq; Sleſuicenſium portas tametſi rex extrinſecus agat, adeouſq; defenſoribus carere, vt plane hoſti patere videantur. Nam earũ cuſtodiã ſexaginta Danorum millibus eſſe mandatã. Quod audiens Henricus, qui Saxonię primatum vicario nomine adminiſtrabat, bellum à ſe Danis temere parari proteſtatus eſt, qui pacis patriæq; charitate flagrãtes, propulſandæ magis quàm irrogandæ iniuriæ gratia aduerſum inſolentiſſimos ſeruos, teterrimosq; latrones Martem inducãt. Quos cum innocentes inceſſere nefas habeatur, tartareas ſedes mereri, qui tam iuſtæ gentis cruore manus ſuas cõtaminare præſumerent. His monitis decretũ remittendæ expeditionis obtinuit, cunctis tam indignũ militiæ genus detrectandũ cenſentibus. Igitur Guncellinus, qui bellicæ virtutis operibus apud Henricum excellentem familiaritatis locũ meruerat, cum ſententiã ſuam ſociorum arbitrio damnatam animaduerteret, pacificandum cum noſtris ratus, Sunonem popoſcit, eoq; cõpoſitiõis partes plenius exhibente, vſq; ad Henrici ducis è Bauaria reditum, belli dilatiõem obtinuit. Rex deinde Rugiam aduectus, Sircipinenſem ſtatuit attentare prouinciam. Quã dum peteret, eximiã vaſtæ cœnulentæq; paludis difficultatẽ offendit. Cuius ſuperficies tenero veſtita ceſpite, graminis quidẽ ferax, ſed veſtigij ita impatiens erat, vt plerunq; calcãtes obrueret. Nam limo funditus ſubſidente in luteas voragines, ſordidáq; colluuiem prolabebantur, haud aliud progreſſuris iter patebat. Tunc equites extenuandę difficultatis vitandæq; laſſitudinis gratia, arma ſibi detracta equis imponunt, eosq; prętij ductare cœperunt. Quos vt altius cœno obrutos ſuſtentabãt, ita cum

Sclaui ab iis, quorum vires petulantiſſime cõtempſerant, nullo negotio ſuperantur.

& ipſi ductando ſubſiderent, equorū comā amplexi fulciebātur. Riuulos quoq;, qui in ea palude crebri admodum diſcurrebant, nexis virgarū compagibus ſuperant. Tunc vero inſignis quorundam probitas fuit. Nam quidam ex equitibus armis onuſti, ductis poſt ſe equis, paſſibus incedebant, agilitatis fiducia onera abijcere recuſantes. Quorum factū hoc illuſtrius, quo inuſitatius extitit. Sed & equi dū corpus lacunis immerſum auidius erigunt, interdum ductores vngulis obruunt. Rex ipſe duorum militum humeris innixus, omnibus præter proximam corpori veſtem reiectis, ægre limi mollitiem ſuperat. Raro vnquam plus ſudoris Danica virtus expendit. Ingentē hoſtibus peragratæ paludis admiratio ſtuporē inuexit. Neq; illis reſiſtere tutum ducebant, à quibus & ipſam rerum naturam ſuperatam cernebant. Victor tantæ difficultatis exercitus haud ſecus quàm ſi hoſtem fudiſſet, alacer incedebat. Ingentes deinde ſyluas emenſus, animaduertit vicum apta nauigijs palude circundatum. Is aquarum natura quàm arte munitior erat, eaq; duntaxat parte vallum habebat, quam pons inter ipſum & continentē porrectus tangebat. Hunc princeps vrbis Otimarus prohibendi aditus gratia aduētante exercitu, vndis illico exæquare curauit, ſolis ſtipitum reliquijs inter aquā manentibus. Quas noſtri ceu quædam alterius pontis iaciendi fundamenta ſortiti, propinquæ villæ ſepibus applicatis, paulatim intermeandæ paludis compendium moliuntur. Huius itaq; loci oppugnationem rex hortante mœnium inopia aggreſſus, Abſalone cū maiore equitatus parte prędatū miſſo, quæcunq; exædificandi pontis inſtrumento opportuna animaduertit, ſummo negocio cōtrahit. Huius operis contextum verentes oppidani, cōtractis vndiq; ſudibus, ligneā turrim inſtituunt, cuius præſidio hoſtem tanq̃ arce vetarēt, eiuſq; propugnaculis freti, noſtros promouendo operi q̃ protegendo corpori intentiores, immiſſis ſubitò funditoribus inceſſere cœperunt. Contra Dani ſagittis decernere adorſi quia propius accedere nequibant, rem eminus tentant. Nec minus Otimarus noui pōtis progreſſu territus, ſtagnum rate tranſgreſſus, regem petebat, ac prout noſtrorum operā aut ſegnem, aut vegetem animaduertit, ita nunc parcius, nunc impenſius pacis ſupplicationes agebat, ſemperq; pro oppugnationis habitu deditiōis verba cōcipiebat. Tunc vero remiſſior operis executio fuit. Sciebant enim milites ſi bellū reuocari deberet, pontem à ſe conſeri non oportere. In quem tanta iam armatorū moles conceſſerat, vt ne locus quidem ſuppeditandis, quæ ſtructuræ neceſſaria forent, ſuppeteret. Adeò vincendi auida multitudo, operādi anguſtias ſibijpſa cōſciuit. Sed nec aliter allatæ ſepiū moles, q̃ ſuper militum vertices eorūdem manibus ductatę proferri poterāt. Nec inutilis ea neceſſitas fuit, cum ſepes in altū libratæ non minus corporibus muniendis proficerent, quàm aquis ſternēdis prodeſſent. Eodem exemplo vulneribus ſaucij referebantur. Tum vero rarior tenuiorq; pontis contextus fiebat, militibus plus eius incrementis, quàm firmitati ſtudentibus. Et iam pene eundem inſulæ cōmiſerant, cum hoſtes partim arte, partim viribus freti, nouo pugnandi genere bellum exaggerant. Siquidem haſtatas falces è turri directas, ad militum noſtrorum ſcuta tendebant, eaq; pertinacius apprehenſa, præliantibus detrahebant. Obnitentes interdum violentiore tractu ponte excuſſos profundum petere cogebant. Cui malo ni maturius occurſum fuiſſet, Danorū iuuentus propemodū ſcutis vacua occubuiſſet. Nam ex noſtris quidam lignei vnci adminiculo, iniecta ſibi falce potitus, eadem cæteras occupādo, hoſtem ſubſidio ſpoliabat. Iamq; dies occiduus erat, cum rex contiguæ noctis metu quid potiſſimum ageret incertus, ſeram oppidi captionem, futurumq; pontis incendium verebatur. Quîs rebus cum ſe vrgeri animaduerteret, ne victo ſimilis magno cum ignauiæ rubore ab oppugnatione diſcederet, ad intuendas Otimari preces paulatim animum deflexit. Quem deſperationis errorem Abſalon cum ingenti præda ſuperueniens, conſilij ſagacitate mire diſcuſſit. Siquidem regem ſi ſe ignaro Otimari votis annueret execratus, interpretemq; ſecretius abductum, quæcunque à Barbaro pacifice tractarentur, cōtrario modo exponere hortatus, armatus in pōtem deſcendit: militeſq; cum prohibendę pugnę gratia adeſſe ratos, acrius inſtare compellit, prædam (ſi vincerent) eorum iuris futuram pollicitus. Grata militi-

bus

bus promissio fuit: iamq; explicito opere, alacres nō solum telluris aditum, sed & turris fastigium occupant: quam scalis gradibusq; adorti, fundunt, obuios resistē tes obtruncant. Tunc Herborthus eques Danicus, ne pontis angustijs officientibus, ac turba sociorum obstante, tardior superueniret, facilem ad hostes trāsitum nouo irruptionis genere quæsiuit. Etenim armorum onere retento, profundo se credidit: quosq; gradu non poterat, incredibili nandi virtute præcessit. Quod factum æmulantibus cæteris, teneram pontis compaginem militum concursus repente subsidere coëgit. Cuius ruina Absalonē quoq; inter alios excussum, pessundedit: qui cum nandi astu calleret, tametsi armis obsitus esset, non solum inter vndas securus emersit, verumetiam alios eius artis ignaros, ab imminenti periculo tutos pręstitit. Interea Sclaui non suppetentibus ad fugam nauigijs, dolijs se committere ausi, ijsdem pro rotunditatis habitu circumuoluentibus, ab insequētibus occupantur. Qui nimirum ob inusitatum nauigandi genus, vt suis miserabiles, ita nostris ridiculi fuere. Itaq; ludibrio permixta eorum infœlicitas erat. Capto vico trucidantur mares, fœminæ captiuantur. Fuere etiam qui regi capiendi Otimari consilium instillarent: quem ne recentis victorię gloriam vnius hominis perfida captione corrumperet, inuiolatum dimisit, hostiq; parcere, quàm famæ nocere maluit. Cum omni deinde exercitu pristinum iter remensus, prius classem, mox patriam repetiuit. Postera æstate Henricus Bauaria reuersus, apud Eydorā solenne cum Danis colloquium habuit: in quo ob prosperos rerum successus adeò se insolenter ac tumide egit, vt medium pontis, sicut ante consueuerat, visendi regis causa, transgredi recusaret, ne sibi dignitate præstare, quem peteret, fateretur: immemor prorsus illum paternū, auitumq; regimen gerere, sibi alieni imperij præfecturam cessisse. Quam insolentiam rex adeò patienter ac moderate tulit, vt in eius occursum exæquatis pontis spacijs, tāquam par, non maior descenderet, honoratiorem se ratus, si cum indignantis viri fastu humilitate certasset. Siquidem præditus mansuetudine animus, celsitudinem suā citra debitam maiestati venerationem submittere, quàm alienæ superbię exemplo insolescere maluit. Itaq; pace cum Henrico composita, Absalon cum secus Stethinnense promontoriū nauigationē haberet, leuibus saxis & ad iaciendū habilibus in eius littore lectitatis nauigiū onerat, vsurus eis ad castelli tuitionem, quod in publico negociatorū portu condiderat. Quibus nauigio impositis, ad idem castellū postera die peruenit: vbi cum munditiarum gratia balneis vteretur, animaduertit cuiusdam nauis è septentrione venientis mentiōem foris stantiū collocutione crebrescere. Quam vt piraticā intellexit, semiloto corpore vestem poposcit, nauemq; quā in portu velatā dimiserat, remigibus lituo cōtractis, cōscensam in altū dirigere curauit. Nicolaus quoq; qui clientelæ eius & stabuli curā habebat, aliud nauigium iampridem rimarum vitio pessundatū, exhausta sentina, ad patientem nauigatiōis habitum celeriter perduxit. Sed Absalon velo, Nicolaus remigio piratas petebat. Qui cum Absalonis nauigationem suam superare conspicerent, callidum fugæ commentum amplexi, submisso velo contrariam vento nauigationem remigio moliuntur. Id attentantibus, Nicolaus rate obuius fuit. Quam aduersa nauigatione petentes, mira gubernatoris solertia fefellere. Nam cum ad eius penè contactū peruenissent, obliquato remigio in illud nauigij sui latus quod ab hostibus auersum erat, pariter concurrere iussi, reliqui se erigentis oppositu perinde ac muro hostilia quibus incessebantur iacula vitauere. Sic hoste eluso diuerticulum nacti, callidis nauigationis ambagibus recessus petebant. Quas tanta fugæ auiditas ceperat, vt cum ingens telorum vis in eorum nauigium effunderetur, etiam manus sagittis traiecti, manentibus spiculis, remigandi officia nō omitterent. Adeo illos timoris magnitudo vulnerū molestiā negligere coëgit. Fuere etiam qui vndis impēsius obluctātes, vitam remigio finirent. Alij telis terga confixi, maiorem nauigandi, quàm spicula proprijs corporibus auellendi curā præstabant. Adeo illis minorum vulnerū dolorem maiorum metus ademerat. Cumq; anceps diu nauigationis certamen fuisset, quod ex remigiorum volucritate pendebat, nostris tandem superantibus occupantur. Tunc quidam ex eis indubitati periculi metu ferrum expectare

Absalon nādi peritissimus.

Nauigantes nauem promouendi, quàm spicula proprijs tergoribus infixa auellendi studiosiores.

nõ ausi, in vndas desiliũt, mortemq; sibi ipsi inferre, q̃ ab hoste recipere maluerũt. Itaq; plerunq; timidos vnius periculi metus, in aliud præcipites iactare consueuit. Maxima horum pars qui fluctibus abstinuerant, ferro perempta est, quanquam ignobile sociorum fatum comitari nolentibus iure parcendum videretur. Quorum capita corporibus auulsa, propter Absalõicæ vrbis mœnia iisdem stipitibus affixa sunt, qui nuper aliorum piratarum à Sialãdensibus captorũ ceruicibus onusti fuerant. Ea res ingenti prædones pauore cõfecit. Plurimum siquidem ad extirpanda piratarum latrocinia spectaculi huius atrocitas valuit. Gubernator ipse cũ paucis admodum remigibus captus, cum falsam redemptionis spem animo præsumpsisset, ac forte putria sociorũ capita conspicatus, idem se Danis facturũ dixisset, captiuitatis supplicijs consumptus est, pœnasq; non solum veteris piraticæ, sed etiam recentiũ minarum exitio pependit. Per idem tempus Esbernus & Wethemannus opportunas patrię excubias multo nauigationis impendio prosecuti, sedulumq; piraticę opus ingressi, in septem piraticos mioparones quatuor incidere nauigijs. Tunc Mirocus pugil spectatæ audaciæ, fortitudinis suæ motũ intra propriæ nauis spacia continere non passus, Wethemanni se appetentis nauigium virtutis fiducia solitarius insilit, cedentibusq; per ignauiam remigibus, neminẽ in eo præter Wethemannũ rebellem habuit. Quos Esbernus rate præteriens, risu prosequi cõtentus fuit: neq; aut hostem lædere, aut ciuem iuuare sustinuit, ne pluribus aduersum vnum opem tulisse videretur. Progressus itaq; Strumicum athlethã insignis fortitudinis capit. Sed nec prius Mirocus vt pedem referret, vrgeri poterat, quàm alius nauigij superuenientis viribus arceretur. Cuius respectui tantum venerationis à victoribus tributum est, vt cum captus supplicium mereretur, redemptionem acceperit, potiusq; in eo probitas honorata sit, quàm facinora punita. Ita cum impietati pernicies deberetur, fortitudini salus donata est. Eodẽ tempore Eskillus domesticis supra vires negocijs fatigatus, dum quieti intentius consulit, proficiscendi licentia à rege difficulter extorta, nobile Galliarũ cœnobium, quod Clarauallis nũcupatur, petiuit, ibiq; priuati more trãquillam vitam degens, asperum patriæ conuictum voluntariæ peregrinationis lenitate mutauit, iocũdiorem rerum vsum apud exteros, quàm inter ciues habiturus. Per idem quoq; tempus Walagostenses mœnium suorum angustias perosi, contractiora vrbis spacia propagare cœperunt. Nec incrementa adiecisse contenti, noua defensionis præsidia excogitabant. Siquidẽ frequentibus palis circa mœnia defixis, quò minus hostis aditu potiretur, propinqua muris vada claudebant, profundiora fluenti loca aduolutis ingentibus saxis nauigijs inaccessa reddentes. Cæteros quoq; meatus nauigatiõibus opportunos, aut lapidum coagmentis, aut alio impedimentorum genere præstruebant. His obstaculis rex optato locorum accessu prohibitus, classem postera aduersum Sclauos expeditione promotam, Zuinensibus ostijs inserit, Iuliniq; vacuas defensoribus ædes incendio adortus, rehabitatæ vrbis nouitatem iterata penatium strage consumpsit. Nec solum Iulini viciniã, sed & confinia Camini ipso præterito populatus est, vt factu celerius, ita quoq; hostibus perniciosius ratus, patentem ruris vbertatem diripere, quàm dubia munimentorum claustra pulsare. Nam Iulinẽses cum vrbis suæ recentes ruinas ferendæ obsidioni inhabiles cernerent, perinde ac viribus orbati, deserta patria, præsidium Caminense petiuerant, aliena amplexi mœnia, qui propria tueri diffiderent. Ab his demũ finibus exercitus noster ad vrbis Oznæ solum dirigitur. Cuius mœnibus abstinens viciniam irrumpit, certam agrorum vastationem, incertę vrbium obsidioni præpõderare existimans. Sed etiã idem aliquanto satius faciliusq; reputabat persequi dispersos, quàm vrgere munitos. Cui postmodum compendiariæ nauigationis reditum circunspicienti, in commune prouisum est, propinqui fluminis abstrusos reserare secessus. Cuius ostia cum quondam nauigantibus peruia fuerint, nunc arenis obfusa, ad pristinum habitum fossa redigi possint. Quam sententiã cõsiderata difficultatis magnitudo quassauit, rege eximiam obstaculi molem ligonibus penetrari morosum ducente, vetãteq; negocium suscipi, quod plus impensæ quàm vtilitatis afferre videretur. Igitur repetito Ozno, tormentisque propter vallum erectis,

Negotiũ plus impẽsæ quàm vtilitatis afferens haud suscipiendum.

erectis, obsidio fingitur, cuius specie deditio obtineretur. Quam simulationem spernentibus oppidanis, expeditioni finis imponitur. Aliam rege post ver posterum exorso, eiusq; opinione finitimos terrēte, cum se Sclaui nec proprijs viribus, nec peregrinis auxilijs aduersum Danica arma abundare cōspicerent, delegatur Priszlauus, qui bellū apud Danos deprecaretur. In quorū pręparatam classem incidens, oblatæ pecunię captione non solum profectionē prohibuit, sed etiam pacem in bienniū taxauit. Cæterum publicæ religionis conditiones Barbaris ingestæ non sunt, cuius professores pleriq; eorum principes existerent, vulgo sacrorū societatem damnante. Qui tametsi Christiano nomine censerentur, titulum moribus abdicabant, professionem operibus polluentes. Per idem tempus Henricus compositis in Bauaria rebus, quia Sclauis aduersum Danos adesse non poterat, amicitiam Waldemari prius per internuntios petitam, mox apud Eydoram colloquio obtentā callidius quàm verius amplexatus est. Nam peruicaci eius ingenio, nulla boni stabilitas seruiebat. Cum gente nostra nunquam diutinas ac constantes amicitias gerere sustinuit. Mentiri virtutem ducebat, bonarū artium loco fallaciam amplectebatur, fidem simulatione colebat, honesto vtile anteferēdo. Assidue nostros rupta turpiter societate lædebat. Econtrario regem conspicua animi integritas, perpetuaque in cunctis constantia decorabat. Quid ergo miremur, quod inter eius virtutes, & Saxonicam leuitatem firma societatis copula, aut solidum concordiæ vinculum contexi non poterat? Ijsdem fere temporibus Suerus quidam fabro patre genitus, sacerdotij quod in Ferogia aliquandiu gesserat partibus abdicatis, Noruagiam petens, religionis munus militia mutauit, Ossteni cuiusdam ab Erlingo prostrati occasiōe adductus, cuius agmini per deserta fugienti fortuito obuius ducem se præbuit, resq; aduersum victores nauare cœpit. Et ne generis titulo carere videretur, originem mentitus, Haraldum Hyberniensem auū sibi vendicando, Siuardo se procreatum confingit. Cuius etiā nomen filio, quem antea patris vocabulo vna appellauerat, aptauit. Et vt omnia prioris fortunæ momenta subrueret, proauiq; vocabulo in eo repræsentari crederetur, simulatę prosapiæ decus, noui nominis ornamentis vsurpare sustinuit, Magnumq; se in argumentum generis vocitari cōstituit. Quod tam impudens mendacium turbulento militum errore, credulaq; vulgi suffragatiōe protectū, ad totius Noruagię cruentissimam stragē, extremamq; perniciē penetrauit. Idem cum adhuc priuatus Suetię ducē Birgerū petisset, sacerdoti cuius fortè hospitio vsus fuerat, stolā præcipuum Diaconi insigne, cum libro sacerdotalia sacra cōtinente dono dedisse fertur. Sed ne peregrinis vlterius immorer, stilum ad propria referā. Neq; me domestica scelera per idem tempus exorta, diutius externis insistere patiuntur. Siquidē Magnus Erici filius præsentis fortunæ stipendijs non contentus, cum Kanuto & Carolo quibus paterna cum Waldemaro necessitudo, maternus autē auus Eskillus erat, alijsq; compluribus in societatē facinoris accitis, opprimendi per insidias regis consiliū capere sustinuit. A quo cum Suenonis partibus militādo bello Grathico captus fuisset, non solum spiritu sed etiam amicitiæ & familiaritatis iure donatus, atq; ex priuata fortuna ad eminentem dignitatis locum prouectus fuerat. Tantam victoris charitatem, supplicij quod meruerat loco expertus est. Cuius insidiarum apparatus, hoc securior, quo incredibilior extitit. Neq; enim facile regis animum subire poterat, ab illo sibi insidias necti, cui quondam salutem à se tributam meminerat. Cum res diu latuisset, indicium huiusmodi fuit. Quidā Theutones insidiarum conscij, Magno clientelæ obsequijs deuincti, cum fortè negociorum eius curam administrando Holsatiam peragrantes, cuiusdam solitariam vitā degentis hospitio excepti fuissent, eiusq; cubiculum à se medio tantum pariete disiunctum nescirent, nocturno inuicem sermone effusius habito, vehemēter se mirari dixere, quo pacto rex inter tot præparata sibi insidiarum commenta mortalium adhuc luce fungeretur, quas Magnus cum Karoli filijs eius capiti clandestino consilio molitus fuerit. Has vero omnes aduersum inscium excogitatas, non fortuitis humanæ conditionis casibus, sed constantibus diuinæ protectionis subsidijs esse dispulsas. Siquidem Magnum gladio duntaxat venabulóque quo tigres

occupandi conſuetudinem habebat vtentem, petituro Sialandiam regi comitandi obſequium ad cuiuſdam vſq; vadi tranſitum exhibuiſſe, ibiq; Kanuti qui pari armatura inſtructus (nam id genus in venationis ſectatoribus ſuſpectum eſſe non poterat) cum coniuratis eodem tempore ſuperuenire debebat, occurſu fraudatum, facinusq; ſine complice experiri non auſum, per ſummam propoſiti diſſimulationem conſalutato rege propria repetiuiſſe. Poſt cuius diſceſſum Kanutum regi vadum tranſgreſſo obuium extitiſſe, turbatumq; conſortis abſentia, proſecutionis officium ſimulaſſe. Aliquanto tamen eum acrius auidiusq; quàm Magnum propoſitum exequi perſeueraſſe: qui regem equites ad mare præmittere, ſtipantibusq; fœminis morabundum in littore conſidere, & inter extremos nauigium conſcendere ſolitum aggredi conſtituerit, peregiſſetq; facinus, ni rex abſq; omnis humani indicij monitis, benigniore cœleſtium cura compulſus, relictis ocyus pediſſequis, ratem pręter ſolitum ſcandere maturauiſſet. Karolum autem antea à cõiuratis in Scaniam tranſmiſſum fuiſſe, ſi fratri propoſitum ex ſententia ceſſiſſet, ad extirpandam regis ſobolem amicorum auxilia contracturum. Sed ne ſic quidem Kanutum propoſito cedere voluiſſe, quod apud Fioniam fruſtra tentatũ, in Scania maiori cum opportunitate conſummare ſperauerit, Waldemarum ad Helſingorum vrbem præcurrere maturando, eumq; cum primum Scaniæ aduectus rate excederet, incautum opprimere moliendo, quem poſt diurna venatiõis exercitia, præmiſſis arbitris eo loci paruula rate corpuſculo tranſire ſolitum, non ignoraret: quã machinationem fortuitis neceſſitatis præſidijs eluſam fuiſſe. Nam ratem quæ regem vehebat cum fortè glaciali impulſu procul à concupito littore detorqueretur, militum eius aduentũ pręſtolantium ingenti cohorte exceptam fuiſſe, eamq; manum neceſſitati ſubuenire conatã, cõiuratorũ inſidijs obſtitiſſe. Ita Kanutum & Karolũ bis propoſiti caſſos, loricas quas inuadendi regis gratia ſub tunicis geſtabant hoſpitijs reddidiſſe. Horum autem omniũ admirationem vincere, quod Waldemarus vnius ex coniuratis ſibi perfamiliaris ſuſpectũ minime, ferrũ vitare potuerit. Qui cum regi per rhedam aucupiũ exercenti, ſolitarius comes aurigaq; exiſtere ſoleret, deficientibus coniurationis autoribus, parricidale miniſterium circa ipſum cõprehenſa aue curru delapſus iuuãdi accipitris curam intenta corporis inclinatione tractaret, ſua manu peragendum promiſerat, fortunã tamẽ in tanta tamq; facili inſidiandi materia promiſſis parricidij partibus aditum non dediſſe. Horũ itaq; euentuũ miraculis liquere mortali manu regẽ perire nõ poſſe, cuius ſalutem inter tot exitioſa, arcanaq; pericula, non induſtria humana, ſed cœleſtis protexerit diligentia. Hanc hoſpitũ relationem à rerum admiratione profectam, eremita perinde ac ſi diuinitus dati indicij myſteriũ veneratus, cuidã monachorum rectori ad ſe venienti memori narratiõe replicuit, iuſſo horũ indicandorum gratia ad regẽ tranſitũ non differre. Quibus acceptis rex, cum ex diffinitione locorum, argumentisq; temporũ, necnon itinerum ſuorũ circunſtantijs fidẽ aſſertis habere cœpiſſet, non minus ſibi ſubſidij Deum in prodendis inſidijs præſtitiſſe, quàm in fruſtrandis tribuiſſet, gratulatus eſt. Cuius rei ignorantia Karolus priſtina adhuc ſecuritate ſuccinctus, ſiue tegendi parricidalis propoſiti calliditate, ſeu peragendi deſperatione, Abſalonem ob cognationis fiduciam petitũ, impetrãdis ſibi à rege prouincialis beneficij adiutorem depoſcit. Quo propinqui preces attẽtius exequente, Waldemarus diſſimulata inſidiarum cognitione, ex fiſco ſuo ſe ſtipendia Karolo ſoluturum promittit, quoad honoris ei impertiendi facultas incideret. Cumq; Roskyldiam veniens in æde Trinitatis optimæ maximæ, morem ſacris geſſiſſet, amotis arbitris Abſalonem adeſſe præcepit: quo ſecum conſidente indicem aduocans, quæ ſibi detulerit iterato exponere iubet. Ille propinquitatis metu qua Abſalon à Kanuti filijs contingebatur eloqui veritus, atq; os rubore perfuſus, aliquandiu plenum hæſitationis ſilentium egit. Cuius taciturnitatis rex ilico cauſam coniectans, hoc, inquit, te metu Abſalonis fides liberat, apud quẽ meæ reſpectum charitatis propriæ neceſſitudinis affectioni præponderare non dubitem. Quo dicto ſenioris vocem verecunda animi hæſitatione torpentem, ad eloquenda quæ iubebantur intrepidam reddidit. Is itaque relationem ab inſi-

dia-

insidiarum principio orsus, cunctasq; earum partes veris narrationis indicijs prosecutus, hoc non suæ sed alienę cōpertionis fuisse testatur, rogatum se tantum eadem regi referenda curare. Tunc rex eo secedere iusso, ductis alte suspirijs, priuatim apud Absalonem queri cœpit, nunquam sibi vel cognationis ius, vel beneficentiæ meritum obtentui fore potuisse, quo minus malis propinquorum artibus appeteretur. Quorum fraudem si dissimulanter tolerare cæpisset, effectum insidijs præbere posse, quæ tam potentum támque sibi familiarium studijs necterentur. Si vero parum adhuc publicato facinore, supplicia de indemnatis sumere maturasset, doliq; notitia à paucioribus sumpta crudelius in æmulos consuluisset, innoxia capita confictis criminatiōis partibus obruere videretur, inuidiaq; virtutis accensus, ad communem generis sui interitum varijs insimulationis modis exurgere necessitudinis euersor, affiniumq; consumptor censendus. Igitur & patientiam periculosam, & vltionem si præpropera foret, probrosam existere. Ita se quē vindictę modum apprehendere debeat ignorare, cuius & ignominiosa acceleratio sit & perniciosa dilatio. Cæterum insidiarum periculis patere malle, quàm in autores facinus retorquere, ni mors sua ad aliorum confestim exitium redundaret, quam liberorum suorum amicorumq; miserabilis strages, mox discordia ciuilis, sæuáque exterorum irruptio, ac totius patriæ teterrima vastitas insequeretur. Hæc & consentanea rex crebris anxijsq; gemitibus prosecutus, quæ maxime sibi conducant Absalonem dispicere iubet. Ille se nihil à regis æstimatione diuersum perpendere refert, præfatus ipsum ex repentino vindictæ procursu, non leuius famæ dispendium quàm salutis ex dilatione capturum. Quam ob rem animaduersionis ius diuino permittendum arbitrio, qui potis sit insidias quas eluserit publicare. Sed neq; rem cuius multitudo conscia sit, diutile vulgus latere posse. Hortatur deinde corporis sui custodiam consuetis comitibus attentius mādet, iubeatq; nunquam sibi inermes assistere, nec magis salutem suam diurnis eorum officijs, q̄ nocturnis excubijs vallari curet. Sic enim coniuratorum aliquos, se proditos suspicantes, repentinum propositi indicium edituros. Gratum Waldemaro consilium fuit. Cuius Roskildiam linquentis Absalon comitem agens, solicitatur à Carolo petitionis suæ partes quas nuper apud regem egerit, iterare. Quod exsequente eo, respondetur à rege, raram beneficij gratiam esse, quod accipiens parricidio pensare studeat. Præterea miram quorundam ingenijs & fallendi pertinaciam, & dissimulandi inesse versutiam. Se nihilominus cum primum Iutiam introierit, insidioso militi munificum futurū, à quo potentiæ ius in id maxime vulgus affectari non dubitet. Iocunda Carolo promissio extitit, quam sibi per Absalonem expositam impensiore gratiarum relatione prosequebatur: finxit enim oris hilaritatem, lætitiamq; effusius prætulit, quam non tam recipiendi beneficij quàm implendi parricidij affectus progenuit, quod ei regię dissimulationis industria securitatis incrementa tribueret. Huic postmodum forte materni aui Eskilli per idem tempus à Gallia nauigantis appulsus, vrbem Ripam cum Kanuto fratre petendi causam præbuit. Quorum Benedictus quidam solo patre germanus, sed pellice editus, regiæ clientelę fortior quàm fidelior comes, Waldemaro paucis post diebus quàm Fioniam ingressus fuerat in propatulo prandente, siue celandæ fraudis impatientia adductus, seu parricidij quod cogitauerat furijs cōcitatus, neglectis epulis cultrum, quem forte prandendi gratia sumpserat, compressa manu, huc atque illuc actum, varia ancipitiq; versatione stringebat, perinde ac vsum eius ad inferendas plagas agitationis exercitijs prædiscere cupiens. Interdum ferrum sinu condebat, detectúmque rursum digitis inserebat. Inter hæc assidue regem oculis destinabat, quibus non minus quàm manui minarum inesse videretur. Cuius motibus amentiæ consentaneis, Waldemarus per sponsam filij Gerthrudem ob id muliebriter lachrymantem oculos inserere monitus, Nicolaum qui regiæ mensæ præerat, quàm poterat arcanis nutibus accersitum, visum ad inusitatos Benedicti gestus obliquare tacite iubet, amotisq; post epulas mensis cæteris sibi propiorem consistere, prædicti equitis si quas moliretur insidias excepturum. Sed Benedictum tum ipsius regis, tum commilitonum plena stuporis contemplatio,

Rara beneficii gratia, quod is qui accipit, parricidio recompensare cupit.

ferrum vaginæ reddere coëgit. Crediderim vero hunc animi æſtum eius præcordijs diuinitus ingeſtum, eodemq; autore proditum facinus quo prohibitum eſſe. Tum demum Waldemarus neglectum Abſalonis conſilium pœnitentia proſecutus, deuocatis in cubiculum militibus, inter quos & Benedictus aſtabat, rem mœſtam eisq; perquàm maxime diſplicituram afferre ſe dixit, quam & prodere triſte ſit, & celare peſtiferum: nec ſe dubitare quin eadem in cõmune delata, amicorũ mẽtes triſtitiæ ſalebris ſit implicatura, tãtoq; eis plus amaritudinis incuſſura, quanto regem ſuum propenſiore charitatis cultu cõtingerent. Siquidem quorundam conſpirationem de nece ſua habitam, non dubijs coniecturæ rationibus, ſed veris conſciorum indicijs, certisq; rerum veſtigijs ſibi proditam eſſe, cuius autorib. primam ſalutis ſuæ cuſtodiam credere conſueuerit. Nolle vero ſe eorum declarare vocabula, quod noxios reſipiſcendi inducijs donare, quàm inſimulandi ſtudio obruere mallet. Hortatur deinde maiore cum ſedulitate vallandũ ſe curent, nec vsq̃ gladijs vacui incedentẽ comitari ſuſtineant, ſtipandiq; officia hactenus per in curiã geſta, deinceps elaborato famulandi ſtudio proſequantur, tantaq; id ſolicitudine peragant, perinde ac quiuis propriæ ſynceritatis certitudine de aliena ambigere neceſſe habeat. Sed neq; ſe vniuerſos notabiles ducere, de quorũ grege cõplures ad mortem pro ſe excipiendam, ſi res poſceret, paratiſſimos ſciret. Tũc milites mutua fidei æmulatione conſciorũ indicium flagitantes, à perfidis erga regẽ capitibus vindictam ſe exacturos promittunt: neq; aut neceſſitudinis aut familiaritatis gratia temperaturos, quo minus ſanguinis eius cupidos, pœnas quas mererentur perſoluere ſint coacturi. Ad hæc rex referre, fidei ſynceritate contentos, vlteriores indicij partes expetere nõ oportere. Ita militũ preces ab innocẽtiæ conſcientia profectas, plenum moderationis reſponſum ceſſare compulit. At Benedictus coniurationem à conſcijs regi proditam ratus, eumq; his quos incautos opprimere cuperet, callidis ſimulationis ambagibus veniam polliceri, plerisq; militiæ inſignibus relictis, Iutiam qua potuit celeritate petiuit, detectæ factionis nuncio ad Magnum dimiſſo. Ita perfidum eius animum mordax conſcientiæ crimen regiæ manſuetudinis promiſſis fidem habere vetuit. Quę res Magno proxima nocte nauigio Lubecam proficiſcendi, indeq; Henrici contuberniũ expetendi cauſam præſtitit. Eodem nuncio Kanutus & Carolus per Benedictum accepto, tacite Ripenſium vrbe egreſſi, conſcenſa apud Randruſium naue, præfectum Gothię Birgerum propinquitatis fiducia petiuere. Adeo illos malignæ conſcientiæ vis ſecuritate defectos, ſubito pauore quati coëgit. Quorum profectionem Eskillus, tum propriam, tum nepotum fortunam miſerabilius queſtus, infinitę ęgritudinis moleſtia proſequebatur, ob cuius magnitudinem linguæ debilitate contracta, parum vocalis euaſit. Quem rex ad ſe Wibergi venientem iocunda admodum fronte ſuſcepit, ne quid ſuſpicionis in eius aduentu reponere videretur. Quam regis moderationem pontificis prudentia æquauit. Supplicem enim pro nepotibus vocem mittere non ſuſtinuit, quo magis ſe ab inſidiarum ſuſpicione alienum efficeret, néue eorum culpæ affinis, quos precibus ſeruare cuperet, exiſtimari poſſet, cõſultius arbitrando taciturnitatis argumento malignitatis ſuſpicionẽ vitare, quàm offenſam pro noxijs ſupplicando contrahere. Cui poſtmodum Scaniã profecto, opportuna medicorum induſtria debilitatæ vocis opem redintegrauit. At mentem eius ingenti curarum æſtu obſitam ægritudine vacare nepotum proprio ſpiritu chariorum fortuna paſſa non eſt. Adeo facilius corporis quàm animi diſcrimina vitantur. At Magnus facinoris pudore quam exilij cauſam haberet, Hẽrico pandere veritus, reconciliationis ab ipſo dũtaxat remedia poſtulabat. Ille exulis vota auerſari impium ratus, epiſtola ad Waldemarum tranſmiſſa, conceptæ erga Magnum offenſæ remiſſionem efflagitat. Ad hæc Waldemarus legatione quàm literis reſpondere ſatius ratus, Henricum quem ſtabulo ſuo præpoſuerat, Germanicæ vocis admodum gnarum, in Saxoniam dirigi curat, apud eius ducem Henricum, Magni perfidiam accuſaturum. Quo audito, Magnus rubore in audaciam verſo, quàm poterat pertinaciter obiectis ſe affinem negare, & veluti in augmentum innocentiæ duello manũ offerre, eodem acumine diſſimulationẽ amplexus,

Corporis diſcrimina multo facilius euitantur, quàm animi.

quo

quo facinus molitus fuerat. Refert legatus non ob hoc ſe eò miſſum, vt accuſatiōis partes apud exteros ferro proſequi debeat, ſed vt reum cauſam ſuam ad regis cognitiōem transferre, defenſionemq́; patria lege decretā ſubire moneat. Tum duce, quem defenſionis modū aduerſum hoc criminationis genus lex Danica ſtatueret, rogāte, penes ferrum purgationis morē conſiſtere reſpondit. Tunc Magnus à duce rogatus, an tātum fiduciæ in innocētia ſua reponeret, vt huius experimēti indicio ſpem defenſionis petere auderet: anceps id genus, nec ſemper miraculo prædìtum aiebat, quod plerunq; & inſontes damnare, & noxios abſoluere ſoleat, fortuitosq́; maximè experimentorū euentus habeat: neq; enim diuinam potentiam tanta mortalium cura flagrare, vt quibuslibet eorū votis rerū naturā cedere compellat. Suſpecta pleriſq; reſponſio fuit. Tum duce quam à ſe opem ſperare debeat, qui tāti criminis obiectionē patrijs inſtitutis refellere nollet, arctius perquirente, quid ageret incertus, aliquandiu reſponſi cunctationē exhibuit. Tandem vlterioris profugi diffidentia adductus, vltrò regem aditurū ſe dixit, ſi ſibi quemcunq; cauſa exitū ſortiretur, impunitatis fides daretur. In cuius fiduciæ certitudinem ſtabularius ſponſionis ſuæ pignus offerre cœpit, præfatus capitali crimine damnatis, patriæ legis inſtituto dilabendi inducias tribui, ijſdemq́; è veſtigio ſupplicium irrogari nefas haberi. Qua Magnus oblatione contempta, ſolam Abſalonis fidem ſe pignoris loco recepturū aſſeruit. Quæ cum rex ex legato cognoſſet, epiſtola duci redditur, qua Magno ſub Abſalonis obtentu, veniendi, diſcedēdiq́; poteſtas promittitur. Quo euenit vt Abſalō prius Magnū hoſpitio exciperet, quàm vllum aduentus eius nuncium à rege ſumpſiſſet, literas quæ pro eiuſdem receptione deſtinabantur nimio feſtinationis ſtudio præcurrentē. Quibus tandē per regem ſuſceptis ſolicitudinem improuiſi hoſpitis plenís fiduciæ promiſſis diſcutere curæ habuit. Quibus erectus Magnus, plus ſpei in Abſalonis auxilio, quam metus in ſua noxa repoſuit. Quo euenit, vt maiore formidinis parte depoſita, propria repetere non dubitaret, nauigationē qua Iutiam petiturus erat, neceſſarijs vſibus inſtructurus. Quippe cauſam apud Auruſiam dicere iubebatur: verum hoc ſecuritatis robur, deprehenſa ſecretorum eius legatio quaſſauit. Siquidē binas eius epiſtolas proditionis mandata geſtantes, à publicorum itinerū obſeruatoribus intercipi cōtigit. Quas cum regi allatas ab intermeantibus expertus fuiſſet, formulam qua ſignatoria vtebatur, proprij ſcribæ negligentia amiſſam confingit. Idq́; nō ſolum inter ſuos, ſed etiam apud Abſalonē ſimulatione proſequi curauit, opiniōem ſerere cupiens, adulterinas epiſtolas à formulæ repertoribus odio ſui fuiſſe compoſitas. Appetente cauſæ dictionis tempore, binis nauigijs inſtructus, Abſalōi Sialandiæ & Scaniæ magnatibus comitato obuius affuit. Quo adito conſcientiæ ſtimulis actus, trepidationem fide maiorem, præteriteq́; vitæ fortitudini indebitā exhibendo, nullis ſe exhortatiōibus vt Iutiā peteret adducendū iurabat: plus à ſe metus in regis offenſa, q̄ opis in cuiuſpiā patrocinio reponi p̄fatus. Præterea fortuitam ſigilli ſui amiſſionem cauſatus, æmulorū commento occaſionē ex eiuſdem inuentione nactorū, inimicas regi literas ſuo nomine confictas aſſeuerabat. Sed Abſalone tametſi criminis acta ab eo confeſſio foret, nihil commiſſum quo minus inuiolatus diſcederet, conſtantius aſſerente, ſociali illum nauigatione proſequitur, plus amici monitis quàm proprio pauori indulgens. Cui rex omni Danica nobilitate ſtipatus, apud villam Wiby ſibi per Abſalonem oblato, menſæ ſacra communicare paſſus non eſt, ne conuiuā agendo offenſam deponere videretur. Quem die poſtero ad conciōem vocatum, ſuorum in eum benignitate expoſita, maieſtatis reum agere cœpit, pietatem parricidio rependere auidum, quod eius fuga nō violenter ingeſta, ſed à ſolo conſcientiæ reatu profecta recenter prodiderit. Ad hæc Magnus, ſe non cuiuſpiam delicti, ſed minacis nuncij per Benedictū accepti impulſu, dilabendi conſiliū cepiſſe teſtatur, regiæ ſuſpicionis cauſam è lōginquo tutius ſpectaturus. Pręterea mirari ſe, quo pacto rex propinquū, quem omni familiaritatis iure proſequi conſueuerat, inanium ſuſpicionum ductu perſequi ſuſtineat. Contra rex, hoc eum ingratiorem, quo meritorum ſuorum negligentiorem, aſtruere: & in perfidiæ argumentū ſupradictas ipſius epiſtolas, quarū

altera clauſa, altera aperta obſignabatur, in commune proferre: quas etiam per præſentes pontifices circunferri, & an vero Magni ſignaculo obſitæ eſſent, curioſius annotari prçcepit. Quod inſpectantibus cunctis, adulterinúq; eſſe negãtibus, recitari eas in publico iubet. Aperta Scanienſibus ſcribebatur, regem ſuper complurium oppreſſione calumnians, cunctoſq; ad bellum cum eo gerendum exhortans, Magnum repetendæ libertatis autorem habituros. Clauſa ad Kanutũ & Karolum eodẽ quo prior titulo mittebatur, quæ eos res in Scania nouare moneret, Magnumq; idem apud Iutiam facturum promitteret: ſic regem viribus cariturũ, maiorum regni prouinciarum auxilijs ad eum commeare prohibitis. Perlectaſq; epiſtolas Magnus cum reſponſo excepturus putaretur, indice metus ſilentio vtebatur. Quinetiam tantum ſtuporis animo contraxerat, vt voce quoq; deficeretur, internæ perturbationis notas confuſo oris habitu præ ſe ferẽs. Notabilis viri taciturnitas fuit, quæ ne confeſſionis loco duceretur, prudens Abſalonis interuentus effecit, miratu indignum dicentis, ad nouos criminatiõis obiectus hominem defenſionis dubium, pleno meditationis conſilio reſpõdendi officia tardius exhibere, protinusq; eum dandi reſponſi gratia colloquio excedere, & quos velit ex amicis in conſilium trahere iubet. Quo dicto recreatus Magnus, atq; ad ſpem labefactandæ accuſationis erectus, acceptis cõſultationis inducijs, Abſalonem cum Tukone Wendilenſiũ antiſtite ſeuocat. Is Tuko patri eius Erico diacõatus obſequijs percharus habitus, deq; eius cliẽtela ad pontificatũ accitus fuerat. Cuius rei grata recordatione Magni charitatem propenſius animo inſitam habebat. Quẽ multum diuq; ob cogitati ſceleris immanitatẽ, profectis à dolore conuicijs inſecutus, reſpõdente eo epiſtolas aliena fraude contextas, ſuperuacuũ id purgatiõis genus aſtruxit, non ſolum ſcripturæ, ſed & ſtili modũ quo ſcriba ipſius Lambertus in dictandis epiſtolis vti ſoleat, certiſſime recognoſcere præfatus. Cuius affirmationẽ Abſalone conſentaneis verbis proſequente, tantũ Magno deſperationis inceſſit, vt an eos ſibi confeſſionis remedia amplecti liceret, trepide percontaretur. Tum Abſalon tametſi cõfeſſio periculo non careret, ad hanc tamen ante procurrendũ quàm de venia actum excuſſumq; foret, negabat, ſuadetq; vti ſtupore depoſito, per ſe vel per amicũ in poſterũ diem induciarũ facultatem audacter efflagitet, firmato animo rem fœlicius expleturus. Quibus admiſſis, rex præſentem nobiliũ cateruam veſpere iter ingreſſus, ad Vnnonis locupletiſſimi viri penates ſecum perduxit. In qua profectione Abſalon à Magno admodum æſtuante, quiſnam defenſionis modus obiectis congrueret curioſiore percontatione conſultus, nullã partem probro aut periculo vacuã agebat. Nam nec accuſationẽ tot rerũ indicijs ſubnixam refellere promptũ, nec purgationis partes detrectare ſyncerum: confeſſionis vero exitũ ancipitem fore, quam nulla veniæ certitudo prçcurreret. Ita verax reſponſi dator conſultori ignorantiã prætendere, quàm in dubijs certitudinẽ promittere, fidelius duxit. Tunc Magno omnia ſe veraciter relaturũ, ſi veniã confeſſioni tribuendã ſperaret dicente, intrepide eum ſibi ſecreta quæ vellet cõmittere iubet, nullum eorũ indicium ad regem ex ſe manaturum præfatus. Tum illo oẽm inſidiarum ordinem patefacere cupiente, Abſalon narrationem admittere noluit, ne eam ſacerdotali miniſterio cõfeſſionis loco recipere videretur. Suadet itaq; Sunonem & Esbernum ſecum adhibeat, quos in rebus arcanis tegendis induſtrios ſciat. Quibus admiſſis Abſaloniq; data fide pollicitis, abſq; eius cõniuentia nullam ſe præſentis arcani mentionem acturos. Magnus inſidiarum ſeriem à principio retexere orſus, non ſolum ſe cum his quorũ crimen teſtis fuga prodiderat, iure notatum aſſeruit, ſed etiam cõplura ad regis caput pertinentia adhuc eius notitiæ parum indita, apertiſſima confeſſione detexit: Eskillũ (Aſceri hic filius erat) & Chriſtiernum patre Suenone natum, eiuſdem culpæ conſcios aſſeuerando, Chriſtierni fratrem Aſcerũ cui in templo Lundenſi prima poſt antiſtitẽ dignitas ceſſerat, cõiurationis conſiliũ ſciſſe potius q̃ probaſſe teſtatus. Cõfecto itinere poſtquã opportunũ colloquio tempus occurrit, Abſalõ cum Sunone & Esberno regẽ paulisper ſine arbitris eſſe iuſſum, contemplari cauſæ exitum monet, in qua nec accuſationẽ actori inſtruere expeditũ, nec reo confeſſionem amplecti tutũ ducatur,

Qui

Qui ſi indemnatus abſcederet, complures ad innocentiam ſibi decernendam adduceret. Sin confeſſus venia careret, ſimplicitatis exemplo culpæ ſocijs tegendæ eius documentum præberet. Igitur elaborandum vt ſpontanea ab eo confeſſio elici poſſet, quem teſtimonio inſequi promptum non eſſet. In hanc ſententiam perducto rege, & ſe pœnam confeſſioni remittere promittente, cum Magnus poſtera die in concione ab eo quid ſuper reſponſo deliberaſſet interrogatus fuiſſet, à coniuratiõis initio orſus pudore poſthabito, omnem inſidiarum contextũ, non ſolum conſcios, ſed etiam loca rerum ac tempora perſtringendo, vera narratiõis ſerie proſequebatur: regem inter tot peruicaciſſimæ artis ambages, non ſorte humana, ſed diuina opera ſeruatũ affirmans: ſeq; nõ aliud magis mirari quàm quod fraudem tanta familiariũ arte compoſitam propitiæ fortunę interuentus eluſerit, hominemq; tot ciuiũ dolis petitum caſus incolumẽ ſeruare potuerit. His dictis, genibus regis ſupplice vultu gemebundus aduoluitur. Quem rex præteritæ amicitiæ verecundia conſurgere iuſſum, ingratæ mentis exprobratiõe coarguit, illius per inſidias opprimendi cupiditate perfuſum, cuius à primæua ætate perpetuã charitatem expertus fuerit: à quo belli Grathici temporibus, non tantum ſpiritum ſibi datum, ſed etiam adiecta poteſtatis incrementa meminerit. Se enim non ſolum propinquitati ſuppliciũ remiſiſſe, ſed etiam munificentiam impendiſſe, eum vero cum fidem beneficio debuiſſet, perfidiam rependiſſe. Itaq; meritorũ ſuorum obliuionem ab eo tam nequiter actã admirans, nec priſtinæ confeſſionis aſſertione contentus, an ſe per inſidias opprimere cogitaſſet inquirere perſeuerauit. Ille nec animũ ſibi nec arma, nihilq; quod tãto facinori attinuit, excepto Dei nutu defuiſſe ſubiunxit. Delectatus rex tam audaci hominis reſponſo, veniã ſe confeſſiõi tribuere, non familiaritatem reſtituere dixit, ne rurſum amicitiæ copia inſidiarũ irritamentum exiſteret. Eundem quoq; tacita ad Kanutum Karolúmue mãdata habere prohibuit, monitũ ne culpam repetere velit, cui diuinam potentiam tam conſtanter obniti perſenſerit. Ille ſe ſi quid tale cõmitteret, vlterioris veniæ remedijs indignum vocare, ne precibus quidem ſalutem deinceps tueri auſurũ. Quo rex ſedendi locum repetere iuſſo, protinus Suenonis filium Chriſtiernũ quẽ peracta Magni cauſa, per ignorantiam caſus obtulerat, iracunda admodũ accuſatiõe perſequitur. Qui cum ſe conſortis indicio proditũ accepiſſet, defenſionis inops confeſſione veniã impetrauit: nec ſolum ſpiritũ, verumetiam bonorum omnium incolumitatem aſſecutus eſt, exilio dũtaxat pœnas dare coactus, ne prõptus ad crimen regreſſus ſuppeteret. Ita moderatio manifeſtã militis culpam, extremumq; ſupplicium meritam, proſcriptione inſequi contenta extitit. Taliter exacto conſilio, Magnoq; Fioniã reuerſo, Waldemarus inſulam ferarũ gregibus abundantẽ, more regio prædæ venaticæ vacaturus ingreditur. Quo loci Abſalon & Aſcerus à maximo pontifice Eskillo ob veniam eius nepotibus conciliandam, quę Magni exemplo ſponderi videbatur, tranſmiſſi, inexorabilem regis animũ experti ſunt: à quo demum Aſcerus an coniurationis fautorem egiſſet rogatus, cognitioni ſe quidem affinem, ſed à conſenſu immunem aſſeruit, nec tam odio regis quàm delationis pudore, prodendiq; commiſſi verecundia hæc feciſſe. Quem confeſſionis modum diuturni poſtmodum exilij cauſam habuit. Huius legationis contemptum tam ægre Eskillus tulit, vt varijs corporis peſtibus contractis, grauibus hyemem morbis exigeret. Qua finita Waldemarus, Daniæ, Suetiæq; primoribus accerſitis, regales filiæ nuptias exornat. Quibus peractis Waldemarum Eskillus ſecreta allocutione petitũ enixe depoſcit, arcani quod ei cõmittere velit intempeſtiuam confeſſionem non arguat. A quo poſtulata ſperare iuſſus, iampridẽ deponendi põtificatus allatam ſibi cupidinẽ dicit, quẽ tanto oneri imparẽ ætas viribus defuncta conſtituat: neq; enim in faſtigio ſe, ſed priuatum ac procuratione liberum decedere velle, præteritæ conuerſationis habitum monaſtica mutaturum. Quẽ cum rex verbis charitatem ſimulantibus propoſito prohiberet, idq; ei ſine Romana autoritate exequendi fas eſſe negaret, habere ſe ſummi pontificis epiſtolas, per quas non ſolum abdicandi honoris licentiam, ſed etiam transferendi in quem vellet poteſtatem acceperit, teſtatus eſt: huc accedere quod ſe Romanæ legationis

Eskillus propter ætatem ingraueſcentem pontificatu depoſito, monachatum profitetur.

officio fungentē, ne ſedes ſucceſſore vacua habeatur, ſubrogationis curā exhibere par ſit. Quod dictū rex, Aſcerum ab eo pontificem adoptari ratus, ſuſpiciōe inſequi cœpit, nec dubius Kanutū & Karolū ſi quid vlterius aduerſum ſe conati forent, multū ab auo viriū contracturos. Cum diu verbis amicitiā præferentibus egiſſet, ad poſtremum votis eius annuere ſe dixit, quod Romanæ ſententiæ decreto obuiā ire nequeat, penes quā publicæ religionis norma conſiſtat. Tum Eskillus honoris abdicationē contractorū pontificū frequentia celebrari magni æſtimās, profecturū ab vrbe regem precari inſtitit, vti ipſos exacto menſe ſecum reducat, quos non ſolum ſuæ renunciatiōi, verumetiam noui antiſtitis creationi intereſſe expediat. Quā rem prorſus ſilentio dignā exiſtere, ne cognita quenq̄ electiōis metu dilabi cogeret. Quo conceſſo ſtatā interim ſolennemq́; populariū concionem ingreſſus, docet quantā ſubditorū charitatem faſtigio functus exhibuerit, quáq́; beneuolo ſtudio merita ſua publicus eorū fauor penſauerit. Iam vero ſibi re pontificali cedere in animo eſſe, cuius adminiſtratiōi ſupremę ætatis ſuę habitū diffidere conſpiciat, ideoq́; ſe eorū curam quam hactenus plenis pietatis officijs geſſerit, diuino mandare præſidio, cunctisq́; ſibi militiæ fide deuinctis huiuſce generis nexū remittere: ſuper hæc omnia alienis delictis veniā dare, proprijs petere, vniuerſos etiam diſceſſum ſuū pijs precibus proſequi, votisq́; pro ſe excubare precatur, parem ſe eis dignationem repenſurum pollicitus. Adeo autem miſerabiliter in concione egit, vt eam lachrymis ſuffuſam dimitteret. Qua ſoluta, Abſalonem Sialandia redeūtem, miſſis quibus exciperetur equis, penatum ſuorum hoſpitio vti compulit. A quo quid ita plebem mœſtitia affeciſſet rogatus, tum ſeniū ſuum, tum exilium nepotum, dignitatis ſibi patriæq́; faſtidium afferre reſpondit. Huc accedere voti religionem qua ſe dudum Bernardo Claraualleſi pontificatu vltrò ceſſurum, priuatamq́; vitam & honoribus defunctam acturū ſpopōderit. Die poſtero cum prædicti prouinciarum antiſtites in ædem Laurētij matutine coiſſent, ornamenta ſacrarij armamentario egeri, conſpectuiq́; ſubijci iubet, quantum veteri altarium cultui, priſtinoq́; ſacrorū ſplendori noua ac religioſa liberalitate adiecerit, in propatulo oſtendere cupiens. Quibus prolatis, voce ſuſpirijs permixta, quantis charitatis impendijs pro ſubditorum pace ac ſtabilitate excubuerit, quot ærumnis, quot periculis obſitum omne pontificatus ſui tempus exegerit, edocet. Quem ob hoc ſe deponere ſtatuiſſe, quod ætatis ſuæ magnitudinē vlteriori eius functioni inhabilem ſentiat. Cuius orationem rex reſpōdendi officio ſubſecutus, eum tametſi crebras cum regibus ſimultates geſſiſſet, pontificis partes laudabiliter executum affirmat. Suæ vero ſententiæ reſignatiōis eius propoſitū non placere, cui iam eò ætatis peruentū ſit, vt malignitatis vltra notari non debeat. Deinde eum proprio motu, an ſuo cōpulſu paſtoris officiū detrectaret, fateri iubet. Tunc Eskillus directis in aram manibus, iurare & præſentia ſacra teſtari ſe non odio regis, aut vllius iniuriæ ex eo receptæ violentia, ſed perituri honoris faſtidio, perpetuiq́; ſtudio huc propoſiti eſſe perductum. Grata regi reſponſio fuit, cupienti vera pontificis aſſertione, calumniæ ſuſpicionem vitare. Rogat deinde, an vnquam regia ſeueritate pœnas ab his exigere ſuperſediſſet, aduerſum quos ille pōtificalem cenſuram prior diſtringendam curaſſet. Quo nihil tale eum egiſſe fatente, graui metu liberatum ſe dixit, veritum ne ſubita antiſtitis abdicatio, occultam apud cōplures ſibi notam crearet. Romani deinde pontificis epiſtola, ſine cuius nutu rex dignitatem ab ipſo deponendam negabat, in commune relegenda profertur. Ea ſcribebatur, Romanum antiſtitem Lundenſi pontificalis miniſterij laxationē petenti, quod eum huic muneri perutilē ſciſſet hactenus repugnaſſe, nunc vero precum eius perſeuerantia ſuperatum, ætati ipſius aſſiduoq́; languori petitæ rei licentiam detuliſſe. Cuius autoritati rege refragādum negante, ſuā ſede exurgens, virgam annulumq́; præcipua pōtificalis ſacerdotij inſignia altario imponēs, perfectam ſui muneris abdicationem agere proteſtatus eſt. Cuius facti miſeratione lachrymę aſtantibus obortæ, ſuſpirijsq́;, murmuris inſtar reddentibus, ædes repleta. Igitur Eskillus, qui regni clerum excuſſius noſſet, ſedis à ſe relictæ ſucceſſorem à rege circunſpicere rogatus: comprobata monitoris induſtria, aliam Romanæ di-

gnitatis

gnitatis epiſtolam explicat, qua ſibi legationis habenas tenenti, ſubrogandi antiſtitis arbitrium mandabatur. Ea perlecta, poteſtatem quã ſibi indulgentia Romana detulerat, ad eos quibus eligendi ius eſſe conſuerit transferre ſe dixit, quod vltro iure ſuo cedere quàm alienũ offendere malit, ne eccleſiam pro cuius maieſtate tuẽda ſemper excubuerit, cõſueto libertatis beneficio fraudare videretur. Tũc ijſdem regi vti conſiliũ ſuum exponeret, obſecrãtibus, regeq; cleri poſtulationẽ ſub plebis nomine, cuius ſe partibus proloqui referebat, conſentaneis precibus proſequente, ſententiam ſuam inter diuinam humanamq; charitatem fluctuari aſſeruit, quarum alteram tacendo, alteram loquendo offendere poſſet. Dei nanq; mentem exaſperaturum ſe eſſe, ſi illius quem huic maxime regimini idoneũ ſciſſet, indicem agere ſuperſediſſet. Si vero hominem huius officij gnarum, pontificisq; partes alibi laudabiliter executum, ſed & pro patria difficilia audere ſolitũ nuncuparet, familiaris & propinqui gratiam violaret, quem huius honoris oblationem auerſari non dubitet. Tunc cuncti quiſnam ab eo deſtinaretur animo perpendentes, ſolam vocabuli certitudinem flagitant. Et ille Roskildenſem, inquit, antiſtitem mihi propinquitate, vobis opiniõe notũ deſigno. Igitur compluribus bene eccleſiæ conſultum acclamantibus, exurgens Abſalon maiorem hunc faſcẽ quàm vt humeris ſuis imponi debeat, refert: nullo ſe pacto ad deſerendam eccleſiam adduci præfatus, quam anguſtiſſimis rei Danicæ temporibus ſuſceptam, ad eminentem fortunæ habitum ſumma animi corporisq; fatigatiõe perduxerit, cuiusq; non ſolum externũ hoſtem armis ſubmouerit, ſed etiam veterem atq; hæreditariam paupertatem fœlicibus opum incremẽtis mutauerit. Tum ij quibus ſuffragandi ius erat ab Eskillo taciturnæ hæſitationis increpiti, & cuinam officij ſui partes cedere vellent rogati, paribus in Abſalonẽ votis pronunciant, adeoq; concordes ſuffragiorũ voces miſere, vt nihil in his diuerſum aut dubiũ reperires. Nec oris officio contenti, manu cõprehenſum ad ſedem quàm ei voce detulerant, vi pertrahere conantur. Nam primus Eskillus iniectæ in eum dexteræ, exẽplo cæteris idem audendi fiduciã tribuere videbatur. Qui etiam vt mos eſt concinere exorſi, celebrẽ electionis concordiã decoro pſallendi officio proſequuntur. Quorũ plenum venerationis concentũ populus ingenti plauſu tripudians, ſacro cãtilenæ genere æmulabatur, glorioſis clericorũ vocibus aliquid honorificæ modulatiõis adijcere geſtiendo, perſonantibus alijs, deformem ſibi taciturnitatẽ exiſtimãs. Adeo in eligendo eo tota multitudo vnam beneuolæ ſuffragationis vocem habuit. Ille vero trahenti ſe turbæ ſummis corporis viribus obluctatus, cõplures robuſtiore impulſu pręcipites humũ petere coẽgit. Ab ijſdẽ quoq; exuuię renitenti detractæ, iamq; res ad vim & rixam vſq; progreſſa, permixtos ſtrepitu cantus exaudiri non patiebatur. Igitur Abſalon ad ſedem pontificali faſtigio conſecratam, pia plebis violentia perductus, in ea collocari paſſus non eſt, ne vlla ex parte cogentibus aſſentiri putaretur. Quam ob rem prius ab Eskillo, mox à Waldemaro oblati ſibi diuinitus honoris ornamenta amplecti rogatus, ne præſentis eccleſię maieſtatem nouo & inaudito contemptu perfunderet, impetrata loquendi copia, ad appellã di officium procurrit. Cumq; precibus obſecuturus putaretur, validiſſimum repugnationi ſuæ tutamentũ adiecit. Rapuiſſet alius oblatæ dignitatis beneficium, auideq; ſe tanti ſacerdotij tribunalibus ingeſſiſſet. Nicolaus Roskildẽſis chori ſenior, ſuper irrogata antiſtitis violentia parem appellationis vocem edere cũctatus non eſt. Tum Eskillus aliquanto concuſſior, certiſſime ſe ſuffragatorum partibus affuturum dicebat, ſenſurum Abſalonem ſua an illius vota plus momenti Romæ ſint habitura. Hinc miſſę ſtudiũ datur. Qua pcelebrata, benedictionẽ Eskillus Abſalonis miniſterio præſtari præcepit. Hac vſurpatiõe eum electionis aſſenſorem efficere geſtiendo, ſe iam cunctis põtificatus partibus defunctum, huic miniſterio cõgruentia amplius exequi non oportere pręfatus. Quem Abſalon tametſi põtificalia depoſuerit, legationis tamen iure benedicendi prærogatiuam retinere dicebat, neq; ad inferioris potentiæ viros, debitum faſtigio ſuo munus relegare debere. Ea Abſalonis verecundia, ſenem voti cupidũ, neglectæ dignitatis ſuæ meminiſſe coẽgit. Alio quoq; moderationis genere, repugnationis eius perſeuerantiam

Abſalon epiſcopatum communibus populi votis oblatum renuit.

idem labefactare tentauit. Siquidē in cubiculū deuocatum cum precibus perflectere non posset, genibus nixus plenis supplicationis lachrymis aggredi conatus est. Profectu vacuus, tertium irritamenti modū quo electi mentem ad suam sententiam adduceret excogitauit, incertū relinquens, maior in cogente an resistente perseuerantiæ conatus extiterit. Siquidem equites suos numero & amplitudine insignes ad eum direxit, militari fide se eius partibus obligaturos. Quorum Absalon famulatum repudians, se prorsus in honorem eorū obsequij s dignum consensurum negabat. Qua demū constantia euictus Eskillus, ne suppellectilis quam ecclesię relinquere statuisset obscurior depositio foret, eūdem in arcanā vestibuli partem abductum instantius hortari cœpit, vti saltem oculis eā subijcere dignaretur. Sed & hanc quoq; sollicitationis partem superiorū victor mire contēpsit, ne qui glorię tentamenta calcasset, auaritiæ irritamentis succumberet. Quam ob rem Eskillus ira accendi creditus, minus se bonorum quàm cogitauerit, inquit, sacris atq; domesticis vsibus relicturum, ipsumq; tam stolidæ pertinaciæ quandoq; damna sensurum. Aureo deinde poculo regē Absalonemq; simili muneratus est. Præterea neminem ex amicis indonatū reliquit, apud patriam sibi præclara liberalitatis monumenta creare cupiens. Varia quoq; membrorū debilitate perstrictus, ad postremum etiam igne (quem sacrū vocant) quadam corporis parte respersus abscedere maturauit, perinde ac diuinitus iniecti sibi supplicij cruciamenta sortitus. Quē cum Absalon Scania excedentem castelli sui hospitio excepisset, seq; tanto pedum frigore teneri vt noctu quietem capere non posset conquerentem audiret, calidum laterculum cistula crebris foraminibus distincta inclusum plantis applicuit, eoq; fomenti genere præfrigido seni patientem quietis calorem restituit. Cuius medicamenti beneficium hoc Eskillo gratius fuit, quod ab artificis charitate, non scientia aut professione manauit. Qui cum Absalōis nauigio, comitatuq; Slesuicum perlatus fuisset, cyphū argenteum ab eodem sibi pro munere oblatum suscipere recusauit, prę fatus se deinceps nullum insignium vasorū vsum habiturum. Idem cum regem Slesuicensi in ponte obuium conuenisset, ita corporis debilitate solutus est, vt à plerisq; exanimis putaretur. Recreatus tandem, fretumq; rate transgressus, ac præsentes benignius exosculatus, inter flebiles amicorum voces plorabundus, & ipse curriculo per Absalōem procurato, cum prorsus equitandi impatiens foret, quo mollius veheretur, imponitur. Cuius flentis discessum amicorū turba ipsum vlterius non visura perinde ac funus lachrymis prosecuta est. Post hæc regis legati cum Lundensibus, cogendi Absalonis gratia Romam mittūtur. Qui primū Clareuallū profecti, reperti illic Eskilli epistolā, cuius ea tempestate non mediocris apud curiam fauor vigebat, in adiumentū suę petitionis accipiunt. Nec minus Absalon ac Roskildenses legationibus curiā fatigant, electioni quam Lundenses confirmatū peragebant, plenis reclamationis sententijs obnitentes. Interea proceribus apud Roskildiā paschali tempore feriatis, conuiuioq; per summā omniū hilaritatem exacto, per Thordonem Lundensium prę fectum regi significatū est, Thormerū quendam Magni nunciū nuper Gothia reuersum, tanto itinere Scaniā esse transgressum, vt captionem celeritate vitauerit. Cuius occupādi gratia Beltensem transitū insidijs esse vallandū, quem ab eo ocyus adiri ambiguū non sit. Rogatum super his Magnū, præsidiūq; negationis amplecti conatum, rex tuto fateri posse promittit. Ille summa cum dissimulatiōe obiectorum fidem leuare, si quid huiusmodi compertum foret vlteriorē sibi veniā negari precatus. Rex negatorum incredulus, Adulfo cuidā insignis fidei sed clericalis conditionis, quod propter Belticū littus habitaret, obseruatiōis negocium mandat per satellites ad eum directos, cultus & corporis notis, quibus prædictus Magni nuncius dinosceretur, expressis. Taliter captus Thormerus, ac coram rege super mandatis, quorum esset gerulus, perquisitus, post diutinæ negationis ambages quæstionis metu credita sibi secreta detexit, lignum compactile, quale more Danico inter amicos sigilli vim obtinet, à se epistolæ loco gestari confessus, cuius dimidium à Kanuto & Karolo perinde ac syngraphus haberetur. Cuius nequitiam rex vinculis multare contentus, Absalonis eum custodiæ tradit. Igitur per

Nico-

Nicolaum ſtabuli ſui prępoſitum Fionienſium militũ eum ſequi iuſſorum auxilijs ſuccinctum, Magnum perinde ac denuo ſibi inſidioſum, pœnamq; perfidia meritum capiendum curat. Qui in cubiculo nocte concubia circumuentus, dum priſtinæ virtutis immemor ſalutem latebris non armis circunſpicit, poſt aulea repertus abſtrahitur. Ita neſcias miſeriorẽ eum deformitas captionis, an captio ipſa reddiderit. Oblatus regi cum ſuper inſidiarum conſilio rogaretur, aliquãdiu obiectis ſe affinem negabat. Tandẽ conuincentibus eum captiui indicijs, diſſimulatiõisq; materia non ſuppetente, confeſſione crimen aperuit. Cuius mentem rubor neſcio magis an ſupplicij metus afflixerit. Hunc rex ad vrbem Laterenſem miſſum, Thorberniq; cuſtodię traditum, carcere quàm morte mulctare maluit. Per idem tempus Sclauorum piratę ſpoliatis Waldemari legatis, nauigiũ muneribus eidem à ſocero tranſmiſſis onuſtum cepere. Cuius repoſcendi gratia nuncijs ab eodem miſſis, ſuperbe reſponſum dedere. Qua iniuria Waldemarus, vt par erat, accẽſus, Henricum in ſocietatẽ vltionis ſollicitat, Rugianiſq; quod hoſtilium locorũ gnari eſſent, in commilitiũ euocatis, per Suinam inuectus, Iulinũ oppidum incolarũ fuga deſertum incendio tentat, Henrico Diminũ obſidione cõplexo. Qui cũ expugnationem dubiam difficilemq; animaduerteret, amnẽ qui caſtra ſua à mœnibus diuidebat, tranſuerſo deductum alueo, remotiore curſu vrbẽ præterlabi coẽgit. Quo facto hoſtiũ muris ſummam defenſionis opem conciliauit, præſidiũ eius pro oppugnatione molitus. Ea re effectum eſt, vt actam æſtate obſidionem autumno inglorius ſolueret. Cuius diſceſſionem fortuitum vrbis incendium ſubſecutum eſt, ſuis viribus tribuente fortuna, quod Saxõicis deferre dignata nõ fuerat. Eadem benigniore Danos lumine contemplata, eorundẽ miniſterio Cozcoã vrbem conflagrare permiſit: indigenas vero metu palantes, ad loca paludibus obſita virium inopia confugere coẽgit. Quod Abſalon captiui cuiusdã cum fratre minore, coniugeq; & liberis cõprehenſi indicio expertus, rogare eum cœpit, an ſuã ſuorumq; libertatem latentiũ ciuium proditiõe mercari cuperet. Ille conditionẽ cupide pactus, ſeipſum terreſtribus copijs petendã, paludem cincturum, fratrem vero nauigaturis ducem promittit. Sic enim Sclauos ancipiti fuga implicitos, nuſquam dilabendi materiam habituros. Ea palus à ſuperiore per anguſtum amnis diſcrimen abrupta, minoribus duntaxat acceſſa nauigijs erat. Quibus dum Abſalon eam peteret, à captiuo errorem ſimulãte ductũ minis extorſit, ſaltumq; meditantis ceruici nexum inferri præcepit. Multi in eum ex Sclauis dum cimbis fugã capeſſunt, incidunt. Armenta ab ijſdem inter mare paludemq; coacta, à Sialandẽſibus capta, ac per totum exercitum diſtribui curata ſunt. Quæ res ei plus inuidię apud ſocios quàm gloriæ quæſiuit, quod ab vniuerſis capiendum erat, à ſolis Sialandenſibus occupari dicentes. Quo paludem egreſſo, quidam ex nautis petulantioris linguæ ducem ſupplicio dignum per iocum dixere: quod cum nauigationẽ præmonſtrare deberet, ignorantiam finxerit, promiſſumq; ſuum ſecutos ſimulato errore fallendos curauerit. Ille ludibrijs pro ſerio ductis, laqueo deſtinari ſe ratus, dum aquam è ſtagno tanquam munditiarum gratia peteret, vltro præcipitato corpore profundum inſiluit, anticipare fatum, quàm expectare præoptãs. Qua temeritate dubium reliquit, perierit ne, an ſub vndis ſaluus enauerit. Quibus rurſum, vt fieri ſolet, euomitis, reſtim quam collo innexam habebat, manibus ne per eam attraheretur, complicandam curabat. Merſus denuo, viſentes eadẽ qua prius ambiguitate cõpleuit. Sed corpore eius tandẽ exanimi reperto, dubietatis quieuit contentio. In tantum autẽ illic exercitus noſter captiui pecoris gregibus abũdabat, vt in ijſdem agendis quotidiana paſtorum opera vteretur. Quorum diſcurſum periculo vacuum, generalis earundem partium vaſtitas efficiebat: quam tanta incendiorum vis pepererat, vt hirundines quoq; tectis quibus habitare cõſueuerant orbatæ, gubernaculis nauiũ ac proris fœtum procreaturæ nidos affigerẽt, domiciliorum vſum ab hoſtibus mutuantes. Poſt hæc rex Henricum diutina Diminẽſium obſidione ſuſpenſum alloquio petiturus, terreſtri itinere arrepto, vrbẽ Cozcoam à nemine defenſam igni implicitã reliquit: cuius ꝓceſſum tũ amnis cuiuſdam profunditate inſignis, tum vlteriorũ locorũ difficultas indicata cohibuit.

Hinc regi in Caminensium prouinciam transitus fuit, quam rurali magis populati one, quàm vlla munimentorum oppugnatione permensus, Camino duntaxat ina niter attentato, nauigia quîs captiuum pecus veheret prędenda curauit. Hæc tam vber pecoris, opportunaq; commeatibus erat, vt exercitum nostrũ bimestri edu lio aleret. Legatione deinde ad Henricum missa, præsenti militiæ finem imponere iubet, illo obsidionem quam frustra gesserit, ocyus soluturo. Quibus responsis acceptis, interiacentia quæq; partim ferro, partim igni adortus, per summam hostilis rei populationem Walagostum accedit. Quo viso Walagostenses Zulistro duce extremam pontis sui partem conuellere cœperunt, ne quis hostium per eũ irrumperet, inhibituri. Cuius fragmentis pauci ex nostris perinde ac scalis vtentes, adminiculantibus socijs ascensu obtento, hostium vrbe exilientium irruptiõe petuntur. Quibus ob paucitatem resistere nequeuntibus, Hemmingo excepto, omnes cessere. Absalonis hic armiger erat, leuibus armis instructus, ad discrimina subeunda promptissimus, semperq; se periculis immergere solitus. Qui dum se paruulo pedis regressu vrgentibus subtrahit, talis gladij quo cinctus erat longitudine offensis, supinus concidit. Quo lapsu plus glorię quàm incommodi expertus est. Nam inter crebras hostium hastas, quibus acerrime petebatur, non tam suo quàm fortunæ clypeo protectus, vt primum genibus se excipere potuit, districto ferro propiorum tibias appetiuit. Quibus paulisper cedere compulsis, sublimis desilijt, sociorumq; tandem ex pudore fortitudinem capientium accursu petitus, oppugnatores vrbem repetere coëgit. Ita ad suos regressus, ac toto corpore integer repertus, admirationi visentibus fuit. Igitur nõ solum fortitudini ipsius, sed etiam fortunæ veneratio tributa est. Ea tempestate Romani schismatis cõtrouersia astipulante Cæsare Federico pertinacissimo Germanorum errore compluribus annorum curriculis alita, veri pontificis Alexandri pedibus proculcata, succubuit, diuiduumq; ecclesiæ statum catholicæ concordiæ vinculũ colligauit. Quo in tempore regis, Lundensiumq;, nec non Absalonis legati Roma regressi, læto patriam nuncio compleuerunt. Qui tamesi diuersas atq; contrarias res petitione cõplexi viderentur, ea tamen Romani põtificis industria sunt excepti, vt pars vtraq; sibi pro votis consultum gauderet. Nam & Absaloni Lundensem pontificatũ assumere iussum, & Roskildensem administrare permissum. Ita geminum ecclesiæ regimen in eius ius ditionemq; concessit, alterum pręcepto, alterum indulgentia sortientis. O nouam & inauditam curiæ munificentiam. Recusanti pallium ingestum est, insigneq; quod petentibus ægre præstari solet, repugnanti violenter imprimitur. Dignos humeros, quibus tam præclarum onus imponeretur. Veniens siquidem Romanorum legatus Galandus, Lundensi clero Roskildiam euocato, præsentem Absalonem non solum literarum recitatione quæ eum electioni parêre iubebant, sed etiam anathematis comminatione, quo se aduersum eum (si repugnare perseuerasset) vsurum dicebat, electoribus assentiri, fidemq; obeditiõis solenniter ab ijsdem recipere coëgit. Quem postmodum Lũdensi in templo, pallio quod attulerat muneratus, die postero Ripensium electum Homerum religioso eius ministerio pontificem consecrari conspexit. Ita legatione synceris sime atq; integerrime gesta, hybernis exactis Romam reuertit.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI DECIMIQVARTI FINIS.

ALBER-

SAXONIS GRAMMATICI

HISTORIÆ DANORVM LIBER DECIMVSQVINTVS.

OST hæc rex nondum vltionis in rerum suarum raptores satietatem adeptus, expeditione eam petere statuit. Quam dum septentrionalibus Iutis supersedere iussis, australes immenso ventorum flatu peterent, Slesuicensium antistes Fredericus perfectissimum honestatis specimen, dum veli magnitudine eximiam aurarum molem, intolerabilesq; nauigationi Notos complectitur, defecta gubernaculo puppe cum omnibus penè socijs periclitatus, contractæ classis animos ingenti luctus acerbitate confecit. Cuius fato minus triste non fuit, quod sociorum cadaueribus vltro repertis, solũ eius corpus impensius perquisitũ, ante spiritus sancti solenne deprehendi non potuit. Cuius tempore Sialandico littori appulsum nõ odore triste, nec aspectu deforme compertum est prorsus, vt corruptela vacuum existimares. Quo integritatis habitu, sanctitatem viri diuinitus declaratã crediderim. Nec minus veneratu dignũ, quod idem frustra ab amicis quæsitus, eius potissimum festum corporis sui repertione clarescere voluit, cui peculiaris cultus officio honorem habere cõsueuerat. Tum vero insignis Absalonis gemitus erat, pręcordialis amici casum lugẽtis. Rex copijs apud Falstriã obuius, vocata maiorũ conciõe, prouisum sibi, inquit, paruula manu magnas hostiũ copias non lacessere, eam militiæ conditionem habenti, cui plurimum gloriæ vel opprobrij debeatur. Quam ob rem se potius Absaloni, Kanutoq; filio expeditionis summam cõmittere: si bene rem gererent, aliquantulum laudis: si male, parum vituperij relaturis. Illi iussib. celeriter obsequuti, Rugianorũ etiam classe quanta subito contrahi poterat adiuti, incessata nauigatione Ostroznam accedunt, in occupando hoste non minus celeritate quàm audacia vsuri. Quorũ tam latens improuisaq; irruptio extitit, vt plerosq; Sclauorum domi inopinatos opprimerent, prouinciamq; penitus incautam vastassent, ni incendio demum ab inertioribus edito proderentur: illic binis forte Sclauis nauigio fugã quęrentibus, cum alterũ à Gerimaro teli iactu prostratũ reliquus vlcisci cuperet, cognito quod Rugianorũ ducem appeteret, telo verecundius abiecto dilabitur. Tanta apud hanc gentem viris in fastigio positis veneratio pẽditur. Interea classis per Penum amnem allapsa, equis quos inter pascua reperit captis, Walagostũ progreditur. Cuius ponte disiecto, transituq; obstaculis vacuefacto, propter mœnia anchoras iacit, oppidanis imperata adhuc tormenta tractantibus. Eadem obsidionis fastidijs nauigationis dispendia anteponẽs, tam vagum sparsumq; militiæ genus secuta est, vt hostibus errore ludificatis, vbinam maxime sua tueri deberent, incertũ relinquerent. Siquidẽ euitatis locis in quibus eos obuios habebat, defensoribus vacua petebat, quibus eadem accedẽtibus ex consulto cedebat, & ad partes præsidio carẽtes militiam transferebat. Et ne vlla negotiorũ intermissio foret, peditibus remigio noctes, somno dies exigere: equitibus vero nocturnã requiem diurnis militiæ laboribus rependere, constitutũ. Aduersum quem excursationis modũ Bogiszlauus & Kazimarus nihil in armis remedij ducẽtes, animaduerso patriæ vastitatem nostrorum non minus agilitate quàm viribus inchoatã suo ductu propulsare non posse, emendæ pacis consilium capiunt, quorum arma ferre non possent amicitiam mercaturi. Quibus accessis, eorum se viribus impares confessi, præsentium finium iacturam inter damna ducere non simulant, amplissima Pomeraniæ deserta nouis sedibus complexuri. Ad hæc Nicolaus Falstricus in risum solutus, sinistre eos patriæ consulere dixit, cuius inferiora Danis, superiora Polanis, finitimorum manu huc atque illuc iactati cedere cogerentur.

Quo dicto patriæ ſalutem circunſpicere moniti, centum libris nummûm Abſaloni, quod penes eum expeditionis arbitrium eſſet, totidemq; Kanuto promiſſis, legatorum à ſe captorum dimiſſionem cum duobus millibus talẽtûm, qua ſumma rapinam regi inflictam rependere pollicentur. Ad hæc Abſalon reſponſum moratus, ſeductis maioribus, offerri conditiones ab hoſte dixit: quarum vſus pernicioſus patriæ, ſi gratus: contemptus vero commodior quàm charior eſſet futurus. Siquidem pecuniam regi, pacem ciuibus, captiuis miſſionem, pacti nomine lucri, fauori quàm vtilitati propius emolumentum eſſe. Ijſdem vero pro nihilo ductis, à bello non recedere ſaluberrimum. Iam enim Sclauorum vires eò tenuitatis eſſe redactas, vt ſi pax deſit, deditionem ſequi neceſſe habeant. Ita ſe ſuis bellũ an pacem probent, deligendum relinquere, ne alieno conſilio præterito, proprium audacter ſecutus videatur. Reſpondetur, ei potiſſimum parti ſtudendum, qua publicus fauor poſſit acquiri. Hac ſociorum ſententia Abſalon vti compulſus, ne anxiam regis expectationem inopinata reditus ſui celeritate concuteret, ab Esberno ſe præcurri iubet, ſpecioſum geſtorum nuncium perlaturo. Qui propter Hythim inſulam tempeſtatum aduerſitate coercitus, non ante tempeſtiuum profectioni cœlum ſortitus eſt, quàm Abſalon receptis obſidibus, eiuſdem venti beneficio allaberetur, cuius præcelerandi gratia nauigationem impenſius conficiebat. Qua forte rex inter venandum conſpecta, præproperum poſteræ claſſis reditũ admiratus, fugam ſuis iniectam credebat. Quam ſollicitudinem falſo contractam, cognitis ex Eſberno rebus, effuſiore gaudio permutauit, vtilius pace bellum confeſſus. Quem etiam hoſpitio benigniſſime exceptũ plenis hilaritatis officijs proſecutus eſt. Die poſtero claſſem non ſolum impenſioribus verbis laudatã, verumetiam oſculis honoratam dimittit. Quo poſtmodũ apud Iutiam diuerſante, Kanutus & Karolus petulantiore manu q̃ validiore delecta, Hallãdiam adorti, exilij proprio ſcelere contracti ſuppliciũ à patria ſumere conabantur. Qui dum Hallandenſiũ multitudine, quam ſibi fauturam ſperauerant, repellerentur, fatum fugæ anteponentes, propter nemus, quod Hallãdiam à Gothia ſecernit, aciem ordinant. Vbi infœlicibus auſpicijs præliati, graues tentatæ patriꝗ pœnas dedere. Nam Kanutus crebris vulneribus exceptus, ab agreſtibus captus, eundem quem Magnus carcerem expertus eſt, ſupplicij ſocium ſortitus, quem facinoris conſortem habuerat. Karolus mortifico vulnere obrutus, paruulo viæ exceſſu petito, fortem ſpiritum inter molles arborum frondes depoſuit, fœlicior obitu quàm frater vita. Quorũ patrimonium Waldemarus, lege quæ patriæ reos omnibus bonis damnat, adeptus, inſperata opum incrementa contraxit. Igitur Karoli corpus putre poſtmodum ab indigenis repertum documento fore potuit, aliena faſtigia cum propriæ contemptu fortunæ concupiſcenda non eſſe. Poſt hæc Henricus ob exercitum Cæſari aduerſum Italos negatum, grauem bello offenſam expertus, cum tantæ rei molem viribus ſuis maiorem cerneret, Waldemarum ſibi obuium crebris nũcijs euocatum, pertranſito ponte cuius nunquam antea dimidium excedere conſueuerat, per ſummam mutuꝗ fidei exhortationem obnixa auxilij petitione ſollicitat. Adeo ſuperbiæ neceſſitas imperat, faſtuſq; infortunio domatur. Ad quod rex ſe nullo fidei debito compelli præfatus, amicitiæ tamen quam olim cum eo iunxerit, ſi monitis ſuis obtemperatum foret: affuturum promittit. Igitur Henrico quænam hæc eſſent cognoſcere cupiente: cum terrenum, inquit, imperatorem attentare inter ardua ducatur, multo cœleſtem laceſſere periculoſius, qui proprio nutu ꝑter humanũ adminiculũ, proſpera vel aduerſa afferre mortalibus poſſit. Quem ſi Henricus iampridem à ſe pontificalium bonorum rapinis offenſum, congruis reſtaurationis officijs complacaſſet, victoriam mente præſumere poſſet, alioqui bellum temere conaturus. Quod ſi infeſto Deo cõmuniter ab ipſis committeretur, ambos hoſti victoriam ceſſuros. Neq; enim dubium fore quin caduca ac fragili potentia vſurus ſit, quiſquis diuinæ pertinaciter obuiare præſumpſerit. Igitur ſe non niſi expiato periculo commilitium præbere auſurum, publicæ religioni quàm priuatæ amicitiæ propiorem. Tum Henricus multa à ſe pontificũ bonis beneficij nomine extorta cõfeſſus, quibus ſi ſpõte cederet, vltimæ paupertа-

Kanutus & Karolus exilii proprio maleficio contracti cauſa patriam grauare conſtituunt.

pertati subijceretur: corrasæ attonsæq; ceruicis homines tanti à se æstimari negabat, vt vltro opibus carere, plusq; eorũ iræ q̃ gloriæ suæ tribuere velit. Repulsæ tamen suæ silentiũ ab ipso geri precatur, ne in vulgus negatę opis fama dissereretur. Sic rege dimisso, promissi ab eo præsidij simulationem apud milites ne ad Cæsarẽ deficerent, exhibebat: hac spe eorum animos firmare cupiens. Regressis inde Danis, mirum dictu & nouitate prodigiũ incidit. Siquidem vna noctiũ infinitus murium grex è longinquo rure concurrens, tristi occentu edito, Seleensibus aquis *Prodigium de muribus.* sua sponte submersus interijt: quorũ cadaueribus vento iactatis littus mane constratum apparuit. Quæ res vtilior incolis an mirabilior fuerit, incertum est. Eadẽ quoq; nocte Absalonis quietem capientis exuuiæ à soricibus corrosæ, certissimũ futuræ vexationis eius omen dedere. Cui Sialandiam regresso nunciatur, turbatis Scaniæ rebus plebem à primoribus diffidentẽ, aduersum regios quæstores publicæ cõsternationis impetũ distrinxisse, è quibus Agonem splendidæ præfecturę virum in conciõe Lundensi plena temeritatis violentia probrosius contrectatũ, ac prope vulgi manibus discerptũ, ni in ædem diui confugisset Laurentij. Quam facem turbulentissimo multitudinis furore accensam, non nisi per Absalonẽ extingui posse, cui facilius sit orientis quàm adulti tumultus arma cõprimere. Quam ob rem oportere eum citato Scaniam petere, si rebus regis laborantibus digne cõsultũ cupiat. Qua de re Suno & Esbernus consulti, quàm poterant dissuasorijs verbis profectionem damnabant, dicendo compertũ sibi tacita principum conspiratione plebem instinctam, non aliud hoc motu quàm Absaloni periculum petere. Sed Scaniensium legatis rem sine eo sedandã negantibus, iturum se vtcunq; fors tulisset respondit, etiam salutem suam si ita res posceret, tot egregijs regis meritis impensurum. Igitur præmissis qui Scaniæ primores habendæ concionis causa ad vrbem Lundiam contraherent, extemplo se venturum promittit. Nec Scaniã petere cũctatus, patritio spiritu publico furori constantiã suam obijcere properauit. Plebs siquidẽ acerrimis consternationis fluctibus concitata, ciuilis iniuriæ querelas seditioso accusationis genere prosequebatur. Sed & Thordonẽ concionari exorsum, crebris sibilis infestoq; clamore vexatũ cœpto desistere coegit. Cæteris quoq; regiarum partiũ assensoribus dicendi potestate negata, solam Absalonis vocem tranquillis auscultationis modis exaudire sustinuit. Qui cum multitudinem imperitis clamoris iurgijs obstrepentem, salubriumq; monitorum impatientem aduerteret, diuidendam ratus, prouinciarum concilijs trifariam distribui iussis, cunctas se principũ culpas emendaturum edixit. A quo Thordo, quod eum ad tumultus vix sedabiles parum veracibus mandatis euocasset, increpitus, concitatæ plebis dementiam a temulentia coortã affirmat, eiusq; rei quosdam in concione stertentes fidem fecisse. Quam ob rem non in vrbe, sed campo concionandum fore, ne hominibus potionis auidis, violandæ sobrietatis accessus suppeteret. Proxima Absaloni cum australibus concio fuit. Illic regium satrapam Petrum (Euari hic filius erat) profectis ab inuidia accusationibus asperius quàm verius laceratum, quo tutiorem ab hoc calumniæ genere præstaret, proximo sibi sedendi loco recipi iussit, venerabiliq; vicinitatis suæ præsidio, ne quid in amicum atrocius consuleretur, prouidit. Postera luce per summã litiũ cognitiõem exacta, pleno æquitatis iudicio cunctas querelarum partes absoluit, causisq; legitima definitione explicitis, delectatam beneficio plebem ad grates sibi rependendas adduxit. Inde progressus, indigenę militis indicio cognoscit seditioso edicti genere cõcitatum populũ, apud Albũ fontem concioni quatriduo vacaturũ. Igitur tametsi Scanorum potissimis stiparetur, ad supplendum tamen arbitrorũ numerum etiã Thordonem nuntio vocatum, quid sibi super popularium motu recens fama prodiderit, edocet. Ille verbis suspicionem dementibus rumoris fidem leuare, nihilq; tale metuendum astruere, cæteris aduersum vim publicam res cautius gerendas monentibus. Ita sententia variante rerum dubijs, indubitato Sygaftham insulam explorandi gratia adire collibuit. Illic Absalon ante accepta certiore expertus nũtio, cõsternatam amentia plebem, quod ei se tuto obiecturus non videretur, procuratis qui concionem accederent, per summam æquitatis promissionẽ delinire

constituit. Qui cum omnia atrocissimo multitudinis furore misceri, ipsamq; ausu petulantiore instinctam, effusa verborũ licentia nobilitati insultare cognosceret, acto mandatorum silentio maximũ seditioni incitamentum dedere, plus alienæ dementię quàm proprię legationis officio tribuẽtes. Quod perfidia an metu egerint, dubium reliquere. E quibus Petrus longus insignis staturæ, ægre dicendi potestatem adeptus, affirmare se tametsi miles Absalonis esset, respectum eius ciuium cultui non anteferre, populi maiestatem pontificis partibus priorem ducere, plus publicæ charitati quàm priuatæ debere. Cæterum ad omnes vulgi actus imitandos propensiore animo fore, libertatem eius iam quasi naufragam ac periclitantem, ne armis quidem protegere dubitaturum. Responsum à concione est, ludificari plebem quã Absalon magnatesq; rapinis vulgus affligere soliti, de industria petere supersedissent. Quam vocem vniuersis acerrimo clamore comprobantibus, multitudo maximo fragore dissiliens, armata passim equos inuolat, Absalonis penates hostiliter petitura. Neque enim eò properanti succurrit illos à se lares incursari, quos toties sibi munificos experta fuerat. Cuius nuntiandi gratia, legatorum iuniores telis quibus vndique petebantur callidius euitatis, citatò Sygostham peruenere. Ea re concussi milites Absalonis, diuerso consilio defensionis auxilia circunspiciebant. Alij pratis spaciantes equos colligere, pars vadum prætentũ insulæ, quod postmodum Absalon lateritio opere vallandũ curauit, cõtractis quas fors obtulerat quadrigis occludere, pars saxa iactilia lectitare. Tum Absalon, hortante seniorum turba, aut obsidioni animum præparare, aut primis incursantium, ante nimiũ & intolerabilem multitudinis aduentum oppressis abscedere, neutram consilij partem probare se dixit, quod nec opportunos obsidioni cõmeatus haberet, & se patrem potius quàm prædonem existere meminisset. Sed neq; se pacis studium cuius condendę causa aduenerit, humano sanguine polluturum, aut pias pastoris partes truculento percussoris officio mutaturũ. Malle vero qui primi irrumperent innocue & sine cæde deturbandos curare, facile fugam daturos, quod nullo fulciãtur imperio. Militibus deinde quempiam plebeiorum violare prohibitis, primorũ agmen propinquum collem acie occupantiũ, prælata cruce adortus, in proximũ nemus refugere coëgit: comprehenso seditionis autore, quem memores iussorum equites, armis amictuq; nudatũ, pulsare duntaxat contenti fuere. E quibus vnus cõsertissimis hostiũ globis lasciuioris equi petulantia adactus, loco palustri ignorantibus socijs, concursu popularium interficitur. Ita Absalon agrestium impetũ elusisse contentus, nullo hostiliter imminente, liberum repetendæ vrbis iter habuit, eisdem auidissima insulæ direptione, irarum suarũ procursum explentibus. Igitur patricij spiritus pontifex, vt tranquillũ ita salutare consiliũ secutus, pietatẽ sæuitiæ præferendo, dum gregi parcendo consulit, plus gloriæ & virtutis in innocentia ac moderatione quàm læsionũ suarũ vltione constituit. Quo enim se longius à ferri licentia retraxit, hoc religionis laudi propius admouit. Superuenientib. deinde quos ad deliniendã concionẽ direxerat, eorum vocatiõe queritur simplicitatẽ suã huc discriminis esse perductã: percõtatus cur improuidũ se & imparatũ, ad res tanta difficultate implicitas, secura mandatorum specie pertrahere voluissent. Quibus se nihil tale suspicatos dicentibus, culpamq; negligentiæ cõfessione excusantibus, æstimare eos quid nunc expediat iubet, præteritũ errorẽ præsenti consilio correcturos. Respondent, nec armis se, nec auxilijs instructos, cõtrahendi vtriusq; cõmodi causa domũ digredi necesse habere, paratiores postridie reuersuros. Ipsum interim exquisito latebræ genere vti debere, ꝓbro cariturũ qui tẽpori consulat. Quod vtrũ malignitate ingenij, an inopia cõsilij ꝓtulerint, æstiment quibus sequentia eorũ acta cognosse fastidio nõ fuerit. Refert Absalon honestiorẽ sibi castelli quod in Sialãdia haberet aditũ fore, parũ latebras exquirere solito. Quarũ deformitatẽ perosus, Thordone nauigiũ præbente discedit. Neq; enim claritatẽ suã obscuriore loco coarctandam putabat, cuius fulgorẽ per tot terrarũ spacia cõspicuis virtutis operibus diffusum non ignorabat. Sialandiã ingressus, Waldemarũ apud insulam Samsam venandi studio inseruiẽtem, recepta ab ipso epistola, petere iubetur, necessarijs patriæ vsibus vacaturus.

Culpa negligentiæ confessione excusata

Vbi

Vbi cum Sunone Esbernoq; propositas negotiorum curas debita agitatione complexus, postremo apud regias aures Scanici tumultus famā edidit, primusq; ipse perturbationum suarum nuntium agere non exhorruit. Æstuantem animo regem seditiosisq; supplicia minitantem, consilij sui delinimento à proposito retraxit, exigendęq; vltionis affectum, primorum Scaniæ virorum beneuola vocatione differre docuit, quos etiam illum apud Fioniam petituros, plenis humanitatis officijs prosequi non supersedit. A quibus eundem precari rogatus, ne Sexonem, Achonem, Sunōem, & Esbernum homines extra Scaniam ortos, eius rebus præesse pateretur, affirmantibus finem seditioni fore, quæ ob solam eorum petulantiam cœperit, si procurationem exteris attributā ad indigenas transferri curasset. Inuidere eos regis potentiæ respondit, cuius in dandis beneficijs arbitrium abrogare nitantur. Se vulgi sæuitiam experiri quàm regiarum rerum dominium tot sæculorum vsurpatione firmatum, insidiosa prece subruere malle. Tum illi omnē consternatiōis rabiem in eius caput effundendam minati, superbius æquo responsum dedere. Ijsdem à rege quidnam mitigandis Scaniæ rebus efficacissimum esset interrogatis, solam eius epistolam quæ blanda asperis certæ moderationis temperamento misceret, huic tumultui sedando suffecturam dicebant. Quorum instinctu rex plebem Scanicam plenis minarum literis aggressus, non parum nutrimenti publici furoris incendio addidit. Siquidem indignatus populus, cum aduersum se concitatioribus notis vsum, aduersum hunc scribendi ausum iram suā seuerius destringendo, omnia vectigaliū iura solenniter abroganda curauit. Pontificales quoq; decimas execratus, sacerdotibus cōiugia decernebat: quorū etiā sacra sibi exploso pontificis ministerio sufficere prædicabat. Igitur in diuina pariter humanaq; grassatus, maiestatis contemptum religionis iniuriæ sociabat. Rex frustra minis institisse se videns armis agere constituit, exactoq; messis tempore, in traijciēdo milite magnis nauigiorum copijs succinctus, Helsingum oppidū petit, Absalone inter postremos appellere iusso. Plurimum illic vulgus piscandi opportunitate contractum, crebris habitaculis occupauerat littus. Quod Absalōe viso, odium eius alimentorum suorum studio anteponēs, littorales & quos casus obtulerat lapillos aduentanti ipsius nauigio obijciebat, parum recolendo illum à se Scaniæ finibus pelli, qui cunctis Daniæ locis tutum habitationis vsum præstiterat. Pars rege in concione relicto, per summum maiestatis contemptum ad mare decurrens, antistitis aduentum pari iniuria excipiebat. O ingrata Scaniensium gens, quæ pleno temeritatis furore, tot commodorū tuorum autori iniuriam pro gratia rependere rubori non ducis. Pastoris parentisq; tui nauigium improbissimis euecta furijs, finibus tuis prohibere conaris, cuius beneficio tibi piraticam toties sæuitiam expertæ, tua late nauigatio patet. Illi præsentem littoris aditū negas, cuius bellica virtus ne tu quidē hac littoris sede pellerere, pfecit. Desine ergo optimis amplissimi integerrimiq; viri meritis quasi grauissimis insultare delictis, erroremq; iniquo animorum iudicio contractum, veloci pœnitentiæ studio redime. Nec patienter rex tam contumeliosam eorum audaciam ferre potuit. Æstuātem eum equosq; & arma poscentem Arusyorum pontifex Sueno medium complexus, ne quid duri in plebem cōmitteret, obsecrabat. Pietas illi an metus hunc ausum pręstiterit, incertum est. Sed apud regis animū continua Absalonis charitate flagrare solitum, venientis amici pericula, cōplectentis precibus præponderabāt. Quo descendente, qui nauigium infestauerant summa cum innocentiæ simulatione, repetitis tabernaculis Absaloni littus cessere, in quo postmodum diuiduū ei regiq; cum Scanico milite colloquium fuit. Scanienses apud quos rex sopiendæ seditionis consilium agitabat, Absalonem aduenasq; Scaniæ portioni præpositos remittendos monebant, dicendo nihil ad publicā dementiam cōprimendam eorum absentia efficacius fore, quę non aduersum regē, sed in illorū plenos malignitatis actus exarserit. Huius sententiæ suffragatores Iutenses milites fuere. Creditum est eos partim decimarum odio, quarum nuper Scanię Sialandiæq; solutio inoleuerat, partim metu ex forensis pugnæ recordatione cōtracto, Absalonis affectasse discessum. Quam eiusdem equites honestiore animi iudicio execrati,

tantum sibi necessitudinum, tantū generis armorumq; robur esse dicebant, vt inuitis infestisq; popularibus herū suum absq; regiorū militum adminiculo, per cūctas Scaniæ partes à se tuto libereq; circunducendū sperarent. Quorum animosis adhortationibus rex, ob pacem plebi conciliandam, ignauos Iutensium monitus anteponens, vocato Absalone secreto, memorat quantam inuicem sententiarum concordiā semper gesserint. Nūquam sibi tam diuersa ac rigida animorū iudicia fuisse, quin ad postremū alter alterius arbitrio flecteretur. Orare deinde eum progressionis in Scaniā propositum deserat, Sialandiamq; repetere deforme non ducat, speciosis aliquando consilijs vtilia prælaturus. Ad hæc Absalon ne tunc quidē se veterem obsequendi morem relictурū præfatus, consilio vsurū affirmat, quamuis absentiam suā multis & grauibus mendaciorū notis lacerandam sciat. Rex gratijs tantæ moderationi impensius actis, equites eius in augmentū comitatus deposcit. Illi in plenos fidei charitatisq; fletus effusi, hunc sibi supremi perpetuiq; dedecoris diem affirmant, huic ignominiæ nō propria sed alienorū ignauia protractis, vt cui famulatus officia debeant, desertionis probra persoluant. Ita Absalone per summam animorū mœstitiā relicto, regem prosequebātur. Graues illi difficilesq; cum plebe conciōes fuere. Vbiq; enim causas armata dicebat, animū habitu ostētatura. Quotidie Absalonē falso & inaudito obtrectationis genere lacerabat. Hęc audientes Iutenses occulto laudationis studio prosequebantur, blanditijs fouentes quod armis punire debuerant. Qua adulationis deformitate, maximū seditioni irritamentum dedere. Rex finitis cōmeatibus Scaniam relicturus, lectos è plebe viros componendi cum Absalone gratia, ad illud Sialandię littus quod ab Elsingo oppido vocabulū tenet, traijcere iubet. Vbi demū Absalon regi obuius factus, compluribus innocentiæ testimonijs obiecta purgando, cunctas mendaciorum partes quibus absens notatus fuerat, adeo validis copiosisq; rationibus subruebat, vt criminatores reatum cōfiteri coactos ad veniam à se flagitandā adduceret, deq; accusatoribus sui veneratores efficeret. Nec parua apud omnes eloquentiæ eius admiratio extitit, compluribus qui aderant diuino ore eum egisse dicentibus. Sed hæc omnia Scaniensium legati ad ciuium arbitrium relegantes discedūt absque patriæ consensu nullum sibi componendi ius esse testati. Sed neq; eorum fida adhortatione, populus Scaniensis ad deponendam consternationis suæ rabiem adduci potuit. Nam nec decimas pontificalibus vsibus solui curatum, nec quicquam quod ad præstanda sacrorum iura attinebat exhibitum. Quorum infandam sacrilegamq; pertinaciam Absalon proximo sacerdotali consilio per epistolā vsitato, cunctarū Scanię ecclesiarū obseratione puniri pręcepit. Cuius edicti præmonita plebs, per idem tempus ante ædem Laurentij in concionem armata descendit. Ad quam sacerdotes binis ordinis sui viris, qui pontificalis edicti rigorem exponerent missis, sacrorum cessationē, diuiniq; taciturnitatem officij, si decimarum solutionem abnuere perseuerasset, minati sunt. Delegantur totidem è plebe mutuas sacerdotio minas intentaturi. Ab his responsum est, sacerdotes alimenta sua plebi, non pōtifici debere, quorum munere & beneficio necessarijs vitæ vsibus instructi noscantur. Quocirca aut diuinis inseruiant, aut ingrati patria cedant: si neutrum egissent, non solum honorum omniū pœnam, sed etiam sæua membrorum supplicia recepturi. Ad hæc clerus responso constantissime dato, se neq; mortis metu, neque paupertatis respectu, quo minus antistitis sui imperium perageret, cessaturum affirmat. Tam pia tamq; religiosa cleri constantia, euictum vulgus precibus minas mutando, quoad Absalon conueniri posset sententiæ dilationem poscebat. Ciuile siquidem bellum se excitaturum timebat, si in sacerdotes sibi nobilitate pares animaduertere studuisset. Nam cum in Scania alienigenæ indigenis permixti, sacerdotia gererent, amplior tamen digniorq; domesticis reuerentia præstabatur. Quo effectum est, vt vtriusq; ordinis cōsensu mitterentur, qui iustas animaduersionis inducias flagitarent. Haud ægre ab Absalone obtentæ sunt, plus clementiæ q̃ seueritati indulgendū putāte. Multū ab eodem gratiarum sacerdotalis cœtus constantiæ persolutum. Nihilominus populus cum cōtemptu beneficij, regiorū, pōtificaliumq; militum penates publice diripere perseuerauit.

Externus habitus, interiorū cogitationum certus index.

Appe-

Appetẽte publici ieiunij tempore rex Scaniã, eius Sialandięq; militia succinctus, Helsingi transitu petit, Fioniensiũ Iutorumq; comitatũ ob præbita ab eis iamdudum seditioni irritamenta pertæsus. Absalon ob chrismatis confectionem põtificali officio administrandam Lundiã deproperat, vbi paucos cum rege dies feriatus, vicino rure se excepit. Hac fama septentrionalis Scaniæ populus cum Hallandensibus excitus, more gentis misso per omnes stipite, sub specie petendæ libertatis belli titulum fingit, eoq; edicti genere exercitum construit. Quẽ tanta dementia ceperat, vt manum cum rege conserere properaret, summi imperij vires lacessere nullius negocij existimando. Quo rex è plaga australi regressus, apud Dysiam pontem excepto, oranti se Absaloni fustibus quàm armis agere mallet: cum viris sibi non canibus confligendũ respondit. Igitur non iræ aut furoris impulsu concitatus, sed conspicua animi industria ad corrigendã ciuiũ insolentiam, metũq; cõsimilis audaciæ cæteris inijciendũ, aliquid ab inuisissima sibi feritate mutuandum ratus, mansuetudinẽ ingenij sui deposita ad tempus clementia crudelitatis actus imitari coẽgit. In põte res gesta est, vtrisq; transitũ anticipare studentibus. Anceps diu præliũ fuit: insignis illic agrestiũ pugna extitit. Quorũ aciem Absalonis equites per ignoti vadi compendiũ irrumpentes, repentinã victoriã edidere. Multi illic populariũ cæsi, compluribus amnis exitio extitit. Ferrũ vitantes, aqua periclitati sunt, reliquię fuga seruatæ. Ita nefarius ille cœtus diuino iudicio profligatus, sacrilegi furoris pœnas exoluit. Rex Lundiã regressus, orientaliũ partiũ armatam plebem aduẽtare cognoscit, vnius iam exercitus victor, alterũ excepturus. Cuius generalem conuentũ pugnæ celeritate præcurrere monitus, à Lundensibus, stipendiorũ loco vectigaliũ laxationem poscentibus, aliquandiu retentatur. Quibus obtentis in proximũ campũ excessisse contenti, longius eum sub excusatiõe tuendæ vrbis prosequi supersederunt. Id regi tardius hostes excipiendi causam præbuit. Getungã appellant pontem apud quem armata populariũ corona cõsedit. Grandes illuc lapidũ aceruos prohibendi pontis gratia vecors turba congesserat. Rex alio amnẽ vado transgressus, ferro decernere statuit. Sed plebem nõ tam præsentia regis arma, q̃ dira recentis sociorũ cladis exempla terrebant. Missis igitur qui pontem à rege repeti precarentur, ab armis se discessurã promittit. Pręcipue regẽ Absalonis nimiã agrestiũ stragem vitandã dicentis temperamenta flectebant. Repetito ponte supplices à seditionis autoribus ad regis genua manus tendũtur, cunctaq; famulandi officia auidius promittuntur. Cum de fide ambigeretur, iusiurandum promissionibus additur. Sic vulgi collegio dimisso, Lundiã reditur. Scaniæ deinde gyro pertransito, obsides à plebe recipiuntur. Ad reliqua facilis populus, decimarũ solutionem duntaxat pertinacius abnuebat. Nihil magis regi q̃ ad earũ remissionem Absalonẽ abducere curatũ est: summopere cauendũ dicenti, ne sibi forte quod olim Kanuto Othoniensi decimarum iura propagare nitenti acciderat, eueniret. Absalon quicquã ex consueto sacrorũ iure decerpere, non minus inglorium quàm sacrilegum ratus, constantius id se facturum negabat, dicendo, tametsi rex plebis sententiã fauore prosequeretur, sibi impedimento non fore quo minus ab ea decimarum debitum exigere perseueraret, neminem ad participanda secum pericula prouocaturus. Tutissimum igitur regi silentium fore, ne ecclesiæ opem ferendo, populari se ipsum odio implicet. Tam iustã, tamq; fortem Absalonis constantiam rex animo veneratus, cum remissionem admittere nolit, exactionem deferre postulat, consilio postmodum effici posse quod armis nequeat. Paruit precanti Absalon, præfatus se decimarum loco prioribus pontificum conditionibus non vsurũ, ne prorsus earũ iura negligere videretur. Tam modesta Absalonis promissio consternationi remedio fuit. Summa postmodum Cæsaris in attentando Saxoniæ principe calliditas patuit: non enim minorem expugnãdi eius spem in acumine quàm viribus reponebat. Inprimis Waldemarum, quem eidem certius affuturum credebat, astutia tentat. Siquidem binas eius filias, totidem filiis suis, quorum alterum successioni imperij destinarat, alterum Sueuiæ satrapam constituerat, per legatos in matrimonium postulabat: non quod sanguini suo bonæ fidei nuptias quæreret, sed vt hostem amicis abundantem auxilijs spoliaret.

Tumultus popularis.

Quod callidius an impudentius egerit, ignorauerim. Ad illũ enim falsas iungendæ affinitatis preces dirigere non erubuit, quem olim perfidiæ laqueis cõplicatũ ad obsequia sibi paciscenda pertraxit. Amici regis intellecta fraude, hæc non matrimonij voto, sed Henrici odio flagitari dicebant. Tam veros Cæsarianæ calliditatis interpretes, sola reginę sententia superauit, sanguinis sui connubijs affinitatẽ cum Cæsare iungere gloriosum ducentis. Quærente rege quantũ ab eo dotis nomine exigeretur, legati se ignorare dixere, remq́; ad Cæsaris arbitrium retulere. A quo rescriptũ est, curãdum regi Lubecã petere, cuncta secum illic commodius definituro. Obtemperatũ rogatui est. Interea Cæsar omnib. imperij neruis ad obruendas Henrici partes connisus, vrbes eius passim ad se deficientes in deditionẽ recepit. Defectionis causa non tam Cæsaris amor q̃ Henrici odiũ extitit. Is siquidem nimijs ac diuturnis fœlicitatis successib. elatus, inq́; summo fortunę fastigio nullum ruinæ incommodũ suspicatus, subiectas tyrannidi suæ ceruices inusitata dominationis sæuitia atq; intolerabili morũ acerbitate vexabat, nec hosti q̃ ciui importunior existere consueuerat. Igitur nõ bello aut clade, sed fraude militũ & desertione viribus amissis, cum solas spei reliquias in Transalbianorũ auxilijs haberet, Lubeco oppido relicto quod se eius mœnibus parũ tutũ arbitraretur, summa cum festinatione correptis nauibus, in Stormariã intimũ fugæ suę receptaculum penetrat. Huius prouincię præses Adolfus apud ipsum profusis charitatis officijs à puero alitus, fœliciaq; naturæ pariter ac fortunæ incrementa sortitus, atq; ad ordinem militarem summis beneficentiæ studijs prouectus, tam fœdã educatiõis suæ mercedem exoluit, vt inter omnes Henricianę militię comites, primus se defectoris nomine macularet. Post hæc à Cæsare nauigia quibus Albiam superaret, sagittarijs & funditoribus cõpleta, per pronũ amnis alueum immittuntur. Pari studio classis exquisito bellatorũ agmine referta, ad impediendũ Cæsaris traiectum ab Henrico contracta. Quæ postquã hostilium nauiũ multitudinem in cõspectu habuit, earundem numero perterrefacta, proposito per fugã deserto, Cæsari transitum cessit. Qui dum oppidũ Lubecũ obsidere cœpisset, Bogislauiq; & Kazymari fratrũ vires admodũ suspectas haberet, vtriq; se potentiæ & claritatis incrementa daturum, subornata legatione promittit, prouincias quas hactenus obscure & sine honorũ insignibus gesserint, satraparũ nomine recepturis. Iocunda Cęsaris toties ab Henrico lęsis promissio extitit, non intelligentibus sibi sub specie beneficij deforme seruitutis iugũ intendi. Interea Waldemarus classe luxu quàm armis ornatiore Lubecũ profectus, occurrentibus sibi Germanorũ equitibus, eximiasq́; eius aduentui grates habentibus, nauigatiõem medio amne quoad possit proferre deposcitur, quo breuius inter ipsum ac Cæsarem iter restaret. Quo facto, postero die an Cæsarem medio itinere obuium affectaret à legatis rogatus, castra eius petere præoptauit, Romani imperij rectorem in re modica fatigare superuacuũ existimãdo. Nec minor Cęsaris in excipiendo Waldemaro calliditas, quàm Waldemari in petendo Cæsare moderatio extitit. Siquidem in primis eum amplexu atq; osculo decentissime veneratus, mox dextra honorabiliter apprehensa, deposito amiculo per media castra perduxit, præcõis more cunctos ei via cedere iubẽdo. Tentorium quoq; nimio multitudinis conspiciendi regis auidæ concursu collapsum, planũ campi petendo deseruit: vbi sedandæ pressuræ gratia distenta virga, quàm poterat celsa voce cunctos locis in quibus consisterent cõsedere præcepit. Sed Waldemarus cum eius dignatione perinde ac quadã moderationis æmulatione contendens, sellam suam se expectaturum respondit, ne probato sedendi vsu, imperialis cathedræ honorem vsurpare videretur. Magnates honoribus eminentes, non ordine aut ratiõe discretis sedẽdi spacijs, sed vt quenq; violentę pressionis casus iactauerat sedilia habebant, fortuna nõ dignitate locorum vsum distribuente. Illic exaudire erat Theutonum voces formã regis staturamq́; mirantiũ: quos tanta visendi eius cupiditas ceperat, vt sedendi humilitas obstaret, alter alterius cõscensis humeris productis illum ceruicibus inspectarent, hunc regem, hũc dominum, hunc imperio dignum referre, Cæsarem regulũ homuncionemq́; vocare. Adeo Barbaris eum excellens corporis habitus venerabilem faciebat. Cre-

Sub specie beneficii sæpenumero deforme seruitutis iugum solet intendi.

diderim

diderim Cæsarem has militum voces dissimulāter tulisse, ne regis laudibus offendi videretur. Quem post diutinā omnium admiratiōem, paucis secum exurgere iussis, in proximum tabernaculū eodem comitatis genere deducēdum curauit, quo venientem fuerat prosecutus. Illic enim serijs omissis aliquādiu beneuolo iocundoq; sermone detentum, ad vesperam prosequente totius Germaniæ iuuentute discedere permisit, luce postera apud syluam portui vicinā opportunioris colloquij gratia præsentiam redditurum. Interea filios regiam nauem petere inq; ea sub specie lusitandi morari præcepit, charissimorum pignorum familiari conuersatione in quanto regis aduentum poneret, ostendere cupiens. De quorū nuptijs condicto in loco mentionē orsus, maiori triginta millia talentûm, minori octo in matrimonij conditionem deposcit. Quæ res suspecta Danorum maioribus fuit, virgines nōdum ad nubendi ætatem prouectas, fraudulenter ab eo postulari credentibus. Sed Waldemarus maiorem summam suis opibus imparem arbitratus, minorē Vngarię regis arcta sibi propinquitate coniuncti fiducia pollicetur. Huic pactioni iureiurando firmitas adiecta est, desponsionisq; vinculum sacramenti religione constrictū. His actis rex nauigia, Cæsar castra repetijt. Quo tempore Sclauorum ad ipsum, regiæ classis metu, nauigijs progredi non audentiū, legatis receptis, diluculo nauigium regis paruo militum numero comitante, eiusdem cymba aduectus, cunctis inopinatus ascendit. Igitur rege exercitus sui primores participandi colloquij gratia contrahente, solum Rugiæ principem Iarimarū, quem pridie compluribus veneratiōis officijs, insuper regio nomine adulatus fuerat, quod eum Danis perquàm fidum non ignoraret, vocari passus non est. Habere deinde se dixit quod ad regem secreto referre cupiat, quem ob futurū mutui sanguinis cōtractum non amicum modo, verumetiam vnanimem habeat. Sclauos siquidem eneruandi gratia Henrici à se promissionibus allectos esse, quas eodem expugnato minime exequi velit, memor quid olim sibi de subigęnda Sclauia pollicitus fuerit. Orare deinde patiatur se eam ad pręsens sui muneris facere, binis fratribus geminę pręfecturę titulo speciosius quam diuturnius tribuendā. Eandem quippe se ei, profligato Henrico, subijcere curaturum. Annuente rege, posteroq; die concionem petente, Bogislauū & Kazimarū datis solenniter aquilis, Sclauiæ duces appellat, veterem atq; hæreditariam patriæ libertatem vanis atq; fucosis dignitatū nominibus venditantes. Qui si scissent quanto oneri se exigui panni receptione substernerent, mortem beneficio prætulissent, aut priuati in omne vitæ tēpus degere maluissent. Sic sub honoris specie, grauissimis dedecoris probris implicati discedūt, seruitutem falsis dignitatum insignibus coloratam in patriam referētes. Illic quoq; Syfridus splendido Thyringiæ loco ortus, vnam Waldemari filiarum Cæsare astipulante despondit, regiaq; naue deuectus, solennes Slesuici nuptias habuit. Interea Sclaui castello quod propter Zuynensia ostia moliti fuerāt, hyberna maris exundatiōe pessundato, bina alia ijsdem in locis materia per hyemem contracta, Veris principio condiderunt, inexpugnabiles se fore rati, si Penus amnis Walogosto oppido Zuyna maritimorum præsidiorum obstaculis clauderetur. Quod rex fero nūcio expertus, cum ad Viridem portum impediendi operis gratia contractis copijs appulisset, ex Rugianis cognoscit consummatas arces præsidijsq; completas: Præcipue eum in his expugnandis circunspecta portuū inopia desperare coēgit. Tunc Kanuto filio, tunc Absalone, Sunone, & Esberno vocatis, refert difficilem arciū oppugnationem sibi visam, alienis eas auspicijs quàm proprijs incessere præoptanti, ne studijs parum ex sententia cedentibus, rerum toties à se fœliciter gestarum fulgor corrumperetur. Igitur Kanuto atq; Absaloni oppugnationis curam imponit, præfatus minus ruboris ex inefficaci illorum pugna, quàm sua ad patriam redundaturum. Si vincerent, non minori sibi gloriæ fore, quàm si ipsemet victoriam edidisset. Sed Absalon Scanorum atq; Sialandensium ductum pollicitus, Iutos sua opera ductandos negabat, quos non solum imperij sui, verumetiam adolescentiæ Kanuti contemptum acturos sciat. Nec eum prædictionis augurium fefellit. Permotus dicto rex, iturum licet inualidum, respondit. His curis astrictus, morbo ex sollicitudine contracto in lectum decidit. Enim-

uero præcordia eius diuiduæ passiones, hinc vincendi cupido, hinc desperatio torserunt. Mane ducibus eum vt sibi parceret orantibus, imperiumq; eius etiam absentis se executuros spondentibus, vix atq; ægre consensit, vt ad oppidum Worthyngum filio pontificiq; cōtradita belli summa discederet. Quibus eodem in loco diutina ac vehementi tempestate detentis, seditiosæ Iutorum voces toto littore exaudiebantur, tum commeatuum alimentorumq; defectum causantiū, tum expeditionis militiæq; remissionē poscentium. Quas cum Homerus Ripensium antistes, quem præter religionis dignitatem singularis eloquentiæ claritas commēdabat, copiosis facundię documētis delinire non posset, postremo vim verbis anteponendā ratus, quendā ex seditionis consortibus ante tentorij sui fores pertinacius obstrepentem, prendi vinciriq; curauit. Quæ res populi clamorem auxit, seditionē accendit. Igitur patres plebis à rege cum contemptu imperij discessum veriti, cōmunicato colloquio expeditionem ab eo sponte soluendā decernūt, temerariam eius delapsionē simulatæ licentiæ beneficio præcurrendam putantes, ne magis proprio ductu finiri quàm regio nutu remitti videretur. Quæ si in præripiendo reditu proprię voluntatis motum ducis arbitrio prætulisset, euenire posse quod diuo Kanuto solutæ classis pœnas à patria exigēti contigisse proditur. Quā rem Kanuto si patrem eius iam febri implicatum præsens morbus absumeret, regni successionem adimere posse. His cōsilijs adductus Kanutus, conuocatā classem facta reuertendi potestate dimittit, beneficij loco erogans, quod plebis petulantiæ negare non poterat. Ita seditionis periculo bellum omittere coactus, cum Absalone, Esberno, & Sunone Worthingum adnauigat, paternæ febris exitū expectaturus. Igitur Waldemarus per apertā cubiculi sui fenestram velorū reditum contēplatus, admiratione rei morbi pariter atq; ęgritudinis incrementa cōtraxit. Summa tamen vtriusq; dissimulatione vsus, filiū ad se cum arbitris venientē tam hilari vultu admisit, vt pene morbo vacuus putaretur. Quinetiam se minimo doloris sensu teneri dicebat, corporis molestiam animi robore dissimulare conādo. Apud Absalonem tamen religiosam culparū confessionem agere non oblitus, incertum mortis tempus sacro correctionis genere pręcurrendum credebat, seram atq; inutilem pœnitentiam iudicans quæ emendationis odio, nimiaq; peccandi perseuerantia ad vltimum vsq; ætatis terminū prorogatur. Præterea locis monastica religione sacratis dimidium patrimonij sui, quæ ad fiscū regiū pertinebant exceptis, testamento legauit. Sed cæteris bene de eius salute sperātibus solus Suno, siue somnij monitu, siue alio mentis oraculo doctus, fatalem hāc regi febrem augurabatur, quonam modo filij rebus, decedente patre, succurri oporteret prouidendum hortatus. Tantā siquidem in regis funere luctus acerbitatē futuram, vt consiliū vllum aduerti nequeat. Eodē tempore Ioannes quidā religione Abbas, medicinæ præsumptuosior q̄ peritior professor, cuius opi plurimū credebatur, è Scania accersitus aduenit. Qui morbo parū prudenter inspecto, sospitatē regi constantius quàm verius promittebat. Quē cum cibo medicinali arte confecto reficiendum curasset, cunctis cubiculo eiectis quietē capere iubet. Eundem paulò pòst sine voce esse compertū, vt artuatim sudore suffusum inuenit, accuratius operiri præcepit, lætum id profluuij genus ac salutare testatus. Vtinā Sunonē potius mentis auguriū, quàm medicū artis suæ præsagium fefellisset. Cuius promissum regis obitus insecutus, quàm parū fidei in medicorū opere reponi oporteat, documento extitit. Ingressi mane cubiculū amici, defuncti regis corpus perquā simile spirāti reperiunt, adeò pristinū habitū retinente vultu, vt nec rigore contractū, nec horrore mutatum cerneres, rubicūdis oris notis viui hominis speciem aspectūq; reddentibus: incertū an decessisset: pristini caloris habitus totis adhuc membris retentus, relinquere videbatur. Sero tandem pallore mortis fidem faciente mandatur feretro corpus, Ryngstadiūq; funerandi gratia deuehendū curatur. Hic vicus nō vetustate modo, sed etiam paternæ eius sepulturæ titulo conspicuus habebatur. Accessit luctui matrū miserabilis planctus, sparsis comis funeri occurrentiū, iterumq; se pristinum seruitutis onus experturas dicentium, extinctum illum qui ciuium capitibus captiuitatem detraxerit, qui patriam piratarum metu vacuefecerit,

Abbas quidā religiosus, præsumptuosior quàm peritior medicinæ professor.

rit, maritimasq; sedes perinde ac domesticas à prædonum incursu tutas præstiterit. Agrestes quoq; funebri ipsius pompa conspecta, rustico opere quo occupati erant relicto, consentaneis arua querelis replebant. Cui etiam vt supremi officij decus præstarent, funebri eius lecto humeros subijcere iocundũ ducebant, euersam regis morte patriam, miserisq; sibi cõmune funus, aut si quid funere tristius est imminere plangentes. Pro cuius spiritu salutaria Absalon vota gesturus, inter solenniũ verborum nuncupationem doloris impotens, non temperauit sibi quo minus arã lachrymis spargeret, vixq; ad rem diuinam peragendã vocis aut manus ministerio sufficere valuit. Quinetiam tãtum ægritudinis animo contraxit, tamq; graui & periculosa valetudine subito affici cœpit, vt pene vitam cum sacrificio finiret. Incredibile videretur tantum virũ tam insigni luctus horrore confectum, si non eius erga Waldemarum affectus fuisset notissimus. Sed fortuna altero patrię lumine extincto, reliquũ perire passa non est, ne deesset cuius ductu Danię pedib. Sclauia subijceretur, aut gens quæ sub tãtis ducibus ad excellentẽ honoris habitũ prouecta fuerat, tutore vacua remaneret. Cuius lachrymis precũ loco defusis respersa altaria, non paruulũ promptissimæ eius erga regem beneuolentiæ indiciũ præbuere. Ijsdem quoq; madefacta thura, gratũ deo odorem dedisse crediderim.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI DECIMIQVINTI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI

HISTORIÆ DANORVM LIBER DECIMVSSEXTVS.

ERACTIS inferijs, corporeq; regio honoratissime funerato, Kanutus monentibus arbitris festinatione qua regnum peti fir mariq; oportuit, in Iutiã secessit, paternos sibi milites obligaturus. Neq; enim illi nomen regiũ ambiendũ restabat, quod vnctionis suæ tempore solenniter adeptus fuerat. In conciõe Wibergensi beneuolos ciuiũ animos expertus, apud Vernensem tacita quorundã simultate cõpressa, pari cęterorum fauore excipitur. Atq; ita patrię consensu, regni hæres efficitur. Interea Scanorũ populus laxata sibi pristinæ petulantiæ frena regis morte gauisus, cladis apud Disiam pontẽ peractæ piacula à principibus exigere constituit, per quos charissimis necessitudinum solatijs orbatus fuerit. Sed & Ako quidã Tubbonis filius plenis temeritatis eloquijs flagrantissimã ciuilibus malis facẽ subijciebat, extinctæ & iam pene sepultæ Scanicę seditionis reliquias suscitando. Cuius mali impediendi gratia Absalon in Scaniã transgressus, apud plenã malignitatis cõcionem oratione liberius quàm efficacius habita, à plebe deseritur, factionis principes alium concionandi locum complexos petente. Quorum tam petulans ac pręceps audacia erat, vt equis insidentes cunctã Scanię plebem ad eundem locum semestri spacio exacto, quasi tuendæ libertatis gratia armatam redire sub edicto iuberent: quæ res Absaloni Sialandiam repetendi causam præbuit. Ob cuius secessum popularis sęuitiæ procursus temeritatis incrementis euectus, inq; Thordonis & Esberni penates effusus, eosdem prius rapinæ, deinde incendio subiecit. Complures quoq; Scanicæ nobilitatis sequentibus diebus ædes crematæ. Siquidem factionis duces quo promptiore plebis audacia vterentur, petulãtiam eius principum bonis pascendam curabant, dulcedine prædæ & assiduis fatigationis præmijs, iocundiorem atq; alacriorem eius operã reddituri. Igitur nobilium cõplures æqualium exemplo vim penatibus suis inferendam timentes, bona omnia amicorũ custodiæ mandabant. Pars fretũ nauibus complexa, se & opes vndis quàm ædibus credere præoptabãt. Pars apud Absalonem exulare solatij & lenimẽti loco duxit. Cuius atq; Kanuti equites

Kanutus, post patris sui mortẽ, patriæ consensu, regni fit hæres.

suam æque ac dominorum fortunam afflictari cernentes, cum iniuriã armis propulsandam duxissent, seditionis principes frustra à se sine duce res nouari superiore tumultu experti, Haraldum quendam regij sanguinis & obtusi cordis, impeditiq; sermonis è Suetia accisunt, hominem prorsus regno imparem, cum in eo nihil præter generis nobilitatem natura aut fortuna commendabile reddidisset. Igitur maiore cum opprobrio talem virum Suetia miserit, an Scania receperit, incertum est. Quo rumore attoniti perculsiq; magnates, prout se hostiũ aduentus fama variabat, dubijs Absalonem legationibus fatigant: nunc opem eius trãsitumq; poscentes, nunc eundem cum tota manu supersedere iubentes. Nondum enim Scaniæ partes Haraldus irruperat. Quas cum Kanuti Suetiæ regis eiusdemq; satrapæ Byrgeri presidijs vi rupisset, ad noui principis opinionem cupide congestũ vulgus incredibiles ei copias sociabat. Quibus fretus, Lũdensi vrbi portas sibi claudenti excidium minatus est. Igitur ex magnatibus complures alternis internuncijs contracti, fortiq; inuicem cohortatione firmati, propter Luminam amnem castra cõstituunt: alijs regiorum militũ per ignorantiæ simulationem venire supersedentibus. Quos tantus pugnandi ardor ceperat, vt per summum non solum periculorum, sed etiam popularium contemptũ, absq; paucitatis suæ respectu vt quemq; equi pernicitas adiuuabat, sine imperio aut ordine effusis habenis in hostem contenderent. In quo quidem impetu, maiorẽ venti (quem fortè aduersum habebãt) quàm hostium quos impetebãt sæuitiam experti sunt. Ille enim magnitudine sua clypeos cursitãtibus decussit, hi ne pectora quidem irrumpentibus obuertere ausi fuere. Ita popularium acies numero hominũ quàm animis præstantior, incruentam de se victoriam dando, plus periculi an ignominię senserit dubietati subiecit. Enimuero quo expeditius fugã, qua pugnã præcurrebat, intenderet, seipsam scutis exuere non erubuit, armorũ onus abijciendo quorum vsus experiri confisa nõ fuerat. Hac igitur partim cæsa, partim capta, Haraldus cũ Akone quẽ affectati regni autorem habuerat Suetiam refugus petebat. At Lundenses suspensis ad belli euentum animis in neutram partem auxilia commodabant, fauorem victoribus erogaturi. Qui rei successu cõspecto, perinde ac victores victis insultare cœperũt, cupiditate laudis & prædæ alienis se virtutibus inserentes. Nec contenti populari um specie bis bellum potentibus intulisse, collecta cõcione tertiũ aduersum eosdem indicere grauati non sunt, suscepti vulneris dolorem consternationis furori permixtum communi nobilitatis exitio pensaturi, tantamq; prouocandi perseuerantiam siue pudore cladis, siue cupidine vltionis animis insitam gestantes. Neq; enim illos aut illustriũ virorum respectus, aut vulnerũ suorum memoria, quo minus seditionis studia sectarentur domare potuit. Quod periculum cunctorũ Scaniæ magnatum capitibus contiguum, præproperus Absalonis cum Sialandensib. aduentus dispulit. Siquidem sublatis vexillis deputatum concioni locum ingressus, non solum turbulentissimo plebis proposito obstitit, sed etiam leges quæ iniquissimis eiusdem suffragijs conuulsæ fuerant, pijssimo iudicij decreto ad pristinę autoritatis habitum reduxit. Sed neque Haraldum quò minus à magnatibus damnaretur, absentiæ patrocinium protegere potuit. Hunc certè bis à Scaniensibus multatum dixerim, semel armis, iterum sententijs. De quo quidem discernere arduum est, ferro an suffragijs punitior fuerit. Plebs quoque nihil hostile ausa, armis summa cum propositi dissimulatione depositis, Absalonis se turmis tranquillo cõcionandi more iungebant, singulis iudiciorum suffragijs alacrius quàm libentius succlamando. Ita terribilis illa ac diutina seditio simul cum concione finem habuit, funesto plebis conatu vlterius aduersum principum collegium insolescere non audente. Interea Kanutus excitati in Scania belli nuncio, Fioniam è Iutia petere coactus, Esbernum Absalone fratre nunciandæ regiarum partium victoriæ gratia transmissum, obuium accipit. Cuius inopinato occursu tristia afferri ratus, hærente animo, deiectoq; vultu quicquam ex eo cognoscere verebatur. Postmodum non solum eiusdem plena hilaritatis fronte meliora sperare iussus, verumetiam iocunda ac libenti narratione de suorum victoria doctus, in Scaniam ouans processit, ac primum eius prouinciam Frostam rapinæ & incendio opportunam

Cuncti Scaniæ magnates Absalonis cum Sialandensib. aduentu maximis periculis liberantur.

tunam

tunam exhibuit, vaſtaſſetque in Abſalonis erga illam ſtudium gerentis interuentu prohiberetur. Quo mediante effectum eſt, vt ab his qui in regem Haraldica factione deliquerant, æra tantum pœnæ nomine exigerentur. O immenſam clementiam, cuius beneficio hominibus euidenter noxijs, maximi facinoris culpam paruulo cenſu redimere licuit. Quo exemplo cæteri ad ſpem veniæ erecti, mitiſſima Abſalonis opera parem regis manſuetudinem experti ſunt. Egregiũ tunc Kanutus moderati animi ſpecimen dedit, cum vltionem quam vniuerſorũ crimen meruit, vnius amici precibus donauit. Indignum adoleſcentem, cuius virtus externi principis acumine tentaretur. Compluribus enim Cæſaris legationibus curiam adire, paternæq; amicitiæ ſucceſſionem expetere iuſſus, intercedente amicorũ conſilio quàm modeſtiſſime reſcripſit, excuſationis verbis à regnãdi nouitate quæſitis. Siquidẽ arbitris eius excuſſa atq; explorata Cæſaris calliditas erat: hiſdem perfidiæ laqueis filij ſimplicitatem circumuenire ſtudẽtibus, quibus olim patris credulitatem implicatam habuerat. Cui cum Cæſar erepturum ſe regnum alijq; daturum plena minarum epiſtola reſpondiſſet, ſolum hoc reſcribere cõtentus fuit, quærendum videlicet Cæſari eſſe priuſquam ſibi regnum adimat, qui Daniam in eius beneficio reponere cupiat. Qua reſpõſi libertate, non ſolum minantem eluſit, verumetiam plurimum à ſe fiduciæ in ciuium animis reponi docuit. Apud quem Cæſar fruſtra monitis egiſſe ſe videns, Syfridum qui ſororem ipſius in matrimonio habebat ſubornat, quod literarum ſuarum inſtinctu nequibat, alienæ vocis ſupplemento perſuaſum haberi conando. Qui vbi Daniam intrauit quanta regis charitate ob ſororis eius matrimonium teneretur, quantiſq; Cæſar viribus eſſet expoſito, Abſalonem, Sunõem & Esbernum, qui ſoli ex amicis cum rege admittebantur, tum fidei quam Kanuto, cuius tutores exiſterent, deberent, tum fiduciæ quam eiuſdem pater in eorum pectoribus repoſuerat admonitos orare cœpit, ne amicorum nomine hoſtes agẽdo, creditum ſibi pupillum annis & conſilio tenerum, graue & intolerabile belli onus ſuſcipere iubeant, eumq; ſub titulo tuendæ libertatis regno exuant: qui potius ſalutaribus illum conſilijs formare curæ habeant, Romaniq; imperatoris curiæ aſcribi deforme non ducant. Reſpondet Abſalon, de ſe dubium non eſſe, quin vtiles ſi noſſet monitus, Kanuto libenter fuerit porrecturus: à quo ita Cæſaris amicitiam expeti velit, vt propriæ eius maieſtatis decus incolume ſeruaretur. Nam & Waldemarum Frederici partes amicitiámque ſecutum, nihil fide eius aut promiſſione fallacius repperiſſe. Proinde Syfridum noſſe debere, Kanuto Cęſariq; æquum regnandi ius eſſe, neq; minore cum libertate hunc Danici regni, quàm illum Romani imperij gubernacula continere. Igitur indignante Syfrido, plenaq; minarum ac faſtus reſpõſa fundente, an tu, inquit, ex temetipſo Daniam penſas, eamq; vt Thyringam a Cæſare cum volet quam facillime capi poſſe exiſtimas? Proinde abi, imperatoriq; tuo perfer Danorum regem ne minimam quidem obſequij partem dignitati eius ac nomini delaturum. Dignum hoc cõtemptu dixerim, qui propior alieno imperio quàm propriæ affinitati tam inuiſam Danicæ libertati legationem ſuo monitu adminiſtrare ſuſtinuit. His auditis Cæſar, ſpernenti ſe regi, quia bellum nequiuit, odium inflixit, animo non ferro contemptum vlturus. Spe tamen potiendæ Danię non omiſſa, ciuilium in ea malorum motum expectandum putabat, ſeditione diuiduam gentem, minore cum virium ſuarum periculo oppugnandam ſperando. Quam opportunitatem aliquandiu quæſitam à fortuna ſibi negari conſpiciens, Sclauiæ ſatrapam Bogiſzlauum quem nuper Kazimari fratris decedentis orbitas hæredem effecerat, crebris muneribus ampliſſimiſq; promiſſionibus in Danica bella ſollicitat. Cuius hortatui Bogiſzlauus pronius quàm prudentius obſecutus, ſed bellum aduerſum Daniam palam atque aperte profiteri non auſus, primum auunculi ſui Iarimari Rugiæ præfecti quæſitis ſimultatum cauſis hoſtẽ agere cœpit, Cæſarianæ mlitiæ reſpectum arctiſſimis affinitatis vinculis præferendo. Qua de re Kanutus per Iarimarum certior factus, mitti curauit qui cauſam à Bogiſzlauo tam ſubitæ læſionis inquirerent. Ille non regem, nõ Daniã à ſe lædi, ſed iniuriã à Iarimaro illatam repelli teſtatus, communem controuerſiã per vtriuſq; legatos,

Cæſar Daniæ regem, cum ferro perſequi non poſſit, odiis proſequitur.

armis interim depositis ad regis cognitionẽ, referri deposcit, eundemq; pacis inter se faciendæ autorem flagitat, verbis beneuolentiam simulantibus, simplicitatis fidem prætendere cupiens. Igitur rege nihil insidiarum aut perfidię metuente, causæ dictionis dies locusq; decernitur. Apud insulam deinde Samsam, non solum huius negocij explicandi, sed etiam iuris ciuilis emendandi gratia ingenti nobilitate contracta, amborum legatos excepit. Quorum altercatione solenniter audita, cum in Iarimarum complura loquacius quàm verius obiectarentur, ac propter principaliũ personarum absentiam sententia impediretur, à Bogiszlaui legatis vltro iureiurãdo promissum est, eum cum primum regi placitum foret, in rem præsentem venturum: ita in eludendo rege non minore legatorum quàm eius à quo missi erant calliditas versabatur. Quorum promissis Kanutus securius quàm cautius æstimatis, concilio ocyus dimisso in Iutiam secessit, fortissimis quibusque Scanorum ac Sialandensium tantam ocij tranquillitatem causantibus, seq; nimia iam quiete in desidiam prouolui querentibus, longo delitiarum vsu enerues animos gerere, qui sub rege Waldemaro totius ferme anni tempus multiplici rerum agitatione, varioq; militię genere deducere consueuerint. Nam militaris roboris neruos sicut ocio hebetari ac remitti, ita negocio intendi excitariq;. Igitur acuendę virtutis gratia piraticam aduersum Estones in commune decerni placuit. Inter hæc Bogiszlauus hortante Cæsare non solum patrijs ac domesticis viribus instructus, sed etiam à finitimis late præsidia mutuatus, aduersum Rugiam quingentarum nauiũ classem ingenti belli apparatu refertam contraxerat. Quibus copijs nihil hostilium virium obstaturum ratus, Bugiszlauum quendam legati nomine Cæsarem petere iubet, qui tantum à se exercitũ aduersum Daniam contractũ nunciaret, vt dubitare non possit quin Kanutus resistendi fiduca defectus, quamcitissime Romano se foret imperio traditurus. Delectatus promisso Cæsar, laudato Bogiszlauo legatũ imperatorijs donis prosequitur. Iarimarus tã subiti inopinatiq; belli fama perculsus, Absaloni in Sialandia se continenti magnitudinem periculi Rugianæ genti imminentis, propinquitatemq; denunciat. Qui protinus festinatione quanta sociorum expugnationem pręcurri oportebat accinctus, missis per Sialãdiam epistolis, omnem ætatem armis habilem in classem cõfluere iussit, minores rates maioribus, onerarias piraticis sociauit, plebiq; demum ac nobilitati promiscuum corripiendarum nauium vsum concessit. Eodem edicti genere cõiunctis Sialandiæ insulis imperatum. At Fioniensibus Scanisq; sextum intra diem præfixum portũ petere, alioqui supersedere iussum. Neq; enim vlteriores apparatui inducias conuenire. Adeo autem in his quibus expeditionis societas mandata fuerat obsequendi solicitudo flagrabat, vt egregio alacritatis certamine constitutum sibi tempus aut implerent, aut præcurrerent. Kanutum vero tametsi nuncium in Iutia recepisset, ingens locorũ distantia denunciati temporis angustijs permixta, Absalonici operis cõsortem existere non patiebatur: sex solas naues Fionia, quatuordecim Scania, cæteris tarditate impeditis, trãsmisit. Quarũ insignis paucitas culpę obnoxia videri potuisset, si non lõginquitatis patrocinio defenderetur. Pentecostalis festi peruigiliũ erat, quando pręnominatum sinũ Absalonica classis inierat. Eadẽ die ne quid segnius aut cunctantius gereretur. Hythim insulã adnauigari curatur. Illic obuij Rugianorũ nuncij præstolandum docent, quoad sciri possit in quam Rugiani soli partem hostilis irruptio tenderet. Iam enim Bogiszlauo ad insulam Coztã Rugiæ prætentam esse peruentũ. Qui quanquã hostilia iam pene rura pulsaret, non temperauit sibi quo minus sobrietatem effusa crapulę licentia violaret. Tanta siquidem epularũ indulgentia exercitũ aluit ac corrupit, vt conuiuium magis quàm bellum amplexus videretur. Verum Absalon nunciorũ monitis obsecutus, hisdem postera luce regressis, Bogiszlauumq; ex aduerso Strelæ insulę copias expositurum docentibus, quanquam crepusculum appetebat, correpto signo ocyssime littus scapha petiuit. Gubernatorum deinde collegio per præconẽ vocato, nuncioq; quam breuissimo militibus edito, ingenti cohortationis cura alacritate exercitum repleuit, quietem suam certis victoriæ imaginibus adumbratã præfatus. Nec alia militum responsio fuit, quàm pugnam se optare: quàm si accipi-

ant non dubitare quin vincant. Quem animorum calorem tum à longa vincendi consuetudine, tum etiam ab ingenita Danico sanguini virtute traxerunt: digni qui vocis suæ augurio non fallerentur. Igitur Absalon incertæ nauigationis metu quod fretum dubiæ profunditatis esset, diluculum præstolatus, cum inde soluturus esset, aliquaudiu retentus est, arenis anchora altius insidente. Quo euenit, vt ab vniuersis infinitum procedendi ardorem gerentibus relinqueretur. Sed neque se ab exercitu præcedi indecens existimabat, à quo plus hortationi suæ quàm cunctationi tributum cernebat. Quem merito his gratulatum crediderim, qui iustæ celeritatis compotes, quàm violentæ moræ consortes existere maluerunt. Quam tarditatis iacturam impedimento solutus tanta remigij velocitate pensauit, vt penè prima nauigia occupauerit, dispendium casu inuectum præliandi cupidine redimendo. Hunc publicæ festinationis procursum missa à Rugianis ratis excepit, quæ aliquanto remissiore nauigatione vtendum doceret, quod Bogiszlauo adhuc insulam Coztam tenente incertus irruptionis locus existeret. Sed & Iarimarus secessum hostium domestico milite succinctus operiebatur. Igitur cessata impetus cura ad littus Dreccense diuertitur. Illic affertur hostes domum petisse, nuncijs incidentis forte nebulæ errore deceptis. Idem nostris portum Darsinum petere iussis, Iarimari cum eis consiliaturi Rugiano exercitu vallatum pollicentur occursum. Quo loci adnauigato cum nec Iarimarus nec quisquam ex eius satellitibus repertus fuisset, placuit Nicolaum Falstricum quod Sclauicæ gentis linguam calleret, explorandi hostium secessus gratia ad Iarimarum dimitti.

Quo abeunte, cum Absalon diuinæ venerationi vacaturus littus scapha petisset, repentino nuncio per Iarimari familiarem suscepto, cognoscit Pomeranicam aduentare classem, quæ si nebulæ densitas non obstaret, cerni cominus posset. Igitur reuocatis qui sacra gestabant, cupide concitatam classem obuiam hosti in altum direxit, armis non precibus Deo libamenta daturus. Quod enim sacrificij genus scelestorum nece diuinæ potentię iocundius existimemus? At Pomeranis non tam hostile solum repente inuadendi, quàm Rugianorum equitatum defendendi littoris studiosum varijs nauigationis ambagibus ludificandi propositum erat. Qui Danicam conspicati classem, Borwegium occidentalibus comitatum Sclauis auxilij sibi ferendi gratia aduentare credebant, aëris nubilo nostrarum nauium numerum habitúmque dignosci non patiente. Neque enim eorum animos subire poterat, Danos per tot locorum spacia à Sclauia remotos, intra tanti temporis angustias eo loco fuisse prouectos, speculatoribus ob nimiam securitatem excubandi officia parum curiose gerentibus. Igitur Bogiszlauus Rugianam classem appelli ratus, a centum & quinquaginta myoparonibus circuiri desiderat, reliquam classem veluti in aciem iactis anchoris componit, naues quibus alimenta vehebantur aliquanto piraticis præstantiores, inter ipsas & continentem admouit, armatæ multitudinis speciem vacua lignorum effigie adumbraturus. Quo vultu deceptus Suno Bogiszlauum auxilia à Theutonibus mutuatum credebat. Rarescente tandem nebula, Absalon ab exiguis hostium scaphis præteriri se videns, ne omnes quidem tuto redituras per iocum aiebat. Igitur socijs ingenti cohortatione firmatis, in hostilem classem vt imperio ita ductu & nauigatione primus inuehitur. Monitus à Sunone ne eam perinde ac Germanicis roboratam auxilijs præpropera festinatione incesseret, sed temperato remigio militem armari iuberet, minime cunctandũ aiebat, præfatus eo iam loci con clusum hostem, vt nec bellum tutò conserere, nec fugam salubriter edere posset. Itaque nihil impedimento fore quo minus promptissimam sibi victoriam esset cessurus. Eo deinde monitus iterante milites, Absalonis munimenta corporibus aptare cœperunt, parte remigium continuante. Quorum apparatus nimiæ ac perseuerantis nebulæ beneficio hostem fallebat. At vbi propius ventum, Danorum iuuentus vt cunctationis ita silentij impatiens, sublatis vexillis non temperauit sibi quo minus concitatissimum præliandi ardorem celso cantilenæ genere prosequeretur. Absalonis quoq; signũ nunquã sine hostium fuga spectari solitũ,

Sclauis pariter & Danorum præsentiam prodidit & confligendi diffidentiam incussit. Igitur summa cum trepidatione sublatis anchoris cupide classem concitare cœperunt, quantum nauigationis longo temporis tractu protulerant, exiguo horarum spacio remensi. Innumeri quorum fugam aut nauium magnitudo, aut anchorarum sublatio retentabat, profundum petendo fluctibus quam ferro vitam finire maluerunt. Horum rates eodem pene temporis momento refertas ac vacuas conspicareris. Sed neque prolapsos natandi vsus seruare poterat, sub iectarum voraginum eluuie mersorum corpora tenacius apprehendente. Quantas igitur timoris vires existimemus, qui quos nimio sui haustu repleuerit, ne proprio quidem spiritui parcere compellit? Decem & octo nauigia nimiæ multitudinis in se confugientis concursu rupta, receptis exitio fuere. Paucis hostem operiendi animus fuit. Illius vero etiam ridicula formido extitit, qui sociale exemplum perosus, nexo ex rudentibus laqueo suspendio se consumere, quàm hosti necandum præbere maluit. Quod factum complures prius admiratione, deinde ludibrio prosecuti, dulcedine spoliorum lentius hostibus inhærere cœperunt. Quibus Absalon prætæritis, monitisq; ne prædam quàm hostem insequi mallent, septem solis nauibus totam pene fugacium classem insectari non destitit, illa nimirum fiducia vsus, qua toties sibi hostium terga aspicere contigit. Neque enim à palantibus in illa insequentium paucitate numerus, sed virtus æstimabatur. Centum ferme nauium turba maritimæ fugæ diffidentia terrestrem cœpit, perq; horridos ac desertos saltus inermis attonitaq; discursum habuit. Iarimarum quoq; hostilis sanguinis q̃ prædæ auidiorē cōcitatior tuendę patrię cupido reddiderat. Quinque ac triginta nauigijs vehementi remigio concitatis, hostilis Absalonem nobilitas deuitabat. Quæ cum septem sola sibi instare animaduerteret, fugam suam non solum tristem, sed etiam erubescendam rata, bis nauigationi perinde ac pugnam confectura laxamentum dare conata est. Igitur Absalon quanquam ab amicis cęterę classis aduentum opperiri rogaretur, nulla ex parte cessato remigio progredi perseuerauit, plus hostium trepidatione quàm sociorum auxilijs vtendum præfatus. Quo cognito Sclaui summa cum exanimatione metum rubori prætulerunt, nauesq; suas quo fugæ habiliores essent, arma & equos in profundum abijciendo, oneribus vacuefacere cœperunt. Acrius deinde conuerberato pelago, Penum amnem perseueratæ fugæ receptaculum habuerūt. Quos Absalon eousque vacuo cunctationis remigio insecutus, vespera ad socios qui prædæ incubuerant, reuertit. Cuius ne particeps quidem fore sustinuit, gloriam ad se, spolia ad milites redundare speciosum ducendo. Igitur ex quingentarum nauium numero quinque ac triginta delapsis, decem & octo confractis, cæteræ in Danorum potestatem ditionemq; cessere. Illa igitur dies quæ Absalonis claritate obcæcatam hostium classem aut fugam aut exitium pati coëgit, tot errores, tot maritima discrimina finiuit, Sialandicos portus ac Balticum fretum pestifero piratarum incursu vacuefecit, efferatam barbarorum sæuitiam iugi patientē reddidit, patriámque nostram vix libertate sua potientem Sclauiæ dominam effecit. Efficax & inusitatum genus victoriæ, quo cunctas hostium vires funditus euerti contigit. Eadem vt Sclauici cruoris plena extitit, ita nullum Danici impendium habuit. Quatuor duntaxat ex Rugianis sociorum an hostium telis perierint, incertum est. Die postero decem & octo Scaniensium nauigia superueniunt, quos Absalon non moræ eorum, sed voluntatis æstimatione facta, prædam cum victoribus communicare præcepit. Quid deinde Sclauis consilii foret cognosse cupiens, callidum speculationis genus amplexus, Bogiszlauum sub simulatione benignæ & veteris amicitiæ, perfidiæ per legatos arguendum curat, nimiámque regis offensam obnixo placationis studio præcurri postulat. Ad hæc Bogiszlauus tantam receptæ cladis dissimulationem agere sustinuit, vt laudata monitoris beneuolentia, facturum se quod ab ipso suadebatur promitteret. Tantum autem timoris Sclauorum vulgus ob pristinam fugam animis insitum habebat, vt etiam nouam visa rate quæ legatos vehebat ædere non erubesceret. Post hæc Absalon rerum à se gestarum famam illustri nuncio præcurri magnificum ratus,

Tacho-

Tachonem claro Fioniæ loco natū cum tentorio Bugiſzlaui quod ei portiōis nomine ceſſerat, remitti curat, nec ſolum victoriā ſuā regi indicaturū, ſed etiā fidem aſſertis celebrioris prædæ geſtamine facturū. Per eundem quoq; ne Sclauicæ vires nouis copijs inſtruerentur, meſſis tempus expeditiōe præcurrendū hortatur. Quem Kanutus Iutis Wibergica concione contractis, Abſalonici operis euentū digno relationis officio repræſentare pręcepit, expeditiōis hortatore vſurus, quē nuncij autorem habuerat. Quo facto omniū animis maximā educendæ claſſis curam ingenerauit. At Cæſar tantæ cladis nuncio recepto, poſtquā ſolo Abſalonis ductu rem geſtā cognouit, omnem non ſolū obtinendæ Daniæ ſpem, verūetiam attentandæ fiduciā mente depoſuit, proprias vires damnando, quod alienis parū efficaciter vſus fuiſſet. Eandem victoriā Abſalon ſuā apud Byzantium incredibili famæ velocitate vulgatā, poſtmodum ab equitibus ſuis tunc temporis in ea vrbe ſtipendia merentibus accepit. Sed nouæ frugis acceſſio labentibus hoſtiū alimentis opitulata eſt. Hiſdem ex regiæ profeſſionis cunctatione inſtruendorū frumento vicorum perquàm vtile ſibi laxamentū ſumentibus, huius expeditionis opinione perciti Walogaſtenſes, profundiora Peni amnis loca crebro lapide complēt, mœnium ſuorum aditum nauigijs negaturi. Quas Abſalō hiſdem aluei locis egerere cupiens, trahendæ ſecū iuuentutis gratia corpus aquis immergere non dubitauit, easq; lapidibus vacuefaciendo, quantū tranſmittendæ claſſi ſatis erat, ad patientem nauigationis habitum perduxit, quanquam oppidani machinas ſuas tali temperamento libraſſent, vt eadem amnis ſpacia certis ictibus deſtinarent. Quib. obſtaculis tranſitu vacuefacto, facilem ſocijs petendæ circunſidendæq; vrbis aditum ſtruxit. Obſidiōe cœpta refixi ſub aquis ſtipites, quorum frequentia oppidū erat vallatum, nauigia propius appellere paſſi non ſunt. Hanc oppugnationis difficultatem, Danorū iuuenes virtute ſuperare cupientes, non temperauere ſibi quominus nauigijs à profundo remotis pedibus in aquam deſcenderent, vadaq; gradu luſtrarēt. Contra oppidani in ſubiectos cominus tela iacere, nauigiaq; tormentis procul inceſſere cœperunt. Quorum eximios iactus eludere quàm excipere ſatius exiſtimares. Anceps incertumq; vitatu periculum erat, prægrandibus ſaxis in conſertas puppes cadentibus, in fuga ac declinatione cautoq; corporis motu, magis quàm in vlla armorum ope fruſtrandorum ictuum remedium ducebatur. Abſalon mediotenus nauigij progreſſus, egeſta tormentis robora crebra corporis declinatione fallebat. Quem Barbarus forte præſidio egreſſus, poſtquā ex clypei notis agnitum habuit, tormentorum præſidibus manu ſignificauit vt eum impeterēt. Igitur interrogatus à quodam, an perſpectum haberet qualiter ipſum barbarus denotaret, curam ſui illius animo inſitam reſpondit: eodem ludibrio hoſtē & monitorē excipiendo. Intrepidi animi dixerim, in medio ſalutis diſcrimine pericula ſua iocoſo dicto proſequi voluiſſe. Adeo certiſſimū fortitudinis & conſtantiæ experimentū neceſſitas tribuit. Expugnatione non procedente, noua adoriendæ vrbis ratio autore Esberno excogitata eſt. Siquidē inuſitatæ magnitudinis nauigium varijs ignis nutrimētis cōpletum, ſolo ventorū remigio, opportunis incendio mœnibus adigendū curabant. Quod latēti in vndis ſtipiti illiſum, ſine vlla oppidanorū iactura proprię cum materiæ diſcrimine conflagrauit. Ita exigui ligni impedimento, ſpes ingentis victoriæ ſubruta eſt: hoſtiumq; ſalus paruulo fortunæ momento ab imminente exitio protecta. Poſt hęc Bogiſzlauus in dedecorum ſuorū vltionē dolos mente ſcrutatus, Abſalonis colloquiū ſimulata pacis affectatione per legatos poſcendo, cū ingenti equitatu deſtinatū conuentui locū petiuit. Quē binis obuiā ſibi nauigijs venientē vt continentem aſcenderet obſecrauit, cōmodius in tētorio quàm naui colloquendū præfatus. Obſequentē illū nauigioq; excedere volentē, Erlingus quidā illuſtri inter Noricos loco natus, horridioris ſomni narratiōe retinuit, haud dubie fraudē ſenſurū, ſi ſalutē ſuā hoſtibus crederet, auguratus. Cuius vocē Abſalon perinde ac diuinitus ſibi dati indicij miraculū veneratus, vocanti ſe Bogiſzlauo, minorem a maiore peti non oportere perhibuit, pontificem duci dignitate pręſtare aſſeuerando. Ita hoſti impotentiā obijciendo, fraudis materiā ademit. Ille ſtricta naui ſpacia cauſatus, repentino diſceſſu falla-

Pōtifex dignitate duci prælatus.

ciam detexit. Nam qui aliàs vltro nauigiũ Abſalonis ingredi conſueuit, nunc eius aditũ perinde ac fatale ſibi domiciliũ, conſcientiæ malignitate confuſus, exhorruit. Gauiſus Abſalon quod ſalutem ſuã ſomnio quàm hoſti credere prẹoptaſſet, ad claſſem ſe recepit. Igitur cum exercitus noſter cõmunem agrorũ vaſtationem vnius vrbis excidio anteponẽs, exhauriẽdæ prouinciæ conſiliũ cepiſſet, inq; pontis pertranſeundi anguſtijs hærerent, crebris oppidanorũ myoparonibus inceſſuntur. Qui mox ſagittariorũ ab Abſalone, regeq; miſſorum opera deturbati, infeſtãdę commodius claſſis gratia continenti ſe tradunt, noſtroſq; clamore non minus q̃ iaculis inſecuti, per ſummã ignauiæ exprobrationem perinde ac victis inſultare cœperunt. Quo viſo reliqui ex oppidanis paſſim correptis ſcaphis, mœnibus etiam quæ tuebantur deſertis, in ripã ſe conferũt, relicta à Danis tabernacula prædaturi. Neq; enim regios equites, nauiũ tranſitum in terra operiẽtes, fumus tabernaculorum quæ Dani diſcedentes cremabant incendio ortus, ab ipſis diſcerni patiebatur. A quibus cum inopinati attonitiq; incurſarẽtur, pars in ſcaphas refugit, pars armis in ripa, aut aquis in amne exitium habuit. Natantes à ſagittarijs interfecti, nauigantes euerſi, iuſtas irriſis à ſe Danis pœnas luerũt. Ita Walagoſtenſes paulò ante falſis noſtrorum opprobrijs exultantes, nunc ciuium in conſpectu ſuo necatorũ miſeranda fata luctu proſequebantur. Quod Oznenſes fama experti, ſuburbanos penates ocyus cremandos curant, ne iiſdem hoſtes ad mœnium ſuorum incendium vterentur. Igitur dum vltro ſe tectis ſpoliant, ingens vrbi ſuę tutamentum conciliant, quo domibus tenuiores, hoc mœnibus tutiores effecti. Rus regi rapinæ extitit. Cuius ſententia Abſalon Iulinenſium finium, arciumq; Zuinenſiũ expugnationem peragere iuſſus, Esbernum fratrem Zuinam cum commiſſæ ſibi claſſis parte præmittit, aut arces ipſas (ſi fors fineret) capturum, aut earum cuſtodibus quoad ſe Iulino reuerti contigiſſet, fugam intercluſurum. Quorum ianuæ venienti Esberno vacuæ patuere, propugnatoribus nimirum aduentum hoſtium furtiuo diſceſſu præcurrentibus. Ambæ itaque incendio datæ. Qua de re Abſalon Iulinenſium rebus abſumptis, non ſolum longinqui fumi contemplatione, verumetiam ſociorum inde reuertentium affirmatione certior factus, ad regem reuertit, lætatus ſe magna curarum parte fraterna opera liberatũ. Rex vicos neceſſarijs vſibus abundantes captu difficiles fore, vacuóſque tantum à ſe penates exuri conſpiciens, remeare conſtituit: qui nunc deſertos inopeſq; lares adortus fuerat, exacto meſſis tempore referta copijs horrea conſumpturus. Cúmque non minus capiendarum vrbium difficultate, quàm vacuarum ædium incendio fatigatus, Zuynam amnem abducendæ expeditionis gratia petiuiſſet, exuſtarum arcium reliquias ſolo æquari iuſſit. Et vt omnia earundem monimenta demoliretur, etiam lapides fundamentis egeſtos in profundum iactandos curauit, quanquam ijdem recenti adhuc incendio torridi, vix ſe manu contingi paterentur: cuius laboris idem atque expeditionis finis extitit. Autumno domi peracto, duodenis millibus è Rugia contractis, Tribuſanam prouinciam ditioni ſuæ parentem peragrat. Poſt hæc Cyrcipinenſiũ deuexã paludem paternæ militiæ æmulatione permenſus, ad vrbem Lubekincam peruenit. Qua præterita, dum Diminum petere ſtatuiſſet, in abundantem potione vicum incidit, Barbaris illic tanta animorũ ſecuritate conuiuantibus, vt nullum prorſus hoſtilis aduentus formidarent impetum. Quantam porro gentis illius intemperantiam pacis tempore extitiſſe putemus, quæ ne hoſte quidem liminibus imminente, quo minus vires ſuas ebrietatis illecebris labefactaret, abſtinuit? Itinere deinde noſtrorũ ad naues conuerſo, conuellendæ prædæ, ſpargendiq; paſſim incendij gratia, Danica manus diſijcitur, mẽtem regis lõginquæ viæ diſpendijs à petendi Dimini propoſito retrahẽtibus. Qui triginta ſolos ſibi comites aſſeruaſſe contentus, quum ingentem Barbarorum cohortem opimam villam tueri ſatellite nũciante cognoſſet, Abſalonẽ ſuo forte vexillo coniunctum dimidio cum præſentium equitũ numero opem ſocijs laturum dimittit. Qui imperium amplexatus, obſcurandę paucitatis gratia laxius militem incedere iubet, multitudinis inſtar confuſam agminũ ſpeciem præbiturus. Quinetiã vehementius irruptionẽ edere curæ habuit, quo plures inſequi crederentur.

Iamq;

Iamq; Barbarorũ relicta villa, nemus tenentiũ manipulos cõtemplatus, quum ſe longe viribus inferiorem animaduerteret, ideoq; ſociorũ augmentũ ſimulare vellet, cõplures ex ſuis furtim diſcedere monitos, aperte ſubinde redire iuſſit, idq; ſæpenumero faciendum curauit. Igitur auxiliorũ incrementa ſenſim recipere exiſtimatus, non ſuppetentibus qui prædã aſportarent, contractas vici opes ingenti pyra conſtructa cremauit, flãmis inſequendo quod vſui cõmodare non poterat, etiam miniſtris incendij tantę pecuniæ conſumptionẽ animi dolore ꝓſequentib. Ea re geſta ad regẽ ſe retulit. Qui propter Lubynã pernoctatiõe habita, deletis vicorũ reliquijs, lacunã per quam arduo labore iter fecerat, ponte à Rugianis cõſterni curat, eamq; nullo pene negocio remenſus, cõſcenſis nauib. in proximũ Peno amni portũ peruenit. Vbi diutina ac vehementi tempeſtate vexatus, Bogiſzlauũ pacem à ſe per legatos petentem repulit, quanquã iam labentibus alimentis expeditionem remittere cogeretur. Exactis domi hybernis per Zuynã ingẽti cum expeditione regreſſus, Grotzuinã lacerat. Vbi cum Iarimarus hoſtium occurſum ex eorum lituo deprehenſum regi nunciandũ proponeret, idq; ab Abſalone niſi ijdẽ in conſpectũ veniſſent exequi vetaretur, ancipiti malo circumuentũ ſe dixit, qui ſi quid inopinati periculi ſe tacente ſocijs incidiſſet, incuriæ damnari, ſin maturius indiciũ afferret, timiditatis notari poſſet, quũ & præpropero nuncio vti ꝓbroſum & nimis lento deſidioſum videatur. Huius prouincię præda parũ ſatiatos Pomeranicarũ opum fama ſollicitat, quæ vt eximiæ, ita intactę prædicabantur. Nulli tam longinquã militiam ingredi difficile viſum, quanq̃ perferendæ inediæ, peragendæq; ſolitudinis prædicebatur aſperitas, ardore prædæ periculorum metũ leuãte. Imbellis populus vrbiumq; & armorũ inops regio ferebatur. Et quoniam noſtris propoſitũ ex ſententia cedere conſueuerat, pergendi cupiditas animos inflãmabat. Nec fraudandos præſentibus votis fœlicia tot ſucceſſuũ experimenta ſpondebant. In qua profectione pabulo parũ ſuppetente non ſolum equos, verum etiã pedites commeatibus onuſtos attritę labore vires deficiebant. Hæc res conuertendi itineris, repetendiq; claſſe Iulyni cauſam dedere. Illic rex adoriẽdi per inſidias Camyni conſiliũ nactus, apertæq; eius irruptioni latentem præferens, ductãtibus locorũ peritis per ignotos ac deuios ſaltus, plenũ difficultatis iter corripuit. Errantibus cęteris Sialãdenſes ac Scanienſes Alexãdro (Abſalonis hic ſorore editus erat) primipilo vſi, Rugianisq; ducibus rectã & compendiariã viam ſecuti, Camynũ venere, occupaſſentq; niſi incolas incendio cautiores feciſſent. Quorũ paucitatem Bogiſzlauus, qui in eodẽ tunc forte oppido morã agebat, effuſis manipulis irrumpendam ratus, Esberno qui talium rerũ experientia vſuq; callebat, quo lõgius hoſtes vrbe euocarentur, de induſtria cedendũ monente, diu terga præbentibus inſtitit. Ad poſtremũ intellectis inſidijs, effuſius ruentes in aciẽ reuocat, tam improbum ab vrbe exceſſum amarę reprehenſionis ſalebris inſecutus. Quod videns Eſbernus, abiecta fugæ ſimulatione, ſigna ad hoſtẽ reflexit, effecitq;, vt Bogiſzlauus caballo delapſus, pauido recurſu intra vallũ confugeret, celeritate pedũ ſalutem quęſiturus, quam aut armis aut equi velocitate tueri fiduciã non habebat. Alexander illato portis ſigno, neminẽ à quo repelleretur inuenit, tãta trepidatione captis hoſtibus, vt ne vrbis ſuæ quidẽ limina ab iniuria vindicare præſumerent. Qua gloria ſatiati Danorũ iuuenes, paulatim in aciem ſe recipere, quàm vlterius vrbi inſultare maluerunt, paucitatis æſtimatione temeritatẽ domante. Hunc iuuentutis procurſum rex reliquo milite ſubſecutus, ꝓpter muros equo deſcẽdit, expugnandæ vrbis habitũ curioſiore contẽplationis officio luſtraturus. Quo reſidente vallumq; vexillis ſtipante, canonicæ vitę clerici contuſi deiectiq; animi mœrorẽ pedum nuditate teſtantes, digeſta rite proceſſione cum inſignibus ſuis aduenriunt, eoq; paternæ ſanctitatis admonito, genib. niſi ſacris ædibus abſtinendũ precãtur, orando ne diuinos penates humanis incendio iungat, neq; ita in hoſtes ſæuiat, vt publicæ religiõis domicilia conſumat: tot ſuas, tot maiorũ virtutes teterrimo facinore corrupturus. Adiectũ ab ijs eſt, Bogiſzlauũ regis tuto petendi gratia familiaris fidei patrocinium poſtulare. Reſponſum a Kanuto, homines ſibi, non Deum inceſſendi propoſitũ eſſe, vt iuſtum, ita alienum ſacrilegij bellũ geſturo. Quibus,

si ciuitatis partem extra municipij mœnia collocatã cremaret: ecclesias mortaliũ ædificijs permixtas cõmunibus flammis implicandas, dicentibus, iram precibus remisit, hostilesq; lares inuiolatos relinquere, q̃ diuinos humanis iniuria æquare maluit. Illi vrbem precibus suis donatam gauisi, gratijs pro beneficio actis, lætitia ouantes discedũt, eamq; sacro concentus genere prosequũtur. Bogiszlauus quod petebat obtento, quæsitũ Absalonem die postero obuiã sibi cum Iarimaro venturum precatur, eosdem faciendæ cum rege pacis arbitros habiturus, quos tot colloquijs amicos expertus fuerat. Quem Absalon fraude potius quàm syncera verborum fide agere ratus, negauit se intercedere, quo minus igni ꝓuincia vastaretur, ne tantũ iter explesse fraudi fuisse videatur. Ille nihil à se extra municipij mœnia possideri confessus, sacris tantum domicilijs eorumq; gratia vicinis tectis abstinẽdum orauit. Quod beneficiũ eodem voto petitũ promissumq; est: reliquũ lucis auidissima vicorum vastatiõe consumptũ. Bogiszlauus præsentium periculorum impulsu promissum reuertendi tempore sectatus, Absalone & Iarimaro dextras præbentibus ad regem perducitur, ingentisq; summæ pecunia multæ nomine pacta, non alias pacis cõditiones assequi potuit, quàm vt procurationẽ hactenus patrimonij titulo administratã, è manu regis beneficij iure susciperet, libertatemq; seruitute mutaret, Rugianę gentis tributũ obsequijs æquaturus. Hanc pactionem obsidibus firmandam pollicitus discedit, redeundi comitibus vtendo, quos aduenjendi duces habuerat. Et ne veneratiõis expers dimitteretur, ab Absalone conuiuio cum amicis exceptus, potu nimis auide sumpto adeo vires sensumq; exuit, vt vix mente constare putaretur. Qua intẽperantia amissæ maiestatis oblitus, deflendæ seruitutis loco, libertatis gaudia rẽpsentauit. Igitur nimio ebrietatis haustu obstupefactis neruis, naue egestus in tentorio collocatur, Absalone 40. armatos ante tabernaculi fores excubare, nocturnæq; eius custodiæ vacare iubente. Tanta siquidem apud Danos seruandorum hospitum sedulitas existere consueuit, vt eorum saluti perinde ac propriæ studere curaretur. Quo beneficio obligatus Bogiszlauus, Sclauorum animos Danis applicando, debitam Absalonis meritis gratiam retulit. Quibus cum pulso mane somno oculos inseruisset, Danorum fidẽ exosculatus, aptissimoq; laudationis genere prosequutus, plus voluptatis se ex percepta Absalonis humanitate, quàm amaritudinis ex patrię iactura sentire dixit. Igitur ad locum in quo milites eum præstolabantur relatus, postero die Sclauicæ nobilitatis proceribus adductis, genibus annixus cum coniuge se & liberis ad pedes regis suppliciter abiecit, veniamq; diutinæ rebellationis precatus, obsidibusq; ex parte datis, ex parte promissis, auitæ paternæq; procurationis summam beneficij loco suscipere non erubuit, quod patrimonij erat, alienæ largitionis indulgentia possessurus. Rex principis huic necessitati miseratiõe permotus, satis iam graues eum sibi pœnas dedisse existimauit, regnumq; eius in munere quàm in vsu suo cõstituere maluit, ac demum humi iacentem erexit. Nec minus regem maternę erga Bogiszlaui filios necessitudinis respectus tangebat. Ita Sclauicarum rerũ dominium assiduis Waldemari laboribus negatum, paruulo Kanuti negotio contributum est, fœlici eius militia paternam supergrediente fortunam. Eodem temporis momento ingenti nubium volumine colliso, per summã vtriusq; gentis exanimationem fracta crepuere tonitrua. Quo euentu Sclauici regni interitum portendi à coniecturarum sagacibus existimatum est. Bogiszlaui quoq; animus constantiæ pignoribus refectus, accepti beneficij memoriam ad vltimũ vsq; vitæ tẽpus inuiolabili fide exhibuit: adeò vt cum supremo morbo correptus in lectulo laberetur, adhibitos amicos iureiurando obstringeret, eos cõiugem suam ac liberos ad regem perducturos, eumq; diuidendi inter pupillos regni autorem habituros, & quod is statuisset perinde ac testamento cautum custodituros: nihil se de Danorum fide hæsitare testatus, quorum egregia toties experimẽta susceperit. Succurrebat enim illustri viro quantos fructus Rugianis constantis erga Danos amicitiæ custodia peperisset.

Hactenus Saxo Grammaticus.

RE-

RERVM ET VERBORVM HISTORIÆ DANICÆ PRÆCIPVE MEMORABILIVM INDEX, IN QVO NVMERVS prior paginam, posterior versum demonstrat.

Daniæ

Fili-

Gutlan

Lignum

FINIS.

Obseruata quædam post impressionem operis.

Pag. 1. versu 28. lege quantum pro quanquam. 305,55. tanta. 289, in margine Stuatira. 132. itidem in margine multi pro inulti.

187

FRANCOFVRTI AD MOENVM
EXCVDEBAT ANDREAS WECHELVS.
ANNO SALVTIS M. D. LXXVI.

